Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES

Google Livres

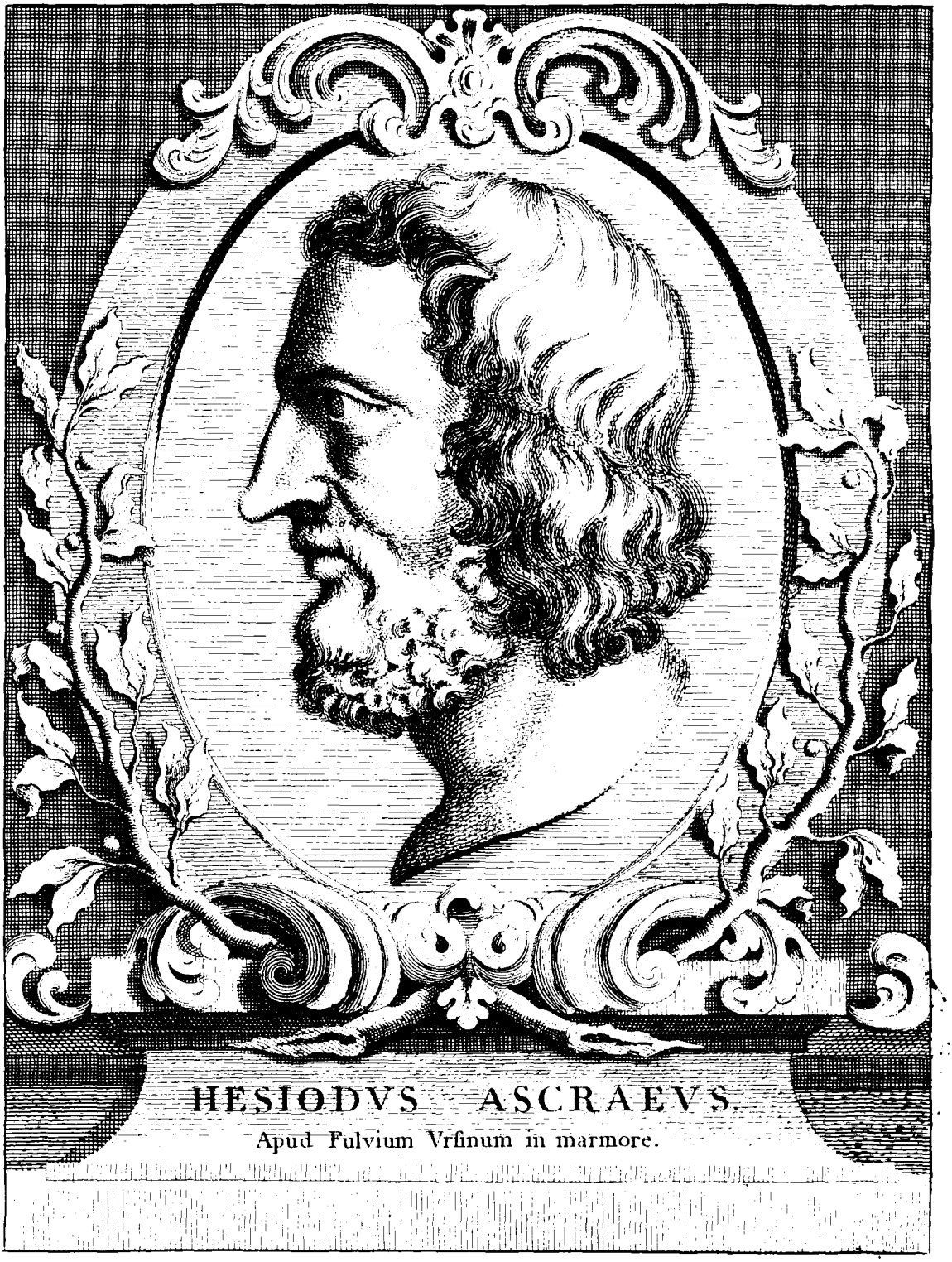

HESIODVS ASCRAEVS.

Apud Fulvium Vrſinum in marmore.

ΗΣΙΟΔΟΥ

ΤΟΥ

ΑΣΚΡΑΙΟΥ

ΤΑ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΑ.

HESIODI

ASCRÆI

QUÆ SUPERSUNT,

CUM

NOTIS VARIORUM.

EDIDIT

THOMAS ROBINSON, S. T. P.

OXONII,
E THEATRO SHELDONIANO.
MDCCXXXVII.

Imprimatur.

STEPH. NIBLETT.

VICE-CAN. *Oxon.*

Jul. 1, 1737.

Reverendiſſimo in CHRISTO Patri

JOANNI POTTERO,

PROVIDENTIA DIVINA

ARCHIEPISCOPO CANTUARIENSI,

THOMAS ROBINSON.

NI animi Tui moderationem, Pater Reverendiſſime, jam diu perſpectam exploratamque habuiſſem, deterruiſſet me tum locus, quem ornas, in Eccleſiâ celſiſſimus, tum fama Tua in Literato Orbe celebratiſſima, ab ambitione illâ quâ ardebam, ut hic libellus venerando Tuo nomine inſignitus prodiret. Sed cùm iſtam recolo humanitatem Tuam, iſtam manſuetudinem, & ſummâ gravitate condîtam ſuavitatem, quam omnes amant dum maximè reverentur; virtutibus Tuis eſſem injurius, ni hoc

hoc munuſculum haud Tibi penitus ingratum, hoc Tributum iſtorum Tibi ſtudiorum Principi acceptum fore ſperarem. Tu enim Ille es, quem Græcis literis addicti ducem ſuſpicimus, hujuſmodi vectigalia exiſtimantes juſtiſſimâ lege perſolvi Tibi, ex cujus theſauro ditiſſimo magnam noſtrarum opum partem accepimus. Libenter quidem ſoleo, Præſul doctiſſime, priſtina Tua ſtudia in memoriam revocare, & præterita illius vitæ contemplari ſpatia, cujus nullum non ſtadium pulcherrimis notis diſtinctum conſpicitur. Cùm illa tamen mihi ætas adſit, illa jam munera acceſſerint, quæ animum meum non unicè ad Te humanarum literarum ſcientiâ excellentem, ſed ad ſapientem conſtantemque Virum, ad conſummatum Theologum, ad Antiſtitem ſanctiſſimum debent convertere; quantas Tibi gratias agam, quâ voce prædicabo benignitatem Tuam, qui mihi tale exemplar non è longinquo admirari, ſed propiùs quandoque intueri conceſſeris? Orbi tamen Chriſtiano gratuſor lumen illud Tuum in ſummo jam faſtigio collocatum. Faxit Deus, ut id multi ſuſpicientes, Cœleſti Patri gloriam tribuant; multique adeò, heu! nimiùm multi, omni doctri-

næ

næ vento circumlati, & Fidei naufragio periclitantes, illius radiis in veritatis portum dirigantur!

Me verò, Pater Colendiſſime, benedictioni Tuæ commendo, precibuſque plurimum valituris; ut, cùm ſacroſancto Tuo miniſterio ad ordines Sacerdotii, ad gradus Theologiæ evectus fuerim, pars aliqua illius Spiritus, quem Tibi abundanter afflavit Deus, ex impoſitione Tuarum manuum in me deſcendat. Dabam in Burgo Sancti Petri Calendis Juliis, MDCCXXXVII.

LECTORI

LECTORI S.

EN Tibi, Lector erudite, in manus trado Poetam omnium forsan, qui jam extant, post Sacros, vetustissimum, Editione, ni fallor, utili & luculenta; à qua quid Tibi expectandum sit, in ipso limine Te velim certiorem facere.

Ut Textus Græcus quàm emendatissimè prodiret, præcipuam curam adhibui, Codices MSS. quos potui comparare cum libris impressis conferendo. Ex his unum mihi suppeditavit Codicem Bibliotheca Bodleiana, qui integram Theogoniam exhibet, alterumque dimidia penè parte spoliatum, cujus tamen eo levior est jactura, quòd illum à priori Codice tam parùm discrepantem deprehendi, ut alter ab altero descriptus videatur. Tertii autem Codicis, idem Poema integrum conservantis, à Celeberrima Societate Regia Londinensi, in cujus Bibliotheca est repositus, usum impetravi. Operum & Dierum quatuor exemplaria MSS. versavi, tria nempe Bodleiana, unumque Regiæ Societatis; porrò, varias lectiones Codicis Coisliniani, ex Bibliotheca quæ Cancellarii Seguerii fuit, cum Editione Clerici à se collati, humanissimè ad me transmisit senex longe doctissimus, ordinis sui patriæque decus, Fr. Bernardus Montfaucon. *Scuti Herculis unus, quem sciam, Codex est in Anglia; ille autem in Bibliotheca pretiosissima Nobilissimi* Comitis Oxonienſis *conservatur, ad quam cùm Domini liberale ingenium literatis Viris aditum facilem patefaciat, varias ex hoc Codice lectiones à se collectas mecum communicavit eruditissimus Amicus* Thomas Hutchinſon, *qui Xenophonteis* Κύρου Παιδείαν & Ἀναβάσεως *adornandis tam felicem industriam adhibuit, ut reliqua elegantissimi Auctoris scripta æquissimo jure literatus orbis ab Illo postulet, quippe qui alios omnes ab hoc opere suscipiendo deterruit*

Quid commodi ex hoc meo Amicorumque labore perceperim, Te Notæ docebunt, in quibus Codicum omnes animadverti varietates, quæ spem aliquam melioris lectionis adferrent; earum verò nonnullas, quamvis in emendationes incertas minimè proclivis, vel in ipsum Textum admittere, Lectore semper monito, non dubitavi. Omnes autem varias lectiones ad calcem voluminis exhibui, ne sagacibus ingeniis materia desit, vel repetito labore perquiratur, in qua se & Hesiodum futuris temporibus exerceant.

Versionem Latinam, quæ in Clerici Editione usurpatur, ad examen revocavi, eamque plurimis in locis correxi, ubi ab Auctoris Scopo aberrare, ejusve sensum infelicius interpretari visa est.

PRÆFATIO.

Certamen Homeri & Heſiodi verſione Latina, quam nunquam antea, quod ſciam, ſortitum eſt, donavi. Fragmentorum collectioni nonnulla addidi, quæ priorum Editorum induſtriam fugerant. Integras Dan. Heinſii, & Georgii Grævii Lectiones, plurimas Clerici, Guieti nonnullas exhibui; obſervationibus quibuſdam propriis ſubinde interſperſis; facilem, ut opinor, veniam impetraturus, quòd operoſis Commentariis in res nihili patientem Lectorem nollem prægravare.

Toti autem Operi præmittitur Diſſertatio, in qua de vita & ſcriptis, præcipuè verò de ætate Heſiodi agitur. De illa quidem ſtatuenda maximæ ſemper inter Doctos lites interceſſerunt, ex quorum ſcriptis, tam antiquis quam recentioribus, excerpſi omnia, quæ ad hujuſce rei illuſtrationem facere videbantur; cunctorum inter ſe collatis argumentis, & adjectis, ubicunque eſſet opportunum, propriis obſervationibus, ſi quo pacto veritas erui poſſit. Cùm verò nonnullorum fuerit opinio, hanc litem ratiociniis Aſtronomicis dirimi potuiſſe; ne quid hujus operis integritati deeſſet, in conſilium advocavi Amicum longè Doctiſſimum Joſephum Atwell, *S. T. P. qui calculum Aſtronomicum ſolita ſua induſtria & acumine à ſe factum, Diſſertationi noſtræ inſerendum tranſmiſit *. Maximam Inſigni Viro gratiam habeo, quòd mecum non dedignatus ſit hancce ſtudiorum ſocietatem inire, nec paginæ meæ nomen præfigere, quod etiamnum celebre in literato orbe, brevi futurum eſt celeberrimum.*

Denique, quòd hæc Editio ad umbilicum adducta ſit, ſingulari debeo amicitiæ Viri ingenio & politiori doctrina præcellentis, Roberti Eden, *Collegii Univerſitatis Socii, & juventutis ibidem Rectoris præſtantiſſimi; qui graviſſimis ſuis occupationibus tempus aliquod negotiis meis impendendum ſurripuit, nec, me abſente, preli moleſtiam ſuſcipere recuſavit.*

Unum jam reſtat, ut, hac data occaſione, gratum animum devotumque teſter erga Venerabilem Præſulem Robertum Clavering, Epiſcopum Petriburgenſem, *qui me per plures annos favore ſuo & amicitia ornatum voluit, nec indignum prorſus exiſtimavit, cui in Eccleſia ſua Cathedrali Canonicatum conferret. Paribus me officiis devinctum profiteor viris ornatiſſimis, quondam fratribus, jam verò patronis meis colendiſſimis,* Cuſtodi & Sociis Collegii Mertonenſis, *qui me, dum hoc opuſculum meditabar, in amabili & florentiſſimo ſuo domicilio alebant, nec abeuntem dimiſerunt indotatum. Hujuſce quidem noſtræ neceſſitudinis mihi ſemper erit jucunda recordatio; jucundior tamen, ſi aliquod demum opus elaboravero, quod tantæ Domûs nomini & ſplendori melius conveniat.*

* Incipit p. 21. deſinit p. 30.

DISSER-

DISSERTATIO

DE

VITA, SCRIPTIS, & ÆTATE

HESIODI.

UORUM ſcripta & ingenium admirantur homines, de perſonis eorum ſolent curioſius inquirere, & omnia, quæ ad illos attinent, umbra quamvis antiquitatis obſcurata, patriam, parentes, ſæculum, mores, literato labore perſcrutari. Quæ quidem induſtria, utcunque videatur eſſe otioſorum hominum, inſignium virorum famæ & meritis debetur, gratumque oſtentat animum, & beneficii memorem, ſi eorum, quæ ad humano generi benefacientes pertinent, nihil à nobis alienum putamus. Et quanquam ex tam remotæ vetuſtatis monumentis explorata veritas ſperanda non ſit, haud tamen iſte arguendus eſt labor, qui pro certis & manifeſtis quidquam poſſit probabile & veriſimile eruere. Nihil ulterius auſim Lectori promittere in præſenti opuſculo, in quo de vita, ſcriptis, & ætate antiquiſſimi Poetæ diſſeritur; &, ſi in argumento tam dubio & obſcuro eatenus prodire contigerit, haud fruſtra ſuſceptum laborem judicaverim.

Notat [a] Paterculus Heſiodum *vitâſſe, ne in id, quod Homerus, incideret, patriamque & parentes teſtatum eſſe.* Narrat [b] quidem Heſiodus patrem ſu-

[a] Lib. 1. cap. 7. [b] Ἔργ. v. 636, &c.

um è Cuma Æolica fuiſſe, & ex illa civitate migrâſſe Aſcram Bœotiæ vicum propè Heliconem; an vero ipſe Cumæ natus fuerit, an potius Aſcræ poſt migrationem paternam ex dictis non liquet. Plutarchus [c] quidem, Ephorum ſecutus, contendit Heſiodi patrem, Aſcræ jam inquilinum uxorem Pycimeden duxiſſe, & ex ea Heſiodum genuiſſe; Suidas verò tradit, eum, cùm adoleſcentulus eſſet, à parentibus ſuis à Cuma Aſcram tranſlatum fuiſſe, eandemque Strabo [d] tuetur ſententiam. Qui eorum partes ſequuntur, Eclogæ quartæ Virgilianæ verſum quartum,

Ultima Cumæi venit jam carminis ætas,

quem ad Cumanam Sibyllam referebant interpretes, de Poeta noſtro interpretantur. [e] Nec abſurda quidem videtur hæc interpretatio, ſi animadvertamus quàm apte tota penè Ecloga verſibus Heſiodi de mundi ſæculis reſpondeat. Noſter certè haud obſcurè tradidit, poſt ferrei ſæculi conſummationem, aureum denuo renaturum:

Μηκέτ' ἔπειτ' ὤφελον ἐγὼ πεμπτοισι μετεῖναι
Ἀνδράσιν, ἀλλ' ἢ πρόσθε θανεῖν, ἢ ΕΠΕΙΤΑ γενέσθαι.

quæ quidem [f] ætas, non quòd *ultima* idem ſit ac *prima* & *antiquiſſima*, ſed ideo ultima dici poteſt, quòd poſt aliarum conſummationem reverſura ſit, & proinde ultimo ordine cenſenda. Ad hanc igitur doctrinam haud obſcurè reſpicit verſus ille Virgilianus, *ultima Cumæi*, &c. Virgilianum illud, *redeunt Saturnia regna* ad Heſiodeum illud quadrat [g] Οἱ μὲν δὴ Κρόνου ἦσαν ὅτ' οὐρανῷ ἐμβασίλευεν, *Jam redit & virgo* ad Αθανάτων μὲν φῦλ' ἴτην πρὸς πατρὸς Ὀλύμπου Αἰδὼς καὶ Νέμεσις, *Cedet & ipſe mari victor, nec nautica pinus Mutabit merces* ad Λίψ ἄν τε πηδάλιον μὲν ὑπὲρ κύματα καταβεῖο, *Non raſtros patietur humus, & Robuſtis quoque jam tauris juga ſolvet arator* ad Ἔργα βοῶν δ' ὀπάλοιο καὶ ἡμιόνων ταλαεργῶν, *Molli paulatim flaveſcet tempus ariſta, Inculliſque rubens pendebit ſentibus uva* ad καρπὸν δ' ἔφερε ζείδωρος ἄρουρα Αὐτομάτη πολλόν τε καὶ ἄφθονον. Ex his omnibus manifeſtiſſima apparet inter Heſiodea carmina & Eclogam quartam convenientia, quæ ſupradictæ *Cumæi carminis* interpretationi favet. Haud interea diſſimulandum eſt, hanc interpretationem validiſſimis argumentis oppugnari poſſe, quæ velim petat Lector ex præclara illa Chriſtianæ religionis defenſione [h] quam vir longè doctiſſimus Dunelmenſis jam Epiſcopus in lucem edidit; quibus ego, ut ad inſtitutum opus denuò revertar, illud ſolum adjicio, nequaquam fieri poſſe ut in navigatione illa à Cuma ad Aſcram patri comes fuerit Heſiodus, cùm ipſe diſertiſſimè teſtetur ſe unica tantùm vice navigâſſe, ex Aulide ſc. [i] in Eubœam,

Οὐ γάρ πώποτε νηΐ γ' ἐπέπλων εὐρέα πόντον,
Εἰ μὴ ἐς Εὔβοιαν ἐξ Αὐλίδος.

[c] Vide Lil. Gyrald. de vitis Poet. [d] Geogr. lib. 13. [e] Val. Probus. Fabricii Bibl. Græc. lib. 1. cap. 20. Grævii Lect. Heſiod. ad Ἔργ. v. 174. [f] Fabricii Bib. Græc. lib. 1. cap. 30. Goralli i. e. J. Clerici not. in Severi Ætnam. [g] Ἔργ. v. 111. & ſequent. [h] Anſwer to the ſcheme, &c. p. 497. [i] Ἔργ. 650.

niſi

nisi quis ex argumenti tenore contenderit, hoc solum voluisse Poetam, se hanc unicam navigationem suscepisse in ætate sua virili, quâ capax erat maritimarum rerum scientiam acquirendi. Utcunque verò se hæc res habet, vel ex quacunque urbe noster ortum duxit, satis constat Ascram pro patria plerumque agnosci, eumque sæpius à Virgilio [k] appellari Ascræum, idemque velle Paterculum, cùm patriam suam Hesiodum indicasse memorat.

Quòd vero idem tradit Auctor, sc. Poetam, *patriam suam memorâsse contumelioſissimè, quoniam ab ea mulctatus erat*, vel à traditione quadam, vel à libris deperditis, vel à prava ipsius verborum interpretatione traxit. Nulla enim mulctæ occurrit mentio, nisi forte in hunc sensum torqueantur, quæ de iniqua judicum sententia tradita sunt; nec porrò iracundiæ tribuendum est, quòd Ascram tam ignobilem vicum & miserum descripserit,

Νάσσατο δ' ἄγχ' Ἑλικῶνος ὀιζυρῇ ἔνι κώμῃ,
Ασκρῃ, χεῖμα κακῇ, θέρει ἀργαλέῃ, οὐδέ ποτ' ἐσθλῇ

Quæ quidem incommoditas, ut tradunt [l] scholiastæ, à loci situ oriebatur; nam propinquitate excelsissimi montis Heliconis interceptæ sunt auræ, quæ æstivum calorem possent lenire, & hyberno tempore excluſi sunt radii solares, nivalesque aquæ defluxerunt. An non verò licuit sine invidiæ suspicione veram vici sui naturam describere? Quam tamen hîc loci ob hanc causam unicam videtur tradidisse, ut melius depingeret patris paupertatem, quâ bonus vir nativâ urbe exulare, & in tam miserum vicum profugere compulsus erat. Haud interea dissimulare velim, [m] Ephorum, qui & ipse Cumanus erat, tradidisse, hunc hominem, non ob pauperiem, sed cæde quadam perpetrata, patria profugisse.

Æquè vanus est auctor idem Paterculus, cùm tradit Hesiodum parentes suos indicâsse, nisi fortè in quodam libro jam deperdito eorum nomina invenerit. In illis qui superſunt, unicus occurrit versus, quem quis de tali re possit suspicari, [n] iste sc. quo fratrem suum hisce verbis compellat, Ἐργάζευ, Πέρση, δῖον γένος, quem sic Tzetzes exponit, ἢ ἐκ Διὸς, ἢ δίγενες γένος. Prior quidem explicatio non adeò est absurda, quin admitti commodè posset, si ex aliis monumentis constaret Dium Hesiodi patrem fuisse; non tamen adeò probabilis, ut per se valeat ad confirmandam de hac re sententiam, cùm altera significatio, δίγενες γένος, illa sit, quam & ipse Hesiodus, eique suppar Homerus, sæpissime hisce verbis affigunt. Quod verò nonnulli objiciunt, incongruum prorsus videri, ut Poeta fratrem suum, plebeium, vel certè mediocrem hominem tam magnificis titulis compellet, nullius erit ponderis æstimanti [o] Homerum ipsum tam benignum esse, ut hoc ipsum Epithetum Ulyssis subulco largiatur. Longè aptiùs tam honestam appellationem fratri suo tribuit noster, qui inter majores suos, ut fert traditio, Deos

[k] Ecl. 6. v. 71. Georg. 2. v. 176. [l] Proclus & Tzetzes ad Ἐργ. v. 640. [m] Proclus ibid. [n] Ἐργ. 229. [o] Odyss. φ. v. 234.

Muſaſque recenſebat; præſertim ſi hoc argumento fratrem hortari vellet, ut paupertatem tam generoſa familia prorſus indignam laudabili induſtria evitaret [p],

Εργάζευ, Πέρση, διὸν γένος· ὄφρά σε λιμὸς
Εχθαίρῃ.

Poſt migrationem illam ad Aſcram nihil præterea de Heſiodi patre ſcriptum invenio; ſed credere par eſt eum exinde uberiori uſum eſſe fortuna; nam poſt ejus mortem de dividendo patrimonio inter Heſiodum fratremque Perſen lis interceſſit, [q] in qua Perſes, corruptis judicibus, ſuperior evaſit, & largiorem hæreditatis partem ad ſe traxit. Noſter verò, tali quamvis acceptâ injuriâ, frugalitate ſua vel induſtria adeo factus eſt opulentior, [r] ut hunc ipſum fratrem, ignavum, ut videtur, & ſtolidum homuncionem, ad anguſtias redactum ſæpiùs ſublevaverit; —— generoſæ ſanè indolis argumentum, quòd in diſcordia, acriori plerumque in fraternis animis, non modo ſuorum neceſſitati miniſtraverit, ſed paterno penè affectu & auctoritate præclarum Poema compoſuerit, [s] ut hunc ipſum à pravo vitæ inſtituto abſtraheret, & ad induſtriam virtutemque accenderet.

Rus plerumque ſe abdebat Heſiodus, ibique in vallibus [t] (non jugis, ut narrat ingenioſiſſimus [u] Βιόγραφος) Heliconis paſtor erat; quæ quidem occupatio nequaquam, ut idem vult auctor, erat [x] ignobilis, ſed quam melioris conditionis homines ſæpius ſectabantur in priſcis temporibus. Huic operi intentum advenerunt Muſæ montis incolæ, paſtoralemque ignaviam increpantes, de ſacrata arbore lauru ramum tradiderunt, & poeticum inflarunt ſpiritum. Hanc quidem hiſtoriam jocularitèr perſtringit, & mendaci gloriolæ attribuit [z] egregius ille deriſor Lucianus; eandemque Ovidius [a] ſui carminis veracitatem teſtatus ſeria videtur animadverſione dignari:

Nec mihi ſunt viſæ Clio, Cliûſque ſorores,
Servanti pecudes vallibus, Aſcra, tuis.

Sed uterque in hac re perverſum criticum agunt, nequaquam ignorantes fabularum rationem, vel poeticam licentiam audendi quidlibet. Nam ſi Numæ graviſſimo & ſapientiſſimo viro condonârunt [b] poſteri, quòd nocturnas cum Egeria Nympha confabulationes venditaverit, ad majorem legibus ſuis venerationem conciliandum; ſi in ſæculo illo politiſſimo & minimè ſuperſtitioſo Horatio licuit furores poeticos effundere, [c] *Bacchum in remotis carmina rupibus Vidi docentem (credite poſteri) Nymphaſque diſcentes, & aures Capripedum ſatyrorum acutas*; & iterum, [d] *Me fabuloſæ Volture in Appulo Fronde*

[p] Δεινοτάτως γ' αὐτὸ διὰ τῦ παρόντος ἐγκωμίου πρὸς ἀγαθοεργίαν προτρέπεται. ἀπρεπὲς γὰρ ἀνδρὶ φύσεως τῆς μὲν χρηστῶν ἀποτυχεῖν, &c. Tzetzes ad locum. [q] Εργ. 37, &c. [r] Ibid. 396. [s] Ibid. 10. Dan. Heinſii Introduct. ad Εργ. [t] Θεογ. 23. [u] Kennett's Lives of Greek Poets. [x] Ἀνδρὶ δέμας πίτυϊ νεῷ, ἐπιβώτορι μήλων, Παναπάλῳ, οἷοί τε ἀνάκλιτοι πατδες ἔασιν. Odyſſ. N. 222. Vide etiam Iliad. Z. v. 424. & Hom. Hymn. in Venerem. [z] P. 269. Edit. Bourdel. [a] De arte amandi. lib. 1. v. 25. [b] Livii lib. 1. cap. 19. [c] Carm. lib. ii. od. 19. [d] Lib. 3. Od. 4.

nova puerum palumbes texere; ſi, inquam, Auguſtanis conceſſum fuit poetis tam portentoſa figmenta venditare; quidni liceret Heſiodo, in ætate ſua rudi & fabulis addicta, commercium quoddam cum Muſis Heliconiadibus prætendere, cum manifeſtum ſit, nihil aliud hanc totam narrationem ſignificare, quàm quòd primùm juxta hunc montem poeſi operam dederit?

Quanquam verò [f] *otii & quietis cupidiſſimus erat* Heſiodus, non adeò tamen ſibi indulgebat, quin ad gloriam quandoque & famam adſpiraret. Mos erat inter veteres Græcos, quem Romani poſtea uſurpârunt, regum procerumque exequias ludis quibuſdam & ſpectaculis, inter cætera verò certaminibus poeticis [g] celebrare. Iſtiuſmodi ludis in honorem Amphidamantis Chalcidici indictis, ad Eubœam navigat [h] Heſiodus, poeticum præmium ambiturus; ibique cùm victor judicatus eſſet, tripodemque reportâſſet, eum patronis ſuis, Heliconiadibus Muſis dicavit. Quod quidem fecit, vel gratitudinis ergô, vel ad victoriam ſuam tali trophæo illuſtrandum, vel potiùs, ut videtur, [i] quòd mos erat, præmia in iſtiuſmodi certaminibus reportata, non ad privatum uſum convertere, ſed alicui Deo conſecrare. Haud quidem me latet, Proclum in ſcholiis ſuis tradere Plutarchum verſus omnes Contentionis hiſtoriam narrantes Heſiodo abjudicâſſe; quod ſanè an rectè notaverit ſcholiaſtes, haud facilè judicaveris, cùm libri nonnulli Plutarchi, qui Procli tempore exſtarent, jam perierint. In his qui reſtant, hujus Contentionis bis fit mentio. In *ſeptem ſapientum convivio* Plutarchus Periandrum inducit hanc hiſtoriam adhibentem pro argumento quòd inter priſcos Græcos fuerint certamina poetica; nec cæteri convivæ hujuſce traditionis veritatem oppugnârunt. Sed in *Sympoſio*, cùm antiquum hunc fuiſſe morem vellet oſtendere, negat ſe hanc hiſtoriam pro argumento adhibiturum, quoniam res erat obſoleta, & à Grammaticis decantata. Quæ quidem oratio, ut judicium meum interponam, nequaquam id, quod de Plutarcho aſſerit ſcholiaſtes, evicerit. Dicit enim Plutarchus ſe hoc argumentum prætermittere, non quòd *falſa*, ſed quòd *trita nimis & vulgaris* res eſſet. Si quis tamen Plutarchi verba [k] τὰ ἰωλα περάγματα *vanas & aniles fabellas* ſignificare contendit, non opus eſt ut de hac re controverſia moveatur, cùm, hoc ſenſu admiſſo, minimè ſequatur, Plutarchum totam hanc de Heſiodi contentione hiſtoriam reſpuere, ſed iſtam ſolummodò illius partem, quæ tradit eum ab Homero victoriam reportâſſe; cujus rei nullum certè veſtigium in Heſiodi ſcriptis uſquam apparet. Quòd ſi manifeſtiſſime conſtaret, illam fuiſſe Plutarchi ſententiam, quam Proclus repræſentaverit vix tamen unius auctoritate permotus verſus per tot ſæcula comprobatos rejicerem; præſertim, cùm probè ſciant, qui antiquos ſolent ſcriptores verſare, quàm prodigi ſint *obelorum* ſuorum Critici & Grammatici, opinantes

[f] Vell. Paterc. lib. 1. cap. 7. [g] Plutar. ſympoſ. lib. 5 Prob. 2. Sept. Sap. Conviv. Livii lib. 41. Vide etiam inſcriptionem Adelphi Terent. [h] Ἔργ. 654. [i] Herodot. lib. 1. [k] Cicer. Epiſt. lib. 9. Ep. 2. *Etſi erat* ἰωλῷ *illa epiſtola*. Ubi τὸ ἰωλῷ non *vana* ſeu *inanis*, ſed *obſoleta* ſignificat.

nimirum

nimirum si quidlibet audere Poetis liceat, æquam sibi esse potestatem quidlibet [l] expungendi.

Historiæ Hesiodeæ ex ipsius scriptis huc usque lucem adtuli, in quibus, senili quamvis garrulitate imbutus, pauciſſima vitæ suæ vestigia conservavit. Ne tamen Lectori invideamus quæ de tanto viro tulit fama, ad alia jam libet descendere, quæ quidem, si Nostri ætatem spectes, à recentioribus, haud tamen vanis vel obscuris scriptoribus traduntur. Interierunt sanè [m] Plutarchi integer liber, Lampriæ memoratus, de vita Hesiodi; [n] alter Cleomenis; [o] tertius Heraclidis Heracleotis, ex scriptis, ut dicitur, Chamæleontis compilatus; haud tamen, credo, cum magno literarum incommodo hæc jactura evenit, cùm nihil de hac re explorati ex tam recentibus scriptis expectare fas esset, quæcunque verò probabilia traditio venditaverat, ea vel Plutarchus in scriptis quæ supersunt, vel liber ille de Certamine Homeri & Hesiodi, videatur congessisse; quem librum Editioni huic nostræ subjectum adeant illi, qui hujusce certaminis seriem velint cognoscere.

De ipsius verò Contentionis historia celebratissima variorum [p] Authorum sententias hîc loci tædet congerere. Non equidem pro fabuloso repentè respuerem, quod tot tantique viri, quamvis inter recentiores numerandi, tradiderunt; cùm illi quæ scripserint, nequaquam finxisse, sed à vetustioribus libris, & famâ antiquâ traxisse videantur. Plutarchus qui historiæ auctoritatem labefactare creditur τὸ ἔωλον πρᾶγμα καὶ διαλεθρυμμένον appellando, exinde concedit, eam non esse figmentum recens, sed à veteri fama derivatum. Sed non ego is sum qui tantum antiquitati arrogem, ut ei censeam in omnibus adhibendam esse fidem. Multo, ut fatear probabilius est hanc historiam universam à priscis Grammaticis confictam esse, qui cùm compererint Hesiodum certaminis poetici, in quo victoriam retulit, meminisse, itemque forsitan Homerum in Hymno [q] Veneri supplicasse ut in certamine quodam victor evaderet, δὸς δ' ἐν ἀγῶνι Νίκην τῷδε φέρεσθαι, ἐμὴν δ' ἔνλυνον ἀοιδήν, exinde ansam arripuerunt duos celeberrimos Poetas inter se committendi, quamvis alii essent coævi Poetæ, quibuscum contendere uterque poterat. Memorantur sanè, quâ tamen auctoritate nescio, quorundam Poetarum nomina, qui ad hunc honorem creduntur adspirâsse.

[l] Vide quæ in hanc rem jocatur Lucianus: Ἔτι ἢ περὶ τῶν ἀθελημένων τίχων [τῆ Ομηρῳ] ἐπιφώνων, εἰ ὑπ' ἐκείνου εἰσὶ γεγραμμένοι· καὶ ὃς ἔφασκε φάναι αὐτῷ εἶναι· κατεγίνωσκον δὲ τῶν ἀμφὶ τὸν Ζηνόδοτον καὶ Αριστάρχου γραμματικῶν τοῦτον τὸν ψυχρολογίαν. Ver. Hist. lib. 2. Eosdem perstringit Cicero Epist. Fam. lib. 3. ep. 11. *Si, ut scribis, ea litera non fuerunt diserta, scito meas* on *fuisse. Ut enim Aristarchus Homeri versum negat, quem non probat, sic tu (libet enim mihi jocari) quod disertum non erit, ne putâris meum.* [m] Proclus & Tzetzes in suis scholiis ad hunc librum sæpissimè respiciunt, nisi verum sit, Plutarchum commentarios etiam in Hesiodum composuisse. Illi tamen in ejus scriptorum catalogo apud Lampriam non occurrunt, nec ab A. Gellio, ut nonnulli existimaverint, lib. 20. cap. 8. memorantur. Ibi enim pro *IIII in Hesiodum commentario* proculdubiò legi debet, *in Isin & Osiridem commentario.* [n] Clem. Alex. 1 Strom. [o] Diog. Laert. lib. 5. sect. 92. [p] Plutar. Sympos. lib. 5. prob. 2. Conv. 7. Sap. Philostr. in Heroicis. Libanius Socrat. Apol. Tzetzis Proleg. ad Hes. Eustath. Proleg. ad Homer. A. Gell. lib. 3. cap. 11. [q] N. 5. Edit. Barnes.

Thomas

Thomas Magiſter in argumento ranarum Ariſtophanis tradit, obſcurum quendam dictum Syagrum cum Homero, cum Heſiodo Cercopem certâſſe; idemque à Diogene Laertio [r] traditum invenias. Occurrunt quidem a nonnullis auctoribus citata duo Epigrammata, quæ ad hujuſce certaminis veritatem confirmandam [s] adhibentur,

Ησίοδ@ Μέσσαις Ελικωνίσι τ᾽ ἀνέθηκε,
Τμνῳ νικήσας ἐν Χαλκίδι θεῖον Ομηρον,

Et [t]

Εν Δήλῳ τότε πρῶτον ἐγὼ καὶ Ομηρ@ ἀοιδοὶ
Μέλπομεν ἐν νεαροῖς ὕμνοις ῥάψαντες ἀοιδήν.

Sed utrumque a viris doctis merito rejicitur. Ecce enim hujuſmodi, ut videtur, Epigrammatum originem & hiſtoriam! Splendidum quoddam mendacium & veriſimile ingenioſus vir confingit, ſcriptis committit, ex vetuſto forſan raroque libro petitum ſimulat. Natam fabulam avidè amplectitur & fovet ſemidoctorum turba, nova a vetuſtis, falſa a veris diſcernendi imperita. In ſuccedente ſæculo invaluit traditio, facilèque ei aſſentiuntur homines, quam a patribus demiſſam acceperunt. Exoritur tandem Poeta cyclicus, qui hoc ſibi Thema proponit, verſus pangit, fraudem molitur, omne ſe tuliſſe punctum arbitratus, ingenioque ſuo tacitè plaudens, ſi quid ſui literatus orbis vetuſtum crediderit. Votis reſpondet eventus; pro Homerico vel Heſiodeo venditatur; itaque demum ad probandam hiſtoriæ veritatem adducitur, quod ipſum ab hiſtoriâ confictâ ortum duxit. Annon hujuſmodi ſit origo citatorum Epigrammatum, Lector viderit. Prius quidem ab ipſis Heſiodeis verſibus paululùm immutatis conflatum videtur. Poſterioris, ut notârunt [u] viri docti, νοθείαν arguit, quòd in eo mentio occurrit τ῀ ῥαψῳδίας, quæ quidem in uſu nondum erat in iſta Poëſeos infantia; nec ſanè quis crediderit, cui Stylus noſtri familiaris eſt, ei adjudicandos eſſe duos verſiculos qui vocibus penè iiſdem ἀοιδοὶ, & ἀοιδὴν, barbarè & incultè deſinunt. Utcùnque tamen de ipſius certaminis veritate ſtatuere placuerit, nemo certè Contentionis Acta & Proceſſum, quem Αγὼν Ομήρ@ καὶ Ησιόδ@ inſcriptum in manibus jam habemus, pro vero ac genuino agnoverit. Poſt Adriani imperatoris tempora, [x] qui in ipſo libro nominatur, ſcriptum conſtat; & quamvis non negem quædam forſan iſtius rei momenta ſparſa olim fuiſſe & vulgata, longè tamen plura, ut opinor, ipſe Auctor φιλόμηρ@ excogitavit, victoriam quidem, ne famæ contradiceret, Heſiodo concedens, ſed in aliis omnibus Homeri gloriæ iniquè ſubſerviens. Ne hoc temerè dictum putes, ecce hominem in ipſa fraude deprehenſum! Quoniam intricatas & ſubtiles quæſtiunculas proponere nullius ſit operis vel ingenii, maximi verò, iiſdem extemplo reſpondere; idcirco perpetui interrogatoris partes Heſiodo aſſignat, reſponſoris Homero. Quod quidem contra hiſto-

[r] Lib. 2. ſect. 46 [s] Lib. Anthol. Dion. Chryſoſt. Orat. de regno. [t] Euſtath. ad Il. A. p. 5. Schol. Pindar. ad Nemeonic. Od. 2. [u] Salmaſii Plin. Exercit. p. 609 Lucianus verò in Hermotimo Heſiodum appellat τ῀ ῥαψῳδόν. [x] Αγὼν p. 227.

riæ

riæ veritatem factum constat. Nam quæstionem, quam Auctor Certaminis Hesiodo assignat,

Μῆσ', ἄγε μοὶ τά τ' ἐόντα, τά τ' ἐσόμενα, πρό τ' ἐόντα,
Τῶν μὲν μηδὲν ἄειδε· σὺ δ' ἄλλης μνῆσαι ἀοιδῆς·

itemque responsum Homero attributum,

Οὐδέποτ' ἀμφὶ Διὸς τύμβῳ καναχήποδες ἵπποι
Ἅρματα συντρίψουσιν ἐρίζοντες περὶ νίκης·

utrumque horum, verbis paululum immutatis, memorat Plutarchus, [z] sed historiæ, ut opinor, sequacior, quam vix crediderim per totam Certaminis seriem ineptas percontatoris partes Hesiodo demandasse, quæstionem Homero, Hesiodo responsum assignat; haud obscurum iniquæ istius operis falsitatis documentum, cùm scriptor ad propugnandas quas tuetur partes, receptæ traditioni audeat contradicere. Porrò si ita in certamine processisset res, ut ab hujusce libri auctore repræsentatur, absurda admodum esset vel ipsius Hesiodi, vel eorum qui citata Epigrammata composuerunt, de tali victoria gloriatio. Accommodatius ei esset, quod Pyrrhus de Romanis victor gratulatori cuidam narratur respondisse; [a] *Si alteram hujusmodi reportaverimus victoriam, omnino periimus.*

Quæ verò post hoc certamen Hesiodo evenerunt, hoc ferè modo traduntur. A Chalcide Delphos [b] navigavit, tum victoriæ præmium Musis consecraturus, tum oraculum de futura vita ibidem consulturus. Cùm verò vix templum ingrederetur, Prophetissa Deo repleta, talia effudit:

Ὀλβίῳ ὅτῳ ἀνήρ, ὃς ἐμὸν δόμον ἀμφιπολεύει,
Ἡσιόδῳ, Μούσῃσι τιθημένῳ ἀθανάτῃσι.
Τῷ δ' ἤτοι κλέος ἔσται, ὅσον τ' ὄπιδνηται ἠώς.
Ἀλλὰ Διὸς φεύγοις Νεμείην ἄγλαον ἄλσος.
Κεῖθι δέ τοι θανάτοιο τέλος περιμήκετον εἰσίν.

[c] Nemeæi Jovis apud Argivos templum erat celebratissimum, ænea statua, & stadium in quo eidem Jovi ludos faciunt. Hunc lucum cùm haud obscurè a Deo significari Hesiodus crediderit, ut fatalem regionem vitaret, Œnoen Locrensium oppidum migrans, ab Amphiphane & Ganyctore Phegei filiis hospitio excipitur. Sed ineluctabilis fatorum vis. Ab ambiguo oraculo Poeta decipitur; ista enim regio, quamvis obscuriore fama, [d] Nemeæo Jovi consecrata erat. Eadem ferè fallacia circumventi & alii insignes viri dicuntur occubuisse. [e] Cambysi Persarum regi redditum erat oraculum cum Ecbatanæ decessurum, quod quidem de Ecbatana Medica interpre-

[z] Conviv. 7. Sapient. Latuit igitur Barnesium hoc a Plutarcho memoratum. Reprehendit enim Lyl. Gyrald. competitorum partes ita disponentem. Vix autem, ut opinor, auctoritatem libri Τοῦ ἀγῶνος Plutarchi præposuisset. [a] Plut. in vita Pyrrhi. [b] Idem VII Sap. Conviv. Ἀγών, &c. [c] Pausanias in Corinthiacis. [d] Thucyd. Hist. lib. 3. [e] Herodot. lib. 3.

tatus

tatus est; alia autem erat Ecbatana Syriaca, urbs obscurior, in qua vulnere accepto mortem obiit. [f] In Antigoni morte fratris jussu interfecti rem haud absimilem accidisse tradunt. Quid memorem Henricum quartum Anglorum regem, qui, cùm prædictum esset, eum Hierosolymis moriturum, Westmonasterii deliquio correptus, & in cameram dictam Hierosolymitanam deportatus, ibidem, vaticinii memor, animam efflavit? Hesiodo verò apud Œnoënses commorante, vir quidam nomine Demodes, qui ei comes erat, hospitum sorori stuprum intulit. Illi autem Hesiodum istius fuisse injuriæ auctorem suspicati eum interfecerunt, marique Eubœam & Locridem interfluente submerserunt; cujus cùm tertio pòst die cadaver ad terram delphines detulissent, dum festum solenne in honorem Ariadnæ celebraretur, populus universus ad littus decurrit, agnitumque corpus lugens sepelivit. Interfectores verò ad supplicium conquisiti cymbam piscatoriam arripientes ad Cretam navigarunt. Sed eos consequuta est vindicta. Tradunt aliqui [g] eos in itinere fulmine percussos Jovem submersisse; alii [h], Chalcidem reversos ab Eurycle aruspice, pœna hospitalium legum violatoribus indicta, morte mulctatos fuisse, detectos quidem, ut tradunt [i] alii, ab ipso Hesiodi cane. Ejus ossa ad se postea Orchomenii transtulerunt, hac de causa, ut ipsi [k] narrant. Sæviente in homines & pecudes pestilentia, missi ad oraculum consultores responsum tulerunt, ad sedandam luem unicum id fore remedium, si ex Naupactio agro in Orchomenium Hesiodi ossa deportassent. Percontantibus autem iis, in qua tandem Naupactii agri parte essent illa reperturi, respondit Pythias, locum cornicem monstraturam. Redeuntes verò in patriam qui scisciatum missi fuerant, & per agrum Naupactium iter facientes, non longe a via cornicem conspexerunt saxo insidentem, ibique, Hesiodi ossa, in saxi cavitate inventa, cum his Elegis inscriptis apud se sepelierunt:

Ἀσκρη μὲν πατρὶς πολυλήϊος, ἀλλὰ θανόντος
Ὀστέα πληξίππων γῆ Μινυῶν κατέχει,
Ἡσιόδου, ὃς πλεῖστον ἐν Ἑλλάδι κῦδος ὄρεται,
Ἀνδρῶν κεκμηώων ἐν βασάνῳ σοφίης.

Istam verò mulierem nomine [l] Ctemenen cujus stupratæ ob suspicionem interfectus est [m] Hesiodus, nonnulli ejus fuisse uxorem tradunt, ex qua filium genuit Mnaseam, vel, ut dicit Philochorus, Stesichorum, vel, ut alii, Archiepem. Ad extremam dicitur senectutem perveniisse; unde proverbium illud Ἡσιόδειον γῆρας, & Epigramma Pindaro [n] attributum:

Χαῖρε δὶς ἡβήσας, ἠ δὶς τάφῳ ἀνθολόησας,
Ἡσιόδ', ἀνθρώποις μέτρον ἔχων σοφίης.

[f] Joseph. Ant. Jud. lib. 13. cap. 11. [g] Ἀγών. Alcidamas in Museo. [h] Eratosthenes in Ἀνδροπόδῳ. [i] Plutarch. de solertia Animal. [k] Pausanias in Bœoticis. Ἀγών. In nonnullis tamen circumstantiis inter se discrepant. [l] Ita corrigit Lyl. Gyrald. pro Κλεμφίλῃ. [m] Proclus & Tzetzes in Scholiis ad Ἔργ. [n] Tzetzes in Proleg. ad Ἔργ.

Communem quandam cum Homero ſortem, ſi Pauſaniæ ſit [o] credendum, Heſiodus obtinuit. Regum, principumque familiaritates, vel fortunæ invidiâ nacti non ſunt, vel conſulto ſpreverunt. Hic agreſti vitæ addictus ab urbana fronte, faſtidioſis dominis, aulicis artibus & officiis penitus abhorruit. Homerus per varias terras peregrinatus, gloriam ſuam propagare præſtabilius duxit, quàm contractiori fama potitum Magnatum opibus & gratiâ floruiſſe. Fortunati ambo! ſi quid veri cecinit Poeta, qui & regiam & paraſiticam menſam probe cognoverit, [p] *Dulcis inexpertis cultura potentis amici, Expertus metuit.* Sed felicior multo Heſiodus, qui, dum clientelæ tædium non ſubiret, *ſtirpis Achilleæ faſtus* non perferret, *gaudebat parviſque ſodalibus & lare certo.*

Hæc fere ſunt quæ paſſim de Heſiodo noſtro conſcripta leguntur; dubiæ quidem auctoritatis omnia, quæ tamen, ſi falſa exiſtimantur, haud pœnitet protuliſſe, quoniam ex his inferri poteſt, maximo eum per omnia ſæcula in honore habitum, de quo talia conficta fuerint.

De hominis verò moribus & indole, cujus vitæ vix ulla ſuperſunt veſtigia, quis aliquid auſit pro certo tradere? Quod autem nobis invidit hiſtoria, ipſe quodammodo ſuppeditavit in libris, quos veram quaſi animi ſui imaginem poſteris reliquerit. Et quamvis de moribus hominum ex eorum ſcriptis, de praxi ex præceptis non ſine erroris periculo judicatur; in hoc tamen auctore, cum ſenili quadam garrulitate tantus elucet candor & infucata ſimplicitas, ut ipſum dum lego, penè videre videar qualis eſſet, omnemque vitam ſenis in libris ſuis veluti votiva deſcriptam tabella patere exiſtimem. Dignus homo quem quis Patriarchæ alicui vel Prophetæ aſſimilaverit. *Ruſticus, abnormis, ſapiens*; abundans præceptis omnigenis, agriculturæ, œconomiæ, virtutis, quæ quidem, ni fallor, Aſcræo populo quotidie inculcabat, fabularum, antiquo more, ornamentis illuſtrata, facetiiſque innocuis condîta. Inter cæteras verò virtutes, juſtitiæ & frugalitatis cultor præcipuus, quarum alteram ei commendavit à corruptis judicibus accepta injuria, ad alteram exercitatum fecerunt, quæ erant patrimonii parte ſpoliato, facultatum anguſtiæ. Non adeo tamen ad rem attentus, quin arctum quandoque ſolveret hoſpitiis animum, [q] neque πολύξενος, neque omnino ἄξενος; ſi quid verò valeat argumentum illud, *Laudibus arguitur, &c.* haud ille illiberalis conviviorum apparator, [r] qui, convivis ad bibendum diſpoſitis, *vetuit ſuper cratera cyathum quieſcere.* Mitis vir ingenii, placabilis, generoſus, qui ſumma licet injuria affectus, fratrem tamen damni auctorem docere, hortari, beneficiis cumulare non deſtitit. *Otii, quietiſque cupidiſſimus*, qualem decet eſſe agricolam & paſtorem; iſta tamen ambitione famæque ſiti, qua literati penè omnes, poetæ maximè laborant. Hinc navigatio illa ad certamen Chalcidenſe, & plures forſan contentiones in deperditis libris memoratæ. Vaniloquentiæ accuſationem, quam non-

[o] In Atticis. [p] Horat. Epiſt. lib. i. ep. 18. [q] Ἔργ. 715. [r] Plutarch. Diocl. Conviv.

nulli

nulli Heſiodo intentârunt, jam ſuprà diluimus; ſi qui verò ſuperſtitioſum arguunt, nec licet, nec libet refellere. Talem habemus, qualem expectare fas eſt antiquiſſimum Poetam, ſumma Deorum reverentia imbutum; quæ quidem in illuminata mente religionem parit veramque pietatem, ſed in intellectu cæcutiente, divinæque naturæ prorſus ignaro, ſuperſtitionem omnimodam. Vitium hoc habuit, non proprium, ſed temporum. Ab erroribus autem popularibus animi maximè erecti haud facile emergunt.

Sed hominem jam dimittamus, ut contemplemur poetam; omnium præter Homerum ab antiquis celebratiſſimum; Cui dum χαρακτῆρες affigere, explorare genium, propriamque ſcribendi ſpeciem depingere ſuſcipiam, dolebit ſanè, ſi ſenſum meum ſequutum, judicioque confiſum, ab his ipſis Antiquis κριτικοτάτοις viris quandoque diſſentire contigerit. Acutiſſimi vir ingenii Dionyſius Halicarnaſſenſis hanc nobis Poetæ noſtri imaginem exhibet; [f] Εφρόνισεν ἡδονῆς, ἢ ὀνομάτων λειότητος, ἢ συνθέσεως ἐμμελοῦς. Idemque cùm politam & floridam ἁρμονίαν ſcripſiſſet, [t] Heſiodum inter eos primum recenſet, qui in hoc ſtylo viſi ſunt elaborâſſe. Ab illo non diſcrepat Velleius Paterculus. [u] *Vir fuit perelegantis ingenii, & molliſſima dulcedine carminum memorabilis.* Eandemque penè ſententiam, tenuiori quamvis elogio, Grammaticorum princeps, Fabius Quintilianus in his verbis tueri videtur; [x] *Rarò aſſurgit Heſiodus, magnaque pars ejus in nominibus eſt occupata, tamen utiles circa præcepta ſententiæ, lenitaſque verborum & ſententiarum probabilis, daturque ei palma in illo medio genere dicendi.*

Decreta hæcce ſummorum Criticorum locus erit in poſterum perpendendi; illud tamen interea libet animadvertere, ſc. eos, quamvis vera forſan, quæ citavimus, de Noſtro protulerunt, non ei in his χαρακτῆρες maximè proprium & familiarem attribuiſſe. Sagaces viri, & Criticorum regulis aſſueti, hoc vel illud ſcribendi genus, acri habito examine, in Auctore quovis forſitan deprehendant. Sed illud unicum pro peculiari diſtinctionis nota cuique attribuerem, ſiquid in eo ſit quod non acutis, ut ſentiatur, naribus indiget, non ut Criticorum trutinâ penſetur, exigit, ſed per ſe planum & perſpicuum vulgarem quemvis & oſcitantem ferit lectorem, & nequaquam ſui finit eſſe immemorem. Ecquid verò hujuſmodi deprehendimus in Heſiodo? Imo. Admirabilem quandam ſimplicitatem, &, ut ita dicam, modeſtiam orationis & caſtitatem; à qua quidem ſcribendi norma in vetuſtiſſimo quoque Auctore maximè conſpicua, recentiorum hominum plerique falſas fucataſque Veneres ſectati penitus deflexerunt. Simplicitas verò vel in cogitatis, vel in verbis præcipuè conſiſtit. Cogitationum ſimplicitas ea eſt, quæ res concipit & apprehendit, ut in ipſa natura inveniuntur exiſtere, purè, perſpicuè, diſtinctè. Iis autem opponuntur cogitationes perplexæ, obſcuræ, ſubtiles, quæ veritatem forſan in ſe continent,

[f] Cenſura veter. ſcript. [t] Περὶ συνθέσεως, ſect. 23. [u] Lib. 1. cap. 7. [x] De Inſtit. Orat. lib. 10.

ſed longè quæſitam, paucis obviam, & fundo quaſi adhærentem. Verborum ea eſt ſimplicitas, quæ res exprimit propriè & clarè, non affectatis vocibus, quæſitiſve figuris, ſed iſtis quæ ad communem uſum proximè accedentes vulgari captui maximè accommodantur. Hic, inquam, Stylus eſt & dicendi character, in quo Veteres illi excelluerunt, à quo tamen Recentiores, delicati homines & faſtidioſi, acuminatum aliquid, & exquiſitum, & à vulgo longè longéque remotum inveſtigantes, omnino receſſerunt, & in locum ejus frivolos conceptus, argutas ingenioſaſque ſententiolas introduxerunt. Ex hoc hominum genere perpauci Aſcræi vatis veneratores inveniuntur. Nam de rebus ruſticis non urbanè, de humilibus non excelſè, de gravibus non lepidè & concinnè, loqui didicit; ſed ſuum cuique rei colorem induens naturam ducem optimam in omnibus ſectatur. In eo igitur dominatur iſta, de qua loquimur, ſimplicitas; ſive ad hanc à natura factus, ſeu paſtorali vita inſtitutus, ſeu ab ipſo denique ſubjecto coactus videatur. *Rarò* certè *aſſurgit Heſiodus*, nec in tali debuit argumento aſſurgere; ſed aliarum Venerum vices ſupplent, & certiſſimam ei palmam conciliant, præceptorum gravitas, verborum aptitudo, & verſificationis lenitas & dulcedo. In Ethica parte, præceptorum aridorum, jejunorum, ſine ordine vel connexione repetita crambe; in deſcriptionibus, notiſſimarum circumſtantiarum minuta congeries, nullis figmentis decorata, vel figuris variegata; totius ruris inornata facies; omnia denique ad utilitatem potiùs quàm delectationem comparata; hæc quidem vitia ſunt quæ delicatis noſtris hominibus faſtidium creant; ſed iſtiuſmodi ſunt vitia quæ in optimo quoque Antiquorum maximè conſpicitur, & pro ipſiſſima nota antiquitatis & charactere genuino habenda [z] ſunt. Ecquid enim Homero ſublimius, ne dicam divinius? Sed in ipſo, quandocunque à bellorum ſtrepitu recedere, & in domeſtica vita occupari, vel arva incolere dignatur, eadem conſpicitur tum ſenſuum tum verborum veneranda ſimplicitas; cujus quidem plurima vel in ipſa Iliade occurrunt exempla, Odyſſea autem tota in hac eſt. Quinetiam in argumentis maximè excelſis hæc ipſa ἀφέλεια locum habet, ſimplex, inquam, magnificentia, & nativa majeſtas, quæ, per ſe ſatis conſpicua, extranea reſpuit ornamenta, nec purpureos pannos aſſuit; Qualem videre licet in ſacris ſcripturis, quæ ab omni faſtu & tumore abhorrentes, deſcriptionibus, colloquiis, Patriarcharum hiſtoriis, rebus quidem plerumque grandibus, ſuam attribuunt ſublimitatem, ulteriorem non arrogant. Quòd ſiqui ſint, qui hanc ipſam orationem ſimplicem & incultam contemnunt, utpote facilè imitabilem, & ſine ſudore obtinendam, næ illi egregiè falluntur, fruſtra, ut opinor, laboraturi, ſi eandem tentaverint. Ita enim plerique vel pravorum librorum lectione, vel propria affectatione,

[z] Huc referri poſſunt quæ dicit Macrobius in comparatione Catalogorum Homeri & Virgilii. *Has copias fortaſſe putas aliquis divinæ illi ſimplicitati præferendas. Sed neſcio quo modo Homerum repetitio illa unice decet, & eſt genio antiqui poetæ digna.* Saturnal. lib. 5. cap. 5. Dolet tamen quòd celeberrimum gentis noſtræ Poetam Alexandrum Popium in hac re diſſentientem habeamus; Quem vide in Diſſertatione ſua in Homeri Catalogum.

&

& novitatis, falſæve ſublimitatis ſtudiò pervertuntur, ut eos ad naturam denuo revocare, & ad juſtos ſenſus veramque eloquentiam effingere, opus ſit difficillimum, nec niſi diuturno uſu & exercitatione crebra perficiendum. Quid verò? Nulliſne liceat ornamentis, nullo uti acumine? An omne dicendi artificium, omnis Rhetorica ableganda? Nequaquam. Plura ſunt ſubjecta ita à natura comparata, ut nitidè, ut ſplendidè tractari poſſint, hoc interim ſi modò caveatur, ne adſcitis ornamentis naturalis gratia & venuſtas obſcuretur. Illud verò concedens, nego tamen antiquiſſimis ſcriptoribus inornatam ſuam ſimplicitatem exprobrandam eſſe, cùm & priſca gens mortalium iſtiuſmodi phalerarum incurioſa eſſet, & ipſa forſan argumenta nitorem omnem & ſplendorem reſpuerent. Hæc ſcripſi in eorum gratiam, qui natura quid ſit, quod temporum morumque diſcrimen, quid denique ſubjecto cuique conveniat, prorſus ignorantes, inornatam Heſiodi ſimplicitatem faſtidiunt & irrident.

Qui juſtam verò de Heſiodo ideam formare velit, oportet eum non in uno quovis, ſed in diverſis operibus poetam contemplari. In Ἔργοις καὶ ἡμέραις, quod unum pro genuino ejus opere ab omnibus [a] agnoſcitur, talis eſt qualem modò depinximus, agreſtis, gravis, inornatus, ſenex, ævi ſui antiquitatem & mores faſſus; iſta tamen dictionis puritate, & numerorum ſuavitate, ut nihil in hac parte vel elegantiſſimæ aures reprehendant. Libens igitur Dionyſio Halicarnaſſenſi accedo, qui de noſtro ita ſcribit, Ἐφελκύσειν ἡδονῆς καὶ ὀνομάτων λειότητος, καὶ συνθέσεως ἐμμελοῦς. Et Quintiliano, qui hanc nobis ejuſdem imaginem proponit, *Lenitas verborum & ſententiarum probabilis, daturque ei palma in illo medio genere dicendi.* Itemque Velleio, qui eundem *molliſſima carminum dulcedine memorabilem* depingit. Sed in his omnibus deſidero quod unicum pro genuino ac maximè proprio Heſiodi charactere lubens admitterem, ruſticam illam quam deſcripſi, veriſſimum antiquitatis exemplar, ſimplicitatem, cujus illi præ omnibus debuerunt meminiſſe qui juſtam Heſiodi imaginem exhibere voluerunt. Præcipuè verò miror Velleium, hominem tum ſenſu tum ſtylo ab antiqua ἀφελείᾳ quàm longiſſimè recedentem, ſub *ingenii perelegantis* charactere Heſiodum bonum virum politis illis & naſutis lectoribus deridendum propinâſſe. Malè quidem Heſiodo palpatur, dum iſtam ei laudem arrogat, quam ille ſolam non auſit ſibi vendicare. Sed Velleium nihil moror. Ecquid enim tam putidum eſt & inane quod ab iſto adulatore vaniſſimo non fas ſit expectare?

Ad Θεογονίαν jam procedamus, quam omnes penè præter Bœotos pro genuino opere admittunt; in qua quidem non eadem quæ in Ἔργοις Heſiodi facies, nec tamen prorſus diverſa. Hoc poema reſpicit illud Quintiliani, *magna pars ejus in nominibus eſt occupata*; à quo quamvis indicari videatur opus horridum & jejunum, ad illud tamen quàm aptiſſimè refertur quod de noſtro ſequitur Elogium, *Lenitas verborum & ſententiarum proba-*

[a] Pauſanias in Bœoticis.

bilis

bilis; itemque Halicarnaſſenſis illud, Εφρόνλισεν ἡδονῆς, καὶ ὀνομάτων λειότητος, καὶ συνθέσεως ἐμμελοῦς. Nam quod in Homero Critici ſolent admirari, eum ſc. in Catalogo ex tot hominum urbiumque nominibus tam ſuavem & molliter fluentem orationem conflare potuiſſe, illud ipſum in Heſiodi Theogonia tam feliciter elaboratum invenias, ut ſi inter eos de hac re certamen jam inſtitueretur, meritò dubitarent judices, utri palmam decernerent. In tanta verò nominum congerie quis miretur, ſi *rarò aſſurgat* Heſiodus? Non tamen vel in hoc opere omnino expers eſt poetici ſpiritus, ſed occaſione data tam magnum ſpirat & feliciter audet, ut quibus rebus idoneus eſſet poſſis æſtimare; nec immeritò deplores, vel quòd incongrua tam ſublimi ingenio ei contigerint argumenta, vel quòd operum ejus ποιητικωτέρων pleraque interciderint.

Ex hoc autem libro petitum atrociſſimum impietatis crimen Heſiodo intentârunt Veterum nonnulli. Primus omnium Pythagoras [b] Heſiodi ſe animam vidiſſe finxit apud inferos vinculis adſtrictum æreæ columnæ, ſtridentemque, propter ea quæ de Diis commentus erat. Eidem dicitur ſubſcripſiſſe [c] Xenophanes, Homerum etiam, uti æquum erat, pariter arguens,

Πάντα θεοῖς ἀνέθηκαν Ομηρος Ησίοδός τε,
Οσσα παρ' ἀνθρώποισιν ὀνείδεα καὶ ψόγος ἐστίν,
Κλέπτειν, μοιχεύειν τε, καὶ ἀλλήλους ἀπατεύειν.

Ipſe etiam Sextus, [d] qui iſta Xenophanis verba citavit, miti quidem reprehenſione Heſiodum perſtringit μὴ ἀξιοχρεὼν ὄντα κριτὴν τοῦ περὶ φιλοσοφίαν. Platonis verò celeberrimam & decantatam ſententiam quid [e] referam, qui Heſiodum & Homerum ob impias quas de Diis finxerunt fabulas è republica ſua ejecit? Quis igitur Chriſtianus vir Heſiodi tam ineptè fautor eſt, ut ei velit in hac lite adeſſe, nec potius fateatur eum optimo jure iſtius culpæ eſſe damnandum, quam vel Ethnici philoſophi, & ipſi quoad res divinas cæcutientes, reprehendere potuerunt! Illis certe libens accedo, mentiſque acumen admiror, quæ, quamvis ad veritatem perſpiciendam obtuſior, multos tamen errores vel in iſtis tenebris detegere valuerit; & ſi jam metus eſſet, ut quis à vera religione hujumodi librorum lectione perverteretur, nec potius ſperandum eſſet, ut omnes iſtius ſuperſtitionis odium conciperent, quæ figmenta tam abſurda venditare potuit, & ipſe inter primos eſſem, qui Heſiodum è noſtra etiam republica ablegatum vellent.

[b] Diog. Laert. lib. 8. ſect. 21. [c] Sextus Empiricus adv. Mathem. lib. 9. Ad idem innuit Ariſtoteles Rhetor. lib. ii. cap. 24. Οἷον Ξενοφάνης ἔλεγεν ὅτι ἀσεβοῦσιν οἱ γραῦς φάσκοντες τοὺς θεοὺς τοῖς καθ' ἡμᾶς λέγεσθαι. ἀμφοτέρως γὰρ σημαίνει μὴ δεῖ πολὺ τοὺς θεούς. [d] Pyrrhon. Hypoth. lib. iii. cap. 16. [e] De republ. lib. 2. Vide etiam quæ in hanc rem notârunt Cicero de Nat. Deor. lib. 1. Longinus περὶ ὕψους cap. 9. quem haud opportunè confirmat Tollius teſtimonio Ariſtotelis in lib. 10. Polit. Iſtum enim libellum in imitationem Ariſtotelis à Kyriaco Stroza Florentino conſcriptum quis ignorat?

Libens

Libens tamen interea in medium proferrem quodcunque in tanti viri, tam bonis moribus præditi, excusationem allegari posset; illud verò præsertim, sc. quod ipse non finxerit quam scripsit μυθολογίαν, sed religionem popularem diu antea receptam carminibus celebraverit. In superstitionis gentilitiæ, in communis erroris culpa poetam nostrum patiar involvi, dummodo non audax impostor, tantæque impietatis inventor habeatur; ideoque ut hæc valeat Apologia, ad Herodoti sententiam contrarium asserentis ponderandam procedamus. De religionis enim Græcæ primordiis sic scribit Historicus, [e] Οθεν ἕκαστος τῶν θεῶν, εἴτι ἀεὶ ἦσαν πάντες, ἐκοῖοί τε τινὲς τὰ εἴδεα, οὐκ ἠπίστεατο μέχρι οὗ πρώην τε καὶ χθὲς, ὡς εἰπεῖν λόγῳ. Ησίοδον γὰρ καὶ Ομηρον ἡλικίην τετρακοσίοισι ἔτεσι δοκέω μοῦνον πρεσβυτέρους γενέσθαι καὶ οὐ πλέοσι. Οὗτοι δέ εἰσι οἱ ποιήσαντες Θεογονίην Ελλησι καὶ τοῖσι Θεοῖσι τὰς ἐπωνυμίας δόντες, καὶ τιμάς τε καὶ τεχνὰς διελόντες, καὶ εἴδεα αὐτῶν σημήναντες. *Unde autem singuli Deorum extiterint, cunctine semper fuerint, aut qua specie, hactenus ignoratum erat, nisi nuper atque heri, ut sic dicam. Nam Hesiodum atque Homerum* 400 *non amplius annis ante me opinor fuisse. Illi autem finxerunt Græcis Theogoniam, Diis cognominibus datis, divisisque honoribus & artibus inter eos, & descriptis eorum formis.* Huic igitur si fidem habeamus, religionis Hellenisticæ auctores erant primarii Hesiodus & Homerus, & ab eorum inventione profluxerunt fabulæ, quas Græci primùm, deinde Ethnicorum penè omnium vulgus avidè amplexi sunt. Sed non is est Herodotus, cui, in re tam vero absimili, contra aliarum historiarum fidem, tutò credas. Vir quidem eleganti ingenio, & suavissima compositione memorabilis, sed placendi quàm docendi studiosior, innumerisque fabellis, & παραδόξοις scatens; adeò ut quantum ei arrogat auctoritatis ævi antiquitas, tantum detrahat hominis [f] vanitas, & in admiranda rerum effusa libido; cui ne in illis assentiamur, quæ de Græcorum religionis origine narravit, sequentes rationes vehementer obstant.

1. Quantacunque apud suos fama & auctoritate Hesiodus & Homerus valuerint, vix tamen suspicari possumus eam tantam fuisse, ut hac permota universa gens aliter de Diis & forsan saniùs sentiens, Theologiam ab iis inventam, & tam portentosis fabulis refertam admittere voluerit. Ille quidem honos & nomen divinis vatibus olim attributus est, ut nova quædam dogmata eos potuisse adjicere facilè concedam; sed ut receptam penitus abolere superstitionem; religionemque novam ex improviso inducere unus & alter valuerit, vix credibile videbitur reputanti, quàm difficulter se in mentes hominum præoccupatas insinuet religio sanissima, etiamsi miraculis, validissimo veritatis argumento, muniatur.

2. Si prætendatur, istam fuisse Græcorum ignorantiam, ut ante Hesiodi tempora omni prorsus religione vacui fuerint, nullique extiterint poetæ vel

[e] Lib. 2. cap. 53. [f] Cicero de Leg. lib. 1. cap. 1. Plutarch. de Herod. malig. Dio Chrysost. Orat. 18. Aul. Gell. lib. 1. cap. 10. Strabo lib. 1. & 11. Thucyd. lib. 1. Οὔτε ὡς λογογράφοι, &c. ad quod scholiastes Αἰνίττεται τὸν Ηρόδοτον.

sapientes

ſapientes qui de hac re præcepta tradere potuerint; & hiſtoriæ auctoritatem, & ipſam rationem huic opinioni repugnantem habemus. Multis proculdubio ante hæc tempora ſæculis Græcia habitata fuit; cumque ex variis olim conflata ſit coloniis, mixtam quandam, ex variis regionibus invectam, [g] religionem accepit. Ne rem altiùs repetamus, Danaus [h] qui Argis, Cecrops [i] qui Athenis regnavit, cum ipſi ex Ægypto eſſent, aliquam certè religionis partem quæ in ſuperſtitioſa iſta gente invaluerat, ſecum induxerunt. Dicitur & Phoroneus Ægyptius [k] templorum, altarium, ſacrificiorum uſum Græcis indicâſſe; ideoque vel Deos quoſdam tunc temporis apud eos in honore habitos invenit, vel ipſe peregrinos & ignotos invexit. Teſtatur etiam & ipſe Herodotus [l] penè omnia Deorum nomina ex Ægypto in Græciam perveniſſe; Bacchum verò diu ante Heſiodum Græcis fuiſſe notum, quippe cujus nomen & ceremonias Melampus interpretatus fuerit. Quanquam verò idem Hiſtoricus contendit, [m] poetas illos, qui antiquiores Heſiodo & Homero ferebantur extitiſſe, poſteriores fuiſſe, ei tamen vel ipſa ratione permotus ſtrenuò repugnarem. Cui enim veriſimile videatur, hæc poemata tam pulchra & penè divina prima fuiſſe inter rudes Græcos Poeſeos tentamina, [n] cùm alioqui omnes artes & ſcientiæ, non uno ſaltu, ſed gradatim, lentiſque paſſibus ad culmen ſoleant pervenire? Rurſus igitur idem notandus eſt Velleius, qui verborum, ut ſolet, ſonitu & antitheſi, potiùs quàm ratione & veritate ductus, vanum hoc Homero confert elogium; [o] *Neque ante illum, quem ille imitaretur, neque poſt illum, qui eum imitari poſſet, inventus eſt.* Nam præter ipſorum poematum perfectionem, quæ ea nequaquam prima omnium fuiſſe ſatis demonſtrat, etiamnum conſervantur antiquorum poetarum nomina, qui de Dîs & religione ſcripſiſſe traduntur. Meminit Pauſanias [p] Lycii cujuſdam Olenis, qui antiquiſſimos inter Græcos conſcripſit hymnos, & in hymno ſuo

[g] Summi viri Joh. Potteri, Archiep. jam Cantuar. Archæol. Græc. lib. 2. cap. 1. [h] Pauſanias in Corinthiacis. [i] Euſebius Chronico. Pauſanias in Arcadicis [k] Clem. Alex. Protreptico. Arnobius contra Gentes lib. 6. [l] Lib. 2. [m] Ibidem. [n] Vide hac de re ſententiam Viri doctrina & ingenio præcellentis Franciſci Hare Ciceſtrenſis Epiſcopi in Prolegom. in Pſalmos à ſe methodo & arte admirabili metricè diviſos; cujus tamen obſervationes elegantiſſimas Lectori invidere iniquum eſſet. *Reſpondeo, hanc ipſam ſimplicitatem partim in cauſa fuiſſe quod ejus inveſtigatio quærentibus non felicius ceſſerit. Qui non ſatis ſecum reputantes, antiquiſſima quæque eſſe ſimpliciſſima, artesque omnes quo initiis propiores eſſent, eo fuiſſe rudiores, nec niſi longo temporis progreſſu ad ἀκμὴν ſuam perductas, temere nimis crediderunt Poematia hæc, quòd ſacra eſſent, nec ſine quodam numinis afflatu compoſita, ideo eſſe in ſuo genere perfectiſſima, omnemque Poeſeos cultum & ornatum, qui multis poſt ſeculis apud Græcos obtinuit, in his quæri oportere.* ——— Notandum tamen eſt, Poeſeos Hebrææ imperfectionem, iſtius linguæ, vel ipſorum forſan poetarum, genio, æquè ac antiquitati poematum quæ jam ſuperſunt, adſcribi poſſe. Nam inter Jobum, Moſen, Deboram, ſacrorum poetarum primos, & poſteriores illos, Davidem, Solomonem, cæteroſque qui Babylonicam captivitatem exceperunt, ſatis longum tempus interceſſit, quo perpoliri, & ad ἀκμὴν quandam perduci poſſet Poeſis Hebræa, ſi modò iſtiuſmodi perfectionis capax fuiſſet, vel huic rei ſacri ſcriptores operam dediſſent; cùm tamen iiſdem, quibus antiquiſſima, vitiis & maculis laborent poemata recentiora, nec ullum in iis veſtigium profectûs cernatur. [o] Lib. 1. cap. 5. [p] In Bœoticis. Herodot. lib. 4.

in

in Lucinam dicit Amorem Lucinæ filium fuiſſe; poſt eum verò Pamphus & Orpheus poetæ claruerunt, & ab utroque compoſiti ſunt hymni in Amorem. Fertur etiam eundem Pamphum [q] primum in Gratias carmina cecinisſe; [r] ejus verò hymnum in Jovem Homerum imitatum eſſe. Si Ciceroni ſit credendum, [s] Chryſippus Orphei, Muſæi, Heſiodi, & Homeri fabellas accommodavit ad ea, quæ ipſe de Diis immortalibus dixerit. Dicitur autem Muſæus [t] Θεογονίαν compoſuiſſe; licet hymnum in Cererem pro unico Muſæi illius priſci ſcripto certo ac genuino agnoſcit [u] Pauſanias. Ex hoc tamen poeta Heſiodus & Homerus quædam deſcripſiſſe, ac ſuis intexuiſſe poematibus [x] narrantur. De Orpheo autem, Græcorum religionis auctore celeberrimo, variorum ſcriptorum teſtimonia congerere infinitum penè [z] eſſet; à quo, cùm patriâ Thrax eſſet, ipſum religionis nomen, ut nonnulli exiſtimant, [a] derivatum eſt. Dicitur enim cultus divinus Θρησκεία, quaſi Θρᾳκία, i. e. Thracis hominis inventum.

3. Plurimæ Græcorum religionis fabulæ ab hiſtoria ſacra deſumptæ ſunt; [b] quod quidem patet tum ex circumſtantiarum factorumque inter ſe congruentia, tum ex ipſis locorum, perſonarum, Deorumque nominibus ab Hebræa radice derivatis, parvaque mutatione ad Græcam aurem accommodatis. Sed vehementer errat, ſiquis exiſtimat, hujuſmodi mutationem unius alteriuſve hominis inventioni & ingenio deberi. Non enim uno aliquo tempore, ſed ſenſim corrupta fuit antiquarum rerum notitia, quæ, cùm nullis certis monumentis conſervata fuerit & propagata, per longum, ut ſolet, traditionis curſum innumeras ſubivit mutationes, à quolibet narrante ademptis, additis, variatis ad libitum circumſtantiis, donec ad iſtum ferè ſtatum religio pervenerat, qualis in Heſiodi Theogonia [c] deſcribitur. Haud tamen aſſeveraverim tam ſcrupuloſum eum fuiſſe in omnibus, fidumque religionis ſuæ interpretem, quin, licentiâ à veteribus poetis vindicatâ, novis quibuſdam circumſtantiis & ſplendidis fabellis Poema ſuum decoraverit. Ejus tamen ſi τὸ ὅλον ſpectes, ab antiqua eum traditione argumentum deſumpſiſſe, vel hac ratione inductus crediderim, quòd has res, ut notas diuque receptas, ſecurè & tranquillè narret, nullamque præ ſe ferat ſpeciem hominis exponentis commenta ſua, iiſque fidem conciliare laborantis.

[q] Pauſanias in Bœoticis. [r] Philoſtratus in Heroicis. [s] De nat. Deor. lib. 1. [t] Diog. Laert. in Proëmio. Harpocration. Suidas in Μελίτη. [u] In Meſſeniacis. [x] Clemens Alexand. Strom. lib. 6. [z] Vide tamen Ariſtoph. in Ranis, & Euripid. in Rheſo. [a] Nonnus Ἐυναγ. ἱσορ. In Stel. 1. Potteri Archæol. Gr. lib. 2. cap. 1. [b] Bochartus paſſim. Clerici Notæ in Heſiod. paſſim. Stillingfleet Origines Sacræ lib. 3. cap. 5. [c] *Cum ita Neomeniorum feria Heſiodi temporibus inter Ethnicos obtinuerint, nemo niſi paulò moroſior ambigere queat, quin ſeculis longè vetuſtioribus in uſu fuerint, cùm omnia ſcaterent idolis, &c.* Spencer de Neomen. feſtis, cap. 1. ſect. 1. Idem de purificationibus verba faciens: *Si Gentium penè omnium uſus antiquitatis indicium habeatur, conſentaneum eſt, ut lotiones illas Heſiodo longè antiquiores fuiſſe, & originem ſuam à remotiſſimo mundi ſenio duxiſſe, judicemus.* De luſtrat. Hebræor. cap. 3. ſect. 2.

Ex his omnibus mihi quidem perſuaſiſſimum eſt longè vetuſtiores Heſiodo fuiſſe has de Deorum origine factiſque hiſtorias. Illud tamen libens concedo, eum forſan copioſiſſimè & accuratiſſimè de hac re ſcripſiſſe, primumque ΤΕΛΕΙΑΝ Θεογονίαν Ἔλλησι.

His jam expeditis quæ ad Ἔργα καὶ ἡμέρας, & Θεογονίαν pertinent, ad aliud jam pergamus Poema, ſeu poematis fragmentum, Ἀσπὶς Ἡρακλέους nuncupatum, quod an genuinum ſit Heſiodi opus, an potius recentioris ævi, ſumma eſt inter viros doctos controverſia. Variorum opiniones hîc loci memorare ſupervacaneum eſſet, cùm ea, quæ in hanc rem congeſſit vir πολυμαθέστατος J. Albertus Fabricius, huic noſtræ Editioni integra ſubjunxerimus; rationes autem, quibus inducti literati quidam viri hoc opus Heſiodo abjudicaverint, pauliſper expendere non pigebit, quas ſi inanes, nulliuſque eſſe ponderis deprehendemus, nihil certè apud me illorum auctoritas valebit, quo minus tam pulchri poematis honorem Heſiodo tribuam. Argumenta, quæ ad hujus poematis γνησίαν probandam adhibentur, hujuſmodi ferè ſunt. 1. Ἀσπὶς Ἡρακλέους auctor Homeri Clypeum Achilleum imitatus eſſe videtur, & ab ipſo plurima carmina mutuatus; quinimò, in quadraginta locis, ut recenſet vir quidam [d] ἀκριβέστατος, iſtiuſmodi utitur locutionibus, quales non niſi in hymnis Homero adſcriptis inveniuntur, ac proinde neceſſe eſt, ut qui Heſiodum Homero coævum, vel eo forſan ſeniorem exiſtimant, recentiori alicui poetæ hoc opus adjudicent. A ſimilitudine igitur duorum inter ſe poematum concludis Ἀσπίδος auctorem Homeri clypeum imitatum fuiſſe? Pulchrum ſanè argumentum! quod in te pari ratione torqueri poteſt. Cùm enim inter duo ſcripta notabilis quædam apparet convenientia, exinde probabiliter inferri poteſt unum ad alterum reſpexiſſe; ſed utrum ſit apographum, utrum archetypum, aliis argumentis indicandum reſtat. Æquo igitur jure Heſiodi fautores contendant, Homerum Heſiodi imitatorem fuiſſe, niſi aliæ occurrant rationes, quæ contrarium poſſint evincere. Porrò, argumentum illud, quod ducitur à quadraginta locutionibus, quæ ab hymnis Homero adſcriptis petitæ videntur, eadem laborat infirmitate, & majori quidem, quanto major eſt iſtorum hymnorum novitatis ſuſpicio. Nam quo longiùs ab Homerica ætate hymni recedere creduntur, eo probabilius eſt in parallelis locis eos ad Ἀσπίδα reſpexiſſe, quàm ad illos Ἀσπίδα, cujus antiquitas à tanto doctorum numero defenditur.

2. Ecce verò aliam rationem qua Ἀσπίδος antiquitas oppugnatur. In eo nempe invenitur alluſio ad Centauri nomen, quod in [e] Fornace, poematio Homero attributo, memoratur.

Ἀσπὶς. Ἀμφὶ μέγαν Πηλῆϊον, ἰδ' ΑΣΒΟΛΟΝ ἰόεντα.
Κάμινος. —— Σμάραγος δ' ἦν ΑΣΒΟΛΟΝ.

Vide, quæſo, argumentum. *Idem occurrit nomen in* Ἀσπίδι *&* Καμίνῳ;

[d] Vide librum, Anglico ſermone conſcriptum, cui titulus, Miſcellaneous Obſervations on Authors antient and modern. [e] Herodot. vit. Homeri.

Ergo

Ergo unum ad alterum respexit. Idem occurrit nomen in Ασπίδι *quod dubiæ est antiquitatis, ac in* Καμίνῳ *quod proculdubio est recens; ergo* Ασπὶς *illud nomen à* Καμίνῳ *mutuatum est:* Talis est Grammaticorum argumentatio; cujus quidem puderet meminisse, nisi instituti ratio requireret, ut Hesiodei nihil à me alienum putarem. Si quidem Ασβολῳ nomen esset ab auctore Καμίνῳ confictum, valeret argumentum quod exinde contenderet Ασπίδα Καμίνῳ recentius esse Poema. Sed illud non supponitur, nec supponi potest. Nam Ασβολῳ vetustissimum est Centauri nomen, diu, ut videtur, ante Hesiodi tempora celebratum, quem ob impietatem & truculentiam ab Hercule fuisse interfectum vetus fama [f] tulit. Sed hæc nihil moror cùm illud ipsum falsissimum sit, quod in hoc argumento supponitur. Vox enim Ασβολον in Καμίνῳ, in omnibus, ut opinor, codicibus legebatur Ασβετον seu Ασβεσον, donec Homeri editor Barnesius in Ασβολον commutaverit, ratus nimirum ea fuisse Centaurorum nomina, quæ in isto versu memorantur. Sed in hoc frustra est vir doctus. Verisimilius enim est, ea esse Cyclopum nomina, tum quod fictili arti adversarii [g] prædicentur, tum præcipuè quòd infra invocet Poeta [h] Chironem omnesque simul Centauros, ideoque in tantillo Poematio sui esset oblitus, si illi etiam sint Centauri, qui in priori versu designantur.

3. Tertia verò objectio petita est ab illa dissimilitudine quæ inter Ασπίδα aliaque Hesiodi opera conspicitur. Abundat quippe Ασπὶς sublimibus figuris & ornamentis poeticis, quæ aliena prorsus videntur à gravi illo & simplici poeta, qui Ἔργα & Θεογονίαν composuit. In hoc argumento consequentia non valet. Vix enim à stylo auctorem possis dignoscere, nec in re tam incerta existimatori docto tutò confidas, nedum Grammaticorum turbæ, qui hoc utentes criterio, de Antiquorum scriptis superbum ferunt judicium; prorsus ignorantes, in eodem Auctore Stylos maximè diversos inveniri. Primò enim, ab ætate Auctoris scribendi ratio variatur. Quod enim in Hortensio jam seniore, & de solita industria aliquid remittente animadvertit [i] Cicero, *sui dissimilior videbatur fieri quotidie*; id ferè in omnibus quodammodo, maximè in poetis, qui scribentes senescunt, conspicitur. Acre illud & vehemens hebescit, venustum & politum defloreſcit, vestitu splendido oratio spoliatur, & omninò, ut Græcorum notat Criticorum princeps [k], ἡ ἀκμὴ ἅμα πάθος ἐν τοῖς μεγάλοις συγγεφθοῦσι ἀμ ποιητῆς εἰς ἦθος ἐκλύει. Non inutile est illud Horatii [l] præceptum, *Solve senescentem*, &c. & ille ipse quamvis in omni genere excellens, æstum tamen ingenii deferbuisse, & ad aliquid *sermoni propius* inclinâsse expertus est:

Nunc itaque & versus & cætera ludicra pono,
Quod verum atque decens curo & rogo & omnis in hoc sum.

[f] Philostratus in Heroic. Fabricii Bibl. Gr. lib. 1. cap. 2. [g] Ος τῇδε τέχνῃ καικὶ σοφὰ καὶ σοφίζετο. [h] Δεῦρο ἰὼν Χείρων αἰγίτα πολίας Κενταύρους, Οἵ θ' Ἡμαθίας χθονὸς φύγον, οἵ τ' ἀπίλαστο. [i] De claris Oratoribus. [k] Longinus περὶ ὕψους cap. 8. [l] Epist. 1. lib. 1.

Maximè verò in ipso Homero ista, de qua loquimur, ingenii declinatio conspicitur. Δείκνυσι διὰ τ᾽ Οδυσσείας ὅτι μεγάλης φύσεως ὑποφερομένης ἤδη ἰδιόν ἐστιν ἐν γήρᾳ τὸ φιλόμυθον . . . . . Ἀπὸ δὴ τ᾽ αὐτῆς αἰτίας, οἶμαι, τ᾽ μὲν Ιλιάδ@ γεγραφομένης ἐν ἀκμῇ πνεύματ@, ὅλον τὸ σωματῖον δραματικὸν ὑπεσήσατο καὶ ἀγωνιον· τ᾽ δ᾽ Οδυσσείας τὸ πλέον διηγηματικὸν, ὅπερ ἴδιον γήρως [m]. Quid igitur? Si dicam Ασπιδα figuris & ornamentis abundantem, in juventute sua, alia quæ restant poemata, inclinata jam ætate, Hesiodum composuisse; eumne deinceps ob styli diversitatem Poetæ nostro abjudices?

Secundo, ob varietatem argumenti scribendi ratio variatur. Eundemne requiris in Bucolicis & Georgicis fervorem & impetum, qui in Virgilii Æneide conspicitur? Easdemne figuras in navium catalogo, vel cùm in curruum certamen Diomedes descenderet, ac cùm Δαΐζε δὲ ἐκ κόρυθός τε καὶ ἀσπίδ@ ἀκάματον πῦρ, Ἀσέρ᾽ ὁπωρινῷ ἐναλίγκιον [n]; Eadem inter Scutum Herculis & alia Hesiodi poemata ratio est. Εργα καὶ Ημέραι poema est didacticum, virtutis & agriculturæ præceptis constans, subjectorum sanè quæ non admittunt, proculdubio non postulant, vel sensuum altitudinem, vel dictionis splendorem. Maxima pars Θεογονίας est διηγηματικὴ, & in nominibus occupata, quæ quidem si tam aptè inter se Poeta composuerit, ut nihil asperum, vel auriculis delicatis ingratum occurrat, omne punctum tulisse existimatori candido videbitur. In hoc tamen poemate, cùm ad res quasdam nitoris & sublimitatis capaces digreditur, istis utitur figuris & ornamentis, quæ satis demonstrant, non ei ad hæc ingenium, sed subjectum idoneum plerumque defuisse. Descriptio prælii inter Deos & Titanas, ac postea Jovis cum Typhœo pugnæ, omnibus orationis ornamentis abundat, nec quidquam ποιητικώτερον in Scuto legitur; cujus tamen argumentum istiusmodi est, ut omnes poetæ vires & universum impetum facilè patiatur. Malè igitur *figurarum vi, & ornamentorum abundantiâ* Scuti νοθεία arguitur.

Restat jam ut de ætate Hesiodi pauca dicamus, pauca quidem, nam pauciſſimæ occurrunt notæ, quæ curiosum in hac re investigatorem possunt dirigere. Periculosæ plenum opus aleæ! in quo iterum iterumque monendus est lector, ut rationibus verisimilibus contentus sit, nec ultra probabilitatis fines velit evagari. Argumenta quæ huic rei illustrandæ inserviunt, duplicia ferè sunt, Veterum testimonia, & Rationes Astronomicæ.

Veterum testimoniis ultra probabilitatem nihil fas est tribuere. Nam & ipsi Veteres respectu Hesiodi pro Recentioribus sunt habendi, & præterea, quod maximè eorum auctoritatem levat, inter se discordes sunt. Duobus igitur omnino utemur testimoniis, quibus tamen tutiùs credendum est, quoniam & antiquissima sunt omnium quæ jam supersunt, & inter se consentiunt; tali quidem concordiâ, qualem de re tam remotâ expectare fas est, in qua sc. non nisi paucorum annorum differentia occurrit. Herodotus, post Hesiodum & Homerum scriptorum prosaicorum antiquissimus, testatur eos 400 ferè annis ætatem suam præcessisse. [o] Vixit autem Herodotus quo tempore

[m] Longinus ibid. [n] Iliad. Σ. [o] Lib. 2. cap. 53.

Xerxes

Xerxes copias in Græciam duxit, annis ante Chriſtum 480. ideoque floruit Heſiodus annis ante Chriſtum ferè 900. Quantum Herodoti auctoritati tribuendum ſit, ſuperius dixi. Illud interea animadvertendum eſt, quòd, ſi quis in eo ſit error, longè probabilius eſt peccaſſe eum, recentiorem, quàm par erat, Heſiodo ætatem tribuendo, quàm aſſignando nimis vetuſtam. Nam præter illam phraſin, τετρακοσίοισι ἔτεσι δοκέω μοῦ πρεσβυτέρης γενέσθαι, ἢ ΟΥ ΠΑΕΟΣΙ, quæ quodammodo innuit, eum à vulgari de hac re opinione diſcedere, animadvertendum eſt, hanc ipſam opinionum diverſitatem antiquitatem rei arguere. Ad hanc rem facit, quòd ſibi ipſi parùm conſtet Herodotus, à ſuo quandoque longius removens ſæculum Heſiodéum. Nam in vita illa Homerica ponit Homerum, ideoque Heſiodum, ante Xerxis expeditionem annis 622, i. e. annis ante Chriſtum 1042. Cujus quidem memini, non ut ſuſpecti iſtius libelli auctoritatem hiſtoriæ Herodotéæ teſtimonio opponerem; ſed ut monerem, ſi quæ ſit in prædicta Epocha erroris ſuſpicio, in eo verti controverſiam, an non multo antiquior habendus ſit Heſiodus, nequaquam an recentior habendus ſit.

Hæc etiam confirmatur ſupputatio ex Chronici Marmoris teſtimonio. In illo enim ſic ſcriptum legimus. Ἀφ' οὗ Ἡσίοδος ἐφάνη ἔτη ΓΗΠΔΔ . . . βασιλεύοντος Ἀθηνῶν . . . Literarum quidem numeralium ultima, nomenque Archontis interierunt. Illam autem lacunam bene ſuppleri numerali literâ τῷ Δ, hanc verò τῷ Μεγακλέους, ex iis quæ de hac re notarunt Doctiſſimi Marmorum Editores *, abunde conſtat. Vixit Auctor Marmoris, ut ex plurimis in ipſo Marmore notis conſtat, annis ferè ante Chriſtum 260, quibus adjectus numerus ſupradictus 680 numerum efficit 940. Illo autem tempore Athenis Megacles regnavit; eodem igitur floruit Heſiodus.

Hactenus hiſtoriæ fidem ſecuti ſumus; jam verò diſpiciamus, quid luminis huic rei illuſtrandæ præbeat Aſtronomia. Cecinit Heſiodus Arcturi exortum ἀκρόνυχον, confectâ Brumâ, ſexaginta poſt dies accidiſſe [b];

Εὖτ' ἂν δ' ἐξήκοντα μετ' τροπὰς ἠελίοιο
Χειμέριαι ἐκτελέσῃ Ζεὺς ὄμβρια, δὴ ῥα τότ' ἀστὴρ
Ἀρκτοῦρος προλιπὼν ἱερὸν ῥόον Ὠκεανοῖο
Πρῶτον παμφαίνων ὄρτηται μεσονύκτιος.

ex quibus verbis ætatem noſtri Poetæ, calculi Aſtronomici ope, intra ſeptuaginta plus minus annos poſſe conſtitui Scaliger [c] & Voſſius [d] ſunt arbitrati.

Vellem equidem huc uſque rationum Aſtronomicarum ope prodire liceret; nam certiore calculo opus non eſſet in negotio à noſtris temporibus tam remoto, & exigui momenti. Sed fruſtra hujuſmodi ἀκρίβειαν ſperamus; poſtulat enim ἡ ὄρτυξις Arcturi rite & accurate definitam fuiſſe Heſiodi temporibus, & regionem cognitam; deinde nihil ambigui ineſſe verbis Poetæ.

* Vide Seldeni & Prideauxii Comment. in Marm. Oxon. [b] Ἔργ. 564. [c] Animadv. ad. Euſeb. N°. 1255. p. 72. Edit. Amſt. 1658. [d] De Græcis Poetis, cap. 2. ſect. ult. p. 11.

Sed

Sed τὴν Ἱππάρχου ἀκρονύχιον Arcturi ritè & exactè definitam fuiſſe ne credamus, vetat quidem rudis Antiquorum Aſtronomia, quam nimis imperfectam multa poſt Heſiodum ſæcula manſiſſe adeo demonſtrat, inter alia, Eudoxi Sphæra [c], ut merito dubitari poſſit, an tempus revera interjectum Brumæ & exortui Stellæ cognitum fuerit necne Heſiodo, aut Aſtronomis quorum ille uſus eſt obſervatis. Quis enim pro certo affirmaverit eo uſque proceſſiſſe Antiquos in Aſtronomica ſcientia, ut veros τῶν τροπῶν dies ſtatuere poſſent? Prima omnium iſtiuſmodi obſervationum quas Veteres literis tradidere, ea eſt Solſtitii ab Euctemone & Metone obſervati: [f] cui tamen neque Ptolemæus, nec eo antiquior Hipparchus auſus eſt confidere; Petavius [g] autem eam de errore unius circiter diei arguit. Quid igitur miri eſt, ſi ab Heſiodo, aliquove ejuſdem ſæculi Aſtronomo minora ſperemus, quàm ab Euctemone & Metone, quorum nomina inter cultores Aſtronomiæ multum celebrantur? Nec in hac re Antiquorum laudibus detrectare cupio. Sol curſum ſuum tardiſſime flectit; & converſionem aliquando ita inter duas meridies evenire oportet, ut Aſtronomo minus perito vix aut ne vix quidem conſtaret, utrùm huic illine diei eſſet accenſenda. Sed de imperitia Veterum in conſtituendis τροπαῖς ſolis audiamus Attalum & ipſum Eudoxum. Hic [h] dicit in Ενόπτρῳ ſuo; φαίνεσθαι δὲ διαφορὰν τῶν τροπῶν τόπων ὁ ἥλιος ποιούμενος· ille affirmat [i] τὸν ἥλιον τὰς τροπὰς μὴ ἀεὶ ἀπὸ τῶν αὐτῶν κύκλων ποιεῖσθαι· ἀλλά ποτε μὲν νοτιώτερον, ποτὲ δὲ βορειότερον.

Neque id ſolum nobis faceſſit negotium. Apparens ſtellæ ortus, modò ut eum in animo habuerit Poeta, fit eo tempore quo ſolis centrum ſub Horizonte depreſſum eſt certo graduum numero [k] pro magnitudinis ſtellæ ratione definito, ipſum Horizontem occupante ſtella. Quanquam verò Stella revera eſſet iſto tempore Aſtronomis conſpicua; utrùm tamen tunc temporis, nec ſolaribus radiis magis expedita, viro Aſtronomiæ imperito obſervari poſſet, haud injuriâ dubitatur. Ruſticus enim expectaverit ſtellam non modo ſub viſum cadere, ſed etiam toto ſplendore coruſcare. Hic autem ſplendor majorem forte depreſſionis arcum poſtulabit; & unuſquiſque gradus depreſſionis, ad arcum definitum accedens, apparentem exortum ſtellæ ἀκρόνυχον accelerat, & ἐῶον moratur, uno ad minimum, pluribus nonnunquam diebus, pro ratione ſitus quem ſignifer habet ad Horizontem. Huic etiam ſplendori quandoque obſtant longiora crepuſcula & lucidiora [l], quæ ex aeris ſtatu, ardore ſolis, halitibuſque terræ perpetuo mutantur, & aliquando ἀτμώδης quidam Aer [m] Horizonti incumbens, per quem majores etiam ſtellæ tralucere non poſſunt niſi gradibus aliquot ſupra Finitorem extiterint; unde inter alias cauſas, ſcriptorum illa varietas in deſignando ſtellarum ortu occaſuque à quibuſdam jure petitur [n].

[b] Apud Aratum, & Hipparchi commentarium in Arati poemata. [f] Ptolemæi magnum opus lib. 3. cap. 2. [g] Auctarium Operis de doctr. Temp. lib. 6. cap. 10. p. 247. Edit. Par. 1630. [h] Hipparch. Φαιν. lib. 1. cap. 21. p. 198. [i] Coma Berenices. v. 94. [k] Auctarium operis de doctr. Temp. lib. 1. cap. 14. p. 45. & Riccioli Almageſt. novum. tom. I. lib. 6. cap. 29. ſect. 15. p. 464. [l] Ibid. tom. I. lib. 1. cap. 31. p. 48. [m] [n] Petavii Auctarium, &c. lib. 2. cap. 8. p. 99. B.

Porro

Porro haud ſatis conſtat Arcturi exortum ab Heſiodo memoratum ipſius Poetæ temporibus, & in Aſcræo agro fuiſſe obſervatum. Plinium, Columellam, alioſque ſcriptores reperimus docentes Aſtrorum Stellarumque ortus & occaſus ex præceptis & parapegmatibus antecedentium Aſtronomorum [o], qui diverſis ſane temporibus, & in variis mundi plagis aſtrorum cœlique motus notarunt; quod ſi, ut par eſt, Heſiodus itidem feciſſe credatur, exinde nihil de ejus ætate conſtabit. Nam ſæculi mutatio aliquod diſcriminis, & varietas regionis qua fit obſervatio, inſigne diſcrimen temporis exortui inducet; & Arcturus ἀκρονύχως citius ſeriuſve poſt Brumam orietur pro ratione ſæculi magis minuſve remoti, & loci magis minuſve ſeptentrionalis. Hoc ſane diſcrimen ex mutatione ſæculi oriundum Antiqui uſque ad Hipparchi tempora ignorabant; neque illud alterum regioni debitum magis calluiſſe videntur Poetæ; & fere omnes rei ruſticæ ſcriptores libris ſuis infarcientes ortus & occaſus undique excerptos, & perplexè & obſcurè, ne ſpecie quidem aliquando memorata, deſignatos [p]. Igitur neceſſe eſt ut iſtiuſmodi obſervationes plerumque ſint incertæ, nec ſæpe Chronologiæ inſervire queant.

Denique numerum, quem Poeta ſtatuerat, ſexaginta dierum à Bruma ad Arcturi exortum, eundem multi alii ſcriptores [q], & tandem Plinius [r], poſuerunt. Sed utri horum, Plinio an Heſiodo, fides eſt adhibenda? Alterum certè de ſuo tempore locoque cogitantem ſuus fefellit animus, & fortaſſe utrumque. Plinius quidem ſcientia ac eruditione prælucebat Poetæ, ſed Poeta antiquior, ideoque, ni fallor, teſtis fide dignior eſt hujus exortus Arcturi; nam hic alteri, non verò alter huic auctor ejus rei eſſe potuit. Quoniam tamen utrique potuerunt ex aliis ſuum de hac re teſtimonium mutuo ſumpſiſſe, adhuc incertum erit, quo ſæculo, quaque regione obſervatus fuerit ille exortus quem noſter poeta nos docuit. Et hæc fere ſunt quæ in genere dicenda de incertis Antiquorum præceptis ad ortus occaſuſque ſtellarum attinentibus occurrunt.

Jam reſtant conſideranda Poetæ verba, in quibus aliquod ambigui nobis ſuſpicari licet. Conceſſo enim quod dies Brumæ rite definitus, & Arcturi exortus ætate Heſiodi & Aſcræ fuerit obſervatus; quis tamen ſtatuere poſſit diemne illum intra tempus à Bruma ad Arcturi exortum, an extra eſſe numerandum? Antiquis utraque computandi methodus erat uſitata; ſed utram Heſiodus uſurpavit, in promptu non eſt dicere. Præterea Græci [s] civilem diem ab occaſu ſolis inchoabant; & exortus ſiderum ἀκρονύχῳ, ſive ipſo occaſus momento, ſeu poſt occaſum ſolis factus, ſub initio diei civilis eveniebat. Erit igitur incertum, an ille quoque dies numero incluſus fuerit necne; & minimè conſtabit, an Heſiodus voluerit Arcturi exortum poſuiſſe quinquageſima nona an ſexageſima poſt Brumam veſpera, an ſexageſima prima. Id verò notandum eſt ſingulos dies numero ad-

[o] Ejuſdem Op. lib. 2. cap. 8. p. 89 B & D. [p] Miſcell. Obſervat. pro Novemb. & Decemb. 1733. Edit. Amſt. tom. III. p. 358. [q] Nat. Hiſt. lib. 11. cap. 16. [r] Plinii Nat. Hiſt. lib. 2. cap. 77. A. Gellii lib. 3. cap. 2. Macrob. Saturn. lib. 1. cap. 3.

ditos

ditos Poetæ ætatem ad nos propius admovere ſeptuaginta duobus circiter annis. Aliam etiam litem Docti moverunt. Duplex eſt ἀκρόνυχος ortus [f]; alter quo tempore Sol infra Horizontem occidentalem eo uſque nec amplius proceſſit, ut ſtella in orientali Horizontis parte conſpiciatur; qui ortus ἀκρόνυχος & apparens, ſeu ἑσπερία ἐπιτολὴ φαινομένη vocatur: alter eſt cùm Sol verſatur in occidentali Horizonte eodem temporis articulo quo ſtella eſt in orientali, & ἑσπερία ἐπιτολὴ ἀληθινὴ vocatur, ſive ortus ἀκρόνυχος verus; qui quidem obſervari non poteſt, ſole tunc temporis oculis Aſtronomi ſurripiente, & radiis ſuis abſcondente ſtellam. Newtonus [t] (præeuntibus Longomontano, & Keplero, ſi Ricciolo [u] fides eſt) arbitratur poſteriorem ortum eſſe deſignatum, quem neceſſe eſt apparente ſerius evenire duodecim ad minimum diebus, & nonnunquam pluribus, reſpectu habito ad τὸ ἔγκλιμα mundi. Sed hunc ſenſum prorſus reſpuunt verba Poetæ: nam vox παμφαίνων manifeſte indicat ἡ ἐπιτολὴν φαινομένην, & minimè congruit vero ortui quem Geminus [x] ἀθεωρητὸν vocat. Neque mehercle qui compos eſſet ſanæ mentis, id indicium tempeſtatis anni daret Agricolis, quod oculis eorum non occurreret, & ex calculo aſtronomico eſſet deducendum. Sed alia inſunt verbis difficilia: nam ἀκρονύχω & apparente ortu poſito, ſtella in Horizonte orientali tum ultima vice conſpicitur, neque ibi amplius ante heliacum ejus ortum apparebit. Quonam igitur ſenſu dicitur Arcturus πρῶτον παμφαίνων ἐπιτέλλεσθαι, cum revera hic ortus ſit ultima ἐπιτολὴ φαινομένη, ultimaque ἀνατολὴ ἐκφανής? ſi dixeris hæc verba, πρῶτον παμφαίνων, ſejungi debere à τῷ ἐπιτέλλεσθαι, & ad præcedentia προλιπὼν ἱερὸν ῥόον ὠκεανοῖο referri, ut ſtellam jam emerſam ex oceano denotent & in Horizonte conſpicuam; ſi ita, inquam, expoſueris locum, redundat oratio, eo ipſo ſtellæ ſitu clarè & aperte à τῷ ἐπιτέλλεσθαι expreſſo. Sin verba, πρῶτον παμφαίνων, volueris à ſe invicem diſtingui, & ſeorſim ad τὸ ἀκρονύφαιος referri; ſenſus, fateor, commodus exinde elicietur: quoniam enim duplex eſt ἀκρονύφαιος ſeu ἀκρόνυχος ortus, quorum prior eſt φαινόμενος, poſterior ἀθεώρητος; quidni videatur Heſiodus dixiſſe quòd Arcturus ἐπιτέλλει ἀκρονύφαιος, πρῶτον, παμφαίνων; qui in vero ortu ἀκρονύχω diceretur ἐπιτέλλεσθαι ἀκρονύφαιος, ἔσχατον, ἀθεώρητος? Diſplicet tamen hæc loci interpretatio, utpote omnino ſubtilior quàm quæ à vetere Poeta & ruſtico forſan viro expectari poſſit.

Alia tandem, &, ni fallor, vera loci interpretatio occurrit, quam vox παμφαίνων omnino tuetur. Ea Latine ſonat *totus collucens*, ideoque non convenit uni cuivis ſtellæ, ſed conſtellationi. Prior enim nullum habens ſenſibilem diametrum, vel tota eſt φαινομένη, vel tota ἀθεώρητος: poſterior verò per plures noctes diverſis ſuis partibus pedetentim exoriens, magis magiſque ſub viſum ἀκρόνυχος cadit. Huic autem diſtinctioni quàm maximè favet locutio veterum Aſtronomorum, qui de ſtellâ nudè [z] dicunt, ἐπιτέλλει,

[f] Gemini Εἰσαγωγὴ apud Petavii Uranologiam cap. 11. [t] Chronol. p. 95. [u] Almageſt. Novum. tom. I. lib. 6. cap. 20. ſect. 13. p. 463. [x] Cap. 11. p. 45. E. [z] Gemini Εἰσαγ. cap. 16. p. 65. B. ὁτὲ μὲν γὰρ τῇ ἑῴᾳ —— Δοσιθέου πρωτογενοῦς ἀκρόνυχος ἐπιτέλλει. δύνει,

δύνει, &c. sed de [a] Astro, ἄρχει ὀπιτέλλειν, λήγει ἐπιτέλλειν, μέσῳ ὀπιτέλλει, ὅλῳ ὀπιτέλλει, &c. additis nonnunquam vocibus [b] φανερὸς, ἐκφανής. Itaque videtur τὸ παμφαίνων ὀπιτέλλει idem significare ac τὸ ὅλῳ ὀπιτέλλει φανερῶς; & Arcturum pro signo Bootæ Poeta usurpaverit: quod neque novum nec improbandum est. Nam idem fecere Catullus Callimachi [c] interpres, [d] Plautus, [e] Virgilius, [f] Vitruvius, [g] Columella, [h] Plinius, Julius [i] Firmicus, & [k] Auctor (quisquis ille fuerit [l] sive Bassus, seu ipse Germanicus) commentariorum in Arati Phænomena à Germanico conversa. Nec ipse Hesiodus, optimus sui interpres, prætereundus est. Nam V. 611. Arcturum oriri nos docuit quo tempore Orion & Sirius in medium cœlum venerint; nec multum aliter exortum Bootæ descripsit Hipparchus; μεσουρανοῦσι ἢ τὰ ἄλλων ἀστέρων, ἀρχομένῳ μὲν ἀνατέλλειν ἢ Βοώτης, ὃ τε ἀρκτοῦρος ὤμῳ ἢ Ὠρίωνος, καὶ ὁ ἀρκτοῦρος πᾶς, ὡς ἡμιπήχιον προηγέμενος μεσημβρινοῦ. λήγοντι ἢ αὐτοῖς, μεσουρανεῖ ἢ Κυνὸς ὁ ὀπὶ τῷ ἰσχίῳ λαμπρός. ἀνατέλλει ἢ ὅλος ὁ Βοώτης ἐν ὥραις ἰσημεριναῖς δυσὶν ὡς ἔγλιχα. Nam Hesiodi ætate, quo tempore exoriebatur clarissima stella Arcturi, Meridianum jam pridem transierat Orion, nec dum ad eum Sirius pervenerat: sed oriente toto Boote, duabus circiter horis Orion & Sirius Meridianum transcurrebant circulum. Quare ut Hesiodus sibi constet, congruum est arbitrari Arcturum loco præ manibus nostris, vel propriè, vel saltem per synecdochen poni pro tota constellatione Bootæ. Atque ita forte intellexerunt Poetam Moschopulus [m] & Proclus [n], qui Arcturum ὁμολογῇ & σωματέλλουσα virginis constellationi fecerunt: id quod neque propriè stellæ, nec ei æquè ac signo competit, & ab Hipparcho [o] Bootæ tribuitur. Proclus, fateor quidem, subjungit; ἀρκτοῦρος ἢ ὁ ἢ ἀρκτοφυλάκιος [potius ἀρκτοφύλακος] αἰτὴρ,

C. ὁ ἢ τῇ ι' ἡμίᾳ —— ἐπιτέλλει ἢ ἡ Ἀρκτοῦρος. D. ὁ ἢ τῇ κδ' ἡμίᾳ Καλλίππου τάχυς ἐπιτέλλει. p. 67. C. ὁ ἢ τῇ κγ' Εὐδόξου αὐξ ἰφὰ δύνει. p. 69. E. ὁ ἢ τῇ λδ' Εὐκτήμονι Ἀρκτοῦρος ἰῷος δύνει. Ptolemæi φάσεις ἀπλανῶν apud Petavii Uranol. p. 71. A. γ' ὁ ἐπὶ τῷ ἀρῶς ἢ Λέοντος ἐπιτέλλει. Ætii Amideni Serm. III. ibid. 422. Columella Edit. Paris. lib. 11. cap. 2. p. 340. [a] Gemini Εἰσαγ. cap. 16. p. 64. & passim. Columella lib. 11. cap. 2. p. 340. [b] Gemini Εἰσαγ. cap. 16. p. 65. atque aliàs passim. [c] Coma Berenices. v. 94. [d] Rudens Prol. v. 70. "Namque Arcturus *signum* omnium sum acerrimum," &c. [e] Georg. lib. 1. v. 204. "Arcturi *sidera* nobis, Hœdorumque dies servandi." ubi Servius quidem Arcturum stellam esse explicat, sed malè, ni fallor: quia τὰ *sidera* idem ac *signum* valet; imo ipse Servius ad v. 68. nos ita submonuit —— "Arcturus enim pluviarum & tempestatum sidus est. "Arcturus autem idem Artofylax —— idem Bootes, &c." [f] Lib. 9. cap. 6. "Item alia "contra est stella media genuorum Custodis Arcti, qui Arcturus dicitur." Hanc lectionem probat Philander; sed Cl. Perraultius suspicatur legendum esse *Arctophylax*: perpenso quidem loco mallem legere, *quæ dicitur*, &c. [g] Lib. 11. cap. 2. p. 341. "VII Kal. Septembris Vindemiator exoritur mane, & Arcturus *incipit* occidere." [h] Nat. Hist. lib. 18. cap. 28. "VIII Idus Aug. Arcturus *medius* occidit." cap. 31. "V Idus Septembris Cæsari capella ori-"tur vesperi. Arcturus verò *medius* pridie Idus vehementissimo significatu terra marique per "dies quinque." [i] Lib. 8. cap. 14. "in quinta parte Sagittarii oritur Arcturus. Hoc "*signo* oriente, &c." [k] Sect. 10. p. 109. Edit. Par. "Bootes, qui & Arcturus, fertur "esse custos Plaustri, &c." p. 145. "VIII Idus Aug. Arcturus *medius* occidit —— Arcturus "verò pridie Idus Septemb. imbres vehementissimos significat, terrâ marique. Ratio ejus hæc "traditur, si Delphino occidente imbres fuerint, non defuturi sunt per Arcturum, ejus "*signi* ortum servat," &c. [l] Vossius de Hist. Lat. 1. cap. 22. p. 104. [m n] Comment. in Hesiodum. [o] Lib. 2. cap. 18. p. 229.

ὁ μέλαξὺ τ̃ χελῶν ὠπὸ ἀνατέλλων. ὁ ἢ αὐτὸς ἀρκτοφύλαξ καλεῖ) ἡ Βοώτης. sed mihi videtur vel τὸ ἄστρος, vel τὸ Ἀρκτοῦρος excidiſſe poſt τὸ Ἀρκτοφύλαξ; quia ſtella Arcturi nuſquam, quod ſcio, Arctophylax vel Bootes vocatur, ſed è contra ſub Arcturi nomine ipſe Arctophylax ſæpius occurrit.

His omnibus quæ jam dicta ſunt, opponat aliquis, quòd Poeta, ſi Booten in animo habuiſſet, non ἀστὴρ Ἀρκτοῦρος dixiſſet, ſed ἄστρον Ἀρκτοῦρος, ſeu potius ἄστρον Ἀρκτοφύλαξ, quod omnem dubitandi præcidiſſet anſam. Nam Aſtronomi [p] diſtinguunt inter τὸ ἀστὴρ & τὸ ἄστρον, huic Conſtellationis, illi verò ſtellæ ſimplicis notionem attribuentes: & [q] Homerus de ſtella loquens, τὸ ἀστὴρ unà cum verbo φαμφαίνειν utitur; ubi [r] Euſtathius ὁ μὲν ἀστὴρ, inquit, ἓν σῶμά ἐστι· τὸ δὲ ἄστρον ὡς σύστημα. ἄστρον γὰρ ἐκ πολλῶν ἀστέρων συγκείμενον ἀστροθέτημα μιᾷ φαντασίᾳ ὄψεως ὑποπίπτον, μετά τινος μυθολογίας ἀποδιδόμενον ὡς ἐν τοῖς Ἀράτου φαίνεται. ἡ ἄστρα μὲν καὶ τὰς παλαιάς. οἱ δὲ ὕστερον σωέχειν τὰς λέξεις, ὡς εἶναι παρ' αὐτοῖς ταὐτὸν ἄστρον καὶ ἀστέρα. Sed videant Docti an non hic loci dormitet bonus Euſtathius: diſtinctionem quidem agnoſco; tamen dubito, an illa vetuſtiſſimis ſcriptoribus fuerit cognita. Apud Homerum & Heſiodum neque τὸ ἄστρον in ſingulari, nec τὰ ἀστέρες in plurali numero occurrunt: ideoque res ejuſdem ſpeciei, diverſi tamen numeri mihi deſignare videntur. Quòd conſtellationes ἄστρα vocantur, & propriè ſanè, quia ex pluribus conſtant ſtellis, id patet; ſed an una aliqua conſtellatio, quippe quæ quodammodo ἓν σῶμα eſt, à τῷ ἀστὴρ deſignari poteſt, necne, res haud ita certa eſt. Callimachus tamen in eo ſenſu uſurpavit vocem, quum dixit περὶ ἀστέρι τῇ Βερενίκης, fatente ipſo [s] Achille Tatio diſtinctionis iſtius vocum fautore maximo; & ſi τὰ ἀστέρα ὀπωρινὸν Homeri eodem modo interpretatus fuero, neque mihi deerit Auctor, nec argumenta. Nam [t] Ricciolus affirmat quòd Canis major eſt Homero lib. 20. Iliadis, ἀστὴρ ὀπωρινὸς, *aſtrum ſubautumnale*, ſeu *æſtatem finiens:* & ipſe Homerus interpretationi favet, canens

ἀείξηλοι δέ οἱ αὐγαὶ
Φαίνονθ' πολλοῖσι μετ' ΑΣΤΡΑΣΙ νυκλὸς ἀμολγῷ·
Οὐ τε ΚΥΝ' Ὠρίωνος ἐπίκλησιν καλέουσι·
Λαμπρόταλος μὲν ὄγ' ἐστι, κακὸν δέ τε ΣΗΜΑ τέτυκται.

ubi illam μυθολογίαν quam [u] Euſtathius Aſtris propriam eſſe judicat, cum vocibus, ἄστρασι, κυν' Ὠρίωνος, & σῆμα, conjunctam videmus. Ipſa quidem ſtella Sirii Canis aliquando vocatur, ex ſententia [x] Hygini & [z] Baſſi, ſed nunquam σῆμα, vel *ſignum:* quapropter de ſigno potius quàm de ſtella Poeta eſt accipiendus. Si tamen hoc diſplicet, propterea quòd comparatio inter Diomedem & Sirium inſtituta melius competit ſimilitudini Achillis & ſolis, quam Homerum in animo habuiſſe Euſtathius innuit; dicendum

[p] Achilles Tatius. Εἰσαγ. cap. 14. [q] Iliad. E. 5. [r] Comment. in locum. p. 514.
[s] Εἰσαγ. cap. 14. p. 134. D. [t] Almag. Nov. tom. I. lib. 6. cap. 5. ſect. 5. p 408.
[u] Comment. in Iliad. E. 5. [x] De ſignis Cœli lib. 3. cap. 34. [z] Comment. in Germanici Phænomena cap. 32. ſub fine.

eſt

eſt Poetam utramque notionem & Stellæ & Conſtellationis, quæ communi nomine Canis vocantur, commiſcuiſſe, quod idem fecit Plautus de Arcturo, Prologo in Rudentem:

Ita ſum, ut videtis, ſplendens ſtella candida,
Signum quod ſemper tempore exoritur ſuo,
Hic atque in cœlo: nomen Arcturo eſt mihi.

Quicquid verò de Homero ſtatuatur, Heſiodus aliam, quàm quæ data eſt, interpretationem non facilè admittet; de qua re jam ſatis ſuperque.

Perpenſis igitur verbis Poetæ calculum aggrediamur, & exinde ſententias propoſitas examinemus. Verum ortum ἀκρόνυχον ſtellæ Arcturi ſtatuerunt [a] Ricciolus & [b] Newtonus accidiſſe, prior Athenis anno ante Chriſtum 953. poſterior anno ante Chriſtum 870. nulla loci mentione facta. Riccioli calculum nihil moror, quippe qui mendis ſcatet. Sed Polo boreo ad gr. 41°. 30′. elevato, ad quod ὑπόλειμμα mundi Eudoxi ſphæra [c] conſtituitur; & angulo Eclipticæ & Æquinoctialis, cum Cl. Noſtrate Halleio, conſtituto gr. 23°. 29′. (quem tamen angulum eundem ſemper fuiſſe nonnulli forſan negabunt) his, inquam, poſitis anno ante Chriſtum 942. longitudinem ſolis, verè & ἀκρονύχως oriente Arcturo, comperio fuiſſe gr. 329°. 16′. 59″. & meridie diei 27^mi Febr. fuit fere gr. 329°. 17′. Londini. Bruma autem prioris anni 30mo die Decemb. mane ante lucem eveniebat; ideoque exortus Arcturi ἀκρόνυχος verus fuit veſpera ſeu initio diei 28^vi Febr. i. e. poſt ſexaginta dies à Bruma numeratos. Sed minor Aſcræ latitudo, & annus à Newtono memoratus ſeriorem exortum requirunt. Latitudinem Aſcræ conſtituo eſſe gr. 38°. 30′. quia Clar. M. D. Jac. Jurin [d] recentiſſimas obſervationes ſecutus, Athenas poſuit in gr. 38°. 15′. Anno autem ante Chriſtum 870. exoriebatur Arcturus verè & ἀκρονύχως Aſcræ, ſole 4^tum gradum Piſcium ingrediente, veſpera ſeu initio 3^tii diei Martii: Bruma autem conficiebatur anno priore, tempore poſtmeridiano diei 29^ni Decembris, igiturque ἀκρόνυχος exortus Arcturi in agro Aſcræo eveniebat veſpera poſt Brumam confectam ſexageſima quarta, ſeu die ſexageſimo quinto, connumeratis utriſque extremis. Quid igitur ſibi voluit Newtonus, qui Arcturi exortum ἀκρόνυχον & verum ex ſententia Poetæ hoc anno eveniſſe nos [e] docuit! Num falſus fuit (abſit invidia verbo) clariſſimus ille vir, cujus nomini honos ſemper eſt habendus? an diverſa methodo inivit calculum, pro regione ad Boream magis accedente, computatis ſexaginta diebus à medio Brumæ tempore, & excluſis numero extremis? De hac re, tacente ipſo Auctore, nihil certi, quod dicam, invenio.

Alter jam reſtat examinandus ἀκρόνυχος ſtellæ ortus Clerico [f] probatus. Hic ortus apparens eveniebat Aſcræ anno ante Chriſtum 870. ſub initio 18^vi diei Febr. ſole occupante 21^mum gradum Aquarii, & ad 12 gr. ſub

[a] Almageſt. Nov. tom. I. lib. 6. cap. 20. ſect. 13. p. 463. [b] Chron. p. 95. [c] Hipparchus apud Petavii Uranol. lib. 1. cap. 5. p. 178. E. [d] Append. ad Varenii Geogr. cap. 31. prop. 7. p. 41. [e] Chron. p. 95. [f] Not. ad Heſ. Ἔργ. v. 569.

Horizontem depreſſo: i. e. poſt quinquaginta dies integros à Bruma ad exortum numeratos. Hoc tempus Heſiodi verbis minimè conveniet, niſi nobis ſuſpicari liceret Poetam ſcripſiſſe, Εὖτ' ἂν πενήκοντα, quod Grammatici poſteriores cum φαινομένοις ſui temporis, vel aliorum obſervatis diſcordare invenientes, id in Εὖτ' ἂν δ' ἐξήκοντα commutaverint; cujuſmodi emendationes [g] Attalus teſtatur ſe in Arati poemate feciſſe. Sed hac conjectura repudiata, quippe quæ nullo nitatur fundamento, hic loci obiter ſubjungere libet, quòd Eudoxus & Democritus eadem quæ Heſiodus, de Arcturi exortu, Hirundinis adventu, & occultatione Vergiliarum notarunt. Nam Heſiodus cum Arcturi exortu hirundinem veniſſe affirmat; Eudoxus autem, teſte Gemino [h], ait die 60mo à Bruma utriſque incluſis extremis, Ἀρκτοῦρος ἀκρόνυχος ἐπιτέλλει, καὶ ὑετὸς γίνεται, ἢ χελιδὼν φαίνεται. Heſiodus autem docuit Vergilias ſub initio veris fuiſſe occultas quadraginta circiter dies: & [i] Democritus die 13^tio^ poſt æquinoctium vernum, πλειάδες κρύπτονται ἅμα ἡλίῳ ἀνίσχοντι, καὶ ἀφανεῖς γίνονται νύκτας μ'. Unde hæc eſſent cognita Democrito & Eudoxo diſceptandum aliis relinquo; ab iis certe non mutuo ſumpſit Poeta, neque in his locis Heſiodi interpolatio lectori emunctiſſimæ naris unquam ſuboluit.

Jam ultimam ſententiam expendamus, quæ Booten ſub Arcturi nomine intelligendum propoſuit. Cum Marmore Arundeliano ponamus Heſiodum floruiſſe anno ante Chriſtum 944. ſeu potius, calculi gratia, anno 942. quia idem eſt annus ratione biſſextilis ac 870. Stella ultimùm exoriens in Conſtellatione Bootæ ponitur ab [k] Hipparcho, & [l] Ptolemæo in pede dextro ſigni, & ἀζ' in catalogo Bayeri notatur. Hæc ſtella tertiæ eſt magnitudinis, & ſolem poſtulat ſub Horizontem depreſſum ad quatuordecim uſque gradus in verticuli circulo numerandos, ut in Horizonte conſpiciatur. Calculo autem inito, eam inveniemus ἀκρονύχως orientem ultimùm in Horizonte fuiſſe conſpectam anno prædicto, ſub initio diei 27^mi^ Febr. ſive die ſexageſimo poſt Brumam, utriſque connumeratis extremis; ſole tunc temporis occupante 29^m^ gradum Aquarii. Neque hæc ratio numerandi nova eſt, etiam ubi τὸ μὴ apud Græcos, ſeu *poſt* apud Latinos occurrit. Nam [m] Cicero ait, "Neque te illo die [ſc. Idibus Mar.] neque "poſtero [ſc. die XVII Kal. Apr.] vidi: ——— poſt diem tertium [ſc. "die XVI. Kal. Apr.] veni in ædem Telluris," &c. Quodque de Spina Ægyptia dicit [n] Plinius, "Cæſa anno tertio reſurgit," id [o] Theophraſtus expreſſerat, ὅταν ᾖ κοπῇ μὴ τρίτον ἔτος δίθυς ἀναβεβλάστηκεν. Siquis verò contenderit Heſiodi verba ἐξήκοντα — χειμέρι' ἐπιτελέσῃ Ζεὺς ἤματα, poſtulare ſexaginta dies integros, quales inter ortum ſolis & occaſum exiguntur, quique à nonnullis *Naturales* vocantur, τῷ ἐπιτελέσῃ denotante tempus eſſe completum & exactum, ne uno quidem dierum ſe aliter habente;

[g] Hipparchi φαινόμενα. lib. 1. cap. 4. p. 178. [h] Εἰσαγ. cap. 16. p. 68. C. & 69. B. [i] Εἰσαγωγὴ. ibid. [k] Hipparchi φαιν. lib. 2. cap. 18. p. 229. [l] In ὑποθέσει τῶν ἀστερισμῶν apud Hudſoni Geographos minores. [m] Orat. Philip. 2. cap. 35. [n] Lib. 13. cap. 9. [o] Hiſt. Plant. lib. 4. cap. 3.

haud

haud malè forsan ei respondebimus dicentes, apparentem ἀκρόνυχον exortum stellæ non-isti diei tribuendum esse, quo ultimùm in Horizonte orientali stella conspicitur; sed diei potius sequenti, quo in conspectum veniens primùm incipit videri non amplius in Horizonte posita, sed supra eum aliquantillum elevata. Hoc enim accidit stellæ, de qua nobis sermo est, vespera seu initio diei 28vi Febr. i. e. vespera sexagesima post Brumam accidente, diebus sexaginta naturalibus, & quinquaginta novem noctibus, unà cum parte duarum aliarum inter Brumam & Exortum interpositis. Hoc temporis intervallum diminuetur, sive majorem demus Polo elevationem, seu ætatem antiquiorem tribuamus Poetæ: & è contrà augebitur, positis minore Poli elevatione, aut recentiore ætate Poetæ. An verò mutationem aliquam huic illive inducendam suadeant cætera φαινόμενα ab Hesiodo memorata, jam nobis dispiciendum est.

Scribit [p] Poeta de Vergiliis, αἳ δή τοι νύκτάς τε καὶ ἤματα τεσσαρήκοντα κεκρύφαν: quæ verba primâ facie occultationem, non tantùm quadraginta noctium, qualis fuit ea Democriti, sed quadraginta νυχθημέρων designare videntur. Sed id nobis est animadvertendum, quòd dies noctesque occultationis æquales fieri non possunt. Nam occultatio omne id tempus est, quod ab ἡλιακῷ stellæ cujusvis occasu sub vesperam accidente, usque ad ἡλιακὸν ejus ortum aurora evenientem transcurrit, à nocte inchoatum pariterque clausum: itaque necesse est, ut aut noctes numerum quadraginta excedant, aut ab eo deficiant dies. Neque hoc impedit, quo minus νυχθήμερα à majore numero denominentur; cujus rei sacræ scripturæ illustre præbent exemplum. Idem igitur erit occultationum quæ ab Hesiodo & Democrito memorantur tempus; nempe noctes 40, diesque interpositæ 39. Sed hoc posito tempore, litem fortasse movebit aliquis, dicetque id nobis minimè constare, utrum Poeta locutus sit de occultatione perfecta omniumque stellarum ad Vergilias pertinentium, qualis ea est ab ἡλιακῷ occasu stellæ maximè orientalis usque ad exortum ἡλιακὸν stellæ maximè occidentalis, cujus occultationis brevissima est duratio; an de occultatione qualicunque & imperfecta ab ἡλιακῷ occasu stellæ maximè orientalis computanda, cujus longissima est duratio; an denique de media quadam occultatione, illius scilicet stellæ, quæ insignissima est Vergiliarum, & sub visum maximè cadit. De hac ultima Poetam esse intelligendum videtur rationi maximè consentaneum, quia cæteræ stellæ nimis sunt nebulosæ. Calculo autem inito pro anno ante Christum 942. comperiemus Lucidam Vergiliarum ultimò fuisse visam, ideoque occultationem ejus esse incœptam vespera seu initio diei 6ti Aprilis, & finitam manè diei 15ti Maii, quo demum stella pòst apparuit quàm abscondita fuisset noctes quadraginta, diesque triginta novem ex vicinitate solis. Hæc occultatio eò longior erit, quò magis ad Boream locus Poetæ, vel ad nostra tempora ætas accedat; & è contrà minùs ad Boream accedente loco, vel ad nostra tempora ætate, brevior erit occultatio.

[p] Ἔργ. v. 385. [q] 609. Ibid.

Aliud

Aliud φαινόμενον ab Heſiodo memoratum ita ſe habet:

Εὖτ' ἂν δ' Ωρίων τε καὶ Σείριος εἰς μέσον ἔλθῃ
Οὐρανόν, Ἀρκτοῦρον δ' ἐσίδῃ ῥοδοδάκτυλος Ἠώς, &c.

ubi Booten ſub Arcturi nomine deſignatum eſſe jam ſuprà notavimus. Reſtat inquirendum an τὸ Σείριος de tota Canis Conſtellatione, an de ſtella ejus inſigni ſit intelligendum. De hac re in neutram partem acriter diſceptare velim: id tantum ſubmonendus eſt lector, quòd Sirius ſemper deſignat ſtellam Canis principalem apud Aratum, Eratoſthenem, Hyginum, & Baſſum, ſeu Commentatorem Germanici. Si Heſiodus eodem ſenſu intelligendus eſt, id quod [r] Proclus cenſuit, Poeta dixerit, quòd Arcturi ſeu Bootæ ſigno oriente, ad meridianum circulum accedet primò Orionis Sidus; deinde aliqua pars Canis, non tota Conſtellatio, ſed Sirii ſtella, i. e. ultima Bootæ ſtella in Horizonte Orientali conſpicietur, quo tempore Sirius in Cœli faſtigium advenerit. Si nulla eſſet Aeris refractio, & apparens idem ac verus eſſet locus ſtellæ; ultima Arcturi ſtella in Horizonte poſita, Sirius tranſiiſſet Meridianum Aſcræ anno ante Chriſtum 942. duabus fere tertiis partibus unius gradus, ſeu 44′, quod intervallum quidem nimis erat exiguum quàm quod ab Antiquis dignoſceretur. Sin refractionem eſſe 29′. 30″. cum [s] Ricciolo ſtatuamus; tum quo tempore ultima Arcturi ſtella in Horizonte viſa fuerit, Sirius deficeret à Meridiano 4′. ſeu decima quinta parte unius gradus, ita ut ſtella Arcturi quàm minimum elevata, Sirius in ipſo Meridiano conſpiceretur. Hoc autem obiter eſt notandum; ſi magis Boream verſus admovemus locum, vel à noſtris temporibus amovemus Poetam, Sirius ne quidem attigerit Meridianum; at è contrà minùs Boream verſus admoto loco, minuſve à noſtris temporibus amoto Poeta, tranſierit jam pridem Meridianum, quo tempore prædicta ſtella Bootæ oritur. Igitur ex τῷ φαινομένῳ quæ Poeta nos docuit, nihil quod ætati ejus apud Marmorem Arundelianum traditæ repugnet, inferri poteſt; ſed omnia ita optimè conveniunt, ut mirari liceat unde hæc ei cognita fuiſſent.

Quanquam verò quæ jam dicta ſunt propoſito noſtro ſatisfeciſſe videantur, haud tamen lectori ingratum fore exiſtimo, ſi ad alias nonnullas quæſtiones ab hac re non alienas, & à viris doctis ventilari ſolitas, diſcutiendas deſcendero. Quæritur enim Primò, Quomodo ſe habeat ætas Heſiodi reſpectu temporum Trojanorum? Secundo, Quomodo ſe habeat reſpectu ævi Homerici?

Ad priorem quod attinet, cauſa nulla eſt ut à vulgari & recepta opinione recedamus, qua Trojæ excidium mille & ducentis ante Chriſtum annis, ante Heſiodum fere trecentis collocatur. Hæc enim ſententia argumentis quibuſdam veriſimilibus defenditur. Primo Homerus, Heſiodo, ut pleriſque videtur, antiquior, ſed ei forſan æqualis, comparatione facta Trojanorum virorum, eorumque qui ſuis temporibus vigebant, tantam roboris præſtanti-

[r] Comment. in locum. σαφῶς οὖν τούτοις ὁ ἐπὶ τῷ γόνυ τοῦ Βοώτου νῦν Σείριον λέγει. [s] Almag. Nov. tom. I. lib. 3. cap. 9. ſect. 7. p. 115.

am

am prioribus illis [a] attribuit, ut vix credibile videatur tam insignem humanarum virium diminutionem uno alterove sæculo fieri potuisse. Argumentum à Vell. Paterculo petitum ipsius verbis proponemus; [b] "*Hic* [Homerus] *lon-*
" *giùs à temporibus belli, quod composuit, Troïci, quàm quidam rentur, abfuit.*
" *Nam ferme ante annos nongentos quinquaginta floruit, intra mille natus est.*
" *Quo nomine non est mirandum, quòd sæpe illud usurpat* οἷοι νῦν βροτοί εἰσι: *hoc*
" *enim, ut hominum, ita sæculorum notatur differentia.*" Hoc quidem argumentum oppugnari potest ab eo, quòd Homerus eadem fere usurpat verba ad notandum discrimen inter Trojanos viros, eosque qui Trojanis temporibus perpaucorum annorum intervallo præcessérunt. Ita enim Nestor de illis, qui unà secum juvene militabantur, prædicat, [c] Κείνοισι δ' οὐν ἄντις —Τῶν οἳ νῦν βροτοί εἰσιν ἐπιχθόνιοι μαχέσσαι. Sed responderi potest, longè diversam esse hic loci istorum verborum rationem. Nestor commilitonibus suis priscis attribuit non virium corporis, sed virtutis bellicæ præstantiam, quarum alteram sine altera posse subsistere. Siquo in re tali opus est testimonio, vel ab ipso Homero discamus, [d] Τυδέος τοι μικρὸς μὲν ἔην δέμας, ἀλλὰ μαχητής. Quinetiam animadverte perpetuum Nestoris χαρακτῆρα. Vaniloquentiam illi minimè indecoram attribuit Poeta. More senum laudator temporis acti describitur. Quamobrem, si diserte affirmasset æquales suos magnitudine & robore corporis præcelluisse, vix tamen ab oratione ejus grandiloqua argumentum peterem, quod ipsius Poetæ, in propria loquentis persona, sententiæ opponerem.

Secundum argumentum, ex quo inter Trojanum bellum ætatemque Homeri distantia infertur; desumptum est ab invocatione illa Solenni Musarum, quæ ante initium Catalogi navium à Poeta [e] usurpatur,

> Εσπετε νῦν μοι, Μοῦσαι, ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι·
> Υμεῖς γὰρ θεαί ἐστε, πάρεστέ τε, ἴστέ τε πάντα·
> Ημεῖς δ' κλέος οἷον ἀκούομεν, οὐδέ τι ἴδμεν,
> Οἵ τινες ἡγεμόνες Δαναῶν καὶ κοίρανοι ἦσαν.

Negat se quidquam certi cognoscere vel de navium numero, vel ductorum nomine. Quod si paucis annis à Trojana obsidione vixisset, non modo illustria illa, sed minutiora multa ad tam celebre bellum pertinentia, utpote quæ in omnium ore tunc temporis fuissent, absque inspiratione scire potuisset. Quis enim hodiernum Poetam non ineptum existimaverit, qui Magni Malburii res gestas cantaturus, exordium tale Flandriadi suæ præposuerit?

Ex his, inquam, infertur argumentis, distantiam temporis non mediocrem inter Trojanum bellum & Homeri sæculum interveniisse, quæ omnia pari jure ad Hesiodum transferri possunt, quippe quem Homero vel contemporaneum, vel illo perpaucis annis priorem fuisse ex sequentibus patebit.

[a] Iliad. E. 304. M. 383. 449. Υ. 287. [b] Hist. Rom. lib. 1. cap. 5. [c] Iliad. A. 272. [d] E. 801. [e] B. 484.

Huic

Huic autem ſententiæ maxime adverſatur Illuſtriſſ. Newtoni hypotheſis, qui tercentum totos annos à Veterum Chronologia amputans, Heſiodum quidem 870 annis ante Chriſtum collocat, ſed inter illius ævum & Trojana tempora vix ultra triginta annos interceſſiſſe [f] contendit.

Opuſculi hujus limites tranſcurrerem, ſi omnes rationes, quæ ad tam novam hypotheſin muniendam adhibentur, diſcutiendas in me ſuſciperem: ſat erit, ut opinor, præcipuas ſelegiſſe, ut de univerſa argumentationis ſerie æquum Lector ferat judicium.

Primò igitur ſupponit Vir Magnus [g] γενεὰς illas, quæ à Poetis & præcipuè ab Heſiodo [h] celebrantur, uni hominum ſucceſſioni quæ intra triginta ferè annos perfici ſolent, pares eſſe ſingulas; teſtatur autem [i] Heſiodus ſe in illa γενεῇ, quæ à Trojanis temporibus proxima fuit, vixiſſe; Ergo, &c.

De ſignificatione vocis γενεὴ maximè apud Doctos ambigitur. [k] Herodotus tres γενεὰς centum annis reſpondere affirmat. Homeri [l] Scholiaſtes tradit, Veterum calculo ἡ γενεὰν triginta annis definiri. Sed [m] Plutarchus incertiſſimam eſſe hujuſce vocis ſignificationem innuit, utpote quæ aliquando de ætate hominis vigentis intelligitur, & ſic triginta annis definitur; aliquando verò de ætate hominis ſeneſcentis, & ſic 108 amplectitur. Idem præterea, ſi quidem ego illius ſenſum capio, ἡ γενεὰν [n] exiſtimat apud Heſiodum nequaquam humanæ vitæ ſpatio circumſcribi, ſed diverſam prorſus ſignificationem obtinere; dicens μήπω ἡ Ησίοδον ἀνθρωπίνῳ ζωῷ ἡ γενεὰν λέγειν. Utcunque verò de generali hujuſce vocis ſenſu ſtatuatur, mihi quidem exploratiſſimum eſt γενεὰς illas Heſiodéas nullum comprehendere definitum annorum numerum, ſed aliis alias prolixiores eſſe, & ſingularum longitudinem vel actionum quarundam ſerie, vel morum ſimilitudine, vel ipſius forſan Poetæ arbitrio determinari. Quamvis enim aureum illud, quod vocatur ſæculum, uno Saturni regno definivit Heſiodus, Οἱ μὲν ἐπὶ Κρόνῳ ἦσαν, ὅτ' ἐρανῷ ἐμβασίλευεν; malè tamen exinde concluditur longitudinem unius hominum ſucceſſionis huic ætati Poetam tribuiſſe. Saturnum enim & Jovem divina & immortali præditos natura deſcribit, ideoque plures hominum ſucceſſiones ſub imperio Saturni præteriiſſe pari ratione exiſtimaverit, qua Jovi in ſucceſſivas hominum generationes imperium diſertis verbis attribuit. Dicit enim de Jove, quòd argenteæ ætatis homines [o] Ζεὺς Κρονίδης ἔκρυψε; deinde verò, Ζεὺς ὁ πατὴρ κότον ἄλλο γένος μερόπων ἀνθρώπων Χάλκειον ποίησ'; illiſque demum ſublatis, Αὖθις ἐπ' ἄλλο τέταρτον ἐπὶ χθονὶ πολυβοτείρῃ Ζεὺς Κρονίδης ποίησε, & poſtremùm de ferreo ſæculo, Ζεὺς δ' ὀλέσῃ καὶ τοῦτο γένος μερόπων ἀνθρώπων. Cum igitur Jovis imperio plures hominum generationes ſint ſubjectæ, quid impedit ne totidem ſub Saturno etiam fuiſſe concludamus? Nihil certè obſtat huic hypotheſi, quòd unicum, ſcilicet aureum, genus hominum ſub Saturno flo-

[f] Chron. p. 29. 32. [g] Ibid. [h] Εργ. 108. [i] Ibid. 174. [k] Lib. 2. [l] Comment. ad Iliad. A. v. 250. [m] De Oracul. Defectu. p. 415. Edit. Franc. [n] Ibid. p. 416. [o] Εργ. 138. & ſequent.

ruiſſe

ruiſſe dicitur. Vox enim illa, τὸ γένος, non ad notandum hominum ſucceſſionem adhibetur, ſed reſpectum habet ad mores, indolem, conſuetudines, res geſtas; in quibus qui inter ſe conveniunt vel magnopere diſcrepant, ii eodem eſſe vel diverſo τῷ γένει dicuntur. Concludo igitur aureum illud ſæculum eo uſque duraſſe, donec homines, converſis ſtudiis moribuſque, ſimplicem illam ab Heſiodo deſcriptam vivendi rationem exuerant.

Ita verò ſe rem habere, nec una hominum ſucceſſione ætatem terminari, à quarti illius, quod dicitur Heroicum, ſæculi longitudine patebit. Illuſtriſſ. quidem Chronologus, ut ſuæ faveat Hypotheſi, ultra aurei ſæculi initium Deucalionis diluvium [p] removet. [q] Apollodorus autem & [r] Proclus teſtantur, Jovem iſtud diluvium ad perdendos ænei ſæculi homines immiſiſſe. Quorum ſententia quàm ſit vero conſentanea, nec ante æneum ſæculum Deucalionem vixiſſe ex ipſo Newtono manifeſtò conſtat. Tradit enim Vir Magnus, [s] "decem poſt Deucalionem annis Idæos Dactylos ferrum "in Ida Cretenſi inveniſſe, illudque in arma & inſtrumenta fabricantes "fabrorum & armariorum artibus apud Europenſes initium poſuiſſe." Quod ſi verum ſit, neceſſe eſt ut Deucalionem uſque ad æneum ſæculum & illius quidem extremam partem deducas, nam ipſe teſtatur [t] Heſiodus in æneo ſæculo *ferrum nondum inventum fuiſſe* — Μέλας δ' οὐκ ἔσκε σίδηρος. Pone igitur Deucalionem juxta finem ænei ſæculi, & computa hominum generationes, quæ inter eum & ferrei ſæculi initium interceſſerunt, & ſic tandem de intermedii ſæculi, quod dicitur Heroicum, longitudine conſtabit. Poſt exciſam Trojam ferreum ſæculum incepit; diſcimus autem ab [u] Homero à Deucalione ad Trojanum bellum octo hominum generationes ſucceſſiſſe, viz. Deucalionem, Hellenem, Æolum, Siſyphum, Glaucum, Bellerophontem, Hippolochum, Glaucum qui Trojanorum fuit auxiliarius. In altera ejuſdem familiæ linea ſeptem generationes [x] Apollodorus & [z] Proclus recenſent, nempe, Deucalionem, Hellenem, Æolum, Chritheum, Pheretem, Admetum, Eumelum, qui eidem bello interfuit. Si igitur cum Newtono tres hominum ſucceſſiones centum annis circumſcribi ſupponamus, Heroicum ſæculum fere in 266 annos, vel ſecundum Eumeli genealogiam in 233 excreſcere neceſſe eſt. Ipſe quidem Heſiodus [a] diſertis verbis teſtatur plures hominum ſucceſſiones intra Heroici ſæculi terminum comprehendi. Nam *iſtorum*, inquit, *Heroum alii in Thebano, alii in Trojano bello interierunt.* Sed Thebani Heroes patres erant Trojanorum, Tydeus Diomedis, Stheneli Capaneus, &c. De aliis quidem ſucceſſionibus, quæ à Thebano bello retro ad Deucalionis tempora præterierant, apud Heſiodum ſiletur, illis ſolummodo memoratis Heroibus, qui maxime in iſto ſæculo inclaruerunt, cauſamque præbuerunt præcipuam cur illud ſæculum Heroicum denominaretur. His omnibus perpenſis, Newtonianam illam hypotheſin

[p] Chron. 13. [q] Biblioth. lib. 1. [r] Comment. ad Heſ. Ἔργ. v. 157. [s] Chron. p. 13. 14. [t] Ἔργ. 151. [u] Iliad. Z. v. 153. & ſequent. [x] Bibl. lib. 1, 2. [z] Comment. ad Heſ. Ἔργ. v. 157. [a] Ἔργ. v. 162.

de γενεῶν Heſiodearum longitudine nequaquam eſſe probabilem concludo; ac proinde, etiamſi Heſiodus in ſæculo ab excidio Trojæ proximo floruerit, fieri tamen poſſe ut multorum annorum intervallo ab illis temporibus remotus fuerit.

Sed inſtat Vir Magnus ——— [b] " Non modò ipſe Heſiodus teſtatur ſe " in ſæculo à Trojanis temporibus proximo vixiſſe, ſed illud etiam ſæ- " culum finem habiturum cùm homines tunc viventes caneſcerent & mo- " rerentur; quod idem eſt acſi dixiſſet ſæculum illud ſuum longitudinis " fuiſſe mediocris, & una hominum generatione terminandum. Verba Heſiodi, ad quæ reſpicit Newtonus, hæc [c] ſunt:

Ζεὺς δ' ὀλέσει, ὅτε τοῦτο γένος μερόπων ἀνθρώπων,
Εὖτ' ἂν γεινόμενοι πολιοκρόταφοι τελέθωσιν·

in quibus explicandis ipſe bonus (quàm indignor!) in communem lapſus eſt errorem interpretum, qui ab accuratiſſimo Grævio ſic reprehenduntur ——[d] " Inſulsè Interpretes Latini —— *Poſt quam facti circa tempora cani fuerint.* An γενέσθαι πολιοκρόταφον τελέθειν eſt fieri canum? Quid abſurdius fingi poteſt? " Γεινόμενοι ſunt τεχθέντες. Sic autem verte —— *Quum* " *vix nati caneſcant*, hoc eſt, ſeneſcant, quum vix poſtquam lucem ad- " ſpexerunt, ſenio conficiantur, &c." Eandem penè phraſin à Joſepho uſurpatam invenias; apud quem Abramus brevem filii ſui jam, ut videbatur, mactandi vitam deplorans, Επειδὴ, inquit, [e] γενηθεὶς ἀποθανοίη, *Cum jam nato moriendum ſit.* Idem proculdubio eſt ſenſus verborum Heſiodi, qui à brevi contemporaneorum ſuorum vita argumentum ducit, quòd Jupiter non quidem extemplo, ſed aliquando illud genus perditurus ſit, & meliora deinde ſæcula reducturus.

Quum verò, ut ſupra dixi, Newtonus ante aureum ſæculum Deucalionem collocat, nec aliter quidem ejus Hypotheſis poteſt conſiſtere; expendamus argumenta, quæ ad hanc opinionem muniendam adhibentur. Ex illis autem præcipua hujuſmodi fere ſunt. " [f] Deucalionis diluvium in ſe- " cunda vel tertia ante Cadmum generatione evenit; ſed Cadmus in aureo " ſæculo vixit; Ergo Deucalionis diluvium in ſecunda vel tertia ante au- " reum ſæculum generatione evenit. Probatur Deucalionis diluvium ter- " tia fere ante Cadmum generatione eveniſſe exhinc, quòd Ino Cadmi filia " nupſit Athamæ filio Æoli, filii Hellenis, filii Deucalionis. Probatur " Cadmum in aureo ſæculo vixiſſe duplici argumento. 1. Aſterius, qui " Antiquorum erat Saturnus, in aureo ſæculo vixit; ille autem Aſterius " Europam Cadmi ſororem uxorem duxit. 2. Curetes, quos ſecum Cad- " mus in Græciam invexit, Jovem nutriverunt; Jupiter autem Minos erat " Cretenſis, & Aſterii filius."

Animadvertat Lector totam argumentationis vim ex hoc pendere, quòd Aſterius & Minos ſint Saturnus & Jupiter ab Antiquis celebrati, ac

[b] Chron. ibid. [c] Εργ. 180. [d] Lection. Heſiod. [e] Antiq. Judaic. lib. 1. cap. 13. [f] Chron. p. 142, 148, 149, 159.

proinde

proinde Saturnus ille & Jupiter Cadmo coævi fuerint; illud autem neutiquam probari, niſi veriſimile ſit, tum Curetas Jovem puerum nutriviſſe, tum eoſdem Curetas unà cum Cadmo in Græciam veniſſe. Sed neutrum horum, ut opinor, vel certum eſt, vel probabile. Curetas quidem Jovem nutriviſſe ab Hiſtoricis memoratur; ſed ab omnibus pro fabula, ſummæve rè incertitudinis habetur. [f] Strabo, ſcriptor graviſſimus, cùm de his Curetibus copioſius diſſeruiſſet, hac de cauſa vereri videtur ne Lector eum fabulis addictum exiſtimaverit; inter diſcrepantes autem opiniones quas de his congeſſit, una eſt eorum, [g] qui Curetas non Jovis altores, ſed Jove & Calliopa natos perhibent. Newtonus quidem Lucianum hujuſce rei teſtem adducit, [h] ſed prorſus incommodè ejus utitur teſtimonio, qui univerſam Græcorum μυθολογίαν deridendam ſolet propinare. Quamobrem mirari licet egregium hunc philoſophum, in Mathematicis demonſtrationibus δεινόταλον, ſperaſſe tam levibus argumentis, ab anilibus fabellis petitis, univerſam Antiquorum Chronologiam ſe poſſe ſubvertere. Sed conceſſo Curetas Jovem aluiſſe, unde conſtat illos unà cum Cadmo in Græciam veniſſe? Refert quidem Herodotus [i] Phœnicios quoſdam viros Cadmi comites artes literaſque in Græciam invexiſſe; illos verò eoſdem fuiſſe ac Curetas Jovis altores neutiquam teſtatur. Ipſe etiam [k] Diodorus, qui omnes Cretenſium hiſtorias exploraverat, eandem de Jove & Curetibus fabulam narrat, ſed eorum opinioni penitus adverſatur, qui illos una cum Cadmo, Aſterio, Minoe vixiſſe arbitrantur; nam Cretenſes Heroas, Minoem, Rhadamanthum, &c. multis ſæculis poſt Deos genitos floruiſſe [l] refert. Porro Pauſanias & Strabo, qui eorundem [m] Curetum mentionem faciunt ſæpiſſime, inter varias & repugnantes quæ de iiſdem prædicantur fabulas, eorum cum Cadmo ſocietatis vel συγχρονισμῷ nuſquam meminerunt. Hypotheſis igitur Newtoniana, quòd Cadmus Saturno & Jovi fuerit coævus, quodque Aſterius & Minos Saturnus ille & Jupiter fuerint, conjecturâ ſolâ nititur, omniſque probationis expers eſt, etiam illius quæ ab obſcura & ſibi ipſi ſæpius adverſaria Græcorum μυθολογίᾳ petitur.

Sed alios Vir Magnus ſententiæ ſuæ patronos [n] exhibet, ipſos nempe Cretas, qui Jovis tumulum in inſula ſua conſpici jactabant. Argumentum ſanè *minime validum*; nam Cretes hac unica de cauſa pro mendacibus uſque ad proverbium notati ſunt, [o] Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται, quoniam, ut à Callimachi

[f] Προέχθημεν ὀλίγα πλείονα εἰπεῖν περὶ τούτων, καίπερ ἥκιστα φιλομυθοῦντες, lib. 10. p. 726. Edit. Amſt. [g] Ibid. p. 723. [h] De ſaltatione, non de ſacrificiis, ut citatur a Newtono Chron. p. 149. [i] Lib. 5. [k] Lib. 5. p. 230. Edit. Steph. [l] Ibid. p. 237. Μετὰ δὲ τὰς τῶν θεῶν γενέσεις ὕστερον πολλαῖς γενεαῖς φασὶ γενέσθαι καὶ τὸν Κρῆτα ἥρωας οὐκ ὀλίγους, ὧν ὑπάρχειν ἐπιφανέστατους τοὺς περὶ Μίνω, καὶ Ῥαδάμανθον. [m] Pauſanias Meſſen. & Eliac. prior. Strabo. lib. 10. [n] Chron. p. 152. [o] S. Pauli Epiſt. ad Titum cap. i. v. 12. Callimach. Hym. in Jovem v. 8. Epimenides, ut teſtantur Hieronymus ad Titum, Auguſtinus contra Adverſarium Legis, Chryſoſt. Sermon. III. Epiſt. ad Titum, & Origenes lib. 3. contra Celſum. Innuit quidem Scholiaſtes Callimachi aliam ob cauſam Cretenſium mendacia in proverbium abiiſſe, Παροιμία ἐπὶ τὸ κρητίζειν ἐπὶ δὲ ψεύδεσθαι, διὰ Ἰδομενέως δὲ Κρητὸς ἡηθεῖσα· ὃς λαχὼν μείσασα ταῖς Ἕλλησι τὰ λάφυρα δὲ Ἰλίου τὰ κρείττω ἑαυτῷ ἀπεποιήσατο. Et Suidas, Κρητίζειν τὸ ψεύδεσθαι. Ἰδομενεὺς γὰρ ἐπιβραβεὺς τὸ ἄριστον ἑαυτῷ ἐξαίλετο. Sed mecum certè ſen-

ſcholiaſte accepimus, [p] hoc ipſum ſepulchrum Minois erat, hac inſcriptione inſignitum, ΜΙΝΩΟΣ ΤΟΥ ΔΙΟΣ ΤΑΦΟΣ, ſed cùm injuria temporis τὸ Μίνωος eraſum eſſet, pro Jovis ſepulchro oſtentabatur. Newtonus autem Cretenſium veracitatem vindicat, integram inſcriptionem Jovis ſepulchrum deſignare exiſtimans. Nam Μίνωος ὃς Διὸς τάφος latinè reddit *Minois Jovis ſepulchrum*; *Minois qui erat Jupiter*; ſed hæc verba verti debere *Minois Jovis filii ſepulchrum*, ſubintellecto τῷ υἱῷ per Ellipſin Græcis uſitatam, Græculis omnibus eſt notiſſimum. Quòd ſi ita ſe res habet, tota Newtonianæ argumentationis moles funditus ruit. Nam ſi Minos non ſit Jupiter, Aſterius non eſt Saturnus; ſi Aſterius non ſit Saturnus, tum Cadmus Aſterio coævus in aureo ſæculo non vixit; quòd ſi Cadmus in hoc ſæculo non vixerit, nequaquam probatur, quod probandum erat, Deucalionis diluvium in ſecunda vel tertia ante ſæculorum initium generatione eveniſſe.

Sed inſtare poſſunt Newtonianæ Hypotheſeos fautores, parum intereſſe an Minos ſit ipſe Jupiter, an Jovis filius; hoc enim conceſſo, unius ſolummodo generationis differentiam oriri, quæ in re tam remota & obſcura nullius eſt momenti. Sed falluntur illi qui ſic argumentantur, quique ætatem Jovis conſtituunt reſpicientes ad ætatem eorum qui pro filiis ejus ſunt habiti. Jovi enim, quicunque is fuerit, in Deorum numerum relato, & immortalitatem induiſſe credito ſuccedentium hominum ſuperſtitio varios potuit imputare filios, non eos modò qui eodem quo ille in terris verſatus eſt ſæculo vixiſſe putabantur, ſed eos etiam qui multa poſt ſæcula nati fuerunt, nimirum quotieſcunque adulatores regi cuivis vel heroi hunc honorem adſcribere voluerunt. Sed Newtonus ab hoc negotio omnem ſuperſtitionem & fabulam removet, eoſque univerſos qui Jovis filii dicti ſunt ita reverà fuiſſe exiſtimans, ex eorum notiori ſæculo ipſius Jovis ſæculum ſtatuere non dubitat. Hujuſmodi argumentationis breve quoddam ſpecimen Lectori juvat exhibere, ut quàm fallax, inanis, & nullius ponderis ſit exemplo oſtendam. Secundum Newtonum [q] condita eſt Roma ſexcentis fere ante Chriſtum annis, ſecundum uſitatam Chronologiam fere ſeptingentis quinquaginta. Ego autem ſi methodo Newtoniana probare velim longè antiquiorem fuiſſe Romam, ſequente argumento quod ex Newtono didici, opinionem meam defenderim. Heros ille qui ſub Martis nomine colebatur, erat Seſoſtris Ægypti rex, [r] qui mille ferè ante Chriſtum annis [s] floruit. Sed Mars Romuli erat pater, ut Livius, Virgilius, aliique memorant; ideoque Romam nongentis plus annis ante Chriſtum conditam fuiſſe neceſſe eſt fateamur. Vel aliàs ſic inſiſtam — Romulus ſexcentis ante Chriſtum annis floruit; Ergo Mars, ſeu Seſoſtris, Romuli pater, non amplius ſexcentis &

tiunt Callimachus, Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσαι· κὴ ΓΑΡ τάφον, ὦ ἄνα, σεῖο Κρῆτες ἐτεκτήναντο. Et Lucanus extremo 8vi Tam mendax Magni tumulo quàm Creta Tonantis. Et Nonnus Dionyſiac. lib. 8. Οὐ γὰ ἀεὶ παρέμιμνε Διὸς ψευδήμοσι τύμβῳ Τερπομένη Κρήτεσσιν, ἐπεὶ πίλοι ἑπτερόπτες.

[p] Ad Hymn. in Jovem v. 8. Ἐν Κρήτῃ ἐπὶ τῷ τάφῳ ὃ Μίνωος ἐπιγέγραπτο, Μίνωος ὃ Διὸς τάφος· τῷ χρόνῳ ὃ τὸ, ὃ Μίνωος, ἀπηλείφθη· ὅτε βουλευσάμενοι, Διὸς τάφος· οὐ τοῦτο δὲ ἔχει λέγουσι Κρῆτες τὸ τάφῳ ὃ Διός. [q] Chron. p. 38. [r] Ibid. p. 98. [s] Ibid. p. 23.

triginta.

triginta. Quis tales rationes inanes esse non videt? Hujusmodi tamen est omnis Newtoniana argumentatio de Asterio, Minoe, cunctisque insuper Deorum filiis, quæ ex antiqua μυθολογίᾳ desumpta est.

Aliud verò argumentum quo Hypothesin suam Vir Magnus tuetur, hisce penè verbis conceptum legimus. "[t] Aliquando cum Mentore in Ithaca "vixit Homerus, & ab eo multa didicit quæ pertinerent ad vitam & res "gestas Ulyssis, cujus Mentor amicus fuerat." Quod si verum sit, Hesiodum, Homero supparem, in generatione post Trojanum bellum proxima vixisse necesse est.

Sed unde, quæso, constat Mentorem illum Ithacensem Ulyssi cognitum fuisse? Homerus nempe, ut tradit libellus ille de vita ejus Herodoto adscriptus, cum Mentore quodam in Ithaca versatus est, à quo cùm multa beneficia accepisset, hanc illi gratiam retulit, ut nomen ejus Odysseæ insereret sub charactere viri prudentissimi, & amici summi Ulyssis. Haud commode ex suspecto hoc libello argumentum petit Newtonus, cujus quidem auctoritati, ut jam patebit, quandocunque hypothesi suæ adversatur, solito usus acumine, nihil tribuit. Sed historiæ habeatur fides; cum Mentore Ithacensi versatus fuerit Homerus; ægrè tamen evinces eundem Mentorem Ulyssi familiarem fuisse ex eo quòd in Odyssea talis describitur. Solent enim Poetæ, aliam referendi gratiam plerumque incapaces, amicorum nomina immortalitati consecrare. Phemius ille [u] quem in procorum epulis citharâ canentem Homerus inducit, pro ipsius vitrico & præceptore à prædicto Biographo venditatur. Tychius vero [x] quem σκυτοτόμων ὄχ' ἄριστον, & clypei septemplicis fabricatorem idem celebrat, eundem Cumâ diversantem benigno hospitio excepisse traditur. Et magistrum suum imitatus Virgilius, ut nobilibus quibusdam inter Romanos familiis blandiretur, [z] Sergestum, Cloanthum, &c. Æneæ comites adjunxit. Sed quis sibi persuadeat utrumvis poetam historiæ in hac re auctoritatem secutum fuisse, vel exinde trahat argumentum, quo rei incertæ fides concilietur? Quinimò nec ipsius Mentoris ætas facilè pateretur, ut ille una cum Ulysse, ac deinde cum Homero versatus fuerit. Ita enim computando colligimus. Ulysses ad Trojanum bellum profecturus rei familiaris curam & regimen Mentori jam *Seniori* [a] committit,

Μέντωρ ὅς ῥ' Ὀδυσῆϊ ἀμύμονι ἦεν ἑταῖρος,
Καί οἱ ἰὼν ἐν νηυσὶν ἐπέτρεπεν οἶκον ἅπαντα
Πείθεσθαί τε ΓΕΡΟΝΤΙ, ᾗ ἔμπεδα πάντα φυλάσσειν.

Mentorem isto tempore quinquaginta ad minimum annos natum fuisse suppono, nam Hesiodus virum quadraginta annorum juvenem [b] appellat; Trojâ jam captâ ad sexagesimum annum pervenerat, ideoque florente Homero triginta quinque abhinc annis, haud procul abfuit à centesimo si superstes fuerit. Non igitur verisimile est Mentorem illum quocum vix-

[t] Ibid. p. 164. [u] Odyss. P. 263. [x] Iliad. H. v. 220. [z] Æneid. lib. 5. 121. 122. [a] Odyss. B. v. 225. [b] Ἐργ. v. 441. Τεσσαρηκοντατετὴς αἰζηός.

isse

isse Homerus dicitur, Ulyssi cognitum fuisse; nec id quidem in animo fuit Biographo illi qui Herodoti nomine insignitur. Nam Homeri ætatem ad annum à capta Troja centesimum sexagesimum deducit, quo tempore nemo certè ex Ulyssis amicis in vivis esse potuit.

Sed ab ipsius, ni fallor, poetæ verbis hæc omnis lis de distantia inter Hesiodi ævum & Trojanum bellum componi potest. Octoginta post hoc bellum annis, si Thucydidi credamus, [c] Græci colonias deducere cœperunt. Alii [d] quidem, inter quos [e] Newtonus, anno post Trojam *sexagesimo* Æolicam migrationem primam factam constituunt; inter omnes autem convenit [f] non ante tertiam Æolorum migrationem, quæ post primam tertia generatione, post Trojam [g] annis fere centum & quinquaginta facta fuit; Cumam conditam fuisse. Ipse verò Hesiodus testatur [h] patrem suum fuisse Cumanum, & in paupertatem tandem delapsum, relicta ilta urbe, Ascram migrasse. Verisimile autem est non eum ex primis Cumæ colonis fuisse sed ex eorum posteris; ejus autem familiam quæ in nova forsan colonia floruerat, processu temporis ad angustias redactam. Ex qua historia licet determinatum ævi Hesiodei tempus statui non potest, ejus tamen ætas in tantum colligitur, ut istam post ducentos ad minimum annos à Trojano bello collocare necesse sit. Quapropter quid sibi velit Newtonus nequaquam intelligo, qui Hesiodum pluribus annis ante Æolicam migrationem vixisse arbitratur.

His adjicio, quòd Herodoti auctoritas, cui multum videtur Newtonus tribuere, cum illis est qui inter Trojana tempora & Hesiodum maximam interponunt distantiam. Trojanum enim bellum [i] octingentis ante se annis accidisse, quadringentis Hesiodum floruisse existimat. Cum eo videtur consentire scriptor gravissimus & ferè suppar Thucydides, qui de Homero absque ulla cunctatione tradit [k] πολλῷ ὕστερον ἔτι καὶ τῶν Τρωϊκῶν γενόμενον.

Quinetiam ab ipso penè nomine quod Trojano sæculo Hesiodus attribuit, conjectare licet illud à suis temporibus remotius fuisse. [l] Ἀνδρῶν ἡρώων θεῖον γένος, οἱ καλέονθ' Ἡμίθεοι, augustius quiddam sonat quàm quod de hominibus à nobis penè visis & cognitis prædicare solemus. Reverà maximi homines in suo sæculo meri sunt homines, & quamvis famam meritis suis respondentem adipiscuntur, major tamen è longinquo reverentia, & venerationem conciliat antiquitas. Non nisi volventibus annis res gestæ splendidis fabellis decorantur, & insignes viri ad Deos evehuntur; [m]

Præsenti tibi maturos largimur honores
Jurandasque tuum per nomen ponimus aras;

[c] Lib. 1. cap. 12. p. 11. Edit. Wetst. [d] Strabo lib. 13. [e] Chron. p. 33. [f] Strabo lib. 13. Pausanias in Laconic. Vell. Paterc. lib. 1. [g] Marmor Chronic. Homeri Vita Herod. adscripta. [h] Ἔργ. v. 636. [i] Herodot. lib. 2. [k] Thucyd lib. 1. [l] Ἔργ. v. 159. [m] Horat. Epist. 1. lib. 2. v. 15, &c.

quis

quis à vera veneratione profectum judicaverit, nec potius à turpissima dominantium adulatione? Quanto rectius vera vita hominumque sensus in sequentibus exprimuntur?

Sed tuus hoc populus sapiens & justus in uno,
Cætera nequaquam simili ratione modoque
Æstimat, & nisi quæ terris semota suisque
Temporibus defuncta videt, fastidit & odit.

Si quis igitur suspicetur Hesiodum de hominibus triginta annorum intervallo à se remotis tam magnifica & portentosa prædicasse, næ ille non satis intelligit vel humani generis ingenium, vel rationem fabularum, quæ longo intervallo res gestas sequuntur, & generatione quadam, ut dicitur, æquivoca, ex veritatis corruptione nascuntur.

Jam verò summi viri rationes Chronologicas quæ ad Hesiodum immediate spectant, absolvisse videor. Instituti operis modum excederem, si universas quæ in isto libro continentur ad examen revocarem. Sed negotium illud literatis viris commendo industria sua & perscrutatione dignissimum. Quamvis enim universas simul sumptas tantum in se roboris habere non existimo ut ab illis antiqua Chronologia subverti queat; in iis tamen tanta scientia, tam perspicax judicium, & acris vis animi elucet, ut etiam in hoc opere (quid ultra dicam?) Newtoni genius agnoscatur.

De ætate verò Hesiodi respectu habito ad ætatem Homericam quid sit statuendum dispiciamus. In hac re duobus testimoniis ante citatis accedo, Herodoti nempe & Chronici Marmoris Auctoris, inter quos convenit eos vel iisdem temporibus vixisse, vel Hesiodum perpaucis annis præcessisse. Ad quod confirmandum non leve est argumentum non solùm in utroque poeta veneranda illa morum simplicitas quæ certissima est nota antiquitatis, sed insuper eædem similesve locutiones in utriusque operibus subinde occurrentes; quibus nonnulli quidem inducti existimant quòd recentior Hesiodus Homerum imitatus fuerit; sed cùm easdem phrases rarissime à recentioribus usurpatas inveniamus, æquius est concludere istas locutiones proprias fuisse isti sæculo in quo poetæ nostri vixerunt, & postea in desuetudinem abiisse. Sed cùm alii aliter scriptores sentiant, & opiniones suas variis muniant argumentis, postulat instituti nostri ratio ut eorum singula examini subjiciamus, & quid in se ponderis habeant perscrutemur.

Prima nota per quam de utriusque Poetæ ætate judicatur, diversus est styli character quem viri docti in utroque se deprehendisse arbitrantur. Illud vero κεῖνο quàm fallax sit & errori obnoxium suprà [a] me memini innuisse. Jam verò eandem rem confirmare libet ab iis quæ vir do-

[a] P. xix.

ctrina

ctrina & judicio præcellens Joh. Albertus Fabricius, ad hanc litem respiciens [o] observavit. " Justus Lipsius in notis ad lib. 1. Velleii affirmat " *majorem simplicitatem & rudiorem antiquitatem in Hesiodo comparere quàm* " *in Homero.* Contrà Salmasius ad Solinum p. 867. Lipsii judicium (no- " mine ejus præterito) refellens, contendit longè suaviorem Hesiodum & " comptiorem, eoque minus antiquitatis redolentem censeri debere, quòd " Dionysio Halicarnassensi judice ἢ ἐφρόντισεν ἡδονῆς, ἢ ὀνομάτων λειότητος, " ἢ συνθέσεως ἐμμελοῦς. Quam Salmasii sententiam nuper Cl. vir Ludol- " phus Neocorus in historia Critica Homeri amplexus, *si ex scriptis*, in- " quit, *utriusque Poetæ judicium ferendum est, Homerus sanè ob majorem sim-* " *plicitatem remotiorem antiquitatem redolet. Comptior enim Hesiodus & ro-* " *tundior.* Sed quod pace doctissimorum virorum dictum esto, magna in " utroque simplicitas, nec minor elegantia nativa in utriusque poematis " compareret; ut ætatem diversam ex adeo diversi argumenti scriptis tam " parum diversis conjicere fortassis sit operam perdere. Præcipue cùm " omnes fere qui Hesiodum Homero antiquiorem negant, illum tamen " putent vel aliquo eodem tempore cum Homero vixisse, vel non ita " multis annis post, quæ exigua temporis diversitas non adeo diversum " statim scribendi characterem inducit." Merito igitur rejicimus illud ætatis κεφάλαιον quod à styli charactere desumitur, præcipuè cùm inter viros doctissimos qualis sit utriusque Poetæ stylus nondum convenerit. Quorum tamen discordiæ hanc unicam esse causam existimo, quòd qui majorem Hesiodo quàm Homero simplicitatem attribuunt, auctorem Ἰλιάδος cum auctore Ἔργων καὶ Ἡμερῶν conferant; qui majorem Homero, auctorem Ὀδυσσείας cum auctore Θεογονίας vel Ἀσπίδος, haud interea secum reputantes quantùm à subjecti diversitate scribendi ratio variari debeat.

Aliud argumentum ex quo ætas antiquior Homero arrogatur, desumitur à vocabulis quibusdam ab Hesiodo usurpatis, quæ in sæculo Homerico vel in usu nondum fuisse, vel diversam ab ista quam in Hesiodo obtinent, tunc temporis significationem habuisse existimantur. Sic enim Dan. Heinsius ad Ἐργ. 229. Ἀργαλέον πόλεμον τεκμαίρεσθαι, " Frustra non fuerunt an- " tiquorum glossæ nescio quæ, quæ nos monent τεκμαίρομαι παρ' Ὁμή- " ρῳ τὸ τελειῶ, παρ' Ἡσιόδῳ δὲ τὸ βάλλω. Ceterum quod notabunt utri- " usque poetæ studiosi, vel ex hoc Homerum apparet Hesiodo nostro " priorem, cui τὸ τεκμαίρεσθαι est τὸ τελεῖν. Antiquâ enim linguâ τέκμαρ " ita in usu erat. Philosophus Rhet. 1. τὸ γὰρ τέκμαρ καὶ πέρας ταὐτόν ἐστι " καὶ ἡ ἀρχαίαν γλῶτταν." Valeret hoc argumentum si semper τὸ τεκμαίρομαι τῷ τελειῶ æquipolleret, nec alio unquam sensu à Veteribus usurpatum inveniretur. Sed sæpius ab ipso Homero idem huic verbo quem ei affigit Hesiodus, sensus attributus est, ut ex sequentibus patebit. Iliad.

[o] Biblioth. Græc. lib. 1, cap. 13. sect. 1.

H. V.

H. v. 70. Ἀλλὰ κακὰ φρονέων τεκμαίρεϑ' ἀμφοτέροισι. Odyſſ. H. 317. Πόμπην δ' ἐς τόδ' ἐγὼ τεκμαίρομαι. M. 139. Εἰ δέ κε σίνηαι, τότε τοι τεκμαίρομ' ὄλεθρον. K. 563. Ἀλλὰ δ' ἡμῖν ὁδὸν τεκμήϱατο Κίρκη. In his, inquam, omnibus eundem ſenſum obtinet τὸ τεκμαίρομαι, quem in verſu Heſiodeo ſuprà citato, Ἀργαλέον πόλεμον τεκμαίρεϑ' ἀϱύοπα Ζεύς, & ejuſdem operis v. 239. Τοῖς γ' ἰθεῖαν Κρονίδης τεκμαίρεϑ', & aptè ab Homeri interprete exponitur Βαλεύω, προσημαίνω. Nec quidquam obſtat huic interpretationi, quod notavit Ariſtoteles τὸ τέκμαϱ eandem quam τὸ πέϱας vetere lingua ſignificationem obtinuiſſe. Patet enim cauſa cur hic ei ſenſus attributus eſt; nam cùm τὸ τεκμαίρομαι primario ſenſu *machinari*, *moliri*, *intendere*, ſignificaret, finis verò illud ſit in quod homines colliment & tendant, ideo τὸ τέκμαϱ, quod proprio ſenſu *conſilium* & *propoſitum* denotat, pro ipſo *fine* Veteres uſurparunt.

Aſſerunt porrò vocem νόμος Homeri ætate in uſu non fuiſſe, ſed τὰς Θέμιϛας occurrere, quotieſcunque apud eum legum juriſve fit mentio; ſed legitur νόμος apud Heſiodum; de qua re videat Lector quæ fuſius adnotavi ad Theogon. v. 66. Illa interim hîc loci reſponſio ſufficiat, quòd à ſilentio Homeri malè arguitur prætermiſſam vocem poſt ejus ſæculum natam fuiſſe. Quis enim credere, vel omnino ſuſpicari poteſt univerſum Græcæ linguæ theſaurum per ejus poemata diſtributum eſſe?

Ejuſdem generis eſt obſervatio illa, quam à Summo Viro Samuele Clarke in Notis ſuis in Homerum factam legimus: [p] "Occurrit hæc vox καλὸς, "in Iliade & Odyſſea, ampliùs *ducenties* & *ſeptuagies*; & his omnibus in "locis priorem ſemper producit. Unde ſequentes mihi videor obſerva-"tiones colligere à nemine, quod ſciam, occupatas. . . . . "Quartò: Hinc mihi novo "argumento confirmari videtur, Heſiodum non æqualem fuiſſe Homeri "(niſi fortè per longa regionum intervalla linguis loquebantur planè di-"verſis) ſed recentiorem multò (quod & aliunde cenſuit Cicero; *Ho-"merus*, inquit, *multis*, *ut mihi videtur*, *antè ſæculis fuit*. Lib. de Senect.) "Heſiodus nimirum, ut priorem in voce καλὸς ſæpè producit [Ἐϱγ. καὶ "Ἡμέϱ. v. 196, Theogon. v. 8, 17, 22, & alibi] ita eandem ſæpè quo-"que corripit [Ἐϱγ. v. 63. Theogon. v. 584, & 902.] Neque hoc ſo-"lum; verùm etiam more Dorico ultimam in vocibus τϱοπὰς, δεινὰς, κύ-"ϱεϛ, Ἁϱπύιας, μελαναίτας, βυλὰς (quinetiam & λαγὸς in accuſativo plu-"rali) corripuit: [Ἐϱγ. v. 182, 281, 293. Ἀσπ. Ἡϱ. v. 302. Theog. v. 60, "267, 401, 534, 653.] Cujuſmodi exempla apud Homerum neutiquam "occurrunt. Similiter vocem ὀπωϱινὸς, cujus penultimam Homerus ſem-"per producit, Heſiodus recentiore pronuntiandi more corripuit: Ἐϱγ. "v. 33." Ad hæc reſpondeo; nihil certi vel probabilis de ætate utriuſvis Poetæ ex hiſce obſervationibus inferri poſſe, ob defectum ſcilicet aliorum Poetarum Homero coævorum. Si enim alii exſtarent coævi Poetæ

[p] In Iliad. B. v. 43.

duo vel plures, qui in vocum citatarum prosodia cum Homero constanter & perpetuò congruerent, haud injuria Hesiodum ab eorum praxi discrepantem ab eodem sæculo amoveremus, eumque postea, vel forsan priùs (quid enim vetat?) vixisse suspicaremur. Sed cùm nemo jam talis, præter Hesiodum, de quo quæstio est, supersit, ex cujus scriptis de communi praxi istius sæculi judicare possumus; ecquis tutò affirmaverit, omnes istius ævi Poetas istam constanter secutos esse prosodiam, quam sibi Homerus præscripsit? Judicium hoc esset, pace tanti Viri dixerim, nimis temerarium. Nam quo magis æqualibus suis Homerus antecelluit, eo majorem ab ipso ἀκρίβειαν, & strictiores poeseos regulas expectare fas est; alios autem inferioris notæ Poetas, quibus tantus rigor esset incommodus, laxiora sibi fræna imposuisse, omnesque omnium Dialectorum varietates sibi in subsidium vocasse, suspicari. Ejusdem ferè rei insigne exemplum vel ætas nostra & patria suppeditat, in qua eundem virum tum in sensuum sublimitate, tum in numerorum modorumque venustate exactissima æqualium suorum chorum longissimè superantem admiramur. Habeat igitur istam Homerus laudem, quam præclaro ejus Interpreti denegare non possumus; Hesiodumque, quem Homero in arte sua inferiorem, nimirum ne nobis Παιδὸς ψῆφος objiciatur, statuimus, majorem sibi licentiam indulsisse, eumque nihilominus, cum illo vixisse fateamur.

Nostræ etiam Hypothesi objici potest, quòd eidem genti populoque diversos ritus & mores Homerus & Hesiodus attribuant, ac proinde inter ipsos intervallum temporis haud mediocre intercedere necesse sit, cùm vix fieri possit, ut universa gens, mutatis moribus, ad contrarias consuetudines repentè transfugiat. Hujus quidem discordiæ unicum, quod sciam, allegatum est exemplum; ad illa Hesiodi verba [q] Λοκρόι τ' ἀγχέμαχοι notat scholiastes, Ο Ομηρος τ' ἀναλίον εἶπεν, Οὐ δὲ σφι ταδίη νόμινη μίμνε φίλον [r] κῆρ. Responderi potest, 1. Non satis constare an uterque Poeta de eodem populo verba fecerit. Nam cùm diversæ essent [s] Locrorum gentes, & Homerus, ut patet ex urbium [t] nominibus, Opuntios & Epicnemidios solos Oilei Ajacis imperio subjectos descripserit, suspicari possumus Locros illos, qui Amphitryonem secuti sunt, & ab Hesiodo ἀγχέμαχοι appellantur, Ozolitas fuisse, qui ab aliis Locris interjecta Phocidis regione removebantur, & fortasse ut locorum situ, sic institutis & militia à prioribus illis distabant; de quibus sane Hesiodum verba fecisse verisimilius esse arbitror, ex eo quòd isti Locri Taphiorum & Teleboarum, quibuscum bellum gerebat Amphitryo [u], erant finitimi. 2. In dubio est, an utervis Poeta singularum gentium mores & consuetudines, quales in Trojanis erant temporibus, descripserit vel cognorit. Nescio equidem quo pacto ad ipsos tam magno

[q] Ἀστὶς Ηεσιν. v. 25. [r] Iliad. N. 713. [s] Λοκροὶ διττοί εἰσι. Xenophon de Agesilao rege. Et Hist. Gr. lib. 4. Οἱ τέρμον δ' ἔχον Φωκίς τῇ Βοιωτίᾳ ἀμφίκτιες, τῶν ἑσπέρων δὲ Λοκρεὶς τῇ Φωκίδι ἐκαλέοντο· διττὴ γάρ ἐστι, &c. Strabon. Geograph. lib. 9 p. 637. Edit. Amst. Ἐφεξῆς δ' ἐστὶν ἡ Λοκρὶς· διήρηνται δὲ δίχα. Ibid. p. 650. Pausan. in Phocicis. [t] Iliad. B. v. 531. Τῶν γε μὲν Κυνήσιον Δοκρῶν Ομηρος ἠδὲ μίμνει. Ibid. p. 653. [u] Iliad. B. v. 486.

temporis

temporis intervallo remotos iſtiuſmodi circumſtantiarum notitia poſſet pervenire, quippe cùm in iſta ætate hiſtoria vel nulla eſſet, vel admodum imperfecta, & Homerus ipſe teſtetur [x] res maxime memorabiles, Græcorum ducum, populorumque nomina, incerta & obſcura ſe fama accepiſſe. 3. Idcirco probabile eſt utrumque Poetam ſingulis gentibus à ſe memoratis ritus & conſuetudines non ex vera hiſtoria, ſed pro arbitrio attribuiſſe, illud ſibi ſolùm proponentes, ut poemata ſua pulchris deſcriptionibus & grata varietate decorarent; ut omninò temerarium eſſet & ineptum ex Epithetis illis πολύιππος, ἀγχέμαχος, &c. de varia variarum gentium militia aliquid ſtatuere. 4. Obſervari debet hanc objectionem petitam eſſe ex Ἀσπίδι Ἡρακλέους, quod quidem poema pro genuino Poetæ noſtri opere habendum duxi; de illo tamen ſic mecum ſtatuens, infirmiora eſſe argumenta, quibus ejus ἀυθεντία, quàm quibus Homeri & Heſiodi συγχρονισμὸς evincitur. Si cui igitur citata objectio alicujus eſſe momenti videatur, in illam potius quàm in hunc incidat ſuſpicio.

[x] Iliad. B. v. 488.

ERRATA.

Theog. v. 104. pro *catilenam*, lege *cantilenam*. 170. pro τελέσαμι, l. τελέσαιμι. Scut. Herc. 180. pro Φάλεῤον, l. Φάληρον. 275. pro αἰθομξών, l. αἰθομξών. Opera 27. pro *veto*, l. *verò*. 316. pro *ſollitus*, l. *ſollicitus*. 728. pro ἀνιόνΘ, l. ἀνιόνα. Frag. 124. Ικετο δ' εἰς dele. 179. Χαίρετε ΛυγκῆΘ γλωχίν dele. Certamen p. 244. pro *Medone*, l. *Medonte*.

Errata in accentibus notare ſupervacaneum duxi, cùm iſtiuſmodi non ſint, ut lectorem morari poſſint.

ΗΣΙΟΔΟΥ
ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ
ΘΕΟΓΟΝΙΑ.

HESIODI
ASCRÆI
THEOGONIA.

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

ΘΕΟΓΟΝΙΑ.

Μουσάων Ελικωνιάδων ἀρχώμεθ' ἀείδειν,
Αἵθ' Ελικῶνος ἔχουσιν ὄρος μέγα τε ζάθεόν τε,
Καί τε περὶ κρήνην ἰοειδέα πόσσ' ἁπαλοῖσιν
Ὀρχεῦνται, καὶ βωμὸν ἐρισθενέος Κρονίωνος,
Καί τε λοεσσάμεναι πατέρα χρόα Περμησσοῖο,
Ἢ Ἱππουκρήνης, ἢ Ὀλμειοῦ ζαθέοιο,
Ἀκροτάτῳ Ελικῶνι χορὰς ἐνεποιήσαντο,
Καλὰς, ἱμερόεντας· ἐπερρώσαντο δὲ ποσσίν·
Ενθεν ἀπορνύμεναι, κεκαλυμμέναι ἠέρι πολλῷ,
Εννύχιαι στεῖχον, περικαλλέα ὄσσαν ἱεῖσαι,
Υμνεῦσαι Δία τ' Αἰγίοχον, καὶ πότνιαν Ηρην
Αργείην, χρυσέοισι πεδίλοις ἐμβεβαυῖαν,
Κούρην τ' Αἰγιόχοιο Διὸς γλαυκῶπιν Αθήνην,
Φοῖβόν τ' Απόλλωνα, καὶ Αρτεμιν ἰοχέαιραν,
Ηδὲ Ποσειδάωνα γαιήοχον, ἐννοσίγαιον,
Καὶ Θέμιν αἰδοίην, ἑλικοβλέφαρόν τ' Αφροδίτην,
Ηβην τε χρυσοστέφανον, καλήν τε Διώνην,
Ηῶ τ', Ηέλιόν τε μέγαν, λαμπράν τε Σελήνην,
Λητώ τ', Ιαπετόν τε, ἰδὲ Κρόνον ἀγκυλομήτην,
Γαῖάν τ', Ωκεανόν τε μέγαν, καὶ Νύκτα μέλαιναν·

Αλλων

HESIODI ASCRÆI
DEORUM GENERATIO.

A Muſis Heliconiadibus incipiamus canere, [numque:
Quæ Heliconis habitant montem, magnumque divi-
Et circa fontem cæruleum pedibus teneris
Saltant, aramque præpotentis Saturnii,
Atque ablutæ tenerum corpus aqua Permeſſi,
Aut Hippocrenes, aut Olmii ſacri,
Summo in Helicone choreas ducere ſolent,
Pulchras, amabiles, firmiterque ſaltare pedibus:
Inde concitatæ, velatæ aere multo,
Noctu incedunt, perpulchram vocem emittentes,
Celebrantes Jovemque ægida tenentem, & venerandam Junonem
Argivam, aureis calceamentis incedentem:
Filiamque Ægiochi Jovis, cæruleos oculos habentem Minervam:
Phœbumque Apollinem, & Dianam ſagittis gaudentem,
Atque Neptunum terram continentem, terræ motorem,
Et Themin venerandam, & blandis oculis Venerem,
Hebenque aurea corona decoram, formoſamque Dionen,
Auroramque, Solemque magnum, ſplendidamque Lunam,
Latonamque, Japetumque, ac Saturnum verſipellem,
Terramque, Oceanumque vaſtum, & Noctem atram:

Αλλων τ' Αθανάτων ἱερὴν γένος αἰὲν ἐόντων·
Αἵ νύ ποθ' Ησίοδον καλὴν ἐδίδαξαν ἀοιδὴν,
Αρνας ποιμαίνονθ' Ελικῶνος ὑπὸ ζαθέοιο.
Τόνδε δέ με πρώτιστα θεαὶ πρὸς μῦθον ἔειπαν
Μοῦσαι Ολυμπιάδες, κοῦραι Διὸς Αἰγιόχοιο·
Ποιμένες ἄγραυλοι, κακὰ ἐλέγχεα, γαστέρες οἶον,
Ἰδμεν ψεύδεα πολλὰ λέγειν ἐτύμοισιν ὁμοῖα·
Ἰδμεν δ', εὖτ' ἐθέλωμεν, ἀληθέα μυθήσασθαι.
Ως ἔφασαν κοῦραι μεγάλου Διὸς ἀρτιέπειαι,
Καί μοι σκῆπτρον ἔδον, δάφνης ἐριθηλέος ἆζον,
Δρέψασαι θητόν· ἐνέπνευσαν δέ μοι αὐδὴν
Θείην, ὡς κλείοιμι τά τ' ἐσσόμενα, πρό τ' ἐόντα.
Καί με κέλονθ' ὑμνεῖν μακάρων γένος αἰὲν ἐόντων,
Σφᾶς δ' αὐτὰς πρῶτόν τε καὶ ὕστερον αἰὲν ἀείδειν.
Αλλὰ τίη μοι ταῦτα περὶ δρυὶ ἢ περὶ πέτρῃ;
Τιὴν, Μουσάων ἀρχώμεθα, ταὶ Διὶ πατρὶ
Υμνοῦσαι τέρπουσι μέγαν νόον ἐντὸς Ὀλύμπου,
Εἰροῦσαι, τά τ' ἐόντα, τά τ' ἐσσόμενα, πρό τ' ἐόντα,
Φωνῇ ὁμηρεύουσαι· τῶν δ' ἀκάματος ῥέει αὐδὴ
Ἐκ στομάτων ἡδεῖα. Γελᾷ δέ τε δώματα πατρὸς
Ζηνὸς ἐριγδούποιο, θεᾶν ὀπὶ λειριοέσσῃ
Σκιδναμένῃ. Ηχεῖ δ' κάρη νιφόεντος Ολύμπου,
Δώματα ἀθανάτων. Αἱ δ' ἄμβροτον ὄσσαν ἰεῖσαι,
Θεῶν γένος αἰδοῖον πρῶτον κλείουσιν ἀοιδῇ
Ἐξ ἀρχῆς, οὓς Γαῖά τ' Οὐρανός ἀρύς ἔτικτον,
Οἵτ' ἐκ τῶν ἐγένοντο θεοὶ, δωτῆρες ἐάων.

Δεύτερον

Aliorumque immortalium ſacrum genus ſemper exſiſtentium:
Quæ olim Heſiodum pulchrum docuerunt carmen,
Agnos paſcentem Helicone ſub divino.
Hoc autem me primum Deæ ſermone compellarunt
Muſæ Olympiades, filiæ Jovis Ægiochi:
Paſtores ſub dio manentes, mala probra, ventres ſolum,
Scimus falſa multa dicere veris ſimilia:
Scimus etiam, quando voluerimus, vera loqui.
Sic dixerunt filiæ Jovis magni veridicæ,
Et mihi ſceptrum dederunt, lauri perviridis ramum,
Decerpere mirandum. Inſpirarunt autem mihi vocem
Divinam, ut canerem tam futura quam præterita.
Et me jubebant celebrare beatorum genus ſempiternorum,
Se vero primo & poſtremo ſemper decantare.
Sed quo mihi hæc circa quercum, aut circa petram?
O tu, à Muſis ordiamur, quæ Jovi patri
Canendo oblectant magnum animum in Olympo,
Memorantes, & præſentia, & futura, & præterita,
Voce concinentes. Illarum vero indefeſſa fluit vox
Ab ore ſuavis. Ridet autem domus patris
Jovis valde tonantis, Dearum voce ſuavi
Diſperſa. Reſonat vero vertex nivoſi Olympi,
Domus immortalium. Hæ vero immortalem vocem emittentes,
Deorum genus venerandum in primis celebrant cantilena
Ab exordio, quos Tellus & Cœlum latum genuerunt,
Quique ex his prognati ſunt Dii, datores bonorum.

Secun-

Δεύτερον αὖτε Ζῆνα, θεῶν πατέρ' ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν,
Ἀρχόμεθ' ὑμνεῦσι θεαὶ, λήγουσαί τ' ἀοιδῆς,
Οσσον φέρτατός ἐστι θεῶν, κρατεῖ τε μέγιστος.
Αὖθις δ' ἀνθρώπων τε γένος, κρατερῶν τε γιγάντων
Υμνοῦσαι, τέρπουσι Διὸς νόον ἐντὸς Ολύμπου,
Μοῦσαι Ολυμπιάδες, κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο·
Τὰς ἐν Πιερίῃ Κρονίδῃ τέκε πατρὶ μιγεῖσα
Μνημοσύνη, γουνοῖσιν Ελευθῆος μεδέουσα,
Λησμοσύνην τε κακῶν, ἄμπαυμά τε μερμηράων.
Εννέα γὰρ οἱ νύκτας ἐμίσγετο μητίετα Ζεὺς,
Νόσφιν ἀπ' ἀθανάτων, ἱερὸν λέχος εἰσαναβαίνων.
Αλλ' ὅτε δὴ ῥ' ἐνιαυτὸς ἔην, περὶ δ' ἔτραπον ὧραι,
Μηνῶν φθινόντων, περὶ δ' ἤματα πολλ' ἐτελέσθη,
Η δ' ἔτεκ' ἐννέα κούρας ὁμόφρονας, ἦσιν ἀοιδὴ
Μέμβλεται, ἐν στήθεσιν ἀκηδέα θυμὸν ἐχούσας,
Τυτθὸν ἀπ' ἀκροτάτης κορυφῆς νιφόεντος Ολύμπου,
Ενθά σφιν λιπαρά τε χορὸς καὶ δώματα καλά.
Πὰρ δ' αὐταῖς Χάριτές τε, καὶ Ἵμερος οἰκί' ἔχουσιν,
Εν θαλίης· ἐρατὴν δὲ μέλος στόμα ὄσσαν ἱεῖσαι,
Μέλπονται πάντων τε νόμους, καὶ ἤθεα κεδνὰ
Αθανάτων κλείουσιν, ἐπήρατον ὄσσαν ἱεῖσαι.
Αἱ τότ' ἴσαν πρὸς Ολυμπον ἀγαλλόμεναι ὀπὶ καλῇ,
Αμβροσίῃ μολπῇ. περὶ δ' ἴαχε γαῖα μέλαινα
Υμνεύσας· ἐρατὸς δὲ ποδῶν ὑπὸ δοῦπος ὀρώρει,
Νισομένων πατέρ' εἰς ὄν, ὁ δ' οὐρανῷ ἐμβασιλεύει,
Αὐτὸς ἔχων βροντὴν ἠδ' αἰθαλόεντα κεραυνὸν,

Κάρ-

Secundo rurſum Jovem, Deorum patrem atque hominum,
Incipienteſque canunt Deæ, & finientes carmen,
Quam ſit præſtantiſſimus Deorum, & imperio maximus.
Porro & hominum genus, fortiumque gigantum
Celebrantes oblectant Jovis mentem in Olympo,
Muſæ Olympiades, filiæ Jovis ægida habentis:
Quas in Pieria Saturnio peperit patri miſta
Mnemoſyne, collibus Eleutheris imperans,
Oblivionemque malorum, & ſolatium curarum.
Novem enim cum ea noctes miſtus eſt prudens Jupiter,
Seorſim ab immortalibus, ſacrum lectum conſcendens.
Sed cum jam annus exactus, circum volutæ vero eſſent tempeſtates,
Menſibus exactis, dieſque multi tranſacti eſſent,
Ipſa peperit novem filias concordes, quibus carmen
Curæ eſt, in pectoribus ſecurum animum habentibus,
Paululum à ſummo vertice nivoſi Olympi,
Ubi ipſis ſplendidique chori, & ædes pulchræ.
Juxta vero eas & Gratiæ & Cupido domos habitant,
In conviviis: amabilem autem per os vocem emittentes,
Canunt omniumque leges, & mores venerandos
Immortalium celebrant, amabilem per os vocem emittentes.
Illæ tum ibant ad Olympum exſultantes voce pulchra,
Immortali cantilena: undique vero reſonabat terra atra
Canentibus hymnos: jucundus vero à pedibus ſtrepitus excitabatur,
Euntium ad patrem ſuum. Ille autem in cœlo regnat;
Ipſe habens tonitru, atque ardens fulmen,

Καίρτεϊ νικήσας πατέρα Κρόνον. Εὖ δ' ἕκαστα
Ἀθανάτοις διέταξεν ὁμῶς, καὶ ἐπέφραδε τιμάς.
Ταῦτ' ἄρα Μοῦσαι ἄειδον, ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι,
Ἐννέα θυγατέρες μεγάλου Διὸς ἐκγεγαῶσαι,
Κλειώ τ', Εὐτέρπη τε, Θάλειά τε, Μελπομένη τε,
Τερψιχόρη τ', Ἐρατώ τε, Πολύμνιά τ', Οὐρανίη τε,
Καλλιόπη θ'· ἡ δὲ προφερεστάτη ἔξοχον ἁπασέων.
Ἡ γὰρ καὶ βασιλεῦσιν ἅμ' αἰδοίοισιν ὀπηδεῖ.
Ὁντινα τιμήσωσι Διὸς κοῦραι μεγάλοιο,
Γενόμενόν τ' ἐσίδωσι διοτρεφέων βασιλήων,
Τῷ μὲν ὅπ' γλώσσῃ γλυκερὴν χείουσιν ἐέρσην,
Τοῦ δ' ἔπε' ἐκ στόματος ῥεῖ μείλιχα· οἱ δέ νυ λαοὶ
Πάντες ἐς αὐτὸν ὁρῶσι, διακρίνοντα θέμιστας
Ἰθείῃσι δίκῃσιν· ὁ δ' ἀσφαλέως ἀγορεύων,
Αἶψά τε καὶ μέγα νεῖκος ὀπιπεύσας κατέπαυσε.
Τύνεκα γὰρ βασιλῆες ἐχέφρονες, οὕνεκα λαοῖς
Βλαπτομένοις ἀγορῇφι μετάτροπα ἔργα τελεῦσι
Ῥηϊδίως, μαλακοῖσι παραιφάμενοι ἐπέεσσιν.
Ἐρχόμενον δ' ἀνὰ ἄστυ, θεὸν ὡς, ἱλάσκονται
Αἰδοῖ μειλιχίῃ· μετὰ δ' ἔπτατ' ἀγερμένοισιν·
Οἷα τοι Μουσάων ἱερὴ δόσις ἀνθρώποισιν.
Ἐκ γὰρ Μουσάων καὶ ἑκηβόλου Ἀπόλλωνος
Ἄνδρες ἀοιδοὶ ἔασιν ἐπὶ χθόνα καὶ κιθαρισταί·
Ἐκ δὲ Διὸς βασιλῆες. Ὁ δ' ὄλβιος ὅντινα Μοῦσαι
Φιλεῦσ'· γλυκερή οἱ ἀπὸ στόματος ῥέει αὐδή.
Εἰ γάρ τις κῆδος πενθερὸν ἔχων νεοκηδὲς θυμῷ

Vi ſuperato patre Saturno. Bene autem ſingula
Immortalibus diſpoſuit ſimul, & ordinavit honores.
Hæc ſane Muſæ canebant, cœleſtes domos incolentes:
Novem filiæ magno è Jove prognatæ:
Clioque, Euterpeque, Thaliaque, Melpomeneque,
Terpſichoreque, Eratoque, Polymniaque, Uraniaque,
Calliopeque: hæc autem præſtantiſſima eſt omnium.
Hæc enim & reges venerandos comitatur.
Quemcumque honoraturæ ſunt Jovis filiæ magni,
In lucem editumque adſpexerint à Jove nutritorum regum,
Huic quidem ſuper linguam dulcem fundunt rorem,
Hujus vero verba ex ore fluunt ſuavia: ceterum populi
Omnes ipſum reſpiciunt, reddentem jus
Rectis judiciis. Hic autem ſecure in concione verba faciens,
Statim etiam magnam contentionem ſcite dirimere ſolet.
Propterea enim reges prudentes ſunt, ut populis
Damno affectis in foro res iterum integras reſtituant
Facile, mollibus alloquentes verbis.
Incedentem vero per urbem, tanquam Deum, venerantur
Reverentia blanda: eminet vero inter ipſos congregatos.
Tale Muſarum præſtans munus hominibus.
A Muſis etenim, & eminus feriente Apolline,
Viri cantores ſuper terram & citharœdi:
Ex Jove verò reges. Ille vero beatus, quemcumque Muſæ
Amant: ſuavis ei ab ore fluit vox.
Si quis enim vel luctum habens recenti dolore ſaucio animo

Αζῆ κεκαλύψω ἀκαχήμενος, αὐτὰρ ἀοιδὸς
Μουσάων θεράπων κλεῖα προτέρων ἀνθρώπων
Υμνήσῃ, μάκαράς τε θεοὺς οἱ Ολυμπον ἔχουσιν,
Αἶψ' ὅγε δυσφρονέων ἐπιλήθεται, οὐδέ τι κηδέων
Μέμνηται· ταχέως γὰρ παρέτραπε δῶρα θεάων.
Χαίρετε τέκνα Διός, δότε δ' ἱμερόεσσαν ἀοιδήν.
Κλείετε δ' ἀθανάτων ἱερὸν γένος αἰὲν ἐόντων,
Οἳ Γῆς ἐξεγένοντο καὶ Οὐρανοῦ ἀστερόεντος,
Νυκτός τ' ὀνοφερῆς, οὓς δ' ἁλμυρὸς ἔτρεφε Πόντος.
Εἴπατε δ' ὡς τὰ πρῶτα θεοὶ καὶ γαῖα γένοντο,
Καὶ ποταμοὶ, καὶ Πόντος ἀπείριτος οἴδματι θύων,
Ἀστέρες τε λαμπετόωντες, καὶ οὐρανὸς εὐρὺς ὕπερθεν,
Οἵ τ' ἐκ τῶν ἐγένοντο θεοὶ, δωτῆρες ἐάων.
Ως τ' ἄφενον δάσσαντο, καὶ ὡς τιμὰς διέλοντο,
Ἠ δὲ καὶ ὡς τὰ πρῶτα πολύπτυχον ἔσχον Ολυμπον.
Ταῦτα μοι ἔσπετε Μοῦσαι, Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι,
Ἐξ ἀρχῆς, καὶ εἰπὲ τί πρῶτον γένετ' αὐτῶν.
Ἠ τοι μὲν πρώτιστα Χάος γένετ' αὐτὰρ ἔπειτα
Γαῖ' εὐρύστερνος, πάντων ἕδος ἀσφαλὲς αἰεὶ
Ἀθανάτων, οἳ ἔχουσι κάρη νιφόεντος Ολύμπου,
Τάρταρά τ' ἠερόεντα μυχῷ χθονὸς εὐρυοδείης·
Ἠ δ' Ερος, ὃς κάλλιστος ἐν ἀθανάτοισι θεοῖσι,
Λυσιμελὴς, πάντων τε θεῶν, πάντων τ' ἀνθρώπων
Δάμναται ἐν στήθεσσι νόον, καὶ ἐπίφρονα βουλήν.
Ἐκ Χάεος δ' Ερεβός τε, μέλαινά τε Νὺξ ἐγένοντο.
Νυκτὸς δ' αὖτ' Αἰθήρ τε καὶ Ἡμέρη ἐξεγένοντο,

Οὓς

Triſtetur, animo dolens, Poëta vero
Muſarum famulus res claras priſcorum hominum
Laudibus celebraverit, beatoſque Deos qui Olympum incolunt;
Statim hic ſollicitudinum obliviſcitur, nec quicquam dolorum
Meminit: cito enim deflexerunt eos alio dona Dearum.
Salvete natæ Jovis, date vero amabilem catilenam.
Celebrate quoque immortalium divinum genus, ſemper exiſtentium,
Qui Tellure prognati ſunt, & Cœlo ſtellato,
Nocteque caliginoſa, quoſque ſalſus nutrivit Pontus.
Dicite inſuper, ut primum Dii & terra fuerint,
Et flumina, & Pontus immenſus, æſtu furens,
Aſtraque fulgentia & cœlum latum ſuperne:
Et qui ex his nati ſunt Dii, datores bonorum.
Utque opes diviſerint, & quomodo honores diſtinxerint,
Atque quomodo primum multa juga habentem tenuerint Olympum.
Hæc mihi dicite Muſæ, cœleſtes domos inhabitantes,
Ab initio: & dicite quodnam primum fuerit illorum.
Primo omnium quidem Chaos fuit, ac deinde
Tellus lata, omnium ſedes tuta ſemper
Immortalium, qui tenent juga nivoſi Olympi,
Tartaraque tenebricoſa in receſſu terræ ſpacioſæ:
Atque Amor, qui pulcherimus inter immortales Deos,
Solvens curas, & omnium Deorum, omniumque hominum
Domat in pectoribus animum, & prudens conſilium.
Ex Chao vero Erebuſque, nigraque Nox editi ſunt.
Ex nocte porro Ætherque & Dies prognati ſunt:

Οὓς τέκε χωσαμένη, Ἐρέβει φιλότητι μιγεῖσα.
Γαῖα δέ τοι πρῶτον μὲν ἐγείνατο ἶσον ἑαυτῇ
Οὐρανὸν ἀστερόεντ', ἵνα μιν περὶ πάντα καλύπτοι,
Ὅ φρ' εἴη μακάρεσσι θεοῖς ἕδος ἀσφαλὲς αἰεί.
Γείνατο δ' ὀρέα μακρὰ, θεῶν ἁδεινὰς ἀναύλους
Νυμφέων, αἳ ναίουσιν ἀν' ὄρεα βησσήεντα.
Ἡ δὲ καὶ ἀτρύγετον Πέλαγος τέκεν οἴδματι θῦον,
Πόντον, ἄτερ φιλότητος ἐφιμέρου· αὐτὰρ ἔπειτα
Οὐρανῷ ἐυνηθεῖσα, τέκ' Ὠκεανὸν βαθυδίνην,
Κοῖόν τε, Κρεῖόν τ', Ὑπερίονά τ', Ἰαπετόν τε,
Θεῖάν τε, Ῥείαν τε, Θέμιν τε, Μνημοσύνην τε,
Φοίβην τε χρυσοστέφανον, Τηθύν τ' ἐρατεινήν.
Τοὺς μετ' ὀπλότατος γένετο Κρόνος ἀγκυλομήτης,
Δεινότατος παίδων· θαλερὸν δ' ἤχθηρε τοκῆα.
Γείναντο δ' αὖ Κύκλωπας ὑπερφίαλον ἦτορ ἔχοντας,
Βρόντην τε, Στερόπην τε, καὶ Ἀργὴν ὀβριμόθυμον,
Οἳ Διὶ βροντὴν τ' ἔδοσαν, τεῦξάν τε κεραυνόν.
Οἵ δή τοι τἆλλ' ἄλλα θεοῖς ἐναλίγκιοι ἦσαν,
Μοῦνον δ' ὀφθαλμὸς μέσσῳ ἐπέκειτο μετώπῳ.
Κύκλωπες δ' ὄνομ' ἦσαν ἐπώνυμον, οὕνεκ' ἄρα σφέων
Κυκλοτερὴς ὀφθαλμὸς ἓὶς ἐνέκειτο μετώπῳ·
Ἰσχύς τ' ἠδὲ βίη καὶ μηχαναὶ ἦσαν ἔπ' ἔργοις.
Ἄλλοι δ' αὖ Γαίης τε καὶ Οὐρανοῦ ἐξεγένοντο,
Τρεῖς παῖδες μεγάλοι καὶ ὄβριμοι, οὐκ ὀνομαστοί,
Κόττός τε, Βριάρεώς τε, Γύγης θ', ὑπερφίαλα τέκνα.
Τῶν ἑκατὸν μὲν χεῖρες ἀπ' ὤμων ἀΐσσοντο

Απλα-

Quos peperit ubi concepiſſet, Erebo concubitu miſta.
Tellus vero primum quidem genuit æqualem ſibi
Cœlum ſtellis ornatum, ut ipſam totam obtegat,
Utque eſſet beatis Diis ſedes tuta ſemper.
Genuit præterea montes altos, Dearum grata domicilia
Nympharum, quæ habitant per montes ſaltuoſos.
Atque etiam infrugiferum pelagus peperit æſtu furens,
Pontum, abſque amore ſuavi. Ceterum deinde
Cœlo concumbens, peperit Oceanum profundos vortices habentem,
Cœumque, Creumque, Hyperionemque, Japetumque,
Theamque, Rheamque, Theminque, Mnemoſynenque,
Phœbenque aurea corona inſignem, Tethynque amabilem.
Hos vero poſt natu minimus natus eſt Saturnus vafer, [tem
Sæviſſimus inter liberos: floridum autem odio proſequebatur paren-
Porro genuit & Cyclopes ſuperbum cor habentes,
Brontenque, Steropenque, & Argen forti animo præditum:
Qui Jovi & tonitru dederunt, & fabricarunt fulmen.
Qui ſane per alia Diis ſimiles erant,
Unus vero oculus media poſitus erat fronte.
Cyclopes vero illis nomen è re erat, eo quod ipſorum
Rotundus oculus unicus inerat fronti:
Roburque & vires, & variæ artes erant in operibus.
Alii rurſus è Tellure & Cœlo prognati ſunt,
Tres filii magni, & prævalidi, nefandi,
Cottuſque, Briareuſque, Gygeſque, ſuperba proles.
Quorum centum quidem manus ab humeris prorumpebant

Inac-

Απλασσι κεφαλαὶ ὑ ἑκάστῳ πεντήκοντα
Εξ ὤμων ἐπέφυκον ἄπ᾽ ἀταρεῖσι μέλεσσιν.
Ἰφὺς δ᾽ ἄπλατος, κραπερὴ, μεγάλῳ ἔπι εἴδει.
Οσσοι γὰ Γαίης τε κ᾽ Οὐρανῦ ἐξεγένοντο,
Δεινότατοι παίδων, σφετέρῳ δ᾽ ἤχθοντο τοκῆι
Εξ ἀρχῆς. Καὶ τῷ μὲν ὅπως τις ἀεσσῆται γένοιτο,
Πάντας ἀπωρύπαισκε, καὶ ἐς φάος οὐκ ἀνίηισκε,
Γαίης ἐν κοιλῳῶνι κατὰ δ᾽ ἐπετέρπετο ἔργῳ
Οὐρανὸς· ἡ δ᾽ ἐντὸς στοναχίζετο Γαῖα πελώρη,
Στεινομένη· δολίῃσι δ᾽ κακίῃσι ἐπεφράσατο τέχνῃσιν.
Αἶψα δ᾽ ποιήσασα γένος πολιῆς ἀδαμάντος,
Τεῦξε μέγα δρέπανον, καὶ ἐπέφραδε παισὶ φίλοισιν.
Εἶπε δ᾽ θαρσύνεσσα, φίλον τετιημένη ἦτορ·
Παῖδες ἐμοὶ καὶ πατρὸς ἀτασθάλου, αἴ κ᾽ ἐθέλητε
Πείθεσθ᾽, πατέρος γε κακὴν τιμήσομεν λώβην
Ὑμετέρου. Πρότερος γὰ ἀεικέα μήσατο ἔργα.
Ως φάτο· τοὺς δ᾽ ἅρα πάντας ἔλεν δέος, οὐδέ τις αὐτῶν
Φθέγξατο. Θαρσήσας δ᾽ μέγας Κρόνος ἀγκυλομήτης
Αψ αὖτις μύθοισι προσηύδα μητέρα κεδνήν·
Μῆτερ, ἐγώ κεν τοῦτό γ᾽ ὑποσχόμενος τελέσαιμι
Ἔργον. Επεὶ πατρός γε δυσωνύμου οὐκ ἀλεγίζω
Ημετέρου· προτέρῳ γὰ ἀεικέα μήσατο ἔργα.
Ως φάτο· γήθησεν δ᾽ μέγα φρεσὶ Γαῖα πελώρη.
Εισε δέ μιν κρύψασα λόχῳ· ἐνέθηκε δ᾽ χερὶ
Αρπην καρχαρόδοντα· δόλον δ᾽ ὑποθήκατο πάντα.
Ηλθε δ᾽ Νύκτ᾽ ἐπάγων μέγας Οὐρανός· ἀμφὶ δ᾽ Γαίῃ

Ιμέ-

Inacceſſæ: capita vero unicuique quinquaginta
Ex humeris prognata erant ſuper robuſtos artus.
Robur autem immenſum, validum, ingenti in ſtatura.
Quotquot enim Tellure & Cœlo procreati ſunt,
Potentiſſimi (ſunt) filiorum, à ſuo verò infeſtabantur parente
Ab initio. Et horum quidem ut quiſque primum naſcebatur,
Omnes occultabat, & in lucem non emittebat,
Terræ in latebris: malo autem oblectabatur opere
Cœlus. Ipſa vero intus ingemiſcebat Terra vaſta,
Contriſtata: doloſam vero malamque excogitavit artem.
Statim vero cum procreaſſet genus cani ferri,
Fabricavit magnam falcem, edixit vero caris liberis.
Dixit autem animum addens, ſuo mœrens corde:
Filii mei & patris nefarii, ſi volueritis
Parere, patris malam ulciſcemur contumeliam
Veſtri. Prior enim indigna machinatus eſt opera.
Sic dixit: illos vero omnes invaſit metus, neque quiſpiam illorum
Locutus eſt. Confirmato animo tandem magnus Saturnus verſutus
Rurſus verbis compellavit matrem venerandam:
Mater, ego certe hoc in me recipiens peragam
Facinus. Patrem enim deteſtabilem nihil curo
Noſtrum. Prior enim fœda machinatus eſt opera.
Sic dixit: gaviſa eſt autem valde animo Tellus ingens.
Collocavit autem ipſum celans in inſidiis: indidit vero manui
Falcem aſperis dentibus: dolum autem adhibuit omnem
Venit autem Noctem inducens magnus Cœlus: undique vero Telluri

Flagrans

Ιμείρων φιλότητος ἐπέσχετο, καὶ ῥ' ἐπανύσθη
Πάντη. Ὁ δ' ἐκ λοχεοῖο παΐς ὡρέξατο χειρὶ
Σκηπῆ, δεξιτερῇ ᾗ πελώριον ἔλλαβεν ἅρπην,
Μακρὴν, καρχαρέοδοντα, φίλυ δ' ἀπὸ μήδεα πατρὸς
Εὐσυμβλώς ἤμησε, πάλιν δ' ἔρριψε φέρεσθαι
Ἐξοπίσω. Τὰ μὲν ὅπη ἐτώσια ἔκφυγε χειρός·
Οσσαι γὰρ ῥαθάμιγγες ἀπέσσυθεν αἱματόεσσαι,
Πάσας δέξατο Γαῖα. Περιπλομένων δ' ἐνιαυτῶν,
Γείνατ' Ερίννυς τε κρατερὰς, μεγάλους τε Γίγαντας,
Τεύχεσι λαμπομένους, δολιχὰ ἔγχεα χερσὶν ἔχοντας,
Νύμφάς θ' ἃς Μελίας καλέουσ' ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν.
Μήδεά θ', ὡς τὸ πρῶτον ἀποτμήξας ἀδάμαντι,
Κάββαλ' ἀπ' Ηπείροιο πολυκλύστῳ ἐνὶ Πόντῳ,
Ως φέρετ' ἀμπέλαγον· πυκνὴ δὲ περὶ χρόνον ἀμφὶ δὲ λευκὸς
Αφρὸς ἀπ' ἀθανάτου χροὸς ὠρνυτο· τῷ δ' ἐνὶ κούρη
Ἐθρέφθη πρῶτον μὲν Κυθήροισι ζαθέοισιν
Επλετο· ἔνθεν ἔπειτα περίρρυτον ἵκετο Κύπρον.
Εκ δ' ἔβη αἰδοίη καλὴ θεός. Αμφὶ δὲ ποίη
Ποσσὶν ὑπὸ ραδινοῖσιν ἄέξετο· τὴν δὴ Αφροδίτην,
Αφρογενῆ τε θεὰν, καὶ ἐϋστέφανον Κυθέρειαν
Κικλήσκουσι θεοί τε καὶ ἀνέρες, οὕνεκ' ἐν ἀφρῷ
Θρέφθη· ἀτὰρ Κυθέρειαν, ὅτι πρόσχωρος Κυθήρων·
Κυπρογενῆ δὲ, ὅτι γέντο πολυκλύστῳ ἐνὶ Κύπρῳ,
Ηδὲ φιλομμειδέα, ὅτι μηδέων ἐξεφαάνθη.
Τῇ δ' Ερως ὡμάρτησε, καὶ Ἵμερος ἕσπετο καλὸς,
Γινομένῃ τὸ πρῶτα, θεῶν τ' ἐς φῦλον ἴοντι.

Ταύ-

Flagrans desiderio concubitus incumbebat, & sane extensus est
Passim. Ex insidiis autem filius petiit manu
Sinistra, dextra vero immanem cepit falcem,
Longam, asperos dentes habentem, suique genitalia patris
Festinanter demessuit, rursumque abjecit ut ferrentur
Pone. Illa quidem non incassum elapsa sunt manu:
Quotquot enim guttæ proruperunt cruentæ,
Omnes suscepit Terra. Volventibus autem annis,
Produxit Erinnyasque validas, magnosque Gigantes
Armis nitentes, longas hastas manibus tenentes:
Nymphasque, quas Melias vocant super immensam terram:
Testiculique, postquam ut prius (*sc.* dictum) resectos ferro
Projecerat è continenti undis agitatum in pontum,
Sic ferebantur per pelagus longo tempore: circumcirca vero alba
Spuma ab immortali corpore oriebatur: in ea autem puella
Innutrita est: primum vero ad Cythera divina
Vehebatur, inde tum circumfluam pervenit ad Cyprum.
Prodiit vero veneranda formosa Dea: circum vero herba
Pedibus sub mollibus crescebat: Aphroditen autem ipsam,
Spuma prognatam Deam, & decoram pulcris sertis Cytheream,
Nominant tam Dii quam homines: eo quod in spuma
Nutrita fuit: Cytheream autem quod appulit Cythera:
Cyprigenam vero, quod nata sit undosa in Cypro:
Atque amantem genitalia, quia ex genitalibus emersit.
Hanc vero Amor comitatus est, & Cupido sequebatur pulcher,
Natam primum, & Deorum ad coetum euntem.

Ταύτην δ' ἐξ ἀρχῆς τιμὴν ἔχει, ἠδὲ λέλογχε
Μοῖραν ἐν ἀνθρώποισι καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσι,
Παρθενίης τ' ὀάρους, μειδήματά τ', ἐξαπάτας τε,
Τέρψιν τε γλυκερὴν, φιλότητά τε, μειλιχίην τε.
Τὰς δ' πατὴρ Τιτῆνας ὑπέκλυεν καλέσσειεν,
Παῖδας νειοκέων μέγας Οὐρανὸς, ἐς τέκεν αὐτός·
Φάσκε δ', πταίνοντας ἀτασθαλίῃ μέγα ῥέξαι
Ἔργον, τοῖο δ' ἔπειτα πίσω μετόπισθεν ἔσεσθαι.
Νὺξ δ' ἔτεκε σχυγερόν τε Μόρον, καὶ Κῆρα μέλαιναν,
Καὶ Θάνατον· τέκε δ' Ὕπνον· ἔτικτε δὲ φῦλον Ὀνείρων.
Οὔτινι κοιμηθεῖσα θεὰ τέκε Νὺξ ἐρεβεννή.
Δύτερον αὖ Μῶμον, καὶ Ὀϊζὺν ἀλγινόεσσαν·
Ἑσπερίδας θ', αἳς μῆλα πέρην κλυτὸν Ὠκεανοῖο
Χρύσεα καλὰ μέλουσι, φέρουσί τε δένδρεα καρπόν·
Καὶ Μοίρας καὶ Κῆρας ἐγείνατο νηλεοποίνας,
Κλωθώ τε, Λάχεσίν τε, καὶ Ἄτροπον, αἵτε βροτοῖσι
Γεινομένοισι δίδουσιν ἔχειν ἀγαθόν τε, κακόν τε,
Αἵτ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε παραιβασίας ἐφέπουσαι,
Οὐδέποτε λήξουσι θεαὶ δεινοῖο χόλοιο,
Πρίν γ' ἀπὸ τῷ δώωσι κακὴν ὀπιν ὅστις ἁμάρτῃ.
Τίκτε δὲ καὶ Νέμεσιν, πῆμα θνητοῖσι βροτοῖσι,
Νὺξ ὀλοή. Μετὰ τὴν δ' Ἀπάτην τέκε, καὶ Φιλότητα,
Γῆρας τ' ὠλόμενον, καὶ Ἔριν τέκε καρτερόθυμον.
Αὐτὰρ Ἔριν στυγερὴ τέκε πῆ Πόνον ἀλγινόεντα,
Λήθην τε, Λιμόν τε, καὶ Ἀλγεα δακρυόεντα,
Ὑσμίνας τε, Φόνους τε, Μάχας, Ἀνδροκτασίας τε,

Νείκεά

Hunc vero ab initio honorem habet, atque ſortita eſt
Sortem inter homines & immortales Deos,
Virgineas confabulationes, & riſus, & deceptiones,
Oblectationemque ſuavem, & amorem, blanditiaſque.
Illos vero pater Titanas cognomento vocabat,
Filios objurgans magnus Coelus, quos genuit ipſe.
Dictitabat porro, pœnas ſumentes ex protervia magnum patraſſe
Facinus, cujus deinceps ultio in poſterum futura ſit.
Nox præterea peperit odioſum Fatum, & Parcam atram,
Et Mortem: peperit etiam Somnum: peperit vero agmen Somniorum,
Quæ nulli miſta Dea peperit Nox obſcura.
Rurſum poſtea Momum, & Ærumnam dolore plenam,
Heſperideſque, quibus mala trans inclytum Oceanum
Aurea pulchra curæ ſunt, frugiferæque arbores,
Et fatales Deas & Parcas genuit immites,
Clothoque, Lacheſinque, & Atropon, quæ mortalibus
Naſcentibus dant habendum bonumque malumque,
Quæque hominumque Deorumque delicta perſequentes,
Nunquam deponunt Deæ vehementem iram,
Priuſquam ab illo ſumſerint gravem pœnam, quiſquis peccarit.
Peperit præterea & Nemeſin, cladem mortalibus hominibus,
Nox pernicioſa: poſt hanc Fraudem enixa eſt, & Concubitum,
Seniumque noxium, & Contentionem peperit pertinacem.
Ceterum Contentio odioſa peperit quidem Laborem moleſtum,
Oblivionemque, Famemque, & Dolores lacrymabiles,
Pugnaſque, Cædeſque, Prælia, Strageſque virorum,

Νείκεά τε, ψευδέας τε Λόγους, Αμφιλογίας τε,
Δυσνομίην, Ατην τε, συνήθεας ἀλλήλοισιν.
Ορκον θ', ὃς δὴ πλεῖστον ἐπιχθονίους ἀνθρώπους
Πημαίνει, ὅτε κέν τις ἑκὼν ἐπίορκον ὀμόσσῃ·
Νηρέα τ' ἀψευδέα καὶ ἀληθέα γείναθ' Πόντος,
Πρεσβύτατον παίδων· αὐτὰρ καλέουσι γέροντα,
Οὕνεκα νημερτής τε καὶ ἤπιος· οὐδὲ θεμιστέων
Λήθεται, ἀλλὰ δίκαια καὶ ἤπια δήνεα οἶδεν.
Αὖτις δ' αὖ Θαύμαντα μέγαν, καὶ ἀγλαὸν Φόρκυν,
Γαίῃ μισγόμενον, καὶ Κητὼ καλλιπάρηον,
Εὐρυβίην τ' ἀδάμαντος ἐνὶ φρεσὶ θυμὸν ἔχουσ'.
Νηρῆος δ' ἐγένοντο μεγήρεται τέκνα θεάων
Πόντῳ ἐν ἀτρυγέτῳ, καὶ Δωρίδος ἠϋκόμοιο,
Κούρης Ωκεανοῖο τελήεντος ποταμοῖο,
Πρωτώ τ', Ευκράτη τε, Σαώ τ', Αμφιτρίτη τε,
Εὐδώρη τε, Θέτις τε, Γαλήνη τε, Γλαύκη τε,
Κυμοθόη, Σπειώ τε, Θοὴ, Θαλίη τ' ἐρόεσσα,
Καὶ Μελίτη χαρίεσσα, καὶ Εὐλιμένη, καὶ Αγαυὴ,
Πασιθέη τ', Ερατώ τε, καὶ Εὐνείκη ῥοδόπηχυς,
Δωτώ τε, Πρωτώ τε, Φέρουσά τε, Δυναμένη τε,
Νησαίη τε, Ϲ' Ακταίη, καὶ Πρωτομέδεια,
Δωρὶς, Ϲ' Πανόπη, καὶ ἀγείδης Γαλάτεια,
Ιππωθόη τ' ἐρόεσσα, καὶ Ιππονόη ῥοδόπηχυς,
Κυμοδόκη θ', ἣ κύματ' ἐν ἠεροειδέϊ πόντῳ,
Πνοιάς τε ζαθέων ἀνέμων, σὺν Κυματολήγῃ,
Ρεῖα περήνᾳ, καὶ εὐσφύρῳ Αμφιτρίτῃ·

Κυμώ

Jurgiaque, mendaceſque Sermones, Diſceptationeſque,
Legum contemtum, Noxamque, familiares inter ſeſe:
Jusjurandumque quod plurimum terreſtres homines
Lædit, quando quiſpiam volens pejeraverit:
Nereumque alienum à mendacio, & veracem genuit Pontus,
Maximum natu filiorum: ſed vocant ſenem,
Eo quod verus atque placidus: nec juris & æqui
Obliviſcitur, ſed juſta & moderata judicia novit.
Deinde rurſum Thaumantem magnum & fortem Phorcyn,
Terræ commiſtus, & Ceto formoſam,
Eurybiamque ferreum in pectore animum habentem.
Ex Nereo porro prognatæ ſunt perquam amabiles filiæ Dearum
Ponto in infructuoſo, & ex Doride pulcra,
Filia Oceani ultimi fluvii,
Protoque, Eucrateque, Saoque, Amphitriteque,
Eudoraque, Thetiſque, Galeneque, Glauceque.
Cymothoë, Spioque, Thoë, Thaliaque jucunda,
Et Melita gratioſa, & Eulimene, & Agave,
Paſitheaque, Eratoque, & Eunice roſeis lacertis prædita,
Dotoque, Protoque, Pheruſaque, Dynameneque,
Neſæaque, & Actæa, & Protomedia,
Doris, & Panope, & ſpecioſa Galatea,
Hippothoëque amabilis, & Hipponoë roſeis lacertis prædita,
Cymodoceque, quæ fluctus in obſcuro ponto,
Et flatus vehementium ventorum, una cum Cymatolege,
Facile mitigat, & cum pulcros talos habente Amphitrite:

Cymoque,

Κυμώ τ', Ἠϊόνη τε, ἐϋσέφανός θ' Ἁλιμήδη,
Γλαυκονόμη τε φιλομμειδὴς, καὶ Ποντοπόρεια,
Λειαγόρη τε, καὶ Εὐαγόρη, καὶ Λαομέδεια·
Πυλαιμένη τε, καὶ Αὐτονόη, ἣ Λυσιάνασσα,
Εὐάρνη τε φυὴν τ' ἐρατὴ, καὶ εἶδος ἄμωμος·
Καὶ Ψαμάθη χαρίεσσα δέμας, δίη τε Μενίππη·
Νησώ τ', Εὐπόμπη τε, Θεμιστώ τε, Προνόη τε·
Νημερτὴς θ', ἣ πατρὸς ἔχει νόον ἀθανάτοιο.
Αὗται μὲν Νηρῆος ἀμύμονος ἐξεγένοντο
Κοῦραι πεντήκοντα, ἀμύμονα ἔργ' εἰδυῖαι.
Θαύμας δ' Ὠκεανοῖο βαθυῤῥείταο θύγατρα
Ἠγάγετ' Ἠλέκτρην. Ἡ δ' ὠκέας ἔτεκεν Ἶριν,
Ἠϋκόμους θ' Ἅρπυίας, Ἀελλώ τ', Ὠκυπέτην τε,
Αἵ ῥ' ἀνέμων πνοιῇσι καὶ οἰωνοῖς ἅμ' ἕπονται,
Ὠκείῃς πτερύγεσσι· μεταχρόνιαι γὰρ ἴαλλον.
Φόρκυϊ δ' αὖ Κητὼ Γραίας τέκε καλλιπαρῄους,
Ἐκ γενετῆς πολιάς, τὰς δὴ Γραίας καλέεσσιν
Ἀθάνατοί τε θεοὶ, καμαὶ ἐρχόμενοί τ' ἄνθρωποι.
Πεφρηδώ τ' εὐπέπλον, Ἐνυώ τε κροκόπεπλον,
Γοργούς θ', αἳ ναίουσι πέρην κλυτοῦ Ὠκεανοῖο,
Ἐσχατιῇ πρὸς νυκτός· ἵν' Ἑσπερίδες λιγύφωνοι,
Σθεινώ τ', Εὐρυάλη τε, Μέδουσά τε λυγρὰ παθοῦσα.
Ἡ μὲν ἔην θνητὴ, αἱ δ' ἀθάνατοι καὶ ἄγηρω
Αἱ δύο· τῇ δ' μιῇ παρελέξατο Κυανοχαίτης
Ἐν μαλακῷ λειμῶνι, καὶ ἄνθεσιν εἰαρινοῖσι.
Τῆς δ' ὅτε δὴ Περσεὺς κεφαλὴν ἀπεδειροτόμησεν,

Ἐξέ-

Cymoque, Eioneque, pulchreque coronata Halimede,
Glauconomeque hilaris, & Pontoporia,
Liagoreque, & Euagore, & Laomedia:
Polynomeque, & Autonoë, & Lyſianaſſa,
Euarneque tam indolis gratæ, quam inculpatæ formæ.
Et Pſamathe decora corpore, divinaque Menippe:
Neſoque, Eupompeque, Themiſtoque, Pronoëque,
Nemerteſque, quæ patris habet animum immortalis.
Hæ quidem ex Nereo inculpato procreatæ ſunt
Filiæ quinquaginta, inculpata opera callentes.
Thaumas vero Oceani profundiſſui filiam
Duxit Electram. Hæc autem celerem peperit Irim
Pulchricomaſque Harpyias, Aëlloque, Ocypetenque,
Quæ ventorum flamina, & aves adſequuntur
Pernicibus alis. Sublimes enim volitant.
Phorco poſt hæc Ceto Græas peperit formoſa,
A partu canas, quas ob id Græas vocant
Immortaleſque Dii, humique incedentes homines.
Pephredoque pulchro peplo, Enyoque croceo peplo,
Gorgoneſque, quæ habitant trans celebrem Oceanum,
In extrema parte ad noctem: ubi Heſperides argutæ,
Sthenoque, Euryaleque, Meduſaque gravia perpeſſa.
Ipſa erat mortalis, aſt aliæ immortales, & ſenio non obnoxiæ
Duæ: cum una concubuit cœrulea cæſarie Neptunus
In molli prato, & floribus vernis.
Ejus autem Perſeus caput cum amputaſſet,

Exſiliit

Εξέθορε Χρυσάωρ τε μέγας, καὶ Πήγασος ἵππος.
Τῷ μὲν ἐπώνυμον ἦεν, ὅτ' ἀρ' Ωκεανῷ περὶ πηγὰς
Γένθ', ὁδ' ἄορ χρύσειον ἔχεν μετὰ χερσὶ φίλῃσι.
Χ' ὁ μὲν ἀπὸ μάμμης, προλιπὼν χθόνα μητέρα μήλων,
Ἵκετ' ἐς ἀθανάτους· Ζηνὸς δ' ἐν δώμασι ναίει,
Βροντήν τε στεροπήν τε φέρων Διὶ μητιόεντι.
Χρυσάορα δ' ἔτεκε τερατόμορον Γηρυονῆα,
Μιχθεὶς Καλλιρόῃ κούρῃ κλυτοῦ Ωκεανοῖο.
Τὸν μὲν ἄρ' ὀξὺς Ἡρακλείης βίη Ἡρακληείη,
Βουσὶ παρ' εἰλιπόδεσσι, περιῤῥύτῳ ἐν Ἐρυθείῃ·
Ἤματι τῷ, ὅτε περ βοῦς ἤλασεν εὐρυμετώπους
Τίρυνθ' εἰς ἱερήν, διαβὰς πόρον Ωκεανοῖο,
Ὄρθρον τε κτείνας, καὶ βουκόλον Εὐρυτίωνα,
Σταθμῷ ἐν ἠερόεντι, πέρην κλυτοῦ Ωκεανοῖο.
Ἡ δ' ἔτεκ' ἄλλο πέλωρον, ἀμήχανον, οὐδὲν ἐοικὸς
Θνητοῖς ἀνθρώποις, οὐδ' ἀθανάτοισι θεοῖσι,
Σπῆϊ ἐνὶ γλαφυρῷ, θείην κερατερόφρονι Ἐχίδνῃ·
Ἥμισυ μὲν νύμφην ἐλικώπιδα, καλλιπάρῃον,
Ἥμισυ δ' αὖτε πέλωρον ὄφιν, δεινόν τε μέγαν τε,
Ποικίλον, ὠμηστήν, ζαθέης ὑπὸ κεύθεσι γαίης.
Ἔνθα δέ οἱ σπέος ἐστὶ κάτω, κοίλη ὑπὸ πέτρῃ,
Τηλοῦ ἀπ' ἀθανάτων τε θεῶν θνητῶν τ' ἀνθρώπων·
Ἔνθ' ἄρα οἱ δάσσαντο θεοὶ κλυτὰ δώματα ναίειν.
Ἡ δ' ἔρυτ' ἐν Ἀρίμοισιν ὑπὸ χθόνα λυγρὴ Ἐχίδνα,
Ἀθάνατος νύμφη καὶ ἀγήρατος, ἤματα πάντα.
Τῇ δ' Τυφάονά φασι μιγήμεναι ἐν φιλότητι,

Δεινόν

Exſiliit Chryſaor magnus, & Pegaſus equus.
Huic quidem cognomen erat, quod Oceani apud fontes
Natus eſſet; ille vero enſem aureum tenebat manibus charis.
Et ille quidem cum avolaſſet, relicta terra matre malorum,
Pervenit ad immortales: Jovis vero in domo habitat,
Tonitruque & fulgur ferens Jovi prudenti.
Chryſaor porro genuit tricipitem Geryonem,
Miſtus Calliroæ filiæ nobilis Oceani.
Illum quidem armis exuit Hercules,
Boves apud flexipedes, circumflua in Erythia:
Die illo cum boves egit latas frontes habentes
Tirynthum in ſacram, cum trajeciſſet Oceanum,
Orthroque interfecto, & bubulco Eurytione,
Stabulo in obſcuro, trans inclytum Oceanum.
Ipſa inſuper peperit aliud monſtrum, ingens, nihil ſimile
Mortalibus hominibus, neque immortalibus Diis,
Specu in concavo, divinam animo infracto Echidnam:
Dimidiam nympham, nigris oculis, pulchris genis,
Dimidiam item ingentem ſerpentem, horrendumque & magnum,
Varium, crudivorum, divinæ ſub cavernis terræ.
Illic vero ei ſpecus eſt in imo, cava ſub petra,
Procul ab immortalibuſque Diis mortalibuſque hominibus:
Ibi ſane ei deſtinarunt Dii inclytas domos incolere.
Atque coërcebatur apud Syros ſub terra tetra Echidna,
Immortalis nympha & ſenii expers, diebus omnibus.
Huic Typhaonem aiunt miſtum eſſe concubitu,

Δεινόν θ', ὑβριστὴν τ' ἄνεμον, ἑλικωπὶ κύρῃ.
Η δ' ὑποκυσαμένη τέκετο κρατερόφρονα τέκνα.
Ὄρθρον μὲν πρῶτον κυνὰ γείνατο Γηρυονῆι.
Δεύτερον αὖτις ἔτικτεν ἀμήχανον, ὄπα φατειὸν,
Κέρβερον ὠμηστὴν, Ἀΐδεω κυνὰ χαλκεόφωνον,
Πεντηκοντακάρηνον, ἀναιδέα τε κρατερόν τε.
Τὸ τρίτον, Ὑδρηλὸν αὖτις ἐγείνατο λύγρ' εἰδυῖαν
Λερναίην, λιὴν θρέψε θεὰ λευκώλενος Ἥρη,
Ἄπλητον κοτέουσα βίῃ Ἡρακληείῃ.
Καὶ τὴν μὲν Διὸς υἱὸς ἐνήρατο νηλέϊ χαλκῷ
Ἀμφιτρυωνιάδης, σὺν ἀρηιφίλῳ Ἰολάῳ,
Ἡρακλέης, βουλῇσιν Ἀθηναίης Ἀγελείης.
Η ὃ Χίμαιραν ἔτικτε, πνέουσ' αἰθομμάκετον πῦρ,
Δεινήν τε, μεγάλην τε, ποδώκεά τε, κρατερήν τε.
Τῆς δ' ἦν τρεῖς κεφαλαί· μία μὲν, χαροποῖο λέοντος,
Η δ' χιμαίρης, ἡ δ' ὄφιος κρατεροῖο δράκοντος.
Πρόσθε λέων, ὄπιθεν δ' δράκων, μέσση δ' χίμαιρα,
Δεινὸν ἀποπνείουσα πυρὸς μένος αἰθομένοιο.
Τὴν μὲν Πήγασος ἔκτα, καὶ ἐσθλὸς Βελλεροφόντης.
Η δ' ἄρα Φῖκ' ὀλοὴν τέκε, Καδμείοισιν ὄλεθρον,
Ὀρθρῳ ὑποδμηθεῖσα· Νεμειαῖόν τε λέοντα,
Τόν ῥ' Ἥρη θρέψασα, Διὸς κυδρὴ παράκοιτις,
Γουνοῖσιν κατένασσε Νεμείης, πῆμ' ἀνθρώποις.
Ἔνθ' ἄρ' ὅγ' οἰκείων, ἐλεφαίρετο φῦλ' ἀνθρώπων,
Κοιρανέων Τρητοῖο, Νεμείης, ἠδ' Ἀπέσαντος.
Ἀλλά ἑ ἷς ἐδάμασσε βίης Ἡρακληείης.

Κητὼ

Vehementem, & violentum ventum, nigris oculis decoræ puellæ.
Illa vero gravida facta peperit fortes filios.
Orthrum quidem primo canem peperit Geryoni.
Iterum ſecundo edidit partu immenſum, dirum,
Cerberum crudivorum, Plutonis canem ænea voce,
Quinquaginta capitum, impudentemque fortemque.
Tertio, Hydram rurſus genuit pernicioſam
Lernæam, quam enutrivit Dea albis ulnis Juno,
Implacabiliter iraſcens Herculi.
Ac illam quidem Jovis filius occidit ſævo ferro
Amphitryoniades, cum bellicoſo Iolao,
Hercules, ex conſiliis Minervæ Ageleæ.
Tum ipſa Chimæram peperit, ſpirantem terribilem ignem,
Trucemque, magnamque, pernicemque, validamque.
Illius erant tria capita: unum quidem terribilis leonis,
Alterum capellæ, tertium vero ſerpentis robuſti draconis.
Ante leo, pone vero draco, in medio autem capra,
Horrende efflans ignis vim ardentis.
Hanc quidem Pegaſus occidit, & ſtrenuus Bellerophontes.
Illa ſane Sphingem exitialem peperit, Cadmeis perniciem,
Ab Orthro compreſſa; Nemeæumque leonem,
Quem Juno cum enutriviſſet, Jovis veneranda uxor,
In collibus collocavit Nemeæ, cladem hominibus.
Ibi ſane hic commorans, damno afficiebat homines,
Dominans Treto, Nemeæ, atque Apeſanti.
Sed ipſum robuſtus domuit Hercules.

Κητὼ δ' ὀπλότατον, Φόρκωϊ φιλότητι μιγεῖσα,
Γείνατο δεινὸν ὄφιν, ὃς ἐρεμνῆς κεύθεσι γαίης
Πείρασιν ἐν μεγάλοις παγχρύσεα μῆλα φυλάσσει.
Τῦτο μὲν ἐκ Κητῦς καὶ Φόρκυνος γλύος ἐστί.
Τηθὺς δ' Ὠκεανῷ ποταμὸς τέκε δινήεντας,
Νεῖλόν τ', Αλφειόν τε, καὶ Ηειδανὸν βαθυδίνην,
Στρυμόνα, Μαίανδρόν τε, καὶ Ισρον καλλιρέεθρον,
Φᾶσίν τε, Ρῆσόν τ', Αχελώϊον ἀργυροδίνην,
Νέσσον τε, Ρόδιόν θ', Αλιάκμονά θ', Επτάπορόν τε,
Γρήνικόν τε, καὶ Αἶσηπον, θεῖόν τε Σιμοῦντα,
Πηνειόν τε, καὶ Ερμον, ἐϋῤῥείτην τε Καΐκον,
Σαγγαρίόν τε μέγαν, Λάδωνά τε, Παρθένιόν τε,
Εὐηνόν τε, καὶ Αρδησκον, θεῖόν τε Σκάμανδρον.
Τίκτε δ' θυγατέρων ἱερὸν γλύος, αἳ κατ' γαῖαν
Ανδρας κυρίζουσιν, Απόλλωνι ξὺν ἄνακτι,
Καὶ ποταμοῖς· τάυτην δ' Διὸς πάρα μοῖραν ἔχουσι.
Πειθώ τ', Αδμήτη τε, Ιάνθη τ', Ηλέκτρη τε,
Δωρίς τε, Πρυμνώ τε, καὶ Οὐρανίη θεοειδὴς,
Ιππώ τε, Κλυμένη τε, Ροδία τε, Καλλιρόη τε,
Ζευξώ τε, Κλυτίη τε, Ιδυῖά τε, Πασιθόη τε,
Πληξαύρη τε, Γαλαξαύρη τ', ἐρατή τε Διώνη,
Μηλόβοσίς τε, Θόη τε, καὶ εἰδυῖα Πολυδώρη,
Κερκηίς τε φυλὴ ἐρατὴ, Πλυτώ τε βοῶπις,
Περσηίς τ', Ιάνειρά τ', Ακάστη τε, Ξάνθη τε,
Πετραίη τ' ἐρόεσσα, Μενεσθώ τ', Εὐρώπη τε,
Μῆτίς τ', Εὐρυνόμη τε, Τελεστώ τε κροκόπεπλος·

Κεισίη

Ceto vero minimum natu, cum Phorcyne concubitu mista,
Peperit sævum serpentem, qui obscuræ in latibulis terræ
Finibus in amplis aurea mala custodit.
Hæc quidem Cetus & Phorcynis soboles est.
Tethys autem Oceano flumina peperit vorticosa,
Nilumque, Alpheumque, & Eridanum profundos vortices habentem,
Strymonem, Mæandrumque, & Istrum pulchrifluum,
Phasinque, Rhesumque, Acheloum limpidum,
Nessumque, Rhodiumque, Haliacmonemque, Heptaporumque,
Granicumque, & Æsepum, divinumque Simoënta,
Peneumque, & Hermum, amœneque fluentem Caïcum,
Sangariumque magnum, Ladonemque, Partheniumque,
Euenumque, & Ardescum, divinumque Scamandrum.
Peperit quoque filias sacras, quæ per terram
Viros tondent, una cum Apolline rege,
Et fluminibus: hanc vero à Jove sortem habent.
Pithoque, Admeteque, Iantheque, Electraque,
Dorisque, Prymnoque, & Urania forma Deam referens,
Hippoque, Clymeneque, Rhodiaque, Calliroëque,
Zeuxoque, Clytieque, Idyiaque, Pasithoëque,
Plexaureque, & Galaxaure, amabilisque Dione,
Melobosisque, Thoëque, & venusta Polydora,
Cerceisque indole amabilis, Plutoque magnis oculis,
Perseisque, Ianiraque, Acasteque, Xantheque,
Petræaque amabilis, Menesthoque, Europaque,
Metisque, Eurynomeque, Telesthoque croceo peplo:

Chri-

Κελσίη τ', Ἀσίη τε, ἠ ἱμερόεσσα Καλυψώ·
Εὐδώρη τε, Τύχη τε, ἐϋ Ἀμφιρὼ, Ὠκυρόη τε·
Καὶ Στὺξ, ἣ δὴ σφέων προφερεστάτη ἔστιν ἁπασέων.
Αὗται δ' Ὠκεανῷ τε καὶ Τηθύϊ ὑξεγένοντο
Πρεσβύταὶ κοῦραι· πολλαὶ γε μὲν εἰσὶ καὶ ἄλλαι.
Τρεῖς γὰρ χίλιαί εἰσι τανύσφυροι Ὠκεανίναι,
Αἵ ῥα πολυσπερέες γαῖαν καὶ βένθεα λίμνης
Πάντη ὁμῶς ἐφέπουσι, θεάων ἀγλαὰ τέκνα.
Τόσσοι δ' αὖθ' ἕτεροι ποταμοὶ κελαινηδὲς ῥέοντες,
Υἱέες Ὠκεανοῦ, τοὺς γείνατο πότνια Τηθύς·
Τῶν ὄνομ' ἁργαλέον πάντων βροτὸν ἄνδρα ἐνίσπειν·
Οἱ δ' ἔκασοι ἴσασι οἳ ἂν σφέας ἐπιναίετάωσι.
Θεία δ' Ἠέλιόν τε μέγαν, λαμπράν τε Σελήνην,
Ἠῶ θ', ἣ πάντεσσιν ἐπιχθονίοισι φαείνῃ,
Ἀθανάτοις τε θεοῖς τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσι,
Γείνατ', ὑποδμηθεῖσ' Ὑπερείονος ἐν φιλότητι.
Κρίῳ δ' Εὐρυβίη τέκεν, φιλότητι μιγεῖσα,
Ἀστεραῖόν τε μέγαν, Πάλλαντά τε, δῖα θεάων,
Πέρσην θ', ὃς καὶ πᾶσι μετέπρεπεν εἰδοσύνῃσιν.
Ἀστραίῳ δ' Ἠὼς ἀνέμους τέκε καρτερόθυμους,
Ἀργέστην Ζέφυρον, Βορέην τ' αἰψηροκέλευθον,
Καὶ Νότον, ἐν φιλότητι θεῷ θεὰ εἰνηθεῖσα.
Τοὺς δ' μετ' ἀστέρα τέκτεν Ἑωσφόρον ἠερίφοιτα,
Ἀστρά τε λαμπετόωντα τά τ' οὐρανὸς ἐστεφάνωται.
Στὺξ δ' τέκ' Ὠκεανοῦ θυγάτηρ, Πάλλαντι μιγεῖσα,
Ζῆλον καὶ Νίκην καλλίσφυρον ἐν μεγάροισι,

Καὶ

Criſiëque, Aſiaque, & amabilis Calypſo:
Eudoreque, Tycheque, & Amphiro, Ocyroeque:
Et Styx, quæ ipſarum excellentiſſima eſt omnium.
Atque hæ Oceano & Tethye prognatæ ſunt
Grandiores natu filiæ; multæ quidem ſunt & aliæ.
Ter mille enim ſunt pulchræ filiæ Oceani,
Quæ ſane diſperſæ terram & profunditates lacus
Paſſim pariter incolunt, Dearum ſplendida proles.
Tot rurſus alii fluvii cum ſtrepitu fluentes,
Filii Oceani, quos peperit veneranda Tethys:
Quorum nomina difficile omnium mortalem virum proloqui;
Sed ſinguli noverunt, quicumque circum habitant.
Thia præterea Solemque magnum, lucentemque Lunam,
Auroramque, quæ omnibus terreſtribus lumen præbet,
Immortalibuſque Diis qui cœlum latum tenent,
Peperit, congreſſa cum Hyperione in concubitu.
Crio autem Eurybia peperit, concubitu miſta,
Aſtræumque magnum, Pallantemque, præſtantiſſima Dearum,
Perſenque, qui etiam omnes præcellebat peritia.
Aſtræo vero Aurora ventos peperit validos,
Argeſten Zephyrum, Boreamque velocem,
Et Notum, in concubitu cum Deo Dea congreſſa.
Poſt hos vero Aurora ſtellam peperit Luciferum mane genita,
Aſtraque fulgentia quibus cœlum cinctum eſt.
Styx vero peperit Oceani filia, Pallanti miſta,
Zelum & Nicen formoſam in ædibus,

Et

Καὶ Κρόνῳ, ἠδὲ Βίλῳ, ἀριδείκετα γείνατο τέκνα,
Τῶν οὐκ ἔς' ἀπάνευθε Διὸς δόμος, οὐδέ τις ἔδρη,
Οὐδ' ὁδὸς, ὅππη μὴ κείνοις θεὸς ἡγεμονεύῃ·
Αλλ' αἰεὶ πὰρ Ζηνὶ βαρυκτύπῳ ἑδριόωνται·
Ως γὰρ ἐβούλευσε Στυὸς ἄφθιτος, Ωκεανίνη,
Ηματι τῷ, ὅτε πάντας Ολύμπιος ἀστεροπητὴς
Αθανάτους ἐκάλεσε θεὰς ἐς μακρὸν Ολυμπον.
Εἶπε δ', ὃς ἂν μοῦνος θεῶν Τιτῆσι μάχοιτο,
Μή τιν' ἀποῤῥαίσειν γεράων, τιμὴν ἣ ἔχασον
Εξέμμεν ἐν τοπάρος γε μετ' ἀθανάτοισι θεοῖσι.
Τὸν δ' ἔφατ', ὅστις ἄτιμος ὑπὸ Κρόνου ἠδ' ἀγέραστος,
Τιμῆς καὶ γεράων ὀπιπεύσειν ἣν θέμις ἐστί.
Ηλθε δ' ἄρα πρώτη Στυὸς ἄφθιτος Οὐλυμπόνδε
Σὺν σφοῖσι παίδεσι, φίλου διὰ μήδεα πατρός.
Τὴν ὃ Ζεὺς τίμησε, πρέσβειραν δ' ὤπασε ἔδωκεν.
Αὐτὰρ μὲν γὰρ ἔθηκε θεῶν μέγαν ἔμμεναι ὅρκον,
Παῖδας δ' ἅμα πάντα δι' ἐς μεταναίεσθαι ἔδωκεν.
Ως δ' αὐτὼς πάντεσσι διαμπερὲς, ὥσπερ ὑπέστη,
Εξετέλεσσ'· αὐτὸς δὲ μέγα κρατεῖ, ἠδὲ ἀνάσσει.
Φοίβῃ δ' αὖ Κοίῳ πολυήρατον ἦλθεν ἐς εὐνήν·
Κυσαμένη δ' ἔπεσεν θεὰ θεῇ ἐν φιλότητι,
Λητὼ κυανόπεπλον ἐγείνατο μείλιχον αἰεὶ,
Ηπιον ἀνθρώποισι καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσι,
Μείλιχον ἐξ ἀρχῆς, ἁπαλώτατον ἐντὸς Ολύμπου.
Γείνατο δ' Ασερίην διώνυμον, ἣν ποτε Πέρσης
Ηγάγετ' ἐς μέγα δῶμα, φίλην κεκλῆσθαι ἄκοιτιν.

Et Robur, atque Vim, præclaros peperit filios,
Quibus non eſt ſeorſim à Jove domus, nec ulla ſedes,
Neque via, quâ non illis Deus præit:
Sed ſemper apud Jovem graviter tonantem ſedem habent.
Sic enim conſuluit Styx incorruptibilis, Oceani filia,
Die illo, quando omnes Olympius fulgurator
Immortales vocavit Deos ad latum Olympum.
Dixit autem, quod quiſquis una ſecum Deorum contra Titanas pugnet,
Nulli ſe adempturum præmia, ſed honorem quemque
Habiturum, quem antea inter immortales Deos.
Illum etiam dixit, qui honoris expers fuerit ſub Saturno & immunis,
Ad honores ac præmia provecturum ut æquum eſt.
Venit autem prima Styx incorruptibilis in Olympum
Cum ſuis filiis, ſui per conſilia patris.
Illam vero Jupiter honoravit, eximia quoque dona dedit.
Eam enim conſtituit Deorum magnum ut ſit jusjurandum,
Filii autem diebus omnibus ſui inquilini ut ſint.
Similiter etiam omnibus prorſus, ſicuti pollicitus erat,
Perfecit: ipſe autem præpotens eſt, atque imperat.
Phœbe porro Cœi perjucundum venit ad torum;
Gravida vero facta deinde Dea Dei in concubitu,
Latonam cæruleo peplo peperit blandam ſemper;
Mitem hominibus atque immortalibus Diis,
Suavem ab initio, in primis hilarem intra Olympum.
Peperit inſuper Aſteriam claram, quam olim Perſes
Duxit in amplam domum, ſua ut eſſet uxor.

Η δ' ὑποκυσαμένη Ἐχάτην τέκε, τὴν περὶ πάντων
Ζεὺς Κρονίδης τίμησε· πόρεν δέ οἱ αἰγλήεσσα δῶρα,
Μοῖραν ἔχειν γαίης τε καὶ ἀτρυγέτοιο θαλάσσης.
Η δ' ἣ καὶ ἀστερόεντος ὑπ' Οὐρανῷ ἔμμορε τιμῆς,
Ἀθανάτοις τε θεοῖσι τετιμένη ἔξοχα μάλιστα.
Καὶ γὰρ νεῦ ὅτε που τις ἐπιχθονίων ἀνθρώπων
Ἕρδων ἱερὰ καλὰ κατὰ νόμον ἱλάσκηται,
Κικλήσκει Ἑκάτην· πολλὴ τέ οἱ ἕσπετο τιμὴ
Ῥεῖα μάλ', ὥ περ φῶτα θεὰ ὑποδέξεται ὀλβίζει·
Καί τε οἱ ὄλβον ὀπάζει· ἐπεὶ δυνάμις γε πάρεστιν.
Ὅσσοι γὰρ Γαίης τε καὶ Οὐρανοῦ ἐξεγένοντο,
Καὶ τιμὴν ἔλαχον, τέτων ἔχει αἶσαν ἁπάντων.
Οὐδέ τι μιν Κρονίδης ἐβιήσατο, οὐδέ τ' ἀπαύρα
Ὅσσ' ἔλαχεν Τιτῆσι μετὰ πρώτοισι θεοῖσιν.
Ἀλλ' ἔχει ὡς τὸ πρῶτον ἀπ' ἀρχῆς ἔπλετο δασμός.
Οὐδ' ὅτι μουνογενὴς, ἧσσον θεὰ ἔμμορε τιμῆς,
Καὶ γέρεος ἐν γαίῃ τε καὶ οὐρανῷ, ἠδὲ θαλάσσῃ·
Ἀλλ' ἔτι καὶ πολὺ μᾶλλον, ἐπεὶ Ζεὺς τίει αὐτήν.
Ὧι δ' ἐθέλει μεγάλως ὀνοσσαμένη, ἠδ' ὀνίνησιν,
Ἐν τ' ἀγορῇ λαοῖσι μεταπρέπει, ὅν κ' ἐθέλῃσιν.
Η δ' ὁπότ' ἐς πόλεμον φθισιμβρότα θωρήσσονται
Ἄνδρες, ἔνθα θεὰ παρίσταται οἷς κ' ἐθέλῃσι,
Νίκην τε φερτερέειν ὀπάσαι, καὶ κῦδος ὀρέξαι.
Ἐν τε δίκῃ βασιλεῦσι πάρ' εἰδόσιν κατὰ ζίζει.
Ἐσθλὴ δ' αὖτ' ὁπότ' ἄνδρες ἀγῶνα θέσθαι ἐθέλωσιν,
Ἔνθα θεὰ καὶ τοῖς παρίσταται, ἠδ' ὀνίνησι.

Illa autem gravida facta Hecaten peperit, quam ſuper omnes
Jupiter Saturnius honoravit: dedit vero ei ſplendida dona,
Poteſtatem ut habeat terræque & infructuoſi maris.
Imo etiam ſtelligero à Cœlo ſortita eſt honorem,
Immortalibuſque Diis honorata eſt maxime.
Etenim nunc quando alicubi aliquis terreſtrium hominum
Faciens ſacra fauſta ſecundum patrios mores expiat,
Invocat Hecaten: ingens vero eum ſequitur honor
Facillime, cujus benevola Dea ſuſcipit preces:
Et illi divitias largitur; nam facultas ei adeſt.
Quotquot enim Terra Cœloque prognati ſunt,
Et honorem ſorte acceperunt, illorum habet ſortem omnium.
Neque quidquam ei Saturnius per vim ademit, neque abſtulit
Eorum, quæcumque ſortita eſt Titanas inter priores Deos.
Sed habet ſicut prius ab initio facta eſt diſtributio.
Nec quia unigenita, minorem Dea ſortita eſt honorem,
Et poteſtatem tam in terra ac cœlo, quam in mari:
Sed inſuper multo magis, quoniam Jupiter honorat illam.
Cui vero vult, magnifice præſto eſt, atque eum juvat.
Inque concione inter homines eminet, quem voluerit.
Atque quando ad bellum exitioſum armantur
Viri, tum Dea adeſt quibus voluerit,
Victoriam promte ut præbeat, & laudem porrigat.
Inque judicio reges apud venerandos ſedet.
Bona inſuper quando viri in certamine colluctantur,
Ibi Dea & illis præſto eſt, atque eos juvat.

Νικήσας ὃ βίη κὴ χάρτεϊ, καλὸν ἄεθλον
Ρεῖα φέρῃ, χαίρων τε τοκεῦσιν κῦδος ὀπάζῃ.
Εὐλὴ δ' ἱππήεσσι πρεσάμβῳ οἷς κ' ἐθέλῃσι.
Καὶ τοῖς οἳ γλαυκιὼ δυσπέμφελον ἐργάζονται,
Εὔχονται δ' Ἐκάτῃ, καὶ ἐρικτύπῳ Ἐννοσιγαίῳ,
Ῥηϊδίως δ' ἄγριον κυδρὴ θεὸς ὤπασε πολλὸν·
Ρεῖα δ' ἀφείλετο φαεινομένην, ἐθέλουσά γε θυμῷ.
Εὐλὴ δ' ἐν σταθμοῖσι σὺν Ἑρμῇ λαὶδ' ἀέξει,
Βουκολίας τ', ἀγέλας τε, καὶ αἰπόλια πλατὺ αἰγῶν,
Ποίμνας τ' εἰρεπόκων γ' οἴων, θυμῷ γε θέλουσα,
Ἐξ ὀλίγων βελτὰ, κἀκ πολλῶν μείονα θῆκεν.
Οὕτω τοι καὶ μουνογενὴς ἐὼν μητρὸς ἑῆσα,
Πᾶσι μετ' ἀθανάτοισι τετίμηται γεραέεσσι.
Θῆκε δέ μιν Κρονίδης κυδροτέφρων, οἳ μετ' ἐπαίνῳ
Ὀφθαλμοῖσιν ἴδοντο φάος πολυδερκέος Ἠοῦς.
Οὕτως ἐξ ἀρχῆς κυδροτέφρων· αὐτὰρ τε πιμπλῇ.
Ῥεία δ' ὑποδμηθεῖσα Κρόνῳ τέκε φαίδιμα τέκνα,
Ἑστίην, Δήμητρα, καὶ Ἥρην χρυσοπέδιλον,
Ἰφθίμον τ' Ἀΐδην, ὃς ὑπὸ χθονὶ δώματα ναίει,
Νηλεὲς ἦτορ ἔχων, καὶ ἐρίκτυπον Ἐννοσίγαιον,
Ζηνά τε μητίοεντα, θεῶν πατέρ' ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν,
Τῷ καὶ ὑπὸ βροντῆς πελεμίζεται εὐρεῖα χθών.
Καὶ τὰς μὲν κατέπινε Κρόνος μέγας, ὅστις ἕκαστος
Νηδύος ἐξ ἱερῆς μητρὸς πρὸς γούναθ' ἵκοιτο·
Τὰ φρονέων, ἵνα μή τις ἀγαυῶν Οὐρανιώνων
Ἄλλος ἐν ἀθανάτοισιν ἔχῃ βασιληίδα τιμήν.

Πεύθετο

Qui vero vicerit virtute & robore, pulcrum præmium
Facile fert, lætuſque parentibus gloriam dat.
Bona item equitibus adeſſe, quibus voluerit.
Et his qui cæruleum (*mare*) trajectu difficile exercent,
Votaque faciunt Hecatæ, & valde ſonanti Neptuno,
Facile etiam prædam inclyta Dea dedit copioſam;
Facile vero abſtulit apparentem, volens ſaltem animo.
Bona præterea in ſtabulis cum Mercurio pecus augere,
Armentaque boum, gregeſque, & greges magnos caprarum,
Gregeſque lanigerarum ovium, animo certe volens,
Ex paucis copioſos, & ex multis pauciores reddit.
Adeo ſane etiam unigenita ex matre cum ſit,
Omnibus inter Deos honorata eſt muneribus.
Fecit autem eam Saturnius altricem juvenum, qui poſt eam
Oculis adſpexerunt lumen multa contuentis Auroræ.
Sic ab initio nutrix eſt puerorum: atque hi ſunt honores.
Rhea autem compreſſa à Saturno peperit illuſtres liberos,
Veſtam, Cererem, & Junonem aurea calceamenta habentem,
Fortemque Plutonem, qui ſub terra domos incolit,
Immite cor habens, & valde ſonantem Neptunum,
Jovemque ſapientem, Deorum patrem atque hominum,
Cujus & à tonitru concutitur lata terra.
Atque illos quidem deglutiebat Saturnus magnus, quicumque
Ex utero ſacro matris ad genua venerat:
Hæc agitans, ne ullus clarorum filiorum Cœli
Alius inter Immortales haberet regium decus.

Audierat

Πεύθετο γὰρ Γαίης τε καὶ Οὐρανοῦ ἀστερόεντος,
Οὕνεκά οἱ πέπρωτο ἐῷ ὑπὸ παιδὶ δαμῆναι,
Καὶ κρατερῷ περ ἐόντι, Διὸς μεγάλου διὰ βουλάς.
Τῷ ὅγε οὐκ ἀλαοσκοπιὴν ἔχεν, ἀλλὰ δοκεύων
Παῖδας ἑοὺς κατέπινε· Ρέην δ' ἔχε πένθος ἄλαστον.
Αὐτὰρ ὅτε δὴ Δία μέλλε θεῶν πατέρ' ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν
Τέξεσθαι, τότ' ἔπειτα φίλους λιτάνευε τοκῆας
Τοὺς αὐτῆς, Γαῖάν τε καὶ Οὐρανὸν ἀστερόεντα,
Μῆτιν συμφρασσαμένους ὅπως λελάθοιτο τεκοῦσα
Παῖδα φίλον, τίσαιτο δ' ἀμείλιχα πατρὸς ἑοῖο
Παίδων, οὓς κατέπινε μέγας Κρόνος ἀγκυλομήτης.
Οἱ δ' ἥκουσαν φίλης μάλα μὲν κλύον ἠδ' ὑπίθοντο,
Καί οἱ πεφραδέτην ὅσα πέπρωτο γενέσθαι
Ἀμφὶ Κρόνῳ βασιλῆϊ καὶ υἱέϊ καρτερόθυμῳ.
Πέμψαν δ' ἐς Λύκτον, Κρήτης ἐς πίονα δῆμον,
Ὁππότ' ἄρ' ἀπλότατον παίδων ἤμελλε τελεῖσθαι,
Ζῆνα μέγαν· τὸν μὲν οἱ ἐδέξατο Γαῖα πελώρη
Κρήτῃ [ἐν] εὐρείῃ τροφέμεν ἀτιταλλέμεναί τε.
Ἔνθα μιν ἶκτο φέρουσα θοὴν διὰ νύκτα μέλαιναν,
Πρώτην ἐς Λύκτον· κρύψεν δέ ἑ χερσὶ λαβοῦσα
Αντρῳ ἐν ἠλιβάτῳ, ζαθέης ὑπὸ κεύθεσι γαίης,
Αἰγαίῳ ἐν ὄρει πεπυκασμένῳ ὑλήεντι.
Τῷ δ' ὑπερηνίσασα μέγαν λίθον ἐγγυάλιξεν
Οὐρανίδῃ μέγ' ἄνακτι, θεῶν προτέρῳ βασιλῆι.
Τὸν τόθ' ἑλὼν χείρεσσιν ἑοὺς ἐγκάτθετο νηδύι,
Σχέτλιος· οὐδ' ἐνόησε μετὰ φρεσὶν ὡς οἱ ὀπίσσω

Αντὶ

Audierat enim ex Terra, & Cœlo ſtellis micante,
Quod ſibi fatale eſſet ſuo à filio domari,
Quamvis robuſto, Jovis magni per conſilia.
Ideoque hic non vanam ſpeculationem habuit, ſed inſidias ſtruens
Filios ſuos devorabat: Rheam autem tenebat luctus gravis.
Sed quando jam Jovem erat Deorum patrem atque virorum
Paritura, jam tum caris ſupplicabat parentibus
Suis, Terræque & Cœlo ſtellato,
Conſilium ut conferrent quo pacto clam pareret
Filium carum, & ulciſceretur furias patris ſui
Contra filios, quos devoraverat ingens Saturnus verſutus.
Illi vero filiæ dilectæ auſcultarunt & morem geſſerunt,
Et ei commemorarunt, quæcumque fatis conſtitutum eſſet fieri
Circa Saturnum regem, & filium magnanimum.
Miſerunt autem in Lyctum, Cretæ in pinguem tractum,
Cum minimum natu filiorum eſſet paritura,
Jovem magnum: hunc quidem ſibi ſuſcepit Terra vaſta
In Creta lata educandum & delicate enutriendum.
Tum quidem pervenit ferens celerem per noctem nigram, [ſum
Primum ad ipſam Lyctum: abſcondit autem ipſum manibus prehen-
Antro in excelſo, divinæ ſub latebris terræ,
Ægæo in monte denſo ſylvoſo.
Huic autem faſciis involutum magnum lapidem in manus dedit
Cœli filio præpotenti, Deorum priori regi.
Quem tum arreptum manibus ſuam condidit in alvum
Miſer; nec cogitavit animo quod ſibi in poſterum

Pro

Αντὶ λίθου ἐὸς υἱὸς ἀνίκητος καὶ ἀκηδὴς
Λείπεθ', ὅ μιν τάχ' ἔμελλε βίῃ καὶ χερσὶ δαμάσσας
Τιμῆς ἐξελάαν, ὁ δ' ἐν ἀθανάτοισιν ἀνάξειν.
Καρπαλίμως δ' ἀρ ἔπειτα μάθε Γαῖα μάθε Οὐρανὸς αὐτὸς
Ἥύξετο τοῖο ἄνακτος· ἅπιπλομένων δ' ἐνιαυτῶν,
Γαίης ἐννεσίῃσι πολυφραδέεσσι δολωθείς,
Ὃν γόνον ἂψ ἀνέηκε μέγας Κρόνος ἀγκυλομήτης,
Νικηθεὶς τέχνῃσι βίηφί τε παιδὸς ἑοῖο.
Πρῶτον δ' ἐξήμησε λίθον, πύματον καταπίνων.
Τὸν μὲν Ζεὺς στήριξε κατὰ χθονὸς εὐρυοδείης
Πυθοῖ ἐν ἠγαθέῃ, γυάλοις ὑπὸ Παρνησσοῖο,
Σῆμ' ἔμεν ἐξοπίσω, θαῦμα θνητοῖσι βροτοῖσι.
Λῦσε δ' πατροκασιγνήτους ὀλοῶν ὑπὸ δεσμῶν
Οὐρανίδας, οὓς δῆσε πατὴρ ἀεσιφροσύνῃσιν.
Οἱ οἱ ἀπεμνήσαντο χάριν εὐεργεσιάων,
Δῶκέν θ' βροντὴν, ἠδ' αἰθαλόεντα κεραυνὸν,
Καὶ στεροπήν· τὰ πρὶν δὲ πελώρη Γαῖα κεκεύθει·
Τοῖς πίσυνος, θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἀνάσσει.
Κέρκην δ' Ἰαπετὸς καλλίσφυρον Ὠκεανίνην
Ἠγάγετο Κλυμένην, καὶ ὁμὸν λέχος εἰσανέβαινεν.
Ἡ δέ οἱ Ἄτλαντα κρατερόφρονα γείνατο παῖδα.
Τίκτε δ' ὑπερκύδαντα Μενοίτιον, ἠδὲ Προμηθέα
Ποικίλον, αἰολόμητιν, ἁμαρτίνοόν τ' Ἐπιμηθέα,
Ὃς κακὸν ἐξ ἀρχῆς γήρεϊ ἀνδρὶ ἔμελεν ἀλφηστῆσι·
Πρῶτος γὰρ ῥα Διὸς πλαστὴν ὑπεδέκτο γυναῖκα
Παρθένον. Ὑβριστὴν δὲ Μενοίτιον εὐρύοπα Ζεὺς

Εἰς

Pro lapide ſuus filius invictus & ſecurus
Supereſſet, qui ipſum mox eſſet vi & manibus domitum
Ex honore expulſurus, ipſeque immortalibus eſſet imperaturus.
Celeriter autem deinde robur & fortia membra
Creſcebant illius regis: revolutis dein annis,
Terræ conſilio aſtuto circumventus,
Suam ſobolem iterum emiſit magnus Saturnus verſutus,
Victus artibus ac vi filii ſui.
Primum vero evomuit lapidem, ultimo devoratum.
Illum quidem Jupiter firmiter defixit in terram ſpatioſam
Pytho in divina, in amfractu Parnaſſi,
Monumentum ut ſit in poſterum, miraculum mortalibus hominibus.
Solvit vero patruos noxiis à vinculis
Cœligenas, quos vinxerat pater ex amentia.
Qui ipſi retulerunt gratiam beneficiorum,
Dederuntque tonitru, atque candens fulmen,
Et fulgur; quæ antea immanis terra occultaverat:
Quibus confiſus, mortalibus atque immortalibus imperat.
Puellam porro Japetus pulchram Oceanidem
Duxit Clymenen, & eundem lectum conſcendit.
Ipſa vero ei Atlantem magnanimum peperit filium.
Peperit præterea gloria præſignem Menœtium, atque Prometheum
Varium, verſutum, ſtultumque Epimetheum,
Qui noxa ſtatim ab initio fuit hominibus inventoribus rerum.
Primus enim Jovis fictam ſuſcepit mulierem
Virginem. Flagitioſum vero Menœtium late videns Jupiter

Εἰς ἔρεβος κατέπεμψε, βαλὼν ψολόεντι κεραυνῷ,
Εἵνεκ' ἀταλφαλίης τε καὶ ὑπερφίαλα.
Ατλας δ' ὑρανὸν εὐρὺν ἄχθ' ἀναγκαίῃσι πελάσσας,
Πείρασιν ἐν γαίης, κατέναντ' Εσπερίδων λιγυφώνων
Εστηὼς, κεφαλῇ τε καὶ ἀκαμάτοισι χέρεσσι.
Ταύτην γὰρ οἱ μοῖραν ἐδάσσατο μητίετα Ζεύς.
Δῆσε δ' ἀλυκτοπέδῃσι Προμηθέα ποικιλόβουλον,
Δεσμοῖς ἀργαλέοισι μέσον ἄχθ' ἀμφὶς ἐλάσσας.
Καὶ οἱ ἐπ' αἰετὸν ὦρσε τανύπτερυγ· αὐτὰρ ὅγ' ἧπαρ
Ηθτιεν ἀθάνατον· τὸ δ' αὔξετο ἶσον ἁπάντη
Νυκτὸς, ὅσον τε φάος τανυσίπτερος ὄρνις.
Τὸν μὲν ἄρ' Αλκμήνης καλλιστέφανος δάμασε υἱὸς
Ηρακλέης ἔκτεινε, κακὴν δ' ἀπὸ νῆσον ἄλαλκεν
Ιαπετιονίδῃ, καὶ ἐλύσατο δυσφροσυνάων·
Οὐκ ἀέκητι Ζηνὸς Ολυμπίου ὑψιμέδοντος,
Ὄφρ' Ηρακλῆος Θηβαγενέος κλέος εἴη
Πλεῖον ἔτ' ἢ τοπάρος πολυβοτείρῃ ἐπὶ χθονί.
Τοῦτον ἀρ' αἰζήμενος παύσατο χόλου, ὃν πρὶν ἔχεσκεν,
Οὕνεκ' ἐρίζετο βουλὰς ὑπερμενέι Κρονίωνι.
Καὶ γὰρ ὅτ' ἐκείνοντα θεοὶ θνητοί τ' ἄνθρωποι
Μηκώνῃ, τότ' ἔπειτα μέγαν βοῦν πρόφρασι θυμῷ
Δασσάμενος προὔθηκε, Διὸς νόον ἐξαπαφίσκων.
Τοῖς μὲν γὰρ σάρκας τε, καὶ ἔγκατα πίονι δημῷ
Ἐν ῥινῷ κατέθηκε, καλύψας γαστρὶ βοείῃ·
Τῷ δ' αὖτ' ὀστέα λευκὰ βοὸς δολίῃ ἐπὶ τέχνῃ
Εὐθετίσας κατέθηκε, καλύψας ἀργέτι δημῷ.

Δὴ

In Erebum detrusit, feriens ardente fulmine,
Propter improbitatem & fortitudinem insolentem.
Atlas vero cœlum latum sustinet dura ex necessitate,
Finibus in terræ, è regione Hesperidum argutarum
Stans, capiteque & indefessis manibus.
Hanc enim ipsi sortem destinavit prudens Jupiter.
Ligavit vero firmissimis compedibus Promethea versutum,
Vinculis duris mediam in columnam affigens.
Et ei aquilam immisit expansis alis: ceterum hæc hepar
Comedebat immortale: quin ipsum crescebat tantum ubique
Noctu, quantum toto die edisset extentas alas habens avis.
Hanc quidem Alcmenæ formosæ fortis filius
Hercules occidit, malam vero pestem profligavit
Ab Japetionida, & liberavit ab ægritudine:
Non invito Jove Olympio in alto imperante,
Quo Herculis Thebis geniti gloria esset
Major etiam quam antea super terram multos pascentem.
Eum itaque veneratus remisit iram, quam prius habuerat,
Eo quod contendisset consilio cum præpotente Jove.
Etenim quando disceptabant inter se Dii, mortalesque homines
Meconæ, ibi tum magnum bovem volente animo
Divisum proposuit, Jovis mentem fallens.
Nam hac quidem parte carnesque, & intestina cum pingui adipe
In pelle deposuit, tegens ventre bubulo:
In altera rursum ossa alba bovis dolosa arte
Rite disponens recondidit, tegens candida arvina.

Δὴ τότε μιν προσέειπε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε·
Ἰαπετιονίδη, πάντων ἀριδείκετ' ἀνάκτων,
Ὦ πέπον, ὡς ἑτεροζήλως διεδάσσαο μοίρας.
Ὡς φάτο κερτομέων. Ζεὺς ἄφθιτα μήδεα εἰδώς.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε Προμηθεὺς ἀγκυλομήτης,
Ἦ ῥ' ὀπιμειδήσας· (δολίης δ' ὑ λήθετο τέχνης)
Ζεῦ κύδιστε, μέγιστε θεῶν αἰειγενετάων,
Τῶν δ' ἕλευ ὁπποτέρην σε ἐνὶ φρεσὶ θυμὸς ἀνώγῃ.
Φῆ ῥα δολοφρονέων. Ζεὺς δ' ἄφθιτα μήδεα εἰδὼς
Γνῶ ῥ', ὐδ' ἠγνοίησε δόλον. Κακὰ δ' ἔσσετο θυμῷ
Θνητοῖς ἀνθρώποισι, τὰ καὶ τελέεσσι ἔμελλεν.
Χερσὶ δ' ὅγ' ἀμφοτέρῃσιν ἀνείλετο λευκὸν ἄλειφαρ.
Χώσατο δ' ὃ φρένας· ἀμφὶ χόλῳ δέ μιν ἵκετο θυμὸν,
Ὡς ἴδεν ὀστέα λευκὰ βοὸς, δολίῃ ὑπὸ τέχνῃ.
Ἐκ τῶ δ' ἀθανάτοισιν ὑπὶ χθονὶ φῦλ' ἀνθρώπων
Καίουσ' ὀστέα λευκὰ θυηέντων ἐπὶ βωμῶν.
Τὸν δ' μέγ' ὀχθήσας προσέφη νεφεληγερέτα Ζεύς·
Ἰαπετιονίδη, πάντων περὶ μήδεα εἰδὼς,
Ὦ πέπον, οὐκ ἄρα πω δολίης ὑπελήθεο τέχνης.
Ὡς φάτο χωόμενος. Ζεὺς ἄφθιτα μήδεα εἰδώς.
Ἐκ τοῦτο δ' ἤπειτα, δόλου μεμνημένος αἰεὶ,
Οὐκ ἐδίδου μελέοισι πυρὸς μενεαικέος αἰθομένοιο
Θνητοῖς ἀνθρώποις, οἳ ἐπὶ χθονὶ ναιετάουσιν.
Ἀλλά μιν ἐξαπάτησεν ἐὺς παῖς Ἰαπετοῖο,
Κλέψας αἰθομένοιο πυρὸς τηλέσκοπον αὐγὴν
Ἐν κοίλῳ νάρθηκι. Δάκεν δ' ἄρα νειόθι θυμὸν

Ζηνὶ

Jamque tum ipſum allocutus eſt pater hominumque Deorumque:
Japetionida, omnium illuſtriſſime regum,
O amice, quam inique partitus es portiones!
Sic dixit eum carpens Jupiter perpetua conſilia ſciens.
Hunc viciſſim alloquutus eſt Prometheus vafer,
Tacite arridens: (doloſæ autem non immemor erat artis)
Jupiter glorioſiſſime, maxime Deorum ſempiternorum,
Harum elige utram tibi in pectoribus animus ſuadet.
Dixit ſane doloſa cogitans. Jupiter autem æterna conſilia ſciens
Cognovit certe, nec ignoravit dolum. Mala autem concipiebat animo
Adverſus homines mortales, quæ & perficienda erant.
Manibus vero hic utriſque ſuſtulit album adipem.
Iraſcebatur autem mente: ira vero ejus occupabat animum,
Ut vidit oſſa alba bovis, doloſa arte.
Ex illo tempore Diis ſuper terram genus hominum
Adolent oſſa alba odoratis in aris.
Hunc autem valde indignatus allocutus eſt nubicogus Jupiter:
Japetionida, ſuper omnes ſapiens,
O amice, nondum ſane doloſæ oblitus es artis.
Sic dixit ira percitus Jupiter æterna conſilia ſciens.
Ex illo tempore deinceps, doli memor ſemper,
Non dabat miſeris ignem inſatiabilem
Mortalibus hominibus, qui ſuper terram habitant.
Sed ipſum decepit egregius filius Japeti,
Furatus indomiti ignis eminus apparentem ſplendorem
In concava ferula. Momordit vero in animo

Jovem

Ζηνὶ ὑψιβρεμέτῃ, ἐχόλωσε δέ μιν φίλον ἦτορ,
Ὡς ἴδεν ἀνθρώποισι πυρὸς τηλέσκοπον αὐγήν.
Αὐτίκα δ' αὐτὶ πυρὸς τεῦξεν κακὸν ἀνθρώποισι.
Γαίης γὰρ σύμπλασε περικλυτὸς Ἀμφιγυήεις
Παρθένῳ αἰδοίῃ ἴκελον, Κρονίδεω διὰ βουλάς.
Ζῶσε δ' καὶ κόσμησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη
Ἀργυφέῃ ἐσθῆτι· κὰτ' κρῆθεν δ' καλύπτρην
Δαιδαλέην χείρεσσι κατέσχεθε, θαῦμα ἰδέσθαι·
Ἀμφὶ δέ οἱ στεφάνας νεοθηλέος ἄνθεσι ποίης
Ἱμερτὰς πρέθηκε καρήατι Παλλὰς Ἀθήνη·
Ἀμφὶ δέ οἱ στεφάνην χρυσέην κεφαλῇφιν ἔθηκε,
Τὴν αὐτὸς ποίησε περικλυτὸς Ἀμφιγυήεις,
Ἀσκήσας παλάμῃσι, χαριζόμενος Διὶ πατρί.
Τῇ δ' ἐνὶ δαίδαλα πολλὰ τετεύχατο, θαῦμα ἰδέσθαι,
Κνώδαλ' ὅσ' ἤπειρος πολλὰ τρέφει ἠδὲ θάλασσα,
Τῶν ὅγε πόλλ' ἐνέθηκε, (χάρις δ' ἀπελάμπετο πολλή,
Θαυμασίη) ζωοῖσιν ἐοικότα φωνήεσσιν.
Αὐτὰρ ἐπειδὴ τεῦξε καλὸν κακόν, ἀντ' ἀγαθοῖο,
Ἐξάγαγ' ἔνθα περ ἄλλοι ἔσαν θεοὶ ἠδ' ἄνθρωποι,
Κόσμῳ ἀγαλλόμενον γλαυκώπιδος ὀβριμοπάτρης.
Θαῦμα δ' ἔχ' ἀθανάτους τε θεὰς, θνητούς τ' ἀνθρώπους,
Ὡς εἶδον δόλον αἰπὺν, ἀμήχανον ἀνθρώποισιν.
Ἐκ τῆς γὰρ γένος ἐστὶ γυναικῶν θηλυτεράων.
Τῆς γὰρ ὀλωίόν ἐστι γένος, καὶ φῦλα γυναικῶν
Πῆμα μέγα θνητοῖσι μετ' ἀνδράσι ναιετάουσιν,
Οὐλομένης πενίης ὀ σύμφορα, ἀλλὰ κόροιο.

Ὡς

Jovem in alto tonantem, & ad iram ejus animus commotus eſt,
Ut vidit inter homines ignis procul apparentem ſplendorem.
Protinus autem pro igne ſtruxit malum hominibus.
E terra enim conformavit perquam celebris Vulcanus
Virginis pudicæ ſimulacrum, Saturnii conſilio.
Cinxit vero & adornavit Dea cæſiis oculis Minerva
Candida veſte: capiti vero calyptram
Ingenioſe factam manibus impoſuit, mirum viſu:
Circum vero ei ſerta recens florentis è floribus herbæ
Amœna impoſuit capiti Pallas Minerva:
Circumque ei coronam auream caput poſuit,
Quam ipſe fecerat inclytus Vulcanus,
Elaborans manibus, gratificans Jovi patri.
In hac artificioſa multa cælata erant, mira viſu,
Belluæ quas Continens plurimas alit, atque Mare,
Ex illis multas in ea poſuit, (gratia vero reſplendebat magna,
Mirabilis) animantibus ſimiles vivis.
Ceterum poſtquam effecit pulchrum malum, pro bono,
Eduxit ubi alii erant Dii atque homines,
Ornatu geſtientem cæſiæ Palladis forti patre prognatæ.
Admiratio autem cepit immortaleſque Deos, mortaleſque homines,
Ubi viderunt dolum exitioſum, inexplicabilem hominibus.
Ex illa enim genus eſt mulierum tenerarum.
Illius enim pernicioſum eſt genus, & gens mulierum
Nocumentum ingens mortales inter homines habitant,
Pernicioſæ paupertatis non comites, ſed luxus.

Ως δ' ὁπότ' ἐν σμήεσι κατηρεφέεσι μέλισσαι
Κηφῆνας βόσκωσι, κακῶν ξυνήονας ἔργων,
Αἱ μὲν τε θοῆσαν ἦμαρ ἐς ἠέλιον καταδύντα
Ημάτιαι στεύδουσι, πιθεῖσί τε κηρία λευκά,
Οἱ δ' ἔντοσθε μύουτες ἐπηρεφέας κατὰ σίμβλους,
Αλλότριον κάματον σφετέρῃσι ἐς γαστέρ' ἀμῶνται.
Ως δ' αὔτως ἄνδρεσι κακὸν θνητοῖσι γυναῖκας
Ζεὺς ὑψιβρεμέτης θῆκε, ξυνήονας ἔργων
Αργαλέων. Ετερωθ δ' πόρεν κακὸν ἀντ' ἀγαθοῖο·
Ος κε γάμον φεύγων, καὶ μέρμερα ἔργα γυναικῶν,
Μὴ γῆμαι ἐθέλῃ, ὀλοὸν δ' ὅτε γῆρας ἵκηται,
Χήτεϊ γηροκόμοιο, δόδ' ὁ βιότου ὄπαζευὴς
Ζώει, ἀποφθιμένου δ' ἄλλοι κτῆσιν δατέονται·
Χηρωσαί. Ω δ' αὖτε γάμου μοῖρα γλυκὴ,
Κεδνὴν δ' ἔχει ἄκοιτιν, ἀρηρυῖαν φρεσὶδεσι,
Τῷ δ' ἀπ' αἰῶνος κακὸν ἐσθλῷ ἀντιφερίζει
Εμμορίαι. Ος δέ κε τέτμῃ ἀταρτηροῖο γενέθλης,
Ζώει ἐνὶ στήθεσιν ἔχων ἀλίαστον ἀνίην
Θυμῷ κατὰ καρδίῃ, κατὰ δ' ἀνήκεστον κακόν ἐστιν.
Ως οὐκ ἔστι Διὸς κλέψαι νόον, οὐδὲ παρελθεῖν.
Οὐδὲ γὰρ Ιαπετιονίδης ἀκάκητα Προμηθεὺς
Τοῖο γ' ὑποξήλυξε βαρὺν χόλον, ἀλλ' ὑπ' ἀνάγκης
Καὶ πολύϊδριν ἐόντα μέγας κατὰ δεσμὸς ἐρύκει.

Βειάρεω δ' ὡς πρῶτα πατὴρ ὠδύσατο θυμῷ,
Κόπῳ τ' ἠδὲ Γύγῃ, δῆσε κρατερῷ ἐνὶ δεσμῷ,
Ηνορέην ὑπέροπλον ἀγώμενος, ἠδὲ καὶ εἶδος,

Καὶ

Ac veluti cum in alveariis tectis apes
Fucos pascunt, malorum participes operum,
Illæ quidem per totum diem ad solem occidentem
Diurnæ laborant, & faciunt favos albos,
At illi intus permanentes coopertis in alveariis,
Alienum laborem suum in ventrem metunt:
Similiter viris rem malam mortalibus mulieres
Jupiter altitonans dedit, participes operum
Molestorum. Aliud vero præbuit malum pro bono:
Qui nuptias refugiens, & anxietate plenas res mulierum,
Non uxorem ducere velit, gravem vero attigerit senectam,
Caret quæ senectutem foveat; si non sine opibus
Vivat, mortui vero possessionem inter se dividunt
Remoti cognati. Cui vero nuptiarum conditio contigerit,
Pudicam vero habuerit conjugem, sapientem,
Huic perpetuo malum cum bono certat
Ut adsit. Qui vero adeptus fuerit nocentis generis fœminam,
Vivit in pectore gestans perpetuum mœrorem
Animo & corde, & immedicabile malum est.
Adeo non licet Jovis fallere consilium, neque effugere.
Neque enim Japetionides nulli injurius Prometheus
Illius evitavit gravem iram, sed necessario
Eum quamvis multiscius sit, magnum vinculum coërcet.
Briareo vero ubi primum pater iratus erat animo,
Cottoque atque Gygæ, ligavit forti vinculo,
Fortitudinem immanem admirans, atque etiam formam,

Καὶ μέγεθ' ὑπένερθε κατέναυτε δ' ὑπὸ χθονὸς εὐρυοδείης,
Ἔνθ' οἵγ' ἄλγε' ἔχοντες ὑπὸ χθονὶ ναιετάοντες,
Εἵατ' ἐπ' ἐσχατιῇ, μεγάλης ἐν πείρασι Γαίης,
Δηθὰ μάλ' ἀχνύμενοι, κραδίῃ μέγα πένθος ἔχοντες.
Ἀλλὰ σφέας Κρονίδης τε καὶ ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι,
Οὓς τέκεν ἠὐκόμῳ Ῥείῃ Κρόνος ἐν φιλότητι,
Γαίης φραδμοσύνῃσιν ἀνήγαγον ἐς φάος αὖτις.
Αὐτὴ γὰρ σφιν ἅπαντα δολοφρονέως κατέλεξε,
Σὺν κείνοις νίκλῃ τε καὶ ἀγλαὸν εὖχος ἀρέσθαι.
Δηρὸν γὰρ μάρναντο, πόνον δυσαλγέ' ἔχοντες,
Τιτῆνές τε θεοὶ, καὶ ὅσοι Κρόνου ἐξεγένοντο,
Αντίον ἀλλήλοισι μαχὰς κρατερὰς ὑσμίνας·
Οἱ μὲν ἀφ' ὑψηλῆς Οθρυος Τιτῆνες ἀγαυοὶ,
Οἱ δ' ἄρ' ἀπ' Οὐλύμποιο θεοὶ δωτῆρες ἐάων,
Οὓς τέκεν ἠὐκόμῳ Ῥείῃ Κρόνῳ εὐνηθεῖσα,
Οἵ ῥα τότ' ἀλλήλοισι μάχλῃ δυσαλγέ' ἔχοντες
Συνεχέως ἐμάχοντο δέκα πλείους ἐνιαυτούς.
Οὐδέ τις ἰῷ ἔειδε χαλεπῆς λύσις, οὐδὲ τελευτὴ
Οὐδετέρῃσι, ἴσον δ' τέλος πέπαστο πολέμοιο.
Αλλ' ὅτε δὴ κείνοισι παρέσχεθεν ἄρματα πάντα,
Νέκταρ τ' ἀμβροσίην τε, τά περ θεοὶ αὐτοὶ ἔδουσι,
Πάντων ἐν στήθεσσιν ἀέξετο θυμὸς ἀγλαΐσῃ.
Ὡς νέκταρ δ' ἐπάσαντο καὶ ἀμβροσίην ἐρατεινὴν,
Δὴ τότε τοῖς μετέειπε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε·
Κέκλυτέ μευ, Γαίης τε καὶ Οὐρανοῦ ἀγλαὰ τέκνα,
Ὅφρ' εἴπω τά με θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι κελεύει.

Ηδη

Et magnitudinem: collocavit autem ſub terram latam,
Ubi illi dolores habentes ſub terra agentes,
Sedent in extrema plaga, magnæ in finibus Terræ,
Uſque valde mœrentes, corde magnum luctum habentes.
Sed ipſos Saturnius atque immortales dii alii
Quos peperit pulchricoma Rhea Saturni in amore,
Terræ conſiliis reduxerunt in lucem iterum.
Ipſa enim eis cuncta prolixe recenſuit,
Cum illis victoriamque & ſplendidam gloriam accepturos.
Diu enim pugnarunt, laborem animum cruciantem habentes,
Titaneſque dii, & quotquot è Saturno nati ſunt,
Contra ſeſe mutuo per validas pugnas:
Hi quidem ab alta Othry, Titanes glorioſi,
Illi vero ab Olympo, dii datores bonorum,
Quos peperit pulchricoma Rhea Saturno concumbens.
Illi ſane tum inter ſe pugnam animum excruciantem habentes,
Continenter pugnabant, decem totos annos.
Neque ullus erat contentionis gravis exitus, neque finis
Alterutris: æqualiter autem finis extendebatur belli.
Sed quando jam illis præbuit congruentia omnia,
Nectarque ambroſiamque, quibus dii ipſi veſcuntur,
Omnium in pectoribus accendebatur animus generoſus.
Ubi vero nectar comederunt & ambroſiam amabilem,
Jam tum ipſos ſic affatus eſt pater hominumque deorumque:
Audite me, Terræque & Cœli inclyti liberi,
Ut dicam quæ me animus in pectore jubet.

Ηδη γὰρ μάλα δηρὸν ἐναντίοι ἀλλήλοισι,
Νίκης καὶ κράτεος περὶ μαρνάμεθ' ἤματα πάντα,
Τιτῆνές τε θεοὶ, καὶ ὅσοι Κρόνου ἐκγενόμεσθα.
Ὑμεῖς γὰρ μεγάλῳ τε βίῃ καὶ χερσὶν ἀάπτοις
Φαίνετε Τιτήνεσσιν ἐναντίοι ἐν δηϊ λυγρῇ,
Μνησάμενοι φιλότητος ἐμῆς, ὅσα παθόντες
Ἐς φάος ἐλθόντες ὑπωρόφιοι δυσπλεγέος ὑπὸ δεσμοῦ,
Ἡμετέρῃς ἀπὸ βουλῆς, ὑπὸ ζόφου ἠερόεντος.
Ὡς φάτο. Τὸν δ' Ἐξαῦτις ἀμείβετο Κόττος ἀμύμων·
Δαιμόνι', οὐκ ἀδάητα πιφάσκεαι· ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ
Ἴδμεν ὅτι περὶ μὲν περικλυτὸν, περὶ δ' ἔστι νόημα,
Ἀλκτὴς δ' ἀθανάτοισιν ἀρῆς γλυκέος κρυερῆος.
Σῆς δ' ὑπὸ φραδμοσύνῃσιν ὑπὸ ζόφου ἠερόεντος
Ἀψορρον δ' Ἐξαῦτις ἀμειλίκτων ὑπὸ δεσμῶν
Ἠλύθαμεν, Κρόνου υἱὲ ἄναξ, ἀνάελπα παθόντες.
Τῷ καὶ νεῷ ἀτενεῖ τε νόῳ, καὶ ὑπάφρονι βουλῇ
Ῥύσομεθα κράτος ὑμὸν ἐν αἰνῇ δηϊοτῆτι,
Μαρνάμενοι Τιτῆσιν ἀνὰ κρατερὰς ὑσμίνας.
Ὡς φάτ'. Ἐπήινησαν δ' ἀγαθοὶ δωτῆρες ἐάων,
Μῦθον ἀκούσαντες. Πολέμου δ' ἐλιλαίετο θυμὸς
Μᾶλλον ἔτ' ἢ τοπάρος περ· μάχην δ' ἀμέγαρτον ἔγειραν
Πάντες, θήλειαί τε καὶ ἄρσενες, ἤματι κείνῳ,
Τιτῆνές τε θεοὶ, καὶ ὅσοι Κρόνου ἐξεγένοντο,
Οὕς τε Ζεὺς ἐρέβευσφιν ὑπὸ χθονὸς ἧκε φόως δε,
Δεινοί τε κρατεροί τε, βίην ὑπέρφιαλον ἔχοντες.
Τῶν ἑκατὸν μὲν χεῖρες ἀπ' ὤμων ἀΐσσοντο

Πᾶσιν

Jam enim admodum diu adverſi nobis mutuo,
Pro victoria & imperio pugnavimus dies omnes,
Titaneſque dii, & quotquot è Saturno ſati ſumus.
Vos vero magnamque vim & manus invictas
Oſtendite Titanibus contrarii in pugna gravi,
Memores amicitiæ placidæ, & quæ perpeſſi
Ad lucem redieritis moleſto à vinculo,
Noſtra per conſilia, à caligine obſcura.
Sic dixit. Illum vero rurſum excepit Cottus egregius:
Venerande, non ignota loqueris: ſed & nos
Scimus, quod excellas prudentia & intellectu,
Depulſor autem immortalibus damni fueris horrendi.
Tua vero prudentia ab caligine opaca
Retro iterum acerbis à vinculis
Venimus, Saturni fili rex, inſperata paſſi.
Ideoque nunc intento animo, & prudenti conſilio,
Vindicabimus veſtrum imperium in gravi conflictu,
Pugnantes cum Titanibus per acria prælia.
Sic dixit. Collaudarunt vero dii datores bonorum,
Sermone audito. Bellum vero cupiebat animus
Magis etiam quam antea: pugnam vero arduam ciebant
Omnes, fœminæque & mares, die illo,
Titaneſque dii, & quotquot Saturno prognati ſunt,
Quoſque Jupiter ex Erebo ſub terra miſit ad lucem,
Acres robuſtique, vires immenſas habentes.
Horum centum quidem manus ab humeris erumpebant

Omnibus

Πᾶσιν ὁμῶς. Κεφαλαὶ δ' ἑκάστῳ πεντήκοντα
Ἐξ ὤμων ἐπέφυκον ἀπὶ σθαρῇσι μέλεσσιν.
Οἱ τότε Τιτῆνεσσι κατέσταθεν ἐν δαὶ λυγρῇ,
Πέτρας ἠλιβάτους σθαρῇς ἐν χερσὶν ἔχοντες.
Τιτῆνες δ' ἑτέρωθεν ἐμαρτύναντο φάλαγγας
Προφρονέως, χειρῶν τε, βίης θ' ἅμα ἔργον ἔφαινον
Ἀμφοτέρῃσι· δεινὸν δ' ὠρέξατο πόντος ἀτερπέων.
Γῆ δ' μέγ' ἐμαράγησεν· ἐπέσμενε δ' οὐρανὸς εὐρὺς
Σειόμενος, πεδόθεν δ' ἐπιπάλλετο μακρὸς Ὄλυμπος
Ῥιπῇ ὑπ' ἀθανάτων· ἔνοσις δ' ἵκανε βαρεῖαν
Τάρταρον ἠερόεντα, ποδῶν αἰπεῖά τ' ἰωὴ
Ἀσπέτου ἰωχμοῖο, βολάων τε κρατεράων.
Ὡς ἄρ' ἐπ' ἀλλήλοις ἵεσαν βέλεα στονόεντα.
Φωνὴ δ' ἀμφοτέρων ἵκετ' οὐρανὸν ἀστερόεντα
Κεκλομένων· οἱ δ' ξυνίεσαν μεγάλῳ ἀλαλητῷ.
Οὐδ' ἄρ' ἔπ Ζῆνὶ ἴσχεν ἐὸν μένος, ἀλλά νυ τοῦ γε
Εἶθαρ ἀμενοτέρων πλεῖντο φρένες, ἐν δὲ τε πᾶσιν
Φαῖνε βίλεν· ἄμυδις δ' ἄρ' ἀπ' οὐρανοῦ ἠδ' ἀπ' Ὀλύμπου
Ἀστεροπὰων ἔξεισε συνωχαδόν· αἱ δ' κεραυνοὶ
Ἰκταρ ἅμα βροντῇ τε καὶ ἀστεροπῇ πυτέοντο
Χειρὸς ὑπὸ σθαρῆς, ἱερὰν φλόγα θ' εἱλυφόωντες
Ταρφέες· ἀμφὶ δ' γαῖα φερέσβιος ἐσμαράγιζεν
Καιομένη· λάχνη δ' ἀμφὶ πυρὶ μεγάλῳ ἄσπετος ὕλη.
Ἔζεε δ' χθὼν πᾶσα, καὶ Ὠκεανοῖο ῥέεθρα,
Πόντος τ' ἀτρύγετος· τὰς δ' ἄμφεπε θερμὰς αὔτμὴ
Τιτῆνας χθονίους· φλὸξ δ' ἠέρα δῖαν ἵκανεν

Ἀσπετος.

Omnibus ſimul. Capita vero unicuique quinquaginta
Ex humeris enata erant in robuſtis artubus.
Qui tum Titanibus oppoſiti ſunt in pugna luctuoſa,
Rupes magnas validis in manibus geſtantes.
Titanes vero ab altera parte confirmabant palanges
Alacriter, manuumque, viriumque ſimul opus oſtentabant
Utrique: horrende vero inſonuit pontus immenſus.
Terra autem valde ſtridebat: ingemiſcebat vero latum cœlum
Quaſſatum, & penitus concutiebatur amplus Olympus
Impetu à deorum: concuſſio vero venit gravis
Ad Tartarum tenebricoſum, & pedum acris fragor
Immodici tumultus, ictuumque fortium.
Ita ſane in ſeſe mutuo jaciebant tela gemebunda.
Vox autem utrorumque pervenit ad cœlum ſtellatum
Adhortantium: at illi congrediebantur magno cum clamore.
Neque ſane amplius Jupiter cohibebat ſuum robur, ſed ipſius
Statim robore implebatur animus, & omnem
Exſeruit vim: ſimul etiam à cœlo atque ab Olympo
Fulgurans incedebat confertim: fulmina autem
Celerrime una cum tonitru & fulgure volabant
Manu à robuſta, ſacram flammam circumvolventia
Crebra: circum vero terra alma reboabat
Ardens: crepitabat autem undique igne valde magna ſylva.
Fervebatque terra tota, & Oceani fluenta,
Pontuſque immenſus: circumdedit autem calidus vapor
Titanes terreſtres: flamma vero ad aërem divinum pervenit

Magna

Ἀσπετος· οὔτε σ' ἄμερδε καὶ ἰφθίμων πὲξ ἐόντων
Αὐγὴ μαιμώωσα κεραυνῶ τε στερόπης τε.
Καῦμα ϝὴ θεσπέσιον κάτεχεν χάος· εἴσατο σ' ἄντα
Οφθαλμοῖσιν ἰδεῖν, ἠδ' ἄσσιν ὄσσαν ἀκοῦσαι,
Αὖτως ὡς ὅτε γαῖα καὶ οὐρανὸς ὐρὺς ὕπερθεν
Πίλνατο· τοῖος γάρ κε μέγας ὄρνυτο δοῦπος ὀρωρώ,
Τῆς μὲ ἐρειπομένης, ϝ σ' ὑψόθεν ὀξυεπόντος.
Τόσσος δοῦπος ἔγνυτο θεῶν ἔριδι ξυνιόντων.
Σεισὰ δ' ἄνεμοι ἔνοσίν τε, κόνιν θ' ἅμα ἐσφαραγίζον,
Βροντήν τε, Στερόπην τε, καὶ αἰθαλόεντα κεραυνὸν,
Κῆλα Διὸς μεγάλοιο· φέρον δ' ἰαχήν τ' ἐνοπήν τε
Ες μέσον ἀμφοτέρων· ὄτοβος δ' ἄπλητος ὀρώρη
Σμερδαλέης ἔριδος· κάρτος δ' ἀνεφαίνετο ἔργων.
Ἐκλίνθη ϝὴ μάχη· πρὶν δ' ἀλλήλοις ἐπέχοντες,
Ἐμμενέως ἐμάχοντο διὰ κρατερὰς ὑσμίνας.
Οἳ δ' ἄρ' ἐνὶ πρώτοισι μάχην δεινὴν ἔγειραν,
Κόττος τε, Βριάρεώς τε, Γύγης τ' ἄατος πολέμοιο.
Οἵ ῥα τεσσηκοσίας πέτρας στιβαρῶν ἀπὸ χειρῶν
Πέμπον ἐπαλλοτέρας· κὰδ δ' ἐσκίασαν βελέεσσι
Τιτῆνας· καὶ τοὺς ὑπὸ χθονὸς εὐρυοδείης
Πέμψαν, καὶ δεσμοῖσιν ἐν ἀργαλέοισιν ἔδησαν,
Νικήσαντες χερσὶν, ὑπερθύμους περ ἐόντας,
Τόσσον ἔνερθ' ὑπὸ γῆς, ὅσον οὐρανὸς ἐς' ἀπὸ γαίης.
Ἴσον γάρ τ' ἀπὸ γῆς ἐς Τάρταρον ἠερόεντα.
Ἐννέα γὰρ νύκτας τε καὶ ἤματα χάλκεος ἄκμων
Οὐρανόθεν κατιὼν, δεκάτῃ ἐς γαῖαν ἵκοιτο·

Ἐννέα

Magna: oculos vero viſu privabat quantumvis fortium
Splendor radians fulminiſque fulguriſque. [tur ac ſi quis coram
Incendium autem magnum corripuit Erebum: ſimileque videba-
Oculis adſpiceret, ac auribus vocem audiret,
Eodem modo cum olim & terra & cœlum latum ſuperne
Appropinquabat: talis enim maximus ſtrepitus excitabatur,
Hac quidem diruta, illo autem ex alto diruente.
Tantus fragor erat diis pugna confligentibus.
Simul quoque venti motumque, pulveremque cum ſtrepitu excitabant,
Tonitruque, fulgurque, & ardens fulmen,
Tela Jovis magni. Ferebant autem fremitum clamoremque
In medium utrorumque: ſtrepitus autem ingens excitabatur
Stupendæ pugnæ: robur autem exſerebatur operum.
Inclinata vero eſt pugna: prius autem ſibi mutuo imminentes,
Fortiter pugnabant in forti prælio.
Illi vero inter primos pugnam acrem ciebant,
Cottuſque, Briareuſque, Gygeſque inſatiabilis belli.
Hi ſane trecentas petras robuſtis è manibus
Mittebant frequentes: obumbrarunt autem jaculis
Titanas: atque hos quidem ſub terram longe patentem
Miſerunt, & vinculis moleſtis alligarunt,
Cum viciſſent manibus, ſuperbi licet eſſent,
Tantum infra ſub terram, quantum cœlum diſtat à terra.
Par enim ſpatium à terra in Tartarum caliginoſum.
Novem enim noctes ac dies ærea incus
Cœlitus delapſa, decimo die ad terram perveniret:

Εννέα δ' αὖ νύκτας τε καὶ ἤματα χάλκεος ἄκμων
Ἐκ γαίης κατιών, δεκάτῃ ἐς Τάρταρον ἵκοι·
Τὸν περὶ χάλκεον ἕρκος ἐλήλαται· ἀμφὶ δέ μιν νὺξ
Τρισσοχεὶ κέχυται περὶ δειρήν· αὐτὰρ ὕπερθεν
Γῆς ῥίζαι πεφύκασι καὶ ἀτρυγέτοιο θαλάσσης.
Ἔνθα θεοὶ Τιτῆνες ὑπὸ ζόφῳ ἠερόεντι
Κεκρύφαται, βουλῇσι Διὸς νεφεληγερέταο,
Χώρῳ ἐν ἀμφιδρόμῳ, πελώρης ἔσχατα γαίης.
Τοῖς οὐκ ἐξιτόν ἐστι· πύλας δ' ἐπέθηκε Ποσειδῶν
Χαλκείας· τεῖχος περίκειται δ' ἀμφοτέρωθεν.
Ἔνθα Γύγης, Κόττος τε, καὶ ὁ Βριάρεως μεγάθυμος
Ναίουσι, φύλακες πιστοὶ Διὸς αἰγιόχοιο.
Ἔνθάδε γῆς ὀνοφερῆς, καὶ Ταρτάρου ἠερόεντος,
Πόντου τ' ἀτρυγέτοιο, καὶ οὐρανοῦ ἀστερόεντος,
Ἐξείης πάντων πηγαὶ καὶ πείρατ' ἔασιν,
Ἀργαλέ', ἀμφώεντα, τά τε στυγέουσι θεοί περ·
Χάσμα μέγ'. Οὐδέ κε πάντα τελεσφόρῳ εἰς ἐνιαυτὸν
Οὔδας ἵκοιτ', εἰ πρῶτα πυλέων ἔντοσθε γένοιτο.
Ἀλλά κεν ἔνθα κὴ ἔνθα φέροι πρὸ θύελλα θύελλη
Ἀργαλέη· δεινόν τε καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσι
Τοῦτο τέρας· καὶ νυκτὸς ἐρεμνῆς οἰκία δεινὰ
Ἕστηκεν, νεφέλῃς κεκαλυμμένα κυανέῃσι.
Τῶν πρόσθ' Ἰαπετοῖο πάϊς ἔχετ' ἠερόεντι
Ἑστὼς, κεφαλῇ τε καὶ ἀκαμάτῃσι χέρεσσιν
Ἀσφαλέως, ὅθι Νύξ τε καὶ Ἡμέρη ἆσσον ἰοῦσαι
Ἀλλήλας προσέειπον, ἀμειβόμεναι μέγαν οὐδὸν

Χάλ-

Novem rurſus noctes & dies ærea incus,
Ex terra deſcendens, decimo die ad Tartarum perveniret.;
Quem circa æreum ſeptum ductum eſt: circum vero ipſum nox
Triplici ordine fuſa eſt circa collum: ſed ſuperne
Terræ radices ſunt & infructuoſi maris.
Illic dii Titanes ſub caligine obſcura
Abſconditi ſunt, conſiliis Jovis nubicogi,
Loco in ſqualido, *ubi* vaſtæ ultima terræ.
His non exitus patet: portas vero impoſuit Neptunus
Æreas: murus etiam circumdatus utrimque.
Illic Gyges, Cottuſque, & Briareus magnanimus
Habitant, cuſtodes fidi Jovis Ægiochi.
Ibidem terræ tenebricoſæ, & Tartari caliginoſi,
Pontique infructuoſi, & cœli ſtelligeri,
Ex ordine omnium fontes & fines ſunt,
Moleſti, ſqualidi, quos oderunt etiam ipſi dii:
Hiatus ingens. Nec vero *quiſquam* toto integro anno
Solum attingeret, ubi primum portas intra veniſſet,
Sed ſane huc & illuc ferret impetuoſa procella
Moleſta: horrendumque etiam immortalibus diis
Hoc monſtrum: & noctis obſcuræ domus horrenda
Stat, nubibus obtecta nigris.
Has ante Japeti filius ſuſtinebat cœlum latum,
Stans, capiteque & indefeſſis manibus
Firmiter, ubi Noxque & Dies prope euntes
Seſe mutuo compellabant, alternis ſubeuntes magnum limen

Χάλκεον. Η ῥ' ἔσω καταβήσε), ἡ ὃ θύραζε ἐὼν
Ερχεται, οὐδέ ποτ' ἀμφοτέρας δόμος ἐντὸς ἐέργει·
Αλλ' αἰεὶ ἑτέρη γε δόμων ἔκτοσθεν ἐοῦσα,
Γαῖαν ἀπερέφε)· ἡ δ' αὖ δόμῳ ἐντὸς ἐοῦσα,
Μίμνε τ' αὐτῆς ὥρῃσιν ὁδῷ, ἔς κ' ἂν ἵκηαι).
Η ῥ' ὀπιχθονίοισι φάος πολυδερκὲς ἔχουσα,
Η δ' Υπνον μιν χερσὶ, κασίγνητον Θανάτοιο,
Νὺξ ὀλοὴ, νεφέλῃ κεκαλυμμένη ἠερεθείῃ.
Ενθα ὃ Νυκτὸς παῖδες ἐρεμνῆς οἰκί' ἔχουσιν,
Υπνος καὶ Θάνατος, δεινοὶ θεοί· οὐδέ ποτ' αὐτοὺς
Ηέλιος φαέθων ἀπιδέρκε) ἀκτίνεσσιν,
Οὐρανὸν εἰσαναβαίνων, οὐδ' ἀπονόθεν καταβαίνων.
Τῶν ἕτερος μὲν γαῖάν τε καὶ ὑρέα νῶτα θαλάσσης
Ησυχος ἀνέρεφε) καὶ μείλιχος ἀνθρώποισι.
Τοῦ ὃ σιδηρέη μὲν κραδίη, χάλκεον δέ οἱ ἦτορ
Νηλεὲς ἐν στήθεσσιν· ἔχει δ' ὃν κατὰ πρῶτα λάβῃσιν
Ανθρώπων· ἐχθρὸς δ' καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσιν.
Ενθα θεοῦ χθονίου προπάροιθεν δόμοι ἠχήεντες
Ιφθίμου τ' Αΐδεω καὶ ἐπαινῆς Περσεφονείης
Εστᾶσιν· δεινὸς δ' κύων προπάροιθε φυλάσσει,
Νηλειὴς· τέχνην δ' κακὴν ἔχει· ἐς μὲν ἰόντας
Σαίνει ὁμῶς οὐρῇ τε καὶ οὔασιν ἀμφοτέροισιν·
Εξελθεῖν δ' οὐκ αὖτις ἐᾷ πάλιν, ἀλλὰ δοκεύων
Εσθίει ὃν κε λάβῃσι πυλέων ἔκτοσθεν ἰόντα
Ιφθίμου τ' Αΐδεω καὶ ἐπαινῆς Περσεφονείης.
Ενθάδε ναιετάει συνερὴ θεὸς ἀθανάτοισι,

Δεινὴ

Æreum. Hæc quidem intrat, illa vero foras
Egreditur, neque unquam utraſque domus intus cohibet:
Sed ſemper altera ſaltem extra domum dum eſt,
Terram ſuper movetur: altera rurſum in domo cum ſit,
Exſpectat ſui tempus itineris, donec veniat.
Hæc quidem terreſtribus multa cernens lumen habens,
Illa vero Somnum in manibus, fratrem Mortis,
Nox noxia, nube tecta atra.
Ibi autem Noctis obſcuræ filii domus habent,
Somnus & Mors, graves dii: neque unquam eos
Sol lucidus intuetur radiis,
Cœlum ſcandens, nec cœlitus deſcendens.
Horum alter quidem terramque & lata dorſa maris
Quietus percurrit & placidus hominibus.
Alterius vero ferreum quidem cor, æreum vero ei pectus
Crudele in præcordiis: tenet autem quem primum arripuerit
Hominum: hoſtis vero etiam immortalibus diis.
Illic dei inferi in anteriore parte ædes reſonantes
Fortiſque Plutonis & terribilis Proſerpinæ,
Stant: horrendus autem canis pro foribus cuſtodit,
Sævus: artem autem malam habet: introeuntibus quidem
Adulatur pariter caudaque & auribus ambabus:
Exire vero non iterum permittit denuo, ſed obſervans
Devorat, quemcumque prenderit extra portas euntem
Fortiſque Plutonis & terribilis Proſerpinæ.
Ibidem habitat abominanda dea immortalibus,

Hor-

Δεινὴ Στὺξ, θυγάτηρ ἀψορρόου Ὠκεανοῖο
Πρεσβυτάτη· νόσφιν δ' θεῶν κλυτὰ δώματα ναίει
Μακρῆσι πέτρῃσι κατηρεφέ'· ἀμφὶ δ' πάντη
Κίοσιν ἀργυρέοισι θεὸς ὑπερμενὲς ἑρκεῖ).
Παῦρα δ' Θαύμαντος θυγάτηρ πόδας ὠκέα Ἶρις
Ἀγγελίης πωλεῖται ἐπ' εὐρέα νῶτα θαλάσσης,
Ὁππότ' ἔρις κ' νεῖκος ὐν ἀθανάτοισιν ὄρῃ).
Καί ῥ' ὅστις ψεύδηται Ὀλύμπια δώματ' ἐχόντων,
Ζεὺς δέ τε Ἶριν ἔπεμψε θεῶν μέγαν ὅρκον ἐνεῖκαι
Τηλόθεν ὐν χρυσείῃ ἀφορήτῳ πολυώνυμον ὕδωρ
Ψυχρὸν, ὅ, τ' ὐν πέτρης κατὰ λείβεται ἠλιβάτοιο,
Ὑψηλῆς· πολλὸν δ' ὑπὸ χθονὸς εὐρυοδείης
Ἐξ ἱερῆς ποταμοῖο ῥέει διὰ νύκτα μέλαιναν
Ὠκεανοῖο κέρας· δεκάτῃ δ' ἀπὸ μοῖρα δέδασται.
Ἐννέα μὲν περὶ γαῖάν τε καὶ εὐρέα νῶτα θαλάσσης
Δίνῃς ἀργυφέης εἰλιγμῷ εἰς ἅλα πίπτει·
Ἡ δὲ μί' ὐν πέτρης ἀπορρέει, μέγα πῆμα θεοῖσιν.
Ὅστις τὴν ὑπόεχον ἀπολλείψας ἐπομόσσῃ
Ἀθανάτων, οἳ ἔχουσι κάρη νιφόεντος Ὀλύμπου,
Κεῖται νήϋτμος τετελεσμένον εἰς ὐνιαυτόν·
Οὐδέ ποτ' ἀμβροσίης καὶ νέκταρος ἔρχεται ἆσον
Βρώσιος, ἀλλά τε κεῖται ἀνάπνευστος καὶ ἄναυδος
Στρωτοῖς ὐν λεχέεσσι, κακὸν δ' ἀπὸ κῶμα καλύπτει.
Αὐτὰρ ἐπὴν νοῦσον τελέσσῃ μέγαν εἰς ὐνιαυτὸν,
Ἄλλος δ' ἐξ ἄλλου δέχεται χαλεπώτατος ἆθλος.
Ἐννάετες δ' θεῶν ἀπομείρεται αἰὲν ἐόντων,

Οὐδέ

Horrenda Styx, filia reciprocantis Oceani
Maxima natu: ſeorſum vero à diis inclytas ædes incolit
Ingentibus ſaxis ſuperne tectas: circum autem quaque
Columnis argenteis ad cœlum firmatæ ſunt.
Raro vero Thaumantis filia pedibus velox Iris
Nuncii cauſa verſatur ſuper lata dorſa maris,
Quando lis & contentio inter deos exorta fuerit.
Et ſane quiſquis mentiatur cœleſtes domos tenentium,
Jupiter Irim mittere ſolet deorum magnum jusjurandum ut ferat
E ſonginquo in aureo vaſe aquario celeberrimam aquam
Frigidam, quæ è petra deſtillat alta,
Excelſa: multum vero ſubtus terram ſpatioſam
E ſacro flumine fluit per noctem nigram
Oceani cornu: decima vero pars attributa eſt.
Novem quidem circa terramque & lata dorſa maris
Vorticibus argenteis intortum in mare cadit;
Una vero ex petra profluit, magnum damnum diis.
Quiſquis perjurium libans pejeraverit
Immortalium, qui tenent verticem nivoſi Olympi,
Jacet ſpiritus expers integrum per annum:
Neque ambroſiæ & nectaris fruitur
Cibo, ſed jacet non reſpirans & mutus
Stratis in lectis, malus autem veternus obtegit.
Sed poſtquam morbo defunctus eſt magnum per annum,
Alia ex alia excipit moleſtiſſima ærumna.
Novennio autem à diis ſeparatur æternis,

Neque

Οὐδέ ποτ' ἐς βυλὴν ἐπιμίσγεται, οὐδ' ἐπὶ δαῖτας,
Ἐννέα πάντ' ἔτεα· δεκάτῳ δ' ἐπιμίσγεται αὖτις
Εἰρέας ἀθανάτων, οἱ Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσι.
Τοῖσι δ' ἄρ' ὅρκον ἔθεντο θεοὶ Στυγὸς ἄφθιτον ὕδωρ,
Ὠγύγιον, τό δ' ἵησι κατασκιόωσα λιμνάς. 805
[Ἔνθα ὁ γῆς ὀνοφερῆς, καὶ Ταρτάρου ἠερόεντος,
Πόντου τ' ἀτρυγέτοιο καὶ Οὐρανοῦ ἀστερόεντος,
Ἑξείης πάντων πηγαὶ καὶ πείρατ' ἔασιν,
Ἀργαλέ', εὐρώεντα, τά τε στυγέουσι θεοί περ.]
Ἔνθάδε μαιμώωσαί τε πύλαι, καὶ χάλκεος οὐδὸς 810
Ἀσπερφὴς, ῥίζῃσι διηνεκέεσσιν ἀρηρώς,
Αὐτοφυής· πρόσθεν δὲ θεῶν ἔκτοσθεν ἁπάντων,
Τιτῆνες ναίουσι, πέρην χάεος ζοφεροῖο.
Αὐτὰρ ἐρισμαράγοιο Διὸς κλειτοὶ ὑπερεγοι
Δώματα ναιετάουσιν ἐπ' Ὠκεανοῖο θεμέθλοις, 815
Κόσμῳ τ' ἠδὲ Γύγῃς. Βριάρεών γε μὲν ἠὺν ἐόντα,
Γαμβρὸν ἑὸν ποίησε βαρύκτυπος Ἐννοσίγαιος.
Δῶκε δὲ Κυμοπόλειαν ὀπυίειν, θυγατέρα ἑήν.
Αὐτὰρ ἐπεὶ Τιτῆνας ἀπ' οὐρανοῦ ἐξέλασε Ζεὺς,
Οπλόβαλον τέκε παῖδα Τυφωέα Γαῖα πελώρη, 820
Ταρτάρου ἐν φιλότητι, διὰ χρυσέην Ἀφροδίτην.
Οὗ χεῖρες μὲν ἔασιν ἐπ' ἰσχύϊ ἔργματ' ἔχουσαι,
Καὶ πόδες ἀκάματοι κρατερῶν θεός· ἐκ δέ οἱ ὤμων
Ἦν ἑκατὸν κεφαλαὶ ὄφιος, δεινοῖο δράκοντος,
Γλώσσῃσι δνοφερῇσι λελιχμότες· ἐκ δὲ οἱ ὄσσων 825
Θεσπεσίῃς κεφαλῇσιν ὑπ' ὀφρύσι πῦρ ἀμάρυσσε.

Πασέων

Neque umquam in consilio cum iis versatur, neque in epulis
Novem totis annis: decimo tandem versatur iterum
In cœtibus immortalium, qui cœlestes domos incolunt.
Tale itaque jusjurandum constituerunt dii Stygis perennem aquam,
Antiquam illam, quæ tranat valde asperum locum.
[Ibi autem terræ caliginosæ, & Tartari obscuri,
Pontique infructuosi, & cœli stellati,
Ex ordine omnium fontes & fines sunt,
Molesti, squalidi, quos oderunt etiam Dii ipsi.]
Illic splendidæque portæ, & æreum limen
Immotum, radicibus longis compactum,
Sua sponte natum: ante illud vero extra omnes Deos
Titanes habitant, ultra Chaos caligine obductum.
Ceterum valde tonantis Jovis inclyti auxiliarii
Domus incolunt in Oceani fundamentis
Cottus atque Gyges. Briareum quippe, fortis cum esset,
Generum suum fecit graviter fremens Neptunus.
Dedit autem Cymopoliam, ut duceret uxorem, filiam suam.
Ast ubi Titanas è Cœlo expulerat Jupiter,
Minimum natu peperit filium Typhoëum Terra magna,
Tartari in concubitu, per auream Venerem.
Cujus manus quidem sunt ob robur occupatæ,
Et pedes indefessi robusti dei: ex humeris vero ei
Erant centum capita serpentis, horrendi draconis,
Linguis nigris lambentia: præterea ex oculis ei
Admirandis in capitibus sub superciliis ignis micabat:

Παντέων δ' ἐκ κεφαλέων πῦρ καίετο δεινομήνιο,
Φωναὶ δ' ἐν πᾶσιν ἔσαν δεινῆς κεφαλῆσι,
Παντοίην ὄπ' ἱεῖσαι ἀθέσφατον· ἄλλοτε μὲν γὰρ
Φθέγγονθ', ὥστε θεοῖσι συνιέμεν· ἄλλοτε δ' αὖτε
Ταύρου ἐριβρύχεω μεγάλου ἀκέτου βοάσθην ἀγαυροῦ·
Ἄλλοτε δ' αὖτε λέοντος ἀναιδέα θυμὸν ἔχοντος·
Ἄλλοτε δ' αὖ σκυλάκεσσιν ἐοικότα, θαύματ' ἀκοῦσαι·
Ἄλλοτε δ' αὖ ῥοίζασκ', ὑπὸ δ' ἤχεεν οὔρεα μακρά.
Καὶ νύ κεν ἔπλετο ἔργον ἀμήχανον ἤματι κείνῳ,
Καί κεν ὅγε θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἄναξεν,
Εἰ μὴ ἄρ' ὀξὺ νόησε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.
Σκληρὸν δ' ἐβρόντησε καὶ ὄβριμον. Ἀμφὶ δ' ἄρα γαῖα
Σμερδαλέον κονάβησε, καὶ Οὐρανὸς εὐρὺς ὕπερθεν,
Πόντος τ', Ὠκεανοῦ τε ῥοαὶ, καὶ τάρταρα γαίης.
Ποσσὶ δ' ὑπ' ἀθανάτοισι μέγας πελεμίζετ' Ὄλυμπος
Ὀρνυμένοιο ἄνακτος· ἐπεσενάχιζε δὲ γαῖα.
Καῦμα δ' ὑπ' ἀμφοτέρων κάτεχεν ἰοειδέα πόντον,
Βρονταῖς τε, στεροπαῖς τε, πυρὸς ὑπὸ ταῖο πελώρου,
Πνοιάων ἀνέμων τε, κεραυνοῦ τε φλεγέθοντος.
Ἔζεε δὲ χθὼν πᾶσα, καὶ Οὐρανὸς, ἠδὲ θάλασσα.
Θῦε δ' ἀμφ' ἀκτὰς ὥστε τ' ἀμφί τε κύματα μακρὰ
Ῥιπῇ ὑπ' ἀθανάτων· ἔνοσις δ' ἄσβεστος ὀρώρει.
Τρέσσαν Ἀΐδης δ' ἐνέρσιοι καταφθιμένοισιν ἀνάσσων,
Τιτῆνές θ' ὑποταρτάριοι, Κρόνον ἀμφὶς ἑόντες,
Ἀσβέστου κελάδοιο καὶ αἰνῆς δηϊοτῆτος.
Ζεὺς δ' ἐπεὶ οὖν ἐχόλωσεν ἐὸν μένος, εἴλετο δ' ὅπλα,

Βρον-

Omnibus autem ex capitibus ignis flagrabat cernentis,
Voces quoque in omnibus erant horrendis capitibus,
Omnigenum ſonitum emittentes ineffabilem. Interdum enim
Sonabant, ut diis intelligere liceret: interdum rurſum
Tauri valde mugientis robore indomiti vocem ferocis:
Interdum rurſus leonis ſævum animum habentis:
Interdum rurſum catulis ſimilia, mira auditu:
Interdum vero ſtridebat, reſonabantque montes alti.
Et ſane eveniſſet res inevitabilis die illo,
Atque ipſe mortalibus & immortalibus imperaſſet,
Niſi ſtatim intellexiſſet pater hominumque & deorum.
Graviter autem intonuit atque fortiter. Circum vero terra
Horrende edidit fragorem, & cœlum latum ſuperne,
Pontuſque, & Oceani fluctus, & remota loca terræ.
Pedibus vero ſub immortalibus magnus contremuit Olympus,
Inſurgente rege: ingemiſcebat autem tellus.
Ardor vero ab utriſque occupabat cœruleum pontum,
Tonitruque, & fulguris igne ab illo immani,
Igneorumque turbinum, & fulminis ardentis.
Fervebat autem terra omnis, & cœlum, atque mare.
Furebant & circum littora undique fluctus magni
Impetu à deorum: concuſſioque ſedatu difficilis oriebatur.
Expavit autem Pluto inferis mortuis imperans,
Titaneſque ſub tartarum detruſi, circa Saturnum,
Ob inexſtinguibilem fremitum, & gravem conflictum.
Jupiter vero poſtquam incitavit ſuum robur, ſumſitque arma,

Βεντιλώ τε, στερπτώ τε, καὶ αἰθαλόεντα κεραυνὸν,
Πλῆξεν ἀπ' Οὐλύμποιο ἐπάλμενος· ἀμφὶ δὲ πᾶσαι
Ἔπεσε θεσπεσίας κεφαλαὶ δεινοῖο πελώρου.
Αὐτὰρ ἐπεὶ δή μιν δαμάσε πληγῆσιν ἰμάσας,
Ἧκε γυωθεὶς, στενάχιζε δὲ γαῖα πελώρη.
Φλὸξ δὲ κεραυνωθέντος ἀπέσσυτο τοῖο ἄνακτος,
Οὔρεος ἐν βήσησιν ἀϊδνῆς παμπαλαίσης
Πληγήτεος. Πολλὴ δὲ πελώρη καίετο γαῖα
Ἀτμῇ θεσπεσίῃ, καὶ ἐτήκετο καστίτερος ὡς,
Τέχνῃ ὑπ' αἰζηῶν, ὑπό τ' ὀξείῃσι χαλύβοις
Θαλφθείς, ἠὲ σίδηρος, ὅπερ κρατερώτατός ἐστιν,
Οὔρεος ἐν βήσῃσι δαμαζόμενος πυρὶ καλέῳ,
Τήκεται ἐν χθονὶ δίῃ, ὑπ' Ἡφαίστου παλάμῃσιν.
Ὡς ἄρα τήκετο γαῖα, σέλας πυρὸς αἰθομένοιο.
Ῥίψε δέ μιν θυμῷ ἀχάχων ἐς Τάρταρον εὐρύν.
Ἐκ δὲ Τυφωέος ἔσ' ἀνέμων μένος ὑγρὸν ἀέντων,
Νόσφι Νότου, Βορέαό τε, καὶ Ἀργέσταο Ζεφύροιο.
Οἵ γε μὲν ἐκ θεόφιν γένεη, θνητοῖς μέγ' ὄνειαρ.
Αἳ δ' ἄλλαι μαψαῦραι ὑπαὶ πνείουσι θάλασσαν,
Αἳ δή τοι πίπτουσαι ἐς ἠεροειδέα πόντον,
Πῆμα μέγα θνητοῖσι, κακῇ θύουσιν ἀέλλῃ·
Ἄλλοτε δ' ἄλλαι ἄεισι, διασκιδνᾶσί τε νῆας,
Ναύτας τε φθείρουσι· κακὸν δ' ὃ γίνεται ἀλκὴ
Ἀνδράσιν, οἳ κείνοισι συνάντωσιν κατὰ πόντον.
Αἱ δ' αὖ καὶ κατὰ γαῖαν ἀπείριτον ἀνθεμόεσσαν
Ἔργ' ἔχουσι φθείρουσι γαμαιγενέων ἀνθρώπων,

Πιμ-

Tonitruque fulgurque, & coruſcans fulmen,
Percuſſit ab Olympo inſiliens: circum vero omnia
Combuſſit ingentia capita ſævi portenti.
Ceterum ubi illud vicit ictibus percutiens,
Cecidit mutilatum, ingemiſcebat autem terra vaſta.
Flamma vero fulmine icto proſiliebat à rege,
Montis in ſaltibus opacis aſperis
Percuſſo. Multaque ac vaſta ardebat terra
Vapore ingenti, & liqueſcebat ſtanni inſtar,
Quod arte juvenum, & in magnum foramen habente catino
Calefactum, vel ut ferrum, quod ſolidiſſimum eſt,
Montis in cavitatibus victum igne urente,
Liqueſcit in terra divina, ſub Vulcani manibus.
Sic ſane liqueſcebat terra fulgore ignis ardentis.
Abjecit autem illum animo moeſtus in Tartarum vaſtum.
Ex Typhoëo autem eſt ventorum vis humide flantium,
Excepto Noto, Boreaque, & Argeſte Zephyro.
Qui ſane ex diis ſunt nati, hominibus magna utilitas.
Aſt alii ſine uſu venti inſpirant mare,
Qui utique incidentes in obſcurum pontum,
Clades magna hominibus gravi ſæviunt turbine,
Alibi autem alii flant, diſſipantque naves,
Nautaſque perdunt. Mali autem non eſt remedium
Viris, qui illis occurrerint in ponto.
Iidem rurſum per terram immenſam floribus ornatam
Opera jucunda corrumpunt humo prognatorum hominum,

Replentes

Πιμπλῶσιν χώνιός τε καὶ ἀργαλέος χολοσυρτός.
Αὐτὰρ ἐπεί ῥα πόνον μάκαρες θεοὶ ἐξετέλεσσαν,
Τιτήνεσσι δὲ τιμάων κείνυτο βίηφι,
Δή ῥα τότ' ὤτρυνον βασιλεύεμεν ἠδὲ ἀνάσσειν,
Γαίης φραδμοσύνῃσιν, ὀλύμπιον εὐρύοπα Ζῆν',
Ἀθανάτων. Ὁ δὲ τοῖσιν εὖ διεδάσσατο τιμάς.
Ζεὺς δὲ θεῶν βασιλεὺς προφάτην ἄλοχον θέτο Μῆτιν,
Πλείστα θεῶν εἰδυῖαν ἰδὲ θνητῶν ἀνθρώπων.
Αλλ' ὅτε δή ῥ' ἤμελλε θεὰν γλαυκῶπιν Ἀθήνην
Τέξεσθ', τότ' ἔπειτα δόλῳ φρένας ἐξαπατήσας
Αἰμυλίοισι λόγοισιν ἑοῦ ἐγκάτθετο νηδυῒ
Γαίης φραδμοσύνῃσι, καὶ Οὐρανῷ ἀστερόεντος.
Τὼς γάρ οἱ ἐφράσσαντο, ἵνα μὴ βασιληίδα τιμὴν
Ἄλλος ἔχῃ, Διὸς ἀντί, θεῶν αἰειγενετάων.
Ἐκ γὰρ τ' εἵμαρτο περίφρονα τέκνα γενέσθαι.
Πρώτην μὲν κούρην γλαυκώπιδα Τριτογένειαν,
Ἶσον ἔχουσ' πατρὶ μένος καὶ βουλὴν ἀρίφρονα βουλεύ.
Αὐτὰρ ἔπειτ' ἄρα θεῶν βασιλῆα καὶ ἀνδρῶν
Ἤμελλεν τέξεσθ', υἱὸν θρασύκαρδον ἦτορ ἔχοντα·
Ἀλλ' ἄρα μιν Ζεὺς πρόφρων ἑοῦ ἐγκάτθετο νηδυῒ,
Ὡς δή οἱ φράσσαιτο θεὰ ἀγαθόν τε κακόν τε.
Δεύτερον ἠγάγετο λιπαρὴν Θέμιν, ἣ τέκεν Ὥρας,
Εὐνομίην τε, Δίκην τε, καὶ Εἰρήνην τεθαλυῖαν,
Αἵ τ' ἔργ' ὠρύουσι κατὰ θνητοῖσι βροτοῖσι,
Μοίρας θ', ἅς πλείστην τιμὴν πόρε μητίετα Ζεύς,
Κλωθώ τε, Λάχεσίν τε, καὶ Ἄτροπον, αἵ τε δίδοῦσι

θνητοῖς

Replentes pulvereque & moleſto palearum ſtrepitu.
Sed poſtquam ſane laborem dii beati perfeciſſent
Cum Titanibus autem pro honore pugnaſſent vi,
Jam tum jubebant regnare atque imperare,
Ex Terræ conſilio, Olympium late cernentem Jovem
Immortalibus. Hic vero inter illos bene diſtribuit honores.
Jupiter autem deorum Rex primam uxorem duxit Metin,
Plurimum ex diis edoctam & mortalibus hominibus.
Sed cum jam eſſet deam cæſiis oculis Minervam
Paritura, tum demum dolis animo decepto
Blandis ſermonibus, in ſuam condidit alvum,
Telluris conſiliis, & Cœli ſtellati.
Sic enim conſuluerunt, ne regium honorem
Alius haberet Jovis loco deorum ſempiternorum.
Ex hac enim in fatis erat prudentes liberos naſci.
Primam quidem virginem cæſiis oculis apud Tritonem genitam,
Par habentem patri robur & prudens conſilium.
Ceterum deinde ſane filium deorum regem & virorum
Erat paritura, magnum animum habentem:
Sed illam ſane Jupiter ante in ſuum condidit ventrem;
Ut, nempe, ei indicaret dea bonumque malumque.
Poſtea duxit ſplendidam Themin, quæ peperit Horas,
Eunomiamque, Dicenque, & Irenen florentem,
Quæ operibus venuſtatem conciliant mortalium hominum,
Parciſque, quibus maximum honorem dedit prudens Jupiter,
Clothoque, Lacheſique, & Atropo, quæ dant

Morta-

Θνητοῖς ἀνθρώποισιν ἔχειν ἀγαθόν τε καὶ κακόν τε.
Τρεῖς δέ οἱ Εὐρυνόμη Χάριτας τέκε καλλιπαρῄους,
Ὠκεανοῦ κούρη, πολυήρατον εἶδος ἔχουσα,
Ἀγλαΐην τε καὶ Εὐφροσύνην, Θαλίην τ' ἐρατεινήν.
Τῶν καὶ ἀπὸ βλεφάρων ἔρος εἵετο δερκομενάων
Λυσιμελής· καλὸν δ' ὑπ' ὀφρύσι δερκιόωνται.
Αὐτὰρ ὁ Δήμητρος πολυφόρβης ἐς λέχος ἦλθεν,
Ἣ τέκε Περσεφόνην λευκώλενον, ἣν Ἀϊδωνεύς
Ἥρπασεν ἧς κοῦρης, ἔδωκε δὲ μητίετα Ζεύς.
Μνημοσύνης δ' Ἑξαῦτις ἐρασσάμενος καλλικόμοιο,
Ἐξ ἧς αἱ Μοῦσαι χρυσάμπυκες ἀγλαόδωροι
Ἐννέα, τῇσιν ἄδου θαλίαι, καὶ τέρψις ἀοιδῆς.
Λητὼ δ' Ἀπόλλωνα, καὶ Ἄρτεμιν ἰοχέαιραν,
Ἱμερόεντα γόνον κατὰ πάντων ἠρανιώνων,
Γείνατ' ἄρ', αἰγιόχοιο Διὸς φιλότητι μιγεῖσα.
Λοισθοτάτην δ' Ἥρην θαλερῇ ποιήσατ' ἀκοίτην.
Ἣδ' Ἥβην, καὶ Ἄρηα, καὶ Εἰλείθυιαν ἔτικτε,
Μιχθεῖσ' ἐν φιλότητι θεῶν βασιλῆϊ καὶ ἀνδρῶν.
Αὐτὸς δ' ἐκ κεφαλῆς γλαυκώπιδα Τριτογένειαν,
Δεινήν, ἐγρεκύδοιμον, ἀγέστρατον, ἀτρυτώνην,
Πότνιαν, ἣ κέλαδοί τε ἄδον, πόλεμοί τε, μάχαι τε.
Ἥρη δ' Ἥφαιστον κλυτὸν ἀ φιλότητι μιγεῖσα
Γείνατο, (καὶ ζαμένησε, καὶ ἤρισεν ᾧ κατὰ θυμῷ)
Ἐκ πάντων τέχνῃσι κεκασμένον ἠρανιώνων.
Ἐκ δ' Ἀμφιτρίτης καὶ ἐρικτύπου Ἐννοσιγαίου
Τρίτων εὐρυβίης γλύετο μέγας· ὅστε θαλάσσης

Πυθμὴν'

Mortalibus hominibus habere bonumque malumque.
Tres vero ei Eurynome Gratias peperit pulcras genas habentes,
Oceani filia, peroptabilem formam habens,
Aglaiam & Euphroſynen, Thaliamque amabilem:
Quarum è palpebris amor deſtillat contuentium
Solvens membra: jucundum vero ſub ſuperciliis adſpiciunt.
Porro hic Cereris multa nutrientis ad lectum venit,
Quæ peperit Proſerpinam formoſam, quam Pluto
Rapuit ſua à matre, dedit autem ſapiens Jupiter.
Mnemoſynen vero deinceps amavit pulcricomam,
Ex qua Muſæ aureis reticulis revinctæ natæ ſunt
Novem, quibus placent convivia, & oblectatio cantûs.
Latona autem Apollinem, & Dianam ſagittis gaudentem,
Suaviſſimos liberos præ omnibus cœlicolis,
Peperit ſane, Ægiocho Jovi concubitu miſta.
Poſtremam vero Junonem floridam duxit uxorem.
Hæc autem Heben, Martem, & Lucinam peperit,
Miſta concubitu Deorum regi & hominum.
Ipſe vero ex capite, cæſiis oculis præditam Tritogeniam,
Acrem, tumultum excitantem, ducem exercitûs, indomitam,
Venerandam, cui clamoreſque placuerunt, bellaque, pugnæque.
Juno autem Vulcanum inclytum, concubitu non miſta,
Peperit, (ac vires intendit, & contendit cum ſuo marito)
Præ omnibus artibus ornatum cœlicolis.
Ex Amphitrite autem & valde reſonante Neptuno
Triton late potens natus eſt magnus: qui maris

Πυθμῆ ἔχων, ὧδε μητρὶ φίλῃ ἠῦ πατρὶ ἄνακτι
Ναίῃ χρυσέα δῶ, δεινὸς θεός· αὐτὰρ Ἄρηϊ
Ῥινοτόρῳ Κυθέρεια Φόβον ἠῦ Δεῖμον ἔπικτεν
Δεινούς, οἵ τ' ἀνδρῶν πυκινὰς κλονέουσι φάλαγγας
Ἐν πολέμῳ κρυόεντι, σὺν Ἄρηϊ πτολιπόρθῳ,
Ἁρμονίην θ', ἣν Κάδμος ὑπέρθυμος θέτ' ἄκοιτιν.
Ζηνὶ δ' ἄρ' Ἀτλαντὶς Μαῖη τέκε κύδιμον Ἑρμῆν,
Κήρυκ' ἀθανάτων, ἱερὴν λέχος εἰσαναβᾶσα.
Καδμείῃ δ' ἄρα οἱ Σεμέλη τέκε φαίδιμον υἱόν,
Μιχθεῖσ' ἐν φιλότητι, Διώνυσον πολυγηθέα,
Ἀθάνατον θνητή· νεὼ δ' ἀμφότερω θεοί εἰσιν.
Ἀλκμήνη δ' ἄρ' ἔτικτε βίην Ἡρακληείην,
Μιχθεῖσ' ἐν φιλότητι Διὸς νεφεληγερέταο.
Ἀγλαΐην δ' Ἥφαιστος ἀγακλυτὸς ἀμφιγυήεις,
Ὁπλοτάτην Χαρίτων, θαλερῇ τοιήσατ' ἄκοιτιν.
Χρυσοκόμης ὑπὸ Διώνυσος ξανθῇ Ἀριάδνῃ,
Κούρῃ Μίνωος, θαλερῇ τοιήσατ' ἄκοιτιν.
Τὴν δέ οἱ ἀθάνατον καὶ ἀγήρω θῆκε Κρονίων.
Ἥβην δ' Ἀλκμήνης καλλισφύρου ἄλκιμος υἱὸς,
Ἰς Ἡρακλῆος, τελέσας συνόεντας ἀέθλους,
Παῖδα Διὸς μεγάλοιο καὶ Ἥρης χρυσοπεδίλου,
Αἰδοίῃ θέτ' ἄκοιτιν ἐν Οὐλύμπῳ νιφόεντι·
Ὀλβιος, ὃς μέγα ἔργον ἐν ἀθανάτοισιν ἀνύσσας,
Ναίῃ ἀπήμαντος καὶ ἀγήραος ἤματα πάντα.
Ἠελίῳ δ' ἀκάμαντι τέκε κλυτὴ Ὠκεανίνη
Περσηὶς Κίρκην τε, καὶ Αἰήτην βασιλῆα.

Αἰήτης

Fundum tenens, apud matrem caram & patrem regem
Incolit aureas ædes, magnus deus: ſed Marti
Clypeos diſſecanti Venus Terrorem & Metum peperit
Graves, quique virorum denſas turbant phalanges
In bello horrido, una cum Marte urbes devaſtante,
Et Harmoniam, quam Cadmus magnanimus duxit uxorem.
Jovi vero Atlantis filia Maia peperit glorioſum Mercurium,
Præconem Deorum, ſacrum lectum conſcendens.
Cadmi filia vero ei Semele peperit clarum filium,
Rem cum eo habens, Bacchum hilarem,
Immortalem mortalis: nunc vero ambo Dii ſunt.
Alcmene vero peperit fortem Herculem,
Miſta in concubitu Jovi nubes cogenti.
Aglaiam vero Vulcanus percelebris utroque pede claudicans
Minimam natu è Gratiis floridam duxit uxorem.
Sed aureo crine conſpicuus Bacchus flavam Ariadnen,
Filiam Minois, floridam fecit conjugem.
Hanc vero ei immortalem expertemque ſenii fecit Saturnius.
Heben autem Alcmenæ pulchros talos habentis fortis filius,
Hercules, peractis luctuoſis certaminibus,
Filiam Jovis magni & Junonis aureis calceamentis utentis,
Pudicam duxit uxorem in Olympo nivoſo:
Felix, qui magno facinore inter Deos confecto,
Habitat illæſus & expers ſenii omnibus diebus.
Soli autem indefeſſo peperit inclyta Oceanis
Perſeis Circenque, & Æëtem regem.

Αἰήτης δ' ὑὸς φαεσιμβρότου Ηελίοιο
Κέρλῳ Ωκεανοῖο τελήεντος ποταμοῖο
Γῆμε, θεῶν βουλῇσιν, Ιδυῖαν καλλιπάρηον.
Η δέ οἱ Μήδειαν ἐϋσφυρον ἐν φιλότητι
Γείνατ' ἰωδμήτειρα μιγὲν χρυσῆν Αφροδίτην.
Υμεῖς μὲν νεῶν χαίρετ', ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες,
Νῆσοί τ', ἠπειροί τε, καὶ ἁλμυρὸς ἔνδοθι πόντος.
Νεῦσον δὴ θεάων φῦλον ἀείσατε, ἡδυέπειαι
Μοῦσαι Ολυμπιάδες, κοῦραι Διὸς Αἰγιόχοιο,
Οσσαι δὴ θνητοῖσι πὰρ ἀνδράσιν εὐνηθεῖσαι
Αθάναται, γείναντο θεοῖς ὁπείκελα τέκνα.
Δημήτης μὲν Πλοῦτον ἐγείνατο, δῖα θεάων,
Ιασίῳ ἥρωϊ μιγεῖσ' ἐρατῇ φιλότητι
Νειῷ ἐνὶ τριπόλῳ, Κρήτης ἐν πίονι δήμῳ,
Εὐλόν· ὃς εἶσ' ὑπὸ γῆν τε, καὶ ἀῤῥέα νῶτα θαλάσσης,
Πᾶσι· πῇ ὃ τυχόντι, καὶ ὅ κ' ἐς χεῖρας ἵκῃ),
Τὸν δ' ἀφνειὸν ἔθηκε, πολλῷ τέ οἱ ὤπασεν ὄλβον.
Κάδμῳ δ' Αρμονίη, θυγάτηρ χρυσῆς Αφροδίτης,
Ινὼ καὶ Σεμέλῃ, καὶ Αγαυῇ καλλιπάρῃον,
Αὐτονόῃ θ', ἣν γῆμε Αεισαῖος βαθυχαίτης,
Γείνατο καὶ Πολύδωρον ἐϋσεφάνῳ ἐνὶ Θήβῃ.
Κόρη δ' Ωκεανῷ Χρυσάορι καρτεροθύμῳ
Μιχθεῖσ' ἐν φιλότητι πολυχρύσου Αφροδίτης,
Καλλιρόη τέκε παῖδα βροτῶν καρτιστον ἁπάντων,
Γηρυονέα, τὸν κτεῖνε βίῃ Ηρακληείῃ,
Βοῶν ἕνεκ' εἰλιπόδων ἀμφιῤῥύτῳ ἐν Ερυθείῃ.

Τῆθυ-

Æëtes autem filius lucem hominibus dantis Solis
Filiam Oceani ultimi fluvii
Duxit, deorum ex consiliis, Idyiam pulchris genis præditam.
Hæc autem ei Medeam pulcros talos habentem in concubitu
Peperit subacta per auream Venerem.
Vos quidem nunc valete, cœlestes domos tenentes,
Insulæque, & continentes terræ, & salsus intus Pontus.
Nunc autem dearum genus cantate blandiloquæ
Musæ Olympiades, filiæ Jovis Ægiochi,
Quæcumque mortales apud viros cubantes
Immortales pepererunt diis similem prolem.
Ceres quidem Plutum peperit, præstantissima dearum,
Jasio heroï mista jucundo amore
Novali in ter proscisso, Cretæ in pingui tractu,
Bonum: qui vadit super terram, & lata dorsa maris,
Omnem: cui vero obviam fuerit, & cujus ad manus venerit,
Illum locupletem fecit, multamque ei præbuit felicitatem.
Cadmo præterea Harmonia, filia aureæ Veneris,
Ino & Semelen, & Agaven pulcras genas habentem,
Autonoënque, quam duxit Aristæus densa cæsarie præditus,
Peperit & Polydorum in mœnia pulcra habentibus Thebis.
Filia vero Oceani Chrysaori magnanimo
Mista in concubitu aureæ Veneris
Calliroë peperit filium mortalium robustissimum omnium
Geryonem, quem interfecit Hercules,
Boves propter flexipedes circumflua in Erythea.

Tithono

Τιθωνῷ δ' Ηὼς τέκε Μέμνονα χαλκοκορυστὴν,
Αἰθιόπων βασιλῆα, καὶ Ημαθίωνα ἄνακτα.
Αὐτάρ τοι Κεφάλῳ φυτήσατο φαίδιμον υἱὸν,
Ιφθιμον Φαέθοντα, θεοῖς ὑπείκελον ἄνδρα.
Τόν ῥα νέον, τέρεν ἄνθος ἔχοντ' ἐρικυδέος ἥβης,
Παῖδ' ἀπαλὰ φρονέοντα φιλομμειδὴς Αφροδίτη
Ωρτ' ἀνερειψαμένη, καί μιν ζαθέοις ἐνὶ νηοῖς
Νηοπόλον νύχιον ποιήσατο, δαίμονα δῖον.
Κύκλῳ δ' Αἰήταο διοτρεφέος βασιλῆος
Αἰσονίδης, βουλῇσι θεῶν αἰειγενετάων,
Ηγε πρὸ Αἰήτεω, τελέσας συνόεντας ἀέθλους,
Τὰς πολλὰς ἐπέτελλε μέγας βασιλεὺς ὑφήνως,
Υβριστὴς Πελίης, καὶ ἀτάσθαλος, ὀβριμοεργός.
Τὰς τελέσας ἐς Ιωλκὸν ἀφίκετο, πολλὰ μογήσας,
Ωκείης ὑπὸ νηὸς ἄγων ἑλικώπιδα κούρην,
Αἰσονίδης, καί μιν θαλερῷ ποιήσατ' ἄκοιτιν.
Καί ῥ' ἤγε δμηθεὶς ὑπ' Ιήσονι ποιμένι λαῶν,
Μήδειον τέκε παῖδα, τὸν ἤρεσιν ἔτρεφε Χείρων
Φιλλυρίδης· μεγάλου δὲ Διὸς νόος ἐξετελεῖτο.
Αὐτὰρ Νηρῆος χύτλῃ ἁλίοιο γέροντος,
Ητοι μὲν Φῶκον ψαμάθῃ τέκε, δῖα θεάων,
Αἰακῷ ἐν φιλότητι, μιγὰ χρυσέῃ Αφροδίτῃ.
Πηλεῖ δὲ δμηθεῖσα θεὰ Θέτις ἀργυρόπεζα
Γείνατ' Αχιλλῆα ῥηξήνορα, θυμολέοντα.
Αἰνείαν δ' ἄρ' ἔτικτεν ἐϋστέφανος Κυθέρεια,
Αγχίσῃ ἥρωϊ μιγεῖσ' ἐρατῇ φιλότητι,

Ιδης

Tithono vero Aurora peperit Memnona ærea galea inſtructum,
Æthiopum regem, & Hemathionem regem.
Verum Cephalo peperit inclytum filium,
Fortem Phaëthontem, diis ſimilem virum,
Quem ſane juvenem, tenerum florem habentem glorioſæ pubertatis,
Puerum juvenilia ſapientem amans genitalia Venus
Celeriter abripuit & ipſum in templis
Ædituum nocturnum fecit, dæmonem divinum.
Filiam vero Æëtæ à Jove nutriti regis
Æſonides, voluntate deorum æternorum,
Abduxit ab Æëta, peractis gravibus certaminibus,
Quæ multa imperabat magnus rex ſuperbus,
Injurius Pelias, & impius, fortium facinorum patrator.
Quibus peractis, ad Jolcum rediit multa perpeſſus,
Veloci in nave vehens blandis oculis præditam puellam,
Æſonides, & ipſam floridam fecit uxorem.
Et ſane hæc ſubacta ab Jaſone paſtore populorum
Medeum peperit filium, quem in montibus educabat Chiron
Phillyrides: magni vero Jovis voluntas perficiebatur.
Ceterum Nerei filiæ marini ſenis,
Phocum quidem Pſamathe peperit, præſtantiſſima dearum,
Æaci in amore, per auream Venerem.
A Peleo autem ſubacta dea Thetis argenteos pedes habens
Peperit Achillem proſternentem viros, leonis animo præditum.
Æneam porro peperit pulcre coronata Cytherea
Anchiſæ heroï miſta jucundo concubitu,

Idæ

Ἰδης ἐν κορυφῇσι πολυπίδακος, ὑλήεσσης.
Κρηθεὶς δ', Ἡελίῳ θυγάτηρ Ὑπεριονίδαο,
Γείνατ' Ὀδυσσῆϊ ταλασίφρονι ἐν φιλότητι
Ἄγελον, ἠδὲ Λατῖνον ἀμύμονά τε, κρατερόν τε,
Οἳ δή τοι μάλα τῆλε μυχῷ νήσων ἱεράων,
Πᾶσιν Τυρσηνοῖσιν ἀγακλυτοῖσιν ἄνασσον.
Ναυσίθοον δ' Ὀδυσῆϊ Καλυψὼ, δῖα θεάων,
Γείνατο, Ναυσίνοόν τε, μεγῆσ' ἐρατῇ φιλότητι.
Αὗται μὲν θνητοῖσι πρὶν ἀνδράσιν εὐνηθεῖσαι
Ἀθάναται γείνοντο θεοῖς ὁπιείκελα τέκνα.
Νῦν δ' γυναικῶν φῦλον ἀείσατε, ἡδυέπειαι
Μοῦσαι Ὀλυμπιάδες, κοῦραι Διὸς Αἰγιόχοιο.

Τέλος τῆς Ἡσιόδου Θεογονίας.

ΗΣΙΟ-

Idæ in verticibus habentis multa juga, ſylvoſæ.
Circe vero, Solis filia, filii Hyperionis,
Peperit Ulyſſis ærumnoſi in amore
Agrium, atque Latinum inculpatumque, fortemque.
Qui ſane valde procul in receſſu inſularum ſacrarum
Omnibus Tyrrhenis valde inclytis imperabant.
Nauſithoum vero Ulyſſi Calypſo excellentiſſima Dearum
Peperit, Nauſinoumque, miſta amabili concubitu.
Hæ quidem, mortales apud viros cubantes
Immortales pepererunt Diis pares filios.
Nunc vero fœminarum genus cantate ſuaviloquæ
Muſæ Olympiades, filiæ Jovis Ægiochi.

Finis Theogoniæ Heſiodi.

ΗΣΙΟΔΟΥ

ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

ΑΣΠΙΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ.

HESIODI

ASCRÆI

SCUTUM HERCULIS.

ΗΣΙΟΔΟΥ του ΑΣΚΡΑΙΟΥ

ΑΣΠΙΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ.

Ηοίη τε λιπεῖσα δόμους ἠγ πατρίδα γαῖαν,
Ηλυθεν ἐς Θήβας, μετ' ἀρήϊον Αμφιτρύωνα
Αλκμιλίη, θυγάτηρ λαοσσόου Ηλεκτρύωνος.
Η ῥα γυναικῶν φῦλον ἐκαίνυτο θηλυτεράων
Εἴδεί τε μεγέθεί τε· νόον γε μὲν ἔτις ἔριζε
Τάων, ἃς θνηταὶ θνητοῖς τέκον εὐνηθεῖσαι.
Τῆς καὶ ἀπὸ κρῆθεν, βλεφάρων τ' ἀπὸ καλλείων
Τοῖον ἄηθ', οἷόν τε πολυχρύσου Αφροδίτης.
Η ἣ ἠγ ὡς κατ' θυμὸν ἐὸν πίεσκεν ἀκοίτην,
Ως ἔπω τις ἔπεσε γυναικῶν θηλυτεράων.
Η μιν οἱ πατὴρ ἐοθλὸν ἀπέκτανεν, ἵφι δαμάσας,
Χωσάμενος περὶ βουσί. Λιπὼν δ' ὅγε πατρίδα γαῖαν,
Ες Θήβας ἱκέτευσε φερεσταχέας Καδμείους.
Ενθ' ὅγε δώματ' ἔναιε σὺν ἀιδοίῃ παλάκοιτι,
Νόσφιν ἄτερ φιλότητος ἐφημένος· ὀ γὰρ οἱ ἦεν
Περὶ λεχέων ἅπλητος ἐϋσφύρου Ηλεκτρυώνης,
Περὶ γε φόνον πάσαιτο καταγνήτων μεγαθύμων
Ης ἀλόχου, μαλερῷ ἣ κατεφλέξαι πυρὶ κώμας
Ανδρῶν ἠρώων Ταφίων ἰδὲ Τηλεβοάων.
Ως γὰρ οἱ διέκειτο, θεοὶ δ' ἐπεμαίετο νῆϊν.

Τῶν

HESIODI ASCRÆI SCUTUM HERCULIS.

AUT qualis, relicta domo ac patria tellure,
Venit Thebas, ſecuta martium Amphitryonem
Alcmena, filia bellicoſi Electryonis.
Quæ mulierum genus ſuperabat mollium
Formaque & proceritate: prudentia utique nulla cum ea certabat
Illarum, quas mortales mortalibus peperere concumbentes.
Ejus & a vertice, & a palpebris nigricantibus
Tale quiddam ſpirabat, quale & ab aurea Venere.
Atque hæc talis cum eſſet, ſic animo ſuum colebat conjugem,
Perinde ut nulla umquam coluit mulierum mollium.
Ille tamen ejus patrem præſtantem occiderat, vi domitum,
Ira commotus propter boves: relicta autem patria tellure,
Thebas venit ſupplicans ſcutatis Cadmeis.
Ibi idem habitabat cum veneranda conjuge,
Seorſim abſque concubitu deſiderabili: non enim licebat illi
Ante lectum conſcendere formoſæ Electryonidis,
Quam cædem ultus eſſet fratrum magnanimorum
Suæ conjugis, flagrantique combuſſiſſet igne vicos
Virorum heroum Taphiorum atque Teleboarum.
Ita enim conſtitutum ipſi erat, diique teſtes facti fuerant.

Eorum

Τῶν ὅγ' ὀπίζετο μιλῶιν, ἐπέγετο δ' ὅπι τάχιστα
Ἐκτελέσαι μέγα ἔργον, ὅ οἱ διόθεν θέμις ἦεν.
Τῷ δ' ἅμα, ἱέμβμοι πολέμοιό τε φυλόπιδός τε,
Βοιωτοὶ πλήξιπποι, ὑπὲρ σακέων πνείοντες,
Λοκρεὶ τ' ἀγχέμαχοι, καὶ Φωκῆες μεγάθυμοι,
Ἔσποντ'· ἦρχε δ' ἄρα τοῖσιν ἐὺς παῖς Ἀλκαίοιο,
Κυδιόων λαοῖσι. Πατὴρ δ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε
Ἄλλων μῆτιν ὕφαινε μετὰ φρεσίν, ὄφρα θεοῖσιν
Ἀνδράσι τ' ἀλφηστῆσιν ἀρῆς ἀλκτῆρα φυτεύσῃ.
Ὧρτο δ' ἀπ' Οὐλύμποιο δόλον φρεσὶ βυσσοδομεύων,
Ἱμείρων φιλότητι ἐϋζώνοιο γυναικὸς
Ἐννύχιος· τάχα δ' ἵξε Τυφαόνιον, τόθεν αὖθις
Φίκιον ἀκρότατον προσεβήσετο μητέτα Ζεύς.
Ἔνθα καθεζόμενος, φρεσὶ μήδετο δέσκελα ἔργα.
Αὐτῇ μὲν γὰρ νυκτὶ ταναυσφύρου Ἠλεκτρυώνης
Εὐνῇ καὶ φιλότητι μίγη, τέλεσεν δ' ἄρ ἐέλδωρ·
Αὐτῇ δ' Ἀμφιτρύωνι λαοσσόος, ἀγλαὸς ἥρως,
Ἐκτελέσας μέγα ἔργον, ἀφίκετο ὅνδε δόμονδε.
Οὐδ' ὅγ' ἔτι δμῶας καὶ ποιμένας ἀγροιώτας
Ὧρτ' ἰέναι, πρίν γ' ἧς ἀλόχου ὀπὸν ἔμμεναι αὐτῆς.
Τοῖο γὰρ κραδίην πόθος αἶνυτο ποιμένα λαῶν.
Ὡς δ' ὅτ' ἀνὴρ ἀάπαστον ὑπεκπροφύγῃ κακότητα
Νόσου ὑπ' ἀργαλέης, ἢ καὶ κρατερῆς ὑπὸ δεσμῆς·
Ὡς ῥα τότ' Ἀμφιτρύων χαλεπὸν πόνον ἐκτολυπεύσας,
Ἀπαμίως τε, φίλως τε ἑὸν δόμον εἰσαφίκανε.
Πρωνύχιος δ' ἄρ ἔλεκτο σὺν αἰδοίῃ παλάκοιτι,

Τερ-

Eorum ille verebatur iram, feſtinabatque celerrime
Exſequi magnum opus, quod ſibi divinitus incumbebat.
Hunc autem una, cupidi bellique prælique,
Bœotii equitando inſignes, ſuper clypeis ſpirantes (*ſc.* robur,)
Locrique cominus pugnantes, & Phocenſes magnanimi
Sequebantur: ducebat autem eos egregius filius Alcæi,
Glorians populis. At pater hominumque Deorumque
Aliud conſilium texebat in animo, ut Diis pariter [raret.
Et hominibus rerum indagatoribus damnorum depulſorem gene-
Profectus autem ab Olympo eſt dolum alta mente volvens,
Deſiderans concubitum elegantis mulieris
Per noctem: celeriterque venit in Typhaonium, inde rurſum
Ad Phicium ſummum acceſſit prudens Jupiter.
Ubi reſidens mente verſabat divina opera.
Nam eadem quidem nocte cum pulchra Electryonide
Lecto & concubitu miſtus eſt, perfecitque deſiderium:
Eadem autem & Amphitryo bellicoſus, illuſtris heros,
Perfecto magno opere, rediit domum ſuam.
Neque ille ad famulos & paſtores agreſtes
Iit, antea quam ſuæ conjugis conſcendiſſet lectum.
Tale ſiquidem corde deſiderium ceperat paſtorem populorum.
Sicut quando quiſpiam magna cum voluptate effugit malum
Morbo ex difficili, aut etiam validis ex vinculis:
Ita tunc Amphitryo difficili labore exantlato,
Magnoque deſiderio, lubentique animo domum ſuam reverſus eſt.
Totaque nocte concubuit cum veneranda uxore,

Ob-

Τερπόμβρῳ δώρῳσι πολυχρύσου Ἀφροδίτης.
Ἡ δ' ἣ θεῷ δμηθεῖσα, καὶ ἀνέρι πολλὸν ἀρίστῳ,
Θήβῃ ἐν ἑπταπύλῳ διδυμάονε γείνατο παῖδε,
Οὐκ ἔθ' ὁμὰ φρονέοντε, (κασιγνήτω γε μὲν ἦσθην.)
Τὸν μὲν χειρότερον, τὸ δ' αὖ μέγ' ἀμείνονα φῶτα,
Δεινόν τε κρατερόν τε, βίλῳ Ἡρακληείην·
Τὸν μὲν ὑποδμηθεῖσα κελαινεφέι Κρονίωνι,
Αὐτὰρ Ἰφικλῆά γε δορυσσόῳ Ἀμφιτρύωνι,
Κεκριμένην γυίοισι· τὸ μὲν, βροτῷ ἀνδρὶ μιγεῖσα·
Τὸν δ', Διΐ Κρονίωνι, θεῶν σημάντορι πάντων·
Ὃς καὶ Κύκνον ἔπεφνεν Ἀρηϊάδην μεγάθυμον.
Εὗρε γὰρ ἐν τεμένει ἑκατηβόλου Ἀπόλλωνος·
Αὐτὸν, καὶ πατέρ' ὄν, Ἄρην, ἆτον πολέμοιο,
Τεύχεσι λαμπομένους, σέλας ὡς πυρὸς αἰθομένοιο,
Ἑσταότ' ἐν δίφρῳ· χθόνα δ' ἔκτυπον ὠκέες ἵπποι,
Νύσσοντες χαλκῆσι· κόνις δέ σφ' ἀμφιδεδήει,
Κοπτομένη πλεκτοῖσιν ὑφ' ἅρμασι καὶ ποσὶν ἵππων.
Ἅρματα δ' αὐτοίητα καὶ ἄντυγες ἀμφαρίζον,
Ἵππων ἱεμένων· κεχάρητο δὲ Κύκνος ἀμύμων,
Ἑλπόμβρου Διὸς υἱὸν ἀρήϊον, ὑνιοχόν τε,
Χαλκῷ δηώσειν, καὶ ἀπὸ κλυτὰ τεύχεα δύσειν.
Ἀλλά οἱ αὐχωλέων οὐκ ἔκλυε Φοῖβος Ἀπόλλων.
Αὐτὸς γάρ οἱ ἐπῶρσε βίην Ἡρακληείην.
Πᾶν δ' ἄλσος καὶ βωμὸς Ἀπόλλωνος Παγασαίου
Λάμπεν ὑπαὶ δεινοῖο θεοῦ τευχέων τε, καὶ αὐτοῦ·
Πῦρ δ' ὡς ὀφθαλμῶν ἀπελάμπετο. Τίς κεν ἐκείνῳ

Ετλη

Oblectando ſe muneribus aureæ Veneris.
Illa autem à Deo pariter compreſſa, & ab homine longe optimo,
Thebis ſeptem portas habentibus geminos peperit pueros,
Haud quaquam ſimiles, (quamquam fratres eſſent.) [virum,
Alterum ſiquidem deteriorem, alterum autem longe præſtantiorem
Magnum ac validum, Herculem:
Hunc quidem compreſſa à pluviæ auctore Jove,
Iphicleum autem haſtarum à concuſſore Amphitryone,
Diverſum ſobolem: alterum quidem, cum viro mortali concumbens:
Alterum autem, cum Jove Saturni filio Deorum imperatore om- [nium:
Qui & Cygnum occidit, Martis filium, magnanimum.
Invenit enim in luco longe jaculantis Apollinis
Ipſum, & patrem ejus, Martem, bello inſatiabilem,
Armis fulgentes, ceu fulgorem ignis ardentis,
Stantes in curru: terram autem pulſabant veloces equi,
Ferientes ungulis; pulviſque circa ipſos dividebatur,
Excitatus compactis ſub curribus & pedibus equorum.
Currus autem fabrefacti & rotarum ambitus circum reſonabant,
Equis feſtinantibus. Gaudebat vero Cygnus egregius,
Sperans ſe Jovis filium, ſtrenuum, aurigamque
Ferro interemturum eſſe, & inclytis armis exuturum.
Sed ejus vota non exaudivit Phœbus Apollo.
Ipſe enim contra illum concitavit Herculem.
Totus vero lucus & ara Apollinis Pagaſæi
Collucebat præ vehementis dei armis, & ipſo;
Et quaſi quidem ignis ex oculis effulgebat. Quis autem illi

Ετλη θνητὸς ἐὼν κατενθυτίον ὁρμηθῆναι,
Πλεῦ Ηρακλῆϊ καὶ κυδαλίμυ Ιολάυ;
Κείνων γὰρ μεγάλη τε βίη, καὶ χεῖρες ἄαπτοι
Ἐξ ὤμων ἐπέφυκον ὑπὲρ στιβαρῇσι μέλεσσιν.
Ος ῥα τόθ' ἡνίοχον προσέφη κεκαρημένον Ἰόλαον·
Ηρως, ὦ Ἰόλαε, βροτῶν πολὺ φίλτατε πάντων,
Ἤ τι μετ' ἀθανάτυς μάκαρας, τοὶ Ολυμπον ἔχουσιν,
Ηλιτεν Αμφίτρυων, ὅτ' ἐϋσέφανον ποτὶ Θήβην
Ηλθε, λιπὼν Τίρυνθον ἐϋκτίμενον πολίεθρον,
Κτείνας Ηλεκτρύωνα, βοῶν ἕνεκ' εὐρυμετώπων·
Ἵκετο δ' εἰς Κρέοντα, καὶ Ηνιόχην ταναύπεπλον·
Οἵ ῥά μιν ἡσπάζοντο, καὶ ἄρμενα πάντα παρεῖχον,
Ἧΐ δίκη ἔασ' ἱκέτῃσι, πίον δ' ἄρα κηρόθι μᾶλλον.
Ζῶε δ' ἀγαλλόμενος σὺν ἐϋσφύρῳ Ηλεκτρυώνῃ
Ἧΐ ἀλόχῳ· τάχα δ' ἄμμες ὑπερθυμῶν ἐνιαυτῶν
Γεινόμεθ', ἔτε φυλὰ ἐναλίγκιοι, ἔτε νόημα,
Σός τε πατὴρ καὶ ἐγώ· τῷ μὲν φρένας ὄξελετο Ζεύς.
Ος προλιπὼν σφέτερόν τε δόμον, σφετέρυς τε τοκῆας,
Ωχετο τιμήσων ἀλιτήμενον Εὐρυσθῆα,
Σχέτλιος· ἦ πυ πολλὰ μετεσσυμένιζεν ὀπίσσω,
Ην ἄτην ἀλέων· ἡ δ' ὑ παλινάγρετός ἐστιν.
Αὐτὰρ ἐμοὶ δαίμων χαλεπὰς ἐπετέλλετ' ἀέθλυς.
Ω φίλος, ἀλλὰ σὺ θᾶσσον ἔχ' ἡνία φοινικόεντα
Ιππων ὠκυπόδων· μέγα γὰρ φρεσὶ θάρσος ἀέξων,
Ιθὺς ἔχειν ὁδὸν ἅρμα, καὶ ὠκυπόδων δένος ἵππων,
Μηδὲν ὑποδδείσας κτύπον Αρεος ἀνδροφόνοιο,

Ος

Suſtinuiſſet mortalis obviam ire,
Præter Herculem & præclarum Iolaum?
Illorum enim & vis magnâ, & manus invictæ
Ex humeris natæ erant una cum robuſtis membris.
Is igitur tunc aurigam allocutus eſt fortem Iolaum:
O heros Iolaë, mortalium longe cariſſime omnium
Utique in immortales beatos, qui Olympum tenent,
Deliquit Amphitryo, quoniam bene munitas ad Thebas
Abiit, relicta Tiryntho urbe bene condita, [frontes:
Poſtquam occiderat Electryonem, propter boves latas habentes
Venitque ad Creontem, & Heniochen longis ornatam veſtibus.
Qui eum exceperunt, & neceſſaria omnia præbuerunt,
Ut æquum eſt ſupplicibus, colueruntque ex animo magis.
Vivebat autem exſultabundus cum formoſa Electryonide
Conjuge ſua: moxque nos revoluto anno
Nati ſumus, neque ſtatura ſimiles corporis, neque ingenio,
Pater tuus & ego: ejus quidem mentem ſuſtulit Jupiter.
Qui relicta domoque ſua, & ſuis parentibus,
Abiit veneraturus nocentem Euryſtheum,
Infelix: certe multum ingemiſcebat poſtea,
Culpam ſuam lugens: ſed illa irrevocabilis eſt.
Mihi vero Deus difficiles imperavit labores.
O amice, ſed tu celeriter arripe habenas rutilantes
Equorum alipedum: magnamque mente fiduciam concipiens,
Recta dirige celerem currum, & alipedum robur equorum,
Nihil veritus ſtrepitum Martis hominum occiſoris,

Ος νῦν κεκλήγως ἐρεμαίνεται ἱερὸν ἄλσος
Φοίβου Ἀπόλλωνος ἑκατηβελέταο ἄνακτος.
Ἦ μὲν νῦ καὶ κρατερὸς περ ἐὼν ἀάσθη πολέμοιο.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπεν ἀμύμων Ἰόλαος·
Ἠθεῖ', ἦ μάλα δή τι πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε
Τιμᾷ σὸν κεφαλήν, ἣν ῥύσεται Ἐννοσίγαιος,
Ὃς Θήβης κρήδεμνον ἔχει, ῥύεταί τε πόλιας·
Οἷον δὴ καὶ τόνδε βροτὸν κρατερόν τε μέγαν τε
Σὰς ἐς χεῖρας ἄγουσιν, ἵνα κλέος ἐσθλὸν ἄρηαι.
Ἀλλά γε, δύσεο τάχα τεύχεα θοῦρα τάχιστα
Δίφρου ἐμπελάσαντες, Ἀρηός θ' ἡμέτερόν τε,
Μαρνώμεσθ· ἐπεὶ οὔτι ἀτάρβητον Διὸς υἱόν,
Οὐδ' Ἰφικλείδην δεισίξεις· ἀλλά μιν οἵω
Φαίδιμος δύο παῖδας ἀμύμονος Ἀλκείδαο,
Οἳ δή σφι ἕδον εἶσι, λιλαιόμενοι πολέμοιο
Φυλόπιδα ῥήσειν· τά σφιν πολὺ φίλτερα θοίνης.
Ὡς φάτο. Μείδησεν δὲ βίη Ἡρακληείη,
Θυμῷ γηθήσας· μάλα γὰρ νύ οἱ ἄρμενα εἶπεν.
Καί μιν ἀμειβόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
Ἦρως ὦ Ἰόλαε, διοτρεφές, ὀκέπι τηλῦ
Γενεὴν τηλεῖα. Σὺ δ', ὡς πάρος ἦσθα δαΐφρων,
Ὡς καὶ νῦν μέγαν ἵππον Ἀρείονα κυδιοχάρμην
Πάντη ἀναστρωφᾶν, καὶ ἀρηγέμεν ὥς κε δυνῆαι.
Ὡς εἰπὼν, κνημῖδας ὀρειχάλκοιο φαεινῦ,
Ἡφαίστου κλυτὰ δῶρα, περὶ κνήμῃσιν ἔθηκε.
Δεύτερον αὖ θώρηκα περὶ στήθεσσιν ἔδυνε

Κα-

Qui nunc cum clangore circumquaque furit per ſacrum nemus
Phœbi Apollinis longe jaculantis Regis.
Enimvero, validus licet ſit, tamen exſaturabitur bello.
Hunc contra allocutus eſt egregius Iolaïs:
O venerande, certe valde pater hominum atque Deorum
Honorat caput tuum, & taurinus Neptunus,
Qui Thebarum mœnia tenet, & tuetur civitatem:
Sicut ſane & hunc mortalem validumque magnumque
Tuas in manus adducunt, ut gloriam magnam auferas.
Sed age, induere arma mavortia, ut quam celerrime
Currus inter ſe committentes, Martis & noſtrum,
Decertemus: quoniam neque intrepidum Jovis filium,
Neque Iphiclidem perterrebit: ſed ipſum puto
Mox fugiturum duos filios inculpati Alcidæ,
Qui prope adſunt, cupientes bello
Prælium conſerere: quæ res ipſis multo gratior quam epulæ.
Sic ait. Arriſit autem fortis Hercules,
Animo oblectatus: admodum enim illi grata dixerat:
Atque eum, reſpondens, verbis volucribus allocutus eſt:
O heros Iolaë, Jovis alumne, non procul etiam hinc
Pugna aſpera. Tu vero, quemadmodum antea fuiſti bellicoſus,
Ita & nunc magnum equum Arionem nigricantibus ſetis obſitum
Quoquoverſum converte, & auxiliare pro eo ac poteris.
Sic locutus, ocreas ex Orichalco ſplendido,
Vulcani inclyta dona, tibiis induxit.
Mox & thoracem pectori induit

Pulcrum,

Καλὸν, χρύσειον, πολυδαίδαλον· ὃν ῥ' οἱ ἔδωκε
Παλλὰς Ἀθηναίη κύδρη Διὸς, ὀππότ' ἔμελλε
Τὸ πρῶτον σὺν ὄπλοισι δαΐφρονα δῖον Ἄρηα
Θήσασθ' ἀμφ' ὤμοισιν ἀρῆς ἀλκτῆρα σίδηρον
Δεινὸς ἀνήρ· κοίλῳ ὑπὸ στήθεσσι φαρέτρην
Καββάλετ' ὀξόπτην· πολλοὶ δ' ἔντοσθεν ὀϊστοὶ
Ριγηλοὶ, θανάτοιο λαθιφθόγγοιο δοτῆρες.
Πρόσθεν μὲν θάνατόν τ' εἶχον, καὶ δάκρυσι μῦρον·
Μέσσοι δ' ὀξεῖαι, πρεσμήκεες· αὐτὰρ ὄπισθεν
Μορφνοῖο φλεγύας καλυπτόμενοι πτερύγεσσιν
Ἡ ς. Ὁ δ' ὄβριμον ἔγχος ἀκαχμένον εἵλετο χαλκῷ·
Κρατὶ δ' ἐπ' ἰφθίμῳ κυνέην εὐτυκτον ἔθηκε,
Δαιδαλέην, ἀδάμαντος, ὑπὸ κροτάφοις ἀραρυῖαν,
Ἣ τ' εἴρυτο κάρη Ἡρακλῆος θείοιο.
ΧΕΡΣΙ γε μὲν σάκος εἷλε παναίολον· οὐδέ τις αὐτὸ
Οὔτ' ἔρρηξε βαλὼν, οὔτ' ἔθλασε, θαῦμα ἰδέσθαι.
Πᾶν μὲν γὰρ κύκλῳ πετάνῳ, λευκῷ τ' ἐλέφαντι,
Ἠλέκτρῳ θ' ὑπολαμπὲς ἔην, χρυσῷ τε φαεινῷ
Λαμπόμενον· κυάνου δὲ διὰ πτύχες ἠλήλατο.
Ἐν μέσσῳ δὲ δράκοντος ἔην φόβος, ὄμματα δαπτεὸς,
Ἐμπαλιν ὀσσοισιν πυρὶ λαμπομένοισι δεδορκώς.
Τῷ καὶ ὀδόντων μὲν πλῆτο στόμα λευκὰ τεόντων,
Δεινῶν, ἀπλήτων. Ἐπὶ δὲ βλοσυρῶπις Ἐνυὼ
Δεινὴ Ἔρις πεπότητο, κορύσσασα κλόνον ἀνδρῶν,
Σχετλίη, ἥ ῥα νόον τε καὶ ἐκ φρένας εἵλετο φωτῶν
Οἵτινες ἀντιβίην πόλεμον Διὸς υἷι φέρησιν.

Τῶν

Pulcrum, aureum, variegatum: quem ipſi dederat
Pallas Minerva filia Jovis, tunc cum erat
Primum luctuoſa aggreſſurus certamina.
Poſuit autem circa humeros malorum depulſorem ferrum
Fortis vir: cavam autem circa pectora pharetram
Rejecit in tergum: in hac multæ erant ſagittæ
Horrendæ, mortis vocem eripientis datrices. [crymis madebant:
Hæ ab anteriori quidem parte mortem habebant præfixam, & la-
Mediæ autem politæ erant, longæ: ſed à tergo
Nigræ aquilæ contectæ alis
Erant. Ille autem validam haſtam præfixam ære corripuit:
Capiti vero ingenti galeam fabrefactam impoſuit,
Variegatam, ferream, temporibus adaptatam,
Quæ muniebat caput Herculis divini.

A T manibus clypeum accepit valde varium: eum neque quiſquam
Perrupiſſet jaciendo, neque comminuiſſet, mirum viſu.
Nam totus quidem circumquaque gypſo, candidoque ebore,
Et electro lucidus erat, auroque fulgido
Splendens: cæruleæ vero laminæ erant ductæ.
In medio autem draconis erat terror, haudquaquam effabilis,
Retro oculis igne lucentibus tuens.
Cujus & dentibus quidem repletum erat os candicantibus,
Sævis, inacceſſis. Supra terribilem autem frontem
Sæva contentio volitabat, accendens pugnas hominum,
Tetra, quæ & mentem eximebat & præcordia viris
Quicumque bellum adverſus Jovis filium gererent.

Quorum

Τῶν καὶ ψυχαὶ μὲ χθόνα δυσόσ' ἀϊδῆος εἴσω
Αὐτῶν· ὀξέα δέ σφι, φόβος ἐπὶ ῥινοῖο σαπείσης,
Σειρὸς ἀζαλέοιο, κελαινῇ πύθῃ ἀίῃ.
Ἐν ᾗ φοβοῖωξίς τε παλίωξίς τε τέτυκτο.
Ἐν δ' ὅμαδός τε, φόβος τ', ἀνδροκτασίη τ' ἐδεδήει. 155
Ἐν δ' ἔρις, ἐν ᾗ κυδοιμὸς ἐθυίεον· ἐν δ' ὀλοὴ κὴρ,
Ἄλλον ζωὸν ἔχουσα νεούτατον, ἄλλον ἄουτον,
Ἄλλον τεθνειῶτα, κατ' μόθον ἕλκε ποδοῖιν.
Εἷμα δ' ἔχ' ἀμφ' ὤμοισι δαφοίνεον αἵματι φωτῶν,
Δεινὸν δεχομένη, καναχῇσί τε βεβεήκει. 160
Ἐν δ' ἀφίων κεφαλαὶ δεινῶν ἔσ᾽ ὅπα φατειῶν
Δώδεκα· ταὶ φοβέεσκον ὅπα χθονὶ φῦλ' ἀνθρώπων,
Οἵτινες ἀντιβίλωσι πόλεμον Διὸς υἷι φέρωσιν.
Τῶν καὶ ὀδόντων μὲ καναχὴ πέλεν, οὔτε μάχοιτο
Ἀμφιτρυωνιάδης· τὰ δ' δαίετο θωΰτὰ ἔργα. 165
Σπίγματα δ' ὡς ἐπέφαντο ἰδεῖν δεινοῖσι δρηκῶσι,
Κυάνεα κατ' νῶτα, μελάνθησ᾽ ὑπὸ γλῶσσα.
Ἐν δ' συῶν ἀγέλαι χλώνων ἔσ᾽, ἠδὲ λεόντων
Ἐς σφέας δεχομένων, κοτεόντων τ' ἰεμένων τε,
Τῶν καὶ ὁμιλησὸν σίχες ἴσ᾽· οὐδέ νυ τῶνγε 170
Οὐδέτερθι τρεέτην· φείσασθον γε μὲ αὐχένας ἄμφω.
Ἦδη γάρ σφιν ἔκειτο μέγας λῖς, ἀμφὶ δ' κάπροι
Δοιοὶ, ἀπηνέμενοι ψυχὰς, κατ' δέ σφι κελαινὸν
Αἷμ' ἀπελέκεσ' ἔραζ'. Οἱ δ', αὐχένας ὀξειπόντες,
Κείατο τεθνηῶτες ὑπὸ βλωσυροῖσι λέουσι. 175
Τοὶ δ' ἔπι μᾶλλον ἐγειρέσθην, κοτέοντε μάχεσθ',

Ἀμ-

Quorum & animæ quidem ſub terram eunt ad Orcum intro
Ipſorum: oſſa autem eorum, pelle circum putrefacta,
Sole à torrido, in nigra putreſcunt terra.
In eo autem & propulſatio & vice verſa perſecutio factæ erant.
In eo tumultus, terror, & homicidium ardebant.
In eo contentio quoque, & turba furebant: in eo pernicioſa Parca,
Vivum alium tenens recens vulneratum, alium autem illæſum,
Alium mortuum, per pugnam trahebat pedibus. [rum
Veſtem autem habebat circum humeros cruentam ſanguine viro-
Sævum intuens, clamoribuſque vehementer ſtrepens. [effabilium.
In eo autem & ſerpentum capita ſævorum erant, haud quaquam
Duodecim; illa perterrefaciebant ſuper terram homines,
Quicumque bellum contra Jovis filium moverent.
Eorum & dentium quidem crepitus edebatur, quoties pugnabat
Amphitryoniades. Hæc autem diſtincta erant miranda opera.
Porro veluti puncta quædam apparebant ſævis draconibus,
Cærulea per terga, denigratæque erant illis maxillæ.
In eo autem & ſuum greges agreſtium erant, atque leonum
Mutuo ſeſe adſpicientium, iraſcentiumque & ruentium,
Quorum etiam turmatim ordines incedebant; neque vero hi,
Neque illi alteros timebant; horrebant attamen colla utrorumque.
Jam enim ipſis jacebat magnus leo, circum autem apri
Duo, ſpoliati vita, deorſumque illis niger
Cruor deſtillabat in terram. Ipſi autem, cervicibus dejectis,
Jacebant mortui ſub terribilibus leonibus.
At illi magis etiam excitabantur, incenſi ad pugnandum,

Αμφότεροι, χλῃναί τε σύες, χαροποί τε λέοντες.
Εν δ' ἰῇ ὑσμίνη Λαπιθάων αἰχμητάων,
Καινέα τ' ἀμφὶ ἄνακτα, Δρύαντά τε, Πειρίθοόν τε,
Οπλέα τ', Εξάδιόν τε, Φάλερόν τε, Πρόλοχόν τε,
Μόψον τ' Αμπυκίδην, Τιταρήσιον, ὄζον Αρηος,
Θησέα τ' Αἰγείδην, ὑπείκελον ἀθανάτοισιν,
Αργύρεοι, χρύσεια φορὲ χροὶ τεύχε' ἔχοντες.
Κένταυροι δ' ἑτέρωθεν ἐνώτιοι ἠγερέθοντο,
Αμφὶ μέγαν Πετραῖον, ἰδ' Ασβολον οἰωνιστήν,
Αρκτον θ', Οὐρειόν τε, μελαγχαίτην τε Μίμαντα,
Καὶ δύο Πολυκοίδας, Πρασσιδέά τε, Δρύαλόν τε,
Αργύρεοι, χρυσέας ἐλάτας ἐν χερσὶν ἔχοντες.
Καί τε σταφίκτην, ὡσεὶ ζωοί πῃ ἐόντες,
Εγχεσιν ἠδ' ἐλάτῃς αὐτοχόδον ὠρεγνῶντο.
Εν δ' Αρεος βλοσυροῖο ποδώκεες ἔστασαν ἵπποι
Χρύσεοι· ἐν ᾗ καὶ αὐτὸς ἐναρφόρος ἥλιος Αρης
Αἰχμὴν ἐν χείρεσιν ἔχων, πτυλέεσσι κελεύων,
Αἵματι φοινιχόεις, ὡσεὶ ζωὸς ἐναίζων,
Δίφρῳ ἐμβεβαώς· πρὸ δ' ἦν Δειμός τε Φόβος τε
Εστασαν, ἱέμενοι πόλεμον καταδύμεναι ἀνδρῶν.
Εν δ' Διὸς θυγάτηρ Αγελείη Τριτογένεια,
Τὴν ἰκέλη, ὡσεί τε μάχην ἐθέλουσα κορύσσειν,
Εγχος ἔχους' ἐν χερσὶ, χρυσείην τε πτυφάλειαν,
Αἰγίδα τ' ἀμφ' ὤμοις· ὑπὸ δ' ὤχετο φύλοπιν αἰνὴν.
Εν δ' ἰῇ ἀθανάτων ἱερὸς χορός· ἐν δ' ἄρα μέσῳ
Ιμερόεν κιθάριζεν Λητὼς καὶ Διὸς υἱὸς

Χρυ-

Utrique, agreſteſque ſues, truceſque leones.
In eo autem erat & pugna Lapitharum bellatorum,
Cæneus Rex, Dryaſque, Pirithouſque,
Hopleuſque, Exadiuſque, Phaleruſque, Prolochuſque,
Mopſuſque Ampycides, Titareſius, filius Martis,
Theſeuſque Ægides, ſimilis immortalibus:
Argentei, aurea circum corpus arma habentes.
Centauri autem ex altera parte contra hos congregabantur,
Magnus Petræus, atque Asbolus augur,
Arctuſque, Huriuſque, nigerque pilis Mimas,
Et duo Peucidæ, Perimedes, Dryaluſque,
Argentei, aureas abietes in manibus habentes.
Atque impetum pariter faciebant, perinde ac ſi vivi eſſent,
Lanceiſque atque abietibus cominus certabant.
Inter hæc autem Martis terribilis alipedes ſtabant equi
Aurei, & ibidem ipſe quoque ſpoliator pernicioſus Mars,
Mucronem in manibus habens, milites exhortans,
Sanguine cruentus, veluti qui vivos ſpoliaret,
Currui inſiſtens: juxta autem Pavorque Metuſque
Stabant, geſtientes bellum ſubire virorum.
Ibidem autem & Jovis filia Agelea Tritogenia,
Ei ſimilis, quaſi quæ pugnam vellet accendere,
Haſtam habens in manibus, aureamque galeam,
Ægidemque circum humeros: gradiebatur autem in prælium ſævum.
At erat in eo clypeo & immortalium chorus, in cujus medio
Dulce perſonabat Latonæ & Jovis filius

Χρυσείη φόρμιγξ· θεῶν δ' ἔδος ἄγνυτ' Ολυμπος.
Εν δ' ἀγορὴ, τῇσὶ δ' ὅλβος ἀπείριτος ἐσεφάνωτο,
Αθανάτων. Εν ἀγῶνι θεαὶ δ' ἐξῆρχον ἀοιδῆς
Μοῦσαι Πιερίδες, λιγὺ μελπομέναις ἐικυῖαι.
Εν δ' ἢ λιμένι εὔορμος ἁμαμμακέτοιο θαλάσσης
Κυκλοτερὴς ἐτέτυκτο πανέφθῳ χαλκοτέρηι,
Κλυζομένῳ ἴκελος· πολλοί γε μὲν ἀμμέσον αὐτῷ
Δελφῖνες τῇ καὶ τῇ ἐθέλοντες ἰχθυάοντες,
Νηχομένοις ἴκελοι· δοιοὶ δ' ἀμφυσιόωντες
Αργύρεοι δελφῖνες ἐθοίνων ἔλλοπας ἰχθῦς.
Τῶν ἐπὸ χάλκειοι τρέον ἰχθύες· αὐτὰρ ἐπ' ἀκταῖς
Ησο ἀνὴρ ἁλιεὺς δεδοκημένῳ· εἶχε δὲ χερσὶν
Ιχθύσιν ἀμφίβληστρον, ἀποῤῥίψοντι ἐοικώς.
Εν δ' ἐνὶ ἠϋκόμῳ Δαναὴς τέκος ἱππόται Περσεὺς,
Οὔτ' ἐρ' ὀπιφαύων σάκεος ποσὶν, οὔθ' ἑκὰς αὐτοῦ·
Θαῦμα μέγα φρεσσαθ'· ἐπεὶ ἀθρόα ἐσήλυτο.
Τὼς γὰρ μὲν παλάμηις τεῦξε κλυτὸς Αμφιγυήεις
Χρύσεον· ἀμφὶ δὲ ποσσὶν ἔχε πτερόεντα πέδιλα.
Ωμοισιν δέ μιν ἀμφὶ μελάνδετον ἆορ ἔκειτο
Χάλκεον ἐκ τελαμῶνος· ὁ δ' ὥς τε νόημ' ἐποτᾶτο.
Πᾶν δ' μετάφρενον εἶχε χάρη δεινοῖο πελώρου
Γοργοῦς· ἀμφὶ δέ μιν κίβισις θέε, θαῦμα ἰδέσθαι,
Αργυρέη, θύσανοι δὲ κατηωρεῦντο φαεινοὶ
Χρύσειοι· δεινὴ δὲ περὶ κροτάφοισιν ἄνακτος
Κεῖτ' Αϊδος κυνέη, νυκτὸς ζόφον αἰνὸν ἔχουσα.
Αὐτὸς δὲ ποσσὶν καὶ ἐρρίγοντι ἐοικὼς

Περ-

Aurea cithara: Deorum autem ſedes frangebatur Olympus.
Ibi & cœtus, circum vero ſplendor immenſus fuſus erat,
Immortalium. In certamine Deæ autem incipiebant cantum
Muſæ Pierides, ſuave canentibus ſimiles.
In eo autem & portus appulſu facilis immenſi maris,
Rotundus factus erat puriſſimo è ſtanno,
Inundanti ſimilis: multi vero per medium ipſius
Delphines hac atque illac ferebantur piſcibus inhiantes,
Natantibus ſimiles: Duo autem ſurſum efflantes,
Argentei delphines, depaſcebant mutos piſces.
Sub his ærei trepidabant piſces; ſed in ripis
Sedebat vir piſcator obſervans; habebat autem manibus
Piſcium rete, projecturo ſimilis.
In eo autem & pulcricomæ Danaës filius eques Perſeus,
Neque quidem contingens clypeum pedibus, neque longe ſeparatus
Miraculum magnum dictu! quoniam nuſquam nitebatur. [ab illo:
Ita enim illum manibus fecerat inclytus Vulcanus
Aureum, circum pedes autem habebat alata talaria.
Ex humeris autem circa eum nigro capulo enſis pendebat
Æreus de loro: ipſe autem velut cogitatio volabat.
Totum autem tergum ejus tenebat caput ſævi monſtri
Gorgonis: ipſum autem pera complectebatur, mirum viſu,
Argentea, fimbriæque dependebant lucidæ
Aureæ: ſæva autem circum tempora Regis
Poſita erat Orci galea, noctis caliginem gravem habens.
Ipſe autem fugienti & formidanti ſimilis

Perſeus

Περσεὺς Δαναΐδης ἐπταίνετο· ταὶ δ' μετ' αὐτὸν
Γοργόνες ἄπλητοί τε κὴ ὐ φαταὶ ἐρρώοντο,
Ἰέμβυαι μαπέειν· ὅτι δ' χλωρᾶ ἀδάμαντι
Βαινυσέων ἰάχεσκε σάκι μεγάλῳ ὀρυμαγδῷ.
Ὀξέα κὴ λιγέως· ὅτι δ' ζώνηισι δεδέκοντε
Δοιὼ ἀπηωρεῦντ', ὅπκωρτώοντε χάλκεια.
Λίχμαζον δ' ἄρα τώγε· μυρί δ' ἐχάρασσον ὀδόντας,
Ἄγρια δερκομένω· ὅτι δ' δεινοῖσι καρηίοις
Γοργείοις ἐδονεῖτο μέγας φόβι· οἱ δ' ὑπὲρ αὐτέων
Ἀνδρες ἐμαρνάσθην, πολεμήϊα τεύχε' ἔχοντες.
Τοὶ μὲν ὑπὸ σφετέρης πόλιι, σφετέρων τε τοκήων
Λοιγὸν ἀμυνόντες· τοὶ δ' ἐπεκθέειν μεμαῶτες.
Πολλοὶ μὲν κέατο, πλέονες δ' ἔπι δῆριν ἔχοντες
Μάρναντ'· αἱ δ' γυναῖκες ἐϋδμήτων ὑπὲ πύργων
Χάλκεον ἀχὺ βόων, κὴ δ' ἐδρύπτοντο παρειάς,
Ζωῆσιν ἴκελαι, ἔργα κλυτῆ Ἡφαίστοιο.
Ἀνδρες δ' οἱ πρεσβῆες ἔσαν, γῆράς τε μέμαρπεν,
Ἀθρόοι ἔκτοσθεν πυλέων ἔσαν, ἀὴν δ' θεοῖσι
Χεῖρας ἔχον μακάρεσσι, θεοὶ σφετέρῃσι τέκεσσι
Δειδιότες· τοὶ δ' αὖτε μάχῃ ἔχον, αἱ δ' μετ' αὐτὰς
Κῆρες κυάνεαι, λυκηὰς ἀραβεῦσαι ὀδόντας,
Δεινωποὶ, βλοσυρώ τε, δαφοινοί τ', ἄπλητοί τε
Δῆριν ἔχον θοὶ πιπτόντων· πᾶσαι δ' ἄρ' ἵεντο
Αἷμα μέλαν πιέειν· ὃν δ' θρῶτον μεμάποιεν
Κείμενον ἢ πίπτοντα νεάτατον, ἀμφὶ μὲν ὤμῳ
Βάλλ' ὄνυχας μεγάλας· ψυχὴ δ' ἀϊδόσ δε κατῆιεν

Ταρτα-

Perſeus Danaides currebat: poſt ipſum vero
Gorgones inacceſſæ & ineffabiles ruebant,
Cupientes eum apprehendere: in pallido autem chalybe
Euntium reſonabat clypeus magno ſtrepitu
Acutum & tinnulum: In zonis autem dracones
Duo dependebant, incurvantes capita.
Lambebant autem illi, iraque acuebant dentes,
Crudele tuentes: ſupra ſæva autem capita
Gorgonum agitabatur magnus terror, ac ſupra ipſas
Viri pugnabant, bellica arma habentes.
Hi quidem à ſua civitate, ſuiſque parentibus,
Peſtem depellentes: illi autem depopulari ſtudentes.
Ac multi quidem jacebant, plures autem etiam pugnam cientes
Dimicabant: mulieres autem in bene conſtructis turribus
Vehementer acute clamabant, lacerabanturque genas,
Vivis ſimiles, opera inclyti Vulcani.
Viri autem qui ſeniores erant, & ad ſenectutem pervenerant,
Conferti extra portas ibant, ſurſumque Diis
Manus tendebant beatis, pro ſuis liberis
Metuentes: illi vero contra pugnam conſerebant, poſt ipſos autem
Parcæ nigræ candidis crepantes dentibus,
Torvæ, terribileſque, cruentæque, & inacceſſæ
Dimicabant de iis, qui cadebant: omnes enim cupiebant
Cruorem nigrum bibere: & quem primum forte ceperant
Jacentem vel cadentem recens ſaucium, ei quidem
Injiciebant ungues magnos: animaque ad Orcum deſcendebat,

Tartarum

Τάρταρον ἐς κνυόεντ'. Αἱ ὃ φρένας εὖτ' ἀρέσαντο
Αἵματος ἀνδρομέης, τ' ἧ ῥίπτασκον ὀπίσω,
Αψ δ' ὅμαδον καὶ μῶλον ἐθυνέον αὖτις ἰοῦσαι.
Κλωθὼ καὶ Λάχεσις σφιν ἐφέσαν· ἡ μὲν ὑφήνων,
Ατροπος, οὔπι πέλεν μεγάλη θεὸς, ἀλλὰ καὶ ἔμπης
Τῶν γε μὲν ἄλλάων πρεσφερὴς τ' ἦεν, πρεσβυτάτη τε.
Πᾶσαι δ' ἀμφ' ἐνὶ φωτὶ μάχην δεδμεῖαν ἔθεντο·
Δειναὶ δ' ἐς ἀλλήλας δέμας ὄμμασι θυμήναντο·
Εν δ' ὄνυχας χεῖράς τε θεμείας ἰσώσαντο.
Παὶρ δ' Αχλὺς εἰσήκε θοπομπὸς ἐρεμνή τε καὶ αἰνὴ,
Χλωρὴ, αὐσταλέη, λιμῷ καταπεπληγυῖα,
Γυνοπαχής· μακροὶ δ' ὄνυχες χείρεσσιν ἐπῆσαν.
Τῆς ἐκ μὲν ῥινῶν μύξαι ῥέον, ἐκ δ' ὀδόντων
Αἷμ' ἀπελείβετ' ἔραζε. Η δ' ἄπλητον στεναχοῦσα,
Εἰσήκε, πολλὴ δ' κόνις κατενεύθεν ὤμους,
Δάκρυσι μυδαλέη. Παρὰ δ' εὔπυργος πόλις ἀνδρῶν
Χρύσειαν δέ μιν εἶχον ἐπιθυρίοις ἀραρυῖαι
Επτὰ πύλαι. Τοὶ δ' ἄνδρες ἐν ἀγλαΐαις τε χοροῖς τε
Τέρψιν ἔχον. Τοὶ μὲν γὰρ εὐστρώτοιο ἐπ' ἀπλοΐης
Ηγοντ' ἀνδρὶ γυναῖκα, πολὺς δ' ὑμέναιος ὀρώρει.
Τῆλε δ' ἀπ' αὐθομβρῶν δαιδῶν σέλας εἰλύφαζε
Χερσὶν ἐνὶ δμώων. Ταὶ δ' ἀγλαΐῃ τεθαλυῖαι
Πρόσθ' ἔκιον, τοῖσιν δ' χοροὶ παίζοντες ἕποντο.
Τοὶ μὲν ἰωαὶ λιγυρῶν συρίγγων ἴεσαν αὐδὴν
Ἐξ ἀπαλῶν στομάτων, πρὶ δὲ σφισιν ἄγνυτο ἠχώ.
Αἱ δ' ἰαὸ φορμίγγων ἄναγον χορὸν ἱμερόεντα.

Ενθεν

Tartarum in frigidum. Illæ autem præcordia poſtquam exſatiaſſent
Sanguine hominis, illum quidem abjiciebant poſt tergum;
Retro autem in tumultum & ſtragem feſtinabant iterum ire.
Clotho & Lacheſis iis adſtabant, atque paulo minor
Atropos: neque enim erat magna dea: ſed tamen
Aliis quidem præſtantiorque erat, & natu maxima.
Omnes autem circa unum virum pugnam acerbam committebant:
Sævoque modo ſeipſas mutuo adſpiciebant, oculis ſuccenſentes:
Inter ſe vero ungues manuſque audaces conſerebant.
Juxta autem & Triſtitia ſtabat miſera, & gravis,
Pallida, aridaque, fame exhauſta,
Craſſis genibus: longique ungues à manibus prominebant.
Hujus quidem ex naribus mucus manabat, ex genis autem
Cruor deſtillabat in terram. Hæc vero dentes ſtringens, ita ut accede-
Stabat, multo autem pulvere adſperſa erat circa humeros, [re non auderes,
Lacrymis madens. Juxta vero turrita urbs hominum:
Aureæ autem eam tenebant ſuperliminaribus adaptatæ
Septem portæ. Homineſque in voluptatibus & choreis
Oblectationem capiebant. Alii ſiquidem bene fabrefacto in curru
Ducebant viro uxorem, multuſque hymenæus excitabatur.
Et procul ab ardentibus facibus fulgor reſplendebat
In manibus famulorum. Mulieres vero venuſtate florentes
Præibant, quas chori ſaltantes ſequebantur.
Atque hi quidem canoris fiſtulis emittebant cantum
Ex tenero ore, circumque eos frangebatur echo.
Illæ vero ad citharam ducebant chorum amabilem.

Ενθεν δ' αὖθ' ἑτέρωθε νέοι κώμαζον ὑπ' αὐλῷ,
Τοί γε μὲ αὖ παίζοντες ὑπ' ὀρχηθμῷ καὶ ἀοιδῇ,
Τοί γε μὲ αὖ γελόωντες· ὑπ' αὐλητῆει δ' ἕκαστος
Πρόσθ' ἴκιον· πᾶσαν δὴ πόλιν θαλίαι τε χοροί τε
Αγλαΐαι τ' εἶχον. Τοὶ δ' αὖ περιπάροιθε πόληος
Νῶϊν ἵππων ἐπιβάντες ἐθεώρεον. Οἱ δ' ἀρότῆρες
Ηρειχον χθόνα δῖαν, ὑποκλάδιαι δὲ χιτῶνας
Εστάλατ'. Αὐτὰρ ἔλαι βαθὺ λήϊον· οἵγε μιν ἥμων
Αἰχμῆς ὀξείῃσι κορωνιόωντα πέπλα,
Βεβλόμενα σακέων, ὡσεὶ δημήτερος ἀκτήν.
Οἱ δ' ἄρ ἐν ἐλεδέμνοῖσι δέον, καὶ ἔπιπτον ἀλωῇ·
Οἱ δ' ἐτεύχων οἴνας, δρεπάνας ἐν χερσὶν ἔχοντες·
Οἱ δ' αὖτ' ἐς ταλάρους ἐφόρεον ὑπὸ τεγγητήρων
Λευκὰς καὶ μέλαινας βότρυας, μεγάλων ἀπὸ ὄρχων,
Βεβλομένων φύλλοισι καὶ ἀργυρέῃς ἐλίκεσσιν·
Οἱ δ' αὖτ' ἐς ταλάρους ἐφόρεον· τῶν δέ σφισιν ὄρχος
Χρύσεος ἦεν, (κλυτὰ ἔργα περίφρονος Ηφαίστοιο)
Σειόμενος φύλλοισι καὶ ἀργυρέοισι κάμαξι,
[Τῷ γε μὲ οὖν παίζονται ὑπ' αὐλητῆει ἕκαστος]
Βεβλόμενος σαφυλῇσι· μελάνθησάν γε μιν αἶδε.
Οἵγε μὲ ἐτρέπεον, τοὶ δ' ἤρυον· οἱ δ' ἐμάχοντο
Πύξ τε καὶ ἐλακάτῃ· τοὶ δ' ὠκυπόδαις ἀγῶνος ἤρων
Ανδρες ἀεθλευταί, καὶ καρχαρέοδοντε κυνέ περ,
Ιέμενοι μαπέειν, οἱ δ' ἰέμενοι ὑπαλύξαι·
Παὶ δ' αὐτοῖς ἵππῃες ἔχον πόνον, ἀμφὶ δ' ἀέθλοις
Δῆριν ἔχον καὶ μόχθον· ἐϋπλεκέων γ' ἐπὶ δίφρων

Hvio-

Inde rurſum ex alia parte juvenes comeſſabantur ad tibiam,
Alii quidem ludentes ſaltatione & cantu,
Alii vero ridentes: ſub tibicine autem ſinguli
Procedebant; totamque urbem lætitiæ, choreæque,
Voluptateſque tenebant. Alii autem rurſus extra oppidum,
Tergis equorum conſcenſis currebant. Aratores vero
Proſcindebant terram bonam, ornateque tunicas
Succinctas habebant. Sed erat magnus ager ſegetibus confitus: ubi
Mucronibus acutis incurvos culmos, [alii quidem metebant
Gravidos ſpicis, tanquam Cereris donum,
Alii autem in manipulos ligabant & projiciebant in aream:
Rurſum alii vindemiabant vites, falces in manibus habentes:
Alii vero in calathis ferebant, à vindemiatoribus acceptos
Albos & nigros racemos, magnis ex vitibus,
Gravidis foliis, & argenteis capreolis:
Alii rurſus in calathis portabant; juxtaque illos ordo vitium
Aureus erat (inclytum opus prudentis Vulcani)
Agitatus foliis, & argenteis perticis,
[Inde quidem igitur ludunt ad tibicinem unuſquiſque]
Oneratus uvis; quæ ipſæ nigræ erant.
Alii quidem calcabant in lacu, alii hauriebant; alii autem dimicabant
Pugnis, & luctando: alii vero alìpedes lepores venabantur
Viri venatores, & aſperis dentibus canes duo ante illos,
Cupientes adſequi, illi vero cupientes effugere.
Juxta eos autem & equites habebant laborem, proque præmiis
Certamen habebant & pugnam: bene contextis vero in curribus

Ηνίοχοι βεβαῶτες ἐφίεσαν ὠκέας ἵππους,
Ρυτὰ χαλαίνοντες. Τὰ δ' ὑπὲρ πρότεόντα πέτοντο
Ἅρματα κολλήεντ', ὄπὶ ὴ πλῆμναι μέγ' ἀΰτεων.
Οἱ μὲν ἀεὶ ἀΐδιον εἶχον πόνον· οὐδέ ποτέ σφιν
Νίκη ἐπηύρα, ἀλλ' ἄκριτον εἶχον ἄεθλον.
Τοῖσι δὴ καὶ τεθῦκειτο μέγας τρίπος ἐντὸς ἀγῶνος,
Κρύσειος, κλυτὰ ἔργα πρὸς Ἡφαίστοιο.
Ἀμφὶ δ' ἵππω ῥέεν Ὠκεανὸς πλήθοντι ἐοικώς,
Πᾶν δὴ συνεῖχε σάκος πολυδαίδαλον· ἐν δὴ κατ' αὐτὸν
Κύκνοι ἀερσιπόται μεγάλ' ἤπυον, οἱ ῥά γε πολλοὶ
Νῆχον ἐπ' ἄκρην ὕδωρ· παρ δ' ἰχθύες ἐκλονέοντο,
Θαῦμα ἰδεῖν καὶ Ζηνὶ βαρυκτύπῳ, ὃς ἄρα βυλὰς
Ἡφαιστος ποίησε σάκος μέγα τε σθεναρόν τε,
Ἀρσάμβῳ παλάμῃσι, τὸ μὲν Διὸς ἄλκιμος υἱὸς
Πάλλεν ὑπερκρατέως· ὄπὶ δ' ἵππεύε θόρε δίφρω,
Εἴκελος ἀστερόπῃ πατρὸς Διὸς αἰγιόχοιο,
Κῶφα βιβάς· τῷ δ' ἡνίοχος κρατερὸς Ἰόλαος
Δίφρω ἐπεμβεβαὼς ἰθυνέτο καμπύλον ἅρμα.
Ἀγχίμολον δέ σφ' ἦλθε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
Καί σφέας θαρσύνουσ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
Χαίρετε Λυγκῆος γλυκὺ τηλεκλειτοῖο,
Νῦν δὴ Ζεὺς κράτος ὔμμι δίδοῖ, μαχάρεσσιν ἀνάσσων,
Κύκνον τ' ἐξεναρεῖν, ἠδ' ὑπὸ κλυτὰ τεύχεα δῦσαι.
Ἄλλο δέ σοι τί ἔπος ἐρέω, μέγα φέρτατε λαῶν,
Εὖτ' ἂν δὴ Κύκνον γλυκερῆς αἰῶνος ἀμέρσῃς,
Τὸν μὲν ἔπειτ' αὖτις λιπέειν, ἠδ' τεύχεα τοῖο·

Αὐ-

Aurigæ ſtantes immittebant veloces equos,
Habenas laxantes. Illi autem ſubſultantes volabant
Currus compacti, rotarumque modioli valde reſonabant. [iis
Illi quidem igitur perpetuum habebant laborem; neque enim unquam
Victoria expedita erat, ſed anceps habebant certamen.
Illis autem etiam propoſitus erat magnus tripus in ſtadio,
Aureus, inclyta opera prudentis Vulcani.
Circa extremam vero oram manabat Oceanus, inundanti ſimilis,
Totum autem ambiebat clypeum variegatum: per ipſum vero
Cygni altivolantes magnum clangebant, qui illic multi
Natabant in ſumma aqua; juxta autem piſces laſciviebant,
Mirum viſu etiam Jovi gravitonanti, cujus conſiliis
Vulcanus fecit clypeum magnumque & validum,
Aptans manibus, quem quidem Jovis fortis filius
Jactabat facile: equeſtrem autem inſiliit in currum,
Similis fulguri patris Jovis, ægida tenentis,
Leviter ingrediens: huic autem auriga fortis Iolaus,
Bigis inſiſtens regebat curvum currum.
Prope autem illis advenit Dea cæſiis oculis Minerva,
Atque ipſos confirmans verbis volucribus alloquebatur:
Salvete Lyngei progenies longe inclyti,
Nunc itaque Jupiter robur vobis dat, is, qui beatis imperat,
Cygnumque interficere, & inclyta arma ejus deſpoliare.
Sed tibi aliud verbum dicam, multo fortiſſime hominum,
Poſtquam jam Cygnum dulci vita ſpoliaveris,
Illum quidem tum eodem loco relinque, & arma ejus:

Ipſe

Αὐτὸς ὃ βεβοτλοιγὸν Ἄρεα βλοσυρὸν δοκεύσας,
Ἐνθά κε γυμνωθέντα σάκους ὑπὸ δαιδαλέοιο
Ὀφθαλμοῖσιν ἴδῃς, ἔνθ' ἀτάμβητι ὀξέϊ χαλκῷ·
Ἀψ' δ' ἀναχάσασθαι, ἐπεὶ ἤ νυ τοι αἴσιμόν ἐστιν
Οὔθ' ἵππους ἐλέειν, ὅτε κλυτὰ τεύχεα τοῖο.
Ὡς εἰπὼν ἐς δίφρον ἐβήσατο δῖα θεάων,
Νίκλῃ ἀθανάτης χερσὶν καὶ κῦδος ἔχουσα
Εὐστεφάνῳ. Τότε δή ῥα διόγνητον Ἰόλαον
Σμερδαλέον θ' ἵπποισιν ἐπέκλετο· τοὶ δ' ὑπ' ὀμοκλῆς
Ῥίμφ' ἔφερον θοὸν ἅρμα, κονίοντες πεδίοιο.
Ἐν γάρ σφιν μῆνις ἦκε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
Αἰγίδ' ἀνασείσασα· περισμαίνετο δὲ γαῖα.
Τοὶ δ' ἄμυδις προφέρονθ' ἵκελοι πυρὶ ἠὲ θυέλλῃ,
Κύκνῳ θ' ἱπποδάμοι, καὶ Ἄρεος ἀκόρητον ἀϋτῆς.
Τῶν θ' ἵπποι μὲν ἔπειθ' ὑπενδυτίοι ἀλλήλοισιν
Ὀξέα χερμάδι, πρὶν δέ σφιν ἄγνυτο ἠχώ.
Τὸν πρότερον προσέειπε βίη Ἡρακληείη·
Κύκνε πέπον, τί νυ νῶϊν ὑπέσχετον ὠκέας ἵππους,
Ἀνδράσιν, οἵ τε πόνῳ καὶ ὀϊζύϊ ἴδρεις εἰμέν;
Ἀλλὰ πρὲξ ἔχε δίφρον ἐύξοον, ἠδὲ κελεύθου
Εἶκε πρὲξ ἰέναι. Τρηχῖνα δέ τοι πρελαύνω
Ἐς Κήϋκα ἄνακτα· ὁ γὰρ δυνάμῃ τε καὶ αἰδοῖ
Τρηχῖνι προβέβηκε· σὺ δ' ἂν μάλα οἶδα καὶ αὐτός·
Τῷ γὰρ ὀπυίει παῖδα Θεμιστονόῃ κυανῶπιν.
Ὦ πέπον, ἢ μὴ γάρ τοι Ἄρεος θανάτοιο τελευτὴν
Ἀρκέσῃ, εἰ δὴ νῶϊ συνοισόμεθα πολεμίζειν.

Ἠδὴ

Ipſe autem homines perimentem Martem accedentem obſervans,
Ubi nudatum clypeo variegato
Oculis videris, ibi vulnera acuto ferro:
Retroque te recipe, quoniam tibi fas non eſt
Neque equos capere, neque inclyta arma illius.
Sic locuta, in currum adſcendit præſtantiſſima Dearum,
Victoriam immortalibus manibus & gloriam tenens
Celeriter. Tunc igitur generoſus Iolaus
Horrendum equos increpuit: illi autem à comminatione
Celeriter ferebant celerem currum, pulverem cientes per campum.
Nam iis animum addiderat Dea cæſiis oculis Minerva,
Ægide concuſſa: ingemiſcebat autem circumquaque tellus.
Illi autem pariter procedebant ſimiles igni, ſive procellæ,
Cygnus equum domitor, & Mars inſatiabilis belli.
Horum equi deinde obviam ſibi mutuo facti
Acutum hinnivere, circaque eos reſonabat echo.
Atque hunc prior alloquebatur Hercules:
Cygne ignave, cur nobis immittitis veloces equos,
Viris, qui laborem & ærumnam experti ſumus?
In diverſum age currum bene politum, atque è via
Cede prætergrediendo. Trachinem enim tendo
Ad Ceycem regem: nam ille potentia pariter & reverentia
Trachinis imperium tenet: Tu vero ſatis hoc ſcis etiam ipſe:
Ejus enim connubio habes filiam Themiſtonoën nigros oculos haben-
O ignave, non enim tibi neque Mars mortis exitium [tem.
Prohibuerit, ſi nos inter nos congrediamur ad pugnandum.

Jam

Ἠδὴ μὲν τέ ἑ φημὶ καὶ ἄλλοτε πειρηθῆναι
Ἔγχει ἠμετέρῳ, ὅθ' ὑπὲρ Πύλου ἠμαθόεντος
Ἀντίος ἔσχ' ἐμεῖο, μάχης ἄμοτον μνησαίνων.
Τεὶς μὲν ἐμῷ ὑπὸ δουρὶ τυπεὶς ἠρείσατο γαίῃ,
Οὐταμένου σάκεος· τὸ δὲ τέτρατον, ἦλασα μηρὸν,
Πρυτὶ μάλ' ἀσπίδων, ἀφὰρ δ' μέγα σάκος ἄρσεν·
Ῥεῖωνὶς δ' ἐν κονίῃσι χαμαὶ πέσεν ἔγχεϊ ὁρμῇ.
Ἐνθά κε δὴ λωβητὸς ἐν ἀθανάτοισιν ἐτύχθη,
Χερσὶν ὑφ' ἡμετέρῃσι λιπὼν ἔναρα βεβρότεντα.
Ὡς ἔφατ'· ἀδ' ἄρα Κύκνος ἐυμμελίης ἐμνοίνα
Τῷ ὑπειθόμνος ἐχέμνε ἐρυσάρματας ἵππους.
Δὴ τότ' ἀπ' ὀπλεκέων δίφρων θόρον αὖψ' ἐπὶ γαῖαν
Παῖς τε Διὸς μεγάλου, καὶ Ἐνυαλίοιο ἄνακτος.
Ἡνίοχοι δ' ἔμπλην ἔλασξ καλλίτριχας ἵππους·
Τῶν δ' ὑποσευομένων καναχίζε ποτ' ὀρεῖα χθών.
Ὡς δ' ὅτ' ἀφ' ὑψηλῆς κορυφῆς ὄρεος μεγάλοιο
Πέτρας ἀποθρώσκωσιν, ἐπ' ἀλλήλαις ἢ πέσωσι,
Πολλαὶ μὲν δρυὸς ὑψικόμοι, πολλαὶ δέ τε πεύκαι,
Αἰγειροί τε τανύῤῥιζοι ῥήγνυνται ὑπ' αὐτῶν
Ῥίμφα κυλινδομένων, εἶως πεδίον δ' ἀφίκωνται.
Ὡς οἱ ἐπ' ἀλλήλοισι πέσον μέγα κεκλήγοντες.
Πᾶσα δὲ Μυρμιδόνων τε πόλις, κλειτή τ' Ἰαωλκὸς,
Ἀρνη τ', ἠδ' Ἐλίκη, Ἀυθειά τε ποιήεσσα,
Φωνῇ ὑπ' ἀμφοτέρων μεγάλ' ἴαχον. Οἱ δ' ἀλαλητῷ
Θεσπεσίῳ σύνιξ. Μέγα δ' ἔκτυπε μητέτα Ζεύς,
Καὶδ' δ' ἄρ' ἀπ' ὀφρανόθεν ψιάδας βάλεν αἱματόεσσας,

Σῆμα

Jam ipſum quidem aio ante quoque aliquoties periculum feciſſe
Haſtæ noſtræ, quando pro Pylo arenoſa
Adverſus ſtetit mihi pugnam inſatiabiliter optans.
Ter ſiquidem mea haſta percuſſus ſuſtinuit ſe terra,
Vulnerato clypeo: quarto autem, tranſadegi femur ejus,
Omnibus viribus incumbens magnumque illius clypeum perforavi:
Pronus autem in pulveribus humi proſtratus cecidit haſtæ impetu.
Ubi etiam ignominia affectus inter immortales fuit,
Manibus ſub noſtris relictis ſpoliis cruentis.
Sic dixit: at Cygnus bellicoſus haudquaquam volebat
Huic obtemperans retinere trahentes currum equos.
At tunc a bene compacto curru deſilierunt celeriter in terram,
Et Jovis filius magni, & Enyalii regis.
Aurigæ autem propius egerunt pulcricomos equos:
Illis autem irruentibus ſonitu pedum concitata eſt lata terra.
Ut autem ab alto vertice montis magni
Rupes deſiliunt, aliæ ſuper alias cadentes:
Multæque quercus alticomæ, multæ item piceæ,
Populique radices altas habentes franguntur ab illis
Celeriter delabentibus, donec in campum perveniant:
Ita & illi in ſe mutuo ruebant, cum magno clangore.
Tota autem Myrmidonum civitas, celebriſque Iaolcus,
Arneque, & Helice, & Anthea herboſa,
Voce utriuſque valde reſonabant. Illi autem cum clamore
Mirando congreſſi ſunt. Valde autem intonuit prudens Jupiter,
Et à cœlo guttas dimiſit ſanguinolentas,

Σῆμα τιθεὶς πολέμοιο ἑῷ μεγαθαρσέϊ παιδί.
Οἷος δ' ἐν βήσσῃς ὄρεος χαλεπὸς συοδίδαξ
Κάπρος χαυλιόδων φερτέϊ θυμῷ μαχέσαιτο
Ἀνδράσι θηρευτῆς, θήγῃ δέ τε λοξὸν ὀδόντα
Δοχμωθεὶς, ἀφρὸς δ' ὑπὲρ στόμα μασιόωντι
Λείβεται, ἐστὲ δέ οἱ πυρὶ λαμπετόωντι ἐίκτην,
Ὀρθὰς δ' ἐν λοφιῇ φέρετ' τείχεα, ἀμφί τε δειρὴ
Τῷ ἴκελος Διὸς υἱὸς ἀφ' ἱππείῃσι θύρῃσι.
Ἡμος δ' χλοερῷ κυδιόωσος ἠχέτα τέτλιξ
Ὀζῳ ἐφεζόμενος θέρος ἀνθρώποισιν ἀείδειν
Ἀρχεται, ᾧ τε πόσις κὴ βρῶσις θῆλυς ἔέργει,
Καί τε πανημέριός τε καὶ ἠῶθεν χέλυν αὐδῇ
Ἰδὲ ἐν αἰνοτάτῳ, ὁπότε χρόα Σείριος ἅζει·
Ἡμος δὴ χέρσοισι θαμὰ γλωχῖνες τελέθουσι,
Τύς τε θέρος ἀπείρυσιν, ὅτ' ἄμφαλοι ἀϊόλλονται,
Οἷα Διώνυσος δῶκ' ἀνθρώποισι χάρμα κὴ ἄχθος·
Τλὼ ὦρλω μάρναντο, πολὺς δ' ὀρυμαγδὸς ὀρώρει.
Ὡς δ' λέοντε δύω ἀμφὶ κταμένῃς ἐλάφοιο
Ἀλλήλοις χοτέοντε δύπτ' σφέας ὀρμήσωσι,
Δεινὴ δέ σφ' ἰαχὴ, ἄρρηκτός τ' ἅμα γίνετ' ὀδόντων·
Οἱ δ' ὥς τ' αἰγυπιοὶ γαμψώνυχες, ἀγκυλοχεῖλαι,
Πέτρῃ ἐφ' ὑψηλῇ μεγάλα κλάζοντε μαχέσθην
Αἰγὸς ὀρεσσινόμου ἢ ἀγροτέρης ἐλάφοιο
Πίονα, λεύσαντε βαλὼν αἰζηὸς ἀνὴρ
Ἰῷ ἀπὸ νευρῆς, αὐτὰρ δ' ἀπαλάπαξε θάλασσα
Χώρου ἀϊδρείῃ ἑῶν· οἱ δ' ὑπερμενέως ἐνόησε,

Εσυ-

Signum id ponens bello ſuo multum confidenti filio.
Qualis autem in vallibus montis ſævus adſpectu
Aper dentes habens exſertos fertur impetu ad pugnandum
Cum viris venatoribus, acuitque candidum dentem
Incurvatus, ſpuma autem circa os mandenti
Deſtillat, oculique ei igni ſplendenti ſimiles ſunt,
Erectis autem in dorſo horret ſetis, circaque collum:
Tali ſimilis Jovis filius ab equeſtri deſiliit curru.
Quando autem viridi nigricans alis ſonora cicada
Ramo inſidens æſtatem hominibus canere
Incipit, cujus & potus & cibus herbas vegetans ros eſt,
Atque per totum diem, & mane fundit vocem
Æſtu in graviſſimo, quando corpus Sirius exſiccat:
Quando & milio ariſtæ naſcuntur,
Quod æſtate ſeminant, cum uvæ acerbæ colorem mutant,
Qualia Bacchus dedit hominibus in lætitiam & laborem;
Eâ tempeſtate pugnabant, magnus autem tumultus excitabatur.
Ut vero leones duo pro occiſo cervo
Sibi mutuo irati in ſe ipſos impetum faciunt,
Sævuſque inter ipſos rugitus, ſtrepituſque exoritur dentium;
Atque ut vultures incurvis unguibus, repandis roſtris,
Rupe in excelſa magno clangore dimicant,
Capræ montivagæ gratia aut feræ cervæ
Pinguis, quam interfecit jaculando juvenis vir,
Sagitta è nervo emiſſa, ille autem aberrarit alibi
Loci ignarus: at illi celeriter animadverterunt,

Εσυμθώσ δέ οι αμφι μάχλω δειμεϊαν έθεντο·
Ως οι κεκληγότες επ' αλλήλοισιν όρουσ.
Ενθ' ήτοι Κύκνος μ' υαθμενέος Διος υίον
Κτεινέμθαι μεμαώς, σάκεϊ έμβαλε χάλκεον έγχος,
Ουδ' έρρηξεν χαλκόν· έρυτο ϑ δώρα θεοῖο.
Αμφιτρυωνιάδης ϑ βίη Ηρακληείη
Μεσηγύς κόρυθός τε κ) ασπίδος έγχει μακρῷ
Αυχένα γυμνωθέντα ϑοώς υπένερθε γνύεις
Ηλασ' υπερατέως· υπο δ' αμφω κέρσε τένοντε
Ανθροφόνος μέλιη· μέγα γ' αθένος έμπεσε φωτός.
Ηειπε δ', ως ότε τις δρῦς ήειπεν, ή ότε πίτυη
Ηλιβατος, πληγεῖσα Διος ψολόεντι κεραυνῷ·
Ως έειπ'· αμφι δέ οι βεβόχε τεύχεα ποικίλα χαλκῷ.
Τον μεν έπειτ' είασε Διος ταλαεργός υός·
Αυτος ϑ βεβτολοιγον Αρεα ϑπόντα δοκεύσας,
Δεινον όρων όασισι, λέων ως σώματι κύρσας,
Ος τε μάλ' ενδυκέως ρινον κεκτεργῖς ανύσσαι
Σχίσας, ότι τάχιστα μελίφρονα θυμον απούρας·
Εμμεμάως δ' άρα ϑ γε κελαινον πίμπλαται ήτορ,
Γλαυκιόων δ' όασις δεινον, πλευρας τε κ) ώμους
Ουρῃ μαιμώων, ποσι γλαφύ· ωδέ τις αυτῶ
Ετλη ες άντα ιδων χεδον ελθεῖν, ωδε μάχεσ.
Τοῖω άρ' Αμφιτρυωνιάδης αχόεντος αϋτῆς
Αντίος έξη Αρηος, ενι φρεσι θάρσος αέξων
Εσυμθώς. Ο δέ οι χεδον ήλυθεν αχνύμενος κῆρ.
Αμφότερω δ' ιάχοντε επ' αλλήλοισιν όρουσ.

Ως

Acriterque pro ea pugnam acrem inſtituerunt:
Sic & hi duo cum clamore contra ſe mutuo irruerunt.
Ibi ſane Cygnus quidem potentis Jovis filium
Occidere meditans, clypeo æream haſtam adegit,
Neque tamen perrupit æs: defendebant enim dona Dei.
Contra autem Amphitryoniades Hercules
Inter galeam & clypeum haſta longa
Cervicem nudatam celeriter infra mentum
Percuſſit vehementer, amboſque abſcidit nervos in collo
Homicida lancea; magnum enim robur inciderat viri.
Cecidit autem, veluti cum quercus aliqua, aut cum rupes
Excelſa, icta Jovis fumanti fulmine:
Sic cecidit: circum ipſum autem reſonabant arma variegata ære.
Atque hunc quidem ibi reliquit Jovis ærumnoſus filius:
Ipſe autem occiſorem hominum Martem accedentem obſervans,
Sævum videns oculis ut leo corpus forte nactus,
Qui admodum accurate pelle validis unguibus
Diſſecta, quam celerrime dulcem animam abſtulit:
Avide autem hujus nigrum expletur cor,
Ac cæſiis intuens oculis ſævum, coſtaſque & humeros
Cauda flagellans, pedibus fodit; neque quiſquam ipſum
Suſtinet ex ádverſo adſpiciens prope ire, neque pugnare.
Talis igitur & Amphitryoniades inſatiabilis bello
Contra Martem ſtetit, in præcordiis audaciam augens
Celeriter. Ille autem prope venit mœſto corde.
Utrique autem cum clamore alterum invaſerunt.

Ut

Ως δ' ὅτ' ἀπὸ μεγάλω πέτρη πρηῶνος ὀρούσα,
Μακρὰ δ' ὑπερθρώσκουσα κυλίνδεται, ἡ δέ τε ἠχὴ
Ερχεται ἐμμεμαυῖα, πάγος δ' οἱ ἀντεβόλησεν
Υψηλὸς, τῷ δὴ σφοδρὸν ἐρείσατο, ἔνθα μιν ἴσχει·
Τόσση ὁ ῥ' ἰαχὴ βεσσάρματος ἤλιος Αρης
Κεκληγὼς ἐπόρουσεν· ὁ δ' ἐμμαπέως ὑπέδεκτο.
Αὐτὰρ Αθηναίη κούρη Διὸς αἰγιόχοιο
Αντίη ἦλθεν Αρηϊ, ἐρεμνὴν αἰγίδ' ἔχουσα,
Δειναὶ δ' ὑπόδρα ἰδοῦσ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
Αρες, Αρες μιαιφόνου κηλητερὲ χείρας ἀάπτους.
Οὐ γάρ τοι θέμις ἐστὶν ὑπὲρ κλυτὰ τείχεα δῦναι
Ηρακλέα κτείναντα Διὸς θρασυκάρδιον υἱόν.
Αλλ' ἄγε, παῦε μάχης, μηδ' ἀντίον ἵστασ' ἐμεῖο.
Ως ἔφατ'· ἀλλ' οὐ πεῖθ' Αρεως μεγαλήτορα θυμόν·
Αλλὰ μέγα ἰάχων φλογὶ εἴκελα τεύχεα πάλλων,
Καρπαλίμως ἐπόρουσε βίῃ Ηρακληείῃ,
Κακτάμενος μεμαώς· κὴ ῥ' ἔμβαλε χάλκεον ἔγχος
Σπερχνὸν, ἐὸν παρὰ κοτέων ὦκὺ τεθνειῶτος,
Εν σάκεϊ μεγάλῳ. Απὸ δ' γλαυκῶπις Αθήνη
Εγχος ὀρεμιὴν ἔτραπ', ὀρεξαμένη ὑπὸ δίφρου.
Δειμὸν δ' Αρηϊ ἄχος εἷλεν· ἐρωσάμενος δ' ἄορ ὀξὺ,
Εσυτ' ἐφ' Ηρακλῆϊ κρατερόφρονι. Τὸν δ' ὑπόντα
Αμφιτρυωνιάδης δεινῆς ἀκόρητος ἀϋτῆς,
Μηρὸν γυμνωθέντα σάκους ὑπὸ δαιδαλέοιο,
Οὔτασ' ὑπερφιάλως· διὰ δ' μέγα σάκος ἄραξε,
Δόρατι νωμήσας, ὑπὸ δ' χθονὶ κάββαλε μέσῃ.

Τῶ

Ut autem, quando à magno rupes cacumine præcipitans,
Et in longum delata ſaltu volvitur, fragorque
Venit ſubito ingens, collis autem illi obvius ſit
Altus, ad quem curſu defertur, ubi illam retinet:
Tanto ille fremitu currum gravans pernicioſus Mars
Vociferans irruit; ille autem prompte venientem excepit.
Porro Minerva filia Jovis ægida tenentis
Obviam venit Marti, tenebroſam habens ægidem,
Sæva autem torve intuens, verbis volucribus allocuta eſt:
Mars, inhibe animos ingentes & manus invictas.
Neque enim tibi fas eſt inclytis armis ſpoliare
Herculem occiſum Jovis magnanimum filium.
Sed age, deſiſte à pugna, neque adverſus ſteteris mihi.
Sic ait: ſed non perſuaſit Martis magnanimi animo:
Sed magno fremitu flammæ ſimilia arma vibrans,
Celeriter invaſit Herculem,
Occidere feſtinans: & conjecit æratam haſtam
Magno impetu, ob ſuum filium iraſcens mortuum,
In clypeum magnum. At procul cæſia Minerva
Haſtæ impetum avertit, protendens ſe à curru.
Acris autem dolor Martem cepit: extractoque gladio acuto,
Irruit contra Herculem magnanimum. At illum accedentem
Amphitryoniades ſævi inſatiabilis belli,
Femore nudatum clypeo ſub variegato,
Vulneravit valide: magnumque trajecit clypeum,
Haſta perrumpens, in terram autem proſtravit mediam.

At

Τῷ ῾ Φόβος τε καὶ Δεῖμος ἐΰτρηχον ἅρμα κὴ ἵππους
Ηλασ᾽ αἶψ᾽ ἔξω, κὴ ἀπὸ χθονὸς ἀὐρυοδείης
Ες δίφρον θῆκαν πολυδαίδαλον· αἶψα δ᾽ ἔπειτα
Ἵππους μαστίξαν, ἴσχοντο ῾ μακρὸν Ολυμπον.
Υἱὸς δ᾽ Αλκμείωνος κὴ κυδαλίμου Ἰόλαος,
Κύκνον σκυλεύσαντες ἀπ᾽ ὤμων τεύχεα καλὰ,
Νίσοντ᾽· αἶψα δ᾽ ἔπειτα πόλιν Τρηχῖνος ἴκοντο
Ἵπποις ὠκυπόδεσσιν. Ατὰρ γλαυκῶπις Αθήνη
Εξίκετ᾽ Οὔλυμπόν δε μέγαν κὴ δώματα πατρός.
Κύκνον δ᾽ αὖ Κήϋξ ἀπάφιεν, κὴ λαὸς ἀπείρων,
Οἵ ῥ᾽ ἐξὸς ναίον πόλιος κλειτῆς βασιλῆος,
Ανθήν, Μυρμιδόνων τε πόλιν, κλειτήν τ᾽ Ιαωλκὸν,
Αρνην τ᾽ ἠδ᾽ Ελίκην. Πολλὸς δ᾽ ἠγείρετο λαὸς,
Τιμῶντες Κήϋκα, φίλον μακάρεσσι θεοῖσι.
Τῶ ῾ τάφον κὴ σῆμ᾽ αἰδὲς ποίησεν Αναυρος,
Ομβρῳ χειμερίῳ πλήθων. Τὸς γάρ μιν Απόλλων
Λητοΐδης ἤνωξ᾽, ὅτι ῥὰ κλειτὰς ἑκατόμβας
Οσις ἄγοι Πυθοῖδε, βίῃ σύλασκε δοκεύων.

ΑΣΠΙΔΟΣ ΤΕΛΟΣ.

ΗΣΙΟ-

At illi Pavor & Metus agilem currum & equos
Adegerunt celeriter propius, & à terra lata
In currum poſuerunt variegatum: atque inde celeriter
Equos flagellis impulerunt, veneruntque in magnum Olympum.
Filius autem Alcmenæ & glorioſus Iolaus,
Cygno deſpoliato armis ab humeris pulchris detractis,
Revertebantur: moxque exinde ad urbem Trachiniam venerunt
Equis velocibus. At cæſiis oculis Minerva
Pervenit in Olympum magnum, & domos patris.
Cygnum autem contra Ceyx ſepelivit, & populus innumerabilis,
Qui prope urbem habitabat inclyti regis,
Anthen, Myrmidonumque urbem, celebremque Iaolcum,
Arnenque & Helicen. Multus autem congregabatur populus,
Honorantes Ceycem, carum beatis Diis.
Sed illius ſepulcrum & monumentum obſcurum reddidit Anaurus,
Imbre hyemali exundans. Ita enim eum Apollo
Latonæ filius juſſit, propterea quod (Cygnus) inclytas hecatombas
Quicumque ageret Delphos, eum vi ſpoliabat inſidiatus.

SCUTI FINIS.

ΗΣΙΟΔΟΥ

ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ.

HESIODI

ASCRÆI

OPERA ET DIES.

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ.

Μοῦσαι Πιερίηθεν ἀοιδῇσι κλείουσαι,
Δεῦτε δὴ, ἐννέπετε σφέτερον πατέρ' ὑμνείουσαι·
Ὃν τε βροτοὶ βρότοι ἄνδρες ὁμῶς ἄφατοί τε φατοί τε,
Ῥητοί τ' ἄρρητοί τε, Διὸς μεγάλοιο ἕκητι.
Ῥεῖα μὲν γὰρ βριάει, ῥεῖα δ' βριάοντα χαλέπτει·
Ῥεῖα δ' ἀρίζηλον μινύθει, κὴ ἄδηλον ἀέξει·
Ῥεῖα δέ τ' ἰθύνει σκολιὸν, καὶ ἀγλαὸν κάρφει
Ζεὺς ὑψιβρεμέτης, ὃς ὑπέρτατα δώματα ναίει.
Κλῦθι ἰδὼν αἴσῃσι τε· δίκῃ δ' ἴθυνε θέμιστας
Τυτθὴ· ἐγὼ δέ κε Πέρσῃ ἐτήτυμα μυθησαίμην.

Οὐκ ἄρα μοῦνον ἔην ἐρίδων γένος, ἀλλ' ἐπὶ γαῖαν
Εἰσὶ δύω· τὴν μέν κεν ἐπαινήσειε νοήσας,
Ἡ δ' ὀνομωμητή· μάλα δ' ἄνδιχα θυμὸν ἔχουσιν.
Ἡ μὲν γὰρ πόλεμόν τε κακὸν καὶ δῆριν ὀφέλλει,
Σχετλίη· οὔτις τήνγε φιλεῖ βροτός, ἀλλ' ὑπ' ἀνάγκης
Ἀθανάτων βουλῇσιν ἔριν τιμῶσι βαρεῖαν.
Τὴν δ' ἑτέρην πρεσβυτέρην μὲν ἐγείνατο νὺξ ἐρεβεννὴ,
Θῆκε δέ μιν Κρονίδης ὑψίζυγος, αἰθέρι ναίων,
Γαίης ἐν ῥίζῃσι κὴ ἀνδράσι, πολλὸν ἀμείνω.
Ἥτε καὶ ἀπάλαμόν περ ὁμῶς ὀπὶ ἔργον ἐγείρει.

Εἰς

HESIODI ASCRÆI
OPERA ET DIES.

MUſæ ex Pieria, carminibus gloriam conciliare ſolitæ,
Adeſte quæſo, dicite veſtro patri hymnum;
Per quem mortales homines pariter obſcurique ſunt & clari,
Nobiles ignobileſque, Jovis magni voluntate.
Facile enim extollit, facile etiam elatum deprimit:
Facile præclarum minuit, & obſcurum auget:
Facileque corrigit pravum, & ſuperbum attenuat
Jupiter altitonans, qui ſupremas ædes incolit.
Audi intuens & auſcultans; & juſte rege judicia
Tu (*quidem*): ego vero Perſæ vera dicere queam.
Non ſane unum eſt contentionum genus, ſed in terra
Sunt duo: alteram quidem probaverit prudens,
Altera vituperanda; diverſa autem ſentientem animum habent.
Nam hæc bellum exitioſum, & diſcordiam adauget,
Noxia: nemo hanc amat mortalis, ſed neceſſario
Immortalium conſiliis litem colunt moleſtam.
Alteram vero priorem genuit nox obſcura,
Poſuit vero eam Saturnius ſublimis, in æthere habitans,
Terræ in radicibus & inter homines, longe meliorem.
Hæc quamvis inertem tamen ad opus excitat.

Alium

Εἰς ἕτερον γὰ τίς τε ἰδὼν ἔργοιο χατίζων
Πλήσιον, ὃς σπεύδει τε ἀρόμμεναι ἠδὲ φυτεύειν,
Οἶκόν τ' εὖ θέαζ· ζηλοῖ δέ τε γείτονα γείτων,
Εἰς ἄφενον σπεύδοντ'· ἀγαθὴ δ' ἔρις ἥδε βροτοῖσι.
Καὶ κεραμεὺς κεραμεῖ κοτέει, καὶ τέκτονι τέκτων,
Καὶ πτωχὸς πτωχῷ φθονέει, καὶ ἀοιδὸς ἀοιδῷ.
Ω Πέρση, σὺ δ' ἐμῶτα τεῷ ἐνικάτθεο θυμῷ·
Μηδέ σ' ἔρις κακόχαρτος ἀπ' ἔργου θυμὸν ἐρύκοι
Νείκε' ὀπιπεύοντ', ἀγορῆς ἐπακουὸν ἐόντα.
Ωρη γάρ τ' ὀλίγη πέλεται νεικέων τ' ἀγορέων τε,
Ὧι πινὶ μὴ βίος ἔνδον ἐπήετανὸς κατάκειται
Ωραῖος, τὸν γαῖα φέρει, Δημήτερος ἀκτήν,
Τῷ κεχορεσμένος νείκεα καὶ δῆριν ὀφέλλοις
Κτήματος ἐπ' ἀλλοτρίοις. Σοὶ δ' οὐκέτι δεύτερον ἔσται
Ὧδ' ἔρδειν· ἀλλ' αὖθι διακρινώμεθα νείκος
Ἰθείῃσι δίκαις, αἵτ' ἐκ Διός εἰσιν ἄρισται.
Ἤδη μὲν γὰ κλῆρον ἐδασσάμεθ'· ἄλλά τε πολλὰ
Ἁρπάζων ἐφόρεις, μέγα κυδαίνων βασιλῆας
Δωροφάγους, οἳ τήνδε δίκην ἐθέλουσι δικάσσαι·
Νήπιοι· οὐδ' ἴσασιν ὅσῳ πλέον ἥμισυ παντὸς,
Οὐδ' ὅσον ἐν μαλάχῃ τε καὶ ἀσφοδέλῳ μέγ' ὄνειαρ.
Κρύψαντες γὰ ἔχουσι θεοὶ βίον ἀνθρώποισι.
Ῥηϊδίως γάρ κεν ζ ἐπ' ἤματι ἐργάσσαιο,
Ὡς τέ σέ κ' εἰς ἐνιαυτὸν ἔχειν, καὶ ἀεργὸν ἐόντα.
Αἶψά κε πηδάλιον μὲν ὑπὲρ καπνοῦ κατάθεῖο,
Ἔργα βοῶν δ' ἀπόλοιτο καὶ ἡμιόνων ταλαεργῶν.

Αλλὰ

Alium enim quiſpiam intuens opere vacans
Divitem, & ipſe feſtinat arare atque plantare,
Domumque recte gubernare: æmulatur enim vicinum vicinus,
Ad divitias contendentem: bona vero hæc contentio hominibus.
Et figulus figulo ſuccenſet, & fabro faber,
Et mendicus mendico invidet, & poëta poëtæ.
O Perſa, tu veto hæc tuo repone in animo:
Neque malis gaudens contentio animum tuum ab opere abducat
Lites ſpectantem, concionum auditorem factum.
Cura enim parva eſſe debet litiumque & fori,
Cui non eſt victus domi in annum repoſitus,
Æſtate collectus, quem terra fert, Cereris munus,
Quo ſatiatus lites ac rixam moveas
De facultatibus alienis. Tibi vero non amplius licebit
Sic facere: ſed in poſterum dirimamus controverſiam
Rectis judiciis, quæ ex Jove ſunt optima.
Olim quidem hereditatem diviſimus: alia autem multa
Rapiebas, valde demulcens reges
Donorum appetentes, qui hanc litem volunt judicaſſe:
Stulti: neque ſciunt quanto plus dimidium ſit toto,
Neque quam magnum in malva & aſphodelo bonum.
Occultarunt enim Dii victum hominibus.
Facile enim alioqui vel uno die tantum acquiſiviſſes,
Ut in annum quoque ſatis haberes, etiam otioſus.
Statimque clavum quidem in fumo poneres,
Opera vero boum ceſſarent mulorumque laborioſorum.

Sed

Αλλα Ζευς εκερυψε χολωσαμενω φρεσιν ησιν,
Οτι μιν εξαπατησε Προμηθευς αγκυλομητης.
Τευνεκ' αρ' ανθρωποισιν εμησατο κηδεα λυγρα.
Κρυψε δ' πυρ· το μ' αυθις ευς παις Ιαπετοιο
Εκλεψ' ανθρωποισι Διος παρα μητιοεντος
Εν κοιλω ναρθηκι, λαθων Δια τερπικεραυνον.
Τον δ' χολωσαμενω προσεφη νεφεληγερετα Ζευς·
Ιαπετιονιδη, παντων περι μηδεα ειδως,
Χαιρεις πυρ κλεψας, και εμας φρενας ηπεροπευσας,
Σοι τ' αυτω μεγα πημα και ανδρασιν εσομενοισι.
Τοις δ' εγω αντι πυρος δωσω κακον, ω κεν απαντες
Τερπωνται κη θυμον, εον κακον αμφαγαπωντες.
Ως εφατ'· εκ δ' εγελασε πατηρ ανδρων τε θεων τε·
Ηφαιστον δ' εκελευσε περικλυτον οπι ταχιστα
Γαιαν υδει φυρειν, εν δ' ανθρωπω θεμεν αυδην,
Και σθενω, αθανατης δε θεης εις ωπα εικσειν
Παρθενικης καλον ειδος επηρατον· αυτας Αθηνιν
Εργα διδασκησαι, πολυδαιδαλον ιστον υφαινειν·
Και χαριν αμφιχεαι κεφαλη χρυσειη Αφροδιτη,
Και ποθον αργαλεον, και γυιοκορους μελεδωνας.
Εν δε θεμεν κυνεον τε νοον και δολιον ηθος
Ερμειην ηνωγε διακτορον Αργειφοντην.
Ως εφαθ'. Οι δ' επιθοντο Δι Κρονιωνι ανακτι.
Αυτικα δ' εκ γαιης πλασσε κλυτος Αμφιγυηεις
Παρθενω αιδοιη ικελον, Κρονιδεω δια βουλας.
Ζωσε δε και κοσμησε θεα γλαυκωπις Αθηνη.

Αμφὶ

Sed Jupiter abſcondit iratus animo ſuo,
Quia eum decepit Prometheus verſutus.
Quocirca hominibus machinatus eſt triſtia mala.
Abſcondit vero ignem: quem rurſus egregius Japeti filius
Surripuit ad hominum uſum Jove à conſulto
In cava ferula, fallens Jovem fulminibus gaudentem.
Huncque indignatus affatus eſt nubes cogens Jupiter:
Japetionide omnium maxime verſute,
Gaudes ignem furatus, quodque animum meum deceperis?
Tam tibi ipſi magnum erit malum, quam poſteris.
Ipſis namque pro igni dabo malum, quo omnes
Oblectent animum, ſuum malum vehementer amantes.
Sic ait: riſitque pater hominumque Deorumque.
Vulcanum vero inclytum juſſit quam celerrime
Terram aqua miſcere, hominiſque indere vocem,
Et robur, immortalibus vero Deabus facie ſimilem reddere
Virginis pulcram formam peramabilem: at Minervam
Opera docere, ingenioſe telam texere:
Et venuſtatem circumfundere capiti auream Venerem,
Et deſiderium vehemens, & ornandi corporis curam.
Indere vero impudentem mentem & fallaces mores
Mercurium juſſit nuncium Argicidam.
Sic dixit. Illi autem obtemperarunt Jovi Saturnio regi.
Moxque ex terra finxit inclytus Vulcanus
Virgini verecundæ ſimilem, Jovis conſiliis.
Cinxit vero & ornavit Dea cæſia Minerva.

Ἀμφὶ δέ οἱ Χάριτές τε θεαὶ, καὶ πότνια Πειθὼ
Ὅρμους χρυσείους ἔθεσ᾽ χροΐ· ἀμφὶ δ᾽ ἅ γ᾽ ὥρας
Ὡραι καλλίκομοι στέφον ἄνθεσιν εἰαρινοῖσι.
Πάντα δέ οἱ χροὶ κόσμον ἐφήρμοσε Παλλὰς Ἀθηνὴ.
Ἐν δ᾽ ἄρα οἱ στήθεσι διάκτορος Ἀργεϊφόντης
Ψεύδεά θ᾽ αἱμυλίους τε λόγους καὶ ἤθεα κλοπίην περ
Τεῦξε, Διὸς βουλῇσι βαρυκτύπου. Ἐν δ᾽ ἄρα φωνὴν
Θῆκε θεῶν κήρυξ, ὀνόμηνε δ᾽ ἥδε γυναῖκα
Πανδώρην· ὅτι πάντες Ὀλύμπια δώματ᾽ ἔχοντες
Δῶρον ἐδώρησ᾽, πῆμ᾽ ἀνδράσιν ἀλφηστῆσιν.
Αὐτὰρ ἐπεὶ δόλον αἰπὺν ἀμήχανον ἐξετέλεσσεν,
Εἰς Ἐπιμηθέα πέμπε πατὴρ κλυτὸν Ἀργεϊφόντην
Δῶρον ἄγοντα θεῶν ταχὺν ἄγγελον. Οὐδ᾽ Ἐπιμηθεὺς
Ἐφράσατ᾽ ὡς οἱ ἔειπε Προμηθεὺς, μήποτε δῶρον
Δέξασθ᾽ παρὰ Διὸς Ὀλυμπίου, ἀλλ᾽ ἀποπέμπειν
Ἐξοπίσω, μήπου τι κακὸν θνητοῖσι γένηται.
Αὐτὰρ ὁ δεξάμενος, ὅτε δὴ κακὸν εἶχε, σάωσε.
Πολλὰ γὰρ ζώεσκον ἐπὶ χθονὶ φῦλ᾽ ἀνθρώπων
Νόσφιν ἄτερ τε κακῶν, καὶ ἄτερ χαλεποῖο πόνοιο,
Νώσων τ᾽ ὀργαλέων, αἵτ᾽ ἀνδράσι κῆρας ἔδωκαν.
Αἶψα γὰρ ἐν κακότητι βροτοὶ καταγηράσκουσι.
Ἀλλὰ γυνὴ χείρεσσι πίθου μέγα πῶμ᾽ ἀφελοῦσα
Ἐσκέδασ᾽· ἀνθρώποισι δ᾽ ἐμήσατο κήδεα λυγρά.
Μοῦνη δ᾽ αὐτόθι Ἐλπὶς ἐν ἀῤῥήκτοισι δόμοισι
Ἔνδον ἔμιμνε πίθου ὑπὸ χείλεσιν, οὐδὲ θύραζε
Ἐξέπτη· πρόσθεν γὰρ ἐπέμβαλε πῶμα πίθοιο,

† Αἰγιόχου

Circum etiam Chariteſque Deæ, & veneranda Suada,
Monilia aurea impoſuerunt corpori: illam porro
Horæ pulcricomæ coronarunt floribus vernis.
Omnem vero illius corpori ornatum adaptavit Pallas Minerva.
At in pectore illi nuncius Argicida
Mendacia blandoſque ſermones & doloſos mores
Condidit, Jovis conſilio tonantis. Sed nomen illi
Impoſuit Deorum præco, appellavit autem mulierem hancce
Pandoram: quia omnes cœleſtium domorum incolæ
Donum contulerunt, detrimentum hominibus induſtriis.
At poſtquam dolum pernicioſum inevitabilem abſolvit,
Ad Epimethea miſit pater inclytum Argicidam
Munus ferentem Deorum celerem nuncium. Neque Epimetheus
Cogitavit quod illi præcepiſſet Prometheus, ne quando munus
Suſciperet à Jove Olympio, ſed remitteret
Retro, necubi mali quidpiam mortalibus eveniret.
Verum ille recepto eo, cum jam malum haberet, ſenſit.
Prius namque in terra vivebant homines
Et ſine malis, & ſine difficili labore,
Morbiſque moleſtis, qui hominibus ſenectam afferunt.
Statim enim in afflictione mortales conſeneſcunt.
Sed mulier manibus vaſis magnum operculum cum dimoviſſet,
Diſperſit; hominibus autem immiſit curas graves.
Sola vero illic ſpes in non fracta pyxide
Intus manſit dolii ſub labris, neque foras
Evolavit: prius enim injecit operculum dolii,

† Αἰγιόχῳ βυλῇσι Διὸς νεφεληγερέταο.
Αλλα ὴ μυρία λυγρὰ κατ' ἀνθρώπους ἀλάλητ̃αι.
Πλείη μὲν γὰρ γαῖα κακῶν, πλείη δ' ἁλὸς ἐστί.
Νοῦσοι δ' ἀνθρώποισιν ἐφ' ἡμέρῃ ἠδ' ἐπὶ νυκτὶ
Αὐτόματοι φοιτῶσι, κακὰ θνητοῖσι φέρουσαι
Σιγῇ· ἐπεὶ φωνὴν ἐξείλετο μητίετα Ζεύς.
Οὕτως ἔστι πῃ ἔκ Διὸς νόον ἐξαλέασθαι.
Εἰ δ' ἐθέλεις, ἕτερόν τοι ἐγὼ λόγον ἐκκορυφώσω
Εὖ καὶ ἐπισταμένως· σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσιν.
Ως ὁμόθεν γεγάασι θεοὶ θνητοί τ' ἄνθρωποι,
Χρύσεον μὲν πρῶτα γένος μερόπων ἀνθρώπων
Ἀθάνατοι ποίησαν ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες.
Οἱ μὲν ἐπὶ Κρόνου ἦσαν, ὅτ' οὐρανῷ ἐμβασίλευεν·
Ως τε θεοὶ δ' ἔζωον, ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες,
Νόσφιν ἄτερ τε πόνων καὶ ὀϊζύος· οὐδέ τι δειλὸν
Γῆρας ἐπῆν· αἰεὶ δὲ πόδας καὶ χεῖρας ὁμοῖοι
Τέρποντ' ἐν θαλίῃσι κακῶν ἔκτοσθεν ἁπάντων,
† Αφνειοὶ μήλοισι, φίλοι μακάρεσσι θεοῖσι.
Θνῆσκον δ' ὡς ὕπνῳ δεδμημένοι· ἐσθλὰ δὲ πάντα
Τοῖσιν ἔην· καρπὸν δ' ἔφερε ζείδωρος ἄρουρα
Αὐτομάτη πολλόν τε καὶ ἄφθονον· οἱ δ' ἐθελημοὶ
Ησυχοι ἔργα νέμοντο σὺν ἐσθλοῖσιν πολέεσσιν.
Αὐτὰρ ἐπεί κεν τοῦτο γένος κατὰ γαῖα κάλυψεν,
Τοὶ μὲν δαίμονές εἰσι Διὸς μεγάλου διὰ βουλάς,
Εσθλοί, ἐπιχθόνιοι, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων·
Οἵ ῥα φυλάσσουσίν τε δίκας καὶ σχέτλια ἔργα,

Ηέρα

†Ægiochi consilio Jovis nubes cogentis.
Alia vero innumera mala inter homines errant.
Plena enim terra est malis, plenumque mare.
Morbi autem hominibus tam interdiu quam noctu
Ultro oberrant, mala mortalibus ferentes
Tacite: nam vocem exemit prudens Jupiter.
Sic nequaquam licet Jovis decretum evitare.
Ceterum si voles, alium tibi sermonem paucis expediam
Belle ac scienter: tu vero præcordiis infige tuis.
Ut simul nati sunt Dii mortalesque homines,
Aureum primo genus variis linguis loquentium hominum
Dii fecerunt cœlestium domorum incolæ.
Et ii quidem sub Saturno erant, cum in cœlo regnaret:
Et ut Dii vivebant, securo animo præditi,
Plane absque & laboribus & ærumna: neque molesta
Senecta aderat: semper vero pedibus ac manibus sibi similes
Suaviter vivebant in conviviis extra mala omnia,
†Abundantes pomis, cari beatis Diis.
Moriebantur autem ceu somno obruti: bona vero omnia
Illis erant: fructum autem ferebat fertile arvum
Sponte sua multumque & copiosum; ipsique pro lubitu
Quieti res suas curabant cum bonis multis.
Verum postquam hoc genus terra abscondit,
Ii quidem dæmones facti sunt, Jovis magni consilio,
Boni, in terris versantes, custodes mortalium hominum:
Qui quidem observant & justa & prava opera,

Aëre

Ἥερα ἑστάμβυοι, πάντη φοιτῶντες ἐπ' αἶαν,
Πλατοδόταν. Καὶ τῶτο γέρας βασιλήϊον ἔχον.
Δεύτερον αὖτε χθῶ πολὺ χειρότερον μετόπισθεν
Ἀργύρεον ποίησ' ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες,
Χρυσέῳ ἅτε φυλὴ ἀναλίγκιον, ἅτε νόημα.
Αλλ' ἑκατὸν μὲν παῖς ἔτεα πρὸς μητέρι κεδνῇ
Ετρέφετ' ἀπάλλων μέγα νήπιος ᾧ ἔνι οἶκῳ.
Αλλ' ὅταν ἡβήσειε, καὶ ἥβης μέτρον ἵκοιτο,
Παυρίδιον ζώεσκον ὑπὸ χρόνον, ἄλγε' ἔχοντες
Αφραδίας. Υβριν γὰρ ἀτάσθαλον οὐκ ἐδυνάσθην
Αλλήλων ἀπέχειν, οὐδ' ἀθανάτους θεραπεύειν
Ηθελον, οὐδ' ἔρδειν μακάρων ἱεροῖς ἐπὶ βωμοῖς,
Ἣ θέμις ἀνθρώποισι κατ' ἤθεα. Τοὺς μὲν ἔπειτα
Ζεὺς Κρονίδης ἔκρυψε, χολούμενος ὅνεκα τιμὰς
Οὐκ ἐδίδεν μακάρεσσι θεοῖς οἳ Ολυμπον ἔχουσιν.
Αὖτὰρ ἐπεὶ κ' τῶτο χθὼ κατὰ γαῖα κάλυψε,
Τοὶ μὲν ὑπαχθόνιοι μάκαρες θνητοὶ καλέονται
Δεύτεροι, ἀλλ' ἔμπης τιμὴ καὶ τοῖσιν ὀπηδεῖ.
Ζεὺς ὃ πατὴρ τρίτον ἄλλο χθὼ μερόπων ἀνθρώπων
Χάλκειον ποίησ', οὐκ ἀργυρῷ οὐδὲν ὁμοῖον,
Ἐκ μελιᾶν, δεινόν τε καὶ ὄμβριμον· οἷσιν Αρηος
Εργ' ἔμελε στυόεντα, καὶ ὕβριες· οὐδέ τι σῖτον
Ησθιον, ἀλλ' ἀδάμαντος ἔχον κραταιφρόνα θυμὸν
Απλατοι· μεγάλη ὃ βίη καὶ χεῖρες ἄαπτοι
Ἐξ ὤμων ἐπέφυκον ὑπὸ στιβαρῇσι μελέεσσιν.
Τοῖς δ' ἐν χάλκεα μὲν τεύχεα, χάλκειοι δέ τε οἶκοι,

Χαλκῷ

Aëre induti, paſſim oberrantes per terram,
Opum datores. Atque hanc regiam dignitatem conſecuti ſunt.
Secundum inde genus multo deterius poſtea
Argenteum fecerunt cœleſtium domorum incolæ,
Aureo neque corporis habitu ſimile, neque ingenio.
Sed centum annis puer apud matrem ſedulam
Nutriebatur creſcens valde rudis domi ſuæ:
Cum vero adoleviſſet, & ad pubertatem veniſſet,
Pauxillum vivebant ad tempus, dolores habentes
Ob ſtultitias. Injuriam enim pravam non poterant
A ſe mutuo abſtinere, neque Deos colere
Volebant, neque ſacrificare beatorum ſacris in aris,
Ut juſtum eſt hominibus oppidatim. Hos quidem deinde
Jupiter Saturnius abſcondit iratus: quia honores
Non dabant beatis Diis qui Olympum habitant.
At poſtquam & hoc genus terra occultavit,
Hi quidem terreſtres beati mortales vocantur
Secundi; ſed tamen honor etiam hos ſequitur.
Jupiter vero pater tertium aliud genus varie loquentium hominum
Æneum fecit, omnino argenteo diſſimile,
E fraxinis, vehemens & robuſtum: quibus Martis
Opera curæ erant luctuoſa, ac injuriæ: neque ullum cibum
Edebant, ſed ex adamante habebant durum animum,
Inacceſſi: magna autem vis & manus invictæ
Ex humeris naſcebantur in validis membris.
His erant ænea arma, æneæque domus:

Ære

Χαλκῷ δ' ἐργάζοντο· μέλας δ' οὐκ ἔσκε σίδηρος.
Καί τοι μὲν χείρεσσιν ὑπὸ σφετέρῃσι δαμέντες
Βῆσαν ἐς εὐρώεντα δόμον κρυερῆ Ἄϊδος,
Νώνυμοι· θάνατος γὰρ καὶ ἐκπάγλους περ ἐόντας
Εἷλε μέλας, λαμπρὸν δ' ἔλιπον φάος ἠελίοιο.
Αὐτὰρ ἐπεὶ κὴ τοῦτο γλυφος κατὰ γαῖα κάλυψεν,
Αὖθις ἔτ' ἄλλο τέταρτον ἐπὶ χθονὶ πυκνοτέρῃ
Ζεὺς Κρονίδης ποίησε δικαιότερον καὶ ἄρειον,
Ἀνδρῶν ἡρώων θεῖον γένος, οἳ καλέονται
Ἡμίθεοι, προτέρῃ γενεῇ, κατ' ἀπείρονα γαῖαν.
Καὶ τοὺς μὲν πόλεμός τε κακὸς καὶ φύλοπις αἰνὴ,
Τοὺς μὲν ἐφ' ἑπταπύλῳ Θήβῃ, Καδμηΐδι γαίῃ,
Ὤλεσε μαινομένους μήλων ἕνεκ' Οἰδιπόδαο·
Τοὺς δὴ καὶ ἐν νήεσσιν ὑπὲρ μέγα λαῖτμα θαλάσσης
Εἰς Τροίην ἀγαγὼν, Ἑλένης ἕνεκ' ἠυκόμοιο·
Ἐνθ' ἤτοι τοὺς μὲν θανάτου τέλος ἀμφεκάλυψε.
Τοῖς δ' ἰχ' ἀνθρώπων βίοτον καὶ ἤδε' ὀπάσσας
Ζεὺς Κρονίδης κατέναυσε πατὴρ ἐς πείρατα γαίης,
† Τηλοῦ ἀπ' ἀθανάτων· τοῖσι Κρόνος ἐμβασίλευε.
Καὶ τοὶ μὲν ναίουσιν ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες
Ἐν μακάρων νήσοισι, παρ' Ὠκεανὸν βαθυδίνην,
Ὀλβιοι ἥρωες· τοῖσιν μελιηδέα καρπὸν
Τρὶς ἔτεος θάλλοντα φέρει ζείδωρος ἄρουρα.
Μηκέτ' ἔπειτ' ὤφελον ἐγὼ πέμπτοισι μετεῖναι
Ἀνδράσιν, ἀλλ' ἢ πρόσθε θανεῖν, ἢ ἔπειτα γενέσθαι.
Νῦν γὰρ δὴ γένος ἐστὶ σιδήρεον· οὐδέ ποτ' ἦμαρ

Παύ-

Ære vero operabantur: nigrum enim nondum erat ferrum.
Et hi quidem manibus ſuis interfecti,
Deſcenderunt tenebricoſam in domum horribilis Plutonis
Ignobiles: mors autem, tametſi terribiles erant,
Invaſit atra, ſplendidumque liquerunt lumen ſolis.
Sed poſtquam & hoc genus terra operuit,
Rurſum aliud quartum in terra multorum altrice
Jupiter Saturnius fecit juſtius & melius,
Virorum heroüm divinum genus, qui vocantur
Semidei, priore ætate, per immenſam terram.
Hos quoque bellumque malum & pugna gravis,
Alios quidem ad ſeptem portas habentes Thebas, Cadmæam terram,
Perdidit pugnantes propter oves Oedipi:
Alios vero in navibus trans ingentem maris amplitudinem,
Ad Trojam ducens, Helenæ gratia pulcricomæ:
Ubi mors quoque oppreſſit illos.
Iis autem ſeorſum ab hominibus vitam & ſedem tribuens
Jupiter Saturnius pater conſtituit eos ad terræ fines,
†Procul ab immortalibus: Saturnus horum Rex eſt.
Et ii quidem habitant ſecurum animum habentes
In beatorum inſulis juxta Oceanum profundum,
Felices heroës: his dulcem fructum
Ter quotannis florentem profert fœcunda tellus.
O utinam ego quinto non intereſſem
Hominum generi, ſed aut mortuus eſſem prius, aut poſtea natus!
Nunc enim genus eſt ferreum: neque unquam aut die

Παύσονῖ) καμάτου κ) ὀϊζύος, οὐδέ τι νύκτωρ
Φθειρόμενοι· χαλεπὰς ὦ θεοὶ δώσουσι μερίμνας.
Αλλ' ἔμπης κ) τοῖσι μεμίξε) ἐάλω κακοῖσιν.
Ζεὺς δ' ὀλέσει & τοῦτο γλυ& μερόπων ἀνθρώπων,
Εὖτ' ἂν γεινόμενοι πολιοκρόταφοι τελέθωσιν.
Οὐδὲ πατὴς παίδεσσιν ὁμοίι&, οὐδέ τι παῖδες,
Οὐδὲ ξεῖν& ξεινοδόκῳ, κ) ἑταῖρ& ἑταίρῳ,
Οὐδὲ κασίγνητος φίλος ἔσε), ὡς τὸ πάρ& πξ·
Αἶψα ὦ γηράσκοντας ἀτιμήσουσι τοκῆας.
Μέμψον) δ' ἄρα τὺς χαλεποῖς βάζοντ' ἐπέεσσι
Σχέτλιοι, οὐδὲ θεῶν ὄπιν εἰδότες· οὐδὲ μὰ οἵ γε
Γηράντεσσι τοκεῦσιν ἀπὸ θρεπτήρια δοῖεν,
Χειρὸς ἀδίκης· ἕτερ& δ' ἑτέρῳ πόλιν ἄλλαπάξε).
Οὐδέ τις εὐόρκῳ χάρις ἔσε), οὔτε δικαίῳ,
Οὔτ' ἀγαθῷ· μᾶλλον ὦ κακῶν ῥεκτῆρα κ) ὕβριν
Ανέρα τιμήσουσι· δίκη δ' ἐν χερσὶ κ) αἰδὼς
Οὐκ ἔσαι· βλάπτε δ' ὁ κακὸς τὸν ἀρείονα φῶτα,
Μύθοισι σκολιοῖς ἐνέπων, ὅρκον δ' ὀμεῖται·
Ζῆλ& δ' ἀνθρώποισιν ὀϊζυροῖσιν ἅπασιν
Δυσκέλαδος κακόχαρτ& ὁμαρτήσε) συγερώπης.
Καὶ τότε δὴ πρὸς Ολυμπον ἀπὸ χθονὸς εὐρυοδείης,
Λευκοῖσιν φαρέεσσι καλυψαμένω χρόα καλόν,
Αθανάτων μὲν φῦλ' ἴτον, πρὸς θνητοὺς ἀνθρώπους,
Αἰδὼς κ) Νέμεσις· τὰ δ' λείψε) ἄλγεα λυγρὰ
Θνητοῖς ἀνθρώποισι· κακῷ δ' οὐκ ἔσε) ἀλκή.
Νῦν δ' αἶνον βασιλεῦσ' ἐρέω φρονέουσι καὶ αὐτοῖς.

Ωδ'

Quieſcent à labore & miſeria, aut nocte
Corrupti: graves vero Dii dabunt curas.
Sed tamen & hiſce admiſcebuntur bona malis.
Jupiter autem perdet etiam hoc genus varie loquentium hominum,
Quum vix nati caneſcant.
Neque pater cum liberis concordat, neque liberi cum patre,
Neque hoſpes cum hoſpite, neque amicus cum amico,
Neque frater amicus erit, ut antehac:
Celeriter vero ſeneſcentes contumelia afficient parentes.
Incuſabunt autem illos moleſtis alloquentes verbis
Impii, neque Deorum vindictam veriti: neque hi ſane
Senibus parentibus educationis præmia reddent,
Violenti: alter autem alterius civitatem diripiet:
Neque ulla pii gratia erit, neque juſti,
Neque boni: magis vero maleficum & injurium
Virum colent: juſtitia autem in manibus & pudor
Non erit: lædetque malus meliorem virum,
Verbis injuſtis alloquens, pejerabit vero:
Livor autem homines miſeros omnes
Malos rumores ſpargens, malis gaudens comitabitur inviſo vultu.
Tum demum ad cœlum à terra ſpatioſa,
Candidis veſtibus tectæ corpus pulcrum,
Ad Deos ibant, relictis hominibus,
Pudor & Nemeſis: relinquentur autem dolores graves
Mortalibus hominibus: mali vero non erit remedium.
Sed nunc fabulam regibus narrabo quamvis ipſi ſapiant.

Ωδ' ἴρηξ προσέειπεν ἀηδόνα ποικιλόδειρον,
Ὑψι μάλ' ἐν νεφέεσι φέρων ὀνύχεσι μεμαρπώς.
Ἡ δ' ἐλεὸν, γναμπτοῖσι πεπαρμένη ἀμφ' ὀνύχεσι,
Μύρετο· τὴν δ' ὄγ' ὀπιπεύσας προὸς μῦθον ἔειπε·
Δαιμονίη, τί λέλακας; ἔχει νύ σε πολλὸν ἀρείων.
Τῆδ' εἶς, ἣ σ' ἂν ἐγὼ πῇ ἄγω, καὶ ἀοιδὸν ἐοῦσαν.
Δεῖπνον δ', αἴκ' ἐθέλω, ποιήσομαι, ἠὲ μεθήσω.
†Ἄφρων δ' ὅς κ' ἐθέλοι προὸς κρείσσονας ἀντιφερίζειν·
†Νίκης τε στερέται, πρὸς τ' αἴσχεσιν ἄλγεα πάσχει.
Ὡς ἔφατ' ὠκυπέτης ἴρηξ, ταναοσιπερκὴς ὄρνις.
Ω Πέρση, σὺ δ' ἄκουε δίκης, μηδ' ὕβριν ὄφελλε.
Ὕβρις γάρ τε κακὴ δειλῷ βροτῷ· οὐδὲ μὲν ἐσθλὸς
Ῥηϊδίως φερέμμεν δυσάσει, βαρύθει δέ θ' ὑπ' αὐτῆς,
Ἐγκύρσας ἄτῃσιν· ὁδὸς δ' ἑτέρηφι παρελθεῖν
Κρείσσων ἐς τὰ δίκαια· δίκη δ' ὑπερ ὕβριος ἔχει
Ες τέλος ἐξελθοῦσα· παθὼν δέ τε νήπιος ἔγνω.
Αὐτίκα γὰρ τρέχει Ορκος ἅμα σκολιῇσι δίκῃσιν.
Τῆς δ' Δίκης ῥόθος ἑλκομένης ᾗ κ' ἄνδρες ἄγωσι
Δωροφάγοι, σκολιαῖς δ' δίκαις κρίνωσι θέμιστας.
Ἡ δ' ἕπεται κλαίουσα πόλιν τε καὶ ἤθεα λαῶν,
Ἠέρα ἑσταμένη, κακὸν ἀνθρώποισι φέρουσα,
Οἳ τέ μιν ἐξελάσωσι, καὶ οὐκ ἰθεῖαν ἔνειμαν.
Οἳ δ' δίκας ξείνοισι καὶ ἐνδήμοισι δίδωσιν
Ἰθείας, καὶ μή τι παρεκβαίνουσι δικαίου,
Τοῖσι τέθηλε πόλις, λαοὶ δ' ἀνθεῦσιν ἐν αὐτῇ.
Εἰρήνη δ' ἀνὰ γῆν κουροτρόφος· οὐδέ ποτ' αὐτοῖς

Αργαλέον

Sic accipiter affatus eſt luſciniam canoram,
Alte in nubibus ferens unguibus correptam.
Illa vero miſere, curvis confixa unguibus,
Lugebat: eam autem ille imperioſe compellavit.
Infelix, quid ſtrepis? habet te multo fortior.
Hac vadis, qua te duco, licet ſis cantatrix.
Epulabor vero te, ſi libet, vel dimittam. [dere
† Imprudens autem quicumque voluerit cum potentioribus conten-
† Quippe victoria privatur, & præter convicia dolores patitur.
Sic ait velox accipiter, latis alis prædita avis.
O Perſa, tu vero cole juſtitiam, neque injuriam foye.
Injuria enim pernicioſa eſt tenui homini, nam nec dives
Facile ferre eam poteſt, gravaturque ab illa,
Quoties in damna incidit: via vero altera perveniendi
Melior ad juſta: juſtitia enim injuriam vincit
Ad finem progreſſa: ſtultus vero malo ſuo diſcit.
Continuo enim curſu ſequitur Jurisjurandi Deus injuſta judicia.
Juſtitiæ vero aſpera eſt ſemita tractæ quocumque viri duxerint
Donis corrupti, pravis poſtquam ſententiis deciderunt res.
Hæc vero ſequitur deflens urbemque & ſedes populorum,
Aëre induta, malum hominibus adferens,
Quique ipſam expellere ſolent, neque rectam ferunt ſententiam.
At qui jura tam peregrinis quam civibus reddunt
Recta, neque à juſto quidquam exorbitant,
Iis floret urbs, populique florent in illa.
Pax vero per terram alma; neque unquam illis

Moleſtum

Αργαλέον πόλεμον τεκμαίρεται εὐρύοπα Ζεύς,
Οὐδέ ποτ' ἰθυδίκαισι μετ' ἀνδράσι λιμὸς ὀπηδεῖ,
Οὐδ' ἄτη· θαλίης δὲ μεμηλότα ἔργα νέμονται.
Τοῖσι φέρει μὲν γαῖα πολὺν βίον· ἄρεσι δ' ὄρεσσι
Ἀκρη μέν τε φέρει βαλάνους, μέσση δὲ μελίσσας·
Εἰροπόκοι δ' ὄιες μαλλοῖς καταβεβρίθασι·
Τίκτουσιν δὲ γυναῖκες ἐοικότα τέκνα γονεῦσιν·
Θάλλουσιν δ' ἀγαθοῖσι διαμπερές· οὐδ' ὅτι νηῶν
Νείονται· καρπὸν δὲ φέρει ζείδωρος ἄρουρα.
Οἷς δ' ὕβριες τε μέμηλε κακαὶ, κῆ ἔργα χέτλια,
Τοῖσδε δίκην Κρονίδης τεκμαίρεται εὐρύοπα Ζεύς.
Πολλάκι καὶ ξύμπασα πόλις κακοῦ ἀνδρὸς ἀπήυρα
Ὅστις ἀλιτραίνει, κῆ ἀτάσθαλα μηχανάται.
Τοῖσιν δ' ἐρεμνόθεν μέγ' ἐπήγαγε πῆμα Κρονίων,
Λιμὸν ὁμοῦ κῆ λοιμόν· ἀποφθινύθουσι δὲ λαοί·
Οὐδὲ γυναῖκες τίκτουσιν· μινύθουσι δ' οἶκοι,
Ζηνὸς φραδμοσύνῃσιν Ὀλυμπίου. Ἄλλοτε δ' αὖτε
Ἢ τῶν γε στρατὸν εὐρὺν ἀπώλεσεν, ἢ ὅγε τεῖχος,
Ἢ νέας ἐν πόντῳ Κρονίδης ἀποτίνυται αὐτῶν.

Ὦ βασιλῆες, ὑμεῖς δὲ καταφράζεσθε κῆ αὐτοὶ
Τὴνδε δίκην. Ἐγγὺς γὰρ ἐν ἀνθρώποισιν ἐόντες
Ἀθάνατοι λεύσσουσιν, ὅσοι σκολιῇσι δίκῃσι
Ἀλλήλους τρίβουσι, θεῶν ὄπιν οὐκ ἀλέγοντες.
Τρὶς γὰρ μύριοι εἰσὶν ὑπὲρ χθονὶ πυκνοὶ ἀρίφρων
Ἀθάνατοι Ζηνὸς, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων·
Οἵ ῥα φυλάσσουσίν τε δίκας κῆ ἔργα χέτλια,

Ἠέρα

Moleſtum bellum immittit late cernens Jupiter,
Nec unquam juſtos infeſtat homines fames,
Neque noxa: convivia autem celebrant.
Fert quippe iis terra multum victum: in montibus vero quercus
Summa quidem fert glandes, media vero apes:
Lanigeræ autem oves velleribus onuſtæ ſunt:
Pariunt vero mulieres ſimiles parentibus liberos:
Florentque bonis perpetuo: neque navibus
Iter faciunt: fructum vero profert fœcundus ager.
Quibus autem injuria pernicioſa curæ eſt, pravaque opera,
Iis pœnam Saturnius parat late cernens Jupiter.
Sæpeque univerſa civitas malum ob virum punitur
Qui peccat, & iniqua machinatur.
Illis autem cœlitus magnum importare ſolet malum Saturnius,
Famem ſimul & peſtem: intereunt vero populi;
Neque mulieres pariunt; minuuntur autem familiæ,
Jovis Olympii conſilio. Interdum vero rurſus
Aut horum exercitum ingentem perdidit, aut ille murum,
Aut naves in ponto Saturnius punit illorum.
O reges, vos autem conſiderate etiam ipſi
Pœnam hanc. Prope enim inter homines verſantes
Dii vident, quotquot pravis judiciis
Se mutuo atterunt, Deorum vindictam non curantes.
Ter enim decies mille ſunt in terra multorum altrice
Dii Jovis, cuſtodes mortalium:
Qui judicia obſervant & prava opera,

Aëre

Ἠέρα ἐστάμβυοι, πάντη φοιτῶντες ἐπ' αἶαν.
Ἡ δέ τε παρθένος ἐστὶ Δίκη, Διὸς ἐκγεγαυῖα,
Κυδρή τ' αἰδοίη τε θεοῖς οἳ Ὄλυμπον ἔχουσιν.
Καί ῥ' ὁπότ' ἄν τις μιν βλάπτῃ σκολιῶς ὀνοτάζων,
Αὐτίκα παρὰ Διὶ πατρὶ καθεζομένη Κρονίωνι,
Γηρύετ' ἀνθρώπων ἄδικον νόον· ὄφρ' ἀποτίσῃ
Δῆμος ἀτασθαλίας βασιλήων, οἳ λυγρὰ νοσφιζόντες
Ἄλλῃ παρκλίνωσι δίκας, σκολιῶς ἐνέποντες.
Ταῦτα φυλασσόμενοι, βασιλῆες, ἰθύνετε μύθους,
Δωροφάγοι, σκολιῶν δὲ δίκων ὄπιδ' ἀγλαὸν ἄλδε.
Οἳ αὐτῷ κακὰ τεύχει ἀνὴρ ἄλλῳ κακὰ τεύχων·
Ἡ δὲ κακὴ βουλὴ τῷ βουλεύσαντι κακίστη.
Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμὸς, καὶ πάντα νοήσας,
Καί νυ τάδ', αἴκ' ἐθέλῃσ', ὄπιδέρκεται· οὐδέ ἑ λήθει
Οἵη δὴ καὶ τήνδε δίκην πόλις ἐντὸς ἐέργει.
Νῦν ὦν ἐγὼ μήτ' αὐτὸς ἐν ἀνθρώποισι δίκαιος
Εἶην, μήτ' ἐμὸς υἱός· ἐπεὶ κακὸν ἄνδρα δίκαιον
Ἔμμεναι, εἰ μείζω γε δίκην ἀδικώτερος ἕξει.
Ἀλλὰ τά γ' οὔπω ἔολπα τελεῖν Διὰ τερπικέραυνον.
Ὦ Πέρση, σὺ δ' ταῦτα μετὰ φρεσὶ βάλλεο σῇσιν,
Καί νυ δίκης ἐπάκουε, βίης δ' ὄπιλήθεο πάμπαν.
Τόνδε γὰρ ἀνθρώποισι νόμον διέταξε Κρονίων,
Ἰχθύσι μὲν καὶ θηρσὶ καὶ οἰωνοῖς πετεηνοῖς,
Ἔδμεναι ἀλλήλους, ἐπεὶ οὐ δίκη ἔστιν ἐν αὐτοῖς.
Ἀνθρώποισι δ' ἔδωκε δίκην, ἣ πολλὸν ἀρίστη
Γίνεται. Εἰ γάρ τις κ' ἐθέλῃ τὰ δίκαι' ἀγορεύειν

Γινώσκων

Aëre induti, paſſim oberrantes per terram.
Virgo autem eſt Juſtitia, Jove prognata,
Auguſta & veneranda Diis qui cœlum habent.
Et cum quis illam lædat impie contumelia afficiens,
Statim apud Jovem patrem conſidens Saturnium,
Queritur hominum iniquitatem: ut luat
Populus peccata regum, qui prava cogitantes
Alio inflectunt jus, injuſte ſententiam pronunciantes.
Hæc caventes, ô reges, corrigite ſententias
Donivori, injuſtorumque judiciorum prorſus obliviſcamini.
Sibi ipſi mala fabricatur vir alii mala fabricans:
Malumque conſilium conſultori peſſimum.
Omnia videns Jovis oculus, omniaque intelligens,
Et hæc (ſiquidem vult) inſpicit: neque illum latet
Quale hoc quoque judicium civitas intus exerceat.
Ego porro nec ipſe nunc inter homines juſtus
Sim, nec meus filius: quoniam malum eſt juſtum
Eſſe, ſiquidem plus juris injuſtior habebit.
Sed hæc nunquam arbitror facturum Jovem fulmine gaudentem.
O Perſa, cęterum tu hæc in animo tuo repone,
Et juſtitiæ quidem obtempera, violentiæ vero obliviſcere prorſus.
Namque hanc hominibus legem poſuit Saturnius,
Piſcibus quidem & feris & avibus volucribus,
Se mutuo ut devorent, quandoquidem juſtitia carent.
Hominibus autem dedit juſtitiam, quæ multo optima
Eſt. Si quis enim velit vera in publico dicere

Γινώσκων, τῷ μὴ τ' ἔλδεσι διδοῖ εὐρύοπα Ζεύς·
Ὃς δέ κε μαρτυρέῃσιν ἐκὼν ἐπίορκον ὀμόσσας
Ψεύσεται, ἐν δ' ἀτέλεια βλάψας, νήκεστον ἀάσθη,
Τοῦδέ τ' ἀμαυροτέρη γλυκὺ μετόπισθε λέλειπται·
Ἀνδρὸς δ' ἀδίκου γενεὴ μετόπισθεν ἀμείνων.
Σοὶ δ' ἐγὼ ἐσθλὰ νοέων ἐρέω, μέγα νήπιε Πέρσα.
Τὴν μὲν τοι κακότητα καὶ ἰλαδὸν ἔστιν ἑλέσθαι
Ῥηιδίως· ὀλίγη μὲν ὁδός, μάλα δ' ἐγγύθι ναίει.
Τῆς δ' ἀρετῆς ἱδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν
Ἀθάνατοι· μακρὸς δὲ καὶ ὄρθιος οἶμος ἐπ' αὐτὴν,
Καὶ τρηχὺς τὸ πρῶτον· ἐπὴν δ' εἰς ἄκρον ἵκηαι,
Ῥηιδίη δ' ἤπειτα πέλει χαλεπή περ ἐοῦσα.
Οὗτος μὲν πανάριστος ὃς αὐτὸς πάντα νοήσῃ,
† Φρασσάμενος τά κ' ἔπειτα καὶ ἐς τέλος ἦσιν ἀμείνω.
Ἐσθλὸς δ' αὖ κἀκεῖνος ὃς εὖ εἰπόντι πίθηται.
Ὃς δέ κε μήτ' αὐτὸς νοέῃ, μήτ' ἄλλου ἀκούων
Ἐν θυμῷ βάλληται, ὅδ' αὖτ' ἀχρεῖος ἀνήρ.
Ἀλλὰ σύ γ' ἡμετέρης μεμνημένος αἰὲν ἐφετμῆς
Ἐργάζου, Πέρση, διογενὲς γένος, ὄφρά σε Λιμὸς
Ἐχθαίρῃ, φιλέῃ δ' ἐϋσέφανος Δημήτηρ
Αἰδοίη, βιότου δὲ τεὴν πίμπλησι καλιήν.
Λιμὸς γάρ τοι πάμπαν ἀεργῷ σύμφορος ἀνδρί.
Τῷ δὲ θεοὶ νεμεσῶσι, καὶ ἀνέρες, ὅς κεν ἀεργὸς
Ζώῃ, κηφήνεσσι κομήτῃς ἴκελος κτερεΐζειν,
Οἵ τε μελισσάων κάματον τρύχουσιν ἀεργοὶ,
Ἐσθοντες· σοὶ δ' ἔργα φίλ' ἔστω μέτρια κοσμεῖν,

Ὡς

Quæ novit, ei opes largitur late videns Jupiter:
Qui vero teſtimoniis volens pejerans
Mentietur, juſtitiam impediens, ſine ſpe remedii læditur,
Atque ejus obſcurior progenies poſtea relinquitur:
Viri autem juſti progenies apud poſteros illuſtrior.
Ceterum tibi ego bene cupiens dicam, ſtultiſſime Perſa.
Malitiam quidem cumulatim etiam capere
Facile eſt: brevis quippe via eſt, & in proximo habitat.
Ante virtutem vero ſudorem Dii poſuerunt
Immortales: longa vero atque ardua via eſt ad illam,
Primumque aſpera: ubi vero ad ſummum veneris,
Facilis deinceps eſt quantumvis difficilis fuerit.
Ille quidem optimus eſt qui per ſe in omnibus ſapit,
†Cogitans quæcumque dein & ad finem uſque ſint meliora.
Sed & ille bonus eſt qui bene monenti paruerit.
Qui vero nec per ſe ſapit, neque alii parere
In animum inducit, ille contra homo inutilis eſt.
Verum tu noſtri ſemper præcepti memor
Operare, ô Perſa, divinum genus, ut te Fames
Oderit, amet autem pulchre coronata Ceres
Veneranda, victuque tuum impleat horreum.
Fames enim ſemper ignavo comes eſt viro.
Huic vero & Dii indignantur, & homines, quicumque otioſus
Vivit, fucis aculeo carentibus ſimilis cupiditate,
Qui apum laborem abſumunt otioſi,
Vorantes: tibi vero opera decentia obire gratum ſit,

Ως κέ τοι ωραίης βιότου πλήθωσι καλιαί.
Εξ έργων δ' άνδρες πολύμηλοί τ' άφνειοί τε.
Καί τ' εργαζόμενον, πολύ φίλτερον αθανάτοισιν
Εοντας ηδέ βροτοίς· μάλα γὰρ συγέουσιν αεργός.
Εργον δ' ουδέν όνειδος, αεργίη δέ τ' όνειδος.
Εί δέ κεν εργάζη, τάχα σε ζηλώσει αεργός
Πλουτοῦντα· πλούτῳ δ' αρετή καὶ κῦδος οπηδεῖ.
Δαίμονι δ' οἵῳ ἔπηαι. Το εργάζεσθαι άμεινον,
Εἴ κεν απ' αλλοτρίων κλεάνων αεσίφρονα θυμὸν
Εἰς έργον τρέψας, μελετᾷς βίον, ὥς σε κελεύω.
Αἰδὼς δ' ουκ αγαθὴ κεχρημένον άνδρα κομίζει·
Αἰδὼς ἥ τ' άνδρας μέγα σίνεται ηδ' ονίνησι.
Αἰδὼς τοι τροφὸς αινολβίη, θάρσος δὲ τροφὸς όλβου.
Χρήματα δ' ουκ αρπακτά· θεόσδοτα πολλὸν αμείνω.
Εἰ γάρ τις καὶ χερσὶ βίῃ μέγαν όλβον έλητα,
Ἢ ὅγ' ὑπὸ γλώσσης λῃΐσεται, (οἷά τε πολλὰ
Γίνεται, εὖτ' αὐ δὴ κέρδος νόον εξαπατήσῃ
Ανθρώπων, αἰδὼ δέ τ' αναιδείη κατοπάζῃ)
Ρεῖα τε μὲν μαυρῶσι θεοὶ, μινύθουσι δὲ οἶκοι
Ανέρι τῳ· παῦρον δέ τ' ὑπὸ χρόνον όλβος οπηδεῖ.
Ισον δ' ὅς τ' ικέτην, ὅς τε ξεῖνον καχὸν έρξῃ·
Ος τε κασιγνήτοιο ἐὸν αναβήμενα βαίνοι
Κρυπταδίης εὐνῆς αλόχῳ, παρακαίρια ῥέζων·
Ος τέ τευ αφραδίης αλιταίνεται ορφνὰ τέκνα·
Ος τε γονῆα γέροντα, κακῷ ὑπὸ γήραος ουδῷ,
Νεικείῃ χαλεποῖσι καθαπτόμενος επέεσσιν.

Τῷ

Ut tibi æſtate collecto victu impleantur horrea.
Ex laboribus autem viri evadunt divites & opulenti.
Et laborans, multo etiam carior jam immortalibus
Eris ac hominibus: valde enim oderunt otioſos.
Operari autem non eſt dedecus, ſed ignavia dedecus eſt.
Quod ſi laboraveris, mox te æmulabitur & otioſus
Diteſcentem: divitias vero virtus & gloria comitatur.
Deo autem ſimilis fueris. Laborare (*inquam*) melius,
Si quidem ab alienis facultatibus ſtolidum animum
Ad opus convertens, de victu ſis ſollitus, ſicut te jubeo.
Pudor autem non bonus egenum hominem tenet:
Pudor qui hominibus valde & obeſt & prodeſt.
Pudor quidem ad paupertatem, audacia vero (*ducit*) ad divitias.
Opes autem non rapiendæ: divinitus datæ multo meliores.
Si quis enim & manu per vim magnas opes paraverit,
Aut ille lingua prædatus fuerit, (qualia multa
Fiunt, quam primum lucri amor mentem deceperit
Hominum, pudorem vero impudentia vicerit)
Facile & illum peſſumdant Dii, minuuntur vero familiæ
Viri talis: exiguumque ad tempus divitiæ adſunt. (afficiet:
Par vero committit delictum, & qui ſupplicem & qui hoſpitem malo
Quique fratris ſui cubilia adſcenderit,
Furtivi cauſa concubitus uxoris, ſcelerata patrans:
Quique mala cujuſpiam fraude deceperit orphanos liberos:
Quique parentem ſenem, miſera in ſenectute,
Probris affecerit gravibus inceſſens verbis:

Huic

Τῷ δή τοι Ζεὺς αὐτὸς ἀγαίεται, ἐς ὃ τελευτῇ
Ἔργων ἀντ' ἀδίκων χαλεπῇ ἐπέθηκεν ἀμοιβήν.
Ἀλλὰ σὺ τῶν μὴ πάμπαν ἔεργ' ἀεσίφρονα θυμόν·
Καδδυώαμεν δ' ἔρδειν ἱέρ' ἀθανάτοισι θεοῖσιν
Ἁγνῶς καὶ καθαρῶς, ὄπι δ' ἀγλαὰ μηρία καίειν.
Ἄλλοτε δὴ σπονδῇς θυέεσί τε ἱλάσκεσθαι,
Ἠμὲν ὅτ' εὐνάζῃ, καὶ ὅταν φάος ἱερὸν ἔλθῃ·
Ὡς κέ τοι ἵλαον κραδίην καὶ θυμὸν ἔχωσιν·
Ὄφρ' ἄλλων ὠνῇ κλῆρον, μὴ τὸν σὸν ἄλωσιν.
Τὸν φιλέοντ' ὀπὶ δαῖτα καλεῖν, τὸν δ' ἐχθρὸν ἐᾶσαι.
Τὸν δ' μάλιστα καλεῖν, ὅς τις σέθεν ἐγγύθι ναίει.
Εἰ γάρ τοι καὶ χρῆμ' ἐγχώριον ἄλλο γένηται,
Γείτονες ἄζωστοι ἔκιον, ζώσαντο δὲ πηοί.
Πῆμα κακὸς γείτων, ὅσσον τ' ἀγαθὸς μέγ' ὄνειαρ.
Ἐμμορέ τοι τιμῆς ὅς τ' ἔμμορε γείτονος ἐσθλοῦ.
Οὐδ' ἂν βοῦς ἀπόλοιτ', εἰ μὴ γείτων κακὸς ἔπι.
Εὖ μὲν μετρεῖσθαι παρὰ γείτονος, εὖ δ' ἀποδοῦναι,
Αὐτῷ τῷ μέτρῳ, καὶ λώϊον, αἴ κε δυνῇαι·
Ὡς ἂν χρηΐζων καὶ ἐς ὕστερον ἄρκιον εὕρῃς.
Μὴ κακὰ κερδαίνειν· κακὰ κέρδεα ἶσ' ἄτῃσιν.
†Τὸν φιλέοντα φιλεῖν, καὶ τῷ προσιόντι προσεῖναι.
†Καὶ δόμῳ ὅς κεν δῷ, καὶ μὴ δόμῳ ὅς κεν μὴ δῷ·
†Δώτῃ μὲν τις ἔδωκεν, ἀδώτῃ δ' οὔτις ἔδωκεν.
Δῶς ἀγαθῇ, ἄρπαξ δὲ κακῇ, θανάτοιο δότειρα.
Ὃς μὲν γάρ κεν ἀνὴρ ἐθέλων, ὄγε καὶ μέγα δοίη,
Χαίρῃ τῷ δώρῳ, καὶ τέρπεται ὃν κατὰ θυμόν.

Ος

Huic certe Jupiter iraſcitur, ad extremum vero,
Pro operibus iniquis gravem exhibet talionem.
Verum tu quidem ab his omnino cohibe ſtultum animum:
Pro facultate autem ſacra facito immortalibus Diis
Caſte & pure, nitidaque femora adole.
Interdum certe libaminibus atque odoramentis placa,
Et quando cubitum ieris, & quando matutinum tempus venerit:
Ut benevolum erga te cor atque animum habeant;
Ut aliorum emas agrum, non tuum alius.
Amicum ad convivium vocato, inimicum vero relinque.
Eum autem potiſſimum vocato, quicumque te prope habitat.
Si enim tibi aliquod negotium ruſticum inexpectatum eveniat,
Vicini diſcincti accurrunt, cinguntur autem cognati.
Noxa tam magna eſt malus vicinus, quantum bonus commodum.
Nactus eſt rem bonam quicumque nactus eſt vicinum bonum.
Neque bos interierit, niſi vicinus malus ſit. [redde,
Recte quidem metiaris à vicino (*mutuum accipiens*) recte etiam
Eadem menſura, & amplius, ſi quidem poſſis:
Ut indigens etiam in poſterum promtum invenias.
Ne mala lucra captes: mala lucra æqualia damnis.
†Amantem te ama, & inviſentem inviſe.
†Et da ei qui dederit, neque da ei qui non dederit.
†Datori quidem eſt qui dat, non danti vero nemo dare ſolet.
Donatio bona, rapina vero mala atque lethifera.
Quicumque etiam vir libens dat, etſi multum dederit,
Gaudet donando, & delectatur ſuo in animo.

Qui

Ος δέ κεν αὐτὸς ἕλῃ), ἀναιδείῃφι πιθήσας,
Καί τε σμικρὸν ἐὸν, τό τ' ἐπάχνωσεν φίλον ἦτορ.
Εἰ γάρ κεν καὶ σμικρὸν ὑπὶ σμικρῷ καταθεῖο,
Καὶ θαμὰ τῶθ' ἔρδοις, τάχα κεν μέγα καὶ τὸ γένοιτο.
Ος δ' ἐπ' ἐόντι φέρῃ, ὅδ' ἀλύξει) αἰθοπα λιμόν.
Οὐδὲ τό γ' εἰν οἴκῳ καταχείμενον ἀνέρα κήδει.
Οἶκοι βέλτερον εἶναι, ἐπεὶ βλαβερὸν τὸ θύρηφι.
Εὖ λὸν μὲν παρεόντα ἑλέσθαι· πῆμα δὲ θυμῷ
Χρηίζειν ἀπεόντος· ἅ σε φράζεσθαι ἄνωγα.
Ἀρχομένῳ δὲ πίθου, καὶ λήγοντος χορέσασθαι·
Μεσσόθι φείδεσθαι· δειλὴ δ' ἐνὶ πυθμένι φειδώ.
Μισθὸς δ' ἀνδρὶ φίλῳ εἰρημένῳ ἄρκιος ἔστω.
Καί τε καὶ σιγήτῳ γελάσας ὑπὸ μείρακα θέσθαι.
Πίστις δ' ἄνευ ὁμοῦ καὶ ἀπιστίη ὤλεσε ἄνδρας.
Μηδὲ γυνὴ σε νόον πυκνὸν ἐξαπατάτω,
Αἰμύλα κωτίλλουσα, τεὸν διφῶσα καλιήν.
Ος δὲ γυναικὶ πέποιθε, πέποιθ' ὅγε φιλήτῃσι.
Μυνογύνης δὲ παῖς σώζοι πατρώιον οἶκον
Φερβέμεν· ὡς γὰρ πλεῖστος ἀέξεται ἐν μεγάροισι.
Γηραιὸς δὲ θάνοις ἕτερον παῖδ' ἐκκαταλείπων.
Ῥεῖα δέ κεν πλέοντε πόροι Ζεὺς ἄσπετον ὄλβον.
Πλείων μὲν πλόος ἐστὶν, ἐπὶ βρίθουσι δὲ φορτοι.
Σοὶ δ' εἰ πλεῖστα θυμὸς ἐέλδεται ἐν φρεσὶ σῇσι,
Ὡς ἔρδειν· ἔργον δὲ τ' ἐπ' ἔργῳ ἐργάζεσθαι.
ΠΛΗΙΑΔΩΝ Ἀτλαγενέων ὑπτελλομένων,
Ἀρχεῦ' ἀμητοῦ· ἀρότοιο δὲ, δυομένων.

Αἱ

Qui vero libens rapuerit, impudentia fretus,
Quamvis id ſit exiguum; tamen cruciat ſuum animum.
Siquidem enim parvum parvo addideris,
Et frequenter iſtud feceris, mox magnum & hoc evaſerit.
Qui vero parto adjicit, is vitabit atram famem.
Neque vero quod domi repoſitum eſt hominem ſollicitum habet.
Domi melius eſſe, quoniam damno obnoxium quod foris eſt.
Bonum quidem de præſenti capere: noxa vero animo
Egere abſente: quæ te cogitare jubeo.
Quum relinitur dolium, & fere eſt epotum, ſaturare:
Medio parce: ſera vero in fundo parcimonia.
Merces autem viro amico conſtituta ſufficiens eſto.
Etiam cum fratre ludens teſtem adhibeto.
Credulitas pariter ac diffidentia perdere ſolent homines.
Ne vero mulier te animo nates exornans decipiat,
Blande garriens, tuum inquirens ſinum.
Qui namque mulieri confidit, confidit is furibus.
Unicus vero filius ſervet paternam domum
Paſcendo: ita enim opulentia creſcet in ædibus.
Senex autem moriaris, alium filium relinquens.
Facile vero & pluribus præbuerit Jupiter ingentes opes.
Major autem plurium cura, major quoque acceſſio.
Tua ſi opes mens appetit in animo tuo,
Sic facito: operamque operæ ſubinde addito.
Pleiadibus Atlante natis exorientibus,
Incipe metere; arare vero, occidentibus.

Αἱ δή τοι νύκτας τε καὶ ἤματα τεσσαράκοντα
Κεκρύφαται· αὖτις δ' ἐπιφαινομένῳ ἐνιαυτῷ
Φαίνον', τὰ πρῶτα γεωμορίοιο σιδήρου.
Οὗτός τοι πεδίων πέλεν νόμος, οἵ τε θαλάσσης
Ἐγγύθι ναιετάουσ', οἵ τ' ἄγχεα βαθέεντα
Πόντου καμάγουσι καὶ ἀπόπροθι πίονα χῶρα
Ναίουσιν. Γυμνὸν σπείρειν, γυμνὸν δὲ βοωτεῖν,
Γυμνὸν δ' ἀμάειν, εἴ κ' ὥρια πάντ' ἐθέλῃσθα
Ἔργα κομίζεσθαι Δημήτερος· ὥς τοι ἕκαστα
Ὥρια δέξηται, μή πως τὰ μετοξὺ χατίζων
Πτώσσῃς ἀλλοτρίους οἴκους, κοὐ μηδὲν ἀνύσσῃς.
Ὡς καὶ νεῦν ἐπ' ἐμ' ἦλθες· ἐγὼ δέ τοι οὐκ ἐπιδώσω,
Οὐδ' ὀπιμετρήσω. Ἐργάζου, νήπιε Πέρση,
Ἔργα, τά τ' ἀνθρώποισι θεοὶ διετεκμήραντο·
Μή ποτε σὺν παίδεσσι γυναικί τε θυμὸν ἀχεύων,
Ζητεύῃς βίοτον κατὰ γείτονας, οἱ δ' ἀμελῶσιν.
Δὶς μὲν γὰρ καὶ τρὶς τάχα τεύξεαι· ἢν δ' ἔτι λυπῇς,
Χρῆμα μὲν οὐ πρήξεις, σὺ δ' ἐπώσια πολλὰ ἀναβύσεις.
Ἀχρεῖος δ' ἔσαι ἐπέων νομός. Ἀλλά σ' ἄνωγα
Φράζεσθαι χρειῶν τε λύσιν, λιμόν τ' ἀλεωρήν.
Οἶκον μὲν πρῶτιστα, γυναῖκά τε, βοῦν τ' ἀρότῆρα,
Κτητὸν μὲν θαμινόν, ἥτις καὶ βοῦν ἔποιτο.
Χρήματα δ' ἐν οἴκῳ πάντ' ἄρμενα ποιήσασθαι·
Μὴ σὺ μὲν αἰτῇς ἄλλον, ὁ δ' ἀρνῆται, σὺ δὲ τητᾷς,
Ἠδ' ὥρῃ πρήσσῃσθα, μινύθῃ δέ τοι ἔργον.
Μήδ' ἀναβάλλεσθαι ἐς τ' αὔριον, ἐς τ' ἔνηφιν.

Οὐ

Hæ quidem noctesque & dies quadraginta
Latent: rursum vero revoluto anno
Apparent, primum ut acuitur ferrum.
Hæc utique arvorum est lex, (*cum iis*) qui mare
Prope habitant, (*tum iis*) qui valles flexuosas
Mari fluctuante procul pinguem regionem
Colunt. Nudus serito, nudusque arato,
Nudus quoque metito, si quidem matura omnia voles
Opera ferre Cereris: ut tibi singula
Matura crescant, ne quando interim egens
Mendices ad alienas domos, nihilque efficias.
Sicut & nunc ad me venisti: ego vero tibi non amplius donabo,
Neque amplius mutuum dabo. Labora, stolide Persa,
Labores quos hominibus Dii imposuerunt:
Ne quando cum liberis uxoreque animo dolens
Quæras victum per vicinos, hi vero negligant.
Bis enim & ter forsitan consequeris: si vero amplius molestus fueris,
Rem quidem non facies, tu vero inania multa dices.
Inutilis autem erit verborum copia. Sed te jubeo
Cogitare debitorumque solutionem, famisque evitationem.
Domum quidem primum, fœminamque bovemque aratorem,
Famulam non nuptam, quæ & boves sequatur.
Instrumenta vero domi omnia apta para:
Ne tu quidem petas ab alio, illeque recuset, tu vero careas;
Tempus autem prætereat, minuaturque tibi opus.
Ne vero differas inque crastinum, inque perendinum.

Οὐ γὰ ἐτωσιεργὸς ἀνὴρ πίμπλησι χαλιλὼ,
Οὐδ' ἀναβαλλόμενος· μελέτη δέ τοι ἔργον ὀφέλλει.
Αἰεὶ δ' ἀμβολιεργὸς ἀνὴρ ἄτηισι παλαίει.
Ημος δὴ λήγει μὲν ὀξέος ἠελίοιο
Καύματος ἰδαλίμου, μετοπωρινὸν ὀμβρήσαντος
Ζηνὸς ἐριαδνέος, μᾶλλόν τε βρότεον χέῃσι
Πολλὸν ἐλαφρότερον· (δὴ γὰρ τότε σείριος ἀστὴρ
Βαιὸν ὑστερίζει κεφαλῆς κνεφαιτεφέων ἀνθρώπων
Ερχεται ἠματίος, πλείων δέ τε νυκτὸς ἐπαυρεῖ.)
Ημος ἀδηκτοτάτη πέλει τμηθεῖσα σιδήρῳ
Υλη, φύλλα δ' ἔραζε χέει, πρὸς θοιό τε λήγει·
Τῆμος ἄρ' ὑλοτομεῖν μεμνημένος ὦμον ἔργον.
Ολμον μὲν τελέσαι τάμνειν, ὕπερον δὲ τείπηχυ,
Αξονα δ' ἑπταπόδην· μάλα γὰρ νύ τοι ἄρμενον ἔτω.
Εἰ δέ κεν ὀκταπόδην λάβῃ σφύρον κε τάμοιο,
Τελσίφαμον δ' ἄψιν τάμνειν δεκαδώρῳ ἀμάξῃ,
Πολλὰ βαμπύλα κῶλα· φέρειν δὲ γύην, ὅτ' ἂν ὕρῃς,
Ες οἶκον, κατ' ὄρος διζήμενος, ἢ κατ' ἄρουραν,
Πείννιον· ὃς γὰρ βωσὶν ἀρῆν ὀχυρώτατός ἐστιν,
Εὖτ' ἂν Αθηναίης δμῳὸς ἐν ἐλύμασι πήξας
Γόμφοισιν πελάσας τετορυνῇσι ἰσοδόῃσι.
Δοιὰ δὲ θέσθαι ἄροτρα, πονησάμενος κατ' οἶκον,
Αὐτόγυον καὶ πηκτόν· ἐπεὶ πολὺ λώϊον ἔτω.
Εἰ δ' ἕτερον γ' ἄξαις, ἕτερόν γ' ὑπὸ βωσὶ βάλοιο.
Δάφνης δ' ἢ πελέης ἀκμώτατοι ἰσοδόαι.
Δρυὸς ἔλυμα, πρίνου δὲ γύη. βόε δ' ἐναετήρω

Αρσενε

1. Κ λαδευτήριον, Falx.
2. Διαμητήριον, Ventilabrum.
3. Ἅρπη, Falx Serrata.
4. Αὐτόγυον ἄροτρον, Aratrum nativum.
5. Ἔχετλη, Stiva.
6. Ἔ"λυμος, Medium aratri.
7. Πηκτὸν ἄροτρον, Aratrum compactum.

1. Ὄ"λμος, Mortarium.
2. Ζυγὸς, Jugum.
3. Ἀξίνη, Ascia.
4. Ῥυμὸς, Temo.
5. Σφῦρα, Malleus.
6. Σμίλα, Scalprum.
7. Τρυπάνιον, terebra.
8. Μάκελλα, Ligo.
9. Πτύον, Pala.
10. Σμινύη, Bidens.
11. Λυσγάριον, Furca.

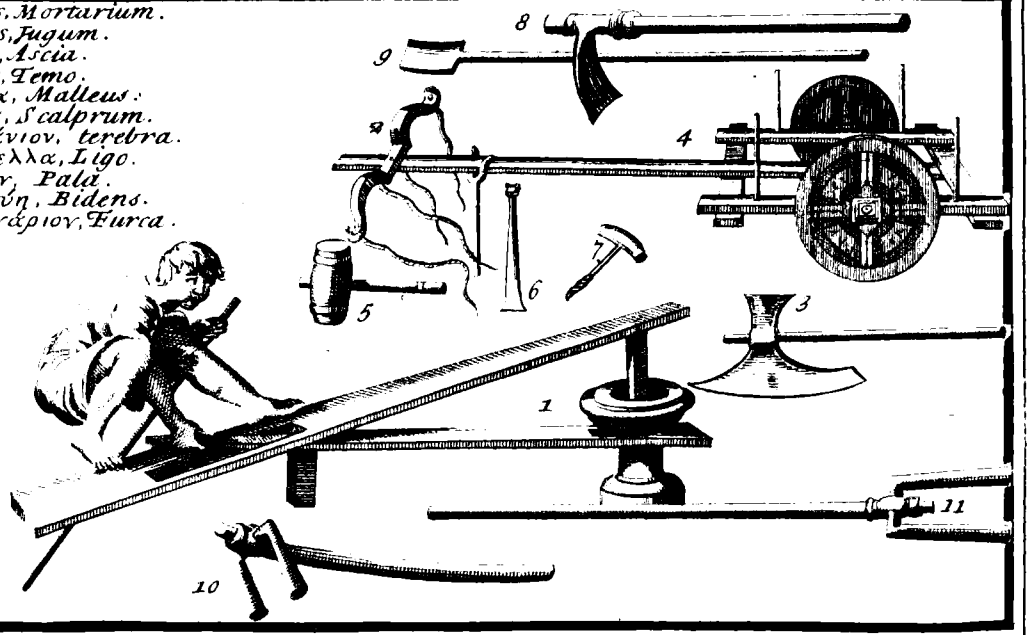

Non enim laboris fugitans vir implet horreum,
Neque procraſtinator: ſtudium vero tibi opus auget.
Semper autem dilator operum vir cum damnis luctatur.
Quum itaque jam definit vis fervidi Solis
Calorem ſudoriferum, per autumnum pluente
Jove præpotente, movetur vero humanum corpus
Multo levius; (nam tunc Sol
Pauliſper ſupra caput mortalium hominum
Venit interdiu, magis autem noctu laborat.)
Quando minime cariei eſt obnoxia cæſa ferro
Materia, folia autem humi fundit, finemque facit germinandi:
Tunc ſane ligna ſecare tempeſtivum eſſe opus memento,
Mortarium quidem tripedale ſeca, piſtillum vero tricubitale,
Axemque ſeptempedalem: valde enim certe conveniens ſic.
Si vero octopedalem & malleum inde ſecueris,
Trium palmorum curvaturam rotæ ſecato decem palmorum plauſtro,
Multa præterea curva ligna: ferto autem burim, cum inveneris,
Domum, ſive in monte quærens, ſive in agro,
Ilignam: hæc enim bobus ad arandum firmiſſima eſt,
Si Palladis famulus dentali infigens
Clavis conjungens adaptaverit temoni.
Bina vero facito aratra, laborans domi,
Non compoſitum & compactile: quoniam multo optimum ſic.
Si quidem alterum fregeris, alterum bobus injicias.
E lauro autem vel ulmo firmiſſimæ ſtivæ ſunt.
E quercu dentale, ſed ex ilice burim. boves vero duos novennes

Maſculos

Αρσενε κεκτῆσθαι (τῷ γὰρ θέν@ οὐκ ἀλαπαδνόν)
Ηβης μέτεστιν ἔχοντε· τὼ ἐργάζεσθαι ἀρίστω.
Οὐκ ἂν τώ γ' ἐείσαντες ἐν αὔλακι καμμόλῳ ἄστεος
Αξειαν, τὸ δ' ἔργον ἐτώσιον αὖθι λίποιεν.
Τοῖς δ' ἅμα τεσσαρακοντατὴς αἰζηὸς ἕποιτο,
Αρτον δειπνήσας τετράτυφον, ὀκταβλωμον,
Ος κ' ἔργα μελετῶν ἰθείαν αὔλακ' ἐλαύνοι,
Μηκέτι παπταίνων μετ' ὁμήλικας, ἀλλ' ἐπὶ ἔργῳ
Θυμὸν ἔχων· τῶδ' ἔστι νεώτερος ἄλλος ἀμείνων
Σπέρματα διάσασθαι, καὶ ἀπατηλὸν ἀλέασθαι.
Κωφότερος γὰρ ἀνὴρ μετ' ὁμήλικας ἐπλοίη).
Φραίζεσθαι δ' οὔ τ' ἂν φωνὴν γεράνου ἐπακούσης.
Υψόθεν ἐκ νεφέων ἐνιαύσια κεκληγυίης·
Η τ' ἀρότοιό τε σῆμα φέρει, καὶ χείματος ὥρην
Δεικνύει ὀμβρηρόν· κραδίην δ' ἔδακε βροτοῦ ἀβούτεω.
Δὴ τότε χορτάζειν ἕλικας βόας ἔνδον ἐόντας.
Ρηΐδιον γὰρ ἔπος εἰπεῖν, βόε δὸς καὶ ἅμαξαν·
Ρηΐδιον δ' ἀπανήνασθαι, κωφὰ δ' ἔργα βόεσσιν.
Φησὶ δ' ἀνὴρ φρένας ἀφνειὸς πῆξασθαι ἅμαξαν,
Νήπιος· οὐδὲ τόγ' οἶδ', ἑκατὸν δέ τε δούρατ' ἀμάξης.
Τῶν κοῖόθεν μελέτω ἐχέμυθ οἰκήια θέσθαι.
Εὖ τ' ἂν δὴ κοῖοτις ἀρηρὸς ἤντοῖσι φαείη,
Δὴ τότ' ἐφορμηθεῖεν, ὁμῶς δμῶές τε καὶ αὐτὸς,
Αὔλιον καὶ διερὸν ἀρόων, ἀρότοιο καθ' ὥρην,
Πρωΐ μάλα σπεύδων, ἵνα τοι πλήθωσιν ἄρουραι.
Εἴαρι πολλὸν· θέρευς δ' νεωμήνη σ' ἀπατήσει.

Νειὸν

Maſculos comparato (horum enim robur non imbecillum eſt)
Juventutis menſuram habentes: hi ad laborandum optimi.
Non utique hi dimicantes in ſulco aratrum
Fregerint, opus verò imperfectum reliquerint.
Hos autem ſimul quadragenarius juvenis ſequatur,
Panem cœnatus quadrifidum, octo fruſtorum,
Qui quidem opus curans rectum ſulcum ducat,
Non amplius circumſpiciens æquales, ſed in opere
Animum habens: hoc vero neque junior alius melior
Ad ſpargendum ſemina, & iteratam ſationem evitandam.
Junior enim vir æqualium deſiderio flagrat.
Obſerva vero, cum vocem gruis audieris
Alte in nubibus quotannis clangentis;
Quæ & arationis ſignum affert, & hyemis tempus
Indicat imbriferæ: cor autem rodit viri bobus carentis.
Tunc ſane paſce camuros boves, domi manentes.
Facile enim dictu eſt, par boum da & plauſtrum:
Facile autem recuſare, (& *dicere*) boves occupati ſunt.
Conſtituit autem homo, qui opinione ſua dives eſt, fabricare plauſtrum
Stultus: & hoc neſcit centum eſſe ligna plauſtri.
Horum ante curam habere oportet ut ſibi acquirat.
Cum primum igitur arationis tempus mortalibus apparuerit,
Tunc aggredere, ſimul & ſervi & tu ipſe,
Siccam & humidam arans, arationis ad tempus,
Summo mane feſtinans, ut impleantur tibi arva.
Vere vertito, æſtate vero iterata non te fallet.

Novalem

Νειὸν ἢ σπείρειν ἔτι καφίζουσαν ἄρουραν.
Νειὸς ἀλεξιάρη, παίδων ἀκμηλήτειρα.
Εὔχεσθαι ἢ Διῒ χθονίῳ, Δημήτερί θ' ἁγνῇ,
Ἐκτελέα βρίθειν Δημήτερος ἱερὸν ἀκτήν.
Ἀρχόμενος τὰ πρῶτ' ἀρότου, ὅταν ἄκρον ἐχέτλης
Χειρὶ λαβὼν ὄρπηκα βοῶν ὑπὸ νῶτον ἵκηαι
Ἑνδρυον ἑλκόντων μεσάβων. Ὁ δ' τυτθὸς ὄπιθεν
Δμωὸς ἔχων μακέλλην πόνον ὀρνίθεσσι πρῆξαι,
Σπέρματα κρυπτεύων. Εὐθημοσύνη γὰρ ἀρίστη
Θνητοῖς ἀνθρώποις· κακοθημοσύνη δὲ κακίστη.
Ὧδέ κεν αὐχμοσύνῃ στάχυες νεύοιεν ἔραζε,
Εἰ τέλος αὐτὸς ὄπιθεν Ὀλύμπιος ἐσθλὸν ὀπάζοι.
Ἐκ δ' ἀγλέων ἐλάσειας ἀράχνια· κἠί σε ἔολπα
Γηθήσειν, βιότοιο ἐρεύμενον ἔνδον ἐόντος.
Εὐοχθέων δ' ἴξεαι πολιὸν ἔαρ, οὐδὲ πρὸς ἄλλους
Αἰγάσεαι· σέο δ' ἄλλος ἀνὴρ κεχρημένος ἔσται.
Εἰ δέ κεν ἠελίοιο τροπαῖς ἀρόῃς χθόνα δῖαν,
Ἤμυσος ἀμήσεις, ὀλίγον πρὸς χειρὸς ἐέργων,
Ἀντία δεσμεύων κεκονιμένος, ὠμὰ χαίρων.
Οἴσεις δ' ἐν φορμῷ· παύροι δέ σε θηήσονται.
Ἄλλοτε δ' ἀλλοῖος Ζηνὸς νόος Αἰγιόχοιο·
Ἀργαλέος δ' ἄνδρεσσι κιχήμεναι νοῆσαι.
Εἰ δέ κεν ὄψ' ἀρόσεις, τόδε κέν τοι φάρμακον εἴη.
Ἦμος κόκκυξ κοκκύζῃ δρυὸς ἐν πετάλοισι
Τὸ πρῶτον, τέρπει τε βροτοὺς ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν,
Τῆμος Ζεὺς ὗοι τρίτῳ ἤματι, μήδ' ἀπολήγοι,

Μήτ'

Novalem vero ſerito adhuc levem terram.
Novalis imprecationum expultrix, liberorum placatrix eſt.
Supplica vero Jovi infero, Cererique caſtæ,
Ut matura grandeſcant ſacra Cereris dona.
Incipiens arare, cum extremum ſtivæ
Manu capiens ſtimulum boum terga attigeris
Temonem trahentibus loris. Juvenis autem pone
Servus ligonem tenens negotium avibus faceſſat,
Semina abſcondens. rectus enim ordo optimus
Mortalibus hominibus eſt; confuſio vero peſſima.
Sic quidem ubertate ſpicæ nutabunt ad terram,
Si finem ipſe poſtea Jupiter bonum præbuerit.
E vaſis autem ejicies araneas: teque arbitror
Gaviſurum, victu potitum intus repoſito.
Bene inſtructus cibis autem pervenies ad canum ver, neque ad alios
Reſpicies: tui vero alius vir indigus erit.
Si vero bruma araveris terram almam,
Sedens metes, pauxillum manu comprehendens,
Ex adverſa parte manipulos ligans pulverulentus, nec valde gaudens.
Feres autem in ſporta: pauci vero te ſuſpicient.
Alias autem alia Jovis mens Ægiochi;
Sed mortalibus hominibus eam deprehendere difficile.
Sin autem ſero araveris, hoc quidem tibi remedium fuerit.
Quando cuculus canit quercus in frondibus
Primum, delectatque mortales in immenſa terra,
Tunc Jupiter pluat triduo, neque deſinat,

Μήτ' ἀῤ ὑφβάλλων βοὸς ὀπλὴ, μήτ' ὀπολείπων.
Οὕτω κ' ὀψαρέτης ωεφνηρέτῃ ἰσοφαείζῃ.
Εν θυμῷ δ' εὖ πάντα φυλάσσεο· μηδέ σε λήθοι
Μήτ' ἔαρ γανόμφυον πολιὸν, μήθ' ὥρι@ ὄμβρ@.
Παὶς δ' ἴθι χάλκειον θῶκον, καὶ ἐπαλέα λέχεω,
Ωρῃ χειμερίῃ, ὁπότε κφύ@ ἀνέρας εἴργον
Ιφάνῃ· ἔνθα κ' ἄοκν@ ἀνὴς μέγα οἶκον ὀφέλλῃ.
Μή σε καχῦ χειμῶν@ ἀμηχανίη καταμάρψῃ
Σιὺ πενίῃ, λεπτῇ δ' ἄχεω πόδα χειρὶ πέζοις.
Πολλὰ δ' ἀεργὸς ἀνὴς κενεὼ ἔπι ἐλπίδα μίμνων,
Χρηίζων βιότοιο, κακὰ ωεφσελέξατο θυμῷ.
Ελπὶς δ' οὐκ ἀγαθὴ κεχρημένον ἄνδρα κομίζῃ,
Ημφον ἐν λέχῃ, τῷ μὴ βίο@ ἄφκι@ ἔπῃ.
Δείκνυε δ' ὁμώεσσι, θέρευς ἔτι μέσσ' ἐόντος,
Οὐκ αἰεὶ θέρ@ ἐσσεῖται, ποιεῖσθε καλιάς.
Μῆνα δ' Ληναιῶνα, καὶ ἤματα, βέβδερα πάντα,
Τέτον ἀλεύασθαι· καὶ πηγάδας, αἵτ' ὑπὸ γαῖαν
Πνεύσαντος βορέαο, δυσπλεγέες τελέθυσιν,
Ος τε διὰ Θρῄκης ἱπποτρόφου εὐρέϊ πόντῳ
Εμπνεύσας ὦειτε· μέμυκε δὲ γαῖα καὶ ὕλη·
Πολλὰς δὲ δρῦς ὑψικόμους, ἐλάτας τε παχείας,
Οὔρε@ ἐν βήσσης πιλνᾷ, χθονὶ πυκνοτείρῃ
Εμπίπτων, καὶ πᾶσα βοᾷ τότε νήεμος ὕλη.
Θῆρες δὲ φρίσσυσ', οὐρὰς δ' ὑπὸ μέζε' ἔθεντο,
Τῶν καὶ λάχνη δέρμα κατάσκιον· ἀλλά νυ καὶ τῷ
Ψυχρὸς ἐὼν διάησι, διασυτέρνων περ ἐόντων.

Καὶ

Non utique ſupra bovis ungulam, neque infra:
Ita & ſerus arator primo aratori æqualis fuerit.
Animo autem bene omnia ſerva: neque tibi lateat
Ver exoriens canum, neque tempeſtiva pluvia.
Præteri autem officinam ærariam, & calidam tabernam,
Tempore hyberno, cum frigus homines vehemens
Detinet: tunc ſane impiger vir valde domum auget.
Ne te malæ hyemis difficultas opprimat
Cum paupertate, macilenta vero craſſum pedem manu premas,
Multa autem ignavus vir vanam ob ſpem exſpectans,
Egens victus, mala verſat in animo.
Speſque non bona indigentem virum fovet,
Sedentem in taberna, cui victus non ſufficiens ſit.
Dic autem ſervis, æſtate adhuc media,
Non ſemper æſtas erit, exſtruite caſas.
Menſem vero Lenæonem, malos dies, bobus nocentes omnes,
Hunc vitate: & glacies, quæ quidem ſuper terram
Flante Borea, moleſtæ ſunt,
Qui per Thraciam equorum altricem late mari
Inſpirans illud movet: conſtringitur autem terra & ſylva:
Multas vero quercus alticomas, abieteſque denſas,
Montis in vallibus dejicit, terræ multos paſcenti
Incumbens, & omnis reboat tunc ingens ſylva.
Feræ autem horrent, caudaſque ſub pudenda ponunt,
Eæ etiam quarum villis cutis denſa eſt: ſed & has
Frigidus cum ſit perflat, villoſas licet pelles habentes.

Καί τε ἀλὶ ῥινῦ βοὸς ἔρχεται, ὧδέ μιν ἴχνη.
Καί τε δὶ αἶγα ἄπτει τανύτειχα· πώεα δ' ὄπι,
Οὕνεκ' ἐπιπεταναὶ τείχες αὐτῶν, ὐ ἀλέπουσιν
Ις ἀνέμυ βορέω· τεθχαλὸν ὃ γέρυντα πίπτει.
Καὶ ἀλὶ παρθενικῆς ἀπαλόχρω ὐ ἀλέπουσιν,
Η τε δόμων ἔντοσθε φίλη ὡδὶ μητέρι μίμνῃ,
Οὔπω ἔργ' εἰδυῖα πολυχρύσυ Αφροδίτης·
Εὖτε λοετραμφὶ τέρενα χρόα, καὶ λίπ' ἐλαίῳ
Χρισαμφὶ, νυχίη καταλέξῃ ἔνδοθεν οἴκυ
Ημαπι χειμερίῳ, ὅτ' ἀνόστω οὐ πόδα τέτλῃ,
Εν τ' ἀπύρῳ οἴκῳ, καὶ ὐ ἤθεσι λευγαλέοισιν.
Οὐ γάρ οἱ ἠέλιος δείκνυ νομὸν ὀρμηθῆναι·
Αλλ' ἀμφὶ κυδυάνων ἀνθρώων δῆμόν τε πόλιν τε
Στρωφᾶται, βαίδιον ὃ Παιελλήνεσι φαείνῃ.
Καὶ τότε δὴ κεραοὶ καὶ νήκερῳ ὑλήκοῖται
Λυγρὸν μυκιόωντες ἀνὰ δρύα βοσκόμενα
Φεύγυσιν· καὶ πᾶσιν ἐνὶ φρεσὶ τῦτο μέμηλεν,
Οἳ σκέπα μαιόμενοι πυκινὰς κευθμῶνας ἔχυσι,
Καὶ γλαφυ πετρῆεν· τότε δὴ τετράποδι βροτῷ ἶσοι,
Οὖ τ' ὄμμα νῶτα ἔαγε, κάρη δ' εἰς ὄδας ἀρᾶται,
Τῷ ἴκελοι φοιτῶσιν ἀλυόμενοι νίφα λυκκεύ.
Καὶ τότε ἔσσαθαι ἔρυμα χρεὸς, ὥς σε κελεύω,
Χλαῖναν μὲ μαλακὴν, καὶ τερμιόεντα χιτῶνα.
Στήμονι δ' ἐν παύρῳ πολλὴν κρόκα μηρύσασθαι.
Τὴν θείασθαι, ἵνα τοι τρίχες ἀτρεμέωσι,
Μήδ' ὀρθαὶ φρίσσωσιν, ἀειρόμεναι κατὰ σῶμα.

Αμφὶ

Quinetiam per bovis pellem penetrat, neque illum arcet.
Etiamque per capram flat longos pilos habentem: ovium autem gre-
Eo quod valde denſi ipſarum villi ſunt, non perflat [ges non item,
Vis venti boreæ: incurvum vero ſenem facit.
Et per tenelli corporis virginem non perflat,
Quæ in ædibus ſuam apud matrem manet,
Nondum opera ſciens aureæ Veneris:
Beneque lota tenerum corpus, & pingui oleo
Uncta, noctu cubat intra domum
Tempore hiberno, quando exoſſis (*polypus*) ſuum pedem arrodit,
Inque frigida domo, & in latibulis triſtibus.
Non enim illi Sol oſtendit pabulum ut invadat:
Sed ſuper nigrorum hominum populumque & urbem
Vertitur, tardius autem Græcis lucet.
Et tunc ſane cornutæ beſtiæ & non cornutæ ſylvarum cultrices
Miſere dentibus ſtridentes per quercetum clivoſum
Fugiunt; & paſſim omnibus id curæ eſt,
Quæ tecta inquirentes denſas latebras habent,
Et antrum in petra: tunc utique tripodi homini ſimiles,
Cujus & humeri fracti ſunt, & caput terram ſpectat,
Huic ſimiles incedunt vitantes nivem albam.
Et tunc indue munimentum corporis, ut te jubeo,
Lænam mollem, & talarem tunicam.
Stamine vero in pauco multum ſubteminis intexe.
Hanc circuminduito, ne tibi pili tremant,
Neque erecti horreant, arrecti per corpus.

Circum

Αμφὶ δ' ποσὶ πέδιλα βοὸς ἴφι κταμένοιο
Αρμένα δήσασθαι, πίλοις ἔντοσθε πυκάσσας.
Πρωτογόνων δ' εἰ ἔφων, ὁπόταν κρύος ὦλεσον ἔλθῃ,
Δέρματα συῤῥάπτειν νεύρῳ βοός, ὄφρ' ὑπὸ ὄμβρω
Υετὸς ἀμφιβάλῃ ἀλεγεινός. Κεφαλῆφι δ' ὕπερθεν
Πῖλον ἔχειν ἀσκητὸν, ἵν' ὦτα μὴ καταδεύῃ·
Ψυχρὴ γάρ τ' ἠὼς πέλεται βορέαο πεσόντος·
Ἠῶος δ' ὑπὸ γαῖαν ἀπ' ἠερίης ἀσερόεντος
Ἀὴρ πυρφόρος τέταται μαιμάων ὑπὲ ἔργοις·
Ὅς τε λιγυσταίμβω ποταμῶν ὑπὸ αἰγιαλοῖο,
Υψοῦ ὑπὲρ γαίης ὀρθεὶς ἀνέμοιο θυέλλῃ,
Αλλοτε μὲν θ' ὕδατι ποτὶ ἔσπερον, ἄλλοτ' ἄπησι,
Πυκνὰ Θρῃκίῃσι βορέω νέφεα κλονέοντος.
Τὸν φθάμενος, ἔργον τελέσας, οἶκόν δε νέεσθαι,
Μήποτέ σ' ἠεροειδὲς σκοτόεν νέφος ἀμφικαλύψῃ,
Χρῶτά τε μυδαλέον θείῃ, κατά θ' εἵματα δεύσῃ.
Αλλ' ὑπαλεύασθαι· μεὶς γὰρ χαλεπώτατος ὅτος
Χειμέριος, χαλεπὸς προβάτοις, χαλεπὸς δ' ἀνθρώποις.
Τῆμος βώμυσι βοῦς, ὑπὸ δ' ἀνέρι κὴν πλέον εἴη
Αρμαλιῆς· μακραὶ γὰρ ὑπάρροθοι εὐφεγγέες εἰσί.
[Ταῦτα φυλασσόμενος, τετελεσμένον εἰς ἐνιαυτὸν
Ισᾶσι νύκτας τε κὴ ἤματα, εἰσόκεν αὖθις
Γῆ πάντων μήτηρ καρπὸν σύμμικτον ἐνείκῃ.]
Εὖ τ' ἂν δ' ἐξήκοντα, μετὰ τροπὰς ἠελίοιο,
Χειμέρι' ἐκτελέσῃ Ζεὺς ἤματα, δή ῥα τότ' ἀσπὶς
Αρκτῦρος προλιπὼν ἱερὸν ῥόον Ωκεανοῖο,

Πρῶτον

Circum vero pedes calceos bovis vi occiſi
Aptos ligato, pedulibus intus condenſans.
Primogenitorum vero hœdorum, cum frigus tempeſtivum venerit,
Pelles conſuito nervo bovis, ut ſuper humeros
Contra pluviam injicias munimentum. Supra caput vero
Pileum habeto elaboratum, ne aures humeſiant:
Frigida enim aurora eſt Borea cadente:
Matutinus vero ſuper terram à cœlo ſtellifero
Aër fœcundus extenditur beatorum ſupra opera:
Qui hauſtis è fluminibus perennibus,
Alte ſupra terram levatus venti procella,
Interdum quidem pluit ad veſperam, interdum flat,
Denſas Thracio Borea nubes excitante.
Hunc antevertens, operē perfecto, domum redi,
Ne quando te cœlitus tenebroſa nubes opprimat,
Corpuſque madefaciat, veſteſque humectet.
Sed evitato: menſis enim graviſſimus hic
Hibernus, gravis ovibus, graviſque hominibus.
Tunc medium bobus, homini vero amplius adſit
Alimoniæ: longæ enim noctes ſuccurrunt illis.
[Hæc obſervans, totum in annum
Æquato noctesque & dies, donec rurſum
Terra omnium mater fructum omnigenum proferat.]
Quum autem ſexaginta, poſt converſionem Solis,
Hibernos exegerit Jupiter dies, tunc ſanè ſtella
Arcturus relinquens ſacrum fluctum Oceani,

Primus

Πρῶτον παμφαίνων ὑπτέλλε) ἀκροκνέφαιος.
Τόνδε μετ' ὀρθρογόη Πανδιονὶς ὦρτο χελιδὼν
Εἰς φάος ἀνθρώποις, ἔαρος νέον ἱσαμένη.
Τὴν φθάμενος οἰνας θηρεύεμεν· ὡς γὰρ ἄμεινον.
Αλλ' ὁπότ' ἂν φερέοικος ὑπὸ χθονὸς ἀμφὶ βαίνῃ,
Πληϊάδας φεύγων, τότε δὴ σκάφος ὀρθὸν ἐπ' οἰνέων·
Αλλ' ἄρπας τε χαρασσέμεναι, καὶ δμῶας ἐγείρειν.
Φεύγειν δ' σκιερὸς θώκους, καὶ ἐπ' ἠῶ κοῖτον,
Ωρῃ ὅτ' ἀμητῦ, ὅτε τ' ἠέλιος μέγα κάρφῃ,
Τημῦτος πεύθειν, καὶ οἴκαδε καρπὸν ἀγείρειν,
Ορθρος ἀνιστάμενος, ἵνα τοι βίος ἄρκιος εἴη.
Ηὼς γάρ τ' ἔργοις τείτην ὑπομείρεται αἶσαν.
Ηώς τοι θεοφερὴ μὲν ὁδὸν, θεοφερὴ δ' καὶ ἔργον·
Ηὼς ἥτε φάνεῖσα πολέας ἐπέβησε κελεύθους
Ανθρώπους, πολλοῖσι δ' ὑπὸ ζυγὰ βουσὶ πέδησιν.
Ημος δ' σκόλυμός τ' ἀνθεῖ, καὶ ἠχέτα τέττιξ
Δενδρέῳ ἐφεζόμενος λιγυρὴν καταχεύετ' ἀοιδὴν
Πυκνὸν ὑπὸ πτερύγων, θέρεος καματώδεος ὥρῃ,
Τῆμος πίονταί τ' αἶγες, καὶ οἶνος ἄριστος,
Μαχλόταται δ' γυναῖκες, ἀφαυρότατοι δέ τε ἄνδρες
Εἰσὶν, ἐπεὶ κεφαλὴν καὶ γούνατα Σείριος ἄζῃ,
Αὐαλέος δέ τε χρὼς ὑπὸ καύματος. Αλλὰ τότ' ἤδη
Εἴη πετραίη τε σκιὴ, καὶ βύβλινος οἶνος,
Μᾶζα τ' ἀμολγαίη, γάλα τ' αἰγῶν σβεννυμενάων,
Καὶ βοὸς ὑλοφάγοιο κρέας μήπω τετοκυίης,
Πρωτογόνων τ' ἐρίφων. ἐπὶ δ' αἴθοπα πινέμεν οἶνον,

Εν

Primus totus apparens exoritur veſpertinus.
Poſt hunc mane lugens Pandionis venit hirundo
In lucem hominibus, vere nuper cœpto.
Hanc prævertens vites incidito: ſic enim melius.
At cum domiporta (*cochlea*) è terra plantas adſcenderit,
Pleïades fugiens, tunc non amplius fodiendæ vites:
Sed falceſque acuito, ſervoſque excitato.
Fugito vero umbroſas ſedes, & matutinum ſomnum,
Tempore meſſis, quando Sol corpus attenuat,
Tunc feſtina, & domum fruges congere,
Diluculo ſurgens, ut tibi victus ſufficiens ſit.
Aurora enim operis tertiam ſortitur partem.
Aurora magis promovet quidem viam, magiſque promovet laborem:
Aurora quæ apparens multos ingredi fecit viam
Homines, multis vero juga bobus imponit.
Quum vero ſcolymuſque floret, & canora cicada
Arbori inſidens dulcem fundit cantum
Frequenter ſub alis, æſtatis laborioſo tempore,
Tunc pingueſque capræ, & vinum optimum,
Salaciſſimæ vero mulieres, & viri imbecilliſſimi
Sunt, quoniam caput & genua ſol ſiccat,
Siccum vero corpus ob æſtum. ſed tunc jam
Sit in antro umbra, & Byblinum vinum,
Libumque lacteum, lacque caprarum non amplius lactantium,
Et vaccæ quæ frondibus paſcitur caro nondum enixæ,
Tenerorumque hœdorum. præterea nigrum bibito vinum,

Εν σκιῇ ἑζόμενον, κεκορημένον ἦτορ ἐδωδῆς,
Αντίον ἀκραέος ζεφύρου τρέψαντα πρόσωπον,
Κρουνὸς τ' ἀενάου καὶ ὑπορρύτου, ἢτ' ἀθόλωτος.
Τρὶς δ' ὕδατος προχέειν, τὸ δ' τέτρατον ἴεμεν οἶνου.
Δμωσὶ δ' ἐποτρύνειν Δημήτερος ἱερὸν ἀκτάν
Δινέμεν, ἔνθ' ἂν πρῶτα φανῇ ἀθέρι Ωρίωνι,
Χώρῳ ἐν ἠΐεϊ, καὶ ὑτρηχάλῳ ἐν ἀλωῇ.
Μέτρῳ δ' αὖ κομίσασθαι ἐν ἄγγεσιν. αὐτὰρ ἐπειὴ δὴ
Πάντα βίον καταθῆται ἐπάρμενον ἔνδοθεν οἴκου,
Θῆτα ἄοικον ποιεῖσθαι, καὶ ἄτεκνον ἔρυθον
Δίζηαι κέλομαι· χαλεπὴ δ' ὑπάπορτις ἔρυθος.
Καὶ κύνα καρχαρόδοντα κομεῖν· μὴ φείδεο σίτου·
Μή ποτέ σ' ἠμερόκοιτος ἀνὴρ ἀπὸ χρήματ' ἐλήῃ.
Χόρτον δ' ἐσχομίσαι, καὶ συρφετὸν, ὄφρά τοι εἴη
Βουσὶ καὶ ἡμιόνοισιν ἐπιτρόπιον. αὐτὰρ ἔπειτα
Δμῶας ἀναψύξαι φίλα γούνατα, καὶ βόε λῦσαι.
Εὖτ' ἂν δ' Ωρίων καὶ Σείριος εἰς μέσον ἔλθῃ
Οὐρανὸν, Ἀρκτοῦρον δ' εἰσίδῃ ῥοδοδάκτυλος Ἠώς,
Ω Πέρση, τότε πάντας ἀποδρέπε οἶκαδε βότρυς.
Δεῖξαι δ' ἠελίῳ δέκα τ' ἤματα καὶ δέκα νύκτας.
Πέντε δ' ὑποσκιάσαι, ἕκτῳ δ' εἰς ἄγγε' ἀφύσαι
Δῶρα Διωνύσου πολυγηθέος. αὐτὰρ ἐπειὴ δὴ
Πληιάδες θ', Υάδες τε, τό τε σθένος Ωρίωνος
Δυσῶσιν, τότ' ἔπειτ' ἀρότου μεμνημένος εἶναι
Ωραίου· πλεόων δ' ὑπὸ χθονὸς ἄρμενος ἔστω.
Εἰ δέ σε ναυτιλίης δυσπεμφέλου ἵμερος αἱρῇ,

Εὖτ'

In umbra ſedens, animo ſaturatus cibo,
Contra purum Zephyrum obverſo vultu,
Fontemque perennem ac defluentem, quique illimis ſit.
Tres partes aquæ infunde, quartam vero partem vini admiſce.
Famulis autem impera Cereris ſacrum munus
Triturare, quando primum apparuerit Orion,
Loco in ventis expoſito, & bene planata in area.
Menſura vero diligenter recondito in vaſis. ſed poſtquam
Omnem victum depoſueris bene conditum intra domum,
Servum domo carentem conducere, & ſine liberis ancillam
Inquirere jubeo: moleſta eſt autem quæ liberos habet ancilla.
Et canem dentibus aſperum nutrito: nec parcas cibo:
Ne quando tibi interdiu dormiens fur facultates auferat.
Fœnum autem importato, & paleas, ut tibi ſit,
Bobus ac mulis annuum pabulum. ſed poſtea
Servorum refocilla cara genua, & boves ſolve.
Quum vero Orion & Sirius in medium venerit
Cœlum, Arcturum autem inſpexerit roſeis digitis Aurora,
O Perſa, tunc omnes decerpe & fer domum uvas.
Exponito vero Soli decem dies totidemque noctes.
Quinque autem in locum opacum repone, ſexto in vaſa conde
Dona lætitiæ datoris Bacchi. ſed poſtquam utique
Pleïadeſque, Hyadeſque, ac vehemens Orion
Occiderint, tunc deinde arationis memor eſto
Tempeſtivæ: ita annus in opere ruſtico bene diſpoſitus ſit.
Quod ſi te navigationis periculoſæ deſiderium ceperit,

Εὖτ' ἂν Πληϊάδες, σθένος ἔβεμμον Ωρίωνος
Φεύγουσαι, πίπτωσιν ἐς ἠεροειδέα πόντον,
Δὴ τότε παντοίων ἀνέμων θύεσιν ἄπασι·
Καὶ τότε μηκέτι νῆας ἔχειν ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ·
Γεῶ δ' ἐργάζεσθαι μεμνημένος, ὡς σε κελεύω.
Νῆα δ' ἐπ' ἠπείρῳ ἐρύσαι, πυκάσσαι τε λίθοισι
Πάντοθεν, ὄφρ' ἴσχωσ' ἀνέμων μένος ὑγρὸν ἀέντων,
Χείμαρον ἐξερύσας, ἵνα μὴ πύθῃ Διὸς ὄμβρος.
Ὅπλα δ' ἐπάρμενα πάντα τεῷ ἐγκάτθεο οἴκῳ,
Εὐκόσμως σολίσας νηὸς πέρι ποντοπόροιο.
Πηδάλιον δ' εὐεργὲς ὑπὲρ καπνοῦ κρεμάσασθαι.
Αὐτὸς δ' ὡραῖον μίμνειν πλόον, εἰσόκεν ἔλθῃ·
Καὶ τότε νῆα θοὴν ἅλαδ' ἐλκέμεν, ἐν δέ τε φόρτον
Ἁρμῷον ἐντυέσθαι, ἵν' οἴκαδε κέρδος ἄρηαι,
Ὥσπερ ἐμός τε πατὴρ ἠδ' σός, μέγα νήπιε Πέρση,
Πλωΐζεσκεν νηυσί, βίου κεχρημένος ἐσθλοῦ.
Ὅς ποτε καὶ τῇδ' ἦλθε πολεῦ διὰ πόντον ἀνύσας,
Κύμην Αἰολίδα προλιπών, ἐν νηὶ μελαίνῃ·
Οὐκ ἄφενος φεύγων, οὐδὲ πλοῦτόν τε καὶ ὄλβον,
Ἀλλὰ κακὸν πενίην, τὴν Ζεὺς ἀνδρεσι δίδωσι.
Ναίσκετο δ' ἄλγ' Ἑλικῶνος οἰζυρῇ ἐνὶ κώμῃ,
Ἀσκρῃ, χείμα κακῇ, θέρει ἀργαλέῃ, οὐδέ ποτ' ἐσθλῇ.
Τὴν δ', ὦ Πέρση, ἔργων μεμνημένος εἶναι
Ὡραίων πάντων, σὺ νεῶν τιλίης ὑπὸ μάλιστα.
Νῆ' ὀλίγην αἰνεῖν, μεγάλῃ δ' ἐνὶ φορτία θέσθαι.
Μείζων μὲν φόρτος, μείζον δ' ἐπὶ κέρδεϊ κέρδος

Εσσε-

Quando utique Pleïades, vehementem Orionem
Fugientes, ſubierint obſcurum pontum,
Tunc certe variorum ventorum ſtrident flamina:
Et tunc ne amplius naves habe in nigro ponto:
Terram autem exercere memento ita, ut te jubeo.
Navem vero in continentem trahito, munitoque lapidibus
Undiquaque, ut arceant ventorum vim humide flantium,
Sentina exhauſta, ne putrefaciat Jovis imber.
Armamenta vero diſpoſita omnia domi tuæ repone,
Recte contrahens navis alas pontigradæ.
Clavum vero fabrefactum ſuper fumum ſuſpendito.
Ipſe autem tempeſtivam exſpectato navigationem, dum veniat:
Tuncque navem celerem in mare deducito, intus vero onus
Aptum imponito, domum ut lucrum reportes,
Quemadmodum meuſque pater & tuus, ſtultiſſime Perſa,
Navigabat navibus, victus indigus boni.
Qui olim & huc venit immenſum pontum emenſus,
Cuma Æolide relicta, in navi nigra:
Non reditus fugiens, neque opulentiam ac facultates,
Sed malam pauperiem, quam Jupiter hominibus dat.
Habitavit autem prope Heliconem miſero in vico,
Aſcra, hyeme malo, æſtate autem moleſto, numquam bono.
Tu vero, ô Perſa, operum memor eſto
(*Ut*) tempeſtive omnia (*fiant*,) navigationis vero maxime.
Navem parvam laudato, magnæ vero onera imponito.
Majus quidem onus, majus vero lucrum ad lucrum

Erit

Εσθ', εἴ κ' ἄνεμοί γε κακὰς ἀπέχωσιν ἀήτας.
Εὖτ' ἂν ἐπ' ἐμπορίλιν τρέψας ἀεσίφρονα θυμὸν,
Βούληαι ὑ χρέα τε φεύγειν, καὶ λιμὸν ἀτερπῆ,
Δείξω δὴ τοι μέτρα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης,
Οὐτέ τι ναυτιλίης σεσοφισμένος, οὔτέ τι νηῶν.
Οὐ γὰρ πώ ποτε νηΐ γ' ἐπέπλων εὐρέα πόντον,
Εἰ μὴ ἐς Εὔβοιαν ἐξ Αὐλίδος, ἣ ποτ' Αχαιοὶ
Μείναντες χειμῶνα, πολεμὼ στεῦ λαὸν ἄγειραν
Ελλάδος ἐξ ἱερῆς Τροίλω ἐς καλλιγυναῖκα.
Ενθάδ' ἐγὼν ἐπ' ἄεθλα διαίφρονος Αμφιδάμαντος
Χαλκίδα τ' εἰσεπέρησα. τὰ δ' ἄεθλια πολλὰ
Αθλ' ἔθεσαν παῖδες μεγαλήτορες· ἔνθά με φημὶ
Υμνῳ νικήσαντα φέρειν τρίποδ' ὠτώεντα.
Τὸν μὲν ἐγὼ Μούσῃς Ελικωνιάδεσσ' ἀνέθηκα,
Ενθά με τὸ πρῶτον λιγυρῆς ἐπέβησε ἀοιδῆς.
Τόσσον τοι νηῶν γε πεπείρημαι πολυγόμφων.
Αλλὰ καὶ ὡς ἐρέω Ζηνὸς νόον αἰγιόχοιο.
Μοῦσαι γάρ μ' ἐδίδαξαν ἀθέσφατον ὕμνον ἀείδειν.
Ηματα πεντήκοντα μετ' τροπὰς ἠελίοιο,
Ες τέλος ἐλθόντος θέρεος καματώδεος ὥρης,
Ωρχαῖον πάλε θνητοῖς πλόον· ἔστε κε νῆα
Καινάξαις, ὅτ' ἄνδρας ἀποφθίσειε θάλασσα,
Εἰ μὴ δὴ πρόφρων γε Ποσειδάων ἐνοσίχθων
Η Ζεὺς ἀθανάτων βασιλεὺς ἐθέλησιν ὀλέσσαι.
Εν τοῖς γὰρ τέλος ἔξιν ὁμῶς ἀγαθῶν τε κακῶν τε.
Τῆμος δ' εὐκελέες τ' αὖραι, καὶ πόντος ἀπήμων,

Εὔκηλος·

Erit, ſi quidem venti malos contineant flatus.
Quando autem ad mercaturam verſo imprudente animo,
Volueris & debita effugere, & famem moleſtam,
Oſtendam tibi rationes ſonori maris,
Etſi neque navigandi peritus, neque navium.
Neque enim unquam navi tranſmiſi latum mare,
Niſi in Eubœam ex Aulide, ubi quondam Græci,
Exſpectata tempeſtate, magnum collegerunt exercitum
Græcia è ſacra ad Trojam pulchris fœminis præditam.
Illuc ego ad certamina ſtrenui Amphidamantis
Chalcidemque trajeci. indicta (*per præcones*) vero multa
Præmia poſuerunt juvenes magnanimi: ubi me glorior
Carmine victorem tuliſſe tripodem auritum.
Quem ego quidem Muſis Heliconiadibus dicavi,
Ubi me primum dulcis compotem fecerunt cantus.
Tantum naves expertus ſum multos clavos habentes.
Sed tamen dicam Jovis conſilium Ægiochi.
Muſæ enim me docuerunt divinum carmen canere.
Dies quinquaginta poſt converſionem Solis,
Ad finem progreſſa æſtate laborioſi temporis,
Tempeſtiva eſt mortalibus navigatio: nec certe navem
Fregeris, neque homines perdiderit mare,
Niſi data opera Neptunus terræ quaſſator,
Aut Jupiter immortalium rex velit perdere.
Penes hos enim poteſtas eſt ſimul bonorumque & malorum.
Tunc vero facileſque auræ, & mare innocuum,

Tran-

Εὔκηλος· τότε νῆα θοὴν ἀνέμοισι πιθήσας
Ελκέμεν ἐς πόντον, φέρτον δ' ὃ πάντα τίθεται.
Σπεύδειν δ' ὅπι τάχιστα πάλιν οἶκόνδε νέεσθαι·
Μηδὲ μένειν οἶνόν τε νέον, καὶ ὀπωρινὸν ὄμβρον,
Καὶ χειμῶν' ἐπόντα, Νότοιό τε δεινὰς αὐτάς,
Ος τ' ὤρινε θάλασσαν, ὁμαρτήσας Διὸς ὄμβρῳ
Πολλῷ ὀπωρινῷ· χαλεπὸν δέ τε πόντον ἔθηκεν.
Αλλος δ' εἰαρινὸς πέλεται πλόος ἀνθρώποισιν·
Ημος δὴ τὸ πρῶτον, ὅσον τ' ἐπιβῆσαι κορώνη
Ιχνος ἐποίησεν, τόσσον πέταλ' ἀνδρὶ φανέντι
Εν κραδίῃ ἀκροτάτῃ· τότε δ' ἄμβατός ἐστι θάλασσα.
Εἰαρινὸς δ' ὅτος πέλει πλόος. οὗ μιν ἔγωγε
Αἴνημ'· ὀ γὰρ ἐμῷ θυμῷ κεχαρισμένος ἔστιν,
Αρπακτός. χαλεπῶς κε φύγοις κακόν. αλλά νυ καὶ τὰ
Ανθρωποι ῥέζουσιν ἀϊδρείῃσι νόοιο.
Χρήματα γὰρ ψυχὴ πέλει δειλοῖσι βροτοῖσι.
Δεινὸν δ' ἐστὶ θανεῖν μετὰ κύμασιν. αλλά σ' ἄνωγα
Φράζεσθαι τάδε πάντα μετὰ φρεσὶν ὡς ἀγορεύω.
Μήδ' ἐνὶ νηυσὶν ἅπαντα βίον κοίλῃσι τίθεσθαι·
Αλλὰ πλέω λείπειν, τὰ δὲ μείονα φορτίζεσθαι.
Δεινὸν γὰρ πόντῳ μετὰ κύμασι πήματι κύρσαι.
Δεινόν γ', εἴ κ' ἐφ' ἅμαξαν ὑπέρβιον ἄχθος ἀείρας,
Αξονα καυάξαις, τὰ δὲ φορτία διαφθαρείη.
Μέτρα φυλάσσεσθαι. καιρὸς δ' ἐπὶ πᾶσιν ἄριστος.
Ωραῖος δ' γυναῖκα τεὸν ποτὶ οἶκον ἄγεσθαι,
Μήτε τριηκοντούτεα μάλα πολλὸν ἀπολείπων,

Μήτ'

Tranquillum: tunc navem celerem, ventis fretus,
Deducito in pontum, onus vero bene omne colloca.
Propera autem quam celerrime iterum domum redire:
Neque vero exſpectato vinumque novum, & autumnalem imbrem,
Et hyemem accedentem, Notique moleſtos flatus,
Qui concitat mare, comitatus Jovis imbre
Multo autumnali: aſperum vero pontum facit.
Sed alia verna eſt navigatio hominibus;
Nempe cum primum, quantum incedens cornix
Veſtigium facit, tantum folia homini apparent
Summa in ficu: tum ſane pervium eſt mare.
Verna autem hæc eſt navigatio. non ipſam ego tamen
Probo: neque enim meo animo grata eſt, [tamen & hæc
Quia occaſio illius invadenda. ægre quidem effugeris malum. ſed
Homines faciunt ſtultitia mentis.
Opes enim ſunt anima miſeris mortalibus.
Miſerum vero eſt mori in fluctibus. verum te jubeo
Conſiderare hæc omnia in animo quæcumque tibi conſulo.
Ne vero intra naves omnem ſubſtantiam cavas pone:
Sed plura relinquito, pauciora vero imponito.
Miſerum enim ponti in fluctibus in malum incidere.
Miſerum etiam, ſi in plauſtrum prægrande onus imponens,
Axem fregeris, onera vero corrumpantur.
Modum ſerva. tempus vero in omnibus optimum.
Mature autem uxorem ad tuam domum ducito,
Neque triginta annis valde multum inferior,

Μήτ' ὀπιθεὶς μάλα πολλά· γάμος δέ τοι ὥριος ἔτος.
Ἢ ἢ γυνὴ τέτος ἠοῖη, πέμπτῳ ἢ γαμοῖτο.
Παρθενικὴν ἢ γαμεῖν, ὥς κ' ἤθεα κεδνὰ διδάξῃς.
Τὴν ἢ μάλιστα γαμεῖν ἥτις σέθεν ἐγγύθι ναίῃ.
Πάντα μάλ' ἀμφὶς ἰδὼν, μὴ γείτοσι χάρματα γήμῃς.
Οὐ μὲν γάρ τι γυναικὸς ἀνὴρ λήΐζετ' ἄμεινον
Τῆς ἀγαθῆς· τὴ δ' αὖτε κακῆς ὃ ῥίγιον ἄλλο,
Δειπνολόχης· ἥτ' ἄνδρα κὴ ἴφθιμόν περ ἐόντα
Εὐῇ ἄτερ δαλῷ, κὴ ἀμῷ γήραϊ θῆκεν.
Εὖ δ' ὅπιν ἀθανάτων μακάρων πεφυλαγμένῳ εἶναι.
Μηδὲ κασιγνήτῳ ἶσον ποιεῖσθαι ἑταῖρον·
Εἰ δέ κε ποιήσῃς, μή μιν πρότερος κακὸν ἔρξῃς.
Μηδὲ ψεύδεσθαι γλώσσης χάριν. εἰ δέ κεν ἀρχὴ
Ἢ τι ἔπος τ' εἰπὼν ὀνοτάζυμον, ἢὲ κὴ ἕρξας,
Δὶς τόσα τίννυσθαι μεμνημένῳ· εἰ δέ κεν αὖθις
Ἠπὶ ἐς φιλότητα, δίκαιον δ' ἐθέλῃσι πεδέχειν,
Δέξασθαι. δειλός τοι ἀνὴρ φίλον ἄλλοτε ἄλλον
Ποιεῖται. σὲ δ' οὐ μή τι νόον κατελέγχετον εἶδος.
Μηδὲ πολύξεινον, μηδ' ἄξεινον καλέεσθαι,
Μηδὲ κακῶν ἔταρον, μηδ' ἐσθλῶν νειοπέρεα.
Μηδέ ποτ' ἀλημονέων πενίῃ θυμοφθόρον ἀνδρὶ
Τέτλαθ' ὀνειδίζειν, μακάρων δόσιν αἰὲν ἐόντων.
Γλώσσης τοι θησαυρὸς ἐν ἀνθρώποισιν ἄριστος
Φειδωλῆς, πλείστη δὲ χάρις κατὰ μέτρον ἰούσης.
Εἰ δὲ κακὸν εἴποις, τάχα κ' αὐτὸς μείζον' ἀκούσαις.
Μηδὲ πολυξείνου δαιτὸς δυσπέμφελον εἶναι

Ex

Neque ſuperans multum: nuptiæ vero tibi tempeſtivæ hæ.
Mulier autem quatuor annos pubeſcat, quinto vero (*ſc. pubertatis*)
Virginem vero ducito, ut mores caſtos doceas. [nubat.
Eam vero potiſſimum ducito quæ te prope habitat:
Omnia diligenter circum contemplatus, ne vicinis ludibria ducas.
Neque enim muliere quicquam vir ſortitur melius
Bona: rurſus vero mala non gravius aliud,
Comeſſatrice: quæ virum licèt robuſtum
Torret ſine face, & crudæ ſenectæ tradit.
Bene vero reverentiam erga Deos immortales obſervato.
Neque fratri æqualem facito amicum:
Quod ſi feceris, ne ipſum prior malo afficias.
Ne vero mentiaris dicis gratia. ſin autem cœperit
Aut verbum aliquod dicere ingratum, aut facere,
Bis tantum punire memineris: ſi vero rurſus
Redeat in gratiam, pœnam autem velit dare,
Recipe. miſer namque vir amicum alias alium
Facit: tuum vero ne quid animum coarguat vultus.
Ne vero multorum hoſpes, neve nullius hoſpes dicaris,
Neve malorum ſocius, neque bonorum convitiator.
Neque umquam miſeram pauperiem animum comedentem homini
Suſtineas exprobrare, divorum munus immortalium.
Linguæ certe theſaurus inter homines optimus
Parcæ, plurima vero gratia ejus quæ modum ſervat.
Quod ſi malum dixeris, forſan & ipſe majus audies.
Ne in convivio, quod multi amici inſtruunt, ſis moroſus

Ex κοινῦ· πλείστη ἢ χάρις, ἀσπάνη τ' ὀλιγίστη.
Μηδέ ποτ' ἐξ ἠοῦς Διΐ λείβειν αἴθοπα οἶνον
Χερσὶν ἀνίπτοισιν, μηδ' ἄλλοις ἀθανάτοισιν.
Οὐ γὰ τοίγε κλύουσιν, ἀποπτύουσι δέ τ' ἀρὰς.
Μηδ' ἀντ' ἠελίοιο τετραμμένῳ ὀρθὸς ὀμιχεῖν.
Αὐτὰρ ἐπεὶ κε δύῃ, μεμνημένῳ, ἠς τ' ἀνιόντος,
Μήτ' ἐν ὁδῷ, μήτ' ἐκτὸς ὁδοῦ τραπεσθαι ἀρήσῃς,
Μηδ' ἀποκυμνωθείς· μαχάρων τοι νύκτες ἔασιν.
Εζόμενος δ' ὅγε θεῖος ἀνὴρ πεπνυμένα εἰδὼς,
Ἢ ὅγε πρὸς τοῖχον πελάσας ἀερκέϊ αὐλῆς.
Μηδ' αἰδοῖα γυνὴ πεπαλαγμένος ἔνδοθεν οἴκου
Εσίῃ ἐμπελάδην τραφαινέμεν, ἀλλ' ἀλέασθαι.
Μηδ' ἀπὸ δυσφήμοιο τάφου ἀπονοσφίσαντα
Σπερμαίνειν θυμῷ, ἀλλ' ἀθανάτων ἀπὸ δαιτός.
Μηδέ ποτ' ἀενάων ποταμῶν καλλίῤῥοον ὕδωρ
Ποσσὶ περᾶν, πρίν γ' εὐξῃ ἰδὼν ἐς καλὰ ῥέεθρα,
Χεῖρας νιψάμενος πολυηρέτῳ ὕδατι λευκῷ.
Ος ποταμὸν διαβῇ, κακότητι ἢ χεῖρας ἀνίπτῳ,
Τῷδε θεοὶ νεμεσῶσι, καὶ ἄλγεα δῶκαν ὀπίσσω.
Μηδ' ἀπὸ πεντόζοιο, θεῶν ἐνὶ δαιτὶ θαλείῃ,
Αὖον ἀπὸ χλωρῆς τάμνειν αἰθωνι σιδήρῳ.
Μηδέ ποτ' οἰνοχόῃ πιθέμεν κρητῆρα ὕπερθεν
Πινόντων· ὀλοὴ γὰ ἐπ' αὐτῷ μοῖρα τέτυκται.
Μηδὲ δόμον ποιῶν ἀνεπίξεσον καταλείπειν,
Μή τοι ἐφεζομένη κρώζῃ λαχέρυζα κορώνη.
Μηδ' ἀπὸ χυτροπόδων ἀνεπῤῥέκτων ἀνελόντα

Εσθειν

De ſymbolis: plurima enim gratia, ſumptuſque minimus.
Neque umquam mane Jovi libato nigrum vinum
Manibus illotis, neque aliis immortalibus.
Neque enim illi exaudiunt, reſpuunt vero etiam preces.
Neque contra Solem verſus ſtans meito,
Sed etiam poſtquam occidit, memor ejus rei, uſque ad orientem,
Neque in via, neque extra viam inter eundum meias,
Neque denudatus: Deorum quippe noctes ſunt.
Sedens vero divinus vir & prudens,
Aut ad parietem accedens bene ſeptæ caulæ.
Neque pudenda ſemine pollutus intra domum
Focum juxta revelato, ſed caveto.
Neque à feralibus epulis reverſus
Seminato progeniem, ſed Deorum à convivio.
Nec unquam perennium fluviorum limpidam aquam
Pedibus tranſito, priuſquam oraveris adſpiciens pulcra flumina,
Manus lotus amœna aqua limpida.
Qui fluvium tranſierit, malitia vero manus illotus,
Ei ſuccenſent Dii, & damna dant in poſterum.
Ne vero à manu, Deorum in celebri convivio,
Siccum à viridi reſeca nigro ferro.
Neque umquam urceum, ex quo vinum funditur, pone ſuper craterem
Bibentium: pernicioſum enim in eo fatum eſt ſitum.
Neque domum faciens imperfectam relinquito,
Ne forte inſidens crocitet ſtridula cornix.
Neque ab ollis nondum dedicatis rapiens

Co-

Εἶδειν, μηδὲ λόεσθαι· ἐπεὶ ἢ τοῖς ἔνι ποινή.
Μηδ' ἐπ' ἀκινήτοισι καθίζειν (ὃ γὰρ ἄμεινον)
Παῖδα δυωδεκαταῖον, ὅτ' ἀνέρ' ἀνίωρα ποιεῖ·
Μηδὲ δυωδεκάμηνον· ἴσον ἢ τῦτο τέτυκται.
Μηδὲ γυναικείῳ λυτρῷ χρόα φαιδρύνεσθαι
Ἀνέρα· λαιψαλέη γὰρ ὑπὸ χρόνον ἔς' ὅπι ἢ ταὶ
Ποινή. μηδ' ἱεροῖσιν ἐπ' αἰθομένοισι χυρήσας,
Μωμᾶσθαι αἴδηλα· θεὸς νύ πι ἢ τὰ νεμεσᾷ.
Μηδέ ποτ' ἐν ποταμῶν ἅλαδε προερεόντων,
Μηδ' ὅπι κρηνάων ἐρεῖν· μάλα δ' ἐξαλέασθαι·
Μηδ' ἐναποψύχειν· τὸ γὰρ ἤ τοι λώϊόν ἔστιν
Ὧδ' ἕεδειν· δεινὰ δ' ὑπὸ βεγτῶν ἰσαλθύεο φήμην.
Φήμη γάρ τε κακὴ πέλεται, κύφη δ' ἀΐεται
Ῥεῖα μάλ', ἀργαλέη δ' ἔφερειν, χαλεπὴ δ' ἀποθέσθαι.
Φήμη δ' ἥ τις πάμπαν ἀπόλλυται, ἣν τινα πολλοὶ
Λαοὶ φημίζωσι· θεὸς νύ τις ἔστι καὶ αὐτή.

ΕΡΓΩΝ ΤΕΛΟΣ.

ΗΣΙΟ-

Comedito, neque lavator: quia & hiſce noxa ineſt.
Neque ſuper immobilibus locato (non enim bonum eſt)
Puerum duodecennem, quia virum inertem facit:
Neque duodecim menſium: æquale & hoc eſt.
Neque muliebri in balneo corpus abluito
Vir: gravis enim ſuo tempore erit & hujus rei
Pœna. neque in ſacrificia accenſa incidens,
Reprehende arcana: Deus quippe & hæc indigne fert.
Nec umquam in alveo fluviorum mare influentium,
Neque ſuper fontes meito; quin valde evitato;
Neque incacato; id enim nihilo eſt melius
Sic facere; gravem vero mortalium evitato famam.
Fama enim mala eſt, quæ celeriter quidem excitatur
Facillime, moleſta vero portatu, difficiliſque depoſitu.
Fama vero nulla prorſus perit, quam quidem multi
Populi divulgant; quippe Dea quædam eſt & ipſa.

OPERUM FINIS.

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

ΗΜΕΡΑΙ.

Ημαται δ' ἐκ διόθεν πεφυλαγμένῳ, ὃν κατὰ μοῖραν,
Πεφραδέμεν δημόεσσι. Τειηκάδα μηνὸς ἀείσω
Ἔργα τ' ἐποπτεύειν, ἠδ' ἀεμαλιὴν διατέασθαι,
Εὖτ' ἂν ἀληθείῃσι λαοὶ κέκονται ἄγωσιν.
Αἵδε γὰρ ἡμέραι εἰσὶ Διὸς ταμίαι μητίεντος.
Πρῶτον ἔνη, τετράς τε, καὶ ἑβδόμη, ἱερὸν ἦμαρ.
Τῇ γὰρ Ἀπόλλωνα χρυσάορα γείνατο Λητώ.
Ογδοάτη τ' ἐνάτη τε, δύω γε μὲν ἤματα μηνὸς
Ἐξοχ' ἀεξομένοιο βροτήσια ἔργα πένεσθαι.
Ενδεκάτη τε, δυωδεκάτη τ', ἄμφω γε μὲν ἐσθλαί·
Η μὲν ὄϊς πείκειν, ἡ δ' ὔφρονα καρπὸν ἀμᾶσθαι.
Η δ' δυωδεκάτη τοι ἐνδεκάτης μέγ' ἀμείνων.
Τῇ γάρ τοι νέῃ νήματ' ἀερσιπότητος ἀράχνης,
Ηματος ἐκ πλείου, ὅτε τ' ἴδρις σωρὸν ἀμᾶται.
Τῇδ' ἰστὸν ςήσαιτο γυνὴ, προβάλοιτό τε ἔργον.
Μηνὸς δ' ἰσταμένου τεσσαιδεκάτην ἀλέασθαι
Σπέρματος ἄρξασθαι· φυτὰ δ' ἐνθρέψασθαι ἀείρῃ.
Εκτη δ' ἡ μέση μάλ' ἀσύμφορός ἐστι φυτοῖσιν·
Ανδρογόνῳ τ' ἀγαθὴ· κέρδη δ' ὀ σύμφορός ἐστιν,
Οὔτε γυναῖκα πρῶτ', οὔτ' ἂς γαμέτας ἀνιβολῆσαι.

Οὐδὲ

HESIODI ASCRÆI
DIES.

Dies vero ex Jove obſervans, bene ſecundum decorum,
Doce ſervos. Triceſimum menſis optimum
Ad opera inſpicienda, demenſumque dividendum,
Nempe, cum in jure dicendo populus verſatur.
Hi enim dies ſunt Jove à prudente.
Primum, novilunium, quartuſque, & ſeptimus, ſacer dies:
Hoc enim Apollinem enſe aureo armatum peperit Latona.
Octavuſque & nonus, ambo dies menſis
Egregie creſcentis ad curandum opera mortalium.
Undecimus vero, duodecimuſque, ambo quidem boni:
Hic quidem tondendis ovibus, ille vero lætis ſegetibus metendis.
Duodecimus tamen undecimo multo melior.
Hoc enim net fila in aëre ſuſpenſus araneus
Die adulto, quum & prudens (*formica*) acervum colligit.
Hoc telam ordiatur mulier, & inchoet opus.
Menſis autem inchoati decimotertio caveto
Sementem facere incipias: plantis vero inſerendis optimus eſt.
Sextus vero medius valde incommodus eſt plantis:
Viriparus bonus: puellæ vero non utilis eſt,
Neque gignendæ primum, nec nuptui collocandæ.

Οὐδὲ μὴ ἡ ωρφότη ἔκτη κέρησι γλυκάζῃ
Αερμῳ, ἀλλ' ἐείφυς τάμνειν ἠ πώεα μήλων·
Σηκόν τ' ἀμφιβαλεῖν ποιμνήϊον ἤπιον ἦμαρ.
Εὐθλὴ δ' ἀνδρογόνῳ, φιλέῃ δέ τε κέρτομα βάζειν,
Ψεύδεά θ', αἱμυλίους τε λόγους, κρυφίους τ' ὀαρισμούς.
Μιλιὸς δ' ὀγδοάτῃ κάπρον καὶ βοῦν ἐείμικον
Ταμνέμεν, ἱερῆας ἢ δυωδεκάτῃ ταλαεργούς.
Εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ, πλέῳ ἤματι, ἴσορρα φῶτα
Γείναιτ'· μάλα γάρ τε νόον πεπυκασμένῳ ἕξιν.
Εὐθλὴ δ' ἀνδρογόνῳ δεκάτῃ, κέρδη δέ τε τετρᾳδὶ
Μέσῃ. τῇ δέ τε μῆλα, ἠ εἰλίποδας ἕλικας βοῦς,
Καὶ κυνὰ καμαιχαρδόντα, ἠ ἱερῆας ταλαεργοὺς
Περπύνειν, ὅτε χεῖρα πέλεις. πεφύλαξο δ' ἠμῷ
Τετρᾴδ' ἀλεύασθαι φθίνοντός θ' ἱσταμένου τε
Αλγεα δυσκόρεῖν. μάλα τοι τετελεσμένον ἦμαρ.
Εν δ' τετάρτῃ μηνὸς ἄγεσθαι ἐς οἶκον ἄκοιτιν,
Οἰωνοὺς κρίνας, οἳ ἐπ' ἔγγαθι τοῦτῳ ἄρηρεν.
Πέμπτας δ' ἐξαλέασθαι· ἐπεὶ χαλεπάς τε ἠ αἰνάς.
Εν πέμπτῃ γάρ φασιν Ερινύας ἀμφιπολεύειν,
Ορκον τιννυμένους, τ' Ερις τέκε πῆμ' ὁπόρκοις.
Μέσῃ δ' ἑβδομάτῃ Δημήτερι ἱερὴν ἀκτὴν
Εὖ μάλ' ὀπιπεύοντα ἐϋτροχάλῳ ἐν ἀλωῇ
Βάλλειν· ὑλοτόμον τε ταμεῖν θαλαμήϊα δοῦρα,
Νηΐά τε ξύλα πολλά, τά τ' ἄρμενα νηυσὶ πέλονται.
Τετρᾴδι δ' ἄρχεσθαι νῆας πήγνυσθαι ἐρετμάς.
Εἰνὰς δ' ἡ μέση ὁπλότερα λώϊον ἦμαρ.

Πρω-

Nec primus quidem ſextus puellis gignendis
Aptus eſt, ſed hœdis caſtrandis & gregibus ovium:
Stabuloque circumſepiendo paſtorali benignus dies eſt.
Bonus vero viriparus, amatque convitia loqui,
Mendaciaque, & blandos ſermones, & occulta colloquia.
Menſis vero octavo caprum & bovem mugientem
Caſtrato, mulos autem duodecimo laborioſos.
Viceſimo vero in magno, pleno die, prudentem virum
Generato: valde enim animo ſapiens eſt.
Bonus autem viriparus decimus, puellæ vero & quartus
Medius. hoc vero & oves, & pedes flectentes camuros boves,
Et canem aſperis dentibus, muloſque laborioſos
Cicurato, manum imponens. teneto vero memoria
Quarto die ut vites finientis & inchoantis menſis
Doloribus conficere animum. valde hic ſacer eſt.
Quarto autem menſis uxorem domum ducito,
Obſervatis avibus, quæ ad hanc rem ſunt optimæ.
Quintos vero evitato: quia noxii ſunt & graves.
In quinto enim aiunt Furias obambulare,
Horcum vindicantes, quem Eris in perniciem peperit perjurorum.
Medius vero ſeptimus Cereris ſacrum munus
Diligenter inſpiciens bene æquata in area
Ventilato: arborumque ſector incidito cubicularia ligna,
Navaliaque ligna multa, & quæ navibus congrua ſunt.
Quarto vero incipito naves compingere tenues.
Nonus autem medius pomeridianus melior dies.

Πρωτίστη δ' εἰναὶς παναπήμων ἀνθρώποισιν.
Εὐλὴ μὲ γάρ θ' ἥδε φυτεύεμεν, ἠδὲ γενέσθαι,
Ἀνέρι τ' ἠδὲ γυναικί· καὶ ὔποτε πάγκακον ἦμαρ.
Παῦροι δ' αὖτ' ἴσασι τεισεινάδα μιλιὸς ἀρίστιν
Ἀρξάσθαί τε πίθου, καὶ ἐπὶ ζυγὸν αὐχένα θεῖναι
Βουσὶ καὶ ἡμιόνοισι καὶ ἵπποις ὠκυπόδεσσι.
Νῆα πολυκλήϊδα θοὴν εἰς οἶνοπα πόντον
Εἰρύμεναι. παῦροι δέ τ' ἀληθέα κικλήσκουσι.
Τετράδι δ' οἶγε πίθον. τῇ πάντων ἱερὸν ἦμαρ
Μησσὴν· παῦροι ὃ μετ' εἰκάδα μιλιὸς ἀρίστην,
Ἣς γνομένης· ὄλοη δ' ἐπιδείελα δ' ἔστι χερείων.
Αἴδε μὲ ἡμέραι εἰσὶν ὑπαχθονίοις μέγ' ὄνειαρ.
Αἱ δ' ἄλλαι μεταδέσποι, ἀκήριοι, ὔπη φέρεσθαι.
Ἄλλῳ δ' ἀλλοίην αἰνεῖ, παῦροι δέ τ' ἴσασιν.
Ἄλλοτε μητρυιὴ πέλει ἡμέρη, ἄλλοτε μήτηρ.
Τάων εὐδαίμων τε καὶ ὄλβιος, ὃς τάδε πάντα
Εἰδὼς ἐργάζηται, ἀναίτιος ἀθανάτοισιν,
Οἰωνοὺς κρίνων, καὶ ὑπερβασίας ἀλεείνων.

ΤΕΛΟΣ.

Primus vero nonus prorſus innoxius hominibus.
Bonus ſiquidem eſt ad plantandum, & ad generandum,
Tam viro quam mulieri: nec unquam prorſus malus dies.
Sed pauci rurſus ſciunt tertium nonum menſis optimum
Relinendis doliis, & ad jugum collo imponendum
Bobus & mulis & equis celeribus.
Navem multa tranſtra habentem celerem in nigrum pontum
Deducito. ſed pauci veracem dicunt.
Quarto vero aperi dolium. præ omnibus ſacer dies eſt
Medius: pauci vero poſt viceſimum menſis optimum,
Aurora oriente: pomeridianus vero eſt deterior.
Et hi quidem dies ſunt hominibus magno commodo.
Ceteri autem intercidentes ſunt, nihil ſignificantes, nihil ferentes.
Sed alius alium laudat, pauci vero norunt.
Interdum noverca eſt dies, interdum mater.
De his beatuſque & felix, qui hæc omnia
Sciens operatus fuerit, inculpatus diis,
Auguria obſervans, & delicta evitans.

FINIS.

ΗΣΙΟΔΟΥ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΙΑ.

Ex Euſtathio.

Ουρανίη δ' ἄρ' ἔτικτε Λίνον πολυήρατον υἱόν,
Ον δὴ ὅσοι βροτοί εἰσιν ἀοιδοὶ καὶ κιθαρισταὶ,
Πάντες μὲν θρηνεῦσιν ἐν ἐλαπίναις τε χοροῖς τε,
Ἀρχόμενοι ἢ Λίνον καὶ λήγοντες καλέεσθαι.

Ex Eodem.

Ακρον ἐπ' ἀνθερίκων καρπὸν θέεν, οὐδὲ κατέκλα· 5

1. Λίνον] *Euſtathius* hos verſus habet ad Iliad. Σ. 570. pag. Edit. Rom. 1163. ubi illuſtrantur. Dignum eſt notatu, in Phœnicia Lingua, לין *lin* ſignificare *ejulatum, gemitum*; quod nomen ei impoſitum eſt, ob luctum quo eum diſcipuli proſequuti ſunt, ut oſtendit in hiſce verſibus *Heſiodus*. Vixit Linus iis temporibus, quibus Lingua & Litteræ Phœniciæ in Græcia vigebant. *Diodorus Siculus* Bibliothecæ Lib. III. prodidit ex *Dionyſio Mythologo*, πρῶτον εὑρέτην ῥυθμῶν καὶ μέλους, ὃν δὲ Κάδμου κομίσαντος ἐκ Φοινίκης τὰ καλούμενα γράμματα, πρῶτον εἰς τὴν ἑλλωνικὴν μεταθεῖναι διάλεκτον, καὶ τὰς προσηγορίας ἑκάστῳ τάξαι, καὶ τὸν χαρακτῆρας ἀλλοτυπῶσαι, κοινῇ μὲν ὖν τὰ γράμματα Φοινίκια κληθῆναι, ἀφ' οὗ δὲ τὸν Ἕλληνας ἐκ Φοινίκων μεταλαβεῖν· ἀφ' ὧν δὴ τὴν Πελασγῶν πρῶτον χρησαμένων τοῖς μεταπεθεῖσι χαρακτῆρσι, Πελασγικὰ προσαγορευθῆναι. ἐκ δὲ Λίνον δὴ ποιητὴν καὶ μελῳδίαν θαυμασθέντα μαθητὰς σχεῖν πολλούς, ὧν φανεντας δὲ τρεῖς, Ηρακλέα, Θάμυριν, καὶ Ορφέα. τούτων δὲ τὸν Ηρακλέα κιθαρίζειν μανθάνοντα, διὰ τὴν ψυχῆς βραδυτῆτα μὴ δύνασθαι λέξασθαι τὸν μάθησιν, ὑπεὶ δὲ ὑπὸ τοῦ Λίνου πληγὰς δίκαιον διοργανῆναι, καὶ τὴν κιθάραν τὸν διδάσκαλον παίξαντα ἀποκτεῖναι· *Linum, apud Græcos, primum inventorem rythmorum & melodiæ fuiſſe; præterea cum Cadmus attuliſſet ex Phœnicia litteras, ut dicuntur, primum eas tranſtuliſſe in Græcam Linguam, & nomine ſingulis impoſuiſſe & characteres formaſſe. Vulgo igitur litteras Phœnicias dici, quod ad Græcos à Phœnicibus tranſlatæ ſint; cum vero Pelaſgi primi uſi eſſent mutatis characteribus, Pelaſgicas eſſe vocatas. Linum autem poetica & cantu mirabilem, multos habuiſſe diſcipulos, ſed tres illuſtriſſimos, Herculem, Thamyrin & Orpheum; ex hiſce, Herculem, cum diſceret canere cythara, ingenique tarditate diſciplinam non caperet, deinde à Lino plagis caſtigatum in iram erupiſſe, citharaque percuſſum magiſtrum occidiſſe.* Poſtea ex eodem narrat, Λίνον τῶν Πελασγικῶν γραμμάτων συνταξάμενον τοῖς τὸ πρῶτον

Διονύσου

HESIODI FRAGMENTA.

Ex Euſtathio.

URania peperit Linum amabilem filium,
Quem quotquot ſunt homines cantores & fidicines,
Omnes lugent in conviviis & choris,
Incipienteſque Linum & deſinentes vocant.

Ex Eodem.

Per ſummum ſpicarum fructum cucurrit, neque rupit,

Διονύσε πεάξεις ἢ τὰς ἄλλας μυθολογίας, ἀπολιπὼν ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν. *Linum litteris Pelaſgicis cum conſcripſiſſet primi Dionyſii res geſtas, & alias mythologias, reliquiſſe eas in commentariis.* Hæc paullo pluribus exſcripſimus, non tantum ut liqueret nos non temere è Phœnicia Lingua deducere nomen Lini, ſed etiam ut quæ de Lino feruntur hîc exſtarent. Si hæc ſciviſſet aut in animum revocaſſet *Herodotus*, minimè miratus fuiſſet *Linum* vocatam lugubrem cantilenam, apud Ægyptos alioſque vicinos populos. Verba ejus ſunt Lib. II. c. 79. quæ proferemus, quia & quæ diximus firmant & lucem *Heſiodi* loco fœnerantur: Τοῖσι δὲ πολλὰ ἐπάξιά ἐστι νόμιμα, ἢ δὴ ἢ ἄεισμα ἔνεστι Λῖνος, ὅπερ ἢ ἐν τῇ Φοινίκῃ ἀοίδιμός ἐστι ἢ ἐν Κύπρῳ ἢ ἐν τῇ ἄλλῃ. κατὰ μέντοι ἔθνεα οὔνομα ἔχει. συμφέρεται δὲ ὡυτὸς εἶναι ϕ οἱ Ελλωνες Λῖνον ὀνομάζοντες ἀείδεσι· ὥστε πολλὰ μὲ ἢ ἄλλα ἀποθωυμάζειν με ϕῆσ᾽ ἔχει Αἴγυπτον ἐόντων, ἐν δὲ δὴ καὶ ϕ Λῖνον ὁκόθεν ἔλαβε τ᾽ οὔνομα: *Quibus* (Ægyptiis) *cum alia ſint egregia inſtituta, tum vero etiam eſt Linus, cantio in Phœnice & Cypro & aliis locis decantata; quæ varium quidem, pro ſingularum gentium differentia, nomen habet; ſed quam convenit eamdem eſſe quam Græci, Linum vocantes, canunt; ita ut cum alia multa, quæ ſunt in Ægypto, tum etiam illud admirer unde Lini deſumſerit nomen.* Nimirum, ſic vocabatur lugubris hymnus in Ægyptia Lingua, quemadmodum in Phœnicia; cum qua multa communia vocabula habuit. Eodem nomine ſimilis hymnus vocabatur, apud Græcos, in honorem antiquiſſimi Poëtæ eadem de ratione. Lugubrem autem fuiſſe hymnum, apud Ægyptios, oſtendit in ſequentibus *Herodotus*, quamvis in eo falli videatur, quod putet *Linum*, apud eos, nomen viri fuiſſe, qui aliter *Maneros* diceretur, cum ſit nomen hymni in laude Manerotis. Hymni, qui diceretur *Linus*, meminit etiam *Euſtathius* loco laudato. *Clericus.*

5 Ἄκρον] Eſt imitatio *Homeri* Iliad. Υ, 227.

Αλλ' ὅτε πυραμίνων ἀέρων δρομάεσκε πόδεσσι.
——Καὶ ὁ σινέσκετο καρπόν.

Ex Eodem.

——ἕνεκα Νύμφῃσι
Εὐράμῳ ἴλεων μίχθη ἐρατῇ φιλότητι.

Ex Eodem.

Ἐν δίῃ Υρίῃ Βοιωτίῃ ἔτρεφε κούρῃ.

Ex Eodem.

Καὶ γάρ σφιν κεφαλῇφι κύρ' κρύος αἰνὸν ἔχυεν·
Ἀλφὸς δὲ χρόα πάντα κατέχεθεν· ἐν δέ νυ χαῖται
Ἐρρέον ἐκ κεφαλέων· ψίλωτο δὲ καλὰ κάρηνα.

Ex Eodem.

Ος τε Λιλαίηθεν ποταμοῖο καλλίρροον ὕδωρ.

Ex Eodem.

Τηλεμάχῳ δ' ἄρ' ἔπικτεν ἐΰζωνος Πολυκάστη,
Νέστορος ὁπλοτάτη κούρη Νηληϊάδαο,
Περσέπολιν, μιχθεῖσα λάθρῃ χρυσέῃ Ἀφροδίτῃ.

Ex Eodem ad Iliad. B.

Νέστωρ οἷος ἄλυξεν ἐν ἀνθεμόεντι Γερήνῳ.

Υ, 227. ubi de equabus ſuis Æneas: Ἄκρον ἐπ' ἀντυγείκιν καρπὸν δίον, ὃν κατέκλων. Similes aut majores hyperbolas, de celeritate Camillæ, habet *Virgilius* Æneid. VII. ſub finem, quas vix defendi poſſe putavit *Henr. Stephanus*, in Diſſert. de Criticis Veteribus. *Clericus.*

De *Iphiclo* hæc dicuntur, de quo *Heſiodum* ita ſcripſiſſe teſtatur etiam *Scholiaſtes Apollonii*. Lib. I. v. 45. Τοῦτον Ἡσίοδος ὅτι πυείνων ἀθέρων πτέχειν φησί. Porro ultimum Hemiſtichium in aliis editionibus ſeorſim citatur ex *Athenæo*. *Rob.*

10 Τείῃ] Regio eſt prope Aulidem, de qua vide *Stephanum*, qui ad hunc Heſiodi verſum reſpicit. Eum habet *Euſtathius* ad Iliad B, 496. p. 264. *Clericus.*

12. Ἀλφὸς] Quod morbi genus ſit docebit *Celſus* Lib. V. c. 28. §. 19. Optandum eſſet eos, qui primi fragmenta hæc *Heſiodi* collegerunt, notaſſe non tantum nomina Scriptorum in quibus ea invenerant,

Sed in acutis aristis cursitavit pedibus.

——Nec corrupit fruges.

Ex Eodem.

——propterea Nympham

Cum inveniſſet faventem miſtus eſt amabili concubitu.

Ex Eodem.

In divina Hyria Bœotia nutrivit puellam.

Ex Eodem.

Etenim eorum capitibus effudit frigus grave;

Vitiligo enim cutem omnem tenuit; capilli vero

Defluebant ex capitibus; & decalvabantur pulcra capita.

Ex Eodem.

Quique ex Lilæa profundit pulcre fluentem aquam.

Ex Eodem.

Telemacho vero peperit bene cincta Polycaſta,

Neſtoris minima natu filia Nelidæ,

Perſepolin, miſta per auream Venerem.

Ex Eodem.

Neſtor ſolus vitavit in florida Gereno.

venerant, ſed etiam loca; hoc eſt, libros, capita, paginas, verſus &c. ut videremus quâ occaſione prolata & an recte exſcripta ſint. Nunc otioſum eſſe oporteat eum, qui ea quærere aggrediatur, & multum laborem poſſe incaſſum ſuſcipere, quod nobis non vacat. *Clericus.*

14. Ος τε Λιλαίοιο] *Euſtathius* hunc locum profert pag. 275. ubi ſermonem habet de Cephiſſo fluvio, ad Iliad. B. 523. *Clericus.*

18. Νέστωρ] Hoc fragmentum in Heinſianis Editionibus, aliiſque ex iis propagatis, legebatur inferius, inter fragmenta ex *Stephano* collecta. Hic vero adſcripſerat, ad oram codicis, ex *Euſtathio* deſumtum, doctiſſimus *Grævius*, quaſi omiſſum. Itaque hic reliquimus, cum non multum intereſſet ubi legeretur, modo ne repeteretur, aut omitteretur. Exſtat autem apud *Stephanum* in voce *Gerenia*, qui ex primo Catalogo

Ex Eodem.

Κτεῖνε δ' Νηλῆϊ παλαιόφρονας ἡέας ἑταίρους
Ἑνδεκα, δωδέκατος δ' Γερήνιος ἵππότα Νέστωρ
Ξείνιος ἐὼν ἐτύχησε πρὸ ἱπποδαμοῖσι Γερήνοις.

Ex Eodem.

——Φύλεα φίλον μαχάρεσσι θεοῖσι.

Ex Eodem.

——Παῦροι γὰρ ἐοίκασι πατρόθεν υἱέες,
Οἱ πλέονες κακίους.

Ex Strabone.

Καὶ κέρην Ἀρκάδοιο, τὴ Ἑρμάων ἀκάκητα
Γείνατο, κὴ Θρηνὶν κέρη Βήλοιο ἄνακτος.

Ex Eodem.

Υἱεῖς ὄξεχύοντο Λυκάονος ἀντιθέοιο,
Ὃν ποτε τίκτε Πελασγός.

Ex Eodem.

Ἦτοι δὲ Λοκρὸς Λελέγων ἠγήσατο λαῶν,
Τὸς ῥα ποτὲ Κρονίδης Ζεὺς ἄφθιτα μήδεα εἰδὼς
Λεκτὸς ἐκ γαίης Ἀλέας πόρε Δευκαλίωνι.

hæc profert, & apud *Euſtathium* pag. 231. Ed. Romanæ. De hac hiſtoria vide *Apollodorum* Lib. I. Cap. IX. §. 9. *Clericus.*

22. Φύλεα] Occurrit apud *Euſtath.* pag. 125. Edit. Rom. *Fragm. inedit. Rob.*

23. Παῦροι] Occurrit apud *Euſtath.* ad Il. ι. v. 235. ubi tamen inverſo verborum ordine citatur — Παῦροι δὲ πάϊδες ἐοίκασι πατρόθεν. *Fragm. inedit. Rob.*

25. Καὶ κέρην Ἀρκάδοιο] Antea legebatur Ἀρκάδος & τὴν, quæ, ut recte *Iſaac. Caſaubonus* ad pag. 29. Lib. I. *Strabonis*, monſtroſa eſt lectio, quippe quæ duos patres eidem filiæ, duos maritos eidem uxori affingit. *Clericus.*

Ibid. Ἑρμάων] Nomen hoc à Poëtis æque tribuitur Mercurio ac Ἑρμῆς, ut animadvertit *Caſaubonus*, qui protulit hunc verſum *Moſchi*:

Ὡς χάλκεα Ἑρμάων, καθάρεα ὡς ἀδὶς Ἀπόλλων.

Quod ille notat, contra Interpretem Latinum *Strabonis*, qui fruſtra emendare conatus erat locum *Heſiodi.* Idem.

Ibid. Ἀκάκητα] Hoc eſt, Epithetum Mercurii.

Ex Eodem.

Occidit Nelei laboris ferentes filios fortes
Undecim, duodecimus vero Gerenius eques Neſtor
Peregre profectus erat ad Gerenios equitandi peritos.

Ex Eodem.

——Phyleum carum immortalibus Diis.

Ex Eodem.

——Pauci ſimiles ſunt patribus filii,
Plures ſunt deteriores.

Ex Strabone.

Et filiam Arabi, quem Mercurius innoxius
Genuit, & Thronia filia Beli Regis.

Ex Eodem.

Filii nati ſunt Lycaonis, Diis ſimilis,
Quem olim genuerat Pelaſgus.

Ex Eodem.

Certe enim Locrus Lelegi præerat populo,
Quos olim Saturnius Jupiter immortalia conſilia agitans
Electos ex terra Aleas dederat Deucalioni.

Mercurii. *Homerus* Iliad. Π. 185.

——— παρελέξατο λάθρη
Ερμείας ἀκάκητα.

Concubuit clam Mercurius innoxius. Blandiebantur tamen Poëtæ Mercurio, cum *innoxium* vocabant Deum furum, mercatorum, oratorum &c. & cujus nequitiam ceteroqui celebrabant. Vide Hymnum in Mercurium inter Homericos, & Dialogos Deorum *Luciani.* Ceterum notare debuerant collectores fragmentorum *Heſiodi* locum hunc proferri, ex ejus *Catalogo.* Idem.

27. Τῆσι] Hoc fragmentum habet *Strabo* Lib. V. p. 153. ubi agit de Pelaſgis, de quibus etiam non inutilia dicenda haberemus, ſi hic ea res ageretur. *Clericus.*

29. Ητις γὰρ Λοκρὸς Λελέγων] Hic locus exſtat, apud eumdem Geographum Lib. VII. p. 222. & pro Αλέας, ut edidit *Heinſius*, habet ἀλέους, quod ſuſpectum merito habet *Iſ. Caſaubonus.* At *Claud. Salmaſius* aliter hunc locum legebat atque

Ex Eodem.

Ωκεε δ' Ωλενίην πέτρῃσι ποταμοῖο πάρ' ὄχθας
Εὐρεῖαν Πείρηος.

Ex Eodem.

Ἐξ ὧν ἄρειαι νύμφαι θεαὶ ἐξεγένοντο,
Καὶ γλῆνα ὑπὸ δρυσὶν Σατύρων ἀμηχανοεργῶν,
Κέρητές τε θεοὶ, φιλοπάγμονες, ἀρχηγέται.

Ex Eodem.

Θαῦμα μ' ἔχει κῆρ θυμὸν, ὅσους ἐρεείνεις ὀλύνθους
Οὕτω ἔχει, μικρός πέρ ἐὼν, εἴποις ἂν ἀριθμόν.

Responsio ex Eodem.

Μυρίοι εἰσὶν ἀριθμὸν, ἅτε μέτρα γε μέδιμνα.

que interpretabatur ad *Solinum* pag. 103. Ed. Ultrajectinæ: "De Locris, inquit, "quod Leleges olim dicti sint fidem fa- "cere possunt hi versus *Hesiodi*, qui ex- "stant apud *Strabonem*, qui interpreta- "tur: τῇ γὰρ ἐτυμολογίᾳ τὸ συλλεκτὰς γεγονέναι "πρὰς ἐκ παλαιᾶ αἰνίττεσθαί μοι δοκεῖ· *ipsa ety- "mologia obscure mihi indicare videtur "fuisse quosdam olim collectitios.* Sic "λεκτὰς accepit, apud *Hesiodum*, ἀντὶ τῶν "συλλεκτῶν καὶ μιγάδων, *pro collectitiis & "mistis.* Tales enim Leleges fuere, qui "& errones varia Græciæ tenuere loca. "Sed hic non est Poëtæ sensus. Λέλεγας, "quasi λογάδας & λεκτὰς dictos censet, qui "ex electis & eximiis lapidibus, quos "Deucalion jaciebat, nati sunt. Ita igi- "tur legendum, in ultimo versu:

"Λεκτὰς ἐκ γαίης λαὰς πάρε Δευκαλίωνι·

"Et Λέλεγας λαὰς interpretatur λεκτὰς λαὰς, "*lectos populos. Hesychius*: Λεκτοὶ, ἀεί- "ρετοι. Idem: Λογάδες, οἱ ἐκλεκτοι. Legi "etiam posset:

"Λεκτὰς ἐκ γαίης λαίων πάρε Δευκαλίωνι.

"Quod & verius existimo. Λαὰς autem "idem *Hesiodus* ἀπὸ τῶ λάων lapidibus, "quos reformando generi humano post "tergum jaciebat Deucalion, scribit ap- "pellatos. Ex præcipuis & egregiis for- "matos vult τὰς Λέλεγας, atque inde di- "ctos. Hæc vir summus, erudite & fe- liciter, ut innumera alia. Possimus ex PhœniciaLingua ostendere originem no- minis *Lelegum*, ita ut dicti sint à לח *leahh*, quod *viride* sonat, reduplicatis radicalibus, quia Leleges errones seu Nomades erant, qui *viridia pascua* sectabantur. *Clericus.*

Ibid.] Cares olim Lelegas à nonnullis vocatos fuisse testatur *Herodotus* lib. I. "Εἰσὶ δὲ τούτων Κᾶρες μὲ ἀπηγμένοι ἐκ τῆ ὑπείρου "ἐκ τῆ νήσου. Τὸ γὰρ παλαιὸν ἐόντες Μίνω τε "καπήκοοι, καὶ καλέμενοι Λέλεγες, εἶχον τὰς νήσους "&c. In his Cares quidem ex insulis tran- "sierunt in continentem. Olim enim "Minoi parebant, appellatique Leleges, "insulas habitabant, &c. Κατὰ μὲ δὴ Κᾶ- "ρας ὅτι Κρῆτες λέγουσι γινέσθαι. Οὐ μέν τοι ὁμο-

"λογέουσι

Ex Eodem.

Habitavit Oleniam rupem fluvii ad ripas
Benefluentis Piri.

Ex Eodem.

Ex quibus montanæ Nymphæ ortæ ſunt,
Et genus nequam Satyrorum malorum facinorum auctorum,
Cureteſque Dii, ludorum amantes, ſaltatores.

Ex Eodem.

Admiratio animum meum tenet, qua tot caprificus groſſos
Hic habeat, quamvis parvus; dixeris numerum.

Reſponſio ex Eodem.

Decies mille ſunt numero, medimnus ſine menſura.

"Λοιξέωσι τύπωσι οἱ Κᾶρες, ἀλλὰ νομίζωσι αὐτοὶ "ἐωυτοὺς ἔτι αὐτόχθονας ἠπειρώτας, ἢ τῷ ὀνόματι "τῷ αὐτῷ ἀεὶ διαχρεωμένους τῷ πρὶν ὄν. Hunc "in modum Cretenſes de Caribus refe- "runt. Quanquam his non aſſentiuntur "ipſi Cares, qui ſe aborigines & indi- "genas continentis eſſe exiſtimant, & eo- "dem nomine, quo nunc, ſemper uſos. "Eoſdem quidem memorat *Virgilius* "Æneid. Lib. 8. ſed à Caribus diſcernit *Hic* Lelegas, *Caraſque Sagittiferoſque Gelonos. Rob.*

32. Ὠκει δ' Ὠλενίλω] Eſt apud *Strabonem* Lib. VIII. p. 236. *Clericus.*

34. Ἐξ ὧν] Fragmentum hoc legitur, apud *Strabonem* Lib. X. p. 325. ubi multis agit de Curetibus. *Clericus.*

Ibid. Οὔρειαι νύμφαι] De Nymphis, vide dicta ad Theogoniam vſſ. 187, & 215. *Idem.*

35. Γένος ὑπαλαιῶν Σατύρων ἀμηχανοέργων] Nota ſunt ex fabulis libidinoſa facta Satyrorum Nymphis inſidiantium, aut cum Baccho compotantium; ad quorum mores hic reſpicit *Heſiodus.* Propterea, re melius expenſa, dictos putem Satyros à radice Phœnicia שטר *ſchatar*, quæ, apud Arabes, ſignificat *moleſtum eſſe, malefaciendo laſſare.* Sic tandem defatigatis Nymphis aut mulieribus potiebantur. *Clericus.*

36. Κυρῆτές τε θεοὶ, φιλοπαίγμονες, ὀρχησταὶ] Ultimum Epithetum Curetum propemodum mihi perſuadet dictos à Radice Phœnicia כרר *charar*, unde כרכר *chircher*, quod eſt *ſaltavit.* Nihil inſignius in Curetibus, quam Saltatio, ut docet *Strabo*, loco memorato. Vide etiam quæ de iis congeſſit vir illuſtris & de litteris amœnioribus bene meritus *Ezech. Spanhemius* in *Callimachum* ad Hymn. in Jovem v. 52. *Clericus.*

37. Θεσπρωτὸς] *Strabo* Lib. XIV. p. 442. ubi Calchas rem quæſiviſſe dicitur à Mopſo filio Mantûs, quæ Tireſiæ filia fuerat. *Clericus.*

39. Μυκίοις] Reſponſio eſt Mopſi. *Clericus.*

43. Os

Εἷς δὲ Φινεύς, τ' ἐπελθέμεν οὐκ ἐδύναο.
Ὡς φάτο, καὶ σφιν ἀριθμὸς ἐπήτυμος εἴδετο μέτρῳ,
Καὶ τότε δὴ Κάλχανθ' ὕπνος θανάτοιο κάλυψε.

Ex Eodem.

Ὃς δὲ Πανοπίδα..... Γληχωνάς τ' ἐρυμνὰς,
Καί τε δι' Ὀρχομενοῦ εἰλιγμένος εἶσι, δράκων ὥς.

Ex Eodem.

Γλακτοφάγων εἰς αἶαν ἀπήνας οἰκί' ἐχόντων.

Ex Eodem.

Αἰθίοπας, Λίβυάς τ', ἠδὲ Σκύθας ἱππημολγούς.

Ex Eodem.

Δωδώνην, φηγόν τε Πελασγῶν ἔδεθρον ἦεν.

Apud Eundem, ἐκ τῶν Ηοίων.

Ἣ οἵη διδύμους ἱερὸς ναίουσα κολωνὸς,
Δωτίῳ ἐν πεδίῳ πολυβότρυος ἀντ' Ἀμύρου,
Νίψατο Βοιβιάδος λίμνης πόδα πρηέος ἀδμής.

43. Ὃς περὶ Πανοπίδα] Hoc fragmentum eſt apud *Strabonem* Lib. IX. p. 292. ubi de Cephiſſo fluvio loquitur, quem hiſce verbis deſcribit. *Clericus.*

45. Γλακτοφάγων] Strabo Lib. VII. p. 209. ait *Heſiodum*, ἐν τῇ καλουμένῃ γῆς περιόδῳ ſcripſiſſe Phineum ab Harpyis abductum fuiſſe *in terram lacte viventium* &c. hoc eſt, Getarum, quorum regionem & gentem deſcribit eo loco Geographus. *Clericus.*

46. Αἰθίοπας] Legitur apud *Strabonem* Lib. VII. p. 208. qui aliquot verſus Heſiodi exſcripſerat, ſed quorum ſupereſt tantum primus, iſque corruptiſſimus. Pro Λίβυάς τε ἠδὲ legitur τε Λιγυσὶ δὲ. *Heinſius* edidit Λιγυὰς, ſed qui melius cum Æthiopibus conjungi poſſunt, quam Libyes? *Clericus.*

47. Δωδώνην] Eſt apud eumdem Geographum Lib. VII. p. 226. ubi ſermo eſt de Pelaſgis. *Clericus.*

48. Ἣ οἵη δ' διδύμους] Eſt apud *Strabonem* Lib. IX. p. 304. & Lib. XIV. p. 445. & apud *Stephanum* in voce Ἀμύρου. *Caſaubonus* legit Διδύμας, quod nomen eſt proprium montis, & pro ἀντ', ἄγχ', hoc eſt, ἄγχι prope; ſed, ut recte *Berkelius*, in Stephanum, ἀντ' poteſt eſſe pro ἄντικρυ è *regione*. Præterea *Strabo* habet Βοιβιάδος. Non dicit Geographus hos verſus lectos in Œœis, ſed ex primis voculis conjeciſſe videtur hoc *D. Heinſius*. Huc autem transferemus quod habet *Iſaac. Caſaubonus*

Unus vero ſupereſt, quem numerare nequiſti.
Sic dixit, & iis verus numerus menſuræ cognitus eſt.
Tum vero Calchantem ſomnus mortis texit.

Ex Eodem.

Qui ad Panopidem . . . . . & Gleconem munitam
Et qui per Orchomenum circumvolutus it, ut ſerpens.

Ex Eodem.

Galactophagorum in terram habentium domos in plauſtris.

Ex Eodem.

Æthiopas, Libyaſque, & Scythas, qui equas mulgent.

Ex Eodem.

Dodonamque, & ad fagum Pelaſgorum ſedem ivit.

Apud Eundem ex Eoeis.

Aut qualis gemina ſacra incolens juga,
Dotio in campo è regione racemoſi Amyri,
Abluit aqua Bœbeïde pedem virgo intacta.

bonus ad Lib. I. *Strabonis*, p. 29. de hoc opere *Heſiodi* & alio affinis argumenti, qui Catalogus vocabatur. Cum ergo laudaſſet Geographus Catalogum: "Videri, "inquit, poterat illud opus *Heſiodi* in- "telligi, quod Ηοίλω, vel Ηοίας μεγάλας "Græci Scriptores ſolent nuncupare. Sed "ex Scholiaſte *Apollonii* diſcimus diver- "ſa hæc eſſe opera. Sic enim ille ſcribit "in Lib. II. Φλύκτα Ησίοδος ἐν τοῖς μεγάλαις "Ηοίαις ὅτι Φείξῳ τινὰ ὁδὸν ἐλώμενον· ἐν δὲ τῷ "γ'. καταλόγῳ &c. Certum eſt tamen "Eœas quoque *Heſiodi* aliud fuiſſe ni- "hil, quam mulierum præſtantiſſimarum "Catalogum. Nam hoc recte à doctiſſi- "mo viro *Joan. Aurato* eſt animadver- "ſum. Nos etiam poſtea obſervavimus, "non *Heſiodum* tantum ſed & *Soſicra-* "*tem* Opus eodem fere indice edidiſſe. "Athenæus Lib. XIII. Ἐπίπης ἠμῖν ἐμποδὼν "ἐγένε καπάλογον γυναικῶν ποιημάτιον, ἃ κατὰ "τὸν Σωσιράτην τὸ Φασαγοείτης Οἷος ἢ ἥ τ' "γυναικῶν καπάλογον Νικομήδης τὸ Σαμίν. Ubi "legendum cenſemus Οἷος & de quodam "Soſicratis Opere accipiendum, cui, ad "*Heſiodi* imitationem, titulum fecerat "οἷοι quod & ipſe ſua exempla omnia, "per vocem οἵη, inciperet, ut *Heſiodus* "per ἢ οἷη. Nam illud quidem dubitari "non poteſt, fuiſſe illud Soſicratis opus "certorum hominum Catalogum. Omnia "autem exempla ita incipiſſe conjectu- "ra eſt, meo judicio, admodum proba- "bilis. Quam etiam confirmat, quod

"*Timon*

Ex Pausania.

Υηπ@· ἣ Μόλυρον Αἰσβαντ@· φίλον υἱὸν
Κτείνας ἐν μεγάρῳς εὐνῆς ἕνεχ' ἧς ἀλόχοιο,
Οἶκον ἀποψολιπὼν φεῦγ' Αργε@· ἱπποβότοιο.
Ἶξεν δ' Ορχομενὸν Μινυήιον· καί μιν ὅγ' Ηρως
Δέξατο, ἠ κτεάνων μοῖραν πόρεν, ὡς ὑπεικές. 55

Ex Eodem.

Φύλας δ' ὤπυιεν κούρῃ κλειτῇ Ιολάῃ
Λειποφίλεω· ἣν δ' εἶδος Ολυμπιάδεσσιν ὁμοίη.
Η δέ οἱ ····· υἱὸν ἐνὶ μεγάροισιν ἔτικτεν,
Θηρώ τ' ἀϊειδῆ ἰκέλην φαέεσσι σελήνης.
Θηρὼ δ' Απόλλων@· ἐν ἀγκοίνῃσι πεσοῦσα 60
Γείνατο Χείρωνα@· κρατερὸν μένα@· ἱπποδάμοιο.

Ex Scholiaste Apollonii.

Δώδεκα γὰρ Νηλῆα@· ἀμύμονα@· υἷες ἦμεν,
Νέστωρ τε, Χρομίος τε, Περικλύμενός τ' ἀγέρωχα@·,
Ολβιο@·, ὣ πόρε δῶρα Ποσειδάων ἐνοσίχθων
Πυλοῖ· ἄλλοτε μὲν γὰρ ἐν ὀρνίθεσσι φάνεσκεν 65
Αἰετός· ἄλλοτε δ' αὖτε πελέσκετο (θαῦμα ἰδέσθαι)
Μύρμηξ· ἄλλοτε δ' αὖτε μελισσέων ἀγλαὰ φῦλα·
Αλλοτε δεινὸς ὄφις ἠ ἀμείλιχος. εἶχε δὲ δῶρα

"*Timon* quoque in Sillis, idem fecerat "&c. Cetera lege apud ipsum Scriptorem. Quæ cum expenderem diligentius, non duxi hic omittendum, si *Scutum Herculis* sit fragmentum *Oearum*, in prima voce ἣ οἵη nihil esse mutandum. Sed vix intelligo qui post longissimam digressionem, qua clypeus Herculis, ejusque certamen cum Cygno describuntur, posset Poëta sequens exemplum ordiri iterum vocibus, ἣ οἵη. *Clericus.*

51. Υπ@·] Hoc fragmentum est apud *Pausaniam*, in Bœoticis p. 598. qui, cum dubitet an Eœæ sit Poëma *Hesiodi*, sic hos versus prolaturus præfatur: Υπ@· δ' ἐποίησεν μνήμων ἠ ὁ τὰ ἔπη συνθεὶς, ἃς μεγάλας·

Ex Pauſania.

Hyettus vero Molyrum Arisbantis carum filium
Cum occidiſſet domi propter concubitum ejus conjugis,
Domo relicta fugit Argo equos paſcente,
Venit vero Orchomenum Minyarum; eumque Heros
Excepit, & opum partem largitus eſt, ut æquum erat.

Ex Eodem.

Phylas compreſſit filiam clari Iolai
Lipephilen; erat autem formâ Deabus ſimilis.
Illa vero ei . . . . . filium domi peperit,
Theronemque pulcram ſimilem radiis Lunæ.
Thero vero cum incidiſſet in ulnas Apollinis,
Peperit fortem Chironem equorum domitorem.

Ex Scholiaſte Apollonii.

Duodecim enim Nelei præſtantis filii eramus,
Neſtor, Chromiuſque, & Periclymenus ferox,
Felix, cui dederat dona Neptunus terræ quaſſator
Omnis generis; aliquando enim inter aves videbatur
Aquila; aliquando vero erat, (mirabile viſu!)
Formica, aliquando apium ſplendida examina;
Aliquando terribilis ſerpens, & ferus. habebatque dona

χάλας Ηοίας καλοῦσιν Ελληνες· *Hyetti mentionem fecit qui verſus compoſuit, quos Græci vocant magnas Eæas.* De Hyetto vide plura apud *Pauſaniam.* Clericus.

56. Φύλας] Sunt hi verſus apud eumdem Scriptorem, in Bœoticis, p. 605. Ubi ſub nomine *Heſiodi* non laudat hoc opus. Interpres Pauſaniæ Latinus *Romulus Amaſæus* vocem Ηοίας p. 599. verterat perabſurde *Orientalia monumenta*, hîc, non melius, *magnas matutinas.* Clericus.

62. Δώδεκα] Legitur hoc fragmentum in Scholiaſte *Apollonii*, ad v. 156. Lib. I. Argonauticorum, ubi etiam explicatur. *Clericus.*

Παντοΐ, ὄχ ὀνομαστὰ, τά μιν ἢ ἔπειτα δόλωσε
Βελῇ Αθηναίης.

Ex Eodem.

Θεσσάμβρῳ γενεὴ Κλεαδαίμε κυδαλίμοιο.

Ex Eodem.

Ενθ' οἵγ' ἀιχέθην Αἰνηίῳ ὑψιμέδοντι.

Ex Eodem.

Αἰήτης δ' ἰὸς Φαεσιμβρότε ἠελίοιο.

Ex Eodem.

Αὐτὸς δ' ἐν πλήσμῃσι διπετέος ποταμοῖο.

Ex Eodem.

——Λαερῆς πωσί.

Ex Eodem.

Νῆσον ἐς ἀνθεμόεσσαν, ἵνα σφισὶ δῶκε Κρηνίων.

Ex Scholiaſte Pindari & Lycophronis.

ἐν τῇ ἡρωϊκῇ γενεαλογίᾳ.

Ελλην δ' ἐγένοντο θεμισοπόλε βασιλῆος
Δωρός τε, Ξοῦθός τε, ἢ Αἴολος ἱπποχάρμης.
Αἰολίδαι δ' ἐγένοντο θεμισοπόλοι βασιλῆες,
Κρηθεὺς, ἠδ' Αθαμας, ἢ Σίσυφος αἰολομῆτης,
Σαλμωνεύς τ' ἄδικος, ἢ ὑπέρθυμος Περιήρης.

71. Θεσσάμβρου] Ad v. 824. Lib. I. Argonauticorum. Legitur Κλεαδάι in Ed. *Stephani*. Clericus.

72. Ενθ'] Ad v. 297. Lib. II. Argonauticorum. *Clericus.*

74. Αὐτὸς] Ad v. 757. Lib. I. Argonauticorum. *Clericus.*

75. Λαερῆς] Occurrit Lib. I. v. 456. Sic explicatur à *Scholiaſte* vox Λαερ. Παρὰ τὸ λίαν ἄερθαι· ἢ παρὰ τὸ λᾶς τὸ θέλαι πεπόιηται. Ησιοδος δέ φησι— Λαερῆς πωσί, τοῖς κατ' ὄψιν ἰδέσιν. *Frag. inedit. Rob.*

76. Νῆσον] Occurrit apud *Scholiaſten Apollonii* Lib. IV. v. 892. Inſula Sirenum intelligitur. Explicantur enim hi verſus *Apollonii.*

Αἶψα

Omnis generis, quæ dici nequeunt, & eum deinde fefellerunt Minervæ consilio.

Ex Eodem.

Thessamenus sobolem Cleadæmi illustris.

Ex Eodem.

Tunc illi vovebant Æneio supremo.

Ex Eodem.

Æetes vero filius mortalibus illucentis Solis.

Ex Eodem.

Ipse autem in exundationibus fluvii à Jove delapsi.

Ex Eodem.

——Delicatis pedibus.

Ex Eodem.

Insulam in ventosam, ubi iis dedit Saturnius.

Ex Scholiaste Pindari & Lycophronis, in Heroum genealogia.

Ab Hellene geniti sunt jus dicente rege
Doruscque, Xuthusque, & Æolus gaudens equis,
Æolidæ autem fuerunt jus dicentes reges,
Cretheus, & Athamas, & Sisyphus versutus,
Salmoneusque injustus, & superbus Perieres.

Αἶψα δὲ νῦν
Καλὴν, ἀνθεμόεσσαν ἐσείδρακον, ἔνθα λίγειαι
Σειῆνες σύουτ' Ἀχελωΐδες——
Ἡκολέωσεν Ἡσιόδῳ ὕστερος ὀνομάζων τὴν νῦν τῆς Σειρῆνας. *Frag. inedit. Rob.*

77. Ἕλλωος] Tres posteriores versus invenio in Scholiaste Pindari ad Od. IV. Pythiacorum. Duos priores quærentis, apud Lycophronis Scholiasten, oculos fugerunt. Interea non dubito quin legendum sit, ut edidi, v. 2. Δᾶρος non Χῶρος, ut erat in Heinsianis Editionibus. Crediderim etiam legendum Ἕλλωος, hoc est, υἱοὶ. Notum enim est hos fuisse Hellenis filios. Vide *Apollodori* Biblioth. Lib. I. Cap. VII. §. 2. *Clericus.* Ibid.]

Ex eodem Scholiaſte Pindari.

Τῇ μὲ ἄρ' ἄγγελος ἦλθε κόραξ ἱερῆς ὑπὸ δαιτὸς
Πυθὼ ἐς ἠγαθέην, ἠὺ ἔφερσεν ἔργ' ἀίδηλα
Φοίβῳ ἀκερσεκόμῃ, ὅτε Ἰσχύς γῆμε Κόρωνιν,
Εἰλατίδης, Φλεγύαο Διογνήτοιο θύγατρα.

Ex Eodem.

Τλώλ' Ἀμαρυγκείδης Ἱππόσταται ὄζος Ἄρηος,
Φυκτέως ἀγλαὸς υἱός, Ἐπειῶν ὄρχαμος ἀνδρῶν.

Ex Eodem.

Ἤδε δέ οἱ κατὰ θυμὸν ἐρίζετο βουλὴ,
Αὐτὸν μὲ σχέδῃ. κρύψαι δ' ἀδόκητον * μάχαιρά τε
Καλλιὼ, ἣν οἱ ἔτευξε φαεσίμβροτος ἀμφιγυήεις.
Ὡς τλὼ μαιεύων οἷος κατὰ Πήλιον αἶπὺ,
Αἶψ' ὑπὸ Κενταύροισιν ὀρεσκώοισι δαμείη.

Ex Eodem.

Αἴσων, ὃς τέκε θ' υἱὸν Ἰάσονα ποιμένα λαῶν,
Ὃν Χείρων θρέψεν ἐνὶ Πηλίῳ ὑλήεντι.

Ex Eodem. ἐν Ὑποθήκαις.

Εὖ νύ τοι ἔκλυσα μεταλλᾷ * ἀειγενέτηι.

Ex Eodem.

Ἐν Δήλῳ τότε πρῶτος ἐγὼ καὶ Ὅμηρος ἀοιδοὶ
Μέλπομεν, ἐν νεαρῇσι ὕμνοις ῥάψωδοὶ ἀοιδαὶ,

Ibid.] Aliter leguntur hi verſus in Editione *Clerici* & aliorum,

Ἕλλωπες δ' ἐγένοντο Σαμοθρᾴκιοι βασιλῆες
Δῶρός τε, Ξοῦθός τε, καὶ Αἴολος ἱπποχάρμης.
Αἰολίδαι δὲ γένοντο Σαμοθρᾴκιοι βασιλῆες
Κρήθεύς, ἠδ' Ἀθαμάς, καὶ Σίσυφος αἰολομήτης,
Σαλμωνεύς τ' ἄδικος, καὶ ὑπερθύμως φέλ κυεί.

Recte, ut conjecerat *Clericus* legitur Ἕλλωψ non Ἕλλωπες, ut patet ex *Lycophronis Scholiaſte* ad v. 284. Sed pro φέλ κυεί omnino legendum Πειήρης, qui, æque ac Salmoneus, teſtante *Apollodoro* erat

Ex eodem Scholiaſte Pindari.

Venit igitur illi nuncius corvus ſacro à convivio,
Pythonem in divinam, & dixit facta ignota
Phœbo intonſo, Ichyn duxiſſe Coronidem,
Ilatidem, Phegyæ Diogneti filiam.

Ex Eodem.

Hanc vero Amaryncides Hippoſtratus bellicoſus,
Rhyetei inclytus filius, Epeorum dux virorum.

Ex Eodem.

Hoc animo ejus optimum viſum eſt conſilium,
Ipſum quidem retinere, occultare vero inexſpectatum & gladium
Pulcrum quem ei fabricarat inclytus Vulcanus.
Ut hunc quærens ſolus per altum Pelium,
Rurſus à Centauris montanis domaretur.

Ex Eodem.

Æſon, qui genuit filium Jaſonem paſtorem populorum,
Quem Chiron nutriit in Pelio ſylvoſo.

Ex Eodem, in Monitis.

Recte hæc ſingula quærit immortalibus.

Ex Eodem.

In Delo primus ego & Homerus Poëtæ
Canebamus, novis hymnis ſuentes cantionem,

erat ex Æolidis. Male igitur apud *Scholiaſt. Lycophronis* ſecundo loco interſeritur Σαλμωνεύς, &c. *Rob.*

83. Τῇ μὲν] Eſt in Scholiis ad III. Pythiacorum. *Clericus.*

86. Τῶν δ'] Eſt in Scholiis ad X. Olympiac. *Rob.*

95. Ἐν νῦ] In Scholiis ad VI. Pythiacorum, ubi profertur ἐκ Χείρωνος ἱστορικῶν quas Ἡσιόδῳ ἀναθέσεως. *Clericus.*

96. Ἐν Δήλῳ] Occurrunt hi verſus, excepto tertio, apud *Euſtathium.* *Rob.*

Φοῖβον Ἀπόλλωνα χρυσάορα, ἐν τέκε Λητώ.

Ex Eodem. ἐκ τ῀ Ηοίων.

Ἡ οἵη Φθίη Χαείτων ἀπὸ καλλιγ῀ ἔχουσα
Πηνειῷ πὰρ ὕδωρ καλὴ ναίεσκε Κυρήνη.

Ex Eodem, ex iisdem.

Ἡ οἵη Υγείη πυκινόφρων Μυκηνίκη,
Ἡ τέκεν Εὔφημον Γαιήοχῳ ἐννοσιγαίῳ,
Μιχθεῖσ' ἐν φιλότητι πολυχρύσου Ἀφροδίτης.

Ex Eodem.

Ἡ δ' ὑποκυσαμένη τέκεν Αἰακὸν ἱπποχάρμην.
Αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ἥβης πολυηράτου ἵκετο μέτρον,
Μῆνιγ῀ ἐὼν ἤγαλλε, πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε
Οσσοι ἔσαν μιγέντες ἐπηράτῳ ἔνδοθι νήσῳ,
Τοὺς ἄνδρας ποίησε, βαθυζώνους τε γυναῖκας.
Οἳ δή τοι πρῶτον ζεῦξαν νέας ἀμφιελίσσας,
Πρῶτοι δ' ἱστία θέντο νεὼς κυανοπρῴρου.

Ex Eodem.

Ἠτοι ὁ μὲν Σῆκον, καὶ Αλάζυγον ἱερὰς ἐδρὰς.

Ex Scholiaste Sophoclis.

Ἐστι τις Ελλοπίη πολυλήϊγ῀ ἠδ' ἀγλαέμοιο,
Αφνειὴ μήλοισι καὶ εἰλιπόδεσσι βόεσσιν.
Εν δ' ἄνδρες ναίουσι πολύῤῥηνες, πολυβῶται,
Πολλοὶ, ἀπειρέσιοι, φῦλα θνητῶν ἀνθρώπων.

99. Ἡ οἵη Φθίη] Ad IV. Pythiacorum, non procul ab initio. *Clericus.*

101. Ἡ οἵη Υγείη] Ad IV. Pythiacorum. *Clericus.*

104. Ἡ δ' ὑποκυσαμένη] Legitur apud Scholiasten Lycophronis p. 38. Edit. Stephanicæ, ubi plura de hac fabula. *Clericus.*

109. Οἳ δή] Nonnullis verbis mutatis hi versus leguntur etiam apud *Pindarum*

Phœbum Apollinem, qui habet aureum enſem, & quem peperit Latona.

Ex Eodem, ex Eæis.

Aut qualis Phthia habens formam à Gratiis
Penei ad aquam pulcra habitabat Cyrene.

Ex Eodem, ex iiſdem.

Aut qualis Hyria prudens Mecionice,
Quæ peperit Euphemum terræ domino & quaſſatori,
Miſta concubitu aureæ Veneris.

Ex Eodem.

Hæc gravida facta peperit Æacum gaudentem equis.
Sed poſtquam juventutis amabilis attigit menſuram,
Solus cum eſſet, dolebat; pater vero hominum & Deorum
Quotquot erant formicæ, intra amabilem Inſulam,
Eas viros fecit, & mulieres ampla cingula habentes.
Qui primum inſtruxerunt naves utrimque remis actas,
Et primi vela poſuerunt navis nigram proram habentis.

Ex Eodem.

Ille quidem Serum, & Alazoguh filios bonos.

Ex Scholiaſte Sophoclis.

Eſt quædam Ellopia dives ſegetum & paſcuorum,
Abundans ovibus & bobus quibus pedes recurvi.
Inhabitantque eam viri habentes multos agnos, & boves,
Multi, innumeri, genera mortalium hominum.

rum in Olymp. n.

Οἱ δ' ἄτοι ἐξόπιθεν πεδίοιο νέας ἀμφιελίσσας·
Πρῶτοι δ' ἱστία θέσαν νηὸς πλεῖὰ πουτοπόροιο. *Rob.*

111. Ητοι ὁ] Occurrit in Olymp. 1. Pater autem Seri erat Halirrothius teſtante Scholiaſte. Ην δὲ ὁ Σὴρ ὁ τοῦ Αλιρρόθιος τοῦ Πτεάνεως ἢ Αλκυόνης. *Rob.*

112. Εστι τις Ελλοπίη] Vide Scholiaſten *Sophoclis* ad Trachinias p. 372. Ed. Stephanicæ. *Clericus.*

131. Τῷ

Ενθά γε Δωδώνη τις ἐπ' ἐσχατιῇ πεπόλισται.
Τῶν ὃ Ζεὺς ἐφίλησε, καὶ ὃν χρηστήριον εἶναι
Τίμιον ἀνθρώποις, ναίων δ' ἐνὶ πυθμένι φηγοῦ.
Ενθεν ὀπιθομανεῖς μαντεύματα πάντα φέρονται.
Ος δὴ κεῖθι μολὼν θεὸν ἄμβροτον ἐξερεείνει
Δῶρα φέρων ἔλθησι σὺν οἰωνοῖς ἀγαθοῖσιν.

Ex Eodem.

Η τέκεθ' Ερμιόνῃ δυσεχλύτῳ Μενελάῳ,
Οπλότατον δ' ἔτεκεν Νικόστρατον ὄζον Αρηος.

Ex Eodem.

Ικετο δ' εἰς Κρείοντα καὶ Ηνιόχην.

Ex Æschyli Scholiaste.

Η δ' ὑποκυσταμένη καλλίζωνος Στρατονίκη
Εὖρυτον ἐν μεγάροισιν ἐγείνατο φίλτατον υἱόν.
Τὸν δ' ὑεῖς ἐγένοντο Δηΐων τε Κλύτιός τε,
Τοξότης τ' ἀντίθεος, ἠδ' Ιφιτος ὄζος Αρηος.
Τὸν μὲν ὁπλοτάτην τέκετο ξανθὴν Ιόλειαν
Αντιόχη κρείουσα, παλαιὸν γόνος Αἰολίδαο.

Ex Athenæo. ἐν τῷ δευτέρῳ Μελαμποδίας.

——τῷδε Μάρης θοὸς ἄγγελος ἦλθε δ' οἴκου.
Πλήσας δ' ἀργύρεον σκύφον φέρε, δῶκε δ' ἄνακτι.

Ex Eodem.

Καὶ τότε μάντις μὲν δεσμὸν βιοῦ αἶνυτο χερσὶν,
Ιφικλος δ' ἔπι νῶτ' ἐπεμάσσετο τῷ δ' ἐπόπισθεν
Σκύφον ἔχων ἑτέρῃ, ἑτέρῃ δὲ σκῆπτρον ἀείρας

131. Τῷ δὲ Μάρης] Priora duo fragmenta ex *Athenæo* leguntur

Illic quædam Dodona in extremo tractu condita eſt.
Hanc amat Jupiter, & ſuum oraculum eſſe
Venerandum hominibus, habitans in fundo fagi.
Hinc terreſtribus vaticinia quælibet feruntur.
Qui illuc profectus Deum immortalem interrogarit
Dona ferens venerit cum bonis avibus.

Ex Eodem.

Quæ peperit Hermionen haſta inclyto Menelao,
Minimum vero natu peperit Nicoſtratum Martium.

Ex Eodem.

Venit ad Creontem & Heniochen.

Ex Æſchyli Scholiaſte.

Gravida vero facta pulcre cincta Stratonice
Eurytum domi peperit cariſſimum filium.
Cujus filii fuerunt Deïon & Clytius,
Sagittarius ſimilis Diis, & Iphitus bellicoſus,
Poſt hoſce vero minimam natu peperit Ioleam
Antiope regina, priſcum genus Aubolidæ.

Ex Athenæo, è ſecundo Melampodiæ.

——Huic Mares celer nuntius venit, per domum,
Cum impleviſſet argenteum ſcyphum tulit, deditque Regi.

Ex Eodem.

Et tunc vates vinculum arcus ſuſtulit manibus,
Iphiclus vero ad humeros inſtabat ei, à tergo,
Scyphum tenens altera manu, altera vero ſceptrum tollens

leguntur Lib. XI. p. 498. *Clericus.*

Εσηκεν Φύλακος, ἡ ἐνὶ δημόσιον ἔειπε·

Apud Eundem. ἐκ τῶν Ηοίων.

Οἷα Διώνυσος δῶκ' ἀνδράσι χάρμα καὶ ἔχθος,
Ὅσσις ἄδην πίνοι, οἶνος δέ οἱ ἔπλετο μέτρος,
Σμῶδ' ὑπὸ πόδας χεῖράς τε δέοι, γλῶσσάν τε νόον τε
Δεσμοῖς ἀφράστοισι· φιλεῖ δὲ ἑ μαλθακὸς ὕπνος.

Ex Eodem.

Τὰς ὑπὸ βορτοὶ καλέουσι Πελειάδας.

Ex Eodem.

Εὐρυγύης δ' ἔπι κύρος Αθηναίων ἱεράων.

Ex Eodem.

Ηδὺ γὰρ ἔσ' ἐν δαπὶ καὶ εἰλαπίνη τεθαλυίη
Τέρπεσθ' μύθοισιν, ἐπὴν δαιτὸς κορέσωνται.

Apud Stephanum. ἐν Αἰγίνης δευτέρῳ.

——νήσῳ ἐν Αβαντίδι δίῃ,
Τὴν πρὶν Αβαντίδα κέκλησκον θεοὶ αἰὲν ἐόντες,
Τὴν τότ' ἐπώνυμον Εὐβοίαν βοὸς ὠνόμασε Ζεύς.

Ex Suïda.

Αλκὴν μὲν γὰρ ἔδωκεν Ολύμπιος Αἰακίδῃσι,
Νῶν δ' Αμφιτρυωνίδαις, πλοῦτον δέ σφ Ατρεΐδῃσιν.

Ex Eodem.

Εἵνεκα μαχλοσύνης σιγηρῆς τέρψιν ἄλεσαν ἀνδρός.

137. Οἷα Διώνυσος] Est apud eumdem Lib. X. p. 448. ubi multa in eamdem sententiam. *Clericus.*

143. Ηδὺ] Profertur ex Melampodia *Hesiodi, Athenæi* Lib. II. p. 40. *Clericus.*

145. Νήσῳ ἐν Αβαντίδι] *Stephanus* habet in voce *Abantis*, ubi *Ab. Berkelius* ostendit legendum non ἐν Αἰγίνης sed ἐν Αἰγιμίῳ δευτέρῳ. De nominibus Euboeæ, ex Phœnicia Lingua, ea tradidit *Sam. Bochar-*

Stabat Phylacus, & inter famulos dixit.

Apud Eundem, ex Eæis.

Qualia Dionyſius dedit hominibus gaudium & inimicitiam,
Quiſquis copiosè bibit, vinum vero eſt ei petulans,
Simulque manus & pedes vincit, linguamque & mentem
Vinculis quæ dici nequeunt, & eum amat mollis ſomnus.

Ex Eodem.

Quàs mortales vocant Peleïadas.

Ex Eodem.

Eurygyes adhuc puer Athenarum Sacrarum.

Ex Eodem.

Dulce enim eſt in convivio & in epulo florente
Recreari ſermonibus, poſtquam convivio ſaturati ſunt.

Apud Stephanum, è II. Æginæ.

——in divina Inſula Abantide,
Quam prius Abantidem vocabant Dii æterni, &
Quam tunc à bove cognominatam Eubœam vocavit Jupiter.

Ex Suïda.

Fortitudinem quidem dedit Jupiter Æacidis,
Sapientiam vero Amythaonidis, & divitias largitus eſt Atridis.

Ex Eodem.

Ob laſciviam odioſam tenerum (virginitatis) amiſerunt florem.

Bochartus, Chanaanis Lib. I. c. 13. quæ oſtendere queant quanti uſus ſit ea Lingua, ad Græciæ origines illuſtrandas. *Clericus.*

150. Εἴνιπα] Occurrit in voce Μαχλοσύνη quam ita explicat Lexicographus "Κατηφεία, γυναικομανία, Ἡσιόδειος ἡ λέξις. "Λέγει γὰρ ὅτι Περίτε συγατέρων. Εἴνιπα &c. *Fragm. Inedit. Reb.*

Ex Suïda & Polybio.

Αἰακίδας πολέμῳ κεχαρηότας ἠΰτε δαιτί.

Ex Plutarcho.

——αἴτ' ἄλσεα καλὰ νέμονται,
Καὶ πηγὰς ποταμῶν, ἵν' πείσεα ποιήεντα.

Ex Eodem.

Εννέα τοι ζώει γλυκὺς λαχέεσσα κορώνη
Ανδρῶν ἡβώντων, ἔλαφος δέ τε τετρακόρων·
Τρεῖς δ' ἐλάφους ὁ κόραξ γηράσκει· αὐτὰρ ὁ φοῖνιξ
Εννέα τοὺς κόρακας· δέκα δ' ἡμεῖς τοὺς Φοίνικας
Νύμφαι εὐπλόκαμοι κοῦραι Διὸς Αἰγιόχοιο.

Ex Eodem.

Δεινὸς γάρ μιν ἔτειρεν ἔρως Πανοπηΐδος Αἴγλης.

Ex Clemente Alexandrino.

Μάντις δ' ὀδεὶς ἔστιν ἀπιχθονίων ἀνθρώπων,
Οστις ἂν εἰδείη Ζηνὸς νοὸν Αἰγιόχοιο.

Ex Eodem.

Αὐτὸς γὰρ πάντων βασιλεὺς καὶ κοίρανός ἐστιν
Αθανάτων· σοὶ δ' ὅπις ἐρήεισαν κρατὸς ἄλλος.

Ex Eodem.

Μουσάων, αἵτ' ἄνδρα πολυφραδέοντα τιθεῖσι,
Θέσκελον, αὐδήεντα.

154. Εννέα τοι] Apud *Plutarchum* de Oraculorum defectu p. 415. T. 2. exstant duo priora fragmenta *Hesiodi*, ubi & eorum interpretationem legere licebit. Compara etiam, si vacat aut lubet, translationem horum versuum, quæ exstat Eidyllio X. *Ausonii*, ad quem & *Eliam Vinetum* consule. *Clericus.*

Ibid.] Occurrit etiam hic versus apud *Scholiastem Aristophanis* ad Opvd. v. 610.

Ad

Ex Suïda & Polybio.

Æacidas bello gaudentes ut convivio.

Ex Plutarcho.

——— quæ nemora amœna habent
Et fontes fluviorum, & paſcua herbida.

Ex Eodem.

Novem vivit ætates garrula cornix [nices;
Hominum qui juventute florent; cervus vero æquat quatuor cor-
Tres vero cervos æquans corvus ſenex fit; deinde Phœnix
Novem corvos æquat; nos vero decem Phœnices
Nymphæ cincinnatæ filiæ Jovis Ægidem habentis.

Ex Eodem.

Gravis enim eum atterebat amor Panopeïdis Æglæ.

Ex Clemente Alexandrino.

Vates nemo eſt terreſtrium hominum,
Qui noverit mentem Jovis Ægidem habentis.

Ex Eodem.

Ille enim omnium rex & dominus eſt
Immortalium; tecum nemo alius de potentia certarit.

Ex Eodem.

Muſarum quæ virum reddunt celebrem,
Divinum, vocalem.

Ad eundem reſpicit *Scholiaſtes Lycophronis* v. 794. cum dicit, Ἑκατὸν ὀκτὼ ζῇ γενιὰς, κατὰ Ἡσίοδον, ὁ κόραξ. *Rob.*

159. Δεινὸς γὰ] In Vita Theſei p. 8. ubi, auctore *Herea* Megarenſi, dicitur Piſiſtratus hunc verſum ex *Heſiodi* operibus ſuſtuliſſe. *Clericus.*

160. Μάντις] Exſtat Stromate V. p. 610. & ſequens fragmentum Ibid. p. 603. *Clericus.*

168. Ζεὺς

Ex Eodem.

Ηδὺ γ' ἢ τὸ πυθέσθαι ὅσα θνητοῖσιν ἔδειμαν
Αθάνατοι δειλῶν τε καὶ ἐσθλῶν τέκμαρ ἑναργές.

Ex Scholiaste Lycophronis.

Ζεῦ πάτερ, εἴθέ μοι * πασῶ μὲ αἰῶνα βίοιο
Ωφελες δόμεν, καὶ αἶσα μήδεα ἴδμεν
Θνητοῖς ἀνθρώποις· νεῶ δ' οὐκ ἐμὲ τυτθὸν ἔπισας,
Ος με μακρὸν γε ἔθηκας ἔχειν αἰῶνα βίοιο
Επτά μ' ἔτη ζώειν * γλυκερὰς μερόπων ἀνθρώπων.

Ex Eodem.

Τρὶς μάκαρ Αἰακίδη, καὶ τετράκις ὄλβιε Πηλεῦ,
Ος τοῖς δ' ἐν μεγάροις ἱερὴν λέχος εἰσαναβαίνεις.

Ex Eodem.

Οἷον μὲ μοῖρον δέκα μοιρῶν τέρπει ἀνὴρ,
Τὰς δέκα δ' ἐμπίπλησι γυνὴ τέρψασα νόημα.

Ex Eodem. ἐκ τῆς Ηρωϊκῆς γενεαλογίας.

Ημαρ τῷ ὅτε τεῖχος ἐϋδμήτοιο πόληος
Υψηλὸν ποίησε Ποσειδάων καὶ Απόλλων.

Ex Eodem.

Χαίρετε Λυγκῆος γενεή——

Ex Athenagora.

——πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε
Χώσατ', ἀπ' Ουλύμπου ὃ βαλὼν φολόεντι κεραυνῷ

168. Ζῶ πάτερ] Legitur p. 112. Ed. Pauli Stephani. *Clericus.*

175. Οἷον μὲν] Citantur etiam hi versus ab Apollodoro Bibl. Lib. III. Peſſime autem vertuntur in *Clerici* Editione

Quali ſorte delectatur vir decem ſortium
Tales decem implet mulier delectans ſapientia.

Primo enim ſcribitur οἷον pro οἷον. Perperam etiam *delectans ſapientia.* Quem, quæſo, delectans? Quid deinde *ſapientia?*

Ex Eodem.

Dulce eſt reſciſcere quæ mortalibus conſtituerunt
Immortales malorum & bonorum ſignum manifeſtum.

Ex Scholiaſte Lycophronis.

Jupiter pater, utinam mihi minus ſpatium vitæ
Dediſſes, & bona conſilia ſciremus
Mortalibus hominibus: nunc vero me ne tantillum honoraſti,
Qui me longum ſtatuiſti habere ſpatium vitæ,
Septem me vivere ætates varie loquentium hominum.

Ex eodem, in Epithalamio Pelei & Thetidis.

Ter beate Æacida, & quater beate Pelen,
Qui domi ſacrum lectum conſcendis.

Ex Eodem.

Una ſorte ex decem delectatur vir,
Decem vero implet mulier oblectans animum.

Ex Eodem.

Die illo quo murum bene fabricatæ urbis
Excelſum fecit Neptunus & Apollo.

Ex Eodem.

Salvete Lyncei genus——

Ex Athenagora.

——pater hominumque & Deorum
Iratus eſt, & ab Olympo jaculatus ardenti fulmine

tia? Nihil certe ad rem de qua agitur *ſapientia* attinet. Omnino igitur vertendum *Oblectans animum*. Quo ſenſu uſurpatur in ἔργοις
Χρυσίῳ ἴσην φρὴν ἐπαλίγκιον ἔστι γυναῖκα. *Rob.*

177. Ἡμεῖν] Occurrit apud *Scholiaſten Lycophronis* ad V. 393. *Fragm. Inedit. Rob.*

179. Occurrit ad V. 1124. *Fragm. Inedit. Rob.*

180. Πατὴρ] In Legatione pro Chriſtianis, paullo ante finem. *Clericus.*

183. Φαι-

Εκτανε Λητοΐδην, φίλον σὸν θυμὸν ὀρίνων.

Ex Scholiaſte Arati & Heſiodi.

Φαισύλη ἠδὲ Κορωνὶς, εὐστέφανός τε Κλέεια,
Φαιώθ' ἱμερόεσσα καὶ Εὐδώρη τανύπεπλος,
Ας Υάδας καλέουσιν ἐπὶ χθονὶ φῦλ' ἀνθρώπων.

Ex Etymologico.

Οππι κε χερσὶ λάβεσκεν, ἀείδελα πάντα τίθεσκεν.

Ex Eodem.

Βύβλόν τ' Αγχίαλον καὶ Σιδῶν' ἀνθεμόεσσαν.

Ex Porphyrio in antro Nympharum.

Ως κε πόλις ῥέζῃσι· νόμος δ' ἀρχαῖος ἄεισος.

Ex Scholiaſte Theocriti.

——ὀλίγον δ' ἔϊσεται κισσυβίῳ.

Idem ad Id. XI.

Νήπιος ὃς τὰ ἕτοιμα λιπὼν ἀνέτοιμα διώκει.

Ex Scholiaſte Nicandri.

——χερὶ πατρὶ κτίλον ἔμμεναι.

Ex Theone.

Καί τε διερχόμενος ἡπειγμένος ὄρνις ἀρούρας.

Aſpaſius in III. Ethicorum Ariſtotelis.

Οτι τὸ πονηρὸς ὅτι δ' ἐπιπόνως τὰ πλεῖ) κ' δυσυχὴς ἰκανὸς Ησίοδος

183. Φαισύλη] Ad Tom. 15. φαινομένων. Moreliana Edit. ubi de Hyadibus. *Clericus.*

186. Οππι] In voce ἀείδελον, ſeu col. 21. ubi poſtquam dixit Etymologici Auctor ἀείδελον ſignificare ἄφατον, quamvis apud *Nicandrum* contrario ſignificatu legatur, pro ſemper conſpicuo, docet hunc verſum profudiſſe *Heſiodum* de *Autolyco* furum nobiliſſimo, qui furabatur equos, faciebatque ut alii viderentur, quia mutabat eorum colorem. Sed potius inconſpicuos reddidiſſe dicitur, quos occultabat furto ſublatos. *Clericus.*

Ibid.] Hic verſus à Scholiaſte Lycophronis

Occidit Letoïdem, ſuam iram excitans.

Ex Scholiaſte Arati & Heſiodi.

Phæſyla & Coronis & bene cincta Cleea
Phæoque amabilis & Eudora amplo peplo,
Quas Hyadas vocant in terra populi hominum.

Ex Etymologico.

Quidquid manibus arripuiſſet, inconſpicua omnia reddebat.

Ex Eodem.

Byblum & Anchialum & Sidonem florentem.

Ex Porphyrio in antro Nympharum.

Ut urbs faciat, lex antiqua optima eſt.

Ex Scholiaſte Theocriti.

——parum ſciet Ciſſybio.

Ex Eodem ad Idyll. XI.

Stultus, qui, paratis relictis, imparata ſectatur.

Ex Scholiaſte Nicandri.

——oportet patri arietem eſſe.

Ex Theone.

Et tranſiens feſtinans eſt inſtar draconis.

Aſpaſius in III. Ethicorum.

Πονηρὸς poni pro laborioſo & infelice oſtendere poteſt Heſio-

phronis ad V. 344. ſic citatur,

Πάντα γὰρ ὅσσα λάθεσκεν ἀϊδηλα πάντα πίθησε.

Narratur autem ab eo Autolyci hiſtoria hoc modo. Ὁ Αὐτόλυκος κλεπτοσύνῃ πάν-"τας ὑπερέβαλε· κλέπτων γὰρ πάντων ἵππους τε, "καὶ βόας καὶ ποίμνια, τὰς σφραγῖδας αὐτῶν με-"τέτιθει, καὶ ἐλάνθανε τοὺς δεσπότας αὐτῶν, ὃν "φησὶ καὶ Ἡσίοδος. Σίσυφος δὲ μετεχρέμψε τυ-"πέμπτῃ τὸ τότε ὄνομα ἐγκαρτε[ρ]ῶν τοῦς ἑ" "ἑαυτοῦ ζῶον ὑπλοῦς καὶ χηλοῦς, ὑπηνώσειεν. *Rob.*

187. Βύβλον] In voce Βύβλος, ſeu col. 216. *Clericus.*

192. Καὶ τὰ διερχόμενα] Ad Tom. 6. φαινομένων. *Clericus.*

ὠδαξῆπαι ἐν ταῖς μεγάλαις ἠοίαις, ἐν αἷς τὴν Αλκμήνην ποιῶν
(l. ποιεῖ) πρὸς τ' Ηρακλέα λέγουσαν·
Ω τέκνον· ἦ μάλα δή σε πονηρότατον καὶ ἄεικον
Ζεὺς ἐτέκνωσε πατήρ·
Καὶ πάλιν·
Τέκνον ἐμὸν αἰ μοῖραί σε πονηρότατον καὶ ἄεικον. 195

Ex Scholiaſte Euripidis.

——Τῆσι δὲ φιλομμειδὴς Αφροδίτη
Ηλάσθη πρησθεῖσα· κακὴν δέ σφ' ἔμβαλε φήμην.

Ex Harpocrationis Lexico.

Εργα νέων, βελαὶ δὲ μέσων, εὐχαὶ δὲ γερόντων.

Ex Euſtratio.

Αργος ἄνυδρον ἐὸν Δαναὸς ποίησεν ἔνυδρον.

195. Ω τέκνον] Duo priores verſus ex *Euſtratio*, Ariſtotelis Interprete, (non ex *Euſtathio*, ut legitur in nonnullis Editionibus) & quidem vitioſius fuerant prolati. Cetera fragmenta quærant harum rerum ſtudioſi, quibus & otium & editionum commodiorum copia ſuppetet; nam ad me quidem quod attinet, nolo dare pœnas negligentiæ eorum, qui primi hæc fragmenta collegerunt. *Clericus.*

196. Τῆσι δὲ] Occurrunt in Scholiis ad Oreſten v. 249.

Επίσημον ἔτεκε Τυνδάρεως εἰς τὸν ψόγον
Γένος θυγατέρων, δυσκλεές τ' ἀν' Ελλάδα.

Inſigne genuit Tyndarus ad vituperium
Genus filiarum, & infame per Græciam.

Ad quod ſic Scholiaſtes. Σποράδες φασιν, ὡς θύων τοῖς θεοῖς Τυνδάρεως Αφροδίτης ἐπελάθετο. Η δὲ θεὸς ὀργισθεῖσα, δηλάμυς τε, καὶ πεγάμους, καὶ λειψάνδρους αὐτῷ τὰς θυγατέρας ἐποίησεν.

ΤΕΛΟΣ.

ΗΣΙΟ-

dus, in magnis Eœis, in quibus Alcmenam inducit dicentem Herculi:

O fili, ſane te laborioſiſſimum & optimum
Jupiter genuit pater.

Et iterum:

Parcæ te, ὁ fili, & laborioſiſſimum & optimum.

Ex Scholiaſte Euripidis.

——Illis amans genitalia Venus
Irata eſt intuita; malam autem iis injecit famam.

Ex Harpocrationis Lexico.

Opera ſunt juvenum, conſilia maturorum, preces vero ſenum.

Ex Euſtratio.

Argos quod erat ſine aqua Danaus reddidit aquoſum.

φησ· ἔχει δὲ ἡ χρῆσις ὕτως·
Οὔνεκα Τυνδάρεων ἔξοχα πᾶσι θεοῖς
Μιᾶς λάθετο ἑκατόμβοιο Κύπριδος·
Κείνα δὲ Τυνδάρεω κούρας χολωσαμένη
Διγάμους τε καὶ τριγάμους τίθησι καὶ λιπογόρους.
Καὶ Ἡσίοδος, ut ſupra—
Καὶ Ὁμηρος·
Ὡς δὲ Κλυταιμνήστρη λοίσθιον Ἀγαμέμνονα δῖον
Αἰγίσθῳ παρέλεκτο καὶ οἰλόπτο χείρων ἀκοίτην,
Ὡς δ' Ἑλένη ἄρχυτε λέχος ξανθῷ Μενελάῳ.

Hi autem Verſus non jam apud Hometum extant, ſed à Barneſio videntur pertinere ad V. 438. Odyſſ. λ. *Fragm. Inedit. Rob.*

198. Ἔργα] Hunc Verſum, ex teſtimonio Hyperidis, *Heſiodo* attribuit Harpocration. Τοῦτο καὶ Ὑπερείδης ἐν τῷ κατ' Αὐτοκλέους Ἡσιόδῳ φησὶν εἶναι. Παροιμία τίς ἐστιν ἡ ἀνέγκλητα καὶ Δεινοκράτης ὁ Γραμματικὸς ὕτως ἔχουσιν. *Fragm. Inedit. Rob.*

FINIS.

ΟΜΗΡΟΥ ΚΑΙ ΗΣΙΟΔΟΥ

ΑΓΩΝ.

HOMERI & HESIODI

CERTAMEN.

CUM

PRÆLOQUIO & ANNOTATIONIBUS

JOSUÆ BARNESII.

PRÆLOQUIUM

JOSUÆ BARNESII.

DE Hoc *Homeri*, & *Heſiodi* Certamine, nonnihil videtur congruum prælibare. *Varro* quidem apud *Gellium*, l. 3. c. 11. De *Homero* & *Heſiodo*, Non Dubium eſſe, ait, Quin aliquo tempore eodem vixerint, idque ex *Epigrammate* oſtendi, quod in *Tripode* ſcriptum eſt, qui in Monte *Helicone*, ab *Heſiodo* poſitus traditur, Videtur hoc ipſum etiamnum extare, apud *Dionem* & *Anthol.* l. 3. fol. 270. Ησίοδ@· Μέσσης Ελικωνίοισι τόνδ' ἀνέθηκεν, Υμνῳ νικήσας ἐν Χαλκίδι θεῖον ὁμηρον. Fertur & aliud Epigramma, quo memoratur, *Heſiodum* cum *Homero* aliquando Certaſſe, at non in *Chalcide*, quod aliud teſtatur, verum in *Delo*: & hi Verſus ipſius *Heſiodi* nomine proferuntur.

* Εν Δήλῳ τότε πρῶτον ἐγὼ καὶ Ομηρος ἀοιδοὶ
Μέλψαμεν, ἐν νεαροῖς ὕμνοις ῥάψαντες ἀοιδήν,
Φοῖβον Απόλλωνα χρυσάορον· ὃν τέκε Λητώ.

Verum hoc Carmen nec Victum *Homerum*, nedum Contendiſſe memorat; at ſolummodo Utroſque *Apollinem* celebraſſe. Extat quidem, apud ipſum *Heſiodum*, Locus, qui illum ad Exequias *Amphidamantis* Hymno Certaſſe, & Victoriam reportaſſe, Victoriæque Præmium, Tripodem; quem & *Muſis* Dedicaſſe: at nihil ibi de Victo *Homero*; quæ res, ſi vera eſſet, majoris foret *Heſiodo* Gloriationis argumentum, *Oper.* & *Dier.* l. 2. v. 652.

Ενθάδ' ἐγὼν, ἐπ' ἀέθλα δαίφρονΘ· Αμφιδάμαντος,
Χαλκίδα τ' εἰσπέρησα· τὸι δὴ πεφραδμένα πολλὰ
Αθλ' ἔθεσαν παῖδες μεγαλήτορες· ἔνθα με φημι
Υμνῳ νικήσαντα φέρειν Τρίποδ' ὠτώεντα.
Τὸν μὲν ἐγὼ Μούσης Ελικωνιάδεσσ' ἀνέθηκα·
Ενθα † με τὸ πρῶτον λιγυρῆς ἐπέβησαν ἀοιδῆς.

* Duo Priores Verſus apud *Euſtath.* fol. 5. & *Scholiaſt.* fol. 5. & *Scholiaſt. Pindari*, ad *Nemeonic.* §. 2. Ultimus Verſus additur his, in *Heſiodi* Vita à *Lilio Gyraldo* conſcripta.

† Confer. *Heſiod.* Theogon. v. 22.

Plures

Plures tamen etiam Docti homines, nec heri illi, aut nudiustertius, hujus *Concertationis* meminerunt, quales ſunt *Plutarchus*, Sympoſiacῶν, l. 5. Quæſt. 2. & in Convivio *Septem Sapientum*, fol. 153. Item *Philoſtratus*, in *Heroicis*, *Libanius*, in *Socratis* Apologia, §. xxix. f. 633. *Joh. Tzetzes*, Prolegomenis ad *Heſiodum*, *Euſtathius*, in Procœmio, fol. 3. lin. 47. cujus Verba mox proferenda, in Notis ad hoc *Certamen*. Præterea videſis *Jani Rutgerſii* Varias Lectiones; *Danielis Heinſii* Introductionem ad *Heſiodum*, c. xviii. & *Eraſmum* denique in Adagio πάνδος ψήφος· necnon *Johannis Alberti Fabricii*, Bibliothecæ *Græcæ*, 1 Volum. l. 2. c. 8. §. 2. fol. 370.

Nos nihil hic Diſputamus, Utrum opus hoc ſit *Genuinum*, an non; moneo tantum, Opus eſſe Prudentiæ plenum, & *Homeri* Famæ & Nomini deſtinatum; licet Illum exhibeat victum: nam id certe non ſine *Judicum* Iniquitate, nec cum ullo *Heſiodi* Merito. Quod ſi poſt *Hadriani* Imperatoris tempora hoc, quod præ manibus habemus, ſit ſcriptum; nihil tamen impedit, quin Res ipſa ſit longe antiquior, & brevia illius Momenta diu ante ſint hinc inde ſparſa, & conſervata; tum vero tandem collecta & Orbi Literato exhibita. Atque hæc de hac re ſufficiant.

ΟΜΗΡΟΥ ΚΑΙ ΗΣΙΟΔΟΥ

Α Γ Ω Ν.

ΟΜΗΡΟΝ καὶ Ἡσίοδον, τοὺς θειοτάτους Ποιητὰς, πάντες ἄνθρωποι Πολίτας ἰδίους εὔχονται γενέσθαι· ἀλλ' Ἡσίοδος μὲν τὴν ἰδίαν ὀνομάσας πατρίδα, πάντας τὰς φιλονεικίας ἀπήλλαξεν, εἰπών, ὡς ὁ πατὴρ αὐτοῦ, [[1] Κύμην Αἰολίδα προλιπών, ἦλθεν εἰς Βοιωτίαν,]

[a] Εἵσατο δ' ἄγχ' Ἑλικῶνος, ὀϊζυρῇ ἐνὶ κώμῃ,
Ἀσκρῃ, χείμα κακῇ, θέρει ἀργαλέῃ, οὐδέ ποτ' ἐσθλῇ.

Ὅμηρον δὲ πᾶσαι, ὡς εἰπεῖν, αἱ πόλεις, καὶ οἱ ἔποικοι αὐτῶν, παρ' ἑαυτοῖς γεγενῆσθαι λέγουσι· καὶ μᾶλιστά γε Σμυρναῖοι, Μέλητος ὄν-

HOMERI ET *HESIODI*

CERTAMEN.

HOMERUM, & Heſiodum, Poetarum excellentiſſimos, omnes ſuos fuiſſe cives gloriantur. Heſiodus autem, ſua patria nominata, omnem contentionem diremit, dicens de patre ſuo,

Habitavit autem prope Heliconem miſero in vico,
Aſcra, hyeme malo, æſtate autem moleſto, nunquam bono.

Homerum autem omnes pene urbes, earumque coloni apud ſe natum affirmant: primi quidem Smyrnæi Meletis, patrii fluvii,

1 Κύμην Αἰολίδα προλιπών,] ex ipſo *Heſiodo*, v. 634. Voces, ἦλθεν εἰς Βοιωτίαν, ad *Senſum* ſupplendum, οἴκησεν.

a Εἵσατο] γρ. ἵσατο, *Heſiod.* Ibid. v. 637.

1. Αὐτῶν]

ἐκ τῆ παρ' αὐτοῖς ποταμῆ, ἢ Κριθηίδος Νύμφης, κεκλῆθαί φασι πρότερον, Μελησιγένη· ὕστερον μέντοι τυφλωθέντα, Ὁμηρον μετονομασθῆναι, ἀφ' ὧ παρ' αὐτοῖς ἐπὶ τῶν τοιούτων συνήθη πρόσηγορίαν. Χῖοι δὲ πάλιν τεκμήρια φέρουσιν, ἴδιον αὐτῶν πολίτην λέγοντες, καὶ προσώζεσθαί τινας ἐκ τῆς γένους αὐτῆς παρ' αὐτοῖς, Ὁμηρείδας καλουμένους. Κολοφώνιοι δὲ καὶ τόπον δεικνύουσιν, ἐν ᾧ φασιν αὐτὸν γράμματα διδάσκοντα, τῆς Ποιήσεως ἄρξασθαι, καὶ ποιῆσαι πρῶτον τὸν Μαργίτην.

Περὶ δὲ τῶν γονέων αὐτοῦ πάλιν πολλὴ ἀμφωνία πᾶσίν ἐστιν. Ἑλλάνικος μὲν γὰρ καὶ Κλεάνθης, πατέρα αὐτοῦ Βίωνα λέγουσιν· Εὔμαιον δὲ, Μέλητα· Καλλικλῆς δὲ, Δμασαγόραν· Δημόκριτος δὲ ὁ Τροιζήνιος, Δαίμονα ἔμπορον· ἔνιοι δὲ, Ταμύριν· Αἰγύπτιοι δὲ, Μενέμαχον [τὸν] γραμματέα· εἰσὶ δ', οἳ Τηλέμαχον, τὸν Ὀδυσσέως· μητέρα δ', οἱ μὲν, Μῆτιν· ὁ δὲ, Κρι-

& Critheidos Nymphæ filium fuiſſe, & exinde Meleſigenem primo nominatum dicunt; deinde vero, cum cæcus factus eſſet, Homeri nomen accepiſſe, quod quidem imponere viſu privatis in iſta regione mos erat. Chii rurſus argumenta adhibent quibus eum civem eſſe ſuum evincant, dicentes, etiamnum apud ſe reſtare quoſdam de genere ejus, Homeridas appellatos. Colophonii autem vel locum oſtentant, in quo dicunt eum, dum literas doceret, Poeſin primo attigiſſe, initio facto à poemate quod nuncupatur ὁ Μαργίτης.

De parentibus autem ejus ſumma eſt apud omnes diſceptatio. Hellanicus quidem & Cleanthes dicunt patrem ejus Bionem fuiſſe; Eumæon autem, Meletem; Callicles, Dmaſagaram; Democritus Troezenius, Dæmonem Mercatorem; Quidam vero, Tamyram; Egyptii autem Menemachum illum ſcribam; Sunt etiam qui Telemachum Ulyſſis filium. Matrem autem ejus, hi, Metin; hi, Cre-

1. Αὐτῶν] Addo.

2. Πατέρα αὐτοῦ] Has voces recte additas agnoſcet, qui ſequens τὸ μητέρα adverterit. Idem dicendum mox, ad τὴν, & ſimilia, quæ *Uncinis* incluſa videris.

3. Δμασαγόραν] Ita, pro δ' μ σα γαρ, ex *Euſtathio*. Vid. Not. in *Textum*, ad *Odyſſ.* μ'. v. 63.

1. Θυμῆτα]

θηίδα· ⑷ δὲ, *[1] Θεμιστῶ· ⑷ δ', *Εὐγναθῶ· ἔνιοι δ' Ἰθακησίαν τινὰ, ὑπὸ Φοινίκων ἀπεμποληθεῖσαν· ⑷ δὲ, [2] Καλλιόπην, τὴν Μῦσαν· τινὲς δ', Πολυκάστην, τὴν Νέστορος. Ἐκαλεῖτο δ', Μέλης· ὡς δέ τινες φασι, Μελησιγένης· ὡς δ' ἔνιοι, Αὐλήτην ὀνομασθῆναι αὐτόν φασι· τινὲς, Ὁμηρον, ἀφ' οὗ τὸν πατέρα αὐτοῦ [3] Ὁμηρον δοθῆναι ὑπὸ Κυπρίων Πέρσας· ⑷ δ', ἀφ' ἧς πάρασιν τῶν ὀμμάτων· καθὸ γὰρ τοῖς [4] Αἰολεῦσιν ὕστος ⑷ παρὰ καλόν).

Ὅπερ δ' ἀκηκόαμεν, ὅτι ὁ θειότατος αὐτοκράτωρ Ἁδριανὸς, εἰρημένον ὑπὸ τῆς Πυθίας περὶ Ὁμήρου, ἐπιθυμοῦμεν· τοῦ γὰρ βασιλέως πυθομένου, πόθεν Ὁμηρος, ἢ τίνος· ἀπεφοίβασε δ' Ἑξαμέτρου τόνδε τὸν τρόπον,

theida; hi, Themiſto; hi, Eugnatho; aliqui vero Ithacenſem quandam à Phœnicibus, in ſervitutem venditam; alii Calliopen, Muſam; alii Polycaſten, Neſtoris filiam. Vocabatur autem Meles; vel, ut alii ferunt, Meleſigenes; vel ſecundum nonnullos, Auletes; Aliqui vero Homerum nominatum prædicant, ex eo quod pater ejus in obſidem Perſis à Cypriotis traditus fuerit; alii vero, ob cæcitatem; ita enim cæci ab Æolis vocantur.

Quod vero audivimus, Adrianum *ſc.* divinum illum Imperatorem, Pythiam de Homero conſuluiſſe, id exponemus. Cum enim rex ille interrogaret, qua patria, & patre natus fuerit Homerus, hujuſmodi reſponſum, verſibus Hexametris comprehenſum, tulit.

1. Θεμιστῶ] Ita, pro Θεμίστῳ, legendum Cenſeo, ut & Εὐγναθῶ, pro corrupto Εὐγνάθῳ, cum illud ab εὖ & γνάθος oriatur, συνώνυμον τῷ καλλιπάρῃ, at hoc fit *Monſtrum* potius, quam *Nomen*.

2. * Καλλιόπην, τὴν Μῦσαν] *Suidas*, v. Ὁμηρος, ὁ Ποιητὴς, Μίλητος, ἢ οὐ Σμύρνη πατρίδι, ἢ Κρηθηΐδος· ὡς ἤ ἄλλοι, Ἀπόλλωνος καὶ Καλλιόπης, ἢ Μύσης.

3. * Ὁμηρον δηθῆναι] *Suidas*, Ὁμηρος, παρὰ Θεοκλύδῃ, ἐνέχυρον, τὸ οὐ εἰρήνην διὰ βίου ἐπὶ συνθήκαις· Αἰλιανὸς, Ὁ ἢ ὑφαιρῶντες ἢ κλέπτοντες, καὶ φιλίας σύμβολον καὶ ὅμηρον ἐκεῖνον καμεῖζον τοῦ ἐτυμίου αὐτῷ. Ὁμηρει δὲ ἔστι, οἱ ἐπὶ συμβόλοις διδόμενοι ὁμηρεύειν γὰρ, τὸ συμβαλεῖν. Θεόπομπος ἢ, ὁμηρῶν φησι, παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, λέγεσθαι, τὸ ἀναλαμβάνειν τὰς ἐπ' ἀναλώμασι τῶν ἀναλισκομένων διδομένας, ἐντεῦθεν Ὁμήρους φασὶ λέγεσθαι. Vid. ad *Odyſſ.* π' v. 468. & *Heſych.* v. Ὁμηρος.

4. Αἰολεῦσι οἱ παροὶ, ὅμηρος καλεῖται] Vid. *Etymolog.* M. v. Ὁμηρος. Hujuſmodi ineptias in Etymologiis *Græci* ſuo more Commenti ſunt, veræ Originis ignari; nempe qui omnia ad ſuam Linguam referre ſolebant. Dixerunt itaque, Ὁμηρος, ὁ μὴ ὁρῶν, & hinc, *Homerus* Cæcus. *Heſych. Mileſius*, Ὁμηρος ἰσχυρῶς γοῦν τυφλὸς· ὡς μὴ ἐπιθυμῶν ἐπιθυμίας, ἢ ἀφ' ἧς τὸ ὀφθαλμῶν ἔγκειται. Verum ab *Omer*, Participio *Hebraico*, Verbi סמר *Amar*, ductam Vocem putant veriſimilius nonnulli, ut alias probo.

Αγνωτόν μ' ἔρεαι γενεὴν καὶ πατρίδα γαῖαν
Ἀμβρησίου Σειρῆνος· ἔδος δ', Ἰθακήσιός ἐστιν·
Τηλέμαχος δ' ὁ πατὴρ, καὶ [1] Νεστορέη [a] Ἐπικάστη
Μήτηρ, ἣ μιν ἔτικτε βροτῶν πολὺ πάνσοφον ἄνδρα.

[2] Οἷς μάλιστα δεῖ πιστεύειν, λέγε τε τὸν Πυθόμενον, καὶ τὸν Ἀποκειράμενον· ἄλλως τε, ὅτως τῷ ποιητῇ μεγαλοφυῶς τὸν πρεσβύτερα λέγει τῶν ἐπῶν δεδοξακότος.

Ἔνιοι δὲ μὲν αὐτὸν πρεσγενέστερον Ἡσιόδου φασὶν εἶναι· τινὲς δὲ, νεώτερον καὶ συγγενῆ· [3] Ἀπόλλωνός φασι καὶ Θοώσης, τῆς Ποσειδῶνος, γενέσθαι Λίνον· Λίνου δὲ, Πίερον· Πιέρου δὲ, καὶ Νύμφης Μεθώνης, Οἴαγρον· Οἰάγρου δὲ, καὶ Καλλιόπης, Ὀρφέα· Ὀρ-

Ignotum me percontaris genus, & patriam
Divini Seirenis: patria certe eſt Ithacenſis.
Telemachus vero pater, & filia Neſtoris Epicaſte
Mater, quæ eum peperit hominum longe ſapientiſſimum.

Quibus omnino fides eſt adhibenda, & ejus gratia qui interrogavit, & ejus qui reſponſum dedit; præſertim vero cum ipſe poeta (Ulyſſem) avum ſuum tam magnifice carminibus celebraverit.

Aliqui autem dicunt antiquiorem eum Heſiodo fuiſſe; nonnulli autem juniorem, & cognatum. Ab Apolline, ut dicunt, & Thooſa Neptuni filia, genitus erat Linus; à Lino Pierus; à Piero, & Nympha Methone Oeagrus; ab Oeagro, & Calliope Orpheus; ab

1. * Νεστορέη Ἐπικάστη] *Neſtoris* filiæ Nomen, Πολυκάστη, *Heſiodo*, Τηλεμάχῳ δ' ἀρ' ἔπαστεν ἰοζυγὲς Πολυκάστη, Νέστορος ὀπλοτάτη κούρη Νηλείδαο, Πηρείπολιν, μιχθεῖσα λέχει χρυσείῳ Ἀφροδίτης. *Suidas*, v. Ὅμηρος. Κατὰ δὲ ἄλλους, Τηλεμάχῳ, τῷ Ὀδυσσέως, καὶ Πολυκάστης, τῆς Νέστορος. Adeo & *Suidas* videtur ad hoc Oraculum reſpexiſſe.

2. Οἷς μάλιστα δεῖ πιστεύειν] Hinc apparet, Auctorem hujus Certaminis *Ethnicum* fuiſſe, cum hæc ſcriberet; quod *Adriano* Imperatori & *Pythio* Dæmoni tantopere fidendum putaret. At ſi *Pythius* verè locutus, quomodo hoc *Heſiodo* ignotum; qui *Telemachi* & *Polycaſtæ* non niſi unum memorat filium, *Perſepolin*?

3. * Ἀπόλλωνός φασι, καὶ Θοώσης, τῆς Ποσειδῶνος γαίοχος Λίνου] *Suidas* paulo aliter hanc Genealogiam deducit, v. Ὅμηρος. Ἐπ ὧ ἡ ἑξῆς γένος πέμπτη ἐστὶ τοιαύτη· Χάος πρῶτον, εἶτα, Αἰθὴρ καὶ Θορὴ πρῶτοι· τοῦ ὧ, Πίερος· τοῦ ὧ, Οἴαγρος· τοῦ ὧ, Ὀρφεύς· τοῦ ὧ, Δρύς· τοῦ ὧ, Εὔκλος (ita lego, pro Εὐκλέης) τοῦ ὧ, Ἰδομενεὺς· τοῦ δὲ, Φιλοσίμης· τοῦ δὲ, Εὔφημος· τοῦ δὲ, Ἐπιφορβὶς· τοῦ δὲ, Μελάνιππος· τοῦ δὲ, Ἀπιδὰς· (Ita pro Ἀπιδὰς) τοῦ δὲ, Μαίων· ὃς ἦλθεν ἄχρι τῆς Ἀμφίζης εἰς Σμύρνην, καὶ γήμας Εὔμητιν, τὴν Βάττου τοῦ Μητιγένους, ἐποίησεν Ὅμηρον.

a Fg. Πολυκάστη, *Heſiod.* Vid. Not.

y. Τῆς

φέως ᾗ, [a]Ορτην· τῦ ᾗ, Αρμονίδην· τῦ ᾗ, Φιλοτέρπην· τῦ ᾗ, Εὐφημον· τῦ ᾗ, Επιφράδην· τῦ ᾗ, Μελάνωπον· τύτῳ ᾗ, Δῖον καὶ Απέλλαιον· Δίῳ ᾗ κ᾽ Πυκιμήδης, τῆς Απόλλωνος θυγατρὸς, Ησίοδον κ᾽ Πέρσην· Πέρσῃ ᾗ, Μαίονα· Μαίονος ᾗ θυγατρὸς [τ᾽ [1]Κριθηίδος] ὁ Μέλητος, τῷ ποταμῷ, Ομηρον.

Τινὲς ᾗ συναχμάσαι φασὶν αὐτύς· ὥστε ὁ ἀγωνίσασθαι ὁμόσε, ἐν Αὐλίδι τῆς Βοιωτίας· ποιήσαντα γὰρ τ᾽ Μαργίτην Ομηρον, διεξελθεῖν κ᾽ πόλεις ῥαψῳδοῦντα· ἐλθόντα ᾗ ὁ εἰς Δελφοὺς, διὰ τῆς πατρίδος αὐτῷ πυνθάνεσθαι, τίς εἴη· τὴν ᾗ Πυθίαν εἰπεῖν,

[2]Εστιν Ιος νῆσος, μητρὸς πατρίς· ἥ σε θανόντα
Δέξεται· ἀλλὰ [3]νέων παίδων αἴνιγμα φυλάξαι.

Τὸν ᾗ, ἀκούσαντα, διεῖσθαι μὴ τὴν εἰς Ιον ἄφιξιν, ἁμαρτεῖσθαι

Orpheo Ortes; ab eo Harmonides; ab eo Philoterpes; ab eo Euphemus; ab eo Epiphrades; ab eo Melanopus; ab eo Dius, & Apellæus; à Dio vero, & Pycimede, Apollinis Filia, Heſiodus & Perſes; à Perſe Mæon; à [Chritheide] vero Mæonis filia, & Melete, fluvio, Homerus.

Aliqui autem eos una floruiſſe dicunt, ſimulque certaſſe Aulide in Boeotia. Homerum enim, cum poema ſuum, Margitem, concompoſuiſſet, id canentem urbes circumiſſe; cum Delphos vero adveniſſet, de patria ſua percontatum, quænam eſſet; Pythiam autem reſpondiſſe,

Eſt Ios inſula, matris patria, quæ te mortuum
Accipiet; ſed juvenum ænigma cave.

Eum autem, hoc audito reſponſo, in Ion noluiſſe proficiſci, ſed

1. Τῆς Κριθηίδος] Has Voces reſtituo, ex Hiſtoria.

2. Εστιν Ιος νῆσος] Hoc Oraculum extat in *Plutarchi* Vita Homeri; ubi & aliud Oraculum Prolixius; item *Pauſaniæ*, Phocic. c. 24. *Plinii*, l. 4. c. 12. *Ios*, *Homeri* ſepulcro nobilitata.

3. Νέων παίδων αἴνιγμα φυλάξαι] De hac re, *Herodot.* in *Homeri* Vita, & ab illo alii, nec non aliud Oraculum, apud *Plutarch.* & *Euſeb.*

Εἰ τῇ σοὶ μοῖρ᾽ ἐστὶ τελευτῆσαι βιότοιο,
Εὖτ᾽ ἂν λύσῃ γλώσσης παίδων μὴ γνῶς ἐπακοῦσαι
Δυσχύτου σχολιοῖσι λόγοις ἀρημένος ὕμνου.

Suidas tamen negat illum, ex dolore ob Ænigmatis perplexitatem concepto, fato conceſſiſſe: res enim erat ludicra, ſed ex morbo, Ἐξ ἀδηδονίας· ἢ παρὰ τὸ μὴ γνῶναι τὸ παρὰ τῶν παίδων λεχθὲν· καθάπαξ εἴρηται πᾶσι.

a An Οθρυα.

δὲ περὶ τὴν ἐκεῖ χώραν. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον Γανύκτωρ [1] Ἀμφιδάμαντι τῷ πατρὶ Ἀμφιδάμαντος, βασιλέως Εὐβοίας, ἐπιτελῶν, πάντας τοὺς ἐπισήμους ἄνδρας, οὐ μόνον ῥώμῃ, καὶ τάχει, ἀλλὰ καὶ σοφίᾳ, ἐπὶ τ' Ἀγῶνα, μεγάλαις δωρεαῖς τιμῶν, συνεκάλεσε· καὶ ἔστι ἂν ἐκ τύχης, ὡς φασι, συμβαλόντες ἀλλήλοις, ἦλθον εἰς τὴν Χαλκίδα, Ὅμηρός τε & Ἡσίοδος.

Τῷ δ' Ἀγῶνι ἄλλοι τε τινὲς τῶν ἐπισήμων Καλκιδέων ἐπαθέζοντο Κριταὶ, & μετ' αὐτῶν Πανοίδης, ἀδελφὸς ὢν τοῦ τετελευτηκότος· ἀμφοτέρων δ' τ' Ποιητῶν θαυμαστῶς ἀγωνισαμένων, [2] νικῆσαί φασι τ' Ἡσίοδον τ' τρίτον τῶνδε· προελθόντα γὰρ εἰς τὸ μέ-

in illa regione commoratum. Hoc vero tempore Ganyctor funebres ludos patri ſuo Amphidamanti, Euboeæ regi, inſtituens, omnes non robore ſolum & velocitate, ſed ſapientia etiam præcellentes viros, magnis præmiis ad certamen invitabat: Illi autem fortuito, ut dicunt, ſibi invicem obvii Chalcida venerunt, Homerus, & Heſiodus.

Certaminis autem Judices conſtituebantur aliqui maxime conſpicui è Calcidenſibus viri, & inter eos Panoedes, defuncti regis frater; & utroque poeta admirabiliter certante, Heſiodum tandem hoc modo viciſſe dicunt: In medium enim prodeuntem quæſtio-

1. Ἀμφιδάμαντι] Subaudi ἐρῶνα. Mos perantiquus ad Regum, aut Principum Funera, Certare; ut ex *Homero* conſtat, qui de *Euryalo*, Iliad. ψ'. v. 679. Ὅς ποτε Θήσεως ἥλθε, δεδυκότος Οἰδιπόδαο, Ἐς τάφον. Tale Certamen & ipſe deſcribit, ad *Patrocli* funus, ψ'. v. 258. &c. —— & ad ipſius *Achillis*, Ὀδυſſ. ω'. v. 87. excepto, quod Ingeniorum Certamen, Decori memor, ibi omittat, nempe inter *Armatos*; licet alias & ipſe etiam hujus rei meminerit, *viz.* Hymn. *Apoll.* 149. v. Οἱ δέ τι πυγμαχίῃ τε, καὶ ἐρχάδμῃ, καὶ ἀοιδῇ, Μνησάμενοι τίθενται, ὅτ' ἂν τύχωσι γε ἀγῶνα. Inter Veteres etiam noſtros *Britannos*, Ingeniorum Certamina fuerunt celebrata, Præmiis additis ingentibus, qualia Aureæ, aut Argenteæ, Citharæ, &c. ut *Seldenus* noſter, ad *Draytonii*, Polyolbion, ſol. 67. Vid. quæ Nos ad *Anacreon*, v. 855. & v. 992.

2. Νικῆσαί φασι τ' Ἡσίοδον τ' τρίτον τῶνδε] Cum ergo *Heſiodo* Victoria non jure ſit data, quod & Auctor *Certaminis* agnoſcit, & res ipſa Legentibus ſit manifeſta, non erat, ut *Euſtathius* ita loqueretur, Εἰ δὲ ἔφασαν Ὅμηρον Ἡσιόδῳ, τῷ Ἀσκραίῳ, τῷ ἰητῆρι, ἐπὶ ἔπεσι· τοῖς Ὁμηρίδαις, καὶ λίγειαν ζητοῦσιν ὁ τοῖς ἐκ τῶν χρόνων, ἐν οἷς ἐκεῖνοι & ἐπὶ ἴσης ἦσαν τῇ Ἑλλάδι. Multo minus, ut *Johannes Albertus Fabricius*, Vir infinitæ Lectionis, *Viceris itaque* Homerum, *ætate provectum, viceris, inquam*, Homerum, *illum celebratiſſimum*, Heſiodus *florens adhuc annis*; *ut* Æſchylus *ſenex victus eſt à puero* Sophocle. Dicendum potius, *Victus eſt, non judicio*, ſed *præjudicio*; *non jure*, ſed *injuria*; *non Ingenio*, ſed *Fraude*; *non Rei merito*, ſed *Judicum Ignorantia, aut Malevolentia*; *quale judicium haud raro ſubiiſſe ſummos Viros conſtat.*

a Ita

σον πυνθάνεσθαι τὸν Ὅμηρον καθ' ἓν ἕκαστον· τὸν δὲ Ὅμηρον ἀποκρίνασθαι· φησὶν οὖν Ἡσίοδος,

Υἱὲ Μέλητος, Ὅμηρε, Θεῶν ἄπο μήδεα εἰδὼς,
Εἰπ' ἄγε μοὶ πάμπρωτα, τί φέρτατόν ἐστι βροτοῖσιν;

Ὅμηρος, [a] Ἀρχὴν μὲν μὴ φῦναι ὑπαχθονίοισιν ἄμεινον·
Φύντα δ', ὅππως ὤκιστα πύλας Ἀΐδαο περῆσαι.

Ἡσίοδος τὸ δεύτερον,

Εἰπ' ἄγε μοὶ καὶ τοῦτο, Θεοῖς ἐπιείκελ' Ὅμηρε,
Τί [b] θνητοῖσιν ἄμεινον ὀΐεαι ἐν φρεσὶν εἶναι;

Ὁ δὲ Ὅμηρος,

[c] Ὁππόταν εὐφροσύνη μὲν ἔχῃ κατὰ δῆμον ἅπαντα·
Δαιτυμόνες δ' ἀνὰ δώματ' ἀκουάζωνται ἀοιδοῦ,
Ἡμενοι ἑξείης· παρὰ δὲ πλήθωσι τραπέζαι
Σίτου καὶ κρειῶν· μέθυ δ' ἐκ κρητῆρος ἀφύσσων
Οἰνοχόος φορέῃσι, καὶ ἐγχείῃ δεπάεσσι·

nes ſeriatim Homero propoſuiſſe, Homerum autem reſpondiſſe: Dicit igitur Heſiodus,

Fili Meletis, Homere, qui à Diis ſapientiam obtinuiſti,
Age, dic mihi primum, quid optimum ſit mortalibus?

Homerus, *Primum quidem non naſci mortalibus eſt optimum;*
Natum vero, quam primum Orci portas tranſire.

Secunda vice Heſiodus,

Age dic mihi & hoc, Diis ſimilis Homere,
Quid mortalibus (dum vivant) exiſtimas optimum eſſe?

Homerus,

Quoties lætitia quidem detineat populum univerſum,
Convivanteſque per domum audiant cantorem,
Sedentes ordine; juxta itidem impleantur menſæ
Pane, & carnibus; vinumque ex cratere hauriens
Pincerna adferat, & infundat poculis:

a Ita *Salomon.* Proverb. c. 7. v. 1. *Dies Mortis* potior *Die Nativitatis.* b Hoc eſt, Dum in hac Miſera degunt Vita. c *Odyſſ. i.* v. 6. Ubi totus fere hic locus. Et ibi v. 3. accedit huic etiam loco *Salomonis* ſuffragium.

a Hæc

Τοῦτό πι μοὶ κάλλιστον ἐνὶ φρεσὶν εἴδεται εἶναι.

Ῥηθέντων δὲ τῶν ἐπῶν, ὅτω σφοδρῶς φασι θαυμασθῆναι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τὰ ἔπη, ὥστε χρυσᾶς αὐτὰς στίχους προσαγορευθῆναι· καὶ ἔτι καὶ νῦν, ἐν ταῖς κοιναῖς θυσίαις πρὸ τῶν δείπνων καὶ σπονδῶν προκατεύχεσθαι πάντας.

Ὁ δὲ Ἡσίοδος, ἀχθεσθεὶς ἐπὶ τῇ Ὁμήρου εὐημερίᾳ, ἐπί τε τοῖς ἀπόροις ὠρέμησεν ἐπερωτήσιν, καὶ φησὶ τόσδε τοὺς στίχους,

[a] Μῦσ', ἄγε μοὶ τὰ τ' ἐόντα, τά τ' ἐσσόμενα, πρό τ' ἐόντα,
Τῶν μὲν μηδὲν ἄειδε· σὺ δ' ἄλλης μνῆσαι ἀοιδῆς.

Ὁ δὲ Ὁμηρος, βουλόμενος ἀκολούθως τὸ ἄπορον λῦσαι, φησὶν,

[b] Οὐδέποτ' ἀμφὶ Διὸς τύμβῳ [c] κραναχήποδες ἵπποι
Ἅρματα [d] συντείψουσιν, [e] ἐρίζοντες περὶ νίκης.

Καλῶς δὲ καὶ ἐν τούτοις ἀπαντήσαντος, ἐπὶ τὰς ἀμφιβόλους γνώμας ὠρέμησεν ὁ Ἡσίοδος, καὶ πλείονας στίχους λέγων, ἡξίου καθ'

Hoc quidem mihi pulcherrimum in mente videtur esse.

His vero recitatis carminibus, adeo vehementer omnes Græcos ea admiratos fuisse dicunt, ut exinde aurea carmina nominarentur; & his etiam temporibus in publicis sacrificiis pro communi precationis formula ante cænas, & libationes usurpentur.

Hesiodus autem, Homeri famam ægre ferens, ad intricatas deinde quæstiones pergit, & hos versus recitat,

Musa, age, mihi præsentia, futura, & præterita,
Eorum nihil cane; tu vero aliam profer cantilenam.

Homerus vero carmine consequente difficultatem solvere cupiens dicit,

Nunquam circa Jovis tumulum sonipedes equi
Currus collident, contendentes pro victoria.

His igitur pulchre expeditis, ad ambiguas sententias processit Hesiodus, & plures versus recitaturus voluit ut eorum singulis, alii

a Hæc *Homero* male tribuit *Lil. Gyrald.* in *Hesiod. Vita.* b Ut hæc, *Hesiodo.* c Γρ. κερμιόνιχες. d Γρ. Συντείψουσιν. e Γρ. Ἐπαγόμενοι. *Lil. Gyrald.*

ἕνα

ἕνα ἕκαστον συμφώνως ἀποκρίνασθαι τ' Ομηρον· ἔστιν ὃν ὁ μὲν πρῶτος Ησιόδε· ὁ δὲ ἑξῆς, Ομήρε· ἐνίοτε δὲ καὶ διὰ δύο στίχων τ' ἐπερώτησιν ποιεμένε τὸν Ησιόδε.

Ησίοδος, Δεῖπνον ἔπειθ' ἕλοντο βοῶν κρέα, κ' αὐχένας ἵππων
Ομηρος, Ἐκλυον ἱδρώοντας· ἐπεὶ πολέμοιο χορέσθην.
Ησίοδος, Καὶ Φρύγες, οἳ πάντων ἀνδρῶν ἐπὶ νηυσὶν ἄριστοι
Ομηρος, Ἀνδράσι λῃϊστῆρσιν ἐπ' ἀκτῆς δόρπον ἑλέσθαι.
Ησίοδος, Ἡρακλέης ἀπέλυσεν ἀπ' ὤμων καμπύλα τόξα,
Ομηρος, Χερσὶ βαλὼν ἰοῖσιν ὅλων κτῆ φῦλα γιγάντων.
Ησίοδος, Οὗτος ἀνὴρ ἀνδρός τ' ἀγαθοῦ, κ' ἀναλκιδός ἐστι
Ομηρος, Μητρός· ἐπεὶ πόλεμος χαλεπὸς πάσῃσι γυναιξίν.
Ησίοδος, Οὔτ' ἄρα σοί γε πατὴρ ἐμίγη κατὰ πότνια μήτηρ
Ομηρος, Σῶμα τόγ' ἐσπείραντο διὰ χρυσέην Ἀφροδίτην.
Ησίοδος, Αὐτὰρ ἐπεὶ δμήθη γάμῳ, Ἄρτεμις ἰοχέαιρα
Ομηρος, Καλλιστὼ κατέπεφνεν ἀπ' ἀργυρέοιο βιοῖο.

poſt alium, Homerus congruenter reſponderet. Prior igitur eſt Heſiodi, poſterior Homeri; aliquando tamen duobus verſibus quæſtionem ſuam proponit Heſiodus.

Heſiodus, *Cænabant deinde boum carnem, & cervices equorum*
Homerus, *Solvebant ſudantes, poſtquam bello ſatiati ſunt.*
Heſiodus, *Et Phryges, qui omnium hominum in navibus optimi ſunt,*
Homerus, *Cum viris prædonibus qui in litore cænam ſumant.*
Heſiodus, *Hercules ſolvit ab humeris curvum arcum,*
Homerus, *Manibus jaculans ſagittis univerſorum per gentes Gigantum.*
Heſiodus, *Hic vir à patre bono, & imbelli eſt*
Homerus, *Matre; quoniam bellum grave eſt omnibus fœminis.*
Heſiodus, *Neque ſane tibi pater mixtus, & veneranda mater*
Homerus, *Corpus hocce ſeminarunt per auream Venerem.*
Heſiodus, *Sed poſtquam ſubjecta eſſet nuptiis, Diana ſagittis gaudens*
Homerus, *Calliſto interfecit argenteo arcu.*

Ησίοδος, Ως ὁ μὲν δαίνυντο πανήμεροι, οὐδὲν ἔχοντες
Ομηρος, Οἴκοθεν· ἀλλὰ παρεῖχεν ἄναξ ἀνδρῶν Αγαμέμνων.
Ησίοδος, Δεῖπνον δειπνήσαντες, ἐνὶ σποδῷ αἰθαλοέσσῃ
Ομηρος, Σύλλεγον ὀστέα λευκὰ βοὸς κατατεθνειῶτος.
Ησίοδος, Καὶ [1] τότε Ζεὺς ἐλέησε, τέρεν κατὰ δάκρυα εἴβων,
Ομηρος, Παιδὸς ὑπερθύμου Σαρπηδόνος ἀντιθέοιο.
Ησίοδος, Ημεῖς δ' ἀμπεδίον [a] Σιμοέντιον ἥμεθοι [b] οὕτως,
Ομηρος, Νύκτα φυλακτόμεθα, Τρώων πόλιν εἰσορόωντες.
Ησίοδος, Ιομεν ἐκ νηῶν ὁδὸν, ἀμφ' ὤμοισιν ἔχοντες
Ομηρος, Φάσγανα κωπήεντα, καὶ αἰγανέας δολιχαύλους·
Ησίοδος, Δὴ τότ' ἀειρῆες κῶπῃ χείρεσσι θαλάσσης
Ομηρος, Ασμενοι ἐσσυμένως τε [c] ἀπείρυσ᾽ ὠκυάλου [d] νηῦν.
Ησίοδος, Κολχίδ' ἔπειθ' ἵκοντο, καὶ Αἰήτεω βασιλῆα
Ομηρος, Φεῦγον· ἐπεὶ γίγνωσκον ἀνέστιον ἠδ' ἀθέμιστον.

Heſiodus, *Sic illi epulabantur per totum diem, nihil habentes*
Homerus, *Domo petitum; ſed præbuit rex virorum Agamemnon.*
Heſiodus, *Cœnam capientes, in cinere ardente*
Homerus, *Collegerunt oſſa alba bovis mortui.*
Heſiodus, *Et tunc Jupiter miſeratus eſt, teneras lachrymas demittens,*
Homerus, *Ob filium magnanimum Sarpedona divinum.*
Heſiodus, *Nos vero per campum Simoiſium ſedentes hoc modo*
Homerus, *Per noctem excubias egimus, Trojanorum urbem intuentes.*
Heſiodus, *Profecti ſumus ex navibus viam, circa humeros habentes*
Homerus, *Enſes capulis aptatos, & ſpicula longa.*
Heſiodus, *Tunc primarii juvenes manibus de mari*
Homerus, *Alacres, & propere detraxerunt velocem navem.*
Heſiodus, *Colchida deinde profecti ſunt, & Æeten Regem*
Homerus, *Fugerunt, quoniam noverunt eum inhoſpitalem, & injuſtum.*

1 Hoc *Tetraſtichon* ſubſtituo, pro Veteri *Diſtichо*, quod ſic olim ſe habebat, *Heſiodus*, Παιδὸς ὑπερθύμου, Σαρπηδόνος ἀντιθέοιο, *Homerus*, Ημεῖς δ' ἀμπεδίον Σιμοέντιον ἥμεθα οὕτως, cujus *Diſtichi*, ſic ſe habentis, qui Mentem poteſt aſſequi, is Meo *Tetraſtichо* rejecto, ſolus fruatur.

a χ. τὸ Σιμόεντιον. b χ. οὕτως. c χ. ἀπείρυσαν. d χ. ναῦν.

a χ. ἀνὰ

Ησίοδος, Αὐτὰρ ἐπεὶ πεῖσάν τε καὶ ἔκπιον· οἶδμα θαλάσσης
Ομηρος, Ποντοπορεῖν ἤμελλον εὐαρέλμοις ἐπὶ νηῶν.
Ησίοδος, Τοῖσιν δ' Ατρείδης μεγάλ' ἄυχετο πᾶσιν, ὀλέσθαι
Ομηρος, Μηδέποτ' ἐν πόντῳ· καὶ φωνήσας ἔπος ηὔδα,
Ησίοδος, Εἰδίστ' ὦ ξεῖνοι, καὶ πίνετε· μηδέ τις ὑμέων
Ομηρος, Οἶκαδε νοσφίσειε, φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν,
Πημανθείς· ἀλλ' αὖθις ἀπήμονες οἶκαδ' ἵκοισθε.

Πρὸς ταῦτα δὲ πάντα τῷ Ομήρῳ καλῶς ἀπαντήσαντι, πάλιν φησὶν Ησίοδος,

Τοῦτό τι δή μοι μοῦνον [a]ἐειρομένῳ κατάλεξον.
Πόσσοι ἅμ' Ατρείδῃσιν ἐς Ιλιον ἦλθον Αχαιοί;

Ο δ' Ομηρος λογιστικῷ προβλήματος ἀποκείνεται ἔπος,

Πεντήκοντ' ἦσαν [b]πυρὸς Εσχάρη· ἐν δ' ἑκάστῃ
Πεντήκοντ' Οβελοί· περὶ δὲ Κρέα πεντήκοντα·
Τοὶς δὲ τριηκόσιοι περὶ ἦσαν κρέας ἦσαν Αχαιοί.

Heſiodus, *Sed poſtquam libaſſent, & bibiſſent, fluctus maris*
Homerus, *Tranſiturі erant bene tranſtris aptatis navibus.*
Heſiodus, *Illis autem Atrides magnopere precatus eſt omnibus, ut perirent*
Homerus, *Nunquam in ponto; & ſic locutus eſt,*
Heſiodus, *Edite, ô hoſpites, & bibite; neque quis veſtrum*
Homerus, *Domum redeat in charam patriam terram,*
Vulneratus; ſed illæſi domum revertamini.

Ad hæc autem omnia pulchre Homero reſpondente, rurſus dixit Heſiodus,

Hoc mihi ſolum percontanti narres,
Quot cum Atridis Trojam venerunt Achivi?

Homerus vero per Arithmeticum Problema ita reſpondit,

Quinquaginta erant ignis foci; in ſingulis vero
50 Obeli; circùm eos carnes 50:
900 autem circa ſingulas carnes erant Achivi.

a χ. ἀπαρθμῷ. b Vid. ad Iliad. κ'. v. 418.

Τοῦτο δ' εὑρίσκεται πλῆθος ἄπιστον· τῶν μὲν ἑστιατορίων ὄντων πεντήκοντα, ὀβελίσκοι γίνονται πεντακόσιοι, καὶ χιλιάδες δύο· κρεῶν δὲ δεκαδύο μυριάδες, πεντακισχίλιοι, [τετρακόσιοι, καὶ πεντήκοντα.]

Κατὰ πάντα δὲ τὸν Ὁμήρου ὑπερτερεῖντος, φθονῶν ὁ Ἡσίοδος ἄρχεται πάλιν,

Υἱὲ Μέλητος, Ὁμηρ', εἴπερ τιμῶσί σε Μοῦσαι,
Ὡς λόγος, ὑψίστοιο Διὸς μεγάλοιο θύγατρες,
Λέξον μέτρῳ [a] ἐναρμόζων, ὅ, τι δὴ θνητοῖσι
Κάλλιστόν τε καὶ ἔχθιστον· ποθέω γὰρ ἀκοῦσαι.

Ὁ δὲ φησὶν Ὁμηρος,

Ἡσίοδ', ἔκγονε Διός, ἑκόντα μὲ ταῦτα κελεύεις
[b] Εἰπέμεν· αὐτὰρ ἐγὼ μάλα τοι φρασσάμενος ἀγορεύσω.
Κάλλιστον μὲν τῆγε ἀγαθῶν ἔσαι μέτρον [c] ἑαυτῷ
Αὐτὸν ἑαυτῷ· τῆγε δὲ κακῶν ἔχθιστον ἁπάντων,
Εὖνιν ἑαυτῷ αἰεί, χρόνον εἰς τὸν ἅπαντα·

Hic autem incredibilis invenitur numerus; cum enim quinquaginta ſint foci, obeli ſunt quingenti & bis mille; carnes centies vicies quinquies mille, [quadringentæ, & quinquaginta.]

In his autem omnibus cum Homerus ſuperior evaderet, Heſiodus invidia ſtimulatus rurſus incipit,

Fili Meletis, Homere, quoniam honorant te Muſæ,
Ut fertur, ſummi Jovis magni filiæ,
Dicas metricis numeris, quid mortalibus
Pulcherrimum eſt, & maxime inviſum; cupio enim ſcire.

Homerus autem dicit,

Heſiode, fili Dii, haud invitum me hæc jubes
Narrare; ego autem valde promptus tibi narrabo.
Pulcherrimum omnium bonorum erit menſuram eſſe
Se ſibi; malorum autem maxime odioſum omnium,
Benevolum eſſe ſibi ſemper, in perpetuum:

a Ita, pro μέτρον ἐναρμόζων, emendo. b γρ. εἰπεῖν. c Γρ. ἑαυτῶν.

a Γρ. π-

Αλλο ὃ πᾶν, ὅ, τι σῷ θυμῷ φίλον ἔξιν, ἐρώτα.
Ησίοδος, Πῶς ἂν ἄριστ' οἰκοῖντο πόλεις, ἢ ἐν ἤθεσι ποίοις;
Ομηρος, Εἰ μὴ κερδαίνειν ἀπὸ τῆδ' αἰσχρῶν ἐθέλοιεν·
Οἱ δ' ἀγαθοὶ [a] τιμοῖντο· δίκη δ' ἀδίκοισιν ἑπέσθω·
Εὐχεσθ' ὃ θεοῖς· ὅ, τι πάντων ἔξιν ἄμεινον.
Ησίοδος, Εν δ' ἐλαχίστῳ ἄριστον [b] ἔχεις ὅ τι φύεσθ' εἰπεῖν;
Ομηρος, Ως μὲ ἐμὴ γνώμη, φέρτατοι σώμασιν ἀνδρῶν.
Ησίοδος, Η δ' Δικαιοσύνη τε, καὶ Ανδρεία, δύναται τί;
Ομηρος, Κοιναῖς ὠφελίαις ἰδίοις μόχθοισι πορίζειν.
Ησίοδος, Τῆς σοφίης δ' ὅ τί τέκμαρ ἐπ' ἀνθρώποισι πέφυκεν;
Ομηρος, Γιγνώσκειν τὰ παρόντ' ὀρθῶς, καιρῷ δ' ἅμ' ἕπεσθαι.
Ησίοδος, Πιστεῦσαι δ' [c] βροτοῖς ποῖον χρέος ἄξιόν ἔστιν;
Ομηρος, Οἷς αὐτὸς κίνδυνος ἐπὶ πρόσχθεῖσιν ἕπηται.
Ησίοδος, Η δ' Εὐδαιμονίη τί ποτ' ἀνθρώποισι καλεῖται;
Ομηρος, Λυπηρὸν ἐλάχιστα φανεῖν, ἡδέντα τὲ πλεῖστα.

Aliud autem omne, quod tibi animo lubet, percontare.
Heſiodus, *Quomodo optime habitentur civitates, & quibus moribus?*
Homerus, *Si lucrum facere ex turpibus rebus nolint;*
Boni autem in honore ſint; & pœna injuſtos ſequatur;
Et Deos precentur, quod omnium eſt optimum.
Heſiodus, *Quæ res optima in re minima generatur, poteſne dicere?*
Homerus, *Mea quidem ſententia, Animi boni in corporibus humanis.*
Heſiodus, *Juſtitia autem & fortitudo quid poteſt?*
Homerus, *Publicam utilitatem privatis laboribus promovere.*
Heſiodus, *Sapientiæ vero quid indicium inter homines eſt?*
Homerus, *Intelligere præſentia recte, & opportunitatem ſequi.*
Heſiodus, *Credere vero hominibus quale negotium par eſt?*
Homerus, *Ea quæ ipſum periculum tranſacta ſequatur.*
Heſiodus, *Felicitas autem quid ab hominibus vocatur?*
Homerus, *Minimo dolore, maxima vero lætitia affectum mori.*

a Γρ. τιμῶντο. b Ita, pro ἔχεις σ', corruptiſſima ſententia, monente Eruditiſſimo *Hutchinſono*, emendo. *Rob.* c Γρ. βροτεῖα, male.

Ρηθέντων ὃ ἢ τούτων, οἱ μὲ Ελληνες πάντες τὸν Ομηρον ἐστέλθουν στεφανῦν· ὁ ὃ βασιλεὺς Πανοίδης ἐστέλθυσεν ἕκαστον τὸ καλλιστον ἐκ τῶν ἰδίων ποιημάτων εἰπεῖν· Ησίοδος ὧν ἔφη πρῶτος,

[a] Πληϊάδων Ατλαγενέων ἐπιτελλομενάων,
Αρχεσθ' ἀμητῦ· ἀρότοιο δὲ, δυνομενάων.
Αἱ δή τοι νύκτας τε καὶ ἤματα τεσσαράκοντα
Κεκρύφαται· [b] αὖθις δὲ, περιπλομένου ἐνιαυτοῦ,
Φαίνονται, τὰ πρῶτα χαραξομένοιο σιδήρου.
Οὗτός τοι πεδίων πέλει νόμος· οἵ τε θαλάσσης
Εγγύθι [c] ναιετάουσι, δι' ἄγγεα βαθυκόλπα,
Πόντου κυμαίνοντος ἀπόπροθι πίονα [d] χώρην
Ναίουσιν γυμνὸν σπείρειν, γυμνὸν δὲ βοωτεῖν·
Γυμνόντ' [e] ἀμάειν, ὅταν [f] ὥρεμα [1] πάντα πέλωται.

Cum autem & hæcce dicta eſſent, Græci omnes Homerum coronari juſſerunt: juſſit autem Rex Panoedes utrumque poematum ſuorum pulcherrimam aliquam partem recitare: Heſiodus igitur primus dixit,

Pleiadibus Atlante natis exorientibus,
Incipe metere; arare vero occidentibus.
Hæ quidem nocteſque & dies quadraginta
Latent: rurſum vero revoluto anno
Apparent, primum ut acuitur ferrum.
Hæc utique arvorum eſt lex (tum iis) *qui mare*
Prope habitant (tum iis) *qui valles flexuoſas*
Mari fluctuante procul pinguem regionem
Colunt: nudus ſerito, nuduſque arato;
Nudus quoque metito, cum omnia matura fiant.

1. Πάντα πέλωται] ꝛc. Πάντ' ἐτέλεσθαι, *Heſiod.* Ἔργ. l. 2. v. 10. aut v. 390. & hic locus ulterius laudatur, ad 12 totos amplius Verſus; quomodo *Daniel Heinſius* in *Certamine* totidem dictos memorat. At auctor *Certaminis* videtur ultro decurtaſſe locum; unde & legiſſe, πάντα πέλωται, ut ſiſtatur locus, qui in ἐτέλεσθαι non poteſt deſinere.

a Extat locus, *Heſiod.* Ἔργων καὶ ἡμερῶν, l. 2. v. 1. &c. aut, v. 381. Vid. mox ad *Homeri* locum, περὶ τοῦ Αἰσίτου. b Γρ. αὖτις. c Γρ. ναιετάουσ' οἵ τ'. d Γρ. χῶρος. e Γρ. ἀμάειν. f Γρ. οἵ τ' ὥερμα & ὥερμα, *Heſiod.*

1 Hic

Μετ' ὀν Ομηρ@,

[1] Αμφὶ δ' ἄρ' Αἴαντας δοιὼς ἵσταντο φάλαγγες
Καρτεραὶ, ἂς ὄτ' ἄν κεν Αρης ὀνόσαιτο μετελθών,
Οὔτε κ' Αθηναίη λαοσσόος· οἱ γὰρ ἄριστοι
Κεκλέγμενοι Τρώας τε καὶ Εκτορα δῖον ἔμιμνον,
Φραξάντες δόρυ δουρὶ, σάκος σάκεϊ προθελύμνῳ.
Ασπὶς ἄρ' ἀσπίδ' ἔρειδε, κόρυς κόρυν, ἀνέρα δ' ἀνήρ·
Ψαῦον δ' ἱπποκόμοι κόρυθες λαμπροῖσι φάλοισι
Νωλεμέων· ὡς πυκνοὶ ἐφέστασαν ἀλλήλοισιν.
[a] Εφριξεν δὲ μάχη φθισίμβροτος ἐγχείῃσι
Μακρῇσιν, ἃς εἶχον ταμεσίχροας· ὄσσε δ' ἄμερδεν
Αὐγὴ χαλκείη, κορύθων ἀπο λαμπομενάων,
Θωρήκων τε νεοσμήκτων, σακέων τε φαεινῶν,
Ερχομένων ἅμιλλις· μάλα κὲν θρασυκάρδι@ εἴη,

Poſt quem Homerus,

Circum autem Ajaces duos ſtabant phalanges
Firmæ, quas ne Mars quidem vituperaſſet interveniens,
Neque Minerva populorum concitatrix: illi enim præſtantiſſimi
Delecti Trojanoſque & Hectorem nobilem manebant,
Addenſantes haſtam haſtæ, ſcutum ſcuto mutuo:
Clypeus nempe clypeum fulciebat, galea galeam, virum vir: [conis
Seque invicem attingebant ſetis equinis comantes galeæ ſplendidis
Nutantium, adeo denſi ſteterunt inter ſe.
Horruit itaque pugna mortalibus exitioſa haſtis
Longis, quas tenebant incidentes corpora: oculoſque perſtringebat
Splendor æreus galeis à lucentibus,
Thoracibuſque recens exterſis, ſcutiſque fulgentibus,
Congredientium in unum: valde audax animo eſſet,

1. Hic locus, per 8. verſus, extat *Iliad.* γ'. v. 126. &c. de quo ita *Philoſtratus*, in *Heroicis*, ubi *Certaminis* hujus coram *Panida Rege* meminit, *Αἰαντε ἀμφω οὐ Χαλκιδῆ, τὸν μὲν, καὶ ἐκ τοῦ ἀστοῦ τῶν Αἰάντων, ἢ ὡς αἱ φάλαγγες αὐτῆς ἀρραγεῖαι τε καὶ ἀκριβεῖς ἦσαν· τὸν δὲ, καὶ ἐκ τῶν ἀδελφῶν τὸν ἑαυτοῦ Πύρρον.* §. ΕΥΦΟΡΒΟΣ.

a Hic locus extat, *Iliad.* γ'. v. 339. &c.

1. Non

Ος τότε γηθήσειεν ἰδὼν πόνον, οὐδ' ἀχάχοιτο.

Θαυμάσαντες δὲ καὶ ἐν τούτῳ τὸν Ὅμηρον ⟨4⟩ Ἕλληνες, ἐπήνεσαν, ὡς καλὰ τὰ ποιητικὰ γεγονότων τῶν ἐπῶν, καὶ ἐκέλευον δοθῆναι τὸν νίκην· ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν Ἡσίοδον ἐστεφάνωσεν, εἰπὼν, Δίκαιον εἶ, τὸν τὰ Γεωργίαν καὶ Εἰρήνην ποιησάμενον, νικᾶν, ἢ τὸν Πολέμους καὶ σφαγὰς διεξιόντα· τῆς μὲν οὖν νίκης [1] ἔτως φασὶ τυχεῖν τὸν Ἡσίοδον· καὶ λαβόντα τρίποδα χαλκοῦν, ἀναθεῖναι ταῖς Μούσαις, ἐπιγράψαντα,

Ἡσίοδος Μούσαις Ἑλικωνίσι τόνδ' ἀνέθηκεν,
Ὑμνῳ νικήσας ἐν Χαλκίδι θεῖον Ὅμηρον.

Τὸ δὲ ἀγῶνος ἁλυθέντος, διέπλευσεν ὁ Ἡσίοδος εἰς Δελφοὺς χρησόμενος, καὶ τῆς νίκης ἀπαρχὰς τῷ Θεῷ ἀναθήσων. Περ-

Qui tunc gaviſus eſſet, viſo labore, neque triſtatus eſſet.

Græci autem & in hoc Homerum admirati, laudarunt, quod pulchriora, quam expectare fas erat, carmina compoſuiſſet, ideoque eum victorem prædicari juſſerunt: rex autem Heſiodum coronavit, dicens, æquum eſſe, ut ille qui ad agriculturam, & pacem adhortaretur, victoriam reportaret, non ille qui bella, & cædes narraret: Victoriam igitur hoc modo aſſecutum fuiſſe Heſiodum dicunt; tripodemque æreum, quem præmio acceperat, Muſis conſecraſſe, hac prius inſcriptione notatum,

Heſiodus Muſis Heliconiadibus hunc conſecravit,
Cum in certamine Poetico viciſſet Chalcide divinum Homerum.

Certamine igitur dimiſſo, Heſiodus Delphos navigavit, oraculum ibidem conſulturus, & victoriæ ſuæ primitias Muſis conſecraturus.

1. Non ergo ſolito acumine utens, *Johannes Albertus Fabricius*, Bibliothec. *Græc.* lib. 2. c. 8. §. 3. hæc ait, "Vicerit itaque *Homerum* ætate "provectum *Heſiodus*, florens adhuc annis, &c. Quaſi non in his omnibus *Homerus* longe *Heſiodo* ſuperior, vegetior, & acutior; niſi quod ſtultum Judicem nactus eſſet, aut *Præjudiciis* laborantem, unde *Proverbium* Παιδὸς ψῆφος, pro Παιδὸς ψῆφος, de *Stulta*, aut *Injuſta* ſententia. Nec minus allucinatus eſt *Heſiodi*, quiſquis is fuerit, *Encomiaſtes* ille, qui ob hanc Victoriam illum omnium hominum ſapientiſſimum pronunciat, cui & ego facile aſſenſum darem, ſi aperto Marte, & ſolius ingenii viribus Victoriam reportaſſet. Ita autem Epigramma illud ſe habet, *Anthолog.* lib. 3. f. 270.

Ἀστὴρ μὲ ποιητὴς πολλοῖς· ἀλλὰ θανόντος
Ὀστέα πλήξιππον γῆ Μινύων κατέχει
Ἡσιόδου τοῦ πλῆθος ἐν ἀνθρώποις κλεὸς ἔστιν,
Ἀνδρῶν σοφωτάτου βασιλῆος Σοφίης.

a Γρ. κάλ-

σερχομένῳ δὲ αὐτῷ τῷ ναῷ, ἔνθεον γενομένην τὴν προφῆτιν φασιν εἰπεῖν,

Ὀλβιόδ' ὅστις ἀνὴρ, ὃς ἐμὸν δόμον ἀμφιπολεύει,
Ἡσίοδ', Μούσῃσι τετιμένος ἀθανάτῃσι·
Τοῦ δ' ἤτοι κλέος ἔσται, ὅσον τ' ἐπιδέδρομε ἠώς.
Ἀλλὰ Διὸς πεφύλαξο Νεμείου [a] ἀγλαὸν ἄλσος·
Κεῖθι δέ τοι θανάτοιο τέλος πεπρωμένον ἐστίν.

Ὁ δὲ Ἡσίοδος, ἀκούσας τοῦ χρησμοῦ, τῆς Πελοποννήσου μὲν ἀνεχώρει, νομίσας τὴν ἐκεῖ Νεμέαν τὸν θεὸν λέγειν· εἰς δὲ Οἰνόην τῆς Λοκρίδος ἐλθὼν, καταλύει παρὰ Ἀμφιφάνει καὶ Γανύκτορι τοῖς Φηγέως παισὶν, ἀγνοήσας τὸ μαντεῖον· ὁ γὰρ τόπος ὅλος ἅπας ἐκαλεῖτο Διὸς Νεμείου ἱερόν. Διατρίβοντος δ' αὐτοῦ πλείονα γενομένης ἐν τοῖς Οἰνιάσιν, ὑπονοήσαντες οἱ νεανίσκοι τὴν ἀδελφὴν αὐτῶν μοιχεύειν τὸν Ἡσίοδον, ἀποκτείναντες, εἰς τὸ μεταξὺ τῆς Εὐβοίας καὶ τῆς Λοκρίδος πέλαγος κατεπόντισαν· τῷ δὲ νεκρῷ τελευταίῳ προσὼν

Cum vero templum ingrederetur, Deo repletam Prophetiſſam hoc modo ceciniſſe dicunt,

Felix ille vir, qui circa domum meam verſatur,
Heſiodus, Muſis honoratus immortalibus.
Ejus certe gloria pervadet quocunque diſpergitur Aurora.
Sed Jovis cave Nemei pulchrum lucum;
Ibi enim tibi mortis finis deſtinatus eſt.

Heſiodus autem, audito Oraculo, à Peloponneſo diſceſſit, putans illam, quæ in illa erat regione, Nemean Deum ſignificare. Oenoen vero in Locride adveniens, apud Amphiphanem, & Ganyctorem Phegei filios diverſatur; vaticinii ſane ignarus; omnis enim illa regio Jovi Nemeo conſecrata erat. Cum autem diutius apud Oenoenſes commoratus eſſet, ſuſpicati adoleſcentes Heſiodum ſororis ſuæ ſtuprum intuliſſe, eum interfecerunt, marique quod Euboeam, & Locridem interjacet, ſubmerſerunt: Cum vero tertiò

a Γρ. κάλλιμον, malè; an ἱερὸν; ſeu potiùs κάλλιμον.

a Ita,

πλεῦ γῆν ὑπὸ Δελφίνων προσενεχθέντος, Ἑορτῆς τινος ἐπιχωρίου παρ' αὐτοῖς ὔσης Ἀριαδνείας, πάντες ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν ἔδραμον· καὶ τὸ σῶμα γνωρίσαντες, ἐκεῖνο μὲν πενθήσαντες, ἔθαψαν· τοὺς δὲ φονεῖς ἀνεζήτουν. Οἱ δὲ φοβηθέντες τὴν τῶν πολιτῶν ὀργήν, καταπράσαντες ἁλιευτικὸν σκάφος, διέπλευσαν εἰς Κρήτην· ἐν δὲ μέσῳ τῷ πλῷ ὁ Ζεὺς κεραυνώσας κατεπόντωσεν, ὡς φησιν Ἀλκιδάμας, ἐν Μουσείῳ. Ἐρατοσθένης δέ φησιν, ἐν [a]Ἀνδραπόδῳ, Κτίμενον καὶ Ἀντιφον, τοὺς Γανύκτορος, ἐπὶ τῇ προφερομένῃ αἰτίᾳ ἀνελθόντας σφαγιασθῆναι ξενίοις τοῖς Εὐρυκλέους τοῦ μάντεως· τὴν μέντοι παρθένον, τὴν ἀδελφὴν, τῶν προειρημένων, μετὰ τὴν φθορὰν, ἑαυτὴν ἀναρτῆσαι· φθαρῆναι δ' ὑπό τινος ξένου, συνόδου τοῦ Ἡσιόδου, Δημώδους ὄνομα· ὃν καὶ αὐτὸν ἀναιρεθῆναι ὑπὸ τῶν αὐτῶν φησιν. Ὑστερον δ' Ὀρχομήνιοι κατὰ χρησμὸν μετενέγκαντες αὐτὸν παρ' αὐτοῖς ἔθαψαν, καὶ ἐπέγραψαν ὅπι τῷ τάφῳ,

post die cadaver ad terram Delphines detulissent, tempore quo festum solenne in honorem Ariadnæ celebraretur, omnes ad littus decurrerunt, agnitoque corpore, illud quidem lugentes sepelierunt, interfectores autem exquisiverunt; qui sane civium suorum iram pertimescentes, cymba piscatoria raptim comparata, ad Cretam navigarunt. Eos autem in ipso itinere fulmine percussos Jupiter submersit, ut narrat Alcidamas, in Museo. Eratosthenes autem dicit in Ανδραπόδῳ, Ctimenum, & Antiphum, Ganyctoris filios, ob prædictum crimen, cum rediissent, ab Eurycle aruspice, ut leges hospitales exigunt, morte mulctatos fuisse. Virginem quidem, antedictorum hominum sororem, post violatæ pudicitiæ injuriam, semet suspendisse; corruptam vero fuisse ab hospite quodam, qui Hesiodo comes itineris fuerat, nomine Demode, quem & ipsum à supradictis interfectum narrat. Postremo vero Orchomenii, oracuło moniti, corpus ad se translatum sepelierunt, & hanc inscriptionem tumulo imposuerunt,

a Ita, pro Ευπόδῳ.

a γε.

Ἀσκρη μὲν πατρὶς πολυλήϊος· ἀλλὰ θανόντος
Ὀστέα πληξίππων γῆ [a] Μινυῶν κατέχει
Ἡσιόδου· τοῦ πλεῖστον [b] ἐν ἀνθρώποις κλέος ἐστὶν,
Ἀνδρῶν κεκριμένων ἐν βασάνῳ σοφίης.

Καὶ περὶ μὲν Ἡσιόδου τοσαῦτα.

Ὁ δὲ Ὅμηρος ἀποτυχὼν τῆς νίκης, περιερχόμενος ἔλεγε τὰ ποιήματα πρῶτον μὲν τὴν Θηβαΐδα, ἔπη ἑπτά, ἧς ἡ ἀρχὴ,

Ἄργος ἄειδε, θεὰ, πολυδίψιον· ἔνθεν ἄνακτες.

Εἶτα [c] Ἐπιγόνους, ἔπη ἑπτὰ, ὧν ἀρχὴ,

Νῦν αὖθ' ὁπλοτέρων ἀρχώμεθα, Μοῦσαι.

Φασὶ γάρ τινες καὶ ταῦτα Ὁμήρου εἶναι· ἀκούσαντες δὲ τῶν ἐπῶν οἱ Μίδου τοῦ βασιλέως παῖδες, Ξάνθος καὶ Γόργος, προσκαλοῦσιν αὐτὸν ἐπίγραμμα ποιῆσαι ἐπὶ τῷ τάφῳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν, ἐφ' οὗ ἦν παρθένος Χαλκῆ, τὸν Μίδου θάνατον οἰκτιζομένη· καὶ ποιεῖ ἔπος,

Aſcre quidem patria fertilis; ſed mortui
Oſſa aurigarum terra Minyûm detinet
Heſiodi; cujus plurima inter homines gloria eſt,
Hominibus (ſic) judicantibus in tentamine ſapientiæ.

Hæc vero de Heſiodo.

Homerus autem poſt amiſſam victoriam circumerrans recitabat poemata; primum quidem, Thebaida, libros ſeptem, quæ ſic incipit,

Argos cane, Dea, ſiticuloſum, ubi reges.

Deinde Epigonos, libros ſeptem, quorum initium,

Nunc autem recentiores viros (celebrare) *incipiamus, Muſæ.*

Dicunt enim nonnulli & hos Homeri eſſe: auditis autem carminibus Xanthus, & Gorgus, Midæ filii, rogant eum Epigramma, patris ſui ſepulchro inſcribendum, componere. Sepulchro autem impoſita erat imago Virginis ænea, Midæ mortem deflentis. Epitaphium igitur quod ſequitur componit.

a Γρ. Μινύων, male. b Γρ. ἐν Ἑλλάδι πάσῃ ἀρίστη, *Pauſan.* Bœot. c. 38. fol. 787. c γρ. ἐπιγραφὴν, olim male.

[a] Χαλκέη παρθένος εἰμί· Μίδεω δ' ἐπὶ σήματος ἥμαι.
Ἐς τ' ἂν ὕδωρ τε ναίῃ, καὶ δένδρεα μακρὰ τεθήλῃ,
Καὶ ποταμοὶ πλήθωσι, θοὴ κλύζῃ τε θάλασσα,
Ἠέλιός τ' ἀνιὼν φαίνῃ, λαμπρά τε σελήνη,
Αὐτῆ τῇδε μίμνουσα, πολυκλαύτῳ ἐπὶ τύμβῳ,
Σημανέω παριοῦσι, Μίδης ὅτι τῇδε τέθαπται.

Λαοὶ δὲ περὶ αὐτὸν φιάλην ἀργυρέην, ἀναθήσιν ἐν Δελφοῖς τῷ Ἀπόλλωνι, ἐπιγράψας,

Φοῖβε ἄναξ, δῶρόν τοι [b] Ὅμηρος καλὸν ἔδωκα.
[c] Σῇσιν ὑπερφιάλοις· σὺ δέ μοι κλέος αἰὲν ὀπάζοις.

Μετὰ δὲ ταῦτα ποιεῖ τὴν Ὀδύσσειαν, ἔπη [d] κδ', πεποιημένως ἤδη τὴν Ἰλιάδα ἐπῶν [e] κδ'. Ξενιζομένου δὲ ἐκεῖθεν εἰς Ἀθήνας, αὐτὸν ξενισθῆναί φασι, παρὰ Μέδοντι, τῷ βασιλεῖ τῷν Ἀθηναίων. Ἐν δὲ τῷ βουλευτηρίῳ, ψύχους ὄντος, καὶ πυρὸς καιομένου, χειμάσαι λέγεται τόσδε τοὺς στίχους,[f]

Ænea virgo ſum, Midæque incumbo ſepulchro.
Dum & unda fluit, & arbores altæ florent,
Et fluvii tument, & inundat mare:
Et Sol exoriens lucet, & ſplendida Luna,
Hic manens deplorato ſuper tumulo
Narro prætereuntibus, quod Midas hic ſepultus eſt.

Donatus autem ab iis phiala argentea, eam Apollini Delphico conſecrat, hac prius inſcriptione impoſita,

Phœbe Rex, donum quidem Homerus pulchrum dedi
Ob tuam ſapientiam; tu autem gloriam mihi ſemper præbes.

Poſt hæc autem componit Odyſſean, libris viginti quatuor, compoſita prius Iliade, libris totidem. Inde vero Athenas profectum à Medone, Athenienſium rege, hoſpitio acceptum dicunt. In curia vero, cum frigida eſſet tempeſtas, & ignis accenſus eſſet, hos verſus ex tempore recitaſſe dicitur,

a Vid. poſt *Odyſſ.* ad §. xxxvi. v. 1. ubi hoc Epitaphium ex *Herodoto*. b γρ. ἐλλὰ τὸν Ὅμηρος. c Γρ. σῆς ὑποφθὰς μουσικῆς. d γρ. μδ'. olim. e γρ. μί. olim. f Extant apud *Herodot.* in *Homeri* Vita.

(a) (b) Vide *Senec.* Select. Epiſt. 88. p. 305. De *Apione* Grammatico & voce *Μῶν* in Principio Iliados.

1 Poſt

Ἀνδρὸς μὲ [a] στέφανος, παῖδες· πύργοι δ', πόλης·
Ἵπποι [b] δ' αὖ, πεδίου κόσμος· νῆες δ', θαλάσσης·
Χρήματα δ' [c] οἶκον ἄέξει· ἀτὰρ γεραιοὶ βασιλῆες,
Ἡμένοι εἰν ἀγορῇ, κόσμος τ' ἄλλοισιν, [1] ὁρᾶσθαι·
Αἰθομένῃ δ' ὑπὸ πυρὸς γεραιότερος οἶκος ἰδέσθαι,
Ἡματι χειμερίῳ· ὁπόταν νίφῃσι Κρονίων.

Ἐκεῖθεν δὲ θαλαγενόμενος εἰς Κόρινθον, ἐῤῥαψῴδει τὰ Ποιήματα· τιμηθεὶς δὲ μεγάλως, θαλάνδε εἰς Ἄργος· καὶ λέγει ἐκ τῆς Ἰλιάδος τὰ ἔπη τάδε,

[d] Οἳ δ' Ἄργος τ' εἶχον, Τίρυνθά τε τειχιόεσσαν,
Ἐρμιόνην τ', Ἀσίνην τε, βαθὺν κατὰ κόλπον ἐχούσας,
Τροιζῆν', Ἠιόνας τε, καὶ ἀμπελόεντ' Ἐπίδαυρον,
Νῆσόν τ' Αἴγιναν τε, Μάσητά τε, κοῦροι Ἀχαιῶν.
Τῶν αὖθ' ἡγεμόνευε βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης,

Viri quidem corona, liberi; turres vero urbis;
Equi rursus, campi decus; naves autem, maris;
Divitiæ vero domum amplificant; sed reverendi Reges,
Sedentes in concilio, venerabiles sunt & aliis aspectu.
Ardente autem igne augustior domus videtur,
Die hyberno; cum nivem demittat Saturnius.

Inde Corinthum profectus, poemata ad virgam canebat, magnisque honoribus affectus, Argos migrat, ibique ex Iliade hæc carmina recitat,

Quique Argos tenebant, Tirynthaque bene munitam,
Hermionen, Asinenque, profundum sinum habentes;
Troezena, Eionasque & vitibus consitam Epidaurum,
Quique tenebant Æginam, Masetaque, juvenes Achivorum:
His porro præerat bello strenuus Diomedes,

1 Post θαλάσσης, in Ἀχῶν sequitur, Δαὸς δ' οὐ ἀγορῇσι κεκλήμενος ἀντιθέοιο, at Emendo, ex *Herod.*

a *Salomon*, Proverb. c. 17. v. 6. Παίδων παῖδες, στέφανος γερόντων. b γρ. δ' ἐν πεδίῳ· c γρ. αὔξει οἶκον, olim. d Extant. *Iliad.* β v. 559.

a Olim

Καὶ Σθένελος, Καπανῆος ἀγακλειτῆ φίλος υἱός·
Τοῖσι δ' ἅμ' [a] Εὐρύαλος τείτατος κίεν, ἰσόθεος φώς,
Μηκισέως υἱὸς, Ταλαϊονίδαο ἄνακτος.
[b] Συμπάντων δ' ἡγεῖτο βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης,
Τοῖσιδ' ἅμ' ὀγδώκοντα μέλαιναι νῆες ἕποντο·
[c] Ἐν δ' ἄνδρες πολέμοιο δαήμονες ὁπλίζοντο,
Ἀργεῖοι λινοθώρηκες, κέντρα πτολέμοιο.

Τῶν δ' Ἀργείων οἱ ἀριστῆες, ὑπερφόλῃ χαρέντες ὅτι τῷ ἐγκωμιάζεσθαι τὸ γένος αὐτῶν ὑπὸ τοῦ ἐνδοξοτάτου τῶν Ποιητῶν, αὐτὸν μὲν πολυτελέσι δωρεαῖς ἐτίμησαν· εἰκόνα δὲ χαλκῆν ἀναστήσαντες, ἐψηφίσαντο θυσίαν ἐπιτελεῖν Ὁμήρῳ καθ' ἡμέραν, ἢ κατὰ μῆνα, ἢ κατ' ἐνιαυτόν· ἄλλως θυσίαν πενταετηρίδα ἐς Χίον ἀποστέλλειν· ὑπογράψαι δὲ ἐπὶ τῇ εἰκόνος αὐτοῦ (τάδε,)

Θεῖος Ὁμηρος ὅδ' ἔφυ, ὃς Ἑλλάδα πᾶσαν [d] μεγάλαυχον
Πᾶσ[c] ἐκόσμησεν καλλιεπεῖ σοφίῃ,

Et Sthenelus, Capanei inclyti dilectus filius:
Una vero cum iis Euryalus tertius ibat similis deo vir,
Meciſtei filius Talaionidæ regis.
Univerſis autem præerat bello ſtrenuus Diomedes:
Et hos ſimul octoginta nigræ naves ſequebantur.
In illis autem viri belli periti inſtructi ſunt,
Argivi lineis thoracibus, ſtimuli belli.

Argivorum vero proceres, ſupra modum gaudentes encomio, quod genti ſuæ poeta celeberrimus tribuerit, pretioſis eum donis honorarunt; erectaque ſtatua ænea, decreverunt, ut diurnum, menſtruum, & annuum ſacrificium Homero fieret, aliudque inſuper ſacrificium quinto quoque anno Chium mitteretur: ſtatuæ autem ejus hanc imponunt inſcriptionem.

Divinus Homerus hic eſt, qui Hellada magnanimam
Totam honeſtavit ſuaviloqua ſapientia;

a Olim hic male, Εὐρυνύλος· verum ex *Homero* emendo. b γρ. Ἐκ πάντων, olim, male. c Hoc *Diſtichon*, licet in nullis Poetæ Exemplaribus reperiatur, inter *Homeri* Fragmenta merito nunc repono. d γρ. μεγαλαύχαν, male.

Ἐξοχα δ' Ἀργείους· οἱ τὴν θεοτειχέα Τροίην
Ἤρειψαν, [a] ποινὴν ἠϋκόμου Ἑλένης.
Οὗ χάριν ἔστησεν δῆμος μεγαλόπολις αὐτὸν
Ἐνθάδε, καὶ τιμῇς ἀμφέπει ἀθανάτων.

Ἐνδιατρίψας δὲ τῇ πόλει χρόνον τινὰ, διέπλευσεν εἰς Δῆλον, εἰς τὴν πανήγυριν· καὶ στὰς ἐπὶ τοῦ [1] Κερατινοῦ βωμοῦ, λέγει Ὕμνον εἰς Ἀπόλλωνα, ἔχοντα οὕτως,

Μνήσομαι οὐδὲ λάθωμαι Ἀπόλλωνος ἑκάτοιο.

Ῥηθέντος δὲ τοῦ Ὕμνου, οἱ μὲν Ἴωνες πολίτην αὐτὸν κοινὸν ἐποιήσαντο· Δήλιοι δὲ γράψαντες τὰ ἔπη εἰς λευκώματα, ἀνέθηκαν τῇ τοῦ Ἀρτέμιδος ἱερῷ.

Τῆς δὲ Πανηγύρεως λυθείσης, ὁ Ποιητὴς εἰς Ἴον ἔπλευσε, πρὸς Κρεώφυλον· καὶ καὶ χρόνον διέτριβεν, πρεσβύτης ὢν ἤδη. Ἐπὶ δὲ τοῦ

Præcipue vero Argivos, qui à Diis ædificatam Trojam
Diruerunt, in pœnam pulchricomæ Helenæ.
Cujus gratia, ſtatuit populus magnæ urbis eum
Hic, & honoribus colit divinis.

In hac autem urbe aliquantiſper commoratus ad Delum navigavit, ut conventui publico intereſſet; & altari è cornibus extructo inſiſtens, recitat Hymnum in Apollinem, qui ſic incipit,

Memorabo, nec obliviſcar Apollinem longe jaculantem.

Recitato autem Hymno, eum quidem Iones civitate ſua donarunt; Delii vero carmina, tabulæ albæ inſcripta, in Dianæ templum retulerunt.

Dimiſſo vero conventu, poeta ad Ion navigavit, ad Creophylum; ibique aliquantiſper commoratus eſt, cum jam ſenex eſſet. Cum ve-

1. Κερατινὸν βωμὸν] De hoc Altari, è Cornibus extructo, ita *Callimach.* Hymn. *Apoll.* v. 60. Ἀρτεμις ἀγρόστευεν, ὑφ' ἅλμῃ συνιχὲς αἰεὶ Κυνθιάδων φορέουσα· ὁ δ' ἴκτινος βωμὸν Ἀπόλλων· Δείματο μὲν πρώτιστα· μετὰ Τροίηθεν ἰόντες Κῶοι· τῆξε δ' βωμὸν Ἐκ πρώων· πρασιὴν δ' ἐπέδησαν ἅπασαν. Hinc *Martiali* dicitur, *Cornibus Ara frequens.* *Ovid.* Epiſt. ad *Cydippam*, Miror & innumeris ſtructam de Cornibus Aram. Vid. Illuſtriſſim. *Exekiel. Spanhem.* in locum.

a γρ. ποινῆς, male.

1. Huc

θαλάσσης καθήμενος, παίδων τινῶν ἐφ' ἁλείας ἐρχομένων, ὥς φασι, πυθόμενος,

Ανδρες, ἀπ' Αρκαδίης ἁλιήτορες, ἦ ῥ' [a] ἔχετ' ἰχθῦς;

Εἰπόντων ὃ ἐκείνων,

Οσ' ἕλομεν, λιπόμεσθα· ὅσ' οὐχ ἕλομεν, φερόμεσθα,

Ου νοήσας τὸ λεχθὲν, ἤρετο αὐτοὺς, ὅ, τι λέγοιεν· οἱ δὲ φασιν, ἐν ἁλείᾳ μὴ ἀγρεῦσαι μηδέν· ἐφθειρίσθαι δ', καὶ τοὺς φθειρῶν ὀλίγον, καταλιπεῖν· ὃς δ' οὐκ ἔλαβον, [ἔτι] ἐν τοῖς ἱματίοις φέρειν.

Αναμνησθεὶς δὲ τοῦ μαντείου, ὅτι τὸ τέλος αὐτοῦ ἥκοι τοῦ βίου, ποιεῖ τὸ τοῦ τάφου αὑτοῦ ἐπίγραμμα· ἀναχωρῶν δὲ ἐκεῖθεν, ὄντος πηλοῦ, ὀλισθὼν καὶ πεσὼν ὑπὸ τὴν πλευράν, τελευταῖος, ὥς φασι, τελευτᾷ· καὶ ἐτάφη ἐν Ιῳ. Εστι δὲ τὸ Επίγραμμα τόδε,

[1] Ενθάδε τὴν ἱερὴν κεφαλὴν χθὼν γαῖα καλύπτει,
Ανδρῶν ἡρώων κοσμήτορα, θεῖον Ομηρον.

ro juxta mare conſediſſet, adoleſcentes quoſdam piſcatum venientes fertur interrogaſſe,

Viri, Arcadici piſcatores, habetiſne piſces?

Illis autem dicentibus,

Quæ cepimus, reliquimus; quæ non cepimus, habemus,

Reſponſum non intelligens, percontatus eſt eos, quid dicerent; Illi autem reſponderunt, in piſcatione quidem ſe nihil cepiſſe; ſed pediculos venatos fuiſſe, eorumque quos ceperant, reliquiſſe, quos vero non ceperant, jam in veſtibus ferre.

Recordatus igitur vaticinii, vitæque finem ſibi jam inſtare intelligens, ſepulchri inſcriptionem componit; inde vero recedentem, lutulento ſolo, lapſum, & in latus concidentem, tertio poſt die, mortuum eſſe dicunt, & in Io ſepultum. Epigramma autem hoc eſt,

Hic ſacrum caput terra tegit,
Virorum Heroum præconem, divinum Homerum.

1. Huc addatur *Pauli Silentiarii* illud, *Anthol.* l. 3. fol. 266.

Ενθάδε Πιερίδων τὸ σοφὸν στόμα, θεῖον Ομηρον,
Κλεινὸς ἐπ' ἀγγελίᾳ τύμβος ἔχει σποπέλῳ.
Εἰ δ' ὀλίγη γαιοῦσα τόσην χάριν εἰσέρῳ πᾶσι,
Μὴ τόδε θαυμάσῃς, ὦ ξεῖνε, διηκόμῳ·
Καὶ γὰρ ἀλητεύσασα περισσοτέρην πόσιν Ἑλλάδος,
Μητρὸς ἐπ' ἀδῖνας, δέξατο λητοΐδην.

a Γρ. ἔχομεν π, olim; male.

JO-

JOHANNIS GEORGII GRÆVII

LECTIONES

HESIODEÆ

JOHANNIS GEORGII GRÆVII LECTIONES HESIODEÆ.

CAPUT I.

Ιοειδὴς. Ελικοβλέφαρος. Vetus lectio Heſiodo aſſerta. Γενοὶ ἐλεύθηρος. Ελεύθηρ. Cur Mnemoſyne illi dicatur imperare. Egregius Heſiodi locus mendâ liberatus. Γλυκερὴν χείεσιν ἔερσαν. Ros Achaius. Mel, nectar pro eloquentia. Lucianus emendatus. Θύμος Αἰολικὸς. Antiqua lectio Poëtæ reſtituta, & alius Heſiodi verſus à Cratis cenſura vindicatus. Μηχαναὶ. Cyclopibus cur centum manus tribuantur. Rurſus Heſiodi lectio vindicata ab emendatione Seleuci. Στεινομυίη.

V. 3. Κλυτὸν ἰοειδέα] Non ignoro ἰοειδὲς ſæpè eſſe μέλαν, violarum inſtar nigricans, ut apud Homerum Iliad. λ, πόντος ἰοειδὴς, niger pontus, apud alium Poëtam ἰοειδὴς νεφέλη, nigra nubes. Sed in fonte laudaveris potiùs liquidas & argento puriores aquas, quàm nigras, turbidas, limoſas. Hinc adducor facilè ut veterum Magiſtrorum ſententiam amplectar, qui κρήνην ἰοειδέα docent eſſe ἰοῖσι, hoc eſt, ἄνθεσι ἐαρινοφαγμένην, ἀνθοῦσαν floribus cinctum fontem, in agro floreo ſitum. Etymologicum Magnum: ἴον ἄνθος βοτάνης, τὸ ἄνθος. παρὰ τὸ ἀνίεσθαι ταχύ. Καὶ Ησίοδος

Περὶ Κρήνην ἰοειδέα

Αὐτὴ δ' αὖ ἀνθεῦσα.

Vide & antiqua Scholia Ανωνύμου in hoc carmen.

V. 16. Ελικοβλέφαρον τ' Αφροδίτην] Ελικοβλέφαροι & ἑλικώπιδες puellæ Græcis dicuntur, quæ ſunt *mobili oculorum petulantia*, ut Petron. loquitur, ſive quæ habent, ut idem dicit:

—— *blandos oculos & inquietos*
Et quadam propria nota loquaces.

Qui hinc Ovidio dicuntur *arguti*. Aliter plerique ſentiunt, & exponunt: *nigros oculos habentes*. Sed ea vera eſt quam dixi hujus vocis notio, quam facilè pluribus confirmarem niſi res ipſa loqueretur.

V. 28. Αλαθέα μνησόμεθα] Antiquorum ſcholiorum auctor notat in quibuſdam libris fuiſſe γαρύσασθαι. quam lectionem non temerè damnem. Sciunt enim qui Veterum Scripta cum judicio verſarunt, rariora & exquiſitiora ſemper fuiſſe expuncta, & pro iis ſuppoſita trita, & ab uſu vulgi minùs remota. Μνήσασθαι alterius eſt gloſſema. Heſych. γαρύσασθαι, φθέγξασθαι, λέγειν. Heſiodus in Ἔργοις, v. 257.

Αὐτίκα πῶς Διὶ πατρὶ μεδέοντι Κρονίωνι
Γηρύετ' ἀνθρώπων ἄδικον νόον.

Statim apud Jovem patrem confidens Saturni filium exponit hominum iniquitatem. Nec eſt quòd quis modulum ſyllabæ objiciat, quaſi tertiam ante ultimam habeat brevem. Qui Græcos Poëtas non negligenter legerunt norunt ancipitem eſſe hanc ſyllabam in pleriſque hujus notæ verbis, ut in ἀκμήν, ἀπίη, ἀρίη, μίμνω, in ἀοιδοῖσι perpetuò ferè produci.

v. 54. Γηρύσειν Ἐλευθῆς μεδέοντα] *Fertilitati Eleutherarum imperans*, hoc eſt, fertilibus Eleutheris. Superiùs in ἔργοις, νῦν γὰρ βοὸς, pro νῦν γὰρ βίος. Eurip. αὐτὴ πόδις, pro τῆς αὐτάδους. quæ loquendi genera Hebræis, & qui eorum idiotiſmis gaudent, Græcis Scriptoribus Novi Fœderis ſunt perfamiliaria. Apud quos μοῖρα κυρίγματος, eſt κήρυγμα μοῖρ, μισθὸς ἀδικίας, pro μισθὸς ἀδικίας. de quibus fusè viri docti. Ἐλευθὴς eſt urbs in confiniis Atticæ & Megaricæ propè Platæas, quæ poſtea in numero multitudinis dicta Eleutheræ, ut ſequentibus temporibus Platææ, quæ Homero Platæa. Nomen fertur accepiſſe ab Apolline Eleuthere. Stephanus de urbibus: Ἐλευθερὰ πόλις Βοιωτίας ἀπὸ Ἐλευθῆος τοῦ Ἀπόλλωνος. Mnemoſyne illi dicitur imperare, quia ibi culta fuit, & fortè templum habuit. Horatius de Fortuna:

O diva gratum quæ regis Antium.

quia Antii templum erat celebre Fortunæ.

v. 59. Μηνῶν φθινόντων] *Exactis menſibus.* Virg. III. Georg. 139.

Exactis gravidæ cùm menſibus errant.

Aurel. Victor. *Tum exactis menſibus geminos editos.* Plaut. Amphit. III. 2. *Menſes tibi exactos vides.* vulgò malè exponunt: *menſium decreſcentium.*

v. 83. Τῷ μὲν δὴ γλαφυρὴν γλυκερὴν χέεσιν ἀοιδήν.] Quid Regibus cum cantilena? Poëtarum hoc donum eſt, quibus paullò poſt tribuunt γλυκερὴν ἀοιδὴν, non Regum. Tam celebrem locum, tam πάνδημον, ut cum Luciano loquar, tam diu in mendo cubuiſſe, nec id animadvertiſſe viros doctiſſimos, præſertim cùm antiquorum ſcholiorum auctor veram ſervaverit lectionem, quis non miretur? Ille verò pro ἀοιδὴν legit ἔρσην.

Ἔρσην] Ἔρση, inquit, ἡ δρόσος κυρίως. νῦν δὲ μεταφορικῶς τὸ μέλι. γλυκερὴν δὲ τὸ γλυκὺ ἢ ἁπλῶς ἢ λόγον. ſic ſcripſiſſe Heſiodum dubitare nos non ſinit Themiſtius in Protreptico ad Valentinianum Junior., quæ eſt inter orationes numero undecima, ubi non ſolùm vera Heſiodi ſcriptura retinetur, ſed & exponitur. Nam cùm verſus hos ut olim ſcribebantur, recenſuiſſet: Παπαὶ, inquit, ἄλλον ἀεὶ δὴν αἰσχύνῃ τοὺς βασιλεύοντα ὁ ποιητὴς, εἰ μὴ καὶ μουσῶν ἀμελοῦν. Πρῶτον μὲ αἰδοῖος αὐτὸς ἀναμιμνήσκει, &c. καὶ διατρίβεις ἀναμιμνήσκει τοὺς βασιλέας τοὺς ὑπὸ τῶν μουσῶν ἀπαμβόμενος, ἢ ἐνίστε δεύσειν αὐτῶν ὑπὸ τῆς γλώττης δρόσον γλυκεῖαν, καὶ λόγος ὑγιὴς ἢ ἀφελὴς λέγων τὴν δρόσον. *Papæ quantam bonorum copiam Poëta regibus conciliat, niſi Muſas contemſerint. Primùm enim venerandos illos nominat, &c. Præterea reges ipſos, quos Muſæ reſpexerint, alumnos Jovis appellat, & ex illorum lingua ſuaviſſimum rorem deſtillaturum confirmat, utiles ac fructuoſas orationes roris nomine ſignificans.* videndus integer locus, qui hos ſex Poëtæ verſus egregia paraphraſi illuſtrat. Totum enim exſcribere nec vacat, nec lubet. Sic *vos Achaïcus* in Catalectis Virgilii, eſt eloquentia Græca, Attica:

Ite hinc inanes Rhetorum manipli, ite
Inflata rore non Achaico turba.

Sic benè Scaliger & Turnebus emendant, hoc eſt, Rhetores Latini, qui loquaces tantùm eſtis, ſed expertes & rudes veræ illius Atticæ eloquentiæ. Ἔρσην autem hîc pro melle poni rectiſſimè Scholiaſtes notavit. Mel verò & nectar Poëtis ſæpiſſimè eſt eloquentia. Ovidio:

Ne-

Nelοia mella Neſtoris eloquentia. Antiquus Poëta:

Cujus Cecropio pectora melle madent.

Symmachus: *Affluebat enim multo melle facundiæ, quod avectum tecum doleo.* Licentius ad Auguſtinum:

—— *reputans quæ pectore in alto*
Conceptum in lucem vomuiſti nectareum mel.

Varro Atacinus:

Pierio liquidam perfundis nectare mentem.

Lucianus in libro quomodo ſcribenda hiſtoria ferè eadem ratione herbam, ex qua mel apes conficiunt, pro eloquentia ponit. Sed locus eſt corruptus, Ἐπειρὸς ὁ Θουκυδίδου ζηλωτὴς ἄμφω οἷος ᾧ μάλα τῷ ἀρχαίῳ συγγενόμενος καὶ ἐκ ἀρχῆς, ὡς ἐκεῖνος σὺν τῷ ἑαυτοῦ ὀνόματι ἤρξατο, χαλκείην ἀρχῶν ἁπασῶν, καὶ θυμὸν τὸν Ἀττικὸν ἀναπίνουσα. Interpretes ſic reddunt: *Alter ſummus Thucydidis imitator valdè ſimilis archetypo cum ſuo nomine principium ducit, ut ille feſtiviſſimum illud principiorum, animumque Atticum ſpirans.* Profectò non minùs feſtivi ſunt librarii ſimul & Interpretes, qui exordio tribunt animum Atticum, quàm hiſtoriographi, qui putabant ſe egregiè referre Thucydidem, ſi nomen ſuum præponerent ipſi ſuæ hiſtoriæ, ut Thucydides. Lucianus ſcripſit: χαλκείην ἀρχὴν ἁπασῶν, καὶ θύμον τὸν Ἀττικὸν ἀναπίνουσα. *elegantiſſimam omnium exordiorum, & thymum Atticum redolens.* Nihil certius. Quid thymo Attico decantatius, unde mel Hymettium? Plin. XXI, 2. *Mellis Attici ſumma laus in toto orbe exiſtimatur. Ergo tranſlatum eſt ex Attico thymum. Sed alia ratio naturæ obſiſtit non durante Attico thymo, niſi in afflatu maris.* Eubulus.

Καὶ σίλφιον θύμόν τε τὸ Τμηττίων.

Silphium & thymum Hymettiorum. Sed de hac emendatione in noſtris obſervationibus plura dicemus.

v. 91. Ἐρχόμενον δ' ἀνὰ ἄστυ] Legitur in aliis exemplaribus ἀν' ἀγῶνα, teſtante ſcholiorum Auctore, quam lectionem ſuperiùs aſſeruimus ad v. 312. Ἀστυδε. Non tam per urbem euntibus, quàm in concionem venientibus Regibus hic cultus tribuebatur. Non quidem ignoro Reges olim urbes ingredientes divinis fuiſſe honoribus exceptos, inter aras, victimas, ardenteſque tædas inceſſiſſe: ſed antiquiſſimis illis Regibus, quorum regna finiebantur intra patriam, honores maximi in concionibus, ludis, & ſpectaculis præſtabantur. Quis neſcit etiam longè pòſt in Græcia magna virtutis & doctrinæ præmia ac honores, ſi cui erant exhibendi, (de agoniſtis nunc non loquor) eos in ſacris illis ludis fuiſſe exhibitos meritis?

v. 93. Οἷα τοι μουσάων] Antiqua ſcholia legunt. οἷα τε μουσάων.

v. 94. Ἐκ γὰρ μουσάων] Non in illis ipſis ſcholiis ſolùm; ſed & in Didymi, ut volunt, expoſitionibus ad Homeri Iliad. α. v. 176. ſcribitur: ἐκ γάρ τοι μουσάων.

v. 118. Γαῖ' εὐρύστερνος] Interpretes: *tellus lato pectore prædita.* ſed εὐρύστερνος hîc generaliter eſt εὐρεῖα, lata, latè patens, quod perpetuum terræ epitheton, ſicut & εὐρυόδεια; quod itidem ineptè reddunt *terra latas vias habens.*

v. 142. Οἱ δὲ τό τι μὲν ἄλλα] Crates delevit hunc verſum, & pro illo ſuppoſuit iſtum:

Οἱ δ' ἐξ ἀθανάτων θεοὶ τεύχειν αἰδήσαντες.

cauſa hæc eſt. quia Cyclopes fuerint mortales, non dii; nec diis ſimiles. Inde poſtea ab Apolline interempti, teſte Leucippo in Catalogo. Sed hæc vis eſt. Quaſi non plures commemorentur in hoc libro, qui ex diis ſati mortales tamen nati fuerint. Cyclopes autem diis ſimiles erant robore & ſtaturæ magnitudine, non immortalitate.

v. 146. Ἰσχύν τ' ἠδὲ βίην, καὶ μηχαναὶ ἦσαν ἔπειτα] Μηχαναὶ ſunt doli, fraudes, non *molimina*, ut Interpretes. Hinc μηχανοδόκος Euripidi eſt dolorum conſutor. Plaut. *Machinari machinam*, dolum comminiſci.

niſci. Apud quem frequenter machina eſt fraus, fallacia.

v. 150. Ἀπ' ὤμων ἀΐσσοντο] Variè vertitur. optimè, ſi quid video, *ab humeris prorumpebant*. Non Græci ſolùm Heſiodi Interpretes, ſed & noſtræ ætatis viri docti neſcio quas frivolas cōmini-ſcuntur rationes, cur his terræ filiis tribuantur centum manus. Mihi exploratum eſt hoc commento nihil aliud ſignificaſſe Veteres quàm hominum illorum violentiam, ferocitatem, & injuſtitiam. Erant χειροδίκαι, nihil divini humanique penſi habebant, omnia vi & manu agebant; omne eorum jus & opes in armis ſitæ erant. Χεῖρες, ut Latinis *manus* eſt vis, ut ſuprà notatum. Tales fuiſſe illos gigantes, qui ante diluvium γιγαντικὸν commemorantur à Moſe, non tam corporis ſtupenda mole, quàm ferocitate, ſuperbia, violentia, injuſtitia inſignes, Gennadius, Theodoretus, Johannes Damaſcenus, pluresque alii docent. Tot manibus, ut ſolent ſemper fabularum læta eſſe incrementa, poſtea etiam tot affinxerunt capita. Vide Heraclitum περὶ ἀπίστων cap. 11.

v. 155. Τρομέῳ δ' ἔχθοντο πατρί] Non aſſecuti ſunt ſenſum Poëtæ; qui reddiderunt: *ſuo verò infenſi erant parenti*; cùm velit: *à ſuo infeſtabantur parente*. quia fata cecinerant filios eum regno exuturos, hinc infeſtus erat liberis. Hi verò non antè ſuccenſuerunt parenti, quàm à Tellure matre certiores eſſent facti facinoris, quod in eos cœtus moliebatur. Ἄχθομαι eſt μισοῦμαι. Homer. Odyſſ. ε.

Ἠχθετο πᾶσι θεοῖσι,

Infeſtabatur ab omnibus Diis, inviſus erat omnibus Diis. Quod rectè veteres Grammatici præcipiunt eſſe ab ἄχθομαι, non ἔχθομαι.

v. 160. Στονομάων] Seleucus ſcribit: ἀχνυμάων. Sed hoc ipſum eſt στονομάων, ut in illo Poëtæ: στονομάων νεκύεσσι, *dolens ſuper mortuos*. In triſtitia enim cor contrahitur & angitur. Inde Cicero triſtitiam definit opinionem recentis mali præſentis, in quo demitti contrahique animo rectum eſſe videatur.

v. 176. Ἀμφὶ δὲ Γαίῃ Ἱμείρων φιλότητι ὑπέρκεο] Vertunt: *Undique verò Telluri cupiens amorem immittebat*. Obſcurè, & parum Latinè. Ἱμείρων φιλότητος, eſt flagrans cupiditate conſuescendi, concubitûs. Φιλότης enim ſæpiùs, ut millies apud noſtrum & Homerum.

CAPUT II.

Heſiodus ſæpiùs emendatus, ut & Hyginus & Apollodorus. Μεταχρόνιος. Νύξ. Ζόφος. Ἀεμμοι cur Syri antiquis Græcis Scriptoribus ſint dicti. χαλκεόφωνος. λύγξ εἰδέα.

v. 188. Μήλα δ' ὡς τὸ πρῶτον ἀποτμήξας, ἀδάμαντον
Κάββαλ' ἐπ' Ἠπείρῳ] Aſſentior Commelino, aliiſque ſcribentibus: ἀδάμαντι. Falx enim non abjiciebatur, & in ponto ferebatur, ut vulgata lectio & verſio præ ſe fert, ſed natura Cœli. Interpunge:

Μήλα δ', ὡς τὸ πρῶτον ἀποτμήξας ἀδάμαντι,
Κάββαλ' ἐπ' Ἠπείρῳ,

hoc ſenſu:

Teſteſque, poſtquam ut prius (ſcilicet dictum) reſecuit ferro,
Projecit in Epirum.

v. 227.

v. 227. Λάϑην τε, Λειμών τε] Scribe: Λειμῶν ex Diacono & veterum ſcholiorum Auctore, quos non inſpexit Commelinus, cùm pro Λάϑην olim λιμὼν ſcriptum fuiſſe tradat. Λάϑην omnes agnoſcunt, non verò λειμών.

v. 245. Κυμοδόη, Σαυαίτη δὲ, Θελξίη τ' ἐρόεσσα] Pro Κυμοδόη corruptè apud Hyginum legitur *Cymatbœa*. Θοὴ verò non eſt epitheton, ſed nomen Nereidis, uti ex antiquis ſcholiis apparet: Θοὴ ἡ ταχυτάτη, Hygin. *Neſæa, Spio, Thoe*. Apud auctorem tamen bibliothecæ, qui Apollodorus eſſe dicitur, hæc Nympha omiſſa eſt, ut aliæ plures: ſicut contrà leguntur ibi alia Nympharum nomina, quæ nec hîc nec apud Hyginum extant. Noſtræ lectioni non obſtat, quòd copula deſideretur. Deſideratur & v. 250.

—— Καὶ Πρωτομέδεια,
Δωρὶς, ἠΠανόπη, ἠ ὠκυδόη Γαλατεία.

Inferiùs v. 340.

Φαέθη τε, Ῥοδόη τ', Ἀχελήϊον ἀργυρέδινον.

Iſtam lectionem poſtulat quoque numerus Nympharum. Si enim hanc expungas, erunt tantùm novem & quadraginta.

v. 245. Μελίτη] Apollodorus ſuppoſititius: Μελίη. Nihil muta. Homero quoque Μελίτη dicitur, & Virgilio Æn. 5. 825. Pro Εὐλιμένη vitiosè Hyginus Clymene. Jam antè enim hujus Nereidis memineratus. Bis enim illud nomen occurrit in indice illo Nereidum Hygini.

v. 247. Εὐνείκη] Meliùs apud Apollod. Εὐνίκη. Corruptè apud Hygin. *Euridice*, quæ nullum inter has marinas Nymphas locum habet.

v. 248. Πρωτὼ] Atqui hæc ſuperiùs v. 243. fuit commemorata. Certum igitur aut hîc aut ibi hoc nomen eſſe corruptum. Forſan legendum Κραντὼ, quod Nereidis nomen apud auctorem Bibliothecæ.

v. 249. Πρωτομέδεια] Apollodorus, Πρωτομήδεια.

v. 255. Ἠιόνη] Sic & legendum apud Apollodorum, ubi malè Ἰόνη. Pro Γλαυκονόμη idem auctor Γλαυκοδόη.

v. 256. Ποντοπόρεια] Reſtitue hoc nomen Hygino, ubi malè legitur *Panopea*. Panopes paullò antè meminit, quamvis corruptè vulgò legatur in editis *Pænope*.

v. 258. Πυλινόμη] Apollodorus Πυλονόη. Pro Αὐτονόη mendosè Hygin. *Alamiſſa*.

v. 261. Εὐπόμπη] Apollod. Εὐμόλπη, & pro Πομπὴ malè Πόνη. Et v. ſeq. pro Νημερτὴς vitiosè apud eumdem ſcribitur: Νεόμηνις. Hygin. *Nimertis*.

v. 269. Μετηχέϊαι γὰρ ἴασιν] Hoc eſt, *ſublimes feruntur, volant*. Interpretes: *in cœlo enim degentes volitant*. Ergo Harpyiæ in cœlo habitant? Μετηχέϊος eſt μετεώρος. Apollonius Argonaut. II. 589.

Τῇ δ' ἄρα μετηχρὸν πόρεν,

In alto autem ſublimis ferebatur. Et Lib. IV, 952. de pila: ἣν ἐς ἄκρον πίπτον ὕψι μετηχρὸν. *Eſt in aërem projicit altè ſublimem*. Scholia ad priorem locum. Τὸ μετηχρὸν σημαίνει τὸ μετέωρον.

v. 270. Γραῖαι τίνες καλλιπάρῃοι] Quomodo Græcæ ſunt καλλιπάρῃοι cùm ſint canæ natæ, unde & γραῖαι dicuntur. Γραῖα enim eſt vetula. Scribendum omninò καλλιπάρῃος, ut ſit Cetus epitheton, quod & ſuperiùs verſu 238. ei tribuitur. Ubi tamen malè ſcribitur Κητοῖ, quamvis & apud Hyginum Cetho ſit. Hunc locum ſic emendandum eſſe vidit olim Selencus apud ſcholiorum conſarcinatorem, cujus auctoritas hîc non fuit reſpuenda. Verba ſcholiorum adſcribam ut corrigi debent, in editis enim ſunt corrupta. Φόρκυος ἡ ἱστορικὴ τῆς ὑδάτων. Κητὼ δὲ βάθος. Γραῖαν δὲ τὸν ἀφρόν. ἄμεινον δὲ γράφειν καλλιπάρῃος, ἵν' ᾖ ὅτι Κητὸς τὸ ὑπόθετον.

v. 271. Πρὸς νυκτὸς] Hoc eſt, πρὸς δύσιν, ad occaſum, quia ibi ſolem Oceano mergi, & noctem oriri credebant. Apud Homerum tamen ζόφος eſt ſeptentrio, ſecundùm Ariſtarchi & Strabonis ſententiam, quem vide lib. X, & Merici

Caſau-

Caſauboni V. Cl. diatriben de Hackiana Homeri editione. Verſu præcedente mirum cur Interpretes omiſerint πίων, qua ratione multos in fraudem deduxerunt, qui hac verſione perſuaſi crediderunt Heſiodum Gorgonum ſedem locaſſe in Africa. Verùm ego nullus dubito quin ſignificaverit Gorgades Inſulas, quæ ſitæ ſunt contra Εσπέρια κέρατα olim, nunc Caput Viride dictum. Eæ enim à Gorgonibus nomen hoc acceperunt, quòd illas coluiſſe ferantur hæ puellæ. Iis etiam vicinæ ſunt Heſperides. De quibus vide antè v. 215.

v. 283. Ὃ δ' ἄρ' χρύσειον] Noli credere Latinis Interpretibus, qui hîc denuò ſenſum auctoris non perſpexerunt, cùm vertunt: *ceterum hic enſem aureum tenebat manibus caris*, quaſi ad Pegaſum pertineret. Atqui de Chryſaore loquitur, cujus nominis reddit rationem, ſicut in præcedente verſu Pegaſi. Inde opponitur πὸ μὲν, ὁ Π. Pegaſus dictus quòd ad πηγὰς Oceani natus ſit, χρυσάωρ, quòd manibus teneret, cùm ederetur, χρύσειον ἄορ.

v. 304. Εἰν Λείμωνι] *Apud Syros.* Græci magiſtri temerè hîc affirmant Λειμῶνα montes eſſe Ciliciæ & Lydiæ. Arimi enim Homero & antiquiſſimis Poëtis Syri dicuntur. Strabo fine lib. XVI. Λέγουσι δὲ τὸν Λείμωνα ὁ μυθικὸς, ὃν φασιν ὁ Ποσειδώνιος ὑπολαμβάνειν δεῖν μὴ τόπον τινὰ τῆς Συρίας, καὶ τῆς Κιλικίας, ἢ ἄλλου τινὸς γῆς, ἀλλὰ τὴν τῆς Συρίας αὐτήν. *Nominat etiam Arimos Homerus, quos Poſidonius docet accipiendos non locum aliquem Syriæ, vel Ciliciæ, vel alius terræ: ſed Syriam ipſam.* Ferebatur autem Typhoeus occiſus eſſe in Syria ad Orontem fluvium, qui propterea Typhon dictus eſt. Idem Scriptor eodem loco: Οἱ γὰρ τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ γεγράφασιν αὐτὸν Ὀρόντην μετάλλαξε, καλέσαντες ἀφ' ἑαυτῶν Τυφῶν. Μυθεύουσι δ' ἐντεῦθά που τὸν ὑπὸ τοῦ κεραύνου τῶν Τυφῶνα, τὴν τῶν Λείμωνας. *Orontes cum prius Typhon diceretur mutato nomine ab illo qui in eo pontem fecit, Orontes eſt appellatus. Huic loco Typhonis fulmine icti fabulam affingunt & Arimos.* Alii tamen & plerique Latini Poëtæ Inſulam Campaniæ littoribus adverſam *Inarimen*, quæ & Ænaria dicitur, Typhonis antro aſſignant decepti ſimilitudine vocis. Ut verò rectè docuit Strabo Λείμωνα eſſe Syros, ſic docere non potuit, cur olim Syri dicti ſint Λείμωνες, & quæ ſit hujus appellationis cauſa. Perabſurda enim ſunt quæ de illa prodidit. Hoc verò nuper admodum didicimus à Viro Maximo, Samuële Bocharto, qui in Geographia ſacra oſtendit hoc nomen antiquiſſimos Græcos accepiſſe ab Hebræis, quibus Syria dicitur Aram à conditore ſuo Aramo Semi filio. Inde Bethuel & Laban Aramæi Geneſ. XXV. & Syriæ regionibus Aram præponitur. *Aram Naharajim*, Syria duorum fluviorum apud Sacros Scriptores eſt Meſopotamia. *Aram Damaſeck*, Syria Damaſcena. Vide ipſum Lib. II, cap. 5, & 6.

v. 310. Χαλκεόφωνος] Hoc eſt *magna voce.* Interpretes: *ænea voce.* Heſych. χαλκεόφωνος, ἰσχυρόφωνος. Stentori Homerus tribuit. Superiùs in Ἀριδὴ v. 243. χάλκεον ἐξὸ βόων. *Vehementer acutè clamabant.* Homerus:

Οἱ δ' ὡς τὴν ἄϊον ὄπα χάλκεον Αἰακίδαο.

Hi verò ut audierunt vocem magnam Achillis. Vide quæ de hoc loco notavit Porphyrius Quæſtione VI. ad Hom. Virgilio eadem tralatione: *vox ferrea*, Lucretio, *vox ærea.*

v. 312. Λίγ' ἀϊδήσας] Poëticum dicendi genus pro λιγὺν, ὀλέθριον, pernicioſam. Superiùs in Ἔργοις, οὐδὲ μάλ' ἀϊδὴς, prudens. Nec abhorret longè ab hoc illud quod notavimus in Ἀριδὴ, λευκὴ δ' ἴστησι, pro λευκὴ.

C A-

CAPUT III.

Vetus lectio repoſita in Heſiodo. Φίκ' ὀλοήν. Φίκιον. Picati. Βοῶπις. Heſychius emendatus, & Dracontius. Βύπαις. Catulaſter. Heſiodo medela. Ἀργέϊος ζίφυρος. Heſiodus emendatur, & alio loco exponitur. Γλαυκή.

v. 326. Φίκ' ὀλοήν] Repoſui veterem lectionem ex antiquorum ſcholiorum auctore. qui legit Φίκ' ὀλοήν, & explicat σφίγγα ὀλοήν. addit porrò Bœotos dixiſſe Φίκα, unde φίκιον locus ubi Sphinx ætatem egerit. Huic Euripidis Scholiaſtes adſtipulatur in Phœniſſis, qui tradit φίκιον ὄρος à Sphinge dictum eſſe, ipſamque à Bœotis vocatam φίκα. Hinc & Latinis picati dicti, quorum pedes formam Sphingum habebant. Feſtus: *Picati appellantur quidam, quorum pedes formati ſunt in ſpeciem Sphingum, quod eas Dorii phicas vocant.* Sic φίκειον τέρας phiceum monſtrum dicitur Sphinx apud Lycophronem Caſſandra, v. 1463. Φίκιον verò eſt mons Bœotiæ, cujus meminit in Λαισῷ, v. 31.

— τάχα δ' ἵξει πυφαίνιον, πάθεν αὖθις,
Φίκιον ἀκρότατον κορυσσήσατο μητίετα Ζεύς.

Celeriter pervenit in Typhaonium, unde rurſus ad Phicium ſummum acceſſit ſapiens Jupiter. Stephanus de Urbibus: Φίκειον ὄρος Βοιωτίας ἢ ἀφὸ διφθόγγου, καὶ ἀφὸ βραχέως τοῦ ι. vide & Plutarchum in libello, quòd bruta ratione utantur. Æoles poſtea præpoſuerunt σ, ſicut pro φάζω, σφάζω, pro μέρδω, σμέρδω, pro μῦς, σμῦς, ſic & pro φίκιον, σφίκιον. Sic enim ille mons appellatur apud Palæphatum in MSS. in editionibus perperam σφίγγιον ſcribitur.

v. 330. Ἐλεφαίρετο] Benè Grammatici, ἔβλαπτον. Heſych. ἐλεφαιρόμενος, βλάβας.

v. 336. Ἐκ κυνῶν καὶ φίκεως] Rectiùs alii φίκεως, ut Homerus Odyſſ. α. 72. & alibi. Vide Euſtath. ad Il. β, v. 862. ſed hoc & alii obſervarunt.

v. 352. Παισὶν] In nonnullis codicibus extitit ποσσὶν, ut veteres teſtantur.

v. 355. Πλουτεῖ βοῶπις] Turpiſſimè Interpretes: *Pluto bovinis oculis.* Vel pueri norunt βοῶπις eſſe magnos oculos habens. Omnia enim magna Græci βόϊα vocant, ut & priſci Latini. Hinc elephantem dixerunt *bovem Lucam.* Sic Græci βύπεινα apud Heſych. βύλιμος apud Eraſiſtratum eſt μέγας λιμὸς, *magna fames*, βυγάϊος, μεγάλαυχος jactator: βύπαις, quod legitur apud Alciphronem ep. 62. eſt μέγας παῖς puer adultior. Heſych. βύπαις, νέος μέγας, ἀφῆλιξ, μέγας παῖς ἢ ἰχθύς, ſcribe ἰχθύς. Gloſſæ veteres: *catulaſter* βύπαις. Aliæ ἀρτίπαις *catulaſter.* quæ vox Dracontio reſtituenda. In lib. II, v. 191. in editis legitur:

Non catulaſtra gerit puerilia, non puer audet
Attrectare tener Martia tela manu.

Legendum: *Non catulaſter agit puerilia.* Loquitur ibi de variis hominum pro diſtincta ætatis ratione ſtudiis. Catulaſtri autem ſunt pueri grandiores, qui incipiunt *catulire*, hoc eſt, ad venerem incitari. Inde & Catulli nomen. Oculi verò magni inter præcipua pulcritudinis τεκμήρια. Liban. Progymnaſ. Ὅμηρος ἐνδείξασθαι βουλόμενος ὡς εἴποιεν ὀφθαλμοὶ τῆς Ἥρας καλοί τε μεγάλοι τε, βοῶπιν αὐτὴν ἐκάλεσεν. *Homerus oſtendere volens quod oculi Junonis*

nis magni essent & pulcri, bovinos oculos eam habere dixit.

v. 375. Κείῳ δ' Εὐρυβίη τίκτεν] Sic & Interpretes: *Crio autem Eurybiæ peperit.* Igitur Crio est fœmina, Eurybia verò mas? Attamen superiùs Hesiodus ostendit Eurybiam esse filiam Ponti. Quid tricamur? legendum: Κείῳ δ' Εὐρυβίη τίκτεν. Vidit hoc etiam Commelinus, nisi quòd pro Κείῳ malè scribat Κρείῳ. Sed Κεῖος dicitur & Apollodoro, & Scholiis antiquis, & Euripidis Interpreti.

v. 379. Ἀργέστην Ζέφυρον] Ἀργέστης hîc non est Caurus, sed Zephyri ἐπίθετον. Inferiùs v. 870.

Νόσφι Νότου, Βορέαο τε, καὶ ἀργέστεω Ζεφύροιο.
Præter Notum & Boream: & celerem Zephyrum.

Homerus Illiad. λ, v. 307.

Ἀργέστεο Νότοιο βαθείῃ λαίλαπι τύπτων.
Celeris Noti vehemente procella verberans.

Scholia antiqua ad hunc locum Hesiodi: Ἀργέστην τὸν ὀξὺν καὶ ταχύν, καὶ κυδαλίμην εἶπε. Hesych. Ἀργέστεο Νότοιο. τοῦ λευκοῦ λευκότερος. πνεῖ δὲ κελαδεῖ. Ὅμηρος γὰρ τίκτουσαι οἷδεν ἀνέμους. ἔστιν οὖν ταχέος. Sed quam Hesychius damnat expositionem, eam probat Strabo lib. I. quem vide.

v. 417. Ἕρδων ἱερὰ κατὰ νόμον] Est sacra faciens secundùm patrios mores & consuetudinem, ut in Carminibus aureis, quæ Pythagoræ adscribuntur:

Ἀθανάτους μὲν πρῶτα θεοὺς νόμῳ ὡς διάκειται, Τίμα.
Immortales quidem Deos primo secundum patriæ consuetudinem, Venerare.

κατὰ πάτριον dixit Prophyrius loco suprà laudato.

v. 430. Ἐν τ' ἀγορῇ καθῖσι μετὰ πρέσβῃσι, ἧ κ' ἐθέλῃσι] Sic legunt editiones recentiores: & vertunt: *Inque concione inter homines eminet, qua scilicet voluerit.* Heinsii editio major: ὧν κ' ἐθέλῃσι, Interp. *quorum scilicet vult.* Sed utraque lectio non est unius assis. Quem enim commodum sensum inde conficeres? Reponenda est veterum librorum & editionum lectio, quam temerè commutavit Commelinus, ut ex notis ejus editioni præfixis videre est: *Hic pro ἐνθ', inquit, reposuimus ἐν τ', & pro ὧν κ' ὧν κ'.* Sed ὧν κ' non erat de sua sede deturbandum. Subauditur enim μεταφέρειν. Sensus est, in concione inter homines excellit quemcumque voluerit excellere Hecate. Ejusdem sententiæ versus est in initio Ἔργων, quod me docuit Vir summi ingenii & eruditionis Johannes Fridericus Gronovius, cui quantùm debeant hæ reconditæ literæ nemo ignorat, nisi barbarus, & omnis humanitatis expers:

Ὅν τε διὰ βροτοὶ ἄνδρες ἰφθιμοί τε φαυοί τε.
Ῥηϊοί τε ἀέξητοί τε Διὸς μεγάλοιο ἕκητι.
Per quem mortales homines pariter sunt *obscuri clarique. Nobiles ignobilesque sunt Jovis magni voluntate.* Sic hic locus ex sententia doctoris nostri est interpungendus. Διὸς μεγάλοιο ἕκητι, idem est quod hîc dixit ὧν κ' ἐθέλῃσι. Jupiter nobiles & ignobiles, claros & obscuros facit, quos vult. Omnia nunc sunt liquida, discussæ omnes tenebræ, quæ viros doctos exercuerunt, qui prava distinctione inducti sibi persuaserunt, Διὸς μεγάλοιο ἕκητι abundare, & ominis causâ tantùm esse appositum, quia nihil sit quòd referatur. Sed nunc quòd referatur nemo non videt.

v. 440. Οἱ γλαυκὴν διανίμφιον ἐρχάζονται] Γλαυκὴ simpliciter est mare, Latinis *cærula.* Virgil. *cærula verrunt.* Interpretes: *glaucum mare.*

CA-

CAPUT IV.

Heſiodus emendatur & ejus antiquus Scholiaſtes. Αἰγαῖον ὄρος. Ἱερὰ πίτυρα. Ἱερὰ πύτνα. Κύδρα. Stephanus emendatus. Γύαλα παρηορίδος. Mos Veterum in Deorum ſtatuis, templis, aris ornandis lana. Cur Homerum Plato è Republica ſua ablegans voluerit ornari lana. Locus Heſiodi ex conjectura emendatus. Παρελθεῖν. Chaos. Heſiodus interpunctione emendatus. Επαανή. Lucianus correctus. Ωγύγιος. Εργματα ἔχειν. Heſiodus emendatus & antiqua Scholia. Μαλθακαῖραι. Horæ pulcritudinis præſides. Ωρεῖον. Ωρεῖος. Χρυσάμπυκες. Αμπυξ. Ανάθημα. Mitræ ſunt faſciæ, & barbararum mulierum cultus. Σπφάναι. Vetus lectio Heſiodi reſtituta. Εγκυδοιμος. Αφροδίτη νύχιος.

v. 485. Ἀργέῳ ἐν ὄρει] In Cappadocia mons Argæus eſt, cujus meminit Claudianus, Plinius, alii. In Creta autem fruſtrà quæras montem hoc nomine. Nullus enim in illa reperitur. Itaque in animum induxi meum jam dudum reddendam eſſe Poëtæ lectionem veram, quam ſervavit πολλῶν χολιῶν Scriptor. Is legit: Αἰγαίῳ ἐν ὄρει, aitque ſic Cretam dictam olim à capra Olenia Jovis nutrice quaſi Capræ montem. Αἰγαίῳ ἐν ὄρει] Σημείωσαι ὅτι ἡ ἱστορία αἰγίοχον ἐκάλεσεν τὸν Διὰ, ἐπεὶ αἶγα ἐθήλασεν. ἀφ' ἧς καὶ Κρήτη αἰγὸς ὄφις καλεῖται, καὶ Αἰγαῖον νῦν ἐνίων τὸ Ιδαῖον καλύμενον. Ο δὲ Ομηρος ἐκ τῆς ἰδίας ὅπλου τὸν αἰγίδος αἰγίοχον αὐτὸν ἐκάλεσεν. *Nota quod & iſte (nimirum Heſiodus) Ægiochum dixit Jovem, quia capræ ubera ſuxit. A qua etiam Creta appellatur Capræ mons. Et à nonnullis* Αἰγαῖον *dicitur mons Ida. Homerus ab ejus armatura ægide ipſum Ægiochum dixit.* Sic hic locus eſt reſtituendus, qui flagitiosè corruptus eſt in editionibus. Hanc lectionem confirmat quoque Theon ad Aratum, apud quem & ipſum olim ſic lectum fuit in his verſibus:

Δίκτῳ ἐν ἰνώδει, ὄρι᾽ ἐφέβη Αἰγαίοιο
Ἀνακτι ἐγκατίθεντο.

Sic enim ſcriptum fuiſſe, non ut nunc φέβη ἰδαίοιο, his verbis teſtatur: Τινὲς γράφουσι, φέβη Αἰγαίοιο, περὶ Ησιόδου λαβόντες φάσκοντες τὸν Δία ἐν Αἰγαίῳ ὄρει πεπυκνωμένῳ ἐν Κρήτῃ τραφῆναι. Hinc & H. Grotius conjicit apud Aratum legendum eſſe Λύκτῳ, ut hîc apud Heſiodum. Sanè apud hunc ſcribi debere Αἰγαῖον luce clarius eſt. Montem Ægæum in Creta quia ignorabant, ideò apud Aratum, ut ſequentibus prodit Theon, expunctum eſt & Αἰγαίοιο & mutatum in Ιδαίοιο. Sanè ſic olim ſcriptum fuiſſe licet ex Scholiaſte antiquo Arati diſcere ad v. 32. Ο μὲν τὸν κυείσαντα Δίκτῳ ἐν ἰνώδει ὄρι᾽ ἐφέβη Ιδαίοιο. *Qui eum ludentem in Dicta bene olente, prope montem Idæum.* Τινὲς γράφουσι, φέβη Αἰγαίοιο, περὶ Ησιόδου λαβόντες φάσκοντες, τὸν Δία ἐν Αἰγαίῳ ὄρει πεπυκνωμένῳ ἐν Κρήτῃ τραφῆναι. *Quidam hîc ſcribunt* φέβη Αἰγαίοιο *ex Heſiodo id ſumentes qui dicit, Jovem in Ægæo monte in Creta nutritum.* Sed addit idem, *Si in Creta nullus eſt mons Ægæus, præſtat conquieſcere in lectione vulgata apud Aratum,*

& aliter illum locum interpungere. Alius eſt Ægæus campus, Αἰγαῖον πεδίον, ſed ille campus fuit in Phocidè, de quo vide Stephanum de Urbibus in αἰγαῖον πέλαγος, & quæ illic notarunt viri docti. Mons Ægæus eſt is ipſe, mea quidem ſententia, qui à Ptolemæo vocatur ἱερὰ πέτρα. Inde ſancta rupes dicta, quia in illius antro credebatur cuſtoditus & enutritus fuiſſe Jupiter. Erat collis Idæ, qui poſteà ab urbe in illa poſita appellabatur Pytna, & urbs ἱερὰ Πύτνα, quod cognomen ei adhæſit à colle. Strabo Lib. X. Τῆς δ' Ἰδης λόφος Πύτνα, ἀφ' ἧς ἱερὰ Πύτνα ἡ πόλις. *Pytna Idæ collis, unde urbs Hiera Pytna.* Malè in Dione Lib. XXXVI. Ἱεραπύδνα ſcribitur. Quod & nuper animadvertit Vir magnus Ezechiel Spanhemius, in eruditiſſimo commentario de præſtantia & uſu Numiſmatum antiquorum. Hinc vides cur nonnulli Jovis incunabula ponant in monte Ida. Stephanus de Urbibus non collem, ſed campum dicit. Ἔστι καὶ Αἰγαῖον πεδίον συνάπτον τῇ Κίρρᾳ ὡς Ἡσίοδος. λέγεται παρὰ αἶγα πότε φερόμενον (ſic emendarunt viri docti) ἀπὸ τοῦ ὄρους τοῦ Πύθιον ὄρος, ἀφ' ἧς καὶ τὸ πεδίον Αἰγαῖον. *Eſt & Ægæus campus annexus Cirrhæ, ut apud Heſiodum. Dicitur vero à fluvio* Αἴξ, *qui olim deſcendit à monte ad Pythium, à quo & campus Ægæus.* Nullum eſt dubium, quin hunc locum reſpexerit ἐπιτόχαρος. Campus Ægæus latè patuit, ut & Pythium & Gortyna in illo fuerint ſita. Hinc Strabo Gortynam in campo ſedere ait. Hîc verò eſt ille campus Ægæus. Imò totam Inſulam olim αἰγαῖον fuiſſe appellatam ex Scholiaſte modò accepimus. Sed quænam illa Cirrha cui fuit adſitus Ægæus campus? Sanè Cirrha in Creta nulla eſt. Legendum Κύβρα quæ eadem eſt quæ Pytna. Stephanus: Ἱερὰ Πύτνα, πόλις Κρήτης ἡ πρότερον Κύβρα, εἶτα Πύτνα, εἶτα Κάμειρος, εἶθ' ὕστερον ἱερὰ Πύτνα. *Hiera Pytna urbs Cretæ, quæ prius Cybra, poſtea Pytna, deinde Camiros, deinceps Hiera Pytna.* Non eſt quòd nobis ſcrupulum injiciant Lyctii, ad quos à Rhea delatum eſſe Jovem paullò antè Heſiodus cecinerat: cùm ii ſatis longè à Pytna, ſeu monte Ægæo abſint. Verùm non urbs intelligitur Lyctus, ſed populus Lyctius, ſub quorum ditione tum fuit & mons & campus Ægæus. Lyctios enim magnis opibus aliquando floruiſſe Strabo dicto loco oſtendit. Malè Hiera petra in mappis Ptolemæi littoribus maris Carpathii appoſita eſt, non longè diſtans à Dicta, cùm ſit collis Idæ.

v. 499. Γυάλοις ὑπὸ Παρνησσοῦ. Interpretes: *in jugis Parnaſſi.* Sed γύαλα potiùs ſunt valles κοιλώματα, quàm juga. Apud Euripid. γύαλα καρποφόρα, *valles frugiferæ.* Hoc loco intelligit anfractum illum rupis Parnaſſi & planitiem in qua urbs & templum Delphicum. De qua Strabo Lib. XI. & Juſtin. Lib. XXIV. In templi enim ἀναθήμασι longè pòſt fuiſſe iſtum βαίτυλον teſtatur Pauſanias in Phocicis: Ἐπανελθόντι δ' ἀπὸ τῆς μνήματος, λίθος ἐστὶν ὁ μέγας, τοῦτο καὶ ἔλαιον ἐσυμέραι καταχέουσι, καὶ ἐπ' ἐορτὴν ἑκάστην ἔρια ἐκτιθέασιν ἀεγά. Ἐστὶ δὲ καὶ δόξα ἐς αὐτὸν δεδιῶσι Κρόνῳ ἐκ λίθου δοῦναι τῷ παιδὶ καὶ ὡς αὖθις ἤμουσεν αὐτὸν ὁ Κρόνος. *Ab eo monimento cum rurſus adſcendere inceperis, lapidem videas modice magnum. Hunc quotidie oleo perfundunt, ſingulisque feſtis lanam in eo ponunt rudem. Fama autem tenet eſſe illum ipſum lapidem, qui datus fuerit Saturno pro puero, quemque poſtea rurſus evomuerit.* Lana ornabatur hic lapis diebus feſtis, quoniam omnia quæ maximè ſacra erant, & divino vellent honore affici, ungebantur, & lana, laneiſque tæniis ac coronis ornabantur. Arborem ſacram Arnob. lib. V. lanarum velleribus colligatam ac circumvolutam dixit. Et Plutarchus in Theſeo ramum ex olea ſacra decerptum ἐρίῳ λευκῷ περισεσημμένον, lana alba recinctum fuiſſe ait. Sic ſolebant lares lana cingi, & fores ac aræ templorum, cùm rem ſacram die ſolemni

mni eſſent facturi, vittis laneis ornari. Propert. IV, 6.

Coſtum molle date, & blandi mihi thuris honores.
Terque focum circa laneus orbis eat.

Hinc intelligimus cur Plato, ubi Homerum è ſua republica in aliam civitatem dimittendum eſſe cenſet, eum jubeat unctum & lanâ coronatum educi. Ἀποπέμπωμέν τε ἄν, inquit, εἰς ἄλλην πόλιν, μύρου χέαντες ἐπὶ κεφαλῆς καταχέοντες καὶ ἐρίῳ στέψαντες. *Dimittamus eum in aliam urbem unguento caput ejus perfundentes, & lanâ coronantes.* Amandari quidem volebat Homerum è ſua civitate, ne qua opinio ſequior de Deo civibus ſuis, qui fabularum myſteria non intelligebant, per imprudentiam ex ejus cantibus affricaretur; ſed volebat eum dimitti non tamquam hominem ſceleſtum, & infamem, ſed tamquam hominem divinum, dignumque qui ad inſtar Dei ungeretur, & lanâ coronaretur, hoc eſt divinis afficeretur honoribus. Diis enim & rebus ſacerrimis hic honos habebatur. Homerum enim Plato unus omnium maximi faciebat, & ob artis divinitatem mirificè celebrabat, ejuſque ſententiis utebatur frequenter ad docendum, verbis verò & loquendi generibus ad dictionem expoliendam. Hæc eſt vera ratio cur ungi & ἐρίῳ voluerit coronari Homerum Philoſophus: non quòd tamquam exul & civiliter mortuus fuerit ejectus, quia mortui ungebantur: nec propter Poëtarum mollitiem, quam lanea corona ſignificaverit, ut hercle Muſarum & Platonis ingratiis docuit Andreas Schottus Nodorum Ciceronianorum lib. III. cap. 12.

v. 532 Ταῦτ' ἄρα ἀζόμενοι] Ellipſis, quam hîc fingunt Interpretes, malè convenit cum genio auctoris & ipſius linguæ Græcæ. Quis enim dicat ταῦτα ἄζεσθαι, pro propter hæc venerari, ut illi volunt? Locus eſt contaminatus, qui ſic puto emaculabitur, ſi legas: Ταῦτ' ἄρα φραζόμενοι, *hæc quidem moliens.* φ aut vetuſtate temporis, aut alio vitio exoletum, aut negligentia deſcriptorum intercidit, inde ρα à præcedente ſyllaba ἄρα eſt abſorptum, quod frequentiſſimè in veterum libris contigiſſe nemo neſcit paullò modò humanior.

v. 574. Ἀργυφέῃ ἰάῃπ] Sic lege. vid. Etymol. Magnum. Malè vulg ἀργυφέῃ.

v. 612. Παρελθεῖν] Eſt effugere, vitare Dei conſilia, decreta. Nam *quæ fato manent, quamvis ſignificata non vitantur*, ut Tacitus ait. Homer. Iliad. α, v. 134.

Μήδ' ὕπας ἀλαοσ φρὶ ἰὼν, θεοείκελ' Ἀχιλλεῦ,
Κλέπτε νόῳ, ἐπεὶ οὐδὲ φίλα φρονέουσα, ἃ δή μοι πείσῃς.

Ne ſic, quamvis fortis ſis, divine Achilles, dolosè agas, quoniam non effugies, neque mihi perſuadebis. ἃ οὐδὲ φίλα φρονέουσα, ſcilicet quæ decrevi facere.

v. 700. Καῦμα δ' ἀπείρονα κάτσχε χάος] *Incendium ingens corripuit inferorum ſedes.* Sicut paullò antè de clamore:

—— Ἐνοσσε δ' ἴαχη βαρεῖα
Τάρταρον ἠερόεντα, ποδῶν ἀπὸ τ' ἰαχὴ.

Concuſſio verò gravis venit ad Tartarum caliginoſum, & pedum magnus fragor. Chaos ſæpè eſt inferorum domicilium: Plutarchus ſanè χάος, ᾅδην, ὄρφνην, ἔρεβος exponit. Orpheus apud Ovidium X. Metamorph. ad Plutonem & Proſerpinam:

Per ego hæc plena timoris,
Per chaos hoc ingens, vaſtique ſilentia regni Oro.

Statius:

Qui numquam ſoſpite nato
Triſte chaos, mœſtique ſitus patiere ſepulcri.

poſſes etiam aërem interpretari. Ariſtophanes in Avibus:

Διὰ τ' πόλεως τ' ἀλλοτρίας, καὶ τ χάους
Τῶν μηλίων τ' κνίσαν ἀφορήσετε.

Per urbem alienam & chaos femorum nidorem non transferetis. Ubi Suidas & alii veteres Magiſtri χάος exponunt aërem.

rem. Hinc & vetus Interpres Luc. XVI, 26. illud μέγα χάσμα, quod inter epulonem divitem & Lazarum erat *chaos magnum* interpretatur, hoc est, vastum inane, vastum intervallum quale est aër, sive, ut Tertullianus vertit, immensa distantia sublimitatis & profunditatis. Apud nostrum Poëtam inferiùs v. 740. locum Erebi vastum & immensum in quo Titanes servabantur χάσμα μέγα dicit, quem postea v. 814. ait esse πρὸν χάος ζοφέεσσιν, ultra Chaos tenebricosum, hoc est, Erebum. Itaque magis probo priorem expositionem, & hoc nomine, quia de aëre paullò antè verba fecit:

Φλὸξ δ' ἵκετο δῖαν ἴκελον αἰθέρος.

Flamma verò ad aërem divinum pervenit magna. Sequentia tam obscurè & ineptè versa sunt, ut quid Poëta velit ex versione ne Oedipus quidem intelligat. Verba Græca sunt:

—— εἴσατο δ' ἄντα
Ὀφθαλμοῖσιν ἰδέσθαι, ἠδ' ἄκουσιν ὀπίσσω,
Αὔτως ὡς ὅτε γαῖα καὶ οὐρανὸς εὐρὺν ὕπερθεν
Πίλνατο.

Sic interpungenda mihi videntur. Mens Poëtæ est: *Simile autem videbatur atque si coram oculis quis adspiceret, atque auribus audiret, eodem modò ut cum terra & cœlum latum fupernè appropinquabat.* Aërem, inquit, terram, pontum, Tartara corripiebat ignis fulminum à Jove missorum, tantusque fragor ex illo oriebatur incendio, ac si cœlum ruere, sive terram cœlo misceri videret & audiret.

v. 709. Ὀπιδὸν δ' ἄπλητος] Antiquorum Scholiorum auctor notat in nonnullis exemplaribus legi κόπιδον, quod præ edita lectione placet. v. 718. Ἀργαλέοιτιν ἔδωκαν. Scholia antiqua legunt ἀργαλέῃσιν, quæ vide.

v. 735. Ἐνθάδε γῆς] Appositè ad hunc locum Seneca Hercule furente:

Sterilis profundi vastitas squallet soli,
Et fœda tellus torpet æterno situ,
Rerumque mœstus finis, & mundi ultima:
Immotus aër hæret: & pigro sedet
Nox atra mundo.

Vide Virgil. VI. Æneid. v. 577. Homer. Iliad. θ. v. 429.

v. 748. Λαὸν ἴσασι] Sic leg. cum vetere Interprete. Nec aliter legisse videntur qui Latinè verterunt Hesiodum, cùm interpretantur *propinquantes*, quod non significat vulgatum ἀμφὶς ἴσασι.

v. 768. Ἐπαινὴν Περσεφονείην] Est hoc proprium Proserpinæ epitheton. Homerus Iliad. ι.

Κικλήσκω Ἀΐδην τε ἐπαινὴν Περσεφόνειαν.

Invocans Plutonem & terribilem Proserpinam. Proclus superiùs, ad Ἐργα· Λίνον δέ τινες Θρηϊκίδα παρέλαβον, ὄνομα ἐπαινὴν Περσεφόνειαν. Restituenda hæc vox Luciani Necyomantiæ: Δαίμονας ἅμα πάντας ἐπικάλεσαι, ποινὰς, καὶ Ἐρινύας, καὶ νυχίαν Ἑκάτην, καὶ αἰπεινὴν Περσεφόνειαν. Interpres vertit: *Dæmonas simul omnes inclamat, Pœnas, Erinnyes, Hecaten nocturnam, excelsam Proserpinam.* Fœdissimè. lege: ἐπαινὴν Περσεφόνειαν. terribilem Proserpinam. Ποιναὶ verò sunt Furiæ.

v. 797. Ἀπολείψας] Benè antiqui Grammatici: σπονδὰς ποιήσας, libans. Libantes enim aliquid de pateris effundebant in mensas & aras. Sic & simplex λείβειν. Unde Latinorum libo, libum, libamen. Insaniunt qui hîc dicunt ab ἐπολείπειν esse ἀπολείψας.

v. 806. Ὠγύγιον] Referendum est ad ὕδωρ, non ad ὕδωρ, & exponendum magnum. ὠγύγιος enim est magnus. Hesych. ὠγυγίου, παλαιοῦ, ἀρχαίου, μεγάλου πάνυ. Stygem autem fuisse maximum Deorum jusjurandum alibi noster dixit, & res nota est.

v. 818. οὔ χεῖρες μὲ ἔασιν] Nec hîc mentem Poëtæ ceperunt, qui vertunt: *Cujus manus quidem sunt ob robur operibus aptæ.* Ἐργματα ἔχειν est ἐργάζεσθαι. Hîc est sensus: *Cujus manus quidem ob robur semper operantur.*

v. 851.

v. 851. Κρόνον ἀμφὶς ἐόντες] Circa Saturnum exiſtentes, qui unà cum illo in vincula ſunt conjecti. Interpretes diverſo planè & abſurdo ſenſu: *A Saturno ſeorſim exiſtentes.* Titanes Saturni fuerunt copiæ contra Jovem, à quo victi cum ſuo Imperatore deturbati ſunt ad inferos.

v. 872. Μελιαῖραι] Reddidi Heſiodo priſcorum exemplarium lectionem: Μαλιαῖραι, quam probant Heſychius & Scholia antiqua. Hæc: Μαλιαῖραι κατεικὰ τὰ μάτταια ποιαὶ, οἷον κομψίαι, ὡραΐαι. Sic lege, illum vide.

v. 875. Ἄλλοτε δ' ἄλλαι ἄνθη] Legendum ἄεισι, quod Æolicè dicitur pro ἀείσῃ. Et ſic lectum olim fuiſſe Etymologici ſcriptor oſtendit: Τὸ γ' τ πολυωπικῶν, ἄεισιν, Αἰολικώτερον. ἔρχῃ τὸ ἀείσῃ, ἤτοι ἴῃσιν. Ἄλλοτε δ' ἄλλαι ἄεισι. Malè legitur ἄλλη in Etymologico. Hanc emendationem ſequens ἀγοχιδηῶσι confirmat, & ἄεισι ferri non poſſe declarat.

v. 903. Αἵ τ' ἔργ' ἀθρόαισιν καταθνητοῖσι βροτοῖσι] Inſcitiæ Interpretum inſigne monumentum & hic locus eſt, dum vertunt: *Quæ opera matura faciunt mortalibus hominibus.* Loquitur de horis. Non quidem ignoro eas eſſe cœli janitrices & miniſtras ſolis. Valer. Flacc. lib. IV.

—— Sol auricomus cingentibus horis
Multifidum jubar & biſſeno ſydere textam
Loricam induitur.

ſed quis non videt aut alias planè eſſe has Heſiodi horas ab illis Homeri, aut alias partes eis dari à noſtro Poëta, cui ſunt pulcritudinis præſides. Quod & nomina illarum declarant. Quid enim magis res humanas pulcras reddit & florentes, quàm Eunomia, Dice, & Irene, hoc eſt, bonæ leges, Juſtitia & Pax. Hæ ſanè divæ non matura reddunt mortalium opera, ſed ornant, excolunt, nitorem & decus illis conciliant. Pind. Olympion. XIII. de beata & omnium rerum copia affluente Corintho: Ἐν τᾷ δ' Εὐνομία ναίει κασιγνητά τε, βάθρον πολίων ἀσφαλὲς Δίκα, καὶ ὁμόφρονος Εἰρήνα, ταμίαι ἀνδράσι πλούτου, χρύσειαι παῖδες εὐβούλου Θέμιδος. *In hac (Corintho) Eunomia habitat ſororeſque, fundamenta urbium firma, Juſtitia, & iiſdem moribus prædita pax, diſpenſatrices hominibus divitiarum, aureæ filiæ Themidis conſultricis bonæ.* Hinc omnibus rebus ornandis adhibentur Horæ. In ἔργοις in Pandora comenda, v. 74.

—— Ἀμφὶ δ' ἄρα χροῒ καλὸν στέφος ἄνθεσιν εἰαρινοῖσι,

Ipſam porrò Horæ pulcram comam habentes coronarunt floribus vernis. Theocritus de poculo pulcerrimo, & ſuavem exhalante odorem Idyll I, v. 148.

Ἠνὶ δέ τοι τὸ Νῖκας· δῦσαι φίλον ὡς καλὸν ὄσδει.
Ὡραῖον περιπλώσεαι τὸν ὦν χρήσιμον ὀδμαῖς.
En tibi poculum: contemplare, amice, quàm ſuaviter olet,
Horarum in fontibus ablutum dices.

Hinc ὥρα eſt pulcritudo. Ὡραῖος pulcer. Heſych. ὡραῖος εὔμορφος. εὔτοπος, εὐχάριτος, ὠπεόσπορος. Theocr. Idyll I, v. 109. Ὡραῖος Ἄδωνις. *Formoſus Adonis.* Ὡραίσω pulcrum reddo, decus & venuſtatem concilio. Eſt vocula μορίφης, ſicut ſuperiùs μασιχάειν, & plures aliæ. Pro ὡραίσαν frequentiùs legitur verbum paragogicum ὡραΐζειν. Heſych. ὡραΐζεται, καλλωπίζεται. ὡραϊσμῷ, κεκαλλωπισμῷ. Quia verò ὡραῖος eſt pulcer, & homines in adoleſcentia & juventute ſunt pulcerrimi, hinc ὡραῖος eſt ἀκμάζων, in ætatis flore conſtitutus. In ἔργ. v. 695.

Ὡραῖος δ' γαμέοις τὸν πρὸ οἶκον ἄγεσθαι.
In ætatis flore uxorem tuam in domum duc.

Sic enim bene exponit Scholiaſtes Theocriti ad Idyll. I, v. 109.

v. 916. Μοῦσαι χρυσάμπυκες] Interpretes: *Muſæ aureis mitris revinctæ.* Præſtat interpretari: *aureis reticulis ornatæ.* Ἄμπυξ eſt ἄλσημα, περιδέσμη, diadema,

dema, reticulum, fascia, quâ mulierum coma redimitur. Homerus Iliad. X, v. 468.

Τῆλε δ' ὑπὸ κρατὸς χέε δέσματα σιγαλόεντα,
Ἀμπυκα, κεκρύφαλον τ' ἠδὲ πλεκτὴν ἀναδέσμην.

Longè autem à capite fudit splendidas fascias, reticulum, vittamque & implexum redimiculum. Ubi brevia Scholia Didymi, ut credunt vulgò: Ἀμπυκα κόσμον περὶ τὴν κεφαλὴν, ἀνέχοντα τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς. Hinc rectè ab Hesychio exponitur ἀνάδημα. Anademata enim erant fasciæ crinales. Sed & mitræ erant fasciæ, quibus coma religabatur. Hinc Judith. X. μίτρας Castalio reddit fasciam. Verùm mitris utebantur barbaræ mulieres, & vetulæ, & meretrices: Ovid.

Simulavit anum mitraque capillos
Presserat.

Juven. Sat. III. v. 66. *Ite quibus grata est picta lupa barbara mitra.* Plerumque vitio vertitur. Itaque mitras tribui Musis οἱ χαείοντες non ferent. Barbaræ enim illæ mitræ à Græcarum matronarum & puellarum reticulis fuerunt diversæ. Hæc Homero στεφάναι. Iliad. Σ, v. 567.

Καί ῥ' αἱ μὲν καλὰς στεφάνας ἔχον.

Sed apud Pollucem lib. V. cap. 16. rectiùs legitur:

Τῶν δ' αἱ μὲν πλεκτὰς στεφάνας ἔχον.

Harum hæ quidem plexas coronas habebant. Ut superius πλεκτὴ ἀναδέσμη. Στεφάνας autem fuisse propria antiquarum Græcarum mulierum ornamenta capitis ex Æliani Ποικίλ. Ἱστ. Lib. I, c. 18. cognoscimus: Πῶς δὲ ὁ διέξιον ὑπὸ τρυφῆς αἱ πολλαὶ τῶν γυναικῶν; Επὶ μὲν γὰρ τῆς κεφαλῆς στεφάνην ἐπιτίθενται ὑψηλήν. *Quis vero neget pleraſque veteres mulieres luxu diffluxisse? Caput enim ornabant altâ fasciâ.* Sic verte. Erat enim στεφάνη limbus seu fascia altior caput, seu aliud quid ambiens. Hinc & loricæ & murorum pinnæ στεφάναι dicuntur.

v. 925. Αχειώδιμον] Miror unde in recentiores editiones irrepserit hæc inepta lectio & vocabulum nihili, cùm rectè legatur in prima editione majore Heinsiana, Stephaniana, ac plerisque aliis omnibus antiquioribus, ἐχειώδιμον, quod rectè exponunt antiqua Scholia ἢ δόρυξον ἐχείρωσαν. Tumultus, turbas excitantem. Quamvis in editionibus vitio librariorum omissum sit ἐχειώδιμος, & sola extet explicatio. Monuit etiam me de restituendo hoc eleganti vocabulo Thomas Reinesius, vir numquam satis laudatus, præfatus extare id quoque apud Cointum Lib. I. v. 178. ubi Eris dicitur Εχειώδιμος. Synonymum esse ἐχέμαχος, ἐχερσίμαχος. Εχερσίμαδον Διόνυσον dixisse Nonnum XIII. Dionys.

v. 927. Ἐν φιλότητι μιγεῖσα] Legendum est οὐ φιλότητι μιγεῖσα, ut nuper ostendit mihi elegantissimus juvenis Cuperus ex Scholiaste Apollonii, qui ad Argonaut. I. v. 859. ἐ φιλότητι est sine concubitu, ex se sola, sine consuetudine cum masculo. Nihil certius. Confirmat vetus Scholiastes Hesiodi: Πρῶτος δὲ ὁ Ηφαιστον ἐκ μόνης Ηρας ἔπτε. διὸ καὶ τοῦτο σήμαινον. Ο δὲ Ομηρος ἐκ Διὸς καὶ Ηρας. *Primus iste Vulcanum ex sola Junone canit: ideoque & hoc nota. Homerus vero ex Jove & Venere.* Et Apollodorus I. Bibliothec. Ηρα δὲ χωρὶς ὑπνου ἐγκύμονα Ηφαιστον. *Juno sine concubitu peperit Vulcanum.* Hinc & Apollonio dicitur Ηρης υἱὸς, Junonis filius non Jovis.

v. 934. Φίδον] Malo vertere *Terrorem*, quàm cum Interpretibus, *Timorem.* Sequitur enim Δεῖμος, Timor.

v. 971. Κρήτης ἐν πίονι δήμῳ] In accentu peccatur. Legendum Κρήτης ἐν πίονι δημῷ, ut superiùs v. 538. ἔγκατα πίονι δημῷ, *intestina cum pingui adipe.* Κρήτης πίων δημὸς, *Cretæ pinguis adeps*, est Cretæ fertilissimus ager.

v. 989. Φιλομμειδὴς Αφροδίτη] Sic legendum ex Hesiodi sententiâ. Vide superiùs v. 200. & quæ ibi notat Interpres.

v. 991. Νηοπόλον νύχον] Archilochus emendat μύχον, quasi agentem in Cypri recess-

receſſu, qui à nullis poſſit adiri. Alii eamdem vim tribuunt τῷ νύχιον, exponentes ἀφανῆ, καθαρὸν, occultam, quæ à nullo videatur: Sed propria vocis ſignificatio retinenda. Pleraque enim ſacra Veneris noctu celebrabantur. Inde *noctuvigila* dicitur Plauto. Idem Curcul. I. 3. v. 25, & 40.

Quid tu Veneri pervigilare te vovisti, Phædrome?
Nam hoc quidem haut multo post lucebit.

Pervigilia Veneris cui non nota? Vide carmen elegans incerti auctoris quod inſcribitur, Pervigilium Veneris.

JOHANNIS GEORGII GRÆVII
LECTIONES IN SCUTUM
HERCULIS.

CAPUT V.

Λαοσσόος. Heſiodus emendatus & vindicatus. Ταυρόφυρος. Δῶρα Ἀφροδίτης. Πλεκτὰ ἅρματα. In Heſiodo conjectura. Οχίεν ἄτλω. Phædrus emendatus. Ἔχειν, habere pro regere. Adamantinus. Obſcurus locus Heſiodi & aliquot Homeri expoſiti. Κυάνεαι πῦχες. Πτύχες in ſcutis quid. Πτύχες montium juga. Πολύπτυχος Ολυμπος. Ελαύνειν, διελαύνειν. Ducere.

ΑΣΠΙΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ] Servius ad XII. Æneïd. hunc librum laudat nomine Ἀσπιδοποιΐας. *Latinus*, inquit, *ſecundum Heſiodum in Ἀσπιδοποιΐᾳ Ulyſſis & Circes filius fuit.* Sed erat Servius; Non in Ἀσπίδι ſed in Theogonia hoc dicit Heſiodus. Et ſic legendum videtur apud Servium.

In Ἀσπίδι v. 3. Λαοσσόου] Ad bella concitantis, bellicoſi. Heſych. Λαοσσόος, σῦσα ἢ παροξύνουσα εἰς τὸ πόλεμον. Ο ἐστιν ἐπίθετον Ἀθηνᾶς. Cur vertant *populorum diſſipatoris* cauſam nullam video. De matre Alcmenæ quæ Herculem edidit diverſæ ſunt Veterum ſententiæ. Pelopis filiam fuiſſe conſentiunt ferè omnes. Hinc Hercules Pelopis pronepos dicitur in antiqua inſcriptione. Diodorus Siculus illam vocat Eurymedam, Plutarchus Lyſidicen, Apollodoro in Bibliotheca Anaxo Alcæi filia dicitur.

v. 9. Η δ' ἣ ὃς] Lege: ἣ Ν.

v. 23. Τῷ δ' ἅμα ἴεμθοι] Diaconus legit ἵεμθοι, & interpretatur πορευόμενοι. Peſſimè meo judicio. Ἱέμθοι πολέμοιο ἰὴ φυλόπιδος conjungenda eſſe vel puer videat.

v. 29. Ἀρῆς ἀλκτῆρα φυτεύσῃ] Cui perſuadeas tironem Græcæ linguæ neſcire

ἀρῆς ἀλκτῆρα esse depulsatorem malorum, damnorum, calamitatum? Hinc Hercules appellatur ἀλεξίκακος. Interpretes tamen portentoso errore transtulerunt: *Martis depulsorem.* Inferiùs:

Θῆκατο δ' ἀμφ' ὤμοισιν ἀρῆς ἀλκτῆρα σίδηρον.

Injecit autem humeris malorum depulsatorem gladium.

v. 35. Ταυσφύρου Ηλεκτρυόνης] *Pulcra Electrionida.* Ridiculè Interpretes. *procera Electrionida.* quam paullò antè appellaverat ἰῦσφυρον, nunc dixit, ταυύσφυρον. Hesych. ταυύσφυρος, ὀρθόσφυρος, ἰῦσφυρος, λεπτόσφυρος. quæ pulcros & teneros talos habet, formosa. Sic apud eumdem: Ταυαὶ ὑφὴς est λεπτοφυὴς, tenuiter textus. Ταυαὶς Veteres exponunt ἰῦμῶκας. Ταυότειχα, λεπτότειχα. Ταυὸς non solùm est μακρὸς, sed & λεπτός.

v. 47. Τερπόμενος δώροισι πολυχρύσου] Nescio quid hîc deliret Diaconus, qui hæc verba accipit de Alcmena, asseverans illam hîc à Poëta dici Venerem, quia superiùs scripserit, eam omnes antecellere mulieres εἴδει καὶ μεγέθει. quæ an sano homini in mentem possint venire dubito. Cui enim, præcipuè qui Græcos Poëtas enarrandi partes sibi imposuit, potest latere δῶρα Ἀφροδίτης esse συνουσίαν, ἰῦνὴν, φιλότητα, *Concubitum, consuetudinem?*

v. 52. Βίην Ηρακλείην] Ineptè vertitur: *vim Herculanam.* Cùm sit secundùm pervulgatam & creberrimam Græcis Poëtis circumscriptionem, *ipse Hercules.* Inferiùs:

Ἐν μέσῳ δ' δράκοντος ἦεν φόβος, ἦεν φατειὴ.

In medio autem draco erat terribilis. Homerus Iliad. β. v. 387.

Εἰ μὴ νὺξ ἐλθοῦσα μεσηγὺ μόλῃ ἀνδρῶν.

Donec nox irruens dirimat viros, ubi ridiculè Interpres, *robur virorum.* Ubi Interpretes denuò: *draconis horror.* Imitatus est Horatius:

Perrupit Acheronta Herculeus labor.

hoc est Hercules, ut apud eumdem *Catonis virtus* est Cato: *Narratur & prisca Catonis virtus sæpe incaluisse mero.*

v. 63. Πλικτοῖσιν ὑφ' ἅρμασι] Inferiùs v. 309. ἅρματα κολλήντα. v. 307. ἰῦπλεκὲς δίφρος. hoc est, currus ex lignis contextos, compactos. πλέκειν de curribus, ut apud Latinos *texere* de navibus. Claud. *Quæ sylva carinas texuit.* Propert.

Ite rates curvas & leti texite causas.

Ut pulcrè & verissimè emendavit Gronovius ὁ πάνυ in Observationibus. Eustathius ad Iliad. Θ. p. 602. Δίφρον παμφάνον, καὶ ὁ δηλαδὴ μέγας ἢ πύκλικτος. Ἄλλως γὰρ ἰῦπλικτὰ καὶ ἰῦπλεκῆς λέγονται. Vide eumdem ad Iliad. Ψ. Texebantur autem currus ex viminibus, ut multis docet Schefferus lib. I. de re vehiculari c. 3.

v. 93. Ἣν ἄτλῳ ἀχέων] *Culpam suam lugens,* non *noxam,* ut vulgus Interpretum. Existimo autem legendum ὀχέων, culpam suam ferens, hoc est, luens. Homer. Iliad. φ. 300.

Ὃ δ' φρέσιν ἦσιν ἀασθεὶς
Ἧιν, ὃν ἄτλῳ ὀχέων ἀσόφρονι θυμῷ

Hic verò mente sua captus ivit, suum culpam luens stolido animo. Quod loquendi genus etiam Hebræis frequens, ut in illo, *filius non portet delicta patris,* hoc est, *non luat.*

v. 95. Ἀλλὰ σὺ δῆσον ἔχ' ἵππους φοινικόεντας ἵππων ὠκυπόδων] Hoc equos rege frenis. Hoc Phædro est, *ora continere frenis spumantibus.* Lib. III, fab. 6.

Sed istum timeo sella qui prima sedens
Jugum flagello temperat lentum meo,
Et ora frenis continet spumantibus.

Sic legendum esse ante quadraginta annos vidi, & probavi Gronovio. Horatio est *ora frenis temperare.* Lib. I. carm. 7.

Gallica nec lupatis temperet ora frenis.

Ubi Scholiastes meus ineditus: *Gallica pro Gallicarum equarum ora.* Ovid. *spumantia ora coërcere,* IV. Metam.

— *dum*

—— dum flectit in orbem
Quadrupedes curſus, ſpumantiaque ora coërcet.

Id. V. Metam.

—— Dea fertilis angues
Curribus admovit, freniſque coërcuit ora.

Id. epiſt. Phædræ:

Sæpe juvât verſare leves in pulvere currus,
Torquentem frenis ora ſequacis equi.

Seneca Hippolyto v. 1002.

Celſos ſonipedes ocyus ſubigit jugo
Et ora frenis domita ſubſtrictis ligat.

Manil. lib. V.

Stare levi curru moderantem quatuor ora.
Spumigeris frenata lupis, & flectere equorum
Prævalidas vires.

v. 103. Ηδεῖ] Malè in multis editionibus legitur ἦ δεῖς. In aliis ὦ δεῖς, & ſic legit Joannes Diaconus. Sed nihil muta. compellabant Seniores. Vide Scholiaſten Homeri ad dictum locum & Apollonii Rhodii ad Lib. III, v. 52. Homerus Iliad. ζ. v. 518.

Ηδεῖ' ἦ μάλα δή σε ἡ ἐυθύμιον κατερύκω.
Venerande, certe te jam valide properantem detineo.

v. 104. Ταύριος Ἐννοσίγαιος] Non alia ratione Neptunus dicitur ταύριος, uti & Oceanus apud Euripidem in Oreſte: Ἣ πόντιος Ὠκεανὸς ὃν ταυρόκρανος ἀσπάλαις ἑλίσσων, κυκλοῖ χθόνα. *Aut Pontum quem Oceanus Taurinum caput habens Devolvens ulnis circuit terram.* quam ejus filii, flavii, nimirum propter violentiam, & ſtrepitum. Feſtus: *Taurorum ſpecie ſimulacra fluminum, id eſt, cum cornibus quod ſunt atrocia ut tauri.* Virgil. IV. Georg. 371.

Et gemina auratus taurino cornua vultu
Eridanus: quo non alius per pinguia culta
In mare purpureum violentior influit amnis.

Horatius: lib. IV. carm. ode 14. v. 25.

Sic tauriformis volvitur Aufidus,
Qui regna Dauni præfluit Appuli
Cum ſævit.

Strabo lib. X. de Acheloo: Οἱ δ' εἰκάζοντες ἐξ αὐτῶν τοὺς μύθους, ταύρῳ μὲ ἐοικότα λέγουσι τὸν Ἀχελῶον φασὶ, καθάπερ καὶ τοὺς ἄλλους ποταμούς, διὰ τὸ σῶμα ἔχειν, καὶ τὸ κεφ' τὰ ξερὰ καμπτῶν ἀς κεκτῆσι κέρατα. *Qui autem ex fabulis verum colligunt, tauro ſimilem forma Acheloum aiunt, ut & alios fluvios, ob ſtrepitus & flexus alveorum, qui cornua dicuntur.* Vide & Ælian. Var. Hiſt. II, 32. Sic & in antiquis nummis fluvii forma bovis exprimuntur, ut pridem docuit vir doctrina & judicio magnus Antonius Auguſtinus in Dialogis.

v. 105. Ος Θήβης κράδεμνον ἔχει] Interpretes vertunt: *qui Thebarum mœnia tenet.* Nec improbo. ἔχει tamen poterat etiam verti, *habet.* Nam habere Latinis æquè ut Græcis ἔχειν dicuntur loca, qui illa poſſident, & gubernant, qui illis præſunt. Juſtin. XII, 4. *Terras inter amnes Hydaſpen & Indum Taxiles habebat.* Flor. IV, 2. *Siciliam & Sardiniam annonæ pignora per legatos habuit.* Tacitus II. annal. 20. *Feſtinare & urgere ut provincias & legiones ſolus habeat.* Sic & homines & Dii dicuntur haberi ab iis, ſub quorum poteſtate & ditione ſunt. Ovid. I. Metam. v. 196.

Cum mihi qui fulmen, qui vos habeoque regoque,
Struxerit inſidias.

v. 116. Θυμῷ γαθήσας] Nonnulli codices legunt non malè μύθῳ γαθήσας.

v. 136. Κυάνου ἐὐπικτον ἔθηκε Δαιδαλέην ἀδάμαντος] Diaconus contendit ἀδάμαντα hîc non eſſe lapidem; ſed σίδηρον. Hunc ſequuntur Latini Interpretes. Sed quis tam hoſpes eſt in Veterum Scriptis, cui lateat adamantina Græcis & Latinis dici omnia quæ valdè dura ſunt & firma? Sic Horatius Marti tribuit *adamanti-*

nam tunicam. Ovid. IV. Metam. de ſedibus inferorum:

Carceris ante fores clauſas adamante ſedebant.

hoc eſt, obicibus & poſtibus firmiſſimis. Sexcenta apud Poëtas exempla facilè invenies.

v. 143. Κυάνυ δ' ἀμφὶ πύληξ ἠλήλατο] Interpretes inſcitiſſimè: *cæruleis plicis fulgorem interſecantibas.* Verte: *cæruleæ laminæ erant ductæ.* Κυάνυ πύληξ, ſunt cæruleæ laminæ, ut apud Homerum θωρηκὸς κυάνου, cærulea lorica. Πύληξ ſunt laminæ, tabulæ, plagulæ, coria ex quibus ſcuta conficiebantur. Etymolog. M. exponit τὰ ἀμφφα, ἐπαλλήλως ἐλάσματα. Ex pluribus enim plagulis, pellibus, textis, tabulis, pro materiæ diverſitate, conficiebantur clypei Græcorum, ſicut & ſcuta Romanorum. Unde vult Varro ſcutum dici à ſecando, quaſi ſecatum. Quamvis autem in veriverbio labatur Togatorum doctiſſimus, eſt enim ſcutum à σκῦτος, qui pellibus obducebatur, oſtendit tamen Veterum ſcuta ex variis partibus fuiſſe compacta. Liquidiſſimè Homerus Iliad. H, v. 248.

Ἐξ δ' ἀμφὶ πτύληξ ἦλθε δαΐζων χαλκὸς ἀτειρὴς
Ἐν τῇ ἑβδομάτῃ ῥινῷ ἔρητο.

Ceterum ſex per plagulas penetravit findens haſta, in ſeptima autem pelle hæſit. Ajacis clypeus erat ἑπταδόεις, ſingula pellis conſtituebat πτύχα, ſive plagulam. Iliad. T, in deſcriptione ſcuti Achillis:

Ἀλλὰ δύω μὲν ἔλασσε ἀμφὶ πτύληξ, αἱ δ' ἄρ' ἔτι τρεῖς
Ἥσαν ἐπὶ πάντῃ πτύληξ ἔλασεν Κυλλοποδίων
Τὰς δύο χαλκείας, δύο δ' ἔνδοθι κασσιτέροιο
Τὴν δὲ μίαν χρυσῆν.

Sed duas quidem adegit per plagulas, hæ autem adhuc tres erant. Quoniam quinque plagulas Vulcanus duxerat, duas æreas, duaſque intus ſtanni: Unam vero auream. In quibus locis ineptiſſimè Interpretes πτύληξ vertunt plicas, ut in pluribus aliis. Polybius in deſcriptione ſcuti Romanorum σανιδώματα appellat, lib. VI. Ἐκ διπλῆ σανιδώματος, ταυρεοκόλλῃ πεποιημένος ὠοειδίῳ μὲν ὁ τοῦτο μοχθεῖν δέρμαπι ἐπειλημμένος. *Scutum è duplici tabulato glutine taurino eſt compactum: extrema ſuperficies linteo, deinde vitulino corio circumtegitur.* Nicetas Choniata lib. I. rerum Iſaaci Angeli in deſcriptione thoracis ex lineo coactili ſæpiùs aut decies in ſe complicato συμπτύγματα dicit, quæ Poëtæ Veteres πτύληξ. Αὐτὸς μέν τοι ὁ Κέρβερος ἄνευ θυρεοῦ τὴν τοιαύτην ἀλκὴν ἀγωνίζετο, ἐκ δὲ λίνου πεποιημένου ὕφασμα οἴνῳ αὐστηρῷ ἱκανῶς ἁλισμένῳ διάβροχον πολλάκις ἐπιπτυχθὲν δίκλινι θώρακι ἐνεδύετο. ἐς ὑπερτέρην δ' ἂν ἀσπίδος ἀλκὴ καὶ οἴνῳ συμπλακεῖσα, ὡς καὶ βέλος εἴ τις ἐκτοξεύσειεν, ἀνεσταλτικωτέρα δ' ἐς ἑκατοντάδικα καὶ πλείω ὑφάσματος συμπτύγματα. *Ipſe Conradus ſine ſcuto tunc dimicabat: ſed pro lorica textum quoddam geſtabat è lino factum, vino auſtero probe ſalito maceratum, ſæpius replicatum; quod quidem ſale & vino coactum adeo firmum adverſus ictum erat, ut penetrari à nullo telo poſſet. Erant autem hujus texti plagellæ octodecim & eo plures.* Propter eamdem rationem tabulæ quoque ex quibus fores compingebantur πτύληξ dicuntur. Pollux onomaſt. IX. 5. πτύληξ ſunt etiam pugillarium tabulæ, ſive ſint eburneæ, ſive ligneæ, ſive aureæ. Hinc δίπτυχον, τριπλοῦχον, πολύπτυχον. Nec longè inde diſcedit quòd pro jugis montium πτύληξ ponuntur. Apollon. Rhod. III, 101.

Βῆ ῥ' ἴμεν Οὐλύμποιο κατ' αἰπὺ πτύληξ.
Ivit per juga Olympi.

Ubi ridiculè Interpres noviſſimus *valles* exponit. Jugis montes connectuntur. Hinc noſtro in Theogon. v. 113. πολύπτυχος Ὄλυμπος eſt multa juga habens. Ineptè Interpretes: *cœlum multis ſphæris implicitum.* Vide Euſtath. ad Iliad. Θ. p. 610. ubi varias de hujus vocis notione & origine ſententias tradit. Ἐλαύνειν verò & διελαύνειν ſunt propria in hac re

re verba. Homerus in loco superiùs laudato: ἐπεὶ πέντε πλύχας ἤλασε Κυλλοποδίων. *Quoniam quinque laminas duxit Vulcanus.* Idem alio loco: ἣν ἄρα χαλκεὺς ἤλασε, *quam faber ærarius fecit.* Ελαύνειν σίδηρον, χρυσὸν, ferrum, aurum ducere, propriè dicuntur fabri aurarii & ærarii. Hinc ἐλάσματα sunt laminæ ductiles. Eustath. ad d. l. πέντε πλύχας ἤλασε. εἴρηται τοῦτο μὲν κατὰ τέχνην χαλκευτικήν. *dicitur hoc quidem secundum artem fabrorum ærariorum.* Est enim proprium χαλκέων verbum. Herodot. I, 68. Ελθὼν ἐς χαλκήϊον ἐσπεῖτο σίδηρον ἐξελαυνόμενον. *Cum venisset in officinam ærariam videns ferrum duci.* Idem I, 50. Καὶ ἀχεάμενος χρυσὸν ἄπλετον, ἡμιπλίνθια ἐξ αὐτοῦ ἐξήλασε. *Immensam vim auri liquefecit, ex quo dimidiatos lateres duxit.* Noster inferiùs in Theogon.

Τὸν δὲ χάλκεον ἔρκος ἐλήλαται.

Quem circa ferreum septum ductum est. Apollon. Rhod. Argonaut. II, 232.

Οὐδ' εἰ οἱ ἀδάμαντος ἐληλάμενον κέαρ εἴη.

Ne si cor ei sit ex adamante ductum. Ελαύνειν Latinis est ducere. Horatius de Alexandri ærea statua: *Ne quis se duceret ære.* Πύλας rectè etiam verti possunt tabulæ, quamvis sint ferreæ, aut coriaceæ, aut ex alia materia. Sic apud Tertull. de pallio eadem tralatione plicæ longæ in toga dicuntur *tabulæ togæ*, quòd similes sint tabulis.

CAPUT VI.

Λοιπὰ ὀδόντες. Ἄπλητος. In Hesiodo menda exemta. Eidem lux. Ἀμφὶ Καινέα, & similes locutiones. Τιταρήσιος. Ἀγελείη Ἀθηναίη. Μάχλῳ κορύσσειν. Danielis Heinsii elegantissima emendatio afferta. Juvenali lux. Rumpere auditorium. Hesiodus distinctione adjutus. Πάνεφθος καστίπορος. Κίβισις. Τιτύσσειν. Χλωρὸς est ὠχρὸς. Ἐπὶ χλωρῇ ἀδάματος βαίνειν. Leves in hastis. Et similes locutiones.

v. 146. Ὀδόντων λευκὰ θεόντων] Pervenustum loquendi genus est pro ὀδόντων λευκῶν. Antiqua inscriptio in consecrationem templi in agro Herodis Attici, ποίη χλωρὰ θέουσα, herba viridis, quod olim observavit Salmasius, & ante eum David Hœschelius in epistola ad Meursium scripta, quæ penes me est. Simile loquendi genus apud Aratum, λεπτὰ φάεσσι χηλαί. vertit Cicero *obscuro corpore chelæ.*

v. 147. Ὀδόντες ἄπλητοι] *Dentes magni.* Hesych. Ἄπλητον, ἀσφαστον, ἀχώρειστον, μέγα. Interpretes pessimè: *dentes inaccessi.* Ut & v. 230. Γοργόνες ἄπλητοι, sunt terribiles. In Theog. v. 151. Χεῖρες ἄπλατοι *manus magnæ, terribiles.* Sophocles: Ajace flagellifero v. 256. Τὸν ἄπλατος ἔχει. *Hunc furor magnus tenet.* Nam sic legitur in editionibus antiquis. Recentiores Stephaniana, Plantiniana, ut & Græcus Interpres scribunt, ἄπλατος ut significet furorem seu insaniam veram, hoc est, magnam.

v. 155. Ἐν δ' ὁμαδός τε, φόβος τ' Ἀνδροκτασίη τε δεδήει] Legendum: ἀνδροκτασίη τ' ἐδεδήει. Vertendum verò: *In eo tumultus, terror, & homicidium ardebant* scilicet ira, indignatione, dimicandi libidine.

v. 171. Οὐδ' ἔπιεσι πτάτιλλω] Legendum οὐδ' ἔπιεσι.

v. 179.

v. 179. Καινέα τ' ἄμφι ἄνακτα, Δρίαντά τι] Hi omnes accuſativi ab hoc verſu uſque ad 183. exponendi ſunt per nominativos, *Cæneus Rex, Pirithous*, &c. quod ſatis indicat verſus, qui iis ſubjicitur:

Ἀργύρεοι, χρύσεια σὺν ἀλκᾷ τεύχε' ἔχοντες.

Latinos Interpretes fugit elegantiſſimum iſtud dicendi genus, οἱ ἀμφὶ Πλάτωνα, pro Πλάτων, de quo ſuperiùs egimus. Poëta omiſit articulum.

v. 181. Τιταρήσιον] Notat Diaconus hunc Lapitham nomen accepiſſe à loco quem coluerit. Is eſt fluvius Theſſaliæ. Suidas: Τιταρήσιος ποταμὸς Θεσσαλίας. Sed & ejus accolæ eodem nomine fruebantur. Stephanus de Urbibus: Τιταρήσιος ποταμὸς Θεσσαλίας. τὸ ἐθνικὸν ὁμοφώνως Τιταρήσιος. Stultè ὄζος Ἄρεως vertitur *nothus Martis*. cur non: *filius Martis*? Sic autem omnes dici πολεμικοὺς ἄνδρας qui Homerum, parentem omnis doctrinæ & elegantiæ legerunt, non poſſunt neſcire. Apud eumdem eodem ſenſu: υἷες Ἄρηος.

v. 185. Ἀσύλου οἰωνιστὴν] Ovidio XII. Metamorph. dicitur Aſtylos:

Quique ſuis fruſtra bellum diſſuaſerat augur
Aſtylos.

v. 196. Ἰεμένων τε] *Ruentium*. non: *feſtinantium*. niſi forſan legendum: δ' ἰεμένων τε avidorum ſcilicet pugnæ.

v. 197. Ἀγελείη τεκτονήϊα] Cave vertas, *prædatrix Tritogenia*, cum Interpretibus. Retinendum Græcum epitheton *Agelea*. qua ſignificatur bellicoſa Minerva. Suidas: Ἀγελείη ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ ἀπὸ τοῦ ἄγειν λείαν, τουτέστι, σφαγὴν ποιεῖν. Noſter infer. Theog. v. 318. Homerus Iliad. Δ. v. 178.

Πρώτη δ' Διὸς θυγάτηρ Ἀγελείη.

Prima Jovis filia Agelea. ubi æquè ineptè Interpretes: *prædatrix*. vide ibi Euſtath. ſcholia Didymi & Etymolog. Magnum.

v. 198. Μάχην ἐθέλουσα κορύσσειν] Quid eſt, *pugnam velle armare*? Sic enim reddiderunt Interpretes. Κορύσσειν μάχην eſt accendere prælium, ciere bellum, ut Juſtinus loquitur de Artemiſia: *inter primos duces bellum acerrime ciebat*. Noſter paullò antè: Κορύσσουσα κλόνον ἀνδρῶν, *accendens pugnam virorum*. Pindarus Iſthmionic. VIII.

—— μάχας ἐναίσιμον ἔργον
Ἐν πεδίῳ κορύσσοντα.

Pugnæ homines interimentis opus in campo ciere, quod eſt fortiter pugnare. Κορύσσειν ſæpè generaliter eſt augere. Heſych. Κορύσσειν αὔξειν. Pindarus Iſthmionic. VIII. βίον κορυσσέμεναι ὀρθοκάλοισι μελίαις, fortunas amplificare bonis artibus.

v. 203. Θεῶν δ' ἔδος ἄγχι Ὀλύμπου] Elegantiſſimè hunc locum emendavit D. Heinſius, qui legit ἄχνυτ' Ὀλύμπου *frangebatur*, hoc eſt, reſonabat Olympus. Polybius XV, 30. οἱ δ' ἀγγελιαφόροι τὰ παρὰ τοῦ βασιλέως καταγγέλλοντες πᾶς ὁ τόπος τοῦ κέρατος ἠχεῖτο καὶ κραυγῆς. *Satellitibus regia mandata exponentibus plauſu & clamore omnia loca replebantur*. Noſter Poëta inferiùs verſ. 278.

Τοὶ μὲν ἅμα λιγυρῶν συρίγγων ἴσαν αὐδὴν
Ἐξ ἁπαλῶν στομάτων, σφὶ δ' ὀρθιον ἄχνυτο ἠχώ.

Atque hi quidem canoris tibiis emittebant canitum ex tenero ore, circumque ipſos frangebatur echo, id eſt, reſonabat. Verſ. 347.

Τῶν δ' ἵπποι μὲν ἔπειθ' ὑπεναντίοι ἀλλήλοισιν
Ὀξεῖα χρεμέτιζον, σφὶ δ' ὀρθιον ἄχνυτο ἠχώ.

Horum equi deinde obviam ſibi mutuo facti, acutum binnivere, circaque ipſos frangebatur echo. Virgilius:

Et cantu querulæ rumpent arbuſta cicadæ.

Juvenal. *Aſſiduo ruptæ lectore columnæ*. Nec aliter intelligendus ejuſdem Poëtæ locus Sat. VII. v. 85.

Gloria quantalibet quid erit, ſi gloria tantum eſt?
Curritur ad vocem jucundam, & carmen amicæ
Thebaïdos, lætam fecit cum Statius urbem,

Pro-

Promiſitque diem: tanta dulcedine captos
Afficit ille animos, tantaque libidine vulgi
Auditur. ſed cum fregit ſubſellia verſu
Eſurit, intactam Paridi niſi vendat Agaven.

In quo loco exponendo principes ingeniorum Joſephus Scaliger & Iſaacus Caſaubonus mirè tricantur. Ille in Auſonianis lectionibus vult Statium Poëtam poſt incredibilem totius urbis exſpectationem tandem in agone Capitolino Thebaïdem ſuam recitaſſe, ſed non placuiſſe, & contra eum alios coronatos. Hoc falsè ſignificare Juvenalem dicentem: *ſed cum fregit ſubſellia verſu*, nimirum Poëtam recitantem non ſtetiſſe, ſed excidiſſe, hoc eſt, non placuiſſe. In diverſum planè iit Caſaubonus in animadverſionibus in Suetonium, qui frangere ſubſellia interpretatur vehementiſſimè placuiſſe, ſic ut Κεῖτε, *Euge*, *Sophos* acclamantium quaſi ſubſellia frangerentur. Fundum hujus ſententiæ producit Sidonium Apollinarem V, ep. 70. *Hunc olim perorantem, & rhetorica ſubſellia plauſibili oratione frangentem, ſocer eloquens ultro in familiam patriciam adſcivit.* Sed uterque nihil aliud ſignificat quàm ſimplicem recitationem, quod & poſtea ipſe Caſaubonus fatetur. Frangere ſubſellia verſu eadem ratione dicitur, ut rumpere legendo columnas, cantu arbuſta, Olympum. Martianus Capella: *Nam abſque his qui perturbantes pectora ſenſuſque cunctorum cognoſcentium quoque perfregere ſubſellia.* Non nego tamen etiam de Κεῖτε & acclamationibus auditorum hoc loquendi genus poſſe uſurpari. Sidon. lib. IX, ep. 19. *Dignum omnino, quem plauſibilibus Roma foveret ulnis, quoque recitante crepitantis Athenæi ſubſellia curvata quaterentur.*

v. 204. Ἐν δ' ἀγορὴ, θεοὶ δ' ὅλβος ἀπείειτο ἐστεφάνωτο
Ἀθανάτων· ἐν ἀγῶνι θεαὶ δ' ἐξῆρχον ἀοιδῆς] Hi verſus nec rectè ſunt expoſiti, & prava diſtinctione corrupti. Ad quod enim referas ἐν ἀγῶνι non eſt. Sed leviter diſtinctione mutata omnis ἀπορία tolletur.

Ἐν δ' ἀγορὴ, θεοὶ δ' ὅλβος ἀπείειτο ἐστεφάνωτο
Ἀθανάτων· ἐν ἀγῶνι θεαὶ δ' ἐξῆρχον ἀοιδῆς.

Ibi erat cœtus, qui cinctus erat ingentibus opibus Deorum. In certamine Deæ vero incipiebant cantare. Ἀγορὰ hîc eſt concio, cœtus Deorum, qui Apollinem & Muſas audiebant canentes. Poſſet & τελεῖν στιγμὴ poni poſt ἐστεφάνωτο. Sed priorem diſtinctionem probo.

v. 208. Παιέφθου καστίτερο] Interp. *ſtanno liquefacto.* Sed πάνυφθος καστίτερος eſt idem ac ἄπυφθος καστίτερος, ſtannum benè excoctum, purgatum, optimum. ἀπυφθος χρυσὸς Herodoto eſt puriſſimum, *aurum ad obruſſam*, ut loquitur Suetonius, lib. I. cap. 50. ubi ἀπύφθῳ χρυσῷ opponit χρυσὸν λάικον, *album aurum.* Ubi aurum λευκὸν eſt aurum cui multum argenti eſt admixtum, quod propterea dicitur *pallere*, ut apud Catullum, *luvore expalluit auri.* Hinc Auguſtinus ſermone de commate Pſalmi L. *Quoniam iniquitatem meam ego agnoſco. Quid voluit? aurum pallorem terræ? argentum livorem terræ? honorem temporis fumum.* Theodoretus: Ἀφεγγῶται χρυσὸν δόκιμόν τε καὶ ἄπυφθον. *Dignoſcere aurum probatum & excoctum.* Ubi perperam vir doctus in Analectis emendat ἄπυστον, ἀργύλιον ἄπυφθον eidem *argentum poſtulatum.* Pollux lib. VII. ἄπυφθος χρυσὸς ἀκρισὴς, ἀκήρατος, εἰλικρινὴς, ἀκραιφνὴς.

v. 224. Ἀμφὶ δ' μὲν κίστοισι δέτο] Quàm malè Interpretes: *circum ipſum autem pera ferebatur.* Hæc nemo, niſi Græcè intelligat, aſſequetur quid ſibi velint. Senſus eſt, ipſum caput erat ſacco incluſum,

ſum, ſive peràˆ. Κίϛιον eſt πῆρα, κιβωτός. Callimachus:

Εἰ δ' ὀπιδήσει πάντα ἐμὴ κίϛιον.

Sic dicta quòd in illam reponatur βίος, id eſt τροφή, ſi magni Etymologici auctori credimus, qui & hunc Heſiodi locum benè exponit: ἐδάϛαζεν ἐν δεκτικῷ τινὶ ἀγγείῳ τῷ κεφαλὴν τ' Γοργόνος ὁ Περσεύς. Vide & Apollodor. Bibliothec. lib. II. Κίϛιον eſt, quæ aliter dicì κίϛη & κοίτη, ciſta, in qua facientes iter panem circumferebant & obſonia. Vide Pollucem X, 23. Heſychium in κοίτη, & Etymologicum Magnum in κοῖτος. Latinis propriè dicitur *ſportula*. Menander in Dyſcolo apud Athen. Δειπνοσοφ. IV.

—— Ὡς δύσει δ' οἱ τειχώρυχοι
Κοίτας φέροντες, ταῦτ' ἐγὼ θεῶν
Ἕνεκ' ἀλλ' ἑαυτῶν.

—— *Ut ſacrificant parietum perfoſſores*
Ciſtas ferentes & ſerias non Deorum
Cauſa, ſed ſui.

Ubi malè Caſaubonus reponendum putat κίϛας, quamvis & ipſe poſt in addendis repudiaverit hanc emendationem. Peſſimè verò Dalecampius vertit *lectos*.

v. 229. Περσεὺς Δαναΐδης ἐπτάνυστο] Interpretes cùm hæc, & paullò præcedentia ita vertunt: *ipſe autem properanti & formidanti ſimilis Perſeus Danaides extendebatur*, ipſi neſcierunt quid dicerent. πτάνειν & πτώσσειν interdum eſt currere, feſtinare, fugere. Heſych. πτάνειν, πετᾶσθαι. πτανόμενος, πέτων. Et ſic hoc loco accipiendum.

v. 231. Ἐπὶ χλωρῷ ἀδάμαντι βαινούσιν] Exponitur: *In viridi adamante euntibus*. Virides adamantes quis vidit? χλωρὸς Græcis non ſolùm eſt viridis, ſed etiam ὠχρὸς pallidus. Interiùs v. 264. Ἀχλὺς χλωρὴ, triſtitia pallida. Theophraſtus carbunculos dixit χλωροειδεϛέρους, hoc eſt, pallidiores. Galenus in multis locis notavit apud Hippocratem χλωρὸν frequenter poni pro ὠχρῷ. Sicuti contra ea apud Virgil. Eclog. VI. *pallentes herbæ* pro viridibus. Notandum verò loquendi genus exquiſitum ὅτι χλωρῷ ἀδάμαντι βαίνειν, *in pallido adamante venire*, pro ornatum adamantibus, ut apud Pindarum ἵπποι ἐν πτεροῖς, *equi in alis* pro alatis. Ennius: *leveſque ſequuntur in haſtis*, hoc eſt, haſtati. Virg. V. Æn.

—— *occurrit Aceſtes*
Horridus in jaculis & pelle Lybiſtidos urſæ.

Jaculis inſtructus, & indutus pelle urſina. Flor. I, 1. *Juventus diviſa per tribus in equis & armis ad ſubita belli excubaret*. Hoc eſt, equis inſtructa & armis.

v. 235. Ἐκάκαινον ὀδόντας] Propriè acuebant dentes, ut in ἔργοις v. 573. ἄρπας κακαϛέμεν falces acuere. Sed hoc loco eſt frendebant dentibus, quod frendentium dentes collidantur, ſicut ferrum cùm acuitur ducitur in cote.

v. 260. Περφερὴς τ' ἦν ἀριζυτάτη τε] Hunc verſum nullus dubito quin reſpexerit Ariſtarchus, qui in gloſſa antiqua ad iſtum in Theogonia verſum: Καλλιόπη μὲ περφερεϛάτη ὄζιν ἁπασέων interpretatur περφερέϛατον, περιζύτατον. Quaſi ἐκ περιαλλὲς eſſent poſita περφερὴς & περιζυτάτη. Viri quidem doctiſſimi exiſtimant Ariſtarchum ad verſum 578. in ἔργοις. Ἡὼς τοι περφέρει μὲ ὁδὸ περφέρει τε κὴ ἔργα. Sed hæc nihil faciunt ad ſignificationem περφερέϛατος pro ἀριζύτατος. Ipſum verò Ariſtarchum erraſſe hic ipſe locus, qui, cùm illa ſcriberet, ejus animo obverſabatur, vincit. περφερὴς enim eſt excellens, præſtans. περφερὴς τ' ἄλλων præ aliis excellens. Concisè dicitur pro ἐκ aut περὶ τ' ἄλλων, ut δία γυναικῶν, *nigræ lanarum*, apud Plinium & mille talia. Hæc non monerem, niſi intellexiſſem ὑ πυκνότας hîc impegiſſe.

CA-

CAPUT VII.

Αχλύς. Γενοπαχής. Fame laborantium pedes tumeſcunt. Homeri locus inſignis expoſitus. Mos nuptialis Græcorum. Παίζειν. Ludere. Τὸ Φορμίσκιον. Heſiodo lux. Βάθυ λήϊον. Πέτηλα ariſtæ. Verſus ſuppoſititius indicatus. Εφίεσαν, ἐπίσχειν ἵππους. Ακέλιτον ἄεθλον. Αγών. Heſiodus emendatus. Geſtatio. Jus. Θέα. Ελαιον, ἀρώματα pro foris ubi venduntur. Λαοί. Αἰών. Πολεμίζειν. Σπύδειν. Heſiodus quinquies correctus. Μαστιχόειν, μαστιχάειν, μαστᾶσθαι. Maſſare. Θῆλυς ἔρση. Θήλεια νύξ. Η ἔλαφος cervus. Ψυχὴ vita. Λαὸς, multitudo. Populus.

v. 264. Παῤ δ' Αχλὺς εἰσήκει] Pulcrè & eruditè docuit V. Cl. Tanaquillus Faber ad Longinum ἀχλὺς hîc eſſe triſtitiam. Quo nihil eſt certius. ſic contrà φῶς eſt χαρά. Heſych. Φῶς, χαρὰ, σωτηρία. Exempla apud Sacros Scriptores & τὸ ἔξω ſæpè occurrunt. Cur verò ὀδυνηρὸν transferunt *peruſtæ ſimilis*? Diaconus ſcilicet exponit καυμάτιν. Sed iſte homo ſuprà triviales Grammaticorum canones non ſapit. Ὀδυνηρὸς eſt miſer, ærumnoſus, plenus dolorum. At γενοπαχὴς appellatur, quia fame eſt confecta & exhauſta. Illorum enim qui fame laborant pedes tumeſcunt cum alia membra maceſcant, & exareſcant. In Ἔργοις, v. 496.

Μή σε κακοῦ χειμῶνος ἀμηχανίη καταμάρψῃ
Σὺν πτωχῇ, λεπτῇ δ' παχὺ πόδα χερσὶ πιέζοις.

Ne te malæ hyemis difficultas opprimat cum paupertate: macilenta verò craſſum pedem manu premas. Ovid. VIII. Metam. v. 807. in inſigni deſcriptione Famis:

Auxerat articulos macies, genuumque tumebat
Orbis, & immodico prodibant tubere tali.

Apud Epheſios lex fuit, μὴ ἐξεῖναι πατρὶ παῖδας ἀποδίδοσθαι ἕως ἂν ἀφ' λιμοῦ παχυνθῇ τοὺς πόδας. *non licere patri liberos exponere donec inediâ pedes tumeſcant.* Plutarchus affirmat fame confectorum pedes turgeſcere, corporis verò reliquas partes maceſcere & attenuari. Hinc lux affulget Homeri loco Οδυσ. ϕ, cujus ſenſum nec Veteres nec recentes Interpretes ceperunt.

Τὸν κ' εἴ μοι δοίης σταθμῶν ἐπιτήρεα ἔμμεν
Σηκοῖό τ' ἔρδμεν, θαλλόν τ' ἐρίφοισι φορῆσαι,
Καί κεν ἐοὺν πίνων, μεγάλλιν ὀπυιομίδα δέπτο.

Hunc ſi mihi dares ſtabulorum cuſtodem eſſe, & caularum curatorem, ut frondes hædis apportaret, Ille ſaltem ſerum bibens craſſum genu faceret. Hoc eſt, ita curarem, ut fame & macie confectus deſiſteret pererrare alienas urbes & domos, hominibuſque mendicando negotium faceſſere: non plus cibi iſte benè habitus mendicus caperet, quàm ad famem extremam expellendam ſatis eſſet, ne corpus faceret, cui nunc mendicando ſervit. Ulyſſem fuiſſe benè habitum liquet inferiùs ex Odyſſ. ϕ, ubi Penelope ad Eurymachum procum, qui nolebat Ulyſſem tractare arcum à Pene-

lope propoſitum, illum hoſpitem ait eſſe μέγαν τὴ ὑπηγῆ,

Οὗτος δὲ ξεῖνος μάλα μὲν μέγας ἠδ' ὑπηγής.

Iſte hoſpes valde magnus eſt & validus. Scio Euſtathium, Budæum, alios omitto, de hoc loco ſentire aliter velleque μεγάλων ὀπηγιάδα δεῖτο eſſe, *corpulentus fieret.* In hanc rem producunt ex ſequente libro:

Οἵην ἐκ ξαχίων ὁ γέρων ὀπηγιάδα φαίνει.

quale ex pannoſo hoc habitu ſenex femur oſtendit. Quod enim hîc ὀπηγιάδα dixit, paullò antè appellavit μηρὸν καλόν τι μεγάλον τι. Sed hîc de femore loquitur, quod craſſum & robuſtum eſt εὐεξίας argumentum. Ibi verò de genu, cujus tumor eſt famis & maciei indicium. Ovidius: *genuumque tumebat orbis.* Ὀπηγὶς eſt vox πολύσημος. Cic. in Arato vertit genu. Sic capiendum in priore loco. Ariſtarchus verò exponit partem ſupra genu, τὸ ἐπάνω τοῦ γόνατος femur nimirum, ut poſteriore loco accipitur. Conſtat autem etiam ex hoc verſu οἵην ὀπηγιάδα φαίνει Ulyſſem corpulentum fuiſſe & validum. Cui bono igitur plus corporis feciſſet? Deinde ferum non videtur multùm poſſe conferre ad ὑπουρίαν. Minatur potiùs ſe feri potu illum redacturum ad maciem, ut cum corpore deponat iſtam ferociam & impudentiam, ac deſinat ὑβριζέμεν.

v. 273. Εὐασάμην ἐπ' ἀπήνης] Nimirum, ex more Græcorum, qui ſponſas ſellis inſidentes in currus imponebant, quibus ex parentum ædibus in mariti vehebantur. Vide Lucian. in Lapithis. Suid. in Ζεῦγος.

v. 277. Χορὸν παίζοντες] *Saltantes.* Homer. Ὀδυσσ. ψ, 147.

Τοῖσιν δὲ μέγα δῶμα περίσσυτον ἀμφιβόητο
Ἀνδρῶν πεπαιζόντων καλλιζώνων τε γυναικῶν.

Horum autem magna domus ſtrepebat pedibus virorum ſaltantium, & ornatarum fœminarum. Sic & *ludere* Latinis. Virgil. Eclog. 6.

Tum vero in numerum Faunoſque feraſque videres
Ludere.

Horat. III, 15.

Maturo propior deſine funeri
Inter ludere virgines.

Ibidem:

Illam coget amor Nothi
Laſciva ſimilem ludere capreæ.

Et lib. II, carm. 12.

—— *Nec dare brachia*
Ludentem nitidis virginibus.

hoc eſt choreas ducentem inter virgines. In ſaltationibus Veterum major brachiorum quàm pedum movendorum ratio habebatur. Ovid.

Si vox eſt, canta: ſi mollia brachia, ſalta,

Antiquus ineditus Interpres Horatii, qui penes me eſt, ad locum illum, ex lib. II. carm. ult. notat, *dare brachia eſt ſaltare geſtu brachiorum. Exprimit autem habitum mulierum, quæ brachiis extentis ſolent ſaltare.* Vide quæ nuper docuit Vir eruditiſſimus Franciſcus Vavaſſor in libro omnibus Gratiis & Venetribus condito de ludicra dictione. Ab hac ſignificatione τῦ *ludere*, manavit etiam *ludius*, hoc eſt, ὀρχηστὴς, χορευτὴς, ſaltator, hiſtrio. Prudent.

Saltat Tonantem tauricorum ludius.

Et *ludi* & *ludicra* primò dicta ſunt ſpectacula, quæ ludii, ὀρχησταὶ ediderunt, deinde ad alia tranſlata ſpectacula, in quibus nullæ ſaltationes.

v. 280. Πρὸ φορμίγγων] Eſt *ad cytharam.* Horat. *ad cytharam ceſſatum ducere curas.* Lucian. lib. περὶ ὀρχήσεως· διδάσκων πολλὰ μὲν παλαιῶν ἐν αὐλοῖς τὴ κυμβάλοις. *Multos diſcens antiquos ritus ad centum tibiæ & ad cymbala.* Noſter verſu ſequente: κόρυζον ἐν αὐλῷ, *conſabantur ad fiſtulam.* & v. 283. ἐν αὐλητῆς δ' ἕκαστος ἐφέστατο ἕνωτι. Quæ non ceperunt Interpretes, qui vertunt: *ante tibicinem autem ſinguli præcedebant.* Imo: *ſub tibicine ſinguli procedebant.* Quilibet

bet habebat tibicinem qui præcedebat tibiâ canens, ad cujus cantum ludebat & ſaltabat.

v. 288. Βαθὺ λήϊον] Eſt magnus ager ſegetibus conſitus. Homer. Iliad. β, v. 147.

Ὡς δ' ὅτε κινήσῃ Ζέφυρος βαθὺ λήϊον ἐλθών,

Velut cum ſpirabit Xephyrus in magnum agrum ſegete refertum irruens. Ibi malè Interpretes: *altam ſegetem*, ut hîc: *profundam ſegetem.* Ubi optimè antiqua ſcholia, quæ Didymo tribuuntur: βαθὺ λήϊον ὕφορον, στυφελὸν χωρίον. Diaconus vero & Scholiaſtes Theocriti χωράφιον exponunt. Sed tamen Latinis etiam Poëtis *ſeges* eſt ager conſitus ſegete. Virg. I. Georg. *Quid faciat lætas ſegetes, quo ſydere terram Vertere, Mæcenas.* Ubi Servius: *id eſt, quæ res terras pingues efficiat. Segetem enim modo pro terra poſuit.* Sic alibi: *Horreſcit ſtrictis ſeges enſibus.* Idem Poëta Eclog. I.

Impius hæc tam culta novalia miles habebit?
Barbarus has ſegetes?

hoc eſt, hos agros cultos. Tibull. lib. I. El. 10.

Non ſeges eſt infra, non vinea culta, ſed audax
Cerberus & ſtygiæ navita puppis aquæ.

v. 289. Κορυνίδεντα πίτυλα] Reddunt: *roſtrata folia.* Quis vidit folia ariſtarum ſpicis gravida, & quidem roſtrata? Eſt fœdiſſimus error. Quem corrigere potuiſſent ex Græcis magiſtris, qui hîc docent Heſiodum abuti vocabulo πίτυλα, & uti pro στάχυς, καλάμαι, culmi, ariſtæ. Sic in Veteri epigrammate καλλιπίτυλον λήϊον, eſt ager refertus læta ſegete, gravidus ariſtis. Φύλλα quoque hac notione leguntur apud Herodotum L. 1. c. 193. de Babylonis agro: Τὸ δὲ φύλλα αὐτόθι, ὅσ' ἂν πυρῶν, ἢ ὅσ' ἂν κριθέων τὸ πλάτος γίνηται πεντέπηχυ ἐὸν τοῦτο. *Quaternûm autem digitorum maximorum latitudo eſt tritici atque hordei ariſtis.* Legendum vero eſt κορυνίδεντα, ex antiquis libris & editionibus. Quod eſt, faſtigata, capitata, à κορυνή, *virga capitata.* Phavorinus: Κορυνὴν πᾶσα ῥάβδος κεφαλωτὴ παρὰ τὴν ἀξίαν λέγεται. Johannes Diaconus hoc loco exponit, ῥαβδώδη καὶ δι' εὐκαμψίαν εὔογκα. Κορυνὴν γὰρ ἡ ῥάβδος. Idem eſt κορυνώδης. Theophraſtus aſparagum κορυνώδη dixit, quod Plinius vertit *faſtigatum.* Heſych. ſimpliciter exponit ramoſus: Κορυνώδης, ὀζώδης. & Κορυνώσης, βλάσης. Sic quidem veteres Grammatici. Sed alii ſcribunt κορυνίδεντα, ut notat Diaconus, hoc eſt, faſtigata, acuminata. Latinè poſſis dicere *ſpicatas ariſtas.* Diacontius in Hexaëmero 409.

Ventus alit fluctus, & ventus ſpicat ariſtas.

Virgil. I. Georg.

Ferroque faces inſpicat acuto.

ubi Servium vide. Si itaque ſic ſcribas, eſt κορυνίδεις à κορυνή, ut & κορυνώδης clavæ inſtar ſe faſtigans. Sic aſparagum dixit κορυνώδη Theophraſtus, quod Plinius vertit *faſtigatus.* Κορυνή eſt clava. Κορυνίδεντα Diaconus exponit ῥαβδώδη, καὶ δι' εὐκαμψίαν εὔογκα. Κορυνὴν γὰρ ἡ ῥάβδος. Vide Phavorinum in κορυνὴν & κορυνώδης. Diaconus affert etiam interpretationem lectionis, quæ nunc in editis conſpicitur, & exponit κυανίδεντα μέλανα, unde patet à multis ſeculis hujus vocis ſcripturam fuiſſe ambiguam. Cur ariſtæ nigræ dici poſſint ego ſanè non video. Κορυνίδεις poteſt quidem nigrum ſignificare, à κορυνίαι, quæ eſt ficus nigri coloris, ut Scholiaſtes Ariſtophanis docuit, ſed hîc locum non habet. Flavæ enim ſunt ariſtæ non nigræ. Quamvis Diaconus dicat alias ariſtas eſſe albas, alias flavas, alias nigras. Sed nigras ariſtas, niſi injuriâ cœli vitiatas, nemo vidit. Κορυνίδεντα retinent MSS. & edit. antiquæ, idque eſt à κορυνή. Quod inter alia notat quoque omne curvum, inflexum, ut ſolent flecti ariſtæ cum maturuerunt, grandia ferentes grana. Ver-

ſu ſequente Δημήτερ' ἀκτλώ. vertendum Cereris donum, ut aliquoties in ἔργοις. quia frugum uſum prima docuit Ceres. Antea glandibus veſcebantur.

v. 291. Επτηλον ἀλωὴν] MS. meus, cum Palatinis, edit. Trincavellii ἔπτηνον, quod rectè exponunt ἐξέτεινον ὅτι πρὸ ἄλω, hoc eſt extenderunt in area demeſſas ariſtas, ſive manipulos ut rectiùs exareſcerent: Heſych. πτηνεῖ, ἐκπέμπει, ἐκτείνει. Qui verò retinere vulgatam lectionem malunt, exponunt, arcam, ſeu horreum impleat, ut Theocritus Idyll. VII, v. 34.

—— Μάλα γάρ σφισι πόντι μέτρῳ
Η δαίμων ὑπέπλησεν ἀνιηρὸν ἀλωάν.
—— *Nam ipſis valdè pingui menſurâ*
Dea bono frumento implevit horreum.

v. 296. Παρὰ δ' σφιν ὄρχ' χρύσ' ἦν] Ορχ' non eſt vitis, ut Interpretes exiſtimant, ſed vitium ordo. Inſcriptio vetus Herodis:

Μήδ' τις ἀμειβέων ὄρχος, ἢ ἐνάλσια δένδρα.

Ne quis vitium ordines aut nemus. Vid. Scholiaſt. Theocrit. ad Idyll. I, 47. qui videtur hunc locum reſpicere.

v. 299. Τῷ μ' δ' ἦν] Iſte verſus irreptitius eſt. Nemo dubitabit qui hunc locum non negligenter leget, quod miror viros doctos non obſervaſſe. Quid enim faciat tibicen & ludentes inter agricolarum & vindemiatorum opus? Ne dicam ineptè eum interſeri deſcriptioni aurei illius ordinis vitium, quæ hoc verſu interrumpitur. Conflatus eſt ex verſu 282, & verſ. 283. Nec agnoſcitur à Diacono & Tzetze. Si auctori hujus carminis ſua debet reſtitui integritas, delendus eſt hic ſuppoſititius verſus & tollendus.

v. 308. Εφίεσαν ὠκέας ἵππους] *Immittebant veloces equos*, hoc eſt, *incitabant laxatis frenis.* ſic & Latinis *immittere.* Sergius Galba ad Cic. in X. ad Famil. *Repente equum immiſi ad eam legionem tironum quæ veniebat ex caſtris.* Vide Gronovium ad Senecæ III. de Ira. Pro ἐφίεσθαι ἵππους inferiùs dixit ὄχεσθαι ἵππους, v. 550. Ovid. I. Metam. 280.

Fluminibus veſtris totas immittite habenas.

Επίσχετον ὠκέας ἵππους. *nobis immittitis veloces equos.* ubi Interpretes: *contra nos tenetis equos.* Επίσχειν & ἐπέχειν dicuntur ii qui in hoſtem movent. Herodot. ἐπέχων ὅτι Λακεδαιμονίους movere in Lacedæmonios.

v. 309. Επικρατέοντα πέτοντο ἅρματα] Interpretes: *ſubſultantes volabant currus.* Επικρατεῖν eſſe ſubſultare πῶς κεῖται; legendum: ὑπερτέοντα.

v. 311. Ακειτον εἶχον ἄθλον] *Indefinitum certamen* Interpretes tranſtulerunt, quod quale ſit, Latinus civis non intelligit, cui eſſet anceps certamen, dubium, cùm adhuc certant & quis victoriam reportaturus ſit in incerto eſt. Cui opponitur *decretum prælium.* Cic. X. ad Fam. ep. 10. *Quamobrem quamquam in uno prælio omnis fortuna reipublicæ diſceptat, quod quidem cùm hæc legeres, jam decretum arbitrabar fore.* finitum, peractum, ut liqueat penes quem ſit victoria. Sic & *res judicata* apud eumdem II. ad Att. 12. *Tota res etiamnum fluctuat, quæ ſi deceſſerit, magis erunt judicata quæ ſcribam.* certa, ſicut poſt ſententiam latam à judicibus appareat uter litigatorum vicerit.

v. 312. Εντὸς ἀγῶν'] In *ſtadio, circo.* non *intra agonem*, quod in verſionibus extat ſine ſenſu. Αγὼν eſt locus certaminis, ſtadium, hippodromus. Heſych. ἀγὼν ὀξύτονον, στάδιον, ἄθροισμα. Idem, ἀγὼν ὁ τόπος, ἔνθα ἀθροίζονται οἱ ἀγωνισταί. Antiquorum ſcholiorum auctor ad verſ. 91. in Theogon. Αγὼν λέγεται τειχῶν· αὐτὸ τὸ χωρίον, ὃ ἐν αὐτῷ ὄχλος, ἢ ξυναμφότερον, ὥσπερ ἡ πόλις. vide & Porphyrii Quæſtionum in Homerum viceſimam primam. Equidem pro hominibus, qui conveniunt, & generaliter pro concione, & cœtu ſæpiùs capitur. Pindarus Iſthmionicon

nicon 10: Ες ἱππόδρομον ἀγῶνα, *Ad Hyperboreum cœtum.* Heſiod. Theog. v. 91.

Ἐρχόμενον δ' ἀν' ἀγῶνα θεὸν ὡς ἱλάσσονται. *Venientem in concionem tamquam Deum venerantur.* Sic hunc verſum legi in antiquis libris ſcholiorum auctor annotavit. quæ lectio vulgatæ præferenda. In concionibus enim, ludis, ſpectaculis præcipuè magno honore Reges & Principes afficiebantur, quod vel ex unius Suetonii lectione nemini poteſt eſſe ignotum. Non inſolens verò Græcis & Latinis res, quæ in aliquo loco geruntur, ponere pro ipſis locis; in quibus aguntur. Δρόμος, curſus, & locus ubi curritur, ſtadium. Phavorinus: Δρόμοις τοῖς γυμνασίοις. ὅτι δρόμοι τόποι τινὲς ἦσαν, ὅπου ἔστιχον οἱ νέοι. *Geſtatio* locus ubi geſtabantur lecticâ: *Ambulatio*, ubi ambulationibus vacabant, ſic & Belgis *een wandeling*. Jus pro loco ubi jus dicitur. Titulus XI. lib. X. Π. *de interrogationibus in jure faciendis.* eſt ἐν βήματι pro tribunali, ut rectè Græcos interpretatos eſſe obſervavit Princeps Juriſconſultorum Cujacius. Hinc *in jus vocare* eſt ad tribunal. Θέα ſpectandi locus. θέαν καταλαμβάνειν apud Lucianum, Syneſium, & alios eſt ſpectandi locum occupare. Λέσχαι loca in quibus confabulandi cauſâ conveniebant, ut ſuprà vidimus. Οἶνος, ἔλαιον, χύτραι, ὄψον, vinum, oleum, ollæ, obſonium, pro foris & tabernis in quibus vinum, oleum, ollæ, obſonia venduntur. Βιβλιοθήκαι tabernæ librariæ, ubi libri venduntur. Eupolis: ᾤχετο εἰς τὰ σκόροδα, καὶ τὰ κρόμμυα, καὶ τὸν λιβανωτὸν καὶ τοὐπὶ τῆς ἀρωμάτων, καὶ πρὸς τὰ γάλη. *Abiit in allium, & cepas, thus, tum & aromata, & omnis generis merces.* hoc eſt, in loca ubi hæ merces venduntur. Ορνις pro ὀρνιθοπωλεῖον forum ubi aves venduntur. Ariſtoph. Avibus: ἦ δεινὰ κἀδράκαν' ἐκ τῆς ὀρνέων. *Indignis nos afficis malis, qui eſt ex avibus*, hoc eſt, foro, in quo aves veneunt. Sic & ἰχθὺς pro ἰχθυοπωλείῳ. Ariſtoph. in veſpis: διεκερμάτιζέ μ' ἐν τοῖς ἰχθύσι *in minutos me concidit numulos in piſcibus*, hoc eſt, *in foro piſcatorio.* Sic δεῖγμα ſpecimen rerum venalium, & forum ubi proponebatur.

v. 330. Μέγα φέρτατε λαῶν] Latinè redditur vulgò: *præſtantiſſime populorum.* Sed hoccine de uno homine dici poteſt? Verte: *fortiſſime mortalium.* Heſych: Λαοί, ὄχλοι, δῆμοι. διώκαται δ' ὅτων εἰρῆσθαι ἀνθρώποις ἀλλ' τὸ τῶν λάλοι, ἔνθεν καὶ μέροπες ἀπὸ τοῦ μαμαισμόν ἔχειν τὸ ὅπα ὅ ὅτι φωνήν.

v. 331. Γλυκερῆς αἰῶνος ἀμέρσῃς] Interpp. *dulci ævo ſpoliaris.* Cur non: *dulci vitâ?* Heſych. αἰὼν ὁ βίος τῆς ἀνθρώπου, ὁ τῆ ζωῆς χρόνος, res trita.

v. 340. Εσυμβήσας] Non viderunt quò pertineat ἐσυμβήσας. qui vertunt *certatim.* Referendum ad ἐβήσατο. Ες δίφρον ἐβήσατο ἐσυμβήσας. *In currum inſiliit celeriter.* Ibidem ἀλίγκιος eſt generoſus, ut millies monuerunt veteres Magiſtri. Sed ſurdis auribus prætermiſerunt Interpretes.

v. 358. Σωωισόμεθα πτολεμίζειν] Πτολεμίζειν non eſt bellare, bellum gerere, ſed pugnare, dimicare. ut πόλεμος & Latinis *bellum* frequentiſſimè pro prælio. Salluſt. *In eo bello trecenti milites deſiderati ſunt.*

v. 364. Παντὶ μάλ' ἐπεύδων] *Omnibus viribus nitens, incumbens.* Interpretes. ut ſolent: *totis animis feſtinans.* Heſych. ἐπεύδων, ἐπεσπεύδων, ἐνεργῶν. In ἔργοις· Σπεύδειν ἀρόμενοι, φυτεύειν, οἶκον τῷ θεῷ. incumbere arationi, plantationi, rei familiaris curæ. Ibidem ἐπεύδειν εἰς ἄφενος *divitiis quærendis operam dare.* Ælianus II. Var. Hiſt. 6. Καὶ ἄλλως ὁ ἔπαινος προσηλοῦν τῆς νεανίσκους, ὡς μάλιστα ἥδιστ προὸς τὴν τοιαύτην πρᾶξιν θερμοτάτους. *Alios etiam adoleſcentes in ſocietatem adſciſcere ſtuduit, quos ad ejuſmodi facinus promptiſſimos ſciebat.* Sic ſæpiſſimè apud hunc Scriptorem, & alios. Nihil tritius.

v. 372. Ηνίοχος δ' ἔπλην] Bene Palatinus codex, ἔμπλην, hoc eſt πλησίον, ἐστηνοίαζον.

σπάζον. Sic & Homerus Iliad. β. vide Suidam. probavit etiam Commelinus.

v. 380. Πᾶσα ὃ Μυρμιδόνων τε πόλις] Eſt Theſſalia. Vellejus Paterculus: *Acer belli juvenis, natione Theſprotius, cum magna civium manu eam regionem armis occupavit, quæ nunc ab ejus nomine Theſſalia appellatur, ante Myrmidonum vocitata civitas.*

v. 389. Ἀφεὶς ὃ ἕδει σόμα μασιχώωτι Λείβεται] Μασιχάειν & μασιχάειν, quod apud unum Heſychium in μασιείζειν legitur & exponitur σφοδρᾶς μασᾶσθαι, eſt paragogicum τῆ μασᾶσθαι, μασᾶσθαι, id eſt, edere, mandere, manducare, frendere. Gloſſ. *pappat* μασᾶται. A quo μάσημα, id eſt, manſum, cibus. Latini ſequiores dixerunt pro eodem *maſſare*, quod extat apud Theodorum Priſcianum lib. I, c. 8. lib. II, c. 29. Unde liquet μασιχᾶν notare actionem eam, qua animalia colliſu dentium & conventu maxillarum res objectas comprehenſaſque antequam deglutiant, commolunt & incidunt. Sic de iſto loco Vir ſummus Thomas Reineſius, in litteris nuperiùs ad me datis, rectiſſimè & eruditiſſimè cenſuit. Hinc & μάσυξ cibus. Homerus Iliad. I. v. 324. μάσαι' ἐπεὶ κολάζηαι. *Eſcam poſtquam invenerit.* Vide ibi Euſtath. p. 655.

v. 395. Θῆλυς ἔέρση] Diacono θῆλυς eſt ἁπαλὴ tener ros, quem ſequuntur Interpretes, qui interpretantur, *mollis*, alii ineptiùs: *fœmineus.* Verùm θῆλυς ἔέρση eſt ros herbas vegetans. Heſych. Θῆλυς ἔέρση ἡ τὰ φυτὰ θάλλειν ποιοῦσα, δρόσος, ἢ θρεπτική. Probat Etymologici Magni auctor, præfatus τὸ θῆλυς dici pro θηλὺ, ut vice verſa καρὴ pro καρὺς apud Callim. θηλὺ autem eſſe à θῶ quod propriè eſt τρέφω, quia mammarum lacte infantes nutriuntur. Ἐστι, inquit, θῶ ξῆμα θηλῦν τὸ τρέφω, ἔ ὁ μέλλων θήσω. Ὁμηρος· γυναῖκα τε θήσατο μαζόν· ἀπὸ τοῦ ἐθήλασεν. Ἐκ τοῦ θήσω ἂν γένοιτο ξηματικὸν ὄνομα θηλὺ καὶ τροπῇ θῆλυς, ὡς καρὴ καρύς. At Euſtathius ad Odyſſ. ι, ubi hoc ipſum exponit θῆλυς ἔέρση, θῆλυς ait ſignificare θρεπτικὸν per tranſlationem à fœminis ductam, quia fœmellæ in omni animalium genere alant pullos ſuos & infantes, non maſculi. Dici autem θῆλυς pro θηλεῖα. Θῆλυς, ait, ἡ θρεπτικὴ φύσις φυτῶν ἐκ μεταφορᾶς φησὶ ζώων, ἐν οἷς τὰ θήλεα θρεπτικά εἰσι τῶν νεογνῶν μᾶλλον ὑπὲρ τὰ ἄῤῥενα. ποιητικὸς ὃ εἶπε τὸ θῆλυς ὁμοίως τῷ πυλὴν ἐφ' ὑγρὴν, τοιοῦτον καὶ τὸ θῆλυν τε μέλαιναν· καὶ τὸ θῆλυς ἀϋτμή. Quod verum eſt. θῆλυς ponitur pro θήλεια. Eadem ratione & apud Sophoclem νὺξ θήλεια dicitur. hoc eſt ὑπομόχθηρος καὶ ποιοῦσα θάλλειν, ut veteres Grammatici monent. Priorem tamen etymologiam probat Plato in Cratylo, p. 284. edit. Francofurt. Wechelianæ. Τὸ δὲ θῆλυ ἀπὸ τῆς θηλῆς τε φαίνεται ἐπωνομάσθη, ἡ δὲ θηλὴ ἄρα γε, ὦ Ἑρμόγενες, ὅτι τιθηλάται ποιεῖ, ὥσπερ ἀρδόμενα, &c. Θῆλυ *eſt fœmina ἀπὸ τῆς θηλῆς, id papilla dicitur.* Θηλὴ *autem, Hermogenes, videtur dici, qui germinare facit, quaſi ea quæ irriguntur.* Hanc vim & ros & nox habet. Virg. II. Georg.

Et quantum longis carpent armenta diebus,
Exigua tantum gelidus ros nocte reponet.

Theophraſt. VIII. hiſt. Plant. ϛ. Ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Βαβυλῶνι, καὶ Βάκτροις, ὅπου μὴ ὕεται ἡ χώρα, ἢ σπανίως, αἱ δρόσοι τὸ ὅλον ἐκτρέφουσιν, ἐπεὶ καὶ οἱ περὶ Κυρήνην καὶ Ἑσπερίδας τόποι. *In Ægypto, Babylonia ac Bactriana, ubi raro aut numquam pluit, rore omnia convaleſcunt, ſicut & apud Cyrenenſes & Heſperidas.* Igitur θῆλυς ἔέρση eſt vim habens vegetandi & fovendi ſata, arbores, plantas, ut convaleſcant.

v. 397. Τῆμος δὴ κέγχροιο θέρος λιγυλῶγες πελέθουσι] Lege: Ἦμος δὴ κέγχροιο θέρος λιγυλῶγες πελέθουσι. *Quando & milio ariſtæ ſurgunt.* Res liquida eſt.

400. Δῶκε δ' ἀνδράσι χάρμα καὶ ἄχθος] Veteres Grammatici hoc loco tradunt dona Bacchi ἄχθος appellari, propter labores & moleſtias, quæ exhauriendæ hominibus in ſerendis & colendis vitibus.

Sed

Sed verius exſtimo ἄχθος ea dici propter dolores & mala, quæ creat vinum ſi immodicè bibatur. Homerus Οδυσ. φ.

Οἶνός σε τρῶσει μελιηδής, ὅστε τε ἄλλους
Βλάπτει, ὃς ἂν μιν χανδὸν ἕλῃ, μηδ' εἴσηται πίνῃ.

Vinum te ſauciat dulce, quod & aliis nocet, quicumque eo copiosè utitur, & immoderatè bibit. Vide & quæ ſequuntur, ſi tanti eſt.

v. 402. Κεραὸς ἐλάφοιο] Non cervam, ſed cervum hoc loco & verſu ſequente 407. intelligi nullus dubito. Græci enim tam Philoſophi quàm Poëtæ ὁ ἔλαφος dixerunt de cervo & cerva, ut olim docuit vir incomparabilis ad Solinum. Callimachus hymno in Dianam v. 99.

Εὗρες ὅτε σεσμαλὴς ὄρεος τὸ Παρρασίοιο
Σκιρτόωσ' ἐλάφους.

Reperiebas in cacumine montis Parrhaſii Saltantes cervos. Cervos fuiſſe non cervas verſ. 102. oſtendit:

Κεράων δ' ἀπελάμπετο χρυσός.

Cornuum verò aurum elucebat. Ad quem verſum vide Spanhemium incomparabilem. Inveniri autem cornutas etiam cervas, præter illa quæ ibi Vir magnus notavit, oſtendit cerva cornuta capta in Cherſoneſo Cimbrica, ante annos circiter triginta, à Duce Holſatiæ, quam eleganti elegia deſcripſit & decantavit doctiſſimus amicus noſter Morhofius, cùm ſupereſſet.

v. 405. Οἱ δ' ὥς τ' αἰγυπιοὶ] Puto ſcribendum: ἠδ' ὡς αἰγυπιοί. v. 410. legend. ἄλλῳ.

v. 416. Ἀμφιτρυωνιάδης δὲ βίῃ Ἡρακλείῃ] Lege: βίῃ Ἡρακλείῃ in caſu primo. Sic & Diaconus legit, ut ex paraphraſi ejus licet colligere.

v. 420. Μέγα γὰρ δόρυ ἔμπεσε φωτός] De Hercule vulgò hæc accipiunt. Hinc vertunt: *Magnum enim robur inciderat viri.* Sed Diaconus Cygno hæc tribuit, καταβλήθη ἡ μεγάλη ἰσχὺς τοῦ ἀνδρὸς, ἤγουν τοῦ κύκνου. Quem ſi ſequimur vertendum erat: *magnum verò robur viri concidit*, vir valdè robuſtus concidit. γὰρ & δὲ viciſſim nonnunquam apud Poëtas permutantur. Verſus ſequens tum optimè cum hoc cohæret, ſi Diaconum ſequimur.

v. 428. Μελίφρονα θυμὸν ἀπούρας] Dulcem animam ſeu vitam eripuit. Θυμὸς hic eſt ψυχή. Brevium ſcholiorum auctor in Homeri Iliad. α, v. 172. Θυμὸν πολλαχοῦ τῆς ποιητῆς σημαίνει πάντα. τὸν ἀρχικὸν. ὡς τὸ, θυμὸς δὲ μέγας ἔσθ' ὑποτρόμου βασιλῆος. τὸν ψυχήν. ὡς ὅταν εἴπῃ, μελιηδέα θυμὸν ἀπούρας, &c.

v. 431. Οὐρῇ μασσάων] Reſcripſi ex codice Palatino μασσῶν.

v. 479. Λαὸς ἀπείρων] Verte: *populus magnus*, hoc eſt, ingens multitudo. Virg. I. Æn. *Ac veluti magno in populo cùm ſæpè coorta eſt ſeditio.* Juſt. XI, 2. *Tantus natorum populus.* Ovid. IV. Metam. v. 447. & lib. VI, 197.

J. O.

JOHANNIS GEORGII GRÆVII LECTIONES *In* Opera & Dies.

CAPUT VIII.

Primi duo vexati verſus in ἔργοις illuſtrati. ἐννέπετε ὑμνείουσαι. Δεῦτε δή. Antiqua Heſiodi lectio bis vindicata. Plato emendatus. Αἴξειν. Augere. Κάρφειν. Δίκη. Jupiter Juſtitiæ Præſes. Callimachus illuſtratus. Heſiodus emendatus. Διάνδιχα θυμὸν ἔχειν. ἔρις ἀγαθὴ eſt φιλία. Moſchopulus correctus. Ἀγορῆς ἐπακτός. Ὥρη. Vetus Heſiodi lectio defenſa. Elegans præſentium uſus apud Græcos. Interpretes Latini ſæpè notati.

IN ἔργοις καὶ ἡμέραις.

v. 1. Μοῦσαι Πιερίηθεν ἀοιδῇσι κλείουσαι
Δεῦτε δὴ ἐννέπετε σφέτερον πατέρ᾽ ὑμνείουσαι] Non veteres ſolùm Interpretes, Proclus, Moſchopulus, Tzetzes, ſed & Heſychius κλείουσαι exponunt ὑμνοῦσαι, δοξάζουσαι. Scholia inedita libri Voſſiani. ἀοιδῇσι, κλείουσαι, ᾠδαῖς καὶ παραφδαῖς δοξάζουσαι. & ſequenti verſu: δεῦτε, ἔλθετε. Euſtathius quoque ad ὀδυσ. τ. Heſiodum Muſas ex Pieria arceſſere ſcribit. Κλείων pro κλειτὸς nemo Veterum dixit. Inde liquet hos verſus ſic rectè exponi: *Muſæ ex Pieria carminibus gloriam conciliare ſolitæ, Adeſte, quæſo, dicite patri veſtro hymnum.* Cum Moſchopulo ad κλείουσαι intelligendum exiſtimamus ὡς ἂν ἐθέλητε. Nam ut ille ait: Ἐκ γὰρ Μουσάων κλέος ἔρχεται. *A Muſis venit gloria.* ἐννέπετε ὑμνείουσαι, eſt ὑμνεῖτε. ut inferiùs v. 33. Ἀλλά τε πολλὰ Ἀρπάζων ἐφόρεις pro ἥρπαζες, & v. 43. κρύψαντες ἔχουσι βίον, pro ἔκρυψαν. Apud Hom. βῆ δ᾽ ἴον pro ἔβη, ᾤχετο φεύγων pro ἔφυγε, & ſexcenta talia. Solere verò Poëtas Numina quorum opem implorant ex locis, quæ iis erant ſacrata, vocare; Muſas ex Parnaſſo, Pieria, Helicone, Pindo; Apollinem ex Delo, Lycia, Xantho, quis tam hoſpes eſt in illorum lectione qui ignoret? Et ſic hunc locum intellectum olim fuiſſe locuples teſtis eſt Ariſtides hymno in Jovem: Εἶεν δὴ Μοῦσαι Διὸς παῖδες, ἃ γὼ ἔγωγε ὀρῶ πότε ἄν τις ὑμᾶς ἄμεινον καλέσειεν ἢ νῦν. εἶδ᾽ ὑμεῖς γε ἐπ᾽ Ολύμπῳ σὺν Ἀπόλλωνι Μουσηγέτῃ τῷ θείαν ᾠδὴν ᾄδετε ὑμνοῦσαι ἢ ὑμέτερόν τε καὶ τοῦ ὅλων πατέρα, εἴτε Πιερία φίλον ὑμῖν ἐνδιαίτημα, εἴτε ἐν Ελικῶνι τῷ Βοιωτίῳ χορεύετε. *Agite ergo Muſæ, Jovis filiæ, (nec enim vos umquam alias quam nunc invocare præſtiterit) ſive in Olympo cum duce Apolline divinum canitis canticum, veſtrum ſimul & univerſorum patrem celebrantes, ſive Pierium vos delectat domicilium, ſive in Bœotio Helicone choreas ducitis.* In verſu ſecundo δὴ legitur in utroque MS. Voſſiano, ut & meo,

meo, nec non in editionibus priſcis, Veneta Victoris Trincavelli, Florentina Juntæ, aliiſque, & id omnes agnoſcunt Interpretes veteres, ut mirer H. Stephanum ſolius Euſtathii auctoritate compulſum repoſuiſſe δή, quod deinceps pleraſque editiones occupavit. Habet iſta particula obſecrandi vim in hiſce formulis, δῦτε δή, φέρε δή. ἴθι δή, age, ſis, quæſo. Hom. ἄξον δὴ ἔγχος. Διομήδεος. Socrates in Phædro apud Platonem: ἄγετε δὴ ὦ Μοῦσαι, quo expreſſit hoc noſtri Poëtæ: δῦτε δὴ ὦ Μοῦσαι. Sed totus locus Platonis addendus eſt, ut ex illo menda eluatur. Socrates ibi ait: ἄγετε δή, ὦ Μοῦσαι, εἴ τι δι' ἀνῆκε ἔιδος λίγειαι, εἴτε ἀφ' ἡδονῆς μουσικὸν τὸ λιγύφωνον τοῦτο ἔχετ' ἐπωνυμίαν, ξυλλάβετε τῷ μύθῳ, ὃν με ἀναγκάζει ὁ βελτίων ἥτινα λέγειν. Quid hîc τὸ λιγύφωνον, ſcribendum puto τὸ λιγυρὸν, & vertendum: *Agite igitur, ô Muſæ, dulces ſive propter cantûs genus, ſive propter Muſicæ genus ſuave, hoc nomen conſecutæ eſtis, mihi adſitis in hoc ſermone quem me hic amicus optimus jubet habere.*

v. 3. Ὅτι τι ἀφ' ἑορτὴ] Hos duos verſus aliter diſtinximus, & expoſuimus quàm vulgò fit, uti apparet ex noſtra editione. Vide inferiùs rationes in notis ad v. 430. Θεογονίας. Ὅτι τι ἀφ' eſt, ut apud Demoſthenem ἀφ' τῶν θεῶν, *Deorum beneficio & munere.* Sic Johann. VI, 51. καθὼς ἀπέστειλέ με ὁ Πατὴρ, κἀγὼ ζῶ διὰ τὸν πατέρα. *Sic ego vivo, beneficio patris.*

v. 5. Ῥεῖα μὲν γὰρ ἔπειτα, ἔπειτα δὲ βειόωντα χαλέπτει] Uterque Codex MS. utroque loco legit ἔπεια. quam veram lectionem eſſe Tzetzes oſtendit: Τὸ ἔπεια συνίζησις ἔστι τοῦ ἐπὶ μακρᾶς συλλαβῆς, καὶ τὸ ἄλφα εἰς μίαν μακράν. Nec aliter apud Homerum in omnibus legitur codicibus Iliad. ρ.

Ῥεῖα μὲν γὰρ φεύγοντα νέεσθ' ἐκ Τρώων ὀρυμαγδοῦ.

Quæ loca malè Gulielmus Canterus, decus noſtræ Trajecti, ſollicitavit. Heſiodus:

Εἴαρι πολλὴν, ὄφρα τοι ἔμπλειον ἀμάρτῃ σ' ἀπατήσας. Ubi rurſus malè mutat in ἔπεσι. Hom. Il. π.

Αἶκε ζωὸν σίνηαι Σαρπηδόνα Διὸς υἱὸν φαμίν.

Idem Iliad. υ.

Ἴσον τείνοντ' πολέμου τέλος, ἔπεα μάλα ἔῦτα.

v. 6. Ἄφενος ἀέξει] *Obſcuram auget.* hoc eſt, evehit, ornat, Callim. hymno in Jovem v. 95: Οὐκ ἀρετῆς ἄτερ ὄλβος ὀπάζεται ἀνδράσι ἄξειν. *Sine virtute divitiæ non poſſunt homines ornare.* Homero eſt τιμῇ ὀφέλλειν. In qua notione quum & Latinis augere ponatur, retinui hoc verbum in verſione. Sueton. Claud. *In ſemet augendo parcus atque civilis nomine Imperatoris abſtinuit, nimios honores recuſavit.* C. Nepos Phocione: *Namque auctus ornatuſque à Demoſthene eum quem tenebat gradum adſcenderat.*

v. 7. Ἀγλαὸν κέρδος] Verſiones vulgatæ: *ſuperbum contrahit.* Alii: *deſiccat.* Ineptè. Rectè Proclus oſtenderat κέρδος hîc eſſe εὐτελῆ ποιεῖν καὶ ταπεινόν. Vertimus cum Horatio, *attenuat*, qui hunc locum expreſſit, ut pridem Muretus obſervavit:

Valet ima ſummis
Mutare, & inſignem attenuat Deus.

inferiùs v. 575:

Ὥρη ἐν ἀμητῷ ὅτε τ' ἠλιβάτου χρόα κέρδη.

Tempore meſſis quando ſol corpus attenuat, hoc eſt, corporis vires exhaurit, atterit.

v. 9. Δίκῃ δ' ἰθύνει θέμιστας] *Juſte rege judicia.* Sic benè priſci omnes Interpretes hunc locum declarant, qui hæc retulerunt ad Jovem. Δίκη eſt ἐν δίκῃ, ſive σὺν δίκῃ, ut Moſchopulus. δίκῃ ἰθύνειν θέμιστας eſt præeſſe judiciis, & ea ſic gubernare ut leges exerceantur, & juſtæ ferantur ſententiæ. ἰθύνειν eſt regere, gubernare. Heſych. ἰθύνει, κυβερνᾷ, ἡγεμονεῖ, οἰκεῖ, διοικεῖ, εὐθύνει, κυβερνᾷ. Jupiter enim Juſtitiæ Præſes & vindex habebatur. Plutarchus: ἀεὶς ἠγέμονα ἀπέδοσαν· Ὁ μὲν Ζεὺς ἐκ ἔχει τὴν Δίκην πάρεδρον, ἀλλ' αὐτὸς Δίκη καὶ Θέμις

Θέμις ἐστὶ, ἡ νόμων ὁ ἀρχαιότατος καὶ παλαιότατος. *Jovi Juſtitia non adſidet; ſed ipſe eſt Juſtitia & Themis, & lex antiquiſſima & perfectiſſima.* Callimachus hymno in Jovem: v. 81.

Δῶκας ἢ πολίεθρα φυλασσέμεν. ἵζεο δ' αὐτὸς
Ἀκρης ἐν πτολίεσσιν ἐπόψιος οἵτε δίκησι
Λαὸν ὑπὸ σκολιῆς, οἵ τ' ἔμπαλιν ἰθύνουσιν.

Conſtituiſti qui urbes cuſtodiant: tuque ipſe præſides in arcibus, Inſpector tam eorum qui legibus populum ſub iniquis, quàm eorum qui aliter gubernant. Sic hic locus vertendus. Jovi enim arces ſacræ ſunt, teſte Ariſtide hymno in Jovem, qui & ibi docet Jovem eſſe præſidem Juſtitiæ. Vide & Euripidis Troad. In Theogonia eodem ſenſu dixit ἀλεγεῖν θέμιστας δίκης verſ. 85, de rege:

Πάντες δὲ αὐτὸν ὁρῶσι ἀλεγεινοῖσι θέμιστας
Ἰθείῃσι δίκῃσιν.

Omnes ipſum reſpiciunt reddentem jus rectis judiciis V. 886. Ingeniosè quidem vir ſummus pro Πέρσῃ legit Πέρσῃ. Sed quomodo ἰδὼν ἀίων τε commodè poſſit tribui Perſæ non video: quin tota oratio videtur huic emendationi & ſententiæ τῷ πάνυ adverſari. Hæc enim Poëtæ mens eſt, audi intuens & auſcultans, uti jus valeat regente te, utique ego Perſæ vera præcipiam. Aliquid petit in publicum, aliquid ſibi. Sic olim ſentiebam de hoc loco, ſed accuratiùs cùm nunc illum expenderem, vidi eundem eſſe in ſententiam magni viri Danielis Heinſii, qui contra veteres Interpretes vidit non hæc referenda eſſe ad Jovem, perperamque vulgò hos verſus legi & diſtingui. Sententiam autem eſſe, Vide & attende Perſa, & ſine ambitione judica: ego verò, ô Perſa, tibi vera præcipiam. Itaque ſic cum Heinſio interpungo. κλῦθι ἰδὼν ἀίων τε· δίκῃ δ' ἴσον θέμιστας τύνη, ἐγὼ δέ κε Πέρσῃ ἐτήτυμα μυθησώμην. In meo ſanè MS. legitur Πέρσῃ, non Πέρσῃ. Ceterùm non Pauſanias tantùm quod Scaliger obſervavit, ſed etiam Ariſtarchus hos priores decem verſus obelis ſuis jugulavit, & Praxiphanes diſcipulus Theophraſti, notante Tzetze, in pervetuſto libro illos ſe non reperiſſe teſtatus eſt. Praxiphanes autem iſte videtur eſſe ille, qui à Diogene Laërtio in vita Platonis, narratur Platonis & Iſocratis ſermonem de Poëtis prodidiſſe memoriæ. Hujus Praxiphanis etiam alibi meminit Diogenes. Cujus ætatis fuerit non obſervarunt docti Interpretes, quod ex hoc Tzetzis annotatione diſcimus.

v. 11. Τὼν μὲν κεν ἐπαινήσειεν νόησις] Uterque MS. Voſſianus & editio Baſileenſis Iſingrini: ἐπαινήσειεν. Quod quis non probet præ duro illo diplaſiaſmo?

v. 13. Διὰ δ' ἄνδιχα θυμὸν ἔχοντες] Mirum quid Interpretibus Latinis in mentem venerit, qui hæc ita vertunt: *in diverſa autem animum diſtrahunt.* quo nihil à Poëtæ ſenſu & Græcis verbis poteſt fingi alienius. Ἀλέγειν θυμὸν ἔχειν Homero eſt δίκας θυμὸν ἔχειν, diſſentire, diſcrepare. Il. υ, v. 31:

Βὰν δ' ἴμεν ἐς πόλεμόνδε· δυοὶ δίκας θυμὸν ἔχοντες.

Ibant in prælium Dii diſcrepantem animum habentes.

hoc eſt, à ſe invicem diſſentientes, aliis ſtantibus pro Troja, aliis in Trojam. Ubi vulgò verſiones ineptè: *diviſum animum habentes*, pro quo alii dicunt ἄνδιχα θυμὸν ἔχειν. Quid verò miri Poëtam ἦσιν tribuere animum, quum inter Deas referantur & hîc & in Theogonia?

v. 15. Ἀλλ' ὑπ' ἀνάγκης.

Ἀδυνάτων βουλῶν ἦσιν πημῶν βαρείαν] Hæc cum Tzetze non ſic accipienda ſunt, quaſi Deus ſit malorum auctor. Sed hæc eſt Heſiodi mens, omnia quæ geruntur Dei numine geri: illum hominibus aut propter vitia, quibus ſunt obnoxii, aliaſque cauſas nobis ſæpè parum exploratas, corrumpere conſilia, ſanam eripere mentem, & contendendi ac litigandi libidinem immittere. Penelope apud Homer. Οδυσσ. ψ.

Μαῦα

Μαῖα φίλη, μαργὸν σε θεοὶ θέσαν, οἵ τε δύναντα
Ἄφρονα ποιῆσαι, ἢ ὀϊζυρὸν ἐφ' μάλ' ἐόντα,
Καί τε χαλιφρονέοντα σαοφροσύνης ἐπέβησαν.

Nutrix dilecta, insanam te Dii fecerunt, qui possunt insipientem reddere, qui vel prudentissimus fuerit, & delirum prudentiæ compotem reddiderunt. Nam ut benè alius Poëta:

Ὅταν γὸ ὀργὴ θυμόνδε βλάπτει τινὰ,
Τότῳ τὸ πρῶτον ἐξαιρεῖται φρενῶν,
Τὸν νῶν τ' ἐσθλὸν εἰς ἓ τ' χείρω τρέπει
Γνώμην, ἵν' εἰδῇ μηδὲν ὧν ἁμαρτάνει.

Quando ira deorum aliquem lædit, huic primò eripit prudentiam, & sanam mentem, & in deterius mutat consilia, ut non videat quæ peccat. P. Syrus Mimus: *Fortuna quem vult perdere stultum facit.*

v. 17. Νὺξ ἰφθιμὴ] Nox habetur mater omnium rerum tristium & malarum, sicut in sacris litteris tenebræ. *Opera tenebrarum* apud Apostolum, *projici in exteriores tenebras*, apud Matthæum. Sic contra Deus dicitur apud Prophetam *indutus luce, habitare in luce inaccessa*, & felicitas sempiterna sæpè *lux* appellatur.

v. 19. Γαίης ἐν ἐίζησιν] Hæc verba non referenda esse ad Jovem, cum antiquis Hesiodi Interpretibus, præclarè monuit Daniel Heinsius ὁ πάνυ, cui Hesiodus & omne litterarum genus plurimùm debet. Nihil certius quam hæc ad Ἔρον pertinere bonam, quam Philosophi φιλίαν dicunt, quæ dicitur in terra habitare inter homines. Inde Empedocles Agrigentinus Physicus antiquissimus, qui principia omnium rerum præter quatuor elementa constituit Νεῖκος & Φιλίαν.

Τέσσαρα γὸ πάντων ῥιζώματα πρῶτον ἄκουε.
Ζεὺς ἀργὴς, Ἥρη τε φερέσβιος, ἠδ' Ἀϊδωνεύς,
Νῆστίς θ' ἣ δακρύοις τέγγει κρούνωμα βρότειον.
Νεῖκος τ' ἀλόμενον δίχα σφῶν ἀπάλαστον ἁπάντη.
Καὶ φιλίη μετὰ τοῖσιν, ἴσον μῆκός τε πλάτος τε.

Quatuor omnium rerum principia primus audi, Jupiter candidus, Juno alma, & Pluto, Ac Nestis quæ lacrymis tingit humanas scatebras, Et contentio pernicioſa quæ absque iis par est ubique, Et amicitia cum bis quæ æquè longa ac lata est. De quibus Sextus Empiricus adversus Mathematicos: Ἐξ Ἡσιόδου τὰς ἁπάντων ἀρχὰς τέσσαρας μὲ τὰς ὑλικὰς, γῆν, ὕδωρ, ἀέρα, πῦρ· δύο δὲ τὰς δραστικὰς φιλίαν καὶ νεῖκος. *Sex tradit rerum principia. Quatuor quidem materialia, terram, aquam, aërem, ignem. Duo autem operantia, amicitiam & discordiam.* Vide & Diogen. Laërt. in vita Empedoclis. Latini Interpretes Hesiodi πολλὸν ἀμείνω cum ἀνδρῶν conjungunt, quasi Hesiodus dixerit contentionem bonam longè meliorem esse hominibus: quos redarguit copula & συνέπεια, quæ ita constituenda. Θῆκε δ' μιν πολλὸν ἀμείνω scilicet ἤπερ Κορίνθιος ἐν γαίης ῥίζῃσιν καὶ ἀνδράσι. Posuit illam longè meliorem in terræ radicibus, hoc est, in terra & inter homines. Ἐν ἔστω ποιεῖ repetendum.

v. 20. Εἰς ἔτερον γάρ τίς τε ἰδὼν ἔργοιο χατίζων Πλούσιον, ὃς σπεύδει ἀρήμεναι ἠδὲ φυτεύειν] Hîc rursus Interpretes malè gesserunt suas partes, qui secundum versum sic transtulerunt, ut si ὃς hîc esset relativum, quum tamen hîc ponatur pro ὅτε, quod discere poterant ex Moschopulo & Proclo. Glossæ MS. Vossianæ: ὃς, ὅτε, πλησίον. Iners, inquit, videns alium labore divitias invenisse, & ipse eadem ratione opes quærere studet. Eodem sensu inferiùs:

Εἰ δὲ κεν ἐργάζῃ, τάχα σε ζηλώσει ἀεργὸς
Πλουτεῦντα.

Quod si laborares mox te æmulabitur otiosus ditescentem.

Tzetzes videtur legisse ὅτε. Porro in MS. legitur ἀρήμεναι. quam lectionem tuetur Tzetzes, qui propter liquidam μ τὸ ρο produci contendit. Proclus verò hoc à Græcorum Poëtarum consuetudine alienum esse in talibus infiniti-

vis affirmat, ideoque τὸ μ geminandum.

v. 23. Εἰς ἄφιτον αὐτύδοντα] MS. I. Voſſ. εἰς ἄφιτον αὐτύδοντα. Sic etiam Moſchopulus: Ἄφιτος ὁ ἀπὸ τῆς ὠρῶν τῆς ἐνιαυτοῦ ἀδιαφιλόμβυος πλοῦτος. τὸ αὐτὸ καὶ βίος, ἀφ' ἧς βιοῦται τις ἀλλοδόπ. λέγεται δὲ ὁ ἄφιτος ἀφιτικῶς, ἀπὸ τοῦ ἄφιτος ἀδιτέρως. Sic legendus hic locus. Vulgò malè & ſine ſenſu ἀπὸ τῆς ὥρων τῆς ἐνιαυτοῦ. Eadem ratione peccarunt in ὡραῖος apud eumdem Moſchopulum v. 32. ubi vide Proclum.

v. 29. Ἀγορᾶς ἐπάκτιον ἰόντα] Græci Scholiaſtæ omnes rectè ἀγορᾶς explicant ξυμέτων καὶ φημῶν ἤγουν φιλονεικιῶν κινημένων ἐν ἀγορᾷ. Latinos verò quis ferat, qui *fori auſcultatorem* tranſtulerunt? Quis Latinè ſciens intelligat quid ſibi velit *fori auſcultator*? Verte: *concionum auditor*. Ἀγορᾶς ἐπάκτιοί ſunt homines ſubroſtranei, ἀγοραῖοι, Ariſtophani ἀγορᾶς ἀστείμματα, circumforanei, concionales, *qui*, ut Livius ait, *concionibus hærent adfixi & in foro vivunt*: ſive ut Cic. 1. de Orat. c. ult. *qui in ſubſelliis habitant*, quamvis ibi loquatur de cauſidicis. Latinis propriè tales homines canalicolæ. Gell. IV, 20: *Qui jurabat cavillator quidam & canalicola, & nimis ridicularius fuit.* Vid. Feſtum: Dicuntur & homines ordinarii. Feſtus: *Ordinarium hominem Oppius ait dici ſolitum ſcurram, & improbum, qui aſſiduè in litibus moraretur, ob eamque cauſam in ordine ſtaret adeuntium prætorem. At Ælius Stilo qui minimè ordine viveret.* Ἀγορᾶς ἐπάκτιον εἶ] Plauto eſt *foro operam dare*. Terent. *lites ſequi*. Poſſes tamen etiam exponere ἀγορᾶς ἐπάκτιος, *fori auditor*, ut apud auctorem dialogi de cauſis corruptæ eloquentiæ, quem ego quidem Quintiliani eſſe nullus dubito. Rationes aliàs dabo. Is cap. 34. adoleſcentes, qui in ſubſelliis quotidie nobiles cauſarum patronos audiebant orantes, vocat *fori auditores*: *Atque hercule, ſub ejuſmodi præceptionibus juvenis ille de quo loquimur, oratorum diſcipulus, fori auditor, ſectator judiciorum, eruditus & aſſuefactus alienis experimentis, &c.* Sed hîc in bonam partem accipitur.

v. 30. Ὧρα γὸ τ' ὀλίγα πάλεται] Non eſt ut recedamus à lectione librorum & Interpretum veterum expoſitione, qui aiunt ὥρα φιλῶσαι, & interpretantur φροντίδα, ſicut MS. I. Voſſianus cum Gloſſis: ὥρα νεικέων τ' ἀγορέων τε, ἡ φροντὶς δικαιείων, ἡμιγορεῶν. Verba verò hæc ὥρα ὀλίγα πάλεται νεικέων τ' ἀγορέων τε ſunt ὀλιγωρεῖν νείκα καὶ ἀγοράς, vel ὀλιγωρεῖν χρὴ νείκα τ' ἀγορᾶς τε, non curare debet forenſes curas. Inferius v. 208. Τῇ δ' εἶς, ἢ σ' ἂν ἐγὼ ἄγω. *Hac is, qua te duco.* hoc eſt, ire debes. Hom. Iliad. χ, v. 62. Αὖθι μίμν' μετὰ τοῖσι διδυμάονι εἰσόκεν ἔλθῃς; Hì δέω μετά σ', ἢ ὅπως; *Illic maneo cum his expectans donec venias? An te ſequor rurſus?* Μένω, δέω, eſt μίμνω, δέομαι. Luc. VIII, 19. Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν. *Tu ne es qui venturus eſt, an alium expectamus?* vide & Matth. XXVI, 8. Πάλεται pro πάλλεται. Sic ſæpè præſens accipitur. Eurip. Hec. 163.

Ποίαν ἢ ταύτην, ἢ κείνην σύγχω; *Quamnam, hancne an illam eo?* pro σύγχειν. Quomodo non infrequenter occurrit apud Scriptores ſacros. Matth. III: Πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. *Omnis arbor non ferens fructum bonum exſcinditur & in ignem conjicitur.* Hoc eſt, exſcindi & in ignem conjici debet.

CA-

CAPUT IX.

Heſiodi obſcurus locus expoſitus contra Græcos & Latinos Interpretes. Ὡραῖος βίος· ὡραῖοι καρποί. ὡραῖον ὕδωρ. ὥρα ἔτους. Lectio antiqua Poetæ bis aſſerta. Ἐργάζεσθαι. ἔργον. Dimidium plus toto. παντὸς ἥμισυ. SCtum in Pandecte illuſtratum, repudiata Commentatorum ſententia. Gubernacula in navibus Veterum duo. Heſiodus emaculatus. Γηροκόμοι μελεδῶνες. Interpretum varii lapſus.

v. 31. Ω Τινι μὲν βίος ἔνδον ἐπήτριμος κατάκειται

Ὡραῖος] Βίος ὡραῖος Latini interpretantur, *victus tempeſtivus*. Græci verò magiſtri, *ex ſingulis anni partibus collectus*. Quod quidem ferri poſſet. Nam ὡραῖοι καρποὶ ſunt omnes fructus è terra provenientes qui in menſis ſecundis apponuntur pro anni & temporis ratione, ut verni flores, æſtiva mala, pira, pepones, autumnales uvæ, & quæ hyeme poſſunt haberi. Antigonus Caryſtius in vita Menedemi. Τράγημα μὲν θέρμος, ἢ κύαμος σεσηγώς· ποτὲ δὲ καὶ ἀπὸ ὡραίων εἰσφέροιτό τι, οἷον μὲν θέρμος ἄπος ἢ ξύλα. τοῦ δ' ἔαρος ἄλφοι, καὶ ἡ τῶν χειμερινὴν ὥραν ἰχάδες. *Pro bellariis dabatur lupinum & ſæpius faba: Nonnunquam ex fructibus, quos illa pars anni ediderat, quidpiam apponebatur, æſtate malum Punicum, vere ervilia, hyeme caricæ*. Malè Interpres Dipnoſophiſtæ reddit: *ex fructibus horariis*. vid. Galen. de aliment. facult. II, 2. qui docet propriè Græcis ὡραῖα καρπὸς dici de talibus τραγήμασι, non de frumento, de quo hîc tamen agi omnes vident. Sic & apud Ælian. Var. Hiſt. I, 31. ὡραῖα τραγήματα. Perſuaſiſſimum itaque habeo ὡραῖον βίον eſſe fructus æſtivos, qui ἐν ὥρᾳ, ἤγουν ἐν ὥρᾳ ἔτους, æſtate, diebus caniculatibus tempore meſſis colliguntur. ὥρα enim & ὥρα ἔτους κατ' ἐξοχὴν ſignificat æſtatem, & quidem adultam, dies caniculares, ut Galenus in variis locis tradit. Hinc ὡραῖος eſt æſtivus. ὡραῖον ὕδωρ apud Hippocratem Galenus oſtendit eſſe pluviam aquam, quæ media æſtate cadit, ἡ δὲ κατὰ τοῦτον ἐκεῖνον τὸν ὀνομαζόμενον ὥραν ἔτους. *tempore illo quod vocant ὥραν ἔτους*, hoc eſt, dies caniculares. Plinius ſanè ὡραῖον μέλι vertit mel æſtivum, ut pulcrè notavit vir Magnus ad Athenæum III. Animadverſ. cap. 6. Nec aliter capiendum inferiùs v. 305:

Ὡς κέ τοι ὡραίοις βιότοις πλήθωσι κέλευθοι,
Ut victu æſtate collecto impleantur horrea.

In ſequente verſu neſcio cur contra manu exaratorum librorum & priſcarum editionum fidem recentiores ſcribant τῷ κε ποριτσάμενον. ſed video hoc ab H. Stephano profectum qui κε putat ſejungendum & pro ἂν poni. Sed rectiùs MSS. & omnes ſcholiorum Auctores ſcribunt κεκορεσμένον· cujus libertatis poëticæ exempla quis deſideret niſi puer? Nemo enim ignorat apud Homerum κεκύθωσι pro κύθωσι, κεκλέωσι pro κλέωσι. Lævia hæc ſunt, fateor, nec monerem, niſi Stephani auctoritas multos in errorem induxiſſet.

v. 39. Δίκην δικάσσαι] MS. uterque & editio Ulpii apud Iſingrinum, δικᾶσαι. Stephan. δικάσαι. Sed rectiùs vulgatæ, metro poſcente. Phocylides etiam in editione Stephani:

Ην σὺ κακῶς διηγῇ, ἢ θεὸς μετέπειτα διακόσει.

Scaliger in libro ſuo notavit, ὠφέλοι hic poſitum eſſe pro ἄφελον. verè.

v. 40. Ὅσῳ πλέον ἥμισυ παντὸς] Quàm variæ ſint hujus loci expoſitiones nemo ignorat. Mihi maximè probatur Platonis & Ariſtotelis. uterque, ille III. Lib. de legib. hic IV. Polit. præſtare cenſet dimidium, ſi illo moderatè utaris, toto, hoc eſt, magnis divitiis, ſi luxu diffluas, aut turpiter prodigas. Ejuſdem ferè ſententiæ eſt illud Catonis in diſtichis: *Quod nimium eſt fugito, parvo gaudere memento.* Sed tamen hîc propriè docet fratrem Poëta, omiſſis litibus, præſtare quietam poſſeſſionem dimidii, quàm totius litibus quærendam, præſertim ſi parcè vivas. Nam ut verè Lucretius Lib. V. *Quod ſi quis vera vitam ratione gubernat, Divitiæ grandes homini ſunt vivere parcè.* Sequens verſus id docet, in quo parcimoniam, quæ tam magnum eſt vectigal, tantopere laudat. Propter eamdem cauſam Pythagoras quoque deterrebat ab uſu carnium homines, ὡς ὠμοῖσιν αἰχαῖς ἴθι τοὺς πρῳθὰς, ἄπυρα μεσοφιεγμένοις, καὶ λιτὸν ὕδωρ πίνουσιν. ἐντεῦθεν γὰρ καὶ σώματος ὑγίειαν, καὶ ψυχῆς ὀξύτητα ἀσκήσειν, *ut homines victui tenui aſſuefierent, ut cùm cibis minimè coctis uterentur, & aquam ſolam biberent, facilem haberent vivendi rationem. Hinc etiam tam corporis ſanitatem, quàm acumen animi illis acceſſurum,* teſte Diog. Laërtio in Pythag.

v. 43. Ῥηϊδίως γάρ κεν ἐπ' ἤματι ἐργάσσαιο] Verte: *Facile enim uno die tantum quæſiviſſes.* Vulgo: *tantum operatus eſſes.* Sed ἐργάζεσθαι hîc eſt labore parare, acquirere. Subintelligendum autem ex præcedente verſu βίον. Quod loquendi genus poſtea imitatus eſt Andocides: ἐργάσασθαι τὸν βίον ἐκ τῆς δικαίας καὶ ταῖν χερῖν. *victum quærere juſte ſuis manibus.* Ἐργάζεσθαι βίον eſt victum parare, quærere unde utamur, *vitam quærere*, ut Ennius loquitur. *Nautiſque mari quærentibus vitam.* Vita Latinis, æquè ut Græcis βίος, eſt victus, alimenta, quæ ad vitam tuendam pertinent. Et ſic hoc loco capiendum, non pro incertis vitæ caſibus, ex ſequentibus liquidò apparet. Ἐργάζεσθαι eamdem vim quoque apud Platonem tenet: Καὶ τὰ ἐπιτήδεια ταύτῃ ἐργασόμενον καὶ τὴν οἰκίαν θρέψοντα. *Et alimenta ipſam quæſituram, & familiam ſuſtentaturam.* Herod. I, 34. ἐργασάμενον χρήματα μεγάλα, ἤλπισε ὀπίσω ἐς Κόρινθον ἀπίξεσθαι. *Cum magnam pecuniam acquiſiviſſet voluiſſe redire Corinthum.* Joh. VI, 27. ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολλυμένην, hoc eſt, *nolite conquirere victum qui perit.* Obſcurè vulgatus. *Operamini non cibum, qui perit.* Nec melius Beza, *Operamini non cibo qui perit.* Hinc & ἐργάζεσθαι ſimpliciter eſt quæſtum facere, acquirere, ut apud Demoſthenem in orat. contra Apaturium: ναυτικῷ ἐργάζεσθαι eſt quæſtum facere pecunia in fœnore nautico collocata. Sic optimè illum locum emendavit maximus virorum Salmaſius, cui nihil viget par & ſecundum. Inde ἔργον eſt lucrum, quæſtus. Sophocles:

Ἀλλ' οὐδὲν ἔργον ταῦτα θρηνεῖσθαι μάτην.

Sed nullum lucrum eſt iſta deplorare. Ubi Scholiaſtes: οὐδὲν ἔργον, οὐδὲν ὄφελος. Quia verò nullus quæſtus eſt uberior, quàm qui ex uſuris & fœnore capitur, ἔργον, & ἐργάσια κατ' ἐξοχὴν dicitur de fœnore: ἐργάζεσθαι χρήματα eſt exercere pecuniam, fœnori locare, ut rectè à viris doctis oſtenſum eſt jam pridem. Matth. XXVI, 16. εἰργάζετο ἐν αὐτοῖς, ſcilicet, πέντε ταλάντοις. *quæſtum fecit illis* ſcilicet quinque talentis. Eſt Hebraïcum loquendi genus ἐργάζεσθαι ἔν τινι, pro quo Græci ἐργάζεσθαι τινι. Vide Bezam.

v. 45. Αἶψά κε πηδάλιον] Miror omnes verſiones Latinas quas mihi videre licuit, πηδάλιον hîc interpretari temonem, ſtivam, quum mihi ſit exploratiſſimum intelligi clavum navis, ſeu gubernaculum. Gloſſæ MS. Voſſii: πηδάλιον αὐχένιον. ſed, etſi

etſi aliæ deeſſent rationes. non ſinit nos dubitare de hac interpretatione v. 627:

Πηδάλιον δ' ὑψηχὲς ὑπὲρ καπνῦ κρεμάσασθαι,
Clavum artificiosè factum ſuper fumum ſuſpendito.

Ibi præcepta expendit quid hyeme, confecta navigatione, ſit faciendum: ſolebant autem tum clavos in fumo ſuſpendere, quo credebantur indurari ac à putrediue ſervari, æquè ut nunc caro ſalita fumo induratur. Virg. I. Georg.

Et ſuſpenſa focis explorat robora fumus.

Ariſtophanes in Ὄρνισι:

Πρῶτα μὲν ὥρας φαίνομεν ἡμῖν ἥρος, χειμῶνος, ὀπώρας.
Σπείρειν μέν, ὅταν γέρανος κρώζων εἰς τὴν Λιβύην μεταχωρῇ,
Καὶ πηδάλιον τότε ναυκλήρῳ φράζει κρεμάσαντα καθεύδειν.
Primum quidem tempora oſtendimus nos veris, hyemis, autumni,
Seminare quidem quando grus crocitans in Libyam decedit,
Et tunc jubet nautam ſuſpendentem clavum dormire.

hoc eſt, quum tempus eſt naves ſubducendi, clavum ſuſpendendi, & nautæ poſſunt ſecurè in utramque aurem dormire. Malè & ibi Interpretes πηδάλιον temonem vertunt. Ariſtophanem hæc loca Heſiodi, de quibus agimus cùm maximè, reſpicere facilè intelligunt omnes, & clarè Scholiaſtes oſtendit: Καὶ τοῦτο παρὰ τὸ Ἡσιόδειον, αὐτίκα πηδάλιον μὲν ὑπὲρ καπνοῦ κατατθῦο. καὶ πηδάλιον δ' ὑψηχὲς ὑπὲρ καπνῦ κρεμάσασθαι. Duas vitam tuendi rationes Veteres præcipuè coluiſſe in hoc opere docet Heſiodus, navigationem nimirum & agriculturam. Aut mare exercebant negotiando, aut terram conſerendo & colendo. Utroque hoc victum parandi modo ærumnoſo & laborioſo eſſemus levati, inquit Poëta, neque in mari jactari cum tanto periculo, neque opere ruſtico nos defatigari neceſſe eſſet, ſi Deus non occultaſſet facilem illam victum & amictum curandi viam. Suſpenderes clavum fumo, quod ſolebant hyeme facere, quum clauſa eſſent maria, & naves ſubductæ, & navigandi ſtudium deponeres, numquam mare tentares & infidis procellis tuum caput quæſtûs cauſâ committeres. Nec aliter Proclus. Vidit quoque D. Heinſius ſenſum hujus loci in Introductione, ſed nec ipſe in tot ſuis editionibus fœdum hoc mendum expunxit, nec ab aliis editoribus fuit auditus. Ab hoc more proverbium natum ὑπὲρ καπνῦ πηδάλιον, de iis qui artem deſinunt, nec ampliùs exercent, ſed otio ſe dedunt. Euſtath. ad Iliad. I. pag. 650. edit. Baſil. δῆλον δ' ἐκ τοῦ καπνῦ ἢ παροιμία τὸ ὑπὲρ καπνῦ τὸ πηδάλιον ὅτι ἐπὶ ἀργούντων, ἢ καταμελούντων τὰς τέχνας, ὁποῖον τὸ ἢ τὸ ὅτι πυρὰλις τέτρον ἢ κιθάρας ἀγχριμάσατο. *Unde liquet paræmia ducta à fumo, ſuper fumum gubernaculum, de otioſis, & artes deſinentibus, quale eſt in clavo ſuſpendere arcum aut citharam.* Hæc de πηδαλίῳ diſputatio in mentem mihi revocat SCtum Claudianis temporibus factum, cujus fragmentum nobis ſervatur lib. XLVII. Tit. IX, l. 3. §. 8: *Ut ſi quis ex naufragio clavum vel unum ex his abſtulerit, omnium rerum nomine teneatur.* Hic Interpretibus aqua hæret dubitantibus quid per clavos Imperator intelligat, quum non niſi unum in navi clavum eſſe exiſtiment. Sunt viri eruditiſſimi qui docent clavum modò pro ἄκρῳ τῷ πηδαλίῳ, modò pro toto poni gubernaculo, & clavos hîc eſſe gubernacula clavo annexa. Quod ſanè ego quid ſit non capio. Gubernaculum enim habet unum clavum, numquam duos. Gubernaculi partes ſunt οἴαξ, φάσηρ, πτερύγιον, αὐχήν. Οἴαξ eſt clavus, quo, ut Iſidorus inquit, regitur gubernaculum. Naves verò Veterum paullò majores duo habebant gubernacula, duos clavos. Hinc Græcis dicuntur ἀμφήρυμνοι tales naves. Petron: *Nunc per pappim per ipſa gubernacula dilabendum eſt, à quorum re-*

gione

gione funis descendit, qui scaphæ custodiam tenet. Idem: *Pergit interim tempestas mandata fatorum exequi, omnesque reliquias navis expugnat. Non arbor erat relicta, non gubernacula, non funis, aut remus.* Apud Heliodorum V. Æthiopic. Theagenes & Chariclea ad Ithacæ promontorium appellunt, ἅτε πηδαλίων ἀπηορον ἀπολωλότες, *altero clavo amisso.* Lucas Act. XXVII. in Pauli nave dixit in numero multitudinis τὰς ζευκτηρίας τῶν πηδαλίων, *vincula clavorum.* Sed omnium clarissimè genuinus Hippolytus de Anti-Christo quem ante non multos annos edidit Marquardus Gudius, vir doctissimus & mihi conjunctissimus, cui brevi plurimùm res litteraria debebit, in elegantissima comparatione Ecclesiæ cum navi: Θέλεσά ἐστιν ὁ κόσμος, ἐν ᾧ ἡ ἐκκλησία, ὡς ναῦς ἐν πελάγει χειμάζεται μὲ ἀλλ' οὐκ ἀπόλλυται. ἔχει γὰρ μεθ' ἑαυτῆς τὸν ἔμπορον Κύριον τῶν ὅλων. Φέρει δὲ ἐν μέσῳ τῷ τὸ πρόσωπον τὸ ἐπὶ τῶν πανάγιον, ὡς τὸν σταυρὸν τοῦ Κυρίου μεθ' ἑαυτῆς βαστάζουσα. Ἔστι γὰρ αὐτῆς μὲ πρόρα ἡ ἀνατολὴ, πρύμνα δὲ ἡ δύσις· τὸ δὲ κύκλον, μεσημβρία. οἴακας δὲ δύο αἱ δύο λαοδῆται. Sic enim rectè MS. Eboracensis. Possunt hi clavi videri in columna Trajani & Argo navi, in signis cœlestibus apud Aratum. Vide Lipsium ad II. Taciti annalem c. 6. Samuel. Bochartum, virum summæ eruditionis, qui in omni doctrinæ genere primas tenet, in Hierozoico, & Cl. Schefferum de militia navali. Sed hæc in transcursu.

v. 48. Πεσμηδεὺς ἀγκυλομήτης] MS. II. ἀγκυλόμητις, quomodo legendum censet Moschopulus: sicut ποικιλόμητις, δολόμητις, quæ tamen in secundo casu inflectuntur ac si primi λῆξις esset ητος. Sic noster in Theog. αἰολόμητις Πεσμηδεύς. Apud Hom. πολύμητις, ὐμητις. Proclus tamen secutus auctoritatem Plutarchi, qui & ipse olim in Hesiodum Commentarios edidit, quos Gellius laudat Noct. Att. XX, 8, & Proclus frequenter, tuetur ἀγκυλομήτης. Eustathius verò ad Οδυσ. γ, ait utramque terminationem apud Veteres inveniri. Illam in ητις esse à μήδω, hanc verò à μῆτις, ἡ βουλή.

v. 51. Διὸς πρὸ μητιόεντος] Imperitè μητίεις & μητιήτης vertunt *consultus*, quum potiùs sit consilii plenus, consiliorum auctor, μέγα βουλεύων ut rectè circumscribit Theocritus notante Eustath. ad Iliad. α. Nec hoc prætermiserunt viri eruditi, sed surdis narrarunt fabulam. In præcedente versu παῖς Ἰαπετοῦ verte: *filius Japeti.* Gloss. Vetus: Παῖς ὁ υἱὸς, *Filius.* Non ignoro Latinis quoque Poëtis puer pro filio dici, ut *Veneris puer* apud Ovidium Cupido, *Latonæ puer* Horatio Apollo, sed in versionibus, quæ in tironum & Græcæ linguæ non satis peritorum gratiam adornantur, hæc non habent locum. ἰὼς autem reddidi *egregius.* Moschopulus exponit καλὸς. Et Hesych. ἰὼς, ἀγαθὸς, καλὸς, μέγας, ὑπερηφὴς. Glossæ MS. Voss. ἰὼς, μέγας. Sanè apud Hom. conjungitur ἰὸς τε μέγας τε. Sic in Aamh v. 25. ἰὼς παῖς Αλκαίοιο. *egregius filius Alcæi.* ubi Interpretes: *præstans puer.*

v. 55. Pro χάριτες prior liber Vossianus χαίρεις.

v. 63. Ἀθανάτοις τε θεοῖς οἷσι ἔπλετο εἶδος] MS. I. editio Isingrini, Tzetzes: ἀθανάτης θεῆς. Idem codex, ut & Palatinus, sequenti versu legunt παρθενικῆς pro παρθενικῶς, quam lectionem Proclus quoque agnoscit. Nec aliter scripsit Hesiodus. Glossæ MS. Palatini libri exponunt optimè παρθένου. Vossianæ addunt subintelligendum πλεῖν. Pertinet παρθενικῆς εἶδος ad Pandoram non ad Deas, ut vulgò capiunt. Jupiter, inquit, jussit Vulcanum quàm celerrimè ex luto formare massam, illamque voce humana instruere & viribus, & tanta pulcritudine virginali ut ad formam Dearum accedat. Equidem ex vulgata lectione nullum sensum idoneum posse confici facilè vident qui animum advertunt.

v. 66. Γοργόφθ μελεδῶνας] Veteres quidem magistri in explicando γοργόφθ mire ambi-

ambigunt, sed mihi rectè vidisse videntur illi, qui exponunt τὰς μίλη κοσμίους, sicuti præter Moschopulum & Proclum Vossianæ Glossæ & Phavorinus. Κορεῖν est κοσμεῖν, καλλωπίζειν. Hesych. κορεῖν, κοσμεῖν, καθαίρειν. Unde & νεωκόρος, qui templum ornat & tuetur, ædituus. In Actibus Apostolorum Ephesus dicitur νεωκόρος Ἀρτέμιδος, ædituus Dianæ. Sicut & in nummis Græcorum frequenter urbes & populi νεωκόροι Καισάρων appellantur; quia templa in honorem illorum excitarant, quibus ornandis & colendis operam suam devoverant, ut quasi essent Cæsarum ædituï, ut monuit vir illustris Caspar Gevartius, sicut Ephesii Dianæ sunt, νεωκόροι, propter illustrissimum & maximi operis templum, quod in ejus Deæ honorem in sua habebant urbe. Γυμνάσιοι μελιδῶνες sunt curæ, quæ totæ in ornando corpore sunt occupatæ. Mulieres verò quo studio magis tenentur quàm comendi & excolendi corporis, quibus, ut Plautus ait, *nulla satis ornandi satietas est?*

CAPUT X.

In Hesiodo tres mendæ deletæ. Idem expositus. Ἀμφιγυήεις. Φωνή. Jovis dona quomodo rejicienda esse Hesiodus doceat. Θαλίαις τέρπεσθαι. Hesiodo versus fugitivus, qui in nullis editionibus conspicitur, restitutus. Antiquissimorum hominum vivendi ratio. Pecus non alebant. Varro emendatus. Μῆλα, Poma omnes arbutei fructus. Μῆλα pro opibus. Ἐπὶ βυσὶ κτείνειν. Homerus explicatus. Hesiodus bis emendatus. Interpretes sæpiùs reprehensi. Ἡέρα ἐσσάμβροι.

v. 69. Ὡς ἔφατ', οἱ δ' ἐλίδοντο] Vitia hæc sunt ne in pueris ferenda, & tamen omnes occupant editiones. Scribendum, ὡς ἔφαθ', οἱ δ' ἐλίδοντο. Nec aliter MSS. Sequente versu Ἀμφιγυήεις est ὁ ἐκ γύης βεβλαμμένος. γύαι κατ' ἐξοχὴν dicuntur manus & pedes. Homer.

Γυίοισι μὲν ὀρθοῖν ὑφ' ἅρμασιν ὠκέας ἵππους.
Frangam quidem pedes celerium equorum ante currus.

Γυίοισι enim, ut benè Porphyr. ad Homerum observat, est σκολιαγωῖς ποσίν. Latinis utroque pede claudus, pedibus captus. Quod quum à Græcis propriè tribuatur Vulcano, quibus familiare est ἐλίδειν singulis Diis & Heroïbus assignare, iisque uti loco ipsorum propriorum, Latini verò careant tali voce, qua illum commodè possint exprimere, ut Vulcanum per eam significari intelligant omnes, *Ambiclaudus* enim Latium vetus ignorat, vertendum est, Vulcanus: ut ἐννοσίγαιος Neptunus. Ridiculus esset qui verteret *Terram concutiens* quum pro ipso Neptuno ponitur. Talia apud Græcos ὅσα κόνις. v. 77. σίθωσι MS. I. pro σίθιοσι.

v. 71. Παρθένῳ αἰδοίῃ ἴκελον] Hoc est, ἴκελον χρῆμα, similitudinem virginis, id est, imaginem, statuam. Plin. *fingere ex argilla similitudines.* Sic ferè Latinis similis simpliciter pro simulacro, imagine accipitur. Juvenalis: Sat. II. v. 6. *Si quis Aristotelem simílem vel Pittacon emit*, hoc est, Aristotelis vel Pittaci imaginem. Multis exemplis declararunt docti viri ad Statium.

v. 79. Ἐν δ' ἄρα φωνὴν δῶκε θεῶν κῆρυξ] Quærunt Græci Magiſtri quomodo hîc Mercurius vocem Pandoræ indidiſſe potuerit, quum paulò ante Vulcano ejus confectio mandata fuiſſe dicatur. Itaque φωνὴν v. 61. interpretantur ὄργανα φωνῆς. ſed licèt hæc exponendi ratio poſſit probari, nondum tamen eſſemus defuncti. In præcedente enim verſu jam commemoraverat Mercurium Pandoræ pectori inſeruiſſe αἰμυλίους λόγους. quomodo verò illos ſine voce; & quomodo res ab eodem geſta tamquam diverſa à diverſis acta narratur? Quid quærimus? φωνὴ hîc eſt ὄνομα, ut apud Hom. Il. γ.

Πείσατο δ' Ελένην ἐκαλέσσατο φωνῇ.

Priamus Helenam vocavit nomine. ubi φωνῇ perperam παρέλκειν docent, & exponunt *voce*. Gregor. Μήτι ἡμᾶς ὑβριώντι ἢ ὑψηλοτέρας φωνῆς. *Ne nos increpetis ob verbum inſolentius.* ἐνέθηκε φωνὴν eſt nomen impoſuit. Ita omnino Heſiodum intelligendum ipſe docet: ὠνόμασε δὲ πρώτη γυναῖκα Πανδώρην, *appellavit autem mulierem hanc Pandoram.*

v. 86. Μήποτε δῶρον δέχεσθαι] Jovis igitur dona ſunt rejicienda? Sed egregiè hujus loci mentem declarat Plutarchus, in libello quomodo adoleſcenti Poëtæ ſint audiendi, oſtendens Διὸς δῶρα eſſe fortunæ munera: Ὁ Ησίοδος τὸν Προμηθέα πείθων τὸν Επιμηθέα μὴ δέχεσθαι μῦθον,

—— μήποτε δῶρον
Δέξασθαι παρὰ Ζηνὸς Ολυμπίου, ἀλλ' ἀποπέμπειν,

διὰ τῆ τύχης δωρεὰν τὸ Διὸς ὄνομα κέκληκε. τὰ γὰρ πυκνὰ καὶ ἀγαθὰ Διὸς δῶρα κέκληται, πλοῦτος, καὶ γάμος, καὶ ἀρχαὶ, καὶ πάντα ὅλως τὰ ἐκτὸς, ἂν ἃ κτῆσις ἀνόητός ἐστι τοῖς χρῆσθαι κακῶς μὴ δυναμένοις. διὸ, καὶ τὸ Επιμηθέα φεύγειν ὄντα καὶ ἀνόητον, ὅπως μὴν φυλάττεσθαι καὶ διδόναι τὰς εὐτυχίας, ὡς βλαπτομένων καὶ ἀφαρπαζομένων ὑπ' αὐτῶν. καὶ πάλιν ὅταν λέγῃ·

Μήδεπότ' ὀλομένῳ πενίῃ ξυμφόρβιον ἀνδρὶ
Τέτλαθ' ὑπειδίζειν, μακάρων δόσιν αἰὲν ἐόντων.

Θεόδοτον νῦν τὸ τυμπανὸν ἔφησαν, ὡς ἂν ἄξιον ἡγοῦνται τῆς ἀφ' ὑψηλῶν ποιημάτων, ἀλλὰ πλὴν μετ' ἀρχῆς, καὶ ξενιτείας, καὶ μαλακίας, καὶ πολυτελείας ἐπιτείδειον ἔσται. *Heſiodus ubi Prometheum inducit fratri Epimetheo ſuadentem ne à Jove nulla dona accipiat, ſed ea aliò dimittat, Jovis nomen de potentia fortunæ uſurpavit. Bonis enim fortunæ tribuit appellationem donorum Jovis, opibus, conjugiis, imperiis, & omnibus in univerſum bonis externis, quorum poſſeſſio inutilis eſt rectè uti iis neſcienti. Itaque etiam Epimetheum hominem vitioſum & fatuum cavere ſibi jubet & metuere à rebus ſecundis, damno nimirum ei & exitio futuris. Iterum ubi ait, Numquam pauperiem perniciosam animumque excruciantem exprobra homini, quia deorum munus eſt, Deorum munus vocat id quod fortuna obtigit, innuens non eſſe eos culpandos, qui fortunæ injuria pauperes ſunt, cum ignavia potius, ſocordia, mollitie & luxu conjunctas divitias in turpibus & vituperatione dignis habendas.* Vide ibi plura, & ejuſdem libellum de Fortuna in fine. v. 87. pro παρὰ ζηνὸς MS. II, παρὲξ ζηνὸς.

v. 96. Ἐν ἀῤῥήκτοισι πίθοισι] Queruntur veteres Critici, valdè ἀκυρολόγως dolium appellari hîc πίθον. Inde & Seleucus pro πίθοισι ſcribebat πίθοις, ut Proclus notat. Seleucum, qui hunc locum ſic emendandum judicavit, exiſtimo fuiſſe Grammaticum illum Alexandrinum, qui Romæ docuit, & Homericus dicebatur. Hunc enim in omnes ferè Poëtas commentarios edidiſſe Suidas auctor eſt. Quæ à viris doctis afferuntur ad iſtam tranſlationem aſperam molliendam, arguta quidem ſunt & ingenioſa, ſed quæ faciliùs rejici poſſunt quàm probari. His equidem argutiis non eſt opus. Πίθος enim quodvis receptaculum, & vas notat. Euripides arcas cedrinas, in quibus veſtes recondebantur, κεδρίνους πίθους vocat. Alceſt. v. 158.

Ἐν

Ἐν δ' ἐλύσατο καδρίνων δόμων
Ἕσσατο, κόσμον τ' ἐνέτειπεν ἐσθλόσατο.

Ex cedrinis domibus (hoc eſt, arcis) *veſtem ſumens & mundum decentem paravit.* Sic & Philoni veſtes dicuntur οἰκίαι φορηταὶ, *portatiles domus*, quia homines tegunt ad inſtar domorum, ut eruditè notavit vir dignitate & doctrina præcellens Gisbertus Cuperus Obſervat. III, 18.

v. 99. Αἰγιόχῳ βουλῇσιν] Hunc verſum inducendum eſſe rectè Ariſtarchus & D. Heinſius cenſuerunt.

v. 102. Νῦσοι δ' ἀθρόοισιν ἐφ' ἡμέρῃ ἠδ' ὑπὸ νυκτί] MS. I. ἐφημέρῃ. lege ἐφήμεροι. Sic emendaveram, & rectè me emendaſſe poſteà ex Plutarcho cognovi, in cujus conſolatione ad Apollonium ſic legitur.

v. 105. Οὕτως ἔστι τις θεῶν Διὸς νόον ἐξαλέασθαι] MS. I, ἔστι τι. Sic & Tzetzes. τι nonnunquam æquè παρέλκει ac τις. Διὸς νοῦς eſt Jovis ſententia, conſilium, decretum. Heſiodi ſententiam Tacitus refert: *Quæ fato manent, quamvis ſignificata, non vitantur.* Sequenti verſu idem liber: εἰ ἢ θέλεις.

v. 113. Νόσφιν ἄτερ τε πόνων] In utroque MS. abeſt τε. Et ſanè abeſſe debet. Tzetzes. πόνων δὲ τὸ τε κοινὴ δεῖ συλλαβή. ὅσον γὰρ ἔστιν ἀμεταβλήτως ἐκτείνεται. ſic & ſuperiùs v. 91. in manu exaratis libris legitur. Νόσφιν ἄτερ καμάτων. Ubi H. Stephanus perperam incuriæ editores inſimulat. Inferius v. 674. Μὴ μόνιν οἶνον ἢ νέον ἐν ὀπώρῃσιν ὄμβρον. Sic MS. I. Voſſianus. vulgò μηδὲ μόνιν. verſu præcedente in nonnullis editionibus legitur ζώστον pro ἕζεσθαι. Quod auribus meis magis arridet.

v. 115. Τέρπονθ' ἑορτῇσιν] Suaviter tempus tranſigebant in conviviis, nimirum quæ inſtruxerant ex iis quæ ſponte tum ferebat injuſſa tellus. pro quo ſtatim:

—— οἱ δ' ἐθέλημοι
Ἡσυχοι ἔργα νέμοντο σὺν ἐθλοῖσιν πολέεσσιν.
—— *ipſique ultro*
Tranquilli quæ collegerant dividebant cum multis bonis.

hoc eſt, ut Virgilius expoſuit, *in medium quærebant*, & iis in otio ſine contentione & invidia fruebantur. Hæ ſunt illæ θαλίαι. de ἀθανασίᾳ & Deorum epulis Heſiodus hîc non cogitavit, quod & ille verſus luculenter oſtendit: qui in noſtris quidem editionibus nunc deſideratur, ſed olim non deſiderabatur in iis, quibus uſus fuit Diodorus Siculus. Is in libro V. bibliothecæ huic, quem nunc exponimus, iſtum ſubjicit:

Ἀφνειοὶ μήλοισι, φίλοι μακάρεσσι θεοῖσι.
Abundantes pomis, cari beatis Diis.

Dignus ſanè eſt qui loco ſuo, de quo fuit injuria temporum & hominum deturbatus, reſtituatur. Ceterùm hunc verſum malè intellexit & interpretatus eſt vir Græcè doctiſſimus, Laurentius Rhodomannus. Ἀφνειὸς μήλοισιν vertit: *felices gregibus.* μῆλα hîc non ſunt greges. Nam quamvis paſtoritia vita ſit ſimpliciſſima, & aliis vitam tolerandi rationibus vetuſtior, ignorata tamen fuit antiquiſſimis illis hominibus, qui ſub Saturno dicuntur egiſſe. Hi enim iis ſolùm ſe tuebantur, quæ terra ſponte ad eorum victum ferebat. Omitto Ovidium, alioſque Poëtas. Varro II. de R. R. cap. 1. *Et homines & pecua quum ſemper fuiſſe ſit neceſſe, natura, (ſive enim aliquod fuit principium generandi animalium, ut putavit Thales Mileſius, & Zeno Citieus, ſive contra horum principium extitit nullum, ut credidit Pythagoras Samius, & Ariſtoteles Stagirites) neceſſe eſt humanæ vitæ à ſumma memoria gradatim deſcendiſſe ad hanc ætatem ut ſcribit Dicæarchus: & ſummum gradum fuiſſe naturalem, quum viverent homines ex iis rebus quas inviolata ultrò ferret terra: ex hac vita in ſecundam deſcendiſſe paſtoritiam, è feris atque agreſtibus, ut ex arboribus & virgultis decerpendo glandem, arbutum, mora, pomaque collegerant ad uſum, ſic ex animalibus, propter eamdem utilitatem, cum quæ poſſent ſilveſtria deprehen-*

benderent, concluderent & manſuefacerent. Sic hic locus legendus & interpungendus videtur, in quo tamen emendando Gronovio τῷ πάνυ debentur, *collegerant*, & *manſuefacerent*, quæ reposuit pro *colligerent*, & *manſueſcerent*. Τὸ *cùm* intellectu revocandum ad ſuperiora; quaſi ſcripſiſſet; paſtoritiam: cùm, ut ex arboribus & virgultis decerpendo glandem, arbutum, mora, pomaque in uſum colligere conſueverant antehac, ſic ex animalibus ſylveſtria quæ poſſent caperent, ſepto cuſtodirent, manſueta redderent. Hîc videtur ſupervacuum vel quod priùs poſuerat *è feris & agreſtibus*, vel quod pòſt dixit, *ex animalibus ſilveſtria*. At hæc eſt illius repetitio propter ὐπερβατον, ſenſui magis quam verbis conveniens. De quo genere Gronov. ad Senec. I. de ira, 3. Μῆλα autem hoc loco ſunt omnes arbutei fructus, qui edules ſunt, ſicut apud Latinos poma. Nam & nuces, & ficus, & uvæ τρώξιμοι mala dicuntur. Vid. leg. CV. de verb. ſignif. Varro cap. 59. lib. I. de R. R. profitetur ſe acturum de pomis condendis, & ibidem tradit, quomodo pira, rapa, nuces juglandes ſint ſervandæ, quia rapa, pira, nuces in pomis numerabantur. Heſych. Μῆλα παντὸς δένδρου καρπὸς, ἐξαιρέτως δὲ ὁ μηλέας, καὶ πάντα τὰ δένδρα. In hoc ipſo verbo offenderunt inferiùs Latini Interpretes, ſed ratione diverſa v. 162.

Ὥλεσε μαρναμένους μήλων ἕνεκ' Οἰδιπόδαο.
Perdidit pugnantes propter oves Oedipi.

ſed non pugnabant propter oves, ſed propter opes, regnum, facultates Oedipi. De quo Græci Magiſtri: Μῆλα, κτήσεις, οὐσίαι, βασίλειαι. Hos Latini debebant ſequi. Veterum enim divitiæ in pecudibus, præcipuè in ovibus. Varro dicto loco libri ſecundi: *In queis* (nimirum animalibus agreſtibus, quæ comprehendebant & manſuefaciebant) *non ſine cauſa putant oves aſſumtas, & propter utilitatem, & proper placiditatem.* Non longè poſt: *De antiquis illuſtriſſimus quiſquis paſtor erat, ut oſtendit Græca & Latina lingua, & veteres Poëtæ, qui alios vocant* πολυέργας, *alios* πολυμήλους, *alios* πολυβότας, & quæ ſequuntur. Sic apud Heſiodum inferiùs πολύμηλος eſt opulentus. Ceterùm in hoc, quem reposuimus, verſu, φίλοι μακάρεσσι θεοῖσι, idem eſt quod τὐδαίμονες. Sic & intelligendum in diſticho illo in Epictetum:

Δοῦλος Ἐπίκτητος ἤμυμαι, καὶ σῶμ' ἀνάπηρος
Καὶ πενίην Ἶρος, καὶ φίλος ἀθανάτοις.

Servus Epictetus ſum, & corpore mutilus, & paupertate Irus, & tamen Deis carus, id eſt, felix. Terent. *Solus es quem Dii diligunt.* Vid. Meric. Caſaub. præfationem in accuratiſſimam Epicteti editionem à ſe editam. Porrò quod viri docti notant ὀλὶ βοῶν κτείνεσθαι καὶ θνήσκειν eſſe in prima pueritia occidi, mori, id verò ex exemplis, quæ afferuntur, non poteſt intelligi. Nihil aliud verba, quæ Iliad. ζ. leguntur, volunt, quàm illos deprehenſos eſſe apud armenta & gregem, ibique occiſos. Alioquin κτείνεσθαι ἐπ' οἴεσσιν eamdem haberet vim. Iliad. ν. verò Æneas non ait ſe metuere Achillem, quòd aliquando cum eo eſſet congreſſus ὀλὶ βοῶν, ſed contra ea Æneas ibi excuſat certamen cum Achille ineundum, quia jam olim expertus ſit vim Achillis, & robur ejus haſtæ, quum ſalutem ſuis debuerit pedibus ſervatus ἀλλὰ λαιψηρὰ γοῦνα,

Ὅτε βοῶν ἐπάλυθεν ἀμετέρησιν.

quum armenta noſtra invaſiſſet, inquit Æneas. Quod & ipſum Achilles ei poſteà exprobrat:

Ἦδη μὲ σά γε (φημὶ) καὶ ἄλλο τι δυεῖ φόβοισα
Ἦ ἐ μέμνῃ ὅτε πέρ σε βοῶν ἄπο μοῦνον ἐόντα
Σεῦα κατ' ἰδαίων ὀρέων ταχέεσσι πόδεσσι
Καρπαλίμως; τότε δ' ὔπο μεταπρο παλίζεο φεύγων.

Jam enim te puto & alias haſta terrui. An non recordaris quando te apud boves ſolum exiſtentem repuli ab Idæis montibus

bus velocibus pedibus celeriter? Tunc verò non convertebaris fugiens. Vides nullam hîc reconditæ notionis formulam latere, ſenſum eſſe ſimpliciſſimum & apertum.

v. 122. Τοὶ μὲν δαίμονες] Ariſtides, Plutarchus de oraculorum defectu, Plato in Cratylo, & V. de legibus hos verſus ſic legunt:

Τοὶ μὲν δαίμονες ἐσθλοὶ ὑπιχθόνιοι τελέθουσιν
Ἁγνοὶ, ἀλεξίκακοι φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων.

Quam lectionem vulgatæ præferendam exiſtimo tot ſummorum virorum auctoritate munitam. Sed de his Geniis, cujus fuiſſe naturæ credebantur olim, vide Plutarchum in laudato libro de oraculorum defectu, multis diſputantem.

v. 124. Οἳ ἔα φυλάσσουσί τε δίκας] MS. I. φυλάσσουσιν. Sic hîc verſus legitur inferiùs, 254, & 233.

Τίπτουσιν ὑ γυναῖκες ἐοικότα τίκτα.

Hom. Il. α. Σπίδεσσιν λαοῖσιν ἀλφηστῆσι μερμήριξεν. Infinita hujus paragoges exempla ex Græcis Poëtis facilè colligas.

v. 125. Ἠέρα ἐσταότες] Retinenda eſt antiquior verſio: *aëre induti.* Virgil. *obſcuro aëre ſepti*, hoc eſt, oculis ſubducti ſunt ut à nemine poſſint videri. Verſu ſequente, γέρας βασιλήϊον non eſt regale munus, ſed regius honor. Hinc poſtea de argentei ſæculi dæmonibus dicit, illos quidem his eſſe inferiores, nec regia majeſtate illuſtres, ἀλλ' ἔμπης τιμὴ γὰ τοῖσιν ὑπεστί. *Verum etiam hi honore ſunt conſpicui.* Cur autem dæmonibus tribuatur regius honor hanc rationem affert Plutarchus, libro de defectu oraculorum, quia βασιλικὸν τὸ ὠφελεῖν.

CAPUT XI.

φυὴ. νόημα. Heſiodus expoſitus. Muliebris educatio puerorum inter mala argenteæ ætatis. Μίτρον ἤθεος, ἠλαλάκτης. Elegans Græcorum Poëtarum periphraſis. Heſiodo vetus lectio reſtituta. Ejuſdem vexatus locus expoſitus. Dæmones mori, exacta certa periodo. Dæmonum ſunt diverſi gradus. Ἀθάνατοι δεύτεροι. Secundus. Καλέεσθαι. Ἀτάλησι. Εὐρώεις δόμοι ἀΐδος. Κρυερὸν. Γενεὰ. varii Interpretum errores oſtenſi.

v. 129. Οὔτε φυὴ ἐναλίγκιον οὔτε νόημα.] Verte: *Neque corporis habitu ſimile, neque ingenio.* φυὴ hîc non eſt ſola ſtatura & proceritas corporis ſed conjuncta cum dignitate formæ, ut rectè Græci magiſtri docent. Νόημα eſt ingenium. Gloſſæ MS. Voſſianæ: νόημα φρόνησις. Homero φρένες Iliad. α.

—— ἐπεὶ ἢ ἔθεν ἔξοχ' ἀρείων
Οὐ δέμας, οὐδὲ φυὴν, οὔτ' ἂρ φρένας, οὔτέ τι ἔργα.

Quoniam illi non eſt inferior, neque corpore, neque forma, neque ingenio, nec operandi peritia.

v. 130. Ἀλλ' ἑκατὸν μὲν παῖς] In I. MS. μὲν deſideratur. Viri doctiſſimi ἀλλὰ hîc accipiunt pro ἀλλ' ὅμως, quaſi Poëta dixerit inferiorem quidem hanc ætatem eſſe & deteriorem ſuperiore, hoc tamen habuiſſe bonum, quod pueri aliquamdiu ſimpliciter, ſine malo, & ἠΐθεως apud matres fuerint educati, ut hanc longam ἐν γυναικωνίτιδι ἀφελείην habuerit inter notas & bona hujus ætatis, quibus ſequentem antecellat. Quod planè Poëtæ menti adverſatur, qui maternam educationem depravationi hujus ſæculi adſcribit, ex

ex quo appareat longè deteriorem esse hanc ἡμιθὰν priore aurea, quia pueri diu in Gynæceis latitent, & in sinu matrum adolescant, & corroborentur; qua muliebri educatione redderentur molles, imperiti, effæminati. Inde ait pueros evadere μάλα νηπίους valdè rudes. Quo nomine Plato quoque educationem filiorum Regum Persiæ reprehendit. Quid verbis opus, res loquitur. Nec Veteres umquam aliter hunc locum ceperunt.

v. 131. Ἥβης μέτρον ἵκοιτο] Interpp. *Pubertatis terminum attigisset.* Hesych. quidem μέτρον dicit esse πέρας· sed Poëtis ἥβης μέτρον nihil aliud est quàm ipsa ἥβη. Sic inferiùs μέτρα θαλάσσης est θάλασσα. Hom. μέτρα καλεύθου, κέλευθος. In epitaphio Hesiodi, quod Pindaro ascribitur μέτρον σοφίης est σοφία, ut ibi legendum inferiùs ostendemus.

v. 134. Ἀλλ' ἔχεπτις Ἀφροδίσιος] MS. I. ἀφραδίησιν.

v. 135. Τέκεν γὰρ ἀπάσαλον] Hi sunt mollis istius maternæ educationis fructus. *Nihil magis facit iracundos*, inquit Seneca, *quàm educatio mollis & blanda; ideo unicis, quò plus indulgetur, pupilliſque quò plus licet corruptior animus est.*

v. 141. Τοὶ μὲν ὑποχθόνιοι] MS. I. Τοὶ μὲν τοι χθόνιοι. Nonnulli codices, quod Stephanus notat, ἐπιχθόνιοι, quam lectionem Tzetzes tuetur. Nihil verius, quamvis alteram sequantur Proclus, Moschopulus, & omnes quas vidi editiones. Verùm si argenteæ ætatis homines postquàm mortem obierunt sunt ὑποχθόνιοι δεύτεροι, quinam sunt πρῶτοι ὑποχθόνιοι, quod Tzetzes meritò urget. Vir magnus multus quidem est in asserenda lectione vulgata, præfatus δευτέρους δαίμονας hîc conjungendum, non δευτέρους ὑποχθονίους. ex illa enim lectione hanc absurditatem nasci, quòd tum δεύτεροι etiam cum θνητοὶ sit conjungendum: hinc verò confici primos etiam fuisse θνητοὺς contra doctrinam Platonicam, non tamen est contra Hesiodi, qui dæmonas quoque exacta certa periodo mori cecinit. Plutarchus de oraculorum defectu: Ὁ Ἡσίοδος οἴεται τὰς φθορὰς τοῦ χρόνου γίνεσθαι τοῖς δαίμοσι τὰς τελευτάς· λέγει γὰρ ἐν τῇ τῆς Ναΐδος προσώπῳ καὶ τὸν χρόνον αἰνιττόμενος.

Ἐννέα τοι ζώει θνητὰς λαχέπυζα κορώνη
Ἀνδρῶν ἡβώντων· ἔλαφος δέ τε τετρακέρωος·
Τρεῖς δ' ἐλάφους ὁ κόραξ γηράσκεται, αὐτὰρ ὁ φοῖνιξ
Ἐννέα τοὺς κόρακας· ἡμεῖς τοὺς φοίνικας
Νύμφαι ἠϋπλόκαμοι, κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο.

Hesiodus certis temporum conversionibus mortem dæmones oppetere censet, & tempus etiam sub involucro proponit, hæc sub Naidis persona loquens: Novem hominum vegetorum ætates garrula cornix vivit, cervus autem quatuor cornicum, tres autem cervi corvus. Sed phœnix novem corvorum: vos autem Nymphæ formosæ, Jovis filiæ decem phœnicum. Vide ibi plura. Sanè primos δαίμονας ætatis aureæ fuisse quoque θνητοὺς annon ista verba ostendunt? v. 116.

Θνῄσκουσι δ' ὡς ὕπνῳ δεδμημένοι. *Moriebantur vero tamquam somno obruti.* & v. 121.

Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τοῦτο γένος κατὰ γαῖα κάλυψεν.

Verum postquam & hoc genus terra texit. hoc est θεραπευτικὸν, ἀπέθανε, inquit Tzetzes MStus Vossii, in edito enim hæc desiderantur. Verborum autem Hesiodi hæc est συνέπεια. Τοὶ μὲν μάκαρες θνητοὶ καλέονται δεύτεροι ὑποχθόνιοι. Hi beati mortales secundi sunt terrestres, scilicet dæmones: hoc est secundi gradus, inferiores illis dæmonibus, qui ex aurei sæculi θνητοῖς sunt orti. Qui quidem non regium honorem sunt adepti, ἀλλ' ἔμπης τιμὴ γε τούτων ὀπηδεῖ. *sunt tamen & hi in dignitate constituti.* Dæmones esse diversorum graduum nemo dubitat. Εἰσὶ γὰρ ὡς ἐν ἀνθρώποις, inquit Plutarchus, καὶ δαίμοσιν ἀρετῆς διαφοραί. *sunt enim sicut inter homines, sic etiam inter dæmones diversi virtutum gradus.* Δαίμονες δεύτεροι

ei ſunt inferioris loci & ordinis dæmones, ut δεύτεροι ἀθάνατοι, Dii inferiores, minorum gentium, apud Maximum Tyrium, diſſertat. XXVI. Θεὸς μὲν ἐν αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν ἱδρυμένος, οἰκονομεῖ τὰ ὑφ' αὐτῷ καὶ πλὴν ἐν ὑραν῀ τάξιν. Εἰσὶ δ' αὐτῷ φύσεις, ἀθάνατοι δεύτεροι, ἐν μυθείῳ γῆς καὶ ὑρανῦ τεταγμένοι, θεῦ μὲν ἀθανάτεροι, ἀνθρώπων δ' ἰσχυρότεροι, &c. *Deus quidem eodem in loco manens, cœlum regit, omniaque in eo ordinat ac diſponit. Immortales autem quaſdam habet potentias, quas ſecundos immortales vocant. Hi ſunt Deo infirmiores, hominibus vero potentiores.* Senecæ dicuntur inferioris notæ Dii, ep. 110. *Unicuique noſtrum pædagogum dari Deum, non quidem ordinarium, ſed hunc inferioris notæ, ex eorum numero, quos Ovidius ait de pleke Deos.* Sic & ſervi apum Florum III, 20. *ſecundum hominum genus*, quaſi ſint viliores & inferiores aliis hominibus: *Enim vero ſervilium armorum dedecus feras. Nam & ipſi per fortunam in omnia obnoxii, tamen quaſi ſecundum genus hominum ſunt.* Cic. III. de Off. *quaſi ſecunda quædam honeſta eſſe dicunt.* Et *tela ſecunda* apud Ovid. Superi vocant illud fulmen cui dextra Cyclopum flammæ & iræ minùs addidit. Senec. p. 92. *Excedat ex hoc animalium pulcerrimo, ac Diis ſecundo, mutis aggregetur animal pabulo lætum.* Idem IV. Nat. Quæſt. 3. *Ex his me teſtibus numera ſecundæ notæ, qui vidiſſe quidem ſe negant, ſed audiſſe.* Inde & illæ loquutiones apud Græcos δεύτερον ποιεῖν, τίθεσθαι, ἄγειν, poſtponere. Lucian. Εἴ με δεύτερον ἄγεις Ερμίωνος, ſi Hermioni me poſtponis. Καλέονται verò hic eſt εἰσί. Superiùs v. 122. dixit δεῖμονές εἰσιν ὀπηδότιοι, hîc dicit eodem ſenſu καλέονται ὀπηδότιοι. In ſacris litteris καλέονται ὑοὶ Θεῦ, hoc eſt, ἔσονται. Apud noſtrum inferiùs v. 1715.

Μηδὲ πολύξεινον, μηδ' ἄξεινον καλέεσθαι.
Nec vero multorum hoſpes, neve nullius ſis.

In Theogon. v. 410.

Ηγαγεν' ἐς μέγα δῶμα φίλην κεκλῆσ ἄκοιτιν.
Duxit in amplam domum ſua ut ſit uxor.

De quo loquendi genere Sacris pariter & τοῖς ἔξω Scriptoribus familiari plura pridem præceperunt viri magni, Caſaubonus ad Theocritum, & Grotius ad Novum Fœdus.

v. 149. Ἀπλαστοι] Latinis ſunt *incondi-ti*, qui moribus ſunt inculti. Tzetzes ἄγριοι. Cic. *vaſti & agreſtes*. v. 194. Uterque codex MS. σιδηρεῖοι μέλεσσιν. Verſus ſequens in primo ſic ſe habet: τῶν δ' ἦν χάλκεα τεύχεα, χάλκειοι δέ τοι οἶκοι. Verſ. vero 151. idem liber μέγας pro μέλας.

v. 153. Βῆσαν ἐς ὑρώεντα δόμον χθονὸς εὐρυάων ἀΐδαο] Εὐρώεις δόμοι multis antiquis & recentioribus eſt πλατεῖς, laxa, ampla domus. Et ſic C. Barthius Adverſar. XXX, 13. qui hoc loco utitur ad firmandam correctionem Horatii, in quo pro *domus exilis Plutonia* ſubſtituunt *domus exilii Plutonia*. Sed hanc emendationem meritò rejecit Vir magnæ & diffuſæ eruditionis Johannes Gerhardus Voſſius, qui docuit ſedem exilem Plutoniam Horatio non eſſe amplum illud mortuorum receptaculum, ſed ſepulchrum. quod certiſſimum. ὑρώεις hîc eſt ſqualidus ab ὑρὼς ſitus, ſqualor. ut Virgilius *loca ſenta ſitu* dicit: aut tenebricoſus. Gloſſa MS. Voſſii: ὑρώεντα, σκοτεινόν. Suidas: ὑρώεντα, σκοτεινὰ, ζοφώδη. Sic & Heſychis & Etymologicum Magnum. Sophocles Ajace Flagellifero v. 615. Ἀΐδηλον Ἄδαν, Homerus & noſter in Theogon. ζόφον ἠερόεντα, Æſchylus Prometh. 432. Κελαινὸς ἄϊδ῀ μυχός. Latini ſæpè *cæca tartara*. Inferius in Theogonia v. 729.

Ενθα θεοὶ Τιτῆνες ὑπὸ ζόφῳ ἠερόεντι
Κευθμῶν῀, βουλῇσι Διὸς νεφεληγερέταο,
Χάεϊ ἐν ὑρώεντι.
Illic Dii Titanes ſub caligine opaca
Abſconditi ſunt, conſilio Jovis nubes cogentis,
Loco in ſqualido.

ſic

ſic & v. 739. Κρυερὸς verò non eſt meo judicio frigidus, ſed dirus, illætabilis, horrendus, ut in Theog. 657. ἀρὴ κρυερὸς, grave damnum, & 636. πόλεμος κρυόεις, horrendum bellum. In Ἀσπὶ κρυόεις Τάρταρος, eadem ratione dicitur, pro quo in eodem carmine: νυκτὸς ἐρεμνὴς οἰκία δεινὰ, *noctis obſcuræ domus horrenda.* Heſych. Κρυερὸν, φεικτὸν, μισητὸν, ἀναιδὲς, φοβερὸν, ἀλέεινον, οἰκτρὸν, δεινὸν, χαλεπὸν, πονηρὸν, κακὸν, δύσχρες.

v. 156. Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τοῦτο γένος] Quæ viri docti de διαστολαῖς hic ſubtiliter diſputant inter λήξεις diverſarum ætatum, ego ſanè ut ex Poëtæ verbis cogi poſſint nullus video. Tertiæ enim ætati illud ipſum Poëta ὀπυιεῖν, quod iis, quibus λῆξιν adſignaſſe dicitur. Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τοῦτο γένος κατὰ γαῖα κάλυψε.

v. 162. Πρότερον γενεῇ] Verte: *priori ætati*, non *generationi*, ut vulgò. Qui error paſſim quoque obvius in ſacrarum litterarum Interpretibus. Γενεὰ Latinis eſt ætas. quod Homerus dixit:

Τῷ δ' ἤδη δύο μὲν γενεαὶ μερόπων ἀνθρώπων
Ἐφθίαθ'

hoc Ovidius interpretatur XII. Metam. *vixi Annos bis centum, nunc tertia vivitur ætas.* Horatio eſt ævum, cui Neſtor perhibetur *ſenex ter ævo functus.* Ante Olympiades Græci per γενεὰς rationes temporis colligebant, ut Porphyrius oſtendit, qui γενεὰν definit τὸν ἀπὸ πέντε ἐτῶν μέχρι τριάκοντα. ſicut & Plutarchus, qui quum dixiſſet Heraclitum ἐπὶ τελέσαντα ποιεῖν τὴν γενεὰν, ſubjicit, ἐν ᾧ χρόνῳ γενῶνται παρέχει τὴν ἐξ αὐτοῦ γεγονυῖαν ὁ γενέσιος. ſpatium quod à natali pertinet ad tempus generationi aptum, quod circumſcribunt triginta annis. Alii tamen productiores, alii fecerunt anguſtiores γενεάς. Sunt enim qui uno anno, ſunt qui ſeptem, decem, viginti, quinque & viginti, triginta, ſunt & qui centum annis definiunt γενεάν. Quò ſunt antiquiores tantò ſunt longiores, monentem eodem Porphyrio.

CAPUT XII.

Verſus Heſiodi fugitivus ex MSC. & antiquis Interpretibus revocatus & ſuo loco repoſitus. Saturnus Rex Heroum in beatis Inſulis. Hæ in Oceano locatæ. Heſiodus bis reſtitutus, & aliquot locis expoſitus. Παλιγγενεσία. Elegans futurorum uſus. Θεῶν ὄπις. Heſychius correctus. Οπιν ἔχειν. Οὖπις. Εἰδέναι. Heſiodo denuò medela. Φῦλα Θεῶν. Trajectio verſuum in Heſiodo obſervato. Verſio Latina ſæpiùs caſtigata.

v. 169. Τηλοῦ ἀπ' ἀθανάτων πάσι Κρόνος ἐμβασίλευε] Hunc verſum ex MSto II. hîc repoſui, quem olim quoque in antiquis extitiſſe exemplaribus, ſed à nonnullis fuiſſe ejectum cum ſequente tamquam ineptum, & qui Heſiodo ſit indignus, Proclus teſtatur. Quorum judicio ſi ſtamus, proximus etiam verſus eſt expungendus. A Tzetze ſanè non videtur agnitus eſſe, niſi credibilius ſit alterum illum quem cum hoc priſci Critici ἀθέλιτον etiam nunc deſiderari, ſicut quem nunc ex MS. reponimus, in editionibus deſideratur, propter illam cauſam quam Proclus nobis oſtendit. Eam tamen mihi non probant acerbi illi cenſores,

ſores, quorum obelis quàm multi confoderentur, ſi ad hanc legem eſſent exigendi? Plures enim hoc longè deteriores in Heſiodo reperiuntur. Quin hunc optimis non dubito accenſere. Quid enim ſive verba ſpectes, numeroſius, ſive ſententiam, pulcrius? Imperium autem in heroes in beatis Inſulis degentes Veteres Saturno tribuunt. Inſcriptio elegantiſſima monumenti Regillæ uxoris Herodis:

Ἥσι πὴρ ἠεὶν εἶδος ἐϋζώνοιο γυναικὸς
Ἀγλαΐη, αὐτὴ δ' μεθ' ἱρῴῃσι νέηται
Ἐν μακάρων νήσοισιν, ἵνα Κρόνος ἰμβασιλεύει.
Quibus (ſc. Deabus) *ſacra hæc ſtatua pulcræ fœminæ*
Dedicata eſt. Ipſa vero inter Heroïdas habitat
In beatorum Inſulis, ubi Saturnus regnat.

Ultimus verſus ex iſto Heſiodi eſt expreſſus. Salmaſius dubitat an uſquam legatur beatas Inſulas fuiſſe ſub Saturni imperio. Sed præter Heſiodum Diodorus Siculus etiam lib. III. hoc tradit.

v. 171. Πὰς ὠκύαρον βαδυδίνην] Græci Magiſtri ὠκύαρον hîc locant & exponunt ἐν τῷ ἀέρι. poterant aliud agere. Poëtæ enim beatas Inſulas ſtatuebant in Oceano. Horat. libro IV. carm. 16.

Nos manet oceanus circumvagus: arva beata
Petamus arva, divites & Inſulas.

v. 173. Τοῖς οὔ τις] Reſtitui lectionem veterem, quam MS. I. & Tzetzes nobis ſervavit: τοῖς ὔπερ. Sic inferiùs τοῖς ὕδατος πυρίχειν. Vidit & H. Stephanus.

v. 174. Μίκητ' ὄφελον] Ordo verborum quem in his binis verſibus Tzetzes inſtituit tam ineptus, quàm ſenſus quem ex iis conficit. Ait enim Heſiodei voti hunc eſſe ſenſum, ſe maluiſſe mori ante heroici ſeculi exitum, quàm poſt illum naſci. Sed hoc ab Heſiodi mente alienum planè eſt, qui optat ἢ πρόσθε δεκάτην quàm quinta ætas ingruerit, ἢ ὕστερος γένεσθαι, quum meliora ſcilicet tempora refloreſcent. Perſuaſum enim habebant Poëtæ & plerique Philoſophi, præcipuè Platonici, exacta hac miſera ætate, παλιγγενεσίαν futuram, omnia reditura in ſuos ortus & priſtinam felicitatem. Inde Probus ad illud Virgilii,

Ultima Cumæi venit jam carminis ætas.

notavit Cumæum carmen eſſe carmen Heſiodi, quod ſic dicatur à patre Dio, qui Cumæus fuerit. Sed quid his immoramur? Nihil eſt in Poëtis decantatius, qui tamen omnes videntur hanc opinionem ex iſto Heſiodi loco hauſiſſe.

v. 178. Εὖ τ' ἂν γενοίμην πολιοκρόταφοι τελέθοντες] Inſulsè Interpretes Latini: *Poſtquàm facti circa tempora cani fuerint.* An γένεσθαι πολιοκρόταφον τελέθειν eſt fieri canum? quid abſurdius fingi poteſt? γενοίμην ſunt τεχθέντες. Sic autem verte: *Quum vix nati caneſcant*, hoc eſt, ſeneſcant, quum vix poſtquàm lucem adſpexerunt ſenio conficiantur. Hinc paullò pòſt αἶψα γηράσκοντας παῖδας appellat. Conqueritur de vitæ brevitate, cui quintæ hujus ætatis homines ſunt obnoxii, quòd celeriter tacitis conſeneſcant annis. Hoc eſt de quo toties conqueruntur Poëtæ, meliores annos eſſe fugaciſſimos. Theocritus: Μὴ καυχῶ· τάχα γάς σε παρέρχεται, ὡς ὅραν, ἴκελον. *Noli ſuperbire. celeriter enim te relinquit, tanquam ſomnium, adoleſcentia.* Sed hæc Anthologiarum Scriptoribus relinquamus.

v. 180. Οὐδὲ πατὴρ παίδεσσιν ὁμοίιος] Non hæc referenda ſunt ad ἰδίας ὁμοιότητα, ut non nemo facit, ſed ad γνώμας. Loquitur de diſcordia & diſſenſione animorum, quæ miſeros mortales hujus ætatis ſic exagitat, ut omnia ſint ὕπουλα, nuſquam candor, fides, non fucatus amor, ne inter parentes quidem & liberos. Ovid.

Filius ante diem patrios inquirit in annos.

Gloſſæ MS. Voſſii: ὁμοῖος, ὁμογνώμων. Græci magiſtri, ὁμοίως, ὁμονοητικὸς, σύμφωνος. Alia ratio eſt inferiùs, v. 235.

Τίκτουσι δ' γυναῖκες ἐοικότα τέκνα γονεῦσιν.
Pariunt vero mulieres ſimiles parentibus liberos.

Hîc utique loquitur de εἴδεσι ὁμοιότητι. Liberi enim qui parentum os referebant habebantur pro nota & argumento maternæ pudicitiæ. Horat. IV, 6.

Nullis polluitur caſta domus ſtupris,
Mos & lex maculoſum edomuit neſas,
Laudantur ſimili prole puerperæ:
Culpam pœna premit comes.

Cui non dictus Hylas?

v. 185. Ἀπμώσουσι] Barbarè Interpretes: *Debonorabunt.* Ἀπμώσουσι autem eſt ἀπιμᾶν φιλῦσι. Sic & verſu ſequente μέμψονται eſt μέμφεσθαι φιλῦσι, & verſ. 189. ἕτερος δ' ἑτέρου πόλιν ἐξαλαπάξει, eſt ἐξαλαπάζειν εἰωθὸς ſolet expugnare. verſ. 225. οἵ τέ μιν ἐξελάσωσι, *qui ipſam expellere ſolent*, ſic ex MSS. ibi legendum. & v. 323.

—— οἷά τε πολλὰ
Γίνεται, αὐτ' ἂν δὴ κέρδος νόον ἐξαπατήσῃ,

id eſt, ἐξαπατᾶν φιλεῖ. & mox v. 327.

Ἰσον δ' ὅς θ' ἱκέτῃσι ὅς τε ξεῖνον κακὸν ἔρξει.

hoſpitem malo afficiet, hoc eſt, afficere ſolet. Homerus Iliad. α. ὅτε χώσεται ἀνδρὶ χέρηι, *quando iraſci ſolet viro inferiori*, & ſic ſæpè. Ariſtoph. Pluto:

Ὁ Πάμφιλος δ' οὐχὶ διὰ τοῦτον κλαύσεται;
Pamphilus nonne propter hunc plorare ſolet?

Sic & Scriptores Sacri, Marc. III, 27. καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει. *& tunc domum ejus diripiet*, hoc eſt, diripere ſolet. Joan. XV. 6. Ἐὰν μή τις μείνῃ ἐν ἐμοὶ, ἐβλήθη ἔξω ὡς τὸ κλῆμα, καὶ ἐξηράνθη. *Si quis non in me manſerit, ejici ſolet foras, & tamquam palmes areſcere.* Interpretes ibi hæſitant. vide Bezam. In hac notione legitur etiam imperfectum, ut ἔθυον. Marc. XIV. 12. *mactare ſolent.* & XV. 6. ἀπίλυεν, *dimittere ſolebat*, ut bene hîc vetus Interpres.

In Scuto Herculis, v. 402.

Ὡς δ' ὅτε λέοντε δύω ἀμφὶ κταμένῳ ἐλάφοιο
Ἀλλήλοις κοτέοντε, ὅτε σφέας ὁρμήσωσι.
Ut autem leones duo pro occiſo cervo ſibi mutuo irati in ſe ipſos impetum facere ſolent. In Theogon. v. 750.

Ἡ μὲν καταδύσεται, ἡ δ' αὖτις ἐξέρχεται ὁρμῆς.
Hæc quidem intrabit, illa vero foras egreditur. h. e. intrare ſolet. In Ἔργοις v. 523.

Νυχίη καταλέξεο ἔνδοθεν οἴκου.
Noctu cubare ſolet intra domum.

Et v. 370.

Ἱλίσεις δ' ἄφαρ ὁμῶς καὶ ἀπιστίαι ὄλεσσαν ἄνδρας.
Credulitas pariter ac diffidentia perdere ſolet homines. Et v. 443.

Ῥεῖα δ' ἀφείλετο φαινομένην ἐθέλουσά γε θυμῷ.
Facilè vero auferre ſolet apparentem volens ſaltem animo. Interpretes Latini: *abſtulit.* Et v. 284. Ζεὺς δ' ἦ τε ἰέναι ἔπεμψε. *Jupiter tum Irim mittere ſolet.* Theogo. v. 7.

Ἀκροτάτῳ Ἑλικῶνι χορεοὺς ἐνεποιήσατο καλούς.
Summo in Helicone choreas ducere ſolent pulcras.

Sic & Scriptores in oratione pedibus ſoluta loquuntur frequenter, ut & Sacri Marc. XIV, 12. ὅτε τὸ Πάσχα ἔθυον, *quo tempore Paſcha mactare ſolent*, & XV, 6. ἀπίλυε ſolebat dimittere. Sic & Latini hoc tempore utuntur, hinc in verſione retinui. Horat.

Non hic cuiquam parcet amico.

hoc eſt, parcere ſolet. Perſ. Sat. II.

At bona pars procerum tacita libabit acerra.

hoc eſt, libare ſolet, ut benè ibi πολυμαθέστατος Caſaubonus, quem vide, qui & Hebræos hoc genere loquendi uſos eſſe docet. à quo nec Græcos abhorrere, quod non à quoquam antehac obſervatum eſſe memini, hi loci Heſiodi argumento ſunt. Aoriſtis quidem hanc vim ineſſe tralaticium eſt, ut & apud noſtrum 240.

Τοῦ-

Τοῖσιν δ' ἐραυδεν μὶγ' ὑπάγαγε πῆμα Κρονίων.

Illis autem cœlitus magnum importare ſolet malum Jupiter.

& ſæpè aliàs. Theogon. v. 87.

Αἶψα τι καὶ μέγα νεῖκος ὀπηδμόνας κατέπαυσε.

Statim etiam magnam contentionem ſcite dirimere ſolet.

v. 187. Οὐδὲ Διῶν ὄπιν εἰδότες] Imperitè Interpretes: *Neque Deorum oculum veriti.* Verte: *neque Deorum iram veriti.* Inferiùs v. 252. Διῶν ὄπιν οὐκ ἀλέγοντες, *Deorum animadverſionem non curantes.* Ubi iterum Interpretes ſine ſenſu: *Nullam Deorum reverentiam curantes.* Homerus Iliad. π.

Οἳ βίῃ εἰν ἀγορῇ σκολιὰς κρίνωσι θέμιστας,
Ἐκ δ' δίκην ἐλάσωσι, Διῶν ὄπιν οὐκ ἀλέγοντες.

Hîc Interpretes: *Deorum rationem nullam habentes*, quod ferri poſſet, ut apud Herodotum Calliope: ὅτι δαιμόνων, ὅτι Διῶν ὄπιν ἔχοντας. *Neque Geniorum, neque Deorum rationem habentes.* At Odyſſ. φ. v. 29.

Σχέτλιοι οὐδὲ Διῶν ὄπιν ᾐδέσατ' οὐδὲ τιάπιζαν.

Interpretes rurſus inſcitè vertunt: *Deorum providentiam reveritus.* In omnibus his locis ὄπις eſt ira, pœna, vindicta, animadverſio. Heſych. ὄπωδε, ἐπιτροπὴ, ἐντροπήν. Item: ὄπις, ἀποτροπὴ, φυγή. Corruptiſſimè lege: ἐπιτροπὴ, ποινή. Noſter in Theogonia, 222. de Parcis:

Οὐδέποτε λήγουσι θεαὶ δεινοῖο χόλοιο,
Πρίν γ' ἀπὸ τῷ δώωσι κακὴν ὄπιν, ὅς τις ἁμάρτῃ.

Non ante deponunt Deæ gravem iram,
Quàm ab illo pœnas ſumſerint magnas, qui peccavit.

Unde & Nemeſis ὄπις, & Ionicè οὖπις dicitur in Inſcriptione Herodis Attici:

Ητ' ὄπι ἔρξαι βροτῶν ἐλάεις Ραμνούσιας Οὖπις.

Quæ facinora hominum punis Rhamnuſias Upi.

Ut benè emendavit & expoſuit maximus Salmaſius. Quam appellationem Nemeſis quidem ἀπὸ τοῦ ὄπτω accepit, non tamen hoc nomine, quòd ὄπις ſeu curam gerat rerum humanarum, ſed quòd animadvertat & puniat mala & improba audacium & inſolentium hominum facinora. Quas Nemeſios partes eſſe nemo ignorat. Εἰδότες apud Heſiodum ſunt Φοβούμενοι. Heſych. εἰδῆτε, ἐφοβεῖτο. v. 190. pro ἐξαλαπάξει MS. II. ἐξαλαπάζει. Malè.

v. 199. Ἀθανάτων μὴ φῦλον ἴπτον] Φῦλον ἐριθῶν apud Græcos Scriptores in hac notione non legitur. Itaque hic locus mihi mendi dudum fuit ſuſpectus, quod deterſit MS. II. ex quo legendum φῦλ' ἵππω. ἵπτω fuit etiam in codice Palatino & conſpicitur in margine Stephanianæ editionis. Hinc & ſtatim φερεπίνητι non φερεπόντες. Ἀθανάτων φῦλα ſunt Dii. & ſic vertendum, non ut vulgò: *familiæ Deorum.* ſic ſuperius φῦλ' ἀνθρώπων ſunt homines, φῦλα γυναικῶν mulieres.

v. 207. Δαιμονίη τί λέλακας] MS. I. λέλακες. probat Tzetzes.

v. 210. Ἄφρων δ' ὃς κ' ἐθέλοι] Verſum iſtum & ſequentem obelis ſuis confodit Ariſtarchus, quia brutis non conveniant γνῶμαι, ſententiæ. Et mihi videtur abſurdum. Ἐπιδέδια enim à λογικοῖς ſolent addi. Itaque jam olim perſuaſum mihi fuit accuratiùs de hoc loco cogitanti ab antiquiſſimis temporibus hos verſus laborare trajectione, qui ſic reſtituendi ſint ſuo ordini:

Δεῖπνον δ' αἴκ' ἐθέλω ποιήσομαι, ἠὲ μεθίσσω.
Ὡς ἄρατ' ὠκυπέτης ἱρηξ παρυφήσεος ὄρνις.
Ἄφρων δ' ὃς κ' ἐθέλοι φερὲς χρείσσονας ἀντιφερίζειν,
Νίκης τε στέρεσθαι, πρὸς τ' αἴσχεσιν ἄλγεα πάσχει.

In hac opinione me confirmavit Manuſcriptus prior Voſſianus, in quo idem ordo ſervatur, niſi quòd ſequens verſus Ω Πέρσα, σὺ δ' ἄκουε δίκης malè præcedat ὀπιμύδιον. Sic enim ille liber, recens quidem, ſed ex optimo exemplari deſcriptus hos verſus digerit:

Ὡς ἔφατ' ἀκυπέτης ἴρηξ ποικιλόπτερος ὄρνις,
Ω Πέρση, σὺ δ' ἄκουε δίκης μηδ' ὕβριν ὄφελλε.

Αφρων δ' ὅς κ' ἐθέλοι, &c.

Tzetzes totam hujus fabulæ, quæ eodem ordine in exemplaribus ejus tunc deſcripta erat, ut nunc in noſtris, σύνταξιν damnat, non verborum, quaſi aliquid σύλοικον, aut συλοικοφανὲς hîc ſic commiſſum, ut viri docti ceperunt, ſed ſententiæ & totius orationis, quæ non videtur commodè cohærere. Hinc & ipſe verſus alio locat ordine, quàm quem vulgò tenent. Vide ejus commentarium.

CAPUT XIII.

Εθλὸς. Bonus. Δειλὸς. Heſiodus ter explicatur. Ἰθεῖαν νέμειν. Ἐξελάσωσι. Εργα δειλίης. Heſiodus quater emendatus. Ἀπωρεῶν. Ἐπωρεῖν βασιλῆος, ἀνδρὸς, κακορραφίας. Interpretum Homeri & Heſiodi aliquot errata. Κυδρὸς. Ονοπάζειν δίκαιον. Πετηνὸς. Heſiodi non intellecto loco lux. Δίκαια. Ἀληθεια. Βλάπτειν δίκαιον. Verſus Heſiodi ſuppoſititius indicatus.

v. 214. Τοῖς γάρ τι καὶ δειλῷ βεσπ. ὧδε δὲ ἐθλὸς Ρωδίων φερόμενον δώσατε] Εθλὸς, ut rectè vidit Plutarchus hoc loco eſt ὁ τῇ τύχῃ καὶ τῇ δυνάμει σεσῳζων, potens, nobilis, dives, ut, apud Latinos, *bonus*. Flor. l. 7. *Ipſe in ſenatum cædibus, in omnes ſuperbia, quæ crudelitate gravior eſt bonis, graſſatus.* Plaut. Curc. IV, 1, 14. *In foro infimo boni homines atque divites ambulant.* Cic. IX, ad Att. 12. *Ædiles ludos parant? viri boni uſuras perſcribunt.* Apud quem infinita ſunt ferè exempla. Δειλὸς contra eſt tenuis, inops. Gloſſæ MSS. Voſſii, & Græci magiſtri Δειλῷ, ἀγυιεῖ, ἀδυνάτῳ. Hunc ſenſum eſſe hujus loci ex præcedente fabula quoque intelligitur. In verſu antecedente ἄκουε δίκης eſt obtempera juſtitiæ, ſequere juſtum. Inferiùs v. 273. ἐπαινέειν δίκην.

v. 219. Αὐτίκα γὰρ τίσει] Hunc Verſum optimè ὁ πάνυ interpretatur. Significat enim Heſiodus religionem jurisjurandi, qua ſe judices obſtringunt, violari, ſimul ambitioni ſubſcribunt aut gratiæ, aut largitionibus corrumpuntur; hanc verò læſam fidem ſacramenti ſequi pœnam perjuris debitam. Nam verſu ſequente ἑλκομένης eſt ἀγομένης βιαίως, καὶ βίᾳ, jus quod aut gratiâ inflectitur, aut potentiâ perfringitur, aut pecuniâ adulteratur, & violenter opprimitur, ut Cic. inquit.

v. 222. Ηθεα λαῶν] Stultiſſimè Interpretes: *mores populi.* Ηθη hîc ſunt ἀγορεῖαι, τόποι, vici, domus, ſedes populi qui tales injuſtos habent magiſtratus, v. 525.

Εν τ' ἀπύρῳ οἴκῳ ἢ ἐν ἤθεσι λευγαλέοισιν.

In frigida domo, & in ædibus triſtibus.

Nihil tritius.

v. 224. Καὶ οὐκ ἰθεῖαν ἐνεῖμαν] Ridiculè Interpretes: *neque rectè diſtribuunt.* Ἰθεῖαν νέμειν Ariſtoteli V. Ethic. eſt δίκην νέμειν, jus reddere, in ſequente verſu, δίκας δίδναι ἰθείας. *rectam ferre ſententiam.* Optimè hunc locum interpretatur Euſtathius ad Iliad. ϕ.

Εἰδ' ἄγ' ἐγὼν αὐτὸς δικάσω, καί μ' οὔτινα φημὶ

Αλλον ὑπερθέξειν Δαναῶν· ἰθεῖα γὰρ ἔσται.

Age ipſe judicabo & me nullum puto

Repre-

Reprehenſurum Græcorum. rectum erit judicium.

Ubi Euſtathius notat ad ἰθεῖα ſubintelligi δίκη. Τὸ Ν ἰθεῖα ἐλλειπῶς καὶ αὐτὸ εἰρηται. Εἰλκυσθαι γὰρ ἀπὸ κοινῆ τὸ δίκη ὄνομα ἐκ τῦ δικάσασθαι ῥήματος. εἰς δὲ σαφήνειαν ἡ τοιαύτης λέξεως χρῆσις ἐν Ησιόδῳ τὸ ἰθεῖαι ἴσημαν, ἤτοι τῷ εὐθυτάτῳ δίκαν. In hoc verſu legitur in utroque MSto οἵ τε μὲν ἐξελάσσωσι pro ἐξελάσωσι. Optimè. Hom. Iliad. π.

Οἵ βίη ἐν ἀγορῇ σκολιὰς κείνοισι δέμισται,
Ἐκ δὲ δίκην ἐλάσσωσι, θεῶν ὄπιν οὐκ ἀλέγοντες.

v. 231. Θαλίης δὲ μεμηλότα ἔργα νέμονται] Hîc verò mirificè Interpretes: *In conviviis autem partis opibus fruuntur.* Unde hanc verſionem exſculpſerint, quid viderint, legerintque ego quidem exputare nullus poſſum. Quid enim à Poëtæ verbis comminiſci poterant remotius? ubi partarum opum mentio? Hinc non immeritò olim à viris doctis hæc verſio fuit improbata. Sed nec hi, quod pace illorum dixerim, plus viderunt. Volunt θαλίης μεμηλὸς eſſe per idiotiſmum Poëtis familiarem θάλλον, legendumque θαλίῃ μεμηλότες ac vertendum fructus colligunt florentes. Hæc quidem eruditionis & acuminis ſpecie blandiuntur, ſed revera à Græcæ linguæ indole abhorrent & mente Poëtæ. Senſus eſt ſimpliciſſimus per θαλίης μεμηλότα ἔργα intelligi ipſa convivia, ſicut ἔργα Ἀφροδίτης ſunt συνουσίαι, ἔργα Ἄρηος bella: ſeu opera pertinentia ad convivia, quæ grata ſunt convivis. θαλίης μεμηλότα ἔργα νέμονται, exercent opera grata convivis eſt id ipſum quod ſuperiùs dixerat τέρπονται ἐν θαλίῃς, convivia celebrant. Νέμεσθαι θαλίας ut apud Pindarum νέμεσθαι αἰῶνα. Ἀθάνατοι νέμονται αἰῶνα. hoc eſt, ἀλέγουσι, ut ſcholia antiqua exponunt. Superiùs apud noſtrum v. 119. Οἱ δ' ἰθυντῆρες ἔργα νέμον] σὺν ἰθυντῆρσιν πολίτοις. *Illi verò pro arbitrio Tranquilli res ſuas curabant cum bonis multis,* ſive vivebant ſine curis. Ubi itidem malè Interpretes: *Ipſique ultro Quieti partis fruebantur.* Nimirùm, qui juſtitiam colunt, illos Poëta affirmat, aureæ ætatis hominibus ſimilem vitam agere, in perpetuo gaudio ſine curis & mœrore. Hinc & addit illos non currere per maria & undas, ſed contentos cœnis terreſtribus, & poſt quas non lavandæ ſunt manus, & quos humus fert fructibus paſci, æquè ut illi beati ſeculi mortales. Proclus ſic hunc locum intellexit: homines juſtos vivere ſemper in conviviis, & in iis agere opera ad agriculturam pertinentia. In MS. I. legitur θαλείης. In 2. θαλίης, in caſu ſecundo. In præcedente verſu liber I. ἰθυδίκῃσι.

v. 233. Ἄκρη μὲν τε φέρει βαλάνους, μέση δὲ μελίσσας] MS. I. ἄκρῃ, μέσῃ. Videtur Tzetzes hanc lectionem agnoviſſe, qui exponit ἐν ἄκρῃ, ἐν μέσῃ. Vulgata tamen lectio melior. v. 237. pro νείσονται MS. I. νίσονται.

v. 240. Πολλάκι καὶ ξύμπασα πόλις κακοῦ ἀνδρὸς ἀπῆρε] MS. I. ἀπήρα. Sic legit Æſchines oratione contra Creſiphontem, Tzetzes, antiquus Scholiaſtes Pindari ad Pythionic. III. Euſtathius ad Iliad. α. cujus verba ſunt: ἵνα λέγῃ σεμνῶς ἡ τύφομαι, πάντες ἐπαίρονται βασιλέως τότε κακοῦ, κατὰ τὸ,

Πολλάκι καὶ ξύμπασα πόλις κακοῦ ἀνδρὸς ἀπῆρε.

ἔνθα ὅρα τὸ ἀπαυρεῖν ταὐτὸν ὂν τῇ Ὁμηρικῇ ἐπαυρεῖν, διὸ καλῶς ἡ αὐτῶν ἐρμήνευσα. Apud Heſiodum, inquit, ἀπαυρεῖν eamdem vim habet quam apud Homerum ἐπαυρεῖν. Ecquis dubitet Heſiodum ſcripſiſſe ἀπῆρα, quòd poſtea ſcioli moti vocis inſolentia in hac notione mutarunt? Ἐπαυρεῖν enim pro ἀπολαύειν pœnas dare, damno affici frequenter apud Homerum alioſque legerant, ſed ἀπαυρᾶν in hac ſignificatione non niſi in hoc Heſiodi loco, niſi me fugit memoria, reperitur. Alioquin pro ἀφαίρειν & apud Homerum & apud noſtrum ſæpiùs legitur. Non dubitavi reddere ſuam lectionem Heſiodo fundatam tot antiquorum Scriptorum auctoritate, quamvis editi libri repugnent omnes.

Cete-

Ceterùm verba illa Homeri, ad quæ Euſtathii ſcholion laudavimus, Iliad. α, ἵνα πάντες ἐπαύρωνται βασιλῆος, Latini Interpretes tranſtulerunt: *ut omnes fruantur rege.* poterantne inſulſiùs? ἐπαύρωνται βασιλῆος eſt plectantur propter regem, luant regis ſtultitiam. Nec meliùs. Iliad. ζ.

Τέτῳ δ' ὔτ' ἀρ' νῦν φρένες ἔμπεδοι· οὐδ' ἀρ' ὀπίσσω
Ἔσσονται· τῷ κέν μιν ἐπαυρήσουσι κίοντα.

Huic enim neque animus conſtans eſt, neque in poſterum
Erit; idcirco ipſum pœnas daturum puto.

Sic vertendi hi verſus. Iliad. ο.

Οὐ μὰν οἶδ' εἰ αὖτε κακοξεσίης ἀλεγεινῆς
Πρώτῃ ἐπαίξαιμι.

Neſcio an non inſidiarum infelicium
Prima pœnas luas.

Similiter peccarunt Latini Interpretes inferiùs apud Heſiodum v. 419. Πλεῖον δ' νυκτὸς ἐπαυρεῖ, hoc eſt, *magis autem nocte laborat*, ſubintelligitur hîc καμάτου. πλεῖον καμάτου ἐπαυρεῖ majores capit labores. Illi ineptè: *magis autem nocte fruitur.* Ἀπαυρεῖν, & ἐπαυρεῖν βασιλῆος, ἀνδρὸς, κακοξεσίας, ſunt loquutiones conciſæ, in quibus ſubintelligitur κακὸν & ἐκ, aut ἕνεκα. ut integra ſint ἐπαυρεῖν κακὸν ἕνεκα βασιλῆος, ἐκ κακοξεσίας. ſanè κακὸν additur Odyſſ. σ'.

Μήτι τι κακὸν μεῖζον ἐπαύρῃς.

Ne majus malum capias. Sic & ἐπαύρεσθαι ἀλαοῦ apud Andocidem. Similiter inferiùs Theog. v. 882. κείνοις τιμάων ſc. ἕνεκα. *certare de honoribus.* Tales ellipſes Græcis Scriptoribus tam qui ſoluta, quàm qui pedibus conſtricta utuntur oratione, non ſunt infrequentes.

v. 248. Καταφράζεσθε καὶ αὐτοὶ τλώδι δίκην] Eſt, *Conſiderate & ipſi hanc pœnam*, quæ injuſtis magiſtratibus & iniquis infligitur hominibus. Reſpicit enim ad illam δίκην, de qua paucis abhinc verſibus egerat:

Τοῖς δὲ δίκλυε Κρονίδης τερπικέραυνος ὑπερόπα Ζεύς.

ſanè quàm inficetè Latini Interpretes hîc: *Conſiderate hanc juſtitiam.*

v. 256. Σκολιῶς ὀνοτάζων] Ὀνοτάζων Euſtathius exponit μωμοσκοπῶν. Heſych. ἐκφαυλίζων, ἐξεύζων. Proclus διδιαχαράττων, ut apud Cic. *adulterare pecunia jus.* quod qui faciunt contumelia Deum afficiunt. Paullò antè παρακλίνειν δίκας Cic. eſt *inflectere jus gratiâ.*

v. 257. Κυδρὴ τ' αἰδοίη] MS. II. κυδρὴ, & Proclus: ἀπὸ τοῦ κῦδος, inquit, γίνεται κυδρὸς, ἡ κυδρὴ, ὡς ἀπὸ τοῦ ἔχθος ἐχθρός. Sic & Etymol. Magni auctor & Heſychius: κυδρὴ, ἔνδοξος, σεμνὴ, τιμία, ἔντιμος. Hom. Διὸς κυδρὴ παράκοιτις. Κυδρὸς nihili vox eſt. Reſtitui hanc vocem κυδρὸς inferiùs Heſiodo in Theogon. v. 318, & 442. Vide & Hom. Iliad. σ. v. 184, & Odſſ. λ. v. 579.

v. 260. Ἀπαυδήσας βασιλεύων] Uterque MS. Voſſianus, Palatinus, editio Iſingrini: βασιλεύων probante Tzetze, qui ait ευ & ων coaleſcere in unam longam.

v. 265. Pro οἳ αὐτῷ MS. I, οἳ δ' αὐτῷ.

v. 267. Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμὸς] Hunc cum ſequentibus ſex verſibus expungit Plutarchus. vide Proclum.

v. 273. Δίκη τερπικέραυνον] MS. I. Δίκη μητρόπολις. Gloſſa MS. βουλευτικόν.

v. 277. Οἰωνοῖς πετεηνοῖς] Uterque Codex Voſſianus: πτηνοῖς. Sic etiam Moſchopuliani codices: πτηνὸς, inquit, ποιητικῶς, κοινῶς δὲ πτηνὸν ἢ πετεηνόν. Apud Porphyrium de abſtinentia, ubi hos verſus laudat, animalium, extat quoque πετεηνοῖς.

v. 280. Εἰ γάρ τις κ' ἐθέλῃ τὰ δίκαι' ἀγορεύειν γινώσκων] Nec Græci nec Latini Interpretes hunc locum ceperunt. δίκαια non ſunt juſta, quòd omnes exiſtimant, ſed ἀληθῆ vera ut ex ἀνηθέα patet. Verum autem pro juſto, & juſtum pro vero in utraque lingua frequens eſſe in tanta litterarum luce multis docere putidum eſt. Priſcianus lib. XVIII. *Juſtum pro vero & verum pro juſto frequenter tam nos quàm Attici ponimus.* Inferiùs 768. ἀληθείη pro juſtitia:

Εὖτ'

Εὖτ' ἂν ἀλιξείην λαοὶ κείνοντες ἄγωνι.

Cum in rebus agendis populus eſt *occupatus. in jure dicendo.* κείνειν ἀλίξειαν eſt, res agere, jus dicere. Hinc & in ſacris μαμμωνᾶς τῆς ἀδικίας, & μαμμωνᾶς ἄδικος, ſunt opes non veræ, fluxæ nimirum & hæ caducæ, quæ opponuntur μαμμωνᾷ ἀληθινῷ, opibus veris, divinis ſcilicet. Sanè ἀδικία in ſacris litteris nonnumquam eſt mendacium. Joann. VII, 18. 1 Cor. XIII, 6. Sic & apud Latinos *veritas* pro juſtitia. Cic. XIII. ad Fam. 57. *Ut ſuum negotium habeat cum populo Sardiano, pro cauſæ veritate, & pro ſua dignitate conficiat.* Pro Cælio: *Equidem vos ducam à teſtibus, neque hujus veritatem judicii, quæ mutari nullo modo poteſt, in voluntate teſtium collocari ſinam.* Alia quamvis multa notarunt viri docti, præcipuè Joan. Frid. Gronovius ad Senecam & Tacitum. Et in lingua Hebræa, Syra, & Arabica una eademque voce juſtitiam & veritatem denotari præclarè docuit vir inſignis Ludovicus de Dieu.

v. 283. Ἐν δ' δίκην βλάψας] Βλάπτειν δίκην eſt hîc juſtitiam impedire, falſum ſcilicet teſtimonium perhibendo; impedire ne judices poſſint ſecundùm illum dare, à quo jus & fas ſtat. Sic βλάπτειν apud Homer. Οδυσ. Ν.

Αὐτὸς ἰὼν ἁλὶ νηὸς ἐϋσσέλμοιο θοῆσι
Βλάπτοι ἱκαυόντων, ὄπιθε πρηχοίατ' ἐρετμοῖς.

Ipſe ivit per navem ſub tranſtris ne aliquem ſociorum
Impediret propellentium navem, quia properabant, remis.

Utrobique Latini Interpretes malè: *læderent.* Apud Poëtam hunc, alibi quoque hujus ſignificationis τὸ βλάπτειν occurrunt exempla.

v. 288. Ὀλίγη μὲν ὁδὸς] Plato II. de Rep. & Xenophon II. Ἀπομνημ. legunt λείη, optimè.

v. 291. Εἰς ἄκρον ἵκηται] Hunc locum miror inquinatum etiam nunc in omnibus circumferri editionibus, quum pridem ſit emaculatus ab Heinſio, Scaligero, Meurſio, qui ἵκηαι legendum eſſe præceperunt, ut omnes veteres Interpretes qui explicant ἔλθῃ. Sed jam olim Eraſmus in adagiorum farragine rectam lectionem propoſuerat, & in verſione ſecutus erat. Lucianus in νεκυομαντείᾳ verſus Heſiodi vocat πάνδημα ἔπη celebres & omnibus notos. Hunc locum pulcrè imitatur Silius Italicus, ubi Virtus ſic alloquitur Scipionem dubium animi, virtutine ſe dederet, an voluptati.

Ardua ſaxoſo perducit ſemita clivo,
Aſpera principio, nec enim mihi fallere mos eſt,
Proſequitur labor ad nitendum intrare volenti.

Vide quoque Catalecta Virgilii de littera Pythagoræ.

v. 293. Ὅς αὐτῷ πάντα νοήσει] Hæc inepta lectio omnes fœdavit editos libros. Antiquam tamen & veram nobis ſervavit Ariſtoteles I. Ethic. ad Nicom. cap. 4. Clemens Alexandrinus III. Pædagog. cap. 8. Ariſtides in λόγῳ πρὸς τὸν Ῥωμαικὸν, Plutarchus aliique, qui & hîc pro αὐτῷ legunt αὐτὸς, & v. 296. ὃς δέ κε μήτ' αὐτὸς νοέῃ. Et Zeno in ſua imitatione:

Κεῖνος μὲν πανάριστος ὃς εὖ εἰπόντι πίθηται,
Ἐσθλὸς δ' αὖ κἀκεῖνος ὃς αὐτὸς πάντα νοήσει.

Sic enim iſti verſus leguntur, apud Diogenem Laërtium. Hos tantos auctores qui non ſequitur, næ ille miſer iratis Muſis natus eſt. Et licèt abſque his eſſet, ipſa tamen Græcæ linguæ indoles facilè non oſcitantem lectorem depravationis, quæ noſtras editiones contaminat, admoneret.

v. 294. Φραζέμεν τὰ κ' ἔπειτα] Non agnoſcitur hic verſus ab omnibus illis antiquiſſimis Scriptoribus, quos hoc loco uſos eſſe diximus, niſi ab Ariſtotele. In vetuſtis tamen codicibus fertur deſiderari. Sanè nec Euſtratius qui reliquos exponit, hujus meminit, ut & alii priſci Ariſtotelis Interpretes. Nec Latinis fuit cogni-

cognitus, qui hunc locum in ſua tranſtulerunt ſcripta. Liv. 32. *Sæpè ego audivi milites eum primum eſſe virum, qui ipſe conſulat quid in rem ſit: ſecundum eum qui benè monenti obediat: qui nec ipſe conſulere nec alteri parere ſciat eſſe extremi ingenii.* Cic. in Cluentiana: *Sapientiſſimum eſſe dicunt eum, cui quod opus ſit veniat in mentem: proximè accedere illum, qui alterius benè inventis obtemperet.* Heſiodi tamen Græci Interpretes in ſuis libris illum invenerunt, ut ipſorum declarant explicationes. Hinc verò apparet non heri aut nudius tertius, ſed ante multa ſæcula hunc verſum eſſe Heſiodo ſubjectum. Suppoſititium enim eſſe & Poëtâ indignum ego quidem nullus dubito.

CHAP. XIV.

Heſiodi inſignis locus explicatus contra omnium Interpretum ſententiam. Ἐν θυμῷ βάλλεσθαι. Ἀκούειν. Μέτρια ἔργα. Heſiodo & Theocrito lux. Μετρίως λέγειν. Μέτρον. Commodus. Epitaphium Heſiodi, quod Pindaro tribuitur, emaculatur. Μέτρα σοφίης. Heſiodus ſæpè expoſitus, aliquoties emendatus & ab Interpretum inſcitia vindicatus. Ὀπτάζειν, κατοπτάζειν. Tzetzes emendatus. Καὶ. Εὐνὴ. Ἀλιτοίνεον. Γήρεος ὀδός.

v. 295. Μήτ' ἄλλου ἀκούων ἐν θυμῷ βάλληται] Ex verſione Latina & Interpretibus Græcis hujus loci ſenſum nemo eruat. Quid enim eſt? *Neque alium audiens id in animum admittat.* Notiſſimus Helleniſmus omnes fugit. Ἀκούων ἐν θυμῷ βάλλῃ, eſt ἀκούων ἐν θυμῷ βάλοι. *neque alii parere in animum inducat.* Ἐν θυμῷ βάλλεσθαι eſt in animum inducere, ut βεβλημένος εἰς νοῦν apud Chryſoſtomum qui in animum induxit, & ut faceret conſilium cepit, ut eleganter notavit vir magnus Gu. Budæus, quem tamen miror in eodem loco hunc Heſiodi verſum exponere: *nec cùm ab alio audiverit animadvertit & in memoria verſat.* Sed ἀκούειν hîc eſſe parere, obſequi, dicto audientem eſſe, ut ſæpè, & ex ſenſu verborum & interpretatione Livii, qui *alii parere ſciat* expoſuit, facilè erat animadvertere. In eumdem impegerunt lapidem Interpretes inferiùs v. 709.

—— Εἰ δέ κεν ἄρχῃ

Ἠπὸς ἐπιὸν λώιδυμον, ἢ κε χ' ἕρξας.

Si autem cœperis aut verbum aliquod dicere ingratum, aut facere. vulgò vertunt: *ſi cœperis locutus, faciens.*

v. 300. Εὐστέφανος Δημήτηρ] Græci magiſtri neſcio quas comminiſcuntur ineptias cur Ceres εὐστέφανος dicatur, quas excutere non eſt operæ. An hoc ulli Poëtæ Interpreti poteſt obſcurum eſſe, Cereri dedicari coronas ſpiceas, & illis ſemper ornatam eam Divam conſpici? Nummus aureus.

Vide & argenteum apud Fulv. Urſinum in familia Caſſia. Ovid.

Feſte

Festa piæ Cereris celebrabant annua matres,
Illa, quibus niveæ velatæ corpora vestæ
Primitias frugum dant spicea serta suarum.

Idem in Amor.

Flava Ceres tennes spicis redimita capillos.

Tibullus:

Flava Ceres tibi sit nostro de rure corona
Spicea, quæ templi pendeat ante fores.

Horat. carm. sæculari:

Fertilis frugum pecorisque tellus
Spicea donet Cererem corona.

v. 304. Ἰκελον ὁρμὴν] Malui *similis cupiditate*, quàm cum Interpretibus *studio*. Tzetzes ὀργὴν exponit. Hesych. Ορμὴ, βιλὴ, ἐπιθυμία. Κόδυρον est vocula μαπήρης, de cujus expositione varia vide Proclum. Hesych. Κόδυρος, ἀργὸς, ἄκαιρος. Eadem Phavorinus, & addit: κόδυρον τὴ ὃ κλέπτης τὴ ὁ κρύπτων.

v. 306. Σοὶ δ' ἔργα φίλ' ἔχω μέτρια κοσμεῖν] Verte: *Tibi vero curæ sit opera decentia curare.* Ἔργα μέτρια sunt, ut benè Scholiastes Vossianus, ἔργα σπέρνειν, sive, ut Tzetzes, μὴ ἀπρεπῆ. Monet fratrem ne otii ac ignaviæ blanditiis malis rebus & operibus animum applicet, & cupiditate auferatur alieni laboris fructus intercipiendi, ut fuci illi qui miserorum sudore & laboribus pascuntur, sed potiùs in talibus occupetur operibus quæ se virosque bonos decent. Hæc sunt μέτρια ἔργα quæ opponit ἔργοις ἀεργῶν. Μέτρον esse μέγας, ἔξοχον in animum equidem ego inducere non possum, quum potiùs veteribus Criticis sit μικρὸς. Hesych. μέτριοι, μικροὶ. μετριοπαθὴς, μικρὰ πάσχων. Apud Platonem verò μετρίως λέγειν est convenienter loqui, commodè dicere & pro rei dignitate, quæ maximè ad rem faciunt, ut apud Thucydidem lib. 2. Καλιπὼν γὰρ τὸ μετρίως ἐπιθύειν, ἐν ᾧ μόλις τὴ ἡ δλυθέρα ψυχὴ ἀλυθείας βιβαιῶται. Ibi optimè Scholiastes vetus: μετρίως, συμμέτρως, ἀξίως. In Theocriti epigrammate: μέτριος ἦν ἐν πᾶσιν, non est, excelluit in omnibus, sed, moderatus fuit in omnibus, modum in omnibus rebus tenuit, fuit ubique modestus. Hi enim dicuntur μέτριοι. Hesych. μέτριοι, ἡμερωθέντες. Apud Demosthenem μέτριοι & ἥμεροι conjunguntur. Quod hominum genus, quia singulari morum facilitate est & humanitate, μέτριοι τὰ ἤθη Aristoteli IV. Ethic. dicuntur, homines commodi, faciles, homines commodis moribus. Cic. pro Muræna: *Nemo Catone proavo tuo commodior, comior, moderatior fuit, ad omnem rationem humanitatis.* Id. de amicitia: *Atque hoc quidem videre licet, eos qui antea commodis fuerunt moribus, imperio, potestate, prosperis rebus immutari.* Epitaphium verò Hesiodi, quod Pindaro tribuitur, fœdissimè deformatum est. Vulgò sic legitur:

Χαῖρε δὶς Ἑλλὰς, τὴ δὶς τέφ ἀντιβολήσας,
Ἡσίοδ' ἀνθρώποις μέτρον ἔχων σοφίης.

Cælius vertit:

Salve cui pubes, tumulusque bis obtigit unus,
Tu sapis Hesiode, quantum homini sapere est.

Sic quidvis ex quovis potest verti. Quid est ἀνθρώποις μέτρον ἔχειν σοφίης? Qui ἐλλειπῶς ἀνθρώποις pro ἐν ἀνθρώποις positum contendent, illi silices possunt concoquere. Nihil hac lectione absurdius. Veram, elegantem, dignam auctore illius epigrammatis, quicumque sit, accipe ex MSto Vossiano:

Ἡσίοδ' ἀνθρώποις μέτρα χέων σοφίης.
Hesiode hominibus tradens sapientiam, sive *præcepta sapientiæ.*

Totidem litteris in illo Codice scriptum legimus, nisi quod corruptè. Ἡσίοδς pro Ἡσίοδ'. μέτρα σοφίης est loquendi genus Poëtis familiare pro σοφίη, ut supra μέτρον ἥκει, pro ἧκεν. v. 131. vide ibi notas.

v. 314. Δαίμονι δ' οἷ' ἄνδα] Interpre-

tes Græci mirè hîc argutantur. Omnes δαίμονα capiunt pro τύχη, hoc, ut videtur, ſenſu, cujuſcumque ſortis & conditionis fueris. Δαίμονις hîc eſſe quod Æſchylo χρείπλουτις, non aſſequor. Eſt, ut verum fatear, mira locutio, quam ita judico exponendam eſſe: τοιοῦτῳ ἔνδοα σὺ οἷῳ δαίμων, hoc eſt, ἴσος τῖς θεῷ ſimilis Deo es. ut apud Xenophontem: χαειζόμενον οἵῳ σοι ἀνδρὶ, pro χαειζόμενον τοιούτῳ ἀνδρὶ οἷῳ σύ. Et apud eumdem: ὑμεῖς δ' ἴσμεν τοῖς οἵοις τι ὑμῖν, καὶ ὑμῖν χαλεπὴν πολιτείαν ἢ δημοκρατίαν. pro τοῖς τοιούτοις οἷοι ὑμεῖς καὶ ὑμεῖς, ut hæc duo loca Stephanus rectè exponit. Senſus Poëtæ eſt, ſi labore tibi victum comparaveris, beatus eris. Terent. *Deus ſum ſi ita eſt.*

v. 318. Ηδ' ὀνίνησι] MS. I. ἠδ', II. ἠτ'. lege: Αἰδὼς ἠδ' ἄνδρας μέγα ὀνίνησ'), ἠδ' ὀνίνησι. *Pudor alius vehementer obeſt, alius vero prodeſt.* Verſu ſequente in utroque MS. πρὸς ἀνολβίαν, & πρὸς ὄλβον. niſi quod in ſecundo vitiosè ὄλβων. Ολβον etiam Palatinus codex habet, utrumque Tzetzes & Stobæus.

v. 321. Χερσὶ] Latini hoc unitatis numero malunt exprimere *Manu agere.* Florus: *Matrimonia manu capta.* nihil notius. v. 326. Ανέει τῇ tritiſſima Poëtis Græcis enallage pro ἀνίεσι τῇ. utrumque Latinos Interpretes fugit. pudet hæc annotare.

v. 324. Αἰδὼ Ν' τ' ἀναιδείῃ κατοπάζῃ] MS. I. Voſſ. αἰδὼς δ' ἐτ' ἀναιδείῃ κατοπάζῃ. alii libri αἰδὼς Ν' γ' ἀναιδείῃ κατοπάζῃ, quod probat vir doctus & exponit: *pudor impudentiam ſequatur, id eſt, poſthabeatur.* ſed ego vulgatam lectionem retineo, quæ ſic exponenda: *Pudorem vero cum impudentia vicerit.* Οπάζειν & κατοπάζειν eſt ſequi jubere, ut victores ſolent victos, aut domini jubere ſolent ſervos ſequi. Apud Hom. ὀπάσσας, teſte Euſtath. eſt δὸς ἕπεσθαι. Heſych. ὀπαζόμενα, θεραπεύοντα. ὀπαδὸς, ἀκόλουθος, δοῦλος.

v. 326. Ρεῖα τέ μιν μαυρῶσι θεοὶ] MS. II. Ρεῖα Ν' μιν ἀμαυρῶσι. Proclus etiam videtur ἀμαυρῶσι legiſſe.

v. 328. Κακὸν ἔρξει] MS. II. ἔρξει cum editione Iſingrina & pluribus aliis antiquioribus. ſed rectius ἔρξει legitur. à ἔρζω eſt ἔρξω, & χρὴ μετάθεσιν ἔρξω, ut benè veteres magiſtri. Tzetzes hîc fœdè corruptus eſt. Ισον, inquit, τῷ ὀλίγῳ δρᾷ, ὅς τις εἰς ἱκετεύοντα καὶ εἰς φίλον, ἢ ὡς ἀλλοδαπὸν [ὡς ἔξει] καὶ ποιήσει βλαβερόν τι. Heinſius legit pro ὡς ἔξει, λέξει καὶ ποιήσει. Scaliger uncis incluſit. Uterque malè. Scribendum: ἀλλοδαπὸν ἔρξει, καὶ ποιήσει βλαβερόν τι. Exponit quid ſit ἔρξει. καὶ eſt ἤγουν, *hoc eſt*, exponendi vim habet. ut paullò pòſt: πεδ καὶ πυθε. πεδ, *hoc eſt*, πυθε. Ariſtoph. Pluto: Κακῶς ἐπραττεν καὶ πένης ἦν. *Male egit, hoc eſt, pauper erat.* ſic καὶ millies apud priſcos Græcorum Scriptorum Interpretes. Emendationem noſtram video firmari MSto Voſſiano.

v. 329. Κρυπταδίης εὐνῆς] Eſt, *furtivi concubitûs.* ineptè Interpretes: *ſecreti lecti.* Εὐνὴ enim eſt συνουσία. Hom. Iliad. Ω.

Τέκνον ἐμόν, τίο μέχεις ὀδυρόμενος καὶ ἀχεύων
Ζωὸν ἔδεαι κραδίην, μεμυκυῖαν ὀδύνῃσι
Οὔτ' εὐνῆς;

Mi fili, quamdiu lamentans & dolens tuum cor comedis, neque cibi neque Veneris recordans? Ubi Interpretes æquè imperitè εὐνὴν cubile verterunt, ut hoc loco. Hos tamen potuiſſet hujus erroris admonuiſſe Euſtathius, ſi ipſum conſuluiſſent. Qui aſſeverat εὐνὴν eſſe μίξιν præfatus propterea nonnullos hos verſus ἀθετεῖν, quia οἱ ἀθλιταὶ τῷ ἄθλιον πάντα χαλεπὸν ἐκ ἐπιπολάζον τῇ γυναικί. ſed & quæ ſtatim ſequuntur εὐνὴν Homero eſſe συνουσίαν oſtendunt: ἀγαθὸν γ' γυναικὶ πὸρ ἐν φιλότητι μίσγεσθαι. *Bonum vero eſt cum muliere conſueſcere.* Phavorinus: Εὐνὴν οὐ μόνον τὴν κοίτην λυσοῖ ἀλλὰ καὶ τὴν συνουσίαν, ὡς ἐν τῷ λυτήρῳ τῆς γυναικείων παρὰ τῷ Ιπποκράτει. Hinc & εὐνάζεσθαι eſt μίσγεσθαι γυναικί. Iliad. β. Ἐνὶ βεστῇ εὐνάζεσθαι. Odyſſ. τ. παρ' ἀνδράσιν εὐνάζεσθαι eſt cum viris conſueſcere. Paulo in litteris ad Romanos exaratis κοίτη eadem ratione eſt συνουσία, cùm

cap.

cap. XIII. vetat ἀξιματῶν ἐν κύτεσι ἢ ἀσυλογήτοις.

v. 330. Ἀλιτραίνεται] Repoſui ex MS. II. & vetere Palatino, ἀλιτραίνεται. vide Etymologicum Magnum. v. 331. γήρας δὲ ἀδὸς eſt ipſa ſenectus. Nec aliter Latinè debet exprimi. Tales periphraſes innumeræ apud priſcos Græcos Poëtas occurrunt, ut de multis jam nos ipſi & alii viri docti monuerunt. Pleræque abhorrent ab uſu & conſuetudine Latinæ linguæ, in quam illas verbum de verbo exprimendo transferre imperitia eſt.

CAPUT XV.

Θῦος, θύειν. Vetuſtiſſima ſacrificia gramen, & alia quæ tellus producit, non animalia. Κλῆρος ager. Χρῆμ' ἐγχώριον. Χῶρος. Χωρίτης. Tzetzes & Proclus correcti. Μετρεῖσθαι. Καὶ. Heſiodus ter emendatus. Ἀρχεδὸς πίθυ. Βλαβερόν. Obnoxius. Θυμὸς ἐν φρεσί. Multæ Interpretum hallucinationes.

v. 338. Σὺν δῆτα θύειν τε ἱλάσκεσθαι] MS. II. editio Stephani, Iſingrini, aliæque meliores: θύεσθαι. Itaque ut verſus conſtet, legendum σὺν δῆτα θύεσθαι. Proclus etiam ſic legiſſe videtur: Καὶ ἀγεῖν, ἢ καθαρεῖν, καὶ θύεσθαι ἢ σὺν δῆτα ἱλασκομένης. Latini verò Interpretes peſſimè vertunt: *Libaminibus atque hoſtiis placa.* Atqui de hoſtiis jam dixerat præcedente verſu: ὄφρα δ' ἀγλαὰ μηρία καίειν. *nitida femora adole.* Sic interpretare. ἀγλαὰ ſunt nitentia adipe, qua cooperiebantur ut docet in Theog. Stultè igitur hîc rurſus hoſtias inculcet. Θῦος Græcis eſt θυμίαμα, odoramentum, odores, qui Diis adolentur, quod propriè vocant θύειν, hoc eſt, odoramenta accendere, quibus ſolis olim faciebant. Syneſ. hymno VII. de Magis:

Ἄγε δῶρα κομίζετε,
Σμύρνης ἀναθήματα,
Χρυσοῦ τ' ἀναθήματα,
Λιβάνου τε θύη καλά.

Eia munera ferte Myrrhæ libamina, Aurique donaria, Thuriſque odores ſuaves. Θύειν enim eſt θυμιᾶν ſuffire, ut tradit Porphyr. II. de abſtinentia animalium. Poſteà ad alia quoque quæ Diis offerebantur munera tranſlatum, & tandem ad victimarum mactationem. Porphyr. II. de abſtinentia animalium: Δένδρα μὲν γὰρ πρὸ πάντων ἀνέδωκεν ἡ γῆ. πρὸ δένδρων καὶ πολὺ πρότερον πόα ἐπίτοκον γεννωμένη πίαν, ἧς δρεπόμενοι φύλλα καὶ ῥίζας καὶ τὰς ὅλας τῶν φύσεων αὐτῶν βλαστούς, κατέκαιον· ταύτῃ τοὺς φαινομένους ὑρατοὺς θεοὺς τῇ θυσίᾳ δεξιούμενοι, καὶ ἁβρὰ τοῦ πυρὸς ἀπαθανατίζοντες αὐτοῖς τὰς ἡμέρας. τούτοις γὰρ καὶ τὸ πῦρ ἀθάνατον φυλάττομεν ἐν τοῖς ἱεροῖς, ὃν μάλιστα αὐτοῖς ὁμοιότατον. ἐκ δὲ τῆς θυμιάσεως τῆς ἀπὸ γῆς, θυμιατήριά τε ἐκάλουν, καὶ τὸ θύειν, καὶ θυσίας, ἃ δὴ ἡμεῖς ὡς πάνυ ὑγίειαν παμμιάσειαν ἐκφαίνοντα οὐκ ὀρθῶς ἐξακούομεν πάνυ ἀρχαίως ἐκ τῶν ζώων δοκοῦσαι θεραπείαν κελεύοντες θυσίαν. *Terra prius arbores quàm animalia protulit: ante arbores verò gramen quotannis naſcens, cujus folia & radices, totaque illius naturæ germina colligentes flammis adolebant: hoc ſacrificio Deos viſos cœleſtes excipientes, & per ignem honores illis reddentes immortales. His etenim ignem perpetuum, cùm ſit iis ſimillimus, in templis aſſervamus. At ex eorum quæ terra naſcuntur ſuffimentis in ſacris adhibitis,*

bitis, acerram θυμιατήριον *appellarunt, & ſacra facere* θύειν, *& ſacrificia* θυσίας, *quæ omnia nos non rectè interpretamur, quaſi erroris illius qui poſtea irrepſit, eſſent indicia, ideoque eum, qui ex animalium mactatione videtur eſſe, cultum* θυσίαν *vocamus.* Idem inferiùs eodem libro: Επεὶ καὶ Απόλλων παραινῶν θύειν κατὰ τὰ πάτρια, τυτέστιν κατὰ τὸ ἔθος τῶν πατέρων, ἄπαυ ἄγειν ἔοικεν εἰς τὸ παλαιὸν ἔθος. Τὸ δὲ παλαιὸν ἀφὸ πόπανων καὶ τῶν καρπῶν ἦν, ὡς ἀποδείξαμεν. Οθεν καὶ θυσίαι καὶ θυηλαὶ, καὶ θυμέλαι ἐκαλοῦντο, καὶ αὐτὸ τὸ θύειν τῶ θυμιᾶν ἔοικε, καὶ τὸ νῦν παρ' ἡμῖν λεγόμενον ὀλοθύειν. Ὃ γὰρ ἡμεῖς νῦν θύειν λέγομεν ἔρδειν ἔλεγον. Ερδον Απόλλωνι πελήσας ἑκατόμβας παίφαν ἀφ' αἰγῶν. *Quia etiam Apollo cum præcipit ſacra facere ſecundum patrios, id eſt, patribus receptos ritus, ad antiquum morem nos reducere videtur. Vetus autem ſacrificandi mos erat per placentas & fructus, uti demonſtravimus. Unde ſacrificia* θυσία, *&* θυηλαὶ, *&* θυμέλαι *dicebantur, & ipſe actus ſacrificandi* τὸ θύειν, *idem valuit, quod ſuffire vel adolere, quod nunc vocatur* ὁλοθύειν. *Quod enim nos* θύειν *dicimus, illi* ἔρδειν *dicebant.* Θύειν igitur eſt ſuffire. hinc θύος eſt odoramentum, unde Latinum thus, ut à πῦον pus, ut oſtendit vir maximus ad Solinum. Quia præcipuè in ſacrificiis poſtea thure ſunt uſi. Inde nobis etiam thus *wyroock* dicitur, quaſi ſacer fumus, ſicut in Germania feſti dies quibus natalis Chriſti celebratur, *wynacht*, hoc eſt, ſacra nox ab illa nocte, quam præcipuè colunt, quia in illa Chriſtus natus eſſe creditur. Galenus θύη optimè exponit θυμιάματα, ἀρώματα. Proclus & Moſchopulus hoc loco φαιστά. Euſtathius πίμματα. Poſtea enim ad omnia quæ Diis offerebantur tranſlatum, ut & θύειν. Sed hîc in propria notione capiendum.

v. 341. Οφρ' ἄλλων ὠνῇ κλῆρον] Interpretes: *ut aliorum emas ſortem.* Malè. Vertendum: *ut aliorum emas agrum.* Κλῆρος eſt fundus, ager, poſſeſſio, quia agri ſunt præcipua facultatum & bonorum, quæ poſſident homines, pars. Κλῆρος omnia bona ſignificat. Heſych. κλῆρος, ὐσία. Propriè tamen bona quæ hereditate venerunt, ut Latinis ſors. Liv. *Puer in nullam ſortem bonorum natus,* eſt qui non habet patrem in cujus patrimonium ſucceſſionem ſperet. Conſortes ὁμόκληροι, ejuſdem hereditatis participes, coheredes. Olim enim ſorte hereditas dividebatur. Poſtea omnia bona quæ poſſidemus quacumque ratione parta, & κατ' ἐξοχὴν agri, poſſeſſiones dicuntur κλῆρος. Theocritus Ηρακλίσκῳ.

Οππόκα κλᾶρον ἅπαντα τῶ αἰνοπάτρα μέγα Τυδεύς
Ναῖε.
Quum omnem agrum & viniferum latum ſolum Tydeus
Teneret.

Herodot. Melpom. φθείρων τῆν Συρίων τὸν κλῆρον. *Syrorum agros vaſtans.* Hinc & κληροῦχος apud eumdem eſt colonus, cui data pars agri colenda & poſſidenda.

v. 342. Τὸν φιλέοντ' ὀπὶ δαῖτα καλεῖν]. Aliud non tantùm præcipit Chriſtus apud Lucam XIV, 12. ſed & ipſe Plato in Phædro: εἰ χρὴ τοῖς δεομένοις μάλιστα χαρίζεσθαι προσήκει, προσήκει καὶ τῆν ἄλλων μὴ τοὺς βελτίστους, ἀλλὰ τοὺς ἀπορωτάτους τῦ ποιεῖν. μισθὸν γὰρ ἀπαλλαγήσεσθε κακῶν, πλοίσιον χάριν αὐτοῖς ἔσονται. Καὶ μὲ δὴ κὴ ἐν ταῖς ἰδίαις δαπάναις ὃ τοὺς φίλους ἄξιον εὐεργετεῖν, ἀλλὰ τοὺς προσπτωχοῦντας, κὴ τοὺς δεομένους πλουσιωτῆς. Εκεῖνοι γὰρ κὴ ἀγαπήσουσι, καὶ ἀκολουθήσουσι, κὴ ὅπῃ τοὺς θύρας ἄξουσι, κὴ μάλιστα ἡδήσονται, κὴ ὐκ ὀλιγοστὸν χάριν ἔσονται, καὶ πολλὰ ἀγαθὰ αὐτοῖς ὐρξουσι. *Si egenis gratificandum eſt maxime, convenit omnino non meliores juvare homines, ſed pauperrimos. Maximis enim liberati malis gratias ingentes habebunt. Privatis quoque & propriis ſumtibus non vocandi amici erunt, ſed eſurientes & ſupplices. Hi enim beneficium maximi facient, te ſectabuntur, ad fores opperientur, applaudent, gratias agent, vota pro te fundent.*

v. 344.

v. 344. Εἰ γάρ τοι καὶ χρῆμ' ἐγγώειον ἄλλο γήηται.] *Si enim tibi negotium aliud ruſticum inciderit.* Sic verſus exponendus. Vulgò ineptè: *Si res aliqua fortuita eveniat.* Χρῆμα ἐγγώειον, eſt res, quæ ad agreſtes, & ruricolas pertinet, opus & negotium ruſticum. χῶρα enim & χῶρος eſt vicus, pagus, ager. Heſych. χῶρος, ἀγρός. χωείτης eſt ruſticus. Item: χωείτης, ἀγρώτης, ἄγροικος, χωεύεσθαι in agro ſpatiari. Chorobates apud Vitruv. inſtrumentum quo agros metabantur, Latinis gruma, quamvis & aquis librandis inſerviret. χωεῖον villa, prædiolum. Sanè in Sacris quoque litteris χῶρα eſt ager. Luc. XXI, 21. οἱ ἐν τοῖς χώραις μὴ εἰσερχέσθωσαν εἰς αὐτήν. *qui in agris ſunt non ingrediantur in eam*, ſc. Urbem. pro quo Matth. XXIV, 18. ὁ ἐν ἀγρῷ. Sic olim χωρεπίσκοποι erant rureſtres Epiſcopi, qui in vicis & pagis rem ſacram faciebant. Proclus legit olim ἐγκώμιον, uti ex ejus explicatione apparet, quamvis vulgò legatur ἐγγώειον. ἐγκώμιον verò idem eſt quod ἐγχώειον, nempe quod in eadem κώμῃ geritur. Poſſes quidem etiam exponere ἐγγώειον οἰκεῖον, ut ſit negotium in tuis ædibus incidens, domeſticum. Suid. ἐγχώειον οἰκεῖον. Sed altera præſtat interpretatio. Ruſtica enim hæc præcepta ſunt, quæ χωείτης dantur.

v. 346. Πῆμα κακὸς γείτων] Ad quod confirmandum Proclus & Tzetzes afferunt Αἰτωλὸς γὰρ Ἀκαρνάνας, Καρχηδονίους καὶ Βυζαντίους, qui propter vicinitatem mutuis cladibus & damnis perierint. Sed quid audio? Num Carthaginienſes & Byzantini tantis locorum intervallis disjuncti ſunt vicini? legendum Χαλκηδονίους. Chalcedon enim contra Byzantium ſita. Mox Tzetzes: δείκνυσι τοῦτο Πλάτωνος. Θεμιστοκλέα γάρ φασιν ὁ Πλάτων παράσκοπτα ἢ ἀγεῖν λέγειν, ὅτι ἀγαθὸν ἔχει γείτονα. Non hoc Platonis dictum eſt ſed Catonis; legendum igitur Κάτωνα. Sic etiam Voſſianus codex. Sed hæc præſtat differre ad Interpretes, ex quibus infinitas pænè mendas eluimus.

v. 348. Οὐδ' ἂν βοῦς] Hoc verſu probat Heraclides in fragmentis de rebus publicis, ubi agit de re publica Cumæorum legem illorum, qua ſanxerant, ut ſi quis aliquid amitteret, furto à vicinis damnum reſarciretur: ἔδοξε δ' ἂν αὐτοῖς εἰς τὰ κλοπιμαῖα συμβάλλεσθαι τοὺς γείτονας, διὸ καὶ ὀλίγα ἀπώλλυντο, πάντες γὰρ ὁμοίως ἐτήρουν. καὶ Ἡσίοδος ἐν τούτοις δοκεῖ λέγειν οὐκ ἂν βοῦς ἀπολοῖτ' εἰ μὴ γείτων κακὸς εἴη. *Moris erat apud eos, ut vicini omnes conferrent ad reſarciendum quæ furto ablata fuerunt. Qua propter pauca furto amittebantur, quod univerſi pariter ſua aliorumque diligenter cuſtodirent. Atque hinc videtur petitum, quod apud Heſiodum eſt: Bos non facile peribit, niſi vicinum malum habueris.* Eadem lex fertur eſſe apud Japonenſes in ultimo Oriente.

v. 349. Εὖ μὲ μετρεῖσθαι] Gloſſæ MS. Voſſii: καλῶς δανείζεσθαι. Heſych. μετρεῖ, δανείζει. Μετρεῖσθαι eſt ſub uſura mutuum petere ſive menſura, ſive pondere, ſive numero conſtet. Cic. I. de Off. *utendum accipere* vertit: *Quia ſi ea quæ utenda acceperis, majore menſura, modo poſſis, jubet reddere Heſiodus, quidnam beneficio provocati facere debemus?* Malè ergo Interpretes: *Recta menſura mutuum accipe*; quaſi de iis ſolis rebus loquatur Poëta, quæ menſura conſiſtunt, ut multis docuit Salmaſius libro de Uſuris. Inferiùs v. 296.

Ὡς καὶ νῦν ἐπ' ἐμ' ἦλθες, ἐγὼ δέ τοι οὐκ ὀπιδώσω
Οὐδ' ὀπιμετρήσω.
Sicut & nunc ad me veniſti, ego verò tibi non amplius donabo,
Nec amplius mutuum dabo.

Gloſſæ Voſſianæ MS. ὀπιμετρήσω, δανείσω. Proclus. ὁ χρέσω. benè. Notant enim veteres Grammatici χρῆσαι ὅτι φίλων dici, δανεῖσαι ἐπ' ἀλλοτρείων. Suidas: Δανεῖσαι ὅτι ἐπὶ πλήστων. Antiquiſſimis certè Scriptoribus δανείζειν, non eſt fœnori locare, ſed mutuum dare ſine uſuris.

v. 353. Τῷ κεγοϊότι κεχρῆσθαι] An hoc eſt

eſt quod Interpretes volunt, *juvantem te juva*? Quanto rectiùs Græci magiſtri *inviſentem inviſe*? Qui eo, inquit, ingenio ſunt, ut mutuis amicitiæ & conſuetudinis commerciis delectentur, cum iis cole amicitiam. Idem ſenſus verſûs ſequentis: qui libenter ſua cum aliis communicant, iis tu libenter impertire, ſi quibus opus habuerint. v. 351. MS. I. ἴσα ἀτῆσιν.

v. 357. Κἢν μέγα δῴη] Revocavi priſtinam lectionem ex MS. II. & Proclo, qui legunt κἢ μέγα δόιη. Καὶ, quod Interpolatores fugit, eſt κἂν, κάπερ, καὶ εἰ, ut ſtatim: κἢ τὸ σμικρὸν ἐόν. *etſi ſit exiguum* Ariſtoph. Plut. Ἐὰν δ' σύζυγον λάβω τινὰ κἢ εὐκτον, ἢ ἰσχυρὸν οὖτον διὸν ἐγὼ ποιῶ πάμεγον. *Si ſocium cepero aliquem etſi imbecillum, potentem tamen hodie faciam.* Pro quo Scriptores orationis ſolutæ malunt dicere καί τοι, καί περ. V. 358. αἴτης eſt ἑκόντων libens, uti in aliis locis accipi viri eruditiſſimi docuerunt.

v. 361. Ἐπὶ σμικρὸν καταδῦσα] MS. σμικρῷ. quod verum eſt. Tzetzes verſu ab hoc ſecundo: ὃς δ' ἐπ' ἐόντι φέρει. v. 382. ἔργον τ' ἐπ' ἔργῳ ἐγκάιειν. Subſcribunt Moſchopulus & Tzetzes, & veteres Scriptores plurimi qui hunc locum laudant.

v. 364. Ἀνέρα κήδει.] Et *hominem ſollicitum habet*, non *lædit*. Hom. κῆδε δ' θυμόν. *Animum ſollicitat*. Sequente verſu, βλαβερὸν eſt damno, periculis & variis caſibus obnoxium. perperam Interpp. *noxium*. Sic etiam Latinis *obnoxius* ſimpliciter, eſt opportunus injuriæ. Flor. III, 20. *Et ipſi* (ſervi) *per fortunam in omnia obnoxii*. Lib. IV, 4. *Cum intra decem & octo annos, tenerum & obnoxium & opportunum injuriæ juvenem videret*. Phædrus: *ſervitus obnoxia, quia, quæ volebat, non audebat dicere*. Senec. ep. 61. corpus humanum vocat *obnoxium domicilium animi*.

v. 368. Ἀρχομένῳ δ' ἀπὸ κἢ λήγοντος κορέσασθαι] Stultè Latini Interpretes: *Incipiente verò dolio & deſinente ſaturato te*. Quid incipere & deſinere dolium Latinis auribus ſonet ego non exputo. Verte: *Quum relinitur dolium, & ferè eſt epotum, ſaturare*. Ἀρχόμενος πίθου eſt ἀνοίγειν πίθον, Theocrito ἀλοιφαρεῖν, Terentio *relinere dolium*. Longè ineptiùs inferiùs ἐν ἀμέραις v. 51. ἀείρειν ἄρξασθαι πίθου vertunt: *optimam implendis doliis*, quum ſit, *optimam aperiendis doliis*. Verſ. ſequ. δειλὰ uterque MS. ut benè reſtituit Heinſius. Ceterùm de ſententia hujus verſûs, & cur vinum in medio dolio ſit optimum diſputat Plutarch. Sympoſ. III, 7. & Macrobius VII. Saturn. c. 12. quos vide, & ride Alexionem apud Plutarchum, qui irridet hunc verſum Heſiodi, quod in medio ſit vinum optimum. Atqui hoc ipſum quoque dicit Heſiodus, ideoque tum parciùs illo utendum eſſe, ut diutiùs optimo fruamur. Vetus eſt, vini medium, olei ſummum, mellis imum optimum eſſe.

v. 370. Μισθὸς δ' ἀνδρὶ] Hic cum ſequentibus duobus verſibus in MSto primo non comparet, & expunctos olim fuiſſe à nonnullis Proclus teſtatur, à Plutarcho tamen vindicantur & probantur. Vide Proclum. Sed ipſe Plutarchus in Theſeo tribuit hunc verſum Pittheo, Ariſtotelemque laudat. Cujuſcumque ſit ſententia, eſt optima: ſi cum amico tibi res quædam ſit, fac ut primò cum illo paciſcaris de mercede, quam ſibi deberi putat, ut omnes querelæ præcidantur.

v. 376. Μνοσχοὺς δ' πάις σαίζοι] MS. I. εἴη cum gloſſa ὑπόδεχη. Pulcrè D. Heinſius obſervavit hos verſus eſſe tranſpoſitos, & eleganter illos exponit, quem vide. Sine MSS. auctoritate nihil tamen ſuſtinui mutare.

v. 381. Ἐν φρενὶ ἧσιν] MS. I. σῆσιν II. σῇσι. leg. φρένι σῇσιν. Θυμὸν ἐν φρεσὶν, ut apud Plautum: *Mens animi*. & Catullum: *Nec potis eſt dulces Muſarum exponere fatus Mens animi*.

CA-

CAPUT XVI.

Distinctio vulgaris librorum Hesiodi deleta. Hesiodus bis emendatus. Veteres nudi faciebant opus. Ἔργα ἀμφιπερικείρεσθαι. Proclus emendatus. οἱ περὶ Τιμόθεον. Χρήματα. Χρησήριον. Nicolai Damasceni locus vindicatus. Æliani Interpretes ter reprehensi. Τητᾶν, πιτᾶν. Quærere. Ἔργον. Opus. ὀξὺς ἠέλιος. Sol acutus. Sol acris. Sirius acris. Claudianus emendatus. Χιὼν ὀξεῖα. Ζεὺς pro cœlo. Lapsus crebri Interpretum indicati.

Βιβλίον β'] Expunxi hanc distinctionem quam & codices manu exarati, & veteres Scriptores cum Interpretibus ignorarunt. In primo Vossiano hîc omnia perpetuâ & continuâ serie sine ullo distinctionis vestigio perscripta sunt: sicuti & in Procli commentario manu exarato, quem mihi utendum dedit Marquardus Gudius noster. In secundo nonnihil quidem spatii inter versum 383. & sequentem intercedit, ut possit capere indicem hunc, qui vulgò præponitur. Sed nec hic nec alii, si qui sunt, libri nobis tanti sunt, ut istam distinctionem χθὲς καὶ πρώην natam ferendam existimemus ingratiis totius antiquitatis, quæ nullum hujus operis divisionem in duos libros agnoscit. Clarissimè id liquet etiam ex Servii procœmia in Virgilii Georgica. *Hesiodus fuit de Ascra civitate; qui scripsit ad fratrem Persen, librum, quem appellavit ἔργα καὶ ἡμέρας, id est, opera & dies. Hic autem liber continet, quemadmodum agri, & quibus temporibus sint colendi.*

v. 383. Πλειάδων Ατλαγενέων] Latinis dicuntur Vergiliæ, quarum ortum & occasum in primis observabant Veteres, ita ut æstatis atque hyemis initia, & messium atque arationum tempus ab illis numerabant. Vide Eratosthenis καταστερισμούς, quos primus ad Aratum edidit summè Reverendus Præsul Oxoniensis Joannes Fell, mihi, dum fata sinerent, amicissimus cap. 23. De illarum verò ortu & occasu quam variæ fuerint Veterum sententiæ, vide Petavii disputationem in variar. Dissertat. Lib. II. Cap. 9. quæ Uranologio adjecit.

v. 389. Ἐγγύθι ναιετάων'] MS. I. & II. ναιετάων' nisi quod in secundo addatur σν. Et sic versu abhinc tertio uterque pro ναίων, ναίων. Est hæc Dorum dialectus. Vide suprà ad v. 224. In hoc ultimo versu, liber secundus inserit δὲ: Ναίων· γυμνὸν δὲ σπείρειν· γυμνὸν δὲ βοωτεῖν.

v. 392. Γυμνὸν δ' ἀμᾶσθαι] MS. I. Vossianus, & Codex Palatinus: ἀμᾶσθαι. Sic etiam in carmine, quod dicitur certamen Homeri & Hesiodi. Nec aliter Proclus legit: Ἀμᾶσθαι, συναθροίζειν, ἢ θερίζειν. Illud enim ἀμᾶν quod in edito Procli Commentario præcedit, τὸ ἀμᾶσθαι à sciolo ex Hesiodi vulgatis editionibus insertum esse puer admodùm vidi. Et rectè me vidisse codex posteà manu exaratus Marquardi Gudii ostendit: qui illud ἀμᾶσθαι non agnoscit. In quo & paullò ante legitur, γυμνὸν δ' ἀμᾶσθαι] ὡς ἂν σπείρῃ. Non ut vulgò ἀμᾶσθαι, quod ab imperitis in Hesiodo primum suppositum qui secundam ab ultima in ἀμᾶσθαι non productè poni sibi persuaserant. Cur verò nudis arandum, serendum & metendum

tendum esse præcipiat Hesiodus, sicut & eum secutus Virgilius Georg. I. *Nudus ara, sere nudus*, docet Servius: *Nudus ara, id est, adeo sereno cœlo, ut vestimentis non egeas. Nam dicit nudum esse debere, quasi aliter non oporteat aut possit: sed sub tanta serenitate dicit hæc agenda, ut & amictus possit contemni.* Quam explicationem Servius debet Proclo, cujus priorem expositionem vide: binas enim hujus loci affert. Sed prior verior est. Veteres tamen nudos plerumque fecisse opus ostendit Plutarchus in vita Catonis Majoris: Πυθόμενος ὑπὸ τοῦ αὐστηρίαν καὶ δίαιταν αὐτοῦ παρὰ τοῖς οἰκέταις, καὶ θαυμάσας ἐξηγεμόνων ὅτι σφοδρὸς ἐστὶ καὶ εἰς ἀγορὰν βαδίζει καὶ πολεμεῖται τοῖς δικαίοις, ἐπιτηδὲς δ' εἰς τὸ χωρίον, ἂν μὲν ἦ χειμὼν, ἐξαμίδα λαβὼν, θέρους δὲ γυμνὸς ἐργασάμενος μετὰ τῶν οἰκετῶν, ἐδίνει τὴν αὐτὴν ἄρτον ὁμοῦ καθήμενος, καὶ πίνει τὸν αὐτὸν οἶνον. *Cujus cum labores & rationes vivendi accepisset* (Valerius Flaccus) *à servis, mirareturque cum narrarent illi mane eum forum adire, & præsto esse ejus opera utentibus: regressum ad villam tempore brumali vestitum exomide, æstate operari cum servis nudum, eadem mensa, eodemque vesci pane, atque idem vinum bibere.* Et Aurelius Victor in Quinctio Cincinnato: *Quinctius Dictator dictus, ad quem missi legati nudum eum arantem trans Tiberim offenderunt, qui insignibus sumtis Consulem obsidio liberavit.* Et apud Poëtam: *nudi messores.* Non tamen hæc sic capienda sunt, ac si essent sine omni vestitu. Tunica tantùm erant induti, sine toga, si Romani, aut pallio, si essent Græci. Sic & Saul dicitur nudus cecidisse coram Samuële, 1 Sam. XIX, 24. hoc est, in interula seu vestitu interiore per totam noctem extra se raptum fuisse. Sic Petrus dicitur nudus abjecisse se in mare, hoc est, deposita veste superiore. Vide ibi Grotium, & in primis Amplissimi Cuperi Observat. 1. cap. 7. De veste autem interiore intelligendum esse Hesiodum ostendit etiam in Scuto v. 296.

—— οἱ δ' ἀροτῆρες
Ἡρειπον χθόνα δῖαν, ὑπερθύμῳ δὲ χιτῶνες
ἐσάλατ'.

—— *agricolæ autem*
Proscindebant terram bonam, ornateque unicas succinxerant.

Ergò non nudi arabant.

v. 397. Θεοὶ δὲτικμήραντο] Per Deos Græci hîc intelligunt alii stellas, alii elementa, qui non sunt audiendi. Dii, inquit Hesiodus, labores hominibus imposuerunt.

Ἐφ μὲ ἴδοις, ὅστις ἐ πονεῖ βεοτῶν.

Nemo enim est mortalium qui non laborat. ut Sophocles ait. Hoc autem à Diis, qui, secundùm Epicharmum, τῷ πόνῳ πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τἀγαθά, labore omnia bona nobis venduut. Quod hauserunt ex Mose ut infinita alia, apud quem ad Adamum ipse Deus: Ἐν ἱδρῶτι τῆ προσώπε σε φάγῃ τὸν ἄρτον σε. Ἔργα ἀφοτικμαίρεσθαι, est labores imponere. Ἀφοτικμαίρειν, τικμαίρειν non solùm est σημαίνειν, sed & κατασκευάζειν. Etymologici Magni auctor: τικμαίρω σημαίνει τὸ κατασκευάζω, καὶ τὸ σημαίνω. Superiùs v. 228.

—— αὐτοῖς
Ἀργαλέον πόλεμον τικμαίρει Εὐρύοπα Ζεύς.

—— *Ipsis*
Molestum bellum immittit omnia videns Jupiter.

Rectè Glossæ MS. hoc loco δὲτικμήραντο, προσετάξαντο.

v. 402. Χρῆμα μὲ ἐ φρένες] Terent. Adelph. *Numquam rem facies, abi, nescis inescare homines.*

v. 405. Οἶκον μὲ προέπσα γυναικός τε] Non hîc ab Hesiodo intelligi uxorem, ut vulgus cum Interpretibus Latinis accipit, sed ancillam, quæ domum custodiat, versus sequens arguit, qui hanc γυναῖκα κτητὴν ἐ γαμετὴν emptam non nuptam appellat, quod olim monuerunt ad hunc locum veteres magistri. Aristoteles quidem in Oeconomicis & Politicis

γυναῖ-

γυναῖκα ſumſit pro uxore, non verò κτητὴν, ut viri docti affirmant. Nec judicandum eſt Philoſophorum principem Heſiodi mentem non habuiſſe exploratam: ſed potiùs eum hunc verſum ſuo voluiſſe accommodare inſtituto, ut ſæpè ſolent Philoſophi. Nam Mureto, homini quotquot à renatis litteris fuerunt, diſertiſſimo, qui auctoritate Ariſtotelis permotus ſequentem verſum tamquam ſuppoſititium jubet expungi, non eſt ut ſuffragemur, ſi vera ſunt quæ Timotheus apud Proclum de Ariſtotele commemorat, illum nimirum adductum hac Heſiodi ſententia poſt obitum uxoris cum Herpylide ancilla conſueviſſe & ex illa ſuſtuliſſe filium. Quamvis & hîc Ariſtoteles maluerit ſuo obſequi ingenio & auctoritate Heſiodi ſuam tueri vivendi rationem, quam Poëtæ monita ſequi. Nam Poëta nec de pellice, nec de uxore loquitur, ſed de famula pretio comparata. Vide Proclum, apud quem pro οἱ περὶ Τίμαιον legend. οἱ περὶ Τιμόθεον. de quo Diog. Laërt. in vita Ariſtot. οἱ περὶ Τιμόθεον verò non ſunt Timothei diſcipuli, ſed ipſe Timotheus Athenienſis, qui vitas Philoſophorum à Laërtio toties laudatas memoriæ prodidit. οἱ περὶ τὸν Τιμόθεον, elegantiſſimo idiotiſmo eſt ipſe Timotheus. ut apud Polyb. οἱ περὶ Ἀννωνα καὶ Βάρκαν eſt Anno & Barcas. οἱ ἀμφὶ τὸν Κείτωνα καὶ Σιμμίαν apud Ælian. Crito & Simmias. & mille talia.

407. Χρήματα δ' ἐν οἴκῳ πάντ' ἄρμενα πουήσασθαι] Homeri, & Heſiodi tempeſtate χρήματα notabant omnes facultates, omnia quæ in bonis habebant, non nummos aut pecuniam, cujus uſus tum adhuc erat Græcis ignotus. Hoc loco autem ſingulari notione ſignificat οἰκιακὴν σκευήν, inſtrumentum domeſticum, ſuppellectilem, utenſilia. nimirum ἀπὸ τῆς χρήσεως. Propter eamdem cauſam ab Alcæo in Paſiphaë χρηστήρια σκεύεα dicuntur. Quamvis Plato Comicus in Hellade illa tantùm vaſa, quibus utebantur περὶς θυσίαν καὶ θυσίας, dixerit χρηστήρια, rectè tamen etiam omnia τὰ κατ' οἰκίαν κτήματα appellari χρηστήρια docuit Pollux X. cap. 1. Sanè in hac notione legitur apud Nicolaum Damaſcenum in fragmento hiſtoriæ univerſalis, quod Stobæus nobis ſervavit; Λείπουσι περὶ ἐμψύχων ὑδὲν ἀποκτείνουσι. τὰ δὲ κειμήλια τῶν χρηστηρίων ἐν χρυσοῖς ἐλυτροῖς φυλάττουσι. *Aritoni nullum animal mactant. Vaſa figulina ad quotidianos uſus parata in aureis involucris cuſtodiunt.* Sic rectiſſimè hunc locum vertit vir incomparabilis, quem honoris cauſa nomino, Henricus Valleſius. Benè ſe omnia habent. χρηστήρια ſunt vaſa domeſtica, utenſilia, ſive ſint pretioſa, ſive vilia, & nullius rei. Strabo lib. XV. p. 722. Πολλὰ δὲ κατέκλυσε καὶ περὶ σωμάτων καὶ τῶν χρηστηρίων ὀλίγοις χειμάῤῥοις νύκτωρ, καὶ τὸ βασιλικὸν ἢ κατασκευὴ ἐξηλείφθη. *Multa autem corpora utenſilia noctu ingruens torrens hauſit, & magna pars regiæ ſupellectilis ablata.* Eadem autem ratione ut χρηστήρια ſic & χρήματα omnem notant ſupellectilem, κατ' ἐξοχὴν tamen de vaſis & ſacra templorum ſuppellectile frequenter accipiuntur. Ælian. Ποικιλ. ἱστ. lib. 1. cap. 20. Διόνυσος ἐξ ἁπάντων περὶ ἐν Συρακούσαις ἱερῶν ἐσύλησε τὰ χρήματα. Ubi Geſnerus vertit: *Dionyſius ex omnibus Syracuſarum templis & delubris per ſacrilegium pecuniam abſtulit.* Paullò poſt: Τὰ τῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Λευκοθέας ἅπαντα ἐσύλησε χρήματα. Ubi rurſus Interpres: *Univerſas Apollinis & Leucotheæ pecunias nefaria ſcelere abripuit.* Peſſimè: cum utroque loco ſignificentur vaſa ſacra diis illis conſecrata, quæ abſtulit Dionyſius, ſicut inter illa commemoratur ibi menſa ſacra Apollini dedicata. Lapſus quoque eſt idem vir doctiſſimus, in Interpretatione hujus vocabuli in lib. VI, cap. 6. Λεισοτίνης ἀσωτευσάμενος τὰ ἐκ τῦ πατρὸς χρήματα ἔρημον ἦλθε στρατείας. *Ariſtoteles abliguritis omnibus pecuniis, quæ ex hereditate parentis ad ipſum venerant, in militiam profectus eſt.* Vertendum erat, *conſumtis*

tis omnibus facultatibus. Quamvis non ignorem pecuniam apud Latinos etiam pro toto patrimonio capi, ſed Interpretem de nummis ſolùm cogitaſſe, cum ita verteret, ſatis conſtat. Sic & χρήματα quaſvis facultates notant apud Marc. X, 23.

v. 408. Ὁ δ' ἀρνῇται, σὺ δ' πτᾷ.] MS. I. Voſſ. ὁ δ' ἀρνεῖται, σὺ δ' πτᾷ. quod gloſſæ MS. explicant: στείσας τοῦ γεωργικοῦ ὀργάνου. Videntur ſanè veteres dixiſſe πτᾶν & πτᾶν. Heſych. πτᾶδες, στρήσαδες. Apud eumdem tamen legitur etiam πίτυ, ἀπειλή, ὕβρεια, στέρησις. Τυπαμῶν στερεμνόν. Τυπάμνον, στεισκόμνον. Auctor Etymologici magni: πτᾷ Ἡσίοδος, σημαίνει τὸ ζητεῖς, ἀπὸ τοῦ πάω τὸ σημαίνοντος τὸ ζητῶ γίνεται κατ' ἀναδιπλασιασμὸν πιπάω, πατῶ, καὶ κατ' ἔκτασιν πτῶ, & quæ ſequuntur. Platoni III. de leg. φρενῶν πτώμνοι, ſunt mente capti. Sophocles Philoctete: πλέω θεὸς οἴκους σοὺς ἐμῶν πτωσόμενος. *Navigo ad meam patriam meis rebus privatus.* Sicut autem πτῶ propriè eſt quæro, deinde careo, deſtituor, ſic & Latinis quæri eſt abeſſe, deſiderari. Senec. ep. 91. *Lugdunum quod oſtendebatur in Gallia quæritur.* Petron. de Eunuchis: *quærit ſe natura nec invenit*, hoc eſt, deſiderat ſuum opus, quæ marem condidit, nec tamen invenit marem eſſe, quem fecerat. Stat. Theb. II. *Jam trepidi ſe ſe quærunt numerantque.* Cic. act. II. in Verr. cap. 10. *Nego eſſe quicquam à teſtibus dictum, quod aut veſtrum cuipiam eſſet obſcurum, aut cujuſquam oratoris eloquentiam quæreret.* hoc eſt, ad quod explicandum deſideretur vir diſertus. Dicere quod quærat eloquentiam eſt infantem eſſe, indiſertum. Nam quæ quæruntur non adſunt. Hinc & Plauto *in quæſtione eſſe, queſtioni eſſe*, eſt abeſſe, non præſto eſſe, in Pſeud. Ciſtellaria, & Caſina. Hinc & illæ venuſtæ locutiones *Siciliam in Sicilia*, apud Cic. *in epulis epulas* apud Ovid. *Samnium in Samnio* apud Flor. *pontum in ponto quærere* apud Manilium, de quibus Cl. Gronovius in obſervationibus.

v. 409. Μινύθῃ δέ τοι ἔργον] Hoc eſt, ne cùm tempus effluxerit, non poſſis opus, quod tum faciendum erat, facere. Ἔργον κατ' ἐξοχὴν hîc eſt opus: labor ruſticus, qui impenditur agro colendo, ut & verſu ſequente & ipſo indice libri hujus ac infinitis aliis locis. Florus I, 9. *Medium erat fortè tempus ſementis, cum patricium virum innixum aratro ſuo lictor in ipſo opere deprehenderet.* Apud Terent. Cic. *opus facere*, de opere ruſtico. Hæc trita ſunt.

v. 411. MS. uterque ἄτηισι.

v. 414. Ἦμος, δὴ λήγει μάνος ὀξέος ἠελίοιο] Ὀξὺς ἥλιος non eſt celer ut Græci volunt magiſtri, ſed θερμὸς, fervens, ardens, acer. Pindar. Olympionic. 7.

—— ἔχει τέ μιν ὀ-
ξεῖαν ὁ ῥοιζήλιος ἀκτίνων Πατὴρ
Πῦρ πνεόντων ἀχὸς ἵππων.

Habetque ipſam (Rhodum) fervidorum genitivus radiorum pater, ignem ſpirantium dux equorum. Aratus de Sirio:

—— ἣ δὴ οἱ ἄκρη
Ἀστὴρ βάλληται δεινὴ φλογὸς, ὅς ῥα μάλιστα
Ὀξέα σπείρει, καί μιν καλέουσ' ἄνθρωποι
Σείριον.

Vertit Avienus:

Æſtuat in mente, multus rubor imbuit ora.
Stridit anhelanti face peſtifer aëra motu,
Torret & immodicis terras coquit ignibus aſtri.

Horum imitatione Horatius ſolem ferventiſſimum dixit *acutum.* Lib. I. ep. 10.

Eſt ubi plus tepeant hyemes? ubi gratior aura
Leniat & rabiem canis & momenta leonis,
Cum ſemel accepit ſolem furibundus acutum?

Lib. I. Sat. 6. vocat *ſolem acrem.*

Aſt

At ubi me feſſum ſol acrior ire lavatum.

Admonuit.

Lucret. VI.

Hunc homines fontem nimis admirantur & acri

Sole putant ſubter terras ferveſcere raptim.

Florus II. 6. *Obſervato loci genio, quod & ſol ibi acerrimus, & plurimus pulvis.* Reſtituenda eſt hæc vox Claudiano. In epigramm. de cryſtallo, cui aqua inerat:

Quem neque conſtrinxit hyems, nec Sirius acris.

ſic enim hic verſus legendus. Vulgò circumfertur: *ſtrinxit hyems, nec Sirius axis*, ſine ſenſu. In nonnullis codicibus eſt *ardens*, quos ſequitur Nicolaus Heinſius, vir ſuaviſſimi ingenii & ſummæ eruditionis, qui in carminibus novis pangendis, & veteribus caſtigandis, ac ſuo decori reſtituendis nulli, qui in hoc ſtudiorum genere elaborant, eſt ſecundus. Mihi tamen *ardens* videtur gloſſa & explicatio τῦ *acris*, quod vitio deſcriptorum tranſiit poſteà in *axis*, quod non fruſtrà tot codices retinent. Sicut verò hîc ὀξὺς ἥλιος, ſic contrà apud Pindarum χιὼν ὀξεῖα, nix acuta, ut apud Horatium *frigus acutum*, eſt vehemens, & *acris hyems*, ſæva. Apud Sophoclem Ajace Flagellifero, v. 258. ὀξὺς νότος, *Auſter vehemens.* Omnia enim quæ penetrant & vehementer lædunt Latinis dicuntur *acuta, acria*, Græcis ὀξέα.

v. 415. Καύματος ἰδαλίμου] Eſt ἱδρῶτα κινῦντος, ut meliùs omnes Græci, quàm Latini, qui ſtultè: *caloris humidi.* Heſych. ἰδάλιμον χαῦμα τὸ ἱδρωτοποιόν.

v. 415. Μετοπωρινὸς ὀμβρήσαντος Ζηνὸς ἰειδνίου] MS. I. ὀμβρείσαντος. Græci Magiſtri neſcio quid de Jove cœli & pluviarum domino hîc nugantur, cùm Jupiter hîc ſit, ut ſexcenties Poëtis, cœlum, aër. Inferiùs 488.

Τρῖμος Ζεὺς ὗοι τρίτῳ ἤματι, μηδ' ἀπολήγοι.

Tunc Jupiter pluat triduo, neque deſinat.

v. 564.

Εὖτ' ἂν δ' ἑξήκοντα μετὰ τροπὰς ἠελίοιο
Χείμερι' ἐκτελέσῃ Ζεὺς ἤματα.

Cum autem ſexaginta poſt converſionem ſolis

Hibernos perfecerit Jupiter dies.

Theocritus:

Χ ὦ Ζεὺς ἄλλοκα μὲν πίλνει αἴθριος, ἄλλοκα δ' ὗει.

Jupiter alibi eſt ſerenus, alibi pluit.

Horat. *Niveſque deducunt Jovem.* Sed hæc quis ignorat?

v. 416. Μετὰ δὲ τρέπεται βόστρυχος χειμὼν] Perverterunt ſenſum hujus loci Interpretes, cum vertunt μεταστρέπεται, *mutatur.* Vertendum: *movetur.* Faciliùs, inquit, movetur corpus autumno, quia vires ſuas jam recepit, quas nimii ſolis ardores attriverant, ut pares nunc poſſint eſſe laboribus ferendis, & materiæ cædendæ.

CAPUT XVII.

Σείριος pro sole & quovis sydere. Hesiodi aliquot loca illustrata. Ἀθηναίης δμωός. Ἐργάνη. Θεάων ἄροτρα. Αὐτόγυον ἄροτρον. Buris. Γύης. Πηκτὸν ἄροτρον. Ἐλυμα. Ἰσοδοεύς. Interpretum crassi aliquot errores. Pollux emendatus & mox Hesiodus. Ἐλικες βόες. Ἀργᾶτος. Ζεὺς Χθόνιος. Pluto & Proserpina Dii agricolarum. Pluto divitiarum dator. Hesiodo rursùs medela.

v. 417. Ἡ γὰρ τότε Σείριος ἀστὴρ] Sirius hîc non est caniculæ sydus, sed sol, ut non solùm antiqui Interpretes Hesiodi; sed & Suidas interpretatur: Σείριος, σημεῖόν ἐστιν ἡλίου, οἱ δὲ καὶ σείριος. Noster inferiùs vers. 587.

Ἐπεὶ κεφαλὴν καὶ γόνατα Σείριος ἄζει.

Quoniam caput & genua sol affligit. In Theogonia, v. 152.

Ὀστέα δ' σφι σαπῆναι ἐνὶ χθονὶ σαπείσης
Σειρὶς ἀζαλέοιο κελαινῇ πύθεται αἴῃ.

Ossa autem ipsis pelle circum putrefacta sole sub torrido in nigra putrescunt terra. Archilochus:

Πολλὰς μὲν αὐτῶν Σείριος καταυανεῖ
ὀξὺς ἐλλάμπων. *Multos illorum sol siccabat acutum splendens.* Sic hunc locum capiendum esse docet Hesych. Σειρὶς κυνὸς δίκην. Σοφοκλῆς δ' ἀστρῶν κύνα. ὁ δὲ Αἰσχύλος δ' ἥλιον, Ἰδυκος δὲ πάντα τὰ ἄστρα. Idem. Σείριος ὁ ἥλιος, καὶ ὁ τῆς κυνὸς ἀστήρ. Lycophron in Alexandra de corpore Ajacis in litus è mari ejecto: Ἐκβεβρασμένον νέκυν ἀκτὴς Σειρίου καταυανεῖ. *Cadaver expulsum siccabit solis radius,* quod & observavit Vir eximius & singularis eruditionis Hadrianus Junius in animadversionibus. Quin & Virgilium sic interpretantur οἱ τυχόντες.

Jam rapidus torrens sitientes Sirius Indos
Ardebat cœlo.

Non solem autem, sed etiam omnia sydera dici Σειρίους ex Ibyco modo docuit Hesychius. Inde & Latinorum *sydus* à σείριος esse ingeniosè nuper ostendit Χαρίστατος Tanaquillus Faber ad Dionysium Longinum.

v. 419. Πλεῖον δέ τε νυκτὸς ἐπαυρεῖν] MS. I. ἐπαυλεῖ. corruptè. De hujus loci interpretatione ambigitur. Alii enim ἐπαυρεῖν νυκτὸς πλέον exponunt πλέον ἀπολαμβάνειν καὶ ἀπολαύειν τῆς νυκτὸς, plus nocte frui, diutiùs quiescere, qui respiciunt illam pervagatam Poëtarum opinionem, solem noctu strigare & quiescere. Hos sequuntur Latini. Alii πλέον πονέειν καὶ φέρεσθαι ὑποκάτω τῆς γῆς majores capere labores sub terra in opposito mundi latere quod dum peragrat, quod verum esse ex oppositione liquidò apparet: brevi tempore, inquit, super nostra conspicitur terra interdiu, noctu verò majorem capit laborem. Vide quæ suprà notavi ad vers. 240.

v. 422. Μεμνημένος ὥσειον ἔργον] MS. I. ὥσεια ἔργα. Vers. seq. MS. II. Ὄλμον μὲν ποσὶν κόπτειν. Idem v. 425. Ὡς καὶ σφὼν πάμοιο.

v. 430. Ἀθηναίης δμωὸς] Quæ hæc est vesania Ἀθηναίαν habere pro Attica Cerere, quod Latini fecerunt Interpretes? Quis umquam fando cognovit Ἀθηναίαν dici Cererem? Estne qui ignoret Minervam esse præsidem artium & opificum, in primis verò fabricæ magistram, indeque dici Ἐργάνην, Cic. in Arateis:

Ut

Ut nemo cui ſancta manu doctiſſima Pallas,
Sollertem ipſa dedit fabricæ rationibus artem,
Tam tornare cate contortos poſſiet orbes.

Ejus ſimulacrum erat apud Theſpienſes, cui Plutus aſſiſtebat, quo ſignificabatur opibus illam Deam cumulare ſuos cultores ſtrenuos nimirum opifices. Vide Pauſan. in Bœoticis & Ariſtid. hymnum in Minervam. Julianus Imperator in fragmento orationis, p. 531. edit. Petav. Ὁρᾶτε ὅσα ἐγλύετο ἡ Ἐργάνης Ἀθηνᾶς δῶρα. *Videtè quot opificis Minervæ in nos derivata ſint munera.* Ἀθωαίης δμωὸς eſt τέκτων, faber qui aratra faciebat. Sequente verſu πελάσας ϖεϱσαρήρεται eſt ϖεϱσαρήρη ut ſuprà verſ. 1. ἐννέπετε κλείουσαι, pro κλείετε. In MS. I. Voſſ. eſt ϖεϱσαρήσεται. v. 432. δίδῳ ἄϱοτϱα non eſt diſponere aratra, ſed ποιεῖν, κατασκευάζειν, ut ſexcenties apud Græcos Scriptores tam vinctæ quàm ſolutæ orationis τίθημι pro ποιῶ uſurpatur. inferiùs v. 518. τϱοχαλὸν δ' γέϱοντα τίθησι. *incurvum vero ſenem facit.* & v. 556. χϱῶτά τε μυδαλέον θείη. *Corpus madidum faciat.* Equidem Latina hac Heſiodi verſione nihil eſt inſulſius, & imperitius, in qua vix ullus verſus legitur ſine gravi hallucinatione. Vide quàm ineptè mox duo illa aratorum genera αὐτόγυον & πηκτὸν exponant v. 432.

Δοιὰ δ' δίδῳ ἄϱοτϱα ϖονησάμενϖ κατ' οἶκον
Αὐτόγυον καὶ πηκτὸν. vertunt:

Bina verò diſponito aratra domi laborans
Dentatum & compactum.

Quid eſt aratrum dentatum? An quod dentale habet? Nonne & πηκτὸν habet dentale? Hunc errorem facilè potuiſſent declinare, ſi Veterum conſuluiſſent expoſitiones, quæ docent αὐτόγυον ἄϱοτϱον eſſe quod habet burim ſuopte ingenio curvam, illamque non clavis affixam temoni & dentali, ſed quod totum ex uno ligno conficiebatur. de buri Virgil. I. Georg.

Continuò in ſylvis magna vi flexa domatur
In burin, & curvi formam accipit ulmus aratri.

hoc eſt ulmus ſeu ulmi ramus inflexus natura ſua à ruſtico continuò ſeu per aliquot annos ſemper magis magiſque inflectitur, ut ſic curvus adoleſcat in burim, ut naturaliter curvus & aptus ſit ad burim. Buris verò ſive *bura*, Græcis γύης, eſt propriè infima pars temonis. malè vulgò *dentale* exponitur à viris doctis, cùm dentale aptetur buræ; Heſych. Γύης τὸ κατώτατον μέϱος τῆς ἰσοδοίας ἐν τῷ ἀϱότϱῳ. αὐτόγυον δὲ τὸ μὴ σωθὲν, ἀλλ' ἐξ ἑνὸς ξύλου· Γύης *eſt infima pars temonis in aratro.* Αὐτόγυον *eſt non compoſitum, ſed ex uno ligno.* Inde & Proclus ad h. l. λέγει δὲ γύης ὅτι ἀεὶ ϖαϱὰ τὸν γλῶ ὄζιν. Αὐτογύῳ opponitur ἄϱοτϱον ϖηκτὸν, quod non ex uno ligno, ſed variis eſt conflatum & compactum. Eratoſthenes in Architectonico utrumque deſcribit apud Scholiaſten Apollonii Rhodii: Δύο ἀϱότϱων εἰσὶν εἴδη· τὸ μὲ ϖηκτὸν, τὸ δὲ αὐτόγυον· ϖηκτὸν μὲν τὸ ἐκ συμβολῆς ἔχον τὸ ἔλυμα. ἔστι δὲ ἔλυμα, ἐν ᾧ ὁ ὄγνις ἐντίθεται. τὸ δὲ ξύλον τὸ ἀϖὸ τοῦ ἐλύματος τεῖνον ἐπὶ τοὺς βόας, γύης καλεῖται. τὸ δ' ἀϖὸ τοῦ γύη ἰσοδοεύς. τὸ δ' ζυγὸ τὰ ἐπὶ τοὺς αὐχένας τῶν βοῶν ἐπιτιθέμενα οἱ μὲ ζεύγλας, οἱ δὲ μίσαυλα λέγουσι. Τοιοῦτον μὲ τὸ ϖηκτόν. αὐτόγυον δὲ ὅτιν ὅτινος τὸ ἔλυμα οὐκ ἔστιν ἐκ συμβολῆς. *Sunt duo aratrorum genera: quorum alterum non compoſitum. Compactile quidem habet dentale quod cum aliis committitur. Eſt autem dentale cui vomer includitur. Lignum verò quod à dentali extenditur ad boves vocatur buris, quod verò à bura temo. Illam vero partem jugi, quæ cervicibus boum imponitur alii vocant ζεύγλας, alii μίσαυλα. Tale quidem eſt compactile aratrum. Non compoſitum vero eſt, cujus dentale non committitur*; nimirum clavis & arte cum aliis aratri partibus, ſed eſt unum lignum ex quo dentale, buris, temo. Inde apparet quam egregios Interpretes egerint

in

in versibus paullò præcedentibus exponendis, qui de Græco Latinum fecerunt Hesiodum:

Εὖτ' ἂν Ἀθηναίης δμηὸς ἐν ἑλύμασι πήξας
Γόμφοισιν πελάσας θεσσαρήρεϊ ἰσοδοκῆι.

Nempe cum Atticæ Cereris famulus temoni infigens Clavis adjunctum stivæ aptaverit. Quot ferè verba tot errata. De Atticæ Cereris famulo antè dictum Num ἕλυμα est temo, ἰσοδοκεὺς stiva? Perverterunt omnia. Stiva est postrema aratri pars, Græcis ἐχέτλη· ἰσοδοκεὺς prima illa temonis nimirum pars, quæ inter boves protenditur. Ελυμα est dentale. Eratosthenes: Ελυμα ἐν ᾧ ὕννις ἐνήρθρωται. Ελυμα *est cui vomer inducitur.* Proclus; Ὑννις δέ τὸ σίδηρον αὐτὸ τὸ ἐν τῇ ἀρότρῳ γῆζον τῷ γλῶ· τοῦτο δὲ τῷ ἑλύματι ἐνηρμοσμένῳ ἄνωθεν ἐμβεβλημένον εἰς αὐτὸ τὸ κοῖλον ὄν. Ὑννις *est ferrum quo in arando terra scinditur. Hoc vero adaptatur* ἑλύματι *superius injectum ubi cavum est.* Elyma Latinis dicitur dentale. Servius: *Dentale est lignum in quod vomer includitur.* Varroni dens dicitur, lib. IV. de Lat. lingua: *Rutrum ut ruitum à ruendo: aratrum quod eruit terram. Ejus ferrum vomer, quod vomit eo plus terram. dens quod eo mordetur terra.* Alii tamen in medio aratro ἕλυμα locant, & sic appellant commissuram, qua γύης & ἰσοδοκεὺς conjungitur. Tzetzes: Ελυμα τὸ μέσον τοῦ ἀρότρου, ὅπου ὁ γόμφος βληθεὶς συνηλοῖ τὸν γύην τῷ τοῦ ζυγοῦ. Ελυμα *est medium aratri, ubi clavus impactus committit burim & temonem.* Proclus paullò antè: ἕλυμα μέρος τι τοῦ ἀρότρου ἐν τῷ μέσῳ ὄν, ἔνθα συμβάλλεται ὁ γύης τῷ ἰσοδοκεῖ. ἕλυμα δὲ παρὰ τὸ ἑλύειν ὅ ἐστι καλύπτειν. Ελυμα *pars aratri in medio, ubi committitur buris cum temone.* Dicitur autem ἕλυμα ab ἑλύειν, quod est, *tegere.* Veram hanc observationem non esse Procli, sequens annotatio ostendit quæ accuratè ἀρότρου κατασκευὴν docet, ejusque partes enarrat. Inde tamen hausit Etymologici magni auctor qui iisdem verbis utitur. In hunc verò errorem hos omnes induxerunt malè intellecti Hesiodi versus, quod modò produximus: Εὖτ' ἂν Ἀθηναίης δμηὸς &c. Hos isti Grammatici ita ceperunt quasi ἐν ἑλύμασι impingeretur & ἰσοδοκεὺς & γύης, quæ partes per ἕλυμα conjungerentur. Sed falsi sunt. Hesiodus dicit: burim inventam impinge dentali, illique buri adapta clavis temonem. Pollux lib. I, cap. 13. ᾧ ὁ ζυμὸς ἐνήρμοσται ἕλυμα. τὸ δὲ ἀρῶν σιδήριον ὕννις. ἧς τὸ ἄκρον νύμφη. ὁ δὲ ὁ ζυμὸς ἥρμοσται ἐκ τῶνδε· τὸ μὲν ὀπισθιαῖς αὐτοῦ, ᾧ ὑποτείνεται, τὸ ἕλυμα γιγομφωμένον, γύης. τὸ δὲ μετὰ γύην ἰσοδοκεύς. *Cui temo adaptatur* ἕλυμα, *dentale. terram vero arans ferrum* ὕννις, *vomer. cujus suprema pars* νύμφη. *Temo vero aptatur ex his partibus. Pars ejus curva, cui subnectitur dentale clavis adfixum,* γύης, *hoc est buris vocatur. quod vero post burim,* ἰσοδοκεύς, hoc est temo. Sic autem legendus hic locus. Vulgò legitur: ᾧ ὁ ζυγὸς ἐνήρμοσται ἕλυμα. quod falsum. vide & Favorinum & præcipuè Proclum ad hunc locum. Sed de hac aratorum antiquorum forma & confectione alibi pluribus egimus.

v. 436. Δρυὸς ἕλυμα, φρίνεος γύην] MS. uterque: φρίνος τε γύην.

v. 450. Χείματος ὄρνη Δεικνύει ὀμβρίωσιν] Emenda ex Palatino & Vossiano codice I. aliisque ὀμβρηρῷ, imbriferi, pluvialis.

v. 452. Ελικας βόας] Hesych. ἕλικας, ἑλικοκεράτας, ὀπισθοκάμπτους τὰ κέρατα ἔχοντας. Qui cornua habent introrsum reflexa. Quæ vera notio est hujus vocis. Latinis dicuntur camuri. Philargyrus ad Virgil. III. Georg. v. 55.

Et camuris hirtæ sub cornibus aures.

Camuri boum sunt qui conversa introrsum cornua habent: quibus contrarii patuli, qui cornua diversa habent: lævi quorum cornua terram spectant. His contrarii licini, qui sursum versum cornua habent. Eadem Servius habet nisi quod malè *lævi* apud hunc omissum.

Pa-

Patuli enim ſunt qui cornua diverſa habent, hoc eſt, extrorſum flexa, qui opponuntur camuris, lævi verò licinis. Feſtus: *Camara & camuri boves à curvatione, & Græco καμπή.* Boves nimirum camuri à curvatione cornuum camurâ ſic dicuntur.

v. 454. Απαρήναδαι] MS. I. ἀπαρήσασθ᾽. MS. II. ἀπαρήσαδ᾽. quaſi ab ἀπαιτέομαι. Sed ἀπαρήσαδ᾽ videtur quoque Proclus agnoſcere: Τὸ γὰρ αἰτῆσαι εὐχερές ἐστιν. ἀλλὰ τί ἀπαρήσασθ᾽ καὶ μὴ δῦναι εὐχερέστερον. Sed vulgata præſtat.

v. 458. Εὖτ᾽ ἂν ἡ ὥρη σπόρ᾽ ἄροτον] MS. uterque, & Proclus: εὖτ᾽ ἂν δή. quos ſequor. Ὥρης hîc eſt tempus arandi, non ipſa aratio, ut meſſis, ſæpè meſſis tempus: πλήθουσα ἀγορὴ, tempus quo maxima eſt in foro hominum frequentia: prima fax, tempus quo veſperi faces accenduntur, & mille talia. Verſu ſequente MS. uterque δὴ τότ᾽ ἐφορμηθῆναι.

v. 462. Εἴωει πολεῖν] Uterque codex: πωλεῖν. Gloſſæ prioris, πώλει, ἀνάστρεφε. Nonnulli legerunt ἴει πολεῖν. quæ pro varia lectione prioris libri margini erant adſcripta. Nihil muta. Vide ſuprà ad verſ. V. Heſiodum Ennius imitatur, qui eadem ratione dixit *polire agros* pro vertere. Hoc enim eſt à πολεῖν. inde & *interpolare.*

v. 465. Εὔχεσθαι Διὶ χθονίῳ] Interpp. Latini: *Supplica Jovi terreſtri.* Quiſnam ille terreſtris Jupiter? Quæ Tzetzes de ſua εἰμαρμένῃ inculcat hîc & aliis pluribus in locis, nugæ ſunt. Χθόνιος Ζεὺς eſt Jupiter inferus. Χθόνια Græcis dicuntur quæ ſub terra ſunt, καταχθόνια. Χθόνιοι θεοὶ ſunt Dii inferi. Hinc ſæpè in Græcis inſcriptionibus ΧΘΟΝΙΟΙC ΘΕΟΙC. quod in Latinis eſt *Diis manibus.* In aliis verò θεοῖς καταχθονίοις. Sic commemoratur in monumentis antiquis χθονίῳ Ερμῆ, *Mercurius infernus*, qui animas corpore ſolutas ducit ad inferos. Sicut apud Homerum καταχθονίῳ Ζεὺς eſt qui noſtro χθονίῳ. Æſchylo in ἱκετ. v. 164. dicitur Ζεὺς κλυμηκόπων. *Jupiter mortuorum.* Heſych. χθονίῳ Ζεὺς ὁ ἅδης. Ab aliis Græcis Poëtis dicitur & χθονίῳ βασιλεῖ. In Theog. 767. Διὸς χθονίου. Et Proſerpina dicitur χθονία, ſcilicet βασίλεια, Regina infera. Euripidi Furiæ ſunt χθόνιαι θεαί. Nec hoc ignoravit Proclus, ſed cur Pluto ab agricolis ſit invocandus neſcivit. Id verò inde eſt quòd Plutonis ditioni & poteſtati ſubjecerint terram & omnia quæ ſub terra ſunt, illumque crederent eſſe datorem illarum divitiarum quæ ex terra proveniunt. Onomacritus hymno in Plutonem, qui ſub Orphei nomine circumfertur:

Πλουτοδότην γαίης βεβρίθειν καρποῖς ἐριαύτοις.
Divitias largiens humano generi fructibus annuis.

Cic. II. de Natura Deorum: *Terrena autem vis omnis atque natura Diti patri dedicata eſt: qui dives ut apud Græcos* Πλούτων, *quod recidant omnia in terras, & oriantur è terris.* Plutus in Timone Luciani ad Mercurium: Οὐκοῦν ὁ Ζεὺς ἀλλ᾽ ὁ πλοῦτων ἀποστέλλει με παρ᾽ αὐτούς, ἅτε πλουτοδότης καὶ μεγαλόδωρος ὢν αὐτὸς ὤν. δηλοῖ γοῦν καὶ τῷ ὀνόματι. *Non Jupiter, ſed Pluto me mittit ad eos, qui & ipſe divitiarum dator eſt, & magnorum largitor, quod ſuo etiam nomine declarat.* Nimirum ſicut πλούτων apud Græcos à πλοῦτος δόσεως, ſic propter eamdem rationem Latinis Dis dicitur, quod divitiarum dator ſit. Refert huc quoque Arnobius raptum Proſerpinæ ex veteribus Mythologis: *Ille qui raptam Dite à patre Proſerpinam dicit, non, ut veris, in turpiſſimos appetitus viraginem dicit raptam; ſed quia glebis occulimus ſemina, iſſe ſub terram Deam, & eum orco ſignificat fœdera genitalis conciliare fœturæ.* Vide Porphyrium apud Euſebium de Præparat. Evangelica lib. III. cap. 3. Hinc & Proſerpina numinibus agricolarum accenſebatur. Auguſtinus IV. de Civit. Dei, cap. 8. *Præfecerunt Proſerpinam frumentis germinantibus.* Arnob. III.

ad-

adverſus gentes: *Et quod ſata in lucem proſerpant cognominatam eſſe Proſerpinam.*

v. 466. Ιερὸν ἀρτλῶ] Delenda hîc diſtinctio. Nam εὐχεῦς Διὶ χθονίῳ pertinet ad verſum ſequentem, ἀρχόμενος τὸ πρῶτ' ἀρότου. Incipiens arationem ſupplica Plutoni, ut opus fortunet. Αρότου. rectè MS. ſecundus. In primo ut & editionibus ἀρότῳ. perperam. Supra v. 384.

Πλειάδων Ατλαγενέων ὀπιτελλομενάων
Αρχεῦ ἀμητὸς ἀρότοιο ϑ δυσομενάων.
Pleiadibus Atlante natis exorientibus
Incipe metere, arare vero occidentibus.

Εκτελέα βείθειν vertò in initio hujus verſus eſt: *Ut matura grandeſcant.* Luſtricum carmen apud Catonem: *Mars pater te precor, quæſoque uti tu fruges, frumenta, virgulta, vineta grandire beneque evenire ſiris.* Accius Meleagro: *Fruges prohibet pergrandeſcere.* Hinc *grandia frumenta* apud Virgil. IV. Æn. v. 405.

—— *pars grandia trudunt*
Obnixæ frumenta humeris.

& apud alium Poëtam *grandia farra.* Contra *vegrandia farra* apud Ovid. III. Faſtor.

—— *vegrandia farra coloni*
Quæ male creverunt, veſcaque parva vocant.

v. 468. Ορπηκα βοῶν ὀπὶ τῶτε ἴκηαι] Legendum puto: ἴηαι. *Temonem tergis boum immittas,* ferias temone terga.

CAPUT XVIII.

Heſiodus ter emendatur, ſemel Proclus. Μέσσεον, μέσσαβον. Pollux emaculatus. Εὐϑημοσύνη, κακοϑημοσύνη. Βιότε αἰρεύμενος. Εὐοχθέων. Ηελίε τροπαὶ bruma. Heſiodi locus non intellectus adhuc exponitur. Ημῶον ἀμᾶν. Κάθεσθαι. Sedere. Deſidere. οὐχ ἕδος. Χαλκηίος Θῶκος. Λέσχαι. Stationes. Athenienſium Garrulitas & nimium novarum rerum ſtudium. Λεσχῶν multitudo Athenis. προσλέγειν κακά. Δεικνύειν. Oſtendere. Μέμυκε γοῦν. Orpheus emendatus. Καλιαί.

v. 469. Ενδρυον ἐλκόντων μεσάβῳ] Lege ex utroque MS. μεσάβων. Jam olim de lectione hujus loci incertos animi fuiſſe viros eruditos, qui in hoc Scriptore non negligenter ſunt verſati, Proclus oſtendit, qui utramque lectionem affert & exponit. Vulgatam ut tueatur ibi vide. De hoc noſtra ſic diſputat: Ελκόντων μεσάβων] (ſic lege ex MS. Gudii, vulgò malè μεσάβῳ) τὰ μέσαβα μεσάβων, λέγονται δὲ αἱ τῦ ζυγῦ γλυφαί. Καὶ ὁ Καλλίμαχος· μέσαβα βῆς ἰσοδύς. Ελκόντων δὲ βοῶν τὸ ἔνδρυον δὲ μεσάβων, ἤ ζυγὸν ἐν ᾧ αἱ γλυφαί, ἔνθα οἱ αὐχένες δὲ βοῶν δέδενται. Sed melior hoc loco Tzetzes: Εὔχε τῇ χθονίῳ εἰμαρμένῃ ὅταν ἄρξῃ ἀροτειᾶν, ἡ οἱ λῶροι τοῦ ζυγῦ ἕλκωσι ἢ ξυμὸν δλαφθῇ δὲ βοῶν κυκεῶνα. *Precare terreſtrem Providentiam cum inceperis arare, & lora jugi traxerint temonem, bobus ſcilicet moventibus.* Eſt enim μέσσαβον & μέσσαβον lorum quo boves alligantur temoni. Pollux I, 13: Ο πλατὺς ἱμὰς ὁ τῷ ζυγῷ παρεκπεπαρϑμένος ἐχόμενον, ᾧ μέσσαβα, καὶ μέσσαβον (ſic lege ex MS.) καλεῖται. καταλαμβάνεται δὲ αὐτὸς ὅταν πιεζῶσιν εἰς τὸ ἢ ζυγῦ τρύπημα, κιε-

περιδέα ζυλίνην ἐμβαλόντες ἢ καλεῖται ἔμβρυον ἢ ἔνδρυον. *Lorum latum jugo adnexum vocatur* ἐχέοιον, & μάσσοι, & μάσσιον, *quo utuntur cum in jugi foramen immittunt paxillum ligneum, quem* ἔμβρυον *aut* ἔνδρυον *vocant.* Valdè appositè ad hunc locum. Sanè ἔνδρυον Proclus quoque δρύϊνον πασσαλίσκον quernum paxillum exponit, qui infigitur foramini jugorum ne lora, quæ temonem trahunt & boves illi alligant, excidant. Pleriſque tamen eſt ipſe ἰσόδευς, ſeu ζυμός. Sed, puto, συνεκδοχικῶς, ut poſteà temo pro ipſo aratro.

v. 472. Εὐδημοσυνίη γὰρ ἀρίστη] Uterque codex ὐδυμοσυνίη, ſicut & ſequente verſu κακοδυμοσυνίη, qui tamen non ſunt ſequendi. Nec Latini Interpretes, qui imperitiſſimè vertunt *induſtria*, & *ignavia*. Diu eſt quòd non ſolùm Proclus, ſed viri etiam noſtræ ætatis doctiſſimi clamarint, εὐδημοσύνην eſſe concinnam rerum diſpoſitionem, cùm omnia rectè & ordine geruntur & collocantur; κακοδημοσύνην verò ordinem confuſum, cùm res malè digeruntur, nihil via & ratione agitur, nihil loco ſit. εὐδήμονες, qui omnia benè & ordine diſponunt. Æſchylus Choëphoris:

Δμωαὶ γυναῖκες δωμάτων εὐδήμονες.
Ancillæ domum ordinantes.

Scholiaſtes antiquus: Τῦτ' ἔστιν εὐπρέπειαν ἢ πρέπουσα τὰ κατὰ τὸν οἶκον. Vide viri ſine dubitatione doctiſſimi P. Leopardi Emendat. lib. V. cap. 2. In eodem verſu in MS. I. legitur αἰσίημα καταχρύπλων.

v. 476. Βίοτον ἐρεύμενον] Si Moſchopuli interpretatio accipienda legendum ἐρευγμένον. Tradit enim Heſiodo poſitum eſſe pro ἐρευγόμενον. Idque eſſe abundantem, ab ἐρυγὴ quod ſignificet copiam divitiarum, per tranſlationem à ſtomacho petitam, qui non ructet niſi cibo ſit repletus. Sed hæc perquam dura eſt tranſlatio & inconcinna. MS. Voſſianus legit βίοτον αἰρεύμενον, *victu fruentem.* Quæ quin vera Heſiodi lectio ſit nullus dubito. Eſt conſtructio Attica, ut ἔργα τοῦ ἀρότου, qua lectionem vulgatam etiam tuetur Moſchopulus. Videtur confirmare Proclus, qui ἐκ πόνων ἕξεις καρπὸν, ſicut & Tzetzes, qui μεταλαμβάνοντα τῦ βιότου τῆς ζωῆς exponit, quamvis apud hos etiam legatur ἐρεύμενον.

v. 477. Εὐοχέων] Repone ex Proclo, Moſchopulo, Euſtathio, & antiquioribus nonnullis editionibus, ἰῶχθέων, benè inſtructus cibis. Vidit & D. Heinſius & Iſaacus Caſaubonus ad Athenæum.

v. 479. Εἰ δέ κεν ἠελίοιο τροπαῖς ἀρόσῃς] Per ἠελίοιο τροπὰς hîc intelligi χειμερινὰς liquidò conſtat. Vertendum ego: *ſi brumis araveris.* Cic. II. de Nat. Deorum c. 7. *Solis acceſſus diſceſſuſque ſolſtitiis brumiſque cognoſci.* Veteres ſolſtitium æſtivum κατ' ἐξοχὴν ſolſtitium dicunt: quod verò vulgò hibernum ſolſtitium appellatur, melioris ætatis Scriptores appellant *brumam.*

v. 480. Ἤμῳον ἀμήσεις] Ἤμῳον ἀμᾶν non eſt, quod omnes Græci Latinique volunt, ſedere in metendo propter culmorum raritatem & brevitatem. Non vidi Interpretem, qui hunc locum intellexerit. Ἤμῳον ἀμᾶν eſt tempore meſſis, cùm alii occupantur & exercentur in demetendis & congerendis frugibus, otioſum eſſe, nihil habere quod agas, quia ager nullos tulit fructus ob ſerotinam arationem. Græcis enim & Latinis *ſedere* eſt otioſum eſſe. Demoſt. Philipp. II. πολὺ γὰρ πλείους ἀφορμὰς εἰς τὸ τῆς Θεοῦ τῶν εὐνοιαν ἔχειν ὑμῖν ἐνίσας ἢ ἐκείνῳ· ἀλλ' οἶμαι καθήμεθα εὖ μὲν ποιοῦντες. *Plures occaſiones rei bene gerendæ ſe nobis offerunt quàm Philippo, quæ ſunt ſignificationes benevolentiæ Deorum erga nos. ſed ſedemus, ut video, nihil molientes.* Non longè poſt: Τὸν μὲν ἄλλως σεσώκατε πολλάκις πάντας, καὶ καθ' ἕκαστον ἐν μέρει. τὰ δ' ὑμέτερα αὐτῶν ἀπολωλεκότες κάθησθε. *Alios plerumque univerſos ac ſingulos conſervaſtis, nunc amiſſis veſtris ſedetis.* Bacchylides: ἐδ' ἕδρας ἔργον ἐδ' ἀμελᾶς. *Non eſt*

ſedendi tempus & cunctandi. pro quo Homerus ἐχ' ἥδος, *non eſt ſedendi tempus.* Iliad. ο.

—— Ηῶδεν γὸ
Θέοντ' ἐπὶ ἄστυ μάχην ἐλίκωπις Ἀχαιοὶ
Ἀχαλάμενοι γὸ οἶγε καδήμενοι, οὐδ' ἀνιάᾳ
Ἰσχειν ἐσυμβλήτας πολέμε βασιλῆας Ἀχαιῶν.

Mane autem committent pugnam circa urbem nigris oculis Græci. Hi enim indignantur ſedentes, neque poſſunt continere cupidos pugnandi Græcorum reges. Cic. pro Roſc. *Cum jam proſcriptionis mentio nulla fieret, cum etiam ii qui antea proſcripti erant, ſederent, nomen refertur in tabulas S. Roſcii.* Id. in Piſon. *An poteſt ulla eſſe excuſatio non dicam male ſentienti, ſed ſedenti, dormienti in maximo reipublicæ metu conſuli?* In Verr. *Quid ſedes Verres? quid ſpectas?* Lib. XVI. epiſt. ad Fam. 3. *Iis enim ventis iſthinc navigatur, qui ſi eſſent, nos Corcyræ non ſederemus.* Sic & *deſidere*, & *reſidere*: hunc *deſes*, *reſes*, *deſidia.* Terent. *Fruſtrà ubi totum deſedi diem.* Sueton. Jul. *A quo ad arceſſendam claſſem in Bythyniam miſſus, deſedit apud Nicomedem.*

v. 485. Εἰ δέ κεν ὀφ' ἀρόσης] MS. I. ἀρόσεις.

v. 490. Οὕτω καὶ ὀψαρότης φερτερόη ἰσοφαείζοι] MS. I. φερτερόη ἰσοφαρίζοι. MS. II. ἰσοφαείζει. Scribendum, ἰσοφαείζοι quod & Guietus monuit.

v. 493. Πὰρ δ' ἴδε χάλκειον δῶκον] Interpretes: *Præteri autem æneam ſedem.* ſed vertendum: *officinam ærariam*, ſeu *ferrariam* quæ omnibus patebant, in quibus ſolebant pauperes confabulari, quin & dormire. Homerus Odyſſ. σ. vocat χαλκῆιον δόμον, ubi Melantho ad Ulyſſem, quem pro mendico habebat:

Οὐδ' ἐθέλεις ὕδωρ χαλκῆιον ἐς δόμον ἐλθὼν
Βῆ πυ ἐς λέχος.

Non vis cubitum ire in fabri ferrarii officinam, aut aliquam tabernam. Vide ibi Euſtath. Δῶκον enim hîc idem eſt quod δόμος, officina, taberna, locus ubi commoramur. Noſter alibi:

Φεύγειν δ' σκιερὰς δώκας καὶ ἐπ' ἠῶ κοῖτον.

Fuge opacas domos & matutinum ſomnum. Hinc δωκεῖν eſt commorari in aliquo loco. Heſych. Δωκεῖ, κάθηται, ἐμμελεῖ. Λέσχαι ſunt porticus, baſilicæ, tabernæ, aliaque loca publica in quibus otioſi confabulandi causâ conveniebant. Latini vocant ſtationes. Plin. II, ep. 9. *Prenſo amicos, ſupplico, ambio domos, ſtationeſque circumeo.* Sueton. Neron. 37. *Salvidieno Orfito objectum eſt quod tabernas tres de domo ſua circa forum civitatibus ad ſtationem locaſſet.* Poſterioribus temporibus ſcholas dixerunt, ut multis docet Vir ſummus, Thomas Reineſius ep. 36. ad Rupertum. Tales λέσχας & ſtationes Athenis trecentas & ſexaginta fuiſſe Proclus ad hunc locum teſtatur. Quod nemo mirabitur qui meminerit Atticos fuiſſe valdè garrulos, novaque audiendi præcipuè de aliorum vita & rebus percupidos. Dicæarchus ἐν βίῳ ἑλλάδος· Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι φιλόλογοι τε λαλιαῖς, ὑπτιοι, συκοφαντώδεις, φιλοπρωτοὶ μᾶλλον ξενικῶν βιῶν. *Athenienſes ſunt valde dediti inanibus confabulationibus, occulti, ſycophantæ, exploratores vitæ aliorum.* quod confirmant egregiè verba Lucæ in Actibus Apoſtolorum. Ἀθηναῖοι δὲ πάντες καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες ξένοι εἰς οὐδὲν ἕτερον εὐκαίρουν ἢ λέγειν τι καὶ ἀκούειν καινότερον. *Athenienſes autem omnes & inquilini peregrini nulli alii rei vacabant, niſi aut dicendis aut audiendis rebus novis.* Probo verò hîc lectionem, quam ex antiquo codice primus prodidit G. Canterus, ἐπαλέα λέχνη. Eam agnoſcit quoque codex Voſſianus primus cum interpretatione διεμὴν φλυαρίαν.

v. 499. Κακὰ φρονέοντα θυμῷ] Latini Interpretes in recentioribus editionibus: *animum ſuum increpat.* perabſurdè. quantò rectiùs antiquiores: *mala verſat in animo.* Φρονέειν κακὰ eſt κακὰ ἐννοεῖν ἐν ἑαυτῷ ψυχῆς, ut rectè Græci magiſtri.

nimi-

nimirum cogirare de furtis, latrociniis, ſacrilegiis aliiſque malis vitam tuendi artibus, ad quas compellit paupertas, quæ *crimina ſuadet ingeniis*, ut Claudianus ait. Sicut autem λόγος, λέγω, ἀγορεύω, λέγομαι, φράζω, φημὶ, ſic & προσλέγω, non ſolùm de oratione, ſed & ratione & cogitatione dicuntur.

v. 502. Δείκνυ ὄ δ' ὦμόσσαι] Præclarè D. Heinſius docuit δεικνύειν hîc eſſe *dicere*. Sic & Latinis *oſtendere*. Cic. V. ad Fam. 12. *Cum mihi ſæpe oſtenderis te accuratiſſime noſtrorum temporum conſilia & eventus litteris mandaturum*. hoc eſt, dixeris, declaraveris. lib. IV. ep. 1. *Eadem omnia quæ à te de pace & Hiſpaniis dicta ſunt oſtendi me eſſe dicturum*. Lib. I. ep. 9. *In eo ipſo quod te oſtendis eſſe facturum*, h. e. dicis, ſcribis. Salluſt. Jugurth. 30. *Multa ſuperba & crudelia facinora nobilitatis oſtendere*. commemorare. C. Nepos Epaminond. *Micythus Epaminondam convenit, & cauſam adventus Diomedontis oſtendit*. pro δείρας MS. I. δέρας.

v. 508. Μέμυκε δὲ γαῖα] Hunc locum optimè expoſuit vetus Scholiaſtes Nicandri ad Theriacῶν v. 626. qui contendit μέμυκε hîc eſſe clauditur, conſtringitur gelu terra, ἐπειδὴ πάντα ἐν χειμῶνι συστρέλλεται εἰσὶ καὶ ἀσφαλίζεται. quòd omnia hyemis tempore clauſa & conſtricta frigore rigeant. Vide Proclum quoque ad hunc locum. Orpheus in deſcriptione hyemis, quam Heſiodum hîc aiunt eſſe imitatum :

Πολλαὶ ὑφαύδην καὶ ἔπαρτίες ἐκ νηϊλέων
Τῆμος ἐπέρχωνται φηγοῖς καὶ δένδρεσιν ἄλλοις
Οὔρεσί τε, σκοπιήσι τε, καὶ ἀνθρώποις ἐεισθύμοις
Πηγυλίδες, καὶ ἔσονται ἀμειδέες. αὐὴ δὲ γὸ ὄντως
Τρύχουσιν καὶ θῆρας ἐν ὕρεσιν, ἠδέ τε ἀνδρῶν
Περθολόεσσιν μεγάροις δύεται κὴ γῆα δαμαδεῖς
Ψύχει λευγαλέῳ· πάχνη δ' ὑπὸ γῆα μέμυκε.

Multa de cœlo & crebra & nubibus tunc incidit fagis & aliis arboribus montibuſque & rupibus & hominibus mœſtis glacies, & erunt adſpectu triſtes. Illa enim affligit & animalia in montibus neque mortales prodire ex ædibus poſſunt, quia membra uruntur frigore acri, geluque membra conſtringuntur. In tertio verſu ſcripſimus ἀμειδέες. ſicut apud Poëtam ἀμείδητοι νύκτες, triſtes noctes. Latinis, triſtis hyems. vulgo legitur ſine ſenſu : ἀμειδέες. Sed hoc vitium D. Heinſium quoque deprehendiſſe poſtea cognovi.

v. 503. Ποιηῖδι καλιὰς] Eſt exſtruite ædes, tuguria. καλιαὶ enim & καλιοὶ ſunt ædiculæ, caſæ. ſic & ſuprà v. 305.

Ὡς κέ τοι ὡραίῃ βιότου πλήθωσι καλιαί.

Ut tibi æſtate collecto victu impleantur tuguria. Quamvis propriè ibi dici de horreis Veteres notent. Heſych. Καλιοὶ τὰ ὑστερὰ οἰκήματα. Idem : οἱ μικρὰ οἴκοι καλιαὶ καὶ καλίδια. Vulgò *nidos componite* vertunt. Novi apud Latinos interdum etiam nidos dici tenuiores ædes, & quoſvis ſeceſſus, ſed in verſione præſtat propriis uti vocabulis.

v. 510. Πιλνᾷ] MS. I. πιλνᾷ, II. Codex : πιτνᾷ. quod non improbem. Hinc πιτνᾶς apud Homerum, teſte Euſtathio, eſt προσπίπτων. Et πίλνει. Heſych. πίλνει, πίπτει, ἐκτείνει.

v. 513. Ἀλλά νυ καὶ ἧς ψυχρὸς ἐὼν ἀφύσσῃ] Non intellexerunt hujus loci ſenſum Interpretes, cùm vertunt : *quas nihilominus frigidus exiſtens perflat*. Verte : *ſed & has frigidus valde perflat*. Τῶν hîc ut ſæpe apud Poëtas pro τούτων. Quod & Moſchopulus monuit & auctor gloſſarum ineditarum codicis Voſſiani. Ἀκαίρατα & ταυσπεχα vulgò interpretantur *hirſuta*. Sed Latinis non dicuntur hirſuta quæ villoſas habent cutes, ſed quæ ſetoſas, ut porcorum, aprorum, echinorum. Cic. de Nat. Deorum : *Quarum animantium aliæ coriis tectæ ſunt, aliæ villis veſtitæ, aliæ ſpinis hirſutæ*.

CAPUT XIX.

Επηετανὸν. Ανόστιος. Κυάνεος niger. Παναίολωες. Μυλιᾶν, Μαλκιᾶν. Cratis correctio in Heſiodo probata. Proclus correctus. Crates Mallotes. Νλ. Heſiodus leviter emendatus. χλαῦνα, læna. Πῖλοι. Αρναχίδες. Pollux emendatur. Πέλωτρα. Πίδια. Αναξυρίδες. Σκελέαι. Rurſus Polluci duo loca reſtituta. Διφθέρα.

v. 517. Οτιχ' ἐπιτανὰ τείχεα αὐτῶν] Επιτανὰ τείχεα Latinis Interpretibus ſunt *annui villi*. Sed Græci erant audiendi qui benè explicant δασέα, ἃ ἀραιὰ πυκνὰ, συνεχῆ, villi denſi, ſpiſſi, quibus opponuntur rari. Επιτανὸς ſæpè eſt affluens, copioſus. Heſych. Επιτανὸν, συνεχὲς, ἀραιὸν πλῆθος, παρατεταμένον ἀφ' ἑνὸς ἄκρου ἐπὶ θάτερον χεῖνος, ἀραιλές. Homer. Odyſſ. δ.

Αλλ' αἰεὶ παρέχουσιν ἐπιτανὸν γάλα θηλῆς.
Sed ſemper præbent copioſum lac mulgendum.

Odyſſ. ϑ.

—— λίλιον δὲ ἀεικελίως ἐδαμάσθην
Κύμασιν ἐν πολλοῖς, ἐπεὶ οὐ κομιδὴ χρὴ τῆσδε
Νηὸς ἐπιτανύσσαι.

Miſerrime vexatus in fluctibus immenſis, quoniam commeatus abundans non erat in navibus. Vide ad utrumque locum Euſtathium.

v. 520. Εντοθι φίλη παρὰ μητέρι μίμνει] MS. primus: ἔντοθεν μίμνει δὲ παρὰ μητέρι κεδνῇ.

v. 523. Νυχίη καταλέξεται ἔνδοθι οἴκου] MS. I. Μυχίη καταλέξεται ἔνδοθι οἴκου. quod non improbem. Μυχίη MS. gloſſæ ejuſdem libri exponunt ἔνδοτος. Nimirum μυχίη eſt quæ ἐν μυχῷ δόμων, ut Homerus loquitur, in interiore ædium parte verſatur, quæ Græcis dicitur θάλαμος παρθενὼν & Gynæconitis. Hinc ἐκ θαλάμου παρθένος Theocrito eſt virgo, quæ in thalamo verſatur, innupta puella. Stat. I. Theb.

Nec mora præceptis cum protinus utraque virgo
Arcano egreſſæ thalamo.

quò nemo accedit niſi propinqua cognatione conjunctus, ut C. Nepos ait. Sic & Proclus legiſſe videtur, qui exponit ἴσως μυχῶν τῶν οἴκου παρθενευομένην.

v. 524. Οτ' ἀνόστεος ὃν πόδα τίνδει] Antigonus Caryſtius in Παραδόξων συναγωγῇ, cap. 25. legit τίμνει. Ο δὲ πολύπους, inquit, ἐν τῷ χειμῶνι τοὺς πλεκτάνας αὐτοῦ κατεσθίει· τοῦτ' ἔστιν

Ημαρ χειμερίῳ ὅτ' ἀνόστεος ὃν πόδα τίμνει.

Polypus hyeme ſuos comedit cirros. Hoc ſignificat: Tempore hiberno quando exoſſis Polypus ſuum pedem arrodit. Quod Heſiodus πόδα πολύποδος, hoc Antigonus πλεκτάνας nominat, Philes verò & Ælianus πλοκάμους. Inde proverbium cujus Heſychius meminit: Πολύποδος δίκην αὐτὸς ἑαυτὸν καταφαγών. Obſervatu verò dignum eſt quod notâvit Moſchopulus ἀνόστιον eſſe Lacedæmoniorum vocem, ſicque eos appellaſſe πολύποδα.

v. 527. Κυανέων ἀνδρῶν] Κυάνεος quidem proprie eſt cæruleus, ὑακινθινὸς χρῶμα. Κύανος enim eſt color cæruleus: ſed ſæpè etiam ponitur pro nigro. Heſych. Κύανον μέλαν. Κυανῆν μέλαιναν, φαιάν. Dionyſius Characenus v. 586.

Μέσφ' ὅτε κυανέους νοτίην ὁδὸν αὖτις ἐλάσσῃ.
Donec ad nigros (Æthiopes) *auſtralem viam rurſus confecerit.* De India v. 1112.

Τῷ

Τῷ γαίης νάσται μὲν ὑπὸ χρόα κυανέοιο
Θειοτάτοιο λιπόντες.

Quare terræ habitatores quidem corpore ſunt nigro mire pingues.

v. 528. Παναλλώνιοι] Non vertendum univerſis Græcis, ut vulgò; ſed ſimpliciter Græcis. Παναλλώνιος enim tempore Heſiodi, Homeri, Archilochi appellabantur Græci ad differentiam Ελλώνων propriè ſic dictorum. Hellenes autem tum temporis dicebantur Phthiotidis incolæ, quod nomen acceperunt ab Hellene Deucalionis filio, qui illius partis Theſſalia Rex fuit. Ante hunc nominabantur Γραῖκοι, quod Latini retinuerunt. Hinc Homerus Achillis populares & ſubjectos vocat Myrmidones & Hellenes. Achilles autem imperabat Phthiotidi. Hi itaque cùm propriè dicerentur Ελλώνες, reliqui Græciæ populi dicti ſunt Παναλλώνες. Vide Thucydidis procœmium, Strabonem lib. VIII. Apollodor. lib. I. Biblioth.

v. 530. Λυγρὸν μυλιόωντες] Suidas: μυλιόωντες, θρυλοῦντες. Proclus: διεφθαρμένοι καὶ συγκυφθέντες ὑπὸ τῆς κρύσεως. Ut apud Phædrum: *Muſca contracta frigore.* Alii tamen omnes μυλιᾶν putant eſſe κινεῖν καὶ συγκρούειν ὀδόντας ὑπὸ τῆς ψυχρότητος, quod Matthæo eſt βρυγμὸς ὀδόντων. Tertulliano *frendor dentium.* Sed frigus ferarum æquè ut hominum dentes collidere quis vidit, quis tradit? Mallem itaque cum Crate legere μαλκιόωντες. Μαλκίζειν, μαλκεῖν, μαλκοῦν eſt frigore rigere, ἁβὲ ψύχος μὴ ἔχειν εὐκινήτῳ δυνάμει χρῆσθαι. Ut Etymologici magni auctor exponit. Aratus:

—— Τόπι δὴ κρύος ἐκ Διός ἐστι
Ναύτῃ μαλκιόωντι κακώτερον.

Vertit Cæſar Germanicus:

Tunc rigor, ut rapidus ponto tunc incubat Auſter,
Tarda miniſteria. & nautis tremor alligat artus.

Ad hanc quoque lectionem puto pertinere Procli expoſitionem illam, διεφθαρμένοι καὶ συγκυφθέντες. Sic lege, non συγκυφθέντες. Apud eumdem corruptè quoque legitur Ισοκράτης, pro Κράτης. Cratis enim Mallotæ Grammatici Pergameni celeberrimi, qui Ariſtarchi æmulus fuit & perpetuus adverſarius, hæc eſt lectio, non Iſocratis. Etymologici Magni auctor: Μυλιόωντες. Ησίοδος τὸ χείλη κινοῦντες, διὰ τὸ ψυχρότητος ἢ συνάγοντες, ἢ τὰς μύλας συγκρούοντες. Κράτης δὲ χρόαι μαλκιόωντες. Εστι δὲ τὸ ἁβὲ ψύχος μὴ ἔχειν εὐκινήτῳ δυνάμει χρήσασθαι.

v. 535. Νίφα λευκὴν] Omnes tradunt νίφα dici per ἀποκοπὴν pro νιφάδα, quod mihi nulla ratione probatur. Non dubito eſſe accuſativum verum obſoleti nominativi νίψ, νιφὸς, unde Latinum *nix.* Hoc quidem nomen interiit ut infinitæ aliæ omnium ferè linguarum origines, de quibus vide eruditam diatriben doctiſſimi Chriſtiani Daumii noſtri. Ab hoc antiquato νίψ eſt νίφω, & νιφόεντες Αλπεις in Anthолog. Alpes nive conſperſæ.

v. 537. Χλαῖναν τε μαλακὴν] MS. II. χλαῖναν μὲ μαλακὴν. Sic metro conſulitur. Gloſſæ MS. exponunt ἱμάτιον παχύ. rectè. Latinis dicitur læna non chlæna, ut Heſiodi Interpretes. Erat veſtimentum craſſius quo utebantur ad arcendos imbres & frigus. Varro IV. de L. L. *Læna quod de lana multa. Duarum enim togarum inſtar: ut antiquiſſimum mulierum ricinium: ſic hoc duplex virorum.* Sed in veriverbio labitur Romanorum doctiſſimus. Eſt enim læna à Græco χλαῖνα, ſine dubio, abjecto χ, ſicut ab antiquo γλάξ γλακτὸς eſt lac.

v. 541. Βοὸς ἴφι κταμένοιο] Omnes Græci rectè exponunt bovis nec ſenio nec morbis confecti, ſed qui in ipſo robore & flore ætatis vi occiditur, cujus corium calceis, qui non facilè deteruntur, & contra frigus maximè muniunt, ſit aptiſſimum. Sic apud Homerum ἰμὰς βοὸς ἴφι κταμένοιο, *lorum bovis vi occiſi.* Rationem reddit Plutarchus II. Sympoſ. nimirum

rum pelles animalium ferro jugulatorum esse tenaciores, nec tam flaccidos ac tam facilè rumpi, quàm pelles animalium quibus morbus aut senectus mortem attulit. Veteres ex crudo corio calceos conficiebant, Latinis perones dicuntur.

v. 542. Πίλοις ἔντοθε πυκάσας] Quis non miretur stuporem Interpretum, qui reddunt: *pilis intus condensatus*. Quis umquam fando audivit πῖλος Latinis significare pilum? πῖλοι sunt lanei calcei, qui sub peronibus inducebantur ad arcendum frigus. Latinis dicuntur *udones*. Ulpianus II. de auro & argento legato: *Alia causa est udonum, quia usum calceamentorum præstant*. Domi nimirum cùm non prodirent; sicut & soleæ. Alioquin calcei cùm prodirent in publicum semper superinducebantur à Romanis, ut ostendit Salmasius ὁ πάνυ ad Lampridium. Sunt etiam laneæ fasciæ pedules, ut inferiùs ostendemus. Quicquid enim ex lana coactili conficiebatur dicebatur πῖλος. Tam capitis tegumentum, ut statim v. 546. quod hinc Latinis etiam pileus dicitur, quàm pedum. De pedulibus Lucian. Ῥητόρων διδασκάλῳ, ὃ ἐμοὶ δὰς Σικυωνία πίλοις ποῦς λευκοῖς ὑπεσείπεσα. *Sicyonius calceus albis decorus soccis*. Pollux VII, c. 33, sect. 4. Οὐ μόνον ὁ ὅλῃ τῇ κεφαλῇ ὑπενδύμενος πῖλος ὕπος ἐκαλεῖτο, ἀλλὰ καὶ ὁ περὶ τοῖς ποσὶν, ὡς δηλοῖ Κρατῖνος ἐν Μαλθακοῖς λέγων. λευκὰς ὑπὸ ποσὶν ἔχειν πίλους. Ὅτι Πλάτων ἐν συμποσίῳ· Καὶ ἀρνακίδας τοῖς πίλοις περιδύσαντες, ἐνειλιγμένους τὰς πόδας εἰς πίλους τε καὶ ἀρνακίδας. *Non solum quod capiti imponitur πῖλος dicitur, sed & quod pedibus inducitur, ut Cratinus ostendit in μαλθακοῖς. Albos sub pedibus calceos laneos habens. Sed & Plato in symposio etiam ἀρνακίδας cum πίλοις conjungit: Involutum pedes in calceos laneos & agninas pelles*. Sic lege. Ἀρνακίδες erant calcei ex pellibus agninis (ἀρνακὶς enim est agnina pellis cum ipsa lana) quibus hyeme utebantur, sicut πῖλοι ex lana coactili. Udones apud Martialem lib. XIV. ex hircinis pilis confecti narrantur:

Non hos lana dedit, sed olentis barba mariti,
Cinyphio poterit planta latere sinu.

Cinyphius sinus est calceus ex caprinis pilis contextus. Πίλος Æschylus & Sophocles dixerunt περίωτα, Critias πόδια. Pollux VII, 22. Ἃ δὲ πόδια Κριτίας καλεῖ, εἴτε πίλος οἰκεῖον, εἴτε εἰνελίματα ποδῶν, ταῦτα περίωτα καλεῖ ἐν Φοινίσσαις Αἰόλῳ.

Πέλωτ' ἔχειν ὠδῖσιν ἐν ἀρβύλαις,

Τὰ δὲ περίωτα εἴδος ὑποδήματος, ὥσπερ τὰ πόδια, ἃ ταῦτα ἦν ταῖς ἀναξυρίσιν, ἃς σκελίας ἔνιοι ὀνομάζουσι. Κράτης δὲ ἐν ἑορτῇ φησι· Καὶ δὴ πόδια τετμῆται. Sic hunc locum partim ex MStis, partim ex conjectura restitui, qui corruptus est in editis libris. Confundit Pollux hoc loco crurales fascias cum pedulibus. ἀναξυρίδες & σκελίαι sunt propriè crurales fasciæ, πῖλοι verò, περίωτα, πόδια, pedules. Idem Pollux lib. X, cap. 11. Ἃ δὲ ὑποδοῦται δεῖ πόδια, πίλους, πίλωτα. ὅτως γὰρ Σοφοκλῆς τὰ πόδια καλεῖ· τοὺς δὲ περὶ τοῖς ποσὶ πίλους ὁ Πλάτων μόνον ἐν συμποσίῳ φησὶν, ἐνειλιγμένους τοὺς πόδας εἰς πίλους τε καὶ ἀρνακίδας, ἀλλὰ καὶ Κρατῖνος ἐν Μαλθακοῖς· Λευκοὺς ὑπὸ ποσὶν ἔχων πίλους. ἔξεστι δὲ εἰπεῖν καὶ πλεκτοὺς πίλους. καὶ ὅτι τὸ ὀνομαζόμενον ὑδρίων πίλος τετμῆσθαι, Λυσίππου εἰπόντος ἐν Βάκχαις· ἀλλὰ τριμμάτος ὄζει πλεκτός. Sic istum locum ex suo optimo Codice legendum esse, qui gravissimis mendis & lacunis miserè fœdatus est in editis libris, ostendit mihi nuper Vir Maximus & undiquaque eruditissimus Isaacus Vossius. Verùm postquàm hæc fuerunt edita, de his Pollucis locis eruditissimam ad me scripsit epistolam, quæ cùm multa doceat exquisita, non possum non eam tecum communicare. Cùm utrumque locum in optimo suo Codice sic legi ostendisset, ut à me editus est, nisi quod in priore pro εἴτε πίλος οἰκεῖον scribatur εἴτε αὐτὰ οἰκεῖον. & pro ἃ ταῦτα ἦν, ταυτὸν ἦν. & pro πίλωτα, πίλυτα, subjicit: Cudones vel udones apud Veteres pro eadem re

re accipi rectè notat Salmaſius, verùm non rectè à cudendo hoc vocabulum arceſſit, cùm ſit Græcum, & Græcam habeat originem. Ab οἶς eſt οἶα vel ϝοῖα vel ὄϊα pellis ovina, & pro ὄϊα verò addito ut ſæpè κ, dicitur etiam κῶα, vel κῶας, vel κώς. A κὼς verò eſt diminutivum κώδιον, κωδία, & κωδὶς, & amplificatum κώδων vel κώδων, pro quo etiam ὤδων, & ὦδων reperitur, unde Latinum cudones, udones, ſeu odones dixere, idque promiſcue; cùm κ aut c initiale non in barbaris tantùm, ſed etiam in multis Græcis Latiniſque modò adſit, modò verò abjiciatur, quemadmodum etiam agnoſcit Salmaſius. De πιλώτων vocabulo ſic ſentio, eſſe id ejuſdem naturæ ac originis ac ſit ἕλυτρον. In multis enim ſolet τὸ π loco τοῦ δίγαμμα affigi, ut ἰλικῶ πιλίκῳ, ἤμαρ πήμαρ, ἀλαιὸς παλαιὸς, & infinita iſtiuſmodi. Eſt autem ἕλυτρον integumentum, involucrum, σκέπασμα &c. ab εἰλύω ſeu εἱλύω involvo. Eodem referri debent πελυταὶ & πελυσαὶ, licèt Heſychius habeat πελασαὶ, quæ ſunt talaria ſeu faſciæ curſorum, quibus ad compeſcendam talorum extorſionem pedes muniebant. Ut enim ἕλυτρον & ἕλυσρον dicitur, ita quoque πελυταὶ & πελυσαὶ dicuntur ab εἰλύω & εἱλύσσω. Reddi debet hoc vocabulum Ariſtoteli in Problematis ſect. XVI. quæſt. 4. ubi quærit cur non tantùm rotunda, ſed & quæcumque rectilinea in terram cadentia ad æquales utrimque reſiliant angulos. Dicit enim id fieri καθάπερ τοῖς τε ξυεμβίοις τὸ σκέλη συμβαίνει ἢ ὧν τὸς κολύδρυς ὑραρπάζωσι. Quæ vulgò ſic vertunt, *ut his accidit quibus aut pars inferior raditur, aut colei violantur*. Unde nullum niſi ridiculum efficias ſenſum. Omnino ſic erat ſcribendum, καθάπερ τοῖς ϑ ξυεμβίοις τὸ σκέλη συμβαίνει, ἢ ὧν τὸς πιλώτους ὑραρπάζωσι. *Quemadmodum contingit loripedibus, & illis quibus* (inter lavandum) *talaria ſurripiuntur*. Vide locum integrum & fateberis omnia plana fieri ſi ſic legamus, fruſtraque ſe hîc torquere Interpretes & mathematicos. Οἱ συρόμβνοι τὰ σκέλη aliter Græcis dicuntur σκιάποδες non ἀπὸ τῆ σκιᾶς τῶ ποδὸς, ut habet Diogenes Laërtius in Pittaco, neque ἀπὸ τ ἀλεσινοέτας τινές ἐσιν ὀνειδῶντας ἔχειν τὸς κλ' ποδῶν ἀκροτόλυς, ut putat Galenus, ſed ἀπὸ τ σκιᾶν ποδὸς, pedibus enim tamquam ſcopis verrunt pavimentum quidam loripedes. Tales præcipuè multi reperiebantur inter Æthiopes & Ægyptios, non propter nervorum imbecillitatem, neque etiam propter eam cauſam, quam memorat Ariſtoteles eodem ſcripto ſectione XIV. quæſt. 4. ſed propterea quòd illis vel tali, vel genuum patellæ incidebantur, ut nempe fugæ ſpes præriperetur illis qui mallent pedibus quàm manibus operari. De talis conjicio, de genuum patella teſtem do Origenem qui in Philocalia ſcribit, morem fuiſſe quibuſdam Æthiopibus τὰς κόγχας τ γονάτων ἀφαιρεῖσθαι. Commodè hinc intelligi poſſunt verba Petronii de Æthiopibus: *Age numquid & crura in orbem pandere poſſumus, numquid & talos ad terram deducere.* Iſta nempe Æthiopica mancipia, quibus genuum conchæ erant ablatæ, poterant crura in utramque partem in circulum movere, iiſque non nates modò, ſed & ventrem pulſare. Quòd ſi illis tali inciderentur jam quoque poterant plantas pedum ſimiliter in orbem movere, & ſurſum ad crura adducere, & ſupinatis plantis ſupra ſolos ambulare talos. Firmandis autem & continendis talis maximè conducebat talarium genus quod draco dicebatur. De his & aliis talarium generibus multa hactenus ignota poſſim tibi ſcribere, verùm iis colligendis & digerendis oportunius forſan ſeſe offeret tempus. Hæc vir ille ſummus. Vides etiam Sophocli hîc tribui πίλωτρα, quæ ſuperiùs tribuit Æſchylo. Apud Heſiodum noſtrum πῖλοι ſunt ἐμπίλια, faſciæ pedules ex lana coactili, quibus etiam Romani uſi ſunt, ſed ſerò. Varro enim affirmat cal-

calceamenta ſine faſciis ſumi ſolita ſe puero. Latinis etiam dicuntur *empilia*. Ulpianus l. 25. D. de auro & argento leg. §. 4. *Faſciæ crurales peduleſque & impilia veſtimenta ſunt, quia partem corporis veſtiunt.* Πιλεῖν & ἐμπιλεῖν eſt condenſare, cogere, coactilia facere; unde πῖλος & *implia*, quam vocem malè juris Interpretes notant dici, quaſi ſine pilis. Hinc & *pilare*. Feſtus: *pilare & compilare ſunt Græcæ originis. Græci enim fures piletas dicunt.* Hinc & *compilare* non eſt congerere, ut vulgò dicunt, & putant, ſed furari. *Compilare ædes*, furto ex ædibus aliquid auferre, quod nobis eſt *beſteelen*. Πῖλοι etiam dicuntur tegumenta ex lana coacta, ſub quibus hyeme habitant Scythæ juſti Herod. IV, 23. malè ibi Interpretes vertunt *pilei*. Sic & impegerunt qui Strabonem verterunt. Nam ubi lib. XVI. legitur ἐραβδωτοῖς πίλοις ridiculè exponunt *virgatis pilis*, cùm legendum ſit ἐραβδωτοῖς αἰπόλοις *virgatis maculis*, ut monuit Salmaſius ad Vopiſcum. De πίλῳ capitis tegumento loquitur ſtatim v. 546. Πίλον ἔχειν ἀσκητὸν, *pileum habere benè factum*. Fuiſſe tales proprios Theſſalis ad arcendum ſolis fervorem docet Euſtath. ad Iliad. κ. Antiquiſſimis temporibus πῖλος non alium uſum capiti præſtabat, quàm πῖλοι, qui calceis inferebantur. Galeæ enim interlores iis muniebantur, qualis ille erat galeæ Ulyſſis, quem acceperat à Merione, Iliad. κ. v. 265.

Μέσση δ' ἔνι πῖλος ἀρήρει.

Mediæ autem inerat pileus aptatus, ubi rectè antiqua ſcholia τὸ ἔριον πεπληγμένον, *coacta lana*. Euſtathius verò ad illum locum docet omnes olim galeas lana coactili fuiſſe munitas, inde poſteriores, cùm quævis capitum tegumenta πίλους dicerent, Ulyſſi adſcripſerunt pileum, quali tum utebantur. Sic enim ſemper exprimitur. Et ſicut clava Herculis eſt inſigne, ſic pileus Ulyſſis, ut conſtat ex nummis, monumentis & teſtimoniis Veterum. de quo Ulyſſis pileo vide Albertum Rubenium, virum politiſſimum, de Re veſtiaria lib. II, cap. 15. Primus autem Apollodorus ſic pinxit Ulyſſem teſtante Euſtathio ad Iliad. κ. p. 723. edit. Baſil. Euſtathius ad Iliad. ι. apud Veteres κυνέην appellari capitis tegumentum, quod nunc communiter dicatur σκιάδιον, & quod ab Heſiodo dicatur πῖλος ἀσκητός. Tradunt plerique capitis tegumenta veteribus Græcis uſitata non fuiſſe. Euſtathius ad Odyſſ. ι. ait Latinos nudi capitis conſuetudinem à priſcis Græcis accepiſſe. Romanos enim Saturnalibus pileum geſſiſſe, aliis diebus nudo capite inceſſiſſe, aut caput veſte velaſſe. Apud Homerum pileum & cauſiam ne ſemel nominari. Quod verum eſt ſi pileum accipias hujus generis, quali poſtea utebantur, non tamen olim apud Græcos aut Latinos, niſi cùm iter facerent in magno æſtu, aut frigore, aut tempore pluvio. Quod pileos Romani vocabant petaſos, qualis conſpicitur in Mercurii ſimulacris. Hinc tamquam ſingulare notatur à Suetonio in Julio Cæſare, illum ſemper inceſſiſſe nudo capite cùm iter faceret, *ſeu ſol, ſeu imber eſſet*. Alioquin in Urbe lacinia togæ caput velabant. A πῖλος eſt πίλτης, *fur, deceptor*, ſuperiùs v. 373. quod Æolicè dicitur pro φίλτης. Vide Etymol. magnum de hujus vocis origine, quæ inepta ſunt. Sed credo antiquiſſima voce eſſe πίλτης, ſicut Æolica dialectus eſt vetuſtiſſima, pro quo leniore poſtea ſono uſi alii Græci φίλτης dixerunt. Fures autem & impoſtores dictos eſſe φίλτας, quòd pilo ſive capitis tegumento ſe velarent, ne facilè poſſent agnoſci. Sic Æoles dixerunt ἀμπὶ communiter ἀμφὶ; πανὸς, alii φανὸς, lampas, lychnuchus. Latina lingua tota formata eſt ex Æolia, cujus dialecti qui peritus eſt, facilè plerarumque omnium Latinarum vocum origines invenire poteſt. ſæpiſſimè pro communi Græcorum φ utitur Æolico π. Latinis

apud,

apua, Græcis ἀφύη. Φοῖνιξ, Pœnus, & plura hujus generis, quod dudum obſervavit Caninius in Helleniſmo.

v. 543. Πεφυγόνων ἰείφων] Simylus in Moreto:

—— *cinctus villoſæ tergore capræ.*

Hoc veſtimenti ruſtici genus, quod ex pellibus hædinis conficiebatur, Græcis dicitur διφθίρα, unde διφθιείαι paſtores & Attici ruſtici talibus veſtimentis amicti. Theocrito Idyll. III, 25. & v. 15. dicitur βαίτα, ubi Scholiaſtes docet alio nomine appellari μηλωτὴν, qui prophetarum veſtitus fuit, ut ex ſacris voluminibus conſtat. Latinis hic habitus ruſticus nominatur rheno. Ovidio *paſtoritia pellis.* Gloſſæ: Segeſtre διφθίρα. Segeſtre teges erat ex ſegetibus primo facta, ſed poſtea ex pellibus, quibus milites in caſtris, nautæ & pauperiores utebantur, ut Varro docet, & ad Varronem Joſephus Scaliger. Διφθίρα nimirum eſt omne veſtimenti genus ex pellibus rudibus factum.

CHAP. XX.

Heſiodus quinquies emendatus. Αλεὴ. Duo epigrammata in catalectis veterum Poëtarum correcta. Μάκαρες. Beati. Χαλεπὸς. Gravis. In Virgilio lectio Servii probata. Oceanus cur ſacer. Theocrito lux. Alcæi fragmentum elegans correctum. Πετραίη σκιά. Πέτρα antrum in rupe. Μᾶζα ἀμολγαίη. Ὑπερμαζᾶν. Θάλλων boum pabulum. Ἀκρηὴς Ζέφυρος. Ἐπερμδύων βίος. Ποιειδαν ῆτα. Facere populum. Floro lux. Facere pro gignere. Ημερόκοιτος.

v. 544. Ὄφρ' ὄμβρι νάτῳ] Moſchopulus: ὄμβρι ἄμυ. quod rectum eſt. Quæ enim induuntur dicuntur humeris injici non tergo. Exemplorum ubique magna meſſis. Sequentia verò: ὑετῶ ἀμφιδάλη ἀλείν. peſſimè interpretantur, *pluviæ arceas teporem.* cùm ſit, *pluviæ arcendæ*, ſive *præſidium, munimentum injicias adverſus pluviam.* Quod à nobis defendat pluviam. ἀλεὴ enim eſt ἀλεωρὴ, συγκοπὴ, καταφυγὴ, ut benè magiſtri, ἀλέα verò tepor.

v. 546. Ἰν' ὕατα μὴ καταδεύῃ] Eſt per ſynecdochen dictum, ne caput tibi madefaciat. Τετὸς ὕατα καταδεύων imber perpluens caput in memoriam mihi revocat elegantiſſimum epigramma ex catalectis veterum Poëtarum de Priapo, ſed quod aliquot mendis deformatum ſuo nitori reſtituemus.

Parum eſt, miſer quòd hîc fixi ſedem
Agente terra per caniculam rimas,
Siticuloſam ſuſtinens die æſtatem.
Parum quod imos perpluunt ſinus imbres,
Et in capillos grandines cadunt noſtros
Rigetque duro barba vincta cryſtallo.

Sic ſcribendi hi verſus. In tertio vulgò legitur: *diu æſtatem.* In quarto: *Parum quod imi perfluunt ſinus imbres.* In ſexto: *juncta cryſtallo.* ineptiſſimè. Sed & qui duobus interpoſitis ſequuntur ex veteribus editionibus ſic ſunt refingendi:

Huc adde quod me faſte de rudi vilem
Manus ſine arte ruſticæ dolaverunt,

Interque cunctos ultimum Deos numen
Cucurbitarum ligneus vocor cuſtos.

ſed hæc præter inſtitutum & penſum noſtrum, ad quod nos revocamus.

v. 549. Ἀὴρ πυεροφόρος τέτατται] MS. I. πυρφόεις ἐντέτατται, cum interpretatione, σιτοφόρος διηχέιται. Seleucus verò legit ἄνηρ ὀμβροφόρος obſervante Proclo. Μάκαρες hîc, ut apud Latinos, *beati, fortunati* ſunt homines copioſi, opulenti. Catullus: *O quantum eſt hominum beatiorum?* Dicuntur & Græcis εὐδαίμονες. Verſu ſequente uterque Codex & Tzetzes: ἀρυσσάμβου. Ibidem liber primus ποταμῶν αἰὲν ἰόντων. ſecundus autem αἰναόντων. quod verius. Sic quoque Tzetzes. Iſingrini editio proximè verum: αἰὲν ῥόοντων. Sic & apud Hom. Ὀδυσ. Ν. v. 109. ὕδατ' αἰναόντα, ubi quoque vulgati ἀενάοντα.

v. 554. Τὸν φθάμβου ἔργα τελέσας] Ut verſus conſtet, repone lectionem veterem ex utroque codice: Τὸν φθάμβου ἔργον τελέσας. Extat & apud Moſchopulum.

v. 558. Χαλεπὸς σφοδάτης] Noxius ovibus, ut Latinis *gravis*. Virg III. Georg. 415.

Galbaneoque agitare gravi nidore chelydros.

Sic legit Servius & exponit, *ſerpentibus noxio*. Ovid. IV. Metam. v. 497.

Inſpirantque graves animas.

Lib. VII, 6. *Grave tempus & forte annus peſtilens erat*. Verſu ſequente uterque codex: ἢ πλεῖον εἴη.

v. 561. Ταῦτα φυλακτόμβου] Hunc & ſequentes duos verſus pro ſubditiis expungendos eſſe cenſuit olim Plutarchus. Nec illos videtur agnoviſſe Moſchopulus. Rectiùs ſanè abeſſent.

v. 566. Ἱερὸν Ὠκεανὸν] Omnes ἱερὸν hîc eſſe magnum, immenſum interpretantur. Non nego ſic poſſe accipi. Verum tamen eſt ἱερὸν hîc propriam notionem non migrare. Oceanus enim ſacer erat, quia erat Deorum domicilium, Neptuni, Thetyos, Solis, aſtrorum, quæ credebantur mare ſubire. Fabianus apud Senec. I. controverſ. *Sacrum quidem terris natura circumfudit Oceanum*. Hinc & *dium* appellatur, Plautus apud Varronem ex emendatione Scaligeri:

—— *conferta rate inermique peritè*
Qui dium mare eunt ſudantes atque ſedentes.

Sic ſæpè apud noſtrum & alios εἰς ἅλα δῖαν. *In mare dium*. Quin & Oceanus pro Deo habebatur, Cæli & Telluris filio, patre verò Saturni & Opis. Hinc Alexander M. ei fecit tamquam Deo. Juſtinus: *Expugnata deinde urbe, reverſus in naves Oceano libamenta dedit, proſperum in patriam reditum precatus.*

v. 568. Ορθρογόη Παλλάντις] MS. II. Proclus, Tzetzes: ὀρθυγόη. Sic & Heſychius & Etymologici magni auctor, Suidas tamen & MS. I. ſtat à vulgata. v. 570. MS. I, ἀειτιμήμαν. v. 574. MS. II. κοῖται.

v. 582. Ἡμος ἡ σιλυμος τ' ἀνθεῖ] Hoc tempus ſignificat Theocritus Idyll. VI, 15.

Α δὲ καὶ αὐτόδι τοι ἀλεθρύπτεται, ὡς ἀπ' ἀκάνθας
Ταὶ καπυραὶ χᾶται, τὸ καλὸν θέρος ἀνίκα φρύττει.

Quæ ſic reddenda ſunt: *Illa vero ſua ſponte laſcivit, ſicut cardui flores ſunt languidi, cum pulcra æſtas ardet*. Verſionibus vulgatis nullus ſenſus. Χᾶται καπυραὶ ἀπ' ἀκάνθας, ſunt *pappi volantes* Lucretii. Pappi enim ſunt flores carduorum. καπυραὶ quia fervore ſolis flaccidæ decidunt & per aërem feruntur. Elegans fragmentum Alcæi de hoc ipſo tempore nobis ſervavit Proclus: Ὅπῳ πεύμονα τίγγει. (Sic MS. Gudii) Τὸ γὰρ ἄερον ἀειτίλλεται. Η ὥρα χαλεπά. Ἀχεῖ δ' ἐν πετάλαν τάδε ἂν τέτηξ. ἀνθεῖ καὶ σιλυμος. Corrupta D. Heinſius ſic emendat, ἀχεῖ δ' ἐν πετάλων ἄχετα τέτληξ. Sed videtur potiùs

tius ſcripſiſſe: ἀχεῖ δ' ἐκ πετάλων ἀλίη ἀν πέτηξ. *Suave canit.* ut exprimat illud Heſiodi, λιγυρὴν καταχεύετ' ἀοιδήν. ubi tamen MS. II. ὀπιχεύετ'.

v. 584. Καματώδεϊ] MS. uterque καυματώδεος, ut & verſ. 664.

v. 589. Εἴη πετραίη τε σκιὴ] Mirifice Interpretes Latini, ut ſolent *Petroſaque umbra.* Πετραίη σκιὴ eſt σκιὰ ἐν σπηλαίῳ, umbra in antro. ut ſupra v. 532. γλάφου πέτρην, eſt antrum in petra. Ubi rurſus Interpretes, *caverna petroſa.* Πέτρα Homero aliiſque Græcis Poëtis ſæpè eſt antrum in rupe excavatum. Iliad. β.

Ἠΰτε ἔθνεα εἴπη μελισσάων ἀδινάων
Πέτρης ἐκ γλαφυρῆς αἰεὶ νέον ἐρχομενάων.

Quemadmodum populi evolant apium confertim ex cavo rupis antro novo examine exeuntium. Idem Iliad. δ. Πέτρης ἐκβαίνοντα διαπρυσίου ἐκ σφενδονῆσαι. *Ex rupis antro exeuntem excipiens inſidiis.*

v. 590. Μᾶζα τ' ἀμολγαίη] Eſt polenta paſtoritia, ποιμενικὴ, ut Athenæus explicat. Μᾶζα eſt polenta farina conſperſa & ſubacta aqua & oleo. Heſych. Μᾶζα, ἄλφιτα πεφυρμένα ὕδατι καὶ ἐλαίῳ. A μᾶζα perelegans vocabulum ἀφμαζᾶν apud Simocattam ep. 77. & Alciphronem ep. 18. legitur. quod eſt è nimia alimentorum copia laſcivire. Id ipſum quod Belgæ eadem ratione pervenuſtè dicunt: *broot-droncken zijn.* Heſych. ἀφμαζᾶ, ἀφρυφᾶ. Nugatur Tzetzes, qui μᾶζαν dici putat quaſi τὸ μὴ ἅζαν. Μᾶζα eſt à μάσσω, ſubigo. Eſt enim farina ſubacta aqua. hinc Latinis maſſa. Siculi ζ & σσ invicem mutant. Pro πλάσσω dixerunt πλάζω. pro ἀνάσσω ἀνάζω, ζάκυνθος Saguntus.

v. 591. Βόες ὑλοφάγοι] Interpretes: *bovis quæ paſcitur frondibus.* Eæ enim pabulum boum. Heſych. Ἄλλως βοὸς τροφή, ὃ ἐσθίουσιν οἱ βόες. Phædrus:

Hæc inter ipſe dominus à cœna redit
Et quia corruptos viderat nuper boves
Accedit ad præſepe: Cur frondis parum eſt?

In eadem fabula: *Frondem bubulcus affert.* Ovid. III. Metam. v. 730. Res trita eſt.

v. 594. Ἀρτίον ἠϋκρατέϊ ἀνέμῳ] Revocavi lectionem veterem, quam ſervavit MS. I. & omnes Græci Interpretes præter Tzetzem, qui hunc verſum non exponit. Legunt autem omnes ἀκραέϊ ζεφύρῳ. Homer. Οδυσ. β.

Τοῖσιν δ' ἱκμενον ἦκεν ἰὴν γλαυκῶπις Ἀθήνη
Ἀκραῆ ζέφυρον, κελάδοντ' ὀπὶ οἴνοπα πόντον.

His vero ferentem ventum immiſit cæſiis oculis Minerva purum Zephyrum, reſonantem per obſcurum pontum. Sic exponunt Græci magiſtri ἀκραῆ purum, nullis aliis ventis permixtum. Alii ἠρέμα πνέοντα, leniter ſpirantem. quod non probo. Nam & Boreæ tribuit Homerus Οδυσ. ξ.

Ἑβδομάτῃ δ' ἀναβάντες ὑπὸ Κρήτης ἐυρείης
Ἐπλέομεν Βορέῃ ἀνέμῳ ἀκραέϊ καλῷ.

Septimo vero conſcendentes à lata Creta navigavimus Boreæ vento puro bono. Vide ibi Euſtath. Sed ad priorem locum Οδυσ. β. Scholiorum brevium auctor, qui pro Didymo venditatur: ἀκραῆ Ζέφυρον] ὀπτησίλιον ἄκρατον, πνέοντα μεσῶς τοῦ χειμῶνος, ὅτε πλέον ὅτε ἔλαττον, ἢ μὴ κεκραμένον Ζέφυρον. Ἀκραῆ Ζέφυρον, *commodum, ſpirantem quantum opus eſt, neque nimis vehementer, neque nimis remiſſe. Aut non mixtum, ſed purum Zephyrum.* In MS. II. eſt ἠϋκραέϊ Ζεφύρῳ, ſicut & apud Homerum nonnullos legiſſe ἠϋκρατῆ Ζέφυρον Euſtathius & Scholiaſtes obſervant. Sed prætuli conſenſum libri antiqui cum Interpretibus, ut & ἀκραῆ in Homero retinetur.

v. 596. Τρὶς δ' ὕδατος μεμιχέειν] Latinè redditur imperitiſſimè: *Tertiam aquæ partem infunde, quartam vero miſce vino.* Eſtne qui intelligat? Hoc verò dicit Heſiodus: *Tres partes aquæ priùs infunde, quartam vero vini admiſce.*

Tribus partibus aquæ unam vini admiſcendam eſſe præcipit.

v. 601. Ἐπαρμῶν βίον] Latini Interpretes: *victum ſufficientem*, cùm ſit *conditum, repoſitum*. Superius v. 407. Χρήματα δ' εἰν οἴκῳ πάντ' ἄρμενα ποιήσασθαι. *Inſtrumenta vero omnia domi diſpoſita para.* v. 627. Ὅπλα δ' ἐπαρμόσσα πάντα τεῷ ἐνὶ ἤματι οἴκῳ. *Armamenta vero diſpoſita omnia domi repone.* v. 617. Πλείων δ' ἐνιαυτὸς ἄρμενος εἴη. *annus vero in opere ſic recte diſpoſitus ſit.* Si hæc feceris, omnia gerentur ſuo tempore, totum annum rectè diſpenſaveris in opere faciendo. Vulgò inficere vertitur: *ita annus in opere ruſtico abſolutus ſit.*

v. 602. Ποιῆσθαι δῶτα] Eſt quærere, comparare ſibi ſervum, ut alio loco ποιεῖσθαι γυναῖκα invenire uxorem. Marc. III, 14. ἵνα ἐποίησε δώδεκα ἵνα ἀποστέλλῃ. *Et elegit duodecim quos mitteret.* ἀργύριον ποιεῖν. Demoſth. *comparare argentum.* ποιεῖν πέντε τάλαντα. Matth. XXV. 16. quinque talenta lucrari, facere. Ubi malè Interpretes hoc loquendi genus incuſant Latiniſmi, à quo abhorreat Græca Lingua. Latinos ſic loqui verum eſt, Cic. I. divinat. *Etiam Philoſophum, ſi commodum ei eſſet, pecuniam facere poſſe.* Sic *rem facere.* Sed Græci etiam ac Hebræi hoc loquendi genere uſi ſunt, ut Druſus & Grotius ad Matthæum oſtenderunt. Nec alienum eſt à noſtra vernacula, in qua dicimus *groot geld maecken.* Hinc facere eſt κτᾶσθαι comparare, colligere. Florus lib. I, cap. 1. ubi aqua hæret viris doctis: *Ex variis elementis congregavit corpus, populumque Romanum ipſe fecit.* Ipſe collegit. ut apud Salluſt. *exercitum argento facere*, eſt colligere, comparare. Herodotus I. II. Κῦρος δὲ ἁμαρτὼν τοῦ χρησμοῦ ἐποίεετο στρατιὴν ἐς Καππαδοκίην. *Cræſus autem oraculo eluſus adverſus Cappadociam conſcribebat exercitum.* Nihil certius. Non ſpero futuros impoſterum quibus hic locus Flori mendi ſit ſuſpectus, quique fateantur ſe ignorare quid faciat hoc loco *fecit.* Poſſes quidem etiam exponere *populum Romanum ipſe fecit*, hoc eſt, genuit quaſi populum Romanum, eſt parens populi Romani. Nam facere nonnumquam eſt gignere. Varro III. de R. R. 22. *plerumque pullos ſimiles ſui faciunt.* Sic καρπὸν ποιεῖν apud Lucam XIII. 9. quod non ineptè vetus vertit Interpres, *fructus facere*, pro ferre, gignere. Romulus dicitur etiam Romani populi ſator. Ennius:

—— *O Romule, Romule dic ô*
Qualem te patriæ cuſtodem Di genuerunt.
Tu produxiſti nos endo luminis auras
O pater! ô genitor! ô ſanguen dis oriundum.

ſed verius eſt, quod priùs dixi.

v. 605. Ἡμερόκοιτος] Latinis *dormitator*, Gloſſæ Vet. ἡμερόκοιτος *dormitator, fur nocturnus.* Plautus: *Ni illic homo eſt aut dormitator aut ſector zonarius.* Huic opponitur *interdiarius.* Eædem gloſſæ: *Interdiarius* ἡμερολέπτης.

CA-

CAPUT XXI.

Theocriti epigramma duobus distichis ineditis ex MS. auctum. Idem emendatum. Hesiodi locus novè expositus. Idem bis restitutus. Μέτρα φυλάσσεσθαι. Elegans epigramma in Anthologia emendatum & expositum, repudiata magnorum virorum interpretatione. Nemesis homines pro meritis accipit. Infesta est superbis & ostentatoribus, & nimiæ felicitati. Ἐπιεικείας. Καιρός. Tempus.

v. 619. Ἐτ' ἀν Πλειάδος δύνοντ] Quàm periculosi sint tum cursus maritimi insigni exemplo ostendit Theocritus in epigrammate in Cleonicum, qui circa occasum Pleïadum in mari periit. Hujus epigrammatis quatuor versus nunc primi edimus ex codice Palatino veterrimo; quem Fridericus Sylburgius contulit cum Anthologia. In qua ut & in Theocriti editionibus prius solum distichon extat.

Ἀνθρωπε, ζωῆς φείδεο, μηδὲ παρ' ὥρην
Ναυτίλος ἴθι, ὡς ἡ πόλις ἀνδρὶ βίος.
Δηλαῖε Κλεόνικε, σὺ δ' εἰς λιπαρὴν Θάσον ἐλθεῖν
Ἠπείγου κοίλης ἔμπορος ἐκ Συρίης.
Ἔμπορος, ὦ Κλεόνικε, δύσιν δ' ὑπὸ Πλειάδος αὐτὴν
Πορθμεύων ναύτῃ Πλειάδι συγκατέδυς.

lege: πορθμεύσας ναύτης.

Homo parce vitæ, neque tempore alieno Naviga, quia vita hominis est brevis. Miser Cleonice, tu in optimam Thasum venire properasti mercator ex Cœlesyria. Mercator Cleonice, sub ipsum Pleïadis occasum Mare transiens nauta cum Pleïade simul occidisti.

v. 643. Νῦ ὀλίγην αἰνεῖν] Tricantur Græci Magistri, qui contendunt αἰνεῖν εἰρωνικῶς esse χαίρειν ἐᾶν, quamvis iis adstipuletur Plutarchus libello de audiendis Poëtis. Qui, cum hunc locum produxissent, ait: τῇ μὲν γὰρ αἰνεῖν σημαίνῃ τὸ ἐπαινεῖν. αὐτῷ δ' ἐπαινεῖν ἀντὶ τοῦ παραιτεῖσθαι τῶν λόγων τάττει, καθάπερ ἐν τῇ συνηθείᾳ καλῶς φαμὲν ἔχειν, ἢ χαίρειν καλοῦμεν, ὅταν μὴ δεώμεθα μηδὲ λαμβάνωμεν. ὅπου καὶ τὴν ἐπαινὴν Περσεφόνειαν ἔνιοι φασὶν ὡς παραιτητὴν εἰρῆσθαι. Αἰνεῖν *hic* ἐπαινεῖν *significat, id est, laudare. Laudare autem pro recusare ponitur hoc loco. Sicut usitatum nobis est dicere benè habet & valeat, cùm aliud nolumus & non accipimus. Atque sic quidem aiunt Proserpinam vocari* ἐπαινὴν *quasi aspernandam.* Vide Eustath. ad Iliad. x. p. 720. edit. Basil. Sed non erat ut alienam τῷ αἰνεῖν significationem hîc affingerent. Dictum enim est ab Hesiodo eo sensu quo à Virgilio: *laudato ingentia rura, Exiguum colito.*

v. 647. Βέλεαι δ' χρέα] MS. I, & II. βέλεαι. In secundo præterea ἀτερπία λιμόν.

v. 655. Τὰ δ' ἀεπτοραδμόνα πολλὰ] Latini Interpretes: *prædeliberata verò multa.* Inscitè. ἀεπτοραδμόνα sunt ἀφικκηγμόνα. Per præcones indicata, prædicta. Sed πίθεσθαι ἄθλα hîc est *præmia proponere*, non *certamina*, ut malè Interpretes, monente Amplissimo Cupero in Observat. lib. III. c. 20. Vide & quæ notavi ad Luciani Solœcistam. Sic & πίθεσθαι ἀγῶνα in fragmento Pindari apud Plutarchum de animalium sollertia:

Τίθε-

Τιθεμένων ἀγώνων προθέσεις ἀρεταὶς
Εἰς αἰπὺν ἔβαλε σκότος.

Propositorum præmiorum certaminis declaratio Virtutem in altas conjecit tenebras.

v. 657. Τιμῇ νικήσαντα φέρειν τρίποδ' ὠτώεντα] Monet Proclus quosdam scribere Τιμῇ νικήσαντ' ἐν Χαλκίδι θεῖον Ὁμηρον. qui non sunt audiendi. Decisum enim jam est & constitutum ab iis, qui temporum rationes descripserunt, Hesiodum minorem esse Homero centum quasi annis, nec potuisse cum eo de palma certare.

v. 667. Εἰ μὴ δὴ σφέρων] MS. I. Εἰ δὴ μὴ σφέρων. v. 669. τέλος est imperium, potestas, magistratus. Hinc οἱ ἐν τέλει *qui sunt cum imperio*, magistratus.

v. 679. Ἡμος δὴ πανσῶτον] Sic omnes editiones, quas vidi; cùm scribendum τὸ σῶτον cum MSS. Hoc mendum & in aliis locis sæpè sustulimus.

v. 688. Οσ' ἀγορεύω] MS. II. ὡς ἀγορεύω. Sic & in quodam libro se reperisse testatur Commelinus.

v. 691. Μετὰ κύμασι πήμασι κύρσω] MS. I. πήμασι. non invenusta paranomasia, ut παθήματα μαθήματα, & infinita talia. Versu sequente scribe: Δεῖνον γ' εἰκ' ἐφ' ἅμαξαν cum libro primo & Græcis Interpretibus omnibus.

v. 694. Μέτρα φυλάσσεσθαι] Non video cur viri doctissimi μέτρα hîc velint exponi tempus. Quis μέτρα accepit pro καιρῷ. Μέτρα φυλάσσεσθαι est modum tenere. Luciano μέτρον ἔχειν. Epigramma de Nemesi in Antholog.

Η Νέμεσις πῆχυν κατέχω. τίνος ἕνεκα; λέγεις.
Πᾶσιν ἀπαγγέλλω. μηδὲν ὑπὲρ τὸ μέτρον.

Nemesis cubitum teneo? quamobrem? quæris. Omnibus præcipio: nequid supra modum. Extat de eadem Dea in iisdem Floridis Græcorum Poëtarum aliud epigramma ejusdem argumenti, sed turpissima macula fœdatum, quam mirum tot viros doctos, qui in illo vertendo elaborarunt, non animadvertisse.

Ελπίδα καὶ Νέμεσιν Εὔνους παρὰ βωμὸν ἔτευξε
Τὴν μὲν ἵν' ἐλπίζῃς, ἣ δ' ἵνα μηδὲν ἔχειν.

Vertit magnus Politianus:

Spem simul & Nemesin posita dicat Eunus in ara,
Scilicet ut speres omnia, nil habeas.

Sic & Henricus Stephanus, & plurimi alii. Rem prorsus admirabilem Eunum Spem & Nemesin in eadem ara consecrasse, ut sperare quidem liceret, sed numquam potiri! Ad illam aram mortuos arbitror fecisse, quibus omnis vitæ rerumque jucundarum spes delicuit, non miseros, quos bona illa Dea *fovet, & melius cras fore semper ait.* Deinde quis unquam audivit Nemesin tam crudelem esse, quæ omnium desideriis intercedat, neminemque votorum compotem fieri sinat? Quin contra Nemesis credebatur esse Dea, quæ omnes pro meritis accipiebat, ab improbis & insolentibus exigebat supplicia, bonos & modestos augebat præmiis, sic dicta ἀπὸ τοῦ τὰ ἴσα νέμειν ἑκάστῳ, quod suum cuique tribuat. Artemidorus lib. II. Ονειροκριτ. Νέμεσις ἀεὶ τοῖς κατὰ νόμον ζῶσιν ἀγαθὴ, καὶ μετρίοις ἀνθρώποις, καὶ φιλολόγοις, τοῖς δὲ ἀδικουμένοις, καὶ τοῖς ἐπιβουλεύουσι τισὶ, καὶ τοῖς μεγάλων ἀρχομένοις πραγμάτων ἐναντία καθίσταται, καὶ ἐμποδὼν τοῖς ἐπιχειρουμένοις. *Nemesis semper propitia est viventibus secundum legem, & moderatis hominibus, & philologis. At verò contra leges delinquentibus, & his qui aliquibus insidias struunt, & magnas res moliuntur, adversatur, eorumque conatus impedit.* Amm. Marcell. lib. XIV. *Hæc & hujusmodi innumerabilia ultrix facinorum impiorum, bonorumque præmiatrix aliquoties operatur Adrastia, atque utinam semper, quam vocabulo duplici etiam Nemesin appellamus.* propterea & paullò pòst addit veteres Theologos finxisse Nemesin esse Justitiæ filiam. Vides ergo non solùm acumen & venustatem

huic

huic epigrammati detraxiſſe deſcriptores aut corruptores; ſed & ipſum ſanum ſenſum. Omnia reſtitues, ſi mecum ſcribes ut Poëtam ſcripſiſſe planè decrevi & pro compertiſſimo habeo:

Ελπίδα καὶ Νέμεσιν Εὔνους ἐνὶ βωμὸν ἔτευξε
Τὴν μὲν ἵν' ἐλπίζῃς, τὴν δ' ἵνα μηδὲν ἄγαν.

Spem ſimul & Nemeſin Eunus in eadem ara poſuit, Illam quidem ut ſperes, hanc ut ne quid nimis. Eunus Nemeſin & Spem in eadem ara dedicarat, ne improbas ſpes concipiamus, & immodica deſideremus, ut ſimul ἐπιεικεῖς, neque ultra ſortem noſtram efferamur. Sic enim dicebantur qui ſic ſe comparabant, ut ſemper in omni vitæ ratione tenerent illud μηδὲν ἄγαν. Galenus III. in προῤῥητικὸν Hippocratis: Ἄνθρωπον ἐπιεικῆ καλοῦμεν ἢ μέτριον, ᾧ μηδὲν ἄγαν προσπίπτειν κατὰ τὸν βίον. *Hominem ἐπιεικῆ vocamus modeſtum, cui ne quid nimis in omni vita curæ eſt.* Has eſſe præcipuas Nemeſeos partes, præter id quod ſuperiùs attulimus, aliud ejuſdem ſententiæ epigramma antiquum teſtatur:

Η Νέμεσις προσλέγει τῷ πήχει τῷ τε χαλινῷ
Μήτ' ἄμετρόν τι ποιεῖν, μήτ' ἀχάλινα λέγειν.

Nemeſis monet hoc cubito & hoc freno ne immoderatè quid agas, nec effrenatè loquaris. Ἀχάλινα λέγειν, ut apud Euripid. ἀχάλινον στόμα. Tacito, *procax lingua.* Tumidis verò, vanis oſtentatoribus, & improba ſpe magna affectantibus Nemeſis eſt infeſtiſſima. Claud.

Sed Dea quæ nimiis obſtat Rhamnuſia votis
Ingemuit flexitque rotam.

Lucanus:

Et tumidis infeſta colit quæ numina Rhamnus.

Ovidius ad ſuperbum & ſuam felicitatem jactantem:

Non metuis dubiæ fortunæ ſtantis in orbe
Numen, & exoſæ verba ſuperba Deæ.

Nec iſta Diva valdè magna patiebatur eſſe diuturna. Inde & ſi quid excellens peribat, adſignabatur Nemeſi. Statius II. Sylvarum mortem formoſiſſimi pueri adſcribit Nemeſi, quia nimiam ejus pulcritudinem ferre non potuerit:

Nectere tentabat juvenum pulcerrimus ille
Cum tribus Eleis unam trieterida luſtris:
Attendit torvo triſtis Rhamnuſia vultu,
Ac primum implevitque toros, oculiſque nitorem
Addidit, & ſolito ſublimiùs ora levavit.
Heu miſero letale favens, ſeſeque videndo
Torſit, & Invidiam Mortemque amplexa jacenti
Injecit nexus, carpſitque immitis adunca
Ora verenda manu.

Vide & Epicedium in Glauciam. Hoc caput ex Animadverſionum Variarum libellis libuit hîc interſerere. Redeamus nunc ex diverticulo in viam & ad Heſiodum. Μέτρα hîc nihil aliud eſſe quàm modum, non tempus, ut viri Græcè doctiſſimi notarunt, etiam ex præcedentibus apparet. Præcipit enim Poëta, ut modum ſervemus in omnibus rebus, neque nimiùm credamus navibus, neque nimiùm onus imponamus curribus, utque ſingula agamus ſuo tempore, neque hyeme, neque vere mare tentemus, ſed æſtate, quod ille tempus navigandi optimum ducit. Hinc & ſtatim ſequitur præceptum de legîtimo tempore uxorem ducendi. Καιρὸς eſt tempus juſtum, opportunum. ut etiam apud Latinos. Terent. *in tempore venire quod rerum omnium eſt primum.* Apud eumdem: *per tempus advenis.* Donatus: *oportunè.* Sic igitur videtur hic verſus interpungendus:

Mí-

Μέτρα φυλάσσεσθαι. Καιρὸς δ' ὅτι πᾶσιν ἄριστος.

Modum tene. Tempus verò in omnibus eſt optimum.

v. 696. Μήτε τεσσαράκοντα ἐτέων] In MS. II. pro varia lectione notatum erat: τεσσάρακοντα, quam lectionem Tzetzes probat invitis Muſis.

v. 698. Τέτορ' ἡβώῃ] MS. II. ἡβῶοι. Proclus, Tzetzes, Moſchopulus, Pollux, docent omnes hîc omiſſum eſſe ἥκῃ, & Poëtæ ſententiam eſſe, puellam quatuordecim annorum eſſe nubilem. Sed & hîc Latini Interpretes maluerunt errare, quàm eruditorum magiſtrorum ſententiæ ſubſcribere.

v. 702. Οὐ μὲν γάρ π] MS. I. ἔστιν γάρ τι.

CAPUT XXII.

Heſiodus emendatus. Γήραϊ ϑῆκε. Γλώσσης χάριν. Gellius ex conjectura emendatur. Κατὰ μέτρον ἴσου. Heſiodus interpunctione reſtitutus. Noctes cur dicantur eſſe Deorum. Noctu in terris verſari Deos Veterum opinio. Quintilianus in declamationibus emendatus. Αὐλή. Ἀχαιοὶ πεμπώβες. Concubitum polluere Veteres credebant. Τάφος cœna funebris. Κυτρόποδες. Ἀνθεμίκια. Heſychius emendatus. Λάσανα. Mos Veterum in novis vaſis luſtrandis. Imbuere. Ἀκίνητα. Multi & graves aliquot Interpretum lapſus.

v. 705. Ὦ Μῷ γήραϊ δῶκεν] In ſecundo MSCto alia manus: ὠμῷ γήραϊ δῆκεν. Et ſic Stobæus legit cum Proclo & Tzetze. Ille enim exponit: τὸ ἀμὸν τὸ γῆρας τῷ ἀνδρὶ πθεῖσαι. Hic: ἢ παρ' ἡλικίαν πθεῖσης γηραιὸν καὶ ἀφίλικα. In crudam ſenectutem ponit, facit ut ante tempus ſeneſcat. γήραϊ δῆκε per ellipſin pro ἐν γήραϊ δῆκε, hoc eſt, πθῆναι ἐποίησε. Vulgata lectio non poteſt ferri.

v. 709. Γλώσσης χάριν] Et quod aliter dicitur νόμου χάριν, *dicis gratia*. Gloſſæ Latino-Græcæ: *dicis cauſa* νόμου χάριν. *Dicis gratia* νόμου χάριν ὡς παρὰ Γαΐῳ τῷ νομικῷ. Interpretes ſine ſenſu: *linguæ gratia*. Sequentia lege ex MS. I.

—— εἰ δέ κεν ἄρχῃ

Ἠπὺ ἔπος τ' εἰπών. Vertunt perperam: *Si autem cœperis aut verbum aliquod locutus infeſtum, aut facias*. Vide quæ notavimus ad verſ. 294.

v. 712. Ἡγῆτ' ἐς φιλότητα] MSS. ambo ἠγεῖτ'. v. 714. Σὲ δὲ μή π νόος κατελεγχέτω εἰδώς, σὸν νόον, pro σοῦ νόον. Quæ ἀντίπλωσις Homero familiaris. Quod non monerem, niſi tantillæ rei ignorationem fraudi fuiſſe Interpretibus, ut ineptiſſime hunc verſum redderent, deprehendiſſem.

v. 716. Νεικεσσήρα] Uterque codex: νεικητῆρα. Secundus pro ἕτερον ἑτάρων. Vulgatam tuetur Euſtathius ad Iliad. κ, p. 713. Ἐκ τοῦ νεικῶ, νεικέσω, καὶ ὁ παρ' Ἡσιόδῳ νεικεσσήρ.

v. 719. Γλώσσης τοι θησαυρὸς] Hunc locum Latinè fecit Gellius lib. I. Noct. Att. 15. *Heſiodus Poëtarum prudentiſſimus linguam non vulgandam, ſed recondendam eſſe dicit, perinde ut theſaurum; ejuſque eſſe in promendo gratiam plurimum, ſi modeſta, & parca, & modulata ſit.* Sed aut Gellius non intellexit quid ſit χ' μέτρον ἴσου, quod non eſt mo-

modulata, ſed modum tenens, quæ coërcet & reprimit effrenem loquacitatem, ἀχαλίνους λόγους, inanem futilitatem, quæ μίτρα φυλάσσει in loquendo: aut forſan ſcripſit: *& parca & moderata ſit.*

v. 721. Εἰ δὲ κακὸν εἴπῃς] Affert hîc Proclus ſimilem Alcæi ſententiam: εἰπεῖν ὅπως τις θέλεις, ἀκούειν τὰ κ' ὁ θέλεις. Quam quaſi de verbo ad verbum Latinè expreſſit Terentius: *ſi mihi pergit quæ vult dicere: ea quæ non vult audiet.*

v. 722. Μηδὲ πολυζώνῳ δαιτὸς δυσπέμφελος ἦῃ ἐν κοινῷ] Hujus loci hic eſt ſenſus: *Ne in convivio quod multi inſtruunt amici ſis moroſus de ſymbolis.* Δαὶς πολύζωνος ἐν κοινῷ eſt convivium quod de ſymbolis inſtruitur à multis amicis. Talia convivia dicebantur ἔρανοι. Heſych. ἔρανος ἡ ἀπὸ πολλῶν εὐοχία. Terentio *de ſymbolis eſſe.* Convivæ ἐρανισταὶ, σύσσιτοι. Sed hæc obvia ſunt & à viris doctis pridem obſervata.

v. 726. Οὐ γὰρ πάλιν αὖτις] MS. ὁ γὰρ δ' αὖτις.

v. 727. Ὀρθὸς ὀμίχειν] MS. I. ὀρθρὸς. malè. Veteres qui veſtibus longis utebantur, exoneraturi veſicam non erecti ſtabant, ſed procumbebant in terram, ut pedes veſtibus tegerentur. Hinc pedes veſtibus tegerentur. Hinc pedes tegere ſacris Scriptoribus eſt ventris aut veſicæ excrementa ejicere. Græcis καθέλκεσθαι ἐσθῆτας. Ad idem veſtitus genus pertinet iſtud præceptum, quo ſtatim Heſiodus vetat nudari αἰδοῖα meientum.

v. 728. Αὐτὰρ ἐπεὶκε δύῃ] Uterque codex: Αὐτὰρ ἐπὴν κε δύῃ. Primus poſtea: μεμνημένος ἔς' ἀνίοντα. poſt ἀνίοντα delenda diſtinctio. Sic autem vertendi ſunt hic & ſequens verſus. *Sed etiam poſtquam occidit, memor ejus rei, adverſus orientem, neque in via, neque inter eundum extra viam meias.* In vulgata verſione nihil ſani.

v. 730. Μαχέσῃ τοι νύκτις ἔασιν] MS. I. ἔασαν. Quæ hîc Moſchopulus & alii tradunt de ſententia Heſiodi, cur noctes dicat eſſe Deorum, non ſunt nauci. Nemo Poëtam interpretaturus tam hoſpes eſſe debebat in lectione Poëtarum, ut ignoraret illorum ſententiam fuiſſe, noctu Deos verſari in terra & hoc orbe noſtro inter homines, interdiu ſedes ſuperas colere. Stat. I. Syl. 1.

—— Huc ſub nocte ſilenti
Cum ſuperis terrena placent, tua turba relicto
Labetur cœlo.

Quintil. declamat. X. *Quotieſcumque domus fuerat grato ſopore proſtrata, adeat ille, quales humanis ſe offerunt oculis propitii Dii, quale lætiſſimum numen eſt cum ſe patitur videre. Sicut omnis religio templorum, omnis religio lucorum, cum tacuere mortalia, & profani procul, errare ſedibus totis, ſolitudine frui, & de ſuis dicitur exire ſimulacris: ita juvenis meus noctibus totis agebat filium, & paterna domo ac penatibus ſuis fruebatur placidus & mitis, & matri propitius, ut numen & Deus delabi ſyderibus, & vehire de liquido puroque aëre videbatur.* Sic legendus hic locus, & diſtinguendus. Vulgò malè habet. Hinc pleræque ὑποφάνειαι non ſolùm apud gentiles, ſed etiam in ſacris libris noctu dicuntur factæ.

v. 732. Εὐρυάου αὐλῆς] Αὐλὴ non eſt atrium, ut Interpretes exiſtimant; ſed caula. uti ferè ſemper antiquiſſimis Scriptoribus αὐλαὶ ſunt manſiones ὑπαῦραι, in quibus oves, capræ & alia animalia minora ſtabulabantur. Pollux lib. I. ἔστι μὲν οἱ βόες ἵστασθαι βάσαδμα, βυαύλια, βυσσόστεις. ἔστι δὲ καὶ οἷς ἡ αἴγας, αὐλὴ καὶ σηκός. Apollon. Argon. I. 575. & 1173. ac ſæpè apud Homerum. Quoniam verò ſub dio erant, inde αὐλίζειν & ἀγραυλεῖν eſt ſub dio agere. In Theog. v. 26. ποιμένες ἄγραυλοι, ſunt paſtores *ſub dio agentes*, non, ut Interpretes, *in agris pernoctantes.* Quem errorem quoque B. Lucæ Interpretes errarunt, in capite ſecundo: ſed quem dudum caſtigavit Iſ. Caſaubonus.

v. 733. Μηδ' αἰδοῖα γυνὴ πεπαλαγμένος] Immeritò Proclus hîc Heſiodum exagitat, quaſi in nimis exilibus tradendis verſetur, & de rebus levibus præcepta præſcribat, dum verba in propria notione accipit. Sed Heſiodi verba ſunt μυστικώτερα. Hoc autem vult à concubitu etiam legitimo non rem ſacram eſſe faciendam, ne domi quidem, nedum in publico, ni antè lauto & luſtrato corpore. Tibullus:

——— *diſcedat ab aris*
Cui tulit heſterna gaudia nocte Venus.

Hinc ſolebant ſe purificare. Suet. Aug. 94. de Attia Auguſti matre, quæ cum dracone in templo viſa ſibi eſt volutari: *expergefacta quaſi ex concubitu mariti ſeſe purificavit.* Quin & alia negotia ſuſcipere non licebat iis qui propter dormierant, niſi antea eſſent luſtrati. Columell. XII, 4. de piſtoribus, cocis, cellariis: *His omnibus placuit eum qui rerum harum officium ſuſceperit, caſtum eſſe continentemque oportere, quoniam totum in eo ſit, ne contrectarentur pocula, vel cibi, niſi aut ab impube, aut certè abſtinentiſſimo rebus Veneris: quibus ſi fuerit operatus, vel vir vel fœmina, debere eos flumine aut perenni aqua priuſquam penora contingant ablui. Propter quod his neceſſarium eſt pueri vel virginis miniſterium, per quos promantur, quæ uſus poſtulat.* Nec Chriſtianis olim licebat ſtatim ſacris operari, ſi cum uxoribus conſueverant. Gregorius M. reſponſ. ad Quæſt. X. Aug. Epiſco. Ang. *Vir cum propria conjuge dormiens intrare Eccleſiam non debet, ſed neque lotus intrare ſtatim debet.* Paullò pòſt: *Et quamvis de hac re diverſæ hominum nationes diverſa ſentiant atque cuſtodire videantur, Romanorum tamen ſemper ab antiquioribus uſus fuit poſt admixtionem propriæ conjugis & lavacri purificationem ab ingreſſu Eccleſiæ paulatim reverenter abſtinere.* Sed quantò rectiùs ſapiens illa fœmina, cùm conſuleretur, quando poſt concubitum liceret myſteriis intereſſe, reſpondit; ſi cum tua uxore rem habuiſti, ſtatim, ſi cum aliena numquam.

v. 735. Μηδ' ἀπὸ δυσφήμοιο τάφου] Τάφος hîc non eſt buſtum, ſepulcrum, ut rurſus malè Interpretes, ſed ἐπιδεῖπνον, ſilicernium, cœna funebris, quæ opponitur δαιτὶ θεῶν, hoc eſt convivio quod celebratur die feſto, aut poſt ſollemne ſacrificium. Nullum enim ſacrificium ſine epulis. Heſych. Τάφος· τὸ γινόμενον ἐπιδεῖπνον ὅτε τῇ ταφῇ κατοιχομένων τιμῇ. Τάφος *eſt convivium quod celebratur in mortuorum honorem.* Homer. Iliad. Ψ. v. 29.

Αὐτὰρ ὁ τοῖσι τάφον μενοεικέα δαίνυ.

ſed ille his funebres epulas lautas inſtruxit. Ab hac ferali cœna redeuntes vetat Poëta liberis operam dare mali ominis causâ, quia, ut puto, vana ſuperſtitione capti credebant minimè vitales futuros, qui ex hac μίξει procrearentur. Hinc vocat δυσφήμους, & quia Græci & Romani ſtatuebant omnia feralia polluere propterea purgabantur ab exequiis redeuntes. Feſtus: *Funus proſecuti redeuntes ignem ſupergrediebantur adſperſi: quod purgationis genus vocabant ſuffitionem.*

v. 748. Ἀπὸ χυτροπόδων ἀνιπτοξέκτων] *Ab ollis nondum dedicatis.* Sic verte. Χυτρόποδες enim χύτραι, ut Proclus aliique monent. Alioqui ſunt ἐχαραὶ τῆς μαγείρου, foculi ſive ſint fixi, ſive mobiles, qui carbonibus implebantur & quibus imponebantur ollæ, quæ & λάσανα dicuntur & ἀνθράκια. Heſych. Ἀνθράκιον τὸ μικρὸν τετράδιον, ἢ λίθος τῆμος ὁ ἐν δακτυλίῳ, καὶ χυτροπόδιον, ἢ πᾶσα μικρὰ κάμινος. Sic ſcribendus hic locus, ſine ſenſu vulgò legitur & laudatur à vitis Græcè doctiſſimis χυτροπόλιον. Pollux X, 24. Χυτρόποδας ἔστι μὲ καὶ λάσανα καλεῖσθαι εὑρεῖν, ὡς Διοκλῆς ἐν Μιλήσιος. Ἀπὸ λασάνων θερμὴν ἀφαιρήσω. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ τῆς Ἱππώνακτος ἴαμβων εἴρηται χυτροπόδιον, ὥσπερ ἢ παρ' Ησιόδῳ.

Μὴ

Μὴ δ' ἀπὸ χυτροπόδων ἀνεπιξέκτων ἀνιλόντα.

Αλλὰ τοῦτο μὲ ἔτιρόν τι δηλοῖ. ὅταν δὲ Δίφιλος ἐν ὁπλίτῃ λέγῃ, Χύτρον μίγαν παρὰ τὴ μαγείρε. δηλονότι πλὴ χύτραν λέγει, ἀλλ' ἃ ἡ χυτρόπους. Paucis interjectis: Χυτρόπους καί τις ἡ ἀνδράκιον εἶπεν, Αλέξιδος εἰπόντος ἐν Λημνίᾳ· Καὶ μὴν παρῆν μὲ ἀνδράκιον ἐν μέσῳ σείσιον τε κυάμων μιςός· Καὶ γὰ ὁ σείσιον ἀγγεῖον ᾧ κυάμους, ἢ ἄλλό τι τοιοῦτον ἐνέφερεν. Καὶ μὴν ἐφάρας εἶπεν ἂν τὸ ἀνδράκιον τοῦτο ἡ ἐφέλιον. Λεισοφάνης ἐν ταγλωίσαις εἰπόντος ἐφέλια. ὁ ὃ Σπατεὺς ἐν Ψυλλαῖς. Πῶς ἂν κομίσειέ μοι τὶς θυμαλώπων μισὴν ἐφάρας. Appoſui pluſcula verba, quia ex illis diſcimus quid fuerit χυτρόπους, λάσανα, ἀνδράκιον, quod video ignorari. Plerique enim putant eſſe *trullam*, ut P. Septimius Florens, vir elegantiſſimus, in Ariſtophanis εἰρήνῃ, qui hos verſus

—— ἐνταῦθα γὰ

Πρὸ τῆ πολέμου τὰ λάσανα τῇ βουλῇ ποτ' ἦν.

ſic interpretatur:

—— *ante bellum hîc ſcilicet*

Trullæ ſtetere in gratiam Senatûs.

Cùm non ſint trullæ, ſed foci ad quos carnes coquebantur Senatui poſt ſacrificia. Vide ibi antiqua ſcholia. χυτρόποδες autem ſunt ipſæ χύτραι σωινδοχαῖαι, ut *templa lapidata* apud Sueton. Calig. 6. non ſunt grandine icta, ut exponit vir plurimæ lectionis C. Barthius in Adverſariis, ſed Dii lapidibus impetiti. Veteres autem nullis vaſis ſolebant antè uti ad cibum potumque capiendum, niſi antè luſtrata eſſent libatione ex iis Diis facta. Proclus ad hunc locum ἀπὸ χύτρας μὴ πρῶτον φάγῃς πεῖν ἀπείρης ἐξ αὐτῶν τοῖς θεοῖς. *Ex ollis non antè cibum capias, quàm ex iis Diis libaveris.* Sic patinam dedicat Vitellius apud Suetonium: *Hanc quoque* (cœnam) *ſuperavit ipſe dedicatione patinæ, quam ob immenſam magnitudinem clypeum Minervæ* Αἰγίδα πολιοῦχα *dictitabat.* Hoc Latinis propriè eſt imbuere, quia tum vaſa illa imbuebant vino quod Diis libabant. Inde poſtea *imbuere* de omnibus rebus, quæ primo uſui noſtro accommodantur. Catullus de Argo nave: *Illa rudem curſu prima imbuit Amphitriten.* Etiam de ipſis hominibus dicitur: Florus II, 3. *Cottidiani & domeſtici hoſtes tyrocinia militum imbuebant.* Tacit. I. ann. 26. *Imbutaſque præda manus in direptionem Galliarum erupturas.* Id. III. Hiſt. 15. *Ut civili præda miles imbueretur.*

v. 750. Μηδ' ἐπ' ἀνίητοισι καθίζειν] Rectè ἀνίητα Veteres expoſuerunt τάφους. In buſtis enim ſtare, ſedere, imò buſta videre habebatur pro diro & infauſto omine. Quam ſuperſtitionem gentilium deridet Theodoretus ſermone VII. Θεραπευτικῆς ἑλλήν.. Μῶσος ὑπολαμβάνετε τὸ καθέζειν τοῖς τάφοις. *Nefas habetis accedere ad ſepulcra.* De his multa viri doctiſſimi notarunt ad Theophraſti characteres.

CAPUT XXIII.

Vulgatus index Ημέραι expunctus. Fausti dies & infausti, sicut & horæ in fastis notatæ. Commoda sydera. A Jove omnes dies. Hesiodus emendatus ter. Πεπνυσμένος. Antiqua lectio Poëtæ vindicata. Τετελεσμένον ἦμαρ. Quaternarii numeri sanctitas. Φύσις αἰόλα, Παναίολος. Nicomachus Gerasenus & Anonymus antiquus Scriptor correctus & explicatus. Hesiodo lux. Orcus. Ορκὸς sepulcrum. Menandro medicina. Orcus perjurii vindex. Virgilius defensus. Hesiodus denuo correctus. Μετάδοσις.

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ ΗΜΕΡΑΙ] Nec hic index in Vossii codicibus, nec in Gudii Proclo est. Quin nec ullum distinctionis vestigium apparet. In nonnullis tamen libris recentioribus titulum istum exstare viri docti monuerunt, in Veteribus verò non conspici, à quorum auctoritate nobis discedere religio est.

v. 765. Ηματα δ' ἐκ Διός εἰσιν] Veteres, ut etiam nunc superstitiosi homines, alios dies fastos, alios infastos ac inauspicatos ad aliquod opus inchoandum ducebant, quos vocabant ἀποφράδας, ἀποτρόπους Latini *Ægyptios, ominales, religiosos, incommodos* (sicut contrà ea *commoda sydera* sunt fausta. Propert. II, el. 26. *Quæritis & cœlo Phœnicum inventa sereno Quæ sit stella homini commoda, quæque mala.* Eodem modo Græcis ἡμέραι ἐπιτήδειοι, & ἀνεπιτήδειοι) qui in veterum fastis erant notati ut semper cognosci possent ab aliquid aggressuris, felix ne esset ille dies, nec ne. Petronius narrat in triclinio Trimalcionis duas tabulas fuisse in utroque poste defixas, quarum altera *lunæ cursum, stellarumque septem imagines pictas,* (sc. habebat) *& qui dies boni, quique incommodi essent, distinguente bullâ notabantur.* Non verò dies tantùm sed & horæ fastæ habebantur, aliæ infastæ. Quod & Proclus observavit addens Diis dicatum esse meridiem, Heroïbus verò tempus pomeridianum, ideoque esse inauspicatum: auspicatissimum verò matutinum & vespertinum. Hinc superstitiosi nihil auspicabantur, nulli se accingebant operi, nisi inspectis ephemeridibus, ex quibus capiebatur dies & hora fausta. Juven. Sat. VI. v. 576.

Ad primum lapidem vectari cum placet, hora
Sumitur ex libro: si prurit frictus ocelli
Angulus, inspectâ genesi collyria poscit. &c.

Hæc superstitio primùm ab Ægyptiis profecta, unde dies *Ægyptiaci* dicuntur. Augustinus in epistolam ad Galatas: *Jam vero ne aliquid inchoëtur aut ædificiorum, aut ejusmodi quorumlibet operum diebus, quos Ægyptiacos vocant, sæpe etiam nos monere non dubitant.* Damnati sunt à Conciliis & Patribus primæ Ecclesiæ. Meritò. Nec tamen nostrorum fastorum auctores ab hac ridicula gentilium opinione possunt deduci. Tam difficulter inveteratæ opiniones & errores eradicantur. Hesiodus autem felicitatis dierum & infelicitatis causas tribuit Jovi.

Ημα-

Ηματα δ' ἐκ Διόθεν πεφυλαγμένος ἐῦ κατὰ μοῖραν.

Dies vero ex Jove obſervans ut decet. Et paullò poſt:

Αἱ γὰρ ἡμέραι εἰσὶ Διὸς παρὰ μητιόεντος.

Dies enim ſunt à Jove ſapiente. Ubi malè Interpretes: *hæ enim dies.* Omnes dies ſunt à Jove. Noſter iterum:

Οσσαι γὰρ νύκτες τε καὶ ἡμέραι ἐκ Διός εἰσι.

Quotquot noctes ac dies à Jove ſunt. Ut mirer doctos viros hîc tricari. Superiùs in ἔργοις v. 563.

Εὖτ' ἂν δ' ἑξήκοντα μετὰ τροπὰς ἠελίοιο
Χείμερι' ἐκτελέσῃ Ζεὺς ὄμβρια.

Cum autem ſexaginta poſt brumam hybernos dies Jupiter exegerit. Homerus:

Τοῖος γὰρ νόος ἐστὶν ὀπιχθονίων ἀνθρώπων
Οἷον ἐπ' ἦμαρ ἄγησι πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.

Talis eſt hominum terreſtrium mens
Qualem diem inducit pater deorum & hominum.

Sic enim antiquiſſimos accepiſſe hos verſus teſtantur Euſtathius & Sextus Empiricus lib. V. adverſus Mathematicos, qui Chaldæorum opiniones explodit. Vide & viri præſtantiſſimi & magnæ eruditionis Merici Caſauboni, magni parentis digniſſimi filii diſſertationem de hoc Homeri loco, æternum monumentum amicitiæ, quæ inter nos intercedit.

v. 765. Τετρὰς μηνὸς] Τετρὰς eſt ultima dies, ſive trigeſima cujuſvis menſis. Veteres olim ſingulos menſes credebant eſſe triginta dierum, quamvis id, ſi calculos ponas accuratè, verum non ſit. Solon, teſte Plutarcho, hunc trigeſimum diem vocavit ἑνὶ καὶ νέᾳ, veterem & novam, quia pars ejus diei pertinebat ad lunam veterem, pars ad novam. Vide quæ hîc notant Proclus, Moſchopulus, Tzetzes, & in primis Petavius in variis diſſertationibus ad Uranologiam, Lib. IV, cap. 13.

v. 781. Σπέρματος ἄρξασθαι] MS. I. σπέρματα δάσασθαι, quod & in ſecundo habetur pro varia lectione. Metri causâ legendum δάσασθαι. Sed vulgatam non damno.

v. 783. Κέρη δ' ἡ σύμφορός ἐστιν] MS. I. ἀσύμφορος.

v. 785. Κέρη τε γλύφειν] Nullus dubito quin omnes probaturi ſint MS. I. lectionem: κέρηαι γλύφεις. Sic quoque legendum verſu 794. κέρηαι δέ τε τετρὰς. Vulgò ineptè: κέρη δέ τε τετρὰς. In recentiſſimis editionibus cum jactura metri, κέρη δὲ τετρὰς.

v. 793. Ἰσρια φῶτα γίνεσθαι. μέγα γάρ τε νόον πεπυκασμένον ἔστιν] MS. I. γένεσθαι. MS. II. μάλα. Sic & Palatinos codices legiſſe teſtatur Commelinus, quibus adſtipulantur editiones Baſileenſes Iſingrini & Oporini, quas ſequor. Ibidem malè nonnulli ſcribunt πεπυμένος. πεπυκασμένος enim Græcis dicitur homo prudens, & verſutus eadem ratione qua Latinis *callidus*, cujus ſcilicet animus ita rerum uſu occalluit, ut falli facilè non poſſit. Phædro *retorridi* dicuntur. Hoc verò ſine præclaris ingenii dotibus conſequi nemo poteſt, etſi à primis annis in luce fori & hominum fuerit verſatus.

v. 797. Περφύλαξο δὲ θυμῷ τετρὰδ' ἀλεύασθαι] Hos tres verſus ineptiſſimè & imperitiſſimè verterunt Interpretes: *cautus verò eſto animo ut quartum vites deſinentis & inchoati menſis, doloribus conficiendo animo, valdè hæc accommoda eſt dies.* Nihil poteſt fingi imperitius, nihil inſulſius. Miror viros eruditiſſimos, qui hunc Poëtam ediderunt, iſtam inſcitiam non caſtigaſſe. Heſiodi vero hæc mens eſt: *Teneto verò memoria quarto die ut vites finientis & inchoantis menſis doloribus conficere animum; valdè hæc ſacra eſt.* Vides ſententiam Poëtæ rectà adverſari Interpretum Latinorum verſioni. περφύλαξο θυμῷ, ut ſuperiùs: ἐν θυμῷ δ' ἐῦ πάντα φυλάσσω, *animo autem ſtudioſe omnia cuſtodi.* Τετελεσμένον ἦμαρ eſt ἱερὸν, ut apud Gregor. τελεῖν ἑορτὴν eſt feſtum celebrare. ἑορτὴ ὅτι χριστῷ τελεσθείς, feſtus dies Chriſto dicatus, qui cele-

celebratur in honorem Christi. Quis ignorat πλειτάς? Quarta verò finientis mensis est quarta & vicesima mensis dies: quarta verò inchoantis est quarta à kalendis. Apud Græcos enim in quolibet mense tres erant quartæ dies, τετάρτη ἰσταμένου, τετάρτη μεσοῦντος, τετάρτη φθίνοντος. Prima quarta, τετάρτη ἰσταμένου, est quarta à kalendis: secunda quarta τετάρτη μεσοῦντος est quarta post decimam: tertia quarta τετάρτη φθίνοντος est quarta post vicesimam. Sic etiam sunt tres tertiæ, quintæ, sextæ, septimæ, octavæ, nonæ in singulo mense. Paullò ante μέσης τετράδος, *mediæ quartæ* meminit, quæ est quarta decima, τετάρτη μεσοῦντος. Versu 812. & sequentibus tres nonæ, εἰνάδες commemorantur. Et hæc satis obvia, quæ non notassem, nisi viderem esse qui nesciant qui per τετράδα φθίνοντος καὶ ἰσταμένου μηνὸς dies sint intelligendi. Ceterùm numerus quaternarius quàm sanctus fuerit antiquis, præcipuè Pythagoreis, & quam vim ei tribuerint neminem paullò humaniorem fugit. Inter varia cognomina dictus etiam fuit Φύσις Αἴολος. Nicomachus Gerasenus in Ἀριθμητικῶν Θεολογουμένων libris: Ἡ δὲ τετρὰς πάλιν αὐτοῖς θαῦμα μέγιστον, ἄλλη θεὸς, &c. ἔστι γὰρ αὐτοῖς τῆς τε φυσικῆς ἀποτελεσμάτων πηγὴ καὶ κλειδοῦχος καὶ φύσεως, &c. ἀλλὰ καὶ αὐτὴ φύσις καὶ Αἴολα. Vertit A. Schottus: *Quaternarius item magno ipsis est miraculo, novus Deus* &c. *Fons ipsis est naturalium effectuum, atque naturæ claviger*, &c. *Imo natura ipsa est & varietas.* Sed num Αἴολα est varietas? Meursius in denario Pythagorico legit: Αἰόλα φύσις ex Anonymo in Theolog. Arithmeticis: Αἰόλα φύσιν καταριθμοῦσιν τὴν τετράδα τὸ ποικίλον ἐμφαίνοντες καὶ οἰκειότητος καὶ ὅτι οὐκ ἄνευ ταύτης ἡ καθολικὴ διακόσμησις. διὸ καὶ κλειδοῦχόν τινα καὶ φύσεως αὐτὴν παντοίας ἐπωνύμουν. *Æoli naturam appellabant quaternarium, varietatem proprietatis indicantes: & quod absque eo non sit universalis constitutio, unde etiam clavigerum naturæ quemdam ipsum undique cognominabant.* Sed quid est *Æoli natura*? Æolus Vulcaniarum Insularum Rex fuisse traditur, & cœlestium motuum peritus, ideoque ventorum dominus. Quid verò ille ad naturam rerum omnium parentem? Rectè se habet lectio Nicomachi, nisi quòd copula sit exterenda, legendumque: ἀλλὰ καὶ αὐτὴ φύσις αἴολα. Dorica Dialecto, qua utebantur Pythagorei & omnes magnæ Græciæ incolæ pro αἰόλη. Sic vice versa emendandus Anonymus ex Nicomacho, non contrà. Αἴολος, & Παναίολος sunt φύσεως propria epitheta. Ratio nemini potest esse obscura. Inscriptio antiqua apud Gruterum:

ΦΥΣΙΣ ΠΑΝΑΙΟΛΟΣ
ΠΑΝΤ. ΜΗΤ.

Fuit, qui me reprehendit, quòd Nicomachum Gergasenum dixerim, uti vocatur apud Photium, præfatus nullos umquam fuisse Gergasenos, sed eos dici Gerasenos. Verùm si Photio non credit, credat Matthæo, qui eos vocat, Cap. VIII. 28. *Gergesenos.* Nimirum eadem urbs vocabatur Γέρασα, & Γέργεσα, incolæ Geraseni, Gergaseni, & Gergeseni, quos etiam hoc nomine appellat Josephus II. de Bello Judaico 20.

v. 804. Ὅρκον πυνυμόσαι] Interpp. *Perjurium vindicantes.* Quis audivit ὅρκον esse perjurium? ὅρκον διαβαίνειν est jurisjurandi fidem violare, perjurum fieri. Sed ὅρκος numquam simpliciter est perjurium. Ceterùm in MS. I. legitur: ὅρκον γεινόμενοι. *Orcum natum.* Sanè sic legisse videtur Virgilius: *quintam fuge: pallidus Orcus Eumenidesque satæ.* Ubi Servius: *Hesiodus Orcum quintâ lunâ dicit natum.* Ex Celso quoque tradit Orcum esse jurisjurandi Deum, pallidum dictum quia jurantes trepidatione pallescant. Apud Orcum enim defunctas animas jurare, ne quid suos, quos in vita reliquerunt, contra fas adjuvent.

Or-

Orcus Latinis eſt Pluto, ſummus inferorum Deus. Cic. in Verr. *Ut alter Orcus veniſſe Ætnam, & non Proſerpinam, ſed ipſam Cererem rapuiſſe videatur*, hoc eſt, alter Pluto. Plaut. Pœn. I, 130.

Quo die Orcus ab Acheronte mortuos amiſerit.

Et ſic Latini frequenter. Nonnullis tamen non Pluto, ſed Charon Orcus eſt. Gloſſæ Philoxeni: Orcus Χάρων. Quin & Silius Italicus Cerberum dicit Orcum.

Illatrat jejunis faucibus Orcus
Armenti quondam cuſtos immanis Iberi.

Ut Veteres videantur omnibus inferis tribuiſſe nomen Orci, quod à Græcis illos accepiſſe certum eſt, quod ὅρκον vocarunt ſepulchrum, ut benè obſervat Maximus Scaliger ad Varronem ex Menandro:

Οὐ πώποτ' ἐζήλωσα πλουτοῦντ' ἀνδρὸς νεκρόν.
Εἰς ἃ ἴσον ὅρκον τῷ σφόδρ' ἔρχεται τὐτελής.

Numquam invideo mortuo opulento, in ſimile ſepulchrum venit etiam valde tenuis. Sic hic locus legitur; pro quo malè ſubſtituit vir ſummus ὄρχον· rectè tamen ſcripſit τὐτελής, cùm aliter legeretur τὐτελῆ. Ορκον ſanè fuiſſe Deum inferorum, patet ex hoc loco Heſiodi, qui illum conjungit cum Furiis, & natum dicit ab Eride in perjurorum pœnam. Vide & in Theog. v. 231. Sicut autem ἄιδης, hoc eſt, Pluto, ſic & ὅρκος inferorum Deus pro ſepulchro ponitur. Ex lectione autem noſtri codicis apparet Virgilium non eſſe hallucinatum, quod Salmaſius in libro de annis climactericis contendit, cùm ſcripſit Orcum natum eſſe quinto die. Sic enim invenit in ſuis exemplaribus, ut legitur in primo Voſſiano. In hoc tamen abit à ſententia Heſiodi, quòd illo die Erinnidas quoque natas canat: cùm Heſiodus tantùm dicat illas verſari apud ſuperos, ad vindicanda ſcelera flagitioſorum hominum. Sed forſan in hoc ſecutus eſt Orpheum, & Melampodem; qui & ipſi commodorum & incommodorum dierum ephemerides ediderunt cum illorum cauſis, ut Græci Interpretes, qui illorum teſtimoniis ſæpè utuntur, oſtendunt.

v. 812. Εὐλὰ μὲν γὸ τ' ἀνὴ φυτευόμεν] MS. I. ἐὐλὰ μὲν γὸ τ' ἄνδ φυτευόμεν. Bona ſiquidem eſt hæc ad plantandum.

v. 818. Παῦροι δ' τ' ἀληθέα κικλήσκουσι] *Pauci veracem dicunt.* Inde Virgilius ait illum diem eſſe contrarium furtis. *Nona fugæ melior contraria furtis.* Furibus enim fraudi eſt veritas. Hic eſt hujus loci ſenſus, quem & Salmaſius ὁ πάνυ vidit.

v. 820. Μέσση· παῦροι δ' αὖτε μετ' εἰκάδα] MS. I. μεσσήη· παῦροι δ μετ' εἰκάδα quod placet. Subintelligendum autem hîc ἴσασι. Paullò antè νῆα πολυκλήϊδα perperam vertunt *bene clavatam*, cùm ſit πολυκόνδυλον in qua multa ſunt ſedilia remigum. Κληῖδες enim ſunt tranſtra. v. 823. Μετάδουποι ſunt μεταξὺ πίπτουσαι, dies *intercidentes*, qui inter fauſtos & infauſtos volvuntur. Vulgò *incerti* vertunt. δουπέω eſt πίπτω. Unde Catadupa Ciceroni Nili catarrectes dicitur, quod de altiſſima rupe præceps cadat.

Δόξα τῷ Θεῷ.

VARIORUM NOTÆ

IN

HESIODUM.

VARIORUM NOTÆ IN THEOGONIAM.

V. 1. Μουσάων Ελικωνιάδων ἀρχώμεθ' ἀείδειν] Priores centum quindecim verſus ſunt ſuppoſiti. Theogonia incipit verſu 116. Ητοι μὲν πρώτιστα χάος γένετ' &c. *Gaietus.*

1. Ελικωνιάδων] Rectè vetus Scholiaſtes patrias Muſas à Bœoto vate invocari obſervat. *Helicon* mons fuit Bœotiæ, ita dictus à Phœnicio *hhalik* חליק aut חליקון *hhalikon*, quæ vox *montem altum* ſonat. Vide *Sam. Bochartum* Lib. 1. Chanaanis, Cap. XVI. ubi oſtendit plenam fuiſſe Bœotiam & colonis & nominibus Phœniciis. *Clericus.*

2. Ζάθεόν τε] *Diviniſſimum* montem vocat, propter numerum Deorum, qui in eo verſabantur; quales Muſæ, Oreades, Dryades, Naïdes &c. Infrà v. 129. vocat

—— ὄφρα μακρὰ θεῶν χαρίεντας ἰανθῶσι Νυμφάων.

Longos montes Deorum grata habitacula Nympharum. Clericus.

3. Ιοειδέα] Malim μελάνυδρον interpretari. Διὰ τὸ ἐκ *ferrugine*, quia eo epitheto ſignificatur copia aquæ; quæ non eſt ἰοειδὴς, niſi ſit profunda, ac proinde copioſa, & perennis, quæ laus eſt fontis. Ideò *Homerus*, & poſt eum *Heſiodus* vocant ἰοειδέα πίτνα, id eſt, profundum. Ideò Poëtæ Latini *cæruleos* fontes vocant, ut *cærula Liriope* dicitur *Ovidio* Metam. III. Confirmatur hæc interpretatio, ipsâ ſignificatione proprià vocis, quæ ſignificat quod habet εἶδος, ſeu *ſpeciem* ἴου. Non poteſt autem dici fons *ſpeciem* habere *floris*, licèt ſit floribus cinctus; ſed rectè dicitur habere *ſpeciem ferruginoſam*, ad colorem quod attinet. *Clericus.*

4. Καὶ βωμὸν ἐερὸν καλὸν Κρονίωνος.] Non modò in altaribus ſacra faciebant, in honorem Deorum, ſed & circa illa choreas agitabant. Vide not. ad Exod. C. XXXII, 6. *Clericus.*

5. Περικαλλὲς ὕδωρ] Intellige ὕδωρ, *aqua*, quod in verſione exprimendum fuit. Permeſſus eſt Phœniciè פאר-מצא *pheer-metſo*, hoc eſt, *puteus* aut *fons purus*, nam Radix מצץ hanc ſignificationem obtinet, apud Arabas. Commodior hæc viſa derivatio quàm *Bocharti* באר-מיצא *beer-metſo*, fons proceſſûs, nempe, *aquarum.* Fons eſt, aut fluviolûs ex Helicone profluens, & qui cum Olmio confluit in Copaïdem lacum. Vide *Strabonem* Lib. IX. *Clericus.*

6. Ἱππουκρήνης] *Phœniciè* dixeris, ut rectè *Bochartus*, eodem loco, הפגרן *happhigran*, quod *fontem erumpentem* ſonat, & corruptum in *Hippocrenen*, ortum fecit fabulæ, quaſi eſſet κρήνη ἵππου *fons equi*, ſeu ab equo excitatus. *Clericus.*

Ολμειὸς] Phœniciâ voce, חול מיא *hhol-majo*, dulcis aquis, eodem conjectore. *Divinus* dicitur, propter memoratam rationem, cùm de Helicone ſermo eſſet, ad v. 2. *Clericus.*

8. Επεξέβαινον] *Firmiter ſaltabant.* Ita verto, cùm aliæ editiones habeant *vehementer tripudiabant.* Vox Græca *vim & ſtabilitatem* denotat. Heſychius Ρώμην ἢ ἰσχὺν ἐπίβαλον. Et *firmiter* ſaltare decorum habetur. Sic. Schol. Antiq. Ἐξεωμβύας ἢ σωστίνας ὠρχοῦντο, ἢ ὀπτεμβύας ἐχόρευον. *Rob.*

9. Ηέει πολλῷ] Pleræque Editiones habent πολλῇ. Sed MSS. Greſh. & Bodl. ſcribunt πολλῷ, quam quidem lectionem præfero; ἀὴ enim frequentiùs maſculino genere uſurpatur. *Rob.*

10. Οσσαν] Τὴν θείαν φωνὴν, ἢ τὸ θεῖον κλαδίον, ὡς παρ' Ομήρῳ· ἢ ὄσσαν ἀκέοντες — Ex Διὸς. Schol. Ant. In ſacris Scripturis majeſtas quædam terrifica, & vis fatalis *Jehovæ* voci attribuitur. Vide *Deuteron.* 4. 33. | 5. 25. | *Pſal.* 18. 13. | 46. 6. | 68. 38. Credebant etiam Ethnici longè diverſam eſſe deorum vocem ac hominum. Sic Virgil. Æn. l. 1. *Nec vox hominem ſonat*; *O dea certe!* Οσσα verò non adeò ſtrictè pro *divina voce* uſurpatur, quin ſæpè cujuſvis animalis vocem ſignificet. Vide infra v. 831. Quod ipſe etiam Scholiaſtes poſtea agnoſcit — Πᾶσαν τὴν φωνὴν ὁ Ησίοδος ὄσσαν καλεῖ. *Rob.*

16. Ελικοβλέφαρον] *Volubilibus palpebris*, id eſt, *pætam*, ut Venerem vocabant Latini. Laſciviæ eſt indicium nictare frequenter, & ſignum amantium. *Clericus.*

16. Ελικοβλέφαρον] Vetus Schol. exponit *arcuatis*, vel *orbiculatis* palpebris — τὰ ἐλικοειδῆ, ἢ στρογγύλα, καὶ τεθειφεῖ, καὶ ἀνακεκλασμένα τὰ βλέφαρα ἔχουσα, ἐκ μεταφορᾶς τῆς τῶ ἀμπέλου ἑλίκων. Quæ quidem interpretatio bene convenit ſignificationi vocis ἑλίσσειν, *torquere*, *volvere.* Interpretes autem Homerici, & Lexicographi penè omnes exponunt, *nigrum.* Et Heſychius. Ελικὸν, μέλαν. *Rob.*

30. Καί μοι σκῆπτρον ἔδον, δάφνης ἐριθηλέος ὄζον] Εδον pro ἔδοσαν. Rhapſodi ramum lauri tenebant recitantes. Vide Lucianum in Dialogo cum Heſiodo p. 659. *Guietus.*

30. Καί μοι σκῆπτρον ἔδον δάφνης ἐριθηλέος ὄζον] Scholiaſtes poſtquàm dixit *Heliconem* φιλόδαφνον eſſe, & laurum æquè potuiſſe eſſe donum Apollinis, ac Muſarum, quæ ad rem non multùm faciunt, veram ejus rationem reddit hiſce verbis: παρέσον ἢ δάφνη ἐνεργεῖ πρὸς τὸν ἐνθουσιασμόν. Σοφοκλῆς ἐν Κασσάνδρᾳ· δάφνην φαγὼν ἔδηκτο τέως τὸ σῶμα. ἢ Λυκόφρων· δάφνην φαγὼν φοίβαζεν ἐκλαιμῶν ὅπα. καὶ τὰ ποιήματα δὲ μὴ θεῖ ἐμπνεύσεως εἴρηται: *quia laurus efficax eſt ad afflatus creandos. Sophocles in Caſſandra*: Cùm comediſſet laurum, dentes inſtar ferræ in ore concutiebat. *Et Lycophron*: cùm laurum comediſſet, vaticinabatur emittens vocem è gutture. *Certe Poëmata Dei afflatu ſunt effuſa.* Sequentia verba rem dubiam eſſe non patiuntur. Cùm ergo Laurum ſibi traditam dicit *Heſiodus* à Muſis ſeque ab iis afflatum, perinde eſt ac ſi facultatem poëticam ſibi ab illis conceſſam diceret. Quam in rem, paucula ex *Claud. Salmaſio* hîc apponemus. Sic ille in *Solini* Polyhiſtora p. 609. ubi poſtquàm multis oſtendit ἐναφοδὸς dictos fuiſſe ἀπὸ τῦ ἐφόδιον τὰς ᾠδὰς, quòd veluti *conſuerent* varias partes Poëtarum, quas canebant, non ἄνω τ' ἐφέδυ, addit: "Antequàm mos ille "τῦ ἐναφῳδεῖν aliena carmina natus ac no- "tus eſſet, auctores ipſi ac Poëtæ hym- "nos & alia carmina in honorem Deo- "rum à ſe compoſita ſic pronunciare "conſueverant, cum virga è lauru in "manibus. Dicebantur ἔχειν ἔφεδρον. "*Pauſanias* pag. 586. Lib. IX. ſeu Bœo- "ticis de *Heſiodo*, qui cum cithara pi- "ctus erat: ὑλὴν τοι Ησιόδῳ οἰκεῖον φόρημα. "ὕλα γὸ δὴ καὶ ἐξ αὐτῶν τῆς ἐπῶν ὅτι ἔδει ἐφέ- "δρῳ δάφνης ἦν: *nequaquam fuit proprium Heſiodo geſtamen*; *manifeſtum enim eſt, etiam ex ipſis ejus verſibus, eum ad lauri ramum cecinisſe.* "Intel- "ligit hos verſus ex Theogonia, Καί μοι "σκῆπτρον &c. Traditum ſibi à Muſis ex "lauri ramo baculum dicit. Tamquam "vati futurorum præſcio, nonta mquam

Poë-

"Poëtæ, datum poſſumus interpretari, "propter illa, ὥστε κλύοιμι τά τ' ἐοντα ἐπὶ "τ' ἔοντα. Sed Poëtica erat conjuncta cum afflatu, non minùs ac vaticinandi facultas; imò non erat ſine vaticinatione, cùm non poſſent ſcire Poëtæ geſta apud Deos, aut clam apud homines, aut ante omnem hominum memoriam; vel potiùs fingere ſe ea ſcire, niſi ſimul afflatum ſimularent. Pergit *Salmaſius*: "Laurum geſtabant & admordebant, "qui vaticinandi ſcientiâ callere vole"bant, unde δαφνηφάγοι vates. *Aſclepia*"*des*, in ſtatuam *Homeri*:

"Καί σοι καλλιπέτηλον ἐρυσσάμενοι ἐπὶ πᾶ-
"σαι
"Ωριξαν δάφνης ἱερὸν ἀκρέμονα.

Fallitur, ut ſæpè Critici, qui non ſignificant unde depromſerint quæ dicunt. Epigramma eſt in ſtatuam *Heſiodi*, quod legitur Lib. IV. Anthologiæ, p. 368. Ed. H. Stephani. Integrum ita habet:

Αὐταὶ ποιμαίνουσα μασημβρινὰ μῆλά σι Μῶσαι
Εἶδαχον ἐν κραναοῖς ὄρεσιν, Ησίοδε.
Καί σοι καλλιπέτηλον ἐρυσσάμενοι ἐπὶ πᾶσαι
Ὥριξαν δάφνης ἱερὸν ἀκρέμονα.
Δῶκαν δ' ἁλμύρης Ελικὰνιάδος ἔνθεον ὕδωρ,
Τὸ πταιῦ πώλου ἐκβλύσεν ἔκοψεν ὄνυξ.
Οὗ σὺ κορεσσάμενος μαλθήκων γήνυς, ἐγγύ τε μολπῆς,
Καὶ γήρᾳ ἀρχαίων ἔγραφες ἠϊθέων.

Ipſa paſcentem meridie oves Muſæ viderunt te in aſperis montibus, Heſiode; & tibi pulcra folia habentem decerpentes omnes porrexerunt lauri ſacrum ramum. Dederunt verò fontis Heliconis divinam aquam, quam volucris equi prius erupit ungula. Quâ tu ſatiatus beatorum genus, & res geſtas cantibus, & genus priſcorum deſcripſiſti juvenum. Sed audiamus *Salmaſium*: "*Pau*"*ſanias* de virga laurea accepit, cum "qua Veteres Poëtæ carmina ſua reci"tabant. Quem morem etiam poſtea "ξαλφοδὶ imitati ſunt, qui aliena pro"nunciarunt. Nam & hi virgam è lau"ru tenebant, cùm carmina recitarent "ex aliquo Poëta. Cetera apud ipſum legentur. *Clericus.*

32. Τά τ' ἐοντα ἐπὶ τ' ἔοντα] Poëtice, nempe, eſt μαντείας genus, unde Poëtæ Latinis *Vates*. Utinam exſtaret integer Liber VII. *Strabonis*! Aliquid hac de re haberemus, in deſcriptione Pieriæ, cùm legamus in excerptis, quo loco de hac regione egerat, ὅτι τὸ παλαιὸν, οἱ μάντεις καὶ μουσικὴν ἐπῃσκοῦντο: *olim vates exercuiſſe & muſicam.* Clericus.

32. Ὡς κλείοιμι] Vulgo legitur ὥστε κλύοιμι. Sed ex fide MSS. reſtitui κλείοιμι. Dixerat poëta ἐνέπνευσαν δέ μοι αὐδὴν θείην. Non autem neceſſe erat ut Muſæ ei *vocem* inſpirarent ὡς κλύοιτο, ut *intelligeret*, ſed ὡς κλείοιτο, ut *caneret*. Rob.

34. Σφᾶς δ' αὐτὰς πρῶτόν τε καὶ ὕστερον αἰὲν ἀείδειν] Imitatus *Horatius* Lib. I. Ep. I.

Primâ dicte mihi, ſummâ dicende Camœnâ,
Mæcenas &c. *Clericus.*

35. Ἀλλὰ τίη μοι ταῦτα ἐπὶ δρῦν ἢ ἐπὶ πέτρην] Hoc eſt, ἐπὶ τὰ ὑπὸ σκοπὸν, ſubintellige λέγεται. *Guietus.*

35. Ἀλλὰ τίη μοι ταῦτα ἐπὶ δρῦν ἢ ἐπὶ πέτρην;] Hoc eſt, quid hæc ad rem, quam aggreſſus ſum? ut rectè Scholiaſtes. *Homerus* paullò aliter hanc Parœmiam profert Iliad. X. v. 126. ubi Hector de inanibus ſermonibus, quos Achillem laturum non fuiſſe, ſi ad eum adiſſet, ſuſpicatur:

Οὐ μέν πως νῦν ὄζῳ ἀπὸ δρυὸς, οὐδ' ἀπὸ πέτρης,
Τῷ ὀαριζέμεναι, ὥστε παρθένος ἠϊθέός τε,
Παρθένος ἠϊθέῳ τε ὀαριζέτον ἀλλήλοισιν.

Non quidem ullo modo nunc licet, à quercu, neque à petrâ cum hoc confabulari, ut virgo & adoleſcens, virgo; inquam, & adoleſcens, confabulantur. Volunt Scholiaſtæ oĩtam loquutionem ex veteri fabula, quâ homines ex lapidibus aut quercubus nati ferebantur, & quæ pueris ſermones præbebat, adeoque inanes ſermones ſignari. At non video quî lo-

locus *Heſiodi* hinc poſſit explicari, cujus ſenſus eſt is quem diximus. Crediderim potiùs petitum adagionem ex iis, qui aggreſſi montem, aut ſylvam deſcribere, ad alia divagarentur, quæ à ſcopo aberrarent. Eſt tamen alius locus *Homeri*, ex quo ſententiæ ſuæ confirmationem petere poſſe primo intuitu videntur. Odyſſeæ τ, v. 163. cùm rogaſſet Penelope Ulyſſem, quem non agnoſcebat, unde eſſet, addit:

Οὐ γὰρ ἀπὸ δρυὸς ἐσσι παλαιφάτου, οὐδ' ἀπὸ πέτρης.

Non es enim à vetere quercu, aut à petra. Quibus in verbis, *Homerus* alludit ad memoratam fabulam; ſed is ſenſus neque alteri loco *Homeri*, neque verſui *Heſiodi* aptari poteſt. *Clericus.*

36. Τῶν Μουσάων ἀρχώμεθα] Τὸ τῶν hîc age, agedum ſignificare videtur. Sed hîc omnino ſcribendum videtur, τοίνυν Μουσάων ἀρχώμεθα. hoc eſt, ἀλλὰ τοῦτο Μουσάων ἀρχώμεθα. Heſych. τοίνυν ἀλλὰ τοῦτο. Hunc locum reſpexiſſe videtur. *Guietus.*

38. Εἰρεῦσαι τά τ' ἐόντα] Iiſdem utitur verbis Homerus Il. α. v. 70. de Calchante Græcorum vate,

Ὃς ἤδη τά τ' ἐόντα, τά τ' ἐσσόμενα, πρό τ' ἐόντα.

Plurimi præterea verſus apud utrumque poëtam iidem occurrunt, quorum nonnullos ſuis locis infrà notabimus, ex quibus placuit aliquibus inferre Homerum Heſiodo antiquiorem fuiſſe. Perperàm omninò; niſi aliis argumentis probari poſſit Heſiodum potius Homerum, quam hunc illum imitatum eſſe. Porro dehinc videre eſt à priſcis etiam temporibus vaticinandi artem poëtis attributam fuiſſe; unde etiam à Latinis *Vates* appellantur. Vide quæ in hanc rem jocatur Lucianus in Dialogo cum Heſiodo. *Rob.*

39. Ὁμηρεῦσαι] *Heſychius*: ὁμηρεύειν, συμφωνεῖν. Ὁμηρεῦσαι, τὸ συμβουλῆσαι· ὁμοφωνῆσαι, ὁμῶ λέγεσθαι. Ὁμηρεῖν, ὁμῶ εἱρμόδαι (l. ἁρμόζεσθαι) συμφωνεῖν, hoc eſt, *concinere*, ex ὁμῶ *ſimul* & ἰέω, *dico*. Hinc credibile eſt nomen factum Ὁμήρῳ, qui poſtquàm carminibus ſuis innotuiſſet, non ampliùs *Meleſigenes*, ſed *concentor*, quaſi *Muſarum*, dictus eſt. Nomen ei inditum fuerat *Meleſigeni*, à fluvio *Melete*, qui non procul à Cumis Æolicis fluit, & ad quem eum mater Critheis pepererat, ut docet *Herodotus*, in ejus vita, Cap. III. Idem oculorum uſum amiſiſſe eum narrat, Cap. VII. & propterea Linguâ Cumæâ Cap. XIII. ὄμηρον dictum, id eſt, *cæcum*. At vehementer ſuſpicor opinionem de cæcitate *Homeri* fictam à Cumæis, quòd nomen ejus perperam ex Lingua ſua interpretarentur; ſolent enim Græci, ex nominibus perperam intellectis, hiſtoriolas fingere, ut vel ex nomine *Hippocrenes*, de quo diximus, colligere eſt. Profectò multò veriſimilius eſt, tantum Poëtam cognomen ex arte adeptum eſſe, quàm ex infortunio. *Clericus.*

40. Γελᾷ Ν τε δώματα πατρὸς] Hoc eſt, ſummâ voluptate afficitur cœli regia. Poëtæ paſſim & dolorem, & gaudium tribuunt rebus inanimis, ut ſignificent maximam eſſe rationem dolendi, aut lætandi, & quæ vel ipſa inanima, ut ſolet dici, movere poſſit. *Theognis* initio, cùm alia de Apollinis natalibus dixiſſet, hæc habet:

—— ἐγέλασσε δ' γαῖα πυλάρη,
Γήθησεν δ' βαθὺς πόντος ἁλὸς πολιῆς.

Riſit magna terra. *Lucretius* ad Venerem Lib. I. v. 8.

—— *tibi ſuaves dædala tellus*
Submittit flores, tibi RIDENT æquora ponti.

Ad quem verſum, vide quæ collegit *Dion. Lambinus.* Clericus.

44. Θεῶν γένος, οἳ τὰ ἐξῆς] Probè animadvertendum hîc ſignari tria genera rerum, I. Terram & Cœlum, quæ ante omnes Deos, qui Heſiodi ævo maximi habebantur, fuerint: II. Deos ex hiſce genitos, οἵ τ' ἐκ τῆσδ' ἐγένοντο Θεοὶ δωτῆρες ἐάων, *qui Dii ex hiſce geniti ſunt datores bonorum,*

norum, quos enumerat à v. 116. ad 155. Hi dicuntur ab *Heſiodo* Dii, quòd nomen denegatur Cœlo & Terræ, ſuntque veluti prior Deorum ætas: III. Altera eſt filiorum Saturni, quos ſignificat hoc verſu *Heſiodus*: Δεύτερον αὖτε Ἴλιον, Θεῶν πατέρ' ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν, hoc eſt, *ſecundo loco Jovem, qui eſt Rex Deorum*, qui nunc potiſſimùm coluntur, *& hominum*. Qui vivebant *Heſiodi* ævo, & ſuperioribus aliquot ætatibus, duplicem hunc duntaxat ordinem Deorum norant, hoc eſt, hominum in Deorum numerum poſt mortem relatorum; ſi altiùs originem eorum repeterent, nihil antiquius reperiebant, quàm Cœlum & Terram, hiſque vetuſtius Chaos, nec ultrà progrediebantur. Notio Dei horum conditoris uſque adeò obſcurata erat, ut de eo prorſus tacerent; aut etiam, ſi quæ ejus evanida veſtigia in eorum animis hæſerant, ea miſcebantur, cum iis quæ vulgò de Jove & æqualibus illi Deis ferebantur. Quæ omnia, in ſequentibus, explicatione ipsâ involucrorum Poëticorum, evolventur & ob oculos ponentur. *Clericus*.

52. Μοῦσαι] Primùm videndum quæ ſint *Muſæ*, dein à quibus progenitæ. Ex deſcriptionibus cùm omnium reliquorum Poëtarum, tùm etiam *Heſiodi*, colligere eſt Muſas inveniſſe Eloquentiam ac Muſicam, arteſque quæ elegantiores habentur. Ut ſolius *Heſiodi* teſtimoniis utamur, eæ argumentum non verum modò, ſed etiam fictum omnium orationum, comminiſci poterant. Sic enim eum alloquuntur v. 27. hujus Poëmatis.

Ἴδμεν ψεύδεα πολλὰ λέγειν ἐτύμοισιν ὁμοῖα,
Ἴδμεν δ' εὖτ' ἐθέλωμεν ἀληθέα μυθήσασθαι.

Scimus multa falſa veris ſimilia, ſcimus & quando volumus vera dicere. Ait v. 60. fuiſſe novem puellas:

—— τὴν ἀοιδὴ
Μέμβλεται, ἐν σφίσιστιν ἀκηδίη θυμὸν ἐχέσας,

quibus cantio cordi eſt, & quæ habent animum ſine curis. v. 65.

—— ἐρατὸν δ' ἀπὸ σῶμα ὄσσαν ἱεῖσαι
Μέλπονται πάντων τε νόμους καὶ ἤθεα κεδνὰ
Ἀθανάτων γλεύουσιν,

amabilem vocem ore emittentes canunt, omniumque leges, & mores venerandos Immortalium celebrant. Plura non exſcribam, nam ex hiſce ſatis liquet quod volo; nec mirum erit ſi dicam nunc, ab antiquiſſimis Græciæ colonis phœniciſſantibus, dictas eſſe *Muſas* ab inventione; nam, Phœnicià Linguâ, מוצא *motſa* eſt *inventrix*. Credibile autem eſt, antiquiſſimis temporibus, per Bœotiam, Theſſaliamque ac vicinas Græciæ oras, celebrem factum fuiſſe cantilenis, ſeu propter inventionem, ſeu propter elegantiam ſtyli, pro ætatis captu, ſeu propter cantum, ſeu propter omnia illa ſimul, *chorum novem puellarum*; quem inſtituit Jupiter, ut poſtea videbimus, Theſſaliæ rex. Deinde poſteritas, quæ omnia adauxit, & præſertim Poëtæ finxerunt eas inventrices Poëticæ Deas eſſe; quo honore etiam mactati ſunt inventores aliarum artium. *Pater Muſarum* dicitur Jupiter, quòd primus puellarum concentum inſtituerit; quæ loquutio etiam Phœnicia eſt, nam Gen. IV. 20, 21. Jabal dicitur *pater Scenitarum & Nomadum*, Jubal verò *cytharâ & organo canentium*; hoc eſt, eorum vivendi generum, earumque artium inſtitutores. Μνημοσύνη verò ſeu *Memoria*, κατ' ἀναγωγὴν, dicitur earum *mater*, quòd memoria ſuppeditet materiam poëmatum & orationum. Hoc ſatis oſtendit Jovem non habitum eſſe patrem propriè dictum Muſarum, cum *Memoria* ſit dumtaxat *perſona poëtica*, quæ numquam in rerum natura fuiſſe credita eſt. Non exigua pars artificii hujus Theogoniæ, ut poſtea videbimus, ſita eſt in Proſopopœis. *Clericus*.

Ibidem. Ὀλυμπιάδες] Ita dictæ Muſæ, quòd circa montem Olympum diu verſatæ

ſatæ eſſent, in Jovis regia, ut ipſe Poëta teſtatur qui aliquoties hoc repetit, ut v. 68.

Αἳ τότ' ἴσαν ἐς Ολυμπον, ἀγαλλόμεναι ὀπὶ κλαρῇ.

Quæ iverunt tunc ad Olympum ſuperbientes voce pulcrâ. Clericus.

53. Τὰς ἐν Πιερίῃ] Hæc eſt patria puellarum, quas Poëtæ immortalitati conſecravere. *Pieriæ* nomen eſt montis & regionis ei ſubjectæ, atque ad Thermaïcum ſinum porrectæ; quâ Theſſalia ad ſeptemtriones clauditur, Macedonia ad auſtrum. In ea etiam Pimplæus mons Muſis ſacer. Hinc dictæ Muſæ *Pierides*, potiori jure quàm *Heliconiades*, *Olympiades* &c. unde enim potiùs cognomen duxiſſent, quàm à patria, ex qua profectæ, cantibus, finitimarum orarum incolas in admirationem ſui rapuerunt? Illinc eas ad ſe evocat *Heſiodus*, initio Operum & Dierum:

Μῦσαι Πιερίηθεν ἀοιδῇσι κλείουσαι,
Δεῦτε, καὶ τὰ ἐξῆς.

Pomponius Mela Lib. III. c. 3. in deſcriptione Macedoniæ: *hic Muſarum* PARENS DOMUSQUE *Pieria.* Si Phœniciis litteris hanc vocem ſcribamus, פאר׳א, invenietur in ea ſignificatio *puteorum* (nam ב & פ miſcentur paſſim apud Orientales) vel *fertilitatis*: quam non reſpuit regionis ſitus, aliquot fluviis rigatæ. Vide Tabulas *Ptolemæi*, & *Livium* Lib. XLIV. c. 6, 7, 8. *Clericus.*

54. Γυιοῖσιν Ελευθῆρες μεδέουσι] Γυιὸν interpretatur Scholiaſtes γονιμωτάτους τόπους *fertiliſſima loca.* Malim βυνὸς interpretari, ſeu *colles*, pro quibus Æoles dixerunt γυνὸς, ut urbs *Argos* illis erat ἀρχὸς. Ita vocem interpretatus eſt *Laur. Valla*, apud *Herodotum* Lib. IV. Cap. XCIX. ubi τὸ γυνὸν τὸν Συνιακὸν, vertit *jugum Suniacum*, ex re ipſa, nam fuit illic collis, cui erat impoſitum templum Minervæ. *Pauſanias* in Atticis, initio: Ναὸς Αθηνᾶς Συνιάδος ὅτι κορυφῇ τῆς ἄκρας: *Templum Minervæ Suniadis eſt in vertice promontorii.* Nam *Eleuther* mons eſt, ſita vocatus, ut aiunt, ab Eleuthere Apollinis filio; unde & dictæ *Eleutheræ*, urbs ad eum montem ſita. Phœniciis litteris ſcribas עליתיר *halethir*, quæ vox *altam ſpeculam* ſonat, à עלה halah *aſcendit* & תור thour *ſpeculatus eſt*; quod optimè in montem quadrat, in quo ſpeculatores ſolebant collocari, qui de adventu hoſtium monerent.

Scholiaſtes hîc habet: ὁ δὲ Ελευθὴρ ὄνομα πόλεώς ἐστι τῆς Βοιωτίας, ἀπό τινος βασιλέως αὐτῆς τῆς πόλεως οὕτως ὠνομασμένου, υἱοῦ Απόλλωνος καὶ Αἰθούσης τῆς Ποσειδῶνος: *Eleuther eſt nomen urbis Bœotiæ, à quodam Rege ejus urbis ſic dicto, filio Apollinis & Æthuſæ filiæ Neptuni.* Ελευθέρας, alii vocant urbem, quæ fuit ambigui juris, inter Atticos & Bœotios. Vide *Stephanum* Byzantium, in hac voce, & quæ ad eum *Luc. Holſtenius* & *Abr. Berkelius*. Pergit Scholiaſtes: ἔστι δὲ καὶ ὄρος, ὡς φασιν, ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ηρωος: *eſt etiam mons, ut dicunt, cognominis Heroï.* Fortè ita dicta, ob cauſam allatam, pars aliqua Cithæronis montis, ad cujus radices ſitæ erant Eleutheræ. *Pauſanias* in Atticis p. 72. Ελευθερῶν δὲ ἦν μὲν ἔτι τοῦ τείχους, ἦν δὲ καὶ οἰκιῶν ἐρείπια· δῆλα δὲ τούτοις ἐστὶ πόλις ὀλίγον ὑπὲρ τῆς πεδίου ἐπὶ τοῖς Κιθαιρῶνι οἰκιδίοις: *Eleutherarum cum muri, tum ædium erant veſtigia,* (cùm loca viſebam) *quæ manifeſtò oſtendunt urbem conditam fuiſſe paullo ſupra planitiem ad Cithæronem.* Vide not. ad v. 329.

Quod ab Heroë nomen ejus deducit Scholiaſtes, poſt alios, id non majoris eſſe ponderis debet, quàm quod addit: οὕτω δὲ λέγεται ὅτι ἐκεῖ ὁ Διόνυσος τὴν μανίαν ἐπαύσατο καὶ ἐλεύθερώθη: *ſic etiam dicitur, quod illic Bacchus deſiit furere & morbo liberatus eſt.* Fingebant Græci Heroas & fabulas, ut ex ſua Lingua originem nominum deducerent.

Multò veriſimiliora ſunt, quæ ſequuntur de ratione, ob quam *Heſiodus* matrem

trem Muſarum Eleutherarum reginam fuiſſe dixit. Καὶ τοῦτο ἡ δόξαν προσάπτων τῇ ἑαυτῶν πατρίδι, λέγει ὅτι ἐγεννήθησαν μὲν ἐν τῇ Πιερίᾳ, ἡ δὲ μήτηρ αὐτῶν ἐκ Βοιωτίας ἦν: *Idque gloriam addens patriæ ſuæ, dicit genitas quidem eſſe Muſas in Pieria, matrem vero illarum è Bœotia fuiſſe.* Clericus.

58. Ἀλλ' ὅτε δὴ ἔξ' ἐνιαυτὸς ἦεν] Hoc eſt, fermè annus, decimo menſe Lunari exacto. *Clericus.*

Ibidem. Περὶ δ' ἔτραπον ὧραι] Hoc eſt, *circumactæ ſunt tempeſtates*, nam hoc propriè ſignificat ὥρα, nec niſi ſerò duodecimam partem diei ſignificavit. Vide *Joſ. Scaligerum* de Emend. Temp. Lib. I. non procul ab initio, & *Ger. Joan. Voſſium* in Etymol. ad vocem *Hora*. Adde & hoc exemplum ex *Horatii* Lib. I. Od. 12. ubi ſic deſcribitur Jupiter:

—— qui res hominum ac Deorum,
Qui mare & terras, variiſque mundum
Temperat HORIS;

Hoc eſt, ut habet Vetus Scholiaſtes: *anni partibus, vere, æſtate, autumno, hyeme.* Crediderim ὥρα primùm dictum de diurno tempore, quod unà cum nocturno eſt temporis ſpatium, de quo primùm cogitarunt homines, indeque tranſlatum ad quodvis tempus; omnino enim ὥρα videtur ἀπὸ τοῦ אור *our, lucere*, dictum. *Clericus.*

59. Περὶ δ' ἤματα πολλ' ἐτελέσθη.] Phœnices etiam *dies* vocabant annum. Vide quæ notavimus ad Gen. IV, 3. ubi multi Intt. *dies multos* annum eſſe putant, & ad Gen. XL, 4. *Clericus.*

60. Κέρας ὁμόφρονας] Τὸ ας hic ſecundùm Doricam dialectum corripitur, ut ſupra μὴ πρόπας Ηελίοιο. *Guietus.*

66. Μέλπονται πάντων τε νόμους &c.] Duplici ſenſu exponi poſſunt hi verſus; Vel

Canunt omniumque leges, *& mores*
venerandos
Immortalium celebrant ——

Vel, pro νόμους ſcribendo νομὸς,

Canunt omniumque ſedes, *& domicilia veneranda* &c.

Eodem ſenſu quo dicit Homerus Il. ζ. v. 511.

—— ἀνὰ ἕδεα καὶ νομὸν ἵππων.

Negat certè Ariſtarchus, teſte Budæo, vocem νόμων Homeri ætate pro *lege* uſurpatam fuiſſe. Similiter Joſephus l. 2. contra Apion. p. 1375. Ed. Hudſ. Μηδ' αὐτὸ τοὔνομα (ſc. ὁ νόμος) πάλαι ἐγνώσκετο οὔθ' τοῖς Ελλησι· καὶ μαρτυρεῖ Ομηρος ὁλαμοῦ τῆς ποιήσεως αὐτῷ χρησάμενος. De qua re vide Clerici notam ad Εργ. v. 276. Poſtremò, Heſychius eandem etiam ſententiam amplectitur. Νόμος. Ο ποιητὴς τὴν καθ' ἡμᾶς νόμων ἐκ οἶδε, δέμιδας δὲ, καὶ νὐνομίας λέγει, ἀπὸ τῆ νεμίσεως. Sic enim verba corrigenda ſunt cum Salmaſio. Huic opinioni ſi ſuffragemur, reddere oportet δυσνομίαν Θεογ. v. 230. *difficilem vivendi rationem.* Et Εργ. v. 276 &c.

— Νομὸν (haud νόμον ut vulgò) δίεταξε Κρονίων
Ιχθυσι μὲν καὶ θηρσὶ, καὶ οἰωνοῖς πετεηνοῖς,
Εσθειν ἀλλήλους.
Hanc vivendi rationem (hoc quaſi pro pabulo) *conſtituit Saturnius*
Piſcibus, & feris, & volucribus,
Devorare ſe invicem.

Sed dura eſt hæc interpretatio, & nequaquam neceſſaria, cum aliis in locis omnino oporteat τὸν νόμον *legem* exponere. Θεογ. v. 417.

Ερδων ἱερὰ καλὰ κατ' νόμον ἱλάσκηται,

Vertendum eſt

Faciens ſacra fauſta ſecundum legem *placaverit*

Eodem ſenſu quo Pythag. χρυσ. ἐπ.

Αθανάτους μὲν πρῶτα θεὺς, νόμῳ ὡς διάκειται),

Sic etiam Εργ. v. 388.

Οὗτος τοὶ πεδίων πέλεται νόμος —

Vertendum eſt

— *Hæc quidem arvorum eſt* lex —

Nec in alium ſenſum, ut arbitror, torqueri poteſt. Omiſſio autem vocis νόμος apud Homerum nihil eſt ad rem, nec in argumentum trahi debet, vel quod

iſta voce Heſiodus non uſus eſt, vel ſi uſus ſit, quod Homero eſt junior. Benè enim notavit Clericus caſu potuiſſe contingere eam vocem non adhiberi ab Homero, qui ſanè integram linguam Græcam ſuis verſibus non eſt complexus. *Rob.*

71. Ο δ' ἠρανῷ ἐμβασιλεύει,] Hîc eſt abſurda miſtura, ut diximus, veteris doctrinæ de Deo; Deum enim in cœlo ſingulari ratione habitare credebant priſci mortales, nec ſine cauſa. Itaque cùm Græci Jovem Deorum ſummum eſſe crederent, eum collocabant ſubinde in cœlo. Quia verò Jupiter habitarat in Olympo Theſſaliæ monte, veluti prioris opinionis obliti non minùs frequenter domum Jovis in *Olympo nivoſo* ponunt, ut ex 62. verſu, & multis aliis liquet. Ut Jovis hominis notionem miſcent, cum notione veri Dei: ita Olympum cum cœlo confundunt; unde fit ut de Jove nunc quaſi de homine, nunc quaſi de Deo loquantur; deque ejus ſede nunc quaſi de monte Theſſaliæ, nunc quaſi de cœlo. Niſi hæc teneamus, neceſſe eſt ignoremus rationem innumerarum loquutionum, quæ in Poëtis occurrunt. *Clericus.*

74. Ἀθανάτοις δέτραξεν ὁμῶς, ἠ ἐπέφραδε πμάς.] Scrib. ἀθανάτοις δέτραξε νόμοις, καὶ ἐπέφραδε πμάς. ἐπέφραδε, hoc eſt, ἐπινόησε, commentus eſt, invenit. Heſych. ὑπεφράσαντο, ὑπενόησαν ἢ ἐπινόησαν. *Guietus.*

82. Γεινόμην τ' ἐσίδωσι] Quia quæ nobis cordi ſunt ea ſæpe reſpicimus, ideò *adſpicere aliquem* perinde eſt ac illi favere. Sic loquebantur etiam Phœnices, ſic & Latini. Vide quæ notavimus ad Gen. IV, 4. & quæ Scholiaſtes hîc habet. *Clericus.*

82. Γεινόμην τ' ἐσίδωσι] Scholiaſtes. Ἀντὶ τῦ ἐυμθῶς διάσονται, καὶ ὃν τινα βασιλέα διάσονται καλοῖς ὀφθαλμοῖς. Ἐντεῦθεν ἠ Καλλίμαχος·

Μῦσαι γὰ ὅσους ἴδον ὄμμασι παῖδας,
Μὴ λοξῶς, πολιὸς ὣς ἀπέθρεψε φίλυς.

Eadem uſus phraſi Horatius l. 4. Od. 3

Quem tu, Melpomene, ſemel
Naſcentem placido lumine videris.
Rob.

83. Γλυκερῷ χείσιν ἔερσιν] Hoc eſt, mel, ut rectè eruditi interpretantur. Symbolum eſt mellitæ eloquentiæ, unde factum, ut opinor, à Græcis Platonis infantis, & dormientis in Hymetto, apes os impleviſſe melle. Vide *Olympiodorum*, initio ejus vitæ. *Clericus.*

83. Γλυκερὴν χείσιν ἔερσιν] Eadem uſus metaphora Neſtoris eloquentiam deſcripſit Homerus Il. α. 249.

Τῶ ἠ ἀπὸ γλώσσης μέλιτος γλυκίων ῥέεν αὐδή.

Sic etiam Euripides Incert. v. 333.

Εἰ μοὶ Νεσόρειον ἐὔγλωσσον μέλι,
Ἀντήνορός τε Φρυγὸς, δοὶν θεὸς.

Et Theocrit. Idyl. ζ. v. 82.

Οὔνεκά οἱ γλυκὺ Μοῖσα χυ σόμαλος χέε νέκλαρ.

De triplici genere eloquentiæ quod deſcripſit Homerus in Menelao, Ulyſſe, & Neſtore, vide Gisberti Cuperi Apotheoſ. Hom. p. 113 &c. & Petri Victorii Var. Lect. l. 15. c. 17. & Clariſſ. Popii Noſtratis notam ad Il. γ. v. 214. ubi Auſonii carmen triplicem hanc vim eleganter exprimens protulit,

Dulcem in paucis, ut Piſithenidem;
Et torrentem, ceu Dulichii
Ningida dicta;
Et mellitæ nectare vocis
Dulcia fatu verba canentem
Neſtora regem.

Hanc ob cauſam non poſſum non mirari quamobrem Cicero, in libro de claris Oratoribus, *eloquentiæ ſtudium non commune Græciæ, ſed proprium Athenarum, & in illam inſuper civitatem recentibus temporibus introductum fuiſſe*, affirmat. Atticine fuerunt tres illi inſignes Oratores ab Homero celebrati? Vel recentia Trojani belli tempora? Vel Heſiodus ipſe, qui tantis eloquentiam laudibus extollit, inter recentiores habendus? Quòd ſi concedatur hoſce characteres à poëta pro arbitrio fictos fuiſſe, hujuſ-

hujuſmodi tamen fictio eloquentiam tunc temporis & in uſu, & laudi datam fuiſſe confirmat. Quod ipſe quidem Cicero in tertio de Oratore libro fatetur. *Hanc, inquam, cogitandi, pronuntiandique rationem, vimque dicendi* Veteres Græci *ſapientiam nominabant.* Et poſtea *Vetus quidem illa doctrina eadem videtur & rectè faciendi, & benè dicendi magiſtra; neque diſjuncti doctores, ſed iidem erant vivendi præceptores, atque dicendi; ut ille apud Homerum Phoenix, qui ſe à Peleo patre Achilli juveni comitem eſſe datum dicit ad bellum, ut illum efficeret oratorem verborum, actoremque rerum* ——

Τύνηφί μο πρόφρων διδασκόμεναι τάδε πάντα,
Μύθων τε ῥητῆρ' ἔμμεναι, ἠδὲ πρηκτῆρά τε ἔργων.

Il I. v. 442. *Rob.*

85. Πάντες ἐς αὐτὸν ὁρῶσι] Venerandi & eloquentis viri auctoritatem pulcherrimè etiam deſcripſit Virgilius. Æneid. l. 1.

Ac veluti populo in magno cum ſæpe coorta eſt
Seditio; ſævitque animis ignobile vulgus;
Jamque faces & ſaxa volant, furor arma miniſtrat:
Tum pietate gravem & meritis ſi forte virum quem
Conſpexere, ſilent, arrectiſque auribus aſtant:
Ille regit dictis animos, & pectora mulcet. Rob.

93. Ἱερὴ δόσις] De ſignificatione τοῦ ἱεροῦ apud poëtas vide Stephanum. Vocat Homerus interdum ἱερὸν, quod generi humano utilitatem aliquam afferr, atque ita urbes ἱεραὶ, quia ſunt φυλακτικαὶ &c. Interdum verò ἱερὸν, appellat quicquid in ſuo genere cæteris præſtat, ſeu magnum eſt; ſicut & ἱερὸν ἰχθὺν quidam apud eum exponunt. Utroque ſenſu ἱερὴ δόσις commodè exponi poteſt. *Rob.*

96. Ex δὲ Διὸς] Hoc etiam uſurpavit Callimachus in hymno in Jovem ——

— Φοίβε δὲ, λίγεια τὸ εἰδότας ὕμνους·
Ἐκ γὰρ Διὸς βασιλῆες — *Rob.*

97. Γλυκερὴ οἱ ἀπὸ στόματος ῥέεν αὐδή] Hæc imitatio eſt *Homeri*, qui de Neſtore, Pyliorum Rege, ita prior loquutus eſt, Iliad. A. v. 249.

Τοῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης μέλιτος γλυκίων ῥέεν αὐδή.

E cujus lingua melle dulcior fluebat ſermo. Clericus.

98. Νεοκηδέϊ] Animadverte vim τοῦ νεοκηδέϊ. Vehementiſſimus eſt *recens* dolor, & ſedatu difficillimus. Sic Scholiaſtes. Ἐντεῦθεν δείκνυσι πῶς δυνάμεν τὸ μισητὸν ἀφ' τὸ οἰκτεῖν [νεοκηδέϊ θυμῷ] δυσκατάπαυστον τὸ νέον πάθος. *Rob.*

99. —— αὐτὰρ ἀοιδὸς,
Μουσάων θεράπων κλυτὰ πρὸ ἑῶν ἀνθρώπων
Τιμήσῃ, καὶ τοὶ ἐξῆς.] Hæc quoque imitatus ex *Homero Heſiodus.* Ille ait legatos ab Agamemnone ad Achillem miſſos oppreſſiſſe eum cytharâ canentem, Il. I. v. 189.

Τῇ ὅγε θυμὸν ἔτερπεν, ἄειδε δ' ἄρα κλέα ἀνδρῶν.

quâ animum delectabat, canebat autem gloriam virorum. Talia multa ſunt, quæ oſtendunt *Heſiodum* recentiorem *Homero* fuiſſe, ut plerorumque fert ſententia. Multis hac de re egit *Claud. Salmaſius*, in Exercitationibus Plinianis p. 607. & ſeqq. Ed. Ultrajectinæ. *Clericus.*

103. Παρέπεμψαν δ' ὅρα] Guietus cenſet ſubintelligendum eſſe τὸ αὐτὸν; & interpretes vertunt *deduxerunt* eum *alio.* Commodiùs tamen videtur ſubintelligi poſſe τὸ αὐτὸ ad præcedens τὸ κηδέων referendum, adeo ut exponatur verſus, *deflexerunt eos*, ſc. dolores, *dona dearum.* Rob.

105. Κλεῖσαι ἀθανάτων] Hoc eſt, per me, δι' ἐμέ. Poëtæ omnes invocant Muſas, orantque ut canant quod ipſi poſtea dicunt, quòd ſe habeant quaſi ἐκφάντορας Muſarum, hoc eſt, vates qui canant dictata à Muſis, non à ſe inventa. *Theocritus* vocat Poëtas Μουσάων ἱερὰς ἐκφάντορας,

Muſarum ſacros vates. Idyll. XVI, 28. *Clericus.*

Ib. αἰὲν ἐόντων] Hoc eſt, *ſemper futurorum*, non æternorum, ſive initio & fine carentium, nam poſtea liquebit Diis Græcorum omnibus initium fuiſſe. Vel ſequentes duo verſiculi hoc oſtendunt. *Clericus.*

106. Οἳ γῆς ἐξεγένοντο καὶ τοὶ ἐξ ἐρέβευς] Hîc tres ordines Deorum memorantur: 1. Qui ex cœlo & terra nati, hoc eſt, cœleſtes & terreſtres Dii: 2. Qui fuere proles Noctis, hoc eſt, inferni Dii, ſeu Erebi, Pluto, Proſerpina, Styx, Furiæ, &c. 3. Quos aluit Pontus, ſeu mare, hoc eſt, marini Dii. Sic eadem Numina ad varias claſſes referuntur, prout variè ſpectantur. *Clericus.*

115. Ἐξ ἀρχῆς.] Hoc eſt, ab initio mundi. Vide not. ad Geneſ. I, 1. *Clericus.*

116. Ἤτοι μὲν πρώτιστα] Hîc incipere videtur Heſiodus. Superiora ſuppoſita & additicia videntur. Sic Ἔργα incipiunt à v. 10. ἓκ ἄρα μῶνον ἓην ἐείδεα γῆς. *Guietus.*

116. Πρώτιστα Χάος γένετ'] Phœnicià, ſeu Hebraïcâ Linguâ dixeris: ובוהו בראשית יהי תוהו *breſchith jehi thohou vabohou*, nam Χάος eſt *thohou vabohou*, hoc eſt, immenſum inane; ἀπὸ τοῦ χαίνειν, *hiare*: quia vaſa vacua *hiare* dicuntur. Perinde ergo eſt, ac ſi *Heſiodus* diceret fuiſſe tempus quo nihil erat eorum, quæ videmus, quod cum Moſaïca rerum geneſi conſentit. *Clementinarum Homiliarum* Scriptor interpretatur quidem ἐγένετο, quaſi dixiſſet *Heſiodus* ἐγεννήθη, *genitum eſt Chaos*, ſed eſt inanis argutia. Allato hoc *Heſiodi* loco, ita loquitur Homil. VI. §. 3. τὸ δὲ ἐγένετο δῆλον ὅτι γεγεννῆσθαι ὡς γενητὸν σημαίνει, ἃ τὸ ἀεὶ ἓν ὡς ἀγένητα: factum fuit *clarum eſt ſignificare elementa, ut genita, ortum habuiſſe, non ſemper fuiſſe ut ingenita.* Sed ſi hoc cogitaſſet Poëta, cauſam aliquam commentus eſſet, à qua genitum Chaos dixiſſet. Dicenti enim *factum eſt*, illico objicitur, *à quo?* Nihil enim fit, ſine factore. *Clericus.*

116. Ἤτοι μὲν πρώτιστα Χάος γένετ'] Verte, Primò quidem Chaos *genitum eſt*, ut infra 137, 930. Ita enim Veteres hunc locum intellexerunt, non ut Clericus, *fuit*. Diogenes Laërtius lib. 10. Seg. 2. cauſam tradens, ob quam ſe primùm ad philoſophiæ ſtudium Epicurus contulit, hæc habet verba. Ἀπολλόδωρος δ' ὁ Ἐπικούρειος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ τοῦ Ἐπικούρου βίου, φησὶν ἐλθεῖν αὐτὸν ὅτι φιλοσοφίαν, καταγνόντα τῆς σοφιστῶν καὶ γραμματιστῶν, ἐπειδὴ μὴ ἐδυνήθησαν ἐρμηνεῦσαι αὐτῷ τὰ περὶ τοῦ παρ' Ησιόδῳ χάους. *Apollodorus autem Epicureus, in primo de vita Epicuri refert, illum ad Philoſophiam ſe contuliſſe, ſophiſtas inſectantem & grammaticos, quod percontanti, quidnam eſſet apud Heſiodum Chaos, exponere non potuiſſent.* Idem pleniùs narratum legimus apud Sextum Empiricum adverſus Mathematicos l. 9. Ὁ μὲν εἰπών

Ἤτοι μὲν πρώτιστα Χάος γένετ', αὐτὰρ ἔπειτα
Γαῖ' εὐρύστερνος, πάντων ἕδος —

Ἐξ αὐτοῦ περιστέπτωται· ἐρωτηθείς γάρ τινος αὐτὸν ἐκ τίνος γέγονε τὸ Χάος, οὐκ ἔχει λέγειν. Καὶ τοῦτο φασὶν ἔνιοι αἴτιον γεγονέναι Ἐπικούρῳ τοῦ ὁρμῆσαι τὸν φιλοσοφεῖν ὁρμῆς· κομιδῇ γὰρ μειρακίσκου ὄντος ἤρετο τὸν ἐπαναγινώσκοντα αὐτῷ Γραμματικὸν [Ἤτοι μὲν πρώτιστα χάος γένετ'] ἐκ τίνος τὸ χάος ἐγένετο, εἴπερ πρῶτον ἐγένετο· τοῦτο δ' εἰπόντος μὴ αὐτῷ ἔργον εἶναι τὰ τοιαῦτα διδάσκειν, ἀλλὰ τῆς καλουμένων φιλοσόφων, τοίνυν ἔφησεν ὁ Ἐπίκουρος ἐπ' ἐκείνης μοὶ βαδιστέον ὁδὸν, εἴπερ αὐτοὶ τῆς ὄντως ἀληθείας ἴσασιν. *Qui enim dixit Exortum primum chaos eſt, deinde Terra pectore lato, cunctorum ſedes, à ſe ipſo evertitur. Nam ſi quiſquam eum roget, ex quo ortum ſit chaos, non poterit dicere. Idque nonnulli dicunt fuiſſe cauſam Epicuro, cur ſe contulerit ad Philoſophiam. Nam cùm eſſet valde adoleſcens, rogavit Grammaticum illud ſibi prælegentem [primum quidem chaos genitum fuit] ex quonam chaos exortum eſſet,*

esset, si quidem primum exortum erat. Dicente illo, talia docere non esse sui muneris, sed illorum esse qui vocarentur Philosophi; igitur, inquit Epicurus, ad illos mihi accedendum est, quando ipsi sunt, qui rerum veritatem perspectam habent. Tantis illi in tenebris versabantur, qui, exclusa summa omnium rerum causa, per alias Hypotheses mundi originem explicare sunt conati. Eadem enim quæstio necesse est recurrat in perpetuum, *Ex quo hoc genitum est?* donec ad supremam aliquam & increatam causam deventum sit. *Rob.*

117. Γαῖ' εὐρύστερ@] Terra etiam prima fuit, secundùm Mosem. *Clericus.*

Ib. Πάντων ἕδος ἀσφαλὲς αἰεὶ Ἀθανάτων, ϰαὶ τὰ ἑξῆς] Nempe, Dii quos memorat primùm fuere in terra, deinde benevolentiâ ac famâ hominum in cœlum sublati. *Clericus.*

118. Ἀθανάτων, οἳ ἔχουσι ϰάρη] Hic versus est suppositititius. *Guietus.*

118. Οἳ ἔχουσι ϰάρη νιφόεντος Ὀλύμπου] Ita dictus is mons, ut Phœniciè loquar, כי עולמים בו *quia in illo sunt æterni*, olamim-bo, unde factum עולמפו *olympo*, sive ὄλυμπ@. Passim in eo describit *Hesiodus* αἰὲν ἐόντας, sive αἰωνίους θεούς. *Clericus.*

119. Τάρταρά τ' ἠερόεντα] Τὸ γὰρ ἢ γλῶ μέρ@ ἢ χάος. *Guietus.*

119. Τάρταρά τ' ἠερόεντα] Unà cum Terra fuit *Tartarus*, quia fingitur esse

— μυχῷ χθονὸς εὐρυοδείης,

in intimo recessu latæ terræ. Vide & infrà v. 717. & seqq. Si Phœniciis litteris scribas טרחטרח *tarahhtarahh*, derivabitur ea vox à radice Hebraïca & Arabica טרח *tarahh*, quæ significat *molestiam creavit*, & *longe amovit*; ac repetitio quidem radicalium, in Hebraïca Lingua, est superlativi loco; quæ optimè conveniunt *Tartaro*, qui simul molestissimus locus & à cœlo remotissimus fingitur; in quem propterea Jupiter Titanas conjecit. Ideò ipse *Hesiodus* v. 840. τάρταρα γαίης habet ad significandum *remotissimum terræ locum*, ad quem sonitus tonitruum pervenit. *Clericus.*

120. Ἠδ' Ἔρος] Hac voce *Amor* signatur, qualem in animalibus, procreationis causâ, cernere est. Is *Amor* πανσωποποιὸς describit vim omnium genitricem, cui *Hesiodus* tribuit ortum omnium rerum. Qua in re, tenue est & penè evanidum vestigium *naturæ melioris*, hoc est, Dei, qui omnia creavit. Hanc eamdem nomine *Veneris* describit *Lucretius* Lib. I.

Quæ mare navigerum, quæ terras frugiferentes
Concelebrat, per quam quoniam genus omne animantum
Concipitur, visitque exortum lumina solis.

Hunc *Hesiodi* locum imitatus est *Aristophanes*, in Avibus, p. 573. ed. Genev. in fol. ubi licèt absurdè aves loquentes inducat, attamen antiquissimæ famæ, de creatione mundi, reliquias ita colligit:

Χάος ἦν ϰὴ Νὺξ, Ἔρεβός τε μέλαν πρῶτον, ϰὴ Τάρταρος εὐρύς.
Γῆ δ' οὐδ' ἀὴρ, οὐδ' οὐρανὸς ἦν. Ἐρέβους δ' ἐν ἀπείρονι ϰόλποις
Τίϰτει πρωτόγονον ὑπηνέμιον Νὺξ ἡ μελανόπτερος ᾠόν,
Ἐξ οὗ περιπλομένοις ὥραις ἔϕλασεν Ἔρως ὁ ποθεινὸς, ϰὴ τὰ ἑξῆς.

Chaos erat & Nox, Erebusque niger primum & Tartarus latus. Terra verò neque aër, neque cœlum erat. Erebi verò in infinito sinu parit primò Nox, nigris alis prædita, ventosum ovum; ex quo, circumactis tempestatibus, pullulavit Amor desiderabilis &c. Sed quemadmodum absurdè *Hesiodus* δημιουργικὴν δύναμιν posteriorem Chao facit: non meliùs *Aristophanes* fingit eam ex ovo natam; quia Amor volucris dicebatur. Æternam esse oportuit eam vim, aut numquam neque ipsa, neque quidquam aliud fuisset, nam *è nihilo nihil.* Clericus.

123. Ἐκ χάεος δ' Ἐρεβός τε μέλαινά τε Νὺξ ἐγένοντο] Antequam quidquam eſſet, erat ערב *hereb*, aut ערבא *erbo*, hoc eſt, *tenebræ*, ſive *nox*, quod docet etiam Moſes. Ac ſanè nox eſt tantùm abſentia lucis, luceque nondum conditâ, tenebras eſſe oportuit. Hæ perſonæ maſculini & fœminini ſexûs finguntur, pro genere vocum Græcarum, quibus vocabantur; pluresque ſunt aut pauciores, pro earum vocum numero & copia. Non repetemus quæ antea diximus de connubiis, & conſanguinitate Perſonarum harumce poëticarum, ſed hîc eſt in memoriam revocandum. *Clericus.*

124. Νυκτὸς δ' αὖτ' Αἰθήρ τε καὶ Ἡμέρη ἐξεγένοντο.] Vocem Αἰθὴρ crediderim hîc non ſummam partem aëris, ſed αἰθρίαν intelligi, hoc eſt, *ſerenitatem*; quæ unà cum Die ex tenebris nata dicitur, quòd fuerint poſt tenebras. Aptiùs jungitur *ſerenitas* cum *Die*, quàm *æther*, qui nocte obſcuratur; eſtque æquè cum ea conjunctus, ac cum die. *Clericus.*

126. Γαῖα δέ τοι πρῶτον μὲν ἐγείνατο ἶσον ἑαυτῇ Οὐρανὸν ἀστερόεντ' ἵνα μιν περὶ πάντα καλύπτοι] Sic & Moſes poſt Terram Cœlum formatum docet. *Clericus.*

128. Οφρ' ἕδρην μακάρεσσι θεοῖς ἕδος ἀσφαλὲς αἰεὶ] Poſtquàm, nimirum, terram per vitam inhabitaſſent, in æthereas ſedes, poſt mortem demum, transferendi erant. *Clericus.*

129. Γείνατο δ' ὔρεα μακρὰ

—— 131. ἠδὲ καὶ ἀτρύγετον πέλαγος.] Terra primùm erat æquabili ſuperficie, & aquâ, quæ levior eſt, undique tecta; ut ergo terra exſiſteret nonnullis in locis, hîc à Deo excavatæ valles, illic ſubvecti montes, & circumpoſitum ſolum firmatum. Docet hoc Moſes, nec contradicit *Heſiodus*; nam tum demum fuit *mare* à terra diſcretum, cùm loca profundiora fuerunt, in quæ aqua deflueret, cumque alia eminere cœperunt. Nec aliter intelligere poſſumus quî

—— * *ipſe tener mundi concreverit orbis.*
Tum durare ſolum & diſcludere Nerea ponto
Cœperit, & rerum paullatim ſumere formas.

Græci & rem & nomina ὀρέων καὶ πελάγους, à Phœnicibus acceperant; quibus הר *har*, aut *hor*, eſt *mons*, פלג *pheleg* verò *alveus* in quem aqua derivatur. Ἀτρύγετον, quod additur, malim interpretari ex ſignificatione radicis τρυγάω, quæ apud *Heſychium* occurrit, & ſignificare dicitur ξηραίνω *exſicco*, quàm *ſterilem*. Aptius certè epitheton eſt maris. Τρυγάω autem videtur eſſe propriè ξηραίνω πρὸς τὸν τρύγα *ſiccare ad fæcem uſque*, unde poſtea quidvis *exhaurire* ſignificarit. Eadem de cauſa, crediderim *Homerum* vocaſſe αἰθέρα ἀτρύγετον Iliad. O. 425. quia numquam pluvias demittere prorſus deſinit. Attamen † *Euſtathius* ignem etiam ἀτρύγετον dictum contendit, quod vix puto, exemplum enim nullum affert. Igitur rectè dicetur mare ἀτρύγετον, hoc eſt, cujus τρύγα ſeu infimam aquam nemo vidit, nemo videbit, ſive *inexhauſtum*. Clericus.

132. Πόντον ἄτερ φίλοτητος] Intelligit mare internum, cujus nomen Phœnicio more ſcribere poſſis פו-נתאה *pho-nitha*, quod ſolenni mutatione ב in פ, eſt *in eo terminatus*, nempe, ampliſſimus Aſiæ tractus, præſertim minoris, quæ ad occaſum Helleſponto, ad ſeptem triones Ponto Euxino finitur. *Clericus.*

133. Οὐρανῷ ἐνηρήρεισε τὸν Ὠκεανὸν βαθυδίνην] Non repetemus Terram & Cœlum quaſi perſonas à Poëta induci, figurâ conſuetâ omnibus Linguis; at notandum Terram propiorem Cœlo factam peperiſſe Oceanum, quando ex terris ſublatis defluxere aquæ in profundiſſimas valles quas tunc tegunt. De Oceano multis egit *Sam. Bochartus* in ſuo Chanaane Lib. I. c. 36. oſtenditque olim

* *Virgil. Eclog.* VI, 34. † Il. O. p. 1003. Ed. Rom.

vul-

vulgò notum Oceano terras ambiri, & conjicit dictum fuiſſe à Phœnicibus חוג *hhog*, hoc eſt, *circulum*, quia inſtar circuli terram cingit. Malim dictum אוגנא *ogano*, quod & *circulum* ſonat apud Chaldæos, ut liquet ex Paraphraſi Chaldaica Cant. VII, 2. & præterea *craterem*, & *lacum*, quæ omnia optimè conveniunt Oceano. Antiquiſſimis Græcis dicebatur etiam Ωγὴν, quod ſimilius Hebraico אגן *aggan*, aut Chaldaico אוגן *ogan*, quæ *craterem* & *lacum* ſonant. Vide laudatum *Bochartum*. Clericus.

134. Κοῖόν τε καὶ τὰ ἑξῆς] Hæc partim ſunt nomina virorum & mulierum, partim perſonarum poëticarum, quales ſunt Θέμις & Μνημοσύνη, *Juſtitia* & *Memoria*. Homines vocant Poëtæ *cœli & terræ liberos*, quos antiquiſſimos omnium eſſe putabant; ob tenuem memoriam antiquiſſimæ Traditionis, ex qua acceperant Cœleſte Numen ex terra primos homines formaſſe. *Clericus*.

137. Κέρος ἀγκυλομήτης] Magnificum nomen. קרנא Phœnicibus dicitur *radius*, quæ appellatio digna fuit *filio Cœli*; nec malè *radium*, ex Phœniciæ Linguæ Analogia, dixeris *filium cœli*. Clericus.

139. Κύκλωπας] Hoc eſt, ut egregiè *Sam. Bochartus* in Chan. Lib. I. c. 30. אנשי חיק-לוב *viros Chek loub*, viros ſinûs Lilybætani, qui fuere antiquiſſimi Siciliæ coloni, de quibus multis vir ſummus, quem adito. *Clericus*.

144. Κύκλωπες δ' ὄνομ' ἦσαν] Ineptè ex Græca Lingua nomen illâ vetuſtius deduxerunt Poëtæ, ut ſolent; atque ex nomine ab illa Lingua deducto fabulas finxerunt, de viris qui *oculum unum rotundum* in media fronte gerebant. Ceterùm hi dicuntur Θεοῖς ἐναλίγκιοι, *Diis* ſimiles, hoc eſt, σεβασμίοις ἀνδράσι οἳ πρῶτοι τὴν Ἑλλάδα ἐκτίσαντο, *venerandis viris, qui primi Græciam colonis inſtruxerunt*; Θεὸς enim, apud antiquiſſimos Græcos, ſignificabat propriè non naturam æternam, ſed eximiam ac venerandam, ut אלהים *elohim*, apud Hebræos; & hominibus ſupra vulgus evectis tribuebatur. Multis hoc oſtendimus in *Arte Critica* P. 2. Sect. I. C. 3. Ejus ſignificationis primigeniæ veſtigia remanſere ſemper in Lingua Græca, ut demonſtravimus. Sed tamen frequentiùs poſtea ſignificavit naturas humanâ præſtantiores, adeoque immortales. Ex hoc uſu vocis Θεὸς, *Heſiodum* perperam interpretatus, *Crates* emendari volebat Poëtam, & verſui

Οἳ δή τοι τὰ μὲν ἄλλα Θεοῖς ἐναλίγκιοι ἦσαν

hunc ſubſtituebat:

Οἳ δ' ἐξ ἀθανάτων θνητοὶ τέκον αὐδήεντες.

Qui ex immortalibus vixerunt homines celebres; quod ab Apolline interemti dicerentur. At Θεὸς, antiquiſſimis temporibus, immortalem naturam non ſignificabat, ſed eximiam in ſuo genere, quo factum ut omnia eximia dicerentur *divina*. Fortè Θεὸς propriè *admirabilem* ſignificavit, unde Θεάομαι *admiror*, Θαυτὸς *admirabilis*. Apud Chaldæos, תהה *thehah* ſonat *admirari*. Clericus.

146. Μηχαναὶ] Hoc eſt, machinationes, quales multæ in fabrorum officinis. Significat *Heſiodus* Cyclopas non modò viribus, ſed & arte pollentes fuiſſe. *Clericus*.

148. Οὔτι ὀνομαστὶ] *Non nominandi*, ſive, *Qui nominari non debent*. Vox uſurpatur de impiis hominibus qui latinè dici ſolent *nefandi* vel *nefarii*. In ſequentibus tamen meliori ſub charactere hi ipſi gigantes exhibentur, grati animi officia erga Jovem præſtantes, ei contra Titanas auxiliatores ſtrenui, eorundemque in vincula conjectorum fidi cuſtodes. Sic enim Cottus Jovem alloquitur Διον. 657 &c.

Σῆς δ' ὑπὸ φαδμοσύνησιν ἀπὸ ζόφου ἠερόεντος
Ἀφραδέων δ' ἐξαῦτις ἀμειλίκτων ἀπὸ δεσμῶν
Ἠλύθαμεν. ——
Τῷ κε νῦν ἄτινεῖ τε νόῳ, κε δύῃφρονι βουλῇ
Ῥυσόμεθα κρατὸς ὑμὸν ἐν αἰνῇ δηϊοτῆτι.

Et

Et poſtea 733 &c.

Ενθα Γύγης, Κόττος τε, καὶ ὁ Βριάρεως μεγάθυμος

Ναίεσκον, φύλακες πιστοὶ Διὸς αἰγιόχοιο.

Dicitur etiam ab Homero Briareus contra Deos conjuratos auxilio Jovi fuiſſe. Iliad α.

Οππότε μιν ξυνδῆσαι Ολύμποι ἤθελον ἄλλοι,
Ηρη τ', ἠδὲ Ποσειδάων, καὶ Παλλὰς Αθήνη·
Αλλὰ σὺ γ' ἐλθοῦσα, θεὰ, ὑπελύσαο δεσμῶν,
Ωκ' ἑκατόγχειρον καλέσασ' ἐς μακρὸν Ολυμπον,
Ον Βριάρεων καλέουσι θεοὶ, ἄνδρες δέ τε πάντες
Αἰγαίωνα ——

Alii tamen Poëtæ eundem Briareum inter Gigantes numerant qui Jovi bellum intulerunt. Sic Virgil. Æn. lib. 10.

Ægeon qualis centum cui brachia dicunt
Centenaſque manus, quinquaginta oribus ignem
Pectoribuſque arſiſſe, Jovis cum fulmina contra
Tot paribus ſtreperet clypeis, tot ſtringeret enſes.

Et Horat. lib. 3. Od. 4.

Magnum illa terrorem intulerat Jovi
Fidens juventus horrida Brachiis.

Et poſtea de Gyge Briarei fratre,

Teſtis mearum centimanus Gyges
Sententiarum.

Callimachus Briareum Ætnæ ſubjectum fuiſſe tradit, Virgilius Enceladum, alii Tyhoeum. Adeo incerti ſunt Poëtæ in fabulis narrandis. *Rob.*

149. Κόττος τε καὶ τὰ ἑξῆς] Videntur fuiſſe tres latrones antiquiſſimi, & valido corpore terribiles, & numero prædonum quibus imperabant. Unde factum ut quinquagena capita, & centena brachia ſingulis tributa ſint. Terribilia ſunt horum nomina, ſi Phœniciis litteris ſcribantur. קוט *Kot*, & additâ terminatione Græcâ Κόττος, *faſtidioſum* & *rixatorum* ſonat. בריא-ירא *briab-jiri* eſt *creatura timeto.* גוג *gog* denique ſignificat *ducem improborum*, ſi interpretemur ex Arabica radice אגג *agag.* Ideò ab *Heſiodo* dicuntur ὐκ ὀνομαστοὶ, hoc eſt, δυσώνυμοι, *malè ominati nominis.* Clericus.

151. Απλασοι] Malim interpretari ad quos impunè accedere non liceret, quàm *magnos*; ita ut vox deducatur ex α privativo & πιλάζειν *adpropinquare.* Clericus.

152. Ες ὤμων] Hic verſus ſuppoſititius videtur. *Guietus.*

155 Σφετέρῳ δ' ἤχθοντο πατρὶ.] Cùm pater horum dicatur Cœlum, quòd propter vetuſtatem ignoraretur; loco Cœli, ſubſtituendus alius quiſpiam priſcorum mortalium, qui primi ex Aſia in Græciam colonias duxere. Nec unum patrem tot liberorum fuiſſe crediderim, ſed plures, qui latent ſub uno vocabulo Cœli. Hi homines cùm fertiliſſimas Græciæ oras occupaſſent, liberos ſuos, ſtatim ac ſibi proſpicere poterant, remotiores tractus cultum ire jubebant, ipſi in pinguioribus ſedem figebant. Interea imperium ſibi patrium in liberos vindicabant, nec eo clementer admodum utebantur. Ideò *Heſiodus patre inimico uſos eſſe* dicit. *Clericus.*

156. Τῶν μὲν ὅπως τις ἀρῶτα γένοιτο, Πάντας ὑπεκπρόθασκε] Hoc eſt, à ſe amandabat procul à ſuis ſedibus, ſtatim ac primam juventutem attigerat. Quod nec ab uno, nec ſemel factum crediderim, ſed fortè per aliquot ætates, quæ omnia in unam perſonam Cœli à Poëtis contracta ſunt; quia circumſtantias harum hiſtoriarum nemo ſcriptis mandaverat, deleveratque, magna ex parte, ex hominum memoria, vetuſtas. *Clericus.*

158. Γαίης ἐν κευθμῶνι] Procul, in locis abditioribus, conſidere jubebant juvenes. Sic infra *Heſiodus* collocat Heſperidum Nympharum hortos, in extrema Africa ſitos, ἐν ἐρεμνῆς κεύθεσι γαίης, *in obſcuræ latibulis terræ*, v. 334. Poſſet tamen & de antro intelligi, quod loco car-

carceris fuiſſet, ut infrà v.483. At quando hæc facta, & ubi? Ut à poſteriori incipiam, ex ſequentibus apparet primos Græciæ incolas in Macedonia & Theſſalia ſedes fixiſſe, quandoquidem illic erat Saturnus, cùm à Jove victus eſt, & Jupiter in Theſſalia regnavit, ut poſtea videbimus. Certè ex Aſia venientes; ſive trajecerint Boſporum, ſive pedeſtri itinere, circa Pontum Euxinum, & Mæotidem paludem progreſſi ſint, deinde ad meridiem iter flexerint; poſt Thraciam, quæ aſperior eſt; exceperunt fertiliſſimi Macedoniæ & Theſſaliæ tractus. Ad tempus verò quod attinet, hæc aliquot ætatibus, poſt generis humani diviſionem, fortè paullò ante Abrahami tempora, contigiſſe videntur. Cùm viveret Moſes, dudum cultos fuiſſe hos Græciæ tractus liquet ex Gen. X, 4. ad quem locum vide à nobis notata. Indidem colligere licet primos omnium colonis fuiſſe inſtructos, quia eorum ſolorum Græciæ tractuum meminit Moſes. *Clericus.*

159. Στοναχίζετο γαῖα πελώρη] Hoc eſt, procul acti juvenes, qui hîc dicuntur *terra*, more Phœnicio, ex quo *terra* pro terræ incolis frequentiſſimè in ſacris Hebræorum libris occurrit. Vide Gen. XI, 1, 9. *Clericus.*

161. Ποιήσασα γένος πολυῦ ἀδάμαντος] Hoc eſt, hi homines arma ſibi fabricarunt, fortè in Thracia, aut in Epiro, in quibus magna olim fuerunt metalla. Ἀδάμας enim eſt *ferrum*. Sic in ſcuto Herculis v. 136.

—— κυνέην εὐπηκτον ἔθηκεν
Δαιδαλέην ἀδάμαντος.

galeam bene fabrefactam & elegantem ex ferro poſuit. Ubi vide Scholiaſten. Sic & *Horatius* Lib. I. Od. VI.

Quis Martem tunicâ tectum adamantinâ
Dignè ſcripſerit?

Hoc eſt, ferreâ. Sic & intelligendi *adamantini clavi* Lib. III. Od. XXIV. Delirant, qui lapillum pretioſum hîc ſomniant. *Clericus.*

178. Ωρέξατο χειρὶ] Subintellige, apprehendit manu ſiniſtrâ genitalia patris. Sic habitum metentis expreſſit, qui ſiniſtra manu ſpicas & dextra falcem tenet, Catullus. *Guietus.*

180. Φίλυ δ' ἀπὸ μήδεα πατρὸς Ἐτυμβόησεν ἄμησεν] Hîc & paſſim alibi φίλον dici non *amicum*, ſed *ſuum* ſimpliciter, rectè obſervavit *Dan. Heinſius* Cap. V. Lect. in *Theocritum*. Sed quænam ſunt hæc μήδεα, quæ abſcidit Saturnus? Omnino exiſtimo *Heſiodum*, & qui eum, hac in re, anteceſſerant, aut ſequuti ſunt, luſiſſe in ambiguo. Vox μῆδος duo ſignificabat, *pudenda* & *conſilium*, cumque audiſſent dici Saturnum patri ἀποτμεῖν μῆδος, datâ operâ ita rem acceperunt, quaſi narraretur ei pudenda reſecuiſſe, ut παραπλοχίαις, quas hac de re habent, locus daretur; quamvis probè ſcirent *conſilium*, ſeu *conſiliarios* intelligi, quorum ſuaſu Theſſaliâ excedere coactus fuerat Saturnus. Hoſce conſiliarios fugavit, & navibus in Aſiam redire coëgit; ex quibus rebus, nata videntur quæ habentur à v. 181. ad 200. Μήδεα autem ſignificare conſilia oſtendit ipſe *Heſiodus*, infrà v. 559. Similem verò ludum in ambiguo vocem μῆλον ſuppeditaſſe poſteà probabimus. *Clericus.*

181. Πάλιν δ' ἐξείψε φέρεσθαι Ἐξοπίσω] Ut in Aſiam redirent, unde venerant. Πάλιν manifeſtò oſtendit agi de hominibus, qui remiſſi ſunt eò, unde profecti erant, non de genitalibus. *Clericus.*

183. Οσσοι γὸ ξαδάμαντος, καὶ τὰ ἑξῆς.] Hoc eſt, quicumque aufugerunt Saturnum & ſocios, irati, & ſuorum cæde cruentati per vicinas oras ſparſi ſunt, aut in Aſiam fugerunt; unde poſtea Jovi, contra Saturnum, auxilium tulerunt. *Clericus.*

184. Πάσας δίξατο γαῖα] Hoc eſt, omnes, qui fugerunt, in regione quapiam amicè excepti ſunt. *Clericus.*

185. Γείνατ' Ἐρινῦς τε κραταιὰς] *Furiæ* ſeu *Erinnyes* ſignificant paſſim ultionem

divinam, quæ magnorum ſcelerum reos perſequi putabatur. Credebantur enim Erinnyes excitare bella, ut paſſim docent Poëtæ. Hîc autem magnum ſcelus Saturni, patrem ſolio dejicientis, deſcribitur; & bella poſtea à filio ei illata narrabuntur, quibus pœnas dedit violati parentis. Igitur terra dicitur *genuiſſe Erinnyas*, quòd poſtea vicinæ gentes, aut qui paruerant Saturno Jovem adjuverint. *Clericus.*

Ibid. Μεγάλως τε Γίγαντας, τεύχεσι λαμπομένους.] Hoc eſt, poſt hoc Saturni ſcelus, aliaque ſimilia ejuſdem ætatis, fuerunt frequentia bella, quibus exercitati homines ſunt, quo factum ut plures eſſent militares viri, quàm antea. Γίγας hominem fortem ſonat, aut militiæ adſuetum. Radix Arabica אגג *agag*, ut antea diximus, ſignificat *ducem improbitatis eſſe*, & *impetum facere*, qui ſignificatus optimè huic negotio convenit. Hinc, ut puto, LXX. Intt. ſolent vocem גבור *gibbor*, quæ fortem propriè ſonat, γίγαντα vertere. Vide Geneſ. IV, 6. X, 8, 9, &c. Deſcriptio ipſa *Heſiodi* περὶ γιγάντων oſtendit milites tantùm fuiſſe, cùm eos Poëta *armis ſplendentes, & longas haſtas manibus tenentes* deſcribat. Poſteriores Poëtæ illis poſtea magnitudinem corporis portentoſam tribuerunt, quâ factum ut videretur eſſe merum poëticum figmentum quidquid de Gigantibus dicebatur, cùm tamen originem traheret ex vero, ut ex *Heſiodo* intelligere licuit. *Clericus.*

187. Νύμφας θ' ἃς Μελίας καλέουσ' ἐπ' ἀπείονα γαῖαν.] Planè mihi perſuaſum eſt vocem νύμφη, quâ ſignificatur natura quædam intelligens, per terram inconſpicua hominibus errabunda, aliud nihil eſſe, præter Hebraïcum נפש nepheſch, *anima*. Sic *Porphyrius* credidit *antrum Nympharum* dici ſacrum animabus. In Quæſt. Homericis p. LXIII. Ed. *H. Stephani* præfixæ Poëtis Græcorum Heroicis: Νύμφαι δέ, inquit, καὶ ῥέματα οἰκεῖα τῶν ὑδριάδων νύμφων, καὶ ἔτι μᾶλλον νύμφας τὰς ψυχάς, ἃς ἰδίως μελίσσας οἱ παλαιοὶ ἐκάλουν: *fontes, & fluenta propria ſunt Nympharum aquaticarum, vel potiùs Animarum quas propriè veteres Meliſſas vocabant.* Multò veriùs *Melias* dixiſſet, ut ex hoc *Heſiodi* loco liquet, quamvis non ignorem quæ de Meliſſis Nymphis ſoleant dici. Sed quænam ſunt Meliæ? Hebraicè, ſeu Phœniciè dicam, מלאות נפשות *nephaſchoth mlouoth*, vel Syriacâ inflexione, נפשן מלין *naphſchon malejon*, hoc eſt, *animæ plenæ*, ſeu quibus expletum vitæ tempus, quales vocat Apoſtolus ad Hebræos Cap XII. 23. πνεύματα δικαίων τετελειωμένων. Ait ergo Poëta, poſtquàm bella ab ætate Saturni cœperunt, *animos occiſorum* hominum proborum per totam terram plurimos erraſſe. Ceteræ Nymphæ non dicuntur *Meliæ*, quia credebantur eſſe tantùm נפשות nephaſchoth, *animi* immortales, qui numquam humano corpore induti fuerant, quales ab Hebræis & Chriſtianis *Angeli* vocantur. *Clericus.*

189. Κάββαλ' ἐπ' ἤπειρον πολυκλείσῳ ἐνὶ πόντῳ] Verſus iſte interpolatus eſt propter ἐφθήμιεν, ut alibi ſuprà. Scribe: Κάββαλ' ἀπ' Ηπείροιο πολύκλυσον ἐνὶ πόντον. *Guietus.*

189. Κάββαλ' ἐπ' Ηπείροιο πολυκλύσῳ ἐνὶ πόντῳ] Rectè conjecit *F. Guietus*, moroſus ceteroqui Criticus, legendum ἀπ' Ἠπείροιο, hoc eſt, *è continenti conjecit in pontum*; neque enim hæc in Epiro geſta ſunt, ſed in Theſſalia. At non eſt mutandum πολύκλυσον ἐνὶ πόντον, ut ille volebat, nam non opus eſt, cùm paſſim ἐν ſignificans motum ad locum, ut loquuntur Grammatici, conjungatur cum Dativo; præterquàm quòd ultima vocis πολύκλυσον ſit brevis, quam longam eſſe neceſſe eſt. Obiter obſervandum ἤπειρον dici *continentem* ab Hebraica voce, quæ *pulverem* ſonat, עפר *hapbar*, aut Syriacâ inflexione עפרא *haphro*, unde addito Σ, more Græco, ἤπειρος. *Clericus.*

190.

190. Ὡς φάτ' ἀμπλακίῃσι πολὺν χρόνον.] Nonnulli ex conſiliariis patris Saturni diu navibus huc illuc acti ſunt, donec iverint in Cyprum, atque è Cypro in Cythera venerint, ut docent ſequentia. *Clericus.*

Ibid. Ἀμφὶ δὲ λευκὸς &c.] Hæc ſunt παραπλοΐαι poëticæ, ex ambiguitate vocis ἀφρὸς natæ. *Clericus.*

191. Τῷ δ' ἐνὶ κέρῃ ἐδράθη] Conſiliarii patris Saturni in Cyprum cùm perveniſſent, illic didicerunt cultum Ἀφροδίτης, quem poſtea, victo Saturno, in Græciam retulerunt. *Clericus.*

192. Πρῶτον δὲ Κυθήρῃσι ζαθέοισι] Homo Græcus popularibus ſuis hîc gratificatur, cùm ex inſula Cytheris, in Laconico ſinu, vult Veneris cultum tranſlatum in Cyprum; cùm in Cypro antiquiſſimus ſit ejus cultus. Alii tamen Græci Poëtâ, qui non profitetur ſe verum dicere, aut candidiores, aut accuratiores Cypriam Venerem Cytherenſi antiquiorem fuiſſe fatentur. *Herodotus* Lib. I. c. 105. loquutus de templo Veneris Uraniæ (Syris dicebatur בעלת vel מלכת השמים *Domina* vel *regina cœli*, ut oſtendit *Joan. Seldenus* de Diis Syris Synt. II. Cap. 2.) quod erat Aſcalone in Palæſtina, quodque ait fuiſſe πάντων ἀρχαιότατον ἱρῶν ὅσα ταύτης ἡ Θεῦ, *antiquiſſimum templorum omnium quæcumque ſunt hujus Deæ*, pergit his verbis: Καὶ γὰρ τὸ ἐν Κύπρῳ ἱρὸν ἐνθεῦτεν ἐγένετο, ὡς αὐτοὶ λέγουσι Κύπριοι· καὶ τὸ ἐν Κυθήρῃσι Φοινικές εἰσιν οἱ ἱδρυσάμενοι, ἐκ ταύτης τῆς Συρίης ὄντες: *Siquidem templum, quod eſt in Cypro, hinc ortum duxit, ut ipſi dicunt Cyprii. Templum verò, quod eſt in Cytheris, condiderunt Phœnices, ex hac eadem Syria.* Similia habet *Pauſanias*, non uno loco; cujus verba non addam, quia allata ſunt ab *Sam. Bocharto*, in Chanaane Lib. I. c. 22. ubi rectè oſtendit inſulam Cythera dictam ita fuiſſe à Phœnicia voce קתרים *Ketharim*, petræ, quia illa inſula ſcopulis cincta eſt. *Clericus.*

194. Ἀμφὶ δὲ ποίη] Eandem ferè imaginem Veneris exhibet Lucretius lib. I.

Te, Dea, te fugiunt venti, te nubila cœli
Adventumq; tuum; tibi ſuaves dædala tellus
Summittit flores; tibi rident æquora ponti,
Placatumque nitet diffuſo lumine cœlum.

Similiter de lecto Jovis & Junonis Il. Ξ. 347.

Τοῖσι δ' ὑπὸ χθὼν δῖα φύεν νεοθηλέα ποίην,
Λωτόν τ' ἐρσήεντα, ἰδὲ κρόκον, ἠδ' ὑάκινθον
Πυκνὸν, καὶ μαλακὸν, ὃς ὑπὸ χθονὸς ὑψόσ' ἔεργε.

Quem locum quam pulchrè imitatus ſit Miltonus noſtras Vid. Parad. Amiſſ. lib. 9. *Rob.*

195. Τὴν δ' Ἀφροδίτην ——
Κικλήσκουσι θεοί τε καὶ ἄνερες, οὕνεκ' ἐν ἀφρῷ
Θρέφθη.] Græculi omnia ex Lingua & Gente ſua deducunt. Dicta verò eſt Phœniciè אפרדתא *aphradatha*, hoc eſt, ſeparata à viro, libidinis cansâ. Hoc ſenſu radix Hebraïca פרד *pharad* occurrit Hoſ. IV, 14. Non opus eſt ut oſtendamus quàm aptè hoc nomen Veneri conveniat; ſed diligenter obſervandum hîc ab *Heſiodo* Venerem ſtatui Jove majorem natu, aut certè ex alio natam circa eadem tempora, cùm alii Poëtæ eam faciant ſubinde Jovis filiam. *Clericus.*

197. Κικλήσκουσι θεοὶ καὶ ἄνδρες] Ita loquitur *Heſiodus*, quia *Homerus* varia nomina profert, quæ ſimilia apud Homines & Deos fuiſſe negat. Sic Iliad. A. v. 403.

Ὃν Βριάρεων καλέουσι θεοὶ, ἄνδρες δέ τε πάντες
Αἰγαίωνα.

Quem Dii vocant Briareum, homines verò omnes Ægeonem, Ζ. v. 291.

Χαλκίδα κικλήσκουσι θεοὶ, ἄνδρες δ' κύμινδιν.

Quæ avis eſt montana, nigra, magnitudine accipitris, & carnivora. Υ. v. 74. de Phrygiæ fluvio:

Οι Ἄανδον καλέυσι θεοὶ, ἄνδρες δὲ Σκάμανδρον.

Ad quem locum ita habet Scholiaſtes: Τῶν δυσνύμων τὸ μὲν σεσημάσμενον ὄνομα εἰς τοὺς θεοὺς ἀναφέρει ὁ Ποιητὴς· τὸ δὲ μεταγλώττισον εἰς ἀνθρώπους: *eorum, quibus duo nomina indita ſunt, nomen antiquius ad Deos refert Poëta, recentius vero ad homines.* De Venere meliùs dixiſſet *Heſiodus*:

Ἀστάρτην καλέυσι θεοὶ, ἄνδρες δ' Ἀφροδίτην.

Nam *Aſtarte* nomen eſt Phœnicum, *Aphrodite* verò Græcorum. *Clericus.*

203. Ταύτην δ' ἐξ ἀρχῆς τιμὴν ἔχει ἢ τὰ ἑξῆς] Hoc eſt, antequàm Jupiter regnaret, hoc illi honoris conceſſum erat, ut rebus venereis præeſſet; ſeu, jam Dea habebatur in Aſia, & quidem amorum,

——— ——— **priuſquàm*
Sumeret agreſtem, poſito diademate, falcem
Saturnus fugiens, tunc cum virgunculà Juno,
Et privatus adhuc Idæis Jupiter antris.

Non ſemel ἐξ ἀρχῆς ſumitur eo ſenſu, in hoc Poëmate. Poſtea verò Jupiter Diis novos honores tribuit, aut veteres confirmavit, ut non ſemel docet *Heſiodus.* Clericus.

207. Τοὺς δὴ παπὶρ Τιτῆνας ἐπίκλησιν καλέουσι — φάσκει δὲ πτοίνοντας ἀτασθαλίῃ μέγα ἔργον] Poëta voluit à Cœlo Titanas dictos eſſe ἀπὸ τοῦ πτοίνειν, *plectere.* At vocati ſunt à voce Phœnicia טיט *tit*, id eſt, lutum, unde paſſim dicuntur γηγενεῖς, *terrâ geniti*, & πηλόγονοι, *è luto nati*; quæ vox contumelioſa eſt, quia hominem ad originem ſuam è vili luto amandat. Vide *Callimachum* Hym. in Jovem v. 3. ejuſque Interpretes. Hinc Cœlus dicitur ab *Heſiodo* eâ voce uſus παῖδας νειμένων, *objurgans filios.* Clericus.

209. Τιταίνοντας] *Porrigentes*, hoc eſt, χεῖρα ὀρέγοντας. ſuprà ὠρέξατο χειρὶ σιαιῇ. *Guietus.*

214. Δεύτερον αὖ Μῶμον] Notum eſt *Momum* dici Numen, quod vitia quæ inſunt operibus Deorum & hominum callidiſſimè animadvertit. Quare autem noctis filius fertur? Quia, nimirum, clam faciliùs aliena mordere, quàm palam. Quare *Momus* vocatur? A Phœnicia voce מום *moum*, aut *mom*, quæ *vitium* ſonat; quod ita conſentit cum iis, quæ dicuntur περὶ τούτου θεῷ μωμοσκόπῳ, ut Etymologia hæc noſtra vix in dubium poſſit revocari. Ita ſe ipſe deſcribit *Momus*, apud *Lucianum*, in Deorum Conventu T. 2. p. 709. Ed. Amſtelod. Πάντες μὲ ἴσασιν ὡς ἐλευθερός εἰμι τὴν γλῶτταν, καὶ ὅδ' ἂν καταισχύναιμι τὴν ἐλευθερίαν. διελέγχω γὰρ ἅπαντα καὶ λέγω τὰ δοκοῦντά μοι εἶναι φανερὸν, ὅτε δεδιώς τινα, ὅτε ὑπ' αἰδοῦς ἐγκαλύπτων τὴν γνώμην. ὥστε μὴ ἐπαχθὴς δοκῶ τοῖς πολλοῖς, μὴ συκοφαντικὸς ἢ φύσιν, δημόσιός τις κατήγορος ὑπ' αὐτῶν ἐπονομαζόμενος: *Omnes me norunt liberum eſſe linguâ, & nihil reticere eorum, quæ benè non fiunt. Arguo enim omnia, & dico quæ mihi videntur apertè, neque quemquam veritus, neque, præ verecundiâ, meam celans ſententiam. Itaque moleſtus videor pleriſque, & naturâ ad calumniandum propenſus; publicuſque accuſator ab iis appellor.* Lucianus quidem, qui Momum in concilio Deorum de ſe loquentem induxit, eum palam carpentem quæ ſibi diſplicerent deſcribere debuit; ſed naturam maledicentiæ ex vero pinxit *Heſiodus*, cum è nocte natam cecinit. Vide hac de re elegantiſſimum libellum *Luciani*, περὶ τοῦ μὴ ῥᾳδίως πιστεύειν διαβολῇ, in Tom. II.

Ex hac eadem ſignificatione vocis μῶμος, natum eſt adjectivum ἄμωμος quod infrà habemus v. 259. ubi forma ſine vitio ita dicitur. *Clericus.*

Ibidem. Καὶ Οἰζὺν ἀλγινόεσσαν.] Quia nocte anxietates augentur; unde *Ovidio* dicitur *curarum maxima nutrix.* Clericus.

* *Juvenalis* Sat. XIII, 38.

215.

215. Ἑσπερίδας τε] *Hesperides* Nymphæ dicuntur quæ ad Occasum habitabant; Occasus autem, ex sententia Veterum, qui rationes motûs Solis, aut potiùs Terræ, ignorabant, magnam cum Nocte affinitatem habebat. Locus in quo Hesperides esse credebantur non unus fuit, attamen in Africa constabat earum sedes fuisse. *Plinius* Lib. V. Hist. Nat. c. 5. de Berenice Cyrenaïcæ urbe: *Berenice in Syrtis extimo cornu est, quondam vocata Hesperidum suprà dictarum, vagantibus Græciæ fabulis.* Idem de *Lixo* urbe Mauritaniæ Tingitanæ, ultra quam ad Occasum nihil esse credebatur, Lib. ejusdem Cap. I. *Ibi regia Antæi, certamenque cum Hercule & Hesperidum horti.* Idem habet Lib. XIX. c. 4. Aliam affert Hesperidum Genealogiam *Diodorus Siculus* Biblioth. Lib. IV. Sed nec eum, nec recentiorem quemquam alium moramur, præ *Hesiodo*; Græculi enim certatim addidere veteribus fabulis, quæ proinde in antiquissimis quibusque minùs corruptæ inanibus additamentis inveniuntur. *Clericus.*

217. Καὶ Μοίρας καὶ Κῆρας] Hoc est, Parcas, quæ duplici illo nomine vocari solent. Sed *Hesiodus*, Poëticâ licentiâ ludens, totidem facit Deos, aut Semideos, variis rebus præfectos, quod sunt illarum nomina, licèt idem prorsus significantia. Quod manifestò ostendunt sequentia, & præsertim quidem versus 228.

Τομίνας τε Φόνους τε, Μάχας τ' Ανδροκτασίας τε.

Nam *Pugnæ, Cædes, Prælia & Stragis virorum* sunt unius ejusdemque rei quatuor nomina. Ex hac autem licentia personarum fingendarum, & quidem divinarum, videtur orta consuetudo Ethnicorum, de qua multis diximus in *Criticæ* P. 2. C. VIII. Ut ad Numina, de quibus hîc *Hesiodus*, redeam, fatales Deæ dictæ sunt μοῖραι *fata, sortes*, παρὰ τὸ μεμεῖσθαι ἑκάστῳ, *quia unicuique divisæ sunt.* Sed vox Κὴρ omnino facta est à Phœnicia voce קור Kor, *frigus*; nec frequentiùs additur ullum epitheton *morti*, quàm *frigidæ*, eo quòd mortuorum illico frigescant membra. Quin & *Horatius* Sat. Lib. II. Sat. I. v. 62. *frigus* ponit pro morte:

—— *ô puer, ut sis*
Vitalis metuo, & majorum ne quis amicus
Frigore te feriat.

Vetus Scholiastes: *Morte te afficiat, quæ frigida est, ut Virgilius*: frigida mors. Vide, si tanti est, alios Interpretes. Eadem operâ, dicam unde mihi videantur *Parcæ* dictæ Latinis; nimirum, à voce ejusdem Linguæ פרק *rupit, fregit*, unde dicta פרקא *parka* Dea quæ abrumpit filum; quod *Atropos* potissimum facere dicitur, sed non dissentientibus fororibus. Omnes aliæ Etymologiæ ineptæ sunt, quas licet quæras apud *G. Joan. Vossium* in Etymologico. *Clericus.*

220. Αἵ τ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε παραὶ γενεὰς ἐφέπουσι] Hoc est, quæ & hujus ætatis homines morte plectunt, & olim de antiquissimis Græciæ incolis in Deorum numerum relatis, quosque adeò nunc Deos dicimus, eadem pœnas sumserunt. Res aliter intelligi nequit, atque hinc liquet, *Hesiodi* ætate, ignotum non fuisse Deos, qui colebantur, fuisse meros homines. Alioqui Numina, quæ præesse credebantur Morti, & fato hominum, Diis ipsis superiora numquam habita fuissent. *Clericus.*

223. Τίκτε δὲ καὶ Νέμεσιν.] Hæc vox idem significat ac Μοῖρα, est enim à νεμίω, quod idem ac νέμω, id est, *divido.* Numen est, quod superbis distribuere credebatur pœnas, & persequi reos, qui sibi meritum supplicium effugisse videbantur. Vide quæ de ea collegit *Rob. Constantinus* in Lexico, nemo enim plura & aptiora hanc in rem protulit Veterum testimonia. Sed non est miscendum,

dum, quod ille obſervare omiſit, hoc Numen cum alio ejuſdem nominis, quod præeſt pudori, quo delicta vetantur. Eſt, nimirum, ejus munus in eo ſitum ut excitetur in hominum animis timor δικαίας μέμψεως *juſtæ vituperationis*, ut loquitur *Euſtathius*. Hæc Nemeſis antevertit peccata; illa commiſſa plectit. Nemeſis benignioris meminit ipſe *Heſiodus*, in Operibus, v. 220. ubi deſcripto ſæculo ferreo, ita loquitur:

Καὶ τότε δὴ πρὸς ὄλυμπον ἀπὸ χθονὸς εὐρυοδείης,
Λευκοῖσι φαρέεσσι καλυψαμένω χρόα καλὸν,
Ἀθανάτων μετὰ φῦλ' ἴτην, προλιπόντ' ἀνθρώπους,
Αἰδὼς καὶ ΝΕΜΕΣΙΣ.

Tum demum ad cœlum à terra ſpatioſa candidis veſtibus tectæ corpus pulcrum, ad Deos ibant, relictis hominibus, Pudor & NEMESIS. Interpretatur *Proclus* δίκης ἄγγελον, *juſtitiæ Angelum*; ſed tantùm abeſt, ut is ad Deos ſæculo ferreo iviſſe dici poſſit, ut contrà numquam magis verſatus fuerit inter homines, quàm ea ætate, quâ maxima ſcelera admiſſa cenſentur. Verùm de hac dicemus & ad *Opera* Heſiodi. *Clericus.*

223. Νέμεσιν] Ἀσκληπιάδης ἐν τοῖς τραγῳδυμένοις εἰς κύκνον φησὶ μεταβληθέναι τὴν Δία, καὶ Νεμέσει μιγῆναι. Schol. Ant. Hæc fabula, ut opinor, ex eo traxit originem, quòd ad Deum, ut loquitur S. Scriptura, vindicta pertineat, eique curæ ſit maleficia hominum punire. *Rob.*

224. Καὶ Φιλότητα] Non eſt vertendum *Amicitiam*, ut vulgò ſolent, ſed *Concubitum*; intelligenduſque meretricius, qui meritò inter maxima mala recenſetur, & Noctis eſt infauſta ſoboles: Non rarò φιλότης, apud *Heſiodum*, & *Homerum*, eo ſenſu occurrit, ut Lexica docebunt. Vide v. 177. Nec potuit ſoror ei convenientior dari quàm Ἀπάτη, hoc eſt, *fraus*, *ſimulatio*, *captio*, *fallax ſuadela*, quibus meretrices alliciunt adoleſcentes. Res eſt nimis nota, & plenæ ſunt exemplis Comœdiæ. Igitur neceſſaria non eſt violenta emendatio *Fr. Guieti*, qui volebat legi δολότητα pro διλότητα. *Clericus.*

224. Φιλότητα] Aſſentior Clerico qui φιλότητα interpretatur *Meretricium Amorem*, dicitque *ſororem* ei convenientiorem aſſignari non poſſe quàm ἡ Ἀπάτη. Cui adjungo, quòd nec mater ei convenientior dari poſſit quàm Νὺξ ὀλοὴ, cujus ſub umbra hæcce facinora perpetrari ſolent. *Rob.*

230. Δυσνομίην] Η δυσνομία τῇ εὐνομίᾳ opponitur, ut notavit Guietus. Haud igitur incommodè verti poteſt, *legum malarum inſtitutionem*. Quo ſenſu ἡ δυσνομία, & ἡ Ἄτη optimè dicuntur familiares eſſe, quia nihil majus damnum infert hominibus quàm malæ leges. Sed ſi concedatur τὸν νόμον nunquam ab Homero vel Heſiodo uſurpari, quærenda eſt alia ſignificatio τῆ δυσνομίης. Nec ſanè incommodè verti poteſt *difficilis vivendi ſtatus*, in quo boni à malis opprimuntur, quo ſenſu haud malè conjungitur τῇ Ἀτῃ. Ita verti poteſt εὐνομίη *bona vivendi ratio*, ut apud Homer. Odyſ. ρ. v 487.

Ἀνθρώπων ὕβριν τε, καὶ εὐνομίην ἐφορῶντες.

Ubi Scholiaſtes exponit εὐνομίην, εὐνεμοσύναν· καθ' ἣν τὰ νεμόμενα, καὶ ἀλλήλοις μὴ. Vide quæ adnotavi ſupra ad V. 66. *Rob.*

233. Νηρέα τ' ἀψευδέα] *Nereum* vocari filium maris nemo mirabitur, qui ſciet Phœnicià Linguâ, נהרא *naharo* eſſe fluvium. Fluvii meritò dicuntur filii maris, cùm ex eo oriantur, quod non fuit ignotum *Heſiodo*, ut apparet ex v. 336 & ſeqq. Crediderim Phœnices dixiſſe mare eſſe *patrem fluviorum* נהרא אב *ab nahare*, quod *pater Nerei* malè verſum eſt. Eodem errore, judicarunt Nerea eſſe numen maris, cùm fluviorum potiùs Deus haberi deberet. Unde verò factum ſit ut ei laudes tribuerentur, quas in eum congerit *Heſiodus*, quærunt Interpretes. Ridiculus hîc eſt *Joannes Dia-*

Diaconus, ut ſolet, qui hanc ejus rei rationem reddit: παρὸσον εἰώθασιν ὡς ὅτι τὸ πλεῖον οἱ ἐν θαλάσσῃ πλέοντες καὶ ναυπλόμενοι ἀνθρωποι ἀληθεῖς τε καὶ ἀψευδεῖς εἶναι. καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἔντιμοι καὶ γραφοί. ὁ δὲ καθεξῆς λόγος αὐτοῖς ἐλπιζόμενος θάνατος ἀναπείθει νημερτεῖς τε καὶ φεύγους εἶ), καὶ μὴ θεμιστῶν ἐπιλανθάνεσθαι μηδὲ δικαιοσύνης, μηδὲ ἰσότητος: *quia ſolent, ut plurimum, homines qui in mari vitam agunt & navigant veraces eſſe & mendacii immunes, propterea-que honore & veneratione digni. Mors enim, quam quotidie exſpectant, perſuadet ut ſint veraces & mites; nec licet illis oblivi ſci aut juſtitiam, aut æquitatem.* Certè hac ratione in officio contineri deberent nautæ, ſed quis neſcit contraria omnia eſſe vera? Hîc noſter *Joannes* vixerat fortè in oppido mediterraneo, in quo de nautis philoſophabatur, ut nos de incolis Planetarum, quos ne in ſomnis quidem vidimus. Confugiendum hîc nobis iterum ad Linguam ejus Gentis, quæ frequentibus navigationibus ceteris maria aperuit. Eâ autem Linguâ radices נהר *nahar*, נור *nour*, & נאר *naar* ſonant *ſplendere, lucere*; quod à luce corporea tranſlatum ad animum ſignificat *ſcire, intelligere, ſapere.* Itaque laudes, quibus hîc Nerea ornat Poëta, videntur natæ ex altera ſignificatione ejus nominis. Fortè propterea & Nerea & Protea fatidicos Deos eſſe crediderunt Veteres. *Clericus.*

235. ——— ——— οὐδὲ θεμιστῶν
πάσθω) ἀλλὰ δίκαια καὶ ὅπλα δίκτια οἶδεν.] Quæritur quid propriè ſignificet vox δίκτια, quæ & apud *Homerum* aliquoties occurrit. Iliad. Δ, 361. Agamemnon de Ulyſſe: ὅπλα δίωτα οἶδε. Interpretantur vulgò βελεύματα *conſilia*, dictaque ea vult *Euſtathius*, ad locum allatum *Homeri*, παρὰ τὸ δίω, ὃ σημαίνει τὸ δὴ πολύ. ἀφ' ὃ καὶ δίωσαὸς ὁ πολυχρόνιος· χρόνῳ γὰρ χρεία τοῖς ὁρᾶν βελευομένοις: à δίω, *id eſt, diu, unde & δίωσαὸς longævus. Tempore enim opus eſt iis, qui recta conſulunt.* Similia Etymologici Magni auctor, & alia non meliora habet. Quoniam verò hîc mentio fit juſtitiæ, omnino crediderim δίκη eſſe propriè *judicium*, à radice Phœnicia דון *doun*, judicare, unde דין *din*, aut דינא *dino*, judicium, quod à voce δίκη, ſi pronunties H ut I, ſolâ terminatione in Σ differt. *Clericus.*

235. Οὐδὲ θεμιστῶν — λήθεται] Hanc ob cauſam videtur Horatius Nereum potiſſimum elegiſſe qui naviganti Paridi fata caneret. Non modò ob veritatis amorem, ut ait Dacierius, quem ei attribuit Heſiodus, ſed etiam ob æquitatis & juſtitiæ ſtudium, quam Paris per raptum Helenæ tam inſigniter violaverat. *Rob.*

237. Θαύματα μήλων] Cùm Thaumas quidem dicatur filius Nerei & pater Iridis, oportet eâ voce intelligi quidpiam, cujus natura ſit affinis mari & Iridi. Cùm verò ſit ille filius Terræ, neceſſe etiam eſt quod vocatur Thaumas poſſe dici è terrâ oriri. Vix ergo aliud eſſe poteſt, quàm neſcio quod Numen, quod ſit vaporum & nubium præſes; nam hæc naſcuntur ex mari & terra, & pariunt Iridem. Ita dictum fuerit, quòd meteora hominibus ſint *admirationi*, aut à verbo Græco θαυμάζειν, aut à Phœnicia voce תמה *thamah*, quæ idem ſonat, & à qua Græcum verbum deductum eſt. Homines, ut verbis *Lucretii* utar, è Lib. VI.

——— *mirantur quâ ratione*
Quæque geri poſſint, præſertim rebus in illis,
Quæ ſupra caput ætheriis cernuntur in oris. Clericus.

Ἀγλώρα Φόρκυν] Hic videtur homo fuiſſe, qui navigationis peritus fuerit, & remotiſſimas oras navibus adierit. Nam cùm res ipſa hoc oſtendat, ut poſtea videbimus, Radix פרק *phrak* apud Syros eſt *diſceſſit, amovit ſe* &c. *Clericus.*

238. Κητὼ καλλιπάρηον] Neſcio quare *Heſiodus* Cetonem pulcram vocet. Si enim pulcra fuit, habuit diſſimillimas ſibi filias, ut poſtea videbimus. Ex filiabus ſi conjiciamus de matris nomine, judicabimus dictam à radice קוט *Kout*, faſtidire, litigare. Soror ejus nomen Græcum habet, ſed mali etiam ominis, nec melior fuit filiabus ſororis, cùm dicatur

Εὐρυβίη· ἀδάμαντος ἐνὶ φρεσὶ θυμὸν ἔχουσα,
Eurybie ferreum animum in pectore habens. Clericus.

240. Μεγήρατα τέκνα Θαύμαντι, πόντῳ ἐν ἀτρυγέτῳ] Hæ ſunt nymphæ marinæ, hoc eſt, animi eorum qui in mari olim perierant, aut etiam eorum qui inſulas Maris Interni primi coluerant. Nomina illis Græca, pro arbitrio, impoſuerunt Poëtæ. *Clericus.*

266. Ὠκείαν τέκετ' Ἶριν.] Cùm Veteres animadverterent arcum cœleſtem cerni cùm plueret, facilè intellexerunt ortum eum ex pluvia; quo factum, ut à mari oriri dicant Poëtæ. Sed propter elegantiam colorum, crediderunt, aut ſe credere finxerunt ſcalam eſſe è cœlo demiſſam, per quàm nuntii à Diis ad homines deſcenderent. Illi autem ſpiritus, quos nos Græcâ voce appellamus *Angelos*, hoc eſt, nuntios, ab Hebræis vocantur quandoque עירים *hirim*, vel *irim*, hoc eſt, aut *vigiles*, aut *monitores*. Hinc ergo factum nomen *Iridis*, nuntiæ Deorum, quæ propterea dicitur *celer*, quòd Deorum nuntii celerrimi eſſe exiſtimarentur. *Clericus.*

267. Ἠνίκα μὲν δ' Ἀελλὴς ἢ τὴν ἠδὲ τὴν] Oſtendimus multis, in Diſſert. de *Statua Salina*, Harpyias eſſe locuſtas, quas hîc facit *Heſiodus* Thaumantis Meteororum Præſidis filias, quia ex nubibus ſæpè ferri videntur; μεταχείριαι γὰρ ἴαλλον, *ſublimes enim volant.* Vide quæ illic diximus. *Clericus.*

268. Αἳ ῥ' ἀνέμων] Hyperbole apud Latinos frequens, *Volat ocior Euro.* Sed meritò culpandus eſt Noſter, qui cùm ventorum celeritatem Harpyiis attribuiſſet, eaſdem ſtatim avibus æquiparando nobilem hanc imaginem deprimit, atque imminuit. Haud ita Horatius; qui hujuſmodi comparationibus ſimul uſus, per Climacem tamen aſſurgit, fortiorem Hyperbolen poſteriore loco adhibens. Carm. lib. 1. Od. 16.

Ocior cervis, & agente nimbos
Ocior Euro. Rob.

270. Γαίας τέκε καλλιπάρῃος] Vox γαῖα idem ſonat Græce, ac γρηῦς *anus*. Inde finxerunt Poëtæ *Græas* fuiſſe canas, cùm naſcerentur. At ſi ſcribamus גראה *graah*, vel גריאה *griah*, vox deduci poterit à Radice, quæ apud Arabas & Chaldæos ſignificat, *audax, animoſus fuit, irritavit*; quæ ſignificatio non malè quadrat in Phorcynis filias. Quod addit *Heſiodus* à Diis æquè ac ab hominibus vocatas γαῖαι, perinde eſt ac ſi diceret antiquiſſimum hoc earum eſſe nomen. Vide not. ad v. 195. *Clericus.*

272. Χαμαὶ ἐρχόμενοι ἀνθρώποις] Haud paullò elegantiùs legas ἑρπόμενοι *repentes*, cùm ἔρχεσθαι rariùs ſignificet *incedere*. Clericus.

272. Ἐρχόμενοι] Fruſtrà èſt Vir doctus qui ἔρχεσθαι rariùs ſignificare *incedere* contendit. Sed ita prorſùs ſcripſit Homerus Il. E. v. 441 &c.

Οὔποτε φῦλον ὁμοῖον
Ἀθανάτων τε θεῶν, χαμαὶ ἐρχομένων τ' ἀνθρώπων. *Rob.*

273. Πετρηδώ τε Ενυώ τε] Nomina hæc Græca ſunt convenientia cum nomine Phœnicio; nam Πετρηδὼ vel, ut ſcribunt alii, Πεφειδὼ, eſt à πεφρικέναι *inhorruiſſe, fremuiſſe*. Ενυὼ verò nomen eſt Bellonæ, ἀπὸ τοῦ ἔνω, ἐνύω, ὅ ἐστι φονεύω, *occido*, ut conjicit *Euſtathius*. Clericus.

274. Γοργύς θ' αἱ γαίαν πόρεν κλυτὸς Ὠκεανοῖο
Ἑσπερὴ ἐν νυκτός· ἵν' Ἑσπερίδες λιγύφωνοι·]
Phœnices, qui ab antiquiſſimis temporibus

bus extremam Africam ad occasum aliquatenus circumierant, cùm narrarent quæ in illis locis vidissent, à Græcis Interpretibus non satis intellecti, auctores fuerunt hujus fabulæ. Hoc intelligere licet ex *Hannonis* Periplo, in quo similia narrantur iis quæ antiquiores *Hannone* Pœni, aut Phœnices, dixerant. Qua de re vide quæ diximus in Dissert. *de Statua Salina*, ne ea hîc repetere cogamur. Πέρλω ὠκεανοῖο, est hîc aut *ad Oceanum*, aut in insula Oceani, ut jam diximus ad v. 215. *Contra eosdem* (Catoblepas) *sunt insulæ Gorgades, domus, ut aiunt, aliquando Gorgonum.* Verba sunt *Pomp. Melæ* Lib. III. c. 11. qui subjicit: *ipsæ terræ promuntorio, cui ἑσπέρου κέρας nomen est, finiuntur*, unde colligere licet intelligi insulas, quæ dicuntur *Promuntorii Viridis*. Attamen quæ retulit *Hanno* de insula in qua mulieres inveniebantur, ex quibus nata Gorgonum fabula, melius quadrant in insulam Gambiam, inter duo ostia Nigri fluvii, è regione Gorgadum, sitam. Idem *Mela*, memoratis Africæ incolis ignis usûs ignaris: *Super eos*, inquit, *grandis littoris flexus grandem insulam includit; in qua tantùm FOEMINAS esse narrant, toto corpore hirsutas, & sine coitu marium suâ sponte fœcundas; adeò asperis efferisque moribus, ut quædam contineri, ne reluctentur, vix vinculis possint. Hoc Hanno retulit, & quia detracta occisis coria pertulerat, fides habita est.* Hæc autem loca dicuntur esse ad *extremam noctem*, quòd Veteres crederent in ultimo occasu æternam esse noctem, quasi illic Sol exstingueretur. *Clericus.*

276. Στεινό τι &c.] Gorgones hæ sunt, quæ *Hesperides* etiam generis nomine vocabantur; *Hesperides* enim erant omnes illæ occidentales Nymphæ. *Clericus.*

280. Τὶς δ' ὅτι δὴ Περσεὺς κεφαλὴν ἀποδειροτόμησεν,
Ἐξέθορε Χρυσάωρ τε μέγας, ἠὲ Πήγασος ἵππος.]

Unde singulæ circumstantiæ hujus fabulæ natæ sint nemo dixerit. Sed summatim conjicere est latere hîc aliquid veri, de equis ex ultima Africa in Asiam avectis. Ejus rei hæc clara sunt vestigia. Primò *Perseus* commodè deducitur à voce Phœnicia פרשא *pharsco*, hoc est, eques; quæ derivatio optimè in eum quadrat, cùm Pegaso veheretur, equo alato. Secundò, si scribas vocem Πήγασος Phœniciè, hoc modo, * פגסוס *pagsous*, vocem habebis compositam ex גפ *pag*, hoc est, *lupatum*, & סוס *sous*, hoc est, equus. Tertiò, notissimum est Mauros & Numidas extremæ Africæ incolas semper equis abundasse, atque ex iis pugnasse. Nihil frequentiùs in Romana Historia occurrit. Quin & videtur pars aliqua illarum Gentium *Persarum* vocabulo dicta, eadem de causa, non quod ex Perside venissent. *Sallustius* in Bello Jugurthino, ejus rei meminit, quasi *ex Punicis libris, qui Hiempsalis regis dicebantur*; sed eos ex reliquiis exercitûs Herculis fuisse vult. *Postquam in Hispania Hercules, sicut Afri putant, interiit; exercitus ejus compositus ex gentibus variis, amisso duce, ac passim multis sibi cuique imperium petentibus, brevi dilabitur. Ex eo numero Medi, PERSÆ, & Armenii, navibus in Africam transvecti, proximos nostro mari locos occupavere. Sed PERSÆ intra oceanum magis, hique alveos navium inversos pro tuguriis habuere.* Græci postea Argivo suo *Perseo* tribuerunt, quæ de gente cognomine à Phœnicibus audiverant, omniaque mendaciis novis incrustarunt. Credibile est, occisis custodibus, abductos fuisse equorum greges ex Africa in Asiam. *Clericus.*

* Vide *Sam. Bochartum* Hierozoïci P. I. Lib. 2. c. VI.

283. Ὁ δ' Ἄορ χρύσεον ἔχεν] Hinc dictus, ſi Græcis credimus, *Chryſaor*, quem vellem ab *Heſiodo* deſcriptum. Certè munus quod illi tribuit ferendi fulminis & fulguris, vel eorum cuſtodis, colligere eſt ex ejus nomine Phœniciis litteris ſcripto, nam חארים-אור *hharis-or*, vel *chriſaor*, ſignificat *cuſtodem ignis*; cùm חרים *cuſtodem*, apud Arabas, &, apud Hebræos, alioſque Orientales populos, אור *or* non modò *lucem*, ſed & *ignem* ſonet. Hæc oſtendunt Phœniciam eſſe fabulam, etiamſi omnibus ejus ambagibus expedire nos non poſſe videmur, ſine filo quopiam Ariadnes. *Clericus.*

284. Χθόνα μητέρα μήλων] Hoc eſt, *terram matrem malorum citreorum*, non *ovium*; ut intelligere licet ex iis, quæ diximus de Heſperidum hortis. *Clericus.*

287. Τειχάρμων, Γηρυονῆα] Quare ex Chryſaore natus dicatur Geryon, vel Geryoneus, ignoremus neceſſe eſt, quia de Chryſaore nimis pauca habet *Heſiodus*; nam recentiores nihil moror, novis mendaciis veteres hiſtorias nimiùm corrumpentes. Hoc unum dici poteſt, patriam Chryſaoris fuiſſe continentem Africam, ſedes verò Geryonis inſulam ab ea non remotam, ſed propiorem Hiſpaniæ, de qua inſula poſtea dicemus. Quæſiverunt dudum Grammatici, quorum conjecturas collegit *N. Loydius* in Lexico Hiſtorico-Poëtico, quare Geryoni tributa ſint tria capita. Nos ex Lingua Phœnicia rem deducendam putamus, cùm Tyrii inſulam illam habuerint, ab Hercule Tyrio occupatam. Cùm ergo Hercules, hoc eſt, mercator Tyrius, in eam inſulam exſcenſionem feciſſet, occurrerunt illi tres globi ejus incolarum; quos ille, cum Phœnicibus ſuis, vicit. Res autem ita Phœniciâ Linguâ exprimatur: הכה שלש ראשי גריחם *icchab ſchelaſch raſche gerehem*, aut more Syriaco גרהון *grehoun*, hoc eſt ad verbum, *percuſſit tria capita grehoun*, quæ ultima vox ſi pro nomine proprio viri ſumatur, ſtatuetur fuiſſe vir quidam triceps nomine *Geryon*. Sed eſt appellativa, ſignificatque *illœarum incolarum*; & ſenſus loquutionis Phœniciæ hic eſt: *tria agmina incolarum cecidit*. Nam Phœniciè ראשים *roſchim* dicuntur etiam *agmina*. Hinc nata videtur fabula tricipitis Geryonis. *Clericus.*

290. Καὶ παρ' εἰλιπόδων ἕκτισται ἔνδοθι Ἐρυθείη.] Quæ de hac inſula collegit *Sam. Bochartus* Chan. Lib. I. c. 34. non repetam. Ille eam à Tyriis conditam, Veterum conſenſu, oſtendit. Sed ex *Hecatæo* negat Herculem Argivum umquam in hæc loca navigaſſe, nititurque probare in Erythia non fuiſſe boves, quòd gramen eſſet illic ſiccius quàm ut bobus ſaginandis par eſſet; quam in rem profert verba *Strabonis*, in quibus oves, non boves, ſaginatæ dicuntur in Erythia. At verum quidem eſt Argivum Herculem non omnia feciſſe quæ ei tribuuntur, ut oſtendemus in *Scatum*. Sed verba *Strabonis* nequaquam oſtendunt ſaginati non potuiſſe boves in Erythia inſula, cùm idem gramen, quo uſque adeò diſtendebantur oves, ut niſi trigeſimo die mitteretur iis ſanguis, ſuffocarentur; idem, inquam, gramen poſſet boves ſaginare. Sic ille loquitur Lib. III. p. 117. Ed. Genevenſis Caſauboniana: Ἐρυθείαν τὴ Γάδειρα νῆσον λέγειν ὁ Φερεκύδης, ἐν ᾗ τὰ περὶ τὴν Γηρυόνου μυθεύουσιν. Ἄλλοι δὲ καὶ ἀπὸ τοιαύτης τῆ πόλει τῆσον, πορθμῷ σταδιαίῳ διειργομένῃ· τὸ εὔβοτον ἰδόντες, ὅτι τὰ πρόβατα αὐτόθι σφόδρα τὸ γάλα, δεῖν δὲ ποιεῖ· πυκνοποιοῦσι δὲ πολλῷ ὕδατι μίξαντες διὰ τὴν πότητα· ἐν τεσσαράκοντά τε ἡμέραις πίονται τὸ ζῷον, εἰ μή τις ἀποχάζει τὸ αἵματος· ξηρὰ δὲ ὄντα ὑπὸ τὴν μόνοντα βοτάνην, ἀλλὰ παίνει σφόδρα. τεκμαίρονται δ' ἐκ τῆ πανδάξ τὴ μῦδον τὴ ἐκεῖ τὰ βυκόλια τὴ Γηρυόνου. *Erythiam Gadira videtur vocare Pherecydes, in qua quæ de Geryone dici ſolent fabulantur contigiſſe. Alii eo nomine vocant inſulam objectam huic urbi, & freto unius ſtadii diremtam; videntes bonitatem paſcuorum, cùm ovium illic paſcentium*

tium lac ſerum non faciat. Caſeum verò faciunt admiſtâ multâ aquâ, propter pinguedinem; & triginta diebus ſuffocatur pecus, niſi quis ei aliquantum ſanguinis mittat. Herba quâ paſcuntur ſicca eſt, ſed valdè ſaginat. Hinc colligunt fictam eſſe fabulam de armentis Geryonis. Integra verba adſcripſimus, ut appareat nullius ponderis eſſe rationem viri ſummi; herba enim, quæ uſque adeò ſaginabat oves, non ſemper ſicca erat, & poterat etiam ſicca ſaginare boves, cùm non minùs paſcantur fœno, quàm viridi gramine. Idem durâ Etymologiâ vult dictam inſulam *Erithiam*, à voce Phœnicia עשתרות *haſtharoth*, hoc eſt, *greges ovium*, quam verterint Græci ἄγυ Ερυθης, *urbs Erythæ*. Nos multò commodiùs derivamus à voce ערות *haroth*, quæ *gramina*, aut *herbas virides* ſonat, Eſai.XIX. 7. Poſtea dicta eſt *Aphrodiſias*, & *inſula Junonis*, à templis Deæ Tyriorum *Aſtartes*, quam Græci & *Venerem* & *Junonem* interpretabantur. Adi *Bochartum* loco laudato, & *Claud. Salmaſium* in *Solinum*, p.201. Ed. Ultraject. *Clericus*.

290. Βοῦν πάρ] Haud aliter narrat Homerus cædem Andromaches fratrum Il.ξ. V-423. &c.

Κατπέφνε ποδάρκης δῖος Αχιλλεὺς
Βοῦν ἐπ' ἐιλιπόδεσσιν, ἠ ἀργεννῆς ὄϊεσσι. *Rob.*

293. Ορθον τε ἠλείτας τε βύκολον Εὐρυπίονα.] *Orthum* canem fuiſſe Geryonis docet *Heſiodus* v. 309. eumque Echidnæ & Typhonis fœtum facit; ſine dubio quia fingebatur διφαλος, ut docet *Apollodorus* Bibl. Lib.II. c.IV. §.10. à quo etiam vocatur Ορθρος. Dicebatur à Phœnicibus אתריאש *othreroſch*, hoc eſt, *biceps*, à תרי *thre*, duo, & ראש *roſch*, caput, & præfixo א, quod in nominibus frequens eſt. Ex *Othreros* factum *Orthros* & *Orthos*, corruptione facili. Malim tamen apud *Heſiodum* ſcribi Ορθρος, quia minùs abit ab origine Phœnicia. Cani autem *bicipiti* nomen inditum fortè eſt à Phœnicibus, ob frequentem latratum, cui caput unum ſufficere vix videbatur. Εὐρυπίων eſt הרועה-צאן *harobe-tſon*, paſtor ovium, qui ſimul bubulcus eſſe potuit. Nomen Phœnicium in Græcum non infrequens, cum ſimilis ſoni eſſet, mutatum eſt. *Clericus*.

293. Ορθον] MS.Bodl.109. Legit Ορθρον, quem reſtitui. *Rob.*

297. Κραπεφνεν Εχιδναν.] *Heſiodus*, nullâ habitâ ratione temporum & locorum, Meduſæ, quia monſtrum erat, progeniem fuiſſe narrat monſtra omnia, quæ priſcis fabulis erant inclyta; pro more, quem non ſemel obſervavimus, & quo naturâ affinia matrimoniis & conſanguinitatibus conjungit. Meduſa, ut vidimus, erat Nympha Heſperis, hoc eſt, extremæ Africæ, ad occaſum. Hîc verò filiam ejus *Echidnam* collocat ἐν Αείμοις, hoc eſt, in una ex regionibus, quæ à Syris dicebatur ארם *aram*; quæ oræ omnes erant ad orientem Maris Interni, circa Euphratem, ut oſtendit multis *Joan. Seldenus* in Proleg. Operis de Diis Syris, & *Sam. Bochartus*, in *Phalego*, & quis non? Res enim eſt lippis & tonſoribus nota.

At non ita vulgò notum, quare Εχιδνα in Syria eſſe dicatur, & cum Typhone connubio juncta, & ſub terra, in profundiſſimis cavernis. Latet hîc veriſſima hiſtoria, quam narrarant Græcis Phœnices, quippe quæ contigerat in regione ipſis finitima; ſed quam Græci Interpretes non adſequuti ſunt, propter ambiguitatem vocum. Αειμοι dicitur tractus Palæſtinæ, in quo erant *Sodoma*, *Gomorra*, *Adma*, & *Tſebohimi*, quarum incolæ voce טיפא *tipho* ſignabantur, quia ſubmerſi erant in lacu Aſphaltite, nam ea vox *ſubmerſum* ſonat. Rem pluribus perſequuti ſumus, in Diſſert. de *Sodomæ ſubverſione*, §.VII. Vox vero Εχιδνα eſt interpretatio vocis צבוע *tſeboah*, unde factum nomen urbis Tſebohim; nam צבוע ſerpentis genus eſt, ut oſtendit *Sam. Bochartus* in Hierozoico Part. 2. Lib. III. c. 7.

Narraverant ergo Phœnices, כי יבועי עם טופא ררי במערות ארץ בארם *chi ſſebohi him tipho jarad bimbaroth erets baaram*, hoc eſt, *Tſeboitam cum ſubmerſo deſcendiſſe in terræ cavernas, in Aramæa.* Verterunt Græci; *vipera cum Typhone deſcendit* &c. Ἐχιδνα συὼ Τυφῶνι κατέβη εἰς σπηλαῖα γῆς, ἐν Λειμωσι. Nomen incolarum urbis *Tſebohim* crediderunt eſſe nomen ſerpentis צבוע, & nomen appellativum טיפא, quo ſignabantur omnes ſubmerſi lacu Aſphaltite, exiſtimarunt eſſe nomen proprium neſcio cujus monſtri; qua de re iterum aliquid dicemus. *Clericus.*

297. Θεῖον χρατιερώτερον Ἐχιδναν] Miretur quis quamobrem appellaverit Heſiodus τὴν Ἐχιδναν *divinam*, cùm jam præcedente verſu dixiſſet eam *monſtrum eſſe nihil ſimile immortalibus Diis.* Animadverte igitur quòd hæc diſſimilitudo intelligenda ſit de forma ſolummodo externa; infrà enim ad v. 305. dicitur de Echidna quòd ſit *immortalis*, Ἀθάνατος νύμφη καὶ ἀγήρατος ἤματα πάντα. qua de cauſa haud immerito dici poteſt *divina.* Porro, τὸ Θεῖον quandoque uſurpatur quaſi τὸ Θεωτὸν *admirabile, ſpectabile.* Heſych. Θεῖον, τὸ ἄξιον λόγου, ὥστε θαυμάζεσθαι. Eodem etiam ſenſu τὸ Θεῖον uſurpari credo in deſcriptione illa Homerica ejuſdem monſtri. Il. ζ. 180.

—— Ἡδ' ἄρ' ἦεν Θεῖον γένος, οὐδ' ἀνθρώπων. *Rob.*

307. Δεινὸν δ' ὑλαῖον] Qui legerit Geneſ. C. XIX. non dubitabit quin Tſebohitæ δεινοὶ & ὑλαῖοι eſſent. Sed hîc ſubjicitur vox ἄνεμος *ventus*, quâ homines in ventum mutantur; eo quòd eſſet Τυφωνικὸς ἄνεμος, dictus fortè à Phœnicibus טופון *touphon*, à radice טוף *touph*, inundare, ſubmergere, quòd ſubmergat naves. Sic ob nomen ſimile, res diverſiſſimæ miſtæ ſunt. *Clericus.*

307. Ἀνεμον] Codices nonnulli habent τ' ἀνεμοιδ', quæ vox bene convenit præcedentibus epithetis, et characteri Typhaonis. An νόμος verò ab Heſiodo unquam adhibeatur, vide quæ adnotavi ſuprà ad v. 66. *Rob.*

310. Κέρβερον] Crediderim canem aptum fugandis lupis, & invadendis aliis feris, dictum fuiſſe קרבראש *Kerbroſch*, quæ vox compoſita eſt ex קרב *Krab*, prælium, & ראש *roſch*, *caput*, vel *dux*, quod dux prælii haberetur ejuſmodi canis. Verùm Interpretes Græci intellexerunt dictum כרבראש *chrabroſch*, hoc eſt, *quaſi multorum capitum*; quo factum ut nonnulli tricipitem fecerint. *Heſiodus* verò πεντηκοντακέφαλον, *quinquaginta capitum* facit, quo *Pindarus* minimè contentus ἑκατονταπέφαλον *centum capitum* dixit. *Clericus.*

310. Οὔτι φατειόν] Vide quæ in Synonymam vocem adnotavi ad v. 148. *Rob.*

319. Ἡ δ' ἥ Χίμαιραν ὄπιπτε] Chimæræ etiam meminit *Homerus* Iliados Z. eámque hiſce verbis deſcribit. v. 180.

—— ἠδ' ἄρ' ἔπειτα Θεῶν γένος ἐδ' ἀνθρώπων,
Πρόσθε λέων, ὄπιθεν δὲ δράκων, μέσση δὲ χίμαιρα
Δεινὸν ἀποπνείουσα πυρὸς μένος αἰθομένοιο.

Hæc certè erat divinum genus, non hominum; antè leo, pòſt draco, media capra, terribilemque exhalans vim ignis ardentis. Heſiodus poſteriores etiam duos verſus aut ab *Homero* mutuos ſumſit, aut fortè, cùm vulgò ore hominum ferrentur, Poëmati ſuo inſeruit. Sed præterea addit tria capita ei fuiſſe totidem animalium. *Homerus* docet id monſtrum fuiſſe in Lycia, ubi à Bellerophonte interfectum narrat, quemadmodum *Heſiodus.* Ex hac deſcriptione colligere licet, quid nomine Chimæræ intellexerint. Si Phœniciis litteris ſcribamus כמריה *chamirah*, comperiemus eâ voce *adu ſtam* ſignificari, quod nomen optimè convenit ei quam fingunt *ignem ſpiraſſe.* At qui potuit fingi animal, quod ignem ſpiraret? Reverâ non fuit animal, ſed mons *Chimæra*, qui eo nomine propterea appellabatur, quòd flammas eructaret.

ret. Memoriæ prodiderat * *Cteſias* Cnidius, ὅτι πῦρ ἔξιν ἐγγὺς Φασηλίδος ἐν Λυκίᾳ ἀθάνατον, καὶ ὅτι ἀεὶ καίεται ὅλη πέτρας, καὶ νύκτα καὶ ἡμέραν. Quæ verba vertit *Plinius* Hiſt. Nat. Lib.II. c.106. *Flagrat in Phaſelide mons Chimæra, & quidem immortali diebus ac noctibus flammâ.* Phaſelis autem fuit pars Lyciæ. De hiſce montibus ita *Strabo* Lib.XIV. p 458. Περὶ ταῦτα μυθεύεται τὰ ὄρη τὰ περὶ τὴν Χιμαίραν: *His montibus fabula Chimæræ affingitur.* Cæterùm ab *Heſiodo* Chimæra fingitur habuiſſe tria capita, *leonis, capræ & ſerpentis*, fortè propter tria juga, quæ judicabantur aliquatenus referre figuram capitum illorum animalium. Anterius jugum ſimile cenſebatur capiti leonis, poſticum ſerpentis, medium capræ; unde nota eſt altera fabulæ circumſtantia.

Hæc ſunt, niſi fallor, multò ſimiliora vero, quàm quæ conjecit *Bochartus*, Chanaan. Lib.I. c.6. ſignari tribus Chimæræ capitibus tres duces Solymorum Piſidiæ populorum, quorum nomina ſignificaſſe tria illa animalia putat. Nam ut ne repetam quæ jam dicta ſunt, ut nomina illa ſignificent id quod vult, ſunt mutanda; quod ſi licet, in omnibus nominibus omnia inveniemus. Miror viro acutiſſimo nihil ſuboluiſſe de nomine Chimæræ; ex quo ænigmatis hujuſce mythici ſolutio pendet. *Clericus.*

325. Τὼ μὲ Πήγασον θεὸς καὶ ἐσθλὸς Βελλεροφόντης] Intelligendi ſunt incolæ trium memoratorum jugorum, quos Bellerophon non ſolus, ſed cum exercitu illinc dejecerit. Pegaſum illi equum dat Poëta, quia propter altitudinem illorum jugorum, pene opus erat alis, ut ita loquar, ut invitis incolis eò adſcenderet. Hinc † Arimazes, qui, Alexandro Aſiam ſubigente, Petram Sogdianam occuparat, petentibus Macedonibus ut eam dederet, quærebat *an Alexander volare poſſet?* Cujus Petræ cacumine ab aliquot Alexandri militibus occupato, qui miſſus erat ad Arimazen, ut eum ad deditionem compelleret, juvenes in cacumine oſtendit, ejuſque ſuperbiæ haud immeritò illudens *pennas* ait *milites habere Alexandri.* Simile quid de Bellerophonte dictum, quo factum eſt ut Poëtæ Pegaſum ei tribuerint. *Clericus.*

326. Ἡ δ' ἄρα Σφίγγ' ὀλοὴν τέκε] Sic deſcribitur Sphinx ab *Apollodoro* Biblioth. Lib.III. c.v. §.8. Εἶχε πρόσωπον μὲν γυναικὸς, στῆθος δὲ καὶ βάσιν καὶ οὐρὰν λέοντος, καὶ πτέρυγας ὄρνιθος: *Habebat faciem quidem mulieris, pectus verò, pedes & caudam leonis, ac pennas avis.* Subjicit: μαθοῦσα δὲ αἰνίγματα παρὰ Μουσῶν, ἔλαβε τὸ Φίκειον ὄρος ἐκαθέζετο, καὶ τοῦτο προὔτεινε Θηβαίοις: *cum accepiſſet ænigmata à Muſis, montem Phiceum inſedit, atque hoc proponebat Thebanis.* Tùm addit occiſos eos qui non poterat id ſolvere; & ita omnes, qui hanc fabulam narrant. Viderunt jam dudum Veteres, ſub hac fabula, Hiſtorici quidpiam latere. *Scholiaſtes*: ἦν δὲ Σφὶγξ γύναιον λῃστρὶς, καὶ εἶχε πολλοὺς σὺν αὐτῇ τοὺς συναρπάζοντας: *Sphinx revera fuit mulier latrociniis dedita, & habuit multos ſecum, qui una rapiebant.* *Pauſanias* in Bœoticis p.580. deſcribens agrum Thebanum, mentione injectâ Templi Herculis Hippodoti: Περιϊοῦσι δὲ τὸ ὄρος ἔστιν ὁδὸν ἐς Σφίγγα λέγουσιν ὁρμᾶσθαι, ἐπ' ὀλέθρῳ τῶν ἁρπαζομένων αἴνιγμα ἀδούσαν. Οἱ δὲ λῃστείαν σὺν δυνάμει ναυτικῇ περιαμπέχειν φασὶν αὐτῇ, ἐς δὲ τὴν Ἀνθηδόνα χεῖν θαλάσσαν· καταλαβοῦσαν δὲ τὸ ὄρος τοῦτο ἁρπαγὰς ποιεῖσθαι, πρὶν ἐξεῦρεν Οἰδίπους αὐτῇ, ὑπερβαλόμενος πλήθει στρατιᾶς τοὺς ἀφίκετο ἔχων ἐκ Κορίνθου: *Progredientibus occurrit mons, unde aiunt erupiſſe Spingem, in perniciem eorum qui rapiebantur, ænigma cantantem. Alii verò latrociniis deditam & cum copiis navalibus errantem, aiunt eam tenuiſſe mare uſque ad Anthedonem; deinde hoc monte occupato, latrocinia exercuiſſe, antequàm Oedipus eam interfeciſſet, ſuperatam multitudine copiarum quibus inſtructus*

* Apud *Photium* Cod.LXXII. † *Curtii Lib. VII. c.11.*

Co-

Corintho venerat. Sed paullò distinctiùs circumstantiæ fabulæ sunt explicandæ. I. Dicebatur *Sphinx*, à voce Phœnicia סבך, quæ si confundatur cum סכך, prout solent ס & ב miscerì in Linguis Orientalibus, duo significabit, 1. *perplexus, implexus fuit*, quales sunt spinæ inter se implicitæ; 2. *effudit* sanguinem, *homicidium commisit.* Itaque סבּיכה *sphica* erit *perplexa*, & *homicida*; quorum priori convenit cum eo quod dicitur de ænigmatibus perplexis Sphingis; posteriori cum cædibus, quibus Thebanum agrum cruentavit. II. Muliebri erat vultu, quòd inter latrones qui montem illum insederant, mulieres essent; leonis membra nonnulla habere dicta est, ob crudelitatem & latrocinia; alas verò ob celeritatem, quâ per rupes ferebatur, & quærentes fugiebat. III. Ænigmata proferre dicebatur ob malè intellectum nomen סבּיכה quod αἰνιγματώδης versum est, cùm debuisset verti βατώδης, quod nomen fuit globi latronum latentium post dumos, aut inter spinas. IV. Occidere dicta est eos, qui ænigma solvere non poterant, quia errantes in dumis Phicei montis, & eos quærentes, subitò erumpentes ex dumis invadebant. Perplexitas autem dumorum eò faciliùs cum perplexitate ænigmatum mista est; quòd apud Phœnices, quos Bœotiam condidisse nemo nescit, mos esset antiquissimus ænigmatibus veluti ludere, propositâ mulctâ in eos qui ea solvere non possent, & lucro promisso solituris. V. Ab Oedipo dicitur solutum ænigma, quòd invento in sylvis latibulo latronum, illinc dejectos occiderit.

Objici fortè queat conjecturæ de nomine *Sphingis* dictam eam à Bœotiis Φίξ non Σφίγξ & Φίκιον ὄρος non Σφίγγιον. Prius habet Scholiastes, posterius *Pausanias*. Verum ea potuit esse corruptio in recentiore sermone Bœotio, quâ perperam detrahebatur Σ ante Φ; quod verisimilius eò videtur, quòd Sphingem dicant omnes alii Græci. Nolim ex posteriorum Bœotorum consuetudine, *Hesiodum* emendare. *Clericus.*

331. Κωρυκίων Τρητοῦο] Plerique interpretes vocem τρητοῦο adjectivum faciunt cum Νεμείης concordans, eamque exponunt *cavernosæ*. Sed perperàm. Hæc enim vox revera designat montem Tretum, in quo erat spelunca Nemæi leonis; quod verba Diodori lib.4. satis demonstrant. Οὗτος (ὁ λέων) μεγέθει μὲν ὑπερφυὴς ἦν, ἄτρωτος δὲ ὢν σιδήρῳ ἢ χαλκῷ ἢ λίθῳ, τὰς χεῖρας βιαζομένους ἀναγκῆς. διέτριβε δὲ μάλιστα μεταξὺ Μυκηνῶν καὶ Νεμέας ἐπὶ ὄρους τὸ καλούμενον ἀπὸ τῆς συμβεβηκυίας ΤΡΗΤΟΝ. ἔχει δὲ ἐπὶ ξίζας διάφυγα δυσεικῆ, καθ' ἣν εὐάλωτον φαλαύρων τὸ θηρίον. Eadem penè historia in Pausaniæ Corinthiacis occurrit. Hæc satis indicant quod in monte *Treto* leonis Nemæi antrum fuerit, ac propterea hic versus hoc modo pungi & exponi debeat,

Κωρυκίων Τρητοῦο, Νεμείης, ἠδ' Ἀπέσαντος.

Imperans Treto, Nemeæ, & Apesanti. Rob.

334. Γείνατο δεινὸν ὄφιν κὴ τὰ ἑξῆς] Non semel, in fabulari historia, serpentes custodes constituuntur rerum diligentissimè servandarum. Sic Delphis τὸ μαντεῖον ἐφύλαττε Πύθων ὄφις, *oraculum servabat Python serpens. Apollodorus* Lib.I. Cap.IV. §.1. Martium fontem Thebis vicinum servabat serpens. Idem Lib. III. C.IV. §.1. Custodiebat etiam draco vellus aureum. Idem Lib.I. C.IX. §.23. Unde verò hoc factum? Nimirum, vigilem oportet esse & oculatum quicumque custodit rem pretiosiorem. Hoc autem significatur vocibus ὄφις & δράκων, nam Radices, ex quibus hæ voces deductæ sunt, ὄπτομαι & δέρκομαι significant *videre*. Similiter Phœnicia vox נחש *nabhasch*, quæ serpentem sonat, est à radice, quæ *speculari* significat. Igitur credibile est, in prisca Phœnicum Lingua, eam vocem *custodem* & *serpentem* significasse, ex qua ambiguitate natæ sunt fabulæ. *Clericus.*

337. Ποταμὸς τίκτει ἀτίμητος] Facile est in-

intellectu quare fluvii dicantur nasci ex mari, cùm non sit tantum affinitas naturæ; sed etiam ex vaporibus marium nascantur pluviæ, unde fluvii. Idem dixeris de fontibus & stagnis, de quibus postea. *Clericus.*

338. Νεῖλον] Scholiastes ad hunc locum habet: Ἐκ τούτου φαίνεται Ἡσίοδος Ὁμήρου νεώτερος, ἐπεὶ ὁ Ὅμηρος Αἴγυπτον καλεῖ τὸν Νεῖλον: *Hinc apparet Hesiodum Homero recentiorem esse, nam Homerus Nilum Ægyptum vocat.* Existimabat, scilicet, fluvii quo Ægyptus irrigatur nomen tempore *Homeri* nondum Græcis innotuisse; quo factum ut ei regionis nomen imponeret; sed postea cùm innotuisset, ab *Hesiodo* prolatum esse. Ego verò vix crediderim Ægyptum notiorem fuisse *Hesiodo* Bœotio, qui fortasse numquam peregrinatus fuerat, quàm *Homero*, qui permultas oras lustraverat, nec Geographiæ imperitus erat, ut passim ostendit *Strabo.* Certè Νεῖλος non est nomen proprium amnis, vox enim illa fluvium significat, & ita in Ægypto vocabatur unicus ille fluvius, quo fœcundatur, κατ' ἐξοχήν. Vide quæ notavimus ad Num. XXXIV, 5. Similitudo nominis & fortè eadem ratio effecit ut fluvius Hesperiorum Æthiopum idem ac Nilus esse crederetur. *Pomponius Mela* Lib. III. C. 9. *In horum finibus fons est, quem Nili esse aliquâ credibile est. Nuchul ab incolis dicitur, & videri potest non alio nomine appellari, sed à barbaro ore corruptus.* נחול *nuhhul* & נחיל *nhhil*, unde Νεῖλος, sunt nomina appellativa quæ *fluvium* quemlibet significant, ut Hebraïcè נחל *nahhal.* Accolæ solent vicinum amnem, simpliciter *fluvium* vocare, & sic fiebat in Ægypto, fortè & in Æthiopia. Sed Græci, qui eorum populorum Linguas ignorabant, nomina propria esse putarunt, quæ erant appellativa. *Clericus.*

340. Ἀχελῷον ἀργυροδίνην] Scribendum videtur ἀχελῷόν τ' ἀργυροδίνην. *Guietus.*

347. Ἀνδρας κειρίζουσιν] Hoc est, κείρουσιν. Hesych. κείρειν, ἀποκείρειν. Ἐφηβοι capillum tondentes Apollini & fluviis dedicare solebant. Vide Martialis epigramma de Encolpi capillo. *Guietus.*

365. Βένθεα λίμνης] Hoc est, σκιάδους, ὠκεανοῦ. Homer. Ἥλιος δ' ἀπόρουσε λιπὼν περικαλλέα λίμνην. *Guietus.*

371. Θεία δ' Ἠέλιόν τε μέγαν, λαμπρήν τε Σελήνην, καὶ τὰ ἑξῆς] In voce Θεία videtur latere Phœnicium תהו *thohou*, quod *inanitatem* significat & nomen est τοῦ Χάους. Cùm ignorarent antiquissimi Græci creationem Solis ab æterno numine, scirentque eum prodiisse מתהו mitthohou, è *thohou*; mutatâ hac voce in תיה *theia*, è Chao Deam fecerunt. In qua mutatione, nihil esse alienum à Linguarum Orientalium ingenio ii norunt, qui eas vel à limine salutarunt. Nihil vetat nos hîc paucis indicare originem nominum Græcorum Solis & Lunæ. Videtur ergo Sol ἥλιος dictus à Phœnicio עליא *heloio*, id est *altus*; quod quamvis omnibus astris conveniat, non mirum Astrorum notissimo, & maximo, ad nos quod attinet, tribui. Propterea dicitur *Hyperione* patre natus. Nimirum, ἐν ὑπερτάτῳ μέσῳ τοῦ χάους ἐγγυήσῃ ὁ ἥλιος. Luna vero dicitur σελήνη, vel Dorice σελάνα à Phœnicio שלנה *schelanah*, hoc est, *quæ pernoctat*, ex ש *sche* quæ & לנה lanah *pernoctavit.*

Observandum autem hîc est distingui *Solem* & *Lunam*, ab *Apolline* & *Diana* liberis Jovis, qui postea cum iis misti sunt, quòd mortuorum animi ad illa astra, ut iis insiderent, migrasse existimarentur; qua de re postea ad v. 918. agemus. *Clericus.*

374. Τηθυμηδείης] Nonnullæ editiones habent ὑπερμηδείης, sed ex MSS. restitui ὑποδμηδείης, quæ vox passim usurpatur ab Hesiodo. *Rob.*

375. Κοίῳ δ' Εὐρυβίην καὶ τὰ ἑξῆς] Crius & Eurybie, eorumque filii Astræus, Pallas & Perses, neque ex rerum natura, neque

ex

ex priſca Hiſtoria malè intellecta nati videntur, ſed ex cerebro Poëtarum, datâ operâ mentientium; ex quo nata & pleraque nomina Nympharum, quæ ab *Heſiodo* recenſita ſunt. Matrimoniorum causâ, videntur hæc partim ficta, ne Deabus notiſſimis deeſſent mariti; nam tres Deas tribus Crii filiis poſtea collocat noſter Poëta. *Clericus.*

376. Κεῖνα δ' Εὐρυβίη τέκτηνε] Scribo κρείων. ſuprà κοῖόν τι κρεῖον τι &c. à κρέων regno κρείων, κρεῖος. *Guietus.*

377. Ος καὶ πᾶσι μετέφρασεν] Scribe ὃς πάσῃσι μετέφρασεν. *Guietus.*

378. Ἀστραίῳ δ' Ἠὼς ἀνέμους τέκε] Quia venti ex alto flant, & quia aſtra alta ſunt, videntur *Aſtræi* filii fingi; Auroræ verò, quæ ex terra oritur, quia terram verrunt & perflant. *Clericus.*

379. Ζέφυρον, Βορέλν τε καὶ Νότον] Mirum eſt cur *Heſiodus* Orientalem ventum omiſerit, cùm nihilo ſit inferior reliquis ventis, & aptiùs dici poſſit Aurorâ natus, quàm ceteri. Certum eſt enim in ampliſſimis maribus, ſurgente Aurorâ, vehementiorem ſubſolanum ſentiri. Sed Phyſicus non erat *Heſiodus*, neque in ſuis figmentis accuratus, certarumve legum obſervans. Vide ad v. 869. *Clericus.*

381. Τὴν δ' μετ' ἀστέρα πάντα Ἑωσφόρον] Mirum eſt Auroram matrem dici Luciferi & ſtellarum, cùm, Aurorâ apparente, obſcurentur, & paullo pòſt oculos fugiant. Sed accuratus eſſet *Heſiodus*, ſuſpicarer Hῶ dici non matutinum ſed veſpetinum crepuſculum, quod & Luciferum & cetera aſtra cœlo inducere videtur. *Clericus.*

383. Στυγὸς] Intelligendi ſunt accolæ hujus fontis, qui fuit in Arcadia. Hi auxilium Jovi tulerunt, & contra patrem bellaturo ex Arcadia primi adfuerunt. De fonte ipſo agemus ad v. 774. ubi pluribus deſcribitur. *Clericus.*

384. Ζῆλον καὶ Νίκην καὶ τοὺς ἐξοχωτάτους] Sunt quidem nomina à Poëta pro arbitrio Stygis liberis impoſita; ſed ex quibus colligere liceat fortiſſimos viros ex Arcadia ad Jovem veniſſe, qui non parvum momentum attulerint ad victoriam, & qui deinde ſatellites Jovis fuerint. *Clericus.*

386 &c. Τῶν ὑπὸ ἴσ'] Allegoriâ perquàm ſplendidâ & ſublimi omnipotentiam Dei ſignificat Poëta, quem ſequitur Callimachus in hymno in Jovem

Σήν τε Βίην, τήν τε Κάρ̃ος, ὁ τῆ πόλις ὄσσα δίκαιον.

Similis deſcriptio apud Miltonum occurrit ubi Victoriam Meſſiæ comitem adjungit·

——— At his right hand Victory
Sate eagle-wing'd ——— *Rob.*

393. Μή τιν' ἀπεξέμεναι γεράων] Iis qui honores obtinuerant, apud Cœlum aut Saturnum, ſimiles promiſit Jupiter, ſi in partes ſuas tranſirent, & novis præmiis ſe affecturum eos, quos nullo loco habuerat Saturnus; quibus pollicitationibus, multos in partes ſuas pertraxit. Hæc omnia clarè oſtendunt homines fuiſſe, qui hominibus bellum inferrent, & ſollicitarent adverſariorum auxilia ad defectionem, ſpe præmiorum. *Clericus.*

404. Φοίβη δ' αὖ Κοίῳ πολυήρατον ἤλυθεν εὐνῇ] Cùm inter poſteros hujus Phœbes fuerint Numina fatidica, & quæ vaticiniis præeſſe credebantur; exiſtimarim, Phœniciis litteris, ſcribi poſſe nomen ejus hoc modo פה-בה phe-bah, *os in illa*, nimirum, os fatidicum; nam Phœniciâ Linguâ *os Dei* eſt oraculum, & *conſulere os Dei*, eſt conſulere oraculum. *Clericus.*

406. Λητὼ κυανόπεπλον] Nomen fortè habuit à לוט *laut*, hoc eſt magicis carminibus uti, לישא *lito*, vel *leto*. Apollo certè & Diana hujus liberi magicarum artium periti fuiſſe dicuntur, eaſque docuiſſe alios. Circe, filia Solis, ſeu Apollinis, nobiliſſima etiam fuit venefica. *Clericus.*

408. Μείλιχον ἐξ ἀρχῆς ἀγανόφρονα ἔντυε θυμῷ] Hic verſus ſpurius eſt, & delendus. *Guietus.*

408.

408. Μείλιχον ἐξ ἀρχῆς] Hunc verſum ſpurium eſſe exiſtimat Guietus, hanc opinor ob cauſam, quia τὸ μείλιχον geminatum redundare videtur. Atqui neſciebat ὁ κειπκάπτης quanta huic figuræ vis & venuſtas inſit, utque amplificet & illuſtret orationem. Vide Cicer. de Orat. lib. 3. & Quintil. de Inſt. Orat. lib. 9. Omni certè caret venuſtatis ſenſu, qui non extemplò perſentit quanto major & pulchrior exhibetur Latonæ benignitas per hujuſce vocis repetitionem. Eadem indole Ovidius hanc Deam præditam deſcribit, eamque inhoſpitales Lycios mitiſſima oratione compellantem introducit

Quem non blanda Deæ potuiſſent verba movere? Metam. l. 6. *Rob.*

409. Γέναπο Ἀστερίην] Phœnicè הסתירה *haſſethirah* latentem ſignificat, quod nomen non malè conveniat filiæ veneficæ; quæ mulieres omnia clam faciunt. Hoc ipſum nomen fuit Inſulæ Deli, dum latuit, unde colligere licet veram eſſe allatam Etymologiam. *Callimachus*, in Hymno εἰς Δῆλον, ita inſulam compellat, v. 37.

——————— ὄνομα δ' ἦν σοι
Ἀστερίη παλαιόν, ἐπεὶ βαθὺν ἦλσο πάγον
Οὐρανόθεν φεύγουσα Διὸς γάμον, ἀστέι ἴσην.

Nomen autem erat tibi Aſterie olim, quoniam profundam inſilueras foſſam, cœlitus fugiens Jovis concubitum aſtro ſimilis. Videtur voluiſſe *Callimachus* Deam *Aſteriam* in inſulam fuiſſe mutatam, primùm quidem ſub aqua latentem, deinde δῆλον *conſpicuam* factam. *Clericus.*

Ibidem. Ἦ ποτε Πέρσης ἠγάγετ' ἐς μέγα δῶμα] Suſpicor *Perſam* vocari virum hujuſce veneficæ, quòd inaudiviſſet jam *Heſiodus* Perſas eſſe veneficiis ac magicis artibus ſummopere deditos, qua de re vide Lib. II. *Th. Stanleii Philoſophiæ Orientalis.* Clericus.

410. Φίλῳ κεκλῆσθαι ἄκοιτιν] Τὸ κεκλῆσθαι pro τυγχάνειν frequentiſſime uſurpatur, præcipuè verò apud poëtas.

Τῷ δέ κε νικήσαντι φίλη κεκλήσετ' ἄκοιτις, Il. γ. 138.

Καὶ ἕνεκα σεῦ δέδμηται
Κέκλημαι. Il. δ. 61. *Rob.*

411. Ἑκάτῳ πάλαι] Dicta eſt à Phœnicibus hæc Dea אחרה aut אחתא *echatha*, hoc eſt, *unica*, qua de cauſa ab *Heſiodo* v. 426. dicitur μονογενὴς *unigenita.* Hæc Dea, ut notiſſimum eſt, credebatur eſſe Numen, quod inſideret Lunæ miſcebaturque cum Diana, & præeſſe magicis artibus putabatur. Videntur Phœnices ita eam vocaſſe, quia Luna ſola exiſtimabatur eſſe in cœlo ſui generis; cùm maximus, poſt Solem, Planetarum eſſe cenſeretur, quòd maxima appareat. Tum crediderunt eam magicis ſacris præeſſe, quia noctu fiunt, inſpectante veluti Lunâ. Solebant Græci unoquoque menſe, cùm Luna eſſet nova, in compitis, cœnam apponere, quæ vocabatur *cœna Hecatæ*, & à pauperibus auferebatur. *Ariſtophanes in Pluto*, p. 63. Ed. Majoris Genevenſis, de Hecate:

——————— φησὶ γὰρ αὕτη
Τὰς μὲν ἔχοντας καὶ πλουτοῦντας δεῖπνον κατὰ μῆνα θεοσάγειν,
Τοὺς δὲ πένητας τ' ἀνθρώπους ἁρπάζειν πρὶν κατακεῖσθαι.

Ait enim ipſa, qui habent, & divites ſunt, eos cœnam unoquoque menſe offerre, pauperes verò homines rapere, fermè antequam ſit appoſita. Ubi ita habet Scholiaſtes: Τῶν ἐν ταῖς τριόδοις ἱδρυμένων τὸ παλαιὸν, ἅμα τὸ δ' αὐτῷ σελήνῃ, καὶ Ἀρτέμιδι καὶ Ἑκάτῃ καλεῖσθαι. Κατὰ δὲ νουμηνίαν οἱ πλέοντες δεῖπνον ἐπέφερον, ὡς θυσίαν, τῇ Ἑκάτῃ θεοσάγοντες ὅτι ταῖς τριόδοις ἱδρύετο· οἱ δὲ πένητες ἤρχοντο πεινῶντες, καὶ ἤσθιον αὐτά, καὶ ἔλεγον ὅτι ἡ Ἑκάτη ἔφαγεν αὐτά: *quam in triviis olim colebant, quia eamdem vocabant Lunam, Dianam & Hecaten. Novâ Lunâ, divites veſperi cœnam, quaſi ſacrificium Hecatæ, offerentes, in compitis ponebant. Pauperes verò veniebant eſurientes, & eam comedebant, dicebantque Hecaten comediſſe.* Quæ hunc in locum tranſtulimus, duabus de cauſis; primùm ut conſtet hinc ſtudioſiſſimè cultam hanc fuiſſe

Deam, ex consilio *Hesiodi*; deinde ut intelligatur locus Esaiæ Prophetæ, de hoc Numine; ex quo loco colligimus simili ratione, apud Orientales, cultam Hecaten fuisse. Ita loquitur Cap. LXV, 11. *Vos qui deseritis Jehovam, obliti montis sanctitatis meæ, instruentes* לגד laggad *mensam & implentes* למני lamni *libamen.* Ex quopiam idiomate Orientalium Dialectorum, videtur pro ח esse ג, adeò ut גד sit idem ac חד aut חדא vel אחדא *echatha*, nam hæc omnia *unam* significant, nisi fortè sit legendum לחד *lahhad.* Certè Numen quoddam, apud eumdem Prophetam, vocatur in Cap. sequente אחת *ehhath.* Sic loquitur v. 17. *Qui purificant se in hortis post* אחת *ehhath*; sic enim Massorethæ legunt. Sequens vox מני *mni* planè eadem est, ac vox Græca μὴν *mensis*, unde dicta μήνη *Luna.* Respicit Propheta ad cœnas illas, unoquoque mense Hecatæ oblatas, quasi Numini Mensium præsidi; notum enim est, apud Orientales, menses fuisse Lunares. Huc respexisse videtur vetus Scriptor libri suppòsititii, qui dicebatur κήρυγμα Πέτρου, *prædicatio Petri*; ubi insimulabantur Judæi, quasi λατρεύοντες ἀγγέλοις, ᾗ μηνὶ, ᾗ σελήνῃ, *colentes Angelos, mensem, & Lunam.* Locus exstat, apud *Origenem* Tom. XIV. in Joannem.

Præter rationes allatas, ex quibus Hecatam Orientale Numen esse intelligimus, est & alia ratio: quòd, nimirum, sol diceretur apud eosdem populos חדד *hhadad*, hoc est, *unus*, quo credibilius sit Lunam אחדא *ehhatha* dictam fuisse, hoc est, *unam. Macrobius* Saturnalium. Lib. I. c. 23. *Assyrii Deo, quem summum, maximumque venerantur, ADAD nomen dederunt. Ejus nominis interpretatio significat UNUS.* Nihil esse corruptum puto, in loco *Macrobii*, neque audivisse eum *Adad* vel *Achad*; nihil enim vetat, quin Dialecto quapiam Orientis חדד dixerint, quod Chaldæi solent חד *hhad.* Sed ad *Hesiodum* redeundum est. *Clericus.*

440. Ἐργάζονται] Propriè *colunt.* Intellige piscatores, qui ex maris proventu vivunt, ut agricolæ ex agrorum cultu, unde deducta est metaphora. *Clericus.*

450. Ὅππα δέ μιν Κρονίδης κικλήσκῃσι] Alios etiam Deos κικλήσκους constituerat Jupiter, ut liquet ex v. 346. Præesse autem nutritioni puerorum Lunam non mirum videbitur, si in animum revocemus intra novem aut decem *lunas*, seu menses, formari & in lucem edi pueros. Hoc unum accepit à Jove, cetera omnia obtinebat μὴ πρεσβύτεροι θεοῖσιν, *cum prioribus Diis*, hoc est, sub Cœlo & Saturno. Atque hoc est ultimum Numen prioris ætatis Deorum. *Clericus.*

454. Ἐστίη] *Vesta* dicitur à Latinis, præfixo Digammate Æolico V vel F. Viri docti rectè hoc nomen deducunt ואש אש *esch ignis*, aut Syriacâ inflectione, אשתא *eschtha.* Notissimum est hanc Deam creditam præesse *igni*, & *foco.* Eruditum de ea Syntagma scripsit *Just. Lipsius*, qui adiri poterit. *Clericus.*

Δήμητρα] Δημήτης dicitur per contractionem, pleniùs verò Δηὼ μήτηρ. Si scribamus Phœniciè דיא, derivanda vox erit à radice די *dai*, quæ significat *sufficientiam, copiam*; nomen convenientissimum huic Deæ, quæ inventrix erat & præses fructuum; quorum proventum augere, aut minuere credebatur, prout propitia erat aut irata. *Callimachus* his versibus claudit hymnum in honorem hujus Deæ:

——— φέρε δ' ἀγρῶθι νόσιμα πάντα,
Φέρε βόας, φέρε μῆλα, φέρε στάχυν, οἷσι θερισμόν.
Φέρε καὶ εἰράναν, ἵν' ὃς ἄρσῃ, κεῖνος ἀμάσῃ.
Ἱλαθί μοι τρίλλιστε, μέγα κρείουσα θεάων.

Refer ex agris matura omnia, pasce boves, pasce oves, fer spicam, fer messem. Fove pacem, ut qui aravit ille & metat. Propitia mihi sis, ter optata, magna regina Dearum. Historiam hujus Deæ multis prosecuti sumus Gallico sermone, Biblioth. Universalis T. VI. *Clericus.*

Ἥρῃ]

Ηφαιστον] Phœniciè עירה *hira*, aut ערה *harab*, inter alia significata, *æmulam*, seu *zelotypam* sonat; quâ nominis significatione, nulla aptiùs quadrare potest in Junonem, quæ perpetuâ zelotypiâ erga virum laborans describitur. Jupiter eam disertè vocat ζηλήμονα, *zelotypam*, apud *Callimachum*, Hymno in Dianam v.30. Vide & Dial. Mercurii & Neptuni apud *Lucianum* T.I. ubi de natalibus Bacchi. *Clericus*.

455. Ἰφθιμόν τ' Ἀΐδην, ὃς ἐνὶ χθονὶ δώματα ναίει] In explicatione historica Fabulæ Cereris, multis egimus de Plutone, ex qua pauca huc transferemus. I. Nomen ejus Ἀΐδης, aut ᾍδης deducendum ex voce Phœnicia אי"ד *ed*, aut *ajid*, quâ significatur *mors*, aut *exitium*.; nec opus est monère quàm aptè hoc conveniat Numini, quod mortuis imperare credebatur. Ea de causa, *Hesiodus* id ita describit, Νηλεὲς ἦτορ ἔχων, *cor immisericors habens*, quia mors nemini parcit. Voce autem illâ signari non locum, ut existimant Grammatici, qui ex α privativo & ἰδεῖν *video* deducunt, sed virum; liquet ex hac loquutione εἰς Ἀΐδην, in qua subintelligitur οἶκον, *in Aidis domum*, aut simile quidpiam.

II. Epiri Regem fuisse statuimus, cujus rei prisca in Historia, non obscura vestigia supersunt. Docet nos *Plutarchus* in vita Thesei, descensum hujus Heroïs in inferos, aliud nihil creditum fuisse, præter iter in Epirum, ad *Aidoneum* eorum tractuum Regem. Non potest quidem idem censeri ac Pluto, de quo nunc sermo est, cùm Pluto aliquot sæculis ante Theseum vixerit. Verùm hinc liquet, ex antiqua fama, vulgò persuasum fuisse Aïdem in Epiro regnasse; quam vanam non fuisse sequentia etiam ostendent.

III. Cùm Epirum dicimus, non intelligimus dumtaxat regnum illud exiguum, cujus fines postea non latè patuerunt; sed & finitimos aliquot tractus, cùm regnorum fines, pro variis temporibus, diversissimi fuerint. Plutonem statuimus, in iis oris, metalla exercuisse, unde maximas sibi divitias conflaverit. Hinc nata universa ejus fabula, quod particulatim ostendemus. 1. Fuisse in Epiro & Macedonia fodinas auri, argenti, ferri & æris in earum regionem descriptione docuit *Strabo*. 2. Hinc factum ut Aïdes putaretur non mortuorum modò Rex, sed & Deus divitiarum, unde Πλούτων dictus est. 3. Qui tot fodinas haberet in ditione sua, eum non mirum est divitiis præèsse creditum. 4. Mortuorum verò Deus habitus est, quia mortuorum sedes censebatur esse sub terra, sub quam aguntur fodinæ; unde fit ut non rarò in Veterum scriptis inter se hæc conferantur, & quasi vicina habeantur. Apud *Plautum*, in Captivis Act.V. 8.4. sic loquitur adolescens è lapicidinis rediens:

Vidi ego multa sæpè picta quæ Acherunti fierent,
Cruciamenta, verùm enim verò nulla adæquè est Acheruns,
Atque ubi ego fui, in lapicidinis.

Posidonius apud *Strabonem* Lib. III. p 101. de Turditaniæ fodinis: πᾶς' ἐκείνοις οὐκ ἀλαθῶς ὁ ὑπόχθονιος τόπος ἐκ ὁ Ἅιδης, ἀλλ' ὁ Πλούτων κατοικεῖ: *certè, apud eos, subterranea loca, non Hades, sed Pluton habitat.* Similiter quando cogitabant Poëtæ de regno mortuorum, vocabant Jovis & Neptuni fratrem *Aidem*, aut *Hadem*; quando de divitiis, *Plutonem*. *Plinius* Lib.XXXIII.c.1. *Imus in viscera terræ, & in sede Manium opes quærimus.* Paullò pòst de metallis: *Illa nos premunt, illa nos ad inferos agunt.* 5. Potuit etiam Aïdes rex mortuorum haberi, quòd permulti eorum, quos in fodinas demittebat, illic interirent; potuit credi pœnas de miseris mortalibus exigere; quales describuntur in inferis, propter miserrimam hominum ad metalla damnatorum vitam. Digna sunt lectu quæ habet *Diodorus* Siculus, de fodinis

Ægyptiorum Lib. III. p. 159. & Lib. V. p. 313. Posteriora tantùm, brevitatis causâ, proferam: οἱ κατὰ γῆς, inquit, ἐν τοῖς ὀρύγμασι, καὶ καθ' ἡμέραν καὶ νύκτα καταξαινόμενοι τὰ σώματα, πολλοὶ μὲν ἀποθνήσκουσι διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς κακοπαθείας· (ἄνεσις γὰρ ἢ παῦλα τῶν ἐργων οὐκ ἔστιν αὐτοῖς, ἀλλὰ ταῖς τῶν ὑπεστρωμένων πληγαῖς, ἀναγκαζόντων ὑπομένειν τὴν δεινότητα τῶν κακῶν, ἀτυχῶς φερόμενοι τὸ ζῆν.) πολὺ δὲ τῶν δωδέκατον τῶν σωμάτων καὶ τῶν ψυχῶν καρτερείας ὑπομένοντες, πολλῷ χεῖρον ἔχουσι τὴν παλαιπωρίαν. αἱρετώτερος γὰρ αὐτοῖς ὁ θάνατος ἐστι τοῦ ζῆν, διὰ τὸ μέγεθος τῆς παλαιπωρίας: *dum sub terra, in fodinis, horum corpora atteruntur, multi intereunt, propter nimiam vexationem. Neque enim remissio, aut quies operum illis est, sed præfectorum verberibus gravitatem malorum ferre coguntur, quo fit ut infelicem vitam amittant. Nonnulli qui robore corporum, animorumque patientiâ, laborem sustinere possunt, longum in tempus ærumnas illas habent. Optabilior enim illis mors est, quàm vivere, propter miseriarum magnitudinem.* Qui imperant ejusmodi hominibus usque adeò miseris, & solis lucem nùmquam videntibus, illi meritò dici queant, non vivis, sed

——— νεκύεσσι καταχθονίοισιν ἀνάσσειν,

regnare in mortuos, qui sunt sub terra. Clericus.

456. Καὶ ἐνοσίχθων Ἐννοσίγαιον] Hoc est, Ποσειδῶνα, qui mari præesse creditus est, quòd classibus vivus id obtinuerit, atque insulas occuparit. Dictus est פוסר-אין *posedon*, ejus ætatis linguâ, hoc est, *fractor navium*. Ἐννοσίγαιος est epitheton quo designatur Neptunus, seu maris Deus, quia mare procellâ concussum videtur etiam ipsam terram concutere. *Clericus.*

457. Ζῆνά τε] Hoc est antiquissimum nomen Jovis, non Ζεὺς, eique apprimè convenit, cùm Phœnicià Linguâ זנן *zanni* significet *scortatorem*; quam appellationem jure merito Jupiter est adeptus, innumeris amoribus & stupris. *Clericus.*

Ib. Θεῶν πατέρ' ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν] Hîc πατὴρ nomen est dignitatis, non naturæ, significatque Regem Deorum & Hominum. Sic apud *Homerum* passim vocatur, & promiscuè usurpantur Ζεὺς πατὴρ & Ζεὺς βασιλεύς, ut & apud reliquos omnes Poëtas. Videtur, antiquissimis temporibus, vox πατὴρ *regem* significasse, quòd patres essent veluti *reges* familiæ suæ; cùm homines nondum in societates majores coïvissent. Hæc ratio est cur Jupiter simpliciter quandoque *Pater* vocetur, apud Græcos & Latinos Poëtas, ut apud *Homerum*, Iliad. Π. v. 250. ubi postquàm Achilles duo à Jove petiisset, quorum alterum dumtaxat impetravit, ita loquitur Poëta:

Τῷ δ' ἕτερον μὲν ἔδωκε πατὴρ, ἕτερον δ' ἀνένευσεν.

Ei alterum dedit pater, alterum verò abnuit. Similiter *Virgilius* Georg. Lib. I. v. 121.

——— *Pater ipse colendi*
Haud facilem esse viam voluit.

Ad locum *Homeri* ita *Eustathius*: Ἀπολύτως πατέρα ἐν τούτοις λέγει ὡς ἀρχέτυπον. τοὺς γὰρ ἐν ἀνθρώποις πατέρας ἀφιδρύματα τοῦ τοιούτου παιτὸς Διὸς φασιν οἱ παλαιοί: *absolutè Patrem ut archetypum in hisce dicit. Veteres enim dicunt patres inter homines esse exemplo hujusmodi patris Jovis.* Veteres illi, quicumque sint, fallebantur; nam erant patres ante Jovem, Cœlus, Saturnus, & alii Dii, quos memoravit *Hesiodus*. Ab hominibus translata ea vox est ad Deos illos, quia homines priùs fuerunt, quàm ejusmodi Dii. Plura exempla, ex quibus constat *pater* esse dignitatis vocabulum, vide apud *Adr. Turnebum*, in Adversariis Lib. XIII. c. 8. Si prima origo vocis quæratur, derivandam crediderim à prisca radice טור *patar*, quæ apud Arabas, & Æthiopas, significat *condidit, creavit*, unde טיר *patir* est creator. *Clericus.*

458. Τῷ ῥ' ὑπὸ Βριάρεως καὶ τὰ ἑξῆς] Postquàm Jovem miscuerant cum summo

Nu-

Numine, ei fulmina tribuerunt; quæ cùm & è nubibus mittantur, & à causa ignota oriantur, Numinis manu mitti credebantur. Antiquiori ævo, non dubitabant

**Juppiter, an venti discussâ nube tonarent.*

sed horrendum illum fragorem Deo ipsi acceptum ferebant. *Clericus.*

459. Καὶ τὸν μὲ κατέπινε Κρόνος μέγας] Scimus quibus allegoriis Græculi hoc Saturni factum interpretari & ad commodum sensum redigere conati sint; sed omnia sunt somnia, antiquitatis, rationisque suffragiis destituta. Si rem ipsam expendamus, veteremque Saturniæ ætatis Linguam consulamus, facilè intelligemus Saturnum, ne à liberis suis solio dejiceretur, ex quo ipse patrem deturbaverat, eos in carcerem conjecisse; unde postea egressi quod timuerat perfecerunt, ùt in sequentibus docet *Hesiodus*. Ex ventre nihil egreditur præter excrementa; à morte nihil prorsus redit. Itaque quoniam *deglutiti* illi liberi Saturni redierunt, eos neque verè *deglutitos*, neneque occisos oportet fuisse. Error Poëtarum natus est ex voce ambigua, quæ & *deglutire* & *abscondere* significat. Ea est radix בלע *balah*, quæ utrumque significatum obtinet; & quam cùm hîc κρύπτειν vertere debuissent Græci, transtulerunt καταπίνειν. Quod autem dicimus *Saturnum* abdidisse liberos in carcerem, id iis mirum non erit, qui legerint simile quid à Cœlo factum esse; qua de re, vide dicta ad vss. 156 & 158. *Clericus.*

463. Οὔτινα οἱ πεπρωμένον] Veteres Poëtæ Τύχῃ ignorabant, noverant πεπρωμένην, seu μοῖραν, hoc est, fatum; sed nec immutabile putabant, nec Deos quasi immutabile credidissent, sese gerentes inducebant, ut liquet ex hoc *Hesiodi* loco. Vide & *Aul. Gellium* Noct. Att. Lib. XIII. c. 1. Interea hinc colligere licet ab antiquissimis temporibus notum fuisse, esse nescio quam Naturam superiorem ipsis Diis, qui colebantur, ex cujus immutabili voluntate pendebant; quia, nimirum, Dii illi mortales fuerant, divinæ Providentiæ subjecti, quemadmodum ceteri homines. Postea hæc Stoïci mirum in modum incrustaruut, disputationibus suis de Fato. Grammatici interpretantur πεπρωμένην, quasi πεπερασμένην, hoc est, ὡρισμένην, *præfinitam*, nam πεπρωμένη est *finio*, ἀπὸ τοῦ πέρατος *finis*. Subintelligitur βουλὴ, quemadmodum post *fatum* subintelligendum *consilium*. Clericus.

477. Λύκτον] *Homerus* Λύττον vocavit, ut docet *Strabo* Lib. X. quamvis Codices nostri habeant Λύκτον, non aliter ac apud *Hesiodum*. Vide *Is. Casaubonum* ad *Strabonem*, qui tamen Casaubonus perperam abit à *Strabone*. Λύττον vera est lectio, ut ex hac historia colligere licet. Rhea enim *latibulum* quærebat, hoc est Phœniciè לטון *lytton*, aut לוטון *louton*, à radice לוט quæ significat *occultavit*, ut & לאט, apud Hebræos. Huc accedunt nummi antiqui Lyttorum, in quibus hoc oppidum dicitur ΛΤΤΤΙΟΝ. Vide illustrem ac eruditum virum *Ezech. Spanhemium* in Hymnum Callimachi in Apollinem v. 33. *Strabo* docet Gortynam centum Stadiis à Lytto abesse, Lyttum verò à mari Libyco octoginta, pag. 328. Ed. Genev. *Is. Casauboni*. Clericus.

Ibidem: Δῆμον] *Tractum* vertimus non *populum*, propter adjunctum Epithetum; quod tractui melius convenit, quàm populo. Δῆμος *tractus* dictus est ab אדמא *adamo*, terra; deinde tractûs incolæ eâ voce significati. *Clericus.*

482. Πρώτιστα ἐς Λύκτον] Cùm *Rhea* Lyttum, mediterraneam urbem, itura, appulisset in Cretam, peperit antequàm eò perveniret; atque ex eo loco delatus primùm infans est Lyttum à Cretensibus: (nam *terra* sunt *incolæ terræ*) deinde translatus in montem Ægeum, procul situm à Lytto. Hoc indicat vox πρώτιστα,

* Quærentem hoc inducit Pythagoram *Ovidius* Metam. XV.

quæ

quæ ridiculè abundaret nisi δεύτερον, *secundùm*, aliò translatus fuisset Jupiter. Hoc observamus, quia non est à viro doctissimo animadversum. *Clericus.*

484. Αἰγαίῳ ἐν ὄρει] Rectè idem vir eruditissimus ita legendum esse animadvertit, ex Scholiaste, & collem Idæi montis intelligendum. Jupiter aut ab hoc monte, aut à clypeo capræ pelle tecto, dictus est αἰγίοχος, hoc est, aut *habitans Ægeum montem*, aut *habens Ægidem*, seu clypeum quem dixi. Non possum tamen non obiter Lectorem monere de ambiguitate vocis Phœniciæ צבאות *tsebaoth*, quæ & *exercitus*, & *capreas significat*, & conjungi solet ab Hebræis cum nomine Dei, qui dicitur יהוה צבאות *jahvoh tsebaoth*; quæ possunt verti *Jahvoh exercituum*. An perperam verterunt Græci loquutionem Phœniciam, ut de summo suo numine dicerent quod à Phœnicibus de Deo vero dici audiverant? *Clericus.*

484. Αἰγαίῳ ἐν ὄρει] Legendum forsan Ἰδαίῳ ἐν ὄρει. Sic Callimachus in hymno in Jovem

Ζεῦ, σὲ μὲ Ἰδαίοισιν ἐν ἄντρῳ φασὶ γενέσθαι.

Ad quod sic commentatur Ill. Spanhemius. De Ida in Creta, non altero in Phrygia monte intelligit hîc Poëta, ut verè notant Scholia, quod tamen in dubio relinquunt eruditi ad Apollonium Critici l.3. v.134. Ἰδαίῳ ἐν ἄντρῳ, nempe ἢ τῷ ἐ Κρήτης, ἢ τῷ τῆς Τροίας, certare enim, quod addunt, etiam Troas de Jovis natalibus, prout id tradit Demetrius Scepsius. Adde, quod Ἰδαῖος Διὸς aram à Mida in Phrygia exstructam tradit Plutarchus in Parallel. & ad quam respicit Æschylus in Niobe apud Strabonem l.12. p.580.

Οἷς ἐν Ἰδαίῳ πάγῳ.
Διὸς πατρῴου βωμίς ἔστι.
Quibus in Idæa rupe paterni Jovis ara est.

Occurrunt verò Titi & Domitiani nummi, in quibus Διὸς Ἰδαίου cum aquila; qui tamen de Cretensi Jove debent intelligi; & firmare videtur quòd fœdus inter Cretenses & Apolloniatas jure jurando sancitum fuerit, παρὰ τὸν Δία τὸν Ἰδαῖον, auctore Polybio in Excerpt. Vales. p.133. *Rob.*

485. Τῷ δὲ παρηνίσσαν μίαν κάδον ἐγγυάλιξιν Οὐρανίδῃ] Natum hoc commentum ex ambiguitate vocis אבן *eben* quæ in Lingua Phœnicia, quemadmodum in Arabica, *lapidem*, æquè ac *filium* significabat; aut si mavis הבן *habben* sumserunt pro אבן, *eben*, filium pro lapide. Cùm Saturnus liberos suos in carcerem conjiceret, dedit ei Rhea *filium*, non suum, sed alienum pro suo. Colligere hoc est ex alia hujus fabulæ circumstantia. Lapis ille vocabatur *Abaddir*, quod videtur esse idem ac אבן דיר *eben dir*, quorum prius *filium*, posterius *alienum* significat, solemni mutatione ד & ר, nam זר *zar* alienum sonat. *Priscianus* Lib. V. fol.21. aversо, ed. Ascensianæ: *Abadir Deus est. Dicitur & hoc nomine lapis ille, quem Saturnus dicitur devorasse, pro Jove; quem Græci* βαιτύλια *vocant.* De *Bætulis* vide *Sam. Bochartum* Chan. Lib.II. c.2. quamquam ab illo dissentimus de origine vocis *Abadir*, quam putat significare *lapidem rotundum*; quasi verò Saturnus lapidem aut deglutierit, ut dicunt Poëtæ, aut, ut nos, in carcerem conjecerit! *Clericus.*

493. Ἐπιπλομένῳ δ' ἐνιαυτῷ] Nisi sit hîc immanis παραπολογία Poëtica, legendum ἐπιπλομένων ἐνιαυτῶν, *revolutis annis*, nam Jupiter non est tantus factus, vertente anno, ut Patri insidiari posset. *Clericus.*

493. Ἐπιπλομένων δ' ἐνιαυτῶν] Vulgo legitur ἐπιπλομένῳ δ' ἐνιαυτῷ. Sed hæc nimia esset παραπολογία, ut animadvertit Clericus. Restitui igitur ex MS. R. S. ἐπιπλομένων δ' ἐνιαυτῶν, quam etiam veram esse lectionem Stephanus & Guietus conjecerant. Jovem tamen mirabiliter præcocem alii etiam poëtæ cecinerunt. Callim. in Hymno in Jovem

Καλὰ μὲ πέζιν, καλὰ δ' ἔσχεφις, ὡράνισε Ζεῦ.

Οξὺ δ' ἀνήκουσας, ταχινοὶ δέ τοι ἤλυθον ἴλοι.
Αλλ' ἔτι παιδνὸς ἐὼν ὑφράσατο πάντα τέλεια. *Rob.*

495. Ον γόνον ἀψ' ἀνέηκα] Poſtea eſt ἐξέμησε, *evomuit*. Hoc eſt, carcere emiſit, Quemadmodum verbum quod ſignificat *deglutire*, & quod antea diximus perperam intellectum, ſonat etiam *abdere*: ita verbum קוא *Ko*, quod eſt *vomere*, tralatitio ſignificatu eſt *ejicere, emittere*. Sic terra Chananæa dicitur *evomuiſſe*, hoc eſt, ejeciſſe *incolas ſuos*, Levitic. XVIII, 28. Similiter Saturnus fertur *evomuiſſe* filios, quos *deglutierat*; hoc eſt, emiſiſſe carcere, in quem eos abdiderat. *Clericus.*

507. Κέρω δ' Ιάπετος] Eruditi vulgò volunt hunc fuiſſe *Japhethum* Noachi filium, cujus poſteri Europam incoluerunt. Quod dubium non eſſet, ſi omnes populi Europæi à Japeto originem duxiſſe dicerentur. Attamen quia vetuſtiſſimæ hiſtoriæ poſtea interpolatæ ſunt innumeris mendaciis, mirum non eſt, ſi farrago vero & falſo miſta ſecum non ſatis conſentiat. Sed & veri fortè veſtigium in eo eſt quòd ab aliis *Prometheus*, Japeti filius, humani generis conditor fuiſſe dicitur; quia omnes, aut propemodum omnes Europæi ex Japhetho ejus patre oriundi ſunt. Vide *Apollodorum* Biblioth. Lib. I. c. VIII. §. 1. & *Hygini* Fab. CXLII. *Clericus.*

509. Η δὲ οἱ Ατλαντα κραταιόφρονα γείνατο παῖδα] Hic poſtea dicitur cœlum ſuſtinere, in terræ finibus, è regione Heſperidum. Credibile eſt hunc conditorem fuiſſe Atlantiorum populorum, qui ultimam Africam incolebant, circa montem Atlantem. Is mons, propter ſummam altitudinem, videbatur ſuſtinere cœlum, & quia ad ultimum occaſum ſitus credebatur, qua in parte exiſtimabant cœlum terris ſuccumbere. Dictus autèm eſt הַתְלָא *bathla*, aut ſimili nomine, à radice תָּלָה *thalah*, hoc eſt, *pendere*, quia altiſſimæ rupes pendere videntur, aut quia *ſuſpenſum* ſuſtinere cenſebatur cœlum. Nomen montis inditum videtur primo eorum duci, qui ejus juga, aut valles cultum iverunt. Certè *Herodotus* ſcripſit vicinos populos *Atlantas* dictos Lib. IV. c. 184. Τοῦτο, inquit, ὄνομά ἐστι Ατλαντες, οἱ ἀνώνυμοί εἰσι μοῦνοι ἀνθρώπων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν: *hiſce nomen eſt Atlantibus, qui ſine nomine* (nempe, proprio ſingulorum, ut poſtea docet) *ſunt ſoli hominum quos norimus*. Ideò fortè Atlas in montem mutatus fingitur. Eum ita deſcribit *Pomponius Mela* Lib. III. c. 10. poſtquàm dixit media Africæ, ad occidentem, exuſta eſſe: *Exuſtis*, inquit, *inſulæ oppoſitæ ſunt, quas Heſperidas tenuiſſe memoratur. In arenis mons eſt Atlas densè conſurgens, verùm inciſis undique rupibus præceps, invius, & quo magis ſurgit exilior; qui quòd altiùs quàm conſpici poteſt, uſque in nubila erigitur, cœlum & ſidera non tangere modò vertice, ſed ſuſtinere quoque dictus eſt. Herodotus* hæc de eo monte antea ſcripſerat Lib. IV. c. 184. ἔστι στεινὸν καὶ κυκλοτερὲς πάντη. ὑψηλὸν δὲ ὕτω δή τι λέγεται εἶναι ὥς τὰς κορυφὰς αὐτοῦ οὐκ οἷά τε εἶναι ἰδέσθαι. οὐ γὰρ ἐκλείπει νέφεα οὔτε θέρεος, οὔτε χειμῶνος. τοῦτο ΚΙΟΝΑ ΡΗ ἐρανὸν λέγουσι οἱ ἐπιχώριοι εἶναι): *eſt anguſtus & undique rotundus, & ut fertur adeò excelſus, ut ejus ſumma juga nequeant cerni; nunquam enim iis deſunt nubes, neque æſtate, neque hyeme. Hunc* COLUMNAM *cœli eſſe dicunt incolæ.* Clericus.

510. Τίκτε δ' ὑβριστὴν Μενοίτιον] Hic Menœtius poſtea dicitur ὑβριστὴς, *flagitioſus, contumelioſus*, quod non abit à ſignificatione radicis מוּט *menat*, quæ, apud Chaldæos, ſignificat *terruit*. Clericus.

Η δὲ Προμηθέα] Προμηθεὺς & Επιμηθεὺς nomina Græca ſunt, non quæ antiquiſſimâ Linguâ primorum Græciæ colonorum impoſita hiſce Titanibus fuerant. Vel, ſi mavis, cognomina ſunt, quæ loco nominum poſtea fuerunt, cùm longa

ætas

ætas ea oblivione ſepeliiſſet. Προμηθεὺς dictus eſt ἀπὸ τοῦ προμανθάνειν, *prædiſcere*, quod prudentis eſt; Ἐπιμηθεὺς vero ἀπὸ τοῦ ὀπιμανθάνειν *in ipſa re diſcere*, quod eſt improvidi. Sin audimus *Sam. Bochartum*, * nomen verum *Prometheï* fuit *Magog*. quia 1. ut Japhethi filius Magog: ita Japeti Prometheus: 2. Caucaſo Prometheus affixus fuiſſe fingitur, quia vel ipſe, vel gens Scytharum ab ipſo oriunda in Caucaſo fixerat ſedes: 3. dicitur ignem è cœlo in terram detuliſſe, quia metallis, circa Caucaſum montem effoſſis, artem metalla igne excoquendi illic aut invenit, aut reſtituit. Liquet hoc ex Prometheo vincto *Æſchyli*, ubi ſic loquens inducitur:

Χαλκὸν, σίδηρον, ἄργυρον, χρυσόν τις
Φάσειν ἂν πάροιθεν ἐξευρεῖν ἐμοῦ;

Æs, ferrum, argentum, aurumque quis dixerit ſe ante me inveniſſe? 4. Fabula de Promethei hepate, vel corde, quod à vulturibus eroſum contabeſcit, videtur niti nomine *Magog*; eſt enim ab Hebræo מוג *moug*, vel טגג *magag*, quod eſt *liquefieri, contabeſcere*. Hæc *Bochartus*, quæ ſi vera ſunt, fortaſſe verum nomen Epitheti fuit *Gog*; filius enim alius Japhethi ſic vocabatur, qui *Magogi* vicinus erat, hoc eſt non procul à Caucaſo habitabat; qua de re, vide eumdem virum doctiſſimum, in Phalegi Lib. III. c. 13. Dictus autem fuerit Epimetheus *Gog*, à radice אגג quæ apud Arabas ſignificat *arſit, flagravit*, eò quòd exarſerit amore mulierum; quod ſignificatur Pandoræ fabulâ, ut mox videbimus. At ſi Prometheus & Epimetheus iidem ac Gog & Magog ſtatuantur eſſe & Japhethi filii, quæret quiſpiam, qui Jovi coævi fuerint quem exiſtimamus non ita multò ante tempora Abrahami Patriarchæ vixiſſe? Sed longævitas vitæ humanæ, eâ ætate, rem extra dubitationis aleam ponit, & ex Chronologia Moſaïca liquet Noachum multis annis, poſt natum Abrahamum mortuum fuiſſe. *Clericus.*

510. Ποικίλον, αἰολόμητιν] Hæc & quæ poſtea dicuntur de prûdentia & calliditate Promethei, confirmantur iis quæ de illo habet *Æſchylus*, qui in *Prometheo vincto*, omnium ferme artium inventorem facit. Plurimis enumeratis, ita eum loquentem inducit:

Βραχεῖ γ' μύθῳ, πάντα συλλήβδην μάθε.
Πᾶσαι τέχναι βροτοῖσιν ἐκ Προμηθέως.

Brevi oratione, omnia ſimul accipe: omnes artes mortalibus à Prometheo profectæ ſunt. Clericus.

511. Ἁμαρτίνοόν τ' Ἐπιμηθέα] Imprudentia Epimethei in eo videtur ſita fuiſſe, quòd Pandoram à Diis miſſam uxorem duxerit, ut ſequente verſu docet *Heſiodus*, & pluribus in ſequentibus à v. 569. & in Operibus & Diebus, v. 60. *& ſeqq.* Videntur autem Pandorâ ſignificari formoſæ mulieres, quibus fortè nimiùm dediti populi, qui erant inter mare Caſpium & Pontum Euxinum. Certè etiamnum hodie pulcris mulieribus abundat ea ora, nec aliis fermè Gynæcea Regum Perſarum, Turcarum & Indorum ſunt referta. Quod oriri videtur ex cœlo, quod idem temporibus Jovis fuit, ac nunc eſt. *Clericus.*

520. Ὅσοι δ' ἀλυκτοπόδησι Προμήθεα ποικιλόβουλον.] Omnes Poëtæ in monte Caucaſo factum teſtantur. Itaque ex quatuor fratribus unus in extremam Africam navibus aufugit ex Imperio Jovis, hoc eſt, ex Græcia, & præſertim Theſſalia; alius verò per Boſporum Thracium & Pontum Euxinum in Colchidem ivit. Credibile eſt nonnullos, tyrannidem Jovis fugientes, in extremum orbem ſeſe contuliſſe. Dicitur autem vinxiſſe Prometheum in Caucaſo, eò quòd illuc compulſum, non paſſus fuerit in Græciam redire non aliter ac ſi catenis vinctum illîc tenuiſſet. *Clericus.*

523. —— αὐτὰρ ὅγ' ἧπας Ἔδεσκεν ἀδάητον.] Hæc ipſa res eſt, quæ conſideran-

* *In Phalegi Lib.* I. c. 2.

da

da eſt, omiſſis omnibus παρέργοις. Si autem Phœnicià Linguâ *Jecur* dicere velimus, utemur voce כבד *chabed*, quæ efferri, iiſdem ſervatis conſonantibus, poteſt *chabod*; quæ vox non rarò *divitias* ſignificat. Itaque ſimilitudine vocum decepti, pro *divitiis* Promethei, dixerunt ejus *jecur*. Nimirum, cùm Prometheus metalla exerceret circa Caucaſum, neque fodinas umquam exhaurire poſſe videretur; vulgò ferebant quod interdiu è fodinis hauriebatur, id noctu iterum creſcere, ut ſignificarent exhauriri non magis poſſe fodinas, quàm ſi tantumdem metallorum enatum fuiſſet ſingulis noctibus, quantùm quotidie effodiebatur. Hinc nata fabula, quæ ornamentis poëticis adaucta paullatim nimiùm quantùm ab origine receſſit. *Clericus.*

Ibid.] Hanc fabulam ſic exponit Scholiaſtes, Ὁ δὲ αἰετὸς, βιωτικὰς μεριμνας καὶ ἐφημερινὰς, αἵτινες συνέχουσι τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἀναλίσκουσι τὰς φρενὰς ἐφ' ἡμέραν, ὥσπερ καὶ αἰετὸς τὸ ἧπαρ. *Volucer autem ſignificat curas illas quæ in vita quotidie occurrunt, comprimentes hominem, ejuſque animum aſſiduè conſumentes, ut jecur volucer.* Similiter Lucretius l. 3. Tityi fabulam exponit.

Tityos nobis hic eſt, in amore jacentem
Quem volucres lacerant; atque exeſt anxius angor,
Aut alia quavis ſcindunt cuppedine curæ. *Rob.*

527. Ἡρακλέης ἔκτανε] Non Thebanus, ſed alius multò antiquior, Tyrius הרכל *harochel*, hoc eſt, mercator, qui navibus Colchidem petiit & incolas fortè nonnullos illinc in Græciam tranſtulit. Plures fuiſſe Hercules oſtendemus, in Diſſ. de Hercule. Sed Bœotus vates populari ſuo tribuit, quæ antiquioris erant. *Clericus.*

532. Ταῦτ' ἄρα ἀζόμβῳ τίμα ἀειδόμενον ὑόν] Eſt verſus ſuppoſititius. *Guietus.*

532. Τῶν ἀρ' ἀζόμβιος] Vulgo legitur

Ταῦτ' ἄρα ἀζόμβῳ τίμα ἀειδόμενον ὑόν·
Καί πῃ χαιόμβιος παῖδα χόλω ὃν πρὶν ἔχεσκεν.

Guietus cenſet priorem verſum eſſe ſuppoſititium, hac, arbitror, de cauſa, quoniam mera eſt repetitio verſuum præcedentium. Videor igitur veram lectionem eruiſſe è Codice R. S. qui ita ſcribit,

Ταῦτ' ἄρ' ἀζόμβῳ παῖδα χόλον, ὃν πρὶν ἐπεῖχεν.

Duobus enim verſibus in unum coalescentibus vitatur περισσολογία, longeque commodior ſenſus exhibetur. *Rob.*

534. Οτ' ἐκείνοιτι θεοὶ, ξυνοὶ τ' ἄνθρωποι.] Dii dicuntur hic Saturni liberi, aliique eorum ſocii; homines verò incolæ, ut videtur, Peloponneſi, quos fortè ſibi ſubjicere volebat Jupiter. Hujus contentionis nulla, quod equidem ſciam, alibi occurrit mentio. Interea hinc quoque apparet Deos & homines ejuſdem fuiſſe generis, hoc eſt, mortales, ſed nobilitate & opibus antecelluiſſe Deos. *Clericus.*

535. Μυκόνῃ] Hoc eſt, Sicyone, vetuſtiſſima urbe Peloponneſi; cujus Reges antiquiſſimi Græciæ habebantur. Certè *Euſebius* Ægialeum, primum Sicyonis Regem, æqualem facit Nino & Abrahamo. Vide initium ejus *Chronicorum Canonum.* Strabo autem docet Sicyonem priùs Meconen dictam. Τὴν Σικυῶνα πρότερον Μυκόνην ἐκάλουν, *Sicyonem priùs vocabant Meconen.* Lib. VIII. p. 265. Ed. Genevenſis. Hinc emendandus Scholiaſtes, cujus verba ſunt hîc corruptiſſima. Urbs eſt Achaiæ propriè dictæ, non Argolidis, ut ille perperam habet. *Clericus.*

536. Δασσάμῳ πρόθυμα] Ut eligeret Jupiter quem vellet, ita ut altera pars Diis cederet, altera hominibus. Quod factum videtur diremto certamine, cùm victor eſſet Jupiter. *Clericus.*

Ibid. Διὸς νόον ἐξεπαφίσκων] Scribendum videtur ἐξαπαφίσκων. *Guietus.*

542. Πάντων ἀειδέστατ' ἀθάντων] *Reges* hîc ſunt *Dii*, ut alibi ſæpè. Prometheus hîc dicitur inter omnes Deos conſpicuus, nimirum artium variarum peritiâ. *Clericus.*

550. Γνῶ ξ' ὐ ἠγνόησεν] *Scivit, neque ignoravit*: Hoc eſt, planè ſciebat. Sic frequenter loquuntur Hebræi & omnis generis Scriptores. Vide quæ notavimus ad Gen. XI. 30. Ceterùm *Heſiodus* auſus non eſt dicere Jovem deceptum fuiſſe, ne Deo illudere videretur; attamen ſequentia deceptum oſtendunt. Nam niſi deceptus fuiſſet nulla ratio erat, cur uſque adeò indignaretur Prometheo, & quidem tum demùm cùm oſſa vidit eſſe ſub adipe. Vide *Lucianum* in Prometheo, ſive Caucaſo. *Clericus.*

555. Ἐκ τῆς δ' ἀθανάτοιον ὀδὴ χθονὶ, ἠὺ τὰ ἐξῆς] Videtur hoc velle *Heſiodus*, originem adolendorum oſſium inde ortam; quod tamen abſurdum eſt, cùm debuerint homines peccati potiùs abolere memoriam, & cavere ne Diis contumelioſum Promethei factum in animum revocarent. Si dixiſſet hinc natam conſuetudinem offerendorum holocautomatum, quorum omnia comburebantur, nulla eſſet difficultas, in hac ejus ἀπολογίᾳ. *Clericus.*

562. Οὐκ ἐδίδου μελέοισι πυρὸς μένος ἀκαμάτοιο] Hoc eſt, ut videtur, Peloponneſiis, aut aliis populis interdixit uſu ignis, in officinis in quibus metalla conflabantur; ne fortè in ferrariis officinis tela fierent, aliaque arma, quibus adversùs Jovem ipſum uterentur. Nam omni uſu ignis neque carere poſſunt homines, neque arceri. Simile interdictum memorato legere eſt 1. Sam. Cap. XIII. 19. *Clericus.*

562. Μελέοισι] Huic interpretationi favet lectio quam exhibent Codices Bodl. & R. S. Ibi enim pro *μελέοισι* legimus *μελίῃσι*, quæ vox *haſtis* ſignificat, ut paſſim videre eſt apud Homerum. *Rob.*

565. Κλέψας ἀκαμάτοιο πυρὸς πλήσασπον αὐγὴν] Hoc eſt, invito Jove, iterum inſtituit ejuſmodi officinas; cujus rei veſtigium cernere licuit, ab antiquiſſimis temporibus, apud *Chalybes*; quos primos calluiſſe artem tractandi ferri teſtantur Veteres, quo factum ut ab *Æſchylo* dicantur σιδηρότεκτονες, in Prometheo vincto, v. 688. ubi memoratis Scythis, ita loquitur Prometheus:

Λαιᾶς δὲ χειρὸς οἱ σιδηρότεκτονες
Οἰκοῦσι Χάλυβες.

Ad ſiniſtram autem manum fabri ferrarii ſunt Chalybes; nimirum, ad Ponti Euxini orientalia littora, quæ à ſedibus Promethei non fuerunt remota. *Tzetzes* Chiliad. X. 338.

Χάλυβες ἔθνος ἔγγιστα τελοῦν τ' Τραπεζοῦντος,
Οὗτοι λέγονται σίδηρον ἐφευρηκέναι πρῶτοι.
Καὶ τ' χαλκὸν ὁ χαλυβὸν, χαλκόν τε λέγουσί μοι,
Οἷα καὶ τοῦτον εὕρημα τελοῦντα τ' χαλύβων.

Chalybes, gens eſt proxima Trapezunti; hi dicuntur ferrum inveniſſe primi. Æs etiam vocant & Chalybum & æs, quaſi hoc quoque ſit inventum Chalybum. Virgilius Georg. I. v. 58.

India mittit ebur, molles ſua thura Sabæi,
At Chalybes nudi ferrum. Clericus.

569. Τεύξειν κακὸν ἀνθρώποισι] Hoc eſt, formoſis meretricibus immiſſis, populos ceteroqui fortes emollivit, quâ arte ferocem Lydorum indolem domuiſſe proditur Cyrus, conſilio Crœſi. Cùm enim victi ſæpiùs rebellaſſent, Crœſus ſententiam rogatus de ratione quâ Lydi in officio in poſterum contineri poſſent, inter alia hæc reſpondit: φείσεσθαι αὐτοῖσι καὶ δειλίζειν τε καὶ φάλλειν, καὶ καπηλεύειν παιδεύειν τοὺς παῖδας, καὶ ταχέως ὄψεαι γυναῖκας ἀντ' ἀνδρῶν ὑμέας γεγονότας: * *edicito illis ut liberos cytharam pulſare, pſallere, & cauponari doceant; & brevi eos, ô Rex, videbis mulieres pro viris factos.* Hæ artes olim ferè perinde habebantur,

* *Herodoti* Lib. I. c. 155.

quaſi

quasi lenocinium exercere, ideoque *Justinus* Lib. I. c. 7. ita rem expressit: *Interjecto deinde tempore, Lydi rebellavere, occupato in aliis bellis Cyro; quibus iterum victis, arma & equi ademti, jussitque cauponias, & ludicras artes, & lenocinia exercere. Et sic gens industria quondam potens & manu strenua, effœminata mollitia, luxuriaque virtutem pristinam perdidit.* Ac sanè, ut alibi docet *Herodotus*, * τῶν Λυδῶν δήμου αἱ θυγατέρες ἐπορεύοντο πᾶσαι, συλλέγουσαι σφίσι φερνάς, *Lydorum populi filiæ omnes prostabant, sibi dotem colligentes.* Conjicimus Epimetheo & populatibus similia contigisse, ex v. 590. & sequentibus, ex quibus non difficile est intellectu nomine Pandoræ meretrices describi. Ceteræ circumstantiæ sunt ornamenta Poëtica veteris historiæ. *Clericus.*

569. Τοῦξεν κακὸν ἀνθρώποισι] Non solæ meretrices, ut vult Clericus nomine Pandoræ significantur, quanquam vox Θηλύτεραι, quæ infrà occurrit v. 589. exponitur αἱ πρὸς τὰ ἀφροδίσια καταφερώτεραι Schol. Homer. ad Il. Θ. v. 520. Patet autem ex versibus 602. & sequentibus toti fœmineo sexui, etiam uxoribus, iniquo, uti spero, Poëtæ nostri judicio, hanc descriptionem competere. *Rob.*

605. Διὰ κτῆσιν δαπίονται] Magnam esse dolori accessionem declarat Homerus, si, amisso filio, ad peregrinos transitura sit hæreditas.

Τὸν δ' ἀ τέκετ' ἄλλον ὀπὶ κτεάτεσσι λιπόντος.
Ενθ' ὄγε τὰς ἐνάριζε, φίλον δ' ἐξαίνυτο θυμὸν
Αμφοτέρησιν· πατέρα γὰρ, ᾧ κύδεα λυγρὰ
Λεῖπ', ἐπεὶ ἀ ζώοντε μάχην ἐκνοσήσαντε
Δέξατο· χηρωσὰ δὲ ἁλὶ κτῆσιν δαπίοντο.

Il. E. v. 154, &c.

Vide etiam Gen. cap. 15. ubi frustra sibi divina munera Abramus collata existimavit, cùm, deficiente filio, familiarem servum hæredem sibi fore credederit. *Rob.*

608. Κακὸν ἐλλῷ ἀντιφερίζει — ἔμμεναι] Dicit Scholiastes, Τὸ ἐμμεναι παρέλκει. Itaque plerumque vertitur, *Malum perpetuò cum bono certat.* Ego autem τὸ ἐμμεναι παρέλκειν non existimo, sed vertendum esse, *Malum perpetuò certat cum bono ut sit.* Qui aliter exponunt, iniquum ferunt judicium de conjugali vita, existimantes in felicissimis nuptiis malum bono æquale esse; cùm Poëta nihil ultrà videatur innuisse, quàm quòd in sortem felicissimam mala quædam se semper intrudant. *Rob.*

616. Βειάρτῳ δ' ὡς πρῶτα] Unicum hoc, quod novi, occurrit exemplum vocis Βειάρτεως in quatuor Syllabas dissolutæ, productâ primâ. Poëtæ omnes tam Græci quam Latini trisyllabam exhibent, penultima & antepenultima correptis, ut suprà v. 149. Κόπλός τε, Βειάρτεώς τε, & infrà v. 733, & 816. Hoc tamen exemplum à communi usu recedens Doctiss. Bentleium videtur effugisse, qui cùm hanc vocem in quatuor Syllabas resolutam apud Miltonum invenerit, idcirco illud carmen in editione sua quasi Illustrissimo Poëta indignum expunxit. Nescio tamen annon quibusdam potius videatur versus mutilus esse & ἀκέφαλος, quam prima in Βειάρτῳ syllaba produci. Potuit sane librariorum incuriâ excidere articulus τῷ, qui versum perfeciſſet; eundemque memini articulum alibi à poëta huic nomini adnexum; infrà nempè v. 733.

Ενθα Γύγης, Κόπλός τε, ἰφθὶ ὁ Βειάρτεως μεγάθυμος. *Rob.*

619. Τὸ χθονὸς εὐρυοδείης] In carcere, nimirum, subterraneo, aut quem subterraneum fingit Poëta. Hinc *Hesiodus* incipit narrare bellum, quod patri intulit Jupiter. *Clericus.*

629. Τιτῆνές τε θεοὶ καὶ ὅσοι Κρόνου ἐξεγένοντο] Dii quidem prioris ætatis *Titanes* dicti, quasi *luto geniti*, ut antea diximus; Dii verò posterioris à Saturno orti, simpliciter *Dii.* Clericus.

* Lib. I. c. 93.

631. Οἱ μὲν ἀφ' ὑψηλῆς Ὀθρύος Τιτῆνες ἀγαυοὶ] Saturnus cum ſuis videtur Othryn montem quaſi arcem occupaſſe, & obſeſſus fuiſſe in eo loco; qui fortè duxit hinc nomen, nam עטר *hatar* eſt *cinxit*. Mons eſt qui Phthiotidem à meridie claudit. *Clericus.*

632. Οἱ δ' ἄρ' ἀπ' Οὐλύμποιο θεοὶ] Olympus eſt ad ſeptem triones ejuſdem Theſſaliæ tractûs, in quo Jupiter ſedes fixit. Antiquus auctor * *Euhemerus*, ut verbis utar *Lactantii* è Lib. I. c 11. Inſt. Divinarum, qui fuit ex civitate Meſſana, res geſtas Jovis & ceterorum, qui Dii putabantur, collegerat; hiſtoriamque contexuerat ex titulis & inſcriptionibus ſacris, quæ in antiquiſſimis Templis habebantur, maximeque in fano Jovis Triphylii, ubi auream columnam poſitam eſſe ab ipſo Jove titulus indicabat. In qua columna, geſta ſua perſcripſerat, ut monumentum eſſet poſteris rerum ſuarum. Hanc hiſtoriam interpretatus erat *Ennius*, & ſequutus; cujus hæc ſunt verba, prout ea recitat *Lactantius*, loco memorato: *Eâ tempeſtate, Jupiter in monte Olympo maximam partem vitæ colebat; & eò ad eum in jus veniebant ſi quæ res in controverſia erant. Item, ſi quis quid novi invenerat, quod ad vitam humanam utile eſſet, eò veniebat, atque Jovi oſtendebat.* Ex eo igitur monte Jupiter, cum ſuis, egreſſus, bellum intulit Saturno; neque enim putandum eos, ex montibus aliquot millibus paſſuum remotis, miſſilia in ſe invicem conjeciſſe. *Clericus.*

634. Οἵ ῥα τότ' ἀλλήλοισι μάχην θυμαλγέ' ἔχοντες] Hinc manifeſtò liquet, ut ex innumeris aliis, Deos fuiſſe antiquiſſimos incolas Græciæ. Sacra Hiſtoria ita habebat, ut docet *Lactantius* Lib. I. c. 14. *Jovem adultum, cùm audiviſſet patrem atque matrem* (à Titanibus) *cuſtodiis circum ſeptos atque in vincula conjectos, veniſſe cum magna Cretenſium multitudine, Titanemque ac filios ejus pugnando viciſſe; parentes vinculis exemiſſe, patri regnum reddidiſſe, atque in Cretam remeaſſe. Poſt hæc deinde Saturno datam ſortem, ut caveret ne eum filius è regno expelleret; illum elevandæ ſortis, atque effugiendi periculi gratiâ, inſidiatum Jovi, ut eum necaret. Jovem cognitis inſidiis, regnum ſibi denuò vindicaſſe, ac fugaſſe Saturnum; ex Theſſalia, nimirum.* Scio *Euhemerum*, quaſi hominem vanum traduci, ſed non eſt hîc locus ejus defendendi. Interea omnia ſuadent Theſſaliam fuiſſe ſedem belli inter Deos, & præmium victoris. *Clericus.*

639. Νέκταρ τ' ἀμβροσίην τε, τάπερ θεοὶ αὐτοὶ ἔδουσι] Si hîc urgeremus verbum ἔδουσι, ſequeretur utrumque eſſe cibum, neutrum potum; atramen plerique ambroſiam cibum fuiſſe contendunt, nectar potum. At eſt locus *Homeri* planè huic contrarius, ex quo colligere eadem ratione poſſis utrumque fuiſſe potum. Exſtat Odyſſ. Υ, v. 359. ubi Polyphemus de vino, quod ei bibendum dederat Ulyſſes:

Αλλὰ τόδ' ἀμβροσίης καὶ νέκταρός ἐστιν ἀπορρώξ.

Verùm hoc ambroſiæ & nectaris eſt rivus. Ad quem locum *Euſtathius*: σημείωσαι, inquit, ὅτι ἐν τῷ ἀπορρῶξ ἐμφαίνει ὁ ποιητὴς ὡς οὐκ ἀπᾴδον δεῖ νοῆσαι καὶ τὸ ἀμβροσίαν ὑγρόν τι ὥσπερ καὶ τὸ νέκταρ. τὸ γὰρ ἀπορρῶξ τοῖς ὑγροῖς φερσαρμόζει, δηλοῖ γὰρ ἀπόῤῥοιαν. ἔστω γὰρ καὶ ἐποίησάν τινες τῆς γιγαντίας, τὸ ἀμβροσίαν λαβόντας εἰς ὑγρὰν θείαν τροφήν. ἴσως δὲ καὶ συμποδοχικῶς φερόμενον τὸ νέκταρ κεῖται ἢ ἀπορρῶξ, ὡς χεῦμα ἄλλό τι ὄνομα ὂν τῆς ἀμβροσίας νοεῖν: *obſerva voce* ἀπορρῶξ *oſtendere Poëtam non abſonum eſſe intelligere ambroſiam quoque eſſe liquidum quid, quemadmodum nectar; nam* ἀπορρῶξ *liquidis convenit, ſignificat enim effluvium. Sic & fecerunt quidam recentiorum, qui accipiunt ambroſiam quaſi*

* *Vivebat tempore Caſſandri, Antipatri F. Regis Macedoniæ, ante Chr. Nat.* CCCX.

liqui-

liquidum alimentum Deorum. Fortè etiam ſynecdochicè ad ſolum nectar referendum ὑποξέωξ, *ita ut alterum nomen ſubintelligendum ſit, quod ad ambroſiam referatur.* Verum multò ſimpliciùs dixerimus & *Homerum* & *Heſiodum* minùs accuratè loquutos, neque ex ἀνυσλογίᾳ ullum conſectarium eſſe deducendum. Verum tamen eſt nonnullis Veteribus Nectar fuiſſe ſolidum cibum, ambroſiam verò potum, quod oſtendit *Euſtathius*, in ſequentibus verbis, ex *Anaxandride*, *Alcmane* & *Saphone*. Sic parum ſibi conſtant Poëtæ, in meris figmentis.

Si originem vocis νέκταρ à Græcis petamus, reſpondent * ita dici ἀφ' θεῶν πόμα, οἱονεὶ τὸ συνέχον τὰς πίνοντας αὐτὸ ἐν νεότητι, ἀφ' οὗ τὸ νέον καὶ τὸ ἔχω, νεοέκταρ, καὶ κατ' συγκοπὴν νέκταρ· ἀλλ' ᾗ Ηβη αὐτὸ κιρνᾷ, Ιλιάδ. Δ. Alii verò deducunt ἀφ' οὗ τὸ νε στερητικὸν καὶ κτῶ τὸ φονεύω. Dicere debuiſſent κτείνω, unde κτείζω. *juſta facio* & κτῖρες *mortui*. Quam Etymologiam, ſi Græca vox ſit, veram eſſe ſuadet vox ἀμβροσία, quæ ejuſdem eſt ſignificationis; de qua & hoc obſervandum, non eſſe nomen ſubſtantivum, ſed adjectivum, cum quo ſubintelligenda vox τροφὴ, *cibus*. Ἀμβρόσιος paſſim, apud Poëtas, *divinum* ſignificat, non ſecùs ac νεκτάρεος. Quod ſi verum ſit, videbitur *Heſiodus* hoc velle Jovem immortalitate donaſſe ſocios ſuos, præbitis nectare & ambroſiâ, quibus ſoli Dii uti credebantur; quo munere accepto, fortiùs in Titanas pugnarunt. Sed mihi verisimilius נקטר *niktar* aut *nektar* vocem eſſe Phœniciam, quæ *ſuffitum* ſonat; qui veluti potus Deorum habebatur, ut caro victimarum cibus. Adi *Luciani* librum de Sacrificiis. *Clericus.*

655. Πειθ' μὲ θεραπόντες] Scribendum videtur: σφεῖ σοι θεραπόντες, σφεῖ δ' ἔσι γόνιμα. *Guietus.*

657. Σῆς δ' ὑποτροπαδμοσύνησιν] Scribo ὑπερφιαλοσύνησιν. Heſych. ὑπερφιάσασθαι ὑποτοπῆσαι, ἢ ὑπονοῆσαι, ὑπερφιασάμεθα, σκεψάμεθα. *Guietus.*

665. Μάχην δ' ἀμέγαρτον ἔχειραν.] Ex hac deſcriptione prœlii Deorum & Titanum ſatis conſtat Poëtam noſtrum non ſolùm, ut vult Quintilianus, *in mediocri illo dicendi genere* excelluiſſe, ſed etiam ad ſummum Poëtices faſtigium aſſurgere potuiſſe. Nihil certè grandius occurrit vel in deſcriptione illa Homerica τῆς θεομαχίας, quæ adeò à Longino celebratur.

Ὡς τὼ ἀμφοτέρους μάκαρες θεοὶ ὑπεῖρον ἐτύνθη
Σύμβλον, ἐν δ' αὐτοῖς ἔειδε ἑκάτερθε βαρεῖαν.
Δεινὸν δ' ἐρεμύσσε πατὴρ ἀνδρῶν τε, θεῶν τε
Υψόθεν· αὐτὰρ ὕπερθε Ποσειδάων ἐπάραξε
Γαῖαν ἀπειρεσίην, ὀρέων τ' αἰπεινὰ κάρηνα.
Πάντες δ' ἐσείοντο πόδες πολυπιδάκου Ἴδης,
Καὶ κορυφαὶ, Τρώων τε πόλις, καὶ νῆες Ἀχαιῶν.
Ἔδδεισεν δ' ὑπένερθεν ἄναξ ἐνέρων Αϊδωνεύς,
Δείσας δ' ἐκ θρόνου ἆλτο, καὶ ἴαχε· μὴ οἱ ὕπερθε
Γαῖαν ἀναρρήξειε Ποσειδάων ἐνοσίχθων.
Οἰκία θ' ἠντοῖσιν, ᾗ ἀθανάτοισι φανείη
Σμερδαλέ', ἰνωόεντα, τά τε ςυγέουσι θεοί περ.
Τόσσος ἀρὰ κτύπος ὄρτο θεῶν ἐς ἔριδ ξυνιόντων.

Hos verſus merito celebrat Longinus cap. 9.

"Ἐπιβλήτεις, ἑταῖρε, ὡς, ἀναξηνυμένης μὲ ἐκ "βάθρων γῆς, αὐτὸ δὲ γυμνωθὲν Τα:τάρε, ἀνα- "τροπὴν δὲ ὅλη, ᾗ διάσασιν τῷ κόσμῳ λαμβάνον- "τος, πάντ' ἅμα, οὐρανὸς, ἅδης, τὰ ἄνητα, τὰ "ἀθάνατα, ἅμα τῇ τότε συμπολιμῇ καὶ συγκιν- "δυνεύει τῇ μάχῃ."

Si vero præſentis pugnæ deſcriptionem conferamus, in ea etiam omnia æque terribilia apparebunt; concuſſio terræ, ponti, cœli, tartari; mortalium omnium, atque immortalium confuſio.

Δεινὸν δ' ἐκλάγξε πόντος ἀπείρων·
Γῆ δὲ μέγ' ἰσμαράγησεν· ἐπέσεν δ' οὐρανὸς εὐρὺς
Σειόμενος, πεδάθεν δ' ἐπιπάλετο μακρὸς Ολυμπος
Ριπῇ ὑπ' ἀθανάτων· ἔνοσις δ' ἵκανε βαρεῖα
Ταρτάρου ἠερόεντα —— &c.

* *In Etymol. Magno.*

Et

Et infra 838.

——————— Ἀμφὶ δὲ γαῖα
Σμερδαλέον κονάβησε, καὶ Οὐρανὸς εὐρὺς ὑπερθεν,
Πόντος τ' Ωκεανοῦ τε ἰὼν, καὶ τάρταρα γαίης.
Ποσσὶ δ' ὑπ' ἀδαμάντεον μέγας πελεμίζετ' Ὄλυμπος
Ὀρνυμένοιο ἄνακτος· ἐπεσμαράγιζε δὲ γαῖα.
Καῦμα γ' ὑπ' ἀμφοτέρων κάτεχεν ἰοειδέα πόντον,
Βορῆς τε, στεροπῆς τε, πυρὸς ἀπὸ τοῖο πελώρου,
Πρηστήρων ἀνέμων τε, κεραυνοῦ τε φλογόεντος.
. . . . . .
Τρέσσ' Αἴδης δ' ἐνέροισι καταφθιμένοισιν ἀνάσσων.
Τιτῆνές δ' ὑποταρτάριοι Κρόνον ἀμφὶς ἐόντες,
Ἀσβέστου κελάδοιο, καὶ αἰνῆς δῆϊότητος.

Obſervare liceat, quod hanc trepidationem Plutonis, utpote imaginem nobiliſſimam, & excelſiſſimam, Latini etiam Poëtæ imitati ſint.

Virgil. Aen. 8.

Non ſecus ac ſi qua penitus vi terra debiſcens
Infernas reſeret ſedes, & regna recludat
Pallida, dis inviſa, ſuperque immane barathrum
Cernatur, trepidentque immiſſo lumine manes.

Et Ovidius lib. 5. Metam.

Inde tremit tellus, & rex pavet ipſe ſilentum
Ne pateat, latoque ſolum retegatur hiatu;
Immiſſuſque dies trepidantes terreat umbras. Rob.

687. Ἐκ δέ τε πᾶσαν — Φαῖνε βίην] Potentiam Jovis imminuit Poëta, cum dicat, omnibus ei viribus opus eſſe ad vincendos hoſtes. Meſſiam in Angelos rebelles fulminantem grandiùs deſcribit Miltonus lib. 6.

Yet half his ſtrength he put not forth, but check'd
His thunder in mid volley, for he meant
Not to deſtroy, but root them out of heaven. Rob.

699. Θεσπέσιον κάτεχεν Χάος] Χάος hîc ſignat ſine dubio ingentem aëris extenſionem, quæ vacua capitibus noſtris imminet; nam *Heſiodus* deſcribit prælium, quod ſupra terram, non infra, commiſſum eſt. Nec obſtat quod antea dixit, *flammam ad aërem perveniſſe*, cùm quia ſunt hîc frequentes repetitiones, tum quia hæc aliquatenus differunt; nam καῦμα θεσπέσιον *ingens ardor*, aut *incendium* eſt effectus flammæ. Sic Χάος uſurpavit *Ariſtophanes* in Nubibus, p. 151. Ed. Genevenſis majoris, ubi ita loquentem Socratem inducit, inanem aërem oſtendentem:

Ἄλλο τί δῆτ' ἢ νομεῖς ἔστ' Θεὸν ἢδίνα, πλὴν
ἅπερ ἡμεῖς,
Τὸ Χάος τυτὶ καὶ τὰς νεφέλας καὶ τὴν γλῶτταν,
τέα ταυτί.

Aliud quidquam non exiſtimabis Deum eſſe, præter ea quæ nos exiſtimamus; hoc Chaos & Nubes & Linguam, tria hæc. Ubi *Scholiaſtes*: Χάος λέγει τὸν ἀέρα, παρὰ τὸ κεχύσθαι, imò verò παρὰ τὸ χαίνειν, *hiare*. Vide dicta ad v. 116. Vide etiam *Ariſtophanem* p. 164. & alibi. *Clericus.*

Ibid. Καῦμα δὲ θεσπέσιον κάτεχεν Χάος] Non aſſentior Clerico, qui ſupponit τὸ Χάος hic ſignificare ingentem aëris extenſionem, quæ vacua capitibus noſtris imminet. Nam præterea quod, hoc ſenſu admiſſo, inepta eſſet repetitio verſus 696 ubi dicitur, φλὸξ δ' ἠέρα δῖαν ἵκανεν — ἄσπετος, quis non ſentit longe grandiorem eſſe imaginem Jovis, ultra ipſius mundi limites fulgura torquentis, quàm ejuſdem, flammas in ambientem aërem jaculantis? Miltonus noſtras veterum Poetarum æmulator, & perfector, hunc locum reſpexiſſe videtur lib. 6.

Eternal wrath
Burnt after them to the bottomleſs pit.
Confounded Chaos roar'd
And felt tenfold confuſion in their fall *Through*

Through his wild Anarchy, ſo huge a rout
Incumber'd him with ruin. Rob.

719. Τόσσον ἔνερθ'] Similis apud Homerum occurrit Tartari deſcriptio Il. 8.

Η μὲν ἐλῶν ἐξίψω ἐς Τάρταρον ἠερόεντα
Τῆλε μάλ', ἦχι βάθιστον ὑπὸ χθονός ἐστι βέρεθρον
Ενθα σιδήρειαί τε πύλαι, καὶ χάλκεος οὐδός,
Τόσσον ἔνερθ' ἀΐδεω, ὅσον οὐρανός ἐς' ἀπὸ γαίης.

Et hinc etiam Virgil. Aen. 6.

Tum Tartarus ipſe
Bis patet in præceps tantum, tenditque ſub umbras,
Quantus ad æthereum cœli proſpectus Olympum.
Hic genus antiquum terræ, Titania pubes,
Fulmine dejecti, fundo volvuntur in imo. Rob.

727. Αὐτὰρ ὑπερθεν Γῆς ἔιζαι πρῶκαι] Tartara, nimirum, non intra terram eſſe putabant, ſed inferiora, in tenebricoſis ſpatiis, quæ terræ ſubjecta eſſe exiſtimabant; cùm neſcirent terram eſſe rotundam, & vicibus ſoli ſua hemiſphæria oſtendere. *Clericus.*

730. Χώρῳ ἐν ὑγρῇσιν, πολύφρις ἔχατα γαίης] Hic verſus additicius videtur. *Guietus.*

730. Πολύφρις ἔχατα γαίης] Hic verſus Guieto videtur additicius eſſe, cui aſſentior. Mendoſus enim eſt, nec Grammaticæ congruens. *Rob.*

739. Χάσμα μέγ'] Pulcherrimam illam ideam *Satanæ* per Chaos iter facientis abhinc videtur traxiſſe Miltonus Lib. 2.

A vaſt vacuity: all unawares
Fluttering his pennons vain plumb down he drops
Ten thouſand fathom deep, and to this hour
Down had been falling, had not by ill chance
The ſtrong rebuff of ſome tumultuous cloud
Inſtinct with fire and nitre hurried him
As many miles aloft —— Rob.

740. Οὔδας ἵκοιτ', εἰ μὴ ταχὺ πυλέων ἐντοσθε γένοιτο] An ſcribendum? ἔδας ἵκοι' εἰ μὴ ταχὺ πυλέων ἔντοσθε γένοιο. Sic in ἔργοις, ἐπὴν δ' εἰς ἄκρον ἵκηαι ſcribendum, pro quo vulgò ſcriptum ἵκηται. *Guietus.*

741. Περὶ δυέλλαι δυέλλη] Scribo φέρει περὶ δυέλλαι δυέλλη ἀρχαλέη. φέρει περὶ pro περιφέρει una voce. Homer. Od. Υ. ἕπεται μ' ἀναρπάξασα δυέλλαι οἴχοιτο περιφέρεσα. *Guietus.*

747. Ἄσσον ἰόσαι] Vulgo legitur ἀμφὶς; ſed monente Græv̈io, & conſentiente MS. Bod. reſtitui ἄσσον, quod ſequentia verba ἀλλήλας περιείπον requirere videntur. *Rob.*

755. Κασίγνητον θανάτοιο] Similiter Homerus Il. ξ.

Ενθ' Υπνῳ ξύμβλητο, κασιγνήτῳ θανάτοιο.

Et Virgil. Aen. 6. *Et conſanguineus lethi ſopor.* Rob.

758. —— ἀλλ' ποτ' αὐτὸς
Ηέλιος φαέθων ἐπιδέρκεται ἀκτίνεσσιν
Οὐρανὸν εἰσαθρῶν, ἠδ' ἔραθεν καταβαίνων.]

Videtur eſſe imitatio *Homeri*, qui ita de Cimmeriis Odyſſ. Λ.

—— ἀλλ' ποτ' αὐτὸς
Ηέλιος φαέθων ὑπιδέρκεται ἀκτίνεσσιν
Οὐδ' ὁπότ' ἂν στείχῃσι πρὸς οὐρανὸν ἀστερόεντα
Οὐδ' ὅταν ἂν δὺν γαῖαν ἀπ' οὐρανόθεν πρατράπηται.

Neque umquam eos Sol lucidus adſpicit radiis, neque cum it ad cœlum ſtellatum, neque cum iterum ad terram è cœlo convertitur. Clericus.

773. Ιφθίμα τ' Αΐδαο καὶ ἐπαινῆς Περσεφονείης] Ιφθιμος, ubi de Deo ſermo eſt, verti debet ἰσχυρὸς *potens*, non *fortis*, præſertim cùm loquatur Poëta de *Plutone*. *Perſephone* filia Cereris dicitur alio nomine *Pherephatta*, quod ſi ſcribamus Phœnicio charactere פר-זתא *pherphethe*, ſignificat *fructum copioſum*; nomenque hoc terribile habebatur, quia ſacrum. *Plato* in Cratylo, p. 265. eo prolato ſubjicit: πολλοὶ καὶ τοῦτο φοβοῦνται τὸ ὄνομα, *multi reverentur hoc nomen.* Περσεφόνην

σταφύλην viri docti interpretantur, ex eadem Lingua, פרי ספון *peri-ſaphoun* fructum occultum, quod ſignat ſementem terræ commiſſam. Malim intelligere *reconditum* in horreis. Utrumque nomen aptiſſimum eſt filiæ Δῆως, hoc eſt, *Deæ copiæ*. Ceres Regina fuit Siciliæ, cujus filiam rapuit Pluto, aut raptam uxorem duxit; quod in Enarratione *Gallica Myſteriorum Cereris multis oſtendimus. *Clericus*.

775. Δεινὴ Στὺξ θυγάτης ἀφορρέοος Ωκεανοῖο] Non difficile eſt intellectu cur Stygem vocet *Heſiodus* filiam Oceani, cùm ſit tanta rerum affinitas; ne dicam ex vaporibus Oceani, qui in pluvias denſantur, oriri fontes. Sed tria ſunt hîc, non ubique obvia, animadvertenda. Primum eſt deſcriptio Stygis, quam prorſus fictam eſſe nos credere vetat quod habet *Pauſanias* in Arcadicis, ſeu Lib.VIII. p. 483. ubi poſtquàm meminit ruderum Oppidi Arcadici, cui Nonacri nomen erat: Τῶν δὲ ἐρειπίων, inquit, ἡ πόρρω κρημνός ἐστιν ὑψηλός· ἔχ ὕπερον ἐς πεντήκοντα ὕψος οἶδα. ἡ δὲ ὕδωρ κατὰ τὸ κρημνῶ σταζει· καλεῖται δ' Ελλήνων αὐτὸ ὕδωρ Στυγός. Εἶναι δὲ τὸ Στύγα Ησίοδος μὲ ἐν Θεογονίᾳ ἐποίησεν· (Ησιόδῳ γὸ δὴ ἔστι τὰ Θεογονίαν εἶσιν οἱ νομίζουσι) πεποιημένα ἔν ἐστιν ἐνταῦθα Ωκεανοῦ θυγατέρα τὸ Στύγα, γυναῖκα δὲ αὐτῶ εἶ) Πάλλαντος: *non procul à ruderibus, eſt alta montis crepido; non aliam vidi, quæ in tantam altitudinem attollatur; aqua vero ſecundum præruptam rupem ſtillat. Vocant Græci hanc aquam Stygis. Eſſe autem Stygem Heſiodus in Theogonia cecinit; (neque enim deſunt qui Theogoniam opus Heſiodi eſſe credant) cecinit autem Stygem fuiſſe Oceani filiam, & uxorem Pallantis.* Hoc fictum quidem eſt, ut pleraque alia, ſed ex verbis Pauſaniæ intelligere licet, quare dicat *Heſiodus*:

——— κλυτὰ δώματα ταίει
Μακρῆσι πέτρῃσι κατηρεφέ', ἀμφὶ δὲ πάντη
Κίοσιν ἀργυρέοισι θεὸς ὑπαὶ ὑπείληπται.

Inclytas ædes incolit ingentibus ſaxis ſupernè tectas, circumquaque vero columnis argenteis ad cœlum firmatæ ſunt.

Alterum, quod hîc animadvertendum eſt, ad id pertinet quod Poëtæ aiunt aquam eſſe inferorum; quod inde ortum, quòd aqua illa lethalis eſſet, quemadmodum paullò pòſt docet *Pauſanias*: Θάνατον δὲ τὸ ὕδωρ φέρει τοῦτο καὶ ἀνθρώπῳ καὶ ἄλλῳ ζῴῳ παντὶ: *lethalis eſt hæc aqua & hominibus, & omnibus aliis animalibus.* Alios etiam habet miros effectus aquæ illius omnia perrumpentis, præter ungulam equinam; ſed qui fortè minùs veri ſunt. Verùm hinc liquet, cur in inferis collocetur, nec dubito quin ea aqua ab antiquiſſimis Græciæ colonis dicta ſit מי שתוק *me ſthouk*, hoc eſt, *aqua ſilentii*, quòd ad *regna ſilentum* eos demitteret. Eodem reſpicere videtur *Heſiodus*, in ſequentibus, ubi dicit eum qui per Stygem pejeravit κεῖσθαι ἄναυδον, *jacere ſine voce.*

Tertiò obſervandum aquam hujus fontis fuiſſe jurijurando conſecratam; quod quî potuerit fieri, ſi lethifera erat, non immeritò quærant Lectores. Videtur enim qui jurabat bibiſſe ἐν χρυσείῃ φιαλῇ allatam aquam ab Iride. Alioqui neceſſe non erat eam afferri. Crediderim hanc fuiſſe opinionem eorum temporum, eum qui accuſabatur cujuſpiam ſceleris, cujus reus non erat, potuiſſe ſine noxa eam aquam bibere; addito jurejurando, quo innocentiam ſuam teſtatam faceret; ſin minùs, aquam noxiam ſuam naturam obtinuiſſe, & homini mortem, aut gravem morbum creaſſe. Non unus hic fons habitus aptus explorandæ veritati juri-jurandi. Vide quæ habet *Macrobius* de fonte Palicorum Saturnal. Lib.V. c.19. *Clericus*.

783. Μέγαν ὅρκον] Hoc eſt, per quem *magnum jusjurandum* concipitur. Sic *Homerus* vocat ὅρκια πιστὰ *agnos* qui adhibebantur

hibebantur ad ſolenniùs jurandum. Iliad. Γ. v. 245. *Clericus.*

785. Ὅς τ' ἐκ πέτρης κατατηκέος ἠλιβάτοιο] Reſpicit ad id quod ex *Pauſania* protulimus, quà de cauſa etiam *Homerus* * vocat κατηφόμενον Στυγὸς ὕδωρ, *ſtillantem aquam Stygis.* Ταῦτα μὲ δὴ ἐποίησεν, inquit *Pauſanias*, ὡς ἂν ἰδὼν ἐς τὸ ὕδωρ τῆς Στυγὸς στάζον: *hæc cecinit, quod viderit aquam Stygis ſtillantem.* Clericus.

794. Κεῖνα νεύτμὸς καὶ τὰ ἑξῆς] Hæc poëticè ficta & adaucta, ſed ex vero nata; nimirum, ex noxia Stygiæ aquæ natura. *Clericus.*

805. Ωγύγιον] Græci *antiquam* interpretantur, quaſi ab *Ogyge*, antiquiſſimo Rege neſcio quo. Intelligimus *amaram*, quod apprimè quadrat in exitialem effectum hujus aquæ potæ; ex Phœnicia Lingua, in qua אגג *agag* ſignificavit, ut apud Arabas, *amaram reddidit aquam.* Hinc quoque dicta *amara*, aqua illa jurisjurandi & zelotypiæ, quam, apud Hebræos, bibere jubebatur mulier adulterii ſuſpecta. Vide Num. V. *Clericus.*

806. Ἔνθα ὁ γῆς δνοφερῆς] Hic & tres ſequentes verſus è ſuperioribus repetiti ſunt, poſt verſum enim 734. collocantur. Sed hinc fortaſſe tollendi. *Guietus.*

806. Ἔνθα ὁ γῆς δνοφερῆς καὶ τὰ ἑξῆς] Hæ ſunt περατολογίαι poëticæ, quæ nihil ex vero ducunt. *Clericus.*

808. Πάντων πηγαὶ καὶ πείρατ' ἔασι] Πηγαὶ hîc videtur *initium* ſignificare, nam ſolius πόντου poſſet dici *fons*, non terræ, tartari, aut cœli. *Clericus.*

820. Τυφωέα] De hoc egimus ad v. 307. Deſcribuntur ſcelerati homines Jordanis accolæ, quorum hiſtoriam & excidium Græcis olim narraverant Phœnices; hoc eſt, mendaces mendacibus augenda atque exornanda tradiderant. *Clericus.*

822. Οὗ χεῖρες μὲν ἄαστον ἐπ' ἰσχύϊ ἔργματ' ἔχουσι] Vertunt: *cujus manus quidem ſunt ob robur occupatæ*, aut *operibus aptæ*, quaſi ἔργμα idem ſit hîc ac ἔργον. Sed quodnam opus memoratur Typhonis, aut Typhoëi, ſeu antequam à Jove vinceretur, ſeu poſtquam in Tartara detruſus eſt? Deinde quid frigidius hac deſcriptione virium, *cujus manus propter robur habent opera?* Non potuit hoc ferre *Fr. Guietus*, qui ſuſpicatur legendum θαῦμα ἀκοῦσαι, *mirabile auditu.* Verùm tanta mutatione opus non eſt, cùm præſertim non minùs frigidum ſit, & minus Græcum: *cujus manus ſunt in robore.* Cùm olim ſine notis accentuum & ſpirituum ſcriberent Græci ΟΥ. æquè facilè potuit efferri ὑ *non* ac ὅ, *cujus*, quod ſi feceris ſententia egregia erit: *Nec manus, propter vires, habent quidquam quo impediri queant; & pedes fortis illius Dei ſunt indefeſſi.* Ἐργματα hîc deducimus ab εἴργω, *coërceo, prohibeo.* Hoc unum in hac noſtra interpretatione paullò durius videri queat, quòd particula negativa ſit paullò remotior à verbo. Sed nec deſunt ejus rei exempla, & eam omnino poſtulare videtur ſenſus. *Clericus.*

826. Πῦρ ἀμάρυσσε] *Ignis* hîc vocatur oculorum ſplendor, ut & in ſequente verſu, nequis putet Poëtam ignem propriè dictum in oculis hujus monſtri collocaſſe. Superant hæc omnem περατολογίαν. *Clericus.*

836. Θεοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἄναξεν] Fortè nata eſt hæc circumſtantia ex narratione Phœnicum, qui dictitabant inferioris Jordanis accolas *bellum Deo & hominibus indixiſſe*, aut utrorumque *hoſtes ac ſpretores* fuiſſe. Quæ loquutiones perperam intellectæ monſtra hæc pepererunt, quaſi fuiſſet terræ filius Draco, qui bellum Jovi intuliſſet. Certè *Lucretius* deſcribens *Epicuri* dogmata de Numine, quod verbo poſuit, re ſuſtulit, ita de Epicuro loquitur quaſi ei bellum intuliſſet, Lib. I. initio:

* *Iliad.* O. v. 37. ubi Juno jurat per Stygem.

Quare Religio pedibus ſubjecta viciſſim
Obteritur, nos exæquat victoria cœlo. Clericus.

838. Σκληρὸν ἐξόντησι] Non malè hiſce verbis deſcribitur ſubverſio Sodomæ, Gomorræ vicinarumque urbium, de qua vide Diſſ. noſtram. *Clericus.*

840. Τάρταρα γαίης] Hoc eſt, remotiſſimæ partes terræ, quæ eſt ſignificatio vocis *tartara*. Vide not. ad v. 119. *Clericus.*

841. Ποσσὶ δ' ὑπ' ἀθανάτοισι] Parem in his verſibus reperias ſublimitatem ac in Homericis illis à Longino celebratis, utpote quæ ἄχραντόν τι, καὶ μέγα τὸ δαιμόνιον, καὶ ἄκρατον παρίστησι.

—— Τρέμε δ' ἄρεια μακρὰ, καὶ ὕλη
Ποσσὶν ὑπ' ἀθανάτοισι Ποσειδάωνος ἰόντος.

Eandem ſublimitatem Miltonus aſſequitur,

Under his burning wheels
The ſtedfaſt Empyrean ſhook throughout;
All but the throne itſelf of God. Rob.

843. Ἰοειδέα πόντον] Hîc intelligendum *mare mortuum*, ſeu lacus Aſphaltites. *Clericus.*

846. Ἐξείς ὃ χθὼν πᾶσα] Vicina, nempe, infimis partibus Jordanis; qua de re vide memoratam Diſſertationem. *Clericus.*

858. Τοῖο ἄνακτος] Ἄναξ, nimirum, ut jam diximus, vox eſt honorifica quæ Regem quidem ſonat ut plurimùm; ſed eximium etiam quidpiam ſignificat, quale erat in ſuo genere hoc monſtrum. *Clericus.*

859. Οὔρεσιν ἐν βήσσῃσιν] Inter montes Moabitidis & Chananææ ſitus eſt lacus Aſphaltites, in profunda valle. *Clericus.*

869. Νόσφι Νότου, Βορέου τε καὶ Ἀργεστέω Ζεφύροιο] Hîc mirum eſt fieri duntaxat mentionem trium ventorum, omiſſo *Euro*, qui tamen μαλαῦρα non poteſt vocari. Quod cùm non concoquerent nonnulli, legerunt καὶ Ἀργέστου, Ζεφύρου τε, quemadmodum habet in Allegoriis *Joannes Diaconus*; quò etiam reſpicit alter Scholiaſtes, qui memoratis quatuor ventis *cardinalibus*, ut vocantur, ſubjicit: Ἀργέστης ὁ Ἀπηλιώτης, ὃν λέγει ὁ Ὅμηρος Εὖρον: *Subſolanus quem vocat Homerus Eurum.* Recta ſine dubio eſſet lectio, ſi conſtaret ἀργέστην uſpiam dici Eurum, cùm contrà conſtet eſſe occidentalem ventum, qui & Corus vocatur. *Plinius* Lib. II. H. N. c. 47. *Sunt bini, in quatuor cœli partibus; ab oriente æquinoctiali Subſolanus, ab oriente brumali Vulturnus; illum Apelioten, hunc Eurum Græci appellant. A meridie Auſter, & ab occaſu brumali Africus; Notον & Lyba nominant. Ab occaſu Æquinoctiali Favonius, ab occaſu ſolſtitiali Corus; Zephyrum &* ARGESTEN vocant. Præterea eoſdem ventos tres commemorat v. 379. ubi ἀργέστης eſt etiam epitheton Zephyri, quemadmodum hîc ex vulgata lectione. Crediderim hanc omiſſionem eſſe negligentiæ tribuendam; nam non ignorabat *Heſiodus* eſſe Orientalem ventum.

Idem *Plinius* paullò antea: *Veteres quatuor omnino ſervavere, per totidem mundi partes (ideo nec Homerus plures nominat) hebeti ut mox judicatum eſt ratione.* Vide *Homerum* Odyſſ. E. v. 295. *Heſiodus* autem *Homero* in ejuſcemodi rebus nequaquam inferior erat, ut ſatis liquet ex Operibus & Diebus. Obiter notandum *Heſiodi* ævo vocem ἀργέστης nondum fuiſſe nomen venti, qui à *Zephyro* diſtingueretur; cùm conjungatur ea vox cum *Zephyro*, quaſi epitheton, quo ſignificetur ejus *celeritas*, aut ſimile quidpiam. *Clericus.*

871. Ἀλλαὶ μαλ' αὖραι] Μαλαῦραι ſcribo. Heſych. μαλαῦραι, μάταιαι αὖραι, ἀχρεῖοι πνοαί. vulgò ſcriptum ἄμμοι pro αὖραι. ex ἀλ fit μαλ retrò, in caſſum. Sic ex ὠκὺς, μωκὺς, μωξ mox, ἰθὺς. *Guietus.*

884. Δασσάσατο τιμάς] Hoc eſt, munera

nera illis divisit, sed posteritas eos honores intellexit de iis, quibus singula Numina præesse postea credita sunt. *Clericus.*

885. Ἀλοχον δέτο Μῆτιν] Clarum est hîc allegoricum esse matrimonium, quòd Regi conjunctius nihil esse debeat quàm *prudentia.* Clericus.

885. Per hanc Allegoriam significat Poëta, conjunctissimam esse Divinæ Naturæ sapientiam. Similis figura in libro, qui nuncupatur *Sapientia Solomonis*, pulcherrimè usurpatur. Cap. 8.

Ταύτην (sc. τὴν σοφίαν) ἐφίλησα, καὶ ἐξεζήτησα ἐκ νεότητός μου·
Καὶ ἐζήτησα νύμφην ἀγαγέσθαι ἐμαυτῷ.
Sapientiam amavi, & exquisivi ab adolescentia mea,
Et eam pro sponsa expetivi mihi. Rob.

887. Ἀθηνὴν] Deam disciplinarum & fortitudinis meritò Prudentiæ filiam facit Poëta; cùm absque hac nulla sit vera fortitudo, nec eruditio. Ceterùm Ἀθηνὴ est, Phœniciâ linguâ, אֵיתָנָא *ethana*, hoc est, fortis, ut ab aliis jam animadversum. *Clericus.*

894. Τεκτογένειαν] Sic dicitur Minerva quasi genita à *capite* Jovis, nam si scribamus Phœniciis litteris תְּרִיתָא *thritho*, intelligemus deducendam vocem à רִית *reth*, quod, pro mutatione solenni ת & שׁ, idem esse potuit ac רִישׁ *resch*, Chaldaicè & Syriacè *caput.* Ejus antiquæ vocis significatio remanserat etiamnum apud Athamanas. *Hesychius*: Τεκτὰ, Νίκανδρος ὁ Κολοφώνιος φησὶ τὴν κεφαλὴν καλεῖν Ἀθαμᾶνας. Apud Cretenses, idem hac voce significatum esse auctor est *Eustathius* in Illiad. Δ. Ed. Rom. p. 504. Hanc quidem circumstantiam Palladis natalium hic non tradit *Hesiodus*, sed summo consensu reliqui omnes Mythologi & Poëtæ habent. Facile est intellectu cur sapientissima Dea & Artium Præfecta à cerebro, vel capite Jovis nata putetur, cùm caput existimetur esse sedes animi. Aliæ vocis Etymologiæ non sunt flocci faciendæ, si cum hac conferantur. Τεκτογένειαν verterant Romani veteres *Capitam. Ovidius* sub finem Lib. III. Fastorum:

Parva licet videas Capitæ delubra Minervæ,
Quæ Dea natali cœpit habere suo.
Nominis in dubio causa est, capitale vocamus
Ingenium sollers; ingeniosa Dea est.
An quia de capitis fertur, sine matre, paterni
Vertice, cum clypeo prosiluisse suo? Clericus.

898. Ἣν ἐγκάτθετο νηδύν] Hoc est, prudentiam perpetuò sibi adesse consiliariam voluit, nec umquam eam dimisit. *Clericus.*

899. Ὡς δὴ οἱ φράσσατο θεὰ ἀγαθόν τε κακόν τε] *Bonum & malum* omnia significant, apud *Homerum*, & in Hebraico etiam sermone. Vide not. ad Genes. III, 5. *Clericus.*

900. Θέμιν] Dea hæc est Præses Justitiæ, quæ non minùs ac Prudentia Regibus necessaria est. Si scripseris Phœniciis litteris תמי, illico liquebit esse vocem Phœniciam, à תם *integer, probus*, ita ut nomen Themidis *integritatem* sonet. *Clericus.*

Ibid. Ἣ τίκτεν Ὥρας] *Hora* est ab Hebraica voce אוֹר, *or*, quæ *lucem* sonat propriè, & tralatitio significatu *cognitionem*, quæ in Rege unà cum integritate conjuncta esse debet. Posset huc fortè trahi conjunctio *Urim* &. *Thammim*, in Pont. Maximo Hebræorum. Affinitas *Horarum* harumce cum Dea Justitiæ significatur earum nominibus Εὐνομίη, Δίκη & Εἰρήνη, quæ sunt Justitiæ consectaria, & veræ eruditionis comites. *Clericus.*

903. Μοίρας δ' ἧς πλείστην τιμὴν πόρε μητίετα Ζεύς.] Quamvis affinitas sit inter Justitiam & munus harum Dearum; non

eſt credibile hos verſus eſſe *Heſiodi*, cùm alios parentes Parcis tribuerit antea v. 215. Homo ineptus, qui ſupplere conatus eſt quod non deerat *Heſiodo* ſed deeſſe putabat, hos de Parcis verſus adſuit, & fortaſſe plures. *Clericus.*

903. Μοίρας δ'] Eadem, quæ Clerico, fuit ſententia Doctiſſ. Thomæ Gale in notis ad Apollodorum p. 6. Sed utriſque ut opinor, fraudem fecit prava Heſiodi interpretatio. Non enim in hoc loco aſſerit poëta Themin peperiſſe *Parcas*, quæ ſuprà *Noctis* eſſe filiæ dicuntur, ſed Themin peperiſſe *Horas*, quæ venuſtatem operibus hominum, *Parciſque* conciliant. Accuſativus caſus Μοίρας, ut Grammatici loquuntur, proximum verbum τὸ ὠρέαίσαι, non τὸ τίκτεν ſequitur; & ſententia ſic expoſita ſenſum exhibet veriſſimum, viz. *Bonæ leges, juſtitia, & pax humanam ſortem pulchram, & felicem reddunt.* Rob.

917. Λητὼ δ' Απόλλωνα] De nomine Latonæ, egimus ad v. 406. Nunc dicendum quare ejus filius vocaretur Φοῖβος Απόλλων, nam paſſim ita appellatur ab *Homero*, quaſi *Apollo* ſit cognomen. Si autem ſcribas Hebraicè: פח-בו חפלון *phe-bo hapollon*, Linguæ Hebraicæ peritus ſtatim interpretabitur *os in eo mirum*, quod apprimè convenit Deo fatidico. Vide dicta de *Phœbe*, ad v. 404.

Ibidem. Καὶ Αρτεμιν ἰοχέαιραν] Phœnicio characterе הרתמי *harthemi*, ſignificat, *mons admiratio mea*, ab הר har, *mons* & תמה thamah, *admiratus eſt.* Diana, nimirum, venatrix montibus maximè delectabatur. Antiquiſſimus hymnus in Dianam, qui *Homero* tribuitur, ſic eam deſcribit:

Η κατ' ὄρη σκιόεντα, καὶ ἀκείας ἀνεμοέσσας
Αγχι περιρρώγα παγχρύσεα τόξα τιταίνει.

Quæ per montes umbroſos & promuntoria ventoſa, venatione oblectata totum aureum arcum tendit. Sic ipſa, apud *Callimachum* in Hymno, qui ipſi inſcriptus eſt, loquitur, v. 19.

— ἀσφαρὸν γὰρ ὅτ' Αρτεμις ἄστυ κάτεισιν,
Οὔρεσιν οἰκήσω.

Raro Diana in urbem ibit, in montibus habitabo. Vide ejuſdem Hymni vſſ. 3 & 18. Apud *Lucianum*, in Dialogis Deorum, p. 212. T. I. dicitur ὄρειος *montana*; & p. 217. T. I. Amor negat ſe poſſe vulnerare Dianam φεύγουσαν ἀεὶ διὰ τῶν ὀρῶν, *fugientem ſemper per montes.* Talia innumera poſſent proferri.

Obſervandum hîc & alibi clarè diſtingui Apollinem & Dianam à Sole & Luna, qui v. 371. dicuntur Hyperione & Thiâ nati. Attamen conſtat poſtea Apollinem quidem & Solem unum Numen creditum fuiſſe, Lunam verò ac Dianam alterum; quod ideò factum puto, quia Apollinis quidem animum, poſt mortem, in Solem iviſſe, ut æternæ illi flammæ præeſſet, dicebant antiquiſſimi Poëtæ; Dianæ verò mentem Lunam inſediſſe. Genus hoc fuit adulationis, quo vetuſtiſſimi Græci proſequuti ſunt liberos Jovis. Sic & Ægyptii Iſidi adulati erant, cùm columnæ, ſepulcro Iſidis impoſitæ, cùm alia, tum etiam hæc inſcripſiſſent: * Ἐγώ εἰμι ἡ ἐν τῷ ἄστρῳ τῷ Κυνὶ ἀνατέλλουσα: *Ego ſum, quæ in Canis ſidere exorior.* Indidem factum ut ſtellis omnibus impoſuerint nomina illuſtrium virorum & fœminarum; qua de re agit *Hyginus*, In Lib. II. Poëtici Aſtronomici, *de ſignorum cœleſtium Hiſtoriis.* Clericus.

920. Λοισθοτάτην δ' Ηρην θαλερὴν ποιήσατ' ἄκοιτιν] Attamen hæc ſola legitima uxor habita, ceteræ omnes pellices. Dicitur, apud *Lucianum*, Jovis ἡ νόμῳ γαμετὴ *legitima conjux*, in Dialogis Deorum p. 192. Tom. I. & Jovi συμβασιλεύειν, p. 213. *Clericus.*

921. Ηβην] Hæc Dea fuit juventutis præſes, quam nomen traxiſſe liquet ex Hebraica voce אב *eb*, vir, qui juventutis eſt Symbolum; quòd plantæ tum vi-

* *Diodor. Siculus* Biblioth. Lib. I. p. 24.

vigeant maximè, cùm maximè virent. Hinc apud Poëtas, paſſim *viridis juventus* dicitur, imò & ſenectus cùm contingit eam juventuti eſſe ſimilem. *Virgilius* Æneid. V. 295.

Euryalus formâ inſignis VIRIDIQUE *juventâ.*

Idem Lib. VI, 304. de Charonte:

Jam ſenior, ſed cruda Deo VIRIDISQUE *ſenectus.*

Ibidem. Αρια.] Notiſſimum eſt Martis ſedes haberi montes Thraciæ, quos aut filius Jovis, Theſſaliæ Regis, aut ex ejus poſteris quiſpiam inſedit, unde dictus eſt הָרִי *hari*, hoc eſt, *homo montanus*, nam, ut diximus, הר eſt *mons*, ὄρος. Cùm autem ex bello & latrociniis viveret, creditus eſt poſt mortem præeſſe bello, cui tam ſæpè vivus interfuerat. Elegans eſt deſcriptio palatii Martis, apud *Statium* Lib. VII. Thebaidos, ubi de Mercurio ad illum miſſo, cujus deſcriptionis hoc eſt initium:

Hic ſteriles delubra notat Mavortia ſylvas,
Horreſcitque tuens, ubi mille furoribus illi:
Cingitur adverſo domus immanſueta ſub Æmo:

qui, ut notum, mons eſt Thraciæ. Hinc à Thracibus Mars impensè cultus. *Herodotus* Lib. V. c. 7. Θεὸς δὲ σέβονται μάνυς τόσδε, Αρια, καὶ Διόνυσον, καὶ Αρτεμιν; *Deos hos Solos colunt, Martem, Liberum, Dianam.* Ac ſanè mores eorum cum ejuſmodi Religione conſentiebant. Idem Scriptor paullò ante de moribus Thracum: ἀργὸν εἶναι κάλλιστον, γῆς δὲ ἐργάτην ἀτιμότατον· τὸ ζῆν ἀπὸ πολέμου καὶ λῃστύος κάλλιστον: *otioſum eſſe honeſtiſſimam, agricolam vero contemtiſſimum. E bello atque rapto vivere pulcerrimum.* Clericus.

Ibidem. Εἰλείθυιαν] Vox הֵילִידְיָא *heilidia* aliunde non poteſt deduci quàm ab הֵילִיד *helid*, hoc eſt, *fecit parere*; ſic enim formari poteſt *Hipbil* in verbo ילד *jalad* peperit, æquè ac in aliis verbis ejuſdem formæ. Quàm hoc autem nomen benè conveniat Deæ partui præſidi nemo non videt. Obſervatu dignum eſt diſtingui hoc Numen à Diana, cùm ab *Heſiodo*, tum à Scriptore antiquiſſimo Hymni in Apollinem, qui *Homero* tribui ſolet, narrat enim primum *Eileithyiam* neſciviſſe Latonam parturire, deinde ait advocatam è cœlo fuiſſe, & partum Latonæ venientem acceleraſſe. Sic habet v. 97.

Μάτηρ δ' ἐκ ἐπέπυστο μογοστόκος Εἰλείθυια.
Sola neſcierat partus laborem levans Eileithyia.

Poſtea v. 15.

Εὖτ' ὀδὶς Δήλῳ ἔδαμε μογοστόκῳ Εἰλείθυια
Τὴν τότε δὴ τόκῳ εἶλε, μενοίνησεν δὲ τεκέσθαι.

Ubi in Delo inceſſit partus dolores levans Eileithyia, tunc illam partus cepit, & parata erat parere. Quî ergo factum ut Diana cum hoc Numine miſceretur & partibus etiam præficeretur? Qui potuit credi τὰς τεκούσας μαιεῖν παρθένῳ ἔσα, ut utar verbis Junonis apud **Lucianum*? Nimirum, credebant Lunæ Numen præeſſe partui, quod præſit menſibus, intra quorum certum numerum fœtus in lucem eduntur; cumque eo Numine miſcebant Dianam, quæ, eo pacto, quamquam virgo, obſtetricis munere fungi ſtatuebatur. Aliam rationem commiſcitur *Callimachus*, Hymno in Dianam v. 20. & ſeqq. ubi ſic Dea loquitur:

—— Πόλεσιν δ' ὀδυμίξομαι ἀνδρῶν
Μοῦνον ὅτ' ὀξείῃσιν ὑπ' ὠδῖνεσσι γυναῖκες
Τειρόμεναι καλέωσι βοηδόον ἧσι με μοῖραι
Γεινομένην τοιῆδε τοκῆος ἐπικλήσῃς ἀρήγειν·
Οὕνεκα με καὶ πίκτουσα, καὶ ἐκ ἄλγεσι φέρουσα
Μήτηρ.

Urbibus vero admiſcebor hominum, tantum cum acutis pariendi doloribus mulieres oppreſſæ vocarint me opitulatricem; quibus me Parcæ, ut primum nata ſum, ſortem adſignarunt opem ferendi;

* *Tom. I. p. 213. in Dial. Junonis & Latonæ.*

rendi; *quoniam & cum me pareret, & cum me ferret non doluit mater.* Sed commentum hoc eſt *Callimachi*, qui credidit indignum Dea eſſe dolere, inſtar mulierum; non ſententia antiquiſſimorum Græcorum, qui Diis incommoda, imò & vitia humanæ naturæ tribuere ſolent. Philoſophi poſtea, cùm non poſſent hæc concoquere, ad allegorias converſi ſunt; & Poëtis recentioribus corrumpendæ veteris Hiſtoriæ, dum διοπετισίεως volunt loqui, occaſionem præbuerunt. At qui me audiet is antiquiſſimam Græciæ famam eſſe credet, quâ humana Diis tribuuntur, quòd ejuſmodi rerum fingendarum nulla ratio fuerit, ſi aliter ſenſiſſent Græci. Imò verò periculoſiſſimum fuiſſet διοπετῶν de Deo ſentientibus talia obtrudere. Contrà verò & Philoſophi & recentiores Poëtæ graves rationes habuerunt, cur humana incommoda & vitia Diis detraherent; nec ſine Religionis ſpecie, adprobationeque audientium turpes de Diis hiſtorias mutare aggrediebantur, quod non ſemel facit in hiſce Hymnis *Callimachus*, & præſertim quidem Hymno in Jovem. Sed ne conjecturis agere videamur, en locum ex Hymno Homerico in Apollinem, in quo contraria affirmantur v. 91.

Λητὼ δ' ἐννῆμάρ τε καὶ ἔννεα νύκτας ἀέλπτοις,
Ὠδίνεσσι πίπαρτο.

Latona novem diebus & novem noctibus incredibilibus doloribus torquebatur. Dabimus etiam auctorem graviſſimum ſententiæ de Luna partuum præſide. Is eſt *Cicero* de Nat. Deorum Lib. II. c. 207. *Dianam*, inquit, & *Lunam eamdem eſſe putant*; *cum* —— *Luna à lucendo nominata ſit, eadem eſt enim Lucina. Itaque ut apud Græcos Dianam eamque Luciferam: ſic apud noſtros, Junonem Lucinam in pariendo invocant.* —— *Adhibetur autem ad partus, quod ii matureſcunt aut ſeptem nonnumquam, aut plerumque novem Lunæ curſibus; qui quia menſa ſpatia conficiunt, menſes nominantur.* Clericus.

926. Ἐν φιλότητι μιγεῖσα] Legendum ἐ φιλότητι μιγεῖσα, nam quemadmodum Jupiter ſolus genuiſſe dicitur Minervam: ſic & Juno ζαμενὲς κὴ ἄεισιν ᾧ παρακοίτῃ, *intendit vires, & contendit cum ſuo marito*, genuitque ſola & peperit Vulcanum. Sic quoque legit Scholiaſtes, qui habet: ὅτι ἡ Ἥφαιστον ἐν μόνῃ Ἥρᾳ εἰσάγει, *hic* (Heſiodus) *ex ſola Junone Vulcanum inducit*; ὁ δὲ Ὅμηρος ἐκ Διὸς κὴ Ἥρας, *Homerus vero ex Jove & Junone.* Ex *Heſiodi* ſententia, adoptavit Juno celeberrimum fabrum, qui vocabatur Ἥφαιστος, Phœniciis litteris אפאשתא *epheſchto*, hoc eſt, qui *coquit in igne*, nimirum, metalla; nam אפה eſt *coxit*, & אשתא *ignis*, unde Græcè ἑστία, *focus*. Sic legit hunc locum *Heſiodi Lil. Gyraldus*, oſtenditque olim ita lectum. *Clericus.*

930. Τείτων εὐρυσθενὴς ἠμὲν μέγας] Nomen תרישון deduxerim à רטט *retet*, timor, aut à רטט *retat*, Chaldaice *tremuit* & Arabicè, *tumultum excitavit, clamorem edidit.* Nomen non malè convenit Deo cui tribuitur.

Buccina, quæ, medio concepit ut aëra ponto,
Littora voce replet ſub utroque jacentia Phœbo.

Quæ verba ſunt *Ovidii*, Metam. I. *Clericus.*

936. Ἁρμονίην θ' ἣν Κάδμος ὑπέρθυμος θέτ' ἄκοιτιν.] Ingeniosè *Sam. Bochartus* Chanaanis Lib. I. c. 19. nomen *Cadmi* conjicit ſignificare ejus patriam; erat, nimirum, קדמוני *Kadmoni*, ex iis *Cadmonæis* de quibus Moſes Gen. XV, 19. *Harmoniam* verò dictam ex monte *Hermone*, quæ pars fuit Antilibani, ad ortum fontium Jordanis. *Clericus.*

937. Ἀτλαντὶς Μαῖη τέκε κυδίμου Ἑρμῆν] Primùm, hîc animadvertendum *Maiam*, quæ fuit una Pleiadum, dici filiam Atlantis altiſſimi montis, qui cœlum ipſum ferre dicebatur; ob nexum, ſcilicet, & vici-

viciniam. Deinde Pleias hæc dicitur Maia, hoc eſt, מיא ſive *aquoſa*, nam מים *majim* aquæ dicuntur, à veteri ſingulari מי *mai* aqua. *Aquoſæ* autem nomen optimè convenit nobiliſſimæ Pleiadum, quandoquidem Pleiades paſſim *imbriferæ, madidæ* & *aquoſæ* dicuntur à Poëtis; quòd iis, initio veris, orientibus, pluvium ſoleat eſſe cœlum. Vide collecta hanc in rem à *Nicol. Loydio* in Lex. Hiſtorico. Filius hujus Pleiadis dictus eſt Ερμῆς, hoc eſt, ערמא *herma*, quod à Radice ערם, *haram, caliditate uſus fuit.* Quo nomine egregiè deſcribitur indoles Dei furum, & fraudium. Quam in rem legendus Hymnus in *Mercurium*, ex quo pauculos dumtaxat verſus, quibus deſcribitur ejus ingenium, proferemus; ubi ita de Maia, v. 13 *& ſeqq.*

Καὶ τὸν ἐγείνατο παῖδα πολύτροπον, αἰμυλομήτην,
Λῃστῆρ', ἐλατῆρα βοῶν, ἀγητὸν ὀνείρων,
Νυκτὸς ὀπωπητῆρα, καὶ ἐξ θύρης.

Tunc peperit filium vaſtrum & blandiloquum, prædonem, abactorem boum, ducem ſomniorum, noctis ſpectatorem &c. Hæc epitheta Mercurii, hiſtoriâ ejus fraudium, quam multis proſequitur, in ſequentibus confirmat Poëta. *Clericus.*

939. Καδμείη δ' ἄρα οἱ Σεμέλη τέκε φαίδιμον υἱὸν] Quoniam hic eſt primus, qui ab Heſiodo ex Deo & mortali muliere genitus dicitur, inquirendum eſt hoc in loco in rationes, ob quas ab antiquiſſimis Græcis nonnulli filii Deorum crediti & dicti ſint, quos non diffitebantur ex mulieribus natos; quales fuere Bacchus & Hercules Thebani, aliique innumeri. Sed antea animadvertendum eſt horum generationem narrari, poſt Deorum omnium natales ex Deabus; unde intelligere eſt mulierum hoſce liberos eſſe natos iis temporibus, quibus jam primi Græciæ coloni Dii habebantur, & colebantur, nec tamen planè memoria obſoleverat, quâ & ipſos homines fuiſſe conſtabat. Memorantur enim hi novi Dii, ex aliis cœlo jam receptis, nati; quorum tamen parentes numquam cum mortalibus concubuiſſe dicti eſſent, niſi crediti fuiſſent & ipſi mortales fuiſſe.

Quod cùm ita ſit, triplici de cauſa homines potuere Deorum filii dici & credi. Prima eſt petita ex antiquiſſimorum Græcorum dialecto, in qua à *Diis nati* atque *educati* dicebantur quicumque aliqua in re Diis ſimiles eſſe judicabantur. Reges, qui imperare videbantur hominibus, ut Jupiter Diis & Regibus, propterea vulgò dici ſolebant Διογενεῖς & Διοτρεφεῖς, *à Jove geniti & educati*, ut ex innumeris *Homeri* locis liquet. Sic loquitur Poëta Iliad. B. v. 196.

Θυμὸς δ' μέγας ὀβ διοτρεφέος βασιλῆος·
Τιμὴ δ' ἐκ Διός ὄζει· φιλεῖ δ' ἐ μητιόεντα Ζεύς.

Ira eſt magna à Jove nutriti Regis. Honor autem à Jove eſt, & illum (Regem) *amat conſiliarius Jupiter.* Ad quem locum, ſic habet *Euſtathius*: Ἐφιμιλωτέον δὲ ὅτι διογενεῖς καὶ διοτρεφεῖς τοὺς βασιλεῖς λέγει, οὐχ ὅτι ἐκ Διὸς τὸ γένος ἕλκουσι, ἀλλ' ὅτι ἐξ ἐκείνου αὐτοῖς ἡ τιμή: *oſtendit cur Reges dicat à Jove natos & educatos, non quia ex Jove genus ducunt, ſed quia ex illo eſt iis honor. Callimachus* Hymno in Jovem v. 76. *& ſeqq.*

Αὐτίκα χαλκῆας μὲν ὑδεύομεν Ηφαίστοιο,
Τευχήστας δ' Αρηος, ἐπακτῆας τε Χιτώνης
Αρτέμιδος, Φοίβου δ' Λύρης εὖ εἰδότας οἴμους.
Εκ δὲ Διὸς βασιλῆες· ἐπεὶ Διὸς οὐδὲν ἀνάκτων
Θειότερον.

Primò quidem fabros canimus eſſe Vulcani, Milites deinde Martis, Venatores vero Chitones Dianæ, & Phœbi qui lyræ probe ſciunt modos. At ex Jove ſunt Reges, quandoquidem Regibus nihil divinius eſt quam Jupiter.

Quæ verba nos admonent ſecundæ rationis, ob quam mortales immortalium filii dici potuerunt. Nimirum, in Lingua Phœnicia, *pater artificum* dicitur is

qui

qui eorum artificium primus invenit, & magiſter diſcipulorum. Vide Geneſ. IV, 21. ubi *pater* artificum dicitur qui primus eos artem docuit. Sic & Propheta dicitur *pater* diſcipulorum ſuorum, 1. Sam. X, 12. & diſcipuli *ejus filii*, 2 Reg. II, 3. IV, 38. Sic Æſculapius & Orpheus dicti ſunt Apollinis filii, quòd ab eo Medicinam didicerint. Hinc etiam *Dei filii*, dicti, qui Dei virtutes imitabantur, ut liquet ex Gen. VI, 2.

Tertiò filios Deorum dixerunt eos qui ex Sacerdotibus, vel aliis fraudulentis hominibus, nati erant; ut honori puellarum, quæ ab iis ludificatæ fuerant, conſuleretur. Cùm, nempè, in lucis Diis illis ſacris gravidæ factæ eſſent, aut compreſſæ à Sacerdotibus indutis eo ornatu, quo ſtatuæ Deorum indui ſolebant; non ſine quadam ſpecie veri, apud rudes populos, poterant dicere ſe ex Diis gravidas eſſe; rumoremque ejuſmodi occultè adjuvantibus Sacerdotibus, res tandem credulis pro comperta habetur, præſertim ſi nati ex furtivo concubitu poſtea rebus geſtis aut inventis famam ſibi parerent. Apud *Ovidium* Metam. III. Juno ſub perſona Beroës nutricis Semeles, ita hanc alloquens inducitur

——————— *Optem*
Jupiter ut ſit, ait: metuo tamen omnia, multi
NOMINE Divorum thalamos iniere pudicos.

Hinc videmus, ex fabula Penthei, non facilè creditum Bacchum illum Thebanum eſſe filium Jovis. Si hæc ſæpiùs, & alibi facta ſunt, ut credibile eſt, præſertim rudiori ævo, non eſt cur miremur tot Deorum filios in antiquiſſima Græciæ Hiſtoria occurrere. *Clericus.*

Ibidem. Σεμέλη] Phœnicium nomen fortè fuit צמלא *tſmelah*, quod virginem viro maturam apud Thalmudicos ſonat. Solent Phœnices ortum cujuſpiam ab alio hiſce verbis exprimere: יצא מירכו jatſa mijerecho, *egreſſus eſt ex ejus femore*, ut liquet ex Geneſ. XLVI, 26. Hinc nata fabula de Baccho Thebano è femore Jovis nato. Ceteræ circumſtantiæ confictæ ſunt à Græculis, ut rationem redderent loquutionis quam non intelligebant. *Clericus.*

940. Διώνυσον πολυγηθέα] Bacchum multò antiquiorem fuiſſe Cadmo, nec alia de cauſa Thebanum creditum, quàm quia conditores Thebarum ejus cultum ex Oriente attulerant multis oſtendit *Sam. Bochartus* Chanaan. Lib. I. c. 18. Exiſtimat ille Nimrodum fuiſſe qui Chaldaicè dicebatur בר-כוש *bar-chouſch*, hoc eſt, *filius Chuſi*, filii Chanannis, qui nepos fuit Noachi ex Chamo. Quæ felix eſt conjectura; at coacta eſt, nec ullo modo toleranda ea, quâ vult Διώνυσον dictum, ex inſcriptione altaris a Moſe, quod dictum fuit יהוה נסי *jehova niſſi*. Quaſi Tyrii, Ægyptii aut alii populi, ex ejuſmodi re nomen fecerint antiquiori multò Moſe Numini! Debuit vir ſummus ſcribere Chaldaicis litteris hoc nomen די אונים, deinde quærere quid *Dionis*, Linguâ Chaldaica, ſignificare queat; & inveniſſet hanc vocem ſignificare eum *qui vi imperat*, nam די eſt *qui* & אונים *ones*, *vi imperans*, ab Radice אנם *anas*, coëgit. Quod egregiè convenit Nimrodo, qui primus Tyrannus fuiſſe cenſetur. Poſtea Græci perperam crediderint Διώνυσον dictum ex Genitivo Διὸς *Jovis*, & Νύσα urbe Arabiæ, in qua fuerit educatus. *Clericus.*

942. Ἀλκμήνη δ' ἄρ' ἔπειτα βίην Ἡρακληείην] Hoc eſt, Herculem, de quo in ſingulari Diſſ. in qua oſtendemus Herculem Thebanum, nec unum, nec antiquiſſimum fuiſſe eorum qui *Hercules* dicti ſunt. *Clericus.*

944. Ἀγλαΐην δ' Ἡφαιστος &c.] Dignum eſt notatu Vulcano dari uxorem primogenitam Gratiarum non Venerem; nam ceteri omnes Poëtæ Vulcani Venerem uxorem tribuunt. *Clericus.*

946. Διώνυσον ξανθὴν Ἀριάδνην] Fortè uxor

uxor fuit Bacchi, eo modo quo Paulina Mundi; hoc est, Sacerdotis cujuspiam Bacchi. *Clericus.*

949. Ἧβην δ' &c.] Fortè fingunt Deam juventutis collocatam Herculi, quòd, cùm unum hominem fuisse crederent, nec intelligerent quî vita unius hominis sufficere posset, ad eas res gerendas, quas gessit, æternam juventutem ei datam à Diis putarent. Cujus rei vestigium cernere est in v. 954. quamvis dicatur de Hercule in Deorum numerum jam relato. Nam erant & alii Dii semper juvenes, ut Apollo, Bacchus, Mercurius &c. *Clericus.*

966. Οσσοι δὴ θνητοῖσι παρ' ἀνδράσιν ἰώνυθεῖσιν Ἀθάνατοι γείναντο θεοῖς ἐπιείκελα τέκνα] Vidimus quare nonnulli dicti sint Deorum filii, sed omnes rationes, quas attulimus, huc pertinere non possunt; attamen Dearum filii potuere dici, qui similes videbantur Deabus. Sic formosi vocati fortè sunt *filii Veneris*, ut Æneas, aliique quorum mater ignorabatur, & forma eximia erat. Sed & fortè Deorum Antistitæ, aliæque quæ clanculum pariebant, liberos suos tribuebant Deabus, quæ præsidebant lucis, in quibus infantes expositi inveniebantur; nec amasii, ut consulerent earum honori, contradicebant; præter quàm quòd honorificum videbatur concubuisse cum Dea; qua de causa infantes tollebant, quos se ex Deabus suscepisse jactabant. *Clericus.*

968. Δημήτης δ' Πλοῦτον ἐγείνατο] Partus hîc est metaphoricus, quo significatur ex copiosis segetibus nasci divitias. *Plutus* persona est Poëtica, de qua vide *Lucianum* in Timone. *Clericus.*

974. Ἁρμονίη.] De hac diximus, ad v. 934. Cùm esset formosa & strenua, & ignorarentur ejus parentes, Marti & Veneri tributa est. *Clericus.*

979. Κύρη δ' Ὠκεανοῦ, καὶ τὰ ἑξῆς] Hæc omnino addita videntur ab imperita manu, quia res jam dicta est supra vs. 287. & seqq. hoc verò in loco est planè aliena. Nam hîc sermo est de iis quos viri mortales susceperunt ex Deabus, oporteretque Chrysaorem virum mortalem haberi, quod contrarium est iis quæ antea, loco memorato, dixit *Hesiodus.* Clericus.

983. Τιθῶνῳ δ' Ἠὼς τέκε Μέμνονα &c.] Crediderim *Memnonem* & *Hemathionem* ab antiquissimis Græcis dictos fuisse, Phœnicismo noto, *Auroræ filios*, quòd essent *Orientalium* regionum incolæ collati cum Græcis. Certè superior Ægyptus, aut Æthiopia, cujus Rex fuisse dicitur Memnon, collata Græciæ ad orientem solem spectat. *Hemathionis* nomen alludit ad appellationem Syriacam חמת *hhemath*, quomodo vocabatur Syriæ urbs, ad quam pertingebant Septentrionales fines Terræ Promissæ. *Clericus.*

986. Ἰφθίμου Φαέθοντα] Alius fuit Solis & Clymenes filius, cujus fatum descripsit *Ovidius* Metamorph. Lib. II. *Clericus.*

988. Παῖδ' ἀπαλὰ φρονέοντα] Puerum puerilia sapientem. Scribendum videtur ἀπαλὰ, ab ἀπαλὸς, ἀπαλόφρων. *Guietus.*

1012. Ἀγελον δὴ Λατῖνον] Latinum *Hyginus* Fab. CXXVII. Circes & Telemachi filium prodidit. *Dionysius* verò Halicarnasseus, ex veteri Italorum fama, narrat Lib. I. p. 34. Herculem suscepisse Λατῖνον ἔκ τινος ἐπιχωρίου κόρης, *Latinum ex quadam septentrionali puella*, eamque postea nuptum dedisse Fauno Aboriginum Regi, quo factum ut plerique Latinum hujus putarint filium, non Herculis. Hinc *Virgilius* Lib. VII. Æneid. v. 45.

——— *Rex arva Latinus & urbes*
Jam senior longa placidas in pace regebat,
Hunc Fauno & Nympha genitum Laurente Maricâ
Accipimus. Fauno Picus pater, isque parentem

Te, Saturne, refert, tu ſanguinis ultimus auctor.

Sed veluti ſui oblitus Lib. XII. v. 164. *Solem avum* ejus vocat, quaſi fuiſſet filius Circes ſolis filiæ; ad quem locum ita *Servius*: *Latinus ſecundùm Heſiodum in* ἀσπιδοποιΐᾳ (imo Θεογονίᾳ) *Ulyſſis & Circes filius fuit, quam multi Maricam dicunt; ſecundùm quem, nunc dicit,* Solis avi ſpecimen, *Nam Circe Solis eſt filia. Sanè ſciendum Virgilium in varietate Hiſtoriæ ſua dicta variare.*

Pro Ἀγειον libenter legerim Ἀδριον, propter Adriaticum pelagus. Mos enim eſt Veterum à priſcis heroibus deducere nomina regionum, ut vel ex Latini nomine liquet, à quo volunt dictum Latium. Certè in MSS. Codd. exiguum eſt diſcrimen inter Γ & Δ, ſi baſis τῆ Δ deleta ſit, aut fugiat oculos. Ceterùm dicit *Heſiodus Agrium* & *Latinum* procul à receſſibus ſacrarum Inſularum imperare Tyrrhenis; quia in continenti imperabant accolis utriuſque Maris, non in Inſula *Æa*, quæ ſedes fuit matris Circes, eique ſacra. *Clericus.*

1015. Ναυσίθοον & Ναυσίνοον vocat filios Ulyſſis ex Calypſone Nympha, quia Ulyſſes *animum* habebat in *navi celere*, cùm eſſet apud Calypſonem, hoc eſt, vehementer optabat habere navem quâ rediret. Vide Odyſſ. E. v. 219. & ſeqq. *Clericus.*

VARIORUM NOTÆ IN SCUTUM HERCULIS.

V. 1. Ἠοίη] Scribendum omnino videtur ἠΰτε. Matutina Alcmena. *Guietus.*

1. Ἠοίη] Hæc eſt, ut quidem videtur, ὁμοίωσις comparationis, cujus πρότασις, cum initio Poëmatis, periit. Cùm ergo anteceſſiſſet τοίη μὲν, *qualis quidem* &c. crediderim ſequutum Τοίηδε, *talis* &c. ut in hoc Homerico verſu Iliad. Z. 146.

Οἵη περ φύλλων γενεὴ τοίηδε καὶ ἀνδρῶν.

Qualis foliorum ſoboles, talis & hominum. Vide & v. 9. Fortaſſe cum Dea quapiam conferebatur Alcmena, ut apud *Homerum* Odyſſ. Z. 102. Nauſicaa, ubi comparatio incipit à vocibus, οἵη μὲν. Quam hiſce expreſſit *Virgilius*, Æneïd. I. 502. & ſeqq.

QUALIS *in Eurotæ ripis, aut per juga Cynthi*
Exercet Diana choros &c.
TALIS *erat Dido, talem ſe læta ferebat*
Per medios &c. *Clericus.*

1. Ἠ οἵη] Quin poëma hoc, quod Ἀσπὶς Ἡρακλέους nuncupatur, majoris poëmatis fragmentum ſit, nulli dubitant. Aliquibus videtur pars eſſe iſtius poëmatis, quod Μεγάλαι Ἠοῖαι, ſive Γυναικῶν Κατάλογος inſcribitur, cui à crebra repetitione vocum ἡ οἵη, cujuſque fœminæ Encomio præfixarum, iſtum titulum adnexum credunt; cumque eædem voces in hoc etiam poemate ſint primæ, illud exiſtimant Μεγάλων Ἠοιῶν iſtam eſſe partem

tem in qua Alcmenæ laudes celebrantur. Conjectura ſanè probabilis — cui tamen objici poteſt, quòd abſurdum videatur in poëmate fœminarum laudibus dedicato Alcmenæ Encomium pauciſſimis verſibus concludere, deinde vero Herculis res geſtas, ejuſque clypei ſtructuram quadringentis carminibus celebrare; præterea quòd abſonum eſſet & inelegans poſt tam longam digreſſionem poëmatis ſubjectum ex improviſo reſumere, & alterius fœminæ Encomium vocibus ἢ οἵη inchoare. His rationibus inductus crediderim Λαμπδᾶ fragmentum eſſe poëmatis Γυναικολόγου Ἡσιοδικοῦ ſive Ἡσιοδικοῦ Ἡρωογονία nuncupati, quod inter Heſiodi poëmata ab antiquis ſcriptoribus recenſetur, in quo cùm Herculem Alcmenâ natum poëta indicâſſet, ſic forſan progreſſus eſt,

Η οἵη φερτίστους δόμεν ἠ παπείδα γαῖαν.

Non ἢ οἵη, *aut qualis*, ut vulgò, ſed ἡ οἵη, *illa ſola*. Hanc tamen opinionem meam nolui obtrudere, ideoque antiquum textum lectori exhibui. *Rob.*

5. Εἰδεῖ τι, μεγέθει τε] Haud aliter Xenophon in Κύρου παιδείας lib. E. à corporis proceritate laudat Pantheam, fœminam elegantiſſimam. Δεῖ δὲ ἐνταῦθα φράσαι μὲν τῷ μεγέθει, ὅπως δὲ τῇ ξυμμετρίᾳ &c. Ad quem locum vide quæ adnotavit Clar. Hutchinſonus. Quibus adjicias & illud Theocriti de Helenâ, Idyl. 18.

Ὡς δὲ καὶ ἁ χρυσέα Ἑλένα διαφαίνετ' ἐν ἁμῖν,
Πίειρα, μεγάλα, ἄ τ' ἀνέδραμεν ὄγμος ἀρούρᾳ,
Ἢ κάπῳ κυπαρίσσῳ, ἢ ἅρμασι Θεσσαλῷ ἵππῳ.

Et Virgilianum illud de Diana Æn. 1.

Qualis in Eurotæ ripis, aut per juga Cynthi
Exercet Diana choros, quam mille ſecutæ
Hinc atque hinc glomerantur Oreades: illa pharetram
Fert humero, gradienſque deas ſupereminet omnes. *Rob.*

6. Τῶν γὰρ ἀπὸ κρῆθεν] Ab his verſibus, ur opinor, pulcherrimam illam Veneris deſcriptionem mutuatus eſt Virgilius Æn. 1mo.

—— *Averſæ roſea cervice refulſit,*
Ambroſiæque comæ divinum vertice odorem
Spiravere —— *Rob.*

9. Ἢ δὲ ἧς ἄρ] Quamvis pulcherrima eſſet, maritum ſuum deamabat. Sarcaſmus in fœminas formoſas, quas ſuæ formæ conſcias, crebriſque blanditiis inſolentes, maritos ſuos ſpernere ſolere innuit poëta. *Rob.*

11. Ἡ μὲν οἱ πατρὶ ἐῷλὸν ἀπήκτανεν] Fallitur Scholiaſtes Apollonii, qui ad lib. 1. v. 747. hæc habet verba. "Ἡ Τάφος νῆσός "ἐστι μία τῶν Ἐχινάδων, ἣν ᾤκησαν Τηλεβόαι οἱ "πρότεροι καὶ Ἀκαρνίαν οἰκοῦντες ἄνδρες λῃστικώ- "τατοι καὶ τρόπον τὸν ἐς Ἄργος ἐπιπλέοντες τὰς τῶν "Ἡλεκτρύωνος βόας ἀπήλασαν τοῦ πατρὸς Ἀλκμή- "νης, γενομένης δὲ μάχης, καὶ ὁ Ἡλεκτρύων, καὶ οἱ "τότε παῖδες ἀνῃρέθησαν. διὸ Ἀλκμήνη μετέπεσε, "καὶ ἀνεκήρυξεν ἑαυτὴν γάμον τῷ πεμφθησομένῳ "καὶ παιδῶν φόνον. πεμφθεὶς δὲ Ἀμφιτρύων "ἔγημεν. ἃ ἱστορεῖ σαφῶς παρ' Ἡσιόδῳ." Alia certe eſt apud Heſiodum hiſtoria. Dicit vero Apollodorus Electryonem filiam ſuam Amphytrioni deſpondiſſe, poſteaque ab eo *fortuito* interfectum; itaque narratur hiſtoria in Scholiis Joannis Diaconi. *Rob.*

22. Ὃ οἱ δόξειν θέμις ἦεν] Subintellige ἐκτελέσαι. Θέμις ἦεν fas erat, hoc eſt, ἀναγκαῖον. Sic Horatio nefas eſt ἀδιάφορον, *quicquid corrigere eſt nefas.* Guietus.

24. Τπὲρ σακέων πεσόντες] Hoc eſt, ſub ſcutis caput non occultantes, intrepidi, audaces. *Guietus.*

24. Recte Guietus, *ſuper clypeis*, non *ſub* ut in pleriſque editionibus. Τπὲρ σακέων πεσόντες] Πολεμικοὶ· ὡς μένοντες πεσόντες Ἀχαιοί, ἢ κρύπτοντες τὸ ὄψιν, ἀλλ' ἄντικρυς μαχόμενοι. Tzet. *Rob.*

32. Τυφαόνιον] Cùm Typhaonii montis in Bœotia nuſquam alibi occurrat mentio, contrà verò celebris fuerit Τιλφόσιον ὄρος, *mons Tilphoſius*, ſub quo erat

fons *Tilphoſius*, fortaſſe pro Τυφαόνιον legendum hîc Τιλφώσιον. Vide *Strabonem* Lib. IX, in deſcriptione Bœotiæ. *Phicii*, in quo fuerat *Phix*, ut loquebantur Bœotii, ſeu *Sphinx*, non rara mentio apud Poëtas & Mythographos. *Clericus.*

42. Ἀσπασὸν] Ἀσπασίως, libenter. *Guietus.*

42. Ἀσπασὸν] Hæc vox etiam, apud *Homerum* Odyſſ. E, v. 398. quem locum imitatur hîc *Heſiodus*. Clericus.

46. Παννύχῳ] Eſt ἄκρως, nam aliquam noctis partem cum Alcmena conſumſerat Jupiter. *Clericus.*

Ibidem. Παπείδα γαῖαν] Mycenas, quarum Rex fuerat Electryon ejus pater. Vide *Apollodorum* Lib. II. Cap 4. quamvis per omnia non conſentiat cum *Heſiodo*. Neque enim in hiſce notulis hiſtoriam fabularum narrare inſtituimus. *Clericus.*

50. Κατιγνήτω γε μὴ ἥσιν] Hæc eſt *verſûs ſultura ruentis*, nam ſuperiora verba rem ſatis docent. *Clericus.*

55. Κικεμβήνην γλυκύν] Hoc eſt, ſobolem διακεκεμένην *diſtinctam*, ſeu quæ facilè ſecerni poterat. *Clericus.*

58. Ἐν τεμένει Ἀπόλλωνος] Quod erat in Pagaſæo agro, ad Septentrionem Pelaſgici ſitûs. Vide v. 70. *Clericus.*

72. Τίς κεν ἐκείνων] Vulgo legitur ἐκείνῳ, illi, Sc. Marti. Sed MS. Harl. legit ἐκείνων, quod quidem reſtitui utpote accomodatius ad id quod ſequitur,

Κείνων γὰρ μεγάλη τε βίη, καὶ χεῖρες ἄαπτοι,

Κρατεραντίον vero uſurpatur tam cum Genitivo, quam Dativo. *Rob.*

80. Ἤλιτεν Ἀμφιτρύων] Quaſi, nempe, irati Dii ei objecerint ſocerum occidendum; quo facinore admiſſo in exſilium abire coactus eſt. Nam Deos putabant ad prava facinora interdum homines impellere, ut liquet vel ex v. 89. Quamobrem eos meritò caſtigavit *Plato* Lib. II. de Republica. *Clericus.*

83. Ἵκετο δ' ἐς Κρέοντα, καὶ Ἠιόχην ταύ-πτολιν] Illa vocatur Εὐειδίκη Sophocl. Antig. 1194.

Καὶ μὴν ὁρῶ τάλαιναν Εὐειδίκην ὁμοῦ
Δάμαρτα τ' Κρέοντος —— *Rob.*

89. Τῷ μὲν φρένας ἐξέλετο Ζεύς] Sic & *Æſchylus*, cujus hæc verba habet memoratus *Plato*.

—— Θεὸς μὲν αἰτίαν φέει βροτοῖς
Ὅταν κακῶσαι δῶμα παμπήδην θέλῃ.

Deus cauſam præbet mortalibus, cum prorſus perdere domum vult. Incertus alius Tragœdus, in Grotianis Excerptis p. 461.

Ὅταν ὁ δαίμων ἀνδρὶ πορσύνῃ κακὰ,
Τὸν νοῦν ἔβλαψε πρῶτον ᾧ βουλεύεται.

Quoties alicui deſtinat clades Deus, Vim lædit illam in mente, quæ deliberat.

Alia multa ſimilia impiè dicta occurrunt apud Poëtas, quorum Dii non multò meliores hominibus. *Clericus.*

89. Τῷ μὲν φρένας ἐξέλετο Ζεύς] Idem de Glauco Homerus Il. Ζ. quod tamen in ſplendidiorem alium ſenſum torquere fruſtra conatur Cl. Popius noſtras. Et Il. I. de Agamemnone,

Ἐκ γὰρ οἱ φρένας εἵλετο μητίετα Ζεύς.

Vide etiam exempla, quæ citavit Clericus in nota ſua, ubi dicit, alia multa ſimilia impiè dicta occurrere apud Poëtas. Ego autem nullam hiſce dictis impietatem ineſſe exiſtimo, cum in ipſis S. Scripturis dicatur Deus *obdurare cor, oculos occæcare, & aures occludere.* Idem penè dixit Paterculus de Cæſare l. 2. c. 57. *Ineluctabilis fatorum vis, cujus cum fortunam mutare conſtituit conſilia corrumpit.* Hujuſmodi phraſes ab impietate vindicavit Grævius in nota ſua ad ἔργ. v. 15. quam vide. *Rob.*

104. Ταύρῳ Ἐννοσίγαιος] Vide *Joannem Tzetzem* ad hunc locum. Ex hoc Neptuni cognomine dicta Ταύρεια, quæ, ut docet *Heſychius*, fuit ἑορτή τις ἀγομένη Ποσειδῶνος. *Clericus.*

104. Ταύριος Ἐννοσίγαιος] Ἦγον διὰ τὴν τῶν κυμάτων ἦχον, ὡς ταῦροι γὰρ μυκῶνται· ἢ ὅτι ταυρο-

ταυροκράνος ὄζιν· ἢ ὅτι Ταύρειος Ποσειδὼν ἐν πόλει Βοιωτίας, διὰ τὸ ταύρους σύεσθαι αὐτῷ, καὶ μάλιστα ἐν Ογχηστῷ. Διὰ τοῦτο καὶ ταυροκράνους τοὺς ποταμούς· Tzetzes.

Dicitur Neptunus Taurinus, vel à fonitu fluctuum, qui mugiunt, ut tauri; vel quòd taurinum caput habeat; vel quòd colatur Taurinus Neptunus in urbe Bœotiæ ſacrificio taurorum, & præcipue Onchesti. Inde etiam vocantur fluvii tauriformes. Vide Græv. notam, & Dacierii ad Horat. l. 4. od. 14.

Sic tauriformis volvitur Aufidus. Rob.

112. Δύο παῖδας] Hic παῖς pro quolibet è poſteris ſumitur; nam Hercules quidem filius erat, Iolaus verò nepos Amphitruonis. *Clericus.*

120. Ἀρείονα κωκυτάζειν] Ἀρείων ἵππος, ὃν ἔλαβεν ὕστερον Ἄδραστος. Ομηρος·

Οὐκ ἂν μετόπισθεν Ἀρείονα δῖον ἐλαύνεις,
Ἄδρηστε τοχὺν ἵππον.

Οὕτως καὶ Ἀρχίλοχος, ὅτε ἐφυβρίσθη ὁ Ἡρακλῆς τῷ Ἀρείονι φασὶ ἵππῳ κεχρῆσθαι, ᾧ ἐποχούμενος Ἄδραστος ἐν τοῖς Θήβαις ἐξέφυγεν. Tzetzes. Vide quæ plurima de hôc equo ex Poëtis &c. excerpta congeſſit Nicolaus Lloydius in Dict. Hiſtorico Poëtico. *Rob.*

137. Ἀδάμαντος] Hoc eſt, ferri duriſſimi, ſubintellige τοῦ ἐξ ἀδάμαντος. *Guietus.*

137. Ἀδάμαντος] Non dubito quidem quin lapillorum pretioſiſſimus ἀδάμας ſit dictus, quaſi ἀδάμαστος, ob duritiem. *Nomen*, inquit Plinius, Lib. XXXVII. c. 4. *indomita vis Græcâ interpretatione accepit.* Sed & metallorum duriſſimum chalybs, hoc eſt, ferrum probè purgatum ac temperatum, eadem de cauſa ἀδάμας dictum eſt, quod ægrè dometur. Ex hoc genere adamantis conflata erat galea Herculis, & reliqua omnia, quæ cùm conflari poſſent ex metallo, *adamantina* dicuntur. Itaque delirat *Diaconus*, qui hîc lapillum intelligi ſomniat. Sed & illi falluntur, qui *adamantinum* dici putant dumtaxat durum; cùm, ubi de lapillo ſermo non eſt, conflata ex ferro, aut quæ certè eo poſſunt conflari ſola dicantur *adamantina*. Clericus.

139. Χερσὶ γὰρ ἅμ' εἶπε] Quî clypeos Homeri, & Heſiodi inter ſe comparaverit, hac in parte Homerum, in illa Heſiodum ſuperiorem inveniet. In utroque poëta prœlii deſcriptio occurrit, in qua quidem palmam Heſiodo dare non dubitem.

Ἐν δ' ἦν ὑσμίνη Λαπιθάων αἰχμητάων
. . . . . .
. . . . . .
Ἐν δ' Ἄρεος βλοσυροῖο ποδώκεες ἔσαν ἵπποι
Χρύσεοι· ἐν δ' αὐτὸς ἐναρφόρος ἦλθεν Ἄρης
Αἰχμὴν ἐν χείρεσσιν ἔχων, σφυρήλατον αἰνήν,
Αἵματι φοινικόεις, ὥστε ζωὸς ἐναίζων,
Δίφρῳ ἐμβεβαώς. παρὰ δὲ Δεῖμός τε, Φόβος τε
Ἕσαν, ἔμβιοι πόλεμον καταδύμεναι ἀνδρῶν.
Ἐν δ' Διὸς Θυγάτηρ Ἀγελείη Τριτογένεια,
Τῇ ἰκέλη, ὥστε τε μάχην ἐθέλουσα κορύσσειν,
Ἔσχε ἔχυσ' ἐν χερσὶ, χρυσείην τε περφάλειαν,
Αἰγίδα τ' ἀμφ' ὤμοις· ὅθι δ' ὄχετο φύλοπιν αἰνήν.

Et infrà.

— Τοὶ δ' αὖτε μάχην ἔχον, αἱ δ' μετ' αὐτὲς
Κῆρες κυάνεαι, λευκὺς ἀραδεῦσαι ὀδόντας,
Δεινωποὶ, βλοσυροί τε, δαφοινοί τ', ἄπλητοί τε
Δῆριν ἔχον θοὲ πεπόντων. πᾶσαι δ' ἅρ' ἔεντο
Αἷμα μέλαν πίειν· ὃν δ' πρῶτον μεμάποιεν
Κείμενον, ἢ πίποντα νεώτατον, ἀμφὶ μὲ αὐτῷ
Βαλλ' ὄνυχας μιγάλως. &c.

In his Contentio, Metus, Fuga, Parcæ, Mars, Pallas, aliæque omnes imagines poëticæ, quæ terrorem excitare poſſint, mira arte componuntur. Non tamen exinde inferre velim, in hujuſmodi deſcriptionibus ſemper plus poſſe Heſiodum Homero; *Quis enim Heſiodi tam fautor inepte eſt?* Cum autem in præcedentibus Iliados libris omnimoda prœliorum genera depinxiſſet Homerus, facile ſe excuſandum putavit, ſi eandem rem hic loci minus accurate tractaverit. Sed Heſiodus, quanto erant apud ſe rariores

riores istiusmodi descriptiones, tanto sibi magis elaborandum duxit, ut occasione oblata, hunc locum pro virili ornaret.

Obsidio apud Homerum in singulis circumstantiis accurate describitur. Senes, & mulieres muros defendentes, juvenes portis erumpentes, insidiæ positæ, armentorum interceptio, ortumque exinde prœlium, verissime pinguntur.

Τὴν δ' ἑτέρην πόλιν ἀμφὶ δύο στρατοὶ εἵατο λαῶν,
Τεύχεσι λαμπόμενοι· δίχα δέ σφισιν ἥνδανε βουλή,
Ἠὲ διαπραθέειν, ἢ ἄνδιχα πάντα δάσασθαι
Κτῆσιν, ὅσην πολίεθρον ἐπήρατον ἐντὸς ἔεργε.
Οἱ δ' ὅπλα πείθοντο, λόχῳ δ' ὑποθωρήσσοντο.
Τεῖχος μὲν ῥ' ἄλοχοί τε φίλαι, καὶ νήπια τέκνα,
Ῥύατ' ἐφεσταότες, μετὰ δ' ἀνέρες, οὓς ἔχε γῆρας.
Οἱ δ' ἴσαν· ἦρχε δ' ἀρὰ σφιν Ἄρης, καὶ Παλλὰς Ἀθήνη,
Ἀμφω χρυσείω, χρυσείη δὲ εἵματα ἕσθην,
Καλὼ, καὶ μεγάλω σὺν τεύχεσιν, ὥς τε θεὼ περ,
Ἀμφὶς ἀριζήλω· λαοὶ δ' ὑπολίζονες ἦσαν.
Οἱ δ' ὅτε δὴ ῥ' ἵκανον, ὅθι σφίσιν εἶκε λοχῆσαι &c.

In obsidione Hesiodi pauciores quidem sunt imagines, illæ tamen grandiores, & magis magnificæ. Viri pro liberis, & parentibus pugnantes; fletus mulierum de turribus prœlium spectantium; Senes pro portis trepidantes, & pro filiis in conspectu suo pugnantibus vota facientes, sublimiter admodum, & pathetice describuntur.

Ἀνδρες ἰμαρτάδην πολεμίζεα τεύχε' ἔχοντες
Τοὶ μὲν ὑπὸ σφετέρης πόλιος, σφετέρων τε τοκήων
Λοιγὸν ἀμυνόντες· τοὶ δ' ἀπραδέειν μεμαῶτες.
Πολλοὶ μὲν κέατο, πλέονες δ' ἔτι δῆριν ἔχοντες
Μάρναθ'· αἱ δ' γυναῖκες ἰὼ δμήτων ὀλὶ πύργων
Χάλκεον οὐρανὸν εἶσαν, κατὰ δ' ἐδρυπλοντο παρειὰς
Ζωῆσιν ἴκελαι, ἔρξα κλυτῆ Ἡφαίστοιο.
Ἀνδρες δ' οἳ πρεσβῆες ἔσαν, γήρᾳ τε μέμαρπτον,
Ἀθρόοι ἑκτοθὶ πυλέων ἔσαν, ἀν δ' ἄρα σφίσι
Χεῖρας ἔχον μακάρεσσι, θεοῖς πρηκτῆρσι τέκεσσι
Δενδίκοις.

Imago quidem Tristitiæ (ut cap. 9. θεὶ ὕψους animadvertit Longinus) odiosa potius est, quam terribilis, ἢ δεινὸν ἐποίησε τὸ εἴδωλον, ἀλλὰ μισητόν. Sed, pace tanti viri dixerim, non ideo reprehensione dignus est Hesiodus. Describendæ sunt res, ut sunt. Odiosam depinxit Tristitiam, & odiosa est, & nequaquam ad incutiendum terrorem accomodata.

Ut vero prœlia, & objecta terribilia in Hesiodi Scuto melius depinguntur; sic Ruris descriptio apud Homerum sub hisce quinque imaginibus comprehensa viz. arationis, messis, vindemiæ, armenti, pecoris, longe elegantior est, & accuratior quam apud Hesiodum. Nec adeo mirandum est, hoc ita evenisse. Poëta enim rusticus, qui antea hanc rem ex destinato tractaverat, descriptionem ruris obiter illatam exornare noluit. Sed Poëta ille πολεμικὸς, ruris prospectu quasi fortuitò oblato, majorem ei depingendæ operam dat. Simplices nempe sunt, & inornatæ Hesiodi descriptiones. Homericæ selectis pulcherrimis circumstantiis variantur.

Aratoribus, cum terminum jam agri attigissent, vinum ministratur.

Οἱ δ' ὁπότε σφέλαντες ἱκοίατο τέλσον ἀρούρης
Τοῖσὶ δ' ἔπειτ' ἐν χερσὶ δέπας μελιηδέ' οἴνου
Δόσκεν ἀνὴρ ὀπάων.

Messores ipse dominus gaudens intuetur, iisque servi sub arbore prandium parant.

—— Βασιλεὺς δ' ἐν τοῖσι σιωπῇ
Σκῆπτρον ἔχων ἑστήκει ἐπ' ὄγμου γηθόσυνος κῆρ.
Κήρυκες δ' ἀπάνευθεν ὑπὸ δρυὶ δαῖτα πένοντο. &c.

Vindemiatoribus citharoedus interludens operam levat.

Τοῖσιν δ' ἐν μέσσοισι πάϊς φόρμιγγι λιγείῃ
Ἱμερόεν κιθάριζε· λίνον δ' ὑπὸ καλὸν ἄειδε
Λεπτὰ.

Ατσαλέῃ φωνῇ· τοὶ ϑ' ἐῴσσοντες ὁμαρτῇ
Μολπῇ τ' ἰυγμῷ τε, ποσὶ σκαίροντες ἔποντο.

Utriuſque clypei ambitus Oceanum continet, qui nullo vel verborum, vel rerum ornatu ab Homero deſcribitur

Ἐν δ' ἐτίδει ποταμοῖο μέγα σθένος Ὠκεανοῖο
Ἄντυγα πὰς πυμάτην σάκεος πύκα ποιητοῖο.

Sed ſumma ab Heſiodo elegantia, pulcherrimiſque imaginibus decoratur,

Ἀμφὶ δ' ἴτυν ἔξεσαν Ὠκεανὸς πλήϑοντι ἐοικώς·
Πὰν δὲ συνεῖχε σάκος πολυδαίδαλον· οἱ δὲ κατ' αὐτὸν
Κύκνοι ἀϊσσοντες μεγάλ' ἤπυον· οἱ ἔά γε πολλοὶ
Νῆχον ἐπ' ἄκρον ὕδωρ· πὰρ δ' ἰχθύες ἐκλονέοντο &c.

Ut jam de utroque clypeo judicium meum interponam, Homericum certe præſtantiorem cenſeo, Heſiodeum vero proximum non longo intervallo. Ideoque recentiores illi Critici iniqui Homeri fautores habendi ſunt, qui utrique clypeo Sannazarii verſum applicuerant,

Illum hominem dicas, hunc poſuiſſe Deum. *Rob.*

148. Δεινὴ Ἔρις πεπότητο] Non modò intoleranda eſt licentia Poëtæ, quòd multò plura poneret in clypeo, quàm poterant contineri; ſed quòd eum impleret αὐτοµάτοις, qualia multa poſtea occurrent. Scio nonnullos propterea abjudicaſſe hoc Poëma *Heſiodo*; ſed iidem deleant etiam oportet quod habet *Homerus* de anciliis aureis Vulcani, ſuſpectamque habeant deſcriptionem clypei Achillis, quæ eſt Iliados Σ. Atqui veteres illi Poëtæ nullam veriſimilitudinis rationem habebant, ubi ſermo erat de operibus Deorum. Quamobrem non ſemel *Heſiodus* monet hæc fuiſſe κλυτὰ ἔργα ϑείοιο Ἡφαίστοιο, ut fictionum audaciam minuat. *Clericus.*

148. Δεινὴ Ἔρις πεπότητο] In Clerici nota ad hunc verſum duas reperiet objectiones Lector. 1. Quod plures imagines in clypeum congeſſerit Poëta, quam poterant in eo contineri. 2. Quod eum impleverit τοῖς αὐτοµάτοις, rebus ſeſe ultro moventibus.

Priorem objectionem diluerunt Boivinius in diſſertatione ſua de clypeo Homerica, & Cl. Popius in notis ſuis, qui clypeum in partes dividentes, ſuum cuique imagini locum facile aſſignarunt. Ad 2dam reſpondeo, Quod τὰ αὐτόµατα nequaquam in clypeo coelentur.

Δεινὴ Ἔρις πεπότητο, i. e. coelata erat imago Contentionis volitantis. Semper intelligenda ſunt ὡσεὶ, ἵκελον, &c. quæ in aliis locis exprimuntur.

Καὶ τὲ συναΐσσην, ὡσεὶ ζωοὶ πὰρ ἔϊντες. 189.
Αἵµατι φοινικόεις, ὡσεὶ ζωὸς ἐταρίζων. 194.
Τῇ ἰκέλη, ὡσεί τε µάχην ἐϑέλουσα κορύσσειν. 198.
Δελφῖνες τῇ κὴ τῇ ἐδωάσιον ἰχϑυάοντες,
Νηχοµόῳσι ἴκελοι.

Sic etiam Virgilius, ſubacti judicii Poëta, in deſcriptione clypei Æneæ, nota loquendi figura, imagines quaſi vivas, & actiones quas veras deſcribit.

Et circum argento clari delphines in orbem
Æquora verrebant caudis, æſtumque ſecabant.

Et iterum

Atque his auratis *volitans* argenteus anſer
Porticibus, Gallos in limine adeſſe *canebat.*

Quis ſanus ſuſpicetur anſeres in clypeo revera volitantes, vel Delphines natantes Virgilium introduxiſſe. In his omnibus intelligas, *quaſi*, *ſimilis*, *videbatur*, &c. ut idem poſtea Poëta.

Ipſa *videbatur* ventis regina vocatis
Vela dare. Æn. l. 8. *Rob.*

153. Σείριος] Quamvis *Ibycus*, ſi *Heſychio* credimus, omnia aſtra σείρια vocaverit; ceteri tamen omnes Poëtæ aut Solem, aut Caniculam eo nomine appellarunt. Quæ aſtra cùm omnium, inter errantes, inerranteſque ſtellas, potiſſima haberentur, credibile eſt dicta σείριος quaſi *principes*, nam שר *ſchar* Phœniciâ

Lin-

Linguâ princeps dicitur. Sol certè dicebatur *præesse*, vel *dominari diei*. Vide Gen. I, 16. & quæ ad eum locum notavimus. *Clericus.*

156. Ἐν δ' Ἐρις, ἐν ᾗ Κυδοιμὸς ἐθώρηον] Hic versus, & tres sequentes in Homeri etiam Scuto occurrunt, nisi quod apud Homerum legitur ὁμίλεον; quod verbum cum minus violentiæ in concurrendo exprimat, minus videtur accomodatum personis introductis quam τὸ ἐθώρηον. Barnesius vero, nescio quamobrem, nisi ob τὴν φιλομηείαν, præfert τὸ ὁμίλεον. *Rob.*

170. Οὐδέ νυ τῶγε] Aliæ Editiones habent τόγε, sed ex MS. Harl. restitui τῶγε, quod melius videtur —— τῶγε ἐδήτεσι. *Rob.*

181. Μόψον τ' Ἀμπυκίδην, Τιταρήσιον] Existimasse videtur Grævius Τιταρήσιον fuisse nomen proprium Lapithæ, distinctum. Errat certe vir Doctiss. Est enim nomen gentilitium, Mopsoque attributum à patria sua. Hoc satis confirmat Diaconus, quem non bene hic loci reprehendit Grævius.

Τὸν Μόψον δὲ υἱὸν οἱον Ἀμπυκος τὸν Τιταρήσιον ἀπὸ Τιταρησσοῦ πόλεως. De eodem Tzetzes in Scholiis ad Lycoph. Ὁ Μόψος εἷς ἦν τῶν Ἀργοναυτῶν ἦν υἱὸς Ἀμπύκου, καὶ Χλωρίδος δὲ Ὀρχομενίου. ὁ δὲ Ἀμπυκος υἱὸς Τιταρῶνος, ἀφ' ἧς καὶ πόλις. Ipse etiam Lycophron ad v. 881 &c. ejusdem Mopsi mentionem facit —

Μόψον Τιταρώνειον ἔνθα ναιέ-
Θανόντα ταρχύσαντο, τυμβείαν δ' ὕπερ
Κρηπὶδ' ἀνεσήλωσαν, Ἀργῴης δορὸς
Κλαδὸν πίτυσσαν, νεοτίῳ κειμήλιον
Αὐσόνδε, Κιννύφειον ἂν τέγγων ἔρος
Νασμοῖς λιπαίνει.

Sic etiam Ammianus lib. 14. Et Μόψου ἑστία, vatis illius domicilium Mopsi, quem à commilitio Argonautarum cum aureo vellere direpto, & errore abstractum delatum ad Africæ littus mors repentina consumpsit; & ex eo cespite Punico tecti Manes ejus Heroici dolorum varietati medentur plerumque hospitales. *Rob.*

184. Κένταυροι] Narrant Poëtæ hos fuisse Ixionis filios, ex Nephele, hoc est ut putant, *nube*, quam pro Junone amplexus est, & compressit. Hæc verò nos de hac fabula, deque nomine Centaurorum conjiciebamus. Ixion, antiquissimus tractûs Thessaliæ Regulus, videtur Jovis totius Thessaliæ & Græciæ Regis conviva fuisse, deinde in carcerem missus; qua de causa, dictus est εἰς ἅδου detrusus. Duxerat ille uxorem mulierem נפילית *nphilith*, hoc est, stirpe *Nephilæorum*, vel נפלים *Nephilim*; quo nomine Phœnices vocabant equites latrocinia exercentes, à verbo נפל *napbal*, irruit. Vide notata à nobis ad Gen. VI, 4. At Græci posteriores ex Lingua sua, quæ ab antiquâ, lapsu temporis migrationibusque gentium, immensum quantùm mutata erat, interpretati sunt νεφέλην *nubem*. Ex hoc connubio nati dicuntur *Centauri*, seu כנותרים *chnoterim*, hoc est, *quasi observantes*, vel insidiantes; qui crediti sunt semihomines & semiequi propter diuturnam equitationem, quâ circumcursabant vicina omnia, & subitis incursionibus infesta habebant. *Clericus.*

185. Ἀσβόλον] In miscellaneis Auctorum emendationibus, quæ singulis mensibus edebantur, hanc observationem legimus. "Ἀσπιδὸς auctor ad nomen Cen-"tauri in Fornace, Poëmate proculdu-"bio recenti, alludit."

Ἀμφὶ μέγαν Πειρῶον ἰὸν Ἀσβόλον οἰωνιστήν.

In Fornace. —— Σμάραγδον τε, καὶ Ἀσβόλον.

Ex qua, inter alias rationes concludit Vir Cl. τὴν Ἀσπιδα esse recentem, nec genuinum Hesiodi opus. Sed hoc nequaquam patet. Quo enim probatur argumento Scutum Herculis ad Fornacem allusisse?

De Scuti quidem antiquitate ambigitur; sed Fornacem recentem esse constat. Verisimile igitur est, siqua hic loci sit allusio, Fornacem ad Scutum, non Scutum ad Fornacem allusisse. Miror vero quamobrem Vir Cl. in antiquis codicibus

dicibus verſatiſſimus, affirmaverit, τὸν Ασζολον in Fornace legi. In vetuſtiſſimis, omnibuſque aliis, quos vidi, libris legitur Ασζετον, quem quidem Barneſius, nulla, quam ſcio, auctoritate fretus, in Ασζολον commutavit.

Ασζολος antiquiſſimum eſt Centauri nomen. In Epigrammate veteri à Philoſtrato in Heroic. citato ab Herculę crucifigi dicitur.

Ασζολος ἔτι Διῶν σχομίαν ὅπιν, ὅτ' ἀνδράσιν,
Τιμώμοιο χρεμασθὶς ἀπ' αἰλιπίης κατὰ πούλης
Σύγκειν) μέγα δῆπτον ἀμαιμακίοις κοράκεσσι.

Eundem, ut credere par eſt, inter Scriptores Ante-Homericos numerant Veteres. (Vid. Fabric. Bib. Græc.) Ideoque nequaquam probari poteſt ♱ Λασιδᾶ recentem eſſe ex eo quod in iſto poëmate hoc nomen occurrat. *Rob.*

203. Αγνὺ' Ολυμπος] Hoc eſt fracto cytharæ ſonitu reſonabat. Vide viri doctiſſimi Lectiones Heſiodeas. *Clericus.*

204. Περὶ δ' ὄλος ἀθάνατος] Si qui faverent Codices, multò mallem legere ὄχλος, hoc ſenſu: *Erat* in cœlo *cœtus, & circumquaque ſtabat turba immenſa Immortalium inſtar coronæ*; audientium, nempe, certamen muſicum Apollinis & Muſarum. ὄλος quid ſit hoc in loco, & quid ad rem faciat, neminem puto intelligere; ego certè non intelligo. At in ἀγορᾷ vel concione Deorum ὄχλος ſit neceſſe eſt, propter innumerabilem Deorum turbam. *Clericus.*

204. ὄλος] Notat Clericus "ſiqui "faverent Codices multo mallem legere "ὄχλος &c." Ego vero, etiamſi faverent Codices, vix admitterem ὄχλος, qui ſæpiſſime malo ſenſu uſurpatur, & ſignificat *multitudinem tumultuoſam*, ideoque non bene exprimit coetum Deorum. *Quid verò* ὄλος *ad rem faciat* paucis accipe. Non ſemper ſignificat hæc vox ♱ πλῆθος, ſed nonnunquam, ſenſu metaphorico, ♱ ὑδαμοῦ ἵσταται, (vid. Phavorin.) ut *beatus* à Latinis ponitur pro *divite*. Quare igitur non legamus? *immenſa autem beatitudo circumfuſa erat.* Quid melius convenit coetui deorum, quàm infinita felicitas? Illum tamen ſenſum præfero, qui maxime communis eſt hujus vocis, *divitiæ, pompa, ſplendor*. Erat, inquit poëta, coetus immortalium, *circumfuſus autem erat immenſus ſplendor*. In ſimili apud Homerum deſcriptione eodem ſenſu uſurpatur χεῦσις quo hic loci ὄλος. Il. δ. v. 1.

Οἱ δ' ἰθεῖ παὰ Ζηνὶ καθήμενοι ἠγορόωντο
Χρυσέῳ ἐν δαπέδῳ, μετὰ δ' ὅρσιοι ἤντιτα Ηβη &c.

Ad quem locum Scholiaſtes —— Αντὶ τοῦ, ἐν τῷ καχρυσοπάβῳ, ἢ καλῷ πόπῳ. Ισέον δὲ, ὅτι, ὅταν μὲν ψευδὲς λέγωσι βάλλῃ, τότε πολύχαλκόν φασιν· ὅταν δὲ, καλὸν, χρυσοῦν λέγει ἐμαυτόν. *Rob.*

211. Αναπνεόωντες] Hoc eſt, *reſpirantes*; qua de cauſa, Delphini ad ſummam aquam emergunt, caputque è mari proferunt. *Plinius* Lib. IX. c. 8. *Cum fame conciti fugientem in vada ima perſequuti piſcem diutius ſpiritum continuere, ut arcu emiſſi ad reſpirandum emicant*; raptaque præda in aëre veſcuntur. Quales duo deſcribuntur hîc ab *Heſiodo*. Clericus.

218. Επεὶ ὑδαμῇ ἐσάλεκτο] Quæ notata ſunt ad v. 148 huc etiam referenda ſunt. Ut imago Perſei nullibi niteretur fieri non poteſt; ſed profecto tanta arte coelata fuit, ut nullibi niti videretur. Sic recte Diaconus. Οὕτω γὰρ ὁ τεχνίτης αὐτὸν κατεσκεύασεν, ὥστε δοκεῖν μὴ ἑστάναι ἐπὶ τοῦ. *Rob.*

221. Αορ.] Aliàs dicitur ἄορι ἀδαμαντίνῳ, *chalybeus gladius*. Quæ vox eſt à Phœnicia חרבא harbo, aut חרפא *bharpho*, quæ *gladium* ſonat. Vide hanc fabulam, apud *Apollodorum* Lib. II. c. 4. *Clericus.*

222. Ως τε νόημ' ἐπότητο] Deos cogitationis celeritatem motu æquare non rarò dicunt Poëtæ, quâ celeritate major

nulla esse potest. Hymni in Apollinem v. 186. ita describitur ejus Numinis ad cœlum iter:

Ἔνθεν δὲ σεῦο Ὄλυμπον, ἅτε χθονὸς, ὥστε νόημα,
Εἶσι Διὸς σεῦο δῶμα.

Hinc ad Olympum, à terra, instar cogitationis, it ad Jovis domum. At de αὐτομάτῳ idem dici nequit, sine ipsa illa licentia, quæ statuas per se mobiles hîc nobis peperit; hoc est, sine spe quam conceperat Poëta admirationi fore quidquid elegantibus versiculis exprimeretur, quæ sanè inanis non fuit. *Clericus.*

224. Κίζιος] Quidquid Græculi censeant de origine hujus vocis, derivandam omnino existimo à Radice Phœnicia קבץ *Kabats*, quæ *colligere*, & *adstringere* significat; quod fit ope saccj, aut manticæ, quippe quæ quidquid gestandum est colligit atque adstringit. Cetera Phœniciæ fabulæ clara vestigia, quæ hîc occurrunt, rem propemodum mihi persuadent. *Clericus.*

227. Κεῖτ' Ἀΐδος κυνέην] Hanc etiam induit Minerva (Il. E. v. 845) ut Martem lateret.

Αὐτὰρ Ἀθηναίη
Δῦν' Ἀΐδος κυνέην, μή μιν ἴδοι ὀξέϊ μοῖρα Ἄρηος.

De qua Scholiastes. Ἀΐδος κυνέην. Νέφος τι, καὶ ἀφανίαν. Et Hesychius. Νέφος τι σκότους. Et Suidas. Παροιμία ἐπὶ τῶν ὑπεκρίπτοντας ἑαυτοὺς διά τινων μηχανημάτων. *Rob.*

275. Ἀϊδρηίων δαῖδων] Ita Homerus in Scuto Achilleo,

Νύμφας δ' ἐκ θαλάμων, δαΐδων ὑπολαμπομενάων,
Ἠίτεον ἀνὰ ἄστυ.

Eundem morem memorat Euripides Helen. v. 728.

Νῦν ἀναπτύμαι σὸν ὑμέναιον πάλιν,
Καὶ λαμπάδων μεμνήμεθ', ἃς πυρφόρους
Ἵππιος τροχάζων παρέφερεν. *Rob.*

281. Κώμαζον ἅτ' αὐλῇ] Hic κωμάζειν non significat convivium nocturnum celebrare, sed *canere* & *saltare*; nam hæ significationes sunt vocis primitivæ κῶμος, ut docet *Hesychius*: Κῶμοι, ἀσυγκρίτως ἄσματα ποιητικὰ, συμποσίου, ᾠδαί. Κῶμος εἶδος ὀρχήσεως ποιμενίου πινος, ἢ μέλη (lege, μέλη) πινός. Unde sic verbum ipsum interpretatur: Κωμάζει, κῶμον ἄδει. Κωμάζειν, ὀρχεῖσθαι. Sic apud *Pindarum* Olymp. Od. XI, 16. συγκωμάζειν, significat unà *saltare* & *canere*. Clericus.

327. Λυγκεὺς γένει] Lyngeus pater fuit Abantis, Abas Acrisii, Acrisius Danëes, Danaë mater Persei, Perseus pater Alcæi, Alcæus Amphitryonis, Amphitryon verò Herculis & Iphicli, cujus filius Iolaüs. Tzetzes.

327. Hunc versiculum inter Fragmenta perperam collocatum orandus est Lector ista pagina ut deleat. *Rob.*

331. Γλυκερὸς αἰῶνος] Solet alioquin αἰὼν esse masculi generis. Est, si Græcis credimus, derivandum ab αἰεὶ *semper*, quia *semper* id esse dicitur quod est δι' αἰῶνος, *per* totam *vitam*. Posset tamen derivari nomen, aut certè adverbium à Phœnicia voce חיה *bhajah*, vita, nisi Phœnices etiam חיין *bhajon* dixerint. *Clericus.*

333. Ἄρεϊ θάσσοντε δαϊκτῆσι] Minervæ & Martis inimicitiæ à poëtis passim prædicantur. Il. E. Ad hunc deum vulnerandum Minerva Diomedem incitavit. Eidem Il. Φ. in deorum pugna oppositа erat, eumque prostravit. Significabant quippe poëtæ repugnantiam inter sapientiam & bellicosum furorem. Sed hic loci mirari possumus, quamobrem Homerus, cùm Il. E. Dione enumeraret mala quæ dii ab hominibus passi fuerant, & præsertim quas ipse Mars ab Aloïdis pœnas sustinuerat, hanc tamen historiam tam præclaram & appositam prætermiserit, perinde ac illam quam infrà v. 359 memorat Hesiodus. *Rob.*

353. Τρηχῖνα] Urbem Thessaliæ non procul à sinu Maliaco, sub Oeta monte. Itaque Hercules ex regionibus Pelio Thessaliæ monti subjectis ad Oetam iter habebat. *Clericus.*

367. Λιπὼν ἕνεφα βεβρίθοντα] Cur igitur v. 336. negatur Herculi fas fuiſſe arma Martis auferre? Nimirum, fabulæ non magis ſibi ſæpè conſtant, quàm ſomnia. Οπες, ut utar verbis *Platonis* ex Lib. II. de Republica, χρὴ ἡ θεὸν πρῶτον ἡ μάλιστα μέμφεσθαι, ἄλλως τε καὶ ἐάν τις μὴ καλῶς ψεύδηται. *Quod oportet ante omnia & maximè vituperare, cùm aliàs, tum ſi quis non rectè mentiatur.* Quo in loco, invehitur Philoſophus in *Homerum* & *Heſiodum*. Clericus.

374. Ὡς δ' ὅτ' ἀρ' ὑψόθεν] Si alibi jejunus ſit & ſiccus Heſiodus, ſubjecto ſuo potius quam ingenio hanc inopiam adſcribere debemus, quippe qui in hoc poëmate ornamentis poëticis abundat, & in hac pugna deſcribenda comparationibus ipſo Homero haud indignis ad rem illuſtrandam utitur. *Rob.*

380. Μυρμιδόνων τε πόλις] Phthia Achillis, Myrmidonum poſtea ad Trojam ducis, patria. Aliæ ſunt vicinæ urbes. At abſurdum eſt fingere voce duorum virorum tot tractus perſonuiſſe. Poëtica hæc ſunt τερατίσματα, quæ non ferimus tantùm, ſed & miramur, elegantiâ & εὐρυθμίᾳ verſuum veluti faſcinati. *Clericus.*

384. Φοίδας βάλεν αἱματόεσσας] Imitatur *Homerum*, ſed pravè; nam *Homerus* Iliados Π, 459. fingit à Jove tales guttas demiſſas in honorem Sarpedonis filii occiſi a Patroclo; hîc verò *Heſiodus* eaſdem ab eodem Jove delapſas, non à Marte Cygni patre, præſagia facit victoriæ Herculis. *Clericus.*

426. Σώματα κύρσας] Hoc eſt, ζῶα. *Guietus.*

426. Ὡς σώματα κύρσας] Σῶμα pecudem, hîc, & quidem vivam, præter morem, ſignificat. *Clericus.*

426. Σώματα] Vivum corpus æquè ac cadaver appellari σῶμα multis exemplis demonſtrabunt Lexicographi; quod tamen facile cognoveris ex loco parallelo Homerico. Il. Γ. v. 23.

Ὡς νέον ἐχθρὸν μεγάλῳ ὀδὶ σώματα κύρσας,
Εὐρὺν ἀ ἔλαφον κεραὸν, ἡ ἄγριον αἶγα,
Πευκάων· μάλα γάρ τ' ἐπετώσιον, οὔπω ἀν αὐτὸν
Σεύων) ταχέες τε κύνες, θαλεροί τ' αἰζηοί.

Ad quod Scholiaſtes. Μεγάλῳ ζῴῳ ὀπτυχὼν· νικρὸν γάρ φασι σώματος μὴ ἅπτεσθαι λέοντα. *Rob.*

432. Οὐδέ τις αὐτῷ] Aliæ editiones habent αὐτὸν, ſed monente Codice Harleiano reſtitui αὐτῷ referendo ad τὸ ἄντα. Hunc verſum imitatos eſſe poſterioris ævi ſcriptores obſervarunt jam viri docti ad Callimachum, ubi poëta de Cyclopibus, (Hymn. in Dian.)

Τῷ σφέας οὐκ ἐτάλασσαν ἀκηδέες Ὠκεανῖναι
Οὔτ' ἄντην ἰδέειν ——

Hoc quidem præ metu & terrore; ſed aliam ob cauſam, nempe ob ſplendorem nimium, de Apolline dictum, Apollon. Argonaut. lib. 2. v. 683.

οὐδέ τις ἔτλη
Ἄντον αὐγάσαι ἐς ὄμματα καλὰ δύοντα.

Quod bene obſervavit præſtantiſſimus Spanhemius. *Rob.*

455. Ὀριξαμένων ἀπὸ δίφρου] Manum porrigens à curru. *Guietus.*

456. Ἐγχεῖ' ἐμὸν ἔσσαι'] Si Minerva à corpore Herculis telum à Deo miſſum potuit avertere, quidni etiam Mars telum hominis in ſe ipſum declinare potuit? Sed & talia non ſemel finxit *Homerus*, quæ profectò Criticis veteribus videri debuerunt non tantùm nequaquam vera, ſed nequidem ἐπίμοιον ἐμοῖα, *veris ſimilia*, ut loquitur noſter *Heſiodus*. Clericus.

463. Φόβος καὶ Δεῖμος] Aurigæ Martis, ut vidimus ad v. 195. Timor & pavor injecti hoſtibus eos fugant, faciuntque ut Mars, hoc eſt, victor eos perſequatur. Iidem timentium ſibi à victore accelerant fugam, iiſque inſtar aurigarum ſunt, ut hoc in loco. Hinc facile συνωνυμία ratio intelligitur. *Clericus.*

466. Μακρὸν Ὄλυμπον] In magnum Olympum. *Guietus.*

469. Πάλιν Τρηχῖνα ἵκανε] Mirum eſt quî Hercules, occiſo genero, ad ſocerum

rum auſus ſit ire, aut certè iviſſe à Poëta fingatur. *Clericus.*

474. Ἀνδρῶν] Quam Ἀνδρείαν antea vocavit Poëta. Itaque malè nonnullæ editiones habent Ἀντῶν. *Clericus.*

480. Ὅστις ἄγοις καὶ τὰ ἐξῆς] Ut initio multa deſunt: ita nec finem Poëmatis hîc fuiſſe crediderim. *Clericus.*

VARIORUM NOTÆ
IN
OPERA ET DIES.

1. DEcem primos verſus hujus operis non eſſe Heſiodi ait Pauſanias, eoſque deeſſe in vetuſtiſſimo libro plumbeis laminis ſcripto. *Joſ. Scaliger.*

Ibid. Μῦσαι] Vide *Heinſium* ad v. 11. Quod quidem ſpectat Eratonis factum, ut in re joculari ac fervente contentione, potuit ille omittere exordium, quod ad rem nihil faciebat, & à contentione initium canendi deſumere. Quæ pars etiam τὰ πρῶτα ἢ ἔργων optimè vocari poteſt, quoniam verè hinc præceptiones ſuas inchoat *Heſiodus*, poſt ſolemnem Jovis & Muſarum invocationem. Sed, ut quod res eſt fatear, me maximè movet *Ariſtarchi*, *Pauſaniæ*, aliorumque auctoritas, facileque adducor, ut credam hoc Procemium eſſe alicujus rhapſodi, vetuſtiſſimi tamen; nam ex ſuo exordia & epilogos alienis poëmatibus adſuere ſolebant. Docet hoc *Pindarus* Nemeacorum Od. II. cujus hoc initium.

Ὅθεν ἀφ' ἑκὰς Ὀμηρίδαι
Ῥαπτῶν ἐπέων τὰ πολλ' ἀοιδοὶ ἄρχοντις
Διὸς ἐκ προοιμίου.

Unde ſanè & Homeridæ, ſutilium carminum ut plurimùm Poëtæ, auſpicantur à Procemio Jovis. Ubi vide Scholiaſtem. *Ex ſchedis Patris.* Clericus.

4. Ῥηϊδίως τ' ἀέξοντί τε] Quamvis emolliatur repetitio, addito puncto ad finem ſuperioris verſiculi; attamen non tollitur omnino iteratio. Nec ſanè opus eſt, cùm frequentes ſint antiquiſſimis Poëtis, & præſertim in *Heſiodo.* Vide v. 71. *Clericus.*

5. Βεβάσι] Βεβάω in hoc verſu primùm tranſitivum, deinde abſolutum eſt. *Scaliger.*

9. Κλῦθι ἰδὼν αἴσῃ τε δίκῃ δ' ἴθυνε θέμιστας] Duos hoſce verſus quin ad Jovem referant uno ore Grammatici, dubium non eſt. Et maximus Poëta Odyſſeæ ſecundo Jovem cum Themide eodem modo conjungit, tamquam ὀπαδοῦντα ἢ δίκης.

—— Ζηνὸς ὀλυμπίου ἠδὲ Θέμιστος,
Ἥτ' ἀνδρῶν ἀγορὰς ἧμὲν λύει, ἠδὲ καθίζει.

Ex quo loco Interpretes notarunt, effigiem illius Deæ ante inchoationem judiciorum & dimiſſionem, in Eccleſias ferri ſolere: quo ſigno vel judicare incipiebant, vel deſinebant. Sed jejunam hanc obſervationem & ambitioſam exiſtimo. Vult enim ſimpliciter, ut ego quidem arbitror, Poëta, ἢ Θέμιν ἢ δίκην, unà cum Jove, ὀπαδοῦν, & omnem poteſtatem ἢ λύειν καὶ καθίζειν τὰς ἀγορὰς, penes illos eſſe. Ceterum Heſiodus ἢ πάξιν

τῶν

τὸ βασιλικὸν, id est, τὸ δικαστικὸν, τὸ δικαστήριον, τὰς δίκας, judicia inspectionemque eorum, hoc libro, non Jovi, sed ejus vicariis Dæmonibus tribuit, utpote ἐν τῇ ἀταξίᾳ ὁ παγκρατὴς Ζεὺς, ut alibi disputavimus. Quæ omnia cognoscere eum oportet, qui, cum fructu suo & aliorum, Hesiodi hoc Scriptum interpretabitur. Unde infrà, postquam eos dixit, φυλάσσειν τὰς δίκας, concludit ἔχειν αὐτοὺς τοῦτο γέρας βασιλήϊον. Quam postremam vocem non benè videntur percepisse Eusebius & alii. Porrò, existimo ego, si hæc verba ita scribantur, ut ex tertio casu fiat quintus, posse hos versus commodè ad Persen referri, & ita interpungi:

Κλῦθι ἰδὼν ἀΐων τε, δίκῃ δ' ἴσον εὖθυνε θέμιστας
Τύνη, ἐγὼ Νίκα, Πέρση, ἐπήτυμα μυθησάμην.

Est enim elegantissima quædam operis totius παρέκβασις, quæ hîc proponitur. Ita dicebatur antiquissimis usitatum ὠκεανείας τὴν σαφηνείας χάριν quoddam, in procemiis. Cohæret id autem cum proximè præcedenti, ubi ad attentionem Perses invitatur. Illa autem verba, Κλῦθι ἰδὼν ἀΐων τε, nihil ampliùs designant, quàm quod infrà:

Ω Πέρση, σὺ δ' ἄνωγα τεῷ ἐνικήθιο θυμῷ.

Sequentia, δίκῃ δ' ἴσον εὖθυνε θέμιστας, cur ad Persen referri nequeant non video, cùm totum hoc opus eò spectet, ut σοὶ περὶ δικῶν Perseu moneat. Qui donis labefactando judices, iniquè cum fratre egerat, &, ut Grammatici loquuntur, δίκας κατέσκε ὁ Ησίοδος. Huc spectant, cùm alia multa, tum integer locus ille à versu illo, Μηδ' σ' ἔρις κακόχαρτος, ad eum usque, cujus initium est, Ῥηϊδίως γάρ κεν. Præterea, τὸ ἰσόνειν non denotat τάξιν aut potestatem in judicando; verùm cùm Poëta passim hoc opere τὰς ἰδιώτας δίκας ταῖς σχολαῖς opponat, mirum non est si ex Archaismo vetere πλεοναζόντως Grammaticus, qui hoc exordium præfixit, δίκῃ ἰσόνειν θέμιστας dixerit, pro δικάζειν δικαίως: quamvis ἰσωνεῖν pleromque Poëtis sit non aliud quàm πείθειν. *Dan. Heinsius.*

10. Ἐγὼ Νίκα Πέρσῃ] Est hîc occultior oppositio, inter id quod petit *Hesiodus* à Jove, & id quod se ipse pollicetur facturum; quasi diceret: *Tu quidem jure dirigito judicia*; hoc est, fac ut judices juris rationem habeant in judicando: *ego verò Persæ vera dixero*; id est, nam ad me quod attinet vera quidem Persæ dicere queam, sed non possum facere ut veritatem præferat mendacio, aut justitiam injustitiæ. Nam vox Græca ἐπήτυμος & Latina *verus* utrumque significant, ut notum est. *Clericus.*

11. Οὐκ ἄρα μοῦνον] Sic incipit Hesiodi liber ἔργων καὶ ἡμερῶν. anteriora addititia sunt teste Plutarcho. *Guietus.*

11. Οὐκ ἄρα μοῦνον ἔην.] Secuti Plutarchum & Pausaniam seorsim hæc olim edidimus, magnoque charactere distinximus: quorum alter Sympos. VIII. Probl. 1. Eratonem cùm Hesiodi Ἔργων principium caneret, ab hoc versu inchoasse dicit. Alter Bœotos proœmium ad Musas omisisse, & principium operis τὸ εἰς τὰς ἔριδας statuisse. Hujus verba sunt: Βοιωτῶν δὲ οἱ μὲν ἀεὶ τὴν Ελικῶνα οἰκοῦντες παρειλημμένα δόξῃ λέγουσιν, ὡς ἄλλο Ησίοδῳ ποίησιν ἰδίαν ἢ τὰ ἔργα, καὶ τούτων δὲ τὸ εἰς τὰς Μούσας ἀφαιροῦσι προοίμιον, ἀρχὴν δὲ ποιοῦνται τὸ εἰς τὰς ἔριδας λέγοντες. Illius: διὸ προῆκεν μὲν ἐκάλεσεν φησὶ τὴν Ερατοῦν πρὸς τὴν λύραν. ἅπαντες δὲ τὰ μὲν πρὸ τῶν Ἔργων, Οὐκ ἄρα μοῦνον ἔην ἐείδειν ἦτορ, ἐπήνεσά που τῷ καιρῷ παρεπόντως ἁρμοσάμενον. Nunc leviter distinximus. *Heinsius.*

12. Νοήσας] *Moschopulus* & *Tzetzes* hîc subintelligendum volunt articulum τὶς, ut series sit: ἐπαινέσειεν ἄν τις νοήσας, *vir intelligens laudaverit*: Neque enim cujusvis est, sicut rectè *Proclus*, secernere contentiones, ut intelligat quid commodi vel incommodi afferre possint. Igitur ὁ νοήσας hîc est ὁ συνετὸς, *prudens*, quâ notione non rarò usurpatur verbum νοέω. Quamobrem nullâ ratione ab *Heinsio* reprehendendi fuerunt Interpretes, cùm præsertim totam suam observationem

H.

H. Stephani Theſauro acceptam referre debeat, ubi & *Phocylidis* verſus adducitur malè à *Stephano* intellectus. Sic habent ejus verba:

Οὐ χωρεῖ μεγάλου διδαχὴν ἀϊδάκτου ἀκούειν,
Οὐ γὰρ δὴ νόεῦσ' οἱ μηδέποτ' ἐσθλὰ μαθόντες.

Indoctus non capit magnam doctrinam, neque enim intelligunt (nempe, eam doctrinam) *qui numquam bona didicerunt.* Sic, in hoc loco *Heſiodi*, νόησας eſt *prudens*, ſeu *qui rei naturam intellexerit.* Heſychius νοῦσι interpretatur σωτῆσι, & νόημα σώσιν. *Ex Patris Schedis.* Clericus.

12. Τὴν μέν κεν ἐπαινήσειεν νόησας] Non perceperunt hoc, ut debebant, Græci interpretes: multò minùs verò qui ſecuti hos ſunt Latini. Οἱ νοῦντες ſunt οἱ σοφοὶ, & Poëtis, νόησας, ὁ σοφός. Sic Phocylides eadem elegantiâ: Οὐδὲν γὰρ νόεῦσ' οἱ μηδέποτ' ἐσθλὰ μαθόντες. Ubi ὃ νόεῦσιν, eſt ὃ σοφοί εἰσιν. Mens eſt. Duo ſunt contentionum genera, quorum alterum laudarit ſapiens. *Sapiens*, ὁ, νόησας. Unde νόημα Poëtis toties ἡ σοφία. Hinc illud, ὅ τι φρὴν ἐναλίγκιον ὅτε νόημα. Fallitur ergo Proclus, qui τὸν ſubintelligi notat. Nihil familiarius eſt Poëtis, quàm articulum negligere, in ejuſmodi: quod cùm imitantur Latini, interdum obſcuritatem parit. Ita Virgilius:

—— *numero Deus impare gaudet.*

Vult enim ὁ θεὸς· quo deſignatur ille de quo agit: ὁ Ἀΐδης, nimirum. Ita hîc νοήσας, eſt ὁ σοφὸς, ſicut in Theogonia νικήσας eſt, ὁ νικητὴς, diſſimulatione eadem. Νικήσας δὲ βίῃ καὶ κράτει καλὸν ἄεθλον Ῥεῖα φέρει. Nihil elegantius. *Heinſius.*

15. Αλλ' ὅτ' ἀνάγκης] Nempe, furiis à Diis immiſſis, aut furiatâ mente acti. Nihil frequentius, apud *Homerum* & *Heſiodum*, quàm homines à Diis in ſcelera impelli. Vide dicta ad Theog. v. 27. & Scut. 80. *Clericus.*

16. Πρωτίστην μὲν ἐγείνατο νὺξ ἐρεβεννὴ] Hoc eſt, *ſtatim poſt homines natos orta eſt.* Ἡ νὺξ ἐγένη παρὰ τὸ ὑφεγνεῖν, διδάσκειν. *Guietus.*

18. Θῆκε δ' ἐν μὲν Κρονίδης] Tres Græci interpretes ne ordinem quidem horum verborum perceperunt, qui illa Γαίης ἐν ἐρίζησιν ad Jovem referunt. Antiqui amicitiam ἐν τῇ ἔριδι conſtituebant, quam ἀγαθὴν Heſiodus dixit. Hæc contentio à veteribus Philoſophis φιλία, appellata fuit: quarum alteram mundo ἐν τῷ παντὶ, alteram hominibus tribuebant. Altera eſt quam ἁρμονίαν & παντὸς dicebant, quam Heſiodus ἐν γαίης ἐρίζησι conſtituit: altera quam Philoſophus lib. Eth. VIII. magis neceſſariam eſſe ait, quàm eſt ἡ δικαιοσύνη, Rebus Publicis. Notat enim ibi, quoſdam exiſtimaſſe τῇ ὁμοιότητι τὴν φιλίαν conſtare, quoſdam τῇ ἔριδι. Locus elegantiſſimus eſt, & qui adſcribi meretur, ubi de amicitia diſputat. Διαμφισβητοῦσι δ' ἔνιοι αὐτῆς ἐκ ὀλίγα· οἱ μὲν γὰρ ὁμοιότητά τινα τὴν φιλίαν αὐτῶν, καὶ τοὺς ὁμοίους φίλους· ὅθεν καὶ τὸν ὅμοιον φασιν ὡς ἄλλον ὅμοιον, καὶ κολοιὸν ποτὶ κολοιὸν, καὶ ὅσα τοιαῦτα. οἱ δ' ἐξ ἐναντίας, κεραμεῖς πάντας τοὺς τοιούτους ἀλλήλοις φασὶν εἶναι καὶ ἔνιοι αὐτῶν τούτων ἀνώτερον ὀπτῶσιν καὶ φυσικώτερον. Εὐριπίδης μὲν φάσκων, Ἐρᾷν μὲν ὄμβρου γαῖαν ξηρασθεῖσαν, ἐρᾶν δὲ συμπὸν οὐρανὸν πλησθέντα ὄμβρου, πεσεῖν εἰς γαῖαν· καὶ Ἡράκλειτος, τὸ ἀντίξουν συμφέρον, καὶ ἐκ τῶν διαφερόντων καλλίστην ἁρμονίαν, καὶ πάντα κατ' ἔριν γίνεσθαι. ἐξ ἐναντίας δὲ φύσεις, ἄλλοι τε καὶ Ἐμπεδοκλῆς. τὸ γὰρ ὅμοιον τοῦ ὁμοίου ἐφίεσθαι. Interpretibus autem qui verba illa, Γαίης ἐν ἐρίζησιν, ad Jovem referunt, non ad ἔριν, neſcio quid in mentem venerit. Sed de his ad ipſos. *Heinſius.*

19. Καὶ ἀνδράσι πολλὸν ἀμείνω] Sic interpretes: *& inter homines longè meliorem alteram.* Scaliger.

22. Ἀρήμμεναι ἠδὲ φυτεύειν] In ἀρήμμεναι ſunt duo μ, ut producatur ε, nam aliter eſſet breve propter ο; ſed ſi eſſet ω, non opus eſſet duobus μ. *Scaliger.*

24. Εἷς ἄροτον τετύδοντα] Ο ἄροτος eſt commune, ſed τὸ ἄρετρον eſt Atticiſmus. *Scaliger.*

25.

25. Κοτέει] Hæc prava invidia eſt, non laudabilis æmulatio. Itaque ad priorem meliùs referretur. Sed ordo à Poëtis, ut à Geometris, non eſt exigendus. *Clericus.*

27. Ω Πέρση, σὺ δ'] Veteres poſt vocativum ponebant σὺ δέ. *Scaliger.*

29. Νείκε' ὀπιπεύοντα] Interpretes non ſatis expreſſerunt vim participii ὀπιπεύοντα, nam ὀπιπεύειν νείκεα non eſt ſimpliciter *lites ſpectare*, ſed curioſè & anxiè conſiderare; ut ii faciunt qui, rebus relictis, ſolas lites attendunt. Sic Iliad. Δ. Τί πλώσεις, τί δ' ὀπιπτεύεις πολέμοιο γεφύρας; *Quid trepidas, quid anxiè aciei intervalla circumſpicis?* Rurſus Iliad. Η. Λάθρῃ ὀπιπτεύσας, *clam attentè conſiderans.* Ad quæ verba *Euſtathius* docet ὀπιπεύειν eſſe ἐποπτεύειν ἢ ὀπτηρεῖν, *introſpicere, & obſervare.* Denique Odyſſ. Τ. ὀπιπτεύσεις γυναῖκας, interpretatur σκεπτέον βλέπειν, *curiosè intueri.* Vult autem factum eſſe ab ὄπλον, ex quo ὁπλεύω & per reduplicationem ὀπιπτεύω, unde παρθενοπίπης, curioſus *virginum obſervator.* Ex ſchedis paternis. *Clericus.*

30. Ὧρη γάρ τ' ὀλίγη] Quamvis, contra Græcorum Interpretum & plerarumque Editionum auctoritatem, nihil temerè mutaverim; tamen, ſi quid mutandum, lubens Aldinam editionem ſequerer, quæ ὥρη, cum ſpiritu aſpero, habet; quam etiam *Heinſius*, in minoris formæ editione, unà cum vulgata Latini verſione, ſequutùs eſt. Senſus eſſet longè præſtantior; nempe, ei cui victus in annum domi non fuerit repoſitus, breve tempus eſſe, quod litibus impendat. Sic loquitur *Homerus*, Odyſſ. Λ. Ὧρη μὲ πολέων μύθων, ὥρη δὲ καὶ ὕπνου, *tempus quidem eſt multorum ſermonum, tempus verò & ſomni.* Odyſſ. Ζ. Νῦν δ' ὥρη δόρποιο, *nunc tempus eſt cœnæ.* Ex Schedis paternis. *Clericus.*

33. Νείκεα καὶ δῆριν ὀφέλλοις] Οὐκ ὅτι πλέονός τις ὢν ὀφείλει εἶναι φιλόδικος, ἀλλ' ἐκ σκευῆς ἐνδείκνυται πρὸς τὸν Πέρσην, ὅτι μᾶλις πλέον ὧν χρῄζει ἄγειν ὤφελες εἰς τὸ σὲ δίκας διατείνειν καὶ ἀγορᾶς· νῦν δὲ ἄποροι ὄντες πρὸς τοῖς ἔργοις ἂν μάλιστα λήγοις ἀφ' ὧν δύνασθαι ποιεῖσθαι σαυτῷ βίον. *Proclus. Non quòd dives litigioſus eſſe debeat; ſed à fortiori demonſtrat Perſæ, quod, ſi dives cum fueris, vix debueris litibus & foro vacare, nunc certe, cum pauper ſis, multo magis te in illis operibus occupari decet, unde tibi ipſi victum poſſis comparare.* Rob.

34. Σοὶ δ' ἐκὰν δεύτερον ἔτος Ὧδ' ἔρδειν] Non benè venuſtatem hujus formulæ, quæ hîc latet, aſſequuntur magiſtri. Tres enim Græci interpretes, illud δεύτερον per τὸ πάλιν, vel τὸ ἐκ δευτέρου exponunt, quaſi hoc dicat Poëta, Primò hoc feciſti, non facies ſecundò: ſemel feciſti, non facies iterum. Verùm aliud voluit. De quo obiter. Antiqui cum ſtrictè aliquem cogerent, unam conditionem proponebant, cui aſtringebant eum: cùm minùs cogerent, ſed plus permitterent, ſecundam ſtatuebant, uſitata formula, τοῦτο δεύτερον ἔτω: id eſt, ſi primum non placet, licebit & ſecundum. Δεύτερόν ἐστι, nihil aliud eſt quàm ἔξεστι, & potentiam denotat, ſeu licentiam potiùs. Errarunt igitur, primò cum τὸ ἐξὸν per ſe, hîc, ἀντὶ τοῦ ἔξεστι poni exiſtimarunt: ſecundò τὸ δεύτερον, pro πάλιν acceperunt. Mira venuſtate dictum eſt, σοὶ ἐκὰν δεύτερον ἔτω Ὧδ' ἔρδειν, pro, σοὶ ἐκ ἔξεστι τοῦτο ἔτι ἢ πάλιν ποιεῖν τὸ δεύτερον. ordinem non denotat, ſed licentiam. *Heinſius.*

37. Κλῆρον ἐδασσάμεθ'] Patrimonium dividere, aliter herciſcere. vide Feſtum, & quæ ad illum notavi. *Scaliger.*

Ibid. Ἀλλά τι πολλὰ] Lege: ἀλλὰ τὰ πολλά. *Guietus.*

37. Ἀλλά τι πολλὰ] Omnes Codices habent ἄλλά τι πολλά, *alia autem multa*; ſed melior eſt lectio quam Guietus propoſuit, ἀλλὰ τὰ πολλά, *ſed plurima. Hæreditatem*, inquit Heſiodus, *diviſimus*, æqualiter ſc. *Tu vero ambitu & donis* τὰ πολλά, *majorem partem rapuiſti.*

Πολλοὶ

Πολλοὶ ſine articulo, *multi*, οἱ πολλοὶ, comparativo penè ſenſu, *major pars, plurimi.* Rob.

39. Δωροφάγους] Quòd, cùm, re familiari neglectâ, audiendis ac dirimendis litibus operam darent, publicè exigerent aliquod donum mercedis loco, & privatim à litigantibus munera acciperent. Adi quæ de Dejoce habet *Herodotus* Lib. I. Erant autem aliquando uno in populo plures hujuſmodi Reges, ut liquet ex *Homero* Odyſſ. Θ. vſſ. 40, & 41. ubi plures Phæacum Reges memorantur. Erant, nimirum, Judices, ac Senatores potiùs quàm Reges. Vide notata ad Theogoniam v. 85. *Clericus.*

39. Δωροφάγους] Ita penè *Proclus.* Βασιλέας δὲ νῦν τοὺς δικαστὰς, ἢ τοὺς ἄρχοντας λέγ· οὕτω γὰρ αὐτοὺς ἐκάλουν οἱ πάλαιοι, ὡς Ὅμηρος·

Αλλ' ἄτοι βασιλῆες Αχαιῶν εἰσὶ καὶ ἄλλοι.

Qui nunc ſunt judices & præfecti eos vocat reges; ita enim eos nominarunt Veteres, ut Homerus.

Sed quidem & alii ſunt Achivorum reges.

Sed quod ſimul notat Vir Cl. ejuſmodi judices δωροφάγους vocari, "quòd, cùm "re familiari neglecta, audiendis ac di"rimendis litibus operam darent, publi"ce exigerent aliquod donum mercedis "loco," id nondum compertum habeo, nec cujus hiſtoriæ teſtimonio innititur ſcio. Contrarium certe inferri poteſt ab his quæ de Deioce habet Herodotus lib. I. Πλεῦνας δὲ ἀεὶ γινομένου τοῦ ἐπιστέοντος, οἷα πυνθανομένων τὰς δίκας δικαίνειν κατὰ τὸν ἐὸν, γνοὺς ὁ Δηϊόκης εἰς ἑωυτὸν πᾶν ἀνακείμενον, ὅτι καταίζειν ἐπ' ἴσης ἐνδάπης οὐέπεσον οὐκαταίζων ἐδίκαζε, ἀτ' ἔτι δικῶν ἔτι· ἐνόμιζε γὰρ οἱ λυσιτελέειν τὸν ἑωυτοῦ ἐξημελημένα, τοῖσι πόλας δι' ἡμέρας δικάζειν. *Quum verò numerus accurrentium ſemper creſceret, utpote qui intelligerent ſententias ex vero terminari, Deioces animadvertens univerſa in ſe unum incumbere, neque amplius illic conſidere, ubi prius præſidens judicabat, volebat, neque omnino ſe judicaturum amplius dixit; ſi quidem non è re ſua eſſe, ſi totum diem, rebus ſuis neglectis, dirimendis aliorum litibus impenderet.* Si verò dona accepiſſet Deioces mercedis loco, vana eſſet de neglectis rebus privatis querela; & ſi in illis temporibus mos eſſet, ut dona judicibus publice darentur, haud ſanè paſſus eſſet Medorum populus tam juſtum laudatumque virum mercede ſolita carere. Omnino igitur δωροφάγοι vocantur judices, non quòd munera publice acciperent, ſed quòd donis privatim acceptis corrupti juſtitiam perverterent. *Rob.*

40. Οσῳ πλέον ἅμιλλαν παντὸς] *Plato* Lib. V. de Republ. hoc præceptum ingerit avidioribus Magiſtratibus, ut eos coërceat. Sic & III. de Legibus, agens de Regibus Argivorum & Meſſeniorum, qui rapacitate ſe & univerſam Græciam in exitium præcipites dederant: Αρ' οὐκ ἀγνοήσαντες ἢ Ησίοδον ὀρθότατα λέγοντα, ὡς τὸ ἥμισυ παντὸς πολλάκις δεῖ πλέον; ὁπόταν ἢ τὸ μὲν ὅλον λαμβάνειν ζημιώδες, τὸ δὲ ἥμισυ μέτριον, τότε τὸ μέτριον ἢ ἀμέτρως πλέον ἡγήσατο, ἄμετρον ὂν χείρων: *Numquid illud ideo accidit, quod ignorarent Heſiodum rectiſſimè dicere,* dimidium toto *ſæpè* præſtare? *Quandoquidem damnoſum eſt rem totam accipere, dimidium tantum accipere moderatum eſt. Moderatum vero immodico & immoderato, tamquam potius pejori, antecellit.* Ex Schedis paternis. *Clericus.*

41. Οὐδ' ὅσον ἐν μαλάχῃ τε καὶ ἀσφοδέλῳ] Duos ἕξεις ζῶντας conſtituit Homerus: τοὺς θεοὺς, καὶ τοὺς πεφυκότας. Cur ἀσφοδέλου λειμῶνα mortuis tribuat, multùm olim diſputarunt veteres, quamquam fruſtrà. Nam quòd apud Euſtathium legitur hoc fieri, διὰ τὸ φεύγειν τὸν σοφὸν ὁμοίφωνον, & *aſphodelon*, dictam, quaſi σοφόλλον, διὰ τὴν χαμαὶ νεκρῶν σοφόν, quid eſt, niſi miſerum Grammaticorum δεισιδαιμόνων delirium? Rectè Ασφοδέλου λειμῶνα illis tribuit, quòd extra neceſſitatem vitæ hujus ſint, nec cura rei familiaris illis impendeat,

pendeat, ſed victu ſimpliciſſimo vivant: qualis ἡ μαλάχη ἢ ἀσφόδελος eſt, quibus ante τὸ ὀπθυμητικὸν homines vivebant, & ſanctiſſimi quique Philoſophorum poſtea, qui illam in vivendo εὐτέλειαν, quam poëtæ βίον ξύϊσον vocant, ſequebantur. Quò Horatius his verbis reſpexit:

Premant Calenâ falce quibus dedit
Fortuna meſſem: dives & aureis
Mercator exſiccet cululis
Vina Syrâ reparata merce
Diis carus ipſis: quippe ter & quater
Anno reviſens æquor Atlanticum
Impune: me paſcunt olivæ,
Me cichorea, leveſque malvæ.

Hinc mortuis hominibus in tumulo malvam, aſphodelumque ferebant, ne deeſſet illis cibus. Et hoc voluit ſibi Porphyrius in quodam Epigrammate, ubi tumulum his verbis introducit: Νώτῳ μὲν μαλάχην τε καὶ ἀσφόδελον πολύειζον, Κόλπῳ δὲ ἔνδον ἔχω, id eſt: *Foris quidem malvam aſphodelumque habeo: Intus verò mortuum claudo.* Nam non integros verſus citat Euſtathius, neque ad verbum, quod indicat vox ἔνδον, qua utimur, ut legum conſulti, voce Titii. Hinc Homerus quoties campum eum deſcribit, quem *Aſphodelum* vocat, his plerumque verbis utitur: Τῇ περ ξυνὸς βιοτὸς πέλει ἀνθρώποισι, id eſt, *Ubi facillima vivendi ratio eſt hominibus.* Opponunt autem poëtæ τὸ ξύϊσα ζῆν vitæ regum & injuſtorum principum plerumque, καὶ τῇ πολυτελείᾳ ἀδίκῳ. Nam τὸ ξεῖα ζώειν & ἀβίωτον, pro ſimpliciſſima voluptate ponunt, quæ ut longiſſimè ab ὀπθυμητικῷ ſæculo abeſt: ita maximè ad ἡμερινὸν, & priſcam illam vitam accedit. Sic Theocritus de Cyclope ſuo: Οὕτω γὰν ξέϊσα διᾶγ' ὁ Κύκλωψ ὁ παρ' ἡμῖν Ὀρχαῖος Πολύφαμος. Heſiodus nègat injuſtos judices illos, quid ſit τὸ ξύϊσα ζῆν ſcire; & per conſequens μαλάχην & ἀσφόδελον ignorare: ex quo tempore Dii vivendi genus, quod ſub ἡμερινῷ fuit, ſub ὀπθυμητικῷ abſcondere cœperunt. Atque hæc cauſa eſt, cur Lucanus vitæ hanc ſimplicicitatem, *Deorum munera* vocet, *nondum intellecta*: eodem planè modo cum Heſiodo noſtro lib. v.

—— o vitæ tuta facultas
Pauperis, anguſtique Lares, & munera nondum
Intellecta Deum! quibus hoc contingere templis
Aut potuit muris, nullo trepidare tumultu
Cæſareâ pulſante manu? ——

Nec aliter intelligendus ille Claudiani locus, qui vivendi facultatem vulgò eſſe negat. 1. in Ruffinum:

Hæc mihi paupertas anguſtior. hæc mihi tecta
Culminibus majora tuis, tibi quærit inanes
Luxuries nocitura cibos: mihi donat inemptas
Terra dapes, rapiunt Tyrios tibi vellera ſuccos,
Et picturatæ ſatiantur murice veſtes,
Heic radiant flores, & prati viva voluptas
Ingento variata ſuo. fulgentibus illic
Surgunt ſtrata toris: heic mollis panditur herba,
Sollicitum curis non abruptura ſoporem.
Turba ſalutantum latas tibi perſtrepit ædes:
Heic avium cantus, labentis murmura rivi.
Vivitur exiguo melius: natura beatis
Omnibus eſſe dedit, ſi quis cognoverit uti.
Hæc ſi nota forent, frueremur ſimplice cultu.
Claſſica non fremerent, non ſtridula fraxinus iret,
Non ventus quateret puppes ——

Beatos vocat, quos Homerus μάκαρας, & ξεῖα ζῶντας. quorum ignotam eſſe ait vi-

tam, ſicut Heſiodus κεκρύφθαι τὸν βίον. Quales nec ii ſunt qui ex judiciis vivunt, nec ii qui ex bello, ſed nec ii qui ex navigatione, id eſt, *Mercatura*; quibus omnibus poëtæ opponunt τὸ ξεῖα ζῆν, & τὸ εὐτελὲς, quod ex ἀσφοδέλῳ, & μαλάχῃ percipitur. Quæ vita maximè ad illam, quæ ſub ἡμερονικῷ fuit, accedit. Fuit enim hæc opinio eorum, πᾶν τὸ σύμφυτον ἀγαθὸν, πᾶν δὲ τὸ ὀλίκτητον κακὸν εἶναι. *Heinſius.*

41. Εν μαλάχῃ τε καὶ ἀσφοδέλῳ μεγ' ὄνειαρ] *Plutarchus* in Convivio ſeptem ſapientum: ἀγαθὴ μὲν ἡ μαλάχη βρωθῆναι, γλυκὺς δὲ ὁ ἀνθέρικος: *bona eſt ad edendum malva & dulcis anthericus*; hoc eſt, ſcapus aſphodeli. Frugalitatem hoc verſu commendari idem Scriptor docet; nam poſtquàm egit de Epimenidis, eo victu utentis, dicta, *Heſiodi*que verſum protulit, ſubjicit: οἴει γὰρ τὸν Ἡσίοδον ἐννοῆσαί τι τοιοῦτον, ἐκ ἐπαινέτην ὄντα φειδοῦς ἀεὶ, καὶ σοὺς τὰ λιτότατα τῶν ὄψων ὡς ἥδιστα προσκαλεῖν ἡμᾶς; *Exiſtimas verò tale quid Heſiodo in mentem veniſſe, ac non potiùs eum, ut eſt aſſiduus parſimoniæ laudator, ad cibos viliſſimos nos, quippe dulciſſimi qui ſint, voluiſſe adhortari?* Tum verba allata ſubjicit. Ceterùm quæ de Diis, facilè viventibus, & defunctis, qui in Elyſiis campis malva & aſphodelo veſci finguntur, hoc loco, affert *Heinſius*, ſunt ἀτεροδίδυσα; præſertim cùm numquam is cibus Deorum fuiſſe dicatur. *Ex Schedis paternis.* De Aſphodelo egerat *Heſiodus* in alio Opere, in quo *in Sylvis naſci* dixerat, ut docet *Plinius* Lib. XXII. c. 22. ubi & *Alimon* malè cum eo confundi oſtendit; qua de re vide & *Claud. Salmaſium* Exercit. Plinian. Cap. XI. p. 122. Ed. Ultrajectinæ. *Clericus.*

41. Ασφοδέλῳ μέγα ὄνειαρ] Apparet ex hoc veteres ex Aſphodelo comediſſe. *Scaliger.*

42. Θεοὶ] Tribuit hîc *Heſiodus* omnibus Diis, quod ſexto abhinc verſu ſoli Jovi acceptum refert; quòd non rarò unius factum, ad omnes ejuſdem generis, vel ordinis referamus. *Ex paternis ſchedis.* Clericus.

43. Ῥηϊδίως γάρ κεν καὶ ἐπ' ἦμαρ ἐργάσαιο, Ὡς τέ κ' εἰς ἐνιαυτὸν ἔχειν] Venuſtiſſimo idiomate οἱ εἰς ἐνιαυτὸν ἔχοντες dicuntur οἱ πλέσοι, quibus opponebantur οἱ εἰς ἡμέραν ἔχοντες. Herodotus Clione: Οὐ γάρ τοι μέγα πλέσσων μᾶλλον τῷ ἐπ' ἡμέρην ἔχοντος ὀλιγώτερός ἐστι, εἰ μὴ ἡ τύχη ὀλίσσοιτο, πάντα καλὰ ἔχοντι τελευτῆσαι τὸν βίον. *Heinſius.*

43. Επ' ἦμαρ ἐργάσαιο] Ἐργασίαν φησὶν ὁ γεωργικὴν, οὐδ' ἑτέραν τέχνην τινὰ, ἃ γὸ ἦσ, ἀλλὰ τὴν συλλογὴν τῶν καρπῶν. *Tzetzes. Per ἐργασίαν intelligit non agriculturam, aliamve quamvis artem, illæ enim nondum inventæ erant,* (ante ſc. illa tempora quibus Jupiter vitam abſcondetat) *ſed collectionem frugum* (ſponte naſcentium.) Poëta enim loquitur de aurea ætate, de qua infrà dicit,

Καρπὸν δ' ἔφερε ζείδωρος ἄρουρα
Αὐτομάτη πολλόν τε, καὶ ἄφθονον. *Rob.*

45. Πηδάλιον] Gubernaculum, hoc eſt, non cures neque navigationem, neque agriculturam. *Scaliger.*

45. Τπὲρ καπνῦ] Ne corrumpatur, putreſcat. πηδάλιον eſt gubernaculum. *Guietus.*

45. Πηδάλιον ὑπὲρ καπνῦ κρεμάσσῃς] Hoc eſt, uno die piſcatus tantam piſcium copiam caperes, ut diu quieſcere poſſes, atque interea clavum ad focum ſuſpendere. Vide v. 629. De hiſce in Theogonia, v. 440. *Clericus.*

47. Αλλὰ Ζεὺς ἔκρυψε] Ope Pandoræ, de qua in Introductione noſtra. Quomodo à Fortuna cœperit κεκρύφθαι ὁ βίος, etiam Philoſophi oſtendunt: ut meritò Antoninus, Imperator & Philoſophus, τὸ σύχον in vita humana ἀτέκμαρτον dixerit, rem imperveſtigabilem quæ veluti nubem quamdam & caliginem, reliquis rebus humanis induxit: ut impoſſibile ſit hominem ad finem in re Oeconomica & reliquis, ad quæ virtutis operâ pervenitur, pertingere inoffenſo gradu. Τίς, dicunt

dicunt Platonici, ὅτι ταχὺς καὶ ἀσφαλὴς ὀδοιπόρων, ὡς μὴ ἐντυχεῖν βαδίζων χαράδρᾳ ἀφανεῖ, ἢ χάρακι ἀδήλῳ, ἢ κρημνῷ, ἢ τάφρῳ; τίς δὲ ὅτῳ κυβερνήτης ἀγαθὸς καὶ εὔσοχος, ὡς ἀπείρατος διελθεῖν ἄνευ κλύδωνος καὶ ζάλης, καὶ πνευμάτων ἐμβολῆς, καὶ ἀέρος τεταραγμένου; Itaque concludunt: virtutem quidem per ſe certam eſſe, ſed in lubrica & incerta materie verſari, causâ ſceleſtæ illius veneficæ, quam cum ebria anu conferunt: eſt enim revera χρῆμα τυφλὸν, καὶ ἀτάθμητον, & κάλυμμά τι καὶ κρύψις τῆς εὐπορείας, quæ totam vitam poſſidet, ac ne quidem nobis, qui minima ſperamus, certi quid relinquit. In Academiis ſæpè, more Græcorum, τείχων καὶ πύργων ſufficiunt; præclara contrà ingenia, & quos nihil pejus habet, quàm quod quicquam Fortunæ debere coguntur, per omnem vitam τῇ βελτίσῃ φρενὶ ἀφοσιοῦσιν. *Heinſius.*

48. Ἐξαπάτησε Προμήθευς] Vide Theogoniam v. 521, & ſeqq. & quæ illic notata. *Clericus.*

52. Τερπικέραυνον] Nonnulli, teſte Moſchopulo, hanc vocem expoſuerunt *torquentem fulmen*, ſive *hoſtes fulmine ſubvertentem*, facta metatheſi τῦ ξ in τὸ πτέρειν. Sed perperam. *Rob.*

56. Πῆμ' ἀνδράσιν ἀλφηστῆσιν] Multùm ſæpenumero errarunt viri magni, quòd in Græcorum Poëtarum ſcriptis non diſtinguerent epitheta quæ κατὰ παρέλκον ponuntur, ab iis quæ διόντως, & ex ſenſu pendent. Nec propterea à ſummis hujus ævi viris Homerus reprehendi debuerat, quòd Achillem lachrymantem πόδας ὠκὺν fecit. Eſt enim illud πλεονάζον, & quòd Achillem comitatur κατὰ παρολκὴν, non ἐκ διόντος. Sic, ne longè exempla petamus, Poëta Iliad. III. Menelai manum παχεῖαν dixit ἐκ διόντος: in Odyſſea Penelopes κατὰ παρέλκον, & ut antiqui loquebantur, κατ' ἀκυροληξίαν. Eodem modo noſter in Clypeo ἄνδρας ἀλφηστὰς, κατὰ παρολκὴν. Ἄλλην μὴτιν ὕφαινε μετὰ φρεσὶν, ὄφρα δύοισιν Ἀνδράσι τ' ἀλφησῆσιν ἀρῆς ἀλκτῆρα φυτεύσῃ. Hoc loco ἐκ διόντος. Ita ut ex hac voce magna pars Mythologiæ hujus pendeat, quam nos libro ſingulari primi eruimus. Dedit, inquit, Pandoram, maximum obſtaculum iis hominibus, qui circa inveſtigationem rerum neceſſariarum verſantur. *Heinſius.*

56. Σοί τ' αὐτῷ μέγα πῆμα] Idem penè de Paride ſæpiùs Homerus. Il. Γ. 50 &c.

Παρεῖ τε σῷ μέγα πῆμα, πολλί τε, παντί τε δήμῳ,
Δυσμενέσιν μὲν χάρμα, κατηφείην δέ σοι αὐτῷ.

Et rurſus Z. 283.

Μέγα γάρ μιν Ὀλύμπιος ἔτρεφε πῆμα
Τρωσί τε, καὶ Πριάμῳ μεγαλήτορι, τοῖό τε παισίν. *Rob.*

58. Ἀμφαγαπῶντες] *Vehementer amantes.* Ita verto, non ut aliqui interpretes, ſimpliciter, *amplectentes.* Heſychius tamen Ἀμφαγαπῶντες, Ἀσπαζόμενοι. Langùidius dictum de Pandora, quam omnes Dii amabilem effinxerant. Et Moſchopulus, Πειθάλπουσες, φιλοῦσας ἀγαπῶντες τὸ ἐὸν κακόν. *Rob.*

59. Ἐκ δ' ἐγέλασσε] *Moſchopulus* interpretatur de effuſo riſu; nam iraſcitur quidem contemtus, ſed ridet, ſi ſciat ſe facilè ultionem ſumturum. *Tzetzes* vult eſſe *ſubridere.* Sic ſanè *Virgilius* Mezentium indignantem inducit Æneid. XI. *Ad quem ſubridens, miſtâ Mezentius irâ.* Utroque modo verbum ἐγελᾶν interpretatur *Euſtathius* apud *Homerum*, τὸ ἐξ ὑπονοίας γελᾶν, ἢ τὸ σεσφαρῶς γελᾶν. *Ex ſchedis paternis.* Clericus.

59. Ἐκ δ' ἐγέλασσε] Origenes hunc verſum citans pro ἐγέλασσε habet ἐτέλεσσε quam nonnulli meliorem eſſe lectionem exiſtimant, utpote convenientiorem Jovi tunc temporis iraſcenti -- Τὸν δ' χολωσάμενον. Sed venuſtior eſt ſententia Scholiaſtæ, Θυμῶται μὲν ἀφρονῶμεν, γελᾷ δὲ πάλιν τῇ ἐλπίδι τὸ πεισθέν. *Iraſcitur quidem contemptui habitus, ridet verò ſi ultionem ſperaverit.* Sæpiſſimè quidem riſus cum contrariis affectibus conjungi-

tur; in cujus exemplum apte ſatis Mezentium Virgilianum adducit Clericus,

Ad quem ſubridens miſta Mezentius ira.

Homerus etiam Andromachen inducit Il. ζ. δακρύσει γελάσασαν. De impiis hominibus dicunt S. Scripturæ, quod, *ſedens in cœlis ridebit, Deus ſubſannabit eos.* Et Miltonus noſtras de Angelis rebellibus.

Mighty father, thou thy foes
Juſtly haſt in deriſion, and ſecure
Laugh'ſt at their vain deſigns, and tumults vain.

His rationibus inductus τὸ ἐγέλασσε veram eſſe lectionem cenſeo. Venuſtior certe eſt, eique omnes Codices patrocinantur. Alios etiam Heſiodi verſus haud ſatis accurate citavit Origenes, labenti forſan memoriæ confiſus, unde licet conjicere in hunc etiam verſum errorem irrepſiſſe. *Rob.*

62. Ἀθανάτοις δ' θεαῖς εἰς ὦπα ἴδεσθαι] Ita Homerus de Helena Il. Γ.

Αἰνῶς δ' ἀθανάτῃσι θεῇς εἰς ὦπα ἔοικεν. *Rob.*

65. Καὶ χάριν ἀμφιχέαι] Pulchritudo Veneris eſſe donum dicitur à Poëtis. Il. Γ. 54 &c.

Οὐκ ἂν τοι χραίσμῃ κίθαρις, τά τε δῶρ' Ἀφροδίτης,
Ἥν τε κόμη, τό τε εἶδος, ὅτ' ἐν κονίῃσι μιγείης.

Et Il. Ξ. 215 &c. in Veneris cingulo iſtiuſmodi oblectamenta incluſa eſſe dicuntur.

—— Ἐν δὲ δὴ οἱ θελκτήρια πάντα τέτυκτο·
Ἐν δ' ἔνι μὲν φιλότης, ἐν δ' ἵμερος, ἐν δ' ὀαριστὺς,
Πάρφασις, ἥ τ' ἔκλεψε νόον πύκα περ φρονεόντων. *Rob.*

75. Ὧραι καλλίκομοι σέφος] Ita Venerem inducit Homerus ab Horis ornatam.

Τὴν δ' χρυσάμπυκες Ὧραι
Δέξαντ' ἀσπασίως, εὖ δ' ἄμβροτα εἵματα ἕσσαν.
Κρατὶ δ' ἐπ' ἀθανάτῳ στεφάνην ἐύπυκτον ἔθηκαν,
Καλὴν, χρυσείην· ἐν δ' σπερσοῖσι λοεσσῖσιν
Ἀνθεμὶ' ὀρειχάλκῳ, χρυσοῦ τε πμήεντος·
Δειρῇ δ' ἀμφ' ἁπαλῇ, ἠδὲ στέθεσιν ἀργυφέοισιν
Ὁρμοισι χρυσέοισιν ἐκόσμεον, οἷσι περ αὐταὶ
Ὧραι ἐκόσμεθεν χρυσάμπυκες, ἐς περὶ ἴοισιν
Ἐς χορὸν ἱμερόεντα θεῶν, ἠδ' δώματα πατρὸς.
Λύτὰρ ἐπειδὴ πάντα σφὶ χροῒ κόσμον ἔθηκαν
Ἦγον ἐς ἀθανάτους. Hymn. in Vener. *Rob.*

89. Ὅτε δὴ κακὸν εἶχε, ἰδόντι] Est ὅμοιον τῷ τῆ Ὁμήρου· Ῥεχθὲν δέ τε νήπιον ἔγνω. Affinis eſt ſententiæ illi Homericæ, *Rem jam factam vel ſtultus animadverterit. Proclus.*

92. Αἳ τ' ἀνδράσι γῆρας ἔδωκαν] Codices Bodleiani 7^mus & 60^mus, Codex Coiſlinianus, Origenes, & Scholiaſtæ veteres legunt κῆρας, quam tamen veram eſſe lectionem non exiſtimo, quoniam verſus qui infrà ſequitur,

Αἶψα γὰ ἐν κακότητι βροτοὶ καταγήρασκουσι.

Ad ipſum hoc γῆρας ἔδωκαν manifeſtiſſime reſpicit. Præterea, per τὸ γῆρας longe elegantior ſenſus efficitur. Morbi afferunt *mortem*, tritiſſima eſt obſervatio. Figurata magis & arguta eſt ſententia, quæ dicit, *Morbi afferunt Senectutem*, imbecillitatem nempe & incommoda Senectutis. Idem infrà dicitur Heſiodus de mala uxore quod hîc de morbis,

Οὐ μὲν γάρ τι γυναικὸς ἀνὴρ λαίζετ' ἄμεινον
Τῆς ἀγαθῆς· ἡ δ' αὖτε κακῆς ὑπερίσχυον ἄλλο
Δεισηνολόχης· ἥτ' ἄνδρα καὶ ἰφθιμόν περ ἐόντα
Εὖει ἄτερ δαλοῦ, καὶ ὠμῷ γήρᾳ δῶκεν.

Porro, per τὸ γῆρας diſtinguuntur infelices poſteriorum ſæculorum homines ab iis qui in aurea illa ætate vixerunt. De illis enim dicitur infra 112 &c.

Ὡς τε θεοὶ δ' ἔζωον, ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες,
Νόσφιν ἄτερ τε πόνων, καὶ ὀιζύος· οὐδέ τι δειλὸν
Γῆρας ἐπῆν. *Rob.*

94. Ἀλλὰ γυνὴ χείρωσι] Falluntur, qui, ut hinc interpretationem ſuam allegoricam confirment, τὸ γυνὴ, συλληπτικῶς accipere videntur, & ad univerſum mulierum genus referunt; cùm ſimpliciter

ἀντε-

ἀντονομασικῶς ponatur: nihil enim hîc plus est, quàm Παυδώρα in præcedentibus. *Heinsius.*

96. Ἐν ἀξῄκτοισι δόμοισι] Frustrà fuerunt viri docti, qui hujus loquutionis rationem alibi quæsiverunt, quàm in Lingua Phœnicia. Hoc voluit *Hesiodus*, in interiore parte pyxidis, quæ aperta quidem, sed fracta non erat; ita ut, operculo iterum impositio, nihil ex ea posset per rimam elabi; in interiore, inquam, parte pyxidis, remansisse spem. Vocavit autem interiorem eam partem δόμους, ut Phœnices vocabant בית *beth*, seu *domum*, interiora cujusvis vasis, unde מבית *mibbeth* significat *intrinsecus*. Antiquissimi Græci, & Bœoti præsertim, multa habebant Phœniciis similia, ut passim ad Theogoniam ostendimus; quod dudum doctissimi viri animadverterunt. *Clericus.*

96. Ἐν ἀξῄκτοισι δόμοισι] Non potuit concoquere Seleucus antiquus magister, qui à Proclo citatur, πίθον ab Hesiodo δόμον vocari: rescripsit igitur ἐν ἀξῄκτοισι πίθοισι. Sed loquendi rationem non intellexit. Locum, in quo ante nuptiarum tempus puellæ solent παρθενεύεσθαι, δόμον & οἶκον Hesiodus vocavit, quod & infrà ostendimus. Homerus μυχὸν δόμοιο & μυχὸν θαλάμου posuit, pro δόμῳ & θαλάμῳ, idem enim illis est δόμος & θάλαμος: quia pars intima erat. Eustathius ad Odyss. Γ. Οτι αὐθεντικῶς ἐν Ιλιάδι, ὅτε τὴν Ἥβην λέγει τὴν ἐξωτάτω ἐν μεγάροις οἴκοιο, τὴν εὐθὺς μὴ τὴν αὐλὴν ὥσπερ ἢ ἐνδοτάτω θάλαμον, ἢ μυχὸν ἢδὲ δόμου. Hesi. infrà: Η τε δόμων ἔντοσθεν φίλῃ παρὰ μητέρι μίμνῃ Οὔπω ἔργ' εἰδυῖα πολυχρύσου Ἀφροδίτης, de virgine. Omnes autem virtutes & affectiones τὰς μάλιστα καθαρευούσας Poetæ virgines faciunt. Atque hæc causa est cur Hesiodus, reliquis omnibus malis à vase volantibus, solum Spem dicat tamquam καθαρεύουσαν, μίμνειν ἐν δόμοισι. Elegantissima loquendi ratio: quæ ab eo quod sequitur satis confirmatur, ἐδὲ διφαζε Ελπίδα. *Heinsius.*

97. Πίδυι ὑπὸ χείλεσιν] Πίδυι ὑπὸ χείλεσιν, & ἔνδον, idem est: nam ὑπὸ χείλεσιν minùs est quàm ὄπιχείλες, quod tamen τῷ πεπληρωμένῳ opponitur, cùm ad ipsum vas refertur. Et ὄπιχείλες mensura quædam erat non plena: quò alluxit Comicus Ιππ. Ος ἐποίησε τὴν πόλιν ἡμῶν μεσῖαι, εὑρὼν ὄπιχείλη. Hesychius ὄπιχείλες, τὸ ἐλλιπές. Sicut autem illa quæ ἐν θαλάμῳ sunt, longissimè à foribus absunt; sic τὰ ὑπὸ χείλεσιν ὄντα, longissimè à vasis orificio. *Heinsius.*

99. Αἰνόχυ βυλῇσι] Mirum est quod hîc nobis accidit. Liberè χ' ἢ Λείσαρχον versum hunc inducendum judicaveramus. Hanc sententiam nostram Plutarchi calculo confirmari deprehendimus; qui in consolatione ad Apollonium, ubi totum hunc locum adducit, solum hunc versum prætermittit, vel ut τοδεύοντα, vel ut ignotum omnino tum temporis. *Heinsius.*

113. Νόσφιν ἄτερ τε πόνων καὶ ὀϊζύος] In quibusdam Siculi Diodori exemplaribus uno versu auctior hic locus legitur, hoc modo:

Νόσφιν ἄτερ τε πόνων, καὶ ἄτερ χαλεποῖο πόνοιο,
Νόσων τ' ἀργαλέων, ἥ τ' ἀπήμονες. ἐδὲ μέλεσσι
Γῆρας ἐπιλῶ ———

Suprà,

Πείν μὲ γὸ ζώεσκον ὅτ' ἀθανὶ φῦλ' ἀνθρώπων,
Νόσφιν, ἄτερ τε κακῶν, καὶ ἄτερ χαλεποῖο πόνοιο,
Νέσων τ' ἀργαλέων. αἶτ' ἀνδράτι γῆρας ἔδωκαν. *Heinsius.*

115. Τέρπον τ' ἐν θαλίῃσι] Græci sæpenumerò totam τὴν ἀθανασίαν voce θαλίαι designant, quod Latini *Divum epulas* dicunt. Theocritus, Ενθα σὺ ἄλλοισιν θαλίας ἄγει ἐρανίδησι. Quod cùm exprimit Maro, *epulis divûm accumbere*, dicit, sicut Theocritus θαλίας ἄγειν. *Tu das epulis accumbere Divûm.* Hæc causa est, non quam reddunt interpretes. *Heinsius.*

122. Τοὶ μὲ δαίμονες] Apud Platonem, omnes

omnes hi versus aliter in Cratylo concipiuntur. hoc, nimirum, modo:

Αὐτὰρ ἐπειδὴ τοῦτο γῆρυς χθὶ μοῖρ' ἐκάλυψεν,
Οἱ μὲν δαίμονες ἁγνοὶ ὑπηθόνιοι καλέονται,
Ἐσθλοὶ ἀλεξίκακοι, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων.

Aristides apud Photium, Platonem sequitur: qui consulendus. *Heinsius.*

125. Ἥρα ἐπαίμβροι] Nescio quid impulerit veteres Grammaticos, cur hunc locum omnes περὶ Ηρώων adducerent, qui ab Hesiodo περὶ Δαιμόνων usurpatur, & tantâ quidem confidentiâ, ut ex eo etymologiam ejus vocis deducant. Interpres Homeri: Ηρωας δέ φασι κληθῆναι, ἀπὸ τῆς ἀρετῆς· ἢ ἀπὸ τῆς ἀέρος, ὡς φησιν Ησίοδος ἐν τοῖς Εργοις καὶ Ημέραις, Ήρα ἐπαίμβροι, πάντη φοιτῶσιν ἐπ' αἶαν. Eodem modo Etymologus. Et Eustathius, postquam probavit ἀπὸ τῆς ἀρετῆς Heroas dici, addit &, ἀπὸ τοῦ Ηέρος. Quod probat partim ex Porphyrio, partim ex Hesiodo. Verba ejus sunt, Iliad. A. Οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ ἀέρος. ὡς δηλοῦται καὶ ἔν τινι τῶν Πορφυρίου ὑπομνημάτων (erant autem epigrammata ea, quæ ex Aristotelis Peplo desumpserat ille) ἐν ᾧ κεῖται τὸ, Σῶμα μὲν ἐν πόντῳ κεῖται. πνεῦμα δ' ἀὴρ ὅδ' ἔχει (Fortasse Σῶμα μὲν ἐν πόντῳ κεῖται τόδε, πνεῦμ' ἔχει ἀήρ.) φησὶ δὲ καὶ Ησίοδος, Ήρα ἐπαίμβροι, πάντη φοιτῶντες ἐπ' αἶαν. Necesse esset igitur eosdem esse Heroas & Δαίμονας, quod falsissimum est in Hesiodo. Qui καθαρῶς καὶ διακεκριμένως, ut notant veteres, omnium primus τῶν λογικῶν τέταρα γένη ἐξέθηκε, nisi grammaticos lapsos esse, quod non insolentes faciunt, hac quidem in re malimus: cùm alter ex altero falsum adducere, quàm Hesiodum consulere maluerit. *Heinsius.*

Ibid. —— πάντη φοιτῶντες ἐπ' αἶαν Πλουτοδόται] Postquàm Jupiter reliquique Dii desierunt esse ἐάων δωτῆρες, & πλουτοδόται, vicem eorum subierunt οἱ Δαίμονες. Postquam Jupiter in terris τῆς δίκης ὑπηρετῶν desiit, id munus ad ejus vicarios rediit τοὺς Δαίμονας, qui res forenses inspicere cœperunt, quod βασιλήϊον ab Hesiodo dicitur. Commodè autem duo hæc munera adscribit τοῖς Δαίμοσιν. Quia circa duo hæc totius ferè operis subjectum vertitur. Ceterùm πλουτοδόται dicuntur οἱ τὴν γεωργίας ὑπηρέται. Apparent in Hesiodo passim veteris simplicitatis vestigia, in verbis non minùs quàm in rebus. Est enim propriè πλοῦτος ἡ ἐπικαρπία, seminum in terra absconditorum felix ubertas. Hesychius: Πλοῦτος, ἡ ἐκ τῆς ἀπορμάτων ὠφελείας καρπία, καὶ ἡ παντοφορία, sicut apud Latinos Opes. Ops enim Terra mater est. Inopes sunt οἱ ἄβιοτοι, & οἱ ἄπορροι. Hinc πλουτοδόται dicti sunt Dii, qui τὴν ἐπικαρπίαν promoverent, & quocumque modo terræ præessent. In sacris non aliter accipiebatur. Sic ἐν τοῖς Λιωναϊκοῖς, ubi ὁ δᾳδοῦχος gestans facem clamabat ΚΑΛΕΙΤΕ ΘΕΟΝ: id qui audiebant, respondebant ΣΕΜΕΛΗΝ ΙΑΚΧΕ ΠΛΟΥΤΟΔΟΤΑ. Πλοῦτον enim id dicebant quod in cornu copiæ continebatur: & τὸ καρνῦν, id est, canistrum in quo sacra hordea erant, ὤπλυτον vocabant. Hesych. εὔπλυτον καρνῦν, τὸ ἔχον πλοῦτον. Ipsa autem hordea, utpote terræ fructum, ita dicebant, Ἀλφὶ τὰς, inquit, ἐπ' αὐτῷ ἐλάς. πλοῦτον γὰρ ἔλεγον τὴν ἐκ τῆς κειδῶν καὶ τῆς πυρῶν φερούσαν. *Heinsius.*

130. Αλλ' ἑκατὸν μὲν παῖς] Αλλὰ eleganter hoc loco pro ἀλλ' ὅμως ponitur. Inferior quidem hæc ætas, inquit, & deterior superiore erat, ἀλλ' ὅμως οἱ παῖδες, id est, quamvis multa erant, quam in superiori deteriora, hoc bonum tamen erat, quòd pueri aliquamdiu simpliciter & sine malo, & ut Philosophi verbo utar, qui in Rhetoricis de hac ætate ita loquitur, ἀϋδῶς educabantur, apud matres suas. Jam quomodo intelligendus sit hic locus dicendum, quia à Græcis interpretibus id prætermissum. Sicut puellæ ad nuptias usque, ita filioli, ut ab improbitate abstinerent omni, εἰς τὴν γυναικωνίτιδα cum matribus suis & sororibus ablegabantur. Quò id diutiùs fiebat, eo simpliciores magisque malorum ignari,

&

& ævi corruptelarum expertes credebantur. Quamquam etiam interdum, qui provectiores ætate erant, quoties locus in cœnaculo deeſſet, pranſum cœnatumque mittebantur. Sic in Gallo Luciani Eucrates filium ſuum εἰς γυναικωνίτιδα ablegat. Πάειδι, ἔφη, καὶ σύ, ὦ Μίκυλλε, καὶ συνδείπνει μετ' ἡμῶν, ἐν τῷ γυναικωνίτιδι. τὸ νῦν γὰρ ἐγὼ κελεύσω μὴ τὰ μητρὸς διαθλῶσαι, ὡς οὐ χώραν ἔχης. Quòd igitur diutiùs ibi verſabantur, eò ſimpliciores erant. Heſiodus, ut ævi illius εὐήθειαν notet & ἀκακίαν, centum annos in Gynæceo eos egiſſe dicit. Ἐνὶ οἴκῳ autem eſt ἐν τῇ θαλάμῳ. ita enim locum illum vocant Poëtæ, qui Homerum ſequuntur. Unde Theocritus, virginem innuptam, παρθένον ἐκ θαλάμου dicit, quam τῇ νύμφῃ opponit, ut ad illum notamus. Οἶκον dixit Poëta, ut Vitruvius, cùm de eodem, nimirum, de Gynæceo, loquitur, lib. VI. c. XX. *In his locis introrſus conſtituuntur æci magni, in quibus matres familiarum cum lanificiis habent ſeſſiones.* Hic mos poſt Heſiodi tempora corruptus fuit, cùm ſceleſtiſſimi Eunuchi matronarum œcos invaſerunt. Hoc eſt, de quo tertio de legibus conqueritur Plato: Πειρᾶσθαι χρὴ γυναικῶν τε καὶ εὐνέχων παιδευθέντας αὐτῶν τοὺς υἱεῖς. Heſiodus: τέφεσθαι παρὰ μητέι dixit, ut Lucianus μὴ τὰ μητρὸς διαθλῶσαι. *Heinſius.*

130? Ἀλλ' ἑκατὸν] Omnino fallitur vir doctiſſimus. Increpat enim Heſiodus mollem iſtam & effœminatam educationem, quæ, ut ait Quintilianus, *nervos omnes & mentis & corporis frangit.* Sed ignoſcendum literatis viris, ſi remotos ſenſus exquirentes à ſcopo interdum abberrant. *Rob.*

137. Κατ' ἤθεα] An? per colonias, oppidatim, pagatim, ſupple ſacra facere. placet. non *ex more*, ut vulgò exponitur. *Guietus.*

137. Κατ' ἤθεα] Omnino κατ' ἤθεα, *oppidatim*, ut Guietus, non *de more*, ut habent Interpretes. Homerus Il. Z. 511.

Ῥίμφα ἑ γοῦνα φέρει μετά τ' ἤθεα καὶ νομὸν ἵππων.

Et Noſter infrà 167.

Τοῖς δ' οὐκ ἀνθρώπων βίοτον κατὰ ἤθεα δαίσας. *Rob.*

143. Ζεὺς δὲ πατὴρ τρίτον] Fabula hæcce de viris ænei ſæculi à Moſaïca illa antiquorum Gigantum deſcriptione originem trahere videtur. Gen. 6. 4. *Gigantes erant in terra diebus illis; ac etiam poſtea, cùm ingrediebantur filii Dei ad filias hominum, quæ liberos pariebant illis; ii ſunt potentiſſimi illi, qui fuerunt jam olim viri celeberrimi.* Eadem penè de Gigantibus iſtis in Baruci cap. 4. v. 26 &c. leguntur, quæ hîc loci. *Illic fuerant Gigantes illi nominati, qui principio erant permagni, periti rei militaris. Non hos elegit Deus, neque viam ſcientiæ tradidit eis. Sed perierunt eò quod carerent prudentia, perierunt propter vacuitatem conſilii.* Rob.

145. Ἐκ μελιᾶν] Scribendum ἐκ τε μελιᾶν δεινόν τε, pro ἐκμελιᾶς τε δεινόν τε. Heſych. ἐκμελὴς, ἀνάρμοστος, ἄτακτος, ἀξύνθμος. ἐκμελὴς ἀπὸ τῆς ἐκ τῆς μέλης, ſonus quaſi diſſonus, abſonus. Aliò ſpectant quæ cecinit Virgilius Æn. VIII.

Hæc nemora indigenæ Fauni Nymphæque tenebant.
Genſque virum truncis & duro robore nata. Guietus.

145. Ἐκ μελιᾶν] Has voces interpretes omnes reddunt, *de fraxinis*, quaſi innuiſſet Poëta hoc genus hominum duræ firmæque texturæ fuiſſe. Eademne autem generatio & ænea fuit, & fraxinea? Lignea potius ætas vocaretur, ſi Jupiter ex arboribus homines formaſſet. Præterea, cùm nunquam ſignificaverit Heſiodus ex qua materia aureæ & argenteæ ætatis homines formati ſunt, unde, quæſo, in deſcribenda ænea ætate accuratior evaſit? Punctis paululum mutatis verus loci ſenſus erui poteſt.

Ζεὺς δὲ πατὴρ τείτον ἄλλο γένος μερόπων ἀνθρώπων
Χάλκειον ποίησ' ἐκ ἀργύρῳ οὐδὲν ὁμοῖον,
Ἐκ μελιᾶν δεινόν τε, καὶ ὄμβριμον, οἷσιν Ἄρηος
Ἔργ' ἔμελε στονόεντα.

Ἐκ μελιᾶν δεινόν τε, καὶ ὄμβριμον verto, *Haſtis terribile & validum.* Τὸ μελιᾶν eſt Genitivus pluralis Dorice pro τῶν μελιῶν. Μελία autem non ſolùm pro *fraxino* uſurpatur, ſed Metaphorice etiam ab Homero, cæteriſque poëtis pro *haſta*. Sic Il. B. 542.

Τῷ δ' ἅμ' Ἀχαιοὶ ἕποντο θοοὶ ὀπάων κομόωντες,
Αἰχμηταὶ, μεμαῶτες ὀρεκτῇσι μελίῃσι
Θώρηκας ῥήξειν.

Scholiaſtes ad locum exponit Μελίῃσιν, δόρασιν ἀπὸ μελίας ξύλου γεγομμένοις. Sic in Noſtro, Τῦ, ἐκ μελιᾶν δεινὸν, & σῦ, ἀφ' ἧ μελιῶν, vel τῆς μελίας δεινὸν, eandem eſſe ſignificationem exiſtimo. Utraque præpoſitio ἐκ, & ἀφ', ab optimis tum poëtis, tum proſaïcis ſcriptoribus indiſcriminatim uſurpatur. Sic Thucydides, Ἐκ τῶν ὅπλων pro ἀφ' ὧν ὅπλων, *vi armorum.* Obiter notari poteſt in hujuſce conjecturæ confirmationem, Ovidium, qui in quatuor ætatum deſcriptione ad Heſiodum reſpexit, æneum ſæculum per armorum ſtudium ab aliis diſtinguere,

Tertia poſt illas ſucceſſit ænea proles,
Sævior ingeniis, & ad horrida promptior arma. *Theobaldus.*

150. Τοῖς δ' ἦν χαλκεία μὲν τευχέα] A metallo de quo arma fiebant nomen ſuum traxit hæc ætas; ad quod illuſtrandum, hunc Herodoti locum adhibere non piget lib. 2. Πέμψαντι οἱ ἐς τὸ χρηστήριον, ἦλθε χρησμὸς, ὡς τίσις ἥξει ἀπὸ θαλάσσης χαλκέων ἀνδρῶν ὀπλισάντων. καὶ τῷ μὲ δὴ ἀπ' ἐμεῦ μεγάλη ἀπικέχυτο χαλκέας οἱ ἄνδρας ἥξειν ὀπλίσαντας. χρόνῳ δὲ ὑ πολλῷ ὑστέρῳ, ἀναγκαίη κατέλαβε Ἰωνάς τε καὶ Κᾶρας ἄνδρας κατὰ λαῖνα ἐκπλώσαντας, ἀπικνέεσθαι ἐς Αἴγυπτον. ἐκβάντας δὲ ἐς γῆν, καὶ ὁπλισθέντας χαλκῷ, ἀγγέλλει τὴν τις Αἰγυπτίων ἐς τὰ ἕλεα ἀπικόμενος, τῷ ψαμμαπίχῳ, (ὡς ἐκ ἰδὼν πρότερον χαλκῷ ἄνδρας ὁπλισθέντας) ὡς χάλκεοι ἄνδρες ἀπιγμένοι ἀπὸ θαλάσσης λεηλατέουσι τὸ πεδίον. ὁ δ' μαθὼν τὸ χρηστήριον ὑπερελούμενον &c. *Rob.*

151. Μέλας δ' ἐκ ἔσκε σίδηρος] Si conſtarent ſibi figmenta Poëtica, hanc progeniem occidiſſe oporteret, ante tempora Promethei; qui ferri cudendi artem inveniſſe à Poëtis, magno conſenſu dicitur. Verùm non tantopere exculta erat ars mentiendi, iis temporibus, ut mendacii partes conſentire neceſſe eſſet. *Clericus.*

151. Μέλας δ' ἐκ ἔσκε σίδηρος] Exiſtimant nonnulli, ferrum quamvis rarum etiam in æneo ſæculo inventum fuiſſe; ideoque ne fides Heſiodo derogetur, legunt Μέγας δ' ἐκ ἔσκε σίδηρος, ſed qua auctoritate, vel ſermonis proprietate, neſcio. Veriſimile eſt ferrum æneis hominibus incognitum fuiſſe, cùm Trojanis temporibus adeo rarum fuiſſe & pretioſum accepimus, ut vel arma ex ære fierent, ut ex innumeris apud Homerum locis patet.

Ferro vinum emerunt Achivi Il. H. 442.

Ἐνθεν δ' ἄρ' οἰνίζοντο κερηκομόωντες Ἀχαιοὶ
Ἄλλοι μὲ χαλκῷ, ἄλλοι δ' αἴθωνι σιδήρῳ.

In illis quidem locis quibus captivi ferrum pretium redemptionis pollicentur, dici poteſt, ferrum illud ob artem ſolummodo qua erat elaboratum pretioſum fuiſſe —— χρυσός τε, πολυκμητός τε σίδηρος. Il. Z. 46. Sed in Il. I. 366. ubi opes ſuas enumerat Achilles, ferrum etiamſi non artificioſe elaboratum, pretioſum fuiſſe innuit Poëta,

Ἐνθέν δὲ χρυσὸν, καὶ χαλκὸν ἐρυθρὸν,
Ἠδὲ γυναῖκας ἐυζώνους, πολιόν τε σίδηρον
Ἄξομαι ——

Hoc verò evidentiſſimè patet Il. Ψ. 827. ubi Achilles diſcum ferreum etiam à fornace rudem in iſto certamine victori inſigne præmium proponit, Αὐτὰρ Πηλείδης θῆκεν σόλον αὐτοχόωνον &c. Ad vocem αὐτοχόωνον Scholiaſtes; Ἐκ χοάνης ὕλης εἰκῆ κεχω-

κεχωνευμένον· αὐτοχώνευτον, οἷον μὴ ἔχοντα κατασκευὴν τερπνὴν, εἴτ' ἦν τεχνικὴν, ἀλλ' ἐκ μόνης χωνείας ἀναληφθέντα. *Rob.*

152. Καὶ τοὶ μὲν χείρεσσιν] Non intellexerunt Græci interpretes & cum iis Latini Ἀφεσλὰς quas Poëta ponit inter λήξεις diverſarum ætatum. Quas ſine λήξει interiiſſe dicit, eas ait vel δαμῶναι, vel θανάτῳ καλύπτεσθαι. Quas autem ſignificare vult λῆξιν conſtituiſſe ex ſe, nec interiiſſe funditus; ait ὑπὸ γῆς καλύπτεσθαι: quod primæ & ſecundæ ætati contigit. Tertia ætas contrà, de quibus: Καὶ τοὶ μὲν χείρεσσιν ὑπὸ σφετέρῃσι δαμέντες Βῆσαν ἐς ἠερόεντα δόμον κρυερὸν Ἀΐδαο Νώνυμοι. Tales Ἀφεσλαὶ Homero familiares ſunt. Sic Iliad. Γ. Ὀππότερος τάδε ἔργα μετ' ἀμφοτέροισιν ἔθηκε, Τὸν δὴ ὑποδμῆναι δυσείμεναι δόμον Ἄϊδος εἴσω. Ubi manifeſta fit διαλλὴ, non placet tamen frigida illa Grammaticorum. Euſtath. τὸ δὲ ὑποδμῆναι δύνειν εἰς ᾅδην, πρὸς διαλλὴν εἰρηται τῆς δίκης φθορᾶς μυθολογούμενον δῦναι εἰς ᾅδου, ὁποῖος ὁ Πειρίθους, καὶ ὁ Θησεὺς, καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς, καὶ ὁ Ἡρακλῆς. Sicut igitur ibi Homerus ὑποδμῆναι δῦναι εἰς ᾅδην dixit, πρὸς διαλλὴν. ita Heſiodus homines ætatis tertiæ, βιῶναι εἰς ᾅδου, ſed δαμασθέντας ὑπὸ σφετέρῃσι χερσί: ſecundò νωνύμους. Obſervatio illa etiam magis neceſſaria eſt in Heroum ætate, quam duplicem facit: eorum qui Thebanum bellum geſſerunt, & qui Trojanum. Priores interiiſſe dicit ſine λήξει, ſicut tertiam: poſteriores partim interiiſſe, partim λῆξιν habuiſſe, idque ἐν μαχάων νήσοις. Diviſio quam malè perceperunt interpretes, ibi eſt:

Ἐνθ' ἤτοι τοὺς μὲν θανάτου τέλος ἀμφεκάλυψε,
Τοῖς δὲ δίχ' ἀνθρώπων.

Illud enim τοὺς μὲν & τοὺς δὲ eos diſtinguit qui funditus interierunt, ab iis qui tranſlati in beatorum inſulam fuerunt. Qualis apud Homerum Menelaus eſt, cui prædicit Proteus:

Σοὶ δ' ὦ θέσφατόν ἐστι διοτρεφὲς, ὦ Μενέλαε,
Ἀργεῖ ἐν ἱπποβότῳ θανέειν, καὶ πότμον ἐπασσεῖν,
Ἀλλά σ' ἐς Ἠλύσιον πεδίον, καὶ πείρατα γαίης
Ἀθάνατοι πέμψουσιν ——→

Hoc Heſiodi loco decepti fuerunt *ii*, quos magiſtri notant inſulas beatorum Thebis conſtituiſſe. Thebanos Heſiodus ſine λήξει, ſuo ſcelere, interiiſſe dicit, nec λῆξιν conſtituiſſe. Trojanos partim interiiſſe, partim λῆξιν conſtituiſſe cognominem, id eſt, Heroïcam; quibus opponuntur οἱ νωνύμως θνήσκοντες. Ex iis maximè excipiebantur illi qui in undis perierant, quorum præcipuus fuit Ajax, cui ne locum quidem in ſua νεκυίᾳ conceſſit Homerus, quòd funditus interiiſſe exiſtimaretur. Quod & Syneſius notavit: Ἐμὲ δὲ ἐν τοῖς ξυνοῖς, ὁμωνυμά σοι θεὸν ὃν φιλοσοφία φρισσεύει, τὸ Ὁμηρικὸν ἔδραπεν ἐκεῖνο, μὴ ἄρα ἀληθὲς εἶη, τὸ καθ' ὕδατος θάνατον, ὄλεθρον ἦεν καὶ αὐτῆς τῆς ψυχῆς. λέγει γάρ ὅτιν ὅπως τῆς ἐπῶν, Αἴας δ' ἐξαπόλωλεν ἐπεὶ πίεν ἁλμυρὸν ὕδωρ, τὸν ἐν θαλάσσῃ θάνατον ἀκεισιπλῆ ἀπώλειαν ἦεν πεφάσθαι. ὐδένα γὰν ἄλλον ἐξαπολωλέναι φησὶν, ἀλλ' ἢ τὸν ὑποθνήσκοντα, ἄϊδος δ' εἰσβάντα. ταῦτ' ἄρα καὶ ἐν δυοῖν νεκυίαιν ὁ μικρὸς Αἴας ὑδαμοῦ τοῦ δράματος εἰσενήνεκται, ὡς τῆς ψυχῆς ἐκ ὕσης ᾅδου. *Heinſius.*

158. Δικαιότερον] Si ætas illa melior fuit antecedente, ſceleratiſſimam profectò fuiſſe priorem oportuit: quæ enim ſcelera de hac non narrantur? Quàm conſcelerata fuit Oedipi familia? Quàm mali homines, Troïcis temporibus? Verùm *Homerus* uſque adeò laudarat eos, qui ad Trojam bellum geſſerant, tamque caros Diis deſcripſerat, quamquam meros lattones, ſi rem introſpiciamus; ut *Heſiodus* deteriores eos ſuperioribus dicere auſus non fuerit. Sic temerariæ priorum ætatum laudes ad poſteros tranſmittuntur, & quos vituperaremus, ſi de iis ſine præjudicio judicaremus, ad cœlum tollimus, quia ſunt olim à Majoribus noſtris, præ imperitia, laudati. *Clericus.*

158. Δικαιότερον] Haud ſanè mortalium optimi οἱ Ἐπὰλ fuerunt, ſi Homerum audire fas eſt. Ille enim Il. Δ. v. 409. Sthenelum Capanei filium ita loquentem inducit,

Κείνοι δὲ σφετέρησιν ἀπαδυαλίηισιν ὄλοντο. *Rob.*

162. Τὼς μὲ ἐπ' ἑπταπύλῳ] Intelligit non tantùm τὼς ἑπτὰ ἐπὶ Θήβαις dictos, ſed etiam eos qui Ἐπίγονοι dicebantur, id eſt, τοὺς ἑπτὰ τοὺς ἐπὶ Θήβαις filios. Utrique Thebas adorti ſunt. Diodorus Siculus libro III. Οἱ δ' πάτων παῖδες Ἐπίγονοι ὀνομαζόμενοι, τοὺς τῶν πατέρων θάνατον ἐπεξιόντες, ἔγνωσαν στρατεύειν κοινῇ ἐπὶ τὰς Θήβας. Æſchylus quoque non tantùm Ἑπτὰ ἐπὶ Θήβαις tragœdiam, ſed etiam Ἐπίγονους ſcripſit. Ex ea interpretes Pindari verſus ὧδε κράσιον adferunt: καὶ δὴ καὶ Αἰσχύλος ἐν Ἐπιγόνοις.

Λοιβαὶ Διὸς μὲ ὧδε πότιν ἀραῖα γάμε
Ἥρας τε, τὼ τε δυσπέραν κρᾶσιν νέμω.
Τοῖσιν Διὸς σωτῆρος εὐκταίαν λίβα.

qui corruptiſſimè ibi ſcribuntur. Et Androgonus ab Athenæo narratur εὐημερήκειν τὸς Ἐπιγόνους. *Heinſius.*

163. Μήλων ἕνεκ' Οἰδιπόδαο] Tametſi rectè Interpretes Græci obſervarunt μῆλα hîc dici metonymicè omnis generis divitias; tamen vertendum non cenſuimus *opes*, pro *ovibus*, in tranſlatione verbis uſque adeò adſtricta; cum nihil vetet *oves* nos in ea interpretari, ut μῆλα in Græcis *Heſiodi* verbis. Hebræi מקנה *mikneh* promiſcuè vocant *divitias* & *pecudes*; quia, ut omnibus notum, divitiæ antiquiſſimis temporibus in pecudibus præſertim erant ſitæ. *Clericus.*

167. Ἥδια] Lucretius quietes vocat. *Scaliger.*

171. Ἐν μακάρων νήσοισι] Etiamſi *Homerus* inſulas non memoravit, attamen plerique eum auctorem hujus fabulæ fuiſſe volunt; inter quos *Strabo*, qui Lib. I. à Poëta *Elyſium campum* dictas *beatorum inſulas* fuiſſe contendit. Profert p. 2. celebrem locum ex Odyſſ. Δ. ubi deſcribuntur campi Elyſii. Quibus ſubjungit: καὶ αἱ τῶν μακάρων δ' νῆσοι πρὸς τὰ μεσημβρίας εἰσὶ τὰ ἐσχάτης πρὸς δύσιν: *beatorum verò inſulæ ſunt è regione ultimæ Mauritaniæ ad occaſum.* Attamen Elyſios campos quærit etiam in continente Hiſpania, addit enim: καθ' ὃ μέρος συνπίπτει τὸ τῆς Ἰβηρίας τὸ ταύτῃ πέρας: *eodemque Hiſpaniæ occidui fines pertinent.* Verùm hoc poſterius copioſiùs proſequitur Lib. III. p. 103. & ſeq. ubi docet Poëtam, cùm ſciret multas expeditiones in extremam uſque Hiſpaniam ſuſceptas fuiſſe, & de fertilitate earum orarum à Phœnicibus aliquid reſciviſſet, ibi piorum ſedes ſitas & Elyſium campum finxiſſe. Adſentitur ei *Euſtathius*, ad memoratum *Homeri* locum, cujus imitatorem *Heſiodum* hîc eſſe leberide cæcior viderit. Ita etiam ſenſerat *Plutarchus*, quem vide non procul ab initio vitæ Sertorii. *Hæc ex ſchedis paternis.* Ceterùm quod habet *Strabo* de Phœnicibus qui fertilitatem Bæticæ *Homero* deſcripſerant, viam oſtendit *Sam. Bocharto* inveniendæ rationis, cur campi illi *Elyſii* dicti ſint. In lingua, nimirum, Phœnicia, עליזים *halizim* dicuntur *gaudentes*. Eum adi Chanaanis Lib. I. c. 34. Non equidem crediderim *Homerum* finxiſſe eſſe aliquam beatitudinem poſt hanc vitam, de qua nemo antè, apud Græcos, quidquam dixiſſet; ſed cùm dudum recepta hæc eſſet opinio, nec conſtaret quo rerum naturæ loco collocandi eſſent beati animi, ex ingenio ſedes felicitatis illius in ultima Hiſpania, aut in Inſulis Fortunatis, poſuiſſe. *Clericus.*

171. Παρ' Ὠκεανὸν βαθυδίνην] Veteres Critici, totum hoc, παρ' Ὠκεανὸν, interpretati primò omnium videntur ἐν τῷ ἀέρι: poſtea vocem Ὠκεανὸς ita ſumſerunt, quaſi quæ per ſe τὸ ἀέρα deſignaret. Heſych. Ὠκεανὸς ἀὴρ, θάλασσα. Item, Ὠκεανοῖο πόροι, τὰ ἀέρια εἰς ὃν αἱ ψυχαὶ τῶν τελευτώντων ἀποχωροῦσι. Poſtremò alia. Atque hinc Heroas ſuos, qui παρ' Ὠκεανὸν conſtituuntur, *Aëris in latis campis* conſtituit Maro. At Græci interpretes magno ſe ἀπεπίμαν traduxerunt, cùm, παρ' Ὠκεανὸν, verterunt, ἐπὶ τὸν Ὠκεανὸν, quod & reliqui ſecuti ſunt. Melius multò & prudentiùs Silius, *Ultra Oceanum* reddidit lib. XIII.

Ve-

Verùm ultra Oceanum ſacro contermina fonti,
Lethæos latices & ſacra oblivia potat.

Quod Græcè eſſet πέρα τ' Ωκεανῦ. Ceterùm cur ibi Heroas conſtituat Heſiodus, ratio hæc eſt. Oceanum veteres cauſam aliquam ſtatuebant τ' ἀδίκε διαίτης, quæ juſtiſſima & facillima, καὶ μὴ δικαιοσύνης, è terra petebatur prius: poſtea cùm Oceanum πέρα εἶνεκα tentarent, actum de juſtitia fuit. Atque hæc cauſa vera eſt, cur Heſiodus vitam illam, quam Homerus βίον ξύϊσον vocat, ultra Oceanum eſſe voluerit, quòd nihil plus commercii cum Oceano & ejus præſide Fortuna haberet. Hinc Pindarus, in multis Homeri & Heſiodi interpres, eleganter, ubi ὦδε μακάρων & eorum νήσων agit, negat illis πέντον ὕδωρ ὦδε δίαιταν ἔχ). Quem locum in hanc ſententiam & Theon adducit. Verba ejus ſunt ad illum Arati, ubi Aſtræa deſcribitur, & de ſæculis agitur: Αὖτως δ' ἔζωον. χαλεπὴ δ' ἀπέκειτο θάλασσα. ἐκάσῳ τὰ ὄπιχθεια ἤρκει τε καὶ ἤρκισε. καὶ Πίνδαρος, Οὐδὲ πόντιον ὕδωρ κενεὸν ὦδε δίαιταν. Ubi legendum κενὴν ὦδε δίαιταν ex ipſo Pindaro. Opponit κενὴν δίαιταν Oceani, τῇ ξυΐσῃ βιοτῇ. Quamvis nobis ipſe Arati locus quoque uſui eſſe poteſt, ubi hunc βίον ξύϊσον deſcribens Oceanum ab illis ſejungit: Αὖτως δ' ἔζωον. χαλεπὴ δ' ἀπέκειτο θάλασσα, Καὶ βίος ὔπω νῆες ἐπιπρόθεν ἠγίνεσον, Ἀλλὰ βόες καὶ ἄεθλα. Sicut ante ἀδημμίαν & ἀδημμητικὸν, Oceanus ignotus erat, aut ſemotus: ita Heroum καὶ περὶ μακάρων animæ ultra Oceanum conſtituuntur, quòd extra ἀδημμίαν ſint, qua qui carent ἔξω ζώειν dicuntur. Veteres enim, teſte Syneſio, qui hunc Arati locum ἐν τῷ Περὶ προνοίας eleganter interpretatus eſt, juſtitiæ locum eſſe exiſtimabant σωφροσύνης χαρᾶς, ναυτιλίας δὲ ἀκρασιφροσύνης. Heſiodus in hoc libro (nam in eo laboramus ut auctorem, præcipueque mentem hujus libri interpretemur) injuſtitiæ pœnam conſtituit τὸν Ωκεανὸν, tamquam neceſſarium, à quo etiam juſtos ſeparat: quibus hoc præmium proponit, futurum, ut ne Oceano quidem opus habeant. Θάλλουσιν δ' ἀγαθοῖσι μέλεσσιν, ἐπὶ δὲ γαῖαν Νείουσιν, καρπὸν ὃ φέρει ζείδωρος ἄρουρα. Ipſe Poëta cur Heroas ſuos παρ' Ωκεανὸν conſtituat, cauſam ſatis oſtendit, cùm addit, τοῖσιν μελιηδέα καρπὸν Τρὶς τῷ ἔτεος θάλλοντα φέρει ζείδωρος ἄρουρα. Terræ enim fructum, quem ξύϊσον βίον vocant, Oceano opponit; ſicut Horatius *paratas epulas*, ut alibi oſtendimus, *mari & mercaturæ*. Poterat præterea epithetum βαθυδίνης grammaticos in officio continere, & eorum deprecari ambitionem, ne multa de voce Oceani dicerent, quæ nihil præter oſtentationem nobis eorum detegunt, ut cùm de Horizonte & aliis. At Homerus, ex quo tam multa nugati ſunt, ſimpliciſſimè locutus erat, cùm ὦδε μακάρων νήσων dixerat. Ἀλλ' αἰεὶ Ζεφύροιο λιγυπνείοντας ἀήτας Ωκεανὸς ἀνίησιν. Duo enim ſignificarat Poëta: primò ſecutus opinionem eorum, qui Oceanum patrem ventorum ſtatuunt, pro diverſis ejus partibus, ſicut Herodotus fluvios ἐξ αὐρέων, id eſt, vaporum, qui ab aliis νεφέλαι dicuntur: unde Nilus ἀνέφελος à quodam dicitur. Secundò, oſtendit ſitum eorum ὦδε νῆσον eſſe, quem ubique ex ventis deſignat: nec enim voce Zephyri ibi Poëta utitur κατὰ τὸ ἐπιλθὸν, ut magiſtri loquuntur, & fruſtrà: vel, quod ſæpè facit, ὡς τοῦτον φιλῶν ἄνεμον μάλιστα, ſed ut dixi. Notarunt jam olim etiam veteres Homeri interpretes toto hoc opere τὸν θάλασσαν καὶ τὸν Ωκεανὸν Ησιόδῳ βλάσφημον ἔχ). Ceteri Poëtæ cùm Heſiodum & Homerum non benè percepiſſent, ipſum Ωκεανὸν ſedem beatorum ſtatuerunt. Plato in Phædone τὸν Ωκεανὸν πρὸ Αχέροντα ſimpliciter opponit: quod ſpectaſſe videntur etiam ii, quos Patriarcha Photius notat ſcripſiſſe, τὸν εἰς ᾅδου κάθοδον ὦδε τὸν Ωκεανὸν γεγράφθαι πρὸ Ὁδυσσεῖ, ἃ κατὰ τὴν Σικελίαν. ubi παρὰ Heſiodico modo ſumitur. *Heinſius.*

174. Μηκέτ' ἔπειτ' ὤφελον ἐγώ] Hunc locum eleganter expreſſit Valerius Cato:

Ergo quod Deus atque Heros, cur non minor ætas?
Infelix ego, non illo qui tempore natus,
Quà facilis natura fuit: ſors ô mea læva
Naſcendi, miſerumque genus, & ſera libido
Tanta meæ, &c.

Opponit minorem ætatem, id eſt, τὸ πέμπτον γένος, θεοῖς ἐξ ἡμισυ. Deos *ætatem auream* vocat: quia ætas illa τὸν δαίμονας κατὰ λῆξιν conſtituit. *Facilem naturam* dixit, τὸν ἑκάστου βίον. Legendum autem verſu ſecundo, *Sors ô mea lenta Naſcendi.* Ita planè mentem Heſiodi dat. *Heinſius.*

174. Μήκετ' ἔπειτ'] Priorem hujus voti partem pulchre exprimit Horatius. Sat. 2. Lib. 2.

Hos utinam inter
Heroas natum tellus me prima tuliſſet. Rob.

175. Η ἔπειτα γενέσθαι] Hoc eſt, poſt quintam generationem, quaſi ſequentes meliores ſint futuræ. *Guietus.*

176. Νῦν γὰρ δὴ γένος ἐστὶ σιδήρεον] Ætas igitur hæc proximè ſucceſſerat Troïcæ. Quando autem hîc *ætatem* dicimus, intelligimus γένος, hoc eſt, *prolem* quamdam hominum, non intra triginta, aut triginta quinque annos, natorum, ſed per majorem annorum numerum florentium. Ceterùm quid deterius habuerint Heſiodea tempora Troïcis, me neſcire fateor. Præſentia, nimirum, dumtaxat mala ſentimus, præteritorum obliti. *Clericus.*

176. Νῦν γὰρ δή] Τὸ νῦν hoc loco ex illis vocibus eſt, quæ ſumi πλαπικῶς à Grammaticis dicuntur: tale eſt illud Homeri:

——— νῦ μὲν γάρ κεν ἔλοις πόλιν ἠμαθόεσσαν.

182. Οὐδὲ πατὴρ παίδεσσιν ὁμοίιος] Ex his ferrei ſæculi notatur infelicitas, in quo permolere alienas uxores vulgatum erat: contrà inter præcipuas felicitatis notas recenſet *Heſiodus*, in ſequentibus, ſimilitudinem liberorum cum parentibus, v. 235. Quod habet Poëta, quia Veterum ea erat opinio, diſſimiles parentibus partus pro non legitimis habendos, ut qui adulterii ſuſpicionem moverent. Res manifeſta fit ex hiſce *Catulli* verſibus, in Juliæ & Mallii Epithalamio:

Torquatus volo parvulus,
Matris è gremio ſuæ,
Porrigens teneras manus,
Dulce rideat ad patrem
Semihiante labello.
Sit ſuo SIMILIS patri
Mallio & facilè inſciis
Noſcitetur ab omnibus,
Et PUDICITIAM ſuæ
Matris indicet ore.

Sic & *Theocritus* in Encomio Ptolemæi:

Ἀσόργα δ' γυναικὸς ἐπ' ἀλλοτρίῳ νόος αἴεν,
Ῥηΐδιαι δ' γοναὶ, τέκνα δ' ἔπος' ἐοικότα πατρί:

Mulieris autem conjugali amore carentis in alieno viro ſemper eſt animus. Sed facilis cognitu eſt ſoboles, nec liberi umquam ſunt ſimiles patri. Ex paternis ſchedis. *Clericus.*

191. Ὕβριν] Ἀντὶ τῦ ὕβρεισιν καὶ κακῦργον ἄνθρωπον. Τοιῦτον δὲ τὸ παρ' Εὐριπίδῃ ἐν Θυέσῃ. Πόλεμον, ἀντὶ τῦ ἐμπολεμικὸν, πολέμιον. *Proc.* Recte obſervavit Proclus ὕβριν ſignificare ὑβρεισήν. Sed πόλεμον etiam poni pro πολέμιον haud ſcio an ullis exemplis probari poſſit. Iſta autem fabula Euripidis præter paucos verſus penitus interiit. A Latinis quidem interdum ponitur Subſtantivum pro Adjectivo amplificationis cauſa. Sic Martialis,

Non vitioſus homo es, Zoile, ſed vitium.

Lucretius,

Parvola, pumilio, χαείπων ἴα, tota merum Sal.

Et

Et à Græcis etiam pro Participio, ut à verſu ſequente patet,

Magna atque immanis, καταπληξις, plenaque honoris.

ubi καταπλήξις idem ſonat ac ἡ καταπλήξασα. *Rob.*

198. Λευκοῖσιν φαρέεσσι] Per candidas veſtes ſanctimonia & puritas denotantur. Sæpiſſime in ſacris Scripturis hæc figura occurrit. Sic Απoκαλύψ. 4. 4.

Καὶ κυκλόθεν τοῦ θρόνου θρόνοι εἴκοσι καὶ τέσσαρες· καὶ ὅτι τοὺς θρόνους εἶδον τοὺς εἴκοσι καὶ τέσσαρας πρεσβυτέρους καθημένους, περιβεβλημένους ἐν ἱματίοις λευκοῖς.

Et 7. 9. Ιδὲ, ὄχλος πολὺς, ὃν ἀριθμῆσαι αὐτὸν οὐδεὶς ἠδύνατο, ἐκ παντὸς ἔθνους, καὶ φυλῶν, καὶ λαῶν, καὶ γλωσσῶν, ἑστῶτες ἐνώπιον τοῦ θρόνου, καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, περιβεβλημένους στολὰς λευκάς.

Et 19. 8. Καὶ ἐδόθη αὐτῇ ἵνα περιβάληται βύσσινον καθαρὸν, καὶ λαμπρόν. τὸ γὰρ βύσσινον τὰ δικαιώματά ἐστι τῶν ἁγίων. *Rob.*

200. Νέμεσις] Vide dicta ad Theogoniæ v. 223. Hæc eſt altera illa Nemeſis, quæ homines, non ſecùs ac pudor, ad virtutem incitabat. Proprie eſt νέμεσις, *juſta vituperatio*, quo ſenſu ſæpè, apud *Homerum*, occurrit, ut animadvertit *Euſtathius*; cujus vituperationis metu, à delinquendo abſtinemus. Ideò cum Pudore conjungitur hîc ab *Heſiodo*. Quare idem Grammaticus obſervavit ὅτι ἡ Νέμεσις περὶ τὸν Αἰδῶ ὡς περί τι λέγεται, Αἰδὼς τε γὰρ ἡ ἀφὸ τοῦ Νέμεσιν γινομένη ὀλιγωρία, Νέμεσις δὲ ἡ μέμψις ἐκ τινος ὧν αἰδούμεθα γινομένη: *Nemeſin eſſe correlatam ad Pudorem; Pudor enim eſt attentio orta propter Nemeſin*, (ſeu *Caſtigationem*) *Nemeſis verò vituperatio ab aliquo quem reveremur profecta.* Loca *Euſtathii* indicabit Index Romanus. Hanc Nemeſin, pro more ſuo, περσωποποιηκεν *Heſiodus*. Altera Nemeſis fuit Dea Juſtitiæ præſes, quæ peccata plectere putabatur & quam deſcripſit *Ammianus Marcellinus* Lib.XIV. C.II. ad quem vide Interpretes, ut & ad Act.XXVIII, 4. *Clericus.*

200. Περλιπόντ'] Pro περλιπόυσα Nominativo Duali Fœminino. Figura apud poëtas uſitata, ut notavit Scholiaſtes Sophoclis ad Oedipum Colon. v. 1672. Ιδόντε καὶ παθοῦσα] ἀντὶ τοῦ ἰδοῦσαι καὶ παθοῦσαι. πολλαχοῦ δὲ τοῦ ἑνικοῦ χεῖται, ἀντὶ τοῦ πληθυντικοῦ τὰ ἀξιωματικὰ πάθεις. καὶ ἐν Ηλέκτρᾳ,

Ὦ τοῖσιν ἐχθροῖς οὗ βεβηκότι ποτὲ,
Ψυχὴς ἀφειδήσαντε πρεσβεύσαντέ φόνου.

Καὶ πάλιν

Ορα, κακῶς πεφύκαμεν, μὴ μείζω κακὰ Κτησώμεθα.

Καὶ Ομηρος

Τῷδε βάτην πέμψουσι πολείτας ἴδμαθ' ὁμοῖαι.

Καὶ Ησίοδος —— Περλιπόντ' ἀνθρώπους.

Porrò, hunc locum videtur reſpexiſſe Juvenalis Sat. 6.

Credo pudicitiam Saturno rege moratam
In terris, viſamque diu.
. . . . . .
Paulatim deinde ad Superos Aſtræa receſſit
Hac comite, atque duæ pariter fugêre ſorores. Rob.

219. Ορκος] Hîc Ορκος eſt Numen, quod præeſſe finxit *Heſiodus* religioni jurisjurandi, & de quo Theogoniæ v. 231. Sed quare injuſta judicia comitari, & quidem curriculo, dicitur hoc Numen? Nimirum, ut perjuros judices plectat, quemadmodum ex ſuperioribus & ſequentibus liquet. Eodem ſenſu, Juſtitia dicitur ἕπεσθαι, ſequi populos & urbes de quibus pœnas ſumit, v. 222. Vide & *Hieroclem* in 2. v. Pythagoricorum Carminum. Similis fictio adhibetur in inſigni Oraculo Pythiæ, quod extat apud *Herodotum* Lib.VI. c. 86. dignumque eſt quod hîc adſcribatur:

Γλαῦκ' Επικυδείδη, τὸ μὲν αὐτίκα κέρδιον ὅπως
Ορκῳ νικῆσαι, καὶ χρήματα λαιοσύνασθαι·
Ομνυ. ἐπεὶ θάνατος γε καὶ εὔορκον μίμνει ἄνδρα.
Αλλ' Ορκου παῖς ἔστιν ἀνώνυμος, οὐδ' ἔπι χεῖρες
Οὐδὲ πόδες· κραιπνὸς δὲ μετέρχεται, εἰσόκε πᾶσαν
Συμμάρψας ὀλέσῃ γενεὴν, καὶ οἶκον ἅπαντα.

Glauce

Glauce fili Epicydidis, in præsentia quidem satius sic jurejurando vincere & pecunias prædari. Jura, quandoquidem mors etiam in jurejurando religiosum virum manet. Sed jurisjurandi filius est qui nomine caret, neque ei adsunt manus, neque pedes; celer tamen consequitur, donec universam correptam sobolem perdiderit, & totam domum. Clericus.

219. Τῆς δ' δίκης ἑρῳδὸς] Male verterunt Interpretes, *Justitiæ est fremitus.* Verte, *Justitiæ aspera est semita.* Plutarchum asperas & montosas vias ἑρῳδὸς appellasse notat Scholiastes, ex quo infert, Hesiodum intellexisse, asperam esse & indirectam viam, per quam Justitia à corruptis judicibus trahitur. Τὸν ἑρῳδὸν οἱ μὲν ψόφον, ὅθεν καὶ ἑρῳδιὸν καλεῖσθαι τὸ κυπτὸν κῦμα, καὶ ἕρυμα· Πλούταρχος δὲ Βοιωτάζων, [ὅτι καὶ καλεῖν Βοιωτοὶ] τὰς ὀρεινὰς ὁδοὺς τὰς τραχείας, καὶ δυσπάτητους ἑρῳδοὺς ὀνομάζεσθαί φησιν. Εἰ δὲ τῷ κρατοῖη, λέγοι ἂν ὅτι, τῆ Δίκης ἕλκομένης ὑπὸ τῶν ὅτι δώροις τὰς δίκας κρινόντων χωλαῖς, ἑρῳδὸς ἐστι· τοῦτ' ἔστι, δυσπάτητος ἡ ὁδὸς καὶ τραχεῖα δι' ἧς ἕλκεται ὑπὸ τῶν δικαζῶν. *Rob.*

227. Τοῖσι τέθνηκε πόλις] Cum hisce temporibus immortalitas animi crederetur, mirum est, in recensione pœnarum & præmiorum, alterius vitæ nullam mentionem fieri. Quod & apud *Homerum*, non uno loco videre est. Perpaucos enim in inferis pœnas dare fingit, propter insignia scelera; Elysios verò campos implet non bonis, sed celebribus viris, quales Heroës Troïcorum temporum latrociniis quàm virtutibus clariores. *Clericus.*

229. Ἀργαλέον πόλεμον τεκμαίρεται] Hesiodus voce τεκμαίρεσθαι utitur de Diis, sicut Aristophanes voce ὀπισθοκλούειν. Pluto;

Ἀτὰρ ἀλλά τί γε ταῦτα ὀπισθοκλούειται ποιεῖν ἡμᾶς,

Loquitur ibi de Jove Carrio, sicut hîc Hesiodus: quamobrem frustrà non fuerunt antiquorum glossæ, nescio quæ: quæ nos monent, τεκμαίρομαι παρ' Ὁμήρῳ τὸ τελειῶ, παρ' Ἡσιόδῳ δὲ τὸ βουλεύω: quòd Comicus ὀπισθοκλούειν dixit. Ceterùm, quod notabunt utriusque Poëtæ studiosi, vel ex hoc Homerum apparet Hesiodo nostro priorem, cui τὸ τεκμαίρεσθαι est τὸ τελεῖν: antiqua enim lingua τέκμαρ ita in usu erat. Philosophus Rhetor. 1. τὸ γὰρ τέκμαρ καὶ πέρας ταὐτόν ἐστι καὶ ἡ ἀρχαῖα γλῶττα. *Heinsius.*

231. Θαλίης δὲ μεμηλότα ἔργα νέμονται] An μεμηλότες? Sic placet Heinsio & mihi. Θαλίης μεμηλότες, οἱ πλούτῳ μεμηλότες, πολέμῳ μεμηλότες, hoc est, πλούσιοι, πολεμικοί. *Guietus.*

235. Τίκτουσιν δὲ γυναῖκες] Hinc petitum Horatianum illud

Laudantur simili prole puerperæ.
Rob.

240. Πολλάκι καὶ ξύμπασα πόλις] Si dicerent Poëtæ urbem dare pœnas, eo quòd viri unius scelera aut pravos mores probet, vel certè ferat, cùm nec probare, nec ferre deberet: nihil esset cur eos de Numinis justitia malè sensisse quereremur. Qui enim probat, aut facilè patitur scelus, haud melior est eo, à quo perpetratur. Sed cùm immeritos dare pœnas peccatorum alienorum volunt, tum verò Deo injustitiam apertè adscribunt. Quamobrem à Philosophis meritò damnantur. Hæc quoque Theologos oportet diligenter ad animum revocare. *Clericus.*

244. οὐδὲ γυναῖκες τίκτουσι] Vide exemplum Gen. XX, 17. Adi & *Callimachum* Hymno in Dianam v. 127. & notata ab Illustriss. Viro *Ezech. Spanhemio.* Clericus.

246. Ἡ ὄγε τεῖχος] In Clerici editione ὄγε τεῖχος mutatur in πύγε τεῖχος, sc. quia ὄγε redundare videatur. Perperam. Nam vox ὄγε ita prolata peculiarem Emphasin habet, & affirmationem quodammodo adauget. Sic noster infrà v. 321.

Εἰ γάρ τις, καὶ χερσὶ βίῃ μέγαν ὄλεθον ἕλητα,
Ἢ ὄγ' ἀπὸ γλώσσης λιάσῃ).

Et 732.

Ἐξόμε-

Ἐζόμβρος δ' ὅγε θεῖος ἀνὴρ πεπνυμένα εἰδώς,
Ἠὲ ὅγε πρὸς τεῖχον πιλάσας εὐερκέος αὐλῆς.

Homerus Il. Γ. 409.

Εἰσέκε σ' ἢ ἄλοχον ποιήσω, ἢ ὅγε δέλλω.

Callimachus Hymn. in Bacchum.

Ελπομαι, ἢ Αἴγυπτον ἀρίξεται, ἢ ὅγε Κύπρον.

Pariter Latini. Virgil. Georg. 4. v. 254.

Continuò eſt ægris alius color; horrida vultum
Deformat macies; tum corpora luce carentum
Exportant tectis, & triſtia funera ducunt;
Aut Illæ *pedibus connexæ ad limina pendent.*

Horat. Epod. 9.

Terra marique victus hoſtis Punico
Lugubre mutavit ſagum;
Aut Ille *centum nobilem Cretam urbibus*
Ventis iturus non ſuis.

Et Od. 9. Lib. 1.

Nec dulces amores
Sperne puer, neque Tu *choreas.*

Quem verſum optime defendit Celeberrimus Bentleius. "Diſplicet viro ſummo Julio Scaligero prænomen *Tu*, hic intruſum. *Verſus*, ait, *coegiſſe videtur eum ut pronomen interponeret*: Sane à codicibus Petrenſi & Galeano abeſt *Tu*; fortaſſe quòd & Librariis quoque otioſe poſitum videbatur. Cur igitur iidem Virgilio ignoſcunt, qui eodem plane modo locutus eſt Æn. 5. 456.

"*Præcipitemque Daren ardens agit æquore toto,*
"*Nunc dextra ingeminans ictus, nunc* Ille *ſiniſtra.*

"Senec. Herc. furen. 1246.

"*Per ſancta generis ſacra, per jus nominis*
"*Utrumque noſtri, ſive me alterum vocas,*
"*Sive* Tu *parentem.*

Similis eſt Doctiſſimi Viri Samuelis Clarkei nota ad Il. Γ. 409. ubi præter exempla à Bentleio prolata citat etiam Odyſ. B. 326.

Ἦ πᾶς ἐκ Πύλου ἄξει ἀμύντερας ἠμαθόεντος,
Ἠὲ ὅγε καὶ Σπάρτηθεν. *Rob.*

249. Τλὼ ϝῷ δίκλῳ] Hanc litem meam, non ut interpp. *Hanc juſtitiam.* Sic ſuprà v. 39. οἳ τλῶτε δίκλῳ ἐθέλουσι δικάσσαι. Sic Tzetzes. Et inferiùs 269: Τλὼ δὲ δίκλῳ πόλις. *Guietus.*

252. Τεὶς γὰρ μύεσι] Vide not. ad Theogon. vſſ. 187, & 215. Invehitur in hunc locum *Clemens Alexandrinus*, in Admonitione ad Gentes; ſed ita ut liqueat *Heſiodi* integrum locum ei præ oculis non fuiſſe. *Clericus.*

253. Φύλακες ϝνητῶϝ ἀνθρώπων] Sextus Empiricus adverſus Mathemat. lib. 8. hunc verſum citans legit μεγάλων ἀνθρώπων; memoriæ forſan lapſu. Omnes enim quos vidi codices habent ϝνητῶν. *Rob.*

260. Ὀρῇ ἀποπτὰ Δίκας ἀταθαλίας βασιλήων] Vide ad v. 240. Si ipſa Juſtitiæ Dea præſes efficit ut *quicquid delirant Reges plectantur Achivi*, quamvis improbent ac vitent vitia ac delicta Regum, ubi erit Juſtitia? *Clericus.*

265. Οἳ αὐτῷ κακὰ τεύχει ἀνὴρ] Hos duos verſus cohærere rectè obſervavit *Heinſius*; ſed in eo peccat quòd βουλὴν pro ἐπιβουλῇ, *inſidiis*, accipi debere contendit, quamvis nullâ id auctoritate firmare poſſit. Rem optimè intellexit *A. Gellius* Lib. IV. c. 5. quamquam ei inequitat vir doctus. In Senario: *malum conſilium conſultori peſſimum eſt*, vocem *conſultor* eſſe eum qui conſilium dat, nemo non videt, ut in hiſce Marii verbis, apud *Salluſtium* in Bello Jugurthino: *egomet in agmine, in prælio, conſultor idem & ſocius periculi adero.* Ex Patris ſchedis. *Clericus.*

266. Ἡ δὲ κακὴ βουλὴ] Hos ſeptem verſus, nimirum, hunc, & ſex illum ſequentes, teſte Proclo, Plutarchus rejiciebat, cui facilè aſſentior. *Guietus.*

266. Ἡ δὲ κακὴ βουλὴ] Particula ἤ ponitur pro ἢ, ut Iliad. Λ.

Εἰ δὲ σὺ κρείσσων ἐσσι θεὰ δέ σε γείνατο μήτηρ.

Si præſtantior es, teque peperit Dea mater; ubi poſterius ᾗ eſt pro ᾗς. *Ex Patris ſchedis.* Clericus.

266. Η δὲ κακὴ βουλή] Malè hunc verſum veteres plerique & recentiores acceperunt partim; partim ſupinè interpretati ſunt. Cohæret enim cum præcedente, quem ad hujus intellectum adhibere debuerant. Inter eos eſt Gellius, ubi de Hiſtoria Hetruſcorum Aruſpicum, ex Annal. maximorum lib. XI. & Verrii Flacci lib. I. agit: niſi quòd illud ambiguum ſit, & utroque modo accipi poſſit. Ceterùm minimè exprimitur iſtâ interpretatione quod Heſiodus voluit; *Malum conſilium conſultori peſſimum.* ἡ κακὴ βουλὴ, eſt, ἡ ἐπιβουλὴ. ὁ βουλεύσας, eſt, ὁ ἐπιβουλεύσας, hoc eſt, quod in proximè præcedenti verſu fuit ὁ κακὰ τεύχων. Germanum ſenſum eumdemque planè hi duo verſus habent. Poſterior à priore divulſus fuit maleque uſurpatus. Nam nec τὸ *conſultor*, nec τὸ *conſulens*, quod alii, vocem βουλεύων exprimere poteſt. Reddendum igitur erat: *Inſidiæ inſidiatori peſſimæ*; vel, *Malum conſilium ei qui concepit peſſimum.* Heinſius.

267. Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμός] In Hieroglyphicis Ægyptiorum, oculus ἢ δίκη ſignificabat, teſte Siculo Diodoro, vel ἢ δίκης τηρητής. Nec apud Heſiodum aliter: apud quem veteres etiam vocem Διὸς nunquam in hoc libro propriè accipi notarunt, quod valdè ea confirmat, de quibus nos in Introductione diſputavimus. Theon Διὸς ὀφθαλμὸν ἢ ἀέρα interpretatus eſt. Ἡσίοδος, inquit, Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμός. ἢ ἀέρα ὕτω καλῶν. Sed tales delicias Grammaticis relinquamus. *Heinſius.*

267. Πάντα ἰδὼν Διὸς] Hunc & ſex ſequentes verſus obelo configit Plutarchus quaſi injuſtitiam & impietatem redolentes. Ο Πλούταρχος, ait Proclus, τοὺς ἑπτὰ τούτους στίχους ἐκβάλλει ὡς ἀναξίους ἢ Ἡσιόδου φύσει δικαίων καὶ ἀδίκων κρίσεως. Sed nequicquam hæc res Plutarchum ſolicitum habuit, cùm verſus 273 ab omni prorſus impietate Poetam abſolvat,

Αλλὰ τάχ' ὕστερον ἔσλα τελεῖν Διὶ τερπικέραυνον.

Haud diſſimiliter de providentia divina locutus eſt Pſalmiſta ipſe entheus Pſ. 73.

Ως ἀγαθὸς ὁ θεὸς τῷ Ισραὴλ, τοῖς εὐθέσι τῇ καρδίᾳ.

Ἐμοῦ δ' παρὰ μικρὸν ἐσαλεύθησαν οἱ πόδες·
Παρ' ὀλίγον ἐξεχύθη τὰ διαβήματα μου.
Οτι ἐζήλωσα ὅτι τοῖς ἀνόμοις
Εἰρήνην ἁμαρτωλῶν θεωρῶν.

Sed poſtea v. 18. quicquid difficile & incongruum in hac re videatur, id divinæ juſtitiæ & ſapientiæ conciliat Pſalmiſta.

Πλὴν διὰ τὰς δολιότητας ἔθου αὐτοῖς·
Κατέβαλες αὐτοὺς ἐν τῷ ἐπαρθῆναι.
Πῶς ἐγένοντο εἰς ἐρήμωσιν; *Rob.*

Μητ' ἐμὸς ὗὸς] Ισέον ὅτι ὗὸς Ἡσιόδου Μνασέας δέ· Φιλόχορος δὲ Στησίχορόν φησι ἢ ὑπὸ Κλυμένης· ἄλλοι δὲ Αρχέπτ. *Proc.*

270. Νῦν δὲ ἐγὼ μήτ' αὐτὸς &c.] Virum optimum non fuiſſe *Heſiodum*, ſi modò dicti hujus ſui memor fuerit, intelliget quiſquis ſecum animo reputabit virtutem, in hiſce terris, numquam fuiſſe vitio beatiorem, ſi omnia expendantur; imò verò ſemper fuiſſe graviſſimas querelas de infelicitate bonorum. Non ſatis ergo cautè faciebat, qui virtutem ſuam pendere volebat ex felicitate, quam in hac vita à Numine exſpectaret, & quam perpauci conſequuntur. *Clericus.*

273. Αλλὰ τάχ' ὕστερον] Ut, ſcilicet, injuſtus litem vincat. *Guietus.*

274. Ιχθυσι μὲν καὶ θηρσὶ] Sine dubio Varro ex hoc loco mutuatus eſt verſus iſtos:

Naturâ hominis omnia ſunt paria,
Qui pote plus urget, piſcis ut ſæpe minutos
Magnus comeſt, ut aves enecat accipiter. Scaliger.

276.

276. Τὸν δὲ γὸ ἀνθρώποισι νόμον διέταξε Κρονίων] *Josephus* Lib. II. contra *Apionem*, p.1070. negat olim fuisse notum *nomen legis*, apud Græcos, eò quòd, apud *Homerum*, non exstaret vox νόμος, sed suppar ei *Hesiodus* ostendit hominem falli, & os sublitum ei fuisse à Græculo quopiam, à quo hoc acceperat argumentum. Verba ejus sunt μηδ' αὐτὸ τοὔνομα πάλαι ἐγνώσκετο παρὰ τοῖς Ἕλλησι· καὶ μάρτυς Ὅμηρος ὑδαμοῦ τῇ ποιήσει αὐτῷ χρησάμενος: *ne nomen quidem* (legis) *olim notum erat apud Græcos. Testis Homerus, qui nusquam in suis poëmatibus eo usus est.* Verùm casu contigit eam vocem non adhiberi ab *Homero*, qui sanè integram Linguam Græcam suis versibus non est complexus: quemadmodum in *Cicerone* desunt voces, quæ in ejusdem ætatis optimis Scriptoribus sæpè leguntur. *Leges* porrò *Jovis* dictæ videntur antiquissimæ consuetudines, quarum auctor, propter vetustatem, ignorabatur. Sic apud *Sophoclem* Antigone v. 455. quæ, spreto Creontis edicto, Polynicen fratrem sepeliverat, quærentem Creontem cur id facere ausa esset, alloquitur v.455. & seqq.

Οὐ γάρ τι μοι Ζεὺς ἦν ὁ κηρύξας τάδε,
Οὐδ' ἡ ξύνοικος τῶν κάτω θεῶν Δίκη,
Οἵ τόνδ' ἀνθρώποισιν ὥρισαν νόμους.
Οὐδ' ἰσχύειν τοσοῦτον ὠόμην τὰ σὰ
Κηρύγματ' ὥς' ἄγραπτα κἀσφαλῆ θεῶν
Νόμιμα δραμεῖν σὲ θνητὸν ὄντ' ὑπερδραμεῖν.
Οὐ γάρ τι νῦν γε κἀχθὲς, ἀλλ' ἀεί ποτε
Ζῇ ταῦτα, κοὐδεὶς οἶδεν ἐξ ὅτου φάνη.
Τούτων ἐγὼ οὐκ ἔμελλον, ἀνδρὸς οὐδενὸς
Φρόνημα δείσας, ἐν θεοῖσι τὴν δίκην
Δώσειν·

Neque enim Jupiter erat, qui mihi hæc edixerat, neque Justitia, quæ habitat cum Diis inferis; qui hasce leges hominibus præscripserunt. Neque posse tantùm putabam tua edicta, ut non scripta & certa Deorum jura posset mortalis violare. Non enim nunc demùm & heri, sed semper vigent, nec quisquam novit unde edita sint. Horum ego causâ, hominis cujusquam animum timens, non debui apud Deos pœnas dare. Clericus.

281. Ὀλβον δίδοῖ εὐρύοπα Ζεύς] Ut negari nequit quin interdum ὄλβιοι fuerint, qui justiorem ceteris vitam agebant: sic nemo vereatur affirmare non minùs frequenter homines malos feliciores bonis fuisse. Mala & bona, scilicet, hujus vitæ nec irascentis nec faventis Numinis indicia sunt, cùm promiscuè in quosvis effundantur: quod multis locis Veterum probare liceret, nisi res experientiâ quotidianâ sat liqueret. Itaque Poëtæ nostri pollicitationes & minæ non sunt magni faciendæ. Ad alteram dumtaxat respiciendum vitam, ut monuerunt Philosophi & Poëtæ recentiores. *Clericus.*

281. Ὀλβον δίδοῖ] Pari ratione Vir Cl. affirmare potest sacrorum etiam scriptorum pollicitationes & minas magni non esse faciendas. Nonne talibus pollicitationibus minisque Scripturæ abundant? Ps.92.

Δίκαιον ὡς φοίνιξ ἀνθήσει,
Ὡσεὶ κέδρος ὁ ἐν τῷ Λιβάνῳ πληθυνθήσεται.
Ἐπὶ πληθυνθήσονται ἐν γήρει πίονι, καὶ εὐπαθοῦντες ἔσονται.

Et Ps.112.

Μακάριος ἀνὴρ ὁ φοβούμενος τὸν Κύριον.
Δυνατὸν ἐν τῇ γῇ ἔσται τὸ σπέρμα αὐτοῦ,
Γενεὰ εὐθέων εὐλογηθήσεται.
Δόξα, καὶ πλοῦτος ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.

Ex his omnibus satis liquet, viris bonis hujusce vitæ æque ac futuræ promissionem esse. Hæ autem promissiones, quamvis non ita stricte accipiendæ sunt, ut res ita necessario eventuræ putentur, bonam tamen spem divini favoris afferunt, nec mediocria ad virtutem incitamenta sunt. *Rob.*

288. Ὀλίγη μὲν ὁδὸς] Plato & Xenophon hunc versum citantes legunt λείη. Pulchrior certe τρηχεῖα quàm ὀλίγη, præsertim cum postea dicitur μάλα δ' ἔγγυθι ναίει, & virtutis semitæ τραχύτητα huic ipsi λειότητι opponi videtur. Sed dissentientibus

codicibus nihil muto, Heſiodum, qualem invenio, exhibiturus. Fieri certe potuit ut vel memoriæ lapſu ita ſcripſerint Plato & Xenophon, vel etiam, ſi caſu quodam è libris ſuis literulam o excidiſſe contigit, ob ſimilitudinem τ λίγη, & τ λείη, poſteriorem hanc vocem legerint. *Rob.*

290. Μακρὸς δὲ ἠ ὄρθιος οἶμος] A Criticis nonnullis hoc traditur præceptum, ut Poëtæ & Oratores res ipſas, quas deſcribunt, vocum tum ſono, tum ſtructura debeant imitari. Ita Dionyſ. Halicar. περὶ συνθέσεως. cap. 20. Ταῦτα δ' ὁρᾶσθαι δεῖ τ ἀγαθὸν ποιητὴ τ ἠ ῥήτορα μιμητικὸν εἶναι τ πραγμάτων, ὑφ' ὧν ἂν τὸς λόγους ἐκφέρη, μὴ μόνον κατὰ τὴν ἐκλογὴν τ ὀνομάτων, ἀλλὰ ἠ κατὰ τὴν συνθέσιν. Ο ποιεῖν ἐπιθυμῶν ὁ δαιμονιώτατος Ομηρος . . . . . .

Καὶ μὲν Σίσυφον εἰσεῖδον κρατερ' ἀλγε' ἔχοντα,
Λᾶαν βασταζοντα πελώριον ἀμφοτέρῃσιν.
Ητοι ὁ μὲ σκιερηφόρμος χερσὶν τε, ποσίν τε,
Λᾶαν ἄνω ὤθεσκε ποτὶ λόφον. ἠ τὰ ἐξῆς.

Τὸν δ' ἄνω κορυφῆς ὀλισθέροντα πάλιν ἠ κατακυλίνδυον πέτρον ὁ δ' αὖτὶν ἠμύνευκε τρόπον, ἄλλ' ἐπιταχύνας ἠ συρέψας δ' ἐπέθηκεν.

Αὖθις ἔπειτα πέδονδε κυλίνδετο λᾶας ἀναιδής.

Hunc ipſum locum, artificii Homerici ſpecimen, à cultiſſimi viro ingenii Joſepho Addiſono prolatum invenio, qui ſamen iſtam obſervationem nimis temere ſibi propriam dicavit, eatenus Criticis intactam. Pulcherrima etiam de hac arte præcepta recentiores Critici tradidere. Vida Poetic. lib. 3.

Haud ſatis eſt illis uicunque claudere verſum,
Et res verborum propria vi reddere claras;
Omnia ſed numeris vocum concordibus aptant,
Atque ſono quæcunque canunt imitantur, & apta
Verborum facie, & quæſito carminis ore.
Nam diverſa opus eſt veluti dare verſibus ora,
Diverſoſque habitus, ne qualis primus & alter,
Talis & inde alter, vultuque incedat eodem.
Hic melior motuque pedum, & pernicibus alis,
Molle viam tacito lapſu per levia radit.
Ille autem membris ac mole ignavius ingens
Incedit tacito molimine ſubſidendo.

Hanc autem artem recentiorum Poetarum ſummus Alexander Popius optime & præcepit & aſſecutus eſt in *Arte Critica*, Poemate Angl. ſermone conſcripto:

Iſta autem hac de cauſa notavi ut oſtenderem hanc artem nec Heſiodo noſtro ignotam fuiſſe, quod ex hoc præcipue loco illuſtrandum duxi, quoniam prælaudatis illis verſibus Homericis affinis eſt.

Τὸν δ' ἀρέτης ἱδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν
Ἀθάνατοι· μακρὸς δὲ καὶ ὄρθιος οἶμος ἐπ' αὐτὴν,
Καὶ τραχὺς τὸ πρῶτον· ἐπὴν δ' εἰς ἄκρον ἵκηαι,
Ῥηϊδίη δ' ἔπειτα πέλει, χαλεπὴ περ ἐοῦσα.

In illo verſu quo via longa & ardua eſſe dicitur, tria nomina eandem terminationem habentia, ideoque longiorem vocis pauſam facientia, uſurpantur —— μακρὸς ἠ ὄρθιος οἶμος. Aſperitatem vero viæ deſcribit aſperrimis literis coëuntibus, & longiori pauſa in verſu medio —— ἠ τραχὺς τὸ πρῶτον. Quum vero facilitatem progreſſus in cacumine velit deſcribere, diverſis numeris utitur, & vocales adeo frequentes, celeremque verborum curſum exhibet, ut quemadmodum loquitur Dionyſius, ταῦτα ὑ φύσεώς ἔζιν αὐτοματιζόσης ἔργα, ἀλλὰ τέχνης μιμήσασθαι τὰ γενόμενα πειρωμένης.

Ῥηϊδίη δ' ἔπειτα πέλει, χαλεπὴ περ ἐοῦσα. *Rob.*

291. Ικηαι] Cùm veteres hunc locum laú-

laudantes habeant ἵκηται, nec diſſentiant Codices, mallem hoc retinere; non enim video cur *via* dici nequeat εἰς ἄκρον ὄρος ἱκνεῖσθαι, *pervenire ad ſummum montem.* Imò ſubaudiendum ὁδὸς oſtendit ſequens fœmininum ἐϋδίην. *Clericus.*

291. —— ἐπεὶ δ' εἰς ἄκρον ἵκῃ] Cum hunc librum aliquot juvenibus nuper explicarem, monebam eos, emendandum, ἵκηαι, quamvis apud Clementem, Philonem, Xenophontem & alios aliter legi non ignorarem: de eodem poſtea me monuit illuſtriſſimus Scaliger, & doctiſſimus Meurſius. *Heinſius.*

293. Ος αὐτὸς πάντας νοήσει] Quomodo νοεῖν apud Heſiodum ſumatur, oſtendimus ſuprà, ad locum illum, ἣ μέν κεν ἐπαινέσσῃ νοήσας. Cujus ſignificationis elegantiam ſi perpendiſſent interpretes, legendum notaſſent, ὃς αὐτὸς πάντα νοήσει. Cæterùm αὐτὸς ſumitur elegantiſſimè ſicut apud Theocritum in illo, Πολλάκι τὰ ὔϊες ποτὶ τ' οὔλιον αὐτὰ ἀπῆλθον. Apud Virgil.

Ipſæ lacte domum referunt diſtenta capellæ
Ubera ——

Ipſæ, id eſt, *ſponte ſuâ.* ὁ αὐτὸς νοῶν πάντα, eſt, ὁ κατὰ πάντα αὐτὸς, τυτίσκ κατ' αὐτὸν, σοφὸς ὤν, qui opponitur, τῷ ἀλλ' ἑτέρῳ πρὸς νουθετήσαντι σοφῷ γεγονότι. *Heinſius.*

293. Οὗτος μὲ παιδεύσος] Ζήνων μὲ ὁ Στωϊκὸς ἐνήλαπτε τὰς σίχυς, λέγων

Οὗτος μὲ παιδεύσος ὃς οὐ ἐπίσται πάθηται·

Εθλὸς δ' αὖ κἀκεῖνος ὃς αὐτῷ πάντα νοήσῃ, τῇ ὑπαθείᾳ τὸ βέλτιον διδὺς, τῇ φρονήσει δὲ τὰ δευτερεῖα. Αεισίππος δ', ἀπ' ἐναντίας, ὁ Σωκρατικὸς, ἔλεγε, συμβόλου δεῖσθαι χεῖρον εἶναι τὸ σωφρονεῖν. *Proc.* Horatius autem (Epiſt. 17. Lib. 1.) prudentiæ principatum attribuit.

Quamvis, Scæva, ſatis per te tibi conſulis ——

Ad quem locum appoſite Dacierus citat Livium Heſiodi verba pene transferentem. "Sæpe ego audivi, milites, eum "primum eſſe virum, qui ipſe conſulat "quod in rem ſit; ſecundum, eum qui "bene monenti obediat; qui nec ipſe "conſulere, nec alteri parere ſcit, eum "extremi ingenii eſſe". Huic licet adjicere & illud Sophoclis Antig. v. 731.

Φημ' ἔγωγε σοφισθέντα πολὺ
Φωναῖ τ' ἄνδρα πάντ' ἐπισήμους πλέον.
Εἰ δ' ἔν (φιλεῖ γὰρ τοῦτο μὴ ταὐτὴ ξέπειν)
Καλῶς λεγόντων οὐ κακὸν τὸ μανθάνειν. *Rob.*

299. Δῖον γέρος] Valdè hujus Epitheti prodigi, ut ita loquar, erant Veteres, ut vel ex *Homero* liquet, qui δῖον συβώτην, *divinum ſubulcum* vocat Odyſſ. φ. v. 234. Sed & eo abutitur hîc *Heſiodus*, qui non tam magnificè loquitur de patre ſuo, infrà vſſ. 633. & 634. *Clericus.*

299. Δῖον γέρος] Δῖον γέρος τ' Πέρσῃν λέγει, ἢ διότι παῖδες Διὸς πρὸς ἦρ, ἢ διότι εἰς τὰς θεὰς ἀνέφερεν τ' γένεσιν. εἰς γὰρ Ορφέα, ἢ Καλλιόπην τὸ γένος ἀνῆγον. *Moſchop.* Quicunque ſenſus verbis affigatur, ego certe non intelligo quo pacto verſus 633 & 634 nobilitati hujus generis contradicant, niſi probaverit Vir Cl. neminem bona ſtirpe oriundum pauperem poſſe devenire. *Rob.*

300. —— ὅππά σε λιμὸς Εχθαίρῃ, φιλέῃ δ'] Parodiam hujus loci elegantem Cratinus fecerat;

Εδει γὰρ σῇ γαστρὶ δίδυ χάειν, ὅππά σε λιμὸς
Εχθαίρῃ, Κοννᾶς δὲ πολυσέφανος νικήσοι.

Erat autem Connas ille tibicen, poculis addictus admodum, qui Olympicorum certaminum cùm victor aliquoties declaratus fuiſſet, pauper admodum, nihil præter κότινον quo Olympici victores coronabantur, reſervaverat. Ariſtophanes Ιππ. Ωσπερ Κοννᾶς στέφανον μὲν ἔχων αἶνον, δίψῃ δ' ἀπολολώς. *Heinſius.*

305. —— τύχησιν ἀεργοί] Pro eo Stobæus, νήπιον ἔδυσε. *Heinſius.*

306. Μέτρια κοσμεῖν] Τὰ ἐν τῷ μέτρῳ ὄντα, ἤγουν τὰ μέτρον ἔχοντα, hoc eſt, τὰ τ' ἀρετῆς, τὰ σωφροσύνης, τὰ ἄσκησα, ἔξοχα, Pindarus epitaph. Heſiodi: Ησίοδ' ἀνθρώποις μέτρον ἔχων σοφίης, hominum præſtantiſſimus, ſummam habens ſapientiam. Μέτρια ſunt bona, convenientia. *Guietus.*

306. Σοὶ δ' ἔργα φίλ' ἔστω μέτρια κοσμεῖν] Μέτρια ἔργα quæ dicat Heſiodus non perceperunt Interpretes. Ac primum Moſchopulus, qui μέτρια reddit σύμμετρα τῇ σῇ δυνάμει: neque Tzetzes, qui σμικρὰ καὶ μὴ ἀκριτῆ. Multò minùs Latini, qui *mediocria* reddiderunt. Philoſophi ſæpe μέτριον dicunt, id quod in unaquaque re bona maximum eſt. Sic & apud Platonem μετρίως λέγειν, ubique eſt, optimè & veriſſimè dicere: quod quia obſervatum non eſt, & ex eo locus hic dependet. unum & alterum adducemus. Plato Phædone: τοῦτο γὰρ ἔμοιγε ἔμπροσθεν ἔτι, παντὶ ἦν φανερὸν εἶναι, ὅτι καλὸν τὸ ἐδεσθαι καὶ πιεῖν. ἐπειδὰν γὰρ ἐκ τῶν σιτίων καὶ τῶν μυῶν σαρξὶ σάρκας προσγίγνηται, τοῖς ὀστείοις ὅσα, καὶ ὅτου κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ τοῖς ἄλλοις τὰ αὐτῷ οἰκεῖα ἐκάστοις προσγίγνηται, τότε δὴ καὶ ὀλίγον ὄγκον ὄντα, ὕστερον πολλῷ μεγαλύνεται, καὶ ὅτου γένηται καὶ σμικρὸν ἄνθρωπον, μέγαν. ὅτου τότε ἔμοιγε. ὃ δοκῶ σοι μετρίως; Ἔμοιγε ἔφη ὁ Κέβης, id eſt: *Illud certè antea exiſtimabam apud omnes in confeſſo eſſe, edendo bibendoque illud fieri. Poſtquam enim cibis caro carni acceſſerit, oſſibus ſimiliter oſſa, atque ita eadem ratione reliquis quæ cum ſingulis maximè conveniunt, maximeque iis propria ſunt, tunc illud quod minimum eſt, maximum evadere. Ita tum temporis arbitrabar: nonne tibi videor optimè? Omnino, inquit Cebes.*

Ubi cum ex præcedentibus, tum ex Cebetis reſponſo videmus manifeſtè quid ſit μετρίως. Ita μέτριον paulò antè Dialogo eodem: ἢ αὐτῷ τούτῳ οἶμαι εἰκότα δόξαιτ' ἂν ἡ ψυχή, πρὸς σῶμα, καί τις λέγων αὐτὰ ταῦτα περὶ αὐτῆς μέτρια μοι φαίνοιτο λέγειν, ὡς ἡ ψυχὴ μὲν πολυχρονιώτερον ὄζει, τὸ δὲ σῶμα ἀσθενέστερον καὶ ὀλιγοχρονιώτερον: id eſt, *Eodem modo ad corpus ſe habeat anima. Ac ſi quis eadem de illis diceret, optimè mihi dicere videretur: animam, nimirum, temporis longiſſimi eſſe, corpus verò imbecillius minoriſque temporis.* Heſiodus poſtquam exemplum τῶ κηφώνων adduxit, πρὸς ἔργα μέτρια adhortatur fratrem, id eſt, *labores indefatigatos*: cauſam addit: Ὡς κέ τοι ἀφαὶν βίοτον πλήθωσι κτήνεα. Porrò τὸ πλήθειν non niſi ex maximis quibuſcumque contingit. τὸ μέτρον autem eſt, τὸ πέρας, *extremus rei terminus.* Theocritus in Epigrammatis victorem quemdam celebrat Demotelem, quem ait μέτριον γενέσθαι ἐν πᾶσι, quod eſt, *excelluiſſe in omnibus*, contrà ac exiſtimant Interpretes:

Δαμοτέλης ὁ χορηγὸς, ὁ δὲ πεῖπος, ὦ Διόνυσε,
Καί σε δι' ἴσου θεῶν μακάρων ἀνάθηις,
Μέτριος ὢν ἐν πᾶσι. χορῷ δ' ἐκράτησε νίκην
Ἀνδρῶν, καὶ τὸ καλὸν καὶ τὸ θρασύκαρδον ὁρῶν.

Eodem modo Heſiodus in epitaphio, quod Pindaro adſcribitur, μέτρον σοφίης habere dicitur, id eſt, *multum ſapientiæ*, vel, *in ſapientia excellere.* Id enim quod optimum eſt, extra mediocritatem eſſe non poteſt, quia aliàs ad vitium deflecteret, & τὸ θρασύκαρδον καὶ τὸ καλὸν tranſcenderet; ut multis docet in moralibus Philoſophus. Μέτριον igitur eſt τὸ ἔξοχον in omni re præclara. μέτριος erat in omnibus Demoteles, id eſt, *excellens*: μέτρια ἔργα laudat Heſiodus, id eſt, τὰ ὡς μάλιστα σωτηρίαν, καὶ καλά. Quod Interpretes Græci minimè obſervarunt, multò minùs alii. *Heinſius.*

311. Ἔργον δ' οὐδὲν ὄνειδος] Nihil planius hujus verſûs ſententiâ, cùm præſertim toto hoc opere *Heſiodus* fratrem ad laborem hortetur, & ab inertia deterreat. Attamen Veteres ἔργον conſtruxerunt cum οὐδὲν, quod anſam præbuit Socratis accuſatoribus accuſandi hominem, quaſi juvenibus nullam rem, quamvis flagitioſam, prohiberet. Quod videre eſt ex Lib. I. *Xenophontis* de Memorab. Socratis, ubi ſic rem narrat: "Dixit, inquit, "ejus accuſator illum illuſtriſſimorum "quorumque Poëtarum peſſimis ſenten-"tiis electis, iiſque in teſtimonium ad-"ductis diſcipulos ad vitium & tyranni-"dem impellere; interque eas Heſio-"deam illam ſæpè uſurpare, *Opus nul-*"*lum eſt probrum, inertia vero probrum* "*eſt.* Quibus Poëtam dicebat ſuadere "à nulla actione, ſive injuſta, ſive turpi, "abſti-

"abſtinendum eſſe, ſed omnia lucri gra-
"tiâ facienda. Socrates verò, poſtquàm
"faſſus eſſet accuſator, bonum ac utile
"eſſe homini operari, noxium verò &
"malum otio torpere, atque adeò opus
"bonum eſſe, otium pravum; eos qui
"boni aliquid facerent operari, & bo-
"nos eſſe operarios dicebat; eos autem
"qui talis luderent, vel aliud quidpiam
"pravi & damnoſi facerent, otioſos vo-
"cabat. Quo ſenſu rectè habeat dictum illud *Heſiodi*. Hactenus Attica Siren, quibus haud obſcurè indicat *Heſiodum* & *Socratem* intellexiſſe quodvis bonum & laudabile opus. Idem *Procli* teſtimonio confirmatur, qui ait à *Platone* rectè hunc verſum explicatum, & noſtrum *Heſiodum* cujuſvis ſecundùm naturam opus ἔργον appellare; *Homeri exemplo*, qui optimum quodque opus ἔργον ſimpliciter vocat. Similia habet *Euſtathius* ad v. 226. Odyſſ. P.

Αλλ' ἐπεὶ ἓ δὴ ἔργα κακ' ἤμαθεν, οὐκ ἐθελήσει
Ἔργον ἐποίχεσθαι.

Ex ſchedis paternis hactenus; unde colligere interdum à nobis, arte & ratione in interpretando utentibus, ea cerni quæ multò peritiorum olim oculos fugerunt. *Clericus.*

311. Ἔργον δ' ἀδὴν ὀνείδος] Delicatos certè oportet fuiſſe Veteres, qui in hoc verſu ἀδιάφορα ſcripſiſſe Heſiodum voluerint: ita ut hæc verba Socrati pronunciata fraudi fuerint. Euſtathius: Σημείωσαι ὅτι τὸ, Ἔργον δ' ἀδὴν ὀνείδος, ὃ δή φησιν Ησίοδος ἐκεῖνο μὲν καλῶς γράφειν, ἔλαθε δὲ τὸν σοφὸν Σωκράτη, ὃς εἰωθὼς λέγειν συχνὰ τὸ, ἔργον δ' ἀδὴν ὀνείδος, ἤγουν ἀδή τί ἐστιν ὀνείδος τὸ ἐν ἔργοις ἀγαθοῖς ἐμπαίεσθαι, συκοφαντίαις ὑφιέμενον, οἷα δογματίζων, ὡς ἔργον ἀδήμια ἐργασία, κἂν τε φαύλη, κἂν τε χρηστὴ, ὀνειδὸς ἔστι τῷ ἐργαζομένῳ· κἀντεῦθεν ἐλάθη ὡς ἀδιαφορῶν ὑπὲρ τὰς ὑποθέσεις. Sed Plutarcho accuratiſſimo Scriptore, & Heſiodi olim Interprete, quid faciemus, qui hoc propemodùm modo hunc verſum Heſiodi uſurpavit: ἐν ᾧ τοῖς τότε χρόνοις, καθ' Ησίοδον, ἔργον ἀδὲν ἦν ὄνειδος, ἀδὲ τέχνη ἀλαφρὰν ἔφερεν. Cùm tamen τὸ ἀδὲν, non ad τὸ ἔργον, ſed ad τὸ ὄνειδος referendum ſit. Sed nihil eſt uſitatius quàm elegantiæ causâ ad uſum alium Homeri & Heſiodi verſus transferre. Quòd ſi propterea procedat hæc calumnia, ſingulis verſibus peccavit Homerus, niſi ignoremus delicias τῶν παροδέντων. *Heinſius.*

313. Πλούτῳ δ' ἀρετὴ] Horat. *Et genus & formam regina pecunia donat.* Scaliger.

313. Πλούτῳ δ' ἀρετὴ] Neſcio an ἀρετὴ hic loci melius exponi poſſit *forma, pulchritudo*, & de hoc vocis iſtius ſenſu vide Cl. Hutchinſonum ad Xenoph. Κυρ. Παιδ. p. 316. Voce vero ſic expoſita, huic ſententiæ accommodatius erit Horatianum illud, Epiſt. lib. 1,

Scilicet uxorem cum dote, fidemque
& amicos,
Et genus & formam regina pecunia donat,
Ac bene nummatum decorat Suadela Venuſque. Rob.

317, & 318. Hi duo verſus, teſte Plutarcho apud Proclum, ex Homero huc intruſi, cui libenter adſentimur. v. 317. Ανδρα κομίζει] *curat, regit.* an legendum δαμάζει? *Guietus.*

317. Αἰδὼς δ' οὐκ ἀγαθὴ &c.] Hunc & ſequentem verſum leviter immutatos ex *Homero* ſumſit *Heſiodus*; quod, ut habet *Proclus*, obſervarat *Plutarchus*, qui etiam eos ab alio inſertos Heſiodeo poëmati credidit. Prior autem deſumtus eſt ex Odyſſ. P. ubi hic verſus legitur:

Αἰδὼς οὐκ ἀγαθὴ κακοεργῷ ἀνδρὶ πέλεσθαι.
Pudor non bonus eſt egenti viro mendico.

Alter verò ex Iliad. Ω. ubi Poëta de Achille Hectoris cadaveri illudente:

——— ἀδὲ οἱ αἰδὼς
Γίνεται ἣ τ' ἄνδρας μέγα σίνεται, ἠδ' ὀνίνησι.
Neque ei pudor eſt, qui homines valdè lædit & juvat.

Sed non eſt utriuſque verſûs ſenſus idem apud utrumque Poëtam.

tam. Sensus *Hesiodi* est, non oportere quemquam opus refugere, quodcumque sit, si modò illicitum non est, nec aliud quidquam honestius suppetat, quo victum quærat. Ex paternis schedis. *Clericus.*

318. Αἰδὼς ἥτ' ἀνδρας] Ita pene filius Sirachi cap. 4. 21.

Εστιν αἰσχύνη ἐπάγουσα ἁμαρτίαν, καὶ ἔστιν αἰσχύνη δόξα καὶ χάρις. *Rob.*

327. Ισον δ' ὃς Σ' ἐκάτισε] Ex comparatione scelerum, liquet quanti facerent Græci, ab antiquissimis usque temporibus, supplicibus opitulari; cùm eos neglexisse æquè scelestum habeatur ab *Hesiodo*, ac fratris uxorem corrupisse &c. Qui mos etiam diu viguit, ut liquet ex vita Themistoclis, apud *Plutarchum*, ubi narrat quomodo Admeto, Molossorum Regi, supplicarit, p. 124. inviolabilisque suâ illa ἱκεσίᾳ factus fuerit. *Clericus.*

329. Κρυπταδίης εὐνῆς] Moschop. & Proclus τὸ ἕνεκα, hîc subintelligunt. Tzetzes τὸ ἀλλὰ supplet. Τὸ ἕνεκα placet. Sic in Aiaci. v. 406. μαχέδιλω Αἰγὸς ὀρεσσινόμου ἢ ἀγροτέρης ἐλάφοιο. supple ἕνεκα. Sic & versu sequente κρυπταδίης εὐνῆς subintellige ἕνεκα. deinde lege: Θεμιναίεια, ἀπειπὴ καὶ ἀνάρμοστα. Moschop. *Guietus.*

333. Ζεὺς αὐτὸς ἀγαίεται] Jupiter, nimirum, ἱκετήσιος, ut loquitur *Homerus* Odyss. N. ubi Ulyssem, qui se deceptum à Phæacibus putabat, sic loquentem inducit. v. 213.

Ζεὺς σφέας πέσσοιτο ἱκετήσιος, ὅς τε καὶ ἄλλους
Ἀνθρώπους ἐφορᾷ καὶ τίνυται, ὅστις ἁμάρτῃ.

Jupiter eos ulciscatur supplicum vindex, qui & alios homines inspectat, & plectit quisquis peccaverit. Clericus.

336. Καδδυώαμεν ἔρδειν] Socrates frequenter hunc versum in ore habebat, ut prodidit Xenophon Lib. I. memorabilium Socratis. *Clericus.*

336. Καδδυώαμεν δ' ἔρδειν] Huic præcepto conforme est Horatianum illud, quo Mæcenatem è gravi morbo recreatum hortatur,

Reddere victimas
Ædemque votivam memento;
Nos humilem feriemus aquam. Lib. 2. Od. 17. Et Lib. 3. Od. 23.
Cœlo supinas si tuleris manus &c.
Rob.

338. Θυέεσσί τε ἱλάσκεσθαι] Grævii sententiæ accedo, qui hoc in loco θυέεσσι vertit non *hostiis, sed odoramentis.* In priore versu præceperat Poëta, ut *hostiæ* Diis mactarentur, quæ quoniam fieri quotidie, à pauperioribus saltem, non possent, monet igitur, ut libaminibus & odoramentis, cultu sc. faciliore & magis expedito, matutino & vespertino tempore Dii placarentur. Porro si τὸ θῦσαι & τὸ θύμα ejusdem sint significationis, satis constat τὸ θῦσαι opponi τοῖς ἱερείοις. Sic enim Thucydides lib. 1. Εστι γὰρ καὶ τοῖς Αθηναίοις Διάσια, ἃ καλεῖται Διὸς ἑορτὴ Μειλιχίου μεγίστη, ἔξω τῆ πόλεως· ἐν ᾗ πανδημεὶ θύουσι πολλοὶ, οὐκ ἱερεῖα, ἀλλὰ θύματα ἄπυρα. *Nam apud Athenienses quoque sunt Diasia, quæ maximus Jovis Milichii dies festus vocantur, & extra urbem celebrantur: In quo ex omni hominum genere multi immolant non hostias, sed placentas quasdam, quibus indigenæ uti solebant.* Ad hunc locum videtur respexisse Julius Pollux lib. 1. cap. 1. ubi τὸ θυμᾶν exponit ἀρώματα λύειν (*lege* θύειν) ἐν πυρί. Τὰ δ' ἀρώματα καὶ θυμιάματα καλεῖται. Θουκυδίδης δ' αὐτὰ εἴρηκεν ἀγνὰ θύματα, ὡς τὰ αἱμάσσοντα καὶ σφαττόμενα ἀναπθεὶς σμύρναν, λιβανωτόν. *Aromata vero ipsa & sussimenta vocantur. Sed Thucydides ea vocavit pura sacrificia, oppositionem faciens inter animalia quæ mactata aras cruentant, & inter myrrham atque thus.* Rob.

342. Τὸν φιλέοντ' ἐπὶ δεῖπνα καλεῖν] Quis verò umquam, prætermissis amicis, inimicos ad convivium vocavit? Profectò nemo. Itaque à præcipiendo supersedere potuisset *Hesiodus*, qui hîc nescio quid habet senile & frigidum. *Clericus.*

342. Sæpe in notis suis Joannes Clericus sterilitatis & frigiditatis Hesiodum ac-

accuſat. Ad hæc ſatis erit hoc in loco ſemel reſpondiſſe. Elegantiam & acumen quæ recentiores tam ſedulo ſectantur, in antiquis illis ſcriptoribus fruſtra requiras. Illi nudam ſimplicitatem, & veritatem non fucatam amaverunt, deliciarum omnium & facetiarum incurioſi. Quod quidem tum ex ſacro Codice, tum ex Homero, qui ſolus ex profanis Authoribus ad Heſiodi ætatem creditur aſſurgere, abunde conſtat. *Rob.*

344. Ἐγχώριον] Legit hîc *Stephanus*, in voce Κώμη, ἐγκώμιον, quemadmodum legit etiam *Proclus*. Ἐγκώμιος idem eſt ac ἐγχώριος, quia κώμη & χώρα idem ſunt: nempe, *vicus*. Ideoque adjectiva hæc ſonant *incolam vici*, aut *pertinentem ad vicum*. Perinde eſt utramvis lectionem ſequamur. *Clericus.*

344. Ἄλλο γένηται] Τὸ ἄλλο hîc fortuitum exponit Heinſius, cujus vide notas. verſ. ſequ. χείτονες ἄζωσοι, vicini inermes. ζώσαντο δὲ ταχύ. tardiùs veniunt ad ſuos. *Guietus.*

344. Ἄλλο γένηται] Rem non tantùm *inexſpectatam*, ſed *malam* quæ *alia* dicitur κατ' εὐφημίαν, ſignificari dudum oſtendit *David Clericus*, patruus meus. Quæſtionum ſacrarum XVI. quam adito. *Clericus.*

344. Εἰ γάρ τοι κἠμὲ ἐγχώριον ἄλλο γένηται] Elegantiſſimum eſt illud ἄλλο, quo hoc loco eâ ratione uſus eſt, quâ frequenter Scriptores Attici τὸ ἄλλως. Sic apud Lucianum Venus in Judicio Dearum, cùm inſtaret Mercurius, ut cauſam ſciret, cur de Paride tam ſtudiosè inquireret, reſpondet, ἄλλως ἠρόμην. Eſt igitur, χρῆμ' ἄλλο ἢ βλάβη, ἢ τύχη δυσπρόσωπος, ἢ βλάβη, ἢ ἀτυχία τις τύχη λανθάνει. detrimentum ſive infortunium inexſpectatum & fortuitum χρῆμα ἄλλο vocat. Virgilius, id quod Græci ἄλλως dicunt, *tantùm* reddit. Sic in illo Sileni,

Serta procul tantùm capiti delapſa jacebant.

οἱ στέφανοι ἄλλως ἔκειντο. Quintus Calaber, vitam humanam, ἀνθρώπινον βίον eleganter ἄλλον eſſe dicit, quia mala bonis, bonis mala ſine ulla ratione attribuuntur. Locus eſt elegantiſſimus elegantis Poëtæ:

——— τὰ δ' ἄλλυδις ἄλλα φέρονται
Πνοιὴ ὡς ἀνέμοιο, τὴ ἀνέει πολλάκις ἠδὴ
Ἀμφιχύδην μέγα πῆμα· λυγρῷ δ' ὅτε κάπτησιν ὁλῷ
Οὔ τι ἐκών. ἄλλῳ γε πέλει βίῳ ἀνθρώποισι. *Heinſius.*

353. Τὸν φιλέοντα φιλεῖν] Hic & duo ſequentes verſus planè ſunt illiberales. Attamen propterea eos non abjudicarim Poëtæ, ut fecit *Plutarchus*; quod nos docent Græci Scholiaſtæ; nihil enim vetat eum parum liberalis, atque parum erectæ fuiſſe indolis. Hæc eadem ratio facit ut minimè admittam eorum interpretamentum, qui volunt *Heſiodum* præcipere eos amicos ſeligendos, qui ſciant eſſe amici & ab inhumanitate ſint remoti; iiſque dandum, qui liberales ſint, non avaris; præterquàm quòd vel hoc ſenſu frigidiſſima ſunt hæc præcepta. Quis enim ejus amicitiam colat, qui ſibi non ſit amicus? Quis eum muneribus donet, qui ſit dumtaxat avarus, nec umquàm velit ea ullo officio remunerari, quamvis poſſit. *Clericus.*

360. Φίλον ἦτορ] Vulgares editiones habent φίλον κῆρ. Sed cum omnium Codicum conſenſu reſtitui φίλον ἦτορ, quam etiam lectionem tuetur Suidas. *Rob.*

369. Δειλὴ δ' ἐπὶ πυθμένι φειδώ] Scribo δειλή. Sicut Poëtis δειλαίνων, μὴ πλεονασμῷ Ἰωνικῷ, eſt δειλαίνων. Sic δειλὸν μὴ συγκοπῇς, idem eſt quod *ſerum*: quamobrem omnes quotquot hæc tangunt Scriptores *ſerum* vertunt. Sic in Catalectis Virgilii:

Et belluato ſera patrimonio
In fratre parſimonia.

Namque huc reſpicit ὁ χαλκέμβολος. quod non fugit quoque magnum Scaligerum. *Sera parſimonia*, δειλὴ φειδώ, ſicut δειλὴ ἐλπίς. & ſimilia. *Heinſius.*

370. Μισθὸς δ' ἀνδρὶ φίλῳ] Hoc velle videtur *Heſiodus*, amico indigenti, ſi ejus opera

opera utamur, conſtituendam eſſe mercedem ejus operæ convenientem, non ejus amicitia abutendum. Digna ſunt notatu quæ de hoc verſu habet *Plutarchus*, initio fermè vitæ Theſei, ubi ſic de Pittheo, Theſei avo: Δόξαν μάλιστα πάντων, ὡς ἀνὴρ λόγιος ἐν τοῖς τότε καὶ σοφώτατος, ἔσχεν. ἦν δὲ ἡ σοφία ἐκείνης τοιαύτη τις ἰδέα καὶ δύναμις, οἵᾳ χρησάμενος Ἡσίοδος εὐδοκίμει μάλιστα μὲν τοὺς ἐν τοῖς Ἔργοις γνωμολογίαις, καὶ μίαν γε τούτων ἐκείνῳ λέγουσι Πιτθέως εἶναι, Μισθὸς κακῷ τὰ ἕξης. Τοῦτο μὲν ἦν καὶ Ἀριστοτέλης ὁ φιλόσοφος εὕρηκεν: *habuit præ omnibus illius ævi famam eruditi & ſapientis viri. Erat autem ſapientiæ illius ea ſpecies & vis, quâ uſus Heſiodus famam ſibi peperit, præſertim in ſententiis quæ ſunt in Operibus. Unam harum illam ferunt Pitthei fuiſſe*, Merces &c. *Atque hoc etiam Ariſtoteles Philoſophus tradidit.* Clericus.

371. Ἐπὶ μάρτυρα θέσθαι] Si agatur, nempe, negotium alicujus momenti; alioqui vita non eſſet vitalis, ſi omnes inſidiatorum loco eſſent habendi. Vivebat *Heſiodus*, apud Græculos, de quorum multis dici fortaſſe potuit, quod de Populo Romano ſcripſerat *Lucilius*, cujus verba exſtant, apud *Lactantium* Inſt. Divin. Lib. V. c. 9.

Uni ſe atque eidem ſtudio omnes dedere & arti,
Verba dare ut cautè poſſint, pugnare dolosè;
Blanditiâ certare, bonam ſimulare virum ſe,
Inſidias facere, ut ſi hoſtes ſint omnibus omnes. Clericus.

372. Πίστις δ' ἄρα ὁμῶς] Scribo, poſtulante verſu: Πίστεις δ' ἄρ τοι ὁμῶς. Interpres πίστις legit in ſingulari, vertit, *credulitas*. Phædrus imitatus eſt hunc locum fabula X. lib. 3. *Periculoſum eſt credere & non credere.* Guietus.

373. Πυγοστόλοι] Stolæ muliebres tunc temporis fortaſſe, in poſtica parte, erant in nodum collectæ. Jam à multis annis, in magna Europæ parte, ſunt omnes mulieres πυγοστόλοι. *Clericus.*

375. Φιλήτησι] Eſt verbum purum putum Æolicum, quod in magna Græcia dicebant πλητής. *Scaliger.*

375. Φιλήτησι] An φιλήτησι. A φηλήτης τὸ φηλέω, ἀπατῶ. φηλήτης impoſtor, ἀπατεών. placet τὸ φιλήτης. habet Heſychius & alii. Tzetzes dubitat de vocabuli ſcriptura & τὸ φηλήτης videtur præferre. ἐπέχω. *Guietus.*

375. Φιλήτησι] *Halladius* Bezantinus in Chreſtomathia, quæ eſt apud *Photium*, in Bibliotheca: Κατ' εὐφημισμὸν οἱ Ἀττικοὶ τὸ κλέπτειν φιλητὼ λέγουσι· οἷονεὶ μισητόν· ἢ καὶ φιλητὴς ὁ κλέπτης, διότι φιλεῖ λαμβάνειν τὰ ἀλλότρια: *Attici boni ominis cauſâ, furem* φιλητὼ *dicunt, quaſi exoſum* (nempe κατ' ἀντίφρασιν) *vel* φιλητὴς *fur, quia amat accipere aliena.* Crediderim potiùs dictum ſic propriè furem non quemvis, ſed qui amicitiam ſimulans furatur; quales mulieres, quas deſcribit hîc *Heſiodus*. Vide tamen *Voſſium* in Etymolog. ad vocem *Pilo*. Clericus.

377. Φερβέμεν· ὡς γὰρ πλεῖστος] Hic verſus quàm ineptè cum ſequenti cohæreat, fieri non poteſt, quin animadvertat quivis, nam planè τὸ ἀκόλουθον deſideratur. Ego dubitare non poſſum, Heſiodum hoc modo ſcripſiſſe, ut verſus tranſponantur:

Μνησιμάχης γὰρ παῖς σώζοι πατρώιον οἶκον,
Γηραιὸς δ' ἀνίοις ἕπεσιν πῶλ' ἐγκαταλείπων
Φερβέμεν· ὡς γὰρ πλεῖστος ἀέξηι ἐν μεγάροισι.

Ita rei cauſa ſequitur, quæ interpellata erat, abſurdè interjecto illo verſu: Ρεῖα δέ κεν: nam τὸ δέ apud Heſiodum αἰπολογικὸν eſſe, qui eum triverunt, ignorare non poſſunt. Porrò ἐγκαταλείπων ἕπεσιν πῶλα φερβέμεν, rectè dictum eſt. Pueri φέρβεσθαι dicuntur, dum in tenera illa ætate ſunt, quâ creſcunt nutriunturque, ut & βόσκεσθαι. Tale eſt illud Sophoclis Ajace:

Τέως δ', ὅταν σοῖς πνεύμασιν βόσκῃ, νέαν
Ψυχὴν ἀπάλλων, μητρὶ τῇδε χαρμονήν.

Idem eſt βόσκεσθαι, φέρβεσθαι, ἀπάλλειν. Mens hæc erit:

Unicus

Unicus verò filius domum paternam
ſervet,
Senex verò priuſquam moriaris a-
lium relinques
Creſcentem: ita enim divitiæ in æ-
dibus creſcunt.
Jupiter enim pluribus facilè plures
adjungit opes.

dubitare non poſſum. *Heinſius.*

378. Ἔτιεγον] MS. ἀταλὸν παῖδα, hoc eſt, tenerum puerum. Nam quid ſibi vult ἔτιεγον παῖδα? Ex ſenis felicitate eſt puerum heredem relinquere, nam provectiores patribus moleſti eſſe ſolent. ex ἀταλὸν ἄταεγον, ex quo ἔτιεγον. Hic verſus Proclo ἀλλόκοτος & rejiciendus, Heinſio tranſponendus. vide notata verſ. ſequ. φλιόντοιν, ſubintellige, ſibi invicem ſuccedentibus. v. ſequ. 380. ἐπιθήκη. ſubintelliges curæ. *Guietus.*

378. Πυγοστόλος] Apud Suidam exponitur *Lena*, *Meretrix*, Περαγωγὸς, Μαυλίστρια. A Moſchopulo, Ἔτιμεῖς ἑαυτῷ δὴ πορνείᾳ συλίζουσα. Quibus adſentitur Proclus. *Rob.*

383. Ἐπτελλομένων] Nullus Poëta, præter hunc, inſeruit α in genitivo adjectivi nominis. *Scaliger.*

383. Πλειάδων] Hoc eſt, circa 11. Maii, nam hæc intelligenda ſunt de ortu Heliaco Pleïadum, qui ſæculo *Heſiodi*, ex calculo *Dionyſ. Petavii* Variar. Diſſert. Lib. II. c. 9. factus eſt in gradu Tauri I. Nam hoc circiter eſt tempus initii meſſis, in Græcia. Præterea *Heſiodus* Agricolas ſcribens de ortu loquutus eſt, qui conſpicuus eſt, non de eo qui vulgò animadverti nequit, nec, niſi rationibus Aſtronomicis, innoteſcit. Multa habet, hanc in rem, *Claud. Salmaſius* Cap. XXXVII. Exercitat. Plinianarum, ſed ea valdè intricata & perplexa, quæ caſtigavit *Petavius* memorati Operis Libro VII. Utrumque adire poterunt ii, quorum intererit noſſe errata *Salmaſii*, quæ ad *Heſiodum* noſtrum non pertinent. *Clericus.*

385. Ἀέξηται δὲ Δυσομένων] "Matuti-
"num ortum φαινόμενον, ſeu ἡλιακὸν, ſigni-
"ficari, ac Δύσιν ἐδέαν, ſeu occaſum coſmi-
"cum ne pueri quidem neſciunt. *He-*
"*ſiodi* ſæculo ortus ille contingebat in
"Tauro. Stellæ ſunt Vergiliæ plures,
"una eſt ex iis lucidior ceteris, magnitu-
"dinis tertiæ. Ea tempore *Heſiodi* oc-
"cidebat heliacè in Gradu Arietis, 4, 8'.
"oriebatur in Tauri gradu 11. 4'. At
"prima ſtella, versùs occidentem, occa-
"ſum Heliacum faciebat in gradu Arie-
"tis 0, 51'. Intervallum inter occaſum
"primæ Pleïadum & ortum lucidæ gra-
"dus 40. Meritò itaque diebus abſcon-
"di quadraginta Vergilias canit *Heſio-*
"*dus*. Sol in Arietem vero motu ſubi-
"bat, *Heſiodi* tempore, Martii 31. Quip-
"pe anno Per. Julianæ 3714. verus locus
"ſolis in Arietis initio fuit Athenis Mar-
"tii 31. horâ poſt mediam noctem 1,
"24'. Itaque Taurum ingrediebatur A-
"prilis 30. Maii proinde 11. die, lucida
"Pleïadum oriebatur, ultima verò Pleïa-
"dum ad orientem Maii 16, quo tem-
"pore Meſſis incipiebat in Græcia. Oc-
"caſus earumdem matutinus in Libra
"19. gradu fiebat, ſed verus nec adſpe-
"ctabilis. Ideò circa initium Scorpii
"ἐπικρύπτεται φαινομένη accidit ineunte No-
"vembri. Nam æquinoctium autumna-
"le, per idem tempus, incidit in Octo-
"bris initium. Tum igitur arationis ac
"ſationis tempus appetit; quod *Virgi-*
"*lius* hiſce verſibus expreſſit:

"*Ante tibi Eoæ Atlantides abſcon-*
"*dantur*
"*Gnoſiaque ardentis decedat ſtella*
"*Coronæ,*
"*Debita quam ſulcis committas ſe-*
mina.

Hæc aliaque, in eam rem, habet *Petavius* Var. Diſſert. Lib. II. c. 9. Igitur in verbis *Heſiodi* mentio fit unius ortûs Heliaci Pleïadum, & duplicis earum occaſûs. Ortûs tempus referendum ad 11. Maii. Prior occaſus, qui arationis tem-

pus indicabat, fuit Coſmicus occaſus, cum oriente Sole unà cum Scorpione, in quo eſt, Pleïades in Tauro ſitæ horizontem ex adverſo ſubeunt. Quod circa initium Novembris factum, tempore *Heſiodi*. Poſterior verò occaſus obſcuriùs indicatur v. 368. eſtque Heliacus occaſus qui fiebat 3. Aprilis. & poſt quem in radiis ſolaribus per quadraginta dies latebant Pleïades. Ita tamen loquutus eſt *Heſiodus*, quaſi confunderet utrumque illum occaſum; nemo enim non dixerit, lectis ejus verſibus, occaſum cujus meminit v. 384. eum eſſe poſt quem Pleïades latent per quadraginta dies ante meſſem. Sed ſunt ejus verba benigniùs explicanda, cùm non ignoraret quantum tempus ſit inter arationem & meſſem. *Clericus*.

385. Τεσσαράκοντα] Vide not. ad v. antecedentem. *Clericus*.

386. Κυρίφαι] Aſtrologi δύσιν ἡλιακὴν occaſum ſolarem dicunt quando ſtella involuta eſt radiis ſolaribus, quod vulgò vocant combuſtam ſtellam. Illa autem δύσις deberet dici κρύψις. Eſt enim occultatio potiùs, quàm occaſus. Quando verò ſtella explicatur ex radiis ſolis, quod propriè dicitur ἐξανιμασμὸς, hoc vocant ἀνατολὴν ἡλιακὴν. Intervallum autem ab occultatione ad ἐξανιμασμὸν Aſtrologi dicunt eſſe quindecim graduum, quod eſt circiter totidem dierum. Sed Heſiodus dicit non quindecim ſed viginti dierum eſſe τὴν κρύψιν, & totidem dicemus τὴν ἐξανιμασμόν. *Scaliger*.

386. Πεντηκονθήμερα ἐνιαυτῷ] Itaque intra quadraginta illos dies, quibus latere dicuntur Vergiliæ, collocandum Heſiodei anni principium; quod fortaſſe referendum ad initium Tauri; quò ſpectare videntur verba *Virgilii* Georg. I, 217.

Candidus auratis aperit cùm cornibus annum
Taurus.

Hoc unum ex verbis *Heſiodi* colligi poteſt. Vide tamen quæ habet *Joſ. Scaliger* Emend. Temp. Lib. I. de periodo Thebana. *Clericus*.

387. Φαίνοντα] Annus Thebanus tempore Heſiodi erat idem cum Delphico, & idem principium habebat à menſe qui incidebat in geminos, qui Athenis dicitur Ἀνθεστηριών, vere adulto. *Scaliger*.

391. Γυμνὸν ἀπείρειν] Antequam ſit nimis acre frigus; ſub finem Octobris, quo tempore in Græcia clemens eſt cœlum. *Clericus*.

392. Εἴ χ' ὄφελε πάντ' ἐθέλοντα] Ὄφελον non eſt ſemper τὸ καθ' ὥραν, ſed & τὸ ἐντελὲς in fructibus: dicebantur autem ἐντελεῖς fructus & τελεσφόροι, cùm non minùs fecundi eſſent, quàm deſtinarat cultor. Ita ὄφελον ἐνιαυτὸν dixit Theocritus τὸ ὅλον, & ne uno quidem die pleno minorem. Et τελεσφορία pro frugibus illis celebrabatur, quas Heſiodus χαρπὸς ὀφέλης vocat, ſicut οἶκος τελεσφόρος ille dicebatur, in quo erant maritus, uxor, liberi. Et tantùm τελεσφόρον, ὅλον τὸ ἐνιαυτὸν, dicunt Poëtæ: unde illud, τελεσφορεῖν εἰς ἐνιαυτὸν, quod Theocritus ἔτος ὄφελον dixit. Heſiodus eleganter εἴ χ' ὄφελε πάντ' ἐθέλοντα Ἔργα κομίζεσθαι Δημήτερος. id eſt, εἰ τελεσφόρος ἡ ἐντελὴς τῶν χαρπῶν κομίζεσθαι ἐθέλοις. *Heinſius*.

403. Ἀχρεῖος δ' ἔσται ἐπίσσυτος μοῖρα] Hoc eſt ῥίμμοις, tributio, partitio, diſtributio in utramque partem, utrimque. Homer. Πολλὸς δ' ἐπίσσυτος μοῖρα ἔνθα κἀκεῖθα. diſtributio. Moſchopulus σκέδασις vertit. *Guietus*.

405. Γυναῖκα] non intelligit uxorem, ſed Ancillam. Ariſtoteles in Oeconomicis falſus eſt memoriâ, cùm hoc verſu abſolutam ſententiam contineri & γυναῖκα putat eſſe γαμετὴν. *Scaliger*.

406. Κτῆσιν ἢ γαμετὴν] Notarunt jam olim viri docti Philoſophum in Oeconomicis etiam τὴν κτῆσιν pro conjuge ſumere. In jure certe Attico, etiam conjux inter τὰ κτήματα numerabatur, & maritus ὁ κύριος appellabatur. Unde cùm lis intentaretur uxori, præco clamabat Η ΔΕΙΝΑ ΚΑΙ Ο ΚΤΡΙΟΣ, id eſt, *Ejuſmodi mulier accuſatur cum domino ſuo*. Qua occaſione

ſione Comicus Smicythen perſtringens, parumque virilem oſtendens, *κύειον* illi dat. *χρυσῦ δώξεις Σμικύθιον ἢ κύειον. Ιππῶναν.* Hominibus etiam mollibus per contumeliam eleganti ſcommate *κύειον* aſſignabant, quaſi eos inter *τὰ κλιτὰ* & *κτήματα* cum uxoribus numerarent: quales erant impuri illi ſenes Lampridii ſub *μιαιφόνῳ* Heliogabalo, qui, *maritos ſe habere jactabant*, ſceleſtæ principis ſui libidinis aſſeclæ. *Heinſius.*

406. *Κηπεῖα, ἢ γαμετῇ*] Ad hæc Proclus. *Οὐ λέγει ἐν παλλακῇ, ἀλλὰ φύλακα ἢ οἴκου, καὶ ἢ βοῶν. Μάτιον ἐν λέγουσι οἱ περὶ Τίμαιον, Ησύχῳ ἢ Λεισοτέλει συνδίφρευον, μὴ τὸν ἢ γυναικὸς πλουτεῖν, Ερπυλίδῃ συνοῦναι τῇ Θεραπαίνῃ, ἐξ ἧς αὐτὸν χολὴν ὑδρωπικὸν.* Ego quidem Grævio adſentior, qui Ariſtotelem uxores inter *τὰ κλιτὰ* numerare negat. Ariſtoteles certe (Pol. lib. 1. cap. 2.) uxores à ſervitute vendicat. *Ανάγκη δὲ πρῶτον συνδυάζεσθαι τοὺς ἄνευ ἀλλήλων μὴ δυναμένους ἄρχειν· οἷον θῆλυ καὶ ἄῤῥεν ἕνεκα γενέσεως ἁπάντων. Αρχον ἢ φύσει καὶ ἀρχόμενον, διὰ ἢ σωτηρίαν. τὸ μὲν γὰρ δυνάμενον τῇ διανοίᾳ προορᾶν, ἄρχον φύσει, καὶ δεσπόζον φύσει· τὸ ἢ δυνάμενον τοῖς σώμασι ταῦτα ποιεῖν, ἀρχόμενον, καὶ φύσει δοῦλον.* διὸ δεσπότῃ καὶ δούλῳ ταὐτὸ συμφέρει. *Φύσει μὲν οὖν διῄρεται τὸ θῆλυ καὶ τὸ δοῦλον. Necesse igitur eſt primùm eos conjungi, quorum alter ſine altero eſſe non poteſt, ut marem & fœminam procreationis cauſa. Conjunguntur autem etiam id quod natura imperat, & id quod imperio paret, propter ſalutem. Nam quod mentis agitatione providere poteſt imperandi jus habet natura, & dominatur natura. Quod autem corpore imperata poteſt præſtare, id ſub imperio eſt, & natura ſervile. Quapropter domino & ſervo idem expedit. Fœmina igitur & ſervus diſtincta ſunt natura.* Emendationem vero Procli, *οἱ περὶ Τιμόθεον* pro *περὶ, οἱ περὶ Τίμαιον* ſuggeſſit Vir Cl. Ægidius Menagius ad Laërtium, cujus notam operæ pretium erit inſpicere. "Ε-"στι ἢ υἱὸν Νικομάχου ἐξ Ερπυλίδος ἢ παλλα-"κῆς, ὡς φησι Τιμόθεος] Inde emendandus "forte Proclus ad Heſiodi Εργ. 405. Μά-"τιον ἔν λέγουσιν, inquit, οἱ περὶ Τίμαιον. An "legendum οἱ περὶ Τιμόθεον? Nihil ta-"men muto: Nam & Suidas in Λεισο-"τέλης. Τίμαιός φησι καὶ Λεισοτέλους, ἢ αὐτὸν "οὐχεῖν, θρασὺν, ἀσχήμονα &c. quod accipio "de Timæo Siculo. Erat autem Timæus "ille maledicentiſſimus, invidus, & ca-"lumniator; unde à reprehendendi ſtu-"dio ἐπιτίμαιος dicebatur, ut eſt apud Stra-"bonem & Diodorum Siculum. Sed "pro Ερπυλίδῃ legendum proculdubio Ερ-"πυλίδι, immo Ερπυλλίδι per duplex λ, "ut & ratio nominis, & Athenæi aucto-"ritas ſatis probant. Λεισοτέλης ὁ Σπαρ-"είτης ἐκ τῆς Ερπυλλίδος &c. Deipnoſ. lib. 13. *Rob.*

410. *Ἔννημαρ*] *Harpocration*: *Ἔνιοι ἢ τὴν εἰς ἔνιοι τὸ εἰς τεῖτοι λέγουσι, τὴν ἀπλῶς τὸ ἔνον διανοούμενον τὸ παρεληλυθὸς δηλοῦ.* Mirum eſt *ἔνον* præteritum tempus dici, *ἔνιοι* verò futurum. *Heſychius ἔνη τὴν ἔνας τὸ μετὰ ἢ αὔριον.* Alii, ut Proclus, referunt ad *ἔνιοι καὶ νέαν*, quæ erat trigeſima menſis dies. Sed hoc quoque parum veriſimile, nam *ἔνη* ſimpliciter non dicebatur. Præterea accentûs variatio rem dubiam facit. Crediderim potiùs *ἔνη* contractè dici pro *ἔνεα*, unde additâ ſyllabâ poëticâ *φι*, fit *ἔννημαρ*, ita ut ſubaudiamus *ἡμέρας*, aut ſi libet *ἔτη annos*, ſignificetur-que dilatio in longum tempus. Sic *Horatius* de Poëmate, cujus editionem diu differendam ſuadet, Art. Poët. v. 388.

——*nonumque prematur in annum,*
Membranis intus poſitis. Clericus.

418. *Κελευθήσιν ἀνθρώποιν*] Nempe, eorum qui ſunt cis æquatorem, quibus poſt æſtivum ſolſtitium arcus diurnus ſolis minor eſt. Non ignoravit *Heſiodus* ſolem tunc diutiùs lucere Æthiopibus illis, qui ſunt trans æquatorem. Vide infrà v. 527. *Clericus.*

420. *Αδηκτοπέλη*] Illa, nempe, anni tempeſtate cæſa minùs eſt obnoxia vermibus; qui in tenero cortice, aut alburno, deponunt ova, ex quibus poſtea ex-

cluſi vermes lignum rodunt. De hiſce vermibus vide quæ collegit *Sam Bochartus* Hierozoïci P.II. Lib.IV. c.27. *Clericus.*

423. Ολμον δὲ Τειπόδων] Siquis, ut ſupra ad v.342. Joannes Clericus, Heſiodi μικρολογίαν irrideat, Plutarchum audiat hoc in loco à Proclo citatum. Πολὺς ἐν τούτοις ὁ Πλούταρχος ἀμωνόμωρος τοὺς γελῶντας ἐπὶ Ἡσιόδου ἐπὶ μικρολογίας, καὶ Πλάτωνα λέγων οὐδὲν ἧττον περὶ τὰ σκευῶν ἐν τοῖς οἴκοις διειλέχθαι καὶ ἐμμετρείας· καὶ Λυκοῦργον οὐδὲν ἧττον περὶ τὰ δυρῶν κατασκευῆς, ἵν' ἀπὸ πλείονος ὦσι καὶ πελέκεως μόνον ἀσπίκλοι. Δεῖ δὲ ἀποδέχεσθαι καὶ τὰ Ἡσιόδου μίστρα θριδόντα καὶ ὄλμια, καὶ ὑπόρυα, καὶ ἄξονας, καὶ σφύρας· καὶ τοὺς ἀρχαίους ἧττον πολλῷ καὶ τούτων ποιεῖσθαι λόγον, καὶ τὰ οὐρητῆρα Πάμφαον δὲ τιμᾶν δίκτυ ἢ λύχνον περιττὸν εὖρε, καὶ τὸ ἐκ τούτου φῶς εὐσήμαγε· τὸν δὲ τῶν Πειθίων δῆμον ἀφ' οὗ τοῦτο ὕστερον ὀνομάσαι, δίκτυ τε πίδων ἐπινοήσαντο ἢ πλέσιν. ὥστε μὴ τιὰ πολυτέλειαν περισπείρειν θαυμάζειν, ἀλλὰ ἧττον χρεωδῶν, κἂν εὐτελῆ πυχάτη, περιποίησιν. *Rob.*

426. Τειπόδαμον] Trium dodrantalium. Palmus quarta pars pedis, πόδαμος verò dodrans. *Scaliger.*

426. Τειπόδαμον] In longitudinem. Verſu præcedente pro σφύραν καὶ τίμνειν, leg. σφύραν γε τίμνειν. *Guietus.*

Ibid.] Ἄρμ' τίμνειν] Aratro, ploſtello, *à la charruë de deux pieds & demy de large.* An ſcribendum & diſtinguendum; τριπόδαμον δ' ἄρμ' τίμνειν δικελίζειν ἀμάξῃ πολλ' ὀπιπαμπύλα κῶλα. Ordo τίμνειν δὲ πολλὰ κῶλα ὀπιπαμπύλα ἅρμ' τῇ. δ.α. appoſitivè. Placet τὸ ὀπιπαμπύλα, ſeu potiùs ὀπιάμπυλα, accentu in antepenultima, una vox compoſita. *Idem.*

427. Φέρειν ἢ γύλιν] Hoc eſt, ubicumque inveneris dentale, aufer illud tecum, rarò enim occurrit. *Idem.*

430. Ἀδμωαίης δμωὸς] Δμωὸς metaplaſmus, declinatio pro declinatione. *Scaliger.*

430. Ἀδμωαίης δμωὸς] Ὁ τέκτων. *Guietus.* Sic dicitur faber lignarius, quia fabrili etiam arti præeſſe credebatur Minerva, quo fit ut Epeus equum illum ligneum, cujus ope capta eſt Troja, dicatur, *divinâ Palladis arte*, ædificaſſe, Lib. II. Æneïdos v.15. *Iſidorus* Orig. Lib. XIX. c.20. *Oleæ quoque hanc dicunt inventricem & fabricæ multarumque artium repertricem. Ideoque illi vulgò opifices ſupplicant.* Clericus.

430. Ἀδμωαίης δμωὸς.] Viri docti interpretationem ſuam Proclo debent, qui ſic exponit —— Ἀδμωαίης δμωὸς. Οὗτός ἐστιν ὁ τέκτων ἢ Ἀθηναίης δμωὸς.

Εὖ εἰδὼς σοφίης ἐπιστοσύνην Ἀθήνης.
Καὶ Ὁμηρός φησι περὶ τέκτονος· ἐσαύτως. *Rob.*

436. Βόες δ' ἐννεώρου] *Ariſtoteles Hiſt. Anim.* Lib.VI. c.21. de bove: ἀκμάζει δὲ μάλιστα πενταέτης ὤν. διὸ καὶ Ὁμηρόν φασι πεποιηκέναι τινὲς ὀρθῶς, ποιήσαντα ἄριστα πενταέτηρον —— καὶ ἢ βοὸς ἐννεώρου δύναται γὰρ ταὐτόν: *viget quinquennis maximè; quocirca Homerum rectè dixiſſe aiunt marem bovem quinquennem —— & bovis novennis, hæc enim idem valere.* Apud *Homerum*, ſcilicet, Iliados H. Agamemnon mactat bovem πενταέτηρον, ut & filii Autolyci Odyſſ.T. At Odyſſ.K. Æolus excoriat utrem bovis ἐννεώρου, quo ventos includit. Hæc quorſum idem dixerit Philoſophus divinare nequeo; niſi velit novennem bovem tam florere, quàm quinquennem, quia uſque ad nonum annum eſt in pleno ætatis vigore. Unde *Heſiodus*, in Operibus, βόε δ' ἐννεώρω &c. Hæc habet *Sam. Bochartus* Hieroz. P.II. Lib.II. c.28. Fortaſſe voluit indicare *Ariſtoteles* bubulam carnem optimam eſſe circa quintum annum, robur verò corporis & pellis firmitatem, circa nonum. *Clericus.*

436. Πείνη ἢ γύλιν] Nonnunquam legitur πρίνη γύλιν, invito metro. Sed ſuadentibus MS^to. Bodl.60. & Scholiaſte Ariſtophanis reſtitui πρίνη δὲ γύλιν. Heinſius autem legit πρίνεσθαι γύλιν. *Rob.*

442. Τετράσκυφον, ὀκτάζωμον] Hic τέτρα ἄρτα quatuor dicuntur, quemadmodum apud Latinos *quadræ*, quæ paribus interſtitiis in pane erant diſtinctæ. Auctor Moreti:

—— *jam-*

——— *jamque ſubactum*
Format opus, palmiſque ſuum dilatat in orbem,
Et notat impreſſis, æquo diſcrimine, quadris.

Heſychius: τύρος, κλάσμα ἄρτου. Quam vocem crediderim Veteribus Gloſſis reſtituendam, in quibus, *Quadra*, τύρος; imo τύρος. Βλωμὸς verò, hoc in loco, minus fruſtum ſignificat. *Heſychius*: βλωμός, ἰχνόψωμος, ubi legendum viderunt docti ἰχνὸς ψωμός, *buccea tenuis*. Quod tamen non eſt ita intelligendum apud *Heſiodum*, cum, ut rectè *Iſaac. Caſaubonus* ad Athenæum Lib.III. c.29. abſurdum ſit exiſtimare ruſtici hominis famem octo buccellis poſſe expleri. *Athenæus* quidem: βλωμιλίους τε ἄρτους ὀνομάζεσθαι λέγει (Philemon) τοὺς ἔχοντας ἐντομὰς, ἃς Ῥωμαῖοι τοδράτους λέγουσι: *Blomilios vocari dicit panes inciſuris diviſos, quos Romani quadratos vocant*, id eſt, in quadras inciſos. *Clericus.*

442. Ὀκταβλωμον] Hinc explicatur Horatii verſus 49. Epiſt.17. Lib.1.

Et mihi dividuo findetur munere quadra. Rob.

444. Παπταίνων μὴ ὁμίλικας] Non attendens ſulcos, ſed circumſpiciens an amicum aliquem ſit conſpecturus. Ex negligentia ejuſmodi deſumpta eſt ſententia Chriſti Luc.IX, 62. Οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα ἐπ' ἄροτρον, καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω, εὔθετός ἐστιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. *Heſychius*: παπταίνειν, περιβλέπειν πάντη· παπταίνοντα, ὁρῶντα. Sic quoque interpretatur *Euſtathius*: τὸ ὧδε κἀκεῖ ἀφαπταίνειν ἢ δίαν, στρέφειν περιβλέπειν. *Clericus.*

447. Ἐπλοίητο] Hoc eſt, æquales animo agitat, laſciviendi cupidine commoto. Nam πλοίομαι, unde, interpoſito ι, πλοιόομαι, eſt non tantùm timore, ſed quovis alio affectu vehementiore commoveri. *Heſychius*, Πτοιώμενον, πλοιᾶσθαι λέγεται τὸ παρορμᾶσθαι πρὸς τὰ ἀφροδίσια. Exempla ſunt, apud optimos Scriptores, frequentia. Unum tantùm adſcribam ex *Dione* Pruſæo, quod mihi commodùm hiſce diebus elegantiſſimum Scriptorem lectitanti occurrebat. Sic loquitur de Homero Orat. II. de regno: ταῦτα δὲ λέγει διδάσκων καὶ παραινῶν, ὡς δεῖ καὶ τραπέζης ἐπιμελεῖσθαι τὸν ἀγαθὸν, ἐπεὶ τροφῆς γε παντοίας καὶ πολυτελείας οὐκ ἐπύγχανεν ἄπειρος ὤν. ὥστε τοὺς νῦν ἐπιθυμοῦντας Πέρσας καὶ Σύρους καὶ τοὺς Ἑλλήνων Ἰταλιώτας καὶ Ἴωνας, μηδὲ ἐγγὺς ἐφικνεῖσθαι τῶν παρ' Ὁμήρῳ χορηγιῶν καὶ ἀφειδείας: *hæc autem dicit docens & admonens, bonos oportere & menſæ curam gerere, quandoquidem cibi varii & pretioſi non erat inexpertus; ita ut qui nunc hiſce valde afficiuntur, Perſæ & Syri & Græci, Italique & Iones longè abſint à ſumtibus & deliciis quæ ſunt apud Homerum.* Clericus.

447. Ἐπλοίητο] Appoſitum magis exemplum occurrit apud Callimachum in Hymno ad Dianam v.190.

Ἧς ποτὲ Μίνως
Πτοηθεὶς ὑπ' ἔρωτι κατέδραμεν ὄρεα Κρήτης.
Cujus quondam Minos
Perculſus amore pervagatus eſt montes Cretæ. Rob.

448. Εὖτ' ἂν γεράνου φωνὴν ἐπακούσῃς] Multa ad hujus loci illuſtrationem congeſſit *Sam. Bochartus* Hieroz.P.II.Lib.I.C.11. quæ non exſcribemus. Obſervandum dumtaxat hîc ſermonem eſſe de migrante grue, non de adveniente. *Clericus.*

448. Φωνὴν γεράνου] Similiter Ariſtophanes Ορνιθ. v.711. à quo confirmatur tum id quod obſervavit Bochartus, viz. hic loci ſermonem eſſe de migrante grue, non adveniente; tum id quod notavit Salmaſius, viz tertiam hic arationem intelligi, qua ſata inarantur.

Σπείρειν μέν, ὅταν γέρανος
Κράζῃσ' ἐς τὴν Λιβύην μεταχωρῶν.
Sere quidem, quando grus
Clangens ad Libyam diſcedat. Rob.

450. Ἡ τ' ἀροτοῖό τε σῆμα φέρει] Copioſiſſimè de variis arationibus egit *Claud. Salmaſius* ad Solinum Pag.509. & ſeqq. Ed. Ultraject. ubi inter alia, hæc habet:

Ter-

Tertiam arationem, quâ ſata inarantur, Heſiodus ἄεστον *propriè vocat. De prima dixit* ἔαρι πολεῖν; *de ſecunda,* δίπολον ἢ νειμῷν, *quæ eſt* νέαυσις *vel* iteratio; *de tertiâ,* ἄεστον, *quâ voce* ſationem *ubique intelligit, quia ſimul ſerebant, arabantque tertiò. Sic de gruis adventu* (imò verò abitu) ἡ τ' ἀροτῆϊο τε σημα &c. *& paullò pòſt:* αὖλον πολὺ δ' περὶ ἀρόσαι, ἀέστεῖο καθ' ὥριον, *hoc eſt,* ξυρὸν καὶ ὑγρὸν σπεῖραι καὶ ἐν τοῦ σπόρε ὥραν. *Ita alibi, apud eumdem,* ἀρῶν *eſt ſerere:* εἰ δ' ἂν ἐπιλίσιο πρωτίστ ἀρόῃς χθόνα δῖαν. *Vetat terram ſeri circa brumam.* Nimirum, ἀρῶν eſt quidem ſemper *arare*, ſed quia cum ultima *aratione* conjuncta erat *ſatio*, priore & poſterius ſignificatur. Intelligitur autem hîc & alibi ſatio tritici, de qua ſola, quaſi potiſſima agit *Heſiodus*, in hoc Opere. *Clericus.*

462. Εἴαρι πολεῖν, δίπολον ἢ νειμῷν] *Claud. Salmaſius* p. 510. Exercit. Solinianarum, oſtendit Græcos quidem recentiores νεῖν ac νειάζειν dicere de terra, quæ primâ aratione novatur, quæ primùm proſcinditur; ſed vetuſtiſſimos vocaſſe νέαυσιν ſecundam arationem, non primam, ex hoc *Heſiodi* loco. Prima aratio fit verno tempore, ſecunda æſtate; quod νεῖν vocat *Heſiodus*, Latini *iterare*. Νειὸν ſimiliter vocant terram novalem, quæ iterata eſt. Et ſanè hæc etiam ſignificatio eſt verbi νεῖν, *de novo* enim *fieri*, & *novari* dicitur quod ſecundò fit. Græci Interpretes veteres interpretantur ἐπιλαύειν γῆν καὶ θρύπτειν, καὶ ὁμαλαίειν, ἀναχωνιζόντων αὐθις αὐτὴν καὶ νειὸν ποιούντων. Quæ omnia ſecundam arationem Latinorum & iterationem deſignant. Quod *offringere* propriè dicebant; nam proſciſſione, hoc eſt, primâ aratione grandes glebæ excitantur, quæ iteratione offringuntur, & rumpuntur, æquanturque. Hæc aliaque ſimilia ſæpiùs repetit, pro more ſuo, vir ſummus. *Clericus.*

463. Νειὸν δ' ἀπείρειν] Idem pag. 514. obſervavit cùm toties novetur terra, quoties aratur, νειὸν dici non tantùm agrum primùm proſciſſum, ſed quamvis terram per omne id tempus quo vertitur & aratur, donec conſeratur, quod liquet ex hoc *Heſiodi* loco. Sic & Odyſſ. E. 127, νειῷ ἐνὶ τριπόλῳ, *in novali ter verſato*, quod tertiatum eſt, ſive tribus arationibus motum. *Xenophon:* εἰ μέλλει ἀγαθὴ ἡ νεὸς ἔσεσθαι, ὕλης τε δεῖ καθαρᾶς αὐτὴν εἶναι, καὶ ὑπαίθριον ὅτι μάλιστα ὑπὸ τὸν ἥλιον: *ſi bona futura eſt novalis, debet eſſe pura ab omni ſylva, & quàm maximè torreri à ſole.* Sed nec, quòd *Heſiodus* νειμῷνν vocat terram, quæ æſtate iteratur ſecundâ novatione, inde ſequitur νεῖν propriè dici de iteratione. Nam & πολῶσαι γῆν non de prima tantùm, ſed etiam de ſecunda ac tertia dicitur. Unde δίπολον & τρίπολον γῆν. Alia hanc in rem, apud ipſum *Salmaſium*, lege. *Clericus.*

464. Εὐκηλότερα] In copia imprecationes non fiunt, ſed in inopia, vide Proclum. Vult *Heſiodus* agrum probè cultum ſuppeditare victum familiæ, quæ alioqui infenſa ſit patrifamilias, diris eum devovet, nec niſi cibo poteſt placari. *Clericus.*

470. Ἔχων μαχάλην] Non propriè intelligitur ligo, ſed malleus ad occas frangendas. *Scaliger.* Imò verò ad invertendam in ſementem terram; nam hæc eſt tertia aratio, non occatio, quæ ſecunda eſt. Vide ex *Salmaſio* notata ad v. 462. *Clericus.*

476. Ἐρεύμβιον] Malim legi ἐρεύγμβιον, quàm elidi γ, quod durum eſt. Hoc eſt, redundantem intus poſitis; ab ἐρεύγομαι, *eructo*, & metaphoricè *redundo*. Clericus.

477. Εὐοχέων] Εὐοχθέων hîc legunt Moſchopulus, Proclus, Tzetzes Interpp. Heſych. εὐοχθεῖν τῷ ἔχειν, εὐθυμεῖν πλήρη, εἶναι, εὐτροφεῖν. ὀχὴ γὰρ ἡ τροφή. δεῖπνες εὔοχθοι opipara, læta convivia, ἀπὸ τοῦ εὖ ἔχειν, Athen. εὐοχθῶν quaſi εὐκτῆ. Sed εὐκτεῖν magis placet. *Guietus.*

477. Εὐοχθέων δ' ἴξεαι] Male εὐοχέων ſubſtituitur ab aliis. Euſtathius: ὅθεν καὶ Η-

σίο-

σιοδος ἐυσχιδεῖν λέγει, τὸ ὅλη καλλοῖς κοπάζειν. ἢ καὶ ἄλλως ὀχθῆσαι. τὸ εἰς ὕψος ἐπάρας ἢ θυμόν. Item, ὀπωΐδν τι καὶ τὸ ὀκὼ μὲ ἐξυτένας ἢ τροφὴν ἀφ' ἧς καὶ τὸ εὐσχιδεῖν κατά τινας παρ' Ησιόδῳ. *Heinſius.*

479. Εἰ δέ κεν ἠελίοιο τροπῆς] Hoc eſt, circa Solſtitium hibernum. Ex his conſtat, verba ſunt *Cl. Salmaſii* p. 517. Exercit. Plinianarum, legitimum ſementis tempus, præcipuè triticeæ, in Africa & Græcia omni, fuiſſe ab occaſu Vergiliarum. Hoc *Heſiodus*, *Theophraſtus*, *Xenophon*, & *Plinius* teſtantur. Et *Xenophon* quidem totum illud tempus ſerendi εἰς σπόριμον, καὶ μέσον καὶ ὄψιμον diſtinguit. Feſtinata ſatio à Vergiliarum occaſu incipiebat, ſerotina circa brumam. *Heſiodus* ὀψαρότιον vocat, qui eo tempore ſerit, ut contrà σπερμολόγον qui circa Vergiliarum occaſum, v. 490. *Columella* Lib. II. c. 8. *Intelligi debet tritici ſatio dierum ſex & quadraginta ab occaſu Vergiliarum, qui ſit ante diem IX. Calend. Novembris ad Brumæ tempora. Sic enim ſervant prudentes agricolæ, ut quindecim diebus priuſquam conficiatur Bruma, totidemque poſt eam confectam, neque arent, neque vitem aut arborem putent.* Fallitur tamen vir ſummus in eo quod hîc habet σπέρι τ' ὀψαρότου, de quo vide ad v. 486. *Clericus.*

480. Ημαθος ἀμήσαι] Hoc eſt, otioſè, nam non erit cur feſtines. Alioqui ſegetem copioſam metentes ſatis temporis non habent, ut inter metendum ſedeant. Feſtinandum enim periti Rei Ruſticæ ſuadent. *Columella* Lib. II. c. 21. *Sed cùm matura fuerit ſeges, antequam torreatur vaporibus æſtivi ſideris qui ſunt vaſtiſſimi per ortum Caniculæ, CELERITER demetatur; nam diſpendioſa eſt cunctatio.* Cujus rei rationes poſtea tradit. At in raris ſegetibus, meſſis brevi abſolvitur, etiam non feſtinantibus. *Clericus.*

Ibid. Πρὶν χερσὶν ἄρηρεν] Pſaltes Pſalm. CXXIX. 7. *non implevit manum ſuam meſſor, neque ſinum ſuum colligator.* Clericus.

482. Παῖδες δέ τε θησίουσι] Pſaltes de tenui meſſe Pſ. CXXIX, 7. *non dicent tranſeuntes, benedictio Jehovæ vobis.* Clericus.

486. Ημος κόκκυξ κοκκύζει] Initio veris. *Plinius* Lib. XVIII. c. 26. de ſpatio quod eſt inter æquinoctium vernum & exortum Vergiliarum: *In hoc temporis intervallo, quindecim diebus primis Agricolæ rapienda ſunt ea, quibus peragendis ante æquinoctium non ſuffecerit: dum ſciat inde natam exprobrationem fœdam, putantium vites per imitationem cantûs alitis temporarii, quem cuculum vocant. Dedecus enim habetur, opprobriumque meritum, falcem ab illa volucre in vite deprehendi.* Clericus.

486. Ημος κόκκυξ] Sic Ariſtophanes in Ορνιθ.

Χ' ὑπὸ δ' ὁ κόκκυξ ὅπου κόκκυ, τόδ' οἱ Φοίνικες ἅπαντες τὰς πυρὰς ἂν καὶ τὰς κριθὰς ἐν τοῖς πεδίοις ἐθέριζον. *Rob.*

491. Εν θυμῷ δ' ὧδε πάντα φυλάσσειο] Hoc eſt, recordare. Eſt loquutio Phœnicia, de qua diximus ad Gen. XXXVII, 11. *Clericus.*

493. Λέσχαι] Adde iis, quæ de hac voce notata ſunt, locum *Harpocrationis*: Λέσχαι, Αντιφῶν ἐν τῷ περὶ Νικοκλέα, Λέσχας ἔλεγον δημοσίους τινὰς τόπους, ἐν οἷς χαλκεῖα ἄγοντες ἐκαθίζοντο πολλοί. Ομηρος,

Οὐ δ' ἐθέλεις οὔδει καλὴν ἐς δόμα ἐλθών,
Ἠέ που ἐς λέσχην.

Κλεάνθης, ἐν τῷ περὶ θεῶν, ἀνατεθεικέναι τῷ Απόλλωνι τὰς λέσχας φησίν. ἐξέδρας δ' ὁμοίας γίνεσθαι αὐτὰς, καὶ παρ' ἐνίοις τῶν θεῶν Λεσχηνοῖον ὀνομάζεσθαι: *Antiphon in Oratione contra Nicoclem. Leſchas publica vocabant loca, in quibus otioſum vulgus deſidebat. Homerus*: non vis cubitum ire in fabri ferrarii officinam, aut aliquam Leſcham. *Cleanthes libro de Diis, ait Leſchas Apollini conſecratas; eſſe autem exedris ſimiles. Deumque cognomine Leſchenorium à quibuſdam vocari.* Adi & *Ll.*

Ca-

Caſaubonum in Characterem ἀδολεσχίας, apud *Theophraſtum*, Clericus.

493. Λέχην] A λέχη derivatur ἔλλεχος, *vulgatus, de quo ſermo eſt publicus.* Herod. Lib. 1. Τοῖσι, ἢν ἐγὼ ὑγιαίνω, ἡ τὰ Ἰώνων πάθεα ἴσα ἔλλεχα, ἀλλὰ τὰ οἰκήια. *His, ſi modo ſim incolumis, non Ionum, ſed propria ſua incommoda erant in circulis deploranda.* Et in Lib. 2. Περιλεχήσαντος, ejuſdem vox ſignificationis. *Rob.*

497. Παχυὰ πόδα] Ariſtoteles in problematis: *famelicis ſuperiora areſcunt, inferiora tument.* Scaliger.

500. Ελπὶς δ' ἐκ ἀγαθὴ] Ελπὶς ἐκ ἀγαθὴ Heſiodo eſt νόημα κακόν. Pindarus eam partem in homine ἐλπίδα vocat, quæ cogitationibus vacat. *Heinſius.*

504. Μῆνα Λυναιῶνα] Plutarchus neſcit quis ſit ille menſis. certum eſt eſſe brumalem, reſpondebat Attico Ποσειδῶνι, aut Γαμηλιῶνι. *Scaliger.*

504. Μῆνα ὃ Λυναιῶνα] Κατὰ τὸν μῆνα, ſubintellige, ſunt. Menſem in quo ſunt mali dies. Vel ſic diſtinguendum: Μῆνα ὃ Λυναιῶνα (καὶ ἤματα, βόες πάντα) τοῦτον ἀλεύασθε. & placet. hoc eſt, menſem verò Januarium, (mali ſunt dies, bobus nocentes omnes) hunc vita; pro, hunc inquam, vita. Vel appoſitivè μῆνα ὃ Λυναιῶνα καὶ ἤματα, βόες. π. hoc eſt, Menſem Januarium, malos dies: hoc eſt, qui mali ſunt dies, hunc, inquam, vita. *Guietus.*

504. Λυναιῶνα] Apud Thebanos primus menſis dicebatur Βυκάτιος, reſpondens Gamelioni Attico. Plutarchus in Pelopida: τὴν νόμῳ κελεύοντος ἐν τῷ περσύτῳ μηνὶ δίδοσθαι τὴν Βοιωταρχίαν ἐτήσιος, ὃν Βυκάτιον ὀνομάζουσι. *cùm lege ſancitum eſſet ab iis dari Bœotarchiam primo menſe, quem vocant Bucatium.* Hunc autem eumdem, quem Heſiodus Λυναιῶνα vocat, eſſe putat *Plutarchus*. *Heſychius*: Λυναιών· Οὐδένα μὲν τῶν μηνῶν Βοιωτοὶ οὕτω καλοῦσι, εἰκάζει ὃ Πλούταρχος Βυκάτιον, καὶ ἔδ ψυχερός ἐστιν. Secundus menſis erat Ερμαῖος. Sequitur apud *Heſychium*: ἴσως ὃ ἦ Ερμαῖον, ὃς μὲν τὸ Βυκάτιον ἐστὶ· ἡ γὰρ Αθηναίοις ἡ τὸ Λυναίων ἑορτὴ ἐν αὐτῷ ἄγεται. Hæc ex *Joſ. Scaligeri* Lib. I. de Emend. Temporum. Poſteriori rationi *Heſychii* repugnat quod alii docent de tempore celebrationis *Lenæorum*, quam referunt ad finem autumni. Vide *J. Meurſium* in Græcia feriata, ad vocem Λυναῖα. Itaque in priore acquieverim. *Clericus.*

507. Οὐτε λὸ Θρήικης] Operæ pretium eſt notare inter duos Poëtas antiquiſſimos in ejuſdem rei deſcriptione ſimilitudinem. Homer. Il. 1. v. 5.

Ὡς δ' ὅτε πνοιαὶ δύο Πόντου οἰδήσαντε ἰχθυόεντα,
Βορέης τε Ζέφυρος, τὼ τε Θρῄκηθεν πνέετον,
Ἐλθόντ' ἐξαπίνης· ἅμυδις δέ τε κύμα κελαινὸν
Κορθύεται, πολλὸν δὲ παρὲξ ἅλα φῦκος ἔχουσιν.
Sicut autem venti duo pontum commovent piſcoſum,
Boreas & Zephyrus, qui è Thracia ſpirant
Adventu repentino, ſimul autem & unda nigra
In acervum attollitur, multamque extra mare algam fundunt.

In Thracia autem Boreæ ſpeluncam collocat Callimachus in hymno in Delum v. 62.

Ὁ μὲν πέδον ἠπείροιο
Ἡμῶν ὑψηλὸς κορυφὴν ὀπὶ Θρῄκιος Αἷμος,
Θοῦρος Αρης ἐφύλασσε σιὼ ἕντεσι· τὼ δὲ οἱ ἵππω
Ἐπλάμυζον Βορέαο ῥόῳ ἀείῳ ἰυλίζοντο.
Ille quidem ſolum terræ continentis,
Stans in excelſo vertice Thracii Æmi,
Crudelis Mars obſervavit cum armis: ejus autem equi
Septemplicem Boreæ juxta ſpecum ſtabulabantur.

Quem locum egregie exponit, ut ſolet omnia, Illuſt. Spanhemius. "Thracii "nempe dicti hujus venti ſpecum, ſeu "antrum, non jam in Æoliis inſulis cum "Homero aut Marone, ſed in Thracia

cre-

" credita ſc. Aquilonis, de quo ante ad " v. 26, patria, & quidem circa montem " Æmum collocat hic Callimachus, è quo " eundem Boream oriri dixit etiam ſu- " periori Hymno in Dianam v. 114.

Αἵμῳ ὅθι Θρῄϊκι, τόθεν Βορέαο κατεῖξ
Ερχεται.

Æmum ad Threicium, unde Boreæ procella oritur.

" Hinc à Dionyſophane juxta eruditos " Apollonii enarratores lib. 1. v. 826. " traditum, foveam extitiſſe in Thracia, " è qua fierent flatus ventorum, atque " ita inde habitam, & qua de re jam ſu- " pra ad v. 26, Thraciam ventorum do- " micilium, Θράκιον ἀνέμων οἰκητήριον. Imo " ſicuti Martis, Thracum nempe Dei, " equi juxta illud Boreæ antrum ſtabula- " re dicuntur hoc loco; ita ipſe Boreas, " & ſocii venti Thraces equi indigitan- " tur à Valer. Flacco lib. 1. v. 611. Et " ſimiliter quidem Boreæ procella ἄμπ- " νοι, *equis ſimiles*, ſeu *equeſtri celerita-* " *te* à Sophocle vocantur juxta priſcos " ejus interpretes, Antig. v. 996. ubi " præterea ejuſdem Boreæ antra prope " Thracium ſinum Salmydeſſum collo- " cantur, qui ſinus monti Æmo, ſeu Hæ- " mimonto, Thraciæ regioni, ab eo de- " nominatæ, erat vicinus". Hactenus Spanhemius; quem tamen non ſolito acumine notare credo, Boreæ ſpecum ab Homero & Virgilio in Æoliis inſulis collocari. Hi quidem Poëtæ has inſulas commune omnibus ventis receptaculum aſſignant, uterque tamen Boream in Thracia quaſi in proprio ſuo domicilio collocat; quod de Homero patet ex ſupra citatis, & de Virgilio ex Æn. 12. v. 365.

Ac velut Edoni Boreæ cum ſpiritus alto
Inſonat Ægæo.

Edoni, Thracii, quoniam in Thracia habitare fingitur. *Rob.*

524. Ἀνδτεῦ] Κλείταρχος ἐν γλώσσαις φ Πολύποδα τὸν Λακεδαιμόνιον Ἀνδτεὺν φησι καλεῖσθαι. Λεισσθένης δέ φησι Ψεῦδος εἶναι τὸ κατὰ τὰς Πολύποδας· αὐτὰς γὰρ ἑαυτὰς μὴ κατεδίειν, ἀλλ' ὑπὸ τῶν Παγέων κατεδηδέχθαι. *Proc.* Suidas autem dicit Eledonen eſſe Polypi ſpeciem, & ſic nominari, λ redundante, quod ſeipſum comedit Ελεδόνη. εἶδος πολύποδος, ὅπερ ἔχει κοπτυλήδονα, καὶ ὅτιν ἐπιβάπτει, ὡς φησὶν Αἰλιανός· ἔστι δὲ τὸ λ περιττόν. καλεῖται δὲ ἐλεδόνη ὑπὸ τοῦ ἑαυτὸν ἔδειν. Polypi etiam ſeipſum comedentis meminerunt ab Athenæo citati Alcæus, Ἐδωδὰν ἐμαυτὸν ὡς Πολύπους. Et Comicus Pherecrates in fabula cui titulus eſt, *Agreſtes*. Ὠπόπαι δ' ἤδη φειδοῦσι σφόδρα, ὡσπερεὶ τοὺς Πολύποδας νύκτωρ φειδομένους αὐτῶν τοὺς δακτύλους. Et Diphilus in *Emporo*,

Πολύπους ἔχων ἁπάσας ὁλομελεῖς τὰς πλευρίδας,
Οὐ φειδωλοῦ ἑαυτὸν ὄντι, φίλτατε.

Polypum verò ſeipſum arrodere negat Athenæus lib. 7. τοῦτο δ' ἔστι ψεῦδος· ὑπὸ γὰρ τῶν γόγγρων διωκόμενος τοὺς πόδας ἀδηκεῖται. Quod etiam confirmat Plinius lib. 9. cap. 29. *Ipſum brachia ſua rodere falſa opinio eſt: id enim à congris evenit ei.* Nam cap. 30. tradit idem, *Avidiſſimos eſſe concharum; illas ad tactum comprimi, præcidentes brachia eorum, ultroque eſcam ex prædante capere. Inſidiantur ergo polypi apertis, impoſitoque lapillo extra corpus, ne palpitatu ejiciatur, ita ſecuri graſſantur, extrahuntque carnes, illæ ſe contrahunt, ſed fruſtra, diſcuneatæ.* Polypodis vero cubile, quod τὸ οἶκον, & τὰ ἤθεα vocat Heſiodus ſ Θαλάμην ab aliis ſcriptoribus ſæpiſſime nuncupatur. Homer. Odyſſ. B. v. 432.

Ὡς δ' ὅτε πουλύποδος θαλάμης ἐξελκομένοιο.

Et in Hymno in Apoll. v. 77.

Πουλύποδες δ' ἐν ἐμοὶ θαλάμαι, φῶκαί τε μέλαιναι
Οἴκια ποιήσονται ἀκτῇσι.

Et Callimachus in Epigrammate

Μηδέ μοι ἐν θαλάμῃσιν ἕῳ, ὡς πάρος, (εἰμὶ γὰρ ἄπνους)
Τίκτηται νοτέρης ὄψιον Ἀλκυόνης.

Ita enim optime hunc verſum emendavit Celeberr. Bentleius. Eandem vocem

ſc. ἢ σαλάμιλω eodem ſenſu uſurpaverunt Ariſtoteles, Theophraſtus &c. *Rob.*

527. Ἐπὶ κυανέων ἀνδρῶν] Qui intelligebat ſolis arcum diurnum, tempore brumæ minorem apud Græcos, majorem eſſe in Æthiopia, quam hîc deſcribit, debuiſſet intelligere eſſe Antipodas. Attamen, admiſſo priore, poſterius, quamquam neceſſarium conſectarium, intelligere non potuerunt Veteres. *Clericus.*

533. Τέτροδι βεστῇ ἴσοι] Hoc eſt, ſeni. Reſpicit *Heſiodus* ad ænigma Sphingis, τί ἔστι τὸ αὐτὸ δίπουν, τρίπουν, καὶ τετράπουν; *quid ſit idem bipes, tripes & quadrupes?* Ὁ Οἰδίπους ἀπεφήνατο ἄνθρωπον εἶναι· τὸ μὲν γὰρ παιδίον τετράπουν εἶναι· αὐξήσαντα δὲ δίπουν· γηράσαντα δὲ τρίπουν, βακτηρίᾳ χρώμενον πρὸς τὴν ἀσθένειαν: *Oedipus declaravit hominem eſſe quod propoſitum erat, infantem enim quadrupedem eſſe, auctum verò bipedem, ſenem denique factum quadrupedem, ſcipione utentem, propter infirmitatem.* Verba ſunt *Diodori*, è Libro IV. Bibliothecæ. *Clericus.*

538. Σπόμοι δ' ἐν παύρῳ] Κερκὶς eſt *floccus*, κέρκη, aut κερὶς *ſubtemen*. Ideò veſtes, quæ ad hyemem & frigus parantur, raro ſtamine, denſo ſubtemine texi jubet *Heſiodus*: Κερκίδες enim ἐν τῇ κέρκῃ, non in ſtamine. Ideò durius & retortiore filo ſtamen, molliore & magis laxo ſubtemen. Nam in ſolo ſubtemine mollities illa lanuginoſa, quo panno ſupereminet, & quam pectit ac polit ſpina fullonis. Inſignitè factus ad hoc probandum locus *Platonis*, qui vulgò malè exponitur ab Eruditis & non rectè legitur. Eſt in Politico: ὅσα δὲ γ' αὖ τῇ γνάψεως ἕλκῃ ἐμμίξεως πρὸς μαλακότητα ἔχει, ταῦτα ἆρα χρόνῳ μὲν ῥηϊδίως, ἢ δὲ διπλασιασμῷ αὐτῆς εἶναι τίχνῃ κροκοκτυπικῇ: *Quæcumque ſpinæ fulloniæ tractui accommodatam habent molliciem, ea eſſe ſubtemen cùm neta ſunt, artem verò iis præfectam artem nendi ſubtemen.* Hæc aliáque huc ſpectantia habet *Claud. Salmaſius* Exercit. Plinian. p. 277. *Clericus.*

542. Πίλοις] Coactilibus, & propterea udones illi à Juriſconſultis ἐμπίλια dicuntur, quæ aliter pedulia in Regula Sancti Benedicti. Erant etiam pilia ex coactilibus & ex detritis veſtimentis. Stat. IV. Sylv. in Riſu Saturnalitio v. 24. *Cæſis pilia ſuta de lacernis.* & ſæpe apud Martialem. *Scaliger.*

542. Πίλοις δ' ἔνδοθι πυκάσας] Etymologicum magnum: Πῖλος, τὸ ἐξ ἐρίων ἱερασμένον, πρὸς τὸ κοιμᾶσθαι ὑποπόδιον· ὃν ἡμεῖς πίλωτὸν φαμέν: *quod ex lanis elaboratur ad cubandum paratum, quem nos pilotum vocamus.* Tum affertur locus *Homeri* & v. 545. *Heſiodi*, ac tandem hic 542. verſiculus illuſtratur: Σημαίνει δὲ ἀρτάρια, παννία, ὡς παρὰ τὴν αὐτὴν, πίδιλα, καὶ ἔξης. πίλοις ἔνδοθεν πυκάσας. Γίνεται δὲ τὸ πίζω, οἱονεὶ πιλός τις ὤν, καὶ κατ' κρᾶσιν πῖλος. Quæ verba multis interpretatur *Claud. Salmaſius* in *Lampridii* Alexandrum Severum, pag. 521. ed. Pariſinæ, ubi oſtendit πίλους eſſe *udones*, hoc eſt, laneos calceos ex lana coacta factos: qui intra calceum quidem habebantur, ut hîc, verùm & ipſi vicem calceamenti præſtabant, domi & intra cubiculum. *Calceones* eos hodie vocamus. *Clericus.*

543. Πρωτογόνων] Sive, ut habent Græci Intetpretes, præſtantiſſimi ſint fœtus ii, quos pecudes primos in flore ætatis pariunt; ſive, ſingulari idiomate Linguæ Bæoticæ, *primogenitæ* dicerentur pecudes in ſuo genere eximiæ, quemadmodum apud Hebræos בכורים *bchorim*, ut Hebræi Lexicographi docebunt. *Clericus.*

546. Πῖλον ἔχειν ἀσκητὸν] Græcis, ut habet *Salmaſius* ad *Capitolini* Pertinacem; πῖλος & pedum & capitis dicitur, quod hoc loco *Heſiodi* probat. Diminutivum ejus eſt πίλιον, unde *pileum* Latinis. Apud Latinos *cudo* utrumque ſignificabat, & galerum, vel pileum, & pedule; nam *cudo* eſt πῖλος à *cudendo*. *Cudere* autem eſt ferire & fundere. Alia, apud eumdem, vide. *Ibid.*

549.

549. Ἀὴρ πύθεος] Voce *aër* intelligenda tenuis illa nebula, quæ unà cum rore, è cœlo in terras decidit, non excluſo tamen rore craſſiore. Sæpè *aër*, apud *Heſiodum*; nebulam ſignificat, ut v. 255. Vide & ſequentes verſus, ubi hic aër ex humore evectus dicitur & ventos creare; unde manifeſtò liquet vaporem intelligi. Hinc mihi fit credibile emendandum hunc locum *Heſychii*: Αἴσης, καῦμα, ὀμίκλη, hoc modo: Ἀὴρ, πνεῦμα, ὀμίκλη, *ventus, nebula*; ita ut *Heſychius* ad hunc *Heſiodi* locum reſpexerit. *Id.*

550. Ἀτραύτων] Scribendum videtur αἰτραύντων. Quidam codd. αἴθ' ἀάτων. quam lectionem ſequitur Tzetzes. ex ea, quamvis ſequiore, noſtra confirmatur. *Guietus.*

558. Χαλεπὸς προβάτοις] Oblitus jam videtur Heſiodus eorum, quæ ſupra ad v. 516 dixerat

——— Πάντα δ' ὕπη,
Οὔνεκ' ἐπιτραπαὶ τείχεα αὐτῆς, ἢ λάμπειν
Ἰς ἀέρα βορέω.

Sed optimis poëtis nonnunquam fas eſt obrepere ſomnum. *Rob.*

561. Τετελεσμένον] Hæc declarant manifeſtò annum deſinere ſtatim à frigoribus. ergo ver erat initium anni in ſigno tauri. Virgil. I. Georg. v. 222: *Candidus auratis aperit cum cornibus annum.* Annus incipiebat à matutino ortu Pleïadis. *Scaliger.*

562. Ἰσάζῃ νύκτας τε καὶ ἤματα] Hoc eſt, cibos præbe ad menſuram laboris diurni & quietis nocturnæ, ita ut per totum annum dies & noctes æquentur; hoc eſt, labori dierum alimenta debita, quieti noctium reſpondeant. χρὴ δίλλα δ' ἔτος βλέπειν εἰς τὰς νύκτας καὶ τὰς ἡμέρας, καὶ πρὸς ταύτας ἰσῶν τὰ ἔργα καὶ δ' προφέρω, obſcurus & implicitus locus. *Guietus.*

566. Ἀρκτῦρος] Temporibus Heſiodi bruma erat circa 7. aut 8. Januarii, ergo circa decimam Martii dicit oriri Arcturum. Hoc autem accidit circa initia Olympiadum, quo tempore ſine dubio fuit *Heſiodus*. Sunt autem 2370. anni à prima Olympiade, incepitque hoc proximo ſolſtitio præterito 1594. bis milleſimus trecenteſimus & ſeptuageſimus annus. *Scaliger.* Incidebat bruma in 30. Decembris, tempore *Heſiodi*, ex calculo Petaviano, Var. Diſſ. Lib. VII. c. 5. *Clericus.*

566. Ἀρκτῦρος καὶ τὰ ἑξῆς] *Plinius* de ſeculo Juliano Lib. XVIII. c. 26. *A Favonio in Æquinoctium vernum Cæſari ſignificat XIV. Calendas Martii triduum variè, & VIII. Calendas hirundinis viſu, & poſtero die Arcturi exortu veſpertino.* Columella Lib. IX. c. 2. *IX. Calendas Martias Arcturus primâ nocte oritur.* At in Petaviano laterculo acronychus exortus Arcturi fit in piſcium gradu 14. qui in Calendario Martii V. convenit. Sed ortus veſpertinus verus, quem tabula præbet, poſterior eſt apparenti. Hæc & alia *D. Petavius* Lib. II. c. 8. Var. Differt. *Clericus.*

567. Ἀχερσεφόνεια] Idem eſt quod dicitur ἀχερσέχεια, nam ἄχερσα νύφας idem eſt ac ἄκρα νὺξ, ſeu *primordium noctis.* Intelligendus, ut videtur, de ortu apparente. Ortus autem, ut hoc in gratiam tironum addatur, veſpertinus verus eſt, cùm occidente ſole, ſtella oritur ex adverſo, neque tamen, propter ſolis aut lucis veſpertinæ fulgorem, aſpectabilis eſt. Ortus verò veſpertinus apparens, quando ſol longiuſculè ab horizontali diametro progreſſus eſt, adeò ut poſt ejus occaſum emergens ab oriente ſtella conſpicua ſit. *Clericus.*

568. Ὀρθρογόη] Quia ſummo mane ſolent hirundines canere. Alii tamen legunt ὀρθογόη, ut *Heſychius* & auctor Etymologici magni, cujus hæc ſunt verba: Ὀρθογόη. ἡ μεγάλως θρηνοῦσα· ἢ ἀπὸ τὸν ὄρθρον ἠχοῦσα. Ἡσίοδος, περὶ ὄρθρου ——— ὀλιγόρθου, ἀπὸ τοῦ ὄρθρου ἀπαρεμφάτου, ᾗ λέγεται ὄρθρος. Sic Ὀρθογόη eſſet *excitans luctum.* Prior tamen lectio magis placet. De luctu hirundinis vide quæ ex Poëtis collegit *Sam. Bochar-*

chartus Hieroz. Part. 2. Lib I. c. 10. *Clericus.*

568. Ορθογόη Παρθένοις] Hor. lib. I. Epiſt. 7.

——— *Te, dulcis amice reviſet*
Cum Zephyris, ſi concedes, & hirundine prima. Rob.

570. Τὴν φθάμενον εἶναι ἑστηκυῖαν] *Columella* Lib. IX. c. 1. poſtquam VII. Cal. Martias conſpici dixit hirundinem, paullò poſt, *à Calendis Martiis*, inquit, *eximia eſt vitium putatio, uſque in decimum Calendarum Aprilium, ſi tamen ſe gemmæ nondum moveant.* Clericus.

571. Φερέοικον] *Athenæus* Lib. II. p. 63. Ησίοδος δὲ κοχλίαν φερέοικον καλεῖ, ἢ Ἀναξίλας δέ,

Ἀπιστότερος εἰ τὸ κοχλίων πολλῷ πάνυ,
Οἱ φερέοικοι κατ' ἀπορίας τὰς οἰκίας:

Heſiodus Cochleam vocat domiportam, *Anaxilaus verò*: Cochleis tu es multò diffidentior, quæ præ diffidentia circumferunt domos. *Cicero* de Divin. Lib. II. c. 64. *Quid me igitur mones? ut ſi quis medicus ægroto imperet ut ſumat*

Terrigenam, herbigradam, domiportam, ſanguine caſſam,

potiùs quàm hominum more cochleam dicere. Quod cùm ita ſit, miror cur interpretes Latini *teſtudinem* hactenus eſſent interpretati, præſertim cùm teſtudines in arbores non repant; quod jam obſervarat ante nos *Sam. Bochartus* Hieroz. Part. 2. Lib. IV. c. 30. *Clericus.*

578. Ἠὼς γὸ τ' ἔργοιο] [Ad hunc locum notavit Plutarchus, Homerum Epitheta pulchritudinem & delectationem exhibentia Auroræ attribuiſſe, nempe καλόπεπλον, & ῥοδοδάκτυλον; eam vero Heſiodum per utilitatem ſuam melius deſcripſiſſe. Τὸν μὲν ἓν Ομήρῳ φησιν ὁ Πλούταρχος ἁπλῶς εἰς τέρψιν τοῦ ἀκούειν τοῦ ἡμέραν κοσμοῦσαι, καλόπεπλον αὐτὴν λέγοντα καὶ ῥοδοδάκτυλον. ὁ δὲ Ησίοδον μεταβὰς ἀπὸ τοῦ ἔργον ἐφ' ἃ δὲ πρεπόντως ἔχει τὰς ἀνθρώπους, καὶ ἀπὸ τοῦ ἡδέως εἰς τὸ ἐναργὲς μεθίστησι ζηλῶ. *Proc.* Notari tamen debet, nullam exinde laudem ad Heſiodum accedere, vel detrahi ab Homero; quoniam ille Auroræ utilitatem data opera deſcripſit, hic vero obiter tantum Auroræ meminit. In aliis locis, ubi levis tantum incidit Auroræ mentio, iiſdem Epithetis, quibus Homerus, utitur Heſiodus. Sic v. 610.

Ἀρκτοῦρον δ' ἠσίδη ῥοδοδάκτυλος Ηώς. *Rob.*

579. Ἠὼς τοι πρεσφέρει] Non dubium eſt quin huc reſpexerit Ariſtarchus, cùm in illo Theogoniæ loco, Καλλίσπη, ἣ μὲν πρεσφερεστάτη ἐστὶν ἀπασέων, exponit, πρεσφερέστατον πρεσβύτατον. Vetus Gloſſa ad Theogoniam. Ἀρίσταρχος τὸ πρεσφερέστατον, ἀντὶ τοῦ πρεσβύτατον ἤκουσεν· ὅτε ἄδηλον, πότερον τῇ τιμῇ, ἢ τῷ χρόνῳ πρεσφερεστάτῃ. οἱ δὲ ἐντιμοτάτην. Euſtathius: τὸ δὲ πρεσφέρεις πρεπόπνυον ἐστὶ τῆς πρεσφορᾶς, ἀφ' ἧς παρὰ τοῖς ὕστερον πρεσφοιτὰς παῖκται λόγος. ὅτε δὲ πρεσφέρειν καὶ τὸ νικᾶν λέγεται, ὅθεν καὶ ὁ πρεσφερέστερος, δῆλον ὅτι. Ἡσίοδος δὲ ἐν τοῖς, πρεσφέρει μὲν ὀδύς, πρεσφέρει δὲ καὶ ἔργα, ἐπεξοῖόν τι σημαινόμενον τοῦ πρεσφέρει ὑπονοήσας καὶ ἐκ αὐτοχρήμα λαμβάνει ἀντὶ τοῦ ὑπερφέρει, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ φυάγει, προκόπτειν ποιεῖ, πρωτεύει, προβιβάζει. *Heinſius.*

582. Σκόλυμος] *Artichaut ſauvage*, aliter *chardonette.* Κιτύφα *artichaut cultivé.* Κάκτος *carda.* De Scolymo vide Dioſcorid. lib. III. 16. de cacto vide Athenæum. *Scaliger.*

582. Σκόλυμος] Graviter errant, ut putat *Claud. Salmaſius* ad Solinum p. 161. hujus ætatis eruditi fermè omnes herbarii, qui σκόλυμον Græcorum perſuadere nobis volunt fuiſſe, quem Latini propriè *Carduum* vocabant, nos *Articactum.* Hanc ſaltem differentiam agnoſcunt, quòd σκόλυμος agreſtis ſit. *Carduus* ſativus. Ego genere diſtingui cenſeo. Σκόλυμος vox Græca eſt, quæ nomen in Latio non habet; ideò *Scolymus* Latinè ſuâ voce vocandus eſt, non *Carduus*, ut faciunt vulgò apud *Theophraſtum* & *Dioſcoridem.* Græci omnes, non ſolùm *Paulus* & *Aëtius*, verùm etiam *Dioſcorides* ipſe Κινάραν & Σκόλυμον ſeparant. Atqui certum eſt κινάραν Græcis dici, quem La-

Latini vocant *Carduum*, Siculi Κάλλον. *Scolymus* Græciæ notiſſimus, unde illud *Heſiodi* & ex eo Ariſtotelis ὅτι Σκολύμῳ. Hoc florente, mulieres libidinis avidiſſimæ. *Scolymum* in cibos Oriens & Græcia receperat. *Plinius* Lib. XXII. c. 22. *Scolymum quoque in cibos recipit Oriens & alio nomine Limoniam appellavit. Frutex eſt numquam cubitali altior, criſtiſque foliorum ac radice nigrâ, ſed dulci. Eratoſthenni quoque laudata in pauperis cœna.* Edulis eſt potiſſimùm radix, ſed & herba adhuc tenella. Qua de re, pluribus vir ſummus, quem vide. *Clericus.*

582. Ἧμος ϑ' Σκόλυμος] Ephemeris *Heſiodi* æſtatem definit ὅτι σκολύμῳ. Multi viri docti diſputarunt, quid ſibi velit Philoſophus in Problematis, cùm hoc modo hunc verſum adducit: Διὰ τί ἐν τῷ θέρει οἱ μὲν ἄνδρες ἧττον δύνανται ἀφροδισιάζειν. αἱ δὲ γυναῖκες μᾶλλον, καθάπερ καὶ ὁ ποιητὴς λέγει ὅτι σκολύμῳ, Μαχλόταται δὲ γυναῖκες, ἀφαυαίνεται δὲ τ' ἄνδρες. Quo loco quidam, inter quos fuit vir ſummus Camerarius, κολύμῳ legerunt: alii κολίσῳ: κόλυσος enim, dicunt, ἔπαυλις exponitur ab Heſychio. Sed mirum viris doctis, in re tam levi aquam hæſiſſe, præſertim qui βραχυλογίαν Ariſtotelicam cognitam haberent. *Heſiodus* æſtatem conſtituit ὅτι σκολύμῳ καὶ τέττιγος, ita loquuntur eleganter οἱ χαείοντες, id eſt, *tempore cardui & cicadæ*, vel, *dum carduus & cicada eſt.* Hoc ſecutus Ariſtoteles, dixit *Heſiodum* ſalacitatem mulierum, virorum verò impotentiam conſtituere ὅτι σκολύμῳ. Non vacabat Ariſtoteli aliud agenti citare verſus illos, Ἧμος δὲ σκόλυμός τ' ἀνθεῖ, & quæ ſequuntur, Μαχλόταται ϑ' γυναῖκες. Propterea, eleganti ratione dixit, καθάπερ καὶ ὁ ποιητὴς λέγει ὅτι σκολύμῳ, *ſicut Poëta Heſiodus dicit de tempore quo viret carduus.* Quod hinc deſumſit Alcæus, cùm dixit: Ἀνθεῖ ϑ' ὁ σκόλυμος· νῦν ϑ' μαχόταται γυναῖκες. Diximus *Heſiodum*, in libris Ἔργων, etiam ἐφημερίδα complexum eſſe. Oſtendit itaque hîc, poſtquam ver abſolvit, quid agendum ſit ὅτι σκολύμῳ καὶ τέττιγος. *Heinſius.*

582. Ἡχέτα τέττιξ] Alcæi verſus citantur à Proclo, quibus hunc Heſiodi locum Poëta ille imitatus eſt. Τέττιγ' ποδίμοιρε οἰνοφλυγές. τὸ γὰρ ἄκρον ἐκτέτιλται. ἃ δ' ὥρα χαλεπά. ἀχεῖ δ' ἐν πετάλοις ἀχέτα τέττιξ. ἀνθεῖ ϑ' ὁ σκόλυμος. νῦν δὲ μαχόταται γυναῖκες. λεπτοὶ δέ τοι ἄνδρες· ἐπεὶ καταλῶ τὸ γόνατα Σείριος ἄζει. Hanc etiam anni tempeſtatem eodem modo deſcripſit Ariſtophanes Εἰρ. 1159.

Ηνίκ' ἂν ἀχέτας
Ἀδὴν ἐν ὕδατι νομὸν,
Διασπορῶν, ὕδωμι,
Τὰς Λημνίας ἀμπέλους,
Εἰ πυπαίνουσιν ὕδη. *Rob.*

589. Πιτυαίη τε σκιὴ] Quâ nulla major ac frigidior. Similis imago obverſabatur animo Prophetæ Eſaiæ, cum ſcribebat Cap. XXXII, 2. de re exoptatiſſima: *Erit inſtar rivorum aquæ in ſicco loco, atque inſtar umbræ ingentis petræ, in ſiticuloſa terra.* Clericus.

589. Βίβλινος οἶνος] Byblinum vinum, cujus meminit Feſtus & Theocritus, eſt vinum cujus vitis delata erat ex urbe Syriæ Byblo, ut Romæ Nitiobrix, de Bordeaux. *Scaliger.*

589. Βίβλινος οἶνος] Huc transferemus integram adnotationem *Lucæ Holſtenii* ad vocem Βιβλίνη, quem *Stephanus* Byzantius docet fuiſſe nomen regionis Thraciæ, à qua vinum *Biblinum* dictum. "*Athenæus* Lib. I. p. 31. Ἀχαιὸς ϑ' Βίβλινον "(ἐπαινεῖ) Ἐλεξίῤῥοῃ, Βιβλίνῃ μεθύων ἐκπώματι. "Καλεῖται ϑ' ὅτας ὑπὸ τῶν χωρίων ὅτα σφόδρα "γορευομένων. φησὶ ϑ' ὁ Φίλιππος,

"Οἷ παρέξω Λέσβιον, Χῖον. Πάπαι·
"Θάσιον, Βιβλίνον, Μενδαῖον, οἷς σε μὴ
"Κραιπαλᾷν.

"Ἐπίχαρμος ϑ' ὑπὸ πίνων ὄρων Βιβλίναν φησὶν αὐ"τὸν ὀνομάζειν. Ἀριθμίδας δὲ Θρᾴκιος φησὶν εἶ"χέαν ϑ' Βιβλίαν, ἣν αὖθις Τισάρην καὶ Οἰσύ"μην σφόδρα ἐπαινοῦσιν. ὅθεικῶς δὲ ὁ Θρᾴκη "ἐθαυμάζετο ὡς ἥδιστον, καὶ συνήθως τὰ πλη"σίον αὐτῆς χωρία·

"Νῆσος

" Νῆες δ' ἐκ Λήμνε παρέσαξ οἶνον ἄγεσθαι.
" Ἱππίας ὁ Ῥηγῖνος ἢ εἰλιὸν καλυμβίλιν ἄμπε-
" λον Βιβλίαν φησὶ καλεῖσθαι, ὡς Πόλλιν ἢ Ἀργεῖον,
" ὃς ἐβασίλευσε Συρακουσίων, πρῶτον εἰς Συρακού-
" σας κομίσαι ἐξ Ἰταλίας· ὅθεν ἂν εἴη ὁ παρὰ Σικε-
" λιώταις γλυκὺς καλούμενος Πόλλιος, ὁ Βίβλι-
" νος οἶνος. *Achæus Biblinum commen-*
" *dat*: excepit Biblini vini poculo. *Sic*
" *autem vocatur à loci cujuſdam nomine.*
" *Dicit etiam Philinus*:
" Præbiturum me tibi Lesbium, Chi-
" um. Papæ!
" Thaſium, Biblinum, Mendæum, ita
" ut tu non
" Inebrieris.
" *Epicharmus à quibuſdam Biblinis mon-*
" *tibus vocatum ait. Armenidas verò*
" *tradit Thraciæ partem vocatam eſſe*
" *Bibliam, quam Tiſaram & Oeſymam*
" *dicunt. Thracia quidem, ob vini quod*
" *fert præſtantiam, & vicina omnia ei*
" *loca admirationi fuit*:
" Naves ex Lemno aderant vinum
" veherites.
" *Hippias Rheginus quam vitem tortuo-*
" *ſam vocabant, Biblinam dictam fuiſſe*
" *ait, eamque Argivum Pollin, qui re-*
" *gnavit Syracuſis, primùm ex Italia*
" *Syracuſas invexiſſe. Quamobrem quod*
" *dulce vinum Siculi nuncupant Bibli-*
" *num fuerit.* Quem locum ideò ad-
" ſcripſi, ut qui eum legerint de ſcriptu-
" ra certi corrigant porrò vulgatos *He-*
" *ſiodi* Codices in Operibus, v. 589. in
" quibus Βίβλινος οἶνος legitur, pro Βίβλι-
" νος. Ad quem locum *Moſchopulus*:
" Βίβλος ποταμὸς ἢ πόλις Θράκης. Diſtin-
" ctiùs *Proclus*; ſed fœdo vitio infectus:
" οἶνον Βύβλινον (pro Βίβλινον) ὃν ἀξιοῖ (lege,
" οἱ Νάξιοι) παρ' αὐτοῖς γινεσθαί φασι ποταμὸν
" ὕπνον καλούμενον· (lege, παρὰ ποταμὸν) *Tze-*
" *tzes* ineptit ſuo more. A corrupta au-
" tem lectione *Heſiodi* deceptus eſt *Eu-*
" *ſtathius*, qui ad Iliad. Λ. p. 871. Βύβλι-
" νον οἶνον, & Βυβλίαν χώραν ſcribit, tam-
" quam *Heſiodo* auctore. Adde *Theo-*
" *critum* qui Idyll. XIV, 15.
" ——— ἀνῷξα δὲ Βίβλινον αὐτοῖς
" Εὐώδη τετόρων ἐτέων.
" *Aperui iſtis vinum Biblinum, odora-*
" *tum quatuor annorum.* Pro Βίβλινον.
" Denique *Suidam*, apud quem, Βιβλίνη
" πόλις Σκυθίας, pro Βιβλίνη, ut hîc, quem-
" admodum ex ipſa litterarum ſerie ma-
" nifeſtum eſt. Hactenus *Holſtenius*, qui
in loco *Athenæi* neſcio quare prætermi-
ſerat verba *Philini*, quæ quàm maximè
faciunt ad rem, noſque docent cur *He-*
ſiodus ſuadeat æſtate bibere vinum Biblinum. Ex iis enim liquet fuiſſe tenue vinum, & quod non facilè inebriaret; quale bibendum æſtate, non generoſius, cujus fumi facilè inebriant, & vis etiam vehementior incendit. Ceterùm univerſa Thracia, propter frequentiores montes, non eſt ferax vini, ſed tantùm partes meridianæ. *Clericus.*

589. Εἴη πυξαίη τε σανὶς] Hæc mihi legenti veniunt in mentem ſummi Poëtæ carmina, quæ, licet politiſſima, haud tamen penitus ab antiquo noſtro & ruſtico Poëta abhorrent.

Rura mihi & rigui placeant in vallibus amnes;
Flumina amem ſylvaſque inglorius;
O ubi campi,
Sperchiuſque, & virginibus bacchata Lacænis
Taygeta! O qui me gelidis in vallibus Æmi
Siſtat, & ingenti ramorum protegat umbra! Georg. 2. *Rob.*

598. Εὖτ' ἂν πρῶτα φανῇ βοώτου Ὠρίωνος] Orionem *Theophraſtus*, in Libro de ventis, ait oriri ἐν ἀρχῇ τῆς ὀπώρας, δύνειν δὲ ἐν ἀρχῇ τοῦ χειμῶνος, ubi ὀπώραν pro æſtate jam inclinante ſumit, diebus aliquot à confecto ſolſtitio. In laterculo Petaviano, lucida pedis Orionis Heliacum ortum facit Carcinonis XVIII. Julii XII. Sed *Theophraſti* ævo & Athenis maturiùs id fiebat. Verùm poſt ortûs heliaci diem ex tabulis confectum, apparentes iidem ortus matutini repetuntur. Itaque propa-

ga-

gatus hic ortus eſt uſque ad ὀπώρας initium. *Polybius* Lib. I. ſcribit Romanos in Africam è Sicilia trajeciſſe, inter ortum Orionis & Sirii, incommodâ tempeſtate. Ortum intelligit utrobique heliacum. Nam Sirius Leontonos VIII. ineunte Auguſto, Orion paullò poſt ſolſtitium oriri incipiebat. Ergo Julio menſe navigarunt. Sic *Heſiodus* meſſis ac trituræ tempus circumſcribit Orionis exortu. Hæc aliaque id genus habet *Petavius*, Variarum Diſſert. Lib. II. c. 8. *Clericus.*

599. Χώρῳ ἐν εὐαΐῃ] *Varro* de R. R. Lib. I. c. 51. *Aream eſſe oportet in agro, ſublimiore loco, quâ perflare poſſit ventus.* Vide & *Columellam* Lib. II. c. 20. *Clericus.*

610. Ἀρκτοῦρον δ' ἐσίδῃ ἐροδοδάκτυλος Ἠὼς] Arcturi intelligitur Heliacus ortus, qui incidit in Virginis 27. gradum, hoc eſt, Septembris XXI. quod *Heſiodi* ævo aliquot diebus priùs fiebat. Is eſt verus ortus, nam apparens aliquot diebus ſeriùs fit. *Clericus.*

613. Ἕκτῳ δ' ἐπ' ἀγχι' ἀφέσσαι] Miror *Heſiodum* nihil de calcatione racemorum, expreſſioneque ſucci, vi torcularis dixiſſe. Præterea ei exigua oportet eſſe vineta, qui racemos ſoli & umbræ tamdiu exponat; nam in ingenti racemorum copia fieri hæc, ſine multis incommodis, non poſſunt. Fortè de exigua copia vini, ejuſque præſtantiſſimi, conficienda agit. *Clericus.*

615. Πλειάδος δ' Ἀτλαγενέος τε] De Pleïadum occaſu egimus ad v. 384. Supereſt ut aliquid dicamus de occaſu duorum aliorum Aſteriſmorum, quorum hic meminit *Heſiodus*. Utriuſque autem intelligit occaſum matutinum, ſeu Coſmicum. In Petaviano laterculo, Palilicium, id eſt, lucidiſſima Hyadum in oculo Tauri poſita, mane occidit, in gradu IX. Scorpii Romæ; id eſt, Novembris II. quo die *Columella* Tauri caput occaſum facere ſcribit. At in Ægypto, matutinus occaſus fiebat in gradu Scorpii XI. Novembris IV. Sed idem *Columella* ſuculam mane occidere ait XXI. Novembris, qui eſt apparens occaſus matutinus, vero poſterior. Vide *Petavium* Var. Diſſert. Lib. II. c. 8. *Clericus.*

Ibid. Τό τε δείελος Ὠαρίων] Lucida ſtella pedis Orionis mane occidit, Scorpionos V. Octobris XXIX. Zonæ mediæ Scorpionos XII. Novembris V. Humerus dexter Scorpionos XXI. Novembris XIV. Itaque initio Hyemis verè dictus eſt occidere. *Clericus.*

616. Ἀεὶ τοι μεμνημένος εἶδῃ] Vide notata ad v. 384. *Clericus.*

617. Πλειάων] Annus, πλειάων non dubito dictum eſſe, quia maxima pars Græcorum annum ἀπὸ τῆ πλειάδος incipiebant, unde πλειάων dictus. *Scaliger.*

Ibidem.] *Arati* Scholiaſtes ad Tmema 24. τῶ φαινομένων Ed. Morelianæ anni 1559. Ἀπὸ τούτων, inquit, κατ' ἐξοχὴν καὶ πλειάων ἐκλέξη ὁ ἐνιαυτός: *ab hiſce, per excellentiam, Pleïon vocatus eſt annus.* Heſychius tamen aliunde deducit, ſic enim interpretatur: Πλειάων, ὁ ἐνιαυτὸς, ἀπὸ τῆ πάντας τὸς καρπὸς ἡ γῆς συμπληρῶσαι. Hæc vox occurrit & in Caſſandra *Lycophronis*:

Εἰς πίντε πω πλειῶνας ἱμείρων λέχους.

Quinque circiter annos lecti cupidus. Clericus.

617. Ἀρμὸν ἔτι] Hoc eſt, ſingulæ anni tempeſtates, ſingulique menſes ita in opera ruſtica deſcribantur ac dividantur; ut totus in opera, ſuis temporibus adſcripta, impendatur. Quapropter Rei Ruſticæ Scriptores diligenter annum diviſerunt, & notarunt quæ ſingulis ejus partibus fieri oporteat. Vide *Varronis* de R. R. Lib. I. c. 27. & ſequentibus, & *Columellam* Lib. XI. c. 2. *Clericus.*

617. Πλειάων δ' ἐπὶ χαλκὸν] Non intellexerunt hæc interpretes. Ac primo Moſchopulus quantùm à ſenſu horum verborum abſit, perſpicuè fatetur, cum ἔρχομαι per ἔρω reddit. Satis ſuperque alibi probavimus, ne iterum hîc repetendum ſit, in

in libro noſtro ſingulari, contra Tzetzen, Ephemeridem in operibus Heſiodi, non in diebus, eſſe: cùm autem deſignatio ejus paſſim ferè ſparſa ſit, manifeſtè tamen ibi incipere: Μῆνα ϑ Λιωαιῶνα. Ita ut tota agriculturæ doctrina in Ephemeride deſinat. Hanc poſtquàm cum anno terminavit, cujus doctrina ab hyeme incipit, in autumno deſinit, totam ſimul Ephemeridem & agriculturæ doctrinam, tali clauſulâ, concludit: Πλειὰν ϑ κατὰ χθονὸς ἄρμενός εἶη, quod interpretes Latini, ſecuti Græcos, reddiderunt, *Annus verò per terram accommodus ſit.* Ineptiſſimè. Multùm torſit omnes illud κατὰ χθονός. quæ verba abſolvunt agriculturæ præcepta, ſimulque ad navigationem viam præparant: ita ut illud quod ſequitur, Εἰ δέ σε ναυτιλίης, ita cum hoc cohæreat; quia enim τῇ παυδύῃ veteres arare incipiebant (quod Lacones una voce βουτεῖν dicebant, Heſychius: Βουτεῖν, ἀρότριαν ὅταν ὁ Ωρίων δύνῃ) navigare autem deſinebant, eleganter hac occaſione alteram Oeconomiæ rationem orditur. At Proclus optimè ad hunc locum notarat, πλείων ὁ ἐνιαυτὸς, ἢ ὅλη γῆς ἔργων ὅτου ἂν τέλος ἔχοι: potuiſſet tamen meliùs aliis conſulere infrà: ſi pro illis, ἢν ταῦτα ποιήσῃς, ὁ ἐνιαυτὸς ὅλος ἁρμόδιος ἔσῃ, notaſſet, ὁ ἐνιαυτὸς ὅλος πεπληρωμένος ἔσῃ. Tzetzes nugari maluit, quæ hîc omitti poterant. ἄρμενον igitur eſt τὸ πεπληρωμένον: κατὰ χθονὸς, eſt κατὰ τὴν χθονὸς ἐργον: nam ita tranſit ad τὰ τῆ θαλάσσης. Abſoluto totius anni tempore concludit Ephemeridem his verbis: Πλειὰν ϑ κατὰ χθονὸς ἄρμενος εἶη. *Sic annus in opere ruſtico abſolutus eſt.* Ita ſumendum. *Heinſius.*

619. Σθένος ὄφελεν Ωρίωνος] Quia, nimirum, occaſu matutino Orionem antecedunt, ideoque eum fugere videntur. Ad hunc *Heſiodi* locum reſpexiſſe videtur *Quintus Smyrnæus*, Lib. V. v. 367.

Πλειὰς οὖτ' ἀχέμαντος ἐς ὠκεανοῖο ῥέεθρα
Δύνδ', ὑποπλάσασα φέεσθαι Ωρίωνα,
Μέρα συλλογέουσα· μίμνει ϑ χείματι πόντος.

Cùm Pleïas indefeſſi Oceani fluenta ſubit, timens inclytum Orionem, aëra perturbans, pontus verò procellâ furit. Clericus.

628. Νῆας πτερὰ ποντοπόρευσε] Hoc eſt, vela & remos. Ex ſimili loquutione perperam intellecta nata eſt fabula Dædali & Icari, qui *alis* fugiſſe Cretam dicuntur, hoc eſt, remis & velis. Ideò, ut hîc *Heſiodus alas* navibus tribuit: Virgilius, vice versâ, alis Dædali *remigium* adſcribit, Æneid. VI. 19.

Dædalus, ut fama eſt, fugiens Minoïa regna,
Præpetibus pennis auſus ſe credere cœlo.
Inſuetum per iter gelidas enavit ad Arctos &c.
Redditus his primùm terris, tibi, Phœbe ſacravit
Remigium alarum. Clericus.

629. Τπὶρ καπνῦ κριμάσαιδς] Vide not. ad v. 45. *Clericus.*

637. Οὐκ ἄφενος φεύγων] Si, more *Ariſtarchi*, delendi eſſent verſus indigni Poëta, qui tantam famam adeptus eſt, quantam *Heſiodus*, hic verſus cum ſequente eſſet jugulandus; quippe qui Gallicâ, ut aiunt, nive ſunt frigidiores. *Clericus.*

637. Οὐκ ἄφενος φεύγων] Nimis delicatus eſt Joannes Clericus hos verſus obelo configens; & fortaſſe eorum ſenſum non eſt aſſecutus. Innuit Heſiodus, patrem ſuum patria exceſſiſſe *non ſine cauſa, non novitatis, vel peregrinandi ſtudio, ſed quod ſe domi alere non potuit.* Sic ſenex ille Heautontimorumenos, *In Aſiam hinc abii propter pauperiem.* Rob.

640. Ἀσκρη] *Samuel Bochartus* Chanaan. Lib. I. c. 16. vocem Aſcra deducit ab אשרה *aſcherah*, hoc eſt, lucus, ubi ſteriles ſunt arbores; *Heſychiique* hunc locum profert: Ἀσκρα, δρῦς, ἄκαρπος. Attamen cave credas ſterilem locum fuiſſe, cùm in epitaphio *Heſiodi*, quod profert *Pauſanias* in Bœoticis, p. 600. dicatur πολυλλίϊος, hoc eſt, *ferax ſegetum.* Situm ejus

ejus & conditores memorat idem *Pauſanias* p.583. *Clericus.*

643. Νῆ' ὀλίγῳ αἰνεῖν] Imitatus eſt Virgilius, quamvis contrarium dicat, Georgicum II,412. *laudato ingentia rura, exiguum colito.* Scaliger.

643. Νῆ' ὀλίγῳ αἰνεῖν] Simulata verborum laudatione plerumque id efficimus quod toto pectore improbamus, atque damnamus; quo factum eſt ut verbum ἐπαινῶ, quod Græcis *laudo* ſignificat, pro *recuſo, nolo, improbo* uſurpetur. Ariſtophanes in ranis, κέλευσ', ἐπαινῶ. Niſi me fallit animus, eadem ratione dicendi Virgilius eſt uſus, cum 2do Georgico ſcribit

——— *laudato ingentia rura*
Exiguum colito.

Nam latifundia improbat, modicumque agri modum præfert; ac mihi videtur æmulatus eſſe Heſiodum qui lib. 2. Εργ. ſcripſit, Νῆ' ὀλίγῳ αἰνεῖν. *Turneb. Adverſ. lib. 20, cap. 14.*

646. Τρέψης] Scribendum videtur τρέψαι. *Guietus.*

647. Χρέα τε φευγέμεν] Τὸ τε verſum impedit & eſt inutile. *Idem.*

648,& 649. Hi duo verſus, teſte Proclo, inſititii videntur Plutarcho, quem vide. Placet judicium Plutarchi. Νεωτερίσαι συνοφισμός ſubintellige ἐστὶ. *Idem.*

654. Επ' ἀέθλα] Ex hoc loco occaſionem arripuit neſcio quis fingendi certaminis *Homeri* & *Heſiodi*, quod cum alibi ſæpè editum, tum etiam ad calcem majoris editionis noſtri Poëtæ, quam *Dan. Heinſio* debemus. *Clericus.*

657. Τείποδ' ὑπέρτερα] Ejus meminit *Pauſanias* in Bœoticis, pag. 588. Editionis Hanovianæ. *Clericus.*

658. Ἀνέθηκα] Inſcriptio, ſi credere fas eſt, fuit hæc:

Ἡσίοδος Μούσας Ἑλικωνίδας, τόνδ' ἀνέθηκαν
Τρίποδα νικήσας, ἐν Χαλκίδι, θεῖον Ὁμηρον:

Heſiodus Muſis Heliconem colentibus hunc appoſuit, cùm cantu viciſſet Chalcide divinum Homerum. Eam profert, inter alios, *Dion Chryſoſtomus* Orat. II. de Regno. *Clericus.*

659. Ενθά με τὸ πρῶτον ἐν τῷ ἔξις] Contrarium hoc eſt iis quæ habuimus in Theogonia v. 20. & ſeqq. *Clericus.*

659. Ενθά με] Si vult Heſiodus ſe primùm in hoc certamine Chalcidico Poëticen attigiſſe, hoc certe iis eſt contrarium quæ in Theogonia leguntur. Sed quis ſuſpicari poteſt eum in tam celebri conventu primum ingenii ſui tentamen facere voluiſſe? Quomodo igitur exponendum ἐπίκυσαν ἀοιδῆς? Mea quidem ſententia, non ſimpliciter, *compotem fecerunt cantus*, ſed potius, *Poëtices culmen fecerunt aſcendere*, quod merito de ſe poſt tam illuſtrem victoriam prædicare potuit. Homerus Odyſſ. x. 424.

Τέκμωρ δὲ δύσεως πᾶσιν ἀναειδὴς ἐπίκυσεν.

Ad quod Scholiaſtes. Ἀναειδὴς ἐπίκυσεν. Ἐπὶ πολὺ δ' ἀναειδὴς ἐπῆλθον. *Rob.*

661. Αλλὰ τῇ ὡς ἐφέω] Ως, hoc eſt, ὅμως. verſ. ſeq. ἀθέσφατον, hoc eſt ἄγαν θέσφατον. *Guietus.*

661. Αλλὰ τῇ ὡς ἐφέω] Rectè *Guietus.* Sic *Homerus* Iliad. A. 116. cùm induxiſſet Agamemnonem vehementi amore Chryſidis incenſum ſe fatentem, attamen pollicentem ſe eam redditurum ſic deſcribit:

Αλλὰ καὶ ὡς ἐθέλω δόμεναι πάλιν, αἰ τί γ' ἄμεινον.

Sed & ſic, hoc eſt, *attamen volo reddere, ſi hoc melius.* Ad quem locum Scholiaſtes. ὅμως. *Euſtathius* verò: φέρεται ἐν τοῖς Ηρωδώρου καὶ Απίωνος. ὅτι τὸ ΩΣ, ὅτι δηλοῖ τὸ ὅμως, θεωρεῖται. *fertur in commentariis Herodori & Apionis* ΩΣ, *cùm ſignificat, tamen, circumflecti.* Clericus.

663. Ημαται πεντήκοντα καὶ τὰ ἔξις] Si nulli hîc deſunt verſus, fruſtrà ſanè *Heſiodus* jactat peritiam ſuam, in re nautica. Quid enim abſurdius, quàm coërcere omnem navigationem intra quinquaginta dies, quorum initium ſumatur à ſolſtitio æſtivo? Cùm præſertim ſolſtitium æſtivum incideret in III. Julii. Per quin-

quaginta etiam dies ante id solstitium non minùs tutò navigari omnes accolæ maris norunt, nec potuit ignorare *Hesiodus*. Itaque, ut aperiam quod sentio, crediderim hîc deesse duos versiculos, quorum hæc fuerit sententia:

Ηματα πεντήκοντα πρὸ ἠελίοιο τροπάων
Ασφαλέως γλαυκὴν ἐχέμεν, αὐτὰρ ἔπειτα
Ηματα πεντήκοντα, κὴ τὰ ἑξῆς.

Diebus quinquaginta ante conversiones solis, tutò cæruleum mare exercebis, rursus deinde quinquaginta diebus post conversiones &c. De fine prioris versûs, deque altero, dicere nihil ausim; sed non absurdè mihi conjicere posse videor initii similitudinem causam fuisse cur librarii duos priores versus omiserint, jam ab antiquis temporibus. Exempla similium omissionum vide in *Criticæ* nostræ Part. III. Sect. I. c. 5. Quidvis certè malim suspicari, quàm *Hesiodum* tam supinæ ignorantiæ insimulare. *Clericus.*

678. Αλλος δ' εἰαεινὸς] An verna dicetur navigatio quævis, quæ fit ante solstitium æstivum, quod tempore *Hesiodi* erat, ut ostendit *Dionys. Petavius* Var. Dissert. Lib. VII. c. 5. Julii III? Non puto. *Hesiodus* enim tempestatem hujus navigationis satis indicat, emissione foliorum ficûs, quæ fit ante æstatem; est enim instantis æstatis indicium, ut nos docet testis omni exceptione major Matt. XXIV, 32. Απὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν· ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς γένηται ἁπαλὸς, καὶ τὰ φύλλα ἐκφύῃ, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς ὁ θέρος: *ex ficu intelligite parabolam, cùm jam ramus ejus tener factus fuerit & folia emiserit, scitote vicinam esse æstatem.* Intelliguntur autem serotinæ ficus, de quibus vide notata à nobis ad Marc. XI, 13. in additamentis *Hammondianis*. Inchoata verò æstate, hoc est, postquàm Sol Tauri signum ingressus erat, non licuisse navigare, nisi furtim, credidisse non videtur *Hesiodus*. Scio artem navigandi etiamnum imperfectam fuisse, eo ævo; sed cùm experientiâ didicissent nautæ quinquaginta diebus post solstitium æstivum tutam esse navigationem, ab eadem magistra discere eos necesse fuit non minùs tutò per quinquaginta dies ante id solstitium, mensibus Majo & Junio, navigari. Itaque quæ hîc habet Poëta, de navigatione verna, intellexerim de ea quæ fit mense Aprili, qui ventis & procellis, haud multò minùs quàm hiberni menses, est obnoxius. Certè eo mense ficus folia emittere incipiunt. *Clericus.*

689. MSS. Bodl. 699. & Coislin. ὡς σ' ἀγορεύω. *Rob.*

694. Μέτρα φυλάσσεσθαι] Non intellexerant hæc interpretes. Hesiodus μέτρα θαλάσσης vocavit τὸ ἀφαῦρον πλῶν. Sic eleganter, Δείξω δή τοι μέτρα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης: quamobrem quæ Moschopulus, Proclus, Tzetzes περὶ συμμετρίας hîc dicunt, ostendunt eos non benè mentem Hesiodi vidisse. Dum suadet μέτρα φυλάσσεσθαι, suadet ut mercator usque ad æstatem maneat, quia usitatissimus alter ille πλῶς, veris, nimirùm, ἁρπακτὴς fit. Quod quid sit ad interpretes diximus. *Heinsius.*

696. Μήτε τεικόντων] Tzetzes legendum contendit τριάκοντα. Placet. *Guietus.*

698. Τέτος ὥρη] Scribendum videtur τέτορα. subintellige ἔτη, hoc est, τέτορα ἔτη ὥρη, hoc est, πέμπτῳ ἢ ἕκτει. τέτορα, τέσσαρα δὴ δέκα. πέμπτῳ, hoc est, πέμπτῳ δὴ δεκάτῳ. Ratio hæc numerandi sumpta est à mensibus lunaribus. Vide infrà τετρὰς μέσση, ἕκτη μέσση. Anno duodecimo pubescere incipit. Anno pubertatis quinto, hoc est decimo sexto nubat, quæ ætas nuptiis aptissima est. *Guietus.*

698. Τέτορ' ὥρη] Mirifice inter se discrepant Interpretes de tempore quo puellis nubere Poëta præcipit. Sed omnes ferè consentiunt 14^{tum} primum esse puellis pubertatis annum. Monet igitur Poëta ut per 4 annos pubescant, i.e. per 15^{tum}, 16^{tum}, 17^{mum}, 18^{vum}, 5to autem pubertatis anno, sc. 19no nubant. Sic Proclus. Τῷ γάμῳ καιρὸν ὑπάρχειν τῇ γυναικὶ

ἢ τῇ ἐννεακαιδεκα χρόνον ἐνέσῃ —— Τῷ δὲ γαμεῖσθαι μὲν ἢ ἥλικα ἔτος πέμπτον ἄγεσθαι· ἔδη δ' ἢ ἥλικα πεπαρθενικαιδέκατον ἔτος. Tzetzes vero —— Ἡ δὲ γαμὶσθω μὲν ἢ ἥλικα ἔτος πέμπτον ἔχουσα. ἔδη δ' τῷ ἥλικα πεπαρθενικαιδέκατον, καὶ φερέσθω ἐν τέτοις πέντε, ὡς ἔδη εἰδ. Alii ſupponunt Νίκα ſubintelligi, & ſic reddunt, *Mulier autem* 14to *anno pubeſcat*, 15to *nubat*. Sed ſi hic eſſet ſenſus, neceſſe eſt ſcriberetur πεπάρθω ἥβην, non τέτορ' ἥβην, ſicut poſtea πέμπτῳ γαμοῖτο. Nam Νίκα τέτορ' ἥβην non poteſt ſignificare 14to *anno pubeſcat*, *ſed* 14 *annos pubeſcat*. Rob.

702. Οὐ μέν γάρ τι γυναικὸς ἀνὴρ] *Clemens Alexandrinus* Strom. Lib. VI. nos docet *Simonidem* ſic hunc *Heſiodi* locum imitatum eſſe:

Γυναικὸς ἄλλην χρῆμ' ἀνὴρ κτίζεται
Εὐλῆς ἄμεινον, οὐδὲ ἕρκιον κακῆς.

Uxore nullam rem vir poſſidet bonâ meliorem, neque deteriorem malâ. Clericus.

704, 705. Hi duo verſus ſuſpecti. v. 704. ἔνεστ eſt conſumit τὰ ὄντα, ἢ ὅσων ἀφανίζει. *Guietus.*

705. Καὶ ἐν ὠμῷ γήρᾳ δῶκεν] Stob. καὶ ἐν ὠμῷ γήρᾳ δῶκε. *Heinſius.*

705. Ωμῷ γήρᾳ.] Ωμὸν γῆρας hic ſignificat *præmaturam ſenectutem*, quæ *ante tempus venit*. Sic de Laërte Odyſſ. Ο. v. 354.

Ἐκπάγλως γὰρ παιδὸς ὀδύρεται οἰχομένοιο,
Κτεριεῖνς τ' ἀλόχοιο δαΐφρονος, ἥ ἑ μάλιστα
Ἦκαχ' ἀποφθιμένῳ, καὶ ἐν ὠμῷ γήρᾳ δῶκεν.

Ad quod Scholiaſtes. Πρὸ ὥρας γηράσαι ἐποίησεν. *Cruda* tamen *ſenectus* apud Latinos diverſam longe ſignificationem ſortita eſt, ſc. *firmam, robuſtam.* Sic Virgilius de Charonte.

Jam ſenior, ſed cruda deo viridiſque ſenectus.

ſupra citati vero verſus Homerici ſuſpicionem inducunt quod τὶ Ἐν hoc verſu excidit. *Rob.*

706. Ὅπιν ἀνδανάτων] Ultricem Deorum curam, quæ mortales à tergo ſequitur. Ab ὄπι, quod notat *poſt*, ὄπιθεν & ὄπιν. Tibullus: *Neſcio ultricem poſt caput eſſe Deum.* ab ὄπις, κρατὺπις, ὀπίσω, ὄπιθεν. *Guietus.*

708. Εἰ δέ κε πείσῃς] Nemo enim poteſt magis nocere eo, qui, amicitiâ renunciatâ, fit inimicus; quia aut arcana novit, quorum revelatio nocere poteſt; aut certè ea ſcit, quæ nos quàm maximè lædere poſſunt. Itaque, quantum quidem eſt in nobis, amicitias oportet eſſe æternas, ut ſuadet *Heſiodus.* Eadem de cauſa, ſic præcipiebat Solon: φίλυς μὴ ταχὺ κτῶ· ὡς δ' ἂν κτήσῃ, μὴ ἀποδοκίμαζε: *amicos ne citò comparato, quos verò acquiſiveris, ne repudies.* Apud *Diogenem Laërtium*, Lib. I. §. 60. *Clericus.*

709. Γλάσσης χάριν] Qui ultrò, non rogatus, prudens & ſciens mendacium loquitur. Sic apud Theognid. v. 488. ἢ κοπίλης μαθέειν, ἄρχη autem id eſt ἄρχεται. ſic vet. Interp. *Scaliger.*

709. Μηδὲ ψεύδεσθαι] Neque mentiaris illi, ſupple, ne verbo quidem decipias. *Guietus.*

709. Μηδὲ ψεύδεσθαι γλάσσης χάριν] Quia ejuſmodi mendacia anxios ſæpe habent ad breve tempus; nec ſatis arctam amicitiam redolent, quæ numquam patitur alii fieri à nobis, quod ab eo nobis fieri nolimus. *Clericus.*

711. Δὶς τόσα πήματα] Peſſimum præceptum; cum ſola Ratio ſuadet peccantes aut de induſtria, aut imprudentiâ amicos ferre, ut ad amicitiam redeant, aut certè ut nos priſtinæ amicitiæ hoc tribuere intelligamus. Quantò meliùs *Cicero*, de Amicitiâ, Cap. 21? *Primùm danda opera eſt, ne quæ amicorum diſſidia fiant; ſin tale quid evenerit, ne exſtinctæ potiùs amicitiæ, quàm oppreſſæ eſſe videantur. Cavendum verò, ne etiam in graves inimicitias convertant ſe amicitiæ; ex quibus jurgia, maledicta, contumeliæ gignuntur; quæ tamen, ſi tolerabilia erunt, ferenda ſunt; & hic honos veteri amicitiæ tribuendus eſt, ut is in culpa ſit, qui faciat, non qui patiatur*

injuriam. Rectè etiam, *Cicerone* antiquior, Auctori Pythagoricorum versuum, qui aurei vocantur, v. 7.

Μηδ' ἔχθαιρε φίλον σὸν ἁμαρτάδος εἵνεκα μικρῆς.

Neque oderis amicum tuum propter exiguum peccatum. Clericus.

712. Δίκλω ἐξέμεν] Satisfacere verbis, aut jacturam, si quam creavit, sarcire. *Clericus.*

714. Σὺ δὲ μή π νόον κατελιγχέτω εἶδος] Videtur esse præceptum, cui nullus est cum superioribus ac sequentibus connexus, & quo præcipit Poëta, non tantùm cavendum esse ne dicamus quæ occulta esse volumus, sed etiam ne vultu prodamus id quod silentio tegimus. Itaque εἶδος hic est externa species, quæ frequentissima vocis est significatio. Hoc autem præceptum, si ad dissimulationem, nocendi causâ, referatur, qualis erat Tiberiana, rejiciendum; sed si ad prudentiam spectet, quæ nonnulla intempestivè aperiri vetat, quamvis utilia iis quibus aperirentur, ambabus ulnis est excipiendum. *Clericus.*

719. Γλώσσης τοι θησαυρὸς] Sententiam horum versuum illustraruńt interpretes Jacobi ad Cap. III. 9. & seq. *Clericus.*

721. Εἰ δ' ἦ κακὸν] Proclus ad locum. Ἀλκᾷος· Εἶκ' εἴπῃς τὰ θέλεις, ἀκούσῃς τὰ κ' ἃ θέλοις. Καὶ Ὁμηρος· Οὐπῶν κεὶ εἴπωμι ἔπος, τῶνδ' ἐπακούσαι. *Rob.*

722. Δυσείμφελον] Mare quidem dicitur δυσείμφελον ab *Hesiodo*, in Theogonia, quo non sine periculo transmitti possit; hoc verò, ubi sermo est de convivio, δυσείμφελον dici videtur qui ægrè adducitur, ut velit symbolam suam conferre ad convivium, seu ἔρανον. Hoc nos docuerat *Hesychius*, sed verba ejus corrupta sunt. Δυσείμφελον, δεῖ μὲ ἡ θαλάσσης, ἢ δυσχείμαξος ἢ πάχνης ἢ παγετώδης· δεῖ δὲ ἢ κολυμβητῆ, δυσαρεστός. Respicit ad locum *Homeri* Iliad. II. v. 141. ubi hominem mortuum ex curru decidentem urinatori, è fundo maris ostrea petenti, confert Patroclus, hisce verbis:

Πολλὺς ἂν κορέσσειεν ἀνὴρ ὅς τ' ἐνθάδε δίφρου
Νηὸς ἀποπροβοσκων, εἰ ἠ δυσείμφελος εἴη.

Multos satiaret vir hic ostrea quærens, ex navi desiliens, quamvis procellosum esset; nempe, mare. Ad quæ verba hæc habet *Eustathius*, quæ in Lexicon suum transtulit *Phavorinus*: Δυσείμφελος ὁ πόντος ὁ δυσχείμερος· δι' ὃ δυσχερῶς ταῖς πέμπτοις. ὅθεν ἡ Ησίοδος δυσείμφελον τὴν ναυτιλίαν φησί. Συνόδους δέ φασι πλουσιωτικὰς χάριν· εἰ ἠ δυσείμφελοι εἶεν, οἱ πολλοὶ, δηλαδὴ, ἐκεῖνοι, οἷς τὰ τέρψεα ἐξαπόλεν), ὅ ὅτι δυσάρεστοι, ὡς ἠ Ησίοδος· μηδὲ πολυξείνου δαιτὸς δυσείμφελος εἶναι, ὅ ὅτι δύσκολος, δυσμετάπεμπτος: *difficilis, qui ægrè adduci potest ut veniat*, quamvis accersitus. De ἐξάνῳ autem multa habet *Isaacus Casaubonus* ad Characteres *Theophrasti. Clericus.*

722. Μηδὲ πολυξείνου δαιτὸς] Ut hoc præceptum, quod est περὶ συμβόλων & ἐρανίων, quæ collatis ab unoquoque sumtibus instituebantur, constet sibi, sublatâ distinctione, ita lego: Μηδὲ πολυξείνου δαιτὸς δυσείμφελος εἶναι· Ἐκ κοινῆ θαλίης τι φέρεις, δαπάνη τ' ὀλιγίστη. Sensus est hoc modo mirè directus & perspicuus. *Heinsius.*

725. Χερσὶν ἀνίπτοισι] Faciebat hoc non parum ad munditiem, quæ à sacra facturis postulabatur. Vide not. ad Gen. XXXV. 2. Hinc in proverbium abiit *illotis manibus* aliquid facere, quod perinde est ac imparatum esse. *Clericus.*

727. Μηδ' ἀντ' ἠελίοιο] Hîc *Hesiodus* non vetat de die meiere, sed tantùm stantem, ad solem conversis ac retectis pudendis. Malè hunc locum acceperat *Claud. Salmasius* Exercit. Plinianarum p. 431. quasi *Hesiodus* velit de nocte tantùm lotium emitti; quod absurdum est, nec potest observari. Itaque eum castigavit, sed acriùs æquo, *Dionys. Petavius* in Miscellis Exercit. Cap. I. & rectè observavit hunc versum interpunctione & sententiâ à sequenti esse distractum. *Clericus.*

Ibidem. Ὀρθὸς] Stans, ut Gallicè *droit.* Vide

Vide Iliad. Σ. 246. & locum *Herodoti* laudandum ad v. 731. *Clericus.*

728. Αὐτὰρ ἐπεί κε δύῃ μεμνημένος ἔς τ' ἀνίοντα] Ab occaſu ad ortum rectum meiere licet. Malè interpres. στυμὶ πελεία poſt τὸ ἀνίοντα. *Guietus.*

728. Αὐτὰρ ἐπὴν κε δύῃ] Hoc verſu & duobus ſequentibus, ut rectè *Petavius*, hortatur Poëta, ut ne poſt occaſum ſolem, ac nocte quiſquam ambulando meiat, aut denudatus, quòd etiam nocti veneratio quædam adhibenda ſit. Igitur poſt ἀνίοντα non eſt ponenda πελεία στυμὶ, ut multi fecerunt. *Clericus.*

730. Μηδ' ἀπογυμνωθείς] Cùm Græci tunicas quidem breviores, niſi fortè hyeme, ſed ſine clauſis femoralibus geſtarent, non neceſſe habebant retegere pudenda ut meierent; ſed tantùm inflexis genibus clunes in talos dimittere, ut tunicæ inferior ora magis dilataretur, ne lotio madefieret. De iis quæ dicuntur *feminalia* vide *Iſaac. Caſaubonum* ad Auguſti Cap. LXXXII. in notis ad *Suetonium.* Clericus.

Ibid. Μαχέων τοι νύκτες ἕασιν] Non tantùm vult interdiu non debuiſſe homines meiere ſtantes, ac retectis ad ſolem pudendis; ſed ne nocte quidem incedentes, aut pudendis nudatis; quia noctu Dii frequentiùs inter homines verſantur, ut rectè ad hunc locum *Proclus.* Clericus.

731. Ἐζόμενος] Hoc eſt clunibus ad talos demiſſis. *Sam. Bochartus* Hieroz. Parte I. Lib. II. c. 56. poſtquàm oſtendit Judæos ſtantes ſolitos mingere, obſervat Græcos ſedentes minxiſſe nuſquam reperiri, niſi apud unum *Heſiodum*, cujus vſl. 731. & 732. profert, tum ſubdit: *Itaque*, Heſiodi *ævo, Græci benè inſtituti, vel ſedentes mingebant, vel ad parietem accedentes. Sed poſterioribus ſæculis, prius illud à viris uſurpari deſiit, & mulieribus relictum. Itaque in Græcorum monumentis nullum exſtat exemplum viri, qui ſedens minxerit.* Deinde allatis multis contrariis exemplis, addit hoc Herodoteum, quo brevitatis causâ, hîc contenti erimus: *Herodoto*, inquit, *nihil expreſſius, qui ut probet Ægyptios in pleriſque aliter ſe gerere, quàm reliquos homines, inter cetera hæc habet* Lib. III. c. 35. Οὐρέουσι αἱ μὲν γυναῖκες ὀρθαὶ, οἱ δὲ ἄνδρες κεκυφότες, *fœminæ quidem ſtantes mingunt, viri verò ſedentes.* Clericus.

734. Ἐσὶη ἐμπεπλασθὲν προφαυέμεν] Quia, nimirum ad focum erant Dii Penates, focuſque, ut habet *Proclus*, erat domeſtica ara, in qua libationes quotidie fiebant, & ſe pollutos exiſtimabant. Itaque priùs abluere ſe ſe neceſſe habebant, ſi præcepto Heſiodi obſequi volebant. Sic apud *Herodotum*, Lib. I. 198. ὁκόταν δ' ἀν μιχθῇ γυναικὶ τῇ ἑωυτοῦ ἀνὴρ Βαβυλώνιος, ——— ὄρθρου γενομένου λοῦνται ἀμφότεροι, ἄγνυτος γὰρ ὕδατος ἄνευ] πρὶν ἂν λούσωνται: *quoties autem cum uxore miſcetur vir Babylonius,* ——— *orto diluculo abluuntur ambo, nullum vas priuſquàm ſe abluerint tacturi.* Quæ narratio oſtendit, apud Græcos, *Herodoti* ætate, vulgò obſervatum non fuiſſe *Heſiodi* præceptum. *Clericus.*

736. Ἀπὸ δαιτός] A Deorum conviviis, quæ ſacrificiis peractis fiunt, feſtis Deorum ſollemnibus. *Guietus.*

742. Ἀπὸ πεντέζοιο] A manu quæ habet quinque digitos, ut πέντε ὄζους, *quinque ramos.* Αὖον verò ἀπὸ χλόης, ut docent Græci Interpretes, eſt pars ſicca, hoc eſt extrema unguium, quæ ſeparatur ab ea quæ carni adhæret. Hoc præceptum, obſcurius exprimitur ab *Heſiodo*, ſicut obſcurè exprimebantur ſymbola à *Pythagora*, ut res nullius pretii viderentur neſcio quid reconditius complecti, & imperitis eſſent admirationi. Solent enim quàm maximè mirari quæ non intelligunt. Hoc videtur velle *Heſiodus*, non eſſe exſpectandum, ad manus abluendas, & unguium, ut probè purgentur, retrimenta ſecanda, tempus ipſum con-

convivii, ſed manibus lotis accedendum. Alioqui ne in familiari quidem convivio ungues quiſquam ſecet, qui nolit retrimenta in patinas exſilire; quod, ut opinor, non gratius fuiſſet Græcis, quàm nobis nunc eſt. *Clericus.*

743. Ἄνυον ἀπὸ χλωροῦ] Ungues à carne. *Guietus.*

744. Μηδέ ποτ' οἰνοχόῳ] Hæc eſt anilis ſuperſtitio, potiùs quàm præceptum ethicum, ſymbolorum more expreſſum. Hîc enim Poëta religioſa tradit, non moralia. Itaque fruſtrà eſt *Proclus*, qui vult myſticè ab *Heſiodo* ſignificari, non eſſe privata præferenda communibus, quia κρατὴρ commune erat, quo ex οἰνοχόῃ hauriebant. Verùm communis etiam erat οἰνοχόη, quandoquidem ex ea etiam vinum commune hauriebant omnes convivæ. Alia ejus interpretamenta non ſunt veriſimiliora, ut nec cetera omnia allegorica commenta, quæ ad incruſtanda ſuperſtitioſa deliria Majorum ſuorum Græci poſteriores adinvenerunt; ut ſapientiores viderentur fuiſſe, quàm fuerant. Etiamnum hodie veterum ſuperſtitionum veſtigia videre licet, multis in locis. Sunt qui, exempli causâ, mali ominis eſſe putant panem inverſum, ita ut planior pars ſit ſuperior, cultros decuſſatim in menſa jacentes, ſalillum in menſam effuſum, & ſimilia; quibus myſticos ſenſus non minùs facile eſſet invenire, quàm Heſiodeis nugis. *Clericus.*

746. Ἀντίξοον καταλείπειν] Superſtitioſum hic aliquid eſſe mihi perſuadeo, potius quàm id quod volunt Græci Interpretes: qui putant irriſionem ſignificari eorum, qui imperfectum ædificium ſunt conſpecturi. Exiſtimaſſe videtur *Heſiodus* mali eſſe ominis, ſi cornix imperfecto ædificio inſideret, quòd facilè & frequentiùs fieri potuit, ſi diu imperfectum relinqueretur. Agit autem hîc de lignea ruſtici caſa, ad quam abſolvendam longo tempore opus non eſt. Ejus opinionis veſtigia remanſerant apud Romanos, tempore *Plinii*, qui H. N. Lib. X. c. 12. ſic de Cornice loquitur: *Ipſa ales eſt inauſpicatæ garrulitatis, à quibuſdam tamen laudata.* Deinde: *inauſpicatiſſima fœtus tempore.* Eodem Capite, de bubone agens, oſtendit à multis ferale habitum ſi domui inſideret, quod confutat hiſce verbis: *Privatorum domibus inſidentem, plurimum ſcio non fuiſſe feralem.* Simile quiddam de cornice ſenſiſſe *Heſiodum* credibile mihi fit. Prodidit etiam *Ælianus* de Animalibus Lib. III. c. 9. imam cornicem mali eſſe ominis: οἵ τε ἕδρας οἰκιδίων καὶ πήσεις φυλάττοντες οὐκ εὐσύμβολον εἰς μαντείαν ὀπτεύουσιν εἶναί φασιν, εἰ καθέσοιτο κορώνη μία: *qui obſervant ubi inſideant aves, & earum volatus non eſſe fauſtam auguria captantibus aiunt, ſi audiatur una cornix.* Scio interdum boni ominis fuiſſe cornicem, qua de re vide Intt. ad Eclog. IX. *Virgilii*, v. 15. Sed ſatis mihi eſt inauſpicatam ſæpe fuiſſe, ut eò *Heſiodum* reſpexiſſe exiſtimem. *Clericus.*

748. Ἀντιξέστων] Scio quidem vaſa dedicare ſolitos veteres, ſed vox hæc, & verbum ἁρπάζειν ſuadent agi potiùs de carne rapta ex olla, ſive de *aulicoquis extis*, ut loquitur *Feſtus*, antequàm ſacra eſſent facta. Adſentior itaque *Sam. Bocharto* ſic hunc locum interpretanti Hieroz. Part. I. Lib. II. c. 50. Fuere qui dapes propè crudas eripuerint non ſolùm ex popinis, ſed etiam ex locis ſacris. Vide 1. Sam. II. 13. ubi filii Helis ita ſe geſſiſſe narrantur. Qualis apud *Athenæum* deſcribitur mulier quædam, quæ ſacra nondum immolata devorabat, ἁρπάζουσ' ὀβελίσκους, *à veru illa rapiens*; & in *Suetonio* Vitellius c. 13. *homo non profundæ modò, ſed intempeſtivæ quoque ac ſordidæ gulæ, ne in ſacrificio quidem unquam, aut itinere ullo, temperavit, quin inter altaria ibidem ſtatim viſcus & farra pænè rapta è foco manderet.* Denique, ut Poëta auctor,

Eſt etiam è mediis victima rapta focis.

Cu-

Cujuſmodi ventres ferit illud *Simonidis*, quod tandem in proverbium ceſſit :

Ἄδυτα δ' ἱερὰ πολλάκις καπεδίει.

Nondum immolata ſacra ſæpè devorat. Proinde in *Heſiodo*, inter alia præcepta, hoc itaque habetur, *ne ab ollis nondum ſacrificatis* (cibum) *rapiens comedito.* Nam ut ἐέζειν & ἐπιξέζειν *ſacrificare* eſt : ita ἀνεπίξεικτος eſt ἄδυτος, *nondum ſacrificatus* vel *immolatus*, ut à *Tzetze* redditur. Addatur hiſce locus *Ciceronis* è Lib. II. de Fin. c. 7. *Reperiemus aſotos primùm ita non religioſos, ut edant de patella.* Non neceſſe eſt nos hîc colligere quæ à Veteribus dicta ſunt περὶ τῶν βωμολόχων & ὀψαρπάγων, qui ex altari carnes ab alio oblatas rapiebant; neque enim de iis verba facit *Heſiodus*; ſed de iis qui ipſi ſacra facientes, nondum peractis ſacris, hoc eſt antequam projicias porrexiſſent, & adoleviſſent, carnes victimæ ſuæ comedebant. *Clericus.*

750. Μηδ' ἐπ' ἀκινήτοισι καθίζειν] Per ἀκίνητα ſolum & lapides intelligere videtur, quæ frigida ſunt & dura. Hoc præceptum Pythagorico illi cognatum videtur, ne ſedeas ſuper lapidem. Vel ἐπ' ἀκινήτοισι καθίζειν eſt ἀκίνητον ποιεῖν. Theocr. ὅτι ξυροῖσι καπρὸς. *Guietus.*

750. Ἐπ' ἀκινήτοισι] *Proclus* ſepulcra interpretatur, quæ movere nefas erat; at eodem jure terminos agrorum interpreteris. Malim intelligere de ſaxis quibuſvis, quibus imponi pueros nollet *Heſiodus*; ſed tantùm tabulis ligneis, aut aliis, quæ poſſunt amoveri. Videtur credidiſſe ſi duodecimo die, aut duodecimo menſe puer collocaretur in rupe, infirmum eum fieri. Quòd ſi diceretur de frequenti impoſitione pueri in ſedili ſaxeo, & per totam infantiam, non careret ratione; ſed ea res exitialior non fuit duodecimo die vel menſe, quàm aliis infantiæ temporibus. Mera hæc fuit ſuperſtitio, cujus ratio certa non magis reddi poteſt, quàm ſomniorum febricitantis. *Clericus.*

750. Μηδ' ἐπ' ἀκινήτοισι καθίζειν] Notum eſt omnibus quàm multa de his Veteres. Ceterùm cur hoc præceptum, de non movendis ſepulcris, ad παῖδα δυωδεκατῶον ſpectet, numquam oſtendere potuerunt. Nos hos verſus, etiam ſine Grammaticorum ſuffragio, hoc modo tranſponendos eſſe non dubitamus, qui nimiùm miſerè truncarunt, mutilarunt, auxerunt, tranſpoſuerunt olim, tamquam vultures quidam Homerum & Heſiodum :

Μηδ' γυναικείῳ λουτρῷ χρόα φαιδρύνεσθαι
Παῖδα δυωδεκατῶον, ὅτ' ἀνὲρ ἀνίονρα ποιεῖ,
Μηδ' δυωδεκάμηνον, ἴσον καὶ τοῦτο τέτυκται·
Ἀνέει· λευγαλέη γὰρ ὅδε χρόνος ἐς' ὅδε καὶ τῇ
Ποινή.

Quantâ curâ τὰ θερμότερα τῆς λουτρῶν, quæ γυναικεῖα vocabant, & abſolutè λουτρὰ, in deliciarum deſcriptionibus, Lampridius *lavacra muliebria*, Capitolinus *excaldationes*, ſicut viri magni nuper notarunt, veteres diſtinxerint, pueris notum eſt; cùm ex aliis, tum ex Comico, qui ἐκ τῶν λουτρῶν totam diſciplinam Athenienſium conſiderari vult. Pueri autem δυωδεκατῖται & δυωδεκάμηνοι, omnia communia cum matribus habebant, δίαιταν, τροφὴν, οἶκον, id eſt, ipſum Gynæceum. Heſiodus ergo ne ejuſmodi puerulos matrum λουτροῖς adſueſcere ſinant, ex diſciplina veteri, quia θηλύνεσθαι τὰ σώματα ex aquæ tepore exiſtimabant, diligenter monet. Senſus erit ita perſpicuus planuſque, ut nihil ſuprà, hoc modo.

Neque muliebri lavacro corpus purgare
Puerum ſinas duodecennem, quia maſculos enervat,
Neque duodecim menſium: nocet & illud æquali modo
Viro: dura enim ſuo tempore & hanc rem ſequitur
Pœna.

Apparet hinc ante omnia præceptum περὶ τῆς ἀκινήτου huc non ſpectare: quod ſeorſim conſiderabimus. *Heinſius.*

Ib. Μηδ' ἐπ' ἀκινήτοισι καθίζειν] Ἀκίνητα ſunt οἱ νόμοι : de quibus uſitatam fuiſſe ele-

elegantiſſimam parœmiam μὴ κινεῖν τὰ ἀκίνητα, qua hic Heſiodus utitur, ſatis ex illo Platonis apparet, tertio De legibus: Οὐκ ἂν τοῖς νομοθέταις ἢ μεγίστη τῶν μέμψεων, ἰσότητα αὐτοῖς τινὰ κατασκευάζουσι τῆς οὐσίας, ἣ σφ ἐν ἄλλαις νομοθετουμέναις πόλεσι πολλαῖς γίνεται, ἐάν τις ζητῇ γῆς τε κτῆσιν κινεῖν, ἢ χρεῶν ἀφέλωσιν, ὁρῶν ὡς οὐκ ἂν δύναιτο ἄνευ τούτων γίνεσθαι ποτὲ τὸ ἴσον ἱκανῶς. ὡς ὁπηχοῦντα δὴ νομοθέτην κινεῖν τῶν τοιούτων τι πᾶς ἀπανταχῇ λέγων, μὴ κινεῖν τὰ ἀκίνητα. Et Euſebius Præparat. Evang. lib. III. Ἡμᾶς δὲ τὰ μέγιστα ἀσεβεῖν ταῖς ὕστερον ἐμφανεῖς καὶ εὐεργετικὰς δυνάμεις ἐν ὀλίγῳ πεθεμένους, ἄτοπον δὲ θεραπευομένους, λέον σίβειν ἕκαστον τὰ πάτρια, μηδὲ κινεῖν τὰ ἀκίνητα, στοιχεῖν δὲ ἢ ἐφέπεσθαι τῇ τῶν προπατόρων εὐσεβείᾳ, ἀλλὰ μὴ πολυπραγμονεῖν ἕρκη καινοτομίας. Καθίζειν ἐπ' ἀκινήτοισι, pro κινεῖν τὰ ἀκίνητα, quàm eleganter dictum ſit, oſtendimus ad Proclum. *Idem.*

Ibid. Οὐ δὲ ἄμεινον] Vetus clauſula qua potiſſimùm utebantur in interdictis ſuis Principes, erat, ὃ δὲ ἄμεινον. Sic apud Herodotum in cautione ſepulcrali in Epitaphio Nitocridis; ὥς τις ἐμῶ ὕστερον γενομένων Βαβυλῶνος βασιλέων, ἢν ἀσαν[ί]ῃ χρημάτων, ἀνοίξας τὸ τάφον, λαβέτω ὁκόσα βούλεται χρήματα, μὴ μὲ τοίνυν μὴ ἀσανίσας γε. ὃ δὲ ἄμεινον. Quia autem vulgò etiam in Ethicis cautionibus ea utebantur clauſula, Horatius Philoſophiam alibi, *meliora* dixit, id eſt, τὰ ἀμείνω.

Cum tu coëmptos undique nobiles
Libros Panæti, Socraticam & domum,
Mutare loricis Iberis
Pollicitus meliora tendis.

Pollicitus meliora, eſt, ὁ τῆς φιλοσοφίας ἀντποιούμενος. *Heinſius.*

753. Μηδὲ γυναικείῳ λωτῷ] Nihili fecerunt poſteriores Græci hoc *Heſiodi* præceptum, quod iis exprobrat *Clemens Alexandrinus*, in Pædagogo, Lib. III. c. 5. ubi agit πῶς δεῖ τὰ λωτὰ ἀναπαίπτειν, & hæc habet: ἔξεσι δὲ τοῖς βουλομένοις τὸν ἄλλων οἴκοι τὰς κατακλείσεις γυμνὰς ἐν τοῖς βαλανείοις θεάσασθαι· ἐνταῦθα γὰρ κοσμοῦνται τοῖς θεατὰς, ὥσπερ κατηλοις σωμάτων, ἐκ αἰσχύνης. ἀλλ' ὁ μὲν Ἡσίοδος· Μηδὲ γυναικείῳ λωτῷ χρόα φαιδρύνεσθαι, παχαινῶν. κοινὰ γὰρ ἀνίωκται, ἀνδράσιν ὁμοῦ καὶ γυναιξὶ τὰ βαλάνεια: *Licet autem aliis volentibus eas, quæ domi ſunt incluſæ, nudas videre in balneis; hîc enim ſe exuere ſpectatoribus, tamquam corporum cauponibus, non erubeſcunt. Sed Heſiodus quidem corpus fœmineo non exhilarare lavacro, ſuadet. Viris autem & fœminis communia aperta ſunt balnea.* Nonnulli tamen Principes hoc, apud Romanos emendare conati ſunt. Vide *Hieron. Mercurialem* de Arte Gymnaſt. Lib. I. c. 10. *Clericus.*

756. Μωμεύειν ἀΐδηλα] Hoc eſt, ut quidem videtur, irridere ritus, quorum rationem ignoraveris, quia tibi non placent. Quod præceptum ſuperſtitioſiſſimas quaſque cærimonias in tuto locat, quæ poterunt ſemper defendi ab iis quibus placebunt, hoc prætextu quòd earum rationes ab iis, qui eas improbant, ignorentur. At quidquid Rationi & rectæ de Numine notioni adverſatur, id meritò poſſumus μωμεύειν, quamvis inſtitutionis ejus cauſas ignoremus. Res ipſa ſæpè docet nullas ſatis graves eſſe potuiſſe. *Clericus.*

757. Μηδ' ποτ' ἐν σφετέρῃ] Hos verſus delendos cenſet Plutarchus, teſte Proclo. ἐπίχω. vide Plut. *Guietus.*

760. Δειλὼ δὲ βεργὼ ὑπαλεύεο φῶλα] Non ſunt, nimirum, ea facienda, quæ cùm omitti ſine crimine poſſint, ſi fierent, famam pravam crearent; nam in rectè factis, & quæ virtus à nobis poſtulat, parum curandam famam docent Philoſophi. Ubi agitur officium quodpiam, à vera virtute præſcriptum, *nihil magis præſtandum eſt, quam ne, pecorum ritu, ſequamur antecedentium gregem, pergentes non quà eundum eſt, ſed quâ itur. Atqui nulla res non majoribus malis implicat, quam quod ad rumorem componimur; optima rati ea quæ magno adſenſu recepta ſunt, quorumque exempla nobis*

bis multa ſunt; nec ad rationem, ſed ad multitudinem vivimus. Inde iſta tanta coacervatio aliorum ſupra alios ruentium. Verba ſunt *Senecæ*, ex Cap. I, de vita beata, ubi & alia in eamdem ſententiam. *Clericus.*

765. Ημαρ δ' ἐκ πλέον ἦμαρ] De ſuperſtitioſis hiſce deliri, hac certè in re, Poëtæ præceptis judicium *Plutarchi* vide ad v. 824. *Clericus.*

766. Πφραδέμεν] Hoc eſt, priùs doce, ne quid infauſtis diebus aggrediantur. *Heſychius*: φράζει, δείκνυει, σημαίνει, λέγει. Quamobrem & apud Romanos, nonnullorum in Triclinîis, affixæ erant Tabulæ, in quibus *qui dies boni, quique incommodi eſſent* notatum erat, & eſt apud *Petronium* Cap. XXX. *Clericus.*

Ibid. Τειτάδα μιλνὸς ἀείσαν] Hoc eſt, ultimum diem cujuſque menſis; nam antiquiſſimi Græci, ut etiam Orientales, menſes Lunares habebant, quos ſingulos triginta diebus claudebant, ut oſtendit multis *Dionyſ. Petavius* Lib. I. de Doctr. Temporum, & eminentiſſimæ dignitatis ac eruditionis vir *Henr. Noriſius* in Diſſert. de Menſe & Anno Macedonum Cap. I. *Clericus.*

767. Επιπλεύειν] Hoc eſt, diligenter expendenda ſervis attributa opera in menſem, ut videas an ea rectè perfecerint. *Clericus.*

Ibid. Αρμαλιὴν] *Heſychius* interpretatur ἁρμαλιὴν πᾶν τροφὴν, παρὰ ἁρμόζειν ἢ ἁρμοστικὸν τὰ μέλη. Hanc quoque, & alias originationes non meliores habet Etymologicon Magnum. At ſatius eſt interpretari ἁρμοδίαν ἑκάστῳ τροφὴν, *convenientem unicuique cibum*, quem *demenſum* vocabant Latini, & quem ſingulis Calendis diſtributum ſervis docuerunt viri docti ex hoc *Plauti* loco, in Sticho Act. I. S. 2. v. 3. ubi herus ſervos ſic alloquitur: *vos meminiſtis quot Calendis petere demenſum cibum.* Ad quem locum vide Intt. *Pignoriumque* & *Popmam* de Servis. *Clericus.*

768. Εὖτ' ἂν ἀληθείην] Quamvis communis interpretatio bona ſit, tamen aliter intelligo. Nam εὖτ' ἂν ἀληθείην indicari illis verbis tempus diei, quod vocatur πληθύουσα ἀγορὰ, frequens forum quando jus dicitur, hoc verò eſt ἀληθείην κρίνειν. *Scaliger.*

Ibid.] Pleniùs mentem ſuam expreſſit *Joſ. Scaliger* de Emend. Temporum Lib. I. p. 4. ubi agit de partibus diei. Itaque verba ejus hîc apponemus: "Tempus "antemeridianum deſignantes dicebant "πληθύσης vel πληθούσης ἀγορᾶς, convenien- "tibus, ſcilicet, eo tempore in comitium "viris; ut *Heſiodus* dicit, εὖτ' ἂν ἀλη- "θείῃ λαοὶ κρίνοντες ἄγωσι. Quod tamen "longè aliter Græci Interpretes illius "Poëtæ exponunt. Aiunt enim *Heſio-* "*dum* intellexiſſe de triceſima menſis "Lunaris, & ſenſum loci Heſiodei eſſe "perinde ac ſi dixiſſet: *quando homi-* "*nes veram triacada lunarem agunt*, & "non ſecundum uſum politicum, ſed ſe- "cundum motum Lunæ. Quod tamen "nobis valdè coactum videtur, & men- "tem *Heſiodi* hanc fuiſſe dicimus: τειτά- "δα eſſe valdè idoneam rebus gerendis "eâ horâ, quâ homines ad jus in forum "conveniunt. *Homerus* Odyſſ. M.

"—— Ημος δ' ὀπὴ δόρπου ἀνὴρ ἀγορῆνδε
"ἀνέσῃ
"Κεινὸν νείκεα πολλὰ διακρινόμενον ἀλίζωνι.

"*Quando ad cœnam vir è foro ſurrexit,*
"*poſtquam judicavit de multis litibus,*
"*juvenibus litigantibus.* Quæ ſane in- "terpretatio melior vulgari. Sic etiam "paullò pòſt dicit, ἦμαρ ἐκ πλέου, quod "nos interpretamur, *jam adulto die.* Hæc vir ſummus, cui adſentimur. Nimirum, hîc ἀληθείη non eſt *veritas*, ſed *jus*, aut *juſtitia*, ut paſſim apud Poëtas; & κρίνειν ἀληθείην idem eſt ac κρίνειν δίκας, ut loquitur *Heſiodus* Theogon. v. 85. hoc eſt, *jus dicere.* Αγειν verò vox eſt juridica, quæ dicitur de occupatione Judicum jus dicentium, hominumque propterea ad eos convenientium, de qua vide Inter-

pretes ad Act. XIX. 38. Aliter ſenſum expreſſeris his verbis: ὅτε γὰρ τῶν λαῶν ἄγονται ἀγόραιοι καὶ κείνονται δίκαι κατ' ἀλήθειαν: *cùm à populis celebrantur dies faſti, quibus jus dicitur, & lites ſecundùm juſtitiam judicantur.* Clericus.

769. Διὸς ἱερὰ μηνύοντος] Erravit vir ſummus Angelus Politianus, cum tres dies Jovis ab Heſiodo ſtatui obſervat, ex hoc loco. Vetuſtiſſimi Poëtæ, ominis causâ, utebantur in ſacris voce Διὸς eleganter, in narrationibus etiam, quacumque de re agebant. Ita in principio continuò ἦρξ' Ἔργων, Οἵ τε λῷ βεβοτοὶ ἄνδρες ἐμῶς ἄφατοί τε φατοί τε, Ῥητοί τ' ἄῤῥητοί τε, Διὸς μεγάλοιο ἔκητι. Ubi illud poſtremum ominis cauſa ponitur, & ex abundanti: nam nihil eſt quò referatur. Peculiariter autem ſingulos dies Poëtæ, ἡμέρας ἐκ Διὸς dicunt ſimpliciter. Sic in illo ὅσσαι γὰρ νύκτες τε καὶ ἡμέραι ἐκ Διός εἰσι. Auctor Megaræ Idyllii Dorici: σὺ δ' ἤντε λείβεται ὕδωρ Νύκτας τε κλαίουσα καὶ ἐκ Διὸς ἅμας' ὅποσσα. Ita Heſiodus cum rationem τῶν ἡμερῶν incipit, in genere jubet φυλάσσεσθαι ἅματα ἐκ Διόθεν, id eſt, ſimpliciter, *dies quos natura conſtituit*: ita ea vox millies à Poëtis ponitur. Sic Apollonius & Nonnus αὖραι ἐκ Διὸς dixerunt, ſicut Heſiodus ἅματα ἐκ Διός. Omnes enim res ominis cauſa Διὸς dicebant. Ita ut inde τὸ Διὸς, ἐκ ἱερῆς, in uſu remanſerit. Ita cum Theocritus dixit, Μυσάων ἀπάνευθε, Διὸς μέγα βαλλόντος: quod etiam veteres magiſtri videntur ex eo loco ad Homerum notare. Id quod illi toties ἐκ Διὸς dicunt, Heſiodus hîc ἱερὰ Διὸς, dixit. Αἵ γ', inquit, ἡμέραι εἰσὶ παρὰ Διός: id eſt, *Hi ſunt dies de quibus acturi ſumus*: quicquid non interpretamur, ominis cauſa dicitur. Atque hæc cauſa eſt, cur Proclus, qui tam ſtudiosè ex more familiæ ſuæ, dies perſecutus eſt, nihil ἱερὸν Διὸς ἡμερῶν dicat. niſi quod πάσας τὰς ἀγαθὰς ita dici exiſtimat. Atqui Heſiodus, poſt hanc formulam, non τῶν ἀγαθῶν ſolum, ſed & τῶν κακῶν aggreditur diviſionem. Tzetzes ad omnes dies retulit: quanquam more ſuo nugaciſſimè ſuprà, ἐκ Διόθεν, ἐκ νοὸς καὶ φρενίμων exponat, hîc verò παρὰ τὸ εἱμαρμένης. Sed veniam meretur qui à Grammaticis diſſentit, cùm ipſi toties à ſe abeant. *Heinſius.*

770. Πρώτην ἔνη] Ενη vocabatur temporibus Heſiodi prima menſis. Sed Solon omnium primus vocavit πρὸ τετραδος ἕνλω καὶ νέαν. *Scaliger.*

770. Καὶ ἑβδόμη] Nimirum, menſis, non hebdomadis, ut rectè oſtendit *Joan. Seldenus* de Jure Nat. & Gentium Lib. III. c. 17. contra Veteres & Recentiores, qui fruſtra hîc veſtigia Judaïci Sabbathi quæſiverant. *Clericus.*

Ibid. Ἱερὸν ἦμαρ] Non ſignificatur dies profeſtus, quo ferias agitari oporteret, ſed dies fauſtus. Vide v. 819. Idem eſt ac τριτομήνιον ἦμαρ v. 799. hoc eſt, dies valde accommodus ad res gerendas, quod vidit etiam idem *Seldenus*, loco memorato. *Clericus.*

771. Τῇ γὰρ Ἀπόλλωνα χρυσάορα γείνατο] Nempe, menſis Thargelionis. *Diogenes* in vita Platonis §. 2. Γίνεται Πλάτων —— Θαργηλιῶνος ἑβδόμῃ· καθ' ὃν Δήλιοι τὸν Ἀπόλλωνα γενέσθαι φασί: *naſcitur Plato Thargelionis ſeptimo, quo Delii natum Apollinem dicunt.* Ad quem locum, vide Intt. quibus ſuccenturiandus vir illuſtris atque eruditus *Ezech. Spanhemius*, ad Callimachi hymnum in Delum v. 251. Propterea uniuſcujuſque menſis dies ſeptimus ſacer erat Apollini, non tantùm dies ille Thargelionis menſis, ut obſervavit & *Seldenus* eo, quem antea indicavimus, loco. *Clericus.*

775. Οἷς τρέφειν] *Sam. Bochartus* Hieroz. Part. I. Lib. II. c. 45. poſtquam egit de vulſione lanæ; "Vellendi, inquit, "morem quod attinet, is olim Romæ "fuit in uſu, & in vicinis locis, non in Ju"dæa, nec in Græcia. Saltem, apud *He*"*ſiodum*, qui de re pecuaria ſcripſit pri"mus omnium. Οἷς τρέφειν, non eſt *oves* "*vellere*, ſed *tondere*, ut in *Theocriti* Bu"coliaſtis. "—— ὑπ-

κε ——— ὀπποίκα πεξῶ
" Τὰν οἶν, τὰν πέλλαν.

" *Cùm ovem pullam tondebo.* Verbum " enim πείκειν Scholiaſtes notat hîc idem " eſſe quod κείρειν *tondere*, ὡς καὶ παρ' Ησιό- " δῳ, *ut & apud Heſiodum. Heſychio* " etiam πίξαι eſt κεῖραι, & πίξις φίλωσις, κα- " ρὰ ξύρησις. Et quamvis apud *Archip-* " *pum, Cratinum & Philemonem* ναπο- " πλῶν & ναποπλᾶς *vellerum* vulſorem " propriè ſonet, veteres tamen tonſorem " explicant, (*Heſychius*: ναποπλᾶται, οἱ " κείροντες τὰ σκέλατα. *Suidas*: ναποπλᾶται, " οἱ τὰ σκελάτων κυρεῖς) quia in vocum ex- " plicatione non tam etymon, quàm uſus, " reſpicitur. *Clericus.*

777. Αερσιπότητος] A verbo ἀείρω & ποτὴ volatus, adverſus aliorum opinionem. *Scaliger.*

778. Ηματος ἐκ πλείου] Εκπλείου unâ voce, hoc eſt, die pleno, æſtivo ſcilicet. Nam hiberni dies ſunt dimidii tantùm. Infra εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῳ πλέῳ ἤματι. *Guietus.* Gallice ad verbum exprimas *en plein jour*, hoc eſt, medio die, quemadmodum interpretatur hunc locum *Joſ. Scaliger*, ut diximus ad v. 768. Sic dicebant πλεόνυξ, *la pleine nuit*, quamvis aliter vocem interpretetur *Heſychius*, Clericus.

Ibid. Οπι ἴδρις] Hoc nomen formicæ κατ' ἐξοχὴν datum. Horat. *Parvula nam exemplo magni eſt formica laboris.* Guietus.

Ibidem.] Solet *Heſiodus* deſignare animalia nominibus adjectivis, quibus eorum natura vel ſolertia optime deſcribitur. Sic pro Cochlea habet φερέοικον, *domiportam*, pro hirundine ὀρθογλῶσσον, *mane lugentem.* Nullum Epithetum formicæ meliùs conveniat, quàm ἴδρις, quam in rem vide quæ collegit *Sam. Bochartus* Hieroz. Part. II. Lib. IV. c. 22. Quod autem hîc dicitur duodecimo die menſis colligere acervum nemo neſcit tam veram eſſe, quam araneum telam eo potiſſimùm die texere, hoc eſt, plane ridiculum & falſum. Quare miror Poëtam noſtrum tam confidenter mentitum, in re quæ à puerulis argui poterat. Superſtitione, ſcilicet, animus præpeditus mendacio patet, clauſus eſt veritati. Sed quod magis mireris, non Poëtæ, ſed Phyſici, hoc eſt, veritatis indagatores, ſomnia ejuſmodi, pro rebus compertis, venditarunt; quod ex *Bocharti* collectaneis ejuſdem Libri Cap. XXI. agnoſces. Sunt enim prolixiora, quam huc transferri queant. *Clericus.*

779. Τῇσ' ἰστὸν στήσαιτο γυνὴ] Ιστὸς Græci vocant ligna illa erecta, quibus ſtamina intenduntur ad telam faciendam. *Heſychius*: ἱστὸς τὸ ὀρθὸν ξύλον ἢ νεὼς καὶ τὸ ὀφαντικόν. Latinis *jugum*, vel *tela jugalis* Catoni. Ισοπέδη etiam dicebatur. *Heſychius*: ἰσοπέδη ξύλον ὀρθὸν ὃπὶ ᾧ τραπέζης, ᾧ σκοτίδιάται ὁ ἱστός. Latinis dictæ ea ligna *pedes telæ*. Gloſſæ: *pedes telæ*, ἰσόποδις. Dionyſius, in Baſſaricis, de Dardania urbe Indiæ, in qua mulieres, intra unum diem detexebant:

Η οἳ Δαρδανίλω ναΐον πόλιν εὐρυάγυιαν,
Εὐδέλῃ πύκλα γυναῖκες Αθυραίης ἐοῦσαι
Αὐτήμαρ κεκόασιν, ἐφ' ἰσοπόδων τανύσσαι,
Αὐτήμαρ δ' ἐταμόν τε καὶ ἐξ ἱστῶν ἐρύσαντο.

Uno die, ſtamen in tela jugali extenderunt, detexuerunt & defecuerunt. Primum igitur, in tela contexenda, telæ pedes erigere & jugum iis imponere, quod *Ovidius telam jugo jungere* dixit, *Heſiodus* ἱστὸν στήσαιτο. Deinde ſtamina telæ, vel jugo telæ adnectere, quod *telam ſtamine intendere* dixit Ovidius, & *ſtamen telâ ſuſpendere.* Græci στήμονα στῆσαι, atque inde etymologia τοῦ στήμονος & *ſtaminis.* Græcis enim στήμων ἀπὸ τοῦ στῆσαι, quòd in tela ſtaret. Doricè στάμων, Latine *ſtamen*, ut τέρμων, *termen*, & ſimilia. Attici dicebant σκοτοδινεῖσθαι, cùm telam ſtamine intendebant. *Pollux*: στῆσαι τὸ στήμονα, ἢ τὸ στημόνια, καὶ σκοτοδινεῖσθαι. *Heſychius*: σκοτοδινεῖσθαι τὸ ταῖς ἀλεξομήναις τὸ στήμονα παραδιδόναι. *Heſiodus* προβάλλεσθαι hoc idem dixit:

Ἱστὸν δ' στήσασα προβάλλεσθαι μέγα ἔργον.

Hæc *Cl. Salmaſius* ad *Julii Capitolini* Pertinacem p. 127. quæ vera ſunt, quamquam ex memoria malè *Heſiodi* verſum profert. *Clericus.*

780. Μιωὸς δ' ἰσαμύου] Poſterioribus temporibus, ἰσάμυος μιὼ ad primam dumtaxat decadem porrigebatur; ſequens decas tribuebatur μετὰν μηνί. Vide *Julium Pollucem* Lib. I. c. VII. §. 5. Sed *Heſiodi* ævo, ad vigeſimum diem menſis erat ἰσάμυος. Vide v. 798. *Clericus.*

782. Ἑκτη δ' ἡ μέσση] Hoc eſt, ἕκτη μετὰ τὰς, ἕκτη ἔτι δέκα. *Guietus.* Fallitur *Pollux*, loco antea memorato, ubi dicit *Heſiodum* vocare μέσην decimam quintam cum ſic vocet omnes dies ſecundi δεκαμέρου. Μετὰ γὰρ I, inquit, Ἡσίοδος μὲν Ε, τὴν μέσην φησὶ *poſt decimam Heſiodus quintam vocat mediam.* Clericus.

785. Η μετόπη ἕκτη] Hoc eſt, ſextus dies primæ decadis, ſeu μηνὸς ἰσαμύου. *Clericus.*

792. Εἰκὰς δ' ἐν μεγάλῃ] Nimium hic nos fruſtrantur Interpretes. Itaque quamvis hæc rejicere poteramus in notas noſtras, ad ipſos, hîc tamen monere viſum. Εἰκὰς in menſe multiplex eſt: μεγάλη dicitur poſtrema, reſpectu priorum. Atque hæc eſt cauſa, cur in Nebulis Comicus dicat σελήνην ἄγειν εἰκάδας. Ὁρῶν ἄγουσαν τὴν σελήνην εἰκάδας. Non bene intellexit locum illum Græcus Interpres. Quæritur enim cur cùm τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ finis ſit plerumque lunæ & menſis, cùm τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ ſit ſatisfaciendum fœnatoribus, miſer tamen Strepſiades ὀφεὶ τὴν εἰκάδων agat. Atque hîc Interpretis rationes videntur mihi λίαν ἀπροσδιόνυσοι. Εἰκάδες eleganter πληθυντικῶς dicuntur, cum plures ſint. Η μεγάλη εἰκὰς ultima eſt menſis Veterum. Eſt autem dies illa, quæ vigeſimarum ultima eſt: μεγάλη enim eſt ἡ ὑστάτη quæ τὴν ἔνην τῆς νέας præcedit. Obſervant enim Veteres, etiam Athenienſes ante Solonem, ἄχρι τεσσαρεσκαίδος μόνον τὴν μῆνα ἠριθμηκέναι. Εἰκὰς μεγάλη, eſt Pridie Calendarum: nona & vigeſima. At Interpres Ariſtophanis ἡ μεγάλη εἰκὰς, inquit, ἀπὸ εἰκοστῆς μέχρις, ἐὰς εἰκοστῆς ἐννάτης τὴν φθίνοντος. Ita totum tempus à XXI. uſque ad XXIX. μεγάλη εἰκὰς eſſet. Sed hîc, ut diximus, terminus illius temporis intelligitur, quæ eſt viceſima & nona. Quàm nugentur Interpretes, qui πλέον ἥμισυ idem cum εἰκάδι μεγάλῃ eſſe putant, in notis ad ipſos oſtendimus: ex quibus reliqua petenda quæ ad Heſiodi intellectum faciunt. Quicquid enim hîc prætermittimus, ad Interpretes olim notavimus. *Heinſius.*

794. Τετρὰς μέσση] Hoc eſt, quartus dies τῆς μεσούντος μηνός. *Clericus.*

799. Ἀλλὰ συμβορεῖν] Omnes, nempe, dies fauſti erant hilariter tranſigendi, ne diei fauſtitas ominosâ triſtitiâ corrumperetur. Itaque, quoad licuit, oportuit, *Heſiodo* auctore, quarto, decimo quarto, & vigeſimo quarto, conviviis ac compotationibus triſtitiam & curas animo pellere. Miror hunc ſenſum fugiſſe *Plutarchum* & Græcos alios Interpretes. *Clericus.*

804. Ὅρκον πτυσσάμενος] Scripſimus in verſione *Horcum*, ut hoc Numen ab Orco, hoc eſt, Plutone ſecerneretur; nam perperam confunderentur. Nemo Poëtarum dixit Plutonem eſſe Eridis filium, quod de *Horco* hîc habet *Heſiodus*. Alibi Deum jurisjurandi præſidem diximus. Vide not. ad v. 219. *Clericus.*

805. Μέσση δ' ἑβδομάτη] Decimo ſeptimo. Vide v. 794. Cum ſic diuiderent menſem in tres decadas, mirum eſt ſecundæ decadi, *Heſiodi* tempore, non fuiſſe nomen. Vide not. ad v. 780. *Clericus.*

809. Πίσσυδε ἀραιὰς] Scribe, πίσσυδ' ἀραφὰς. ſuprà ἄρχαδ' ἁμπτὰ. compingere tenues, non craſſas. vulgò *biantes*. Homer. λάψοντες γλώσσῃσιν ἀραιῇσιν, hoc eſt, λεπταῖς tenuibus. *Guietus.*

809. Ἀραιὰς] Meritò improbat *Guietus* verti hîc *biantes*, nam *biantes* naves dicuntur quæ tempeſtate, aut illiſione fractæ aquam per rimas admittunt. *Tenues*

nues vertimus, quòd tenues ſint navium parietes, cum ea ſit frequens vocis ἀραιὰ ſignificatio. Fortè etiam *leves* potuiſſemus vertere, ut fluctuantes inſulæ dicuntur νῆσοι ἀραιαί, ut habet *Euſtathius* ad Iliad. pag. 1151. Ed. Rom. Sic *Callimachus* de Inſula Delo, Hymno in Delum v. 191.

Ἐστ᾽ ἀλειδομένη τις ἐν ὕδατι νῆσος ἀραιὴ,
Πλαζομένη πελάγεσσι.

Eſt nota quædam in aqua Inſula levis, errans per maria. Ad quem locum, conſule virum doctiſſimum *Ezech. Spanhemium.* Clericus.

818. Ἀληθέα] Hoc eſt, cui prorſus fidere queas, ſi vera ſit hæc lectio. Plerique, nempe, diem illum non quidem πάγχακον, ſed nec πάγκαλον dicebant, verùm dubium & incertum; quo, nempe, ſuſcepta interdum bene, interdum male ſuccederent. *Clericus.*

824. Ἄλλῳ δ᾽ ἀλλοίην αἰνεῖ] Videtur *Plutarchus*, in Commentario ad *Heſiodi* Opera & Dies, ex quo multa Græci Interpretes ſubinde Scholiis ſuis adſpergunt, egiſſe de hac quæſtione, utrum ſint alii dies fauſti, alii vero infauſti. Certe in vita Camilli, memorata Allienſi clade, ita porro pergit: περὶ δ᾽ ἡμερῶν ἀποφράδων, εἴ τε χρὴ πίστευειν πασι, εἴ τε μὴ, Ἡράκλειτος ἐπέπληξεν Ησιόδῳ τὰς μὲ ἀγαθὰς ποιοῦντι φαύλας, ὡς ἀγνοοῦντι φύσιν ἡμέρας ἁπάσης μίαν οὖσαν, ἐπίρρωσι διαπόρηται: *de diebus nefaſtis habendi ne ſint quidam necne, & an recte Heſiodum, qui alios bonos, alios ſtatuit malos, quaſi ignoret cujuſvis diei eamdem eſſe naturam, reprehenderit Heraclitus, alio loco diſputavimus.* Poſtea recenſet exempla dierum, quibus non ſemel clades accepta fuerat, aut victoria relata. Deinde, ne credas ex iis exemplis ullum certum conſectarium duci poſſe, contraria profert, hiſce verbis: Ῥωμαῖοι δ᾽ αὐτῆς ἡμέρας φεύγειν μὲ ὑπὸ Κίμβρων τὸ μὴ Κιμβικὸν ἀπέβαλον στρατόπεδον, ὕστερον δ᾽ Λευκόλλε στρατηγοῦντος Ἀρμψίους καὶ Τιγράνην ἐνίκησαν, Ἄτταλος δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ Πομπήϊος Μάγνος ἐν ταῖς αὐτῶν γενεθλίοις ἀπέθανον. καὶ ὅλως ἔστι πολλοὺς ἐπ᾽ ἀμφότερα ταῖς αὐταῖς χρησαμένους ἀποδείξαι συμβαίναις: *Eodem die Romani priùs, duce Cæpione, à Cimbris caſtris exuti ſunt; poſtea vero ductu Luculli Armenios & Tigranem vicerunt. Attalus autem Rex & Pompeius Magnus natalitiis ſuis mortui ſunt. Paucis ut dicam, multos poſſim oſtendere qui in utramque partem iiſdem uſi ſunt temporum periodis.* Hæc cum ita ſint, credibile eſt *Plutarchum* probaſſe caſtigationem *Heracliti*, ſi modò ſibi conſtitit; adeoque judicaſſe Poëtam non fuiſſe recenſendum inter *paucos qui ſcirent* ſingulorum dierum fata, quibus ſe accenſeri voluit, ſed inter omnes omnino mortales, quibus nihil ſimile compertum eſt. Quis enim non videt anilia eſſe & vana omnia, quæ hîc habentur? *Clericus.*

827. Ἐργάζηται ἀναίτιος ἀθανάτοισιν] Hoc eſt, nihil inconſultis & invitis Diis aggreditur. *Guietus.*

Verſu ult. Ὑπερβασίας ἀλιτείνων] Non ſunt intelligendæ omnes ὑπερβάσιαι, ſed eæ demum, quæ committuntur contra auſpiciorum diſciplinam, ut verba proxime antecedentia ſuadent. Ὑπερβάσιαι enim dicuntur quævis delicta, quibus modum & limites à Ratione poſitos tranſilimus. *Heſychius*: Ὑπέρβασις, ὕβεις, ἀδικία, κόρος, μαρυρία (nempe, ψεύδης, niſi ſit hîc mendum) ὑπερφανία, παράβασις ὅρκων, Ὑπερβασίης, ἀδικίας, ὑπερηφανίας. *Phocylides.*

Ἀγρὸν γείτονος ὄντος ἀπόσχεο, μηδ᾽ ἄρ᾽ ὑπερβῆς·
Πάντων μέτρον ἄριστον, ὑπερβασίαι δ᾽ ἀλιτεινάι.

Ab agro vicino abſtine, neque tranſilias (terminos) *omnium optimus eſt modus, tranſgreſſiones vero ſunt noxiæ.* Idem.

Μέτρῳ μὲν φαγέειν καὶ πίνειν, μυδαλαιγῆν τε.
Πάντων μέτρον ἄριστον, ὑπερβασίη δ᾽ ἀλιτεινή.

Cum

Cum modo edito, & bibito, & loquitor. Omnium optimus eſt modus, tranſgreſſio vero vitanda. Qua in ſententia, longe ſaluberrima, deſinimus, modum tandem hiſce commentationibus noſtris imponentes, ut ad alia graviora redeamus. *Clericus.*

JOH.

JOH. ALBERTUS FABRICIUS

DE SCRIPTIS

HESIODI.

JOH. ALBERTUS FABRICIUS

DE SCRIPTIS

HESIODI.

PER opus Heſiodi cui auctoritatem Homericis ſcriptis proximam tribuit Velleius, ſuſpicari liceat peculiariter ab eo intelligi Poëma cui titulus ΕΡΓΑ καὶ ΗΜΕΡΑΙ, *Opera & Dies*: nihil enim inter omnia Heſiodi ſcripta iſthoc unico eſt celebrius, nihil in veterum ſcriptis frequentius uſurpatum, imo quod ſolum pro Heſiodio agnoſcebant Bœotii Heliconis accolæ teſte Pauſaniâ in Bœoticis p.771. Hoc perperam in duo diverſa ſcripta diſtingui, quorum alterum ἔργα, alterum à v.763. ἡμέρας inſcribitur, probat Dan. Heinſius in introductione c. 18. Olim enim doctrina τῶν ἡμερῶν ſive de diebus homini œconomo obſervandis, ſine ulla diſtinctione ἔργα ſive vitæ præcepta ſubſequebatur, ita ut communis ac generalis eſſet inſcriptio ἔργα καὶ ἡμέραι, quo nomine etiam allegant paſſim veteres unum aliquem verſum poëtæ producentes, licet ſæpius brevitatis cauſa tantum ἔργα appellant, neque cauſa eſt cur poſt verſum 380. ſecundus liber ἔργων incipiat, neque enim conſtat ab Heſiodo in plures libros hoc opus diviſum fuiſſe, neque hanc diſtinctionem vel ſcriptores antiqui vel codices MSS. probæ notæ agnoſcunt, ut docuit Joh. Georgius Grævius elegantioribus literis quas cum ſingulari laude ornabat nuper ereptus lection. Heſiod. c. 9. Quanquam Poëmatis iſtius à citharœdis per partes decantari ſoliti, partes ſingulæ pro argumenti varietate à veteribus Grammaticis laudantur interdum ſub titulis: δαιμονολογία, παιδικὰ, πανδωρία, [1] λέξεις &c. Quemadmodum partes poëſeos Homericæ ſimiliter ab argumento appellatas notatum à me ſupra eſt c. 3. num. 28. Sic & ἡμέρας Heſiodi ſeorſim quandoque laudant Grammatici recentiores, ut Johannes Tzetzes Chiliad. 12. v. 174. καὶ ἐν τῇ βίβλῳ ἡμερῶν ἀστρολογεῖ δὲ πόσως; Euſtathius ad Odyſſ. Σ. p. 661. ἢ καὶ ὅτι περὶ τὰς ἰλιακὰς ἡμέρας βιῶμεν ὀπίσω τ καὶ τὸ Ορφέως καὶ Ησιόδ᾽ ου περὶ Ημερῶν.

Dicitur Heſiodus in hoc opere imitatus eſſe ἔργα καὶ ἡμέρας Orphei, de quibus dixi Lib. I. c. XIX. §. III. Sed Plinius Lib. XIV. c. 1. affirmat Heſiodum præcepta agricolis pandere orſum, & Lib. XVIII. c. 25. principem omnium de agricultura præcepiſſe. Ac valde incertum eſt poëmata Orpheo tributa Heſiodo fuiſſe antiquiora perinde ut fallitur idem Joh. Tzetza qui in ſcholiis p. 180. b. editionis Heinſianæ putat Heſiodum quædam hauſiſſe ex [2] *Melampode*, cum Melampus ille ex quo ibi nonnulla à

1 Vide Euſtath. in Iliad. ω. p. 1501. Heinſii introduction. c. 7. Heſiodum ψευδῆ vocat Lucianus in Hermotimo, T. 1. p. 522. 2 Hunc locum ni fallor reſpicit Salmaſius p. 825. de annis Climactericis, ubi Melampodem refert inter eos qui ἡμέρας ſcripſerint. Sed & Heſiodi loca quædam illuſtrat ibidem vir Doctiſſimus.

Tzetza proferuntur longe ſit Heſiodo junior & libros ſuos Ptolemæo Philadelpho inſcripſerit.

Quanquam vero vocabulum ἔργον peculiariter interdum dicitur de agricultura, operiſque rura colentium, ut notavit Euſtath. ad Iliad. ρ'. p. 1135. & de hoc ipſo Heſiodi poëmate agens Olympiodorus in 1. Meteor. praxi 17. Salmaſius de uſuris p.299. Petrus Moll ad Longum p. 37. & Anna Daceria p. 22. ad Anacreontem, ac noviſſime Clariſſ. Lambertus Bos Obſerv. Critic. c. VI. p. 32. ſeq. Præterea Manilius quoque non aliud ſcriptum intellexit cum Lib. II. v. 19.ſq. de Poëta noſtro cecinit:

Quin etiam ruris cultus legeſque rogavit
Militiamque ſoli, quos colles, &c.

Neque Plinius XIV. 1. *Tanta priſcorum cura fertilior aut induſtria felicior fuit, ante millia annorum* (ſcripſit Plinius circa Annum U.C.830.) *inter principia litterarum Heſiodo præcepta agricolis pandere, orſo, ſubſecutiſque non paucis hanc curam ejus.* Neque Themiſtius Orat. XXX. ubi ei Heſiodus dicitur Τὸν ποίμενα Ἀγραίμας εἰς Ἡρώων τε καὶ Μουσῶν ἐπαίνους, καὶ ἐν γεωργίαν ἐν τέτοις τάξας. Tamen Heſiodi ſcopus princeps in hoc Poëmate non fuit agri colendi rationem tradere, ſed *Perſen* fratrem ſuum (quem ἀπροσκοπον neſcio quam, vere Suidas vocat) à voluptatibus & otio avocare, Ethiciſque atque œconomicis præceptis imbuere: ἔχαρε δ' βίβλιον τὸ παρὸν σοὶ Πέρσα ἐδελφὸν παραίνεσιν ἠθικὴν καὶ οἰκονομικὴν σεμνόν παντοίαν, quam Tzetzæ obſervationem introductione ſua multis confirmavit Dan. Heinſius, & capite ult. oſtendit vocabulum ἔργα latius ſumi debere, ac de univerſis quæ bono œconomo facienda incumbunt, eſſe intelligenda. Nam viri docti ſententiam Scholiaſtes Nicandri quoque comprobare videtur dum p. 27. b. Heſiodum laudat ἐν τοῖς ἀγαθημέροις, præcipue vero Maximus Tyrius Heinſio ipſi commemoratus qui diſſ. 16. ait Heſiodum ſcripſiſſe τὸν εἰς τὸν βίον ἔργα τε ἀφέλιμον καὶ ἡμέρας ἐν αἷς ἄρατέον. Sic Σκελόσπα ἔργα ſcripſerat Pancrates Arcas laudata Athenæo VII. p. 283. & alibi.

In deliciis hoc Poëma fuit olim Seleuco Nicatori, ita ut capiti ejus mortui appoſitum fuerit inventum teſte Ptolemæo Hephæſtione Lib. V. apud Photium cod. 190.

Primos decem verſus Heſiodum autorem agnoſcere negat Plutarchus qui Lib. IX. Sympoſiacon problem. 1. verſum οὐκ ἄρα μοῦνον ἦεν ἐείδειν γένος vocat ἀφῆκε τῆς ἔργων. Negat Pauſanias in Bœoticis p. 771. ex mente accolarum Heliconis, qui procœmium in muſas Heſiodo abjudicabant, & initium poëmatis affirmabant eſſe τὸ ἐκ ἐείδας, demonſtratis ſcriptori illi antiquiſſimis plumbeis laminis in quibus τὰ ἔργα eo modo inſcripta erant. Similiter Joh. Tzetzes auctor eſt procœmium Heſiodo abjudicatum eſſe ab Ariſtarcho, Praxiphane Theophraſti diſcipulo, aliiſque ἰσέον ὅτι Ἀριστάρχῳ καὶ ἑτέροις ἀθετεῖται τὸ προοίμιον, καὶ Πραξιφάνης ὁ μαθητὴς Θεοφράστου, λέγων ἀπροοιμιάστως βιβλίῳ ἐντυχεῖν, ἀρχομένῳ ἐντεῦθεν. Οὐκ ἄρα μοῦνον ἦν ἐείδειν γένος. Rejicit etiam Heinſius c.17. introductionis, profeſſus mali Poëtæ eſſe ſed boni Philoſophi & qui cum cura hunc librum perlegerit. Neque defuiſſe olim, qui Heſiodi poëmata interpolarent, docet Pauſanias in Corinthiacis p. 171. At enim Dio Chryſoſtomus diſſ. 12. p. 199. ita hoc procœmium Heſiodi non dubitat, ut propter illud Heſiodum etiam præferat Homero.

In ἔργα καὶ ἡμέρας triplicia Græca extant ſcholia atque commentaria, in quibus ſingulis procœmium quoque explicatur. Antiquiſſima ſunt *Procli* neque integra illa ſed excerpta tantum [1] ἐκ τῶν Πρόκλου Διαδ.

1 Ita conjicio ex verbis his Græcis quæ in editionibus præponi video. In MSto tamen Codice

χε, argumenti maximam partem Philoſophici, moraliaque & παιδευτικὰ perſequentis. Secunda ſunt [1] *Joh. Tzetzæ* hominis non ineruditi, ſed vani & Proclo ſæpe præter rem petulanter inſultantis. Tertia *Emanuelis Moſchopuli* Grammatica & intelligendæ Poëtæ dictioni utiliſſima. Denique ſubjecta eſt *Joh. Protoſpatharii* ἐξήγησις φυσικὴ περὶ ἡμερῶν Ησιόδου in filii gratiam ab auctore ſcripta & pauciſſimorum foliorum. Porro ediſcendum pueris Heſiodum datum eſſe jam olim, docet vel Ciceronis illud Lib. VI. ad familiar. Ep. 18. *Lepta ſuaviſſimus ediſcat Heſiodum, & habeat in ore*: ἡ δ' ἀρετὴς ἱδρὼτα. Etiam à Rhapſodis cantatum ad lyram, teſtis Plutarchus IX. ſympoſ. p. 736. 743.

Solet Heſiodi ἔργοις vulgò ſubjici ΑΣΠΙΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ ſive *de ſcuto Herculis poëma*, quod plurimi olim negarunt eſſe Heſiodi. Nam præter Bœotos quos ſola ἔργα pro genuino Heſiodi ſcripto habuiſſe ex Pauſania ante notavi, Ariſtophanes Grammaticus eam ſuppoſititiam eſſe ratus eſt, & ex Homeri deſcriptione ἀσπίδος Iliad. Σ. expreſſam, teſte anonymo Græco ſcholii quod in editione Aldina Ἀσπίδι ſubjicitur. Longinus in libro περὶ ὕψους p. 56. verſum Ησιόδειον ex Aſpide proferens addit: εἶτα Ησιόδου μὲν ἡ ἀσπὶς ὄνειρον. Theodoſius Alexandrinus in ſcholiis ineditis ad Dionyſium Thracem: δεῖ δὲ ἡ Γραμματικὸν καὶ τὰ Ελληνικὰ βιβλία γινώσκειν. Εἰσὶ γὰρ καὶ ἐν αὐτοῖς ὁμώνυμα βιβλία ψευδῆ, οἷον ἡ ἀσπὶς Ησιόδου καὶ τοῦ Θηβαικοῦ Νικάνδρου, ἑτέρων μὲν ὄντων ποιητῶν. In aliis ad eundem Dionyſiyum ſcholiis ineditis: ζητῶμεν δὲ καὶ ἡ συγγραφέα, ἵνα τὸ ἀξιόπιστον ἢ μὴ ἡ συγγραφαμβάνω καταλάβωμεν. Τοῦτο δὲ ἀληθὲς ὑπάρχει (fortè ψευδεπίγραφον) περὶ βιβλίων, ὡς ἔχει ἡ ἀσπὶς Ησιόδου, ἑτέρου γάρ ὄντων. Ἐπιγραφὴν δὲ καὶ ὀνόματα ἐχρήσατο τοῦ Ησιόδου, ἵνα τῇ ἀξιοπιστίᾳ τοῦ φωνοῦ ἀξίᾳ κεκλῆ ἀναγκάσωσι. Euſtathius ad Iliad. Σ. p. 1218. ex Homeri æmulatione (Ομηρικῷ ζήλῳ) quædam in illa expreſſa notat, ſed p. 2110. tamen tantum ait intereſſe inter Homeri Ἀσπιδοποιΐαν [2] & Heſiodi aſpidem, quantum inter divinum opus & hominis.

In veteri ſcholio quod in editione Aldina ſubjicitur, notatur illius initium legi in quarto Heſiodi Catalogo. Τῆς Ἀσπίδος ἡ ἀρχὴ ἐν τῷ δ'. καταλόγῳ φέρηται μέχρι στίχων ν'. καὶ ο'. Hunc quartum Catalogum viri docti non abſurde ſentiunt complexum fuiſſe Heſiodo tributas μεγάλας ἠοίας, Eunapio in Ædeſio aliiſque pluribus commemoratas, quarum partem eſſe Aſpidem, prima hujus poëmatis vox ἠοίη dubitare nos vix permittit, & jam pridem perſuaſum fuit Guil. Cantero Lib. IV. nov. lect. c. 3. Tres priores Catalogi ſubinde laudantur ſub titulo καταλόγων γυναικῶν. Sane Harpocrationi in μακροκέφαλοι & Suidæ in ὑπὸ γῆς οἰκοῦντες laudatur Heſiodus ἐν τρίτῳ γυναικῶν καταλόγῳ. Poſt librum quartum ἠοίας μεγάλας complexum fuit quintus ἡρωϊκὴ γενεαλογία, ſive ἡρωογονία, Heroum natales ex fœminis illuſtribus deſcribens. Nam Teſte Maximo Tyrio diſſ. 16. Heſiodus γυναῖς μὲν περὶ ἡρώων, ἀπὸ γυναικῶν ἀρχόμενος, καταλέγει τὰ γένη, ὅσις ἐξ ἧς ἦν. Vide quæ in hanc rem diſputata ſunt viris doctiſſimis Samueli Petito ad leges Atticas p. 460. ſeqq. Iſ. Caſaubono ad Strabonem Lib. I. p. 26. Dan. Heinſio ad Heſiodi interpretes p. 76. ſeq. & Joh. Meurſio Atticarum lectionum Lib. II. c. 20. Quanquam vero Aſpidem ita po-

dice Gudiano, qui editis locupletior non eſt, inſcribitur: Περὶλεξις Διωδώρου εἰς τὰ ἔργα καὶ ἡμέρας Ησιόδου. 1 Meminit Tzetzes ipſe Chil. VI. v. 842. 2 Ut Homeri partem poſtremam Iliados Σ. ἀσπιδοποιΐαν vocat Euſtathius & Pſeudo Didymus ad v. 491. ita Servio ad 12. Æneid. v. 161. Heſiodus etiam laudatur in Ἀσπιδοποιΐᾳ. Philoſtratus junior teſte Suida ſcripſerat Παράφρασιν τῆς Ομήρου ἀσπίδος. Judice Ludovico Haſtello (Clovis Heſteau) Heſiodus Homericum Achillis ſcutum in ſuo poëmate fideliter expreſſit. *Heſiode en ſon Aſpis n'a fait que rebatre le bouclier d'Achilles forgé par Homere.* Vide Antonii Verderii Bibliothecam Gallicam p. 232.

nimus fuiſſe ἀοιδῶν μεγάλων partem, nihilominus incerta res fuerit de Auctore Heſiodo, quoniam totum illud opus ſuſpectum doctis jam pridem fuiſſe teſtatur Ælianus, ubi ad illud reſpiciens, ſubjungit: εἰ μὴ ἄρα οὐκ εἰσὶν Ἡσιόδου τὰ ἔπη, ἀλλ' ὡς πολλὰ καὶ ἄλλα κατέψευσται αὐτοῦ. Lib. XII. Var. Hiſt. p. 726. edit. præclaræ Perizonianæ. Joſephus Scaliger Epiſtola 247. ad Salmaſium p. 530. *Ut anni ſic poëſeos græcæ quatuor tempeſtivitates fuiſſe animadverti. Prima fuit illa in qua princeps Homerus & Heſiodus. Hanc potes judicare atque adeo vocare ver Pœëtices, pubertatem potius quam infantiam. Excipit eam æſtas, non fervida quidem, ſed quæ ex illo vere veſtigia non obſcura retinuit, in qua Onomacritus, Solon, Tyrtæus, & quiſquis auctor fuit τῶν ἀοιδῶν καὶ τῆς ἀοιδοῦ, quam præpoſtero judicio Criticorum natio Aſcræo illi tribuit.* Scaligero aſſentiuntur Heinſius, & in libro de poëtis Voſſius. Apollodoro tamen aliter olim viſum, qui libro ſecundo Bibliothecæ Aſpidem audacter Heſiodo adſcribit. Ad quem locum Tan. Faber p. 274. *Sane miror fuiſſe olim atque adeo hodieque reperiri qui ea de re dubitant. Certa enim res eſt, & qui Heſiodi non eſſe putant τὴν ἀσπίδα, næ illi poëſin græcam haud ſatis norunt.* Audacter etiam Aſpidem Heſiodo tribuit Athenæus lib. 4. p. 180. Sed & Megacles Athenienſis & Apollonius Rhodius & Steſichorus Heſiodi eſſe illud poëma non dubitarunt ut notat auctor vetus ſcholii quod in editione Aldina Aſpidi ſubjici dixi & hoc loco integrum deſcribam: Τῆς Ἀσπίδος ἡ ἀρχὴ ἐν τῷ δ' Καταλόγῳ φέρεται μίχει σὶ χων ν'. καὶ σ'. Τιμόθεος δὲ Ἀεισοφάνης ἐν ὁ κωμικὸς ἀλλά τις ἕτερος Γραμματικὸς, ὡς οὐκ ὄσαι φασὶν Ἡσιόδου, ἀλλ' ἑτέρου πρὸς τῷ Ὁμήρου Ἀσπίδα μιμήσασθαι προαιρουμένου. Μεγακλῆς δὲ ὁ Ἀθηναῖος γνήσιον μὲν οἶδε τὸ ποίημα, ἄλλως δὲ ὀπτημᾶ τοῦ Ἡσιόδου, ἄλογον γάρ φησιν ποιεῖν Ἡφαιστον τοῖς τοῦ μητρὸς ἐχθροῖς ὅπλα παρέχοντα. Ἀπολλώνιος δὲ ὁ Ῥόδιος ἐν τῷ γ'. φησὶν αὐτὸ εἶναι ἔκτε τοῦ χαρακτῆρος καὶ ἐκ τῶν τοῦ Ἰόλαον ἐν τῷ καταλόγῳ εὐείσκειν Ηνιοχοῦντα τῷ Ἡρακλεῖ. Ὡσαύτως δὲ καὶ Στησίχορός φησιν Ἡσιόδου εἶναι τὸ ποίημα.

In hoc Poëma exſtant commentarii Græci *Johannis Tzetzæ* & alterius *Johannis Pediaſimi*, Diaconi, junioris utique Joh. Philopono quem laudat p. 197. In Etymologico MS. apud doctiſſimum Kuſterum in ἀλκμὰν allegantur *Hieronymus* & *Epaphroditus* ἐν ὑπομνήμασι ἀσπίδος Ἡσιόδου.

Supereſt ex iis quæ exſtant Heſiodo tributis ſcriptis dicenda longe celeberrima ΘΕΟΓΟΝΙΑ, hoc eſt *Deorum generatio* ut Lactantius transfert lib. 1. c. 5. ſive *origines Deorum* γενεσεις[1] quam non memini à quoquam vocari in dubium aut Heſiodo abjudicari niſi ab unis Bœotiis de quibus ſupra dixi ex Pauſania p. 771. Neque tamen per omnia fidem Bœotiis habuit ipſe Pauſanias ſed p. 781. laudans Heſiodum in Theogonia ſubjungit: πρόσεστιν δὲ ὅτῳ φίλον ἐστὶ Θεογονίαν. Confer eundem p. 634. Neque dubitarunt illam Heſiodo tribuere Pythagoras, (qui finxit Heſiodi animam vidiſſe ſe apud inferos vinculis adſtrictam columnæ æreæ, ſtridentemque, propter ea quæ de Diis finxerat, teſte Laërtio lib. VIII. ſect. 21.) Herodotus lib. II. c. 53. Plato, qui Theogoniam ſubinde ſequitur notante Proclo in Timæum lib. 5. p. 291. Ariſtoteles Lib. III. de cœlo c. 1. & alibi, Manilius Lib. II. v. 12. ſeq. nec Agatharchides Cnidius apud Photium p. 722. edit. Hœſchelii, neque Eratoſthenes in Cataſterismis c. 9. & 1. & 19. & 32. neque *Acuſilaus*[2] Ar-

1 Vide Radulphum Cudworthum libro de vero Syſtemate intelligibili univerſi p. 211. 212. 216. Johannem Clericum ad v. 44. & 106. Porro Theogoniam ante ἔργα καὶ Ἡμέρας, ab Heſiodo editam non dubitat Proclus p. 24. ad Heſiodum δῆλον δὲ ὡς προεκδέδοται ἡ Θεογονία. Confer quæ de ordine ſcriptorum hujus Poëtæ notavi infra num 19. 2 Acuſilai Argivi genealogias laudant præter Strabonem & alios Voſſio dictos in Hiſt. Græcis p. 436. Tertullianus lib. 2. ad Nationes c. 2.

givus, qui in Theogonia ſua Heſiodum ſæpenumero caſtigavit teſte Joſepho lib. 1. contra Apionem p. 1034. neque *Eumelus* Corinthius, à quo non minus atque ab Acuſilao, Heſiodi Theogoniam proſario ſermone expreſſam & pro ſua venditatam eſſe tradit Clemens Alexandr. 6. Strom. p. 629. Neque *Xenophanes Colophonius*, quem in elegiis ſuis ac Jambis perſtrinxiſſe ea quæ Heſiodus de Diis ſcripſerat, teſtatur Laërtius IX. 18. & Sextus Empiricus adverſus Mathematicos lib. 1. p. 57. & 341. Neque *Demoſthenes Thrax*, à quo ejuſdem Theogoniæ Heſiodeæ metaphraſin proſariam ſcriptam eſſe Suida referente cognoſcimus, vel *Ariſtonicus* Grammaticus aut *Zenodotus* Alexandrini, quos in Heſiodi Theogoniam ſcripſiſſe, ut Sabinum Sophiſtam in Acuſilai, ex eodem Suida conſtat. Nec *Zeno Stoicus*, quem Cicero lib. 1. de natura Deorum c. 36. teſtatur Theogoniam interpretatum eſſe, nec *Chryſippus* denique, quem idem Cicero lib. II. auctor eſt fabulas Orphei, Muſæi, Heſiodi, Homerique ad rerum naturam accommodaſſe.

Nihil vero aliud ſignificare videntur veterum Genealogiæ ac Theogoniæ, quales præter Heſiodum ſcripſerunt Abaris [1], Muſæus [2], Pherecydes Athenienſis [3], Orpheus [4] Ariſteas, Epimenides [5], Antiphon [6], Hecateus, [7] Andron, [8] Dromocrides [9], Æmilius Macer [10], itemque alii, nihil inquam videntur ſignificare aliud, quam Coſmogoniam φυσιογονίαν ac Geogoniam fabulis Poëticis obumbratam, ut recte obſervatum eſt acutiſſimo Philoſopho Thomæ Burneto in Archæologia Philoſophica p. 297. 399. ſeq. & in theoria telluris lib 2. c. 7. ubi inter alia locum inſignem in Ariſtophanis avibus p. 395. edit. Froben. confert cum Orpheo atque Heſiodo. Adde Simplicium ad 3. de cœlo, comment. VI. & Cotelerii notas ad recognitiones Clementis lib. X. c. 31. Neſcio ſatiſne firmum argumenti genus ſit Thomæ Galei viri cum inſigni Græcarum literarum jactura nuper denati, qui in notis ad Apollodorum p. 6. ex eo quod in Theogonia Heſiodi v. 218. Parcæ noctis filiæ eſſe dicuntur, at v. 913. Jovis ac Themidis; concludit, Poëma hoc non unius eſſe auctoris, & fortaſſe partem Theogoniæ Orphei Heſiodo adſutam.

c. 2. (ubi male viri docti reponunt *Arceſilaus*) Schol. Heſiodi ad Theogon. p 269 Scholiaſtes Homeri, & Suidas, qui refert Acuſilaum genealogias ſcripſiſſe ἐκ Πλάτωνος χαλκοῦ. Miror Clariſſimo Dodwello in Diſſ. de ætate Phalaridis p. 25. ſeq. Acuſilaum antiquiorem videri Heſiodo, vel ſaltim ἐκ τοῦ μεγάλου ſcriptore. Arduum enim mihi eſſe videtur in tam remota antiquitate veritatem hiſtoricam argumentando aſſequi vel tueri contra diſerta veterum ſcriptorum teſtimonia. Præcipue obſervandum, quod apud Suidam in συγγράφω diſerte legitur, τὰ Ἀκουσιλάου νοθεύσας. Conſer Valeſium ad Harpocrat. in Ὁμηρίδαι. Alius fuit Acuſilaus Athenienſis Rhetor, ſub Galba, de quo idem Suidas. Alius denique Acuſilaus Tarentinus Pythagoricus Jamblicho memoratus. 1 Suidas in Ἀκουσίλαος. 2 Laërtius in proœmio. 3 Vide quæ viri docti notant ad Laërtium in Pherecyde, & Suidam in Φερεκύδης. Idem opus ni fallor reſpicitur ab Eratoſthene in Cataſteriſmis, Scholiaſte Homeri, Germanici, Pindari & Apollonii, quando Pherecydem laudant. 4 De hoc dixi ſupra Lib. I. c. 19. Adde Theodor. Canterum I. 26. & II. Var. Lect. & Rich. Bentleium in limine Epiſtolæ ad Joh. Millium. 5 Vide de Epimenide ſupra Lib. 1 c VI §. 3. & de Ariſtea Lib. I. c. II. §. 6. 6 Irenæus Lib. II. 19. 7 Athenæus lib. IV. 8 Schol Apollonii. Confer H. Lindenbrogium ad Cenſorinum p 33. 9 Fulgent. II. 17. Mythol. 10 Niſi apud Nonium in *picumnus* (quæ avis eſt Marti dicata) legendum *Ornithogonia*, ut ſane videtur. Confer Colomeſium ad Gyraldum p. 217. Idem p. 120. notat *Cynæthonem* Lacedæmonium, cujus etiam Ἡρακλείας laudat Schol. Apollonii, non *Theogoniam* ſcripſiſſe, ut affirmat Gyraldus, ſed *Telegoniam*. Atque ita Voſſius quoque p. 13. de Poëtis Græcis ex Euſebii Chron. ad Olym V. 3. quanquam Meurſius IV. 17. Miſc. Lacon. apud Hieronymum & Marianum Scotum putat legendum *Genealogiam*, quia Pauſanias teſtatur eum γενεαλογοῦσι ἔπεσι. Sed hoc etiam in Telegonia facere potuit. Conſtat tamen alioqui Telegoniam ſcriptam ab Eugamone Cyrenæo, quem Æſopo æqualem facit Syncellus p. 239.

In

In Theogoniam exſtant commentarii Græci duplices, quorum unus inſcribitur: Τῶν σχεδιάστων καὶ λογικωτάτων Κυροῦ Ἰωάννου Διακόνου τοῦ Γαληνοῦ εἰς τὴν Ἡσιόδου Θεογονίαν ἀλληγορίαι[1], alter vero: Σχόλια εἰς τὴν Ἡσιόδου Θεογονίαν παλαιά, quorum auctorem *Didymum* exiſtimaſſe videtur Natalis Comes lib. 6. c. 18. Mythologiæ p. 633. Joh. Alexander Braſſicanus A. 1530. præf. ad Salvianum teſtatus eſt ſe habere *Johannis Philoponi* cognomento Grammatici commentarios in Heſiodum, fortaſſis non alios intelligens quam quos ſub *Johannis Galeni* nomine habemus, vel commentarios in ἔργα καὶ ἡμέρας, ſed qui Tzetzæ ſunt, non Philoponi. Alium tamen ineditum Heſiodi Scholiaſten allegat Henr. Stephanus de inſtituendis Græcæ linguæ ſtudiis p. 8. & Demetrii Triclinii Scholia in *Theogoniam Heſiodi* MSta exſtare in Bibl. Vindobonenſi teſtatur Neſſelius IV. p. 21. ne deperditos Poëtæ exegetas memorem, *Demetrium Ixionem Adramyttenum* & *Dionyſium Corinthium*, de quibus Suidas; tum commentarios *Plutarchi*[2] laudatos Gellio lib. XX. c. 8. & in Græcis ad Heſiodum ſcholiis paſſim: *Ariſtoteliſque* ὑπομνήματα Ἡσιόδου, quæ inter Philoſophi ſcripta refert Anonymus vitæ ejus auctor à Menagio vulgatus ad Laërtium p. 202. *Ariſtonici* Alexandrini περὶ τῶν συμμίκτων τῶν ἐν τῇ Θεογονίᾳ Ἡσιόδου. Suid.

Theogoniam ſuam ita claudit Heſiodus, ut poſt genealogiam Deorum ad fœminarum genus decantandum Muſas adhortetur:

Νῦν δὴ γυναικῶν φῦλον ἀείσατε Πιερίηθεν
Μοῦσαι Ὀλυμπιάδες κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο.

Nimirum ut ad DEPERDITA HESIODI SCRIPTA [ſedecim enim poëmata ab Heſiodo compoſita eſſe affirmat Joh. Tzetzes] pedem promoveamus, in iis primo ſtatim loco memorandus venit:

ΓΥΝΑΙΚΩΝ, ſive ut Euſtathius ad Iliad. ι'. p. 643. allegat ΗΡΩΙΑΔΩΝ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ Α, Β, Γ. tum

ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ Δ, ſive ΗΟΙΑΙ ΜΕΓΑΛΑΙ [quarum forte pars ſuper eſt, Scutum Herculis] Et

ΗΡΩΓΟΝΙΑ ſive ΗΡΩΙΚΗ ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΑ. Vide ſi lubet quæ de quinque hiſce libris ita diſtinguendis dixi paulo ante §. 12. ubi agebam de Aſpide ſive Scuto, nec male hac ratione conſtabit numerus librorum à Suida aſſignatus, cui inter Heſiodi ſcripta memorantur Ἡρωϊκῶν γυναικῶν καταλόγων ἐν βιβλίοις πέντε, quod opus ab Aſpide ibidem diſtinguit non minus ac Tzetzes in ſuis ad Heſiodum prolegomenis. In illis Catalogis Heſiodum etiam de Deorum nuptiis egiſſe teſtatur Menander Rhetor. p. 628. πολλὰ δὴ καὶ αὐτὸς ἐν τοῖς καταλόγοις τῶν γυναικῶν περὶ Θεῶν συνουσίας καὶ γάμων. Heſiodi exemplo Ἡρωϊκὰς Θεογαμίας ſcripſit *Piſander* Poëta memoratus Zoſimo Lib. V, c. 28. Catalogi Heſiodei mentio etiam apud Lucian. in amoribus T. 1. p. 875. Stephanum in χαριτωνία &c. Dio autem Chryſoſtomus. 2. de regno p. 21. ex hoc probat Heſiodum ipſum ſe Homero inferiorem libenter agnoviſſe, quod Heroïbus Homero relictis, ipſe celebrandas ſibi ſumſerit mulieres.

Præterea Heſiodo adſcriptæ fuerunt ΠΑΡΑΙΝΕΣΙΣ ſive ΥΠΟΘΗΚΑΙ ΧΕΙΡΩΝΟΣ ad Achillem inſtituendum, de quo ſcripto dictum eſt ſupra libro primo in *Chirone*.

ΜΕΛΑΜΠΟΔΙΑ ſive ΕΙΣ ΤΟΝ ΜΑΝΤΙΝ ΜΕΛΑΜΠΟΔΑ. De hoc quoque poëmate, cujus librum tertium laudat Athe-

1 Allegoricos in Theogoniam interpretes legiſſe ſe innuit Euſtathius ad Iliad Ξ. p. 982. 2 P. Lambecius in Lucubrat. Gellianis p. 117. pro verbis Gellii *in IIII. in Heſiodum commentario*, omnino ſcribendum ſuadet *in Iſin & Oſiridem commentario*. Sed quanquam in libro de Iſide & Oſiride gemina quædam leguntur iis quæ Gellius è Plutarcho producit, non audeo tamen conjecturæ Lambecianæ accedere contra fidem Codicum MSS. cum rem eandem tradere Plutarchus potuerit & tradiderit non ſemel pluribus in ſcriptis ſuis.

næ us

næus Lib. XIII. p. 609. egi ſuperiore libro in *Melampode*.

ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ ΜΕΓΑΛΗ ſive ΑΣΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΟΣ. Plinius lib. XIIX. c. 25. *Occaſum matutinum Virgiliarum Heſiodus, nam hujus quoque nomine exſtat Aſtrologia, tradidit fieri cum æquinoctium autumni conficeretur.* Scholiaſtes Arati ad v. 255. τὰς καλυμένας ὑάδας, ὧν καὶ Ἡσίοδος ἐν τῇ ἀστρικῇ αὐτοῦ τὰ ὀνόματα δηλοῖ φησὶ βίβλῳ, λέγων. φασὶν ἀδελφὰς κορασίδας, ὠνομάσθαι τε πλείους, φασὶδ' ἐμεμφέσθαι καὶ σὺν Βάκχῳ παννύσπολος. Eoſdem verſus profert Joh. Tzetzes in ſcholiis ad ἔργα p. 92. & Variar. Hiſt. Chil. 12. v. 169. ſeq. βίβλον ἀστρικὴν Heſiodi laudans, quam tamen non videtur ipſe inſpexiſſe. Reſpectu hujus operis potiſſimum Callimachus opinor Aratum ut Heſiodi ζηλωτὴν perſtrinxit in notiſſimo epigrammate quod exſtat in Arati vita apud Petavium in Uranologio p. 270. & emendatum eſt ab Iſ. Caſaubono in Lectionibus Theocriticis c. IV, à Fulvio Urſino in Virgilio cum Græcis ſcriptoribus collato p. 251. ab Hugone Grotio ad Aratum, à Salmaſio ad Solinum p. 525. ſq. ab Iſ. Voſſio ad Melam p. 68. ab Holſtenio ad Stephanum p. 301. & noviſſime à Rich. Bentleio in Græviana Callimachi editione p. 204. & 232. Heſiodo tamen ſuppoſitam fuiſſe Aſtronomiam innuit præter Plinium Athenæus lib. XIII. p. 491. καὶ ὁ μὲν εἰς Ἡσίοδον ἀναφερόμενον ποίησιν ἀστρονομίαν. Cum admodum ſimplices & rudes eſſent obſervationes in illo opere & in ἔργοις traditæ, hinc apud Platonem & alios dicuntur ἀστρονομοῦντες καθ' Ἡσίοδον, qui populariter & ad vulgi captum, non accuratius & μαθηματικῶς Aſtronomica tractabant.

ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΣ ΕΙΣ ΒΑΤΡΑΧΟΝ πρὸς τὸν ἐφάμιλλον αὐτοῦ. Memorat Suidas.

ΠΕΡΙ ΙΔΑΙΩΝ ΔΑΚΤΥΛΩΝ. Idem Suidas. Et ex hoc Poëmate fortaſſis ſcripſit Plinius lib. VII. c. 56. Heſiodum tradere quod ferrum in Creta repererint Idæi Dactyli.

ΕΠΘΑΛΑΜΙΟΣ ΠΗΛΕΩΣ καὶ ΘΕΤΙΔΟΣ. Hujus verſiculos binos primores profert Iſaacius Tzetzes prolegom. in Lycophronem, atque ex illo loco, licet diſſimuler, Iſmaël Bullialdus ad Theonem p. 283. Barneſius ad Euripidis Phœniſſas v. 829.

ΓΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΣ memoratur à Strabone lib. VII. p. 302. Cæterum obiter notare liceat verſum quem inter Heſiodi fragmenta ponit Heinſius ex Etymologico magno in βίβλος, non eſſe Heſiodi ſed Dionyſii Periegetæ. v. 912.

ΑΙΓΙΜΙΟΣ ſive *in Ægimium Poëma* ab aliquibus Heſiodo, ab aliis tributum *Cercopi* Mileſio. Athenæus Lib. XI. p. 503. καὶ ὁ μὲν Αἰγίμιον δὲ ποίησιν αὐτ' Ἡσιόδου εἶναι, ἃ Κέρκωψ ὁ Μιλήσιος. Delechampius Αἰγινήμιον legendum conjicit, *de paſcendis & alendis capris*, ſed Scholiaſtes Apollonii quoque in libro 4. ὁ δὲ Αἰγίμιον ποίησιν, ἐν δευτέρῳ φησὶν, ὅτι ἡ Θέτις εἰς λίβητα ὕδατος &c. Porro *Cercopem* illum Heſiodi æqualem atque æmulum fuiſſe notavi ſupra § 4. è Laërtio in vita Socratis, & ex argumento Ariſtophanis ranarum. Alius fuit & junior Cercops Pythagoræus de quo dixi L. I. c. XIX. ſect. 2. Etiam Suidæ Αἰγίμιος eſt nomen proprium. Sed fuit quoque Ægimius quidam Eleus, Medicus antiquiſſimus, cujus περὶ παλμοῦ memorat Galenus IV. de pulſibus, T. 3. p. 44. 50. περὶ παλμῶν Athenæus XIV. p. 643.

ΘΗΣΕΩΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΙΔΗΝ ΚΑΤΑΒΑΣΙΣ. Pauſanias in Bœoticis p. 772. inter ſcripta Heſiodo tributa commemorat καὶ ὡς Θησεὺς εἰς τὸν Ἅιδην ὁμοῦ Πειρίθῳ κατέβαινε. Confer Joh. Meurſium in Theſeo c. 27.

ΕΠΗ ΜΑΝΤΙΚΑ καὶ ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ ὅτι ΤΕΡΑΣΙΝ. Idem Pauſanias: οἱ δὲ αὐτοὶ ἔπος λέγουσι καὶ ὡς μαντικὴν Ἡσίοδος διδαχθείη παρὰ Ἀκαρνάνων, καὶ ἔστιν ἔπη μαντικὰ, ὁπόσα τε καὶ ἐπελεξάμεθα καὶ ἡμεῖς, καὶ ἐξηγήσεις ὅτι τέρασιν. Neſcio iidem ne fuerint.

ΘΕΙΟΙ ΛΟΓΟΙ, de quibus Maximus Tyrius diſſ. 16. de Heſiodo agens, χωρὶς

ἢ αὐτὸς, inquit, ποιήσας οἱ Θεοὶ λόγοι, ἅμα ἢ τοῖς λόγοις Στοχασία.

ΚΕΡΑΜΕΙΣ. Vide ſupra, c. 2. inter ſcripta Homeri deperdita num. 13.

ΜΕΓΑΛΑ ΕΡΓΑ. Athenæus lib 8. p. 364. Ἅμα πάντα ἐκ τῶν εἰς Ἡσίοδον ἀναφερομένων μεγάλων Ἠοιῶν καὶ μεγάλων ἔργων παρῴδηται. Confer Langbænium ad Longinum p. 57. edit. Tollianæ.

ΚΗΥΚΟΣ ΓΑΜΟΣ. Idem Athenæus lib. II. p. 49. Ὅτι Ἡσίοδος ἐν Κήυκος γάμῳ καὶ Γραμματικῶν παῖδες ἀπαξιοῦσι τὸ ποιεῖν τὰ ἴσα παῦτα, ἀλλ' ἐμοὶ δοκεῖ ἀρχαῖα εἶδ), τείποδας τὰς πεντέζας φησί. Plutarchus VIII. 8. ſympoſiac. ὡς ὁ τὸ Κήυκος γάμον εἰς τὰς Ἡσιόδου παρεμβαλὼν ἔρριψεν.

DE HERBIS ſcripſiſſe Heſiodum colligunt viri docti ex Plinii Lib. 15. c. 1. Lib. 21. c. 17. & 20. Lib. 22. c. 22. Lib. 25. c. 2. Sed fortaſſe obiter in aliis poëmatis iſta tractaverat Heſiodus, ut de ſcolymo & aſphodelo dixit in Ἔργοις.

DE MEDICINA ſcripſiſſe ſingulari quodam libro, minus adhuc mihi perſuadeo, licet *Cleodemus* Medicus apud Plutarchum in convivio ſeptem ſapientum p. 158. contendit Heſiodum Medicum fuiſſe, qui tam accurate & perite de victus ratione, vini temperie, aquæ bonitate, lavacris, mulieribus, congreſſus tempore & infantum ſeſſione diſſeruerit.

Neque FABULARUM quæ Æſopo tribuuntur auctor fuit, aut ſingulari quodam opere *apologos* ſcripſit Heſiodus, licet eodem Plutarchi loco legas Æſopum ſeſe Heſiodi diſcipulum jure profiteri poſſe, propter fabulam de accipitre & luſcinia apud Heſiodum in Ἔργοις v. 202. ſeq. & Quintilianus Lib. 5. c. 11. negat fabulas originem accepiſſe ab Æſopo, ſed videri primum auctorem earum Heſiodum. Hermogenes in progymnaſm. Priſciano interprete: *Ubi ſunt fabulæ vetuſtiſſimi quoque auctores ut Heſiodus, Archilochus, Horatius, Heſiodus quidem luſciniæ, Archilochus autem vulpis, Horatius muris.* Theon Alexandrinus in progymnaſm. p. 22. Αἰσώπειοι δὲ ὀνομάζονται οἱ μῦθοι ὡς ὄντος, οὐχ ὅτι Αἴσωπος αὐτοὺς ἐποίησε τοὺς μύθους ἐγένετο, Ὁμήρου γὰρ καὶ Ἡσιόδου [confer Suidam in μῦθος] καὶ Ἀρχιλόχου καὶ ἄλλοι πολὺς πρεσβύτεροι γεγονότες αὐτῶν φαίνονται ὀλιγάβιοι, καὶ δὲ καὶ Κύπρις ὁ Κίλιξ [ita rectè Colomeſius in Opuſculis p. 224. & p. 103. ad Gyraldum] καὶ Θεόφραστος ὁ Σικελιώτης καὶ Κλείτωνος ἐκ Λιβύης μνημονεύουσι τοῦτο πολλῶν ὡς μυθοποιοῦ, ἀλλ' ὅτι Αἴσωπος αὐτοῖς μᾶλλον κατακόρως καὶ λιχνῶς ἐχρήσατο. Denique Euphorion, teſte Suidâ, Heroïcum Poëma edidit quod inſcripſit Ἡσίοδον. Inter Teleclidis Comœdias quoque fuit Ἡσίοδος memorata eidem Suidæ in ὑδρίᾳ, & Scholiaſti Ariſtophanis, Athenæo Ἡσιόδοι. Neque prætereundum eſt, quod *Euthydemus* Athenienſis verſus quoſdam ſub Heſiodi nomine vulgaſſe traditur ab eodem Athenæo L. III. p. 116. Pythagoram Homeri & Heſiodi carminibus decantatis animum ſuum delinire ſolitum refert Porphyrius in ejus vita p. 21. Neque Homeri tantum ſed Heſiodi quoque carmina μελῳδῆται teſtatur Athenæus Lib. XIV. p. 620.

Supereſt ut jam deinceps editiones præcipuas ſcriptorum Heſiodi quæ exſtant, ſuccincte perſequamur.

Editiones Heſiodi Græcæ,

Prima *Aldi Manutii* Romani, dicata Guarino Veronenſi, & luculentis typis exſcripta Venetiis 1491. fol. In hac poſt Theocritum & Catonis diſticha à Max. Planude Græce verſa ſententiaſque Theognidis, Pythagoræ ac Phocylidis, ſequitur Heſiodi Theogonia, poſt Theogoniam ſcutum Herculis, & poſtremo loco Ἔργα καὶ Ἡμέραι. Quem ordinem in noviſſima editione Heſiodi ſervavit Vir Cl. Johannes Clericus. Eſt mihi exemplum editionis hujus Aldinæ idem, quo uſus olim Daniel Heinſius, qui manu ſua nonnulla annotavit, & quædam non vulgaria ex hac in reliquis recentioribus emendari poſſe monuit.

Εργα

Ἔργα καὶ ἡμέραι Pariſ. 1507. 4. curante Franciſco Tiſſardo. Confer A. Chevillierium de origine typographiæ Pariſ. p. 249.

Heſiodus Græce apud Juntas. 1515. 8. & Baſil. apud Joh. Frobenium 1521. 8vo. Venet. 1542. 8. Francof. 1549. 8.

Inter Poëtas Principes Henrici Stephani A. 1566. fol. typis majoribus & luculentiſſimis.

Editiones Heſiodi cum ſcholiis Græcis.

Prima Veneta, ex officina *Joh. Franciſci Trincavelli* A°. 1537. in 4to. elegans & emendata, quam ex codice MSto. ſuppletam me memini videre in Bibliotheca Gottorpienſi Sereniſſimi Holſatiæ Ducis, inter libros Wowerianos. In hac editione, quædam melius legi quam in poſterioribus etiam Heinſiana, notatum Seldeno ad marmora Oxonienſia p. 36. ſeq.

Secunda *Baſileënſis* A. 1542. 8. in qua Heſiodus cum verſione *Bonnini Mombricii*: ſcholia Græca pleniora quam in priore ſed longe minus emendata, & augmentis quibuſdam non uno in loco interpolata potius quam ſuppleta, & hinc inde vitiata atque corrupta, adjunctis *Joh. Tzetzæ* ſcholiis Latine verſis à *Georgio Heniſchio.*

Tertia cum ſcholiis ſive commentario ejuſdem Tzetzæ, ad libri calcem. Baſil. 1574. 8.

Quarta *Heinſiana* Lugd. Bat. ex officina Raphelengii A. 1603. 4to. in qua poſt dedicationem ad Ordines Hollandiæ, ſequuntur *Dan. Heinſii* prolegomena, in quibus Poëtæ Heſiodi character ſimplex à Grammaticorum calumniis vindicatur. Inde poſt nonnulla ex Suida, Anthologia, Gyraldo aliiſque de Heſiodo adſcripta, legitur elegans Heinſii in Pandoram hymnus Græcus, quem cum primum nomine auctoris diſſimulato ſeorſim excuſum Joſepho Scaligero typographus communicaſſet, vir ille doctiſſimus antiquo Poëtæ tribuere non dubitavit, teſte auctore Apologiæ pro Heinſio adverſus Crojum p. 129. Quin Heinſio ipſo teſte in literis ineditis ad Æliam Putſchium, negavit ſe, ex quo renatæ ſunt literæ, ſimile quid poëmatis Græci compoſitum vidiſſe. Penultimus in appendice hymni verſus: Γαιηόχῳ τ' ἐρίπωλα φίλων ζώγρ' αἶψ' ἱδρτι omiſſus eſt in editione Heinſiana 1622. 8vo. poſt Synodum Dordracenam edita, [etiam in aliis recentioribus] * quod Heinſius non auderet tantis laudibus mactare nomen Hugonis Grotii, laudatiſſimum profecto, ſed prævalentibus tum in Belgio partibus inviſum. Poſt alia in Heſiodum Heinſii Epigrammata occurrit argumentum ἔργων Heſiodi ab Heinſio Græce ſcriptum, in quo nonnulla ut parum Græciſmo congruentia perſtringit Johannes Crojus p. 251. ſeq. Obſervationum ſacrarum. Deinceps ſuccedit Heſiodus ipſe Græce & Latine cum Græcis ſcholiis, quæ ex editione Veneta per Bonav. Vulcanium MSti codicis auctoritate ſuppleta & caſtigata, collata inſuper Baſileenſi editione Heinſius recenſuit. Iconem variorum inſtrumentorum ruſticorum quæ exſtat p. 310. quamque in ſua editione p. 261. repeti curavit Johannes Clericus, debuit Heinſius Conrado Geſnero pag. 81. Operis de quadrupedibus. Denique ſubjiciuntur *fragmenta Heſiodi* ex veteribus ſcriptoribus collecta à *Joſ. Scaligero* & *Dan. Heinſio*, tum Ἡσιόδου καὶ Ὁμήρου ἀγών Græce ex editione Henr. Stephani A. 1573. 8vo. Catalogus ſcriptorum Heſiodi, Heinſiique introductio in doctrinam quæ libris Heſiodi ἔργων καὶ ἡμερῶν continetur: notæ emendationes & obſervationes ejuſdem Heinſii in Heſiodi ἔργα, & Scholiaſtas Græcos, Latinumque interpretem, & ſpicilegium fragmentorum Heſiodi à *Joh.*

* Johannis quoque Clerici. Vide memorias Dombenſes ſive Trevoltianas Anni 1701. p. 269. edit. Amſtelod.

Meurſio ſuppeditatum, atque in Græcos Heſiodi commentatores locupletiſſimus index Græcus.

Editiones Heſiodi præcipuæ Græcolatinæ cum verſione & notis doctorum Virorum.

Cum verſione Latina & variantibus lectionibus è MSS. Palatinis & notis doctorum virorum ex officina *Hieronymi Commelini* A. 1521. 8vo.

Cum verſione emendata ab *Eraſmo Schmidio* & in ἔργα enarratione *Melanchtonis* & 23. tabulis ſynopticis ejuſdem Schmidii. Witebergæ 1601. 8vo.

Cum verſione emendata à *Dan. Heinſio*, ejuſdem introductione, notiſque in opera & dies, & Heſiodi fragmentis. Lugd. Batav. 1613. & 1622. 8vo.

Cum verſione ab Heinſio caſtigata, notis *Cornelii Schrevelii* & indice *Georgii Paſoris* longe quam in ejus collegio Heſiodeo Amſt. 1632. 8vo. prodierat, locupletiore. ibid. typis Elzevirianis nitidiſſimis Anno 1657. 8vo. Huic editioni in quibuſdam exemplaribus etiam additur fuſior *Lamberti Barlæi* in Theogoniam commentarius, in quo analyſis & Mythologia in tironum gratiam perſpicue traditur.

Cum *Joh. Georgii Grævii* lectionibus Heſiodeis. Amſt. 1669. 8vo.

Cum verſione à *Joh. Clerico** emendata, Grævii lectionibus Heſiodeis auctioribus, Dan. Heinſii introductione notiſque: & *Joſephi Scaligeri* ac *Franciſci Guieti* in Heſiodum, tum in partem ἔργων *Stephani Clerici* annotatis, & filii ejus *Johannis Clerici* Viri Cl. animadverſionibus in univerſa Heſiodi opera, Theogoniam præſertim, & fragmenta, quæ Latine vertit & illuſtravit, indicemque Georgii Paſoris addi curavit Amſt. 1701. 8vo.

Familiam quoque ducit Heſiodus in editionibus Græcolatinis Poëtarum Georgicorum, Bucolicorum & Gnomicorum, ſæpius editorum non uno in loco 8. & 12.

Olai Wormii quæſtionum Heſiodearum heptades duæ lucem adſpexerunt Hafniæ. A. 1616. 4to. *Radulphi Wintertoni* notæ in Heſiodum cum ejus Poëtis Græcis minoribus Cantabrig. 1652. 8vo. Prætereo *Johannis Spondani* in ἔργα notas vulgatas Rupellæ A. 1592. 8vo. & in idem poëma paſſim edita ſcholia *Joſ. Caſtelli*, *Jacobi Ceporini*, *Johannis Friſii*, *Matthiæ Garbiti*, *Matthæi Flacii* & notata Ethica atque Oeconomica *Joh. Conradi Dieterici*, Lexilogiamque ejuſdem Heſiodeam vulgatam Gieſſæ 1659. 8vo. & *Georgii Heniſchii* ſchematiſmos, Baſil. 1508. tabulaſque *Johannis Poſſelii*. Tum ineditum *Zach. Lundii* commentarium in Opera & dies, qui Hafniæ ſervatur MS. in Bibl. Excellentiſſimi Viri Johannis Moth.

Latino carmine ἔργα καὶ Ἡμέραι vertit paulo liberius *Nicolaus Valla* ſive *de Valle*, Pariſ. & Lipſ. 1507. 4to. Strictius *Ulpius* Franeckerenſis Friſius Baſil. 1540. 8vo. Utraque metaphraſis addita eſt verſioni proſariæ & commentario *Stephani Riccii* in Heſiodi ἔργα recuſo Lipſiæ A. 1611. 8vo. & prima vice edito ibid. A. 1580. 8vo.

Geogius Rotallerus carmine elegiaco reddidit Francof. 1576. 8.

Theogoniam tranſtulit verſibus hexatris *Boninus Mombritius* Patricius Mediolanenſis & uberiore carmine elegiaco in libros quinque diſtributo *Burchardus Pylades*, Brixinius, Baſileæ ap. Oporin. 1544. 8.

Scutum Herculis Heroico carmine *Johannes Ramus de Goës*, quod cum *Nicolai Vallæ* Metaphraſi ἔργων, & *Mombritii*, *Pyladæque* Theogonia exſtat in calce editionis Heſiodi Græcolatinæ Lipſienſis 1597. 8.

* Confer ejus Bibliothecam ſelectam T. XI. p. 349. & Memorias litterarias Trevultinas ſive Dombenſes A. 1701. T. 1. p. 250. ſeq.

Opera

Opera & dies *Gallico* carmine per *Jo. Antonium Bayſium*, cum aureis Pythagoræ carminibus ſententiiſque Phocylidæ & Naumachi Pariſ. 1578. 4. Heſiode traduit per *le Gras*. ibid. 1566. 12.

Rhythmis *Danicis* Heſiodum expreſſit *Henr. Thomas Gerner*.

Inter fragmenta Heſiodi ab Heinſio Clericoque omiſſus eſt locus, ſervatus utcunque à Fulgentio Lib. III. Mytholog. c. 1. quem hoc loco reſtituere conabor. Fulgentii verba hæc ſunt: *Proëtus Pamphylia lingua ſordidus dicitur, ſicut Heſiodus in Bucolico ludicro ſcribit, dicens*: PEPRIGROSISTAFVLVEVLACTIS MENESEMORUM. *Id eſt ſordidus inſtar uvarum bene calcatarum ſanguineo rore.* Antiquæ Fulgentii editiones, verba Græca plane omiſere. MSti codices cum editione Munckeri non ſapiunt ultra ea quæ adſcripſi. Vere monuit Reineſius, Græca Latinis ſcripta literis, per librarios præcipue adeo imperitos, lectu & intellectu difficillima eſſe c. 13. de lingua Punica num. 94. ſeq. Tentavit tamen Iſ. Caſaubonus ad Suetonii Auguſtum cap. 67.

Πεφῖτος σὺς ἐΐσην βοερὴν δέφος αἱματόεντι.

Jacobus Gronovius in Exercitationibus de Dodone. p. 36.

Βρίθουσι σταφυλῆς οἰνοκόπος μῶτις ὑπ' ἀγρῶι.

Videndum veterine lectioni propius accedat & Fulgentii verſioni melius reſpondeat, quomodo ſcribendum conjicio:

Πεφῖτο δ' ἐ ὡς σάφυλ' οὖ λακτισμένα αἵματος ἧεν.

Alium Heſiodi verſum de Proeti filiabus ſervavit Suidas in μαχλοσύνη.

Εἵνεκα μαχλοσύνης συγερῆς τέρεν ὦλεσε θυμὸν.

Heſiodum *Homeri Imitatorem* multi obſervarunt, ita ut jam olim notaverint Critici, Euſtathius, aliique verſiculos pæne eoſdem apud Homerum & Heſiodum pariter occurrentes. Adde Bochartum in Hierozoici T. I. p. 681. Convenit & in hoc Poëtæ noſtro cum Homero, quod ſimiliter atque ille viſus eſt interdum parum abhorrere à *Phraſi Orientalium*, ut oſtendit *Zacharias Boganus* in Homero & Heſiodo Hebraizonte. Oxon. 1655. 8vo. Ne dicam de variis Etymologiis ex Phœnicia lingua petitis, quibus Heſiodi Theogoniæ lucem afferre conatus eſt præ cæteris Johannes Clericus.

VARIANTES LECTIONES IN THEOGONIA.

2. ΜΕΓΑ ζάθεόν τε. B. 109.
14. Φοῖβον Απόλλωνα. B.109.
15. Γενόχον. B.109.
28. Ιδμεν δ' αὖτ' ἂν. B.109. R. S.
30. Εδων. B.109.
31. Θεσπόν. B.109.
32. Θείαν ἵνα κλείοιμι. B.109.
Θείλω ἵνα. R. S.
33. Καὶ μ' ἐθέλονθ'. B.109.
39. Φωνῆς. B.109.
42. Νιφόεντα. B.109.
44. Ανδ'ῥ. B.109.
45. Επκτι. B.109.
48. Τμνῦσι. B.109.
49. Τόσσον. B.109.
56. Μίσγετο. B.109.
63. Σφί. B.109.
73. Εκασον. B.109.
74. Αθανάτων δίκαξεν ὁμῶς, ἐπίφρασθε Ν. B.109.
90. Παρισφάμβοι. B.109.
93. Οἷά τε. B.109. R. S.
107. Νυκτὸς ὑ δ'νοφερῆς, ὃς ἄλμυρ@. B.109.
116. Γίνετ'. B.109.
117. Γαῖα δ'. B.109.
119. Μυχῷν. B.109.
140. Ομβερομήδυμον. B.109.
148. Ομβερμοι. B.109.
153. Απλητοι. B.109.
160. Απιφράσατο. B.109.
165. Πείθεθε. B.109. R. S.
178. Λεχεῖο. B.109. R. S.
184. Πάσας ἐδίξατο. B.109.
186. Deeſt. B.109.
195. Τπαί. B.109.
199. Κυανεογένει. ὅτι γέντο πολυκλύτῳ ἐνὶ Πόντῳ. B.109.
200. Καὶ φιλομηδέια. B.109.
202. Γεναμβύη. B.109.
203. Εχε. B.109.
204. Ανθρώποις. B.109.
217. Νηλεοπόινας. B.109.
220. Αφεπῦσαι. R. S.
228. Τομίναις, Μάχας τε, Φόνους. R. S.
229. Ψεύδεα τε, λόγους τ', ἀμπλοκίας τε. B. 109. R. S.
230. Αλλήλοιν. B.109. R. S.
238. Καλλιπάρειον. B.109.
239. Αδάμαντα. R. S.
246. & 247. Tranſponuntur. B. 109. R. S.
249. Νηοτάων ἰῆ. B.109. R. S.
254. Πραΰνει. B.109.
255. Εἰλιμειδη. B.109.
259. Φιλεῖ ἐρατή. B.109.
270. Φορκυ —— καλλιπαρήους. B.109. Καλλιπαρίας. R. S.
276. Σθένω. B.109.
277. Αγήρως. B.109.
281. Χρυσάορος τε. B.109.
282. Οτ' ἂν. B.109.
287. Τειχίφαλον. B.109. R. S.
288. Deeſt, & inſeritur poſt 277. B.109.
300. Ζαθέοις ὑπὸ παυσμῶσι. B.109.
303. Εν δ' ἄρα οἱ δάσσατο. B.109.
305. Αγήρω@. B.109. Αγήνορ@. R.S.
307. Ανομίν δ'. B.202. R. S. Νύμφη. B. 109.

310. Φαεινόν. B.109.
312. Πεντηκοντακέφαλον. B.109. R.S.
321. Τῆς δ' αὖ. B.109.
323. Οπαδε. B.109.
326. Σφιγγ. B.109. R.S.
328. Κύδνη. B.109.
336. Εκ Φοίνικ@. B. 109.
345. Αρδισκον. B. 109.
352. Εἰδυῖά τε. B. 109.
356. Περσηΐς τ' ἐρόεσσα. R. S.
358. Τελεσσώ τε. B.109.
359. Κρησσῆς τ'. B.109.
364. Ωκεανίδες. B.109.
375. Κρείω δ' —— τίκε ἐν. B.109.
377. Ος τε πάσησι. B.109.
379. Αργέσην, Ζέφυρον. B.109.
381. Εωσφόρ@. B.109.
384. Νείκλω. B.109.
388. Εδριόωντα. B.109.
397. Αφθιτον. B.109.
398. Σφῆσι. B.109.
401. Εᾶ. B.109.
405. Θεῶν. B.109.
409. Πέρσεις. B.109.
410. Ηγαγε δ' ὣς. B.109.
431. Θωρήσσοντο. B.109.
435. Εθλοί. R. S.
442. Κύδνη. B.109.
446. Εἰσκόπων οἴων. B.109.
454. Χρυσοπέδιλον. B.109.
456. Εὐρύκτυπον. B.109.
471. Συμφράσσαδαι. B.109.
481. Μίν. B.109.
483. Ζαθέοις. B.109.
487. Εκάθητο. B.109.
489. Ανήκεσι. B.109.
491. Εξελάειν. B.109.
499. Παρεδόσιο. B.109.
513. Επίδικτο. B.109.
518. Πέσαν. B.109.
520. Εδάσατο. B.109.
537. Τοῖς μὲν. B.109.
544. Ζεῦ. B.109.
549. Μείδια. B.109.
553. Θυμῷ. B.109.
556. Βομμῷ. B.109.
562. Μειλίγια. B.109. R.S.
573. Καταδῆναι. B.109.
592. Ασύμφορα. B.109.
593. Σίμβλοισι. R. S.
609. Ον δε κε τίμην. B.109.
627. Κοίνοισι. B.109. R. S.
646. Εξεγέγοντο. R. S.
652. Υπό. B.109.
653. Υπό. B.109.
657. 658. Υπό. B.109. R. S.
657. Επφερσύνησιν. B.109. R. S.
668. Εφέζεσθαι. B.109.
683. Αλλήλοισιν ἴσαν. B.109.
704. Επλετο. B.109.
724. Δεκάτη δ'. B.109.
732. Τεῖχ@ ὃ περίκειται. B.109.
737. Εασσιν. B.109.
747. Οπ —— πάσσον ἴσα. B.109.
763. Σιδήρη. B.109.
780. Αγγελίη. R. S.
794. Νηπύτιος. B.109.
810. Λάϊνος ἕδος. B.109.
824. Κρατερῷο δράκοντ@. R.S.
831. Εεικοσόχαν — ἄχετον. B.109.
838. Ομβριμον. B.109.
847. Αμφὶ κύματα. B.109.
849. Τρέσε δ' Αδης ἐν. B.109.
850. Κρύπτε. B.109.
855. Εασεν. B.109.
861. Αὐτμῇ. B.109.
863. Ηδη, B.109.
874. Αασι. B.109.
876. Σμωσι πᾶσιν. B.109.
879. Πιμπλᾶσαι. B.109.
886. Καὶ δηθῆ, B.109.
889. Ες κάτδιτο. B.109.
891. Φράσαντ'. B.109.
914. Ερέσατο. B.109.
917. Ιοχέαιαν. B.109.
921. Τ' Αρηα. B.109.
959. Εἰδυῖαν. B.109.
967. Γείνοντο. B.109.
971. Γλῶ, ᾗ. B.109.
973. Ωπασι λαόν. R.S.
978. Ωκεανοῖο. B.109. R. S.
980. Κάλλισον. B.109.
982. Αμφιξέξύτῳ Εὐρυδίκη. B.109.
1019. 1020. Desunt. R. S.

VARIANTES LECTIONES
QUAS IN
SCUTO HERCULIS
Exhibet Codex HARLEIANUS.

3. ΑΛΚΜΤΝΗ.
25. Φυκῆτε.
28. Ὡς ἓα Διοῖον.
29. Φυτεύσει.
32. Τότε δ' αὖτε.
33. Φύκιαν.
35. Ταινιοφόρῳ Ηλιτυχιάδῃ.
49. Ερ' ἐπλαπίλῳ.
72. Εκείνων.
74. Πείν γ'.
85. Τίον Ν' γε.
67. Εχων.
98. Τποδδεῖε.
103. Ηδεῖε, ἴ Νὶ.
110. Μαρναμαδ' — ὅτε.
114. Φέρτερα.
119. Τραχοῖα.
135. Θύμῳ.
149. Βρασσ.
151. Δύμβαι.
153. Μιλαίνῃ.
159. Θ' ἱμβρίον τε.
181. Ταρίσιον.
183. Deeſt.
188. Αργύρεας — ἔχοντας.
193. Εγχ@ ἰν.
195. Δίφεον ἐπιμιλιάδων.
199. Χοιεί.
200. Επιδ' ἴρχετο. Cæt. deſ.
203. Αγνὸς.
212. Εροίτων.
213. Θέον.
225. Καπνοῶντο.
239. Τπὶς.
250. Δοντατὰ.
252. Λύσσ.
255. Λύτὶς ἄσυτο.
259. Αλλ' ἄρα ἦλ.
262. Θυμίνασιν.
265. Λύσαλέη.
266. Γυιοπαγὲ.
275. Αγλαΐαις.
283. Deeſt.
299. Τοίγε μ' ἓν πάζοντες.
300. Σοιμβυ@.
305. Αἰδλφ.
311. Επνίδη.
314. Αμφὶ Ν' τοι ξίφη.
317. Παρὰ.
326. Φαντάσας'.
327. Λιγχῶ@.
333. Επὶ νῶτα δοκεύσας.
338. Εἰπῦσα δίφεον.
344. Πτειςενέχησι.
348. Σφίσιν.
350. Τοίτων νῶϊν ὀπίχας.
353. Τραχῖνα.
373. Πᾶσ' εὐφεῖα.
375. Απορράσσειον.
386. Πεσσηΐδς.
398. Τῦμος.
406. Κράζοντι.
409. Απονίσσοντα.
412. Κικλήσκοντες.

Mά-

428. Μάλιστα.
434. Αριθ' ἔση.
435. Αχθόμθ'.
450. Πείθετ' Αρης μεγαλήτορι θυμῷ.
454. Παιδὸς ἑῦ.
461. Σαρκὸς.

VARIANTES LECTIONES

IN

OPERIBUS & DIEBUS.

5. ΡΕΑ Ν' βει. B. 60. 699. 731. R. S.
12. Επιτρέσεσι. B. 60. 699.
19. Γαίης τ' ἠν. Omnes.
39. Διπάσσαι. B. 699. 731.
43. Εργάσσαιο. B. 731.
55. Ταφοπεύσας. Coiſl.
63. Παρθενικαῖς. Omnes.
80. Ονόμηνε. B. 60.
92. Κήρας. B. 60. 731. Coiſl.
97. Εμεινε. B. 60. 699. 731.
102. Εφ' ἡμέρῃ. αἱ δ'. B. 731.
116. Deeſt. B. 60. 699. 731. Coiſl.
131. Απήλλων. B. 60. R. S.
141. Υποχθόνιοι. R. S. Coiſl.
145 Οδειμον. Coiſl.
148. Απλατοι. B. 731. Coiſl.
149. Σπιδαρῆσι μελίοισι. B. 60. 731.
150. Τῶν δ' ἦν. B. 60.
167. Οπάσας. B. 731.
173. Τοὶς δ' ἔσαν. B. 699. 731. Coiſl.
199. Φίλον ἔπιον. B. 60. Φῦλον ἔτον. R. S. Coiſl.
207. Λέλοιπας. Omnes.
224. Εξελάσειαν. R. S. B. 699. 731. Coiſl.
226. Παραβαίνησι. B. 699.
230. Ιθυδίκῃσι. B. 699.
231. Οὔδε ἄτη. B. 60.
240. Επαυρεῖ. Omnes.
250. Φράζονται. B. 699.
257. Κυδνὴ. B. 60.
263. Ιθύνετε δίκας. B. 60.
291. Ικηται. Omnes.
293. Αὐτῷ. Omnes.
296. Αὐτῷ. B. 60. 731. R. S. Coiſl.
300. Φιλέῃ Ν' σ' εὐσέφ. Coiſl. B. 639. 731.
307. Πλήθωσι. B. 60.
310. Αεργὸν. Coiſl.
319. Ανολβίῃ. Coiſl. Ολβῳ. B. 60. 731. R. S. Coiſl.
325. Παυρῆσι τ' ὀλί. R. S.
338. Σπουδῆσι. B. 699. R. S. Coiſl. δίκαι τι. B. 699. R. S.
344. Εἰ χάρ τι κῆ. Coiſl.
352. Ισα ἄπασι. B. 60.
357. Οτε κ' ἄν. B. 731. δὴν B. 63. 699. 731. Coiſl.
360. Φίλον ἔτος. Omnes.
362. Ερδειν. B. 60. 699.
369. Δείνη. B. 60. 699. 731. R. S.
375. Φιλότητι. Omnes.
381. Φρεσὶν ἧσιν. Omnes.
382. Καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ.
389. Ναιετάουσ'. Omnes.
391. Ναίουσιν. Omnes.
392. Αμάθῳ. Omnes.
404. Εστιν. B. 60.
408. Αἰτεῖς — ἀρτεῖται. B. 60.
412. Deeſt. R. S.
429. Πείνιον. B. 931. R. S. Coiſl.
439. Ερίσαντι. B. 60.

448. Γηράνυ φαυλώ· B. 699. 731. Coiſl.
451. Ομβρήνυ. B. 60. 699.
457. Δεῖ ἴχεσ. B. 721.
459. Δεῖ σοτ'. B. 731.
469. Μισάδφ. Omnes.
471. Σπέρμα καταχρίπλον. Coiſl. B. 699. 731. εὐδυμοσυίν. B. 60. R. S.
472. Κακοδυμοσυίν. B. 60.
477. Εὐοχέων. B. 699.
479. Τερπῆς. B. 60. 699. 731. R. S.
485. Αεύσης. B. 60. 699. 731. R. S.
486. Κίκυτξ. Coiſl.
490. Περαρηεύτη. B. 60.
494. Αντρῶ. Coiſl.
495. Ιχάνη. B. 60. 699. 731. R. S. ὀφέλλη. Coiſl.
497. Πιέζης· Coiſl.
506. Βερέαο δυσπλεγέω. R. S.
523. Οἶκον. B. 699.
530. Δεία. B. 60. 731. Coiſl.
543. Οπότε. B. 60. Coiſl.
544. Επὶ νάτῳ. Omnes.
559. Βυσὶν ἐπ' ἀτέεσι Ν. B. 699. R. S.
575. Κάρφει. B. 60. 731. Coiſl.
589. Βίβλινῶ. B. 60. 731.
594. Εὐκραέω. B. 63. ἀείσυπα. B. 699. R. S. Coiſl.
602. Θῦτ'. B. 60. Θῦπα τ'. B. 699. 731. R. S. Coiſl.
604. Σίτον. R. S.
616. Αεύτης. B. 731. Coiſl.
618. Αἰεῖ. B. 60. Coiſl.
446. Τρίφης. B. 60. 699. 731. Coiſl.
647. Φύγον, ἢ ἀτηρπία λιμόν. B. 699. 731. Coiſl.
658. Μέσυς. B. 699. 731.
660. Νεῶν ἀντιπείραμαι. B. 60. πεῶν ἀντιπείραμαι. Coiſl.
673. Deeſt. B. 699.
688. Ως σ' ἀγορεύω. B. 699. Coiſl.
691. Πήματ. B. 699. σήματα. Coiſl.
692. Επ' ἄμαξαν. B. 60. 699. 731. Coiſl.
705. Γήραϊ δῶκαν. Omnes.
708. Πεύτεσν. B. 699.
710. Επῶν οἰπών. Coiſl.
712. Ηγεῖτ'. B. 60. 699.
721. Κακὸν κ' ὄπης. B. 60. 699. R. S. Coiſl.
727. Ομίχλεν. B. 60.
728. Ες' ἀντόντα. Coiſl.
742. Πεντόξοιο. B. 699.
747. Μίτη. B. 60. Κρώξη. Coiſl.
756. Θεὸς νύ τοι. B. 60. Θεός τοι. Coiſl.
760. Τπαλέω. B. 699.
764. Φημίξωσι. B. 731. R. S.
781. Εκδρέψασζ. B. 60. 699.
783. Ανδράγινῶ. Coiſl.
785. Κύρη τε. B. 60. 699. Coiſl.
793. Γείνωαι. B. 60.
801. Ερματ. B. 60.
806. Σὲ σύτροχάλῳ. B. 60.
812. Φυτεύεν τ' ἠΝ. B. 60. φυτεύεν ἠΝ. Coiſl.
820. Μέσῳ· παῦροι δ' αὖτι. B. 60. 699. R. S. Coiſl.

IN-

INDEX HESIODEUS.

Litera Θ. designat Θεογονίαν, Α. Ασπίδα Ηρακλέους, Ε. Εργα καὶ Ημέρας.

Α.

ΑΓΑΥΗ. Θ. 246. Αγαυὴ. Θ. 975. ἀγαυῇ. Θ. 831.
Αγαλείη. Α. 197. Αγλείης. Θ. 318.
Αγέστρατον. Θ. 924.
ἀγκυλομήτεω. Θ. 19. ἀγκυλομήτης. Θ. 137. 168. 473. 495. 545. Ε. 48.
ἀγκυλοχείλαι. Α. 405.
Αγλαΐῃ. Θ. 909. 944.
Αγχίσῃ. Θ. 1008.
Αδμήτη. Θ. 349.
Αελλώ. Θ. 267.
Αθηναίη. Α. 126. 443.
Αθηναίης. Θ. 318. Ε. 430.
Αθήνη. Θ. 572. 576. Α. 325. 343. 455. 470. Ε. 72. 76.
Αθήνῃ. Θ. 13. 887. Ε. 63.
Αιακῦ. Θ. 1004.
Αἰγείδῃ. Α. 182.
Αἶδαο. Ε. 152.
Αἴδεω. Θ. 311. 767. 773.
Αἴδῃ. Θ. 455.
Αἴδης. Θ. 849.
Αἰδωνεύς. Θ. 913.
Αἰήταο. Θ. 991.
Αἰήτεω. Θ. 956.
Αἰήτης. Θ. 957.
Αἰήτῃ. Θ. 993.
Αἰθιόπων. Θ. 984.
Αἰνείαν. Θ. 1007.
Αἴσηπον. Θ. 342.
Αἰσονίδης. Θ. 992. 998.
Ακάστη. Θ 356.
Ακταίη. Θ. 249.
Αλιάκμονα. Θ. 341.
Αλιμήδη. Θ. 255.
Αλκαίοιο. Α. 26.
Αλκείδαο. Α. 112.
Αλκμήνη. Θ. 942. Α. 3.
Αλκμείης. Θ. 526. 949. Α. 467.
Αλφειον. Θ. 338.
Αμβροσίη. Θ. 69.
Αμβροσίῃ. Θ. 639. 641.
Αμβροσίης. Θ. 795.
ἀμήσεις. Ε. 480.
ἀμητῷ. Ε. 384. 575.
ἀμᾶσθαι. Ε. 775.
ἀμᾶτε. Ε. 777. ἀμᾶειν. Ε. 392.
Αμφιγύης. Θ. 570. 578. 944. Α. 219. Ε. 70.
Αμφιδάμαντος. Ε. 654.
Αμφιρὼ. Θ. 360.
Αμφιτείη. Θ. 243. 254.
Αμφιτείτης. Θ. 929.
Αμφιτρύων. Α. 37. 44. 80.
Αμφιτρύωνα. Α. 2.
Αμφιτρύωνι. Α. 54.
Αμφιτρυωνιάδης. Θ. 317. Α. 165. 416. 433. 459.
Αμῶντα. Θ. 598.
Αναυρος. Α. 477.
Ανδρογόνῳ. Ε. 783. 788. 794.
Ανθεια. Α. 381.
Ανθῶ. Α. 474.
Ανίσῳ. Ε. 524.
Απάτῃ. Θ. 224.
Απίστοτος. Θ. 331.
Απόλλων. Α. 68. 478.
Απόλλωνα. Θ. 14. 917. Ε. 771.
Απόλλωνι. Θ. 347.
Απόλλωνῳ. Θ. 94. Α. 58. 70. 100.
Αράχνης. Ε. 777.
Αράχνια. Ε. 475.
Αἰγαίῳ. Θ. 484.
Αργείῃ. Θ. 42.
Αργειφόντῃ Ε. 68. 84.

Αργεφόντης. E. 77.
Αργέστεω. Θ. 869.
Αργέστην. Θ. 379.
Αργίλω. Θ. 140.
Αργυρόπεζα. Θ. 1005.
Αρδηπτον. Θ. 345.
Αρειον. E 157.
Αρείονα. A. 120. E. 191.
Αρηϊ. A. 98. 191. 450.
Αρεις. A 446.
Αρπα. Θ. 921.
Αρπϊ. Θ. 931. 935.
Αρίω. A. 59. 333. 425. 457.
Αρηϊ. A. 109. 181. 434. 444. E. 145.
Αρπαδδίω. A. 57.
Αεισάδην. Θ. 946.
Αείμοισιν. Θ. 304.
Αεισαίϊ. Θ. 976.
Αρκτῦρον. E. 610.
Αρκτῦρος. E. 566.
Αρμονίη. Θ. 974.
Αρμονίην. Θ. 936.
Αρνην. A. 475.
ἀερόης. E. 479.
ἀερρόμμβναι. E. 22.
ἀερόσσης. E. 485.
ἀερτῆρα. E. 405.
ἀερτῆρις. A. 280.
ἀερτοιο. E. 384. 450. 460.
ἀερτός. E. 460.
ἀερτυ. E. 467. 616.
ἄερτρα. E. 432.
ἄερτρον. B. 439.
ἀερτρυ. E. 467.
ἀρῦν. E. 429.
ἀερων. E. 460.
ἅρπας. E. 473.
Αρπῖας. Θ. 267.
Αρτεμιν. Θ. 14. 917.
Ασβολον. A. 185.
Ασπη. Θ. 359.
Ασπρη. E. 640.
Αστερίην. Θ. 409.
Αστραῖον. Θ. 376.
Αστραίῳ. Θ. 378.
ἀστροπλήτι. E. 41.
Ατλαγενέων. E. 383.
Ατλαντα. Θ. 509.
Ατλαντίς. Θ. 937.
Ατλας. Θ. 517.
Ατρυτον. Θ. 218. 904.
Ατρυτῳ. A. 259.
Ατρυτώνην. Θ. 924.
Αὐλίδῳ. E. 651.
Αὐτοδίκην. Θ. 976.
Αὐτοδόμη. Θ. 258.
Αφεσγεῖ. Θ. 196.
Αφροδίτη. Θ. 988.
Αφροδίτῃ. Θ. 16 195. 821. 961. 1004. E. 65.
Αφροδίτης. Θ. 974. 979. A. 8. 47. E. 521.
Αχαιοί. E. 651.
Αχελαϊδν. Θ 340.
Αχιλλῆα. Θ. 1006.

B.

Βελλεροφόντης. Θ. 325.
Βύβλινῳ. E. 589.
Βοιωτοί. A. 24.
Βορέαο. E. 506. 547.
Βορέην. Θ. 379.
Βορέω. E. 518 553.
Βορέω. Θ. 869.
βοωτεῖν. B. 391.
Βριάρεω. Θ. 616.
Βριάρεων. Θ. 816.
Βριάρεως. Θ. 149. 713. 733.

Γ.

Γαῖα. Θ. 117. &c.
Γαλαξαύρη. Θ. 353.
Γαλήνη. Θ. 244.
γαμεῖν. E. 699. &c.
γείτονα. E. 23. 695.
γείτονας. E. 400.
γείτονες. E. 345. 347.
γείτονῳ. E. 349.
γείτοσι. E. 701.
γείτων. E. 23. 346. 348.
γένῳ — χεῦστον, καὶ τὰ ἄλλα. E. 109. &c.
Γηρυονῆα. Θ. 981.
Γηρυονῆϊ. Θ. 309.
Γίγαντας. Θ. 185.
Γιγάντων. Θ. 50.
Γλαύκη. Θ. 244.
Γλαυκονόμη. Θ. 256.

Γλαυκώ-

γλαυκῶπιδα. Θ. 894. 923.
γλαυκώπιδος. Θ. 586.
γλαυκῶπιν. Θ. 13. 887.
γλαυκῶπις. Θ. 572. Α. 325. 343. 455. 470. Ε. 72.
Γοργείοις. Α. 237.
Γοργόνες. Α. 230.
Γοργύς. Θ. 274. Α. 224.
Γραίας. Θ. 270. 271.
Γρηϊκόν. Θ. 342.
Γύγη. Θ. 617.
Γύγης. Θ. 149. 713. 733. 816.
γύην. Ε. 427.

Δ.

Φαεσίμβροτος. Α. 216.
Δαναΐδης. Α. 229.
Δεῖμον. Θ. 933.
Δεῖμος. Α. 195. 463.
Δηλῶντι. Α. 210. 212.
Δημήτερος. Α. 290. Ε. 32. 393. 466. 597. 805.
Δημήτριος. Ε. 465.
Δημήτηρ. Θ. 967. Ε. 300.
Δημήτρα. Θ. 453.
Δήμητρος. Θ. 911.
Δία. Θ. 11. 468. Ε. 52. 273.
Διΐκτορον. Ε. 68.
Διΐκτορος. Ε. 77.
Διΐ. Θ. 36. 286. &c.
Δίκην. Θ. 901.
Διόθεν. Α. 22. Ε. 17. 63.
Διός. Θ. 13. 25. &c.
Διώνη. Θ. 353.
Διώνην. Θ. 17.
Διώνυσον. Θ. 940.
Διώνυσος. Θ. 946. Α. 48.
Δρύαλον. Α. 187.
Δρύαντα. Α. 179.
Δωσαμένη. Α. 248.
Δωρίδος. Θ. 241.
Δωρίς. Θ. 250. 350.
Δωτώ. Θ. 248.

Ε.

Εἰλείθυιαν. Θ. 921.
Εκάτη. Θ. 441.
ἑκατηβελέταο. Α. 100.
ἑκατηβόλε. Α. 58.
Εκάτῳ. Θ. 411. 418.
ἑκατόμβας. Α. 479.
ἑκηβόλε. Θ. 94.
Ελένης. Ε. 165.
Ελευθέρος. Θ. 54.
Ελίκη. Α. 381.
Ελίκην. Α. 475.
ἑλικοβλέφαρον. Θ. 16.
Ελικῶνι. Θ. 7.
Ελικωνιάδων. Ε. 658.
Ελικωνιάδων. Θ. 1.
Ελικῶνος. Θ. 2. 23. Ε. 639.
ἑλικοπέδα. Θ. 298. 997.
ἑλικοπέδῃ. Θ. 307.
Ελλάδος. Ε. 653.
Εννοσίγαιον. Θ. 15. 456.
ἐνοσίχθων. Ε. 667.
Εννοσιγαίῳ. Θ. 441.
Εννοσίγαιε. Θ. 929.
Εννοσίγαιος. Θ. 817. Α. 104.
Ενυαλίοιο. Α. 371.
Ενυώ. Θ. 273.
Εξάδιον. Α. 180.
Επιμηθέα. Θ. 511. Ε. 84.
Επιμηθεύς. Ε. 85.
Επιδέποντον. Θ. 341.
ἐπιπαπύλῳ. Α. 49. Ε. 162.
Εργατώ. Θ. 78. 247.
Ερέβεϊ. Θ. 125.
Ερεβεύσφι. Θ. 668.
Ερεβος. Θ. 123. 515.
Ερεϊ. Θ. 225. Ε. 16.
Ερεννύας. Ε. 803.
Ερεννῦς. Θ. 185. 472.
Ερις. Θ. 226. 781. Α. 148. 156. Ε. 24. 28. 804.
Ερμείην. Ε. 68.
Ερμῆ. Θ. 444.
Ερμείῳ. Θ. 937.
Ερμεω. Θ. 343.
Ερος. Θ. 120. 201. 909.
Ερυθείη. Θ. 290. 982.
Εσπερίδες. Θ. 215.
Εσπερίδες. Θ. 275.
Εσπερίδων. Θ. 518.
Εὐαγόρη. Θ. 257.
Εὐάρνη. Θ. 259.

Εὐβοίην. E. 651.
Εὐδύσῃ. Θ. 244. 360.
Εὐνήν. Θ. 345.
Εὐχράτη. Θ. 243.
εὐχρινέες. E. 670.
Εὐλιμένα. Θ. 246.
Εὐνείκη. Θ. 247.
Εὐνομίην. Θ. 901.
εὔορκε. E. 190. 285.
Εὐπόμπη. Θ. 261.
Εὐρυάλη. Θ. 276.
Εὐρυβίη. Θ. 375.
Εὐρυβίην. Θ. 239.
εὐρυβίης. Θ. 930.
Εὐρυνόμη. Θ. 358. 906.
Εὐρυδίκη. A. 91.
Εὐρυτίωνα. Θ. 293.
Εὐφρόσυν. Θ. 357.
Εὐτέρπη. Θ. 77.
εὐφρέναι. E. 560.
Εὐφροσύνην. Θ. 908.
Ἐχίδνα. Θ. 304.
Ἐχίδναν. Θ. 297.
Ἐωσφόρον. Θ. 381.

Z.

Ζεὺς *cum suis casibus. Passim.*
Ζέφυρον. Θ. 379.
Ζεφύρῳ. Θ. 869.
Ζῆλον. Θ. 384.
ζυγά. E. 815.
ζυγόν. E. 815.

H.

Ἠῶν. Θ. 17. 921. 949.
Ἠοῦς. Θ. 987. E. 133. 438.
Ἠϊόνι. Θ. 255.
Ἡλέκτρη. Θ. 349.
Ἡλέκτρην. Θ. 266.
Ἡλεκτρύωνα. A. 82.
Ἡλεκτρυώνης. A. 16. 35.
Ἡλεκτρυώνῳ. A. 3.
Ἡλέκτρῳ. A. 142.
Ἡμαθίωνα. Θ. 984.
Ἡνιόχην. A. 83.
Ἥρᾳ. Θ. 451. E. 724. 821.
ἠπειρόι. Θ. 963.
ἠπείροιο. Θ. 189.
ἤπειρον. Θ. 581.
ἠπείρῳ. E. 624.
Ἡρακλῆς *cum suis casibus. Passim.*
Ἥρη. Θ. 314. 328. 926.
Ἥρην. Θ. 11. 454. 920.
Ἥρης. Θ. 951.
ἡσυχίοισι. Θ. 381.
Ἡσιόδην. Θ. 338.
ὧραις. E. 172.
ὥρῃ. Θ. 969. 1008.
ὧραι. A. 37. 78. 118.
ὡραίων. A. 19.
Ὁσίοδον. Θ. 22.
Ὠκεανοῖο. A. 244. 297. 313.
Ὠκεανὸν. Θ. 926. E. 60.
Ὠκεανὸς. Θ. 944. A. 319.
Ὠκεανοῦ. Θ. 865. A. 123.

Θ.

Θάλεια. Θ. 77.
Θαλίη. Θ. 245.
Θαύμαντα. Θ. 237.
Θαύμαντος. Θ. 779.
Θαύμας. Θ. 265.
Θεία. Θ. 371.
Θέμιν. Θ. 16. 135. 900.
Θεμιστόνην. A. 356.
Θεμιστῷ. Θ. 261.
Θέτις. Θ. 244. 1005.
Θηβαγένῃ. Θ. 530.
Θήβας. A. 2. 13.
Θήβη. Θ. 977. A. 49. E. 163.
Θήβην. A. 80.
Θήβης. A. 105.
Θοή. Θ. 245. 354.
Θρηϊκίη. E. 553.
Θρήκης. E. 507.

I.

Ἰάνειρα. Θ. 356.
Ἰάνδη. Θ. 349.
Ἰαπετιονίδη. Θ. 527. 542. 558. E. 54.
Ἰαπετιονίδης. Θ. 6. 13.
Ἰαπετοῖο. Θ. 564. 745. E. 50.
Ἰαπετός. Θ. 507.
Ἰασίῳ. Θ. 969.
Ἰασονίδην. A. 174.
Ἰασονίδης. A. 380.
Ἰδης. Θ. 1009.
Ἰδῆθεν. Θ. 352.

Ἰάσονι. Θ. 999.
Ἰμερος. Θ. 64. 201. Ε. 618.
Ἰνώ. Θ. 975.
Ἰόλαε. Α. 78. 118.
Ἰόλαον. Α. 77.
Ἰόλαος. Α. 102. 323. 340. 467.
Ἰολάϊ. Α. 74.
Ἰολάῳ. Θ. 317.
Ἱππεδών. Θ. 251.
Ἱππονόη. Θ. 251.
Ἱππυκράτης. Θ. 6.
Ἱππώ. Θ. 351.
Ἰεῦ. Θ. 266. 783.
Ἰεύς. Θ. 779.
Ἰσρον. Θ. 338.
Ἰφικλείδῃω. Α. 111.
Ἰφικλῆα. Α. 54.
Ἰωλκόν. Θ. 996.

Κ.

Καδμείη. Θ. 939.
Καδμείοισι. Θ. 326.
Καδμείους. Α. 13.
Καδμηΐδι. Ε. 162.
Κάδμος. Θ. 936.
Κάδμῳ. Θ. 974.
Κάϊκον. Θ. 343.
Καινέα. Α. 179.
Καλλιόπη. Θ. 79.
Καλλιόπῃ. Θ. 288. 351. 980.
Καλυψώ. Θ. 359. 1015.
Κενταυροί. Α. 184.
Κέρβερον. Θ. 311.
Κεχριῆς. Θ. 355.
Κεφάλῳ. Θ. 985.
Κῆρα. Θ. 211.
Κῆρας. Θ. 217.
Κῆρες. Α. 249.
Κητῶς. Θ. 336.
Κητώ. Θ. 238. 270. 333.
Κλῦτα. Α. 354. 476.
Κίρκη. Θ. 1010.
Κίρκην. Θ. 956.
Κλειώ. Θ. 77.
Κλυμένη. Θ. 351.
Κλυμένην. Θ. 508.
Κλυτίη. Θ. 352.
Κλωθώ. Θ. 218. 904. Α. 258.
Κοῖον. Θ. 134.
Κοῖς. Θ. 404.
Κοίῳ. Θ. 375.
Κύκυξ. Ε. 486.
Κορώνη. Ε. 679. 747.
Κόπος. Θ 149. 653. 713. 733. 816.
Κόπῳ. Θ. 617.
Κρήτη. Θ. 480.
Κρήτης. Θ. 477. 970.
Κρονίδης, Κρονίων, Κρόνος, *cum suis casibus. Passim.*
Κυανοχαίτῃω. Α. 120.
Κυανοχαίτης. Θ. 278.
Κυθήρεια. Θ. 933. 1007.
Κυθήρειαν. Θ. 196. 198.
Κυθήροις. Θ. 192. 198.
Κύκλωπας. Θ. 139.
Κύκλωπες. Θ. 144.
Κύκνος *cum suis casibus.* Α. *Passim.*
Κυματολόγη. Θ. 253.
Κύμην. Ε. 636.
Κυμοδόκη. Θ. 252.
Κυμοδόη. Θ. 245.
Κυμοπόλειαν. Θ. 818.
Κυμώ. Θ. 255.
Κυπρογενῆ. Θ. 199.
Κύπρον. Θ 193.
Κύπρῳ. Θ. 199.

Λ.

Λάδωνα. Θ. 344.
Λαομέδεια. Θ. 257.
Λαπιθάων. Α. 178.
Λαπίνον. Θ. 1012.
Λάχεσιν. Θ 218. 904.
Λάχεσις. Α. 258.
Λεναγόρη. Θ. 257.
Λερναίην. Θ 314.
Λυναιῶνα. Ε. 504.
Λυτοϊδης. Α. 419.
Λυτῆς. Α. 202.
Λυτῶ. Θ. 19. 406. 917. Ε. 771.
Λοκροί. Α. 25.
Λυγγῆα. Α. 327.
Λύκτον. Θ. 477. 482.
Λυσιάνασσα. Θ. 258.

M.

Μαίανδρον. Θ. 339.
Μαίη. Θ. 937.
μαλάχη. E. 41.
Μέδουσα. Θ. 276.
Μελίας. Θ. 187.
Μελίτη. Θ. 246.
Μέμνονα. Θ. 983.
Μενεδῶ. Θ. 357.
Μενίππη. Θ. 260.
Μενοίτιον. Θ. 510. 514.
μεσάων. E. 469.
Μήδειαν. Θ. 960.
Μήδειον. Θ. 1000.
Μηκώνη. Θ. 535.
Μηλόβοσις. Θ. 354.
Μῆτιν. Θ 471. 885. A. 28.
Μῆτις. Θ. 358.
Μίμαντα. A. 186.
Μίνῳ. Θ. 947.
Μνημοσύη. Θ. 54.
Μνημοσύνην. Θ. 135.
Μνημοσύης. Θ. 914.
Μοίρας. Θ. 217. 903.
Μόρον. Θ. 210.
Μορφνοῖο. Θ. 134.
Μοῦσαι. Θ 25. 52. 75. 96. 114. 915. 965. 1020. A. 206. E. I. 662.
Μουσάων. Θ. I. 36. 93. 94. 100.
Μύστης. Θ. 655.
Μύψον. A. 181.
Μυρμιδόνων. A. 380. 454.
Μῶμον. Θ. 214.

N.

Ναυσίδοον. Θ. 1015.
Ναυσίνοον. Θ. 1016.
ναυπλίης. E. 618. 642. 649.
Νεῖλον. Θ. 338.
νειόν. νειός. E. 463. 464.
νέκταρ. Θ. 639. 641.
νέκταρος. Θ. 795.
Νεμεαίον. Θ. 327.
Νημείης. Θ. 329. 331.
Νέμεσιν. Θ. 223.
Νέμεσις. E. 1000.
Νέσσον. Θ. 341.
Νημερτής. Θ 262.
Νηρέα. Θ. 233.
Νηρῆος. Θ. 240. 263. 1002.
Νησαίη. Θ. 249.
Νησώ. Θ. 261.
Νίκην. Θ 384.
νόμον. Θ. 417. E. 276.
νόμος. E. 388.
νόμους. Θ. 66.
νομόν. E. 526. νομός. E. 403.
Νότον. Θ. 480.
Νότῳ. Θ. 869.
Νότοιο. E. 675.
Νύμφας. Θ. 187. Νυμφέων. Θ. 130.
νύμφη. Θ 305. νύμφην. Θ. 298.
Νὺξ *cum suis casibus. Passim.*

Ξ.

Ξάνθη. Θ. 356.
ξεινοδόκῳ. E. 183. ξεῖνος. E. 183.
ξείνοισι. E. 225. ξεῖνον. E. 227.

O.

Ὀδυσῆϊ. Θ. 1015.
Ὀδυσῆος. Θ. 1011.
Ὀδρύος. Θ. 631.
Οἰδιπόδαο. E. 163.
Οἴζυϊ. Θ. 214.
Ὀλυμπιάδεσσι. Θ. 1.
Ὄλυμπος *cum suis casibus. Passim.*
Ὀπλέα. A. 180.
Οὐρανίδαο. Θ. 502.
Οὐρανίδῃ. Θ. 486.
Οὐρανίη. Θ 78. 350.
Οὐρανὸς *cum suis casibus. Passim.*
Οὔρια. Θ. 129. 130. 834.
Οὔειον. A. 186.
ὀφαίστης. E. 490.

Π.

Παλαιστίνη. A. 70.
Πάλλαντα. Θ 376.
Πάλλαντι. Θ. 383.
Παλλάς. Θ 574. A. 126. E. 76.
Παυδοριὶς. E. 568.
Παυδώρην. E. 81.
Πανελλήνεσσι. E. 528.
Παρθένι Θ. 250.
Παρθένιον. Θ. 344.
Παρνησσοῖο. Θ 499.
Πασιθέη. Θ. 247.

Πα-

Ποσειδῶν. Θ. 352.
Ποσιδών. Θ. 349. Ε. 73.
Ποσειδέων. Α. 179.
Πελίης. Θ. 995.
Περσεύς. Θ. 280. Α. 216. 229.
Περσεφονείης. Θ. 767. 773.
Περσεφόνην. Θ 912.
Πέρση Ε. 10. Πέρσῃ 27. 213. 274. 286. 299. 397. 611. 633. 641.
Περσῆς. Θ. 956. 396.
Πέρσην. Θ 376.
Πέρσης. Θ. 409.
Πετραίη. Θ. 357. Ε 389.
Πευκεδάνου. Α. 187.
Πεφνεδών. Θ. 273.
Πήγασος. Θ. 281. 325.
Πηλεῖ. Θ. 1005.
Πτεοιόν. Θ. 343.
Πιερίδος. Α. 206.
Πιερίη. Θ 53.
Πείρηθεν. Ε. 1.
Πλειάδος. Ε. 572.
Πλειάδες. Ε. 615. 619.
Πλειάδων. Ε. 383.
Πληξαύρη. Θ. 353.
Πλῶτον. Θ 968. Ε. 637.
Πλουτώ. Θ. 355.
Πολυδώρη. Θ. 354.
Πολύδωρον. Θ 977.
Πολύμνια. Θ. 78.
Ποντοπόρεια. Θ 256.
Ποσειδάων. Ε. 667.
Ποσειδάωνα. Θ 15.
Ποσειδῶν. Θ. 731.
Πυλυγένεια. Θ 258.
Πόλοχον. Α. 180.
Προμηθέα. Θ. 510. 521.
Προμηθεύς. Θ 445. 613. Ε. 48. 86.
Προνόη. Θ 261.
Πρυμνώ. Θ. 350.
Πραστομάδεια. Θ. 249.
Πρωτώ. Θ 243. 248.
Πυθοῖδι. Α. 480.
Πύλαι. Α. 360.

P.

Ρείᾳ. Θ. 453. Ρείη. Θ. 624.
Ρεῖαν. Θ. 135.
Ρῆσον. Θ. 340.
Ροδία. Θ. 351.
Ρόδον. Θ. 341.
ῥοδοδάκτυλος. Ε. 610.
ῥοδόπηχυς. Θ 247. 251.

Σ.

Σαγγάριον. Θ. 344.
Σαώ. Θ. 243.
Σιείου. Α. 397. Ε. 417. 587. 609.
Σειρίη. Α. 153.
Σελήνην. Θ. 18. 371.
Σεμέλη. Θ 939.
Σεμέλην. Θ 975.
Σθεινώ. Φ. 276.
Σιμοῦντα. Θ. 342.
Σκάμανδρον. Θ. 345.
Σπειώ. Θ 245.
Στυμόνα. Θ. 339.
Σπηγός. Θ. 804.
Στύξ. Θ. 361. 383. 389. 397. 775.

T.

Τάρταρα. Θ. 119. 840.
Τάρταρον. Θ 681. 720. 724. 867. Α. 255.
Ταρτάρῳ. Θ. 735. 806. 821.
Ταύρου. Α. 104.
Ταφίων. Α. 19.
Τελεδώ. Θ. 358.
Τερψιχόρη. Θ. 78.
Τηθύν. Θ. 136.
Τηθύος. Θ. 362.
Τηθύς. Θ. 337. 368.
Τηλεβοάων. Α. 19.
Τίρωθ'. Θ. 292.
Τίρωθος. Α. 181.
Τιταρήσιον. Α. 181.
Τιτῆνες *cum suis casibus.* Θ. *Passim.*
Τρηχῖνα. Α. 353.
Τρηχῖνος. Α. 355. 469.
τείποθ'. Ε. 657.
τείποθι. Ε. 533.
τειπόλῳ. Θ. 970.
τείπος. Α. 312.
τειτογένεια. Α. 197.
τειτογένειαν. Θ. 894. 923.
Τροίην. Ε. 165. 652.
Τυρσηνοίσιν. Θ. 1014.
Τυφάονα. Θ. 306.

Τυφά-

Τυφάονιον. A. 32.
Τυφωέα. Θ. 820.
Τυφωέϊ. Θ. 868.
Τύχη. Θ. 360.

Τ.

Τάλης. E. 615.
Τδην. Θ. 313.
Ταφίοισα. Θ. 134.
Ταφιονίδαο. Θ 1010.
Ταφίοισι. Θ. 374.

Φ.

Φαέθοντα. Θ. 986.
Φαέθων. Θ. 759.
Φάλαρον. A. 180.
Φᾶσιν. Θ. 340.
Φῖκ'. Θ 326.
Φίκιον. A. 33.
φιλότητσι. E. 375.
Φιλλυρίδης. Θ. 1001.
Φοίβη. Θ. 404. Φοίβην. Θ.136.
Φοῖβον. Θ. 14. 933.
Φοῖβος. A. 68.
Φοίβε. A. 100.
Φόρκυϊ. Θ. 270. 333.
Φόρκυν. Θ. 237.
Φόρκυος. Θ. 336.
φυτείην. E. 22. 812.
φυτοῖσιν. E. 782.
Φωκῆες. A. 25.
Φῶκον. Θ. 1003.

Χ.

Χάεος. Θ. 123. 813.
Χαλκίδα. E. 655.
Χάος. Θ. 116. 699.
Χάεσσε. Θ. 906.
Χάεσσι. Θ. 64. E. 73.
Χαρίτων. Θ. 945.
χελιδών. E. 568.
χθονίη. Θ. 766. χθονίης. 696.
χθονίῳ. E. 463.
Χίμαιρα. Θ. 323. Χίμαιραν. Θ. 319. Χιμαίρης. Θ. 329.

Ψ.

Ψαμάθη. Θ. 260. 1003.

Ω.

Ωγύγιον. Θ. 805.
Ωκεανίνεαι. Θ. 364. Ωκεανίνη. Θ. 389. 955. Ωκεανίνην. Θ. 507.
Ωκεανός. *cum ſuis caſibus. Paſſim.*
Ωκυπέτην. Θ. 267.
Ωκυρόη. Θ. 360.
Ωραι. Θ. 58. E. 75. Ωρας. Θ. 900.
Ωρίων. E. 609. Ωρίωνος. E. 598. 615. 619.

FINIS.